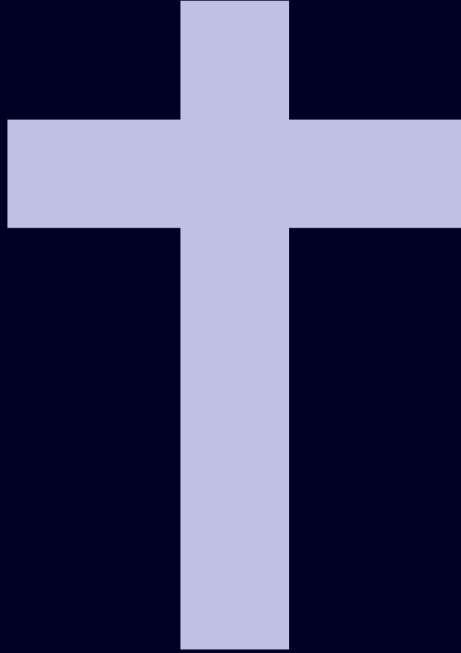

Ja ua ra 'da'yo
cohi bi gomi Oja
yø ja'i

New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i
New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

Ra Mateo	1
Rā Marcos	50
Rā Lucas	80
Rā Xuua	127
Hechos	163
Romanos	207
1 Corintios	228
2 Corintios	249
Gálatas	263
Efesios	271
Filipenses	278
Colosenses	283
1 Tesalonicenses	288
2 Tesalonicenses	292
1 rā Timoteo	295
2 rā Timoteo	301
Rā Tito	305
Rā Filemón	308
Hébreos	309
Rā Santiago	325
1 rā Bēdu	330
2 rā Bēdu	335
1 rā Xuua	338
2 rā Xuua	343
3 rā Xuua	344
Rā Judas	345
Apocalipsis	347

Ra Mateo

Nuna ra Mateo, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Ja ua ra lista ngue yø thuhū ya yø mboxita ra Jesucristo.

¹ Ja ua ra lista ngue yø mboxita ra Jesucristo, guehna ra mbom'meto na ngue ra David. Ra David, ra mbom'meto na ngue ra Abraham.

² Ra Abraham, ra papá na ngue ra Isaac. Ra Isaac, ra papá na ngue ra Jacob. Ra Jacob, ra papá na ngue ra Judá co 'nɛ'ɥ mɪ'da yø n'yohɥ. ³ Ra Judá, ra papá na ngue ra Fares 'nɛhra Zara. Nu ra mamá ya yonc'ɛɪ ya, nɪ hu ngue ra Tamar. Ra Fares, ra papá na ngue ra Esrom. Ra Esrom, ra papá na ngue ra Aram. ⁴ Ra Aram, ra papá na ngue ra Aminadab. Ra Aminadab, ra papá na ngue ra Naasón. Ra Naasón, ra papá na ngue ra Salmón. ⁵ Ra Salmón, ra papá na ngue ra Booz. Nu ra mamá na ra Booz nɪ hu ngue ra Rahab. Ra Booz, ra papá na ngue ra Obed. Nu ra mamá na ra Obed, nɪ hu ngue ra Rut. Ra Obed, ra papá na ngue ra Isaí. ⁶ Ra Isaí, ra papá na ngue ra dast'abi David. Ra David, ra papá na ngue ra Salomón. Nu ra mamá na ra Salomón, gue'a ra 'danxu mará xisu ndu ra Urías, bi nthatui ra David.

⁷ Ra Salomón, ra papá na ngue ra Roboam. Ra Roboam, ra papá na ngue ra Abías. Ra Abías, ra papá na ngue ra Asa. ⁸ Ra Asa, ra papá na ngue ra Josafat. Ra Josafat, ra papá na ngue ra Joram. Ra Joram, ra papá na ngue ra Uzías. ⁹ Ra Uzías, ra papá na ngue ra Jotam. Ra Jotam, ra papá na ngue ra Acáz. Ra Acáz, ra papá na ngue ra Ezequías. ¹⁰ Ra Ezequías, ra papá na ngue ra Manasés. Ra Manasés, ra papá na ngue ra Amón. Ra Amón, ra papá na ngue ra Josías. ¹¹ Ra Josías, ra papá na ngue ra Jeconías co 'nɛhmɪ'da yø n'yohɥ. Gue'a ra pa'a ngue yø judío bi ma mabent'i, bi ts'its'i i map'ɥ ja ra häi Babilonia.

¹² M'mefa p'ɥya ra Jeconías, ra papá na ngue ra Salatiel. Ra Salatiel, ra papá na ngue ra Zorobabel. ¹³ Ra Zorobabel, ra papá na ngue ra Abiud. Ra Abiud, ra papá na ngue ra Eliaquim. Ra Eliaquim, ra papá na ngue ra Azor. ¹⁴ Ra Azor, ra papá na ngue ra Sadoc. Ra Sadoc, ra papá na ngue ra Aquim. Ra Aquim, ra papá na ngue ra Eliud. ¹⁵ Ra Eliud, ra papá na ngue ra Eleazar. Ra Eleazar, ra papá na ngue ra Matán. Ra Matán, ra papá na ngue ra Jacob. ¹⁶ Ra Jacob, ra papá na ngue ra José, nuna rá damme ra Maya. Guehna ra Maya rá mamá ra Jesús. A nuna ra Jesús, nɪ hu ngue ra Cristo, guehna bá t'ɛts'i ngue di ndast'abi.

¹⁷ Janangue 'de'ma goho yø papá bi m'mɥi ngue bi m'mɥhyø basi, bá fadi ngue ra Abraham asta ra David. 'De'ma goho yø papá bi m'mɥi, bá fadi ngue ra David asta gue'mø mɪ mbentyø judío ngue bi ts'ixpu ja ra häi Babilonia. Bá fɥ'ɥ yø pa'ɥ p'ɥya ngue bi m'mɥhmɪ 'de'ma goho yø papá asta gue'mø mɪ m'mɥhra Cristo.

Ya bi mihra Jesucristo.

¹⁸ Nguna bá njap'ɥ bá mihra Jesucristo. Nuna ra Maya ya xi nhohra hya ngue di nthatui ra José. Pe hante ngue da me, ya mɪ ha rá basi. Pe ra Espiritu Santo'a bi japi ngue bi hya rá basi. ¹⁹ A nuna ra José, ya ja ngue da 'yøt'e ngue rá damme. Mɪ zä mɪ badi ngue ya ha rá basi ra Maya, bi ne ra José ngue xta 'yøt'e te mmamp'ɥ ja ra ley ngue xti nxummɪ rá xisu. Pe himbi nepe xta mbadi xangu yø ja'i te xta 'yøt'e. ²⁰ Mente di n'yomfenɪ te ja ngue da 'yørbuya, nu'mø mɪ n'aha, bi nu n'na rá anxɛ Oja 'mø mɪ n'ui. Bi 'yɛmbi:

—Ague José rá mbom'meto'i ra David, oguí su guí mme'a nɪ xisu ra Maya. Porque nu'a rá basi ha'a, gue'a ra Espiritu Santo bi japi bi hya rá basi. ²¹ Nuna ra Maya, di m'mɥ'a n'na rá ts'ant'ɥ 'nɛ gdi hutɪ ngue ra Jesús. Porque nuna, guehna da yanyø ja'i ja yø ts'oqui na —bi 'yɛmbi.

²² Ya bi nja gätho ya yø hya ya para ngue di nja'a te ra hya bi bennbabi rá pøngahya Oja bi ma, bi 'yɛna: ²³ “Nu'a n'na ra hmute xisu da hya rá basi ngue dra ts'ant'ɥ. Nu'mø bi m'mɥi, di hu ngue ra Emanuel”, bi 'yɛna.

A nuna ra Emanuel i nne da ma ngue ya 'daua di 'buhma Oja.

²⁴ Mi nnu'a nt'aha ra José, bi 'yot'e tengutho xi xihra anxe nuna ra m'menhni Oja. Bi zixra Maya p'uya ngue di m'mahmi. ²⁵ Pe himbi dädi mente ra pa bi hya ra basi ra Maya. Mi zä mi m'mahra madi ts'unt'u ra Maya, nuna ra José i hutj ngue ra Jesús.

2

Bi ma nthanne ra Jesús.

¹ Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, ja bi mip'u ra Jesús. Guehya yø pa mi ndast'abi ra Herodes, ga madi manda'a ra xequi'a. Nup'u ja ra danihni Jerusalén bi zøp'u 'da yø n'yohu ngue ja yø mfadi ngue di xädi te ga 'yo yø sø, bi 'yep'u ja n'na ra häi ni bøxyadi. ² Bi 'yänbaya, bi 'yembj:

—¿Hapu 'buhra 'uene nu'a bi mihya, nuna ra dast'abi yø judio? Porque nup'u ni bøxyadi dá handähe n'na ra dasø, gue'a ra hmeya'a ngue ya bi mi. A nuyá, nná ehé ga thannehe ya —bi 'yena.

³ Nuna ra dast'abi Herodes mi zä mi 'yohna ra hya na, ya da zähra n'yomfeni ngue su. Da guehyø mmengu Jerusalén, ga bi nsu. ⁴ Nuna ra dast'abi bi zonhni gätho'u yø hmü yø mmäcja, da guehyø xänbate ngue ra ley. Bi 'yörpa ra nt'änni ngue hapu ja ngue di mihra Cristo nuna bá ex Oja ngue di ndast'abi. ⁵ Nuya bi t'örpa ra nt'änni p'uya, bi 'yembra Herodes:

—Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea ja di mip'u. Porque gue'a ra hya bi 'yotra pøngahya Oja'a, bi 'yena: ⁶ “Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, man'na tate'a ngue gätho yø danihni ja'a ra häi'a. Porque ja da pømp'u n'na ra dast'abi nu'a di mandagui'u ma ja'i ngue yø judío”.

⁷ A nuna ra Herodes nt'aguitho bi zon'u yø n'yohu øtra nt'änni, ena ngue padi te ga 'yo yø sø. Ra Herodes bi 'yänni tema pa bá fadi bi nequi ra sø. ⁸ Mi xifi hanja p'uya, nuna ra Herodes bi 'yembj:

—Ni mahä Belén, bá homhma ra 'uene asta gue'mø guá timhma. Nu'mø guá timhma p'uya, gdí 'yehmi ua ngue gui xicju njuani, n'namhma ngue 'nequi ga mma ngue ga ma thanne —bi 'yembj.

⁹ Nuya yø n'yohu, mi 'yø'a ra hya bi xihra dast'abi, bi ma. Nu'a ra sø xi hyanda m'met'o p'u ni bøxyadi, mahømbi hyandi ngue bí ja ra sø p'u ha ni ma. Nup'u ja ra ngu 'buhra 'uene ja søp'u rá thai ra sø, gue'a hantho'a. ¹⁰ Mi zä mi hyandi hapu exa ja ngue da zøni, janjuani di johya. ¹¹ Mi zømp'u ja ra ngu, bi yat'ambo. Bi nu ngue 'bup'u ra 'uene connä Maya rá mamá. Gä bi ndantyøhmü'u yø n'yohu ngue bi danne ra 'uene. Bi xähyø 'beni ngue bi hyahra oro op'u, connä hoga bopo mahotho ga yuni 'ne man'na ra hoga bopo ni hu ngue ra mirra, ga bi unni.

¹² M'mefa p'uya, nu'mø mi n'ahya yø n'yohu, bi 'yut'a Oja ngue nu'mø bi mengui, ya hindj map'u ha 'buhra Herodes. Sinoque n'nan'yo man'na ra 'yu di mengui.

Bi ts'ixra Jesús i map'u ja ra häi Egipto.

¹³ Mi ma ya yø n'yohu, nu'a n'na rá anxe Oja bi nu ra José 'mø mi n'aha ngue bi n'yembj:

—Damj nangui n'na zihmantho, gui sixra 'uene co 'nehra mamá. Gui 'dagui, i map'u ja ra häi Egipto. Ja bá m'map'u asta gue'mø ga xi'i ngue guá pengui. Porque nuyá, ra Herodes da hyonna 'uene ngue da hyo —bi 'yembj.

¹⁴ Nxuitho'a ra ora'a, pe ra José n'na zihmantho bi nangui ngue bi zixra 'uene connä mamá. Bi ma, i ma Egipto. ¹⁵ Ja bá m'map'u asta gue'mø mi du ra Herodes. Nguna bi nja para ngue di nja ya yø hya bi benbabj rá pøngahya Oja da ma ngue bi 'yena: “Ga ma si ma Ts'unt'u bí 'bua Egipto”, bi 'yen'Oja.

Xangu yø 'uene bi thop'u ja ra hnini Belén.

¹⁶ Mi bahra Herodes ngue nuya yø n'yohu bi nyau ngue honna 'uene ya hin'i mengbu ha 'bai, man'natho bi mbøcue p'uya. Bi menhyø soldado p'u ja ra hnini Belén ngue bá ho yø ts'unt'u nu'u 'bua nyo jeya panj gai. Gätho mathet'i ra hnini Belén bi tho yø ts'unt'u. Porque yø n'yohu bi xifi ngue hingui tho'a nyo jeya xi madi bi nu ra sø. ¹⁷ Ra ndødummai bi nja tengutho ra hya bi 'yotra pøngahya Jeremías, bi 'yena: ¹⁸ “Nup'u ja ra hnini Ramá bi t'ode ngue janjuani ngue ya dummai n'na ra xisu,

'nē zoni. Guehna ra Raquel i zoni ngue xi thopyø basi. 'Nē hīmbi ne xtī nhojpabi rá mmái porque ya gá xi du yø basi”.

Nuna ra Jesús i ts'ixp̄a ja ra hnini Nazaret.

¹⁹ Mī du ra Herodes, nup'ua Egipto mambi 'bāhra José bi n'ui 'mø minxui ngue n'na rá anxē Oja bi 'yēmbi:

²⁰ —A nuyá, dami sixra ts'unt'ua conná mamá, i map'ua ja ra hāi Israel. Porque ya bi du ra Herodes nuna mī nne xtā hyo ra ts'unt'ua ya —bi 'yēmbi.

²¹ Nuna ra José p'uya, bi zixra ts'unt'ua conná mamá, bi ma i map'ua ja ra hāi Israel.

²² Pē mī 'yø p'uya ngue nuna ra Arquelao rá ts'unt'ua ra Herodes, guehna mī ndast'abi p'ua ja ra xequi mī nne xtī ma. Porque bi ponnbabi ndu rá papá. Ra José p'uya bi zu xtī map'ua ja ra xequi ngue ra hāi Judea madī manda na. Mahombi n'ui ra José p'uya, bi sifi ngue dī map'ua ja ra hāi Galilea.

²³ Mī zomp'ua ja ra hāi Galilea, bi m'map'ua ja ra hnini Nazaret. Nguna bi 'yøt'e para ngue dī nja ya yø hyā xi manyø pøngahya Oja ngue bi 'yēna: “Nuná, di hutyo ja'i ngue ra mmēngu Nazaret”.

3

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyo ja'i ngue dī nsā, da dō'mra Jesús bá ep'ua.

¹ Nu'ua yø pa'ua p'uya, nuna ra Xuua mī øtra nxixya p'ua ja ra hāi Judea, mī du'mi bi xihra hyā yø ja'i bi mpeti p'ua ja ra dapo. ² Bi 'yēmyø ja'i:

—Dami 'bā'ni mmāihua, gui hyēhma p'ua ra nts'o gni 'yohua. Porque ya da guehyø pa jap'uya da 'yu Oja ngue dī manda ua —bi 'yēmbi.

³ Nuna ra Xuua guehna bi manna pøngahya Isaías 'mø mī nya ngue bi 'yēna: “Da t'ode te da man'a n'na nc'ei da manna hyā p'ua ja ra dapo ngue da 'yēna: Dami nsāhua ya, porque ya bá ep'ua ra Hmu, da 'yēmyø ja'i”.

⁴ Nu rá he ra Xuua, gue'ua yø xingu ra cameyo ntøt'e ngue ra ulu. Dī ngat'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'uya, yø mmācja t'axi mī sa. 'Nē ra t'afi t'asa timp'ua ja ra dapo mī si. ⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'ua 'bāhra Xuua ngue øxra hyā bi ma. Bi zøp'ua yø ja'i bá nēxp̄a ja

ra hnini Jerusalén, gātho'ua yø hnini ja'a ra hāi Judea, gātho'ua yø xequi ngue ra dathe Jordán, gā bá ēhyø ja'i. ⁶ Nuya yø ja'i bi mā ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'ua ja ra dathe Jordán.

⁷ Mī nu ra Xuua ngue mandøngu dyø judío 'bap'ua ni 'yēhē di xixyabi. 'Bap'ua yø fariseo, 'bap'ua yø saduceo. Bi 'yēmbuya:

—Guí øthua tengutho øtyø c'ēya ngue 'da'mø bá ep'ua ra sibi. Xiya, ¿hague gni pahma ngue bá ep'ua ra ndate castigo dī nja? ⁸ Dami 'yøthua ra nho, n'namhma dī nēqui ngue ya gá hyēhma p'ua ra nts'o. ⁹ 'Yo sã guí ena ngue ya hinte guí jahua ngue yø mbom'meto'ahua ra Abraham. Porque dī xi'ahua ngue nuua ja yø do ja ua, da zã da 'yøt'Oja ngue da bøcua yø mbom'meto ra Abraham. ¹⁰ Guí øthua tengutho yø za hingui zadi, guí njathua p'uya. Pē ya ja ra acha da 'yēxyø za. Gātho yø za hingui nne dī nzadi, da t'ets'i ngue da ma nt'udi.

¹¹ A nugui, majuanī ngue nuya yø ja'i i mma ngue da hyep'ua ra nts'o, guehya dadi xixyabi connā dehe ya. Pē bá ep'ua man'na da 'yøtra nxixya connā sibi 'mø bi hā'ahua ra ts'edi ra Espiritu Santo. Nuna, man'na tate na ngue nugä. ¿Harua gue ga sacä tengu na? ¹² Guehna da huanhyø ja'i na tengutho 'mø mahoqui ra trigo, n'nani ni ma yø xi. Ra trigo p'uya, mapeti ngue da 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, da t'up'ua ja ra sibi hinjam'mø da huēt'i.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹³ Nuna ra Jesús bá nēxp̄a ja ra hāi Galilea, bi zøp'ua ja ra dathe Jordán mī 'bāhra Xuua ngue bi xixyabi. ¹⁴ Pē ra Xuua hingui nne xtī xixyabi ra Jesús. Bi 'yēmbi:

—Nugä go dī nnegä ngue gui xixyagui, 'nē go gni 'yēhē ngue ga xixya'i ya —bi 'yēmbi.

¹⁵ Pē ra Jesús bi 'yēmbra Xuua:

—Dami ne ngue gui xixyagui, porque jatho ga øt'ui'a te gā dī manda Oja —bi 'yēmbi.

Janangue ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹⁶ Høntho bi nxixya ra Jesús, bi ma nenthe p'uya. Bi nu ngue bi xohra c'amahets'i. Nu'a ra Espiritu Santo, entho n'na ra paloma p'ua i hnu, ngue bi zøp'ua ja rá ya ra

Jesús. ¹⁷ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'unt'u dadi madi. A nuyá, janjuani ngue ja gampähä conná guehna —bi 'yena.

4

Ra zithu bi hyonnbī ha di 'yōtrā ts'oqui ra Jesús.

¹ Ra Espiritu Santo bi zixpu bí ja ra dapo ra Jesús para ngue ja da sāmhya p'u ra zithu, da hyonnbī ha di mēstho ra hya di manda Oja. ² Mente nyote ma pa, ra pa ra xui hīmbi zi ra hmε. M'mefa p'uya, ya bi zā ngue mathoguitho tu manthuhu. ³ Ra zithu p'uya bi guarbu 'bāhra Jesús. Bi hyonnbī ha di 'yōtrā ts'oqui, bi 'yēmbi:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'unt'u'i Oja, dami 'yōt'e ngue yø do janu da gohi di nthuhmε —bi 'yēmbi.

⁴ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbra zithu:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue εna: “Nu ra ja'i hīnda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi ra hmε ra ja'i, pε ya hīnda zā di m'mai”.

⁵ Ra zithu p'uya, bi zixpu ja ra maca danīhni Jerusalén, bi ntøp'u ja rá 'bet'e ra nija. ⁶ Bi 'yēmbi:

—Nu'mø gue'e rá Ts'unt'u'i Oja ya, dami nsācua ya. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: “Nuna Oja, da penhyø anxε ngue da mā'i. Da 'yōt'e ngue njanate gdi sōt'a häi, n'namhma ngue hīndi un'na ni gua yø do” —bi 'yēmbi.

⁷ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbra zithu:

—Xquet'a nt'ot'i ra hya p'u ja ra Maca Libro ngue nuna Oja, hīnjonda zānnbi te da 'yōt'e para ngue da fadi ngue'mø majuanī te mma ogue hīn'na.

⁸ Ra zithu p'uya bi zixpu bí ja n'na ra danyuni. Bi japi ngue da hyandi gātho yø nación i ja rá ngani nxīmhäi. 'Nε da hyandi te gā ra nho ga 'bai. ⁹ Bi 'yēmbi:

—Nu te gā guí handya, gā ga 'da'i ngue'mø guí ndantyøhmu guí thannegui —bi 'yēmbi.

¹⁰ Pε ra Jesús bi 'yēmbi:

—Dami 'uegue grā zithu. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue hōnt'a ra Hmu

Oja ja ngue da ma nthanne, hīnjom man'na.

¹¹ Nu'a ra zithu p'uya, bi zop'u ra Jesús, bi ma. Bá εhyø anxε p'uya ngue bi māt's'i.

Ya bi dū'mra Jesús ngue bi manna hya p'u Galilea.

¹² Bi 'yēhra pa ngue bi n'ofādi ra Xuua. Mī 'yōhra Jesús ngue ya ofādi, bi ma p'uya i mpa p'u ja ra häi Galilea. ¹³ Bá sop'u ra hīni Nazaret, bi ma danī m'map'u ja ra hīni Capernaum. Nuna ra hīni na, ja jarbu ja ra nenzabi nup'u di ntøt'a häiui ra Zabulón connā häi Neftalí. ¹⁴ Nguna ra hya bi nja para ngue di nja'a te ra hya bi 'yōtrā pōngahya Isaías ngue bi 'yena: ¹⁵ “Nu'u yø mmεngu p'u ja ra häi Zabulón, 'nε'u yø mmεngu p'u ja ra häi Neftalí, guehya yø ja'i 'bap'u jonna nenzabi, 'nε'u rá m'map'u man'na nguadi ra dāthe Jordán, 'nεp'u ja ra häi Galilea, ja jap'u n'na ra xequi ngue 'buhyø ja'i hīngyø judío. ¹⁶ Nuyā yø ja'i ya mī 'bu 'bexui, pε nuyá, ya bi nu xanho ra nyot'i ya. Guehya yø ja'i εntho ya xi du, pε nuyá, ya bi yorpabi ra nyot'i ya”, bi 'yena.

¹⁷ Ya bi dū'mi bi xihra hya yø ja'i ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Dami 'bā'ni mmui ngue gui hyεhmu p'u ra nts'o gnī 'yohu. Ya da guehyø pa ja p'uya da 'yu Oja ngue di manda ua ya.

Ra Jesús bi zixi goho yø mahua, bi 'yōt'e ngue yø xādi.

¹⁸ Nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi thop'u n'na pa ra Jesús. Ja bi dimp'u yoho yø mahua ngue di n'yohu. Nu'a n'na i Simu, 'nε xquet'a i Bēdu. Nuna man'na, ra Andre. Nuyā yonc'ei ya, mī entyø xit'a p'u ja ra dehe ngue pahua. ¹⁹ Mī nu ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya hīngyø hua guí theui ya, sinoque ga xān'naui ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yēmbi.

²⁰ 'Bexpi zop'u yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús. ²¹ Mī thohmits'u nīnguep'u p'uya, mahombi dimp'u mī yonc'ei di n'yohu ngue n'nat'a yø papá. Ra Jacobo 'nēhra Xuua, guehya yø ts'unt'u ra Zebedeo. 'Dap'u mī ohu rá papá p'u ja ra barco ngue pøtyø xit'a. Ra Jesús bi xifi ngue da mähä. ²² Nuyā ts'its'i, 'bexpi mähä ra Jesús, bi zop'u ja ra barco yø papá.

Nup'u ja ra häi Galilea ja bi mamp'u ra hya ra Jesús.

²³ Ra Jesús bi n'yo ndap'u bi zä gä ra häi Galilea. Nu'mø bi zømp'u ja yø nija di mpeti yø judío, xännbabi yø ja'i rá hya Oja. Xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo rá 'yε Oja yø ja'i. 'Nε øthe yø ja'i di hyenni. Hønt'a bi zä man'u hemyø ja'i, gä øthe. ²⁴ Gätho ra häi Siria bi n'yo ra hya te øtra Jesús. Janangue nup'u 'buhra Jesús bi ts'innbabi to gä xan'u, ndana bi zä man'u hembj. Nu'u yø ja'i n'youi yø ts'onthi bi ts'innbi ngue øthe. Bi ts'innbabi yø ja'i di guxyø ts'i 'mø bi gä ra n'u n'youi. Da guehyø ja'i tudyø gua bi ts'innbabi ra Jesús ngue da 'yøthe. ²⁵ Nup'u ni ma ra Jesús xandøngu yø ja'i tenni. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra häi Galilea. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra häi Decápolis. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra hñini Jerusalén. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra häi Judea. Bá nexi'da yø ja'i p'u man'na nguadi ra dathe Jordán.

5

Ra Jesús bi xännba ra hya yø ja'i p'u ja n'na ra nyuni.

¹ Bi nu ra Jesús ngue xandøngu yø ja'i bi zøhø. Bi map'u bí ja n'na ra nyuni, bi hyoni haru da mi. Nu'u yø xädi p'uya bi mäspu hudi. ² Nuna ra Jesús bi du'mi bi xännba ra hya yø ja'i. Bi 'yεmbi:

³ —Ra mmēnthi di nthēui yø ja'i nuya εntho hyoya, porque tinyø mmæi ngue di 'bεhra nho. Porque guehya yø ja'i da zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i ya.

⁴ Ra mmēnthi di nthēui yø ja'i tu yø mmæi. Porque Oja di hojpa bi yø mmæi ya yø ja'i ya.

⁵ Ra mmēnthi di nthēui yø ja'i hñi 'yεxp'u 'buhyø mmic'εiui. Porque guehya yø ja'i da gohmi ra häi ma yat'i ya.

⁶ Ra mmēnthi di nthēui yø ja'i nuya ho yø mmæi ngue honi ha di 'yøtra nho, tengutho 'mø di tumanthuhu di ja ndummi ngue honi ha di nsihmε. Porque da mäx Oja ngue da zä da 'yøt'e.

⁷ Ra mmēnthi di nthēui yø ja'i nuya da 'yøtra mate ngue da mäxyø mmic'εiui. Porque guehya yø ja'i ya da 'yørpa ra mate Oja ngue da mäts'i.

⁸ Ra mmēnthi di nthēui yø ja'i ngue hin tema nts'o so yø mmæi. Porque guehya yø ja'i da nu Oja ya.

⁹ Ra mmēnthi di nthēui yø ja'i nuya da japi ngue di nhojpa'u di nsæi. Porque guehya yø ja'i da gohi ngue yø basi Oja ya.

¹⁰ Ra mmēnthi di nthēui yø ja'i nuya da zä ra n'u da ts'ui ngue honi ha di n'yo xanho. Porque guehya yø ja'i da zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i ya.

¹¹ Ra mmēnthi gui nthēui 'mø bi ts'u'i ngue gui tεngaha. Da ts'an'aha, da ts'an'nahu yø fehni. ¹² Dami johyahu 'mø ngue ngu'a bi nja, di nja'ahu mpähä, porque xangu ni nzäbiha bí ja mahets'i. Ya qui pahma ngue nu'u yø pøngahya Oja xa m'm'a m'met'o xquet'a bi ts'ui.

Bi ma ma hyεqui ra hya te ja ngue da n'yo yø xädi ra Cristo.

¹³ Nu ra u, i ja rá 'bεfi ngue nu tema japi ya hñi nts'onj. Gui njathu p'u ua ja ra ximhäi ya, ngue gui 'buhma ua, ya xøt'atho ra nts'o da 'yøtyø ja'i. Pε nu'mø bi m'mεhra ts'edi ra u, ya hñida zä to da japi ngue xta n'u mahøn'a. Ya hñite di muui ra u, da t'ei, da nεp'u yø ja'i.

¹⁴ Nu'a te gni 'yohu ya, i nnydyø ja'i 'bucua ja ra ximhäi. Gue'ahu, tengutho n'na ra nyot'i di yorbu ja ra 'bexui, i nnytho gätho yø ja'i. Gue'ahu, tengutho n'na ra hñini 'mø bi ja maxøts'e ra nyuni, i nnytho gätho yø ja'i. ¹⁵ Nu'mø bi ma ma saqui n'na ra lámpara, hñida thørbu ja ra huada, sinoque da thøxp'u ja ra nthøxanyot'i n'namhma ngue di yorpi gätho'u 'bu'ambo ra ngu. ¹⁶ Dami njathu p'uya, dami nehū ngue da nu yø ja'i'a te ra nho gui øthu. Nu'mø bi nu yø ja'i'a ra nho gui øthu p'uya, yø ja'i da 'yεspabi na ni Papahu bí 'bu mahets'i.

Ra Jesús bi ma ngue xanho rá ley Oja.

¹⁷ A nuyá, 'yo gui εmhma ngue dá εhe ga hacä ra ley bi 'yotra Moisés, oque ga hacä'u yø hya bi nxännbate yø pøngahya Oja. Nu'a, hñi'na'a. Sinoque dá εhe ngue nu'a te gäma hya mmamp'u ja ra ley, gä gue'a ga thog'a. ¹⁸ Nugä majuanj te dí xi'ahu, mente ngue di siguetho ja ra c'amahets'i 'nehra häi, nu'a te gäma hya nt'ot'i p'u ja ra ley, ni xinga n'na ra

letra, ni xinga n'na ra punto di sä ngue da thaqui asta gue'mø bi nja gätho'a tema hya nt'ot'i. ¹⁹ Janangue nuyá, nu to bi zä ngue festho ra hya di manda ra ley, madague'a zits'utho, 'nɛ da ngu'a da xänbabi mi'da yø ja'i ngue da mestho ra hya, guehna ra ja'i ngue hinga eda hnu mansu p'u mahets'i na. Pɛ nu ra ja'i ngue da 'yøt'e te mmanna ley 'nɛ da ngu'a da xänbabi mi'da yø ja'i ngue da 'yøt'e, guehna ra ja'i da hnu mansu p'u mahets'i na. ²⁰ Nugä dí xi'ahua ngue nu'mø guí nne di ncu'ahua p'u di manda Oja, ma datho nne ngue xtá ndonho te gdi n'yohua, ngue'a te ga 'yo yø xänbäte ngue ra ley 'nɛ'a te ga 'yo yø fariseo.

Hingui ho ngue to da nu man'ua rá cu.

²¹ Ya xcá 'yøhmua yø hya bi sänbabi yø ndiua manjam'mø ngue bi t'ɛmbi: “Yo grá hyote. A nu ra ja'i ngue di nhote, jatho da thaspa ra güenda ngue da ma ra castigo”, bi t'ɛmbi. ²² Pɛ nugä dí xi'ahua ngue nu ra ja'i da nu man'ua rá cu, jatho da thaspabi ra güenda. A nu ra ja'i ngue xihyø ts'omhya rá cu 'mø yaui, jatho ngue di mpɛti yø ts'ut'abi da hyaspabi ra güenda. Nu to ɛmbi ngue ra ndonda rá cu, da ma ra nidu hapu di nzø.

²³ A nuyá, xi'mø guí mmap'ua ja ra altar ngue guá ørpahua ra 'bøt'e Oja, 'nɛ ja da sop'ua ni mmui ngue hingui ho te xcá 'yørpa ni cuhua, ya hingua øthua ra 'bøt'e. ²⁴ Sinoque bá sohní 'bøt'ehua p'ua ja ra altar, guá pengui guí nhojpauí ni cu. Ja guá pengui gui dá ni 'bøt'ehua p'uya.

²⁵ Nu'mø bi ma ma yapí'ahua, nu'a di yap'ahua dami nhojpahua p'ua ja ra 'yu, n'namhma ngue hñdi dá'ahua p'ua ja ra ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndá'ahua p'ua ja ra ts'ut'abi, ra ts'ut'abi di dá'ahua ra policía. Ra policía p'uya da zixahua fädi. ²⁶ Majuaní te dí xi'ahua, ngue nup'ua ja ra fädi, ya hñda zä guá pønthohua, guá pømhua asta gue'mø guá jut'i gätho ra mɛnyu da ts'an'nahua.

Hingui ho di n'yots'om'mäi ra ja'i.

²⁷ Ya xcá 'yøhmua ra hya bi sänbabi yø ja'i ngue bi t'ɛmbi: “Yo grá 'yots'om'mäi”. ²⁸ Pɛ nugä dí xi'ahua ngue nu to hɛta n'na ra xisu 'nɛ so rá mmui ngue di n'yots'om'mäiui, ya satho 'mø majuaní bi n'yots'om'mäui ra xisu hɛti.

²⁹ A nuyá, nu'mø guí ɛna ngue rá ts'oqui ni dá ngue ni n'yɛi p'u guí øthua ra ts'oqui, dami hyahni dá, gui 'yɛi. Man'na xanho ngue di m'mɛ'a n'na ni dähua, hñda gue'a ngue gä ni do'yohua da ma ra nidu. ³⁰ Nu'mø guí ɛna ngue rá ts'oqui ni 'yɛ ngue ni n'yɛi p'u guí øthua ra ts'oqui, dami hɛjñi 'yɛ, gui 'yɛi yap'utho. Man'na xanho ngue di m'mɛ'a n'na ni 'yɛhua, hñda gue'a ngue gä ni do'yohua da ma ra nidu.

Hingui ho ngue da 'yɛnyø xisu yø n'yohua.

³¹ Ya xcá 'yøhmua ya yø hya bi sänbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: “Nu to da ne da 'yenná xisu, i jatho da nangra sacua ngue ra nxuni”. ³² Pɛ nugä dí xi'ahua ngue n'na ra xisu 'mø bi 'yenná ndø, nu'mø bi nthatui man'na ra n'yohua, ya ra ts'oqui øt'ui na da mɛ. Pɛ go rá ts'oqui na ra n'yohua bi 'yenná xisu ngue te di nja, porque høndra xisu ngue ra 'yots'om'mäi i sä ngue da t'ɛi.

'Yo to di ɛxa ntestigo yø ja'i.

³³ Ya xcá 'yøhmua ya yø hya bi sänbabi yø ndiua 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: “Nu'mø guí ɛxhua ntestigo Oja ngue majuaní di nja'a ra hya guí mmamhma, ya ja ts'editho ngue gui 'yøthua te ra hya gadi yarpa ni mmic'ɛihua ngue di nja”. ³⁴ Pɛ nugä dí xi'ahua ngue 'yo guí ɛxhua ntestigo Oja p'u guí yahua ngue gdi hatra ts'edi ni hyahua. Nu te bi ja mahets'i, 'yo guí ɛxhua ntestigo, porque ja bí 'bup'ua Oja, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. ³⁵ 'Yo guí ɛxhua ntestigo ra häi, porque Oja di manda gä ra ximhäi, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. 'Yo guí ɛxhua ntestigo ra danihni Jerusalén, porque ja ra dast'abi p'u Oja, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. ³⁶ 'Yo guí ɛna ngue da zä da t'øc'a ni ya 'mø himma juani te guí mmamhma. Porque ni yahua, ni xinga n'na ni xtahua da zä guí 'yøthua ngue xtá nt'axi ogue xtá mpothi. ³⁷ A nu'mø guí nne guí mamhma n'na ra hya, njuantho dami mamhma ngue'mø da zä, ogue hñda zä. Porque ra ja'i ngue rá n'yoi ra zithu, hingui t'ɛc'ɛi te mma, janangue ngue honi te ɛxa ntestigo.

'Yo to dadi cosra nts'o t'ørpe.

³⁸ Ya xcá 'yøhmua yø hya bi sänbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: “Nu ra ja'i da hyamba rá dá rá mmic'ɛiui,

xquet'a da thambabi rá dá. Nu ra ja'i da 'yøjpa yø ts'i rá mmic'eiui, xquet'a da t'øjpa yø ts'i". ³⁹ Pε nugä dí xi'ahü, ngue nu'a te ra nts'o øt'ahü n'na ra ja'i, 'yo gadi cospahü. Hante gue nu'mø to bi mep'a ni hmihü, dami unman'na nguadi ni hmi ngue da mε'mi. ⁴⁰ A nu'mø to guí tupi, 'nε di yap'a'i ngue ä'i ni pahni, co 'nεhni tuhü dami unni. ⁴¹ Nu'mø to da 'yεn'i gui fäxü n'na kilómetro made ngue gui tuspä rá 'beni, dami doblehü'a te xi'i gui fäxü. ⁴² Nu'mø te'o da 'yä'ahü n'na ra cosa, dami unni. Nu'a te'o da mip'ahü n'na ra cosa, dami hmiti.

Nu to 'bühü nsuiui jatho ngue di madi.

⁴³ Ya xcá 'yøhmü yø hyä bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'εmbi: "Dami mahni amigohü. A nu'ü sä'ahü, 'yo gadi mahmü'ü", bi t'εmbi. ⁴⁴ Pε nugä dí xi'ahü ngue dami mahni nsuihü. Dami 'yäphü Oja ngue di japi to san'ahü. Nu te'o gä nnu man'ü'ahü, dami 'yørpahü ra nho. Dami marpahü Oja te'o ya mants'o 'mø gui yahü. Marpahü Oja'ü hingui ho te øt'ahü. ⁴⁵ A nu'mø gui 'yøthü ya yø hyä dí xi'ahü ya, ya di nεqui ngue yø basi'ahü'a ni Papáhu bí 'bü mahets'i 'mø. Porque ra hyadi bi hoc'a Oja, hinga hønbnü 'bühü hoja'i øtra nho, sinoque 'nεp'ü 'bühü ts'oc'ei øtra nho ra hyadi. Ra 'ye p'üya, hinga høndyø hoja'i 'ye p'ü ja yø huahi, sinoque 'nεhyø ts'oc'ei 'ye p'ü ja yø huahi. ⁴⁶ A nu'mø ngue hønt'ü to di ma'ahü gadi mahmü, ¿dana ra nho di nεqui ngue gui øthü 'mø? Conque asta yø ngüthäi njap'ü. ⁴⁷ Xi'mø ngue hønt'ü ni amigo gadi zenguahü, ¿dana ra nho gui øthü 'mø? Porque xquet'a njap'ü yø ja'i hingui pa Oja. ⁴⁸ Nu ni Papáhu bí 'bü mahets'i, ma datho ngue xandønho te øt'e. Gui njathü p'üya, dami nehü ngue ma datho xtänho te gui 'yøthü.

6

Nu ra ja'i øtra nho, 'yo dadi 'yets'i.

¹ Nu'a te gä ra nho ja ngue gui 'yøthü, 'yo gui nnehü ngue hønbnü 'bai xangu yø ja'i da nu ha gdi 'yøthü ra nho. A nu'mø ngue ra 'yets'i gni 'yøthü ra nho p'ü ha 'bühü ja'i, nu'a ni Papáhu bí 'bü mahets'i ya hin tema nzäbi di 'da'ahü. ² Janangue nuyá,

nu'mø gui fäxü yø ja'i nu'ü hyoya, 'yo gui nnehü ngue 'da di batyø ja'i te gui øthü. Porque ngu'a øt'i'da yø ja'i p'ü ja yø nija 'nεp'ü ja yø caye, høntho nne ngue di 'yets'i ngue da nu yø ja'i'a ra nho øt'e. Pε majuaní te dí xi'ahü ngue nuyä yø ja'i njap'ü, nu'a ga nnu manho yø ja'i te øt'e, ya hønt'a yø nzäbi'a. ³ Pε nu'ahü, nu'mø gui fäxü yø hyoya, nu te ja ngue gui 'yøthü, 'yo 'be gui xihni amigo gadi nsixui. ⁴ Nu'mø gui øthü ra 'bäxte, nt'agütho dami 'yøthü. Nu'a ni Papáhu bí 'bü mahets'i i nnutho te gui øthü, go da gut'ahü'a.

Ra Jesús bi xänbabi ha di mat'Oja yø ja'i.

⁵ A nu'mø ngue gui mmat'Ojahü, 'yo gui øthü tengutho øtyø ja'i ngue hingyø mmü ga 'yøt'a te øt'e. Di ho te ørbü ja yø nija ngue 'bäi ha ga mmat'Oja. I nnepe ngue da nu gätho yø ja'i te øt'e. Da guerp'ü ja yø caye i mmat'Oja p'ü ni ma. Pε nugä majuaní te dí xi'ahü ngue nu'a ga nnumanho yø ja'i te øt'e, ya hønt'a yø nzäbi'a. ⁶ Pε nu'ahü, nu'mø gui mmat'Ojahü, dami cut'ambo ni ngühü, tøtra goxthi, dami mat'Ojahü p'üya. A nuna Oja ni Papáhu, ja 'büp'ü ha gui 'bühmü na, go nnu dra mhmat'Oja gui ørbü ja ni ngühü na, 'nε go da gut'ahü na.

⁷ Nu'mø gä mat'Ojahü, 'yo ja gadi 'yopthobi yø hyä gui xihmü Oja. Porque ngu'a øtyø ja'i hingui pa Oja, i εna ngue nu'a ya'atho gui yahni, gue'a di 'yø Oja te xi'a. ⁸ Pε 'yogüi øthü tengutho øt'ü. Porque nuna Oja ni Papáhu, ya padi te gä gui homhmü hante ngue gui 'yäpi te gui nnehü. ⁹ Janangue nu'mø gä mat'Ojahü, dami 'yεhmü: Ma Papá'ahé gui 'bü mahets'i, dami 'yøt'e ngue da hnu mansu'i. ¹⁰ Bá εhε gui manda ua. Di nja'a te ni pähä ua ja ra ximhäi tengutho bí ja mahets'i. ¹¹ Dami 'dacje ra hmε n'na pa ngu n'na pa. ¹² 'Nε dami punnga ma ts'oquihe, tengutho gähe xquet'a dadi punnbahe to hingui ho te ørcahe. ¹³ Dami fäxcahe ngue hinga øt'ähe ra nts'o. Dami yanje ngue ra nts'o. Porque nu'i, gue'e gadi mmandasε, jasε ni ts'edi, gui tate para zantho. Da ngüt'atho.

¹⁴ Nu'mø gui 'bai ngue gui punnbabi yø ja'i hingui ho te øt'ahü, nu'a ni Papáhu bí 'bü mahets'i xquet'a di pun'na ni ts'oquihe 'mø. ¹⁵ Pε nu'mø hingui nne gui punnbabi

nī mmīc'ēiui te øt'ah̄, nu'a nī Papáh̄ bí 'b̄ mah̄ets'ī xquet'a h̄indi pun'na nī ts'oquih̄ 'mø.

Rā Jesús bi xännbabi yø ja'ī ha di 'yetyø mm̄i.

¹⁶ Nu'mø guí nne ngue gui 'ye'ni mm̄ih̄, 'yo gadi hm̄i dumm̄ih̄ tengutho øtyø ja'ī ngue h̄ingyø mm̄i ga 'yøt'a te øt'e. A nuyá, di hm̄i dumm̄i 'mø etyø mm̄i, i nne ngue da nu yø ja'ī te øt'e. Pε majuan̄i dí xi'ah̄, nu'a ga nnu manho yø ja'ī te øt'e, ya h̄ont'a yø nzäbi'a. ¹⁷ Pε nu'ah̄, nu'mø guí ε'ni mm̄ih̄, 'yo gadi hm̄i dumm̄ih̄, sinoque dam̄i 'yejn̄i yah̄ 'nε dam̄i nx̄däh̄. ¹⁸ 'Yo guí nneh̄ ngue di unna güenda yø ja'ī ngue guí ε'ni mm̄ih̄. H̄inda h̄ont'a nī Papáh̄ pad̄i ngue guí ε'ni mm̄ih̄, go da gut'ah̄ nā.

Dam̄i ne ngue bí ja nī mm̄etih̄ mah̄ets'ī.

¹⁹ 'Yo guí nneh̄ ngue xøgue nma munts'itho'a te guí pesh̄ ua ja rā ximh̄i. Porque nu'a te guí pesh̄ ua ja rā ximh̄i, da zi yø zu'ε, ya di nts'on̄i. Ogue da bε yø bε. ²⁰ A nuyá, dam̄i neh̄ ngue nup'ua mah̄ets'ī, ja bí jap'ua rā nho guí nthēh̄, nu'a h̄inha di m'mεdi. Ya h̄inda zä da zi yø zu'ε, 'nε h̄inda zä da zønyø bε ngue da bε'ah̄. ²¹ Nu'mø guí em̄hm̄ ngue bí ja mah̄ets'ī'a rā nho tate di muui, h̄onnb̄ da zo nī mm̄ih̄ p'ua 'mø.

Rā Jesús bi hyεjpa rā hya n'na rā nyot'ī.

²² Nu'mø bi xogui xanho nī däh̄ ya, ya guí h̄eth̄ xanho rā nyot'ī i ja. Njarb̄tho nī n'yomfēn̄ih̄ ya, nu'mø bi xogui xanho, ya guí pah̄m̄ ndana rā nho gdi n'yoh̄ 'mø. ²³ Pε nu'mø h̄ingui xogui xanho nī n'yomfēn̄ih̄, ya h̄imma juan̄i guí pah̄m̄ ndana rā nho gdi n'yoh̄ 'mø. Ya ns̄tho 'mø ngue rā ts'a'bexui p'ua gni mäh̄, porque h̄ingui xohn̄i n'yomfēn̄ih̄ ngue guí pah̄m̄ ndana rā nho.

Bi hyεcra hya rā Jesús ngue yoho yø hmu.

²⁴ H̄ingui sä ngue yoho yø hmu rā ja'ī di m'm̄i. A nu'mø ngue yoho yø hmu di m'm̄i, n'na'a di mad̄i, n'na'a h̄indi mad̄i. N'na rá hmu da 'yørpe te di manda, man'na rá hmu h̄inda 'yørpe te di manda. Gui njath̄ p'uya, h̄ingui sä ngue mbø yoho p'ua di ma nī mm̄ih̄. Di ma nī mm̄ih̄ Oja, x̄indi ma nī mm̄ih̄ rā mēnyu.

Nuna Oja fä'ua yø ja'ī ya o rá 'ye.

²⁵ Nügä dí mma, nu'a te ja ngue gui sih̄, ogue te ja ngue gui hyeh̄, 'yo gue'a mathoguiho ga ndu nī mm̄ih̄'a. A nuyá, nu rá te rā ja'ī, man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo rā ja'ī, man'natho di muui ngue'a te da hye. ²⁶ Ya guí nnuh̄ yø ts'int's'ua 'yo maya, ngue h̄ingui uah̄i, 'nε h̄ingui xofo ngue te da mets'ī. Pε nuna nī Papáh̄ bí 'b̄ mah̄ets'ī, go di unni te si yø ts'int's'ua nā. Goma gue'ah̄ ya, ngue h̄inda mäh̄ah̄ Oja, porque man'na xammadi'ah̄ ngue yø ts'int's'ua. ²⁷ Xiya, xi rā ja'ī tu rá mm̄i ngue h̄ingui h̄ets'ī, çua da zä di nte man'na doyn̄i ngue'a ga nh̄ets'ī?

²⁸ 'Yo di tu nī mm̄i te gui hyeh̄. Ya guí nnuh̄ yø dōni bí ja dapo ngue h̄indi mp̄efi, nī x̄ingui mpe, pε mah̄otho guí nεqui. ²⁹ Dí xi'ah̄ nā rā hya nā, ngue tengu rā dast'abi Salomón, mandonho drá he bi hye, pε h̄inha da z̄adi tengu ganho yø dōni. ³⁰ Porque guesε Oja øt'e ngue mazihotho guí nεqui yø dōni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pε nixudi p'uya, di nzø p'ua ja rā orno. Goma gue'ah̄ ngue h̄indi he'ah̄ Oja. Pε h̄ingá εgui εc'ēih̄ xanho ngue fäxah̄ Oja. ³¹ Janangue nuyá, 'yo mathoguiho di tu nī mm̄ih̄ ngue sä guí 'yεmhm̄: “çTe 'be'a ga sih̄ ya, o gue te 'be'a ga heh̄ ya?” guí 'yεmhm̄. ³² Porque yø ja'ī 'b̄cua ja rā ximh̄i, h̄ont'a te da zi 'nε'a te da hye nī ma yø mm̄i hon̄i. Pε nu'ah̄, nu'a nī Papáh̄ bí 'b̄ mah̄ets'ī, ya pad̄i ngue guí hom̄hm̄ gätho ya yø cosa ya. ³³ Janangue nuyá, ma datho dam̄i hyon̄i ha gdi soh̄ rá 'yε Oja. Nuyá yø hya di manda Oja, dam̄i ja ndumm̄i guí 'yøth̄, n'namhm̄ ngue di 'da'i te gäma cosa guí hom̄hm̄. ³⁴ A nuyá, 'yo sä ma'dihi di tu nī mm̄ih̄'a te ja ngue gui thohm̄ nixudi. Porque n'na ngu n'na yø pa ja te thohyø ja'ī. H̄ontho ngue nu'a rā n'ua guí thohm̄ n'na pa ngu n'na pa dam̄i hyon̄i ha gdi thohm̄'a rā pa'a.

7

'Yo guí haspah̄ rā güenda te ga 'yo mi'da yø ja'ī.

¹ 'Yo guí haspah̄ rā güenda te ør'mi'da yø ja'ī, n'namhm̄ ngue h̄inda hyats'ah̄ rā güenda Oja te guí øth̄. ² Porque da

thats'ah_u ra güenda tengutho gni hyaspah_u ra güenda mi'da yø ja'i. Tengutho gui 'yøth_u, xquet'a gue'a di nja'ah_u'a. ³ ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne da hyaspa ra güenda yø ja'i ngue ts'udyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø gui xihni cu ngue oxra häi rá dá, pε nu'i p'uya, ra biga di o ni dá. ⁴ Ya hinda zä gui 'yεmni cu: “Ague n'yø, tø ga hahmi ra häi o ni dá”, gui 'yεmbi. A nu'i p'uya, hin gadi unna güenda ngue ra biga oxni dá. ⁵ Ya hinni 'yup'ua te gui mma. 'Be dami hyahra biga o ni dá n'namhma da zä gui hyamba ra häi o rá dá ni cu.

⁶ Nuna ra hya gui nnu mandaxquih_u, nu ra ja'i ngue mandønts'o drá mmui hinda zä gui xihma ra hya. Porque n'na ra cosa xandaxqui, hingui sä di t'unyø fo'yo. Nu'mø bi ncuε ra fo'yo, da za'ah_u. Ximmangu n'na ra cosa ngue mandø mmaðitho, hingui sä di t'unyø ts'udi, porque ra ts'udi di 'da'mi, da nεp'ua häi'a te gui unhn_u.

Dami 'yäph_u Oja te gui homhma.

⁷ Nuna Oja di 'da'i te gui homhma. Dami 'yäpi te gui nneh_u. Nu te gui hyoni, gui tini. Nu'mø gá jätra goxthi ngue gui nzohma Oja, da xoc'ah_u. ⁸ Porque nu ra ja'i ädi te nne, ma t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jätra goxthi, i sojpi.

⁹ Conque nu ra ja'i 'bührá basi, nu'mø bi 'yäpra thuhmε, hingui sä rá mmui ra ja'i ngue ra do di unna basi. ¹⁰ Ogue ra hua da 'yäprä basi, hingra c'εya di unni. ¹¹ A nuyá, i ja ni ts'oquih_u, pε gui padi gui unna cosa nu'a xanho ni basih_u. Man'natho'a ni Papáha bí 'b_u mahets'i ngue xandønho te di 'da'ah_u 'mø gui 'yäph_u.

¹² Tengü gni ne ngue da máxah_u yø ja'i, da ngu'a gui 'yøth_u, dami 'yørpah_u ra 'bäxte mi'da yø ja'i. Ja ni gaxp_u gätho yø hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, da gue'ua yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja.

Mahyεjpi ra hya n'na ra goxthi hingui xidi.

¹³ Mente gui 'buhma ua ja ra ximhäi, dami hyaxh_u ra 'yu njuantho. A nuyá, para ngue da zä gui hyaxh_u na ra 'yu na, dami cuth_u p'ua ja ra goxthi hingui xidi. Porque nuna ra 'yu ni ma nidu hingui nnu

manhenni yø ja'i na, ngue xa nxidi ra goxthi 'nε xa nxidi ra 'yu. Pε mandøngu dyø ja'i ni map'ua. ¹⁴ Pε nu ra 'yu njuantho da hyaxra ja'i di nthεui ra 'da'yo te, hingui xidi ra goxthi 'nε hingui xidi ra 'yu. Pε ziyohotho yø ja'i ni map'ua.

Nu'a ga nho rá ndät'ä ra za, gue'a di fadi tema za'a.

¹⁵ Dami mfähma xandønho, nuya yø fehni xännbate da zøp'ua gui 'buhma, da 'yεna ngue mmambrá hya Oja. 'Yo di hä'ah_u, porque maxøts'itho di nεqui ngue yø hoga n'yoh_u, pε nu te ga 'yo, gä ra nts'on_i ørb_u ni ma. ¹⁶ Nu'a te ga 'yo, gue'a gdi pahma te'o'a. Tengutho p'ua ja ra 'uini, gui pahma ngue hinga ja di nzup'ua yø uva. Ni xingyø igo di nzup'ua ja yø 'uini. ¹⁷ Porque gui pahma ngue n'na ra hoga za, ra hoga ndät'ä zädi. Pε nu'a hingra hoga za, hingui ho yø ndät'ä zädi. ¹⁸ Nu ra hoga za, hinga ja zup'ua ra ndät'ä hingui ho. Nu'a hingra hoga za, hinga ja zup'ua ra hoga ndät'ä. ¹⁹ Nu gätho yø za hingui ho yø ndät'ä zädi da ma nt'ets'i ngue da t'udi. ²⁰ Janangue dí xi'ah_u ngue nu'a te ga 'yo ya yø fehni xännbate, gue'a gdi pahma te'o'a.

Jatho gui 'yøth_u'a te rá pähä ni Hmu_h.

²¹ Nuya yø ja'i da 'yεngui ngue drá Hmugui, hinga gä da yarb_u ha di manda Oja. Nu'ua majuan_i ngue da yarb_u di manda Oja, gue'ua yø ja'i da 'yørpabi rá pähä ma Papá bí 'b_u mahets'i. ²² Nu'mø bi zønna pa da thaspa ra güenda yø ja'i, xandøngu yø ja'i da 'yεngui: “Grá hmu, grá hmu. Xquet'a 'nεcähe dá xicähe yø ja'i te'o'i. 'Nε conni thuh_u dá øthegähe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. 'Nε conni thuh_u dá øt'ähe xangu yø milagro”, da 'yεngui. ²³ Nu'mø dá thacä p'uya, ga εmbi: “Dami 'uemhma ua dí 'bucä, porque himma amigo'ah_u. Porque høndra nts'o xqui n'yoh_u”, ga εmbi.

Bi nhyεjpa ra hya yoho yø hyønnigu.

²⁴ Nu ra ja'i øde te gäma hya dí mmangä 'nε da 'yøt'e te dí xifi, guehna nnä hyεjpabi n'na ra n'yoh_u ngue ra njammui na, ngue ra mmundo p'ua bi høhrá ngu. ²⁵ Nu'mø bi nja ra 'ye, bi mo ra dathe, bi n'yo ra ndah_i ngue bi nønna ngu. Pε himbi dägui, porque ra mmundo p'ua høxrá ngu. ²⁶ Pε nu

ra ja'i øde te gāma hya dí mmangä, 'nē hinda 'yøt'e te dí xifi, guehna nná hyejpabi n'na ra n'yohu ngue hin'ya rá n'yomfeni na. Guep'u ja ra 'bomu dehe bi hyøhrá ngu. ²⁷ Mi n'ye p'aya, bi mo ra dathe, bi n'yo ra ndahí ngue bi nønhna ngu. Bi xot'i, māxøgue bi n'uēni.

²⁸ Mi juahya yø hya bi xännba yø ja'i ra Jesús, di 'yødyø ja'i ya yø hya bi xifi. ²⁹ Porque yø xännbate ngue ra ley hingui ya manzaqui 'mø xännbate, pē nuna ra Jesús ena nts'ut'abitho 'mø xännbate, nu te mma ngue di nja gue'a di njahma'a.

8

Rā Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi 'ya rá do'yo.

¹ Mambá ep'u bí ja ra nyuni mambi 'bähra Jesús, xangu yø ja'i bá n'youi. ² Bi guat'a n'na ra n'yohu mi hembra ts'o'ya p'aya. Bi ndantyøhmū p'u 'bähra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá hmu, nu'mø guí nne gui 'yørca ra mate gui 'yøthegui, nugä dí padi ngue da zägui —bi 'yēmbi.

³ Rā Jesús bi dots'i conná 'yē, bi 'yēmbaya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da zä'i ya —bi 'yēmbi.

Høntho bi manna ra hya na, nuna ra därkehi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zä ha mi hēmbi. ⁴ Rā Jesús bi 'yēmbra n'yohu mi'u:

—Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sømp'u 'bähra mmäcja. Da nu ngue ya bi zä'i. Dami 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zä ra 'ya hēmbi. Janangue da badí gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

Rā Jesús bi 'yøthebi rá hmiqúi n'na ra capita.

⁵ Nuna ra Jesús, mi zømp'u ja ra hnini Capernaum. Bi ma bá apra mate n'na ra capita. ⁶ Bi 'yēmbi:

—Ague grá hmu, nu'a n'na ra ts'ant'u di mpēp'u ja mā ngu, sä ra ndate ngue tu gä rá do'yo —bi 'yēmbi.

⁷ Rā Jesús bi 'yēmbra n'yohu apra mate:

—Gā mmagä p'u 'mø, ga ma øthegä —bi 'yēmbi.

⁸ Nu'a ra capita p'aya, mahømbi 'yēmbra Jesús:

—Pē ague grá hmu, 'yo gadi n'uni. Nugä himma nsä'be ngue guí carbā ja mā ngu. A nuyá, høntho dami manya ngue da zä ra ts'ant'u dí xi'i, ya dí padi ngue da zä ra n'u hēmbi. ⁹ Porque nugui xquet'a 'bai to 'bet'o ngue di mandagui. A nugä p'aya, xquet'a dí si mā soldado dadi manda. Nu'mø dí xi'a n'na ra soldado ngue ha da ma, i pap'u dí øt'i. Ogue ga ēmbi: “Bi 'yēcua”, ra soldado p'aya bá ep'u. Ogue mā hmiqúi, ga 'bēpi te da mēfi, ra hmiqúi øt'e te dí xifi.

¹⁰ Nuna ra Jesús mi 'yøde te xihra capita, di 'yøtho te sifi. Bi 'yēmbiyø ja'i n'youi p'aya:

—Majuani dí xi'ahu ngue hinjonni judío di pøni ngue gdi tinnbä rá nt'ēc'ēi tengu ga 'yēc'ēigä na ra n'yohu na. ¹¹ Nugä dí xi'ahu ngue xangu yø ja'i hingyø judío dí bømp'u ni bøxyadi 'nēp'u ni yähra hyadi, ngue nup'u di manda Oja p'u mahets'i, 'dap'u di nsihmēui ra Abraham, connā Isaac, connā Jacob. ¹² A nu'u yø ja'i mi jahma ngue xta nzo rá 'yē Oja 'nē himbi ne, da t'emp'u thi ja ra 'bexui'u. Ja di nzomp'u 'nē ja di guxp'u yø ts'i'u.

¹³ Rā Jesús bi 'yēmbra capita mi nyau:

—Ni ma ni ngu ya. Nu'a ra hya guí ēc'ēi ngue da zä ga øt'e, ya bi nja ya.

Ngū ra ora bi manna ra hya na, 'bexpi zä ra ts'ant'u mi'u.

Rā Jesús bi 'yøthebi rá to ra Bedu.

¹⁴ Rā Jesús bi map'u ja rá ngu ra Bedu. Nu'a rá to ra Bedu oxpu ja rá t'ots'i ngue mi hēmbra pa. ¹⁵ Rā Jesús bi bennbā rá 'yē ra därkehi ngue bi gats'i. 'Bexpi zä ra pa mi hēmbi. Nuna ra xisu p'aya, bi nangui ngue bi hojpi te da zi yø ja'i.

Rā Jesús bi 'yøthe xangu yø därkehi.

¹⁶ Mi dähra nde p'aya, nup'u 'bähra Jesús, xangu yø ja'i n'youi yø ts'onthi bá ts'innbi ngue da 'yøthe. Pē ra Jesús høntho da mā ngue da zä yø ja'i n'youi yø ts'onthi, 'bexi sä. 'Dama 'dan'yo yø n'u hēmbiyø ja'i, pē gä bi 'yøthe. ¹⁷ Mi nja na ra hya na, ya bi nja'a te ra hya bi manna pøngahya Isaias ngue bi 'yēna: “Nu te gāma n'u gmi hēmphu, gä bi hyaqui hapu mi'u”, bi 'yēna.

Yonc'ēi bi nyau ra Jesús.

¹⁸ Mi nu ra Jesús ngue mandøngu dyø ja'i di mäts'i. Bi xihyø xädi p'aya ngue bi mahä

dí ma man'na nguadi ra zabi. ¹⁹ Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley bi guarbua 'bähra Jesús, bi 'yembí:

—Ague grá xännbate, nugä dí nne ga mmε hapu gdí ma —bi 'yembí.

²⁰ Ra Jesús bi 'yemp'a yaui:

—Yø haho ja yø 'bido hapu säya. Yø ts'int's'u ja yø 'bafi hapu säya. Pε ra N'yohu bí 'yε mahets'i, hin'yua rá ngu hapu di n'oxi.

²¹ Pε nu'a n'na nc'ei rá xädi bi 'yembí:

—Ague grá hmu, dami 'dacra nt'edi ngue 'be da du ma papá, ga ägui, ya ga mε p'uya —bi 'yembí.

²² Mi dahra Jesús, bi 'yembí:

—Ma ga mmehma. Nu'u yø ja'i entho ya xa ndu ngue hingui pa Oja, gue'u da 'yähyo mminduui'u.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyø funthe.

²³ Nuna ra Jesús bi yarbua ja ra barco ngue bi ma, bi mähä yø xädi. ²⁴ Pε nup'u ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahi. Nu'u yø funthe nangui, so mbo ra barco mente atho ra Jesús. ²⁵ Nu'u yø xädi p'uya, bá äp'u bí äha, bi 'yembí:

—Ague grá Hmu, dami yanje. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. Ya ga tuhü —bi 'yembí.

²⁶ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—¿Hanja ngue gui sühu? ¿Ua hingui εc'ei ngue ga fäxahu? —bi 'yembí.

Mi nangra Jesús, bi hejpa bi ra ndahi 'nēhyø funthe. Mi hejpi, 'bexpí nsäya.

²⁷ Nu'u yø xädi p'uya, di 'yøtho te bi nja. Di n'yembí n'na ngu n'na:

—¿Te'o ni n'yohu na n'yø? Asta ra ndahi 'nēhra dehe εc'ei 'mø bi zofo —di n'yembí.

Ra Jesús bi 'yøthe yonc'ei mi n'youi yø ts'onthi.

²⁸ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi ni hu ngue Gadara. Ja bi nthēui p'u ra Jesús yoho yø n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Pε mandønts'otho, xpí 'yep'u ja ra camposanto. Asta nts'utho to da thop'u ja ra 'yu. ²⁹ Mi nu ra Jesús, bi mähra mafi. Bi 'yembí:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'i Oja, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucähe? Porque tobe hingui sønna pa ngue gui penngähe ra castigo —bi 'yembí.

³⁰ Nup'u yap'utho, mambi 'yop'u n'na 'bui yø ts'udi, ma 'yoní p'u ngue sihmε. ³¹ Nu'u yø ts'onthi bi 'yembra Jesús:

—Nu'mø gui nne ngue ga hecähe ua ya yø n'yohu 'bucua, pε dami 'dacje ra nt'edi ngue ga cät'ähe yø mmui yø ts'udi bí 'yonu —bi 'yembí.

³² Ra Jesús bi unna nt'edi yø ts'onthi, bi 'yembí: —I mähä nu bí 'bähyø ts'udi 'mø.

Janangue nu'u yø ts'onthi bi hyep'u yø n'yohu mi n'youi, i ncärbua ja yø mmui yø ts'udi. Yø ts'udi p'uya, bi gu ra 'dihí, bi nhyorbua ja ra zabi. Gä ja bi jarbua ra dehe.

³³ Nu'u mi fähyo ts'udi p'uya, bi nsu 'mø mi nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'u bí ja ra hnini ngue bá ma te bi nja. Bi ma tengue xi thohyø ts'udi, 'nε bi ma tengue xi tho'u yø n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. ³⁴ Nu'u yø ja'i mambi 'bap'u ja ra hnini, gä bi ma ngue bi zømp'u bí 'bähra Jesús. Mi zønyø ja'i p'u 'bähra Jesús, bi xifi ngue da ma.

9

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

¹ Ra Jesús bi yarbua ja ra barco ngue da ma, di ma man'na nguadi ra zabi ha bí ja rá hnini. ² Mi zømp'u ja ra hnini, bá thunnbabi n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua. Mi nu ra Jesús te øtyø ja'i bá du ra därkehi, i padi ngue εc'ei yø ja'i ngue da zä da 'yøthe ra därkehi. Bi 'yembra därkehi p'uya:

—Ague ts'ant'u'i, 'yo tu ni mmui, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yembí.

³ Nuna ra hya bi manna Jesús, mi 'yøhyø xännbate ngue ra ley, bi mbøcue. Bi 'yemp'u ja yø n'yomfēni: “Nuna ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja na co nu'a ra hya i mma”. ⁴ Pε ra Jesús i patho te mbēnya yø n'yohu mbøcue, bi 'yembí:

—Nuna ra hya gä bεmhmu ya, hinga ja ra njap'u na. ⁵ Nugä dá xihra n'yohu 'bucua, dí embí: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pε nuyá, hīndi nēqui xanho ngue'mø bi mpunnbi oque hin'na. Pε nu'mø ga embí: “Dami nangui, gui caxni fidi, gui mma”, ga embí, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya gui pahmu xanho ngue ja ma ts'edi. ⁶ A nuyá, dami pahmu ya ngue ra N'yohu bí 'yε mahets'i, ja

rá ts'edi ua ja ra ximhäi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yembra n'yohu xan'u p'uya:

—Damı nanguı, caxni fidi, ni ma ni ngu.

⁷ Ra dārquēhi p'uya, bi nanguı, bi ma rá ngu. ⁸ Mi nu yø ja'i te bi nja, bi nsu yø ja'i. Pe espabi Oja porque di nequi ngue Oja di unna ts'edi te ø'na ra n'yohu na.

Ra Jesús bi zixra Mateo, da 'yøt'e ngue rá xädi.

⁹ Mi ma ra Jesús, ni nthop'u ja rá oficina n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Mateo, nuna jamba ra menyu yø ja'i ja te pä. Mi nu ra Jesús, bi 'yembi:

—Ma ga mme n'yø, ga øt'e ngue ma xädi'i —bi 'yembi.

Ra Mateo p'uya, bi zop'u rá oficina ngue bi me ra Jesús.

Nuya yø ja'i t'embi ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmēui ra Jesús.

¹⁰ Man'na ra pa p'uya, nuna ra Jesús bi me yø xädi p'u ja rá ngu ra Mateo ngue da nsihme. Xangu yø ngüthäi 'bap'u, co 'ne hmi'da yø ja'i t'embi ngue ja yø ts'oqui, gä 'dap'u sihmēui ra Jesús. ¹¹ Yø fariseo p'uya mi nu te øtra Jesús, bi 'yørpabi ra nt'änni'u yø xädi, bi 'yembi:

—¿Hanja ni xänbatehu ngue 'dap'u sihmēhu yø ngüthäi co 'nehyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui? —bi 'yembi.

¹² Mi 'yøhra Jesús te sipyø xädi, bi 'yemp'u di yahni:

—Nuya yø ja'i di hyenni, guehya ni 'yehra 'yøthe ya. Pe yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'yē'u. ¹³ Damı xähmu te ni bönyø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Dı nnegä ngue di nja ni nhuēcatehu, porque guehna man'natho di muui na ngue yø 'bøt'e gui ørcahu”, en'Oja. A nugä, dá ehē ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi da hyep'u ra nts'o ga 'yo, hinga gue'u yø ja'i ena ngue ya 'yo xanho dá ehē ga nzofu —bi 'yembi.

Bi manna Jesús hanja ngue hinguı etyø mmıi yø xädi.

¹⁴ Nu'u yø xädi ra Xuua bi guarbu 'bähra Jesús. Bi 'yembi:

—¿Hanja ni xädi ngue hinguı etyø mmıi? Conque nugähe 'nehyø fariseo emmēi dı ε'ma mmıigähe —bi 'yembi.

¹⁵ Ra Jesús bi 'yembya yaui:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hinguı 'bu ndummıi ngue da 'yetyø mmıi mente 'dap'u 'bähmu ra novio. Njarbatho ma xädigä ya, hinguı etyø mmıi ngue 'daua dı n'yo'be. Pe bá ep'u ra pa ngue da zigagui ma nsu'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfadi ngue da zä da 'yetyø mmıi ya ma xädi 'mø.

¹⁶ Nuna ra 'da'yo hya dı xänbäte, n'nan'yo na ngue ra nyogui xädi. Tengütho n'na ra 'da'yo ulu, hinda zä di 'bøtra zε'ulu. Porque ra 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna zε'ulu. ¹⁷ Tengütho ra 'da'yo vino hinguı sä da sirbu ja ra zexfanı ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zexfanı 'mø da sit'i, ja di m'mep'u p'uya. Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifanı da sit'i n'namhma ngue gä yoho hındı m'medi.

N'na ra n'yohu bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

¹⁸ Mente ra Jesús bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi zø'a n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø judıo. Bi ndantyøhmı p'u 'bähra Jesús, bi 'yembi:

—Nu ma t'ixu exa ja bi du, pe nu'mø gui mma, gui japni 'yε p'u ja rá do'yo, mahøndı m'mıi.

¹⁹ Ra Jesús bi nangbu mi hudı, bi me'a sits'i. Bi mähä yø xädi.

²⁰ Mente ni 'yo ra Jesús, nuna n'na ra xisu ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji, bi guarbu ja rá xütha ra Jesús ngue bi dārpa rá nyanı rá he. ²¹ I en'a mbo rá mmıi: “Nu'mø ga thärpabi rá he ra Jesús, da zägui”, bi 'yēna. ²² Mi dädi, 'bexpi 'bätra Jesús ngue bi hyetra xisu. Bi 'yembuya:

—Aguē t'ixu, da hyu ni mmıi. Ya bi zä'i ngue gä 'yεc'ıguı ngue da zä'i comma ts'edi —bi 'yembi.

'Bexque'a bi zä ra n'u mi hembra xisu.

²³ Mi zømp'u ja rá ngu ra n'yohu na ra Jesús, bi nu ngue 'bap'u yø me'bida. Di yännı yø ja'i 'bap'u ngue zoni. ²⁴ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Damı pømhmu ua. Nuna ra hmute 'bucua, hinguı tu na, i atho na —bi 'yembi.

Pe nuya yø ja'i yaui ra Jesús, i thenthø, porque padı ngue ya xi du ra hmute. ²⁵ Mi bö'n'athi gätho yø ja'i p'uya, ra Jesús bi thop'u brä 'benna hmute. Bi bennba rá 'yε ra

hmute bi gats'i. Ra hmute p'uya bi bennate, bi nangui. ²⁶ Nu te bi 'yøtra Jesús, bi n'yo ra hya ndap'u bi zä'a ra xequi'a.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

²⁷ Mambá ep'u ja ra ngu na ra Jesús, nup'u ja ra 'yu bi denni yoho yø xädä. Ni mafi, bi 'yembj:

—Ague rá mbom'meto'i ra David, dami huεga'be.

²⁸ Mi yurbu ja rá ngu ra Jesús, bi guatyø xädä. Ra Jesús bi 'yembj:

—¿Ua guí εc'εiui ngue da zä ga øt'ä na te guí xicui ya?

Yø xädä p'uya bi 'yembj:

—Ahá grá Hmu, dí εc'εi'be ngue da zä gui 'yøt'e —bi 'yembj.

²⁹ Bi macyø 'ye ra Jesús ngue bi därpa yø dä yø xädä. Bi 'yembj:

—Ngue guí εc'εiui ngue da zä ga øthe'au, da zä'au ya.

³⁰ Nu'u yø xädä p'uya 'bexpj nzø yø dä. Pε ra Jesús di hejpi ngue hinte da ma, bi 'yembj:

—Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue guí mmammj te dá øt'au ya —bi 'yembj.

³¹ Pε nuya mayø xädä, høntho bi nhyehmj ra Jesús, to bi zä xifi te xi 'yørpabi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra gone.

³² Høntho bi ma ya mayø xädä, bi zø hmi'da yø ja'i p'u ha 'bähra Jesús, bá zinnbabi n'na ra n'yohu di gonebi ra ts'onthi. ³³ Nuna ra Jesús bi japra ts'onthi ngue bi hyep'u ra ja'i n'youi. Bi zä bi nya ra gone. Pε yø ja'i bi nu te bi nja, di 'yøtho, di n'yembj:

—Nuna te dá nuhu bi nja ya, mente yø pa xa thogui hinjongui pøni ngue da ngu'a da 'yøt'ua ja ra häi Israël.

³⁴ Pε yø fariseo bi 'yεna:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, porque gue'a ra zithu yø hmu yø ts'onthi i fäts'i te øt'e —bi 'yεna.

Ra Jesús di huεcyø ja'i.

³⁵ Nuna ra Jesús bi n'yo ndap'u bi zä yø hnini. Nup'u ja yø hnini søni, xännbabi rá hya Oja yø ja'i di mpeti p'u ja yø njja yø judío. I xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo rá 'ye Oja yø ja'i. Yø ja'i 'dama 'dan'yo man'u hembj, pε gä bi 'yøthe

ra Jesús. ³⁶ Nu'mø bi nu ngue xangu yø ja'i di mpeti p'u ha søni, εmmεi di huεqui. Porque yø ja'i 'bu ndummæi, hingui padj te da 'yøt'e. Æntho yø de'yo 'mø hinjo'o to da mädi. ³⁷ Pε ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Majuani dí xi'ahu, ngue xangu ra 'befi i ja, pε yø mæfi zi yohotho 'bæi. ³⁸ Janangue nuyá, nuna Oja rá mmeti ra 'befi, dami 'yäphu ngue da menhyø mæfi p'u ja rá 'befi.

10

Ra Jesús bi 'yεxi 'dεma yoho yø xädi.

¹ Ra Jesús bi zo'u 'de'ma yoho yø xädi ya xi huanhni. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, da gue'u yø ja'i hembj n'na ma 'dan'yo ma n'u, da 'yøthe. ² Ja ua yø thuhu ya 'de'ma yonc'εi yø representante ra Jesús. Rá mädi rá thuhu ra Simu, nu'a i nhuta m'mæfa ngue ra Bedu. Ra Andre nuna rá n'yohu ra Bedu. Ra Jacobo, 'nehra Xuua, guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo ya. ³ Ra Lipe. Ra Bartolomé. Ra Toma. Ra Mateo nuna ra nguthäi. Ra Jacobo nuna rá ts'ant'u ra Alfeo. Ra Lebeo nuna ja man'na ra thuhu ngue ra Tadeo. ⁴ Ra Simu nuna n'youi ra partido ngue ra cananista. 'Nehra Judas Iscariote nuna bi dä ra Jesús.

Bi xi'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús ngue da ma da xännba ra hya yø ja'i.

⁵ Nuya 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yεt'i ngue da manna hya. Rá mädi bi 'yembj:

—'Yo gnj mähä p'u ja rá m'mahyø ja'i hingyø judío. 'Nε 'yo guí cæhu p'u ja yø hnini ja'a ra ra häi Samaria. ⁶ Sinoque i mähä p'u 'bahyø judío. Porque yø judío tengutho yø de'yo ngue xa m'mædi. ⁷ Guí xihmu yø ja'i p'u gdi mähä ngue nuna Oja bi 'bu mahets'i, ya da guehyø pa jap'u da 'yudi ngue di manda ua ya. ⁸ Dami 'yøthehu yø ja'i di hynnj. Guí 'yøthehu ngue di bennate yø ánima. Guí 'yøthehu yø ja'i 'ya yø do'yo. Guí 'yøthehu yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nuna ra ts'edi ga 'da'ahu, hinte dá jap'ahu. Janangue nuyá, nu yø ja'i guí 'yøthehu, 'yo te guí jambahu.

⁹ 'Yo guí haxhu ra menyu ngue ra oro ogue ra t'axi ogue ra cobre. ¹⁰ 'Yo tema lega guí caxhu. O guí caxni mponihu. 'Yo

guí cuxh_u mi'da yø thixfani ogue yø tøhø. Porque rá mēfi Oja jatho ngue di t'unn_i te da zi.

¹¹ Nu'mø gá sømhm_u p'_u ja n'na ra danihni ogue ja n'na ra t'anhni, dami hyomhm_u n'na ra n'yoh_u nu'a hnumanho p'_u ja rá hnini, dami 'yāph_u ra nt'edi ngue di 'da'ah_u rá ts'āya. Ja dami nsāyah_u p'_u ja rá ngu'a, asta gue'mø guá ehma. ¹² Nu'mø gá cuth_u mbo ra ngu, gui 'yēmhm_u: “Oja di japyø ja'i 'bucua”. ¹³ Nu'mø da nu manho'ah_u yø ja'i 'bup'_u ja ra ngu, ya di tocabi na ra nzengua guí xihm_u 'mø. Pē nu'mø ngue hingui nnu manho'ah_u, nu'a ra nzengua guí xihm_u, ya hīndi tocabi. ¹⁴ Nu'mø ngue himbi hnu manho'ah_u p'_u ja n'na ra hnini ogue ja n'na ra ngu hīndi n'na'ah_u rá ts'āya 'nē hīnda ne da 'yøhyø ja'i na ra hya guí xihm_u, ni mähä p'aya, pømhm_u p'_u ja ra hnini ogue ja ra ngu. Dami huamhmra fonthai di n'youi ni mbonguah_u. ¹⁵ Majuan_i di xi'ah_u ngue nu'mø ra pa dan_i hyaspa ra güenda Oja ya yø ja'i di ja'ah_u p'_u, man'na xangu ra castigo da thohya, ngue'a te ra castigo da tho'ua yø ja'i mi 'bup'_u ja ra hnini Sodoma 'nep'_u ja ra hnini Gomorra.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'ua da ts'ui.

¹⁶ A nuyá, ga pen'nah_u p'_u ha 'būhyø ts'oc'ei, ngue nts'utho, tengutho yø de'yo 'mø bi zømp'_u 'būhyø zate. Pē dami 'yøt'e ngue gyø njammih_u, guí mfähm_u, tengutho guí mfāhyø c'eyā. Pē 'yo to guí sūhm_u, guí 'yøth_u tengutho yø paloma ngue hingyø nequis_u. ¹⁷ Dami mfähm_u p'_u 'būhyø ja'i. Porque yø ja'i da zixah_u fādi. Nup'_u ja yø nija yø ja'i da mēp'ah_u. ¹⁸ Di dä'ah_u p'_u 'būhyø ts'ut'abi 'nep'_u 'būhyø go-bierno. Di 'ah_u yø ja'i ngue guí εc'eigah_u. Nu'mø ngue ya gdí 'būhm_u p'_u ha 'būhyø ts'ut'abi, ngu'ua yø judío, ngu'ua hingyø judío, gä da zä da 'yøhna ra hoga 'da'yo hya guí xihm_u. ¹⁹ Nu'mø bi jo'ah_u, 'yo sä di tu ni mmih_u'a te ra hya ja ngue guí xihm_u ra ts'ut'abi. Nu'a ra ora guí dä ni hyah_u p'_u ja ra ts'ut'abi, Oja di 'da'ah_u ra hya ja ngue guí mmamhm_u. ²⁰ Porque ra Espiritu Santo di bēn'nah_u ra hya guí xihm_u ra

ts'ut'abi. Hingni n'yomfenise guí jæcra hya guí mmamhm_u.

²¹ Nu yø n'yoh_u εc'eigui, di yapse yø n'yoh_u hingui εc'eigui ngue da tho. Yø papá, nu'mø bi 'yεc'eigui yø basi, di dä yø basi ngue da tho. Yø basi p'aya, nu'mø bi 'yεc'eigui yø papá, di dä yø papá ngue da tho. ²² Hønnbu bi zä da zū'ah_u yø ja'i ngue guí εc'eigah_u. Pē nu ra ja'i da zeti hangu ra n'ua da thogui, guehna di nyanná te na. ²³ Nu'mø bá ju'ah_u n'na ra hnini, dami 'dagui gdí mähä man'na ra hnini. Pē nugä dí xi'ah_u, tobe hīn gadi tati gadi 'yomhm_u ra hya p'_u ha 'būhyø judío 'mø mi zønna pa da hyaspa ra güenda yø ja'i ra N'yoh_u bi 'yε mahets'i.

²⁴ Nu ra xädi, 'yo di ena ngue hīnda thogui tengutho thohrá xänbäte. Xi mmangu ra hmiq_ui, 'yo di ena ngue hīnda thogui tengutho thohrá hm_u. ²⁵ Nu ra xädi, di m'mai ngue ra conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá xänbäte. Ra hmiq_ui p'aya, di m'mai ngue ra conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá hm_u. Nu'mø ngue bi nu man'ugä yø ja'i, guí huq_ui ngue drá zithu, goma gue'ah_u hīnda nu mman'ua'ah_u yø ja'i ngue guí tēngah_u.

Ra Jesús bi ma ndana ja ngue da ts'u.

²⁶ Janangue nuya yø ja'i sū'ah_u, 'yo guí sūh_u ya. Nu te gāma hya njo'mi, siempre da famhma. ²⁷ Nuya yø hya dí xi'asēh_u, dami xihm_u gātho yø ja'i. Nuya yø hya dí hut'atho ni guh_u, i nt'øde ra hya gä ra hnini. ²⁸ 'Yo guí sūh_u da ne da hyo'ah_u. Porque nu'mø bi hyo'ah_u, nu ra te ya hīnda zä te da japi. Nuna Oja, ja rá ts'edi ngue di juat'a ni do'yoh_u 'nē ni teh_u p'_u ja ra nidu, guehna dami sūh_u na.

²⁹ Nu'mø bi 'bä yoho yø ts'int's_u, hōnda n'na ra xani ma t'uni. Pē hinga n'na di m'mē'ua yø ts'int's_u mēnte ngue hīndi unna nt'edi ni Papáhu. ³⁰ Janjuan_i ngue fāxah_u Oja. Conque asta ni xtah_u i m'mede n'na ngu n'na. ³¹ Janangue 'yo guí sūh_u yø ja'i. Porque man'na xammad'ah_u ngue yø ts'int's_u, madague'a ngue yø mmundotho'ua.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hīnda gømp'ua ha 'būhyø mmic'eiui.

³² Nu to gätho da mamp'u 'b'ahyø ja'i ngue εc'eigui, xquet'a ga mmangä p'u 'b'ahma Papá bí 'b'ah mahets'i ngue dadi n'amigo'be ra ja'i. ³³ Pe nu te'o da gongä p'u 'b'ahyø ja'i, da ma ngue hingui εc'eigui, xquet'a ga mmangä p'u ha bí 'b'ahma Papá mahets'i ngue hin dadi n'amigo'be ra ja'i da gongui.

Nup'u ha t'ec'ei ra Jesús, bi ma ngue di nja ra sui.

³⁴ 'Yo guí emhm'u ngue dá εcä ua ja ra ximhäi ngue hin tema n'u guí sähu. Nu'á, hin'na'a. Sinoque di nja ra sui. ³⁵ Dá εcä ua ngue di nja'a di nsuhyø ja'i. Ra ts'unt'u di nsuhmi ra papá. Ra hmute di nsuhmi ra mamá. Ra ts'ihue di nsuhmi rá cá. ³⁶ Nu'u yø nsuiui ra ja'i da 'yεc'eigui, gue'u 'b'ap'u ja rá ngu da zai.

³⁷ A nuyá, nu ra ja'i ngue ma datho di mahrá papá, di mahrá mamá, ngue nugui, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui. A nu ra ja'i ngue ma datho di mahrá ts'unt'u, di mahrá t'ixu ngue nugui, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui. ³⁸ Nu ra ja'i hingui nne da denngui ngue su da tho, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui. ³⁹ Nu ra ja'i da gohrá mmui ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mehrá te na. Pe nu ra ja'i hinha ga gohrá mmui mada tho, guehna ra ja'i di nyanná te na.

Oja da gutyø ja'i'a te ra nho xa 'yøt'e.

⁴⁰ Nu ra ja'i da 'yøt'ah'u masu, guehna ra ja'i tengutho 'mø go di ørcagui masu na. Nu ra ja'i da 'yørcagui masu, tengutho 'mø go di ørpabi masu'a to bá penngui. ⁴¹ Nu ra ja'i ørpa masu n'na rá pøngahya Oja porque pahra ja'i ngue gue'a rá m'menhni Oja, di t'unná nzäbi ra ja'i tengutho rá nzäbi ma t'unni rá pøngahya Oja. Ximmangu ra ja'i ørpa masu n'na ra hoga n'yohu, porque padi ngue xanho ga 'yo ra n'yohu, di t'unná nzäbi ra ja'i tengutho rá nzäbi ma t'unni ra hoga n'yohu. ⁴² A nuyá, ndana bi zä ya ma xädi, nu ra ja'i da 'yørpa ra nho ngue padi ngue i tenngui, madague'a n'na zi vaso ra dehe di unni, hindí 'b'ehrá nzäbi ra ja'i, Oja da gut'i.

11

Ra Xuua bi 'yøt'i yoho yø xädi bi ma bá nyai ra Jesús.

¹ Nuyá 'dε'ma yoho yø xädi ra Jesús, mi juadi bi xifi te ja ngue da 'yøt'e, bi map'u bí ja yø hnini na ra Jesús ngue da xänba ra hya yø ja'i. ² Ra Xuua ya mi ofädi bi 'yøde te øtra Cristo. Janangue bi menhni yoho yø xädi ngue bá nyai ra Jesús. ³ Mi zømp'u ha 'bui, bi 'yembrä Jesús:

—¿Ua gue'e na ra Cristo mi ja ngue dá εhε di ndast'abi, ua gue ga tø'mähe man'na? —bi 'yembí.

⁴ Ra Jesús bi 'yembya yai:

—Ni me ya, bá xihmi ra Xuua'a te ra hya gá nui bi nja. Xihmi ya yø hya gá 'yøhmi dí mmangä. ⁵ Dami xihmi ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hembí. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bennate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ⁶ Ra mmenthi di nthui ra ja'i hinha di gohrá mmui ngue εc'eigui.

⁷ Mi mengyø m'menhni ra Xuua, nuna ra Jesús bi d'u'mi bi c'annabi yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yembí:

—¿Te'o gá ma guá nuhu p'u bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuhu n'na ra n'yohu hingui nzaqui rá mmui, enthø n'na ra zafani 'mø anna ndahi? ⁸ Xi'mø ngue hin'na, ¿te'o guá nuhu 'mø? ¿Ua guá nuhu n'na ra n'yohu ngue he ra hoga ulu? Pe guí pahmu ngue yø ja'i he ra hoga ulu, guep'u ja yø ngu yø dast'abi 'bui. ⁹ Pe xi'mø hinga gue'a guá nuhu'a, ¿te'o guá nuhu 'mø? ¿Ua guá nuhu n'na rá pøngahya Oja? Majuaní ngue gue'a rá pøngahya Oja guá nuhu. Pegue tate na, ngue gätho mi'da yø pøngahya xa m'mui. ¹⁰ Nuna ra Xuua guehna rá m'menhni Oja mmamp'u ja ra Maca Libro na, ngue εna: “Nugä ga εt'ä ma m'menhni, di m'met'o p'u gdi ma. Gue'a di hoqui hapu ja ngue gui thogui”, bi 'yεna. ¹¹ Majuaní dí xi'ahu, nu hangu yø ja'i 'bui, hinjongui pøni ngue di tate guehna ra Xuua bi 'yøtra nxixya. Pe nuyá, to bi zä ma ja'i ya o rá 'ye Oja ya, guehya ma datho bi nthui ra mmenthi ya ngue ra Xuua.

¹² Bá fu'mø yø pa bá øtra nxixya ra Xuua ya, asta quehyø pa dí 'buhmu ya, januaní di xonyø ja'i da zo rá 'ye Oja. Nuyá yø ja'i

di xøni da zo rá 'yε Oja, i nne ngue xøgue ra sønitho di nja. ¹³ Hante ngue di m'məhra Xuua, nu te gāma hya bi man'a m'met'o yø pøngahya Oja, dague'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra ley, gātho bi mā ngue bá εp'u ra pa di manda ua Oja. ¹⁴ A nuna ra Elías bi man'a m'met'o rá pøngahya Oja, nu'mø guí nne gui pahmə ha rá nja ra hya, nuna ra Xuua ya, quehna bi t'embj ngue ra Elías. ¹⁵ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmə na ra hya dí mmangä ya.

¹⁶ Ma ga honi te gda hyejpä yø ja'i 'bəhra pa ja p'uya. Gdá hyejpäbi yø basj n'yemp'u ja ra tai. I mmatyø mmimbasjui ngue di n'yemmi, i embj. ¹⁷ “Dá pixt'ähe ra xithi ngue xquj nnehmə, pε hingá nnehmə. Dá tut'ähe yø thuhj ngue yø thundumməi, pε hingá nzomhmə”, bi 'yembj. ¹⁸ Guí njathə p'uya, nu'mø himbi nja'a te guí mmamhmə, guí mbøcuehə. Porque ba εhra Xuua, nuna bi 'yetrá mməi, a nu'ahə p'uya, gá 'yemhmə ngue n'youi ra ts'onthi ngue'a te øt'e. ¹⁹ A nuyá, guécä drá N'yohə dá ε mahets'i, dí si'a te dí tini, a nu'ahə p'uya guí εnjə ngue drá nhyøt'a zihmε. Guí εnjə ngue dadi thegä'be'u yø ja'i ja yø ts'oqui 'nε'u yø nguthäi. Pε nuna ra hya njuantho, nu'mø di n'yomfəni xanho yø ja'i, da badi ha rá nja ra hya.

Oja da hyaspa ra güenda yø ja'i hingui nnu manho ra hya.

²⁰ Nuna ra Jesús, nu'u yø ja'i 'bəp'u ja yø hnini xi 'yøt'e xangu yø milagro, bi mudi bi hejpi te ga 'yo yø ja'i, porque hingui nne yø ja'i da hyep'u ra nts'o ga 'yo. Bi 'yembj:

²¹ —Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bəp'u ja ra hnini Corazín. Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bəp'u ja ra hnini Bet-saida. Porque himbi 'yεc'εigui 'mø mi nu yø milagro dá ørbə ha 'bəi. A nu'mø xta nnu yø milagro yø ja'i mi 'bəp'u ja yø nyogui hnini Tiro 'nεp'u Sidón, n'na zihmantho xta hyep'u ra nts'o manj n'yo yø ja'i. Xti n'yuxyø 'bospi 'nε xta hye yø he nu'a he yø ja'i 'mø 'bə ndumməi. ²² Nugä dí xi'ahə ngue nu'mø ra pa danj thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da thohyø ja'i festa ra hya ya, ngue'a ra castigo da thohyø ja'i mi 'bəp'u ja ra hnini Tiro 'nεp'u ja ra hnini Sidón. ²³ A nuyá yø ja'i 'bəp'u ja ra hnini Capernaum,

rá nzequi εna ngue da t'εspabi ua ja ra häi, 'nεp'u mahets'i da t'εspi. Pε gue di map'u ja ra nidu ya. Porque himbi hyep'u ra nts'o ga 'yo. Nu'u yø nyogui ja'i mi 'bəp'u ja ra hnini Sodoma, nu'mø xta nnu yø milagro tengutho bi njap'u ja ra hnini Capernaum, xta hyep'u ra nts'o manj n'yo yø ja'i'a ra hnini'a 'nε hinxta nguahyø ja'i 'mø. ²⁴ Nugä dí xi'ahə ngue nu'mø ra pa danj thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da tho'u yø mmengu Capernaum ngue ra castigo da thohyø ja'i mi 'bəp'u ja ra hnini Sodoma.

Ra Jesús bi 'yεspa Oja.

²⁵ Man'na ra ora p'uya, ra Jesús bi 'yεna:
—Ma Papá'i, dadi ja mammadi'i, grá Hmu p'u mahets'i, grá Hmu ua ja ra ximhäi. Porque yø ja'i εna ngue yø bamhya, i εna ngue tini xanho yø mməi hanja ra hya, pε gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basj ngue yø 'yøde. ²⁶ Nguna gá 'yøt'e ma Papá'i, porque gue'a guá sänni ngue di nja'a.

Ra Jesús bi zohyø ja'i ya xa nyägui.

²⁷ Ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Nu'a ma Papá, bi däqui gātho yø cosa ngue ga manda. Hingongi pøni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'unt'u Oja, sinoque hønse'a rá Papá di mpahmi. Hingongi pøni ngue dadi mpahmi'a ra Papá, sinoque hønse'a rá Ts'unt'u di mpahmi. Nu ra ja'i da neprá Ts'unt'u Oja ngue da badi te'o na rá Papá, da zä da badi. ²⁸ Nu gātho yø ja'i ya xa nyägui ngue hingui hät'i da 'yøt'e te gāma hya sännbi, damj n'unj ngue ga fāxahə n'namhma ngue da dinj ha di nsäya nj tehə. ²⁹ Damj 'yøt'e ngue nj Hmuju. Damj hyaxhə na ra hya dí xän'nahə. A nugu, dí ya mantudi, hingrá n'yets'i nna ya. Nuna ra hya dí mmangä, da hyut'a nj mməihə na. ³⁰ Nuyá yø hya dadi mandagä gui 'yøthə, hindj ən'ahə ya. Porque nu te dí xännbate, hingui henni gdi 'yøthə.

12

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zänni di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

¹ Nuyá yø pa ya, nuna ra Jesús co 'nεhyø xädi bi tocabi ngue bi thop'u ja yø nuatrigo 'mø ra pa ngue ra ts'äya. Nu'u yø xädi bi

zä ngue tu manthuhu, janangue bi daxtyø trigo, bi za. ² Mi nu yø fariseo te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu ni xädi gue di mpefi. Conque mmamp'u ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hingui sä ngue to di mpefi —bi 'yεmbi.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xi'mø mi zähra thuhu n'na ndi ra David, co 'ne'u mi n'youi, ¿ua hinjam'mø gadi xähma p'u ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? ⁴ Nu ra David bi yurbu ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thuhme xi t'uspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'ne'u mi n'youi. Conque nu'u yø thuhme'u, händi unna nt'edi ra ley ngue to bi zä da zi, hinda høndyø mmäcja yø ts'i'u yø thuhme t'uspabi Oja. ⁵ ¿Ua hin gadi xähma te mmamp'u ja ra ley, ngue yø mmäcja 'bup'u ja ra nija, nu'mø ra pa ngue ra ts'äya di mpefi, pe hinda t'εmbi ngue ra ts'oqui øt'e ngue njap'u? ⁶ Nugä dí xi'ähya ya, ngue nua ha gui 'buhma, 'bucua n'na nc'ei tate ngue ra nija. ⁷ Pe hingui tinni mmaih hanja'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue εna: “Dí nnegä ngue di nja ni nhuεcateha, porque guehna man'natho di muui'a ngue yø 'bøt'e gui ørcäha”, i εna. Porque nu'mø di ja ni nhuεcateha, nuya yø ja'i hin tema hya øt'e, hingui 'yεmphu ngue ja yø ts'oqui 'mø. ⁸ A nu ra N'yohu bi 'yε mahεts'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yε.

⁹ Mi ma ra Jesús, i map'u ja rá nija yø judío. ¹⁰ Nup'u ja ra nija, mi 'bup'u n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yε. Yø ja'i honi ha di dinnabi ra Jesús ngue da ma yapu, janangue bi 'yørpabi ra nt'änni ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua gui εmbi ngue ja ra nt'edi da t'øthe n'na ra därquehi 'mø ra pa ngue ra ts'äya?

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—¿Teni 'be'a gui 'yøthu 'mø gdi sihu n'na ra de'yo, 'ne da zop'u ja ra ots'i 'mø ra pa ngue ra ts'äya? Uangui 'bexque'a guá jats'i n'nahmantho, madague'a ra pa ngue ra ts'äya. ¹² Xi ra ja'i ya, ya fadi ngue man'na xammadi ra ja'i ngue ra de'yo. Janangue

madague'a dra pa ngue ra ts'äya, i jatho ngue da t'ørpa ra nho yø ja'i.

¹³ Ra Jesús bi 'yεmbra n'yohu mi'u rá 'yε:

—Dami majni 'yε ya —bi 'yεmbi.

Ra n'yohu p'aya bi macrá 'yε, pe 'bexpi zä rá 'yε mi 'u. Bi gohi tengutho ja'a man'na rá 'yε. ¹⁴ Mi zä mi nu yø fariseo ngue bi n'øthe ra Jesús, bi ma bá nhεcahya ngue honi ha di hyo ra Jesús.

Ya nt'ot'i te gä øtra Jesús.

¹⁵ Mi badi te mbεnnabi yø ja'i ra Jesús, bi ma. Pe bi ntet'i xandøngu yø ja'i. Gä bi 'yøthe yø ja'i di hyenni. ¹⁶ Pe nuya yø ja'i øthe, di 'bepi ngue hinjonda xifi te ørpe.

¹⁷ Nuya te gä øtra Jesús, ya bi nja'a te ra hya bi manna pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yεna: ¹⁸ “Nuna 'bucua ya, guehna ma mēfi ya xtá huanhni. εmmei dadi madi. Co nuná, i ja gampähä. Ga japi ngue di n'youi ra Espiritu Santo ya, n'namhma ngue di hatra ts'edi te da 'yøt'e. Guehna da xihyø ja'i hingyø judío na, ngue nuna Oja, da hyaspa ra güenda te ga 'yo yø ja'i. ¹⁹ Nuná, hindra nequisai na. Hingra hmafi di nya p'u ha di nya. Hin hapu da t'øde ngue di dama yahni p'u ja ra hnini. ²⁰ Da zerpabi yø ja'i hingui ha ra ts'edi. Di hatra ts'edi yø ja'i asta gue'mø bi zønna pa ngue di manda ua. ²¹ Gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi p'aya da 'yεc'ei ngue gue'a da yan'a”.

Ra Jesús i εmyø fariseo ngue ra zithu fäts'i.

²² Nuna n'na ra n'yohu madi gonebi 'ne madi xädabi ra ts'onthi mi n'youi, bi ts'ixpu 'buhra Jesús ngue bi 'yøthe. Mi 'yøthe p'aya, bi zä bi nya ra n'yohu 'ne bi zä bi nzø yø dä. ²³ Gä di 'yødyø ja'i bi nu te øtra Jesús, bi 'yεna:

—Pe guehna rá mbom'meto ra David ja ngue di thoypabi rá 'bēfi na, uague hinga guehna.

²⁴ Mi 'yøhyø fariseo na te ra hya manyø ja'i, bi 'yεna:

—Nuna ra n'yohu i hma, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, pe gue gue'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi fäts'i ngue njap'u.

²⁵ Pe ra Jesús, gä padi tema hya mbεnyø ja'i, bi 'yεmbaya:

—Xip'ua ha di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zä da zehyø hya. Xip'ua ja n'na ra hnini oque ja n'na ra ngu, nu'mø di nsahyø ja'i 'bap'ua, di n'ueni. ²⁶ Njarbutho na ra hya di xi'ahua ya. Xi'mø ngue di hejpasε yø mefi ra zithu, ya rá 'befise di ts'oni. ²⁷ Guí emhma ngue ra zithu faxqui ngue dí øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíohua tenna hya guí xännbatehua, çua ra zithu fax'mø øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi? A nuyá, ja di nequí p'uya ngue guí ya xädäha, hinguí padi te guí mmamhma. ²⁸ A nuguí, Oja bá penngaguí ra Espíritu Santo ngue ga n'yo'be, da máxqui ga øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ja di nequí p'uya, ngue ya di manda ua Oja.

²⁹ Hingra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi n'na ra n'yohua xanzaqui, nu'mø to da dut'i, ya da zä to da yarbua ja rá ngu ngue da juppi te ja mbo. Di njadä p'uya, di tut'ä ra zithu di manda yø ts'onthi, janangue sä dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

³⁰ Nu ra ja'i hinguí nne ngue ma n'yo'be, guehna ra ja'i rá n'youi ma nsui'be na. Nu ra ja'i hinguí faxqui ngue ga ør'be ra 'befi, guehna ra ja'i di ts'onngatho ma 'befi na. ³¹ Dami pahma ya, ngue nu'a te gäma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gäma hya man'ua ga ya yø ja'i, da zä ngue di mpunnbi. Pe nu ra ja'i ngue da nømman'ua ra Espíritu Santo, ya hinda punnbabi Oja. ³² Janangue nu ra ja'i da nømman'ua ra N'yohua bí 'yε mahets'i, i sä ngue di mpunnbi. Pe nu ra ja'i da nømman'ua ra Espíritu Santo, ya hinda mpunnbi, ni xinga guehra pa dí 'yohua ya, ni xinga guehra pa di 'yεp'ua di mpunnbi.

Nu te ganho ra ndät'ä zu'a n'na ra za, gue'a di fa'a.

³³ Nu ra hoga za, ra hoga ndät'ä zudi. Pe ra za hinguí ho, hingra hoga ndät'ä zudi. Janangue nuyá, n'na ra za, nu te rá ndät'ä zudi, gue'a di fa'a ngue'mø ra hoga za oque hin'na. ³⁴ Guí øthua tengutho yø c'εya ngue n'youi ra ndate yø ne. Porque hinguí sä guí mmamhma n'na ra hoga hya. Nu te ra ra hya bí mihrá mmui ra ja'i, gue'a pønná ne'a. ³⁵ Nu ra hoja'i, ra hoga hya i mma, porque xanho rá mmui. Pe nu ra ja'i hinguí

ho rá mmui, xants'o ra hya ja mbo rá mmui, gue'a pønná ne'a. ³⁶ Nugä dí xi'ahua ngue nu'mø ra pa daní hyaxra güenda Oja, nu te gäma ts'omhya pønni nehua, gä da that'ahua ra güenda. ³⁷ Nu'mø xanho ra hya xcá mamhma, ya hin tema castigo gui thohma. Pe nu'mø xants'o ra hya xcá mamhma, gue'a ra castigo gui thohma'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro ra Jesús.

³⁸ Nu 'da yø fariseo conyø xännbate ngue ra ley bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grá xännbate, dí nne ga nnugähe ha gdi 'yøt'a n'na ra milagro para ngue da fadi te'o'i —bi 'yεmbi.

³⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu yø ja'i 'buhya, ja yø ts'oqui ngue hinguí pa Oja, 'bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yεc'εigui. Pe hin tema milagro ga øt'e ngue da nu yø ja'i. Nu'a da nøpa hmeya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pøngahya Jonás.

⁴⁰ Porque ra Jonás nhyu pa bá o rá mmui ra hua. Di njarbutho'a ra N'yohua bí 'yε mahets'i ya, nhyu pa da o häi. ⁴¹ Nu'mø ra pa daní hyaxra güenda Oja, nuyá yø ja'i mi 'bap'ua ja ra hnini Nínive da nanguí ngue di yapya yø ja'i 'buhra pa ja p'uya. Porque yø ja'i mi 'bap'ua ja ra hnini Nínive, bi 'bätyø mmui 'mø mi 'yø'a ra hya bi manna Jonás. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Jonás, pe hinguí nne gui 'yøhma ra hya dí mmangä ya. ⁴² Dá gue'a n'na ra xisu mi ndast'abi p'ua sur, nu'mø ra pa daní hyaxra güenda Oja, da nanguí ngue di yapya yø ja'i 'buhra pa ja p'uya. Porque nuna ra xisu na, ndøyar'utho rá häi bí 'yεhε ngue bi 'yøxra hya mi pahra Salomón. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Salomón, pe hinguí nne gui 'yøhma ra hya dí mmangä ya.

Ra ts'onthi bá pengbua ja rá mmui ra ja'i.

⁴³ Nu ra ts'onthi 'mø bi hyεp'ua ra ja'i mi n'youi, bí 'yo ra ts'onthi p'ua ja ra xequi mathoguitho xa 'yot'i, honi ha di nsäya. Pe nu'mø himbi dini ha di nsäya, i εna: ⁴⁴ “Ga pengä p'ua ja ma ngu dá pøni”, i εna. Nu'mø bá pengbua, da dinnbabi rá mmui ra ja'i ngue hinjonguí 'bap'ua, tengutho n'na ra ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui. ⁴⁵ Da mengbua, da si mi yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá madi. Gä da

yurbu ja rá mmái ra ja'i ngue di m'mup'u. M'mefa p'uya, man'na di m'mumman'u ra ja'i ngue'a te ra n'u mi sá m'met'o. Xquet'a nguna ra hya thohyø ja'i 'bahya.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bõni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mēni.

⁴⁶ Ra Jesús tobe yađuitho yø ja'i 'mø mi zøhrá mamá conyø n'yohu. 'Báp'u thi, i nnepe da ts'ohra Jesús ngue di nyaui.

⁴⁷ Hĩndi 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nĩ mamá 'nē nĩ n'yohu 'bācua thi. I nzo'i ngue gui nyaui 'na —bi 'yēmbi.

⁴⁸ Mĩ dahra Jesús, bi 'yēntho:

—Ma ga xi'ahu ndana ma mamá, ndana ma n'yohu —bi 'yēna.

⁴⁹ Bi macyø 'yē p'uya, bi 'yũhyø xādi, bi 'yēmbi ja'i di māt's'i:

—'Bucua ya yø ja'i di nnøpe ngue ma mamá, di nnøpe ngue ma n'yohu. ⁵⁰ Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä ma Papá bí 'bu mahets'i, guehya ěntho ma n'yohu, ogue ma nju, ogue ma mamá —bi 'yēmbi ja'i.

13

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra momhmudä.

¹ Nu'a ra pa'a, ra Jesús bi bõmp'u ja ra ngu mi 'bui, bi ma i mmip'u ja ra nenzabi. ² Pē mandõngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui. Janangue bi yat'a n'na ra barco ja bá mip'u. Nu gátho mĩ'da yø ja'i 'bu'a nenzabi. ³ Xangu yø hya bi xännbabi yø ja'i, honi te gui hyejpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hyequi, bi 'yēmbi ja'i:

—N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo.

⁴ Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'u ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi map'u yø ts'int's'u ngue bi za yø hmudä. ⁵ Mĩ'da yø hmudä bi moni, bi zop'u hĩngui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bõts'e ngue hĩngui pidi ra häi p'u bi zo. ⁶ Hĩnga ya mbo pa yø 'yu. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yũhyø hmudä ya xi bõts'e. ⁷ Mĩ'da yø hmudä bi zop'u ja yø 'uini. Mĩ nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. ⁸ Mĩ'da yø hmudä bi zop'u ja ra hoga häi, guehya ěmmēi bi nja ya. Nu 'da yø hmudä, n'na ciento bi bõni ngue n'na momhmudä. Mĩ'da

p'uya, hyate bi bõni ngue n'na momhmudä. Mĩ'da p'uya, 'däte ma'det'a bi bõni. ⁹ A nuyá, di nja nĩ gu ngue gui 'yøhmā nā ra hya di mmangā ya —bi 'yēmbi ja'i.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyø ja'i.

¹⁰ Ra Jesús bi guatyø xādi, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue gui honi te gni hyejpa yø hya gui xihyø ja'i?

¹¹ Ra Jesús bi 'yēmbi xādi:

—Nuya yø hya hĩngui fadi ha di manda Oja yø ja'i, nuna Oja bí 'bu mahets'i i nne nā ngue da dinnĩ mmāihā hanja ya yø hya ya. Pē nu'u mĩ'da yø ja'i, hĩnda dinyø mmāi ya yø hya ya. ¹² A nu ra ja'i bi dinnā mmāi hanja ra hya ya, da māk'Oja ngue man'na di badi. Pē nuya yø ja'i hĩngui ørpatho masu ya yø hya di mma, nu'a zits'u ra hya bi badi, da thanbĩ. ¹³ Janangue dí honi te nná hyejpa yø hya dí xihyø ja'i. Porque yø ja'i nnu te dí øt'e, pē øtyø ja'i tengutho 'mø ngue hĩnte bi nu. Nuya yø hya bi 'yøde, tengutho 'mø ngue hĩn tema hya bi 'yøde, hĩmbi dinyø mmāi hanja nā ra hya dá ma. ¹⁴ Nu te øtyø ja'i, ya bi nja'a ra hya bi 'bet'o ra pøngahya Isaiás ngue bi 'yēna: “Yø ja'i da 'yøde hanja ra hya, pē hĩnda dinyø mmāi hanja ra hya da 'yøde. Nu te da nu yø ja'i, hĩnda dinyø mmāi yø ja'i hanja'a te da nu. ¹⁵ Porque nuya yø ja'i ya, i njot'i yø n'yomfēni. ěntho xā ngotyø gu ngue hĩngui nne da 'yøhra hya. ěntho xā ts'ant'yø dá ngue hĩngui nne da hyet'a te ja ngue da hyēti. Porque hĩngui nne da dinyø mmāi hanja ra hya, 'nē hĩngui nne di 'bātyø mmāi ngue da 'yēc'ēigui, n'namhma ngue ga punnbabi yø ts'oqui”, ěn'Oja.

¹⁶ Pē ra mmēnthi gā nthēhā, porque nu te gā gui nnuhā, bi dinnĩ mmāihā hanja ra hya. Nu te ra hya gā 'yøhmā, gui pahmā ha rá nja ra hya. ¹⁷ Majuanĩ dí xi'ahā, ngue yø pa xā thogui, xangu yø pøngahya Oja xā m'māi, yø hoga n'yohu xā m'māi, bi ne xta nnu'a te gui nnuhā ya, pē hĩmbi zā bi nu. Bi ne xta 'yø'a ra hya gui øhmā ya, pē hĩmbi zā bi 'yøde.

Ra Jesús bi ma te ni bõnya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

18 Nuya yø hya dadi hyejpabi ra momhmudä, dami 'yøhmæ xanho hanja ra hya. 19 Nuya yø ja'i ngue høntho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue ra nen'yu p'æ bi zo yø hmudä ya. Bi 'yøhra hya yø ja'i ngue ha di njap'æ di zo rá 'yε Oja, pε himbi dinyø mmæi yø ja'i hanja ra hya. Bi map'æ ra zithu p'æya, nuna ra hya xi 'yøhyø ja'i, bi japi ngue bi pumbeni. 20 Mi'da yø ja'i, gui nhyejpa ra häi hingui pidi ngue mi o ra do p'æ bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. 21 Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'ætho honi ngue ha di hyep'æ ra hya. Nu'mø bi ts'æi ngue ra hya εc'ei, 'bexi cohyø mmæi. 22 Mi'da yø ja'i p'æya, gui nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'æ bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. Pε nu'a te yø 'bæfi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'bæfi ni ma yø mmæi yø ja'i. Di ja ndummai honi ha di mmæmmeti. Ya hin temä ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. 23 Pε mi'da yø ja'i, gui nhyejpa ra hoga häi p'æ bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhra hya, bi dinyø mmæi hanja ra hya. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pε 'bæi'da yø ja'i ngue mathoguitho bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Bi nhyεcra hya ngue bi nuans'ui ra trigo rá hmudä yø paxi.

24 Ra Jesús bi hyoni te gui hyejpabi n'na ra hya bi xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—Nuua ja ra ximhäi di manda Oja, ja nnøpe ngue rá huahi ua Oja bi thuhra hoga hmudä. 25 Pε mi n'aha gätho yø ja'i, nu'a rá nsæiui ra mmæhui bi yærbæ ja ra nuatrigo ngue ra xui. Bi duprá mihyui ra trigo. Bi ma p'æya. 26 Mi nte yø trigo p'æya, ya ts'ats'i ngue di nja yø trigo. Ja bi nεqui p'æ ndana gue'a ra paxitho p'æya. 27 Mi nu yø hmiqúi ra mmæhui te ja ra huahi, bi ma bá xihra hmu. Bi 'yεmbi: “Ague grá Hmu, nu'mø ma tuhma ni huahi, xanho ra hmudä dá tuhma. ¿Hanja ngue n'youi yø paxi ra trigo ya'mø?” bi 'yεmbi. 28 Ra hmu p'æya bi 'yεmbyø hmiqúi yaui: “Gue'a ma nsæigä'be bi du'æ yø paxi gui mmæmmi ya”. Yø hmiqúi p'æya bi 'yεmbræ hmu: “¿Ua gui nne ga ma xat'æhe yø paxi n'youi ra trigo?” bi 'yεmbi. 29 Pε ra hmu bi 'yεna: “Hin'na.

Ogui xathæ yø paxi n'youi ra trigo, porque nu'mø gá xathæ yø paxi, 'nεhra trigo da c'æts'i. 30 Dami hyemhmaui hma 'dap'æ di nte asta gue'mø bi thæts'i. Ga xicä yø mæfi ngue da gacyø paxi, da 'yøtyø tut'i, da t'udi. Nu'a ra trigo p'æya, da 'bæspæ ja ra njætrigo'a”.

Bi nhyejpa ra hya n'na zi hmudä ra mostasa.

31 Mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i ra Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ma ga xän'nahæ ha di njap'æ di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja ya. N'na ra n'yohæ bi dup'æ ja rá huahi n'na zihmudä ra mostasa. 32 Majuani ngue man'na zithæ na ra hmudä na ngue gätho mi'da yø hmudä i ja. Pε nu'mø bi nte, man'na tæte ra dat'o ngue gätho mi'da yø c'ani i ja. Nup'æ ja yø 'yεt'o, ja ørbæ yø 'bafi yø ts'int's'æ.

Bi nhyejpa ra hya ra hojæni pε ra levadura ngue di ixqui.

33 Mahømbi hyonna Jesús te gui hyejpa mi'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—Nu'a di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja bí 'bæ mahæts'i, gui nhyejpabi tengutho ra íxi 'mø bi japi hyu t'eni ra hojæni n'na ra xisu, asta gue'mø di ixqui gä ra jani.

34 Nguya yø hya bi manna Jesús ngue honi te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Nu'mø i ya, zant'a honi te gui hyejpa yø hya xännba yø ja'i. 35 Nguna bi 'yøt'e, porque mi jatho ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Oja ngue bi 'yεna: “Ga honi te gdá hyejpa yø hya ga xihyø ja'i. Ga xicä yø ja'i yø hya hingui fadi hanja asta gue'mø mambá nhohra ximhäi”, bi 'yεna.

Bi manna Jesús te ga mbønya yø hya bi hyεqui ngue yø paxi bi nuas'ui ra trigo.

36 Mi juadi bi n'yεhmi yø ja'i ra Jesús, bi 'yæ't'ambo rá ngu p'æya. Bi guatyø xädi, bi 'yεmbi:

—Dami xicje te ga mbønya yø hya gá hyεqui ngue yø mihyui ra trigo bi thup'æ ja ra huahi.

37 Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Nu'a bi duhra hoga hmudä, gue'a ra N'yohæ bí 'yε mahæts'i'a. 38 Nu ra huahi, ga mbøni ngue guecua ja ra ximhäi'a. A nu ra hoga hmudä, ga mbøni ngue gue'æ yø ja'i o

rá 'yε Oja. A nu'a rá mihyuui ra trigo, ga mbøni ngue gue'u yø ja'i o rá 'yε ra zithu'u. ³⁹ A nu'a rá nsaiui ra mmehui bi duprá mihyuui ra trigo p'u ja rá huahj, gue'a ra zithu'a. A nu'mø bi thexyø trigo, ga mbøni ngue gue'mø bi gua'a nximhäi 'mø. A nu'u yø mēfi da hyexyø trigo, gue'u yø anxε'u. ⁴⁰ A nu'a rá mihyuui ra trigo da ma mapeti ngue da t'udi, ga mbøni ngue gue'a ra ndate di nja 'mø bi gua'a nximhäi'a. ⁴¹ Porque ra N'yohu bí 'yε mahets'i da menhyø anxε p'u ha 'bahyø ja'i ya o rá 'yε. Da ziqui gätho yø ja'i nuya xa japi ngue øtra ts'oqui mi'da yø mmic'eiui, da ziqui gätho'u xants'o te ga 'yo. ⁴² Nuya yø ts'oc'ei, da hyørbu ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'u yø ja'i 'nε dadi guxtyø ts'i ngue ra ndate da zä. ⁴³ Pε nuya yø ja'i xa 'yøt'e te di manda Oja, di m'map'u ha di manda yø Papá, dadi yoxni tengutho gui yotra hyadi. Di nja ni gu ngue gui 'yøhma ya yø hya di mmangä.

Ra Jesús bi hyecra hya ngue ra mēnyu nt'ägui p'ua ja ra häi.

⁴⁴ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i, guehya tengutho n'na ra ja'i bi dini ha nt'ägui xandøngu ra mēnyu ya. Mi zä mi dini ha o ra mēnyu, ma hømbi go'mi, di johya ngue'a te bi dini. Da mä te gä pεspaya ngue da dänna häi ha o ra mēnyu bi dini. Ya drá mmeti ra häi p'uya.

Ra Jesús bi hyecra hya ngue ra perla.

⁴⁵ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i, guehya tengutho n'na ra pøhø i 'yo ngue honyø perla, tate mandøngu drá muui. ⁴⁶ Nu'mø bi dinna perla mandøngu drá muui, da mä te gä pets'i, da dänna perla bi dini.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya yø hua bi the ra xit'a.

⁴⁷ Nuna Oja bí 'bu mahets'i, nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi di manda, tengutho yø hua bi the ra xit'a 'mø bi ma yø mahua p'u ja ra jathe. 'Dama 'dan'yo yø hua bí the. ⁴⁸ Nu'mø bá yuhra xit'a yø mahua, da juca nenthe p'uya, da mi ngue da huanhni. Yø hoga hua i pets'i, pε yø hua hingui ho i ei. ⁴⁹ Di njarbutho'a te ra hya di nja 'mø bi gua'a nximhäi ya. Da ma yø anxε ngue da sicyø ts'oc'ei p'u ha di 'bahyø ja'i xanho te

ga 'yo. ⁵⁰ Yø ts'oc'ei da hyørbu ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'u 'nε ja di guxp'u yø ts'i ngue ra ndate di sä.

Bi nyecra hya ngue ra nyogui xädi conna 'da'yo xädi.

⁵¹ Bi 'yännyø ja'i ra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Ua tini xanho ni mmaih'u ya yø hya dá mangä ya, uague hin'na? —bi 'yēmbi.

Yø ja'i p'uya bi 'yēna:

—Ahá, grá Hmu, tinma mmæigähe hanja ra hya gui mmanya —bi 'yēmbi.

⁵² Ra Jesús mahømbi 'yēmbi yø ja'i:

—Nu ra xänbäte ngue ra ley, nu'mø da gohi ngue ma xädi, ma 'da'yo di xädi ha di zo rá 'yε Oja, ya man'na xangu yø hya da badi. Da gohi tengutho n'na ra n'yohu xangu te pεspu ja rá ngu, jap'u yø cosa ngue yø nyogui, ximm'i jap'u yø cosa ngue ma 'da'yo.

Nu'u yø mmenguhu ra Jesús hingui εc'ei te øt'e.

⁵³ Ra Jesús høntho bi juadi bi xihyø ja'i ya yø hya bi hyequi, bi ma p'uya. ⁵⁴ Mi zømp'u Nazaret ja ra hnini bá nte. Bi map'u ja ra nija ngue bí xänbä ra hya yø ja'i. Nuya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya bi ma, gä di 'yøtho, di n'yēmbi:

—¿Hague go ga mba'a te ra hya pahna?

¿Hague ga nzä øtyø milagro? ⁵⁵ Conque guehna rá ts'ant'u ra yaxi na. Nuna rá mamá p'uya, gue'a ra Maya. Yø n'yohu p'uya, gue'a ra Jacobo, 'nehra José, 'nehra Simu, 'nehra Judas. ⁵⁶ Yø nju p'uya, gä 'dadua ra hnini di 'bøhma. Xina, ¿hapu go bá ha'a te ra hya xänbäte na? —di n'yēmbi yø ja'i.

⁵⁷ Janangu yø ja'i embi ngue to bi zä man'yohu na ra Jesús. Hingui ørpatho masu yø ja'i te xifi. Pε ra Jesús bi 'yēmbi yø ja'i:

—Gätho yø pøngahya Oja n'nanni ni 'yεhε, gä hnu mansu. Pε nu'u yø mmenguhu yø pøngahya, hingui nnu mansu. Ni xinga gue'u to 'bap'u ja rá ngu ra pøngahya di nnu mansu.

⁵⁸ Ya himbi 'yøt'e xangu yø milagro p'u ja ra hnini p'uya, porque yø mmenguhu hingui εc'ei tho ya yø hya bi ma.

14

Ra Herodes embi ngue nuna ra Jesús, gue'a ra Xuua mi øtra nxixya.

¹ Nu'ʼu yø pa'ʼu, nup'ʼu ja ra häi Galilea mi ndast'abi ra Herodes. Ra Herodes mi 'yøde te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. ² Ra Herodes bi 'yεmbyø ja'i ja yø 'bɛfi p'ʼu ha 'bʼai:

—Nugä dí εna ngue xpi bεnnate'a ra Xuua mi øtra nxixya. Janangue sä øtyø milagro —bi 'yεna.

Ja mmangua ha bi nja ya ngue bi du ra Xuua mi øtra nxixya.

³ Nu'mø yø pa bi thogui, ra Herodes bi manda bi mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fädi. Bi ʼupi ngue nuna ra Xuua ya xi xihra Herodes ngue hingui ho di m'mahmi rá 'bepo Herodías nuna mará xisu'a rá n'yohu Lipe. ⁴ Nuna ra Xuua xi 'yεmbrā Herodes: “Hin'yu ra nt'edi gui m'mahmi ni 'bepo”, xi 'yεmbi.

⁵ Ra Herodes mi sihna ra hya na, bi ne xta hyo ra Xuua, pε himbi zä porque ra Herodes bi zu yø ja'i. I paði ngue gätho yø ja'i i mma ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua. ⁶ Pε mi zøhrá pa bi nsännigo ra Herodes. Nuna rá t'ixu ra Herodías bi yurbu 'bʼhyø ja'i xi petra Herodes ngue sännigo, bi mähra hnei p'ʼaya. Ra Herodes di ho te øtra hmute. ⁷ Ra Herodes bi 'yεmbrā hmute: “Nu'mø tema cosa gui 'yāqui, nugä ga 'da'i”, bi 'yεmbi. ⁸ Ra hmute p'ʼaya bi ma bá änná mamá te 'bε'a da 'yādi. Mi xihrá mamá te da 'yāp'ʼu ya, bi ma ra hmute, bi 'yεmbrā Herodes: “Damī 'dacrā ya ra Xuua nuna mi 'yøtra nxixya, dá o ra mohi”, bi 'yεmbi.

⁹ Mambi dutrá mmui ra dast'abi 'mø mi 'yø'a te sifi. Pε ya xi xihra hmute ngue di unni te da 'yāpi. Yø ja'i 'bʼup'ʼu mi 'bʼai, gä xi 'yøde te xi mā. Bi manda p'ʼaya ngue bi t'unna hmute'a te ädi. ¹⁰ Bi 'yεt'i to bá hejpa rá ya ra Xuua p'ʼu ja ra fädi p'ʼaya. ¹¹ Bá jät'a n'na ra mohi, bi t'unna hmute. Ra hmute p'ʼaya, bi dāprā mamá.

¹² Mi bahyø xädi ra Xuua ngue bi du, bi ma bá ha ra ánima ngue bi 'yāgui. M'mefa p'ʼaya, nu'a te bi nja, bi ma bá xihra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmε cut'a mahuahī ma'yohu.

¹³ Nuna ra Jesús mi zä mi baði ngue ya bi du ra Xuua, bi 'yo ra barco i ma n'nanni haru hinjo'o yø ja'i. Pε yø ja'i bi baði haru

i ma, mandøngu dyø ja'i bi denni ni netra nenthe. Nup'ʼu ja yø hnini thogui, ja nεxpʼu mi'da yø ja'i ngue tet'i. ¹⁴ Mi zøhra barco bá o ra Jesús, bi bøni. Pε ya mandøngu dyø ja'i 'bʼup'ʼu. Ra Jesús bi huεcyø ja'i p'ʼaya, bi 'yøthe yø dārquēhi bi zispabi yø ja'i. ¹⁵ Nu'mø ya ni ma di nde p'ʼaya, nu'ʼu yø xädi ra Jesús bi guarbu 'bäi, bi 'yεmbi:

—Ya bi nde, 'nε nuua dí 'bʼahmu ra dapo ua. Damī 'yεhyø ja'i n'namhma da map'ʼu bi ja yø hnini, da dänse ra hmε da zi —bi 'yεmbi.

¹⁶ Bi 'yεmbyø xädi ra Jesús:

—Hingui ja ngue da ma yø ja'i da tai te da zi. Damī unhnu ra hmε da zi yø ja'i —bi 'yεmbi.

¹⁷ Nu'ʼu yø xädi p'ʼaya bi 'yεmbi:

—Pε høndi cut'a yø thuhmε dí hagähe, 'nε yoho yø hua.

¹⁸ Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Bí 'dacju ua yø thuhmε conyø hua —bi 'yεmbi.

¹⁹ Bi 'bepyø ja'i p'ʼaya ngue bi mip'ʼu ja ra batha. Bi hyan'ʼu cut'a yø thuhmε 'nε'u yoho yø hua. Bi hyanma hεts'i p'ʼaya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhmε p'ʼaya, bi unyø xädi ngue di 'darpabi yø ja'i. Daguehyø hua bi dat'i. ²⁰ Bi nsihmε xanho yø ja'i, gä bi nniya. Mi juate ra ts'ihmε yø ja'i p'ʼaya, nu'ʼu yø xädi ra Jesús bi peti 'de'mayo canasta yø thuhmε bi bongui.

²¹ Nu'ʼu yø ja'i bi nsihmε'a ra ora'a, cut'a mahuahī ma'yohu bi nsihmε. Himma cut'i ra güenda yø xisu 'nεhyø basi.

Ra Jesús ni 'yo maxøts'e ra dehe.

²² Mente εhyø ja'i ra Jesús, bi xihyø xädi ngue di m'met'o da 'yo ra barco di ma man'na nguadi ra zabi. ²³ Høntho bi juadi bi 'yεhyø ja'i ra Jesús, bi map'ʼu bí ja ra nyuni bá mat'Oja. Mi dähra nde, bi 'bʼuse p'ʼu ja ra nyuni ra Jesús. ²⁴ Pε ra barco ya bi 'yo made ra zabi. Nup'ʼu ja ra zabi, bi nangra ndate ndahi ngue di cosra barco. Asta pa maya yø fanthe. ²⁵ Mi zu'i hyu xudi p'ʼaya, nuna ra Jesús bi map'ʼu bí 'bʼhyø xädi ni 'yo maxøts'e ra dehe. ²⁶ Nu'mø ni ma da zømp'ʼu 'bʼhyø xädi, mi hyandi ngue mmap'ʼu ni 'yo maxøts'e ra dehe. Bi zu p'ʼaya. Nu'a ga nzu p'ʼaya, bi 'yεna:

—Bá εcua ra ndahi.

²⁷ Pε ra Jesús bi zofa 'bexque'a, bi 'yεmbi:
—Go guecä, 'yoguí sũhũ —bi 'yεmbi.

²⁸ Ra Bεdu p'ũya bi 'yεmbra Jesús:
—A nu'mø ngue gue'e grá Hmu, dami
'yøt'e ngue da zä ga n'yogä maxøts'e ra
dehe. Ga søngä p'ũ gará εhε.

²⁹ Ra Jesús bi 'yεmbi:
—Gue bá 'yo 'mø —bi 'yεmbi.

Ra Bεdu p'ũya bi gap'ũ ja ra barco, ni 'yo
maxøts'e ra dehe ngue da zømp'ũ bá εhra
Jesús. ³⁰ Pε nu'a ga 'yo ra ndahĩ, i tønhi,
bi nsũ p'ũya. 'Bexpi mædi bi y'ũ'a mbonthe.
Xøgue rá mafi bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grá Hmu, dami jæxcagui.

³¹ 'Bexpi macrá 'yε ra Jesús, bi gæts'i. Bi
'yεmbi:

—Ague n'yø, ¿hanja ngue guí yøbεni? Gue
zits'ætho guí εc'εigui.

³² Høntho bi yæt'ambo ra barco ra Jesús,
'bexpi nsäya ra ndahĩ. ³³ Nũya mi o ra
barco p'ũya bi ndantyøhmũ p'ũ 'bähra Jesús,
bi 'yεmbi:

—Majuani ngue gue'e rá Ts'ant'ũ'i Oja.

*Nup'ũ ja ra häi Genesaret bi 'yøthe yø
därquēhi ra Jesús.*

³⁴ Mi zøn'a nenthe ja ra häi Genesaret.
³⁵ Mi bähyo ja'i 'b'ũ'a ra xequi'a ngue ya
'bæp'ũ ra Jesús, ndap'ũ bi zä, bi n'yonnbase
ra hya yø ja'i ngue bá εhε. Di nxifi ngue
da zixyø därquēhi p'ũ 'bähra Jesús. ³⁶ Yø
ja'i bi 'yäpra mate ra Jesús ngue squerangue
rá nyani rá he da därpabi yø därquēhi,
'bexque'a sä ha hεmbi.

15

*Ja 'da yø costumbre xa nzänse yø ja'i
hingui nnu manho ra Jesús.*

¹ Nũya yø fariseo 'nεhyø xänbæte ngue
ra ley ngue yø mmεngu Jerusalén bi guarbũ
'bähra Jesús ngue ørpa ra nt'änni. Bi 'yεmbi:

² —¿Hanja ni xädi ngue fεstho ra hya bi
zogahũ yø ndiua? Porque hingui pecra
ts'oqui ja yø 'yε, ngue di nx'ũ'yε hante di
nsihmε.

³ Mi dahra Jesús, xquet'a bi 'yørpa ra
nt'änni ya yäui, bi 'yεmbi:

—Da gue'ahũ, xiya yø hya di manda Oja,
¿hanja ngue guí fεstho, ngue nũya yø hya
xcä sänsεhũ, gue'a gadi ja ndummũ guí

øthũ'a? ⁴ Porque Oja bi xihyø ja'i, bi 'yεmbi:
“Dami sũ ni papá, dami sũ ni mamá”.
Mahømbi 'yεmbi: “Nu ra ja'i da zanná papá,
ogue da zanná mamá, i ja ngue di njapra
castigo 'nε da tho”, bi 'yεmbyø ja'i Oja. ⁵ Pε
ya xcä xänbæhũ yø ja'i ngue ra ja'i da zä
da 'yεmbra papá ogue rá mamá: “Nugä
papá, nugä mamá, ya hinda zä ga 'da'i
te guí siui ya. Porque nu te gä dí pεts'i,
guehna Oja dadi unni”. ⁶ Nu'mø nguna ra
hya bi manna ja'i p'ũya, ya hin gadi japhũ
ngue di jammansũ rá papá ogue rá mamá
ra ja'i. Ja di nεqui p'ũya ngue nũya yø
hya di manda Oja, guí εhmũ ngue hinte
di muui. Porque nũya yø costumbre xa
nzänyø ndiua, guehya guí εhmũ ngue ja
ts'editho guí 'yøthũ ya. ⁷ Ni xirbũ guí εna
ngue guí εc'εihũ Oja. Go guí øthũ na te ra
hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue Oja bi
'yεna: ⁸ “Nũya yø ja'i 'bæcua, nu'mø bi nya,
xøgue εna majuanĩ ngue nnu mansugui. Pε
himma juani ngue yø mmæi ga ndannegui.
⁹ Ya hinte ni bøntho ngue thannegui yø
ja'i. Nu te gäma hya xänbæte, xangu yø
hya xa nzänse ngue εmbi di manda Oja”, bi
'yεn'Oja.

*Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onnbä rá
nyomfēni ra ja'i'a.*

¹⁰ Ra Jesús bi zonhyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Dami 'yøhmũ xanho ya yø hya ga
mmangä ya. Dami 'yεt'ammuihũ. ¹¹ Nu ra
ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga
'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i,
gue'a ra ts'omhya pønna ne ra ja'i'a.

¹² Yø xädi ra Jesús bi guarbũ 'bäi, bi
'yεmbi:

—¿Ua guí padi ngue mbøcue yø fariseo
'mø mi 'yøhna ra hya guí xifi? —bi 'yεmbi.

¹³ Ra Jesús εntho 'mø mi dadi:

—Nu'a ma Papägä bí 'bũ mahets'i, nu'ũ
yø ja'i hingui o rá 'yε, da zijpũ ha 'bähyo
ja'i. ¹⁴ Dami hyεgui, o sä guí sũhũ. Nũya
guehya yø xädä xänbabi ra hya mi'da yø
mminxädäui ya. Nu'mø bi nthεui ra ots'i,
nup'ũ da zo ra xänbæte, ja da zop'ũ yø xädi.

¹⁵ Ra Bεdu bi 'yεmbra Jesús:

—Dami xicje te ga mbønya yø hya gä
hyεqui ngue te si ra ja'i.

¹⁶ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Ua xquet'a hinguí tinni mmaih hanja ya yø hya dí mmangá? ¹⁷ ¿Ua hinguí pahmæ ngue nu te gāma cosa si ra ja'i, mbo rá mmái ra ja'i ní ma, pε pigui te si ra ja'i? ¹⁸ Pε nu ra hya pønná ne ra ja'i, mbo rá n'yomfēni ra ja'i ní 'yēhra hya. Nu'mø xants'o ra hya bi manna ja'i, guehna ra ts'oqui na. ¹⁹ Porque mbo rá n'yomfēni ra ja'i bi mihra ts'o n'yomfēni, ra nthote, ra n'yots'om'mái, ra mfε, ra fehni, ra ts'ate. Gá mbo rá n'yomfēni ra ja'i ní 'yēhra ts'omhya. ²⁰ Nuna ra hya naya, guehna ra ts'oqui øtyø ja'i na. Pε nu'mø hinguí x'ye ra ja'i 'mø bi nsihmε, hinga gue'a ra ts'oqui'a.

Nu'a n'na ra xisu ngue hinga judío bi yäpra mate ra Jesús ngue da mäts'i.

²¹ Mí bomp'u mí 'bähra Jesús, i map'u ja n'na ra häi ja ra hnini Tiro conna hnini Sidón. ²² Nup'u ja ra hnini bi zonna Jesús, mí 'bap'u n'na ra xisu hinga judío, mará mmεngu p'u ja ra häi Canaan. Bi ma ra xisu p'uya, ní mafi, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dami huεgagui. Nu ma t'ixu dí si, n'youi ra ts'onthi. Pε εmmēi di unī, dami 'yøthets'u —bi 'yεmbi.

²³ Pε ra Jesús hinguí thatho. Yø xädi p'uya bi 'yεmbrā Jesús:

—Dami 'yørpabi nts'edi'a te xi'i, porque ra nxunanyatho ngue nuercāh.

²⁴ Rā Jesús bi 'yεmbrā xisu:

—Nugā bá pengagui Oja ngue høndyø judío gā fäts'i. Porque yø judío εntho yø dε'yo ya xa n'uēni, ngue hinjongui fädi.

²⁵ Pε ra xisu bi guarbu 'bähra Jesús ngue bi ndantyøhmu, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, dami fäxquits'u.

²⁶ Rā Jesús bi 'yεmbrā xisu yaui:

—Pε nu'mø ngue 'bet'o go gā fäxa'i, 'nε hingrá judío, ya satho 'mø da thannba ra hmε yø basi, ngue yø fo'yo di t'unni.

²⁷ Rā xisu p'uya bi 'yεmbi:

—Ahá, grá Hmu, gue'a guí mma. Pε yø fo'yo, gue'u yø xεmhme täp'u ja ra mεxa sihmε yø hmu si'u.

²⁸ Rā Jesús bi 'yεmbrā xisu yaui:

—Ague grá xisu, guí εc'εigui xandønho ngue da zä di nja'a te guí mma. Janangue di nja ya.

Nu'a rá t'ixu ra xisu mí n'youi ra ts'onthi p'uya, 'bexque'a bi zä.

Rā Jesús bi 'yøthe xangu yø därkehi.

²⁹ Mí thohra Jesús, i mpa man'na nguadi ra zabi Galilea. Nup'u ja ra nyuni bi zoni, bi mí. ³⁰ Xandøngu yø ja'i bi zomp'u 'bui. Bi zispa yø därkehi xa nnunts'i, yø xädä, yø gone, yø do'ye, yø dogua, xangu mí'da yø därkehi bi ts'ispabi ra Jesús ngue bi 'yøthe.

³¹ Mí nu yø ja'i te øtra Jesús ngue bi zä bi 'yøthe yø därkehi, di 'yødyø ja'i. Yø gone bi zä bi nya, bi zä yø do'ye, bi zä yø dogua. Bi nzø yø dä yø xädä. Mí nja'a p'uya, gätho yø ja'i bi 'yεspabi Oja nuna thanne yø judío.

Rā Jesús bi 'uin'i goho mahuaqi ma'yohu.

³² Bi zonhyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dädi huεcä yø ja'i 'bæcua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohu ya. Dí pa'a njuani ngue ya hin'yu te da zi yø ja'i. Nugä hindí nne gā et'i ngue da ma yø ngu 'nε hindí sihmε, porque da güembu ja ra 'yu.

³³ Nu'u yø xädi bi 'yεmbi:

—Pε çhapu go gā hannbah te da zi ya yø ja'i 'bæcua? Porque xandøngu. A nuua dí 'bæhm, ra dapo ua.

³⁴ Bi 'yänyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hangü yø thuhmε guí häh 'mø?

Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—Høndi yoto yø thuhmε ja ua, 'nε zi yoho yø hua.

³⁵ Bi manda ra Jesús ngue bi mihyø ja'i.

³⁶ Bi hyan'u yoto yø thuhmε p'uya conyø hua. Bi ja mamadi Oja ngue ya di nsihmε yø ja'i. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i da zi. ³⁷⁻³⁸ Nu'u yø ja'i bi nsihmε, goho mahuaqi ma'yohu. A nu yø xisu 'nεhyø basi hinguí catra güenda'u. Pε gā bi nniya. Mí juate ra ts'ihmε yø ja'i, nu'u yø xädi ra Jesús bi peti yoto canasta yø thuhmε bi bongui. ³⁹ M'mefa p'uya, ra Jesús bi 'yεhyø ja'i. Bi ma p'uya, bi 'yo ra barco, bi zomp'u ja ra häi ni hu ngue Magdala.

16

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup'u da 'yøt'a n'na ra milagro.

¹ Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo conyø saduceo bi ma bá sāmhya ra Jesús. Di 'bepi ngue da 'yøt'a n'na ra milagro nu mahets'i,

para ngue di n̄equi ngue rá m'menhni Oja na ra Jesús. ² Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Nu'mø ngue ra nde, guí ɛmhm̄: “Xta n̄ho ra tiempo ya, porque ja yø zøguí”. ³ Nu'mø xudi p'uya, guí ɛmhm̄ 'mø: “Nuya h̄indi ho ra pa ya, porque ra nduhmi ra c'ammah̄ets'i ngue ja ra guí”, guí ɛmhm̄. Guí ɛn̄a ngue guí pah̄m̄ xan̄ho te ga mbøn'a te bi ja maya. Pe nuya guí ɛn̄a ngue h̄inguí pah̄m̄ te ga mbøn̄ya te ḡama hya guí n̄nuh̄m̄ yø pa dí 'buh̄m̄ ya. ⁴ Yø ja'i 'buh̄ya, yø ts'oc'ɛi ngue h̄inguí pa Oja. 'Bet'o nne da nu yø milagro, ja da 'yɛc'ɛigui. Pe h̄in tema man'na ma milagro di nja ya, h̄inda h̄ont'a te bi thohra Jonás da n̄opa hm̄ya yø ja'i ya.

Bi zop'u yø ja'i p'uya, bi ma.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di mfädi xan̄ho, nuya yø hya xänb̄ate yø fariseo 'n̄ehyø saduceo, h̄inda d̄enn̄abi yø hya.

⁵ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, nu'u yø xädi ra Jesús xi pumb̄eni ra thuh̄m̄ xta hyats'i ngue da zi. ⁶ Ra Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Dam̄i mfäh̄m̄ ya, mam̄i sih̄'a ra íxi di unyø fariseo ya, conyø saduceo.

⁷ Di n'yɛmbi n'na ngu n'na'u yø xädi p'uya:

—Rá n̄zɛgui xicj̄m̄ ya ngue h̄inx̄tá ha ra thuh̄m̄ ga sih̄.

⁸ Bi bahra Jesús te di nxihyø xädi, bi 'yɛmbi:

—Gue guí ɛn̄a dí xi'ah̄m̄ ngue h̄inx̄cuá ha ra thuh̄m̄ guí sih̄. ¿Ua h̄inguí 'yo ni mm̄ih̄m̄ na ra hya dí mm̄angä 'mø? Masque mad̄i zits'u guí ɛc'ɛigah̄.

⁹ ¿Ua h̄inguí 'yo ni mm̄ih̄m̄ ya yø hya dí mm̄angä? ¿Ua h̄inguí mb̄em̄hm̄'a te guí n̄nuh̄m̄ p'u nn̄á mäh̄ä? Xi'mø ra pa ngue h̄ondi c̄at'a nthuh̄m̄ i nsih̄m̄ c̄at'a mah̄uah̄i ma'yoh̄m̄, ¿ua h̄inguí mb̄em̄hm̄ njam̄i canasta yø thuh̄m̄ bi bongui?

¹⁰ Xi'mø ra pa ngue h̄ondi yoto yø thuh̄m̄ i nsih̄m̄ goho mah̄uah̄i ma'yoh̄m̄, ¿ua h̄inguí mb̄em̄hm̄ njam̄i canasta yø thuh̄m̄ bi bongui? ¹¹ ¿Hanja ngue h̄inguí 'yo ni mm̄ih̄m̄ ngue h̄ingra thuh̄m̄ dí mma ngue dí xi'i ngue guí mfäh̄m̄ ngue ra íxi di unyø fariseo 'n̄ehyø saduceo?

¹² Ya bi d̄inyø mm̄ih̄m̄ yø xädi te mm̄anna Jesús, ngue h̄ingra íxi pe ra thuh̄m̄'a xifi ngue di mfädi. Sinoque nu'a ra hya xifi,

ngue h̄indi xä'u yø hya xänb̄ate yø fariseo 'n̄ehyø saduceo.

Bi man̄a Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi'a.

¹³ Nu'p'u ja ra x̄equi ja ra h̄nini Cesarea ngue Filipos, mi zømp'u ra Jesús. Bi 'yänyø xädi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Nugä drá N'yoh̄m̄ dá ɛ mah̄ets'i, ¿te'o ɛnyø ja'i ngue guecä? —bi 'yɛmbi.

¹⁴ Nu'u yø xädi p'uya bi 'yɛmbi:

—'Bu i'da yø ja'i ɛmbi ngue gue'e grá Xuua gm̄i øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, ɛmbi ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, ɛmbi ngue grá Jeremías. Mi'da p'uya, ɛmbi ngue 'bui toni pøngahya Oja.

¹⁵ Ra Jesús mah̄ombi 'yɛmbyø xädi:

—Xi'ah̄m̄ p'uya, ¿te'ogä p'u gn̄i b̄em̄hm̄ ngue guecä?

¹⁶ Mi dahra Bedu, bi 'yɛmbi:

—Nu'i, gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nuna majuan̄i ngue 'bui.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Ra mm̄enth̄i gá nth̄ui grá Simu, rá ts'ant'u'i Jonás. Porque h̄injonni ja'i bi b̄en'na'i ra hya guí mma, sinoque gues̄ na ma Papá bí 'bu mah̄ets'i bi ja'i gá man̄a ra hya na. ¹⁸ Nugä dí xi'i ya, gue'e gn̄i hu ngue grá Bedu, i nne da ma ngue tengutho n'na ra do ngue dap'u fots'i, h̄injonni an̄i. Gue'e grá madi 'yɛc'ɛi ya ngue gátho mi'da yø ja'i da 'yɛc'ɛigui m'mefa. Nu to gä da 'yɛc'ɛigui da dapra ndate i ja. ¹⁹ Di nja ni cargo p'u ha di manda Oja ya. Gue'e rá representante'i Oja bí 'bu mah̄ets'i. Nu'a ra hya guí unna nt'edi da 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya h̄inguí unna nt'edi da 'yøtyø ja'i ua ja ra ximh̄i, h̄inguí sä da 'yøtyø ja'i.

²⁰ Mi juadi bi man̄a ra hya na, bi xihyø xädi p'uya ngue h̄injonni ja'i da xifi ngue guehna ra Cristo na.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'n̄e bi ma ngue di b̄ennate.

²¹ Ra Jesús bi xihyø xädi ngue ja ts'edithe di ma Jerusalén, ja dan̄i ma ma'uni p'u. Di unyø mm̄ac̄ja 'n̄ehyø xänb̄ate ngue ra ley, 'n̄ehyø n'yoh̄m̄ 'bet'o p'u ja ra nija. Da hyo, pe rá hyu pa p'uya di b̄ennate. ²² Ra Bedu p'uya, bi zica n'nanni ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, 'yo da ne Oja ngue da ngu'a gui thogui.

²³ Mí 'bätra Jesús, bi 'yembra Bedu:

—Damí 'uegue, rá mēfi'i rá zithu. Porque nu'i guí orcathogui. Hinga gue'a rá ts'anni Oja so ni mmái di nja. Sinoque gue'a te yø hyase yø ja'i so ni mmái di nja.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hñjam'mø da gohyø mmái'a ga 'yεc'ei.

²⁴ Bi 'yemybø xädi rá Jesús:

—Nu to nne da denngui, hñgui sä ngue da zänse te da n'yo. Hinha di gohrá mmái, madague'a da thop'u ja rá pont'i. ²⁵ Nu rá ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna rá ja'i di m'mehrá te na. Pe nu rá ja'i hñgui cohrá mmái'a ga 'yεc'eigui, mada tho conná ngueque, guehna rá ja'i di nyanná te na. ²⁶ Porque hñte da dahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mmeti gá rá ximhái 'ne di m'mehrá te. Ni xinda hangü rá mēnyu da gutra ja'i, hñda zä da yanná te. ²⁷ A nu'mø bá εhe mahøn'a rá N'yohu bí 'yε mahets'i, dí hatra ts'edi Oja, da n'youi yø anxε. Di unyø nzäbi n'na ngu n'na yø ja'i, da gut'i te xa 'yøt'e, xanho ogue xants'o. ²⁸ Majuaní dí xi'ahü ngue nuya 'da 'bucua ya, hñda du, asta gue'mø da nu ngue da hya rá ts'edi rá N'yohu bí 'yε mahets'i di manda ua.

17

Bi mpä'a te gui nequi ra Jesús.

¹ Mí tho'a n'nato ma pa, nuna rá Jesús bi zixra Bedu 'nehya mi yonc'ei di n'yohu, rá Jacobo 'nehra Xuua. Bi mēp'u bí ja n'na rá nyuni xanhets'i ngue di m'muse. ² Ja bá nup'u yø xädi p'uya ngue bi mpä'a gui nequi rá Jesús. Nu rá hmi, di yoxni tengu rá hyadi. Rá he p'uya, rá mbøse asta di yoxni. ³ Bi nu yø xädi p'uya ngue 'bäp'u rá Moisés conná Elías ngue yaui rá Jesús. ⁴ Rá Bedu bi 'yembra Jesús:

—Ague grá Hmu, ya xanho ngue dí 'bahmu ua. Xiya, çua guí nne ga hōcähe hyu yø t'annigu, n'na'i, n'na rá Moisés, n'na rá Elías? —bi 'yεmbi.

⁵ Tobe yadra Bedu 'mø mi go'mra gui p'u ha 'bai. Xøgue di yoxni rá gui. Bi 'yø p'uya ngue nup'u ja rá gui ja bá nyap'u Oja, bi 'yεna:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dadí madí. Co nuna ya i ja gampähä. Nuya yø hya da manna ya, damí 'yεt'ammühü —bi 'yεmbi.

⁶ Mí 'yøhyø xädi na rá hya bá man'Oja maya, bi m'memfo häi p'uya, pe mathoguiho bi nsu. ⁷ Nup'u ha 'boni, bi guatra Jesús. Bi dots'i n'na ngu n'na, bi 'yεmbi:

—Damí nangüi, 'yo guí nsuui —bi 'yεmbi.

⁸ Mí hyetyø xädi p'uya, ya hñjon gui 'bäp'u yoho yø n'yohu xi nu. Ya 'bäse p'u rá Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue ní gap'u ja rá nguani p'uya. Rá Jesús bi 'yemybø xädi:

—'Yo to gui xifi te gá nuui ya, asta gue'mø bi hnu rá N'yohu bí 'yε mahets'i ngue di bennate.

Ra Jesús bi ma ngue ra Elías ya bá εhe, bi xihyø ja'i ngue di nsä porque ya bá ep'u ra Cristo.

¹⁰ Nuya yø xädi rá Jesús bi 'yänna n'na rá hya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja na rá hya manyø xännbate ngue rá ley, ngue rá Elías εmbi ngue jatho da 'bet'o hante ngue da εhra Cristo?

¹¹ Mí dahra Jesús bi 'yεmbi:

—Majuaní ngue rá Elías mi jatho ngue rá maditho da εhe da xihyø ja'i ngue di nsä.

¹² Pe damí pahmu ya ngue nuna t'εmbi rá Elías, ya bá εhe. Pe hñmbi n'yo yø mmái yø ja'i te'o na. Janangue nu hangü rá n'u bi ne da japi, gá bi nja. Xquet'a di njarbatho rá N'yohu bí 'yε mahets'i ya, di unyø ja'i.

¹³ Nu'u yø xädi p'uya bi n'yo yø mmái'a rá hya manna Jesús ngue nuna rá Xuua bi 'yøtra nxixya, guehna bi t'εmbi ngue rá Elías.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

¹⁴ Mí zøp'u 'bahyø ja'i rá Jesús, bi guat'a n'na rá n'yohu bi ndantyoħmu p'u 'bai, bi 'yεmbi:

¹⁵ —Ague grá hmu, nu ma ts'ant'u dí si n'youi rá n'u ngue rá ataque, janjuaní ngue di ani. Nu'mø bi gu, høt'a sibi, ja'mø hørbu ja rá dehe. Damí huεgagui ma ts'ant'u, gui 'yøthe ts'u. ¹⁶ Ya xtá xihni xädi ngue xtá 'yøthe ts'u, pe hñxa nzä xa 'yøthe.

¹⁷ Rá Jesús bi 'yεmbi gätho yø ja'i 'bap'u:

—¿Asta njam'mø da zønna pa gui 'yεc'εigahæ? ¿Ua gui εna ngue hangu ra pa ga set'ahæ? Bá si ua ra ts'ant'æ, ga øthegä —bi 'yεmbi.

18 Nunā ra Jesús bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'ant'æ ngue bi hyεp'æ. Ra ts'ant'æ p'æya 'bexpi zä ra n'æ mi hεmbi. 19 M'mεfa p'æya, bi 'yänse n'nanni yø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue hinxä nzä xtä øthegähe ra ts'ant'æ mi n'youi ra ts'onthi?

20 Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Hinxä nzätha, porque hin gadi se-gura ni mmæihæ ngue da zä ra dārquēhi. Majuanī dí xi'ahæ, nu'mø ngue di ja zits'æ ni nt'εc'εihæ, madague'a tengutho ga nnoho n'na zi hmudä ra mostasa, ya da zä gui 'yεmphæ ra nyuni ja næ: “Dami 'uecua gui ja grá nyuni, i ma man'na nguadi”, gui 'yεmphæ, ra nyuni p'æya da 'uegue. Hinte gui hyεmphæ 'mø di ja'ahæ zits'æ ra nt'εc'εi. 21 A nunā tengu ra ts'onthi mi n'youi ra ts'ant'æ, para ngue da zä da hyεp'æ ra ja'i n'youi, mahyonitho ngue da mat'Oja ra ja'i 'nε da 'yεtrā mmæi.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho, pε bi ma ngue di bεnnate.

22 Mente 'youi p'æ ja ra häi Galilea yø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu ra N'yohæ bí 'yε mahets'i, di ndäpyø ja'i ngue da hyo. 23 Nu'mø bi hyo p'æya, di bεnnate'a rá hyu pa.

Nunā ra hyä bi xihyø xädi, εmmēi bi du yø mmæi.

Ra Jesús bi gutra mentyu njæi p'æ ja ra nija.

24 Ní n'youi yø xädi ra Jesús, bi zømp'æ ja ra hnini Capernaum. Nu'æ yø n'yohæ juhra mentyu p'æ ja ra nija p'æya, bi 'yεmbrā Bedu:

—Xi ni xännbatehæ n'yø, ¿ua hinda gutra mentyu njæi p'æ ra nija? —bi 'yεmbi.

25 Ra Bedu p'æya bi 'yεmbrā n'yohæ juhra mentyu:

—Ahá, da gutra mentyu ra xännbate.

M'mεfa p'æya bi ma ra Bedu p'æ bí ja ra ngu 'bæhra Jesús. Hante ngue di nya ra Bedu, ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ague Simu, ¿te gui mmanya? Xi yø dast'abi 'bæcua ja ra ximhäi, ¿ndana gue'a jambabi ra mentyu i jæi, gue'æ yø basi jambi, ua gue gue'æ yø ja'i n'nan'yo jambi? —bi 'yεmbi.

26 Mi dahra Bedu p'æya, bi 'yεmbi:

—Gue'æ yø ja'i n'nan'yo njamba ra mentyu —bi 'yεmbi.

Mahømbi 'yεnna Jesús:

—Janangue nu'æ yø basi Oja hingui ja ngue da gutra mentyu'æ. 27 A nuyá, para ngue hinda zæcjæ yø ja'i, ni map'æ ja ra zabi ya. Dami hyaxra xone t'εgui, guá the n'na ra hua. Nu'a rá mædi ra hua guá hæqui, nup'æ ja rá ne ra hua, gui tinnbabi ra mentyu di op'æ. Di zæ'a p'æya ngue gui jutra mentyu t'äcä p'æ ja ra nija, co 'nε'a ra mentyu t'ä'i gui jut'i.

18

Ra Jesús bí xännba yø xädi ndana ma datho da hnu mansu.

1 Nu'a ra ora'a, bi guatyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, ¿ndana hant'a ni mmæi ngue ma datho da hnu mansu p'æ ha di manda Oja bí 'bæ mahets'i?

2 Ra Jesús bi zohna n'na ra ts'ant'æ mi 'bäp'æ, bi 'bæmbæ made ha 'bæi. 3 Bi 'yεmbyø xädi p'æya:

—Majuanī dí xi'ahæ, nu'mø hingui pähni n'yomfεnihæ, gui cohæ tengutho ra ts'ant'æ 'bæcua ya, hinda cæ'ahæ p'æ di manda Oja bí 'bæ mahets'i. 4 A nuyá, nunā ma datho da hnu mansu p'æ di manda Oja ya, guehna ra ja'i da 'yøt'e ngue hinte di muui, di mmutho tengutho ra ts'ant'æ 'bæcua ngue hinda 'yani. 5 Nu ra ja'i di ja mmanu n'na ra basi tengu na 'bæcua ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu manho ngue da 'yøt'a, tengutho 'mø ngue go di jammansu gra ja'i.

Ra Jesús di japa nts'edi yø xädi ngue da zu da 'yøtra ts'oqui.

6 Nu'æ yø basi εc'εigui ndap'æ bi zä, tengutho na ra basi 'bæcua ya, nu ra ja'i da japi ngue da hyεgagui p'æ yø basi εc'εigui, ra ndate castigo tømra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xanho ngue da t'ennbæ ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njæni ngue da gæ'mi. 7 Xan'ætho te ja ua ja ra ximhäi, porque hinda 'bedi tema cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'i. Porque ngutho siempre øtra ts'oqui ra ja'i, pε hague ngu ra castigo da

tho ra ja'i nu'a di japi ngue øtra ts'oqui rá mmic'eiui.

⁸ Janangue nu'mø guí ena ngue rá ts'oqui ni 'ye ogue rá ts'oqui ni gua p'ua gá 'yøtra ts'oqui, dami hyequi, 'yei yap'utho. Man'na xanho ngue gará do'ye ogue gará dogua 'mø gá carbu ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja yoho ni 'ye ogue di ja gá yoho ni gua 'ne ngutho gui mmap'ua ja ra sibi para zantho. ⁹ Nu'mø guí ena ngue rá ts'oqui ni dá p'ua gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahni dá, gui 'yei yap'utho. Man'na xanho ngue da n'natho ni dá 'mø gá carbu ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gá yoho ni dá 'ne ngutho gui mmap'ua ja ra nidu di danzø.

Bi hyecra hya ra Jesús ngue n'na ra de'yo bi 'uegue.

¹⁰ 'Yo guí emhma ngue hinte di muui yø basi. Nugá dí xi'ahua ngue nup'ua mahets'i bí 'buhma Papá, nu'ua yø anxε zamp'ua ha 'bui, gue'ua faxyø basi'ua. ¹¹ Nu ra N'yohua bí 'ye mahets'i, bi 'yehε ngue da yanyø ja'i xa m'medi.

¹² A nuyá, xi'mø ngue di 'bui to di si n'na ciento yø de'yo, 'ne da 'ue'a n'na nde'yo, uanguí da zop'ua goho 'däte ma'de'ma guto nde'yo p'ua ja ra dapo di 'yo. Da ma da honná nde'yo xá 'uegue. ¹³ Nu'mø bá timp'uya, man'natho di johya ngue bá tin'a n'na nde'yo xí 'uegue, hinda gue'ua goho 'däte ma'de'ma guto nde'yo hingui 'uegue. ¹⁴ Njarbatho ni Papáha bí 'bu mahets'i ya, hingui nnepe ngue di mm'me'a n'na mbasi ya yø basi 'bucua.

Jatho ngue di punnbabi rá mmic'eiui ra ja'i.

¹⁵ Nu'mø hingui ho te øt'a ni cu, dami zofo, jaca n'nani ngue gui nyaseui. Dami xifi ngue hingui ho te øt'e. Nu'mø bi ne bi 'yø'a ra hya guí xifi, ya xanho. Ya gá nhojpauí ni cu. ¹⁶ Pe nu'mø himbi ne bi 'yøde te guí xifi, dami hyon'i yonc'ei ogue hyu nc'ei gui sits'i, da 'yøde hapu gui nyauí ni cu, ngue guí nne gui nhojpauí. ¹⁷ A nu'mø hinda ne da 'yøde te da xi'ua gui sits'i, dami dá ra güenda p'ua ja ra nija 'mø. A nu'mø hinda ne da 'yø'a te ra hya da sip'ua ja ra nija p'uya, gui 'yø'ni güenda ngue nuna ni cu

tengutho 'mø hingra 'yεc'ei ogue tengutho 'mø drá nguthäi.

¹⁸ Dí xi'ahua ngue go gyø representantehua nguehna Oja bí 'bu mahets'i. Nuna ra hya gui unhnua ra nt'edi da 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya hingui unhnua ra nt'edi da 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhäi, hinda sä da 'yøtyø ja'i.

¹⁹ Ija man'na ra hya ga xi'ahua ya. Nua ja ra ximhäi, nu'mø bi the yø hya yo nc'ei ngue 'da'igu da 'yap'a Oja, Oja di un'a te da t'äpi.

²⁰ Porque nup'ua ha di mpeti yø ja'i εc'ei gui, madague'a hondi yonc'ei ogue hyu nc'ei di mpeti, pe nup'ua ha 'bui, ja dí 'bucá p'ua.

²¹ Ra Bedu p'uya bi 'yembrá Jesús:

—Ague grá hmu, xi ma cu ya ga 'bua ngue hingui ho te ørque, ¿nja mmindi ga punnbi? ¿Gue asta nyoto nnidi?

²² Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nugá hinte dí xi'i ngue hondi nyoto nnidi ja ngue guí punnbi. Sinoque dí xi'i nja mmindi guí punnbi, yoto yø hyate ma'det'a nnidi ja ngue guí punnbi.

Ra Jesús bi hyecra hya ngue n'na ra hmiqui hin'ya rá mpunnbi.

²³ Janangue jatho gui punnbabi ni mmic'eiha, porque nuna Oja bí 'bu mahets'i, mahyejpi n'na ra dast'abi ngue øpa ra güenda yø hmiqui hangu tupi. ²⁴ Mi dá mi bi 'yøpa ra güenda yø hmiqui, bá ts'innbabi n'na nc'ei ngue yø miyonetho rá menyü mi tupi. ²⁵ Pe nuna ra hmiqui bá ts'i, hin'ya ra menyü di gutrá güenda. Ra dast'abi p'uya bi manda ngue da bá ra hmiqui, 'ne da bápra xisu, 'ne da bápyø basi, 'ne da bápi hangu pets'i ngue di gutrá güenda. ²⁶ Pe ra hmiqui p'uya bi ndantyøhmu p'ua 'bähra hmu. Bi 'yäpra mate, bi 'yembi: “Ague grá hmu, dami tøgbagui ts'ua mente ga tingá ni menyü ga jut'a'i”, bi 'yembi. ²⁷ Nu'a ra hmu p'uya bi huεcra hmiqui, bi punnbabi rá güenda mi tupi. Bi thøgue.

²⁸ Pe nuna ra hmiqui bi ma mapunnbi rá güenda, hontho bi ma mathøgue, bi nthui man'na nc'ei ngue mi tupi zits'ua rá menyü. Bi bennbua bi dorpa rá 'yuga. Bi 'yembi: “Gui jurcagui ma menyü guí tuqui, uague hin'na”, bi 'yembi. ²⁹ Nu'a ra n'yohua mi ndupate zits'ua ra menyü p'uya, bi

ndantyøhmū p'ʰ bā'a tūpī, bi 'yāpra mate, bi 'yēmbi: “Dami tøgbaguī ts'ʰ mēnte gā tīngā nī mēnyu, gā jut'a'i”, bi 'yēmbi. ³⁰ Pē nu'a rā n'yohū mī thuprā mēnyu p'ʰya, hīmbi ne xta ndø'ma tūpī. Sinoque bi bent'i, bi zixā fādi asta gue'mø di japi dā gutrā mēnyu tūpī.

³¹ Mī nu mī'da yø hmiqū'a te bi 'yørbūya, bi dār'man'ʰya yø mmāi'a te bi japrā mmic'ēiui. Bī ma'ʰya bā xiprā hmu te bi 'yøt'e. ³² Nūnā rā hmu p'ʰya, bī mānda bā ts'ofō mahøn'a, bi 'yēmbi: “Grā ts'oc'ēi n'yø. Conque nū hangū mā mēnyu gmi tūqūi, gā dā pūn'nā'i ngue gā 'yācra mate. ³³ Uanguī xta nzā xqui pūnnabī nī amigo mī tū'i tengutho dā pūn'nā'i”, bi 'yēmbi. ³⁴ Nū'a rā hmu, janjuani ngue mbøcūe. Bī mānda p'ʰya ngue bi ts'ixā fādi rā hmiqūi asta gue'mø dā gutrā mēnyu tūpī. ³⁵ Dī ja'ahū p'ʰya mā Papāgā bī 'bū mahēts'i ya, hīndī pūn'nāhū, ngue'mø hīnnī mmāi gdi pūnnabī te øt'a nī cūhū.

19

Bi xānba yø ja'i rā Jesús ngue hīnyū rā nt'ēdi dī nxummi yø xisu.

¹ Rā Jesús mī juadi bī manya yø hyā ya, nup'ʰ Galilea mī 'yo, bī ma man'na nguadi rā dathe Jordán, i mpa p'ʰya ja rā hāi Judea. ² Pē xāndøngu yø ja'i bi dēnnī. Nup'ʰya bi zøni, bi 'yøthe yø ja'i mādi hyēnnī.

³ Bi guat'i'da yø fariseo p'ʰya 'būhrā Jesús, porque honnbi ha di zūdi ngue hīnda gue'a rā hyā dā mā. Bi 'yēmbi:

—¿Ua ja rā nt'ēdi ngue dī nxummi rā xisu n'na rā n'yohū hønt'a bi zā mā hyā di ōpi, uague hīn'na?

⁴ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Ua hīn gadi xāhmū'a te rā hyā nt'ot'i p'ʰya ja rā Macā Libro, ngue nū'mø mambā nhohra xīmhāi, Ojā bi hocra n'yohū 'nē bi hocra xisu? ⁵ Ojā bi 'yēnā: “Janāngue rā n'yohū sop'ʰya rā papā, sop'ʰya rā mamá ngue 'bāhmi rā xisu. Nūya yo nc'ēi ya, dī nne n'na ngu n'na, janāngue ya hīnguī yo nc'ēi, sinoque ēntho n'na nc'ēitho”. ⁶ Janāngue nūyā, nūya yo nc'ēi bi pēn'nā Ojā, hīn'nyū rā nt'ēdi ngue to di xūnnabī.

⁷ Yø fariseo p'ʰya bi 'yēmbi:

—¿Pē hanja nā rā Moisés ngue bi 'yēmbi i sā dā 'yøtra sūcua rā n'yohū ngue dī nxummi rā xisu 'mø?

⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nūnā rā Moisés bi ūnna nt'ēdi ngue dā nangra sūcua ngue rā nxunī, pē ngue māndø nnaxītho yø n'yomfēni yø ja'i, janāngue bī njap'ʰya. Pē nup'ʰya rā mādi, hīnga ngu'a rā hyā bā sānba Ojā dā 'yøtyø ja'i. ⁹ Pē nūgā dī xi'ahū, ngue yø n'yohū dī nxummi yø xisu 'nē hīngra n'yots'om'māi di ōpi, nū'mø hømbi nthatra n'yohū, dā mē man'na rā xisu, ya rā ts'oqui øtra n'yohū. A nū'mø bī nthatra xisu bi t'ēi, ya rā ts'oqui øt'ui rā n'yohū bī mē.

¹⁰ Nū'ʰya yø xādi p'ʰya bi 'yēmbi:

—Man'na xanho ngue hīndī nthatra ja'i 'mø —bi 'yēmbi.

¹¹ Pē rā Jesús mahømbi 'yēnā:

—Nūnā rā hyā dī mma, hīnguī nne dā mā ngue dā gātho yø ja'i dī ja ngue dī nthati. Sinoque nūya yø ja'i, Ojā nnepe ngue dī nthati, guehya dī mmāngā ya. ¹² I 'būhyø n'yohū ngue hīnguī sā dī nthati. Porque 'būhyø n'yohū ya i mī'a ngue hīnda zā dī m'māhrā xisu. Xīmmi 'būhyø n'yohū ngue m'moqui. Xīmmi 'būhyø n'yohū hīndī nthati para ngue dā zāp'ʰya dā 'yørpe xanho rā 'bēfi Ojā bī 'bū mahēts'i. Pē nū to ēnā ngue dā zā dī nthati, ya dā 'yøt'e tengutho rā hyā dī mma.

Bi xi Ojā rā Jesús ngue dī japyø basī.

¹³ Bi zixyø basī yø ja'i p'ʰya 'būhrā Jesús, i nnepyø ja'i ngue dā dospā yø ya yø basī 'nē dā xi Ojā ngue dī japyø basī. Pē nūya yø xādi rā Jesús bi hejpa yø ja'i bā zi yø basī. ¹⁴ Rā Jesús, bi 'yēmbi yø xādi:

—Dami hyēhmū yø basī dā thocua dī 'bāi. Porque tengutho yø ja'i ya o rā 'yē Ojā, xquet'a njarbū ya yø basī ya.

¹⁵ Rā Jesús bi japyø 'yē p'ʰya ja yø ya yø basī. M'mēfa p'ʰya, bī map'ʰya ja rā xequi mī 'bāi.

Rā mmēmmeti hīmbi ne dā 'yøt'e te bi xihra Jesús.

¹⁶ N'na rā n'yohū bi guarbū 'bāhrā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grā hoga xānbbate, ¿ndana rā nho exa ja ts'ēdi gā øt'e n'namhū ngue Ojā dī 'dacrā 'da'yo te para zantho? —bi 'yēmbi.

17 Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Ua guí pađi te guí mmanya, ngue guí ɛnguí xanhogá? Porque hõnse Oja xanho. Nu'mø guí nne ya ngue di 'da'i ra 'da'yo te Oja, dami 'yõt'u yø hya di manda Oja 'mø.

18 Ra n'yohu p'uya bi 'yɛna:

—Xi'u yø hya di manda Oja p'uya, ¿ndana gue'a ya yø hya guí mma?

Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—'Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá bɛ. 'Yo to guí sãmba ra fehni. 19 Dami su ni papá, dami su ni mamá. Dami mahni mmic'ɛiui tengutho gni ne ngue di ma ma madi'i.

20 Mī dahra n'yohu p'uya, bi 'yɛna:

—Nuya yø hya guí xicya, ya gä xtá øt'e asta gue'mø mará ngüegui. Xiya, ¿ndana guehna ra hya di 'bedi ngue hĩndi øtya? —bi 'yɛmbi.

21 Pɛ ra Jesús bi 'yɛmbra n'yohu yaui:

—Nu'mø guí nne ngue gätho guí 'yõt'a te ni 'yup'u guí 'yõt'e, ni ma ya, dami pa te gä guí pɛts'i. Dami unna mɛnyu yø hyoya. Nu'mø gá 'yõt'e te dí xi'i ya, ya bí ja ni mmeti mahɛts'i p'uya. Bá ɛp'u ya, ga mmɛp'u nná magä —bi 'yɛmbi.

22 Pɛ mī 'yøhra n'yohu na ra hya bi sifi, mambi duđrá mmui. Bi matho, porque mará ndømmɛmɛti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hĩnte hɛmbi.

23 Ra Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Nu yø mmɛmɛti, guehya dí mma ngue xanhennitho ha di n'unı da zo rá 'yɛ Oja bí 'bɛ mahɛts'i ya. 24 Ya fađi ngue ra cameyo, hĩnjam'mø da zä da thop'u ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pɛ dí xi'ahɛ ngue man'na xandøn hennitho ngue n'na ra mmɛmɛti di n'unı da zo rá 'yɛ Oja.

25 Nuna ra hya bi manna Jesús mī 'yøhyø xädi, man'natho bi nsu yø n'yomfɛni p'uya. Di n'yɛmbi:

—Rá nɛgui ya hĩjonni ja'i da zä di nyanná te ya'mø —di n'yɛmbi.

26 Bi hyɛtyø xädi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hĩnda zä da zãnse ha di nyanyø te. Pɛ Oja hĩnte hɛmbi, nu te nne da 'yõt'e, da zä ha di japi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'youi p'u ni ma.

27 Nuna ra Bɛdu bi 'yɛmbra Jesús:

—Nugähe, ya xtá sohme p'u te gä dí pɛshe ngue dí tɛn'nahe. ¿Te 'bɛ'a ja ngue di tocagähe 'mø?

28 Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Majuani dí xi'ahɛ ngue nu'mø ra pa danı gom'na'yo gätho yø cosa i ja, gue'a ra pa'a ngue ra N'yohu dí 'yɛ mahɛts'i da mip'u ja rá nthuts'i, di manda te di nja. A nu'ahɛ p'uya ngue guí tɛnngahɛ, nu'p'u ha di hø'i 'dɛ'ma yoho yø nthuts'i, ja guí mmihmu p'u ngue guí nts'ut'abihɛ p'u ha di 'bɛ'u 'dɛ'mayo 'bɛi yø mbom'mɛto ra Israel.

29 Nu to gä xpá nzohyø ngu, xpá nzohyø cu, xpá nzohyø papá, xpá nzohyø mamá, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basi, xpá nzohyø häi ngue tɛnngui, pɛ yø ciento nniditho gä ngu'a te da dıni ngue'a te gä xpá nzogui. Ra pa di 'yɛp'u p'uya, di t'unna te para zantho.

30 Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pɛ nu'a ra pa'a, ts'utho da hnu mansu p'u. Xangu yø ja'i hĩnguı hnu mansu ua, pɛ nu'a ra pa'a, ja danı hnu mansu p'u.

20

Ra Jesús bi hyɛpa ra hya yø nzäbi tahyø mɛfi.

1 Nuna Oja bí 'bɛ mahɛts'i da gutra nzäbi. Tengutho n'na ra n'yohu bi ma mxuditho ngue da honyø mɛfi da tacyø uva. 2 Bi gohmi ra cohi yø mɛfi ngue nu'a n'na pa ra 'bɛfi, da gut'i co n'na ra mɛnyu ni hu ngue ra denario. Bi menhyø mɛfi p'u bí ja ra huahı p'uya. 3 Mī zɛ'i guto xudi p'uya, mahømbi ma tai ra mmɛhui. Bi dımp'u ja ra tai mı'da yø ja'i ngue hĩnte pɛfi. 4 Bi 'yɛmbɛya: “Ni mɛ ra 'bɛfi ma huahigä n'yø. Ga jut'auı'a te ni 'yup'u guí tahmi”, bi 'yɛmbi. Nu'u bi si ra 'bɛfi p'uya, bi ma ra 'bɛfi. 5 Mī hyuxyadi p'uya, mahømbi ma tai ra mmɛhui. Bi nthɛui p'u mı'da yø ja'i ngue hĩnte pɛfi. Mahømbi 'yɛtra 'bɛfi rá huahı. Mī zɛ'i hyu nde, mahømbi ma tai ra mmɛhui. Bi nthɛui mı'da yø ja'i ngue hĩnte pɛfi. Mahømbi 'yɛtra 'bɛfi rá huahı. 6 Mī zɛ'i cɛt'a nde, mahømbi ma tai ra mmɛhui. Hømbi nthɛui mı'da yø ja'i ngue hĩnte pɛfi. Bi 'yɛmbɛya: “¿Hanja ngue xcá ndethohɛ ua n'yø, hĩxcá mpɛhmɛ?” bi 'yɛmbi. 7 Bi 'yɛn'u zo p'uya: “Xtá ndedähe

ua ngue h̄injon x̄a xicje r̄a 'b̄efi", bi 'ȳemb̄i. R̄a mm̄eh̄ui p'aya bi 'ȳemb̄i: "N̄i m̄e r̄a 'b̄efi m̄a huah̄iḡa 'm̄ø. Ḡa jut'aūi'a te n̄i 'yup'ua gūi tah̄mi", bi 'ȳemb̄i.

⁸ M̄i d̄ahr̄a nde p'aya, n̄una r̄a mm̄eh̄ui bi xih̄r̄a hm̄iqūi n̄una d̄i mandabi ȳø m̄efi, bi 'ȳemb̄i: "D̄am̄i zonhȳø m̄efi ya, gui jut̄ȳø nz̄abi. R̄á m̄adi gui unȳø nz̄abi'ua ȳø m̄efi r̄á nz̄eguītho x̄a nz̄omp'ua ja r̄a 'b̄efi. A nu'ua x̄a mp̄efi ḡa r̄a pa, r̄á nz̄eguītho gui unȳø nz̄abi'ua", bi 'ȳemb̄i. ⁹ M̄i njut̄ȳø nz̄abi ya ȳø hm̄iqūi xi ȳutra 'b̄efi c̄at'a nde. B̄i juarpa ȳø pa, bi un̄ni 'da'a n'na r̄a m̄enyu ngue r̄a denario. ¹⁰ M̄i tocabi bi t'unȳø nz̄abi ya ȳø hm̄iqūi x̄inde r̄a 'b̄efi p'aya. Bi 'ȳena ngue man'na x̄angu ȳø nz̄abi x̄ti t'un̄ni porque x̄i mp̄efi ḡa r̄a pa. P̄e m̄i t'unȳø nz̄abi, h̄onda n'na r̄a m̄enyu ngue r̄a denario bi t'un̄ni. ¹¹ M̄i hyanȳø nz̄abi p'aya, bi zah̄ra mm̄eh̄ui. ¹² Bi 'ȳemb̄i: "N̄uya ȳø n'yoh̄ua 'b̄ucua, r̄á nz̄eguītho bi z̄omp'ua ja r̄a 'b̄efi ya. Conque n'na oratho b̄i mp̄efi, ¿hanja ngue 'da'igu ḡa jurcahe? N̄uḡahe p'aya x̄t̄a s̄äḡahe r̄a n'ua ḡa r̄a pa ngue x̄a mpa r̄a hȳadi", bi 'ȳemb̄i. ¹³ Nu'a r̄a mm̄eh̄ui p'aya bi 'ȳembr̄a hm̄iqūi nyaui: "Ague n'ȳø, n̄uḡa h̄ingra nts'oc'ei d̄i øt'ah̄ua. Ūangui x̄t̄a nyah̄ua ngue nu'a n'na pa r̄a 'b̄efi, ḡa jut'aūi co n'na r̄a m̄enyu ngue r̄a denario. ¹⁴ D̄am̄i hyanni nz̄abi'a n'na zi pa x̄ca mp̄efi, n̄i ma p'aya. N̄una m̄a m̄efi r̄á nz̄eguītho x̄a nȳutra 'b̄efi, d̄i nne ḡa jut'i tengutho dá jut'a'i. ¹⁵ ¿Ua ḡadi mandagui? ¿Ua h̄in'ȳa r̄a nt'edi ngue ḡa s̄anse te d̄i nne ḡa ørp̄abi m̄a m̄enyu? ¿Ua gue ḡadi seyabi n̄i mm̄ic'eiui ngue'a r̄a n̄ho d̄i nne ḡa ørpe?" bi 'ȳenna mm̄eh̄ui.

¹⁶ Jan̄angue n̄uyá, n̄uya ȳø m̄efi r̄á nz̄egui x̄a nȳutra 'b̄efi ya, guehya r̄á m̄adi d̄i t'unȳø nz̄abi ya. A n̄uya ȳø m̄efi r̄á m̄adi x̄a nȳutra 'b̄efi, guehya r̄á nz̄eguītho d̄i t'unȳø nz̄abi ya. Mand̄ongu dȳø ja'i bi ts'of̄o, p̄e ziy-ohotho ȳø ja'i bi thanh̄ni.

Mah̄ombi man̄na Jesús ngue da tho, p̄e di b̄enna.

¹⁷ R̄a Jesús n̄i hya r̄a 'yu ngue n̄i ma Jerusalén, p̄e bi zic̄a n'nann̄i'ua 'd̄e'm̄a yoho ȳø x̄adi, bi 'ȳemb̄i:

¹⁸ —A n̄uyá, ya nn̄a m̄ah̄a Jerusalén. N̄una r̄a hn̄ini na, nu r̄a N'yoh̄ua b̄i 'ȳe mah̄ets'i d̄i nd̄äpȳø hm̄u ȳø mm̄äc̄ja conȳø

x̄änn̄bate ngue r̄a ley. N̄uya p'aya, guehya d̄a z̄änn̄bi ngue d̄a d̄u. ¹⁹ Di d̄äpȳø ja'i h̄ingȳø judío. D̄a denn̄i, di an̄i, 'n̄e di cuatra pont'i ngue d̄a hyo. P̄e r̄a hyu pa di b̄enna.

Ra Jesús bi sifi ngue ra Jacobo 'nehra Xuua di nja yø cargo xt̄a nh̄ets'i.

²⁰ N̄una r̄a Jacobo 'nehra Xuua, guehya ȳø ts'unt'ua r̄a Zebedeo ya, 'dap'ua 'youi r̄á mamá, bi guarb̄ua 'b̄ahr̄a Jesús. Bi ndantȳøhm̄u n̄a r̄a xisu, bi xifi ngue d̄a 'yørpa r̄a mate n̄a r̄a hya nne d̄a xifi. ²¹ R̄a Jesús bi 'ȳemb̄i:

—¿Tema mate gūi nne ḡa øt'a'i? —bi 'ȳemb̄i.

R̄a xisu p'aya bi 'ȳembr̄a Jesús:

—D̄i nne ngue nup'ua ha gūi mm̄i ngue gūi ndast'abi, gūi un̄na nt'edi ya yoho m̄a ts'unt'ua 'b̄ucua, ngue n'na d̄i m̄ih̄ni n'ȳei, n'na d̄i m̄ih̄ni gaha.

²² P̄e m̄i d̄ahr̄a Jesús, bi 'ȳembȳø ts'unt'ua:

—Ague n'ȳø, h̄ingui pad̄i te r̄á ns̄aui na r̄a hya gūi äh̄mi. ¿Ua d̄a z̄a gūi thoh̄mi'a r̄a n'ua ja ngue ḡa thoc̄a? Porque n̄uḡa mathoguītho ja ngue d̄i un̄ḡa ȳø ja'i —bi 'ȳemb̄i.

Bi 'ȳenȳø ts'unt'ua p'aya:

—Ah̄á, d̄a z̄a ḡa s̄äḡa'be r̄a n'ua.

²³ M̄i d̄ahr̄a Jesús, bi 'ȳemb̄i:

—Majuan̄i ngue ngu'a, x̄and̄ongu r̄a n'ua ja ngue gūi s̄aui, tengutho r̄a n'ua ja ngue ḡa thoc̄a. Mathoguītho d̄i un'aūi ȳø ja'i tengutho ja ngue d̄i un̄ḡa ȳø ja'i. P̄e n̄una r̄a hya gūi mm̄amm̄i, h̄indi tocagui ngue go ḡa s̄anni to d̄i m̄ip'ua ja m̄a n'ȳei, ogue to d̄i m̄ip'ua ja m̄a gaha. M̄a Papá'a ya x̄a nz̄anni to d̄i m̄i n'na ngu n'na m̄a hyo.

²⁴ N̄una r̄a hya ähya yo nc'ei d̄i n'yoh̄ua, bi mb̄øc̄ue 'm̄ø m̄i bahya m̄i 'det'a ȳø x̄adi r̄a Jesús. ²⁵ P̄e r̄a Jesús bi peti ḡatho ȳø x̄adi, bi 'ȳemb̄i:

—Ya gūi pah̄ma ngue ȳø dast'abi x̄a t'ets'i, co ḡatho m̄i'da ȳø ts'ut'abi 'b̄ap'ua ja ȳø hn̄ini, ḡa d̄i manda ȳø ja'i. Nu te d̄i manda ȳø ts'ut'abi ngue d̄a 'yøtȳø ja'i, gue'a øt'a. ²⁶ P̄e nu'ah̄ua, 'yo gūi nne ngue gūi mandathoh̄ua ȳø ja'i. Nu r̄a ja'i nne ngue x̄t̄a nh̄ets'i r̄a cargo d̄a m̄efi, gueh̄na r̄a ja'i jatho ngue d̄i mp̄efi d̄a m̄äxȳø mm̄ic'eiui na. ²⁷ A nu'ah̄ua ya, nu'a d̄a ne d̄i m'met'o ngue ḡatho ȳø amigo ya, gueh̄na jatho d̄a gohi ngue n̄i

mefih_u na. ²⁸ Conque ra N'yoh_u bí 'y_ε mah_εt's'i, h_im_ibi 'y_εh_ε ngue n'narba da m_i d_i mandatho. Sinoque bi 'y_εh_ε ngue d_i mpefi da máxyø ja'i. 'N_ε h_inga h_ondra 'báxte da 'yøt'e, astá da du ngue da yan_i xandøngu yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

²⁹ M_i b_omp'u ja ra hn_in_i Jericó ra Jesús, b_i ntet'i xandøngu yø ja'i. ³⁰ Nup'u ja ra 'y_u i nthogui, m_i hup'u yoho yø xädä. M_i bahyø xädä ngue guehna ra Jesús ja ngue da thop'u hud_i. B_i mahra hmafi p'uya, bi 'y_εm_bi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dam_i hu_εga'be —bi 'y_εm_bi.

³¹ A nu'u yø ja'i m_i 'bup'u h_uhyø xädä, di hejpi ngue h_ind_i mmafi. P_ε yø xädä p'uya, _εna man'na ma'be'pi ngue nts'edi ga mafi, bi 'y_εm_bi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dam_i hu_εga'be.

³² Ra Jesús b_i m'mäi ngue øde hmat'i. Bi zonhyø xädä p'uya, bi 'y_εm_bi:

—¿Te guí nne ngue d_i nja'aui?

³³ Yø xädä p'uya bi 'y_εm_bi:

—Ague grá Hmu, d_i nne ngue d_i nzø ma dá'be.

³⁴ Bi hu_εcyø xädä na ra Jesús. Bi dospabi yø dá, p_ε 'bexpi nzø yø dá. Janangue b_i mahä ra Jesús.

21

Ra Jesús bi yarb_u ja ra hn_in_i Jerusalén, p_ε espabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya n_i ma da zømp'u ja ra hn_in_i Jerusalén, ya 'yop'u ja ra nyun_i ja ra mbonza ja yø olivos. Ja jarbatho ra hn_in_i Betfagé. Ra Jesús bi 'yet'i yoho yø xädi. ² Bi 'y_εm_bi:

—N_i m_ε n_u ja ra hn_in_i bí ja n_u. Nu'mø gá cut'ui ra hn_in_i, guí timm_i p'u da nthat'i n'na ra burru, n'youi rá basi. Bá xoqui ngue guá siui ua. ³ Nu'mø to di hec'aui ngue guí xocui ra burru, guí xihm_i ngue honna Hmu. P_ε dam_i xihm_i ngue h_inda ya'atho d_i ndäpi.

⁴ Nguna bi 'yøt'e para ngue d_i nja na te ra hya b_i maná pøngahya Oja ngue bi 'y_εna:

⁵ “Dam_i xihm_u yø ja'i 'bup'u ja ra hn_in_i Sión, guí 'y_εm_ph_u: N_uua guí 'bahm_u, ya bá ep'u n_i ndast'abih_u da zøcua. P_ε h_ingra tunh_ni

ga 'yo n_i dast'abih_u, bá huxa n'na ra burru ngue rá basi n'na ra mbo'øni ngue ra ndu, guí 'y_εm_ph_u”.

⁶ N_uya yoho yø xädi ra Jesús b_i map'u bi 'yet'i ngue bá si ra burru, bá n'youi rá basi.

⁷ M_i zøp'u 'bahra Jesús, yø tuh_u yø ja'i bi gaspa yø burru ngue b_i nøpa nts'at'i. Bi hyuxra burru ra Jesús, b_i ma. ⁸ Xangu yø ja'i di tans'yø tuh_u ngue pøp'u ja ra 'y_u ja ngue da thohra Jesús. M_i'da yø ja'i p'uya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pøp'u ja ra 'y_u. ⁹ O made p'u n_i ma yø ja'i ra Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. P_ε yø ja'i 'da ga matho ngue di johya, i _εna:

—Nuna Oja, di japhna rá m'menhni 'bucua, guehna tate naya. Guehna rá mbom'meto ra David. Oja di japi. Magues_ε na Oja bí 'ba mah_εt's'i.

¹⁰ Nuna ra Jesús m_i yarb_u ja ra hn_in_i Jerusalén. Gä bá yans'yø ja'i ngue b_i nu. Di 'y_εm_byø ja'i:

—¿Te'o n_i n'yoh_u na n'yø?

¹¹ M_i'da yø ja'i p'uya bi 'y_εna:

—Nuná ya, guehna ra Jesús, rá pøngahya Oja na, guehna ra mm_εngu Nazaret ja ra häi Galilea na.

Ra Jesús bi 'yetyø ja'i m_i mpäp'u ja ra nija.

¹² Nuna ra Jesús b_i map'u ja rá nija Oja. Nu'u yø ja'i m_i mpäp'u thinnija, da gue'u ma_di ntäi, gä bi 'yet'i. N_uya yø ja'i di pøspa yø m_εnyu yø ja'i yap'u n_i 'y_εh_ε, bi 'yennba yø m_εxa. 'N_ε bi 'yennba yø nthuts'i'u pä yø paloma. ¹³ Bi 'y_εm_byø ja'i:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue _εn'Oja: “Nuna ma ngungä, n_i hu ngue ra ngunga mhmat'Oja na”. P_ε nu'ah_u, guí øth_u ngue ja d_i mpeti ua yø b_ε.

¹⁴ Nup'u ja ra nija, bi guatyø xädä 'n_εhyø dogua p'u 'bahra Jesús ngue bi 'yøthe. ¹⁵ P_ε yø hmu yø mmäc_{ja} conyø xänbäte ngue ra ley, m_i nu yø milagro øtra Jesús, 'n_ε bi 'yøde te mmanyø basi p'u ja ra nija, ngue _εnyø basi: “Nuna rá mbom'meto ra David i tate na”, _εnyø basi. Janangue b_i mbøc_{ue}. ¹⁶ Bi 'y_εm_bra Jesús:

—¿Ua hinguí øde te mmanyø basi? Dam_i hejpi.

M_i dahra Jesús, bi 'y_εm_bi:

—Ahá, dí øde. P_ε, ua h_in gadi xähm_u'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, uangu_i

ja nt'ot'i p'ua te otyø basi ya, ngue ɛna: “Nu yø t'ubasi, dague'ua satho, gá japi ngue da 'yets'a'i”, uanguí ɛna.

¹⁷ Bi zop'ua yø ja'i p'uya, i map'ua ja ra hnini Betania, ja bá n'oxpua.

Ra Jesús bi otra za ngue ra igo.

¹⁸ Mi hyaxpua, hombá pengui, i ma Jerusalén. Nu'ua ja ra 'yu p'uya, nuna ra Jesús bi zã ngue tu manthuhu. ¹⁹ Bi hyanda n'na nza ra igo p'ua ja ra nen'yu. Bi ma bá nu 'mø ngue di zadi. Pe hñte mi zadi, sinoque hontho xi c'amyø xi. Ra Jesús bi 'yembra za:

—Ya hñni mantho di nzañni ndät'ã ya grã za —bi 'yembi.

'Bexpi m'manhna za ngue da 'yot'i. ²⁰ Mi nu yø xadi ra Jesús ngue ya fadi otra za, di 'yøtho hanja. Bi 'yãnbaya, bi 'yembi:

—¿Hague nja ngue n'na zihmantho ya nne da 'yotra za? —bi 'yembi.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembyø xadi:

—Majuani dí xi'ahua, a nu'mø guí ɛc'ɛihua xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te guí xihma, 'ne hñgui yobení ni mmahua, hñga hont'a te gá nuha dá japã ra za da zã guí 'yøthua, sinoque da zã guí 'yempha ra nyuni ja nu: “Dami 'uegue grã nyuni, i map'ua ja ra jathe”, guí 'yempha. Ra nyuni p'uya da 'uegue, di map'ua guí xihma ngue di ma. ²² Janangue nu'mø te guí apha Oja, dami 'yɛc'ɛihua ngue di 'da'ahua Oja te guí apha. Oja p'uya, da 'yøt'e ngue di nja'a te guí 'yaphua.

Nu'ua yø n'yohua 'bet'o ngue yø judío bi yãnna Jesús ngue to bi unna nt'edi te øt'e.

²³ Mi zomp'ua ja ra nija ra Jesús, bi xãmba ra hya yø ja'i. Mente xãnbate p'uya, bi guatyø hmu yø mmãcja conyø n'yohua 'bet'o ngue yø judío, bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja te guí øt'e? ¿To bi 'da'i ra nt'edi'a te guí øt'e?

²⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nugã xquet'a ga øt'ahua n'na ra nt'ãnni ya. Pe gue guí xicjua hanja'a ra hya ga ãn'nahua, n'namhna ngue xquet'a ga xi'ahua to bi 'dacã ra nt'edi'a te dí øt'ã ua. ²⁵ Xiya, ¿te'o bi unna nt'edi ra Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'edi, uague yø ja'itho rá nt'edi'a te bi 'yøt'e?

Yø ja'i p'uya, di n'yãnni te di dadi. Di n'yembi:

—¿Teni 'be'a ga xihma ya 'mø? Nu'mø ga xihma ngue Oja bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, da 'yɛnjua p'uya: “Xina ra hya bi manna Xuua connã ngueque, ¿hanja ngue hñgã 'yɛc'ɛihua 'mø?” da 'yɛnjua p'uya. ²⁶ A nu'mø ga xihma ngue yø ja'itho bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i. Porque gãtho yø ja'i ɛc'ɛi ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

²⁷ Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Hñdi pacãhe to bi unna nt'edi'a te bi 'yøtra Xuua.

Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Ya hñgã xicjua na ra hya dí ãn'nahua, ni xingã guecã ga xi'ahua to di 'dacra nt'edi na te dí øt'e.

Ra Jesús bi hjepra ra hya yoho yø ts'unt'ua.

²⁸ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i yaui:

—¿Tengu p'ua gdí bɛmhua na ra hya ga mmangã ya? N'na ra n'yohua di si yoho yø ts'unt'ua. Da 'yemba n'na'ua yø ts'unt'ua: “Ague ts'unt'ua, ni ma ra 'befi p'ua ja ma huahigã”, da 'yembi. ²⁹ Nu'a ra ts'unt'ua t'etra 'befi, da 'yenthø: “Nugã hñga mma”, da 'yembra papã. Pe m'mefa p'uya di pährã n'yomfɛni, da ma ra 'befi t'et'i. ³⁰ Nu'a man'na rá ts'unt'ua p'uya hõnda xifi ngue da ma ra 'befi. Nuna ra ts'unt'ua p'uya di n'unní ngue da ma ra 'befi, da 'yembi: “Ahã papã, ga mmagã 'mø”, da 'yembi. Pe hñmma juani ngue da ma. ³¹ Xiya, ¿dana guehna ya yoho yø ts'unt'ua ngue bi 'yøt'e te di manda rá papã?

Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Gue'a ra ts'unt'ua rá madi bi ts'ofø, bi 'yøt'e te di manda rá papã —bi 'yembi.

Mahømbi 'yenna Jesús:

—Majuani dí xi'ahua, ngue yø ngathãi 'nɛhyø xisu ngue yø 'yots'om'mãi, man'na m'met'o da zo rá 'ye Oja'ua ngue'ahua. ³² Porque ra Xuua bi 'yøtra nxixya, bá ɛɛ bi xãn'nahua ra 'yu njuantho, pe hñgã 'yɛc'ɛihua te bi ma. Pe nuya yø ngathãi 'nɛhyø xisu ngue yø 'yots'om'mãi, bi 'yɛc'ɛi te bi manna Xuua. Pe nu'ahua, madague'a guí nuhua te otyø ja'i di pähyø n'yomfɛni ngue hep'ua ra nts'o ga 'yo, pe hñgã ne xqui pähni n'yomfɛnihua ngue xqui 'yɛc'ɛihua te bi manna Xuua.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra huahí ngue ra jomhmi.

³³ Damí 'yøhm̄ ha rá nja nã ra hya ga hyecã ya. N'na ra n'yoh̄ bi 'yøt'a n'na rá nuã'uva. Bi føt'e gã rá häi. Bi hoqui har̄ da dε'myø uva 'mø bi nja. 'Nε bi hocra n'nøque har̄ da mihra mähui. Bi hyoni to da gonhui rá huahí, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mm̄hui'a te di tocabi. Bi ma yap'utho ra mm̄hui p'aya. ³⁴ Mí zønna pa da thacyø uva p'aya, nuna ra mm̄hui bi menhyø hm̄iqui ngue da tu yø uva di tocabi. ³⁵ Pε nu'u yø mēfi mambi 'bap'u bí ja rá huahí, bi bennbabi yø hm̄iqui ra mm̄hui ngue bi un̄i. Bá ho 'da, bá pando 'da. ³⁶ Ra mm̄hui p'aya man'na xangu yø hm̄iqui høm̄bi mennb̄a bí ja rá huahí. Pε nu'u yø mēfi ya mambi 'bap'u ja rá huahí, mahøm̄bi unyø mēfi bi zømp'u 'bui.

³⁷ Rã nzequi p'aya, nuna ra mm̄hui ya rá ts'ant'usc̄ bi mennb̄a bí 'bahyø mēfi conhui rá huahí. Bi 'yεnã: “Nuyã, ma ga penhnã nã ma ts'ant'u ya. Nu'mø bi nu yø mēfi p'aya, da nu mansu, porque ma ts'ant'u na”, bi 'yεnã. ³⁸ Pε nu'mø mí zømp'u 'bahyø mēfi nã rá ts'ant'u ra mm̄hui, yø mēfi di n'yεmbi: “Nuna ya, guehna ra ts'ant'u ja ngue da gohmi ra huahí naya. Ma ga hoh̄ ya, n'namhma ngue ya ma mmetih̄ ra huahí”, di n'yεmbi. ³⁹ Bi bennbabi rá ts'ant'u ra mm̄hui p'aya, bi gajmaxøts'e ra huahí, ja bá hop'u.

⁴⁰ Nuna ra Jesús, bi 'yãnyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Xi'mø ya bi nja ya yø hya dí xi'ah̄ ya, ¿teni 'be'a da 'yøtra mm̄hui 'mø bi zømp'u 'bahyø mēfi conhui rá huahí?

⁴¹ Bi 'yεnyø ja'i 'mø m̄i dadi:

—¿Te 'be'a da jap'u 'mø? Gä da hyo'u yø mēfi ngue yø dondo, h̄indi huεqui. Nu'a rá huahí p'aya, n'nan'yo m̄i da yø mēfi hõnda gonhui ra huahí. Nuya yø mēfi da gonhui rá huahí p'aya, nu'mø bi zønna pa da thacyø uva, di dãpra mm̄hui'a te di tocabi.

⁴² Ra Jesús mahøm̄bi 'yεmbyø ja'i:

—Guí pahm̄ xanho ra hya mmamp'u ja ra Macã Libro ngue εnã: “Nuna ra do h̄imbi nu manho yø hyøn̄nigu, guehna ra do brã 'bebo p'u brã fãhra jado nã. Nguna ra hya xa nzã'n'ojã ngue di nja ya. A nuju p'aya,

dí εmh̄m̄a ngue mazihotho te øt'Ojã”, εnna hya.

⁴³ Janangue nuyã, m̄i ja ngue xqui soh̄a rá 'yε Ojã, pε ya h̄in'na ya. Nu'u yø ja'i da zo rá 'yε Ojã ya, gue'u yø ja'i da 'yøtra nho i nne Ojã da 'yøtyø ja'i. ⁴⁴ Nu ra ja'i da zoxma xøts'e ra do, da føhra ja'i. A nu'mø da dãhra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

⁴⁵ Nu'u yø hm̄u yø mmãcja 'nεhyø fariseo m̄i 'yøhna ra hya bi hyecra Jesús, bi n'yo yø mm̄i ngue go sihna ra hya nã. ⁴⁶ 'Bexque'a bi ne xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Nja ngue bi zupi xti mbøcuc̄ yø ja'i, janangue h̄imbi bent'i. Porque gãtho yø ja'i εmbi ngue rá pøngahya Ojã nã ra Jesús.

22

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra dants'ihmε di nja.

¹ Ra Jesús mahøm̄bi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

² —Nuna Ojã bí 'b̄a mahεts'i di mbita yø ja'i ngue da zo rá 'yε. Entho n'na ra dast'abi di mbita yø ja'i ngue da nu ra ngo 'mø bi nthatrá ts'ant'u. ³ Bi menhyø mēfi ngue da si yø ja'i nuya xa mbita ngue da nu ra nthati. Pε nu'u yø ja'i bá ts'i, h̄imbi ne bá εhε. ⁴ Mahøm̄bi menhm̄i da yø mēfi p'aya, bi 'yεmbi: “Ga 'youi, bá xihmi yø ja'i ya xta mbitagã, ngue ya xta nsã tengue da ts'i. Ya xta ho ma ndani xi noqui. Ya xta nsã xanho. Bá xihm̄a ngue da εhε da nu ra nthati”, bi 'yεmbyø mēfi. ⁵ Pε yø ja'i bi ts'i h̄imbi ne bá εhε. Nu'a n'na nc'ei bi ma dra 'bēfi rá huahí. Man'na nc'ei p'aya, di sigue ngue mpãtho. ⁶ M̄i da yø ja'i p'aya bi bentyø nzite xi menhna ndast'abi, bi un̄i, bi hyo 'da. ⁷ Ra dast'abi p'aya bi 'yεmmei bi mbøcuc̄. Bi menhyø soldado ngue da ho'u yø ja'i bi ho yø nzite. Bá urpabi yø hn̄ini ya yø hyote. ⁸ Mahøm̄bi 'yεmbyø mēfi p'aya: “Nugã ya xta nsã ngue ra nthati di nja, pε nu'u yø ja'i ya xta zofu, h̄inn̄i 'yup'u ngue xtabã thocua'u. ⁹ Pε nuya ni mãhã p'u ja yø 'yu ya. To bi zã ma ja'i gui nthεh̄a, bá xihm̄a ngue da εhε da nu ra nthati”, bi 'yεmbi. ¹⁰ Nu'u yø mēfi p'aya bi map'u bí ja yø 'yu bi sifi. Nu hangu yø ja'i bi nthεui, gã bá si. Bá si yø ts'oc'ei, bá si yø hoja'i. Janangue bi yuhyø ja'i p'u ja ra ngu.

11 Ra dast'abi p'uya, mi yut'ambo rá ngu ngue da nu yø ja'i xi ts'ofó. Bi nu p'uya ngue 'bap'ua n'na nc'ei hinguí he rá he tengutho yø he yø ja'i sännigo ngue ra nthati. 12 Bi 'yembuya: “Ague n'yø, ¿hague xqui cütua ya? 'Né hinguí he ni he tengu he yø ja'i nuya sännigo ngue nnu ra nthati”, bi 'yembi. Pe nuna ra n'yohu hinte ga ndatho. 13 Ra dast'abi p'uya bi 'yembyø mefi: “Nuna ra n'yohu 'bucua, dami turpau yø gua 'nehyo 'ye. 'Yemmi p'ua thi ja ra 'bexui, ja di nzomp'ua, 'né ja di guxpua yø ts'i”, bi 'yembi. 14 Porque xangu yø ja'i bi ts'ofó, pe ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

I nnepyø nsuiui ra Jesús ngue da 'yembi hinguí ja ts'edi di njutra menyu i njai.

15 Yø fariseo p'uya bi nhεcahya ha di japi ngue da jajpatho häi te ga ya ra Jesús para ngue da zäp'ua di yapa m'mefa. 16 Janangue bi menhyø n'yohu p'uya, bi mähä 'da yø ja'i ra Herodes ngue bá nyauí ra Jesús. Bi 'yembi:

—Ague grá xännbate, dí pacähe ngue grá hoga n'yohu, porque gä pønmanho ra hya guí mma. Majuaní ngue guí xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdá n'yohu. Ni xinguí su'a te mbεn'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yohu guí yauí, pe hinguí su guí xifi ndana ra hya majuaní. 17 A nuyá, dí nne guí xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra menyu ähra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yembi.

18 Pe ra Jesús ya patho te mbεnnbabi yø ja'i nguehna ra nt'änni ørpe, i sämhyatho. Bi 'yembuya:

—¿Hanja ngue guí sämhyagahu? 19 Dami 'yurcahu ra menyu nu'a gadi umhma 'mø bi gap'ahu ra menyu ra dast'abi.

Bi unna menyu p'uya ngue da nu. 20 Mi nu ra menyu ra Jesús, bi 'yembi:

—¿To rá hmi na n'youi ra menyu ja ua? ¿To rá thuhu na ra thuhu n'youi ra menyu?

21 Mi dahyo ja'i yauí ra Jesús, bi 'yembi:

—Guehna ra dast'abi naya —bi 'yembi.

Ra Jesús bi 'yembyø ja'i yauí:

—Nu'a ja ngue guí 'yøthu ya, dami unhna ra menyu di tocabi ra dast'abi. Da gue Oja p'uya, dami unhna'a te di tocabi.

22 Nuna ra hya i dahra Jesús, mi 'yøhyø nsuiui, di 'yøtho, ya himbí zä ha xti japi te mbεnnbi. Bi zop'ua p'uya.

Bi manna Jesús ngue di bεnnate yø ánima.

23 Nu'a ra pa'a p'uya, bi ma 'da yø sāduceo, nuya εmbí ngue hindí bεnnate yø ánima. Bi 'yembrá Jesús:

24 —Ague grá xännbate, nup'ua ja ra ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'ua ra hya ngue εna: nu'mø bi du n'na ra n'yohu, 'né hindí m'mahyo basi, nu rá xisu ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra ánima gue'a di nthatui ra 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyo basi tengutho 'mø xti m'mahyo basi ra ánima.

25 A nuyá, nuua dí 'bähma ya, xi'mø ga εmhma ngue di 'bä'i yoto ma'yohu ngue εdadi ncu. Nu'a ra n'yohu ma da, di nthati. Pe da 'yεhra pa da du, 'né hindí m'mahyo basi. Janangue nu'a rá n'yohu ra ánima m'mefa bi m'mai, go di nthatui ra 'danxu'a.

26 Pe xquet'a da du ra n'yohu 'né hindí m'mahyo basi. Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi du ra ndø, asta gue'mø bi du gä yoto ma'yohu. 27 Mi zudi ngue bi m'mahmi gä yoto ma'yohu na ra xisu p'uya, xquet'a 'nehse ra xisu da du. 28 A nuyá, xi'mø ra pa daní bεnnate yø ánima ya, ¿ndana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmeti ra xisu? Porque gä bi m'mahmi.

29 Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i yauí:

—Hinguí padí ha rá nja ra hya guí mmamhma. Porque hinga guép'ua gä ndinni mmuihu'a te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro. 'Né hinguí pahma hangu rá ts'edi Oja i ja. 30 A nu'mø bi bεnnate yø ánima, da gohi tengutho yø anxε Oja bí 'bä mahets'i, ya hindí nthatyø ja'i. 31 Nuna te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro, ja di nequi p'ua ngue di bεnnate yø ánima. Porque nt'ot'i p'ua ra hya bi man'Oja ngue bi 'yεna: “Guecä drá Ojagä ngue ra Abraham. Drá Ojagä ngue ra Isaac. Drá Ojagä ngue ra Jacob”, bi 'yεn'Oja. 32 Ja di nequi p'uya ngue nup'ua 'bä Oja, hinguí tu yø te yø ánima.

33 Mi 'yøhyø ja'i na ra hya xännbate ra Jesús, yø ja'i di 'yøtho.

Nuya yø hya di manda Oja, bi manna Jesús ndana ra hya ma datho ja ts'edi da 'yøtyø ja'i.

³⁴ Mī 'yøhyø fariseo ngue rā Jesús bi dapra hya yø saduceo, bi nhεca hya p'uya ngue honi ha di japra hya da xihra Jesús.

³⁵ Nu'a n'na'u yø fariseo xännbate rā ley, bi ma bá sāmhya rā Jesús, bi 'yεmbi:

³⁶ —Ague grá xännbate, xi'u yø hya nt'ot'i p'u ja rá ley Oja, ¿ndana rā hya εxa mā datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

³⁷ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuna rā hya guí ännui, guehna rā hya ngue εna: “Damī ja ndummāi ngue mathoguitho guí mahmu Oja co gätho ni mmāih. Hønt'a guí mbεmhma'a”. ³⁸ Nuna rā hya naya, guehna εxa mā datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i naya. ³⁹ Nuna rá yoho rā hya di manda Oja p'uya, 'ne di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna rā hya ngue εna: “Damī mahni mmic'eiui, tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”, εna hya. ⁴⁰ Guehya yoho yø hya 'bet'o ya ngue gätho mi'da yø hya di manda Oja. Porque nuya gä mi'da yø hya bi 'yotra Moisés co 'nehyø pøngahya Oja, høntho xännbabi yø ja'i ha di mā Oja, co 'nehyø mmic'eiui di madi.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue rā Cristo hingra ja'itho.

⁴¹ Nup'u 'buhra Jesús, tobe 'bärpætho yø fariseo. ⁴² Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Xi'a t'εmbi rā Cristo, ¿ua guí pahmu to rá ts'ant'u'a?

Yø fariseo p'uya bi 'yεna:

—Nu'a rā Cristo, gue'a rá mbom'meto rā David —bi 'yεmbi.

⁴³ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Pe ¿hanja na rā hya bi bεnnbabi rā Espiritu Santo rā David 'mø? Porque rā David, bi mā ngue rá Hmu'a rā Cristo. Rā David bi 'yεna: ⁴⁴ “Nuna Oja, nu'mø mi zøjbagui mā Hmu, nguna rā hya bi xifi, bi 'yεmbi: Damī micua ja mā n'yεigä ya, asta gue'mø gä øt'e ngue guí manda gätho'u ni nsaiui”, bi 'yεmbi. ⁴⁵ Ja di nequi p'uya ngue rā David, nu'mø nnønna Cristo, ni hutī ngue rá Hmu. Janangue rā Cristo di nequi ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto rā David.

⁴⁶ Ni xinga n'na nc'ei xta mbađi te xti dahya yø hya bi manna Jesús. Bi mu'a rā

pa'a p'uya ngue nuya yø nsaiui rā Jesús bi zu ngue nimantho xta 'yørpabi yø nt'änni.

23

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue hinda 'yøt'e tengutho øtyø xännbate ngue rā ley 'nehyø fariseo.

¹ Ra Jesús bi zofø gätho yø ja'i co 'nehyø xädi, bi 'yεmbi:

² —Nu'u yø xännbate ngue rā ley 'nehyø fariseo, guehya εmbyø ja'i ngue bi t'unyø 'bεfi ngue di nxännbate te gä mbønna ley bi 'yotra Moisés. ³ Janangue nuya yø hya di manda ngue guí 'yøthū, damī 'yεc'eiuh. Nu'mø te di 'bep'ahū ngue guí 'yøthū, damī 'yøthū. Pe 'yogui øthū tengutho gä 'yo ya yø xännbate ya, porque nuyá, nu'a rā hya xännbate, hinga gue'a øt'a. ⁴ A nuna rā ley xännba yø ja'i ngue da 'yøt'e, hijnongui hät'i da 'yøt'e. Porque εntho rā ndate 'beni di dutyø ja'i, pe yø ja'i hingui hät'i da duts'i. Ni xinga n'na rá saha di nne di mfäxte ngue di tøxra 'beni. ⁵ Nu te gä øt'e, gä 'yøt'e ngue høntho di 'yεxpū ha 'buhyø ja'i. Porque di ho te øt'e, ngue nup'u ja yø dε 'nep'u ja yø guyani, xa cuatyø sacua ngue nt'ot'i rá hya Oja. 'Ne di ho ngue söt'a häi yø he. ⁶ Nup'u ha øt'a ngo yø ja'i, da guerp'u ja yø nija, huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'u. ⁷ 'Ne di ho ngue nup'u ja yø tai, di respeta yø ja'i ha guí zengua. 'Ne di ho 'mø t'εmbi ngue yø xännbate.

⁸ Pe nu'ahū, 'yo guí nne guí 'yεxū ngue di hu'ahū yø ja'i ngue gyø xännbatehū. Porque n'natho ni xännbatehū 'bai, gue'a εmbyø ja'i ngue rā Cristo'a. A nu'ahū, gä gadi ncuthohū. ⁹ Nua ja rā häi, 'yo toni ja'i gni hutī ngue ni Papáhu. Porque nu'a ni Papáhu, hønna n'na i 'bai, pe mahets'i bí 'bai. ¹⁰ 'Yo guí nne da 'yøt'e ngue yø hmu'ahū yø ja'i. Nu'a da 'yøt'e ngue yø hmu yø ja'i, hønna Cristo'a rā hmu. ¹¹ Nu rā ja'i di mpefi ngue fäxrá mmic'eiui, guehna tate na ngue gätho'ahū. ¹² Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'utho hnu mansu'a. Pe nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'u gä mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Ra Jesús bi mā te øtyø xännbate ngue rā ley, da guehyø fariseo.

13 Ague gyø xännbategu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihu. Go gui cothu ra 'yu, hin gadi japhu yø ja'i ngue da zo rá 'ye Oja bí 'bu mahets'i. Ni xinga gue'ahu gui nne gui sohu rá 'ye Oja. Nu'u yø ja'i nne ngue da zo rá 'ye Oja, hin gadi japhu.

14 Ague gyø xännbategu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihu. Porque gui tunnbahe yø ngu yø 'danxu. Gui hát'i ngue gui embi gui xannbahe te pets'i. Pe para ngue gui corpahe yø dá yø ja'i, ndø ya'atho gui mmat'Ojahu. Pe nuyá, mathoguitho ra castigo gui thohmu ngue gui njahu p'u.

15 Ague gyø xännbategu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihu. Ndap'u bi zá gui 'yohu ua ja ra häi, gui 'daxhu yø jathe ngue gui homhmu yø ja'i da dena hya gui xännbategu. Nu'mø ya gá 'báthu n'na ra ja'i ngue da dena hya gui xännbategu, nuna ra ja'i gui 'báthu, da gohi ngue ndoble ra castigo da thop'u ja ra nidu ngue'ahu.

16 Nu to gá gui xännbategu ra hya 'ne hinguí pahmu teni bønna hya gui mmamhmu, hague ngu ra n'u gui thohmu. Porque nuya yø ja'i di yat'a n'na ra hya ngue da 'yøt'e, 'ne bi 'yexa ntestigo ra nija, gui xännbategu yø ja'i ngue hinguí ja ts'edi di nja'a ra hya bi manna ja'i. Pe nu ra ja'i exa ntestigo ra oro ja mbo ra nija, gui xihmu ra ja'i ngue ja ts'editho da 'yøt'a te ra hya bi ma. 17 Pe ngue ma'bedi ni mmaihmu, hinguí timhmu teni bønna hya gui mmamhmu. ¿Ua gui emhmu ngue mits'u tate ra oro ngue ra nija, nuna øt'e ngue xandaxqui ra oro? 18 Xquet'a nuya yø ja'i exa ntestigo ra altar ngue tema hya di yatra ja'i da 'yøt'e, gui xannbahe ra ja'i ngue hinguí ja ts'edi da 'yøtra ja'i'a ra hya bi ma. Pe nu'mø ngue bi 'yexa ntestigo ra ja'i'a ra 'bøt'e xa jäxp'u ja ra altar, gui xihmu ra ja'i ngue ja ts'editho da 'yøtra ja'i na ra hya bi ma. 19 Pe ngue ma'bedi ni mmaihmu, hinguí timhmu teni bønna hya gui mmamhmu. ¿Ua gui emhmu ngue mits'u tate ja rá ts'edi ra 'bøt'e ngue ra altar, ngue'a ga ndaxqui ra 'bøt'e? 20 Pe nu ra ja'i ngue exa ntestigo ra altar hinga høndra altar exa ntestigo,

sinoque exa ntestigo'a te gá ja p'u ja ra altar. 21 A nu ra ja'i ngue exa ntestigo ra nija, hinga høndra nija exa ntestigo, sinoque gue'a Oja 'bup'u ja ra nija exa ntestigo ra ja'i. 22 Xi mmangu ra ja'i exa ntestigo mahets'i, gue'a rá nthuts'i Oja espabi ntestigo. Da guesø Oja p'uya, porque go bí hup'u bí ja rá nthuts'i mahets'i'a.

23 Ague gyø xännbategu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihu. Nu'a ra diezmo gadi unhnu Oja, gadi unni te gá gui timhmu asta ra xac'andehe gadi unhnu ra diezmo Oja. Da guehra anís, da guehra comino gadi unhnu ra diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna gui øthu, pe nup'u ja ra ley, i mmamp'u man'na ra hya ngue ja ts'editho gui 'yøthu. Porque nt'ot'i ra hya ngue mahyonitho gui n'yo manhohu, 'ne di nja ni nhucatehu, 'ne majuaní ngue gá da gue'a te gdi n'yohu. Guehna ra hya ja ts'editho ngue gui 'yøthu naya, da guehra diezmo dami siguetho gui unhnu Oja. 24 Nuya te gäma hya gui xännbategu, 'ne hinguí pahmu te ni bøni. Go gui ørpahe masu ya yø hya zits'utho ja ts'edi, pe nuya yø hya ma datho ja ts'edi ngue gui 'yøthu, hinga øgui ørpahe masu xanho ya.

25 Ague gyø xännbategu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihu. Porque maxøts'etho di nequi ngue gyø hoja'ihu, pe mbo ni mmaihmu, gyø bæhu ngue hønt'a te pes'yø ja'i so ni mmái gui hyannbahe. 26 Ague gyø fariseohu, hinguí tinni mmái teni bøn'a gui øthu. 'Be da bo mbo ni mmaihmu, n'namhma ngue 'nehma xøts'e ni do'yohu di nequi ngue xtanho.

27 Ague gyø xännbategu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihu. Porque nu'ahu, tengutho yø panteón, ngue mazihotho gui nequi maxøts'e ngue mat'axqui, pe mbo yø panteón mandø nts'otho ngue yup'u yø do'yo yø ánima. 28 Gui njathu p'uya, maxøts'etho di nequi ngue xanho te gni 'yohu, pe mbo ni mmaihmu, madits'u ha dadi nequi p'u'a tengue majuaní, høndra nts'o i ja mbo ni mmaihmu.

29 Ague gyø xännbategu ngue ra ley conyø

fariseo, hague ngu ra n'u gui thohma, ngue himma juani gyø hoja'ih. Nuya yø pøngahya Oja xa tho manjam'mø, go gadi hojpahe yø panteón. Nuya yø ánima xa 'yøtra nho, asta xcá japha yø dønì yø do 'bäp'u ha o yø ánima. ³⁰ Guí emhma p'uya: "Nu'mø xcabá m'mahma'u yø pa bá m'mahma mboxitah, hinxca fäxh ngue xca hohu yø pøngahya Oja", guí emhma. ³¹ Pε nu'mø ngue nguna ra hya guí mmamhma, ya guí pahma xanho ngue yø basi'aha yø hyote nuya bi hyopyø pøngahya Oja. ³² ¿Te guí tømhma ya? Damì 'yøthh nts'edi tengutho xa 'yøt'a m'met'o ni mboxitah.

³³ Guí 'buhma tengutho yø c'eya ngue n'youi ra ndate. ¿Ha di zä guí mpomhma ra castigo p'u ja ra nidu? ³⁴ A nuyá, ga penhna yø pøngahya p'u ha guí 'buhma, ga penhna p'u yø bamhya, ga penhna p'u yø xänbate. Nu 'da'u p'uya guí hyohu, guí cuathu ra pont'i. Mi'da p'uya, guí umhma p'u ja yø nija. Mi'da p'uya guí cuhma, nu'mø bi 'dagui ngue di ma mi'da yø hnini, guí mma guá homhma. ³⁵ Janangue nup'u ha guí 'buhma, gä ja da ma ma pen'nahu p'u ra castigo i ja ngue di nja ngue yø hoja'i xa tho. Da fup'u bá tu ra hoja'i Abel asta guerp'u i ntu rá ts'ant'u ra Berequías, nuna ra Zacarías bi hyo ni mboxitah p'u ha guí nhyacui ra nija ra altar. ³⁶ Majuani dí xi'aha ya, ngue nuna ra castigo ja ngue di nja, nguna da thogui gätho yø ja'i 'buhya.

Ra Jesús bi dār'man'u rá mmái 'mø mi hyandra hnini Jerusalén.

³⁷ Ague gyø mmenguhu Jerusalén, gue'e guí hophu yø pøngahya Oja, da gue'u yø mamhya Oja bi 'ben'nahu guí pandothohu. Xangu yø nnidi dá ne ngue ga pen'nahu tengutho ra øni 'mø di petyø basi' ngue di huit's'i conyø zahua, dadi ja'aha p'u. Pε hinga neh. ³⁸ A nuyá, da hyec'ahu p'u Oja ya. ³⁹ Dí xi'aha ngue ya hinnì mantho guí nnuju asta gue'mø da 'yehra pa guí 'yemhma: "Di japrá m'menhni Oja bá penhua", guí 'yemhma.

24

Bi manna Jesús ngue bá ep'u ra pa da xotra nija.

¹ Nuna ra Jesús mi bømma xøts'e ra nija, ya ja ngue da ma. Bi guatyø xädi ngue uti te ja ra nija. ² Ra Jesús bi 'yembì:

—Ya guí nnuhu te ja ra nija ya. Pε ga xi'aha te majuani. Nuna ra nija naya, bá ep'u ra pa da xotyø ja'i na. Xøgue di nxadi, hin haru nmi nequi ra nija.

Bi manna Jesús te di nja hante rá nzegui yø pa.

³ Nup'u ni hyandra nija, ja ni gop'u ra nyuni bí ja ra mbonza ja yø olivos. Ja i mep'u yø xädi ra Jesús. Bi mip'u bi zøni. Bi guatyø xädi p'uya ngue yasui, bi 'yembì:

—Dí nne guí xicje njam'mø di nja ya yø hya guí mma, ngue da xotra nija yø ja'i. 'Nε damì xicje tema hmeya di nja'mø guá ehε, da gue'mø bi gua'a nximhai, te 'be'a ma hmeya di nja.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembyø xädi:

—Damì mfähma xandønho, 'yo guí nne ngue to da hyä'aha. ⁵ Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yembyø ja'i: "Go guecä drá Cristogä ya", da 'yembì. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a p'uya. ⁶ Nu'mø gá 'yøhma ngue ya ja yø datunhni, oque guí 'yøhma ngue ya ja ngue di nja yø tunhni, 'yo sä guí suhu. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pε hinga gue'u yø hmeya'u ngue rá nzegui. ⁷ Da nangyø nación ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø dast'abi. Di nja yø thuhu, di nja yø guchi. Di 'yan'ahäi ndap'u bi zä. ⁸ Ja da fup'u ra n'u ja ngue da tho'a m'mefa yø ja'i p'uya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'u, da ts'ui.

⁹ Da ma madä'i ngue da ma ma'uni'aha, 'nε da tho'aha. Ndap'u bi zä da zu'aha yø ja'i ngue guí εc'εigah. ¹⁰ Xangu yø ja'i da hyep'u yø nt'εc'ei. Asta di dase yø mmi'yεc'eiui da zai. ¹¹ Xangu yø fehni pøngahya di m'mai, da 'yena ngue Oja di bennbabi ra hya da ma. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a. ¹² Nu'mø ya bi zehra nts'o, xangu yø ja'i da 'yεsp'a guí mahyø mmi'yεc'eiui. ¹³ Pε nu ra ja'i hinda hyegagui, xinda hangu ra n'u da thogui, gä da zeti, guehna ra ja'i di nyanná te na. ¹⁴ Hante ngue da zegui te ja ngue gä di nja,

da ma ma'yoni na ra hoga 'da'yo hya ga ra nguni mximhai n'namhma ngue gätho yø ja'i da badi ha di njap'u di nzo ra 'ye Oja.

¹⁵ Xquet'a gui nnuha ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Daniel, ngue nup'u ja ra xequi maduxquibi, ja di ts'omp'u yø ja'i. (A nuyá, nu ra ja'i di xädi, di n'yo rá mmái 'mø bi nu ngue di nja ya yø hya ja ua.) ¹⁶ Nu'mø gá nuha ngue ya bi nja'a p'uya, nu yø ja'i di 'bup'u ja ra häi Judea, da 'dagui, di map'u ja yø xanthø. ¹⁷ Nu ra ja'i di tømha xøts'e rá ngu, 'yo di ena ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. ¹⁸ Nu ra ja'i di 'yo ra 'befi, hñdi ma rá ngu ngue da ca rá tuhu, sinoque da 'dagui n'nahmantho. ¹⁹ Pe huécate yø xisu di hadyø basi'a ra pa'a, ogue di sadyø basi. ²⁰ Damí 'yáphu Oja ngue nuya yø hya ja ua, hinda gue'mø ra pa ngue xta nse di nja, ni xinga gue'mø ra pa ngue ra ts'äya di nja. ²¹ Porque xandøn'atho te da thohyø ja'i'a ra pa'a. Nu te di nja, hñjam'mø xa njap'u asta gue'mø mambá f'u'a nximhai. 'Né ya hñni mantho da hnu ngue mahøndi njap'u. ²² Nuná Oja, ya xa nzänni ngue hinga ya'atho yø pa di nja na ra ndate na. A nu'mø ngue ya'atho di nja, ya hñjonda bongui. Pe da 'yøt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xa huanhni.

Ra Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyätya yø ja'i ya ec'ei.

²³ Nu'u yø pa'u, 'yo sä gui ec'eihya ya yø ja'i da 'yén'ahya: "Nua, ja bí 'bucua ra Cristo", ogue da 'yén'ahya: "Ñinguehna ja bí 'buhna", da 'yén'ahya. ²⁴ Porque xangu yø ndøbethani di n'yo ngue da 'yemybyø ja'i: "Go guecä drá Cristogä ya", ogue da 'yembí: "Go guecä rá pøngahyagä Oja ya", da 'yena. 'Né da zä da 'yøtyø milagro. Nuya yø milagro da 'yøt'e, guehya da ne ngue di hyätyø ja'i nuya yø thanhni Oja ya. ²⁵ Pe nuyá, dadi 'bet'o'ahya ya yø hya ja ngue di nja m'mefa.

²⁶ Nu'mø toni ja'i da 'yén'ahya: "Nuná bí ja ra dapo, ja bí 'buhna ra Cristo", da 'yén'ahya, 'yo sä gui pähä p'u ha da si'ahya. Ogue da 'yén'ahya: "Nup'u bí ja n'na ra cuarto ma'yagui, ja bí 'bup'u", da 'yén'ahya, 'yo sä gui ec'eihya. ²⁷ Porque nu'mø bi zønna pa da ehra N'yohu di 'ye mahets'i, gätho yø ja'i

da nu. Tengutho ra huéi 'mø bí yot'i, gä handyø ja'i ndap'u bi zä. ²⁸ Nup'u ha di 'buhyø ja'i ni 'yup'u da thaspa ra güenda, ja di njap'u ra castigo.

Bi manna Jesús ngue mahonda ecua ja ra ximhai.

²⁹ Nu'mø bi tho'u yø ndate di nja, di m'mexui ra hyadi 'nehra zana. Da tähyø sø bí ja mahets'i. Nu te gä bí ja maya, gä di pädi ha thogui. ³⁰ Nuná maya, di nja ra hmeya ngue ra N'yohu di 'ye mahets'i. Ndap'u bi zä dara zonyø ja'i 'mø bi thandra N'yohu di 'ye mahets'i, da n'youi ra gui. Da nu yø ja'i ngue maguesε, porque mathoguitho ja rá ts'edi. ³¹ Ngu di nya ra corneta, nu'u yø anxε da n'youi, da menhni gä rá nguni nximhai, ngue di perpabi yø ja'i nuya xa huanhni.

Bi nhyejpabi ra hya n'na nza ra igo.

³² Damí pahmu na ra hya ga hycä ya, ngue gdá hyejpabi ra hya n'na nza ra igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yeza ngue bi 'dogui, gui pahmu p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. ³³ Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mø gá nuha ngue bi nja ya yø hya dí xi'ahya, damí pahmu ngue ya xma nguerpätho ga ma ehε. ³⁴ Nuya yø hmeya dí xi'ahya, damí pahmu ngue guehya di nja ya hante ngue da du yø ja'i 'buhyø pa ja p'uya. ³⁵ Nu te bí ja maya, 'necua ja ra häi hinguí zai. Pe nuna ra hya dí mmangä, ja para zantho na.

Hingui fadi tema pa da ep'u ra N'yohu di 'ye mahets'i.

³⁶ I pasε Oja tema pa di nja ya yø hya dí xi'ahya. Ni xingyø anxε di pädi, ni xinga gueque dí pädi tema pa di nja, madague'a ngue rá Ts'ant'ugui Oja. ³⁷ Tengutho bá nja'mø yø pa mambá m'muhrä Noé, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da ehra N'yohu di 'ye mahets'i ya. ³⁸ Porque nu'a ra pa'a, mi sihmε yø ja'i, madi nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pe hñmbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø ra pa mi yarbu ja ra barco ra Noé. ³⁹ Ja bi bahyø ja'i te ja ngue di nja'mø ya jap'u ra ndate 'ye bi juadi gätho yø ja'i. Mahøndi njarbatho yø ja'i 'mø bá ehra N'yohu di 'ye mahets'i ya. ⁴⁰ Nu'a ra pa'a, yoho yø n'yohu 'dap'u dadi mpafi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da

gohi. ⁴¹ Yoho yø xisu 'dap'ɥ di ncəni. N'na nc'ɛi dā ts'its'i, n'na nc'ɛi dā gohi.

⁴² Janangue dami ndø'matehɥ, porque hinguĩ padĩ temā pa, temā ora dā ɛp'ɥ ni Hmuhɥ. ⁴³ Dami pahmɥ nā rā hyā ja ua, ngue n'na rā mmennigu, nu'mø dā badĩ temā ora dā zøhrā bɛ p'ɥ ja rá ngu'a dī nxui, dī mfādi xanho, hĩndĩ n'ahā. Porque hĩndĩ n'unĩ dā sojpa rá ngu ngue dā fɛ. ⁴⁴ Xquet'a dami njathɥ p'ɥya, dami ndø'matehɥ. Porque nu'a rā ora ngue hĩnte di so ni mməihɥ, xi'mø gue'a rā ora dā zøhrā N'yohɥ di 'yɛ mahɛts'i'a.

Ra Jesús bi hyejpa rā hyā yoho yø hmiq̄ui, n'na rā hmiq̄ui ngue rā 'yøde, n'na rā hmiq̄ui ngue hĩngrā 'yøde.

⁴⁵ Gā xi'ahɥ te 'bɛ'a dā 'yøtra ja'i bi dinnā mməi hanja rā hyā, nu te sifi dā 'yøt'e, gue'a dā 'yøt'a. Guehna tengutho n'na rā hmiq̄ui ngue dā ma mafāti te'o 'bɛp'ɥ ja rá ngu rá hm̄u. Nu'mø bi zønna ora dī nsihmɛ yø ja'i mafāti, dā 'uini. ⁴⁶ Rā mmenthĩ dī nthɛui rā hmiq̄ui nuna dā 'yøt'e te di 'bɛprā hm̄u. Nu'mø bi zøhrā hm̄u dā dīni ngue dādĩ mɛfi. ⁴⁷ Majuanĩ dí xi'ahɥ ngue nu te gā pɛsrā hm̄u, gā di fātrā hmiq̄ui. ⁴⁸ Pɛ nuna rā hmiq̄ui ngue rā ts'oc'ɛi, dā 'yɛmp'ɥ ja rá mməi ngue hĩm'be dā zøhrā hm̄u. ⁴⁹ Dā madi dā matyø mmimhmiq̄uiui. Dā ma rā hm̄inhni p'ɥya. ⁵⁰ Nu'a rá hm̄u rā hmiq̄ui p'ɥya, nu'a rā pa rā ora ngue hĩnguĩ tø'mrā hm̄u, dā gue'a rā ora dā zø'a. ⁵¹ Nu'a rá hm̄u p'ɥya, mathoguitho dā mɛi, pɛts'i ngue dā xeni. Di 'yɛmp'ɥ ni gohyø ja'i hĩmma juani yø hoja'i. Ja dī nzomp'ɥ p'ɥya, 'nɛ ja dī guxpɥ yø ts'i.

25

'Det'a yø hmute i hyejpa rā hyā rā Jesús.

¹ Nuyā yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, guĩ nhyejpabi 'det'a yø hmute bi duxyø nyot'i gā zø connā aceite. Guehya ndø'mate ngue di hyannā novia 'mø bi zøhrā ndø bá ɛp'ɥ. ² Nuyā 'det'a yø hmute p'ɥya, cat'a'ɥ yø m'mɛmməi, ximmĩ cat'a'ɥ yø njamməi. ³ A nu'ɥ cat'a yø hmute mā'bɛdi yø mməi, bi duxyø nyot'i, pɛ hĩmbĩ dux hman'na rā aceite dā hyom'mø bi guahra aceite gā zø yø nyot'i. ⁴ A nuyā yø hmute ngue yø njamməi bi duxyø nyot'i, pɛ bi dux

hman'na rā aceite dā hyoni. ⁵ A nu'a rā novio nthø'mĩ p'ɥya, hĩnha ni 'yanĩ. Mĩ nnethā yø hmute p'ɥya, gā bĩ n'ahā. ⁶ Mĩ zo made rā xui p'ɥya, bi t'øde ngue bá ɛnna hmafi n'na nc'ɛi, bi 'yɛnā: “Bá ɛcua rā novio ya. Gā 'yo ni ma güi c'athɥ”, bi 'yɛmbyø hmute. ⁷ Mĩ nanguĩ gātho yø hmute, ya mĩ ts'utho zø yø nyot'i, bĩ ne xta xirpa man'na rā aceite ngue dī nzø xanho. ⁸ Nuyā cat'a yø hmute mā'bɛdi yø mməi bi 'yɛmbyā yø hmute ngue yø njamməi: “Dami 'dacjets'ɥ ni aceiteui, porque mā nyot'igāhe ya nne dā huɛt'i”, bi 'yɛmbĩ. ⁹ Pɛ nu'ɥ yø hmute ngue yø njamməi, ɛntho 'mø mĩ dādĩ: “Hĩnda zā'a, porque nu'mø gā 'da'ahɛ rā aceite guĩ homhmɥ, m'mɛfa ya hĩn'yɥ te dī nzø mā nyot'ihe. A nuyā, man'na xanho ni mähā p'ɥ bí 'bā rā aceite, bá tannā aceite guĩ hyomhmɥ”, bi 'yɛmbĩ. ¹⁰ Bĩ ma rā thān'aceite'ɥ yø hmute mā'bɛdi yø mməi p'ɥya. Pɛ rā novio ya bi zøhø. A nuyā yø hmute ya xĩ nsä, 'da i yathɥ mbo rā ngu rā novio ya. Bĩ nøtra goxthi p'ɥya. ¹¹ Mĩ ma n'nøt'e rā goxthi p'ɥya, ja bi zø'ɥ mĩ cat'a yø hmute xĩ ma rā thān'aceite, bi 'yɛmbuyā: “Ague grā hm̄u, dami xogahe rā goxthi”, bi 'yɛmbĩ. ¹² Pɛ rā novio bi 'yɛmbĩ: “Majuanĩ dí xi'ahɥ ngue nugā hĩndĩ pā'ahɥ”, bi 'yɛmbĩ. ¹³ Dami njathɥ p'ɥya, ya xquĩ nsähɥ 'mø rā pa dā ɛp'ɥ rā N'yohɥ di 'yɛ mahɛts'i. Porque hĩnguĩ pahmɥ temā pa, temā ora dā ɛhɛ.

Bi hyecra hyā rā Jesús ngue rā mɛnyu bi ma mafāti yø mɛfi.

¹⁴ Nuna Oja bí 'bɥ mahɛts'i dī mada yø ja'i ua, guĩ nhyejpi tengutho n'na rā n'yohɥ ja ngue dā ma n'na rā hāi yap'atho. Bi zonhyø mɛfi ngue di dāprā mɛnyu, dā 'yørpabi rá 'bɛfi mɛnte rā pa dā ma. ¹⁵ N'na ngu n'na yø mɛfi bi unna mɛnyu hangū dā zā dā 'yørpabi rá 'bɛfi. Nu'a n'na rā mɛfi bi unni cat'a mahuahĩ rā mɛnyu. Man'na rā mɛfi p'ɥya, bi unni yo mahuahĩ rā mɛnyu. Man'na rā mɛfi p'ɥya, bi unna n'na mahuahĩ rā mɛnyu. Mĩ dāpra mɛnyu yø mɛfi nā rā hm̄u, bĩ ma yap'atho p'ɥya. ¹⁶ Nuna rā mɛfi bĩ ndāpi cat'a mahuahĩ rā mɛnyu, bi 'yørpā rá 'bɛfi rā mɛnyu bi t'unni. Mĩ cat'a mahuahĩ rā mɛnyu bi dāhā. ¹⁷ Nuna rā mɛfi bĩ ndāpi yo mahuahĩ rā

mɛnyu, bi 'yɔrpa rá 'bɛfi ra mɛnyu bi t'unni. Mí yo máhuahí ra mɛnyu bi dáha. ¹⁸ Pɛ nuna ra mɛfi bí ndäpa n'na máhuahí ra mɛnyu, bi 'ya'ma n'na ra ots'i. Ja bi gärpa p'ua rá mɛnyu rá hmu.

¹⁹ Mí ma ya'atho yø pa p'uya, bi zøhrá hmu yø mɛfi. Bi 'yɔrpabi rá güenda'a ra mɛnyu xi däpi. ²⁰ Rá mædi bi zo'a rá mɛfi xi däpi cæt'a máhuahí ra mɛnyu. Gä bi däprá hmu'a 'dɛt'a máhuahí ra mɛnyu mí ha. Bi 'yɛmbi: “Ague grá hmu, cæt'a máhuahí ra mɛnyu gá däqui, pɛ jaua mí cæt'a máhuahí ra mɛnyu dá táha”, bi 'yɛmbi. ²¹ Nu'a ra hmu p'uya bi 'yɛmbrá mɛfi: “Ya xanho grá hoga mɛfi, hingá nhyetho. Gá pømmanho co nu'a zits'u ra mɛnyu dá fät'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fät'a'i ya. Nuyá hangu ra pa di nja'i mpähä ya”, bi 'yɛmbi. ²² Bi zø'a ra mɛfi xi ndäpi yo máhuahí ra mɛnyu p'uya. Bi 'yɛmbrá hmu: “Ague grá hmu, yo máhuahí ra mɛnyu gá däqui, pɛ jaua mí yo máhuahí ra mɛnyu dá táha, ya goho máhuahí'a ya”, bi 'yɛmbi. ²³ Rá hmu p'uya bi 'yɛmbrá mɛfi: “Ya xanho grá hoga mɛfi, hingá nhyetho. Gá pømmanho co nu'a zits'u ra mɛnyu dá fät'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fät'a'i ya. Nuyá hangu ra pa di nja'i mpähä ya”, bi 'yɛmbi. ²⁴ Rá nzeguitho bi zø'a ra mɛfi xi ndäpa n'na máhuahí ra mɛnyu p'uya. Bi 'yɛmbrá hmu: “Ague grá hmu, nugä dí padí ngue guí ya manzaqui. Guí ä'a te hinxca táha. Guí xoc'a te hinxca pɛfi. ²⁵ Janangue nugä dí su'i. Dá cät'ä häi ni mɛnyu. Pɛ nuyá, jaua na te ni mmɛti ya”, bi 'yɛmbi. ²⁶ Nu'a ra hmu p'uya bi 'yɛmbrá mɛfi: “Ua go grá ts'omɛfi n'yø, gue grá ndø danhyei. Guí engui ngue dí äcä'a te hinxta táha. Guí engui ngue dí xocä'a te hinxta pɛfi. ²⁷ Uanguí xta nzä xqui dá ma mɛnyugä p'ua ja ra banco. Nu'mø ma søhø, uanguí xti ndäcrá nzäbi ma mɛnyu”, bi 'yɛmbi. ²⁸ Nuna ra hmu p'uya bi 'yɛmbyø mɛfi 'bup'u: “Nuna ra mɛfi 'bucua, damí hyannbauí'a n'na máhuahí ra mɛnyu ha. Damí unnuí ra mɛnyu'a ra mɛfi ha 'dɛt'a máhuahí ra mɛnyu. ²⁹ Porque nu'a ra mɛfi ya xangu ra mɛnyu ha, gue'a man'natho ma t'unni'a. Pɛ nu'a ra mɛfi zits'atho ha, dá thannbabi'a zits'u ra mɛnyu ha. ³⁰ A nuna ra mɛfi hingui nne te da mɛfi, damí

'yemhma p'ua thi na. Ja di nzomp'u nɛ ja di guxp'u yø ts'i”, bi 'yɛmbi.

Gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi da thaspa ra güenda.

³¹ Nuna ra N'yohu di 'yɛ mahets'i, 'mø bá ɛhɛ ngue di ndast'abi, da n'youi yø anxɛ. Nup'u da mí, ja di njap'u ra ts'at'abi. ³² Gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi ja di mpeti p'ua di hutí. Di 'ueque n'na ngu n'na yø ja'i tengutho rá mändɛ'yo 'mø sicyø chivo p'ua ha 'buhyø dɛ'yo. ³³ Nu'u yø dɛ'yo di go'a n'yɛi, nu'u yø chivo di go'a ngaha. ³⁴ Nu'a ra dast'abi da 'yɛmbyø ja'i di gop'u ja rá n'yɛi: “Bí 'yɛhma ua dí 'bui, di jap'ahua ma Papá. Porque ngu'a bá sänni ngue di nja hante ngue di nhohra ximhäi, ngue nuua ha dí manda ja guí m'mahma ua. ³⁵ Porque nugä dá ntú manthuhu, pɛ gá 'dacjɛ rá hmɛ dá si. Nu'mø ma nthuthe, gá 'dacjɛ rá dehe dá si. Nu'mø ma n'yo n'nanni n'na ra häi, gá 'dacjɛ rá ts'äya. ³⁶ Nu'mø hin'yua rá ulu ga he, gá 'dacjɛ rá ulu dá he. Nu'mø ma hyenni, gá ma güi zenguagaha. Nu'mø ma o rá fädi, gá ma güa nujɛ”, da 'yɛmbi.

³⁷ Nuyá yø ja'i ya bí nhohyø ts'oqui, da 'yɛmbrá Hmu: “Ague grá Hmu, ¿njam'mø dá nu'ahɛ ngue gui tú manthuhu, 'nɛ dá 'da'ahɛ rá hmɛ gá si? ¿Njam'mø dá nu'ahɛ ngue guí tuthe, 'nɛ dá 'da'ahɛ rá dehe gá si? ³⁸ ¿Njam'mø dá nu'ahɛ ngue gá n'yo n'nanni n'na ra häi, 'nɛ dá 'da'ahɛ rá ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'ahɛ ngue hin'yua rá ulu gui hye, 'nɛ dá 'da'ahɛ rá ulu gá hye? ³⁹ ¿Njam'mø dá nu'ahɛ ngue gá hyenni, oque gá 'yo rá fädi, 'nɛ dá ma di zengua'ahɛ?” ⁴⁰ Nu'a ra dast'abi da 'yɛmbyø ja'i: “Majuani dí xi'ahua, ngue nu'a te gá gá 'yørpahua ya ma cugä 'bucua, madague'a hingui nnu mansu yø ja'i, pɛ nu te rá 'bäxte gá 'yørpahua ya, go gá fäxcah'ua”, da 'yɛmbi.

⁴¹ Rá dast'abi p'uya da 'yɛmbyø ja'i ni gop'u ja rá gaha: “Damí 'uehma ua dí 'bui, porque hingui nnu manho'ahua Oja. A nuyá, guí mmähä rá castigo ja rá sibi i ja para zantho. Guehna rá sibi bi zän'Oja ngue di ma rá zithu co 'nɛ'u yø anxɛ tenni. ⁴² Porque nugä, nu'mø ma ntú manthuhu, hingá 'dacjɛ rá hmɛ xcá si. Nu'mø ma ntunthe, hingá 'dacjɛ rá dehe xcá si. ⁴³ Dá

n'yo n'nannī n'na ra häi, pε hīngá 'dacjε ra ts'äya. Ja'mø hīn'yε ra ulu gā he, pε hīngá 'dacjε ra ulu xcá he. Bi nja ra ora dá hyēnnī, 'nε dá o ra fādi, pε hīngá ma güi zēnguagahε". ⁴⁴ Mī dā'ε yø ja'ī ts'o p'aya, bi 'yεmbrā Hmu: "Ague grá Hmu, ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue guí tu manthuhū, 'nε hīndá 'da'ahe ra hmε xqui si? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue guí tūthe, 'nε hīndá 'da'ahe ra dehe xqui si? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gá n'yo n'nannī n'na ra häi, 'nε hīndá 'da'ahe ra ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue hīn'yε ra ulu guí hye, 'nε hīndá 'da'ahe ra ulu xqui hye? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gá hyēnnī, oque gá 'yo ra fādi, 'nε hīndá ma xcabi zēngua'ahe?" ⁴⁵ Ra dast'abi p'aya dā 'yεmbi: "Majuani dí xi'ahε, ngue nu'mø hīn tema 'bāxte guí 'yørpahε ya yø ja'ī 'bucua hīngui nnu mansu yø ja'ī, go gueque hīngui nne guí fāxcāhε", dā 'yεmbi. ⁴⁶ Nuyā yø ja'ī ya, guehya dā ma ra castigo para zantho ya. A nu'ε yø ja'ī ya bi nhohyø ts'oqui, di t'unna te para zantho.

26

Yø nsuiui ra Jesús ya sänni ngue da hyo.

¹ Ra Jesús, mī juadi bi mā gātho ya yø hyā ya, bi 'yεmbyø xādi:

² —Guí pahmε ngue manyo patho di nja ra ngo ngue ra pascua ya. Dā gue'mø εdi ja ra ngo dā ma mā dā ra N'yohε bí 'yε mahets'ī ngue dā ma mā cuati ra pont'ī.

³ Nu'ε yø hmu yø mmācja conyø xānbate ngue ra ley, conyø n'yohε 'bet'o ngue yø judío, gā bi mpeti p'ε ja rá ngu ra Caifás, nuna ra 'bet'o mmācja. ⁴ Ja bi nhεca hyā p'ε, bi zānni ha di japi ngue di bēntrā Jesús dā hyo. ⁵ Nuna ra hyā bi zānni, di n'yεmbi:

—Hīngā gue'mø εra ngo di mbent'ī, n'namhma ngue hīndā nangyø ja'ī, dā yāni —di n'yεmbi.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite rá ya ra Jesús.

⁶ Nuna ra Jesús, ya 'bup'ε ja ra hnini Betania ja rá ngu ra Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mī 'ya rá do'yo. ⁷ Nuna ra Jesús, ya sīhmε p'ε ja ra mεxa. Nu'a ra ora'a, bi yāt'ambo n'na ra xisu nī du n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'ε ra aceite mazihotho gā yāni, xandøngu rá muui. Bi

xispabi ra aceite rá ya ra Jesús. ⁸ Nu'ε yø xādi ra Jesús mī nu te øtrā xisu, bi mbøcue p'aya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue bi ma mā'ñitho na ra aceite na? ⁹ Xandøngu rá muui na, xta nzā xta 'bā ngue xti t'unna mēnyu yø hyoya.

¹⁰ Mī 'yøhra Jesús te mmanyø xādi, bi 'yεmbi:

—Oguí sūhmε na ra xisu 'bucua, porque xanho te ørque. ¹¹ A nuyā yø hyoya guí mmāhmε, hangū ra pa guí nnuhε ya yø hyoya. Pε nugā hīngā nzāhmε ua. ¹² A nuna ra aceite bi xisca mā ya na ra xisu, ya bi nja'a te mī ja ngue xti nja'mø dá n'yāgui. ¹³ Majuani dí xi'ahε ngue nup'ε ha dā hmānna hoga 'da'yo hyā gā rá ngūni nximhäi, xquet'a 'nε'a te bi 'yørcagui na ra xisu, dā hma. Gue'a di fen'a.

Ra Judas di cetyø hyā ha di japi ngue di dä ra Jesús.

¹⁴ Nuna ra Judas Iscariote, guehna n'na nc'εi'ε 'dε'mā yoho yø xādi ra Jesús, bi ma bá nyāui yø hmu yø mmācja. ¹⁵ Bi 'yεmbi:

—¿Hangū ra mēnyu guí nne guí 'dacjε n'namhma gā dā'ahε ra Jesús? —bi 'yεmbi.

Nu'ε yø mmācja p'aya, 'dāte mā'det'a yø mēnyu ngue ra t'axi bi unni. ¹⁶ Janangue nuna ra Judas, bi hyoni ha di japi ngue di dāpyø mmācja ra Jesús.

Yø xādi ra Jesús bi hoqui te dā zi'a ra nde bi nsännigo ngue ra pascua.

¹⁷ Ya fahra ngo guehya yø pa ts'i ra thuhmε hīngui n'yoi ra íxi. Bi guatyø xādi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hapε guí nne gā hocāhe ra nzibde gdā nsännigohε ngue ra pascua ya? —bi 'yεmbi.

¹⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbyø xādi:

—Nī mε nā bí ja ra hnini ya, guí sømmi p'ε ja rá ngu n'na ra n'yohε. Guí 'yēnuī: "Ra xānbate i εnā: Ya bi zønna ora ya. Nua ja nī ngu ja gā sāgāhe ua ra ngo ngue ra pascua, commā xādi, εn'a mma", guí 'yēnuī.

¹⁹ Nuyā yø xādi mī yāui ra Jesús, bi 'yø'te te bi xifi. Nup'ε ja ra ngu bi zōni, ja bi hojprε ra nzibde ngue ra pascua.

Bi xihyø xādi ra Jesús ngue padī ndana rá xādi ja ngue di dä.

20 Mì dähra nde p'uya, nuna ra Jesús, gätho'uh 'de'ma yoho yø xädi, gä 'bup'uh ja ra mεxa. 21 Mente sihmε p'uya, bi 'yεmbyø xädi:

—Nuyá, dí xi'ahuh ngue 'bucua n'na nc'ei ngue jugatho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dägui.

22 Nuya yø xädi ra Jesús εmmei bi du yø mmäi na ra hya bi xifi. Bi müdi bi 'yänni 'da mi'da p'uya te'o na i mma, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, ζua go guecä'a guí mmanya? —bi 'yεmbi.

23 Mì dähra Jesús, bi 'yεna:

—Nuna dí com'me ma mohi ua dí sihmε ya, guehna di dägä naya. 24 Majuanì ngue ra N'yohu bí 'yε mahets'i, da tho'a te ra n'uh ja ngue da thogui, tengutho nt'ot'i p'uh ja ra Maca Libro ngue di nja. Pε Hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohu ja ngue di dägui. Nuna ra n'yohu na, man'na xanho ngue'mø hin xtabá m'mäi.

25 Nuna ra Judas ja ngue di dä p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xänbäte, ζua go guecä na ra hya guí mmanya? —bi 'yεmbi.

Mì dähra Jesús, bi 'yεmthobi:

—Ahá, go gue'e tengutho guí mmanya.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di nzibde.

26 Mente sihmε p'uya, bi hyajman'na ra thuhmε ra Jesús. Mì ja mammadi Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xädi ngue da zi. Bi 'yεmbi:

—Damì sihmε ra thuhmε ja ua ya. Nuna, guehna ma do'yogä na.

27 Bi decra vaso po rá ngui ra uva p'uya. Mì ja mammadi Oja, bi unyø xädi ngue da zi 'da'its'uh. Bi 'yεmbi:

—Damì si gätho'ahuh naya. 28 Nuna po ra vaso ja ua ya, guehna ma jigä na. Porque guehna ra hmεya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahuh Oja. Porque nu'a di mfamma ji, xandøngu yø ja'i di nhohyø ts'oqui. 29 A nuyá, dí xi'ahuh ngue ya hinnì mantho 'dap'uh ga sihmε rá ngui ra uva, asta gue'mø bi zønna pa ngue ma'da'yo hønga sihmε p'uh ha di manda ma Papá.

30 Mì juate ra nsihmε p'uya, bi duta n'na ra thuhu ngue εspabi Oja. Bi ma p'uya, i map'uh bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue da zop'uh m'mefa yø xädi.

31 Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Gätho'ahuh ya, gui sogahuh p'uh'a di nxui. Porque di nja'a te mmamp'uh ja ra Maca Libro ngue εna: “Ga øt'ä ngue da du ra mändε'yo. Yø de'yo p'uya di n'uεni”, i εna. 32 Pε nu'mø dá bεnnate, ganì mpagä Galilea ja ganì tøp'ahuh p'uh.

33 Ra Bedu p'uya bi 'yεmbi:

—Madague'a ngue gätho da zoc'a'i p'uh ya mi'da ma n'yohu, pε nugä hinga soc'a'i —bi 'yεmbi.

34 Ra Jesús bi 'yεmbra Bedu:

—Majuanì dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, nu'mø tobe hindi mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hinguí paqui —bi 'yεmbi.

35 Pε ra Bedu p'uya mahøn'a εna:

—A, nu'a, hin'na'a. Madague'a ngue 'dap'uh ga tui, pε nugä hinga cøn'a'i —bi 'yεmbi.

Gätho'uh mi'da yø xädi p'uya, 'da'igu bi ma.

Ra Jesús bi mat'Oja p'uh ja ra xequi ni hu ngue Getsemani.

36 Nuna ra Jesús bi mähä yø xädi, bi zømp'uh ja ra xequi ni hu ngue Getsemani. Nup'uh bi zøni, bi 'yεmbi:

—Damì mihmi ua ya, mente ga thocä mits'uh ni nguehna ngue ga ma mat'Oja —bi 'yεmbi.

37 Bi thohmits'uh ni nguep'uh ra Jesús, bi mε ra Bedu 'nε bi mε'uh yoho yø ts'ant'uh ra Zebedeo. Bi müdi bi där'man'uh rá mmäi ra Jesús, mathoguitho ngue bi du rá mmäi.

38 Bi 'yεmbyø n'youi p'uya:

—Janjuanì ngue tu ma mmäigä, nup'uh nná sä, ya ja ngue 'bexca tu. Damì cohmi ua ya, pε 'yogui ahmi. Ma ga ä ma t'ahahuh —bi 'yεmbi.

39 Ra Jesús bi thohmits'uh ni nguep'uh. Bi m'mεmfo häi p'uya ngue mmat'Oja. Bi 'yεna:

—Ague ma Papá'i, nu'mø guí nnu manho, damì yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocä. Pε hinga nu'a go ga sännä gue'a di nja'a, sinoque nu te guí sänni, gue'a di nja'a —bi 'yεna.

⁴⁰ Mi juadi bi mat'Oja p'uya, bi 'yεp'u 'b'u'u hyu yø xädi. Pε bi dīni ngue ya mi aha. Bi 'yεmbrā Bēdu p'uya:

—¿Ua xinga n'na ora di sä guí 'yā ni t'ahahu n'yø? ⁴¹ Damī mat'Oja, 'yogui ahmu. Nu'mø hingá mat'Ojahu, nthambenitho hinda gue'a gui 'yøthu. I nne ni mmái ngue gui 'yøthu na ra hya dī mmangä, pε emmei cuen'ni do'yohu.

⁴² Mahømbi zop'u yø xädi, bi mengbu xpi 'yεhε ngue bá mat'Oja. Bi 'yεna:

—Ague mā Papá'i, nu'mø ya hinguí nnu manho ngue gui nyangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thogui, dī nja'a te ni páhā 'mø.

⁴³ Mambá pengbaya, mahømbi dīnyø xädi ngue mi aha, porque emmei ne tha.

⁴⁴ Mahømbi zop'u p'uya, bi ma'a rá hyu ndi ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a m'met'o, ngut'a ra hya xi Oja. ⁴⁵ Mahømbi 'yεp'u 'b'uyø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Gue mahønguí ahmi n'yø. A nuyá, ya bi zønna ora ngue dī ndäpyø ts'oc'ei ra N'yohu bi 'yε mahets'i ya. ⁴⁶ Damī nangüi. Ya bá εcua na di dāgui, ma ga ma c'athu.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴⁷ Mente nzohyø xädi ra Jesús, bi zøhna ra Judas rá n'youi'u 'de'ma yoho yø xädi, bá n'youi xangu yø ja'i, bá gu yø juai, bá gu yø za. Guehya yø ja'i xi menhyø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija.

⁴⁸ Nunā ra Judas, ya xi xihyø ja'i tema senya da 'yøt'e, xi 'yεmbi: “Nu'a ra n'yohu ga zenguagä ya, 'nε ga surpa rá hmi, gue'a gui homhmu'a p'uya. Damī benthu”, xi 'yεmbi.

⁴⁹ Janangue mi zømp'u 'bähra Jesús, bi guat'i ngue bi zengua. Bi 'yεmbi:

—Xcade grá xännbate —bi 'yεmbi.

Bi zurpa rá hmi p'uya. ⁵⁰ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ague amigo, ya da guehra ora jap'u di nja'a te gni 'yεhya.

'Bexque'a bi bentyø ja'i ra Jesús. ⁵¹ Mi ma mā bent'i ra Jesús, bi gaxrá juai'a n'na nc'ei rá xädi. Bi zennabi rá 'yεhε ra 'bet'o mmäcja, bi hyejpabi rá gu. ⁵² Ra Jesús bi 'yεmbrā zete:

—Damī fos'ni juai. Porque ra ja'i hote conna juai, xquet'a conna juai ja ngue di du. ⁵³ ¿Ua hinguí padī ngue nu'mø ga äpä mā Papá ngue da mäxqui, da penngagui

tho'i 'de'ma yo'bui yø anxε ngue da mäxqui? ⁵⁴ Pε nu'mø ngu'a ga øt'e, ya hinda zä dī nja'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro 'mø. Porque nu te dī thocä ya, ya nt'ot'i ngue ngu'a dī nja.

⁵⁵ Ra Jesús bi 'yεmbyø nzite:

—¿Ua guí emhmu ngue drá begä, ngue guí cahu yø juai, 'nε guí cahu yø za ngue guí benngahu? Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xännbä ra hya yø ja'i p'u ja ra nija. Uangui xta nzä ngue ja xqui benngahu p'u.

⁵⁶ Pε nu te guí ørcahu ya, ya bi nja'a te ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja p'u ja ra Maca Libro —bi 'yεmbi.

Gä bi zop'u yø xädi ra Jesús ngue bi 'dagui.

Nuya yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi ra güenda ra Jesús.

⁵⁷ Nunā ra Jesús bi ts'ixp'u 'bähra Caifás, nunā ra 'bet'o mmäcja. Nu'p'u ja rá ngu na ra mmäcja na, ja bi mpeti p'u yø xännbate ngue ra ley, conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija. ⁵⁸ Pε ra Bēdu ni 'befa ya'atho p'u ni ma yø ja'i ni zi ra Jesús. Mi zømp'u ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi yat'ambo ra dathi. 'Dap'u bi mihmi yø policia. I tømī tengü da thohra Jesús.

⁵⁹ Nu'u yø hmu yø mmäcja co 'nε'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'dap'u bi mpeti ngue bi nhēca hya, honi ha di japyø fehni, da 'yεmbi ngue ni 'yup'u da du ra Jesús.

⁶⁰ Pε hinguí tīni ha di japra hya, madague'a xangu yø ja'i bi manyø fehni ngue dī yapra Jesús. M'mefa p'uya, mahømbi guar'mi yonc'ei ngue dī yapi. ⁶¹ Bi 'yεmbi:

—Nunā ra n'yohu 'bæcua, bi 'yεn'a n'na ndi: “Nugä da zä ga xorpabi rá nija Oja, 'nε nhyu patho gdá hojman'na ra nija ma'da'yo”, bi 'yεna.

⁶² Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'uya ngue bi 'yεmbrā Jesús:

—¿Te guí mmanna ra hya gui nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hin tema hya gdi thadi? —bi 'yεmbi.

⁶³ Pε ra Jesús hinte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'uya mahømbi 'yεmbi:

—Nunā Oja i 'bui, damī 'yεxa ntestigo, damī xicje njuani ya ngue'mø majuanī gue'e grá Cristo rá Ts'unt'u'i Oja.

⁶⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ahá, go guecä tengutho ra hya gui mmanya. 'Nε dí xi'ah, gui nnuh ra N'yohu bí 'yε mahεts'i daní mmip'u bí ja rá n'yei Oja nuna jase rá ts'edi. 'Nε da 'yehra pa ngue hōnda εhε, di 'yε mahεts'i da n'youi ra gui.

⁶⁵ Mí 'yōhra mmäcja na ra hya bi manna Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncuε. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja na. Nuya mfadi ya ngue hin tema man'na ma testigo dí homhm ya. Ya gá 'yōseh ya ngue thenmahya Oja. ⁶⁶ Xiya, ¿te gui mmamhm na ra hya bi manya? —bi 'yεmbyø ja'i.

Yø ja'i p'uya bi 'yεna:

—Nuna, ni 'yup'u ngue da tho na.

⁶⁷ Yø ja'i p'uya bi zospabi rá hmi ra Jesús 'nε bi mat'i. Mí'da p'uya bi mēmba rá hmi.

⁶⁸ Yø ja'i bi 'yεmbra Jesús:

—Nu'i gui mma ngue grá Cristo, dami pahya te'o bi mēp'a'i ya —bi 'yεmbi.

Bi manna Bedu ngue hinguí padi te'o ra Jesús.

⁶⁹ Ya hup'u ja ra dathi ra Bedu. Nuna n'na ra xisu ngue ra gani p'u ja ra ngu bi guarbu hu ra Bedu. Bi 'yεmbi:

—'Nε'i ni n'youi ra Jesús nuna ra mmengu Galilea.

⁷⁰ Ra Bedu p'uya, nuna ra hya bi ma, gä bi 'yōhyø ja'i mi 'bap'u ngue bi 'yεna:

—Hin'na, hīndí pacä tema hya gui nne gui xicya.

⁷¹ Ra Bedu p'uya i map'u bí ja rá goxthi ra dathi. Mí nu man'na ra xisu p'uya, mahømbi 'yεmbyø ja'i 'bap'u:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, xquet'a rá n'youi ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret.

⁷² Ra Bedu p'uya asta bi 'yεxa ntestigo Oja ngue bi 'yεna:

—Hin'na, hīndí pacä na ra n'yohu gui mmanya.

⁷³ Mí tho hman'na ts'μquits'u p'uya, nu'u yø ja'i 'bap'u, bi guatra Bedu, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue ni n'youi ra Jesús, porque di nequi ngue ni mmenguha'a, xøgue nt'ødetho'a te gni ya —bi 'yεmbi.

⁷⁴ Mí dahra Bedu p'uya, mahømbi 'yεna:

—Da jacä ra castigo Oja 'mø ngue himma juani te dí xi'ah. Pe nuna ra n'yohu gui xicja, hīndí pacä te'o na.

Mí juadi bi manna ra hya na, bi mmahra øni. ⁷⁵ Ra Bedu p'uya bi zo rá mmai na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yεmbi: “Tobe hīndí mahra øni, ya xqui cōnga nhyūndi, gui mma ngue hinguí paqui”, xi 'yεmbi. Ra Bedu p'uya, asta ra zondummai bi bøn'athi.

27

Bi ts'ixp'u 'bahra Pilato ra Jesús.

¹ Mí neçahäi p'uya, bi mpeti gätho yø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija. Bi nheçahya ngue sänni ha di japi da hyo ra Jesús. ² Bi dutra Jesús ngue bi zixp'u 'bahra Pilato mará gobierno.

Ra Judas bi nhyose.

³ Nuna ra Judas xi dä ra Jesús, mi badi ngue ya bi nheçahya yø ja'i ngue da hyo ra Jesús, bi dār'man'u rá mmai p'uya. Bi map'u bí 'bhyø hmu yø mmäcja co 'nε'u yø n'yohu di manda p'u ja ra nija. Bi cospabi'u 'däte ma'det'a yø mēnyu ngue ra t'axi xi unni. ⁴ Bi 'yεmbi:

—Ra ts'oqui dá øt'ä ngue dá dä'ah na ra n'yohu hīnte ndupate ngue da tho —bi 'yεmbi.

Pe nu'u yø mmäcja p'uya, bi 'yεmbra Judas:

—Nu'a gui mmanya, ya hīndi mportagähe'a ya. Ya gui nnuε p'u te gui øt'e.

⁵ Nuna ra Judas bá enyø mēnyu p'u ja ra nija. Bi ma p'uya, bi datrá 'yuga conna nthahi i nzadi ngue bi du.

⁶ Nu'p'u ja ra nija p'uya, nu'u yø hmu yø mmäcja bi hyaxra mēnyu xi 'yenna Judas, di n'yεmbi:

—Nuyá, hinguí sä ngue ga uanspah ra mēnyu ngue ra ofrenda naya, porque rá nzabi'a to bi dá ra ja'i ngue da tho na.

⁷ Bi nya p'uya, bi zänni ngue nuna ra mēnyu, da dän'a n'na ra häi ni hu ngue ra njats'øye. Bi ne ngue nuna ra häi da däi, ja da 'yāp'u yø ja'i da du, ngue hinguø mmengu p'u. ⁸ Janangue nuna ra häi naya, gui hutyo ja'i ngue ra Ji. ⁹ Ya bi nja na te ra hya xi manna pōngahya Jeremias ngue bi 'yεna: “Bi njo'u 'däte ma'det'a yø mēnyu ngue ra t'axi. Guehna ra nzäbi xi zänyø

judío ngue da gut'i. ¹⁰ Nuna ra mēnyu na p'uya, guehna i thānna häi ni hu ngue ra njats'øye na. Ya bi nja tengutho ra hya bi 'bejpagui Oja ngue di nja", bi 'yēnna Jeremías.

Nuna ra Jesús ya 'bäp'u 'buhra Pilato mará gobierno.

¹¹ Ra Jesús bi ts'ixp'u 'buhra gobierno. Ra gobierno p'uya bi 'yembra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Ahá, go guecā tengutho ra hya gui mmanya.

¹² Nu'u yø hmu yø mmäcja p'uya co 'nē'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra njja, gā di yäpra Jesús. Pē ra Jesús hinte gā ndatho te sifi.

¹³ Ra Pilato bi 'yembra Jesús:

—¿Ua hinguí øde te gāma hya gui nyap'a'i ya?

¹⁴ Pē ngutho ra Jesús hinguí thadi. Janangue ra gobierno di 'yøtho ngue hin tema hya gā ndatho.

Bi manda ra Pilato ngue da ma macuati ra pont'i ra Jesús.

¹⁵ Nuna ra Pilato, ja n'na rá costumbre ngue di thø'a n'na ra ofädi 'mø ja ra ngo ngue ra pascua. Pē yø ja'i'u huanhni ndana ra ofädi da ma mathøgue. ¹⁶ Nu'a ra pa'a p'uya, mi ofädi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Barrabás. 'Nē gātho yø ja'i padī ngue xanhets'i rá ts'oqui mi ja na. ¹⁷ Nup'u bi mpeti yø ja'i, ra Pilato bi 'yembyø ja'i:

—¿Ndana gui nnehu ngue gā thøcā ya, ra Barrabás, uague ra Jesús nuna gui hutyoø ja'i ngue ra Cristo?

¹⁸ Nguna bi xihyoø ja'i ra Pilato, ngue bi ne xti thohra Jesús. Porque padī ngue ra nts'eyatho øtyø mmäcja nuya xi dāpra Pilato na ra Jesús.

¹⁹ Ya hup'u ja rá nhudi ra Pilato ngue da 'yøtra ts'ut'abi. Pē nu'a rá xisu ra Pilato bi mennbabi ra hya, bi 'yembi: “Nuna ra n'yohu 'yost'abi, ra hoja'i na, 'yo tega di nthint'i ngue'a te gā 'yost'abi na. Porque manxui nts'utho te xtā 'uipi ngue da thogui”, bi 'yembi.

²⁰ Pē yø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra njja emmei di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yäpra Pilato ngue di thø ra

Barrabás, go da tho ra Jesús. ²¹ Ra gobierno mahømbi 'yembyø ja'i:

—¿Ndana gue'a ya yonc'ei gui nnehu ngue da ma mathøgue ya?

Yø ja'i p'uya, bi 'yēna:

—Da ma mathøgue ra Barrabás.

²² Ra Pilato mahømbi 'yørpa ra nt'änni yø ja'i, bi 'yembi:

—Xina ra Jesús gui hutyoø ja'i ngue ra Cristo, ¿te gui nnehu gā japā na? —bi 'yembi.

Yø ja'i p'uya, gātho bi 'yēna:

—Da guatra pont'i na gui mmanya.

²³ Ra Pilato p'uya bi 'yembyø ja'i:

—Pē ¿tema nts'o xa 'yø'na p'uya?

Yø ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yēna:

—Da guatra pont'i na.

²⁴ Ra Pilato p'uya bi badī ngue hinda zā ha di japi di thøhra Jesús. Porque mathoguitho mahyoø ja'i ngue ncuē. Bi manda bá thannba ra dehe p'uya ngue yø hmi yø dā yø ja'i p'u bi nxu'yē. Bi 'yembyø ja'i:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hinte ndupate na. Himma ts'oquigā p'u ngue da tho na. Ya gui nnuschu p'u te gui øthū.

²⁵ Yø ja'i p'uya bi 'yēna:

—Nugāhe co 'nēhma basihe, go ma ts'oquigāhe p'u da dū na ra n'yohu na.

²⁶ Ra Pilato p'uya bi manda ngue bi ma mathøgue ra Barrabás. A nuna ra Jesús, bi sityø soldado ngue da fei, 'nē da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yø soldado thenmahya ra Jesús.

²⁷ Nu'u yø soldado ra gobierno bi zixra Jesús, i map'u ja rá dathi ra cuarte. Bi ma mpeti gātho yø soldado p'uya ngue di mäts'i. ²⁸ Yø soldado p'uya bi møjpabi rá he ra Jesús, bi heta n'na ra tuhū ngue ra jupoi. ²⁹ Yø soldado ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gāspa rá ya ra Jesús. Bi gärpa n'na ra t'o rá 'yē ngue rá n'yēi. 'Nē bi ndantyøhmu p'u ha 'bāhra Jesús tengutho 'mø ngue majuanī hnu mansu n'na ra dast'abi. I thenmahya p'uya, bi 'yembi:

—I tate na rá dast'abi yø judío ya —bi 'yembi.

³⁰ Bi zots'i. Bi guaspabi ra t'o mi fo ra 'ye p'aya, di jännbabi rá ya. ³¹ Mi juadi bi denmahya p'aya, bi gajpabi ra tuhü xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'aya. Bi zixpaya ngue di cuarta pont'i.

Ya cuarta pont'i ra Jesús.

³² Nup'ua ja ra 'yu, bi nthëui p'ua n'na ra n'yohua ngue ra mmengu p'ua ja ra hnini Cirene, ni hü ngue ra Simu. Nu'ua yø soldado maní zi ra Jesús, bi japra Simu ngue bi duxra pont'i nuna da ma macuati ra Jesús. ³³ Nuna ra Jesús, i zixyø ja'i p'ua ja ra xequi ni hü ngue Gólgota. Nuna ra hya na i nne da ma ngue ra Njyaxhmu. ³⁴ Nup'ua bi zonna Jesús, bi t'unna vino n'youi ra mirra para ngue di pumbenibi. Mi zä te ja p'aya, himbi ne bi zi.

³⁵ Bi cuarta pont'i p'aya, mi juadi bi nø'mi. Bi ma ra taha yø soldado p'aya ngue to xta ra taha, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús. Ya bi nja tengutho ra hya bi maná pøngahya Oja 'mø yø pa xathogui ngue bi 'yena: "Da ma ra taha yø ja'i ngue to di tocabi ma he", bi 'yena. ³⁶ Bi mihyø soldado p'aya ngue hetho te di ja ra Jesús. ³⁷ Nup'ua ja rá ya ra pont'i cuarta Jesús, bi ma macuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'ua te bi ma ma'api. Nuna ra letrero, i ena: "Nuna ra n'yohua 'bucua, guehna ra Jesús rá dast'abi yø judío na", enna letrero.

³⁸ 'Nε yoho yø bε bi ma macuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yεi, n'na i gohrá gaha. ³⁹ Asta huatyø ya yø ja'i thop'ua ja ra pont'i cuarta Jesús ngue thenni. ⁴⁰ I embi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Nε guí ena ngue nhyü patho gdi hojman'na ra nija. Dami nyansε ya, bá cap'ua ja ra pont'i guí cuatya ngue'mø majuaní rá Ts'ant'ua i Oja ya.

⁴¹ Nu'ua yø hmu yø mmäcja conyø xänbäte ngue ra ley, conyø fariseo, conyø n'yohua 'bet'o p'ua ja ra nija, Gä thenmahya ra Jesús. Di n'yεmbi:

⁴² —Mi mmannu ra n'yohua ngue da yanyø ja'i. Pε nuyá, hinda zä ha di japi di nyansε ya. A nu'mø majuaní ngue rá dast'abi yø judío ya, da zä da cahna ja ra pont'i ya n'namhma ngue ga εc'eiha te da ma. ⁴³ Mi mma ngue rá Ts'ant'ua Oja, 'nε mi mma ngue fäx Oja. A nuyá, ma ga nnuh

ya ngue'mø nne Oja ya, da mäx'mø —di n'yεmbi.

⁴⁴ Nuya yø bε 'dap'ua cuathu ra pont'i ra Jesús 'nεhya thenmahya ya.

Ya bi du ra Jesús.

⁴⁵ Mi hyuxyadi p'aya, bi m'mexui Gä ra ximhäi asta hyunde. ⁴⁶ Nu'mø ni ma da za'i hyunde p'aya, ra Jesús ra ndøts'edi bi 'yena: —Elí, Elí, ¿lama sabactani? —bi 'yena.

I nne da manna ra hya na: "Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue Gä hyεgagui p'ua?" ⁴⁷ Ja mi 'bärputho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i p'aya di n'yεmbi:

—Nuna ra n'yohua na, i nzohra Elías.

⁴⁸ 'Bexque'a bi ma n'na nc'ei mi 'bäp'ua, bá ha n'na xequi ra esponja xa ntüdi, bi pop'ua ja ra vino xan'ixi. Bi nøtra t'o p'aya ngue bi cuarpabi rá ne ra Jesús ngue da zats'i. ⁴⁹ Pε mi'da yø ja'i 'bäp'ua bi 'yεmbi:

—Ma ga nnuh ya ngue'mø da ehna ra Elías i nzofa ngue da yanya.

⁵⁰ Ra ndøts'edi bi 'yena n'na rá hmafi ra Jesús. Bi du p'aya. ⁵¹ Nu'a ra ora'a p'aya, nu'a ra ulu mi zap'ua ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai. 'Nε bi 'yan'ahäi, yø t'øhø bi hyegue. ⁵² Bi xohyø panteón mi o yø ánima. Bi bennate xangu yø ja'i mi εc'ei Oja. ⁵³ Nu'mø mi bennate, bi bømp'ua ja yø panteón. Pε nu'mø mi bennate m'mefa ra Jesús, nuya yø ja'i xi bennate bi map'ua ja ra maca hnini Jerusalén. Ja bi nup'ua xangu yø ja'i ngue ya 'bui mahøn'a p'aya.

⁵⁴ Nu'a ra capita co 'nεhyø soldado 'bäp'ua ni hyandra Jesús. Mi nu ya p'aya ngue bi 'yan'ahäi 'nε bi nu te Gä bi 'yøtra Jesús mεnte bi du. Emmei bi nsu, di n'yεmbi:

—Majuani ngue nuna ra n'yohua na, rá ts'ant'ua Oja na.

⁵⁵ Xangu yø xisu yap'atho mambi 'bäi ngue hantho te Gä bi nja. Nuya yø xisu ya, bá nεxa Galilea ngue bá ten'mø maní ma Jerusalén ra Jesús. 'Nε guehya yø xisu mi fäts'i ngue di unni te mi honi. ⁵⁶ Nuya yø xisu ya, n'youi p'ua ra Maya nuna ra mmengu Magdala, co 'nεhna ra Maya rá mamá ra Jacobo 'nεhra José, co 'nεhna man'na ra xisu, rá mamá'ua yoho yø ts'ant'ua ra Zebedeo.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

⁵⁷ Ya ni ma da dähra nde p'uya, bi zø'a n'na ra n'yohu ngue ra mmemmēti ni hu ngue ra José, ra mmēngu p'ua ja ra hnini Arimatea. Xquet'a 'nehna mará xädi ra Jesús. ⁵⁸ Nunā ra José, bi ma bá nyauui ra Pilato, bá äpra nt'ēdi ngue da hyajpa rá do'yo ra Jesús. Ra Pilato p'uya bi unna nt'ēdi ngue da thacra Jesús. ⁵⁹ Nunā ra José, mi hyajpua ja ra pont'i ra Jesús, bi 'uennbabi rá do'yo co n'na ra sávana ma'da'yo. ⁶⁰ Ra José ya xi'yambu ja ra t'øhø n'na ra 'da'yo panteón ngue xta 'yo mø xta ndu, ja bi gärbu ra Jesús. Bi gotra goxthi co n'na ra ndø do. Bi ma p'uya. ⁶¹ A nunā ra Maya ngue ra mmēngu Magdala co 'nehna man'na ra Maya, hurpætho gä i ma nt'ägui ra ánima ya.

Bi mähyo soldado p'ua o ra Jesús.

⁶² Ya ra pa ngue ra ts'äya 'mø mi hyats'i. Nu'u yø hmu yø mmäcja conyø fariseo bi ma bá nyauui ra Pilato. ⁶³ Bi 'yēmbi:

—Ague grá ts'ut'abi, nu'mø mi ya na ra fehni n'yohu bi du, mi ena ngue nu'mø bi gua'a nhyu pa xta ndu, di bennate p'ua da nt'ägui. ⁶⁴ Jananguē nuyá, dami 'yetyø soldado ngue da fädi ha o ra ánima astague'mø bi tho'a rá hyu pa xa t'ägui. Ya hindā zäp'ua da ma yø xädi 'mø ra xui ngue da hyaxra ánima, m'mefa p'uya da hyätyø ja'i, da 'yēmbi ngue ya bi bennate. Ya man'natho bi thär'mants'ojua p'uya ngue m'met'o.

⁶⁵ Ra Pilato bi 'yēmbi mmäcja:

—'Bup'ua yø soldado gui ähm. Ni mähä, bi fäthra ra panteón, pε dami segurahu xandønho.

⁶⁶ Gä bi ma p'uya ngue bá fädi xanho ra panteón. Bi mēpyabi rá njo'mi ra panteón. Bá sop'ua yø soldado ngue yø mädi p'uya.

28

Ya bi bennate ra Jesús.

¹ Nu'a ra pa ngue ra ts'äya ya bi thogui. Mi hyaxa ndomingo rá mædi ra pa ngue ra semana. Nunā ra Maya ra mmēngu Magdala co 'ne'a man'na ra Maya bi ma ngue bá nu ra panteón. ² Nu'mø ya ni ma da zøni, nthambenitho bi 'yan'ahäi. Porque n'na rá anxε Oja bi 'yε mahets'i, bi zøp'ua ja ra panteón. Bi duntrá do mi co'mra panteón. Ja bi hyuxpua p'uya. ³ Nunā ra anxε di yoxni

tengutho ra hui 'mø di yot'i. Rá he p'uya, xandønt'axi. ⁴ Yø soldado ngu i nu ra anxε, asta ra huaqui ngue ra ts'u. Entho ya xi du ngue ra ngüent'i.

⁵ Mi sønya yø xisu, ra anxε bi 'yēmbi:

—'Yo gui suui. Porque dí pacä ngue gui hommi ra Jesús nunā bi cuatrá pont'i yø ja'i. ⁶ Dami nuui ua bi 'begui, ya hinjo'oua, ya xa bennate tengutho ra hya bi xi'ahu 'mø mi 'bui. ⁷ A nuya ni mε n'nahmantho ya, ni xihmi yø xädi ngue ya xa bennate ra Jesús 'ne danī døp'ahu Galilea, ja gni nuhu p'ua. Guehna ja ngue ga xi'ahu naya.

⁸ Nu'u yø xisu p'uya, n'na zihmantho bi ma. Mæde di johya, mædi i su, pε ni tih ngue danī xipyø xädi te xi nja. ⁹ Nu'p'ua ja ra 'yu p'uya, mi dambeni ya bi nthui ra Jesús ngue di zengua. Nu'u yø xisu p'uya bi guarbu 'bähra Jesús ngue bi dospa yø gua ha ga ndanne. ¹⁰ Ra Jesús bi 'yēmbi yø xisu:

—'Yo gui suui ya. Ni mε ya bá xihmi'ua ma cugä ngue jatho da ma Galilea, ja gani nuhu p'ua.

Yø mmäcja bi gutra mēnyu yø soldado ngue da manna fehni.

¹¹ Mente ni hya ra 'yu yø xisu, nuya 'da yø soldado mi fähra panteón, bi map'ua ja ra hnini, bá xipyø hmu yø mmäcja te gä xi nja. ¹² Yø mmäcja p'uya, bi ma bá nyauui yø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija, bi gohra acuerdo te 'be'a ja ngue da 'yøt'e. Bi zännbaya ngue nuya yø soldado xi nu'p'ua xi bennate ra Jesús, da gut'i xangu ra mēnyu. ¹³ Bi 'yēmbi soldado:

—Nuya gui 'yēmphu yø ja'i ya: “Manxui xa nzæcje ra t'aha. Mente dí ahme p'uya, xa nzøhyø xädi ra Jesús ngue xa hyats'i”, gui 'yēmphu yø ja'i ya. ¹⁴ Nu'mø da bähra ts'ut'abi ngue gui mmammi ngue xa nzu'ahu ra t'aha, a nu'mø ngue da zu'ahu, 'yo te gui mbemhmu hinte da ja, go ga hojpæhe rá mmæi.

¹⁵ Yø soldado p'uya, bi hyanna mēnyu bi t'unni, bi ma tengutho ra hya bi sifi ngue da ma. Nunā ra hya bi manyø soldado, gue'a ra hya sihyø judío'a ya asta guehra pa ja p'uya.

Ya bi nyauui gä 'de'ma'da yø xädi ra Jesús.

¹⁶ Nu'u 'dε'ma'da yø xädi ra Jesús i ma Galilea. Nup'u ja ra nyuni mi mmanna Jesús ngue di nthεhε, ja bi zømp'u. ¹⁷ Ja mi nu yø xädi ra Jesús ngue ya 'bup'u, gä bi danne. Pε yobεni di'da ngue'mø majuanj ngue gue'a ra Jesús ogue hin'na. ¹⁸ Pε ra Jesús bi guarbε ha 'bεhyø xädi, bi 'yεmbi:

—Nugä, bi n'najhma cargo ngue ga manda mahεts'i 'nε cua ja ra ximhäi. ¹⁹ Janangue nuyá, dí xi'ahε ya ngue guí mmähä gä rá ngεni nximhäi. Dami hyoni ha gdí japhε yø ja'i ha di gohi ngue ma xädi. Dami xixyabahε yø ja'i da 'yεc'εigui, gue'a di nεqui'a ngue n'youi ra Papá, n'youi rá Ts'ant'u Oja, n'youi ra Espíritu Santo. ²⁰ Nuya te gäma hya xtá xi'ahε gui 'yøthε, dami xänbähε yø ja'i ngue dangu'a da 'yøt'e. Dami pahmε ngue dí n'yohε hangu ra pa, astä gue'mø danj njua'a nximhäi. Da ngut'atho.

Ra Marcos Nuna ra Marcos, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

*Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja'i
ngue di nsä, da dö'mra Jesús bá ep'u.*

¹ Ja bi mæcua ra hoga 'da'yo hya, ngue mma hanja na ra Jesucristo rá Ts'ant'u Oja. ² Nu'mø yø pa xa thogui, ra pøngahya Isaías bi ma hanja na ra hya ja ngue di nja m'mæfa. Bi 'yembyø ja'i: “Nuna Oja bi 'yembrá ts'ant'u: Nuyá, ga et'ä ma m'menhni, di m'met'o p'u gdi ma ngue di hoqui ha gui thogui, bi 'yembi. ³ Di m'mæp'u ja ra dapo na ra m'menhni. Nu'u yø ja'i di mpeti p'u di m'mæi, da xifi te da 'yøt'e, da 'yembi: Damí nsähu ya, porque ya bá ep'u ra Hmu, da 'yembyø ja'i”.

⁴ Ya mam'met'o nt'ot'i ya yø hya ya, pe ya bi nja'mø yø pa mi m'mæp'u ja ra dapo ra Xuua. Nuna ra Xuua, bi xihra hya yø ja'i, 'næ bi xixyabi. Bi 'yembi:

—Damí hyehmu p'u ra nts'o gni 'yohu. Damí nxixyah, n'namhma ngue di pun'na ni ts'oquihu Oja.

⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'u 'bakra Xuua ngue øxra hya bi ma. Bi zøp'u yø ja'i bá næxp'u ja ra hnini Jerusalén. Gä bi zøp'u yø ja'i 'bahyø hnini ja'a ra häi Judea. Nuyya yø ja'i bi ma ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'u ja ra dathe Jordán.

⁶ Nu rá he ra Xuua, gue'u yø xingu ra cameyo ntøt'e ra ulu. Di ngat'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'uya, yø mmäcja t'axi mi sa. 'Nehra t'afi t'asa timp'u ja ra dapo mi si. ⁷ Bi 'yembyø ja'i:

—Ya mi ts'adyø pa da ep'u man'na ra n'yohu ya. Pe man'natho tate na ngue nugä. ¿Haru gue ga suctä tengu na? ⁸ A nugä, dá xixya'ahu connä dehe. Pe nuna ra n'yohu dí xi'ahu, guehna da 'yøt'e ngue di ha'ahu ra ts'edi ra Espiritu Santo na.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

⁹ Nu'u yø pa'u p'uya, nup'u ja ra hnini Nazaret ngue ra häi Galilea, ja bá næxp'u ra Jesús ngue bi zøp'u 'bakra Xuua. Ra Xuua

p'uya, bi xixyabi p'u ja ra dathe Jordán. ¹⁰ Mi nxixya p'uya, bi ma nenthe. Bi nu ra Jesús ngue bá xohra c'amahets'i. Bá ep'u ra Espiritu Santo, tengutho n'na ra paloma bi zøp'u ja rá ya ra Jesús. ¹¹ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Gue'e ma Ts'ant'u, dadi ma'i. A nuyá, janjuani ngue ja gampähä connä ngue'e —bi 'yena.

Ra zithu bi hyonnbí ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹² 'Bexque'a ra ora'a p'uya, nuna ra Espiritu Santo bi zixp'u ja ra dapo ra Jesús.

¹³ Nup'u 'bahyø zate, ja bá n'yop'u nyote ma pa ra Jesús. Mente gue'u yø pa'u p'uya, emmei bi hyonna zithu ha di japra Jesús ngue da mestho ra hya di manda Oja. Yø anxø Oja p'uya, gue'u bi mäxra Jesús.

Bi da'mi bi manna hya p'u Galilea ra Jesús.

¹⁴ Mi 'yehra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Nuna ra Jesús, bi mengui, i map'u ja ra häi Galilea. Nup'u ha thogui, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo rá 'yø Oja.

¹⁵ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Ya da guehyø pa jap'uya da 'yu Oja ngue di manda ua ya. A nuyá, damí hyehmu p'u ra nts'o gni 'yohu. Damí 'yec'ei hu ra hoga 'da'yo hya.

Bi zixi goho yø mahua ra Jesús, bi 'yøt'e ngue yø xädi.

¹⁶ Nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi thop'u n'na pa ra Jesús. Ja bi dimp'u yoho yø mahua ngue di n'yohu. Nu'a n'na, ni hu ngue ra Simu. Nu'a man'na, ni hu ngue ra Andre. Nuyya yonc'ei ya, mi entyø xit'a p'u ja ra dehe ngue pahua. ¹⁷ Mi nu ra Jesús, bi 'yembi:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya hingyø hua gui theui ya, sinoque ga xän'naui ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yembi.

¹⁸ 'Bexpi zop'u yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús. ¹⁹ Mi thohmits'u ninguer'u p'uya, bi dimp'u mi yonc'ei di n'yohu, ra Jacobo 'nehra Xuua. Guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo. Mi hup'u ja yø barco ngue pøtyø xit'a.

²⁰ Mahømbi xihra Jesús ngue bi mähä. Nuyya ts'its'i, bi mähä ra Jesús, bi zop'u ja ra barco yø papá co 'nehyø hmiqúi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi.

²¹ Gä 'dap'u ni 'yo, bi zømp'u ja ra hnini Capernaum. Mi zøhra pa ngue säya yø ja'i, bi map'u ja ra nija ra Jesús ngue bi xännba ra hya yø ja'i. ²² Mi 'yøhyø ja'i na ra hya xännbate ra Jesús, Gä di 'yøtho. Porque nu'mø xännbate ra Jesús, ena nts'at'abitho ngue ya manzaqui. Pe yø xännbate ngue ra ley, hingui njap'u ga ya'u.

²³ Mi 'bup'u ja ra nija n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yembj:

²⁴ —Ague Jesús grá mmengu Nazaret, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucähe? ¿Ua gní 'yehé gui juacje? Nugä dí padj te'o'i, go gue'e'a ra Maca Ja'i mi ja ngue dá penhua Oja.

²⁵ Pe ra Jesús bi 'yembrä ts'onthi:

—Xanhén'i grá ts'onthi. Damj hyep'u ra n'yohu guí n'youi.

²⁶ Mi 'yøhra ts'onthi na ra hya sifi, nu'a ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi, asta ra päni bi 'yen'ahäi. Xøgue rá mafi. Bi hyep'u ra ts'onthi mi n'youi ra n'yohu p'uya. ²⁷ Nu'u yø ja'i bi nu te bi nja, Gä di 'yøtho. Di n'yembj n'na ngu n'na:

—Hinjäm'mø ha xtá øhmä n'na ra hya tengü xännbate na ra n'yohu 'bucua. Di nequi ngue ja rá ts'edi, porque asta 'nøhyø ts'onthi ec'ei 'mø xifi ngue da hyep'u ra ja'i n'youi.

²⁸ N'na zihmantho bi n'yo ra hya Gä ra häi Galilea, ngue di nxihyø ja'i te bi 'yøtra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Simu, nuna i Bedu.

²⁹ Mi bømp'u ja ra nija ra Jesús, bi mähä ra Jacobo 'nøhra Xuua co 'nø'u mi'da yø xädi. I map'u ja rá ngu ra Simu 'nøhra Andre. ³⁰ Nu'a rá to ra Simu oxpu ja rá t'ots'i ngue hembra pa. Mi zønna Jesús, bi sifi ngue di hyenni. ³¹ Bi yarbä ha 'benna därkehi ra Jesús, bi bennba rá 'yø ngue bi xots'i. 'Bexque'a bi zä ra pa mi hembj. Nuna ra xisu mi'u p'uya, guehna bi hojpi te da zi yø ja'i na.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø därkehi.

³² Ya xi yähra hyadi, ya bi nxui. Mandøngu dyø ja'i bi map'u 'bähra Jesús.

Bi zixyø därkehi co 'nøhyø ja'i n'youi yø ts'onthi bi zispi ngue da 'yøthe. ³³ Bi mpeti p'u ja ra goxthi gätho yø ja'i 'bup'u ja ra hnini. ³⁴ Ra Jesús bi 'yøthe yø ja'i madj hyenni. 'Nø bi 'yøthe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. Pe nu'u yø ts'onthi hindj japi di nya, porque yø ts'onthi i nne da ma te'o na ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yonna hya p'u ja ra häi Galilea.

³⁵ Mi hyaxpaya, bi nangma xuditho ra Jesús. Tobe ra 'bexuitho 'mø mi bømp'u ja ra hnini, bi ma dapu ngue da mat'Oja. ³⁶ M'mefa p'uya, bi ma ra Simu co 'nø'u mi'da yø xädi, ngue bi honj hapu 'bäi. ³⁷ Mi dimp'uya, bi 'yembj:

—Xandøngu yø ja'i søp'u ja ra ngu ngue hon'a'i —bi 'yembj.

³⁸ Pe ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Ja ua mi'da yø hnini ga mmähä ngue ga ma mamhmu ra hoga 'da'yo hya. Porque gue'a dá ecä'a ngue ga mmanä hya.

³⁹ Bi n'yo Gä ra häi Galilea ra Jesús, sømp'u ja yø nija ngue mmanä hoga 'da'yo hya. 'Nø øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi 'ya rá do'yo.

⁴⁰ Man'na ra pa p'uya, nup'u 'bähra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohu mi hembra ts'o'ya. Bi ndantyoøhmü p'u ha 'bäi, bi 'yembj:

—Nu'mø guí nne gui 'yørcä ra mate gui 'yøtheguits'u, nugä dí padj ngue da zägui —bi 'yembj.

⁴¹ Ra Jesús bi huercä n'yohu mi'u, bi dots'i conná 'yø. Bi 'yembuya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da zä'i ya —bi 'yembj.

⁴² Høntho bi manna ra hya na, nuna ra därkehi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zä ra n'u mi hembj. ⁴³ Hante ngue di n'yøhmj'a ra n'yohu, bi zembra mazaqui, bi 'yembj:

⁴⁴ —Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sømp'u 'bähra mmäcja. Da nu ngue ya bi zä'i. Damj 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zä ra 'ya hembj. Janangue da badj gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

⁴⁵ Mi ma ra n'yohu p'uya, to bi zä ni ja'i xifi ngue ya xi 'yøthe ra Jesús. Janangue bi

n'yo dapo ra Jesús, ya hinga edi 'yup'u ja yø hnini, porque mathoguiho di mpeti yø ja'i 'mø bi nu ra Jesús. Pe madague'a di n'yaní, ndap'u bi zä ni 'yehyø ja'i, pap'u bí 'buhra Jesús ngue bi nnu.

2

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja ra ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

¹ Man'na ra pa p'uya, bi mengra Jesús, i map'u ja ra hnini Capernaum. Mi bahyø ja'i ngue ya 'bap'u ja rá ngu ra Jesús. ² N'na zihmantho bi mpeti yø ja'i, asta hinni 'yenyø ja'i p'u ja ra goxthi. Nuna ra Jesús bi xänbä yø ja'i rá hya Oja. ³ Mente ya ra Jesús, bi zøhmi'da yø ja'i. Nu'u goho nja'i bá dü n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua. ⁴ Bi ne xti catra därkehi p'u mbo ra ngu brá 'bähra Jesús. Pe himbi zä xti cat'i, porque xandøngu yø ja'i 'bap'u. Janangue bi tets'a yannigu ra därkehi p'uya. Bi xots'a n'na xequi ra 'bet'e ha brá 'bähra Jesús. Ja i cambu ra därkehi ni oxrá fidi. ⁵ Mi nu te øtyø ja'i ra Jesús, i padi ngue ec'ei yø ja'i ngue da zä da 'yøthe ra därkehi. Bi 'yembra därkehi p'uya:

—Ague ts'ant'u'i, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yembí.

⁶ Nu'u yø xänbäte ngue ra ley mi hup'u, bi mbøcue 'mø mi 'yø'a ra hya mmanña Jesús. Bi 'yemp'u ja yø n'yomfēni: ⁷ “Nuna ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja na co nu'a ra hya i mma. Porque hinjonda zä di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hinda hont'a Oja sä ngue da 'yøtra mpunnbi”, emp'u ja yø n'yomfēni. ⁸ Pe ra Jesús 'be xi patho te mbemp'u ja yø n'yomfēni ya yø xänbäte ngue ra ley. Bi 'yembuya:

—¿Hanja ngue nguna guí mbemhmu?

⁹ Nugä dá xihra n'yohu 'bucua, dí embi: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pe nuyá, hinda nequi xanho ngue'mø bi mpunnbi ogue hin'na. Pe nu'mø ga embi: “Dami nangui, gui caxni fidi, gui mma”, ga embi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya guí pahmu xanho ngue ja ma ts'edi. ¹⁰ A nuyá, dami pahmu ya ngue ra N'yohu bí 'yē mahets'i, ja rá ts'edi ua ja ra ximhäi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yembra n'yohu xan'u p'uya:

¹¹ —Nugä dí xi'i, dami nangui, caxni fidi, ni ma ni ngu.

¹² Ra därkehi p'uya, bi nangui. Bi gaxrá fidi, bi ma rá ngu. Nu'u gätho yø ja'i bi nu te bi nja, gä di 'yøtho. Yø ja'i p'uya, espabi Oja, i ena:

—Hinjam'mø xtá nuh'a te dá nuh bi nja ya.

Nuna ra Leví, bi 'yøt'e ngue rá xädi ra Jesús.

¹³ Man'na ra ora p'uya, ra Jesús mahombi map'u ja ra nenzabi. Pe mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bai, pe gä bi xänbabi ra hya.

¹⁴ Mi tho p'uya, bi zømp'u ja rá oficina n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Leví. Guehna rá ts'ant'u ra Alfeo, guehna jamba ra menyü yø ja'i ja te pä. Mi nu ra n'yohu na ra Jesús, bi 'yembí:

—Ma ga mme n'yø, ga øt'e ngue ma xädi'i —bi 'yembí.

Nuna ra Leví bi zop'u rá oficina, bi me ra Jesús.

Nuya yø ja'i t'embí ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmēui ra Jesús.

¹⁵ Man'na ra pa p'uya, nuna ra Jesús bi me yø xädi p'u ja rá ngu ra Leví ngue da nsihmēui. Xangu yø nguthäi 'bap'u, da gue hmi'da yø ja'i t'embí ngue ja yø ts'oqui, gä 'dap'u sihmēui ra Jesús. Porque xquet'a 'nēhya nne da denña hya mmanña Jesús.

¹⁶ Pe nu'u 'da yø xänbäte ngue ra ley, 'nē'da yø fariseo, mi nu te øtra Jesús ngue 'dap'u sihmēhu yø ja'i nu'u t'embí ngue ja yø ts'oqui. Nuya mbøcue p'uya, bi 'yembya yø xädi ra Jesús:

—Nu ni xänbätehu, hingui ho ngue 'dap'u sihmēhu yø nguthäi co 'nēhyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui.

¹⁷ Mi 'yøde te sipyø xädi ra Jesús, bi 'yemp'u di yahni p'uya:

—Nuya yø ja'i di hyenni, guehya ni 'yēhra 'yøthe ya. Pe yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'yē'u. A nugä, dá ehē ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi da hyep'u ra nts'o ga 'yo, hinga gue'u yø ja'i ena ngue ya 'yo xanho dá ehē ga nzofu.

Bi manña Jesús hanja ngue hingui etyø mmui yø xädi.

18 Man'na ra ora p'uya, bi ntini ngue nu'u yø xädi ra Xuua 'nɛ'u yø fariseo mi etyø mmäi. Janangue bi ma 'da yø ja'i p'u 'bähra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue hingui etyø mmäi? Conque yø xädi ra Xuua 'nɛ'hyø fariseo etyø mmäi'u —bi 'yɛmbi.

19-20 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i yaui:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hingui etyø mmäi mente 'dap'u 'bähma ra novio. Njarbatho ma xädigä ya, hingui etyø mmäi ngue 'daua di n'yo'be. Pe bä ep'u ra pa ngue da zigagui ma nsäi'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfaädi ngue da zä da 'yetyø mmäi ya ma xädi 'mø.

21 Nunä ra 'da'yo hyä di xänbäte, n'nan'yo na ngue ra nyogui xädi. Tengutho n'na ra 'da'yo ulu, hinda zä di 'bøtra ze'ulu. Porque ra 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onnä ze'ulu. 22 Tengutho ra 'da'yo vino hingui sä da sirbu ja ra zexfanj ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zexfanj 'mø da sit'i, ja di m'mep'u p'uya. Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifanj da sit'i.

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zänni di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

23 Man'na ra pa ngue säya yø ja'i p'uya, nunä ra Jesús co 'nɛ'hyø xädi bi tocabi bi thop'u ja yø nuatrigo. Nuya yø xädi p'uya, bi daxtyø trigo bi za. 24 Pe nuya yø fariseo bi 'yɛmbra Jesús:

—¿Hanja ni xädi ngue di mpefi? Conque mmamp'u ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hingui sä ngue to di mpefi —bi 'yɛmbi.

25 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xi'mø mi zähra thuhu n'na ndi ra David, co 'nɛ'u mi n'youi, ¿ua hinjam'mø gadi xähma p'u ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e?

26 Conque nup'u ja rá ngu Oja mi 'bähra mmäcja Abiatar, nunä maädi manda yø mmimmäcjaui. Ja bi yurbu ra David ngue bi zi yø thuhmɛ xi t'aspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nɛ'u mi n'youi. Conque nu'u yø thuhmɛ'u, hinda unna nt'edi ra ley ngue to bi zä da zi, hinda høndyø mmäcja yø ts'i'u yø thuhmɛ t'aspabi Oja. 27 A nuyá, nu'a te bi 'yøtya ma xädigä, uangui Oja bá sänni bá nja ra pa ngue ra ts'äya para ngue di dinna

nho yø ja'i. Hingue masque bi zän'Oja ra pa ngue ra ts'äya ngue di m'mamman'u yø ja'i. 28 Janangue ra N'yohu bi 'yɛ mahɛts'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

3

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yɛ.

1 Man'na ra pa p'uya, mahømbi map'u ja ra nija ra Jesús. Nup'u ja ra nija, mi 'bup'u n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yɛ. 2 Yø fariseo p'uya, tøjtho te øtra Jesús. I nne da nu 'mø ngue di n'øthe 'mø ra pa ngue ra ts'äya, para ngue da zäp'u di yapi, da 'yɛmbi ngue hingui supra ley. 3 Pe ra Jesús bi 'yɛmbra n'yohu xi 'yotrá 'yɛ:

—Bä nangui n'yø, ga 'bäcua made —bi 'yɛmbi.

4 Ya njuantho bi zohyø fariseo p'uya, bi 'yɛmbi:

—¿Te 'bɛ'a ma hyä mmamp'u ja ra ley ja ngue ga øth'u 'mø ra pa ngue ra ts'äya? ¿Ga øth'u ra nho, ogue ra n'u? ¿Da t'øthe ra ja'i 'mø xan'u, ogue di njapi da du?

Nu'u ts'o p'uya, hinte ga ndatho. 5 Ra Jesús bi hyeti gätho yø ja'i 'bup'u, pe di nɛqui ngue mbøcuɛ. Pe tu rá mmäi ngue mandø nnaixitho yø mmäi yø ja'i. Bi 'yɛmbra n'yohu mi'u p'uya:

—Damj majni 'yɛ ya —bi 'yɛmbi.

Ra n'yohu p'uya bi macrá 'yɛ, pe 'bexpi zä rá 'yɛ mi'u. 6 Mi zä mi nu yø fariseo ngue bi n'øthe ra Jesús, bi ma p'uya. Bi 'yøtra junta. 'Dap'u bi mpetih'u yø ja'i ra Herodes, bi zänni ha di japi da hyo ra Jesús.

Ra Jesús mahømbi 'yøthe xangu yø därkehi.

7-8 Ra Jesús bi mɛ yø xädi, i map'u ja ra nenzabi Galilea. Pe xandøngu yø ja'i bi dänni, porque øhyø ja'i ngue øtyø milagro ra Jesús. Nuya yø ja'i ya, yø mmɛngu 'da p'u ja ra häi Galilea, yø mmɛngu 'da p'u ja ra hnini Jerusalén, yø mmɛngu 'da p'u ja ra häi Judea, yø mmɛngu 'da p'u ja ra häi Idumea, yø mmɛngu 'da p'u man'na nguadi ra dathe Jordán, xangu mi'da yø hnini ja'u yø häi ha ja ra hnini Tiro 'nɛhra hnini Sidón, gä ja bi 'yɛp'u yø ja'i. 9-10 Xangu yø därkehi bi zøp'u mi 'bähra Jesús. Gä bi 'yøthe, asta di

ntøtyø ja'i ngue nne da zømp'u 'bähra Jesús. Porque høntho da dārpa rá he ra Jesús, 'bexi sä ha hēmyø ja'i. Janangue bi xihyø xädi ra Jesús ngue di nsä n'na ra barco, ja da yurbu. Porque hinga mbennbu ngue ni mantho di mpēti mi'da yø ja'i. ¹¹ Xquet'a 'bap'u 'da yø ja'i ngue n'youi yø ts'onthi. Nu'mø bi guarbu 'bähra Jesús, ra ts'onthi di japa ja'i ngue ndantyøhmū. 'Nε di japi ngue nts'edi ga ya ra ja'i, i εna:

—Gue'e rá Ts'ant'u'i Oja —i εmbi.

¹² Pε ra Jesús janjuani ngue di hejpi ngue hinda ma te'o.

Ra Jesús bi 'yexi 'dema yoho yø xädi.

¹³ M'mefa p'uya, bi map'u bí ja n'na ra nyuni ra Jesús. Bi zohni hangū bi neprá mmai da zofo ngue bi map'u 'bai. ¹⁴ Ja bi zijpu 'de'ma yonc'ei yø xädi, bi 'yets'i ngue 'dap'u di n'youi. Guehya da menhni di map'u ja yø hnini ngue da xihyø ja'i rá hya Oja. ¹⁵ Bi unna ts'edi ngue da zä da 'yøthe yø dārquēhi, 'nε da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ¹⁶ Ja ua yø thuhu ya 'de'ma yonc'ei bi thanhni: ra Simu nuna i nhuta m'mefa ngue i Bēdu, ¹⁷ ra Jacobo, 'nehra Xuua guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo ya, 'nε guehya i hutra Jesús ngue ra Boanerges porque nuna ra hya na, i nne da ma ngue ya manzaqui, εntho ra ngäni 'mø ya, ¹⁸ ra Andre, ra Lipe, ra Bartolomé, ra Mateo, ra Toma, ra Jacobo nuna rá ts'ant'u ra Alfeo, ra Tadeo, 'nehna man'na ra Simu yø n'yohu yø ja'i n'youi ra partido ngue ra cananista, ¹⁹ ra Judas Iscariote nuna bi da ra Jesús.

'Nu'u yø mēni ra Jesús bi ma ngue da sijpu ha 'būhyø ja'i.

Nuna ra Jesús, mi juadi bi 'yexyø n'yohu ja ngue da mēp'u di ma, i ma rá ngu p'uya, 'dap'u ni 'yo. ²⁰ Mi zønná ngu p'uya, mahombi mpēti xandøngu yø ja'i, asta xinga mbongui ra ora da ziui ra hmε yø xädi ra Jesús. ²¹ Mi 'yøhyø mēni'a te øtra Jesús, bi ma p'uya ngue xtabá nzijpu ha 'būhyø ja'i. I εna:

—Hantho sührá nloco'a —enyø mēni.

Nu'u yø xänbäte ngue ra ley εmbi ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

²² Nu'a ga mmanyø ja'i te øtra Jesús, nu'u yø xänbäte ngue ra ley xpí 'yε'a Jerusalén, bi 'yεn'u p'uya:

—Nuna ra n'yohu na, ra zithu n'youi na. Porque nu'a ra zithu rá hmū yø ts'onthi, gue'a di hatra ts'edi'a ngue sä øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

²³ Janangue nu'mø mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Guí pahmu ngue nu'u yø ts'onthi n'youi yø ja'i, gue'u yø mēfi ra zithu'u. Pε hinda ne ra zithu di hejpasε yø mēfi. ²⁴ Xip'u ha di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zä da zehyø hya. ²⁵ Xip'u ja n'na ra ngu ya, nu'mø di nsuse yø ja'i 'bap'u, da 'yεhra pa di n'ueni. ²⁶ Njarbutho na ra hya dí xi'ahu ya. Xi'mø ngue di hejpasε yø mēfi ra zithu, ya rá 'befise di ts'oni. ²⁷ Xi n'na ra n'yohu xanzaqui, 'bu'ambo rá ngu, hinda zä to da yat'ambo rá ngu ngue da juppi te pets'i. Nu'mø da thutra mmennigu, gue'mø da zä to da yat'ambo 'mø. Di njadä p'uya, dí tut'ä ra zithu di manda yø ts'onthi, janangue sä dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ²⁸ A nuyá, dami pahmu ngue majuaní na ra hya ja ua, ngue nu'a te gäma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gäma hya man'u ga ya yø ja'i, da zä di mpunnbi. ²⁹ Pε nu ra ja'i da nømman'u ra Espiritu Santo, ya hinda punnba Oja.

³⁰ Nguna ra nya bi manna Jesús, porque εmyø ja'i ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bøni ngue da 'yø'e tengutho 'mø drä mēni.

³¹ Nu'a ra ora'a p'uya, nuna ra Jesús bi zøhrá mamá 'nehyø n'yohu 'bap'u thi. Bi manda bá ts'o ra Jesús ngue di nyai. ³² Xangu yø ja'i di mäspu 'būhra Jesús. Bi t'εmbaya:

—Ni mamá 'nε ni n'yohu 'bäcua thi, i nzo'i ngue guí nyai 'na —bi t'εmbi.

³³ Mi dahra Jesús, bi 'yεntho:

—Ma ga xi'ahu ndana ma mamá, ndana ma n'yohu —bi 'yεna.

³⁴ Bi hyetyø ja'i di mäspu 'bai, bi 'yεmbaya:

—Bucua ya yø ja'i di nnøpe ngue ma mamá, di nnøpe ngue ma n'yohu. ³⁵ Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä

Oja, guehya entho ma ma mamá ya, ogue ma n'yohu ya, ogue ma nju.

4

Ra Jesús i hyejpa ra hya n'na ra momhmudä.

¹ Man'na ndi p'uya, nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi xännba ra hya yø ja'i ra Jesús. Pe mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui. Janangue bi yarbua ja n'na ra barco ja bá mip'u. Bi zoquits'u ra nenzabi, i ma mbo ra dehe. Gätho yø ja'i 'bu'a nenzabi. ² Xangu yø hya bi xännba yø ja'i, honi te gui hyejpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hyequi, bi 'yembyø ja'i:

³ —Dami 'yörpahua ra güenda xandønho ya yø hya ga xi'ahua ya. N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo. ⁴ Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'u ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi map'u yø ts'int's'u ngue bi za yø hmudä. ⁵ Mi'da yø hmudä bi moni, bi zop'u hingui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bøts'e ngue hingui pidi ra häi p'u bi zo. ⁶ Hinga ya mbo pa yø 'yu. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyø hmudä ya xi bøts'e. ⁷ Mi'da yø hmudä bi zop'u ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. Ya himbi nja yø hmudä. ⁸ Mi'da yø hmudä bi zop'u ja ra hoga häi. Nu'mø mi bøts'e, mazihotho gui nequi. Mi nja p'uya, 'däte ma'det'a bi bøni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, hyate bi bøni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, n'na ciento bi bøni. ⁹ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmua na ra hya di mmangä ya —bi 'yenna Jesús.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyø ja'i.

¹⁰ Ya 'yo pa gätho yø ja'i p'uya. Nu'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús bi guarbu 'bäi, da guehyø ja'i nu'u tobe 'burpu bi guat'i. Bi 'yännbaya te ga mbønya yø hya xi hyequi.

¹¹ Ra Jesús bi 'yembi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue da dinni mmaihua hanja ya yø hya ya. Pe nu'u mi'da yø ja'i, guehya di honi te dadi hyejpa yø hya di xifi. ¹² Nu te gä nnu ya yø ja'i ya, entho 'mø hinte bi nu. Nuya yø hya øde di mmangä, entho 'mø hin tema hya bi 'yøde. Gue'a di

siguetho ra nts'o ga 'yo'a. Oja p'uya, ya hñdi punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Ra Jesús bi ma te ni bønya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

¹³ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i yaui:

—Xquet'a 'ne'ahua hingui pahmu te ni bønya yø hya dadi hyecä 'mø. ¿Pe Hague gdä japi da dinni mmaihua te ni bønya yø hya ga hyecä mahøn'a 'mø? ¹⁴ Nuna ra momhmudä di mmangä, guehna ra ja'i pap'u 'buihyø ja'i ngue bi mmambrá hya Oja na. ¹⁵ Nuya yø ja'i ngue høntho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyeipi ngue ra nen'yu p'u bi zo yø hmudä ya. Høntho juadi bi 'yøhra hya, bi map'u ra zithu, bi japi bi pumbeni ra hya xi 'yøde. ¹⁶ Mi'da yø ja'i, gui nhyejpa ra häi hingui pidi ngue mi o ra do p'u bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. ¹⁷ Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'utho honi ha di hyep'u ra hya. Nu'mø bi ts'ui ngue ra hya ec'ei, 'bexi cohyø mmui. ¹⁸ Mi'da yø ja'i p'uya, gui nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'u bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. ¹⁹ Pe nu'a te yø befi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'befi ni ma yø mmui yø ja'i. Di ja ndummui honi ha di mmemmeti. Hinga ngut'a te gä sänni da 'yøt'e. Ya hin tema ntho bi 'yörpabi na ra hya bi 'yøde. ²⁰ Pe mi'da yø ja'i gui nhyejpa ra hoga häi p'u bi zo yø hmudä. Nu'mø mi 'yøhra hoga 'da'yo hya, bi nu manho. Bi 'yörpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pe 'bu i'da yø ja'i ngue mathoguitho bi 'yörpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

²¹ Mahømbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Xi'mø ngue ha ra nyot'i n'na ra ja'i, nu'a ra nyot'i ha, hñda gombua ja ra huada. 'Ne hñda hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxpu ja ra nthoxanyot'i n'namhma di yot'i xanho mbo ra ngu. ²² Njarbatho ya yø hya hingui fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tinyø mmui hanja ra hya. Pe da 'yøhra pa ngue gätho yø ja'i da badi hanja ra hya. ²³ Di nja ni gu ngue gui 'yøhmua ya yø hya di mmangä.

²⁴ Mahømbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Dami 'yēt'ammūihū teni bōnya yō hyā dī mmangā. Nu'mø gui 'yōrpahū masū ya yō hyā ya, da dīnni mmūihū xānho hanja rā hyā. ²⁵ A nu rā ja'i da dīni xānho rā mmūi hanja rā hyā, da māx Oja ngue man'na di bahra hyā. Pē nu rā ja'i hīngui nne da 'yōrpabi masū rā hyā dī mma, nu'a zits'ū rā hyā pađi, da thannbi.

Ra Jesús bi hyejpa rā hyā n'na rā hmudā mō bi thuhū.

²⁶ Ra Jesús bi 'yēna:

—Nuyā yō ja'i dī manda Oja, gui nhyejpi tengutho 'mō bi thū'a n'na rā hmudā. ²⁷ Nu rā ja'i bi duhra hmudā, di sigue dī mpetho mente 'danyō pa brā o hāi rā hmudā, sār'mō da bogui, da bōxpūya. Pē nūnā rā ja'i bi duhra hmudā, hīngui pađi hanja ngue bá te rā hmudā. ²⁸ Porque rā hāi øt'e ngue da bohra hmudā, da bōts'e, dī ndaxi, da 'yot'i. ²⁹ Nu'mø bi 'yot'i, da soqui.

Ra Jesús bi hyejpa rā hyā n'na mhmudā rā mostasa.

³⁰ Mahømbi 'yēmbiyō ja'i rā Jesús:

—Mahøngā hycā man'na rā hyā ya. Ma ga xān'nahū ha dī njap'ū dī nxandyō ja'i da zo rá 'yē Oja ya. ³¹ Nup'ū rá mudi, tengutho n'na zihmudā rā mostasa, ngue man'na zitchū ngue gātho mī'da yō hmudā ja ua ja rā ximhāi. ³² Pē nu'mø bi ma nthuhū nā rā hmudā nā, man'na tate rā dat'o ngue gātho mī'da yō c'anī i ja. Nup'ū ja yō 'yēt'o, ja ørbū yō 'bafi yō ts'int's'ū.

³³ Xangu yō hyā bi hycra Jesús. I honnbi ndana rā hyā da dīni xānho p'ū ja yō mmūi yō ja'i, gue'a xānnabā'i'a. ³⁴ Nu'mø yasēui yō xādi p'ūya, i xifi te ga mbōnyō hyā di hycqui. Pē nu'mø gue'ū mī'da yō ja'i xānnabā'i rā hyā, guehya honi te gui hycjpa yō hyā xānnabā'i ya.

Ra Jesús bi sāyabi rā ndahī conyō fanthe.

³⁵ Mī dāhra nde'a rā pa'a, bi 'yēmbiyō xādi rā Jesús:

—A nuyā, ma ga 'dasū rā zabi gdā mähā man'na nguadi.

³⁶ Nu'ū yō xādi rā Jesús, mī juadi bi 'yēhyō ja'i, bi yurbū ja rā barco mī o rā Jesús, bi ma. Bi mähā mī'da yō barco mī jap'ū. ³⁷ Nup'ū ja rā zabi, bi nanga n'na rā ndate ndahī. Nu'ū yō fanthe nangui, so mbo rā barco.

Janangue ya nne da thuntra barco ngue'a ga nhyū. ³⁸ Pē rā Jesús mambī oxpū ja n'na rā nhudī jap'ū ja rá xūtha rā barco ngue aha. Nu'ū yō xādi p'ūya, bá āp'ū bi aha, bi 'yēmbi:

—Ague grā xānnbate, ya ga tūhū. Nu'a'i p'ūya, guí atho —bi 'yēmbi.

³⁹ Mī nangra Jesús, bi hejpabi rā ndahī 'nēhyō fanthe. Bi xifi ngue dī nsāya. 'Bexque'a rā ora'a p'ūya, gā bi nsāya. ⁴⁰ Pē rā Jesús bi 'yēmbiyō xādi:

—¿Hanja ngue guí sūhū? ¿Ua hīnguí εc'ei ngue ga fāxahū? —bi 'yēmbi.

⁴¹ Mī nu yō xādi rā Jesús ngue te bi 'yōt'e, bi ntinnbatho yō ts'ū mī ja. Dī n'yēmbi n'na ngu n'na p'ūya:

—¿Te'o nī n'yohū nā n'yō? Astā rā ndahī 'nēhra dehe εc'ei 'mō bi zofō —dī n'yēmbi.

5

Ra Jesús bi 'yōthe n'na rā n'yohū mī n'youi yō ts'onthī.

¹ Mī zōm man'na nguadi rā zabi, ja rā hāi nī hū ngue Gadara. ²⁻³ Hōntho bi bōmp'ū ja rā barco rā Jesús, ya xpā ep'ū n'na rā n'yohū mī n'youi rā ts'onthī. Nūnā rā n'yohū nā, mī nnōpa ngu p'ū ja yō n'o yō ánima. Madague'a nthat'i conyō cadena, pē xejtho. Janangue ya hīnjongui sā da zammī. ⁴ Xangu yō nnidī ngue nthat'i yō 'yē 'nēhyō gua conyō cadena. Pē xejtho, hīngui hāt'i da zammī. ⁵ Rā pa rā xui 'yo dapo, bi 'yop'ū ha o yō ánima, i mafi hapū nī ma. 'Nē xā nguahyō nsā'mī rá do'yo ngue dī nte yō do. ⁶ Yap'ūtho mambā ēhē, pē mī hyandra Jesús. Bi ntihi i ndant'yōhmū p'ū 'bāi. ⁷ Rā ndōts'ēdi i zofō, bi 'yēmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'ū'i Oja nūnā jase rá ts'ēdi, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dī 'būi? Nguet'Oja'i, 'yo gadi ungui.

⁸ Ngūnā rā hyā bi manā n'yohū, porque ya xi xihra ts'onthī rā Jesús ngue da hycp'ū rā n'yohū n'youi. ⁹ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Teni hū'i?

Rā n'yohū p'ūya bi 'yēna:

—Nnā hūgā ngue yō mmundotho gāhe, porque xangugāhe —bi 'yēmbi.

¹⁰ Nu'ū yō ts'onthī p'ūya, bi xihra Jesús ngue nup'ū mī 'būi, hīngā yap'ūtho da menhni. ¹¹ Ja mī 'yorbatho n'na 'būi yō

ts'udi, ma'yoni p'ua bí ja ra nguani. ¹² Nu'ua yø ts'onthi p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Damí 'dacje ra nt'edi ga cut'ähe p'ua ja yø mmái yø ts'udi bí 'yo na —bi 'yembi.

¹³ Ra Jesús bi unna nt'edi yø ts'onthi ngue ja i map'ua. Janangue bi hyep'ua ra n'yohua mi n'youi, bi ma, i ncarbua ja yø mmái yø ts'udi p'uya. Nu'ua yø ts'udi mi jua'i yo mahuahí. Bi ga ra 'dihí yø ts'udi p'uya, bi nhyorbua ja ra zabi. Gä ja bi jarbua ra dehe.

¹⁴ Nu'ua mi fähyø ts'udi p'uya, bi nsu 'mø mi nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'ua bí ja ra hnini ngue bá ma te bi nja. Da gue'ua yø ja'i 'da'a n'nanni bí 'bái, Gä bá xifi. Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja, mandøngu dyø ja'i bá ehé da nu. ¹⁵ Mi zønyø ja'i p'ua 'bähra Jesús, 'dap'ua 'bähmi'a ra n'yohua mi n'youi yø ts'onthi. Ya hinte di ja, ya he ra ulu, ya xi dits'i. Pε bi zu yø ja'i'a te xi nja. ¹⁶ Nuya yø ja'i xi nuse'a te xi thohra n'yohua mi n'youi yø ts'onthi, 'nε'a te xi thohyø ts'udi, Gä xihyø ja'i nuya ja søhø. ¹⁷ Yø ja'i p'uya, bi xihra Jesús ngue da ma.

¹⁸ Janangue mahømbi yarbua ja ra barco ra Jesús ngue da ma. Nu'a ra n'yohua mi n'youi yø ts'onthi, bi xihra Jesús ngue xta mmep'ua ni ma. ¹⁹ Pε himbi neprá Jesús, sinoque bi 'yembi:

—Man'na xanho ni ma ni ngu. Damí xihni mení te dá øt'a'i. Xihni amigo. Damí xifi ha bi nja ngue bi huεc'a'i Oja bi 'yøthe'i —bi 'yembi.

²⁰ Bi ma ra n'yohua p'uya, bi n'yo gätho p'ua ja yø hnini Decápolis, xifi gätho yø ja'i te xi 'yørpabi ra Jesús. Nu to Gä bi 'yøde te xi 'yøtra Jesús, Gä di 'yøtho.

Ra Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

²¹ Mi zømman'na nguadi ra zabi ra Jesús, xandøngu yø ja'i hømbi mpeti. ²² Bi zø'a n'na ra n'yohua 'bet'o ngue di manda p'ua ja ra nija p'uya, ni hu ngue ra Jairo. Bi ndantyøhmü p'ua 'bähra Jesús. ²³ Janjuani ngue äpra mate, bi 'yembi:

—Nugä nná ehé ga xi'i ngue ma t'ixu dí si, ya pa man'ua, ya ja ngue da du. Xi'mø gui 'yørcá ra mate ga mme, gui japni 'ye p'ua ja rá do'yo, janangue da zä ra n'ua hēmbi.

²⁴ Nuna ra Jesús bi me na ra n'yohua bi zits'i. Xangu mi'da yø ja'i bi denni asta di ntørbua ja ra 'yu.

²⁵ Nu'ua yø ja'i ni denna Jesús, n'youi p'ua n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji. ²⁶ Nuna ra xisu madi hyenni, xandøngu rá menyu xi uni ngue honyø 'yøthe da 'yøthe. Ya xi uni gätho'a te mi pets'i, porque nne ngue da zä te hēmbi. Pε hin'i zä'a ngue madi n'yøthe. Sinoque man'na maní ma man'ua. ²⁷⁻²⁸ Mi zä mi 'yøhna ra xisu ngue øtyø milagro ra Jesús, bi 'yenna xisu p'uya: “Nu'mø ga thärpabi rá he ra Jesús, da zägui”, bi 'yena. Janangue bi nthinnbua ha mma yø ja'i p'uya, asta gue'mø mi guatra Jesús ngue bi därpa rá he. ²⁹ Ngu'i därpa rá he p'uya, 'bexpí nsäya ra ji, bi zä ra n'ua mi hembra xisu. ³⁰ Mi bähra Jesús ngue bi zä n'na nc'ei conná ts'edi, bi m'mä p'uya ngue hetyø ja'i. Bi 'yembi:

—¿Te'o bi darcagui ma he? —bi 'yembyø ja'i.

³¹ Bi 'yem'mø mi dahyø xädi ra Jesús:

—Guí änni to bi dät'a ni he. Conque gui nnu ngue xandøngu yø ja'i di ntøt'ua nnä mähä —bi 'yembi.

³² Pε ra Jesús bi sigue di za di hetyø yø ja'i, ngue nne da badi te'o bi dädi. ³³ Nu'a ra xisu p'uya, ya padi te xi 'yøt'e, mmap'ua p'uya ni huaqui ngue su. Bi ndantyøhmü p'ua 'bähra Jesús. Bi xi'a njuani ngue xi därpabi rá he.

³⁴ Nuna ra Jesús bi 'yembi:

—Ague t'ixu, ya bi zä'i ngue gá 'yεc'ei ngue di zä'i comma ts'edigä. Ni ma ya, da hyu ni mmái ngue bi zä'i —bi 'yembi.

³⁵ Nuna ra Jesús, mente yauí ra xisu madi hyenni, bi zø hman'na nc'ei bá nεxpua ja rá ngu ra Jairo, bi 'yembra Jairo:

—Ya bi du ni t'ixu n'yø, 'yoni mantho gui sixra xänbäte —bi 'yembi.

³⁶ Nuna ra hya bi sihra Jairo, bi 'yøhra Jesús, pε hingui ørpatho masu. Sinoque bi 'yembra Jairo:

—'Yo sä guí su'a si'i ngue bi du ni t'ixu. Sinoque damí 'yεc'ei guí ngue da zä ga fäxa'i —bi 'yembi.

³⁷ Ya himbi nepe xta thogui gätho yø ja'i. Sinoque høndra Bedu bi zits'i, co 'nēhya yonc'ei di n'yohua, ra Xuua 'nēhra Jacobo.

³⁸ Mi zømp'ua ja rá ngu ra Jairo p'uya, ya

zonyø ja'i, tär'man'u yø mmæi ngue ya xi dü ra hmüte. ³⁹ Pε ngu'i zønna Jesús, bi yut'ambo, bi 'yεmbyø ja'i:

—¿Te 'be'a guíøthæ ua gadi yännihæ? 'Yoni mantho gui zomhmæ. Nuna ra hmüte hingui tu na, i atho na.

⁴⁰ Pε nuya yø ja'i yaui ra Jesús, i thentho, porque padí ngue ya xi dü ra hmüte. Mí bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, ra Jesús bi thop'u brá 'benna hmüte. Ní n'youi rá papá ra hmüte 'nēhrá mamá. Co 'nē'u yø xädi ní n'youi. ⁴¹ Ra Jesús bi bennba rá 'yε ra hmüte xi dü, bi 'yεmbi:

—Talita cumi —bi 'yεmbi.

Nuna ra hya na p'uya, i nne da ma ngue ena: “Agué grá hmüte, dí xi'i, damí nan-gui”. ⁴² Hontho bi manna ra hya na p'uya, 'bexpi nangra hmüte, bi n'yo. Ra hmüte p'uya, ya 'dε'ma yonjeya mí 'bæi. Nuya bi nup'u bi bennate ra hmüte, di 'yøtho. ⁴³ Pε ra Jesús emmei di hejpa yø ja'i ngue hñjonda ma te bi 'yøt'e. Bi manda p'uya ngue di t'unna hmε da zi ra hmüte.

6

Nu'u yø mmεnguhæ ra Jesús hingui εc'ei te øt'e.

¹ Mambá ep'u ja rá ngu ra Jairo ra Jesús, i map'u ja rá häi bá nte, bi mε yø xädi.

² Nu'mø ra pa säya yø ja'i p'uya, pap'u ja ra nija ra Jesús, ngue bi xännbabi ra hya yø ja'i. Xangu yø ja'i øxra hya bi ma. Pε gä di 'yødyø ja'i hanja'a ra hya øde, di n'yεmbi:

—¿Haræ go bá hæ'a ra hya xännbate na ra n'yohæ ya ua? ¿Hague go ga mba'a ra hya padí? ¿Hague ga nzä øtyø milagro?

³ Conque guehna ra yaxi rá ts'unt'u ra Maya na. Yø n'yohæ p'uya, guehna ra Jacobo, 'nēhra José, 'nēhra Judas, 'nēhra Simu. Yø nju p'uya, gä 'dadua ra hñini dí 'bæhmæ.

Janangue embyø ja'i ngue to bi zä man'yohæ na ra Jesús. Hingui ørpatho masu yø ja'i ra hya xifi. ⁴ Pε bi 'yεmbyø ja'i ra Jesús:

—Gätho yø pøngahya Oja n'nanni ní 'yεhε, gä hnu mansu. Pε nu'u yø mmεnguhæ yø pøngahya, hingui nnu mansu. Ní xinga gue'u to 'bæp'u ja rá ngu ra pøngahya di nnu mansu.

⁵ Ja bi njap'u ngue himbi zä xta 'yøt'e xangu yø milagro ra Jesús. Høndi zi hangutho yø därkehi bi japrá 'yε ngue bi 'yøthe. ⁶ Di 'yødra Jesús hanja ngue hingui εc'ei yø mmεnguui.

Nu'u 'dε'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yεt'i ngue da xännba ra hya yø ja'i.

Mí bømp'u ja ra hñini mí 'bæhra Jesús, bi ma bá n'yop'u ja yø hñini, manyarbæ i ma ngue xännba ra hya yø ja'i. ⁷ Nuya 'dε'ma yoho yø xädi ya xi huanhni, bi zofø ngue da mennba ja yø hñini. Bi xifi ngue yø yonc'ei p'u da ma. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ⁸ Bi xi p'uya, ngue hñ teni buxa da gats'i. 'Nε hñ tema thuhmε da hyats'i. 'Nε hñ tema mēnyu da hyats'i. Sinoque høndra tøhø da hyats'i. ⁹ Bi xifi ngue da gaxyø thixfaní 'nε hñinda gaxrá mponi. ¹⁰ Bi sigue bi 'yεmbi:

—Nu'mø gä sømhæ p'u ja n'na ra hñini, nu'mø to da zixahæ rá ngu ngue di säya'ahæ, ja m'mæhmæ p'u ja ra ngu di n'na'ahæ ra ts'äya, asta gue'mø guá εhmæ. ¹¹ Nup'u ja n'na ra hñini gui sømhæ, 'nε hñindi n'na'ahæ ra ts'äya, oge hñjonda 'yøt'ahæ masu, damí thogui, gdi mähä n'nanni ra hñini. Pε damí huamhmra fonthäi di n'youi ní mbonguahæ, gue'a ra hmεya'a ngue ya da thep'u ya yø ja'i himbi 'yøt'ahæ masu.

¹² Nu'u yø xädi ra Jesús bi ma bá n'yop'u ja yø hñini. I xihyø ja'i ngue da hyep'u ra nts'o ga 'yo. ¹³ Xangu yø nñidi bi 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nu'mø bi gøspabi ra aceite yø därkehi, 'bexi sä ha hεmbi.

Ra Herodes embi ngue nuna ra Jesús, gue'a ra Xuua mi øtra nxixya.

¹⁴ Nuna ra dast'abi Herodes mí 'yøde te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Bi 'yεmp'uya:

—Nugä dí ena ngue xpí bennate'a ra Xuua mí øtra nxixya. Janangue sä øtyø milagro —bi 'yεna.

¹⁵ Mí'da yø ja'i p'uya bi 'yεna:

—Nuna ra n'yohæ i hma, rá nεgui guehna ra pøngahya Elías.

Pε mí'da yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Nugä dí ena ngue 'bæi toni pøngahya Oja na.

¹⁶ Ra Herodes bi 'yεn'a p'uya:

—Pε nugä dí εnā ngue gue'a rā Xuua mī øtrā nxixyā xpī bεnnāte ya. Porque nūnā rā Xuua, guehnā dá mandagā bi thejpbāi rā ya nā.

Ja mmangua ya ha bi nja ngue bi du rā Xuua mī øtrā nxixyā.

¹⁷ Nū'mø yø pa xā thogui, bi manda rā Herodes ngue bi mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fādi. Bi ũpi ngue nūnā rā Xuua ya xi xihrā Herodes ngue hīngui ho di m'māhmī nā rá 'bεpo Herodías nūnā mará xisu nā rá n'yohū Lipe. ¹⁸ Nūnā rā Xuua, xi 'yεmbrā Herodes: “Hīn'yū rā nt'εdī guí m'māhmī nī 'bεpo”, xi 'yεmbī.

¹⁹ Mī 'yøhrā xisu nā rā hyā mmanna Xuua, bi mbøcūe rā xisu, i sūhrā Xuua ngue'a te rā hyā bi mā. I nnepe ngue da tho rā Xuua. ²⁰ Pε rā Herodes hīngui nne da hyo, porque nū nū mansu nā rā Xuua, 'nε parpi ngue rā hoga n'yohū. Nū'a te rā hyā mī mmanna Xuua, mādi ho da 'yøde, pε mī yobεnitho ha gā 'yøde te gāma hyā mmanna Xuua. ²¹ Pε nūnā rā Herodías bi dīnī ha di japrā Xuua nūnā sai. Mī zøhrā pa bi nsānnigo rā Herodes. Bi zonhyø mmīst'abiui ngue bi 'yørpābi rā nts'ihmε. Gātho yø hmū yø soldado, gā bi zofo. Nūp'ū ja rā hāi Galilea, gātho'ū yø ja'i hnū mansu p'ū ja yø hnīnī, gā bi zofo. ²² Nūnā rá t'ixū rā Herodías, bi yarbū 'būhyø ja'i xi petrā Herodes ngue sānnigo, bi māhrā hnεi p'ūya. Rā Herodes co gātho yø ja'i bi ho te øtrā hmūte. Janangue bi 'yεmbrā hmūte rā Herodes: “Nū'mø temā cosa gui 'yāqui, nugā gā 'da'i”, bi 'yεmbī. ²³ Rā Herodes bi 'yεxā ntestigo Ojā ngue majuanī di unna hmūte'a te gāma cosa da 'yāpi, madague'a di un made'a te gā pets'i. ²⁴ Rā hmūte p'ūya, hīngā 'bexpi xifi te 'be'a nne da 'yāpi. Sinoque 'be bá ānna mamá. Bi 'yεmbī: “Ague mamá, ¿tenī 'be'a gā ādi?” Nū'a rá mamá rā hmūte p'ūya, bi 'yεmbī: “Damī 'yāpya ngue di 'da'i rá ya rā Xuua mī øtrā nxixyā”, bi 'yεmbī. ²⁵ Nū'a rā hmūte p'ūya, bi mengui, i ma mbo, ngue bá εmbrā dast'abi: “Nū'a rá ya rā Xuua mī øtrā nxixyā ya, damī 'daqui, di o n'na rā mohi”, bi 'yεmbī.

²⁶ Mī zā mī 'yøde te 'be'a t'āpra dast'abi, mambi dudrā mmūi. Pε ya xi mā ngue di unna hmūte'a te da 'yāpi. Yø ja'i 'būp'ū ha

mī 'būi, gā xi 'yøde te xi mā. Bi manda p'ūya ngue bi t'unna hmūte'a te ādi. ²⁷⁻²⁸ Bi 'yεt'a n'na rā soldado da hejpa rá ya rā Xuua p'ū ja rā fādi p'ūya. Bá jāt'a n'na rā mohi, bi t'unna hmūte. Rā hmūte p'ūya, bi dāprā mamá'a rā ya bi t'unni. ²⁹ Mī bahyø xādi rā Xuua ngue ya bi du, bi ma bá hannbā rá do'yo rā ánima ngue bi 'yāgui.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmε cāt'a māhuahī mā'yohū.

³⁰ Mambā pengyø xādi rā Jesús ngue bá manna hyā p'ū ja yø hnīnī, bi dāpra güenda te xi 'yøt'e, bi dāpra güenda temā hyā xi nxānnbate. ³¹ Nū'ū yø pa'ū, nī ma nī 'yεhyø ja'i p'ū 'būhrā Jesús. Nūnā rā Jesús co 'nεhyø xādi, nī xīngā hmε da mbongui rā ora da zi. Janangue bi 'yεmbyø xādi:

—A nuyá, ma gā mmāhā p'ū hīnjo'o yø ja'i ya, n'namhma gā nsāyahū zits'ū.

³² Bi yarbū ja n'na rā barco rā Jesús conyø xādi, i map'ū hīnjongui 'būi. ³³ Xāngu yø ja'i bi nū 'mø mī ma rā barco, pε padī te'o nī op'ū ja rā barco. Bi ma yø ja'i p'ūya, nī n'yoguatho, bi dēnna nenzabi. Nūp'ū ja yø hnīnī thohyø ja'i, i ter'mī'da yø ja'i, mandøngurbū nī ma yø ja'i. M'mεt'o bi zønyø ja'i p'ū ha ja ngue da zønna barco. ³⁴ Mī zøhrā barco bá o rā Jesús, bi bōnī. Pε ya mandøngu dyø ja'i 'būp'ū. Bi huejprāya, porque yø ja'i 'būi tengutho yø dε'yo 'mø hīnjo'o to da mādi, njarbatho. Janangue ndø ya'atho rā ora bi xānnbābi rā hyā yø ja'i rā Jesús. ³⁵ Ya nī ma dī nde p'ūya, bi guatyø xādi rā Jesús, bi 'yεmbī:

—Ya bi nde, 'nε nūua dí 'būhmū rā dāpo ua. ³⁶ Damī 'yεhyø ja'i, n'namhma da map'ū bī ja yø hnīnī, da dānse rā hmε da zi.

³⁷ Bi 'yεmbyø xādi rā Jesús:

—Damī unhnū rā hmε da zi yø ja'i —bi 'yεmbī.

Nū'ū yø xādi p'ūya, bi 'yεmbī:

—¿Harū gue gā hāhū'a yo ciento mā pa rā nzābi ngue gā tāmpha rā hmε da zi yø ja'i 'būcua? —bi 'yεmbī.

³⁸ Māhømbī 'yεmbyø xādi rā Jesús:

—Damī nū hangū yø thūhmε guí hāhū.

Nū'ū yø xādi p'ūya, bi nū hangū yø thūhmε hā. Bi 'yεmbūya:

—Ja ua cāt'a yø thūhmε 'nε yoho yø hūa.

³⁹ Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi yaui:

—Dami xihma yø ja'i da micua ja ra 'batha. Da 'yøtyø zimundo p'ua da mi.

⁴⁰ Bi mihyø ja'i p'uya ngue di nsihme. Yø ciento nja'i p'ua bi mi i'da, yø yote ma'det'a nja'i p'ua bi mi i'da.

⁴¹ Ra Jesús bi hyan'ua cat'a yø thuhme 'ne'ua yoho yø hua. Bi hyanma hets'i p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyo thuhme p'uya, bi unyo xadi ngue di 'darpabi yø ja'i. Da guehyø hua bi dat'i. ⁴² Bi nsihme xanho yø ja'i, ga bi nniya. ⁴³ Mi juate ra ts'ihme yø ja'i p'uya, nu'ua yø xadi ra Jesús bi peti 'de'mayo canasta yø thuhme bi bongui. Xquet'a bi mes'yø hua bi bongui. ⁴⁴ Nu'ua yø ja'i bi nsihme'a ra ora'a, cat'a mahuah'i ma'yohu bi nsihme.

Ni 'yo maxots'e ra dehe ra Jesús.

⁴⁵ Mente ehyø ja'i ra Jesús, bi xihyo xadi ngue di m'met'o da 'yo ra barco, di ma man'na nguadi ra zabi ha bi ja ra hnini Betsaida. ⁴⁶ Mi juadi bi 'yehyo ja'i ra Jesús, bi map'ua bi ja ra nyuni ngue ba mat'Oja. ⁴⁷ Mi nxui p'uya, ya bi 'yo made ra zabi ra barco ni o yø xadi, pe ra Jesús bi 'buse p'ua bi ja ra nyuni. ⁴⁸ Bi bahra Jesús ngue hangu pefi di 'yonna barco'ua yø xadi, pe hingui sa da thogui, porque ra ndahi di cots'i. Mi za'i hyu xudi p'uya, bi map'ua bi 'bahyo xadi ra Jesús, ni 'yo maxots'e ra dehe. Bi ne ngue xta nuits'i. ⁴⁹ Pe mi hyandyø xadi ngue mmap'ua ni 'yo maxots'e ra dehe. Nu'ua yø xadi ra Jesús bi 'yena ngue ra ndahi i nnu. Bi mahra mafi p'uya ngue su. ⁵⁰ Ga bi hyandi, pe ga bi nsu. Pe ra Jesús 'bexpi zofo, bi 'yembi:

—Go gueca, 'yogui suhu —bi 'yembi.

⁵¹ Mi yarbua ja ra barco mi o yø xadi ra Jesús, 'bexpi nsaya ra ndahi. Mi nu yø xadi'a te bi 'yøt'e, man'natho bi nsu. ⁵² Madague'a xi nu yø xadi'ua yø milagro xi 'yøtra Jesús, ngue bi xandyø thuhme bi zi yø ja'i, pe hingui 'yo yø mmui te'o na ra Jesús.

Nup'ua ja ra häi Genesaret bi 'yøthe yø därquehi ra Jesús.

⁵³ Mi zøn'a nenthe ja ra häi Genesaret, bi dat'yø barco 'mø mi bøni. ⁵⁴ Høntho bi bønnä barco ra Jesús, 'bexpi bahyo ja'i mi 'bap'ua ngue te'o. ⁵⁵ Bi ma yø ja'i p'uya, bi 'yonnabi mi'da yø ja'i ngue da ehε. Xifi

ngue da tu yø därquehi da oxyø fidi, da zøp'ua 'bahra Jesús. ⁵⁶ Hønnbua bi zä sønna Jesús, sømp'ua ja yø hnini, sømp'ua ja yø ngunhui, hønnbua ts'ua hapu søni, bi njæqui yø därquehi ngue 'bop'ua ja yø caye, t'äpra mate ra Jesús squerangue rá nyaní rá he da därpabi yø därquehi. 'Be xi sä ha hēmbi.

7

Ja 'da yø costumbre xa nzänse yø ja'i hingui nnu manho ra Jesús.

¹ Nuya 'da yø fariseo 'nehyø xännbate ngue ra ley ngue yø mmengu Jerusalén bi guarbua 'bahra Jesús ngue di nyaui. ² Bi mbøcue 'mø mi nu te øt'i'da yø xadi ra Jesús, ngue hingui xa'yε hante di nsihme, ngue da mecra ts'oqui n'youi yø 'yε. ³ Nuya yø fariseo 'ne gätho mi'da yø judío, i øtyø costumbre xa nzänyø ndiua. Zant'a xa'yε hante di nsihme. ⁴ Nu'mø bá penga tai xquet'a xa'yε, porque ena ngue pecra ts'oqui ja yø 'yε. Xangu mi'da yø costumbre øt'e, xatyø ts'øye, xatyø mohi, punnbi da dättra häi. 'Nehyo t'ots'i nts'ihme pet'e. ⁵ Mi zä mi nurpi te øtyø xadi ra Jesús ngue hingui øt'e tengutho ga 'yo, bi mbøcue p'uya, bi 'yøra ra nt'änni ra Jesús, bi 'yembi:

—¿Hanja ni xadi ngue festho ra hya bi zogahu yø ndiua? Porque hingui pecra ts'oqui ja yø 'yε, ngue di nxayε hante di nsihme.

⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ni xirbua guí ena ngue guí εc'eiha Oja. Go guí øthua na ra hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue bi 'yēn'Oja: “Nuya yø ja'i 'bucua, nu'mø bi nya, xøgue ena majuaní ngue nnu mansugui. Pe himma juani ngue yø mmui ga ndannegui. ⁷ Ya hunte ni bøntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gäma hya xännbate, xangu yø hya xa nzänse ngue embi di manda Oja”, nguna bi man'Oja. ⁸ Nu'aha, guí festhoha yø hya di manda Oja ngue go gadi ja ndummui guí øthua yø costumbre bi zohyo ndiua. Porque xangu yø costumbre guí øthua, tengu yø ts'øye 'nehyø mohi guí xathua, punnbi da dättra häi.

⁹ Go xcá 'yemhma n'na nguadi ya yø hya di manda Oja ngue go guí øthua yø costumbre bi zohyo ndiua. ¹⁰ Nuna ra Moisés bi xihyo ja'i te 'be'a ja ngue da 'yøt'e, bi 'yembi:

“Dami su ni papá, dami su ni mamá”. Bi xi man'na ra hya p'uya, bi 'yembi: “Nu ra ja'i da zanná papá, oque da zanná mamá, i ja ngue di njapra castigo 'ne da tho”, bi 'yembyø ja'i. ¹¹ Pe ya xcá xänmbahya yø ja'i, ngue ra ja'i da zä da 'yembrá papá oque rá mamá: “Nugá papá, nugá mamá, ya hinda zä ga 'da'i te guí siui ya. Porque nu te gä dí pets'i, guehna Oja dadí unni”. ¹² Nu'mø nguna ra hya bi manna ja'i p'uya, ya hin gadi japha di jammansu rá papá oque rá mamá ra ja'i. ¹³ Xangu mi'da yø hya jap'ua hinguí øtha, tengutho ya yø hya dí xi'ahya ya. Nu'mø nguna guí øtha p'uya, ya guí øtha ngue hinte di muui ya yø hya di manda Oja p'uya, ngue guí emhma go ja ts'editho guí 'yøtha ya yø costumbre bi zohyø ndiua.

Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onbá rá n'yomfëni ra ja'i'a.

¹⁴ Bi zonhyø ja'i ra Jesús, bi 'yembi:

—Dami 'yøhma xanho ya yø hya ga mmangä ya. Dami 'yët'ammuiha. ¹⁵ Nu ra ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pönná ne ra ja'i'a. ¹⁶ Di nja ni gu ngue guí 'yøhma na ra hya di mmangä ya —bi 'yembi.

¹⁷ Mi ma yø ja'i p'uya, bi zop'ua ra Jesús. Nuna ra Jesús bi map'ua ja ra ngu säya. Nuya yø xädi p'uya, bi 'yäpi ngue da xifi te ga mbønya yø hya ja juadi bi ma. ¹⁸ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—¿Ua xquet'a hinguí tinni mmuiha hanja ya yø hya dí mmangä 'mø? ¿Ua hinguí pahma na ra hya dá mangä ngue nu te si ra ja'i, hinga gue'a ra ts'oqui'a? ¹⁹ Porque nu'a te gä si ra ja'i, hinda nuansui rá n'yomfëni ra ja'i'a, sinoque rá mmui ra ja'i ni ma'a te si, pe pigui te si ra ja'i.

Ngue nguna ra hya bi manna Jesús, di nequi xanho ngue nu'a te gä si ra ja'i, bi 'yøt'e ngue gä xanho ngue da ts'i. ²⁰ Ra Jesús bi sigue bi 'yembyø ja'i:

—Nu ra ja'i ngue øtra ts'oqui, mbo rá n'yomfëni ní 'yëhra ts'oqui. ²¹ Porque mbo rá n'yomfëni ra ja'i bi mihra ts'o n'yomfëni, tengü ra n'yots'om'mäi, ra nthote, ²² ra mfë, ra nts'o, ra fëhni, ra 'yøt'its'oqui, ra zeya, ra zate, ra n'yets'i, ra m'memmui, da gue'a so rá mmui ngue da hyannba rá mmëti rá

mmic'ëiui. ²³ Gätho ya yø nts'o ya, mbo rá n'yomfëni ra ja'i ní 'yëhe. Guehya di ts'onna ja'i ya.

Nu'a n'na ra xisu hingra judío bi 'yäpra mate ra Jesús ngue da mäts'i.

²⁴ Mi bømp'ua mi 'bahra Jesús, i map'ua ja n'na ra häi ja ra hnini Tiro conna hnini Sidón. Nup'ua ja ra ngu bi nsäya, hinguí nnepe to xta mbadí ngue 'bap'ua. Pe himbi zä bi n'yaní. ²⁵ Nu'a ra hnini'a, mi 'bap'ua n'na ra hmute mi n'youi ra ts'onthi. Mi 'yøhrá mamá ra hmute ngue 'bap'ua ra Jesús. Bi ma ra xisu p'ua 'bahra Jesús, bi ndantyøhmü p'ua 'bäi. ²⁶ Pe hingra judío na ra xisu, porque ra mmengü p'ua ja ra häi Sirofenicia. Bi 'yäpra mate ra Jesús ngue da 'yøthebi rá t'ixü n'youi ra ts'onthi. ²⁷ Pe ra Jesús bi 'yembi:

—Nugä, gue'ua yø judío ja ts'edi ga fäts'i. A nuyá, nu'mø 'bet'o go ga fäxa'i, ya sutho 'mø da thannba ra hmë yø basi, ngue yø fo'yo di t'unni —bi 'yembi.

²⁸ Ra xisu p'uya, bi 'yembi:

—Ahá, grá Hmu, gue'a guí mma. Pe nu'ua yø fo'yo, guerp'ua 'bimëxa sihmë'ua. I jo yø xemhmë hehyø basi p'ua sihmë.

²⁹ Ra Jesús bi 'yembra xisu:

—Xanho te guí mma. Ni ma ni ngu ya, nu ni t'ixü n'youi ra ts'onthi, ya bi zä.

³⁰ Ra xisu p'uya, bi mengui, i ma rá ngu. Mi zönná ngu p'uya, nu'a rá t'ixü mi n'youi ra ts'onthi ya hup'ua ja rá t'ots'i, ya xi zä te mi hëmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohua ngue mi gogu 'ne mi c'üne.

³¹ Mi 'danyø pa p'uya, bi bømp'ua mi 'bahra Jesús, i map'ua ja ra zabi Galilea. I nthop'ua ja ra hnini Sidón, i mpa p'ua ja ra häi Decápolis.

³² Nup'ua ja ra häi Decápolis mi zømp'ua ra Jesús, bá ts'innbabi n'na ra n'yohua ngue ra gogu 'ne ra c'üne. Bi t'äpra mate ngue bi japyø 'ye p'ua ja rá ya ngue da zä te hëmbi.

³³ Nuna ra Jesús bi zica n'nani na ra n'yohua, bi carpa yø saha p'ua ja yø gu. Bi pohrá saha conná jini ngue bi därpa rá janí. ³⁴ Bi hyanma hëts'i p'uya, bi 'yën'a n'na ra jats'i. Bi 'yembra därquëhi p'uya:

—Efata —bi 'yembi.

Nuna ra hya bi ma, i nne da ma ngue ena: “Da xohni ne, da xohni gu”. ³⁵ Nu'a ra ora'a, nuna ra n'yohu mi gogu bi 'yode xanho ra hya, 'ne bi za bi nya xanho. ³⁶ Pe ra Jesus bi xihyo ja'i ngue hinjonda xifi te bi nurpi bi 'yot'e. Pe ena man'na ngue di hejpabi yo ja'i ngue hinte da ma, i mmanyo ja'i p'u ni ma'a te xi nurpi xi otra Jesus. ³⁷ Nu to ga bi 'yode te bi nja, ga di 'yodyo ja'i, di n'yembi:

—Ga xanho te ot'e. Porque ot'e ngue ohra hya yo gogu, 'ne di japi ngue ya xanho yo gone.

8

Ra Jesus bi 'uin'i goho mahua hi ma'yohu.

¹ Man'na ra pa p'uya, xandongu yo ja'i bi mpeti p'u 'buhra Jesus. Ya hin'yu te da zi yo ja'i, ya bi hyatyo nzedi. Bi zonhyo xadi ra Jesus, bi 'yembi:

² —Dadi huca yo ja'i 'bucua, porque ya ra hyu pa 'daua di 'yohu ya. Di pa'a njuani ngue ya hin'yu te da zi yo ja'i. ³ Nu'mo ga etyo ja'i ngue da ma yo ngu, 'ne hingui sihmε, da guennu ja ra 'yu. Porque yap'u yo ngu 'da yo ja'i.

⁴ Nu'u yo xadi bi 'yembi:

—Pe zharu go ga hannbahu te da zi ya yo ja'i 'bucua? A nuua di 'buhmu, ra dapo ua.

⁵ Bi 'yanyo xadi ra Jesus, bi 'yembi:

—zhangu yo thuhme gui hahu 'mo?

Nu'u yo xadi p'uya, bi 'yembi:

—Hondi yoto yo thuhme ja ua.

⁶ Bi manda ra Jesus ngue bi mihyo ja'i. Bi hyan'u yoto yo thuhme p'uya, bi ja mamadi Oja. Bi xenyo thuhme p'uya, bi unyo xadi ngue di 'darpa yo ja'i da zi. ⁷ Xquet'a mi ha zihangu yo hua. Ra Jesus bi ja mamadi Oja. Bi unyo xadi p'uya, ngue di 'darpa yo ja'i da za. ⁸⁻⁹ Nu'u yo ja'i bi nsihme, goho mahua hi ma'yohu. Pe ga bi nniya. Mi juate ra ts'ihme yo ja'i, nu'u yo xadi ra Jesus bi peti yoto canasta yo thuhme bi bongui. 'Bexque'a bi n'yehmi yo ja'i ra Jesus ngue bi ma. ¹⁰ Bi yaru ja ra barco p'uya, co 'nehyo xadi, i map'u ja ra hai Dalmanuta.

Yo fariseo bi xihra Jesus ngue nne da nup'u da 'yot'a n'na ra milagro.

¹¹ Ngu i zohra Jesus, nuya yo fariseo bi ma ba samhya ra Jesus. Di 'bepi da 'yot'a n'na

ra milagro nu mahets'i para ngue di nequi ngue ra m'menhni Oja ra Jesus. ¹² Bi ngasra Jesus, bi 'yembi:

—Hondyo milagro gui nne gui nuhu di nja. Pe nugä di xi'ahu ngue hin tema milagro ga ot'a gui nuhu —bi 'yembi.

¹³ Bi zop'u yo ja'i p'uya, bi yaru ja n'na ra barco conyo xadi, i ma man'na nguadi ra zabi.

Ra Jesus bi xihyo xadi ngue di mfadi xanho, hindä dena hya xannbate yo fariseo, da guehra Herodes.

¹⁴ Nu'u yo xadi ra Jesus xi pumbeni ra thuhme xta hyats'i da zi. Honda n'na ra thuhme mi hap'u ja ra barco. ¹⁵ Ra Jesus bi 'yembyo xadi:

—Damı mfahmu ya, mamı sihu'a ra ixi di unyo fariseo da guehra Herodes.

¹⁶ Di n'yembi n'na ngu n'na'u yo xadi p'uya:

—Ra nzequi xicju ya ngue hinxta ha ra thuhme ga sihu.

¹⁷ Mi bahra Jesus te di nxihyo xadi, bi 'yembuya:

—Gue gui ena di xi'ahu ngue hinxcua ha ra thuhme gui sihu. zUa hingui 'yo ni mmaih na ra hya di mmangä 'mo? Ra nzequi ma'bedi ni mmaih 'mo. ¹⁸ Gui nuhu te di ot'a, pe tengutho 'mo ngue hinte gdı nuhu. Gui ohmu yo hya di mmangä, pe tengutho 'mo hin tema hya gdı ohmu. zUa hingui mbemhmu'a te gui nuhu p'u ha nnä mahä? ¹⁹ Xi'mo ra pa ma xengä'u cut'a yo thuhme ngue bi zi cut'a mahua hi ma'yohu, znjammı canasta yo thuhme bi bongui?

Nu'u yo xadi p'uya, bi 'yembi:

—De'ma yo canasta yo thuhme bi bongui.

²⁰ —Xi'mo ma xengä'u yoto nthuhme ngue bi zi goho mahua hi ma'yohu, znjammı canasta yo thuhme bi bongui? —bi 'yembi.

Yo xadi p'uya, bi 'yembi:

—Yoto canasta yo thuhme bi bongui.

²¹ Ra Jesus bi 'yembi mahon'a p'uya:

—Pe zhanja ngue hingui 'yo ni mmaih ya yo hya di mmangä 'mo?

Nup'u ja ra hnini Betsaida, ja bi 'yothe p'u n'na ra xada ra Jesus.

22 M̄i z̄omp'ua ja ra hn̄ini Betsaida ra Jesús, bá ts'innbabi n'na ra xädä. Bi t'äpra mate da 'yøthe. 23 Ra Jesús bi bennbabi rá 'ye ra xädä, bi zixa nen̄ihni. Nup'ua bi z̄oni, bi zorpa yø dä. Bi dospa maxøts'e yø dä p'uya, bi 'yemb̄i:

—¿Ua guí h̄eti zits'ua ya?

24 Nu'a ra xädä p'uya, bi nhanni, bi 'yemp'uya:

—Dí h̄etyø ja'i ngue 'yo, p̄e entho ra 'bänza p'ua nná h̄eti, porque di hmar'ma dä —bi 'yemb̄i.

25 Mahømbi dospa yø dä p'uya. Nu'a ra n'yohua mi xädä, bi japi ngue di za di h̄eti p'ua h̄eti. Bi nzø xanho yø dä p'uya, handi yap'utho. 26 Ra Jesús bi 'yemb̄i:

—Ni ma ni ngu ya, 'yo 'be gui 'yo ua ja ra hn̄ini ngue gui xihyø ja'i te dá øt'a'i.

Bi manna Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo'a.

27 M'mefa p'uya, bi m̄e yø xädi ra Jesús. Nup'ua ja'a ra hn̄ini Cesarea ngue Filipos, math̄et'i ja yø hn̄ini, ja bi ma da 'yop'ua ra Jesús. Nup'ua ja ra 'yu p'uya, bi 'yännyø xädi, bi 'yemb̄i:

—¿Te'ogä p'ua ga mb̄enyø ja'i ya'mø? —bi 'yemb̄i.

28 Nu'ua yø xädi p'uya bi 'yemb̄i:

—Bua i'da yø ja'i emb̄i ngue gue'e grá Xuua gmi øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, emb̄i ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, emb̄i ngue 'bai toni pøngahya Oja.

29 Ra Jesús mahømbi 'yemb̄yø xädi:

—Xi'ahua p'uya, ¿te'ogä p'ua gni b̄emh̄ma ngue guecä?

Ra Bedu p'uya bi 'yemb̄i:

—Nu'i, gue'e grá Cristo, bá exa'i Oja ngue guí ndast'abi —bi 'yemb̄i.

30 Ra Jesús mahømbi 'yemb̄i:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogä ya —bi 'yemb̄i.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'n̄e bi ma ngue di bennate.

31 Ra Jesús bi xihyø xädi, bi 'yemb̄i:

—Nu ra N'yohua bí 'ye mah̄ets'i, da 'yemm̄ei da ma ma'uni. Nu'ua yø n'yohua 'bet'o p'ua ja ra njia da zui, da guehyø hmu yø mmäcja 'n̄ehyø xänb̄ate ngue ra ley, gä da zui 'n̄e da hyo. P̄e rá hyu pa p'uya, di b̄ennate —bi 'yemb̄i.

32 Nguna ra hya bi manna Jesús, bi xifi xanho yø xädi hanja'a te da thogui. Janangue ra Bedu bi zica n'nanni ra Jesús, bi xifi ngue da hyoni ha di mpommi ra ndate. 33 P̄e ra Jesús mi 'yøde te sifi, bi 'bärbuya ngue h̄erh̄mi'da yø xädi. Bi zahra Bedu p'uya, bi 'yemb̄i:

—Dami 'uegue, rá m̄efi'ra zithu. Porque h̄inga gue'a rá ts'änni Oja so ni mm̄ei di nja, sinoque gue'a yø hyase yø ja'i i so ni mm̄ei di nja —bi 'yemb̄i.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hinjam'mø da gohyø mm̄ei'a ga 'ȳec'ei.

34 Bi zonhyø xädi ra Jesús, da gue h̄mi'da yø ja'i. Bi 'yemb̄i:

—Nu to nne da denngui, h̄ingui sä da zänse te da n'yo. H̄inha di gohrá mm̄ei, madague'a da thop'ua ja ra pont'i. 35 Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mehrá te na. P̄e nu ra ja'i h̄ingui cohra mm̄ei'a ga 'ȳec'ei'gui, madague'a da tho conná ngueque 'n̄e conná nguehra hoga 'da'yo hya, guehna ra ja'i di nyanná te na.

36 Porque h̄inte da dahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mm̄eti gä ra ximhäi, 'n̄e di m'mehrá te. 37 Ni xinda hangu ra m̄enyu da gutra ja'i, h̄inda zä da yanná te. 38 A nuyá yø ja'i ngue yø 'yøt'its'oqui ngue h̄ingui ørpa masu Oja, guehya da den'nathohua ngue guí ec'ei'ha ma hyagä ya. A nuyá, nu ra ja'i ngue p̄esrá sä conná ngueque, oque p̄esrá sä conná nguehra hya dí xänb̄ate, xquet'a da 'yehra pa ngue nugui drá N'yohua dá ε mah̄ets'i, xquet'a ga p̄es'ma sä conná ngue'ua to di jagba. Guehna ra pa ga ma pengui conná ts'edi Oja, ga ma n'yo'be yø maça anxe Oja.

9

1 Nuna ra Jesús mahømbi 'yemb̄yø ja'i:

—Majuani dí xi'ahua ngue nuyá 'da 'b̄ecua ya, h̄inda d̄u, astä gue'mø da nu ngue da hya ra ts'edi Oja di manda ua.

Bi mpä'a te gui n̄equi ra Jesús.

2 Mi tho'a n'nato ma pa, nuna ra Jesús bi zixra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. Bi m̄ep'ua bí ja n'na ra nyuni xanh̄ets'i ngue di m'mase. Ja bá nup'ua yø xädi ngue bi mpä'a gui n̄equi ra Jesús. 3 Nu rá he, di yoxni, xandønt'axi bi gohi. H̄injo'o n'na ra meni ua ja ra ximhäi

da zä da menṇa ulu tengū ga nt'axi bi gohrá he ra Jesús. ⁴ Bi nū yø xädi p'uya ngue 'bäp'u ra Elías conṇa Moisés ngue yaui ra Jesús. ⁵ Ra Bedu bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grá xännbate, ya xanho ngue dí 'būhmā ua. Ma ga hocähe hyū yø t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías —bi 'yēmbi.

⁶ Ngūṇa ra hya bi xifi, porque ra Bedu co 'nē'u yø amigo, ēmmēi bi nsū, asta hinguī mbēni ha ga mman'a ra hya bi mā. ⁷ 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi go'mra gui p'u mi 'bāi. Bi 'yø p'uya ngue nup'u ja ra gui ja bá nyap'u Oja, bi 'yēna:

—Nūna 'būcua ya, guehna mā Ts'ant'u dadi mādi. Nūya yø hya da manṇa ya, dami 'yēt'ammāihū —bi 'yēmbi.

⁸ Mi hyetyø xädi p'uya, ya hinjongui 'bäp'u'u yoho yø n'yohū xi nū. Ya 'bāse p'u ra Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue ni gap'u ja ra nguani p'uya. Ra Jesús bi 'yēmbyo xädi:

—'Yo to gui xifi te gá nūui ya, asta gue'mø bi hnu ra N'yohū bí 'yē mahēts'i ngue di bēnnate —bi 'yēmbi.

¹⁰ Nū'u yø xädi ra Jesús, nū'u yø hya bi xifi hont'a mbēn'a, pē hinjombi xifi te bi nū. Sinoque di nyānsē'u yø xädi te 'bē'a ga mbōnna ra hya bi manṇa Jesús ngue ēna di bēnnate.

Bi manṇa Jesús ngue ra Elías ya bá ēhē bi xihyø ja'i ngue di nsä, porque ya bá ep'u ra Cristo.

¹¹ Nūya yø xädi ra Jesús bi 'yännbū ja ra 'yu, bi 'yēmbi:

—¿Hanja na ra hya mmanyø xännbate ngue ra ley, ēmbi ngue jatho da 'bet'o ra Elías hante ngue da ēhra Cristo?

¹² Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani ngue ra Elías i jatho ngue rá māditho da ēhē da xihyø ja'i ngue di nsä. Pē dami bēmhū ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue te da thohra N'yohū bí 'yē mahēts'i. I mmamp'u ngue da zä ra n'u, da zūhyø ja'i. ¹³ Pē dami pahmū ya ngue nūna t'ēmbi ra Elías, ya bá ēhē. Ya bi nja tengūtho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue di nja. Porque nū hangū ra n'u bi ne da japyø ja'i, gā bi nja.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

¹⁴ Nū'mø ni ma da zøp'u mi 'bū hmi'da yø xädi p'uya, bi nū ngue nūya yø xännbate ngue ra ley di mäspabi yø xädi ngue di njun'mahyāui. Xangu mi'da yø ja'i xi mpeti p'u 'bāi. ¹⁵ Pē ra Jesús, ēna ha bi 'yētho, ja mi nū yø ja'i ya bi zøhø, bi ma yø ja'i p'uya ngue di zēngua. ¹⁶ Ra Jesús bi 'yēmbyo xädi:

—¿Te 'bē'a gni njun'mahyāhū ya 'būcua?

¹⁷ Bá tha'a n'na nc'ei p'u 'būhyø ja'i p'uya, bi 'yēna:

—Ague grá xännbate, nūna mā ts'ant'u 'būcua, n'youi ra ts'onthi asta di gonebi, xtá sigā ua ngue gui 'yøthets'u. ¹⁸ Nū'mø bi ga ra ts'onthi n'youi, ēn'a häi 'nē sohyø fūgui. Di gūxyø ts'i, asta di 'yøts'e. Ya xtá xihni xädi ngue xtá 'yøthets'u, pē hinxā nzā xā 'yøthe.

¹⁹ Ra Jesús bi 'yēmbi gātho yø ja'i 'būp'u:

—¿Asta njam'mø da zōnna pa gui 'yēc'ēigāhū? ¿Ua gui ēna ngue hangū ra pa ga set'āhū? Bá si ua ra ts'ant'u, gā øthegā —bi 'yēmbi.

²⁰ Bi zispabi p'uya. Nū'mø mi nū ra ts'onthi ra Jesús, bi ga ra ts'onthi ra ts'ant'u p'uya. Bi 'yēn'āhāi asta di dannī. 'Nē sohyø fūgui. ²¹ Ra Jesús bi 'yēmbra papá ra ts'ant'u:

—¿Njammī pa nja p'uya?

Mi dahra n'yohū p'uya, bi 'yēna:

—Ya njap'u asta guerp'u bá ngüē ra ts'ant'u. ²² Nū'a ra ts'onthi n'youi, mø bi gū, xangu yø nnidi ya ja ngue da hyo. I høt'a sibi, ogue hørba ja ra dehe. Dami huēga'be, fāxcā'be 'mø ngue da zä gui 'yøthets'u.

²³ Ra Jesús bi 'yēmbi:

—¿Ua hinguī ēc'ēigui? Nū ra ja'i ngue da 'yēc'ēigui, nū te gā man'u hēmbi, hinga hēmbi gā øthe.

²⁴ Nū'a rá papá ra ts'ant'u p'uya, asta ra mafi ha i 'yēna:

—Nugā dí ēc'ēi'i. Pē dami 'yøt'e ngue man'na gā ēc'ēi'i xanho.

²⁵ Mi nū ra Jesús ngue gā bā ep'u yø ja'i da zøp'u 'bāi. Janāngue bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'ant'u, bi 'yēmbi:

—Ague grá ts'onthi, gadi gogubi 'nē gadi gonebi ra ts'ant'u 'būcua. Nūya dí xi'i ngue dami hyep'u ya. 'Yoni mantho güi pengui —bi 'yēmbi.

26 Nu'a ra ts'onthi p'uya, bi japra ts'unt'u ngue xøgue ra mafi, asta pāni. Ra ndussutho te ørpe. Bi 'yēn'ahāi 'mø mi hyep'u. Æntho bi du. Gätho yø ja'i p'uya, di n'yēmbi:

—Bi du na cuø —bi 'yēna.

27 Pē ra Jesús bi bennbabi rá 'yē ra ts'unt'u, mahotho i xots'i.

28 Ya 'bup'u ja ra ngu ra Jesús. Nu'u yø xādi p'uya, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue hinxā nzā xtá øthegāhe ra ts'unt'u mi n'youi ra ts'onthi?

29 Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nūna tengū nā ra ts'onthi mi n'youi ra ts'unt'u, para ngue dā hyep'u ra ja'i n'youi, mahyonitho dā mat'Oja ra ja'i, 'nē dā 'yētrā mmāi.

Mahømbi manna Jesús ngue dā tho, pē bi mā ngue di bennate.

30 M'mēfa p'uya, ra Jesús co 'nēhyø xādi bi map'u ha mi 'bāi, i nthop'u ja ra hāi Galilea. Pē hinguī nnepe xtā mbahyø ja'i hapu di ma. 31 Porque bi xānbāse yø xādi ra Jesús. Bi 'yēmbi:

—Nū ra N'yohu bī 'yē mahets'i, dā ma mā dāpyø ja'i ngue dā hyo. Nu'mø bi hyo p'uya, di bennate'a rá hyu pa.

32 Pē nu'u yø xādi himbi dīnyø mmāi nā ra hya bi xifi. I su xtā 'yānni te ga mbønya yø hya xi manna Jesús.

Ra Jesús bi xānbā yø xādi ndana mā datho dā hnu mansu.

33 Mi zømp'u ja ra hnini Capernaum, mi yarbū ja ra ngu sāya. Ra Jesús bi 'yānyø xādi, bi 'yēmbi:

—¿Tema hya gadi nxihmā p'u ja ra 'yu?

34 Nu'u yø xādi p'uya, hīnjongui thādi. Porque xi njun'mahya p'u ja ra 'yu ngue n'na ngu n'na nne ngue mā datho dā hnu mansu. 35 Janangue nup'u bi mihra Jesús, bi peti gā 'dē'mā yoho yø xādi, bi 'yēmbi:

—Nu'a nne di m'met'o ya ngue nu'ahū, jatho dā 'yøtra 'befi ngue dā māxyø amigo, pēgue hīndi 'yets'i ngue te dā 'yøt'e.

36 Ra Jesús bi zonha n'na ra ts'unt'u mi 'bāp'u, bi 'bāmbū made ha 'bāi. Bi gūspūya bi dets'i. Bi 'yēmbi yø xādi p'uya:

37 —Nū ra ja'i di ja mmansu n'na ra basi tengū nā 'bācua ya, ngūnā dā 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nū te øt'e, gue'a

dī nnu manho ngue dā 'yøt'a, Æntho go di jammansu grā ja'i. Nu ra ja'i di ja mmansugui, hīngā hōngthogui di ja mmansugui, sinoque gue'a Oja bā pēngui di ja mmansu.

Ra Jesús di hejpa yø xādi nuya sūhyø ja'i nnønbabi rá thūhu 'mø øthe yø ja'i.

38 Ra Xuua p'uya, bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā xānbāte, xtā nūgāhe n'na nc'ei ngue nnøn'nā nī thūhu ha gā 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pē xtā hejpahe, porque hīndi n'yohu p'u nnā mähā.

39 Pē ra Jesús bi 'yēmbi:

—'Yo gadi hejpahe yø ja'i nnønga mā thūhu 'mø bi 'yøthe yø ja'i. Porque hīngā hōntho dā nōngā mā thūhu ra ja'i, xīnda ma dā zanguī. 40 Porque nuya yø ja'i hīngui sūcju, mā n'yohu ya. 41 Nuya yø ja'i dā 'yøt'ahū ra nho ngue i pādi ngue guī tēnhū ra Cristo, Oja dā gut'i. Xquet'a ja rá nzābi ra ja'i, madague'a n'na ra zi vasotho ra dehe di unī.

Ra Jesús di japa nts'edi yø xādi ngue dā zu dā 'yøtra ts'oqui.

42 A nuyā, nu'u yø basi ēc'ēigui ndap'u bi zā, tengutho nā ra basi 'bācua ya, nū ra ja'i dā japi ngue dā hyegagui p'u yø basi ēc'ēigui, ra ndate castigo tømra ja'i dā thogui. Hante ngue dā 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xāho ngue dā t'ēnnū ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njūni ngue dā gū'mi. 43 Janangue nu'mø guī ēnā ngue rá ts'oqui nī 'yē p'u gā 'yøtra ts'oqui, dāmi hyejni 'yē, guī 'yēi. Man'na xāho ngue garā do'yē 'mø gā cārbū ha guī m'māhmī Oja, hīnda gue'a ngue di ja gā yoho nī 'yē 'nē ngutho guī mma ra nidu hapu ja ra sibi di dānzø para zantho.

44 Nup'u ja ra nidu 'bāhyø dōnxū hīnha rá nzequi dā zi'a nī ngø. Ra sibi p'uya, hīnjam'mø dā huēt'i. 45 Nu'mø guī ēnā ngue rá ts'oqui nī gūa p'u gā 'yøtra ts'oqui, dāmi hyequi, guī 'yēi. Man'na xāho ngue garā dogua 'mø gā cārbū ha guī m'māhmī Oja, hīnda gue'a ngue di ja gā yoho nī gūa 'nē ngutho guī mma ra nidu hapu ja ra sibi di dānzø para zantho. 46 Nup'u ja ra nidu 'bāhyø dōnxū hīnha rá nzequi dā zi'a nī ngø. Ra sibi p'uya, hīnjam'mø dā huēt'i.

47 Nu'mø guí ɛna ngue rá ts'oqui ni dá p'ua gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahni dá, gui 'yei. Man'na xanho ngue dá n'natho ni dá 'mø gá carbua ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gá yoho ni dá 'nɛ ngutho gui mma ra nidu. 48 Nup'ua ja ra nidu 'bahyø dønxa hinha rá nzɛgui dá zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hijnam'mø dá huɛt'i. 49 Porque nu to gá dá ma ra nidu, di nzø conna sibi.

50 Tengü ra u, xanho ngue te di ma ma'ut'i. Pɛ nu'mø ya hingui u, ya hinte di muui. Xquet'a gui njathua p'uya, 'yo gui nnehua ngue hinte dadí muui'a te gni 'yohua. 'Yo gadi njunt'i n'na ngu n'na'ahua.

10

Bi xännba yø ja'i ra Jesús hin'ya ra nt'ɛdi di nxummi yø xisu.

1 Nuna ra Jesús mi 'bup'ua ja ra hnini Capernaum, pɛ bi ma i mpa p'ua ja ra häi Judea. Bi thogui i ma man'na nguadi ra dathe Jordán. Mandøngu dyø ja'i bi zømp'ua 'bui. Gä bi xännba ra hya yø ja'i, tengutho xi 'yørbua ja yø hnini xi thogui. 2 Bi guat'i 'da yø fariseo p'ua 'buhra Jesús ngue dá 'yørpa yø nt'änni, porque honnbi ha di zædi ngue hinda gue'a ra hya dá ma. Bi 'yɛmbi:

—¿Ua ja ra nt'ɛdi ngue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohua, ua gue hin'na?

3 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xi ra ley bi 'yotra Moisés, ¿te 'bɛ'a ma hya mmamp'ua?

4 Mi dahyø fariseo p'uya, bi 'yɛmbi:

—Nup'ua ja ra ley bi 'yot'a, i mmamp'ua ngue dá zä dá 'yøtra sacua n'na ra n'yohua ngue di nxummi rá xisu.

5 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'ɛdi ngue dá nangra sacua ngue ra nxuni, pɛ ngue mandø nnaxitho yø n'yomfɛmi yø ja'i, janangue bi njap'ua. 6 Pɛ nup'ua rá mædi hinga ngu'a ra hya bá sännba Oja dá 'yøtyø ja'i. Porque mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue nu'mø mambá nhohra ximhäi, Oja bi hocra n'yohua 'nɛ bi hocra xisu. 7 Janangue ra n'yohua sop'ua rá papá, sop'ua rá mamá ngue 'buhmi rá xisu. 8 Nuya yo nc'ɛi ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ɛi, sinoque ɛntho n'na nc'ɛitho. 9 Janangue nuyá, nuya yo nc'ɛi

bi pɛn'na Oja, hin'ya ra nt'ɛdi ngue to di xunnbabi.

10 Nup'ua ja ra ngu p'uya, nuya yø xädi ra Jesús bi 'yänni te nne dá manya yø hya xi ma. 11 Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Nu ra n'yohua di nxummi rá xisu, nu'mø hømbi nthatra n'yohua, dá mɛ man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohua. 12 A nu ra xisu di nxummi rá ndø, 'nɛ høndi nthatui man'na ra n'yohua, ya ra ts'oqui øtra xisu.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

13 Bi zixyø basi yø ja'i p'ua 'buhra Jesús, i nnepyø ja'i ngue dá dospa yø ya yø basi 'nɛ dá xi Oja ngue di japyø basi. Pɛ nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. 14 Bi mbøcue 'mø mi nu te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Dami hyɛhma yø basi dá thocua dí 'bui. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, xquet'a njarbua ya yø basi ya. 15 Majuani dí xi'ahua ngue n'na ra ja'i hingra 'yøde tengutho n'na ra basi ngue ra 'yøde, hinda zä dá zo rá 'yɛ Oja.

16 I thexyø basi ra Jesús, di japrá 'yɛ p'ua ja yø ya yø basi, i äp'a Oja ngue di japi.

Ra mmɛmeti himbi ne dá 'yøt'e te bi xihra Jesús.

17 Ya ja ngue dá ma ra Jesús, pɛ bá ju ra 'dihni n'na ra n'yohua. Bi ndantyøhmu p'ua 'bäi, bi 'yɛmbi:

—Ague grá hoga xännbate, ¿te 'bɛ'a ja ngue gá øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacrä 'da'yo te para zantho? —bi 'yɛmbi.

18 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Ua guí paði te guí mmanya, ngue guí ɛngu xanhogä? Porque hønse Oja xanho.

19 Ua hingui paði hanja'ua yø hya di manda Oja ngue ɛna: “Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá bɛ. 'Yo to guí sännba ra fɛhni. 'Yo grá hyäte. 'Dami su ni papá, dami su ni mamá” —bi 'yɛmbi.

20 Mi dahra n'yohua p'uya, bi 'yɛna:

—Ague grá xännbate, nuya yø hya guí xicya, ya gá xtá øt'e asta gue'mø mará ngüɛgui.

21 Nuna ra Jesús bi hyetra n'yohua yaui, pɛ di nɛqui ngue di maði. Bi 'yɛmbuya:

—Di 'bɛ hman'na ra hya ja ngue gui 'yøt'e. Ni ma ya, dami pä te gá guí pets'i. Dami

unna mēnyu yø hyoya. Nu'mø gá 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bí ja nī mmēti mahēts'i p'uya. Bá ε p'uya, gā mmε madague'a dā tho'i p'ua ja rā pont'i —bi 'yēmbi.

²² Pε mī 'yøhrā n'yohu nā rā hya bi sifi, mambi dūdrā mmāi. Bi matho, porque mará ndømmēmmēti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hīnte hēmbi.

²³ Bi hyētyø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Xandøn hēnnītho ha dī n'unyø mmēmmēti ngue dā zo rá 'yε Oja.

²⁴ Nu'ua yø xādi rā Jesús, di 'yøtho hanja ya yø hya bī mā. Pε rā Jesús mahømbi 'yēmbi:

—Ague ts'unt'ua'ahū, nūya dí mmangā ngue xānhēnnītho ha di zo rá 'yε Oja, guehya yø ja'i xøgue mahøndra mēnyu nī ma yø mmāi ya. ²⁵ Ya fādī ngue rā cameyo, hīnjam'mø dā zā dā thop'ua ja rá xagu n'na rā 'yofani. Pε man'na xandøn hēnnītho ngue n'na rā mmēmmēti dī n'uni dā zo rá 'yε Oja.

²⁶ Nūna rā hya bī manna Jesús, mī 'yøhyø xādi, man'natho bī nsu yø n'yomfēni p'uya. Dī n'yēmbi:

—Rá nzequi ya hīnjonni ja'i dā zā dī nyannā te ya'mø —dī n'yēmbi.

²⁷ Bi hyētyø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hīnda zā dā zānse ha dī nyanyø te. Pε Oja hīnte hēmbi, nū te nne dā 'yøt'e, dā zā ha di japi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'ua yø ja'i n'youi p'ua nī ma.

²⁸ Nūna rā Bēdu bi 'yēmbra Jesús:

—Nūgāhe, ya xtā sohme p'ua te gā dí peshe ngue dí ten'nahe.

²⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani dí xi'ahū, ngue nū to gā xpá nzohyø ngu, xpá nzohyø cu, xpá nzohyø papá, xpá nzohyø basī, xpā nzohyø hāi ngue tennguī ngue mmanna hoga 'da'yo hya, ³⁰ pε mēnte 'bucua ja rā ximhāi rā ja'i, yø ciento nnidītho gangu'a te gā dā dīni ngue'a te gā xpá nzogui. Madague'a dā ts'ui, pε rā pa di 'yεp'ua, di t'unna te para zantho. ³¹ Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pε nu'a rā pa'a, ja ts'utho dāni hnu mansu p'ua. Xangu yø ja'i hīnguī hnu mansu ua, pε nu'a rā pa'a, ja dāni hnu mansu p'ua.

Mahømbi manna Jesús ngue dā tho, pε bī mā ngue di bēnnate.

³² Ya nī hya rā 'yu ngue nī ma Jerusalén, nī 'bet'otho p'ua nī ma yø xādi rā Jesús. Nu'ua yø xādi ya i su, di 'yøtho hanja'a te øtra Jesús ngue nī ma Jerusalén. Pε rā Jesús bi zica n'nanni'ua 'de'ma yoho yø xādi, bi xifi xāho hanja'a te dā thogui. Bi 'yēmbi:

³³ —A nuyá, ya nnā mähā Jerusalén. Nūna rā hnīni nā, nū rā N'yohū bí 'yε mahēts'i dī ndāpyø hmu yø mmācja conyø xānnbate ngue rā ley. Nūya p'uya, guehya dā zānnbi ngue dā dū. Dī dāpyø ja'i hīngyø judío ngue dā hyo. ³⁴ Nūya yø ja'i dī ndāpi, dā n'yemmahya, dā zots'i, dā mēi. M'mefa p'uya, dā hyo. Pε rá hyu pa di bēnnate.

Rā Jacobo conna Xuua bi 'yāpra Jesús ngue dī nja yø cargo xta nhēts'i.

³⁵ Rā Jacobo conna Xuua, guehya yø ts'unt'ua rā Zebedeo ya, bi guarbū 'bāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grā xānnbate, dí nne gā ä'a'be n'na rā mate ya.

³⁶ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Tema mate guī nne gā øt'auī? —bi 'yēmbi.

³⁷ Bi 'yēn'ua āhra mate p'uya:

—Dī nnegä'be ngue nup'ua ha guī mmi ngue guī ndast'abi, n'na dí mīhni n'yēi, n'na dí mīhni gāhā.

³⁸ Pε mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague n'yø'auī, hīnguī padī te rá nsāui nā rā hya guī ähmi. ¿Ua dā zā guī thohmī'a rā n'ua i ja ngue gā thocä? Porque nūgā mathoguiho ja ngue di ungā yø ja'i —bi 'yēmbi.

³⁹ Bi 'yēmbuya:

—Ahá, dā zā gā sägä'be rā n'ua.

Mī dahra Jesús, mahømbi 'yēmbi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu rā n'ua ja ngue guī säui, tengutho rā n'ua ja ngue gā thocä. Mathoguiho di un'auī yø ja'i tengutho ja ngue dí ungā yø ja'i. ⁴⁰ Pε nūna rā hya guī mmāmmi, hīndī tocagui ngue go gā sänni to dī mīp'ua ja mā n'yēi, ogue to dī mīp'ua ja mā gāhā. Nūna Oja, ya xā nzänni to dí mī n'na ngu n'na mā hyo.

⁴¹ Nūna rā hya ähya yo nc'ei mī yayi rā Jesús, bī mbøcue 'mø mī bahya mī 'dēt'a yø

xädi, i sahra Jacobo 'nehra Xuua. ⁴² Pe ra Jesús bi peti gätho yø xädi, bi 'yembí:

—Ya guí pahma ngue yø dast'abi xa t'ets'i, co gätho m'ida yø ts'ut'abi 'bap'ua ja yø hnini, gä di manda yø ja'i. Nu te di manda ngue da 'yøtyø ja'i, gue'a øt'a. ⁴³ Pe nu'ahua, 'yo guí nne ngue guí mandathoha yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xta nhets'i rá cargo da mefi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefi da máxyø mmic'eiuí na. ⁴⁴ A nu'ahua ya, nu'a da ne di m'met'o ngue gätho yø amigo ya, guehna jatho da gohi ngue ni mefiha na. ⁴⁵ Conque ra N'yohua bí 'yε mahets'i, himbi 'yεε ngue n'narba da mi di mandatho. Sinoque bí 'yεε ngue di mpefi da máxyø ja'i. 'Nε hinga høndra 'bäxte da 'yøt'e, asta da du ngue da yaní xandøngu yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe ra Bartimeo mi xädä.

⁴⁶ Mi zømp'ua ja ra hnini Jericó ra Jesús, bi thogui ni n'youi yø xädi. Pe xandøngu yø ja'i bi ntet'i. Nup'ua nenihni p'uya, mi hup'ua na ra Bartimeo mi xädä, rá ts'unt'ua ra Timeo. Mi hup'ua ja ra nen'yu ngue apra mēnyu yø ja'i thop'ua. ⁴⁷ Mi bahra xädä ngue nuna ja ngue da thop'ua hudi, guehna ra Jesús ra mmēngu Nazaret. Bi mahra hmafi p'uya, bi 'yembí:

—Damí huεgagui ague Jesús rá mbom'meto'i ra David —bi 'yembí.

⁴⁸ Nu'ua yø ja'i 'bap'ua mi hura xädä, di hejpi ngue hinda mmafi. Pe ra xädä p'uya, ena man'na ma'be'pi ngue nts'edi ga mafi, bi 'yembí:

—Damí huεgagui ague rá mbom'meto'i ra David —bi 'yembí.

⁴⁹ Bi m'mähra Jesús ngue øde hmat'i. Bi 'yembí yø ja'i p'uya:

—Damí xihmi ngue da εcua.

Bi ma bá ts'ohra xädä p'uya, bi t'embí:

—Da hyu ni mmái ya, ga 'yo, bi ts'o'i'na.

⁵⁰ Ra xädä p'uya, bi 'yemp'ua rá tuhu, bi nanguí, asta ra n'nats'i ngue di johya. Bi map'ua bi 'bahra Jesús. ⁵¹ Ra Jesús bi 'yembí:

—¿Te guí nne di nja'i?

Ra xädä p'uya, bi 'yεna:

—Ague grá xännbate, dí nne ngue di nzø ma dá.

⁵² Ra Jesús bi 'yembrä xädä:

—Ya da zä guí mma ya, bi zä ni dá ngue guí εc'eiguí ngue jagä ra ts'edi ga øthe'i.

'Bexpi nzø yø dá ra xädä p'uya. Bi zä bi n'yo ngue bi mep'ua ni ma ra Jesús.

11

Ra Jesús bi yarbua ja ra hnini Jerusalén, pe εspabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya ni ma da zømp'ua ja ra hnini Jerusalén, ya 'yop'ua ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. Ja jarbatho ra hnini Betfagé 'nehra hnini Betania. Nuna ra Jesús bi 'yet'i yoho yø xädi. ² Bi 'yembí:

—Ni me nu ja ra hnini bí ja nu. Nu'mø gä cut'ui ra hnini, guí timmi p'ua da nthat'i n'na ra burru ngue ma'da'yotho, hñjongui sä. Bá xoqui ngue guá siui ua. ³ Nu'mø to da 'yεn'auí, hanja ngue guí xocui ra burru, guí xihmi p'uya ngue honna Hmu. Pe damí xihmi ngue hinda ya'atho di ndäpi.

⁴ Bi ma'ua yoho yø xädi bi 'yet'i. Bi dimp'ua manthat'i ra burru jonna goxthi ja ra nen'yu. Bi xojp'uya. ⁵ Nu'ua yø ja'i mi 'bap'ua p'uya, bi 'yεn'a n'na nc'ei:

—¿Te 'be'a guí øt'ui? ¿Hanja ngue guí xocui ra burru?

⁶ Nu'ua xocra burru p'uya, bi ma tengutho xi manna Jesús. Nu'ua yø n'yohua p'uya, bi unna nt'edi bi zixra burru. ⁷ Mi zøp'ua 'bahra Jesús, bi gaspa ra burru yø tuhu ngue bi nopa nts'at'i. Bi hyuxra burru ra Jesús, bi ma. ⁸ Nup'ua ja ra 'yu ja ngue da thohra Jesús, xangu yø ja'i ni 'bet'o ngue di tans'yø tuhu pøp'ua ja ra 'yu. Mi'da yø ja'i p'uya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pøp'ua ja ra 'yu. ⁹ O made p'ua ni ma yø ja'i ra Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pe yø ja'i 'da ga matho ngue di johya, i ena:

—Nuna Oja, di japhna rá m'mēnhni 'bucua, guehna tate naya. ¹⁰ Oja di japhna ra dast'abi bá 'benhni ngue di thocra 'befi mi pehra dast'abi David. Maguesε na Oja bi 'ba mahets'i.

¹¹ Nuna ra Jesús mi yarbua ja ra hnini Jerusalén, bi zømp'ua ja ra nija. Bi nu te øtyø ja'i 'bap'ua. Mi dähra nde, bi mengui, i ma Betania. Bi me'ua 'de'ma yoho yø xädi.

Ra Jesús bi otra za ngue ra igo.

¹² Mi hyaxp'uya, nuna ra Jesús bá ep'ua Betania bá n'oxi, i ma Jerusalén. Nup'ua ja ra 'yu p'uya, bi zä ngue tu manthuhu ra Jesús. ¹³ Bi hyanda n'na nza ra igo ngue ya

xi 'dogui xanho. Bi ma bá nu ngue'mø di zædi. Pɛ hinguĩ zædi, porque hinga pa p'ua ngue di nzædi. ¹⁴ Bi 'yø'ua yø xædi te bi xihra za, ngue bi 'yɛmbi:

—Ya hinni mantho di nzæhni ndät'ä ya grá za —bi 'yɛmbi.

Ra Jesús bi 'yɛtyø ja'i mi mpäp'ua ja ra nija.

¹⁵ Nuna ra Jesús, nu'mø mi zømp'ua ja ra hnini Jerusalén, bi map'ua ja ra nija. Nu'ua yø ja'i mi mpäp'ua thinnija, da gue'ua mædi ntäi, gä bi 'yɛt'i. Nuya yø ja'i di pøspa yø mɛnyu yø ja'i yar'ua ni 'yɛhɛ, bi 'yennba yø mɛxa. 'Nɛ bi 'yennba yø nthuts'i'ua pä yø paloma. ¹⁶ Nu'ua yø ja'i ja te ha, ya hinda japi da thop'ua ja ra thinnija. ¹⁷ Bi 'yɛmbyø ja'i p'ua:

—Nup'ua ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'ua ra hya ngue Oja i ɛna: “Nuna ma ngungä, ni hu ngue ra ngunga mhmat'Oja na, 'nɛ ja ndanne ua gätho yø ja'i 'bua nximhäi”. Pɛ nu'ahua, guĩ øthua ngue ja di mpeti ua yø bɛ.

¹⁸ Pɛ nu'ua yø hmu yø mmäcja 'nɛhyø xännbate ngue ra ley mi badi te bi 'yøtra Jesús, hinguĩ nnu manho. Bi hyoni ha di japi ngue da hyo ra Jesús. Pɛ hinga 'bexpi zä ha di japi, porque supi di mbøcue yø ja'i. Porque nu'ua yø hya xännbate ra Jesús, gä di 'yødyø ja'i. ¹⁹ Mi dähra nde p'ua, bi bømp'ua ja ra hnini ra Jesús, bi mɛ yø xædi.

Jatho da 'yɛc'ɛi yø ja'i ngue Oja di unni te da 'yæpi.

²⁰ Mi hyaxp'ua, bi thop'ua 'bähra za ngue ra igo. Bi nu ra za p'ua ngue xi 'yot'i astä yø 'yua. ²¹ Ra Bedu p'ua bi zo rá mmäi'a te ra hya xi manna Jesús. Bi 'yɛmb'ua:

—Ague grá xännbate, nuna ra za gá sɛ hmande, gue xa 'yot'i —bi 'yɛmbi.

²² Mi dähra Jesús, bi 'yɛna:

—Damĩ 'yɛc'ɛi ngue nu'mø guĩ mmat'Ojahua, yøtra Xuua. da mäxaha Oja. ²³ Nu'mø guĩ ɛc'ɛihua xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te guĩ xihma, 'nɛ hinguĩ yøbɛni ni mmäihua, da zä guĩ 'yɛmphua ra nyuni ja na: “Damĩ 'uegue grá nyuni, i map'ua ja ra jathe”, guĩ 'yɛmphua. Ra nyuni p'ua, da 'uegue, di map'ua guĩ xihma ngue di ma. ²⁴ Janangue dí xi'ahua, nu'mø te guĩ äpha Oja, damĩ 'yɛc'ɛihua ngue di 'da'ahua Oja te guĩ äpha. Oja p'ua, da 'yøt'e ngue di nja'a te guĩ

'yäpha. ²⁵ Nu'mø guĩ mmat'Ojahua, 'nɛ bi zo ni mmäi ngue hinguĩ nnu manho te øt'a ni mmic'ɛiui, damĩ punnbi, n'namhma ngue xquet'a di pun'na ni Papähua bi 'bua mahɛts'i. ²⁶ Pɛ nu'mø ngue hin gadi punnbabi ni mmic'ɛiui, xquet'a hinda pun'na ni Papähua bi 'bua mahɛts'i 'mø.

Ra Jesús bi t'änni to bi unna nt'ɛdi te øt'e.

²⁷ Ra Jesús, mi zømp'ua ja ra hnini Jerusalén, i 'yop'ua ja ra nija. Bi guatyø hmu yø mmäcja p'ua, 'nɛhyø xännbate ngue ra ley, 'nɛhya yø n'yohua 'bet'o p'ua ja ra nija.

²⁸ Bi 'yɛmbrä Jesús:

—Ague n'yø, çhanja te guĩ øt'e? çTo bi 'da'i ra nt'ɛdi'a te guĩ øt'e?

²⁹ Mi dähra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nugä xquet'a gä øt'ahua n'na ra nt'änni ya. Pɛ gue guĩ xicjua hanja'a ra hya gä än'nahua, n'namhma ngue xquet'a gä xi'ahua to bi 'dacä ra nt'ɛdi'a te dí øt'ä ua. ³⁰ Xiya, çte'o bi unna nt'ɛdi ra Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? çUa Oja bi unna nt'ɛdi, uague yø ja'itho rá nt'ɛdi'a te bi 'yøt'e?

³¹ Yø ja'i p'ua, di n'yänni te di dadi. Di n'yɛmbi:

—çTeni 'bɛ'a gä xihma ya'mø? Nu'mø gä xihma ngue Oja bi unna nt'ɛdi te bi 'yøtra Xuua, da 'yɛnjua p'ua: “Xina ra hya bi manna Xuua connä ngueque, çhanja ngue hinga 'yɛc'ɛihua 'mø?” da 'yɛnjua p'ua. ³² A nu'mø gä xihma ngue yø ja'itho bi unna nt'ɛdi te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i —di n'yɛmbi.

Rá nzegui p'ua, bi zänyø ja'i ngue ya hinte da xifi te'o bi unna nt'ɛdi'a te bi 'yøtra Xuua, i supi di mbøcue yø ja'i. Porque gätho yø ja'i ɛc'ɛi ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua. ³³ Janangue bi 'yɛmb'ua:

—Hinda pacähe to bi unna nt'ɛdi'a te bi 'yøtra Xuua.

—Mi dähra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ya hinga xicjua na ra hya dí än'nahua, ni xinga guecä gä xi'ahua to di 'dacra nt'ɛdi na te dí øt'e.

12

Ra Jesús i hyɛjpa ra hya n'na ra huahi ngue ra jomhmi.

¹ Nuna ra Jesús, bi hyoni te guĩ hyɛjpa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—Mi 'bua n'na ra n'yohu ngue bi 'yot'a n'na ra nu'ava. Bi fot'e ga ra hai. Bi hoqui hara da de'myo uva 'mo bi nja. 'Ne bi hocra n'noque hara da mihra mahui. Bi hyoni to da gonhui ra huahi, n'namhma ngue nu'mo bi nja yo uva, di t'unna mmehui'a te di tocabi. Bi ma yap'atho ra mmehui p'aya. ² Mi zonna pa da thacyo uva p'aya, nuna ra mmehui bi menhna n'na ra hmiqiu ngue da tu yo uva di tocabi. ³ Pe nu'u yo mefi mambi 'bup'u bi ja ra huahi, bi bentra hmiqiu 'mo mi zomp'u 'bui. Bi uni, ba erbaya. Pe hinte bi unni. ⁴ Ra mmehui p'aya, mahombi menhman'na ra hmiqiu p'u bi ja ra huahi. Nu'u yo mefi ya mambi 'bup'u, hombá mbocue. Ba pandothobi ra hmiqiu ra mmehui. Ba serpa ra ya. ⁵ Ra mmehui p'aya, mahombi menhman'na ra hmiqiu. Pe ya ba tho'a bi menbaya. Bi sigue bi menbabi mi'da p'aya. Ngut'atho bi orpe, 'bu i'da bi pat'i, 'bu i'da bi ho.

⁶ Nuna ra mmehui p'aya, mi si n'na ra ts'unt'u ngue emmei di madi. Ya emp'aya: “Ma ga penhna na ma ts'unt'u ya. Nu'mo bi nu yo mefi na, da nu mansu, porque ma ts'unt'u na”, i ena. ⁷ Pe nu'mo mi zomp'u 'buhyo mefi na ra ts'unt'u ra mmehui, di 'yembyo mefi: “Nuna ya, guehna ra ts'unt'u ja ngue da gohmi ra huahi naya. Ma ga hoha ya, n'namhma ngue ya ma mmetih ra huahi”, di 'yembi. ⁸ Bi benbaya ngue bi hyo. Bi ma ba emma xots'e ra huahi p'aya.

⁹ Nuna ra Jesús, bi 'yanyo ja'i, bi 'yembi:

—Xi'mo ya bi nja ya yo hya di xi'aha ya, zteni 'be'a da 'yotra mmehui? Siempre da ma ra mmehui p'aya, da ho yo mefi conhui ra huahi. N'nan'yo mi'da yo ja'i di fatra huahi p'aya. ¹⁰ Gui pahma xanho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna ra do himbi nu manho yo hyonnigu, guehna ra do bra 'bebo p'u bra fu ra jado naya. ¹¹ Nguna ra hya xa nzan'Oja ngue di nja. A nuju p'aya, di emhma ngue mazihotho te ot'Oja”, enna hya.

¹² Ra Jesús hontho bi xihyo ja'i ya yo hya ya, bi ne yo ja'i xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyo ja'i ngue go xihya yo hya bi hycra Jesús. Pe himbi za xti

bent'i, porque supi di mbocue mi'da yo ja'i. Janangue hinte bi japi.

I nnepyo nsuiui ra Jesús ngue da 'yembi hingu ja ts'edi di njutra menyu nji.

¹³ Nuya 'da yo fariseo, da gue'da yo ja'i ra Herodes, bi 'benhni ngue da jup'atho hai te ga ya ra Jesús, para ngue da zap'u di yapa m'mefa. ¹⁴ Bi 'yembi:

—Ague gra xannbate, di pacähe ngue gra hoga n'yohu, porque ga pømmanho ra hya gui mma. 'Ne hingu su'a te mben'na'i yo ja'i. Madague'a ja yo cargo 'da yo n'yohu gui yau, pe hingu su gui xifi ndana ra hya majuan. Sinoque majuan ngue gui xannbate'a ra hya nne Oja ngue gdá n'yohu. Dami xicje ya, zua xanho ngue di njutra menyu ähra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yembi.

¹⁵ Pe ra Jesús ya padi te mbennbabi yo ja'i ngue'a ra nt'anni orpe, bi 'yembaya:

—zHanja ngue gui samhyagaha? Dami 'yurcaha ra menyu —bi 'yembi.

¹⁶ Bi unna menyu p'aya ngue da nu. Mi nu ra menyu ra Jesús, bi 'yembi:

—zTo ra hmi na n'youi ra menyu ja ua? zTo ra thuhu na ra thuhu n'youi ra menyu?

Mi dahyo ja'i yau ra Jesús, bi 'yembi:

—Guehna ra dast'abi naya —bi 'yembi.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yembyo ja'i yau:

—Nu'a ja ngue gui 'yotha ya, dami unhna ra menyu di tocabi ra dast'abi. Da gue Oja p'aya, dami unhna'a te di tocabi.

Nuna ra hya i dahra Jesús, di 'yodya yo ja'i yau.

Bi manna Jesús ngue di bennate yo anima.

¹⁸ M'mefa p'aya, bi ma 'da yo saduceo, nuya embi ngue hndi bennate yo anima. Bi 'yembra Jesús:

¹⁹ —Ague gra xannbate, nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: nu'mo bi du n'na ra n'yohu, 'ne hndi m'mahyo basi, nu ra xisu ra anima da zogui, nu'a ra n'yohu ra anima, gue'a di nthatui ra 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyo basi tengutho 'mo xti m'mahyo basi ra anima.

²⁰ A nuyá, xi'mo di 'bu'i yoto ma'yohu ngue edadi ncu ya. Nu'a ra n'yohu ma da, di nthati. Pe da 'yehra pa da du, 'ne hndi m'mahyo basi. ²¹ Janangue nu'a ra n'yohu

ra ánima m'mefa bi m'mai, go di nthatui ra 'danxu'a. Pe xquet'a da du ra n'yohu 'ne hindi m'mahyø basi. Nu'a rá hyu rá n'yohu p'uya, hõndi nthatui ra 'danxu 'mø bi du rá n'yohu. ²² Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi du rá ndø, asta gue'mø bi du gä yoto ma'yohu. Gä di nthatui ra xisu, 'ne gä bi du yø n'yohu. Pe himbi m'mahyø basi. Rá nzeGui p'uya, da du ra xisu. ²³ A nuyá, xi'mø ra pa daní bennate yø ánima ya, ¿ndana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmeti ra xisu? Porque gä bi m'mahmi.

²⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i yaui:

—Hinguí padí ha rá nja ra hya guí mmamhmu. Porque hinga guerp'u gä ndinni mmaih'u'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. 'Ne hinguí pahma hangú rá ts'edi Oja i ja. ²⁵ A nu'mø bi bennate yø ánima, da gohi tengutho yø anxε Oja, ya hindi nthatyø ja'i. ²⁶ Nup'u ja ra hya bi 'yotra Moisés, ja di nequi p'u ngue di bennate yø ánima. Porque nt'ot'i p'u ra hya bi man'Oja 'mø mi nyap'u bi nzø ra ndat'o, ngue bi 'yena: “Guecä drá Ojagä ngue ra Abraham. Drá Ojagä ngue ra Isaac. Drá Ojagä ngue ra Jacob”, bi 'yenn'Oja. ²⁷ Ja di nequi p'uya, ngue nup'u 'bu Oja, hinguí tu yø te yø ánima. Janangue hinguí padí ha rá nja'a ra hya guí mmamhmu.

Nuya yø hya di manda Oja, bi manna Jesús ndana ra hya ma datho ja ts'edi da yøtyø ja'i.

²⁸ Nu'a n'na ra xänbäte ngue ra ley, bi 'yøde ha i dapra hya yø ja'i mi yaui ra Jesús. I nnu ngue bi dadí xanho. Bi 'yembaya:

—Xiya yø hya di manda Oja p'u ja rá ley, ¿ndana ra hya exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuya yø hya di manda Oja, nuna exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue ena: “Ague gyø judíohu, dami 'yøhmua na ra hya ja ua. Nuna ra Hmu ma Ojahu, 'dase na. ³⁰ Dami ja ndummui ngue mathoguitho guí mahmu Oja co gätho ni mmaihmu. Hõnt'a guí mbemhmu'a”. ³¹ Nuna rá yoho ra hya di manda Oja, 'ne di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue ena: “Dami mahni mmic'eiui tengutho gni ne ngue di

ma mamadi'i”, enna hya. Guehya yoho yø hya di manda Oja ya, 'ne tate di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i. Guehya yø hya 'bet'o ya ngue gätho mi da yø hya di manda Oja.

³² Mi dahra xänbäte ngue ra ley p'uya, bi 'yembi:

—Xanho te guí mma grá xänbäte. Majuaní te guí mma ngue nuna Oja ma Hmuhu 'dase na. ³³ Guehya yø hya ma datho ja ngue da 'yøtra ja'i ya, da hyahrá mmui ra ja'i ngue di ma Oja, 'ne di mahrá mmic'eiui. Nu'mø ngue ngu'a dí øthu p'uya, ya man'natho nnu manho Oja te dí øthu p'uya, ngue'u yø 'bøt'e ørpa yø ja'i p'u ja ra nija, da gue'u mi da yø cosa ma t'unni Oja.

³⁴ Bi nu ra Jesús ngue padí te mman'a ra n'yohu yaui, bi 'yembaya:

—Ya mi zits'utho gadi 'bedi ngue guí so rá 'ye Oja —bi 'yembi.

Mi xifi tengú na ra hya na p'uya, ya hinni mantho tema hya hõnxta 'yányø ja'i ra Jesús.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

³⁵ Nuna ra Jesús bi xänbä ra hya yø ja'i p'u ja ra nija. Bi 'yembi:

—Nuna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi, yø xänbäte ngue ra ley p'uya, i mman'u ngue dague'a n'na'u yø mbom'meto ra David. Pe nugä ga xi'ahu hanja ya, madague'a ngue rá mbom'meto ra David, pe nuna i hma, hingra ja'itho na. ³⁶ Porque ra David, gue'a ra Espiritu Santo bi bennabi ra hya bi 'yot'i, ngue bi 'yena: “Nuna Oja, nu'mø mi zøjbagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yembi: Dami micua ja ma 'yεigä ya, asta gue'mø ga øt'e ngue guí manda gätho'u ni nsuiui”, bi 'yembi. ³⁷ Ja di nequi p'uya ngue ra David, nu'mø nnønna Cristo, ni huñi ngue rá Hmu. Janangue ra Cristo di nequi ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto ra David.

Bi xihyø ja'i ra Jesús ngue di mfädi xanho, hinda hyätyø xänbäte ngue ra ley.

Xandøngu yø ja'i 'bup'u ja ra nija. Nuna ra hya xänbäte ra Jesús, januaní ngue yø mmui ga 'yøxyø ja'i. ³⁸ Bi sigue bi xänbabi ra hya yø ja'i ra Jesús. Bi 'yembi:

—Damī mfāhm̄ xan̄ho ya, 'yo di hä'ah̄ yø xānbate ngue rā ley. 'Yo guí øth̄ tengutho gā 'yo'ua. Porque di ho ngue sət'a häi yø he. 'Nε di ho ngue di respeta yø ja'i ha gui zengua p'ua ja rā tāi. ³⁹ Nup'ua ja yø nija p'uya, i huantho yø nthuts'i tate xan̄ho ngue ja hup'ua. Nup'ua øt'a ngo yø ja'i p'uya, xquet'a nne ngue tate xtan̄ho ha da mī. ⁴⁰ I tun̄ba yø ngu yø 'danxu, i häti ngue embi di xannbi te pets'i. Nunā rā hya gā ngorpa yø dā yø ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yεmbyø ja'i ngue yø ndøhoga n'yoh̄. Pε nuyá, guehya mathoguitho rā castigo da thohya ngue gātho mī'da yø ja'i.

N'na rā 'danxu bi unna mēnyu Oja.

⁴¹ Nunā rā Jesús, mī hup'ua ja rā nija ha ja rā huada utyø mēnyu yø ja'i. Hεti ha gā utyø mēnyu yø ja'i p'ua ja rā huada. Bi nu xangu yø ja'i ngue yø mmεm̄eti xandøngu rā mēnyu di unī. ⁴² Bi nu n'na rā 'danxu ngue rā zibøhyoya, xquet'a bi gāt'i yoho yø zi xani p'ua ja rā njamēnyu. ⁴³ Bi zonhyø xädi rā Jesús, bi 'yεmb̄aya:

—Majuani dí xi'ah̄ ngue rā zibøhyoya nā rā 'danxu bi unna mēnyu ya, pε man'natho nnu manho Oja rá mēnyu bi unna, hinda gue'ua yø mēnyu mī'da yø ja'i di unī. ⁴⁴ Porque nuya mī'da yø ja'i, yø mmεm̄eti ya, pε gue'a rá mēnyu xa pongui di unī. A nunā rā 'danxu, zits'ua drá mēnyu mī ha. Mī ja ngue xta nzi rá mēnyu bi unī.

13

Bi manna Jesús ngue bá ep'ua rā pa da xotra nija.

¹ Mī bømp'ua ja rā nija rā Jesús, nunā n'na rá xädi bi 'yεmbi:

—Agué grá xānbate, nu rā nija, gue xandønnoho yø do n'youi. 'Nε mazihotho yø hmī yø do.

² Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ahá, mazihotho guí nεqui rā nija. Pε nunā rā nija naya, bá ep'ua rā pa da xotyø ja'i nā. Xøgue di nxädi, hin hap̄a nmī nεqui rā nija.

Bi manna Jesús te ja ngue di nja hante rá nzεgui yø pa.

³ Nup'ua nī hyandra nija, ja nī gop'ua rā nyunī bí ja rā mbonza ja yø olivos. Ja i mep'ua yø xädi rā Jesús. Nup'ua bi zøni, bi mī. Bi guatra Bεdu p'uya, conna Jacobo, rā Xuua, rā Andre. Bi nyaseui rā Jesús, bi 'yεmbi:

⁴ —Dí nne gui xicje njam'mø di nja ya yø hya guí mmanya, ngue da xotra nija yø ja'i. ¿Tema hmεya di nja'mø ya nī ma da zønna pa di nja nā te guí mmanya?

⁵ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Damī mfāhm̄ xandønho, 'yo guí nne to da hyä'ah̄. ⁶ Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yεmbyø ja'i: “Go guecā drá Cristogā ya”, da 'yεmbi. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a p'uya. ⁷ Nu'mø gā 'yøhm̄ ngue ya ja yø datunhni, ogue guí 'yøhm̄ ngue ya ja ngue di nja yø tunhni, 'yo sä guí suh̄. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pε hinga gue'ua yø hmεya'ua ngue rá nzεgui. ⁸ Da nangyø nación ngue da 'yørpa rā tunhni mī'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa rā tunhni mī'da yø dast'abi. Di 'yan'ah̄i ndap'ua bi zä. Dī nja yø thuh̄. Ja da fap'ua rā n'ua ja ngue da tho'a m'mεfa yø ja'i p'uya.

Bi xihyø xädi rā Jesús ngue da zä rā n'ua, da ts'ui.

⁹ Damī mfāhm̄. Porque da 'yεhra pa ngue da ts'ixah̄ fädi. Da mep'ah̄ yø ja'i p'ua ja yø nija. Da ma mā dä'ah̄ p'ua 'bøhyø dast'abi. Dī ndä'ah̄ p'ua 'bøhyø gobierno. Nguna da ja'ah̄ yø ja'i ngue guí εc'εigah̄. Ngue nguna di nja'ah̄, nu'mø ya gdī yah̄ yø ts'ut'abi, ja guí xihm̄ p'ua rā hoga 'da'yo hya p'uya. ¹⁰ Hante ngue da zε'a te ja ngue di nja, nunā rā hoga 'da'yo hya jatho ngue da ma mā'yoni gā rá ngunī nximhäi. ¹¹ Nu'mø bi ma mā bent'i'ah̄, 'yo sä di tu nī mm̄aih̄'a rā hya ja ngue guí xihm̄ rā ts'ut'abi. Porque nu'a rā ora guí dā nī hyah̄ p'ua ja rā ts'ut'abi, gue'a rā Espiritu Santo di bεn'nā rā hya guí xihm̄ rā ts'ut'abi. Ya hingni n'yomfēnise guí jεc̄a rā hya guí mm̄amhm̄. ¹² A nu yø n'yoh̄ εc'εigui, di dāse'ua yø n'yoh̄ hinguí εc'εigui ngue da tho. Yø papá p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø basī, di dāse yø basī ngue da tho. Yø basī p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø papá, di dāse yø papá ngue da tho. ¹³ Ndap'ua bi zä da zū'ah̄

yø ja'i ngue guí εc'εigah. Pε nu ra ja'i hinda hyεgagui, xinda hangu ra n'ua da thogui, gā da zeti, guehna ra ja'i di nyannā te na.

14 Xquet'a guí nnuh̄a ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Daniel, ngue nup'ua ja ra xεqui hin'yua ra nt'εdi di m'mahyø ja'i, ja da 'yørb̄a ra nts'on̄i yø ja'i. (A nuyá, nu ra ja'i di xādi, di n'yo rá mm̄ai 'mø bi nu ngue di nja ya yø hya ja ua.) Nu'mø gā nuh̄a ngue ya bi nja'a p'uya, nu yø ja'i di 'bap'ua ja ra häi Judea, da 'dagui, di map'ua ja yø xanthø. 15 Nu ra ja'i di tøhma xøts'e rá ngu, 'yo di εna ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. 16 Nu ra ja'i di 'yo rá 'bεfi, h̄indi ma rá ngu ngue da ca rá tuh̄u, sinoque da 'dagui n'nahmantho. 17 Pε huεcate yø xisu di hadyø basi'a ra pa'a, ogue di sadyø basi. 18 Dam̄i 'yāph̄a Oja ngue nuya yø hya ya, h̄inda gue'mø ra pa ngue xta nε di nja. 19 Porque xandøn'atho te da thohyø ja'i na ra pa na. Nu te di nja, h̄injam'mø xa nnu yø ja'i ngue xa njap'ua asta gue'mø mambá f̄a'a nximhäi. 'Nε ya h̄inni mantho da hnu ngue mahøndi njap'ua. 20 Nuna Oja, ya xa nzänni ngue h̄inga ya'atho yø pa di nja na ra ndate na. A nu'mø ngue ya'atho di nja, ya h̄injonda bongui. Pε da 'yøt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xa huanhni.

Rā Jesús bi mā ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyätya yø ja'i ya εc'εi.

21 Nu'ua yø pa'ua, 'yo sä guí εc'εih̄a ya yø ja'i da 'yεn'ah̄a: "Nūua, ja bí 'bucua ra Cristo", ogue da 'yεn'ah̄a: "Ní guehna ja bí 'bahna", da 'yεn'ah̄a. 22 Porque xangu yø ndøbethani di n'yo ngue da 'yεmbyø ja'i: "Go guecā drá Cristogā ya", ogue da 'yεmbi: "Go guecā rá pøngahyagā Oja ya", da 'yεna. 'Nε da zā da 'yøtyø milagro. Nuya yø milagro da 'yøt'e, guehya da ne ngue di hyätyø ja'i nuya yø thanhni Oja ya. 23 Mami n'un̄i da thā'ah̄a. Janangue dadi 'bet'o'ah̄a ya yø hya ja ngue di nja m'mεfa.

Bi manna Jesús ngue mahønda εcua ja ra ximhäi.

24 Nu'mø bi tho'ua yø ndate di nja, di m'mεxui ra hyadi 'nehra zana. 25 Da tähyø sø bí ja mahets'i. Nu te gā bí ja maya, gā di pädi ha thogui. 26 Da thandra N'yoh̄a di

'yε mahets'i ngue da n'youi ra gui. Da hnu ngue maguesε, porque mathoguitho ja rá ts'εdi. 27 Nu'ua yø anxε da n'youi, da mēnhni gā rá ngun̄i nximhäi, ngue di pεrpabi yø ja'i nuya xa huanhni.

Bi nhyεjpabi ra hya n'na nza ra igo.

28 Dam̄i pahm̄a na ra hya ga hyεcā ya, ngue gdá hyεjpabi ra hya n'na nza ra igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yeza ngue bi 'dogui, guí pahm̄a p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. 29 Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mø gā nuh̄a ngue bi nja ya yø hya dí xi'ah̄a ya, dam̄i pahm̄a ngue ya xma nguerp̄atho ga ma εhε. 30 Nuya yø hmεya dí xi'ah̄a ya, dam̄i pahm̄a ngue guehya di nja ya, hante ngue da du yø ja'i 'bahyø pa ja p'uya. 31 Nu te bí ja maya, 'nεcua ja ra häi, h̄ingui zai. Pε nuna ra hya dí mmangā, ja para zantho na.

Bi hyεcra hya ra Jesús ngue yø mēfi h̄ingui pad̄i temā pa da zøhyø hmu di manda.

32 I pasc Oja temā pa di nja ya yø hya dí xi'ah̄a. Ni xingyø anxε di pad̄i, ni xinga gueque dí pad̄i temā pa di nja, madague'a ngue rá Ts'ant'ugui Oja. 33 Janangue dam̄i ndø'mateh̄a, mat'Ojah̄a hangu ra pa. Porque h̄ingui pahm̄a temā pa, temā ora ga søcā ua. 34 A nuyá, tengutho n'na ra n'yoh̄a bi ma yap'atho, pε h̄imb̄i zohra hya temā pa da pengui. Nu'ua yø mēfi bi fāti te pets'i. N'na ngu n'na yø mēfi bi zännbā yø tarea ja ngue da 'yøt'e. Nup'ua ja ra goxthi, bi 'bāmb̄a n'na ra māngoxthi, bi xifi ngue da mādi xanho ra goxthi. 35 Pε nuya bi ma mafāti ra 'bεfi, h̄ingui pad̄i temā pa da zøhyø hmu. Da gue'ah̄a ya, dam̄i mfāhm̄a xandønho. Porque xquet'a h̄ingui pahm̄a temā ora da zøhni hmuh̄a, o nuhma ndetho da zøhø, ogue made ra xui da zøhø, ogue ni ma da hyats'i da zøhø, ogue nεcahäi da zøhø. 36 Porque hont'a goma ora da zøhø, pε man'nan'yo mi 'yøth̄a ngue h̄injondi ndø'mate 'mø bi zøhø. 37 Nuna ra hya dí xi'ah̄a ngue gui ndø'mateh̄a, h̄inga høn'athoh̄a dí xi'ah̄a na ra hya na, sinoque gātho yø ja'i dí xifi ngue di ndø'mate xandønho.

14

Nuya yø nsaiui ra Jesús ya sänni ngue da hyo.

¹ Ya ma nyo patho di nsännigo yø ja'i ngue ra pascua. Guehna ra pa ts'i ra thuhme hingui n'youi ra íxi. A nu'a yø hmu yø mmäcja 'nēhyø xännbate ngue ra ley, guehna ya rá ya'atho yø pa honi ha di mbentra Jesús ngue da tho. ² Di n'yēmbi:

—A nuyá, hinga gue'mø ra pa ngue ra ngo ga benthua ya, n'namhma hinda nangyø ja'i da yani.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite rá ya ra Jesús.

³ Ya 'bup'u ja ra hnini Betania ra Jesús. Exa sihme p'u ja rá ngu ra Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya rá do'yo. Bi yut'ambo n'na ra xisu ni du n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'u ra aceite mazihotho ga yuni, bi ma mahoqui conna paxi ngue ra nardo, pe xandøngu rá muui. Bi 'yøjpa rá 'yaga ra m'mo aceite p'uya, bi xispabi rá ya ra Jesús. ⁴ Bi mbøcue 'da yø ja'i mi 'bup'u, di n'yēmbi:

—¿Hanja ngue bi ma ma'aniho na ra aceite na? ⁵ Xta nzä xta 'bä na ngue xti t'unna mēnyu yø hyoya. Porque man'na xangu xti 'bä ra aceite ngue'a te ra nzäbi tãhra ja'i n'na jeya.

Hingui nnu manho yø ja'i te bi 'yøtra xisu.

⁶ Pe ra Jesús bi 'yēmbiyø ja'i:

—Damī hyehma na ra xisu 'bucua. 'Yogui sahmu, porque xanho te ørque. ⁷ A nuya yø hyoya gui mmamhma, hangu ra pa gui nnuha ya yø hyoya. Da zä gui fãxha te honi hont'a goma ora gui nne gui fãxha. Pe nugä hinga nzamhma ua. ⁸ A nuna ra xisu gui mmamhma, bi 'yørcagui'a te bi zarpabi rá ts'edi bi 'yøt'e. Porque ya bi nja'a te mi ja xti nja'mø dá n'yägui. ⁹ Majuani dí xi'aha ngue nup'u ha da hmanna hoga 'da'yo hya gä rá ngani nximhäi, xquet'a 'nē'a te bi 'yørcagui na ra xisu, da hma. Gue'a di fen'a.

Ra Judas di cutyø hya ha di japi ngue di dä ra Jesús.

¹⁰ Nuna ra Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi ma bá nyau yø hmu yø mmäcja. Bá nhēca hyau yø mmäcja ha di japi di dãpra Jesús. ¹¹ Mi

'yø'a ra hya sihyø mmäcja, asta ra ndijohya. Bi xi p'uya ngue di unna mēnyu. Janangue bi hyonna Judas ha di japi ngue di dãpyø mmäcja ra Jesús.

Yø xädi ra Jesús bi hoqui te da zi'a ra nde bi nsännigo ngue ra pascua.

¹² Ya fãhra ngo guehna yø pa ts'i ra thuhme hingui n'youi ra íxi. Nuna ra pa fãhra ngo, guehna ra pa hode'yo yø ja'i ngue sännigo, ngue di nzibde ngue ra pascua. Bi yēmbiyø xädi ra Jesús:

—¿Hapū gui nne ga hocähe ra nzibde gdä nsännigohu ngue ra pascua ya? —bi 'yēmbi.

¹³ Bi 'yēmbiya yoho yø xädi ra Jesús:

—Ní me na bí ja ra hnini ya. Gui nthēui n'na ra n'yohu ni ma rá ngu, di tu n'na xoni ra dehe. Damī tennui hapu da zoni.

¹⁴ Nup'u ja ra ngu da zomp'uya, damī 'yēnui ra mmēnnigu: “Ra xännbate i ena: ¿Hapū ja ra cuarto ga nzibdehe ma xädi ya, ja ga sähe p'u ra ngo ngue ra pascua?” gui 'yēnui. ¹⁵ Ra mmēnnigu p'uya, da 'yut'au n'na ra dacuarto ya mahoqui, bí ja maya ra tøcangu. Ja damī hocui p'u'a te ja ngue gdä nzibdehu p'uya.

¹⁶ Nuya yø xädi mi yau ra Jesús, bi map'u ja ra hnini bi xifi ngue da ma. Mi zomp'u ja ra hnini, nuna ra hya xi manna Jesús, gue'a bi nja'a. Bi dinna ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpa ra nzibde ngue ra pascua p'uya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue padi ndana rá xädi ja ngue di dä.

¹⁷ Mi dãhra nde p'uya, nup'u ja ra ngu xi ma mahojpi te da zi, ja bi zomp'u ra Jesús, ní n'youi'u 'de'ma yoho yø xädi. ¹⁸ Mente sihme p'u ja ra mēxa p'uya, bi 'yēmbiyø xädi:

—Nuyá, dí xi'aha ngue nuua ja ra mēxa dí sihmeha, 'bucua n'na nc'ei jügatho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dãgui.

¹⁹ Nuna ra hya bi manna Jesús, emmēi bi du yø mmui yø xädi. Bi mudi bi 'yänni 'da mi'da p'uya te'o na i mma, bi 'yēmbi:

—¿Ua go guecä'a gui mmanya? —bi 'yēmbi.

²⁰ Bi 'yēntho 'mø mi dãhra Jesús:

—Nuna dí com'be ma mohi ua dí sihme ya, guehna di dägä naya. Guehna n'na nc'ei ngue gui 'de'ma yohohu naya. ²¹ Majuani

ngue ra N'yohu bí 'yε mahets'i da tho'a te ra n'u ja ngue da thogui, tengutho nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue di nja. Pe Hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohu ja ngue di dāgui. Nunā ra n'yohu na, man'na xanho ngue'mø hin xtabá m'mui.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di nzibde.

²² Mente sihmε ra Jesús, bi hyajman'na ra thuhmε. Mi ja mammadi Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xädi da zi. Bi 'yεmbi:

—Damī sihu ra thuhmε ja ua ya. Nunā, guehna mā do'yogā nā.

²³ Bi decra vaso po rá ngui ra uva p'uya. Mi ja mammadi Oja, bi unyø xädi da zi 'da'its'u. ²⁴ Bi 'yεmbi:

—Nunā po ra vaso ja ua ya, guehna mā jigā nā. Porque guehna ra hmεya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque nu'a di mfamma ji, xandøngu yø ja'i di nhohyø ts'oqui. ²⁵ Majuani dí xi'ahu ya, ngue ya hinni mantho 'dap'u ga sihu rá ngui ra uva, asta gue'mø bi zønna pa mā'da'yo hōnga sihu p'u di manda Oja.

²⁶ Mi juate ra nsihmε p'uya, bi duta n'na ra thuhu ngue εspabi Oja. Bi ma p'uya, i map'u bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'mefa yø xädi.

²⁷ Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Gätho'ahu ya, gui sogahu p'u'a di nxui. Porque di nja'a te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue εna: “Ga øt'ä ngue da du ra mände'yo. Yø de'yo p'uya di n'ueni”, i εna. ²⁸ Pe nu'mø dá bennate, gani mpagä Galilea, ja gani tøp'ahu p'u.

²⁹ Ra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Madague'a ngue gä da zoc'a'i p'u ya mi'da mā n'yohu, pe nugä hinga soc'a'i —bi 'yεmbi.

³⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbrā Bedu:

—Majuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, tobe hīndi ma'a rá yohmafi ra øni, ya xqui cōnga nhyundi, gui mma ngue hingu paqui —bi 'yεmbi.

³¹ Pe ra Bedu p'uya n'nat'a mma ngue bi 'yεna:

—A nu'a, hin'na'a. Madague'a ngue 'dap'u ga tui, pe nugä hinga cøn'a'i —bi 'yεmbi.

Gätho'u mi'da yø xädi p'uya, 'da'igu bi mā.

Ra Jesús bi mat'Oja p'u ja ra xequi ni hu ngue Getsemani.

³² Nunā ra Jesús bi mähä yø xädi, bi zømp'u ja ra xequi ni hu ngue Getsemani. Nup'u bi zøni, bi 'yεmbi:

—Damī mihmī ua ya, mente ga thocä mits'u ni guehna ngue ga ma mat'Oja —bi 'yεmbi.

³³ Bi thohmits'u ni nguep'u ra Jesús, bi me ra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. Bi mādi bi dār'man'u rá mmui ra Jesús, mathoguitho ngue bi du rá mmui. ³⁴ Bi 'yεmbyø n'youi p'uya:

—Janjuani ngue tu mā mmigä, nup'u nna sä, ya ja ngue 'bexca tu. Damī cohmi ua ya, pe 'yogui ahmi —bi 'yεmbi.

³⁵ Ra Jesús bi thohmits'u ni nguep'u. Bi m'memfo häi p'uya ngue mmat'Oja. Bi 'yöp'Oja ngue'mø da ne, da yani ngue'a ra ndate ja ngue da thogui. ³⁶ Bi 'yεmp'uya:

—Ague mā Papá'i, nu'i, gätho da zä'i. Damī yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocä. Pe hinga nu'a go ga sannä gue'a di nja'a, sinoque nu te gui sanni, gue'a di nja'a.

³⁷ Mi juadi bi mat'Oja p'uya, bí 'yεp'u 'bu'u hyu yø xädi. Pe bi dini ngue ya mi aha. Bi 'yεmbrā Bedu p'uya:

—Ague Simu, ¿hanja ngue gui aha? ¿Ua xinga n'na ora di sä gui 'yā ni t'aha?

³⁸ Damī mat'Oja, 'yogui ahmu. Nu'mø hinga mat'Ojahu, nthambenitho hinda gue'a gui 'yøthu. I nne ni mmui ngue gui 'yøthu nā ra hya dí mmangä, pe εmmei cuen'ni do'yohu.

³⁹ Mahømbi zop'u yø xädi, bi mengbu xpī 'yεhe ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a m'met'o, ngu'a ra hya xi Oja. ⁴⁰ Mambá pengbaya, mahømbi dinyø xädi ngue mi aha, porque εmmei netha. Mi dambeni yø xädi ya nzofo, hingu padī te di dadī. ⁴¹ Bi ma'a rá hyu ndi p'uya ngue bá mat'Oja. Mambá pengui, bi 'yεmbyø xädi:

—Gue mahøngui ahmi n'yø. Ga nuhmi, ya bi zønna ora di ndäpyø ts'oc'ei ra N'yohu bí 'yε mahets'i. ⁴² Damī nangüi. Ya bá εcua nā di dāgui, ma ga ma c'athu ya.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴³ Mente nzohyø xädi ra Jesús, bi zøhna Judas rá n'youi'ü 'de'ma yoho yø xädi, bá n'youi xangu yø ja'i, bá gü yø juai, bá gü yø za. Guehya yø ja'i xi menhyø hmu yø mmäcja, co 'nehyø xänbäte ngue ra ley, co 'ne'ü yø n'yohü 'bet'o p'ü ja ra nija. ⁴⁴ Nuna ra Judas, ya xi xihyø ja'i tema senya da 'yøt'e, xi 'yëmbi: "Nu'a ra n'yohü ga zenguagä ya, 'ne ga sarpa rá hmi, gue'a guí homhmü'a p'üya. Gui benthü, pe gue mamí thøhmü", xi 'yëmbi. ⁴⁵ Janangue mi zømp'ü 'bähra Jesús, bi guat'i ngue bi zengua. Bi 'yëmbi:

—Agué grá xänbäte —bi 'yëmbi.

Bi zarpa rá hmi p'üya. ⁴⁶ Bexpi bentyø ja'i ra Jesús.

⁴⁷ Bi guxrá juai n'na nc'ei rá xädi ra Jesús. Bi zennbabi rá 'yëhë ra 'bet'o mmäcja, bi hyejpabi rá gü. ⁴⁸ Ra Jesús bi 'yëmbyø ja'i bi bent'i:

—¿Ua guí emhmü ngue drá begä, ngue guí cahü yø juai, 'ne guí cahü yø za ngue gui benngahü? ⁴⁹ Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xänbä ra hya yø ja'i p'ü ja ra nija. Uangui xtä nzä ja xqui benngahü p'ü. Pe nu te guí ørchü ya, ya bi nja'a te ra hya mmamp'ü ja ra Maca Libro —bi 'yëmbi.

⁵⁰ Gä bi zop'ü yø xädi ra Jesús ngue bi 'dagui. ⁵¹ Nu'mø ya ni zi yø ja'i ra Jesús, bi ntet'a n'na ra ts'ünt'ü. Hønda n'na ra sávana di mpät'i. Xquet'a 'nehna ra ts'ünt'ü bi ne xti bentyø ja'i ngue xtä nzits'i. ⁵² Pe nuna ra ts'ünt'ü bi guas'yø ja'i ngue bi 'dagui. Bi zop'ü ra sávana mi tuhü, bi ma mangøtho.

Nuya yø n'yohü 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi ra güenda ra Jesús.

⁵³ Nuna ra Jesús, bi ts'ixpü 'bähra 'bet'o mmäcja. Nup'ü ja rá ngu ra mmäcja, ja bi mpeti p'ü gätho yø hmu yø mmäcja, co 'ne'ü yø n'yohü 'bet'o p'ü ja ra nija, conyø xänbäte ngue ra ley, gä 'dap'ü bi mpeti. ⁵⁴ Pe ra Bedu ní 'befa ya'atho p'ü ní ma yø ja'i ní zi ra Jesús. Mi zømp'ü ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi yat'ambo ra dathi. 'Dap'ü bi mihmi yø policía mađi nharpü ja ra sibi.

⁵⁵ Nu'ü yø hmu yø mmäcja co 'ne'ü yø n'yohü 'bet'o ngue yø judío, 'dap'ü bi mpeti ngue bi nhëca hya, honi ha di japi ngue da 'yëmbi ni 'yup'ü da du ra Jesús. Pe hingui

tini ha di japa hya. ⁵⁶ Xangu yø ja'i bi manyø fehni ngue di yapra Jesús. Pe hindí ntinyø hya ngue da 'da'igu da mamp'ü di yapate. ⁵⁷ M'mëfa p'üya, bi guar'mi'da yø ndøbethani ngue di yapí. Bi 'yëna:

⁵⁸ —Nuna ra n'yohü 'bucua, ya xtä øcähe tema hya xa mman'a m'met'o na, ngue mi ëna: "Ga xot'a na ra nija ngue ra ja'itho bi hoqui. Rá hyü pa p'üya, dí jap'ü man'na ra nija ngue hinjonni ja'i di hoqui", mi ëna.

⁵⁹ Nguna ra hya bi hma, mi'da yø ja'i p'üya, n'nan'yo ra hya i mma. Ya hindí ntinyø hya. ⁶⁰ Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'üya ngue bi 'yëmbra Jesús:

—¿Te guí mmanna ra hya guí nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hin tema hya gdi thadi? —bi 'yëmbi.

⁶¹ Pe ra Jesús hinte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'üya mahømbi 'yëmbi:

—¿Ua gue'e grá Cristo, rá Ts'ünt'ü'i Oja nuna maguesë?

⁶² Mi dahra Jesús, bi 'yëna:

—Ahá, go guecä. 'Ne guí nnuhü ra N'yohü bi 'yë mahets'i dani mmip'ü bí ja rá n'yei Oja nuna jase rá ts'edi. 'Ne da 'yëhra pa ngue hønda ehë, di 'yë mahets'i da n'youi ra guí.

⁶³ Mi 'yøhra mmäcja na ra hya bi manna Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncue. Bi 'yëmbyø ja'i p'üya:

—Nuya mfadi ya ngue hin te man'na ma testigo dí homhmü ya. ⁶⁴ Ya gä 'yøsehü ya ngue thenmahya Oja. Xiya, ¿te guí mmamhmü na ra hya bi manya? —bi 'yëmbyø ja'i.

Gätho yø ja'i p'üya 'da'igu bi ma, bi 'yëna:

—Nuna, ni 'yup'ü ngue da tho na.

⁶⁵ Bi mahyø ja'i p'üya ngue soxra Jesús. Bi gorpa yø dä conna ulu, 'ne bi m'e'mi, bi 'yëmbi:

—Damí padi te'o bi mep'a'i ya —bi 'yëmbi.

Yø soldado p'üya, xquet'a bi m'e'mi.

Bi manna Bedu ngue hingui padi te'o ra Jesús.

⁶⁶ Ya 'bup'ü ja ra dathi ra Bedu. Nu'a n'na ra xisu ngue ra ganí p'ü ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi thop'ü 'bähra Bedu. ⁶⁷ Mi nu ngue di nharpü ja ra sibi, bi za di hetí p'üya. Bi 'yëmbi:

—Nē'i nī n'youi ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret.

⁶⁸ Ra Bedu p'uya, bi 'yēna:

—Nu'a ra Jesús guí mmanya, hīndí pacā te'o na. Janangue hīndí pacā tema hya guí nne guí xicya.

Ra Bedu p'uya, bi map'u bí ja rá goxthi ra dathi. Hontho bi zōn'a goxthi p'uya, bi mmahra ōni. ⁶⁹ Mahōmbi nu ra Bedu'a ra xisu p'uya. Nuna ra xisu bi 'yēmbiyō ja'i 'bap'u:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, guehna n'na nc'ei yō xādi ra Jesús.

⁷⁰ Ra Bedu p'uya, mahōmbi mā ngue hīngui padī te'o ra Jesús. Mī tho hman'na ts'uquits'u p'uya, yō ja'i 'bap'u hōmbi 'yēmbra Bedu:

—Majuani ngue nī n'youi ra Jesús, porque di nēqui ngue grā mmengu Galilea, nt'ōdetho'a te gnī ya.

⁷¹ Mī dahra Bedu p'uya, mahōmbi 'yēna:

—Da jacā ra castigo Oja 'mō ngue hīmma juani te dí xi'ahū. Pē nuna ra n'yohu guí xicjū, hīndí pacā te'o na.

⁷² Mī juadi bi manna ra hya na p'uya, mahōmbi mmahra ōni. Ra Bedu p'uya bi zo rá mmūi na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yēmbi: “Tobe hīndi ma'a rá yohmafi ra ōni, ya xqui cōnga nhyūndi, guí mma ngue hīngui paqui”, xi 'yēmbi. Mī zo rá mmūi ra Bedu na ra hya na p'uya, asta ra zondummai.

15

Bi ts'ixpu 'buhra Pilato ra Jesús.

¹ Mī nēcahāi p'uya, bi mpeti gātho yō hmu yō mmācja, conyō n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, conyō xānnbate ngue ra ley, conyō n'yohu 'bet'o ngue yō judío. Bi nhēcahya ngue sānni ha di japi di yapra Jesús. Bi dūrpa ya, bi zixpu 'buhra Pilato. ² Ra Pilato bi 'yēmbra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yō judío?

Mī dahra Jesús, bi 'yēna:

—Ahá, go guecā tengutho ra hya guí mmanya.

³ Yō mmācja p'uya, xangu mī'da yō hya guí yapī. ⁴ Ra Pilato mahōmbi 'yēmbra Jesús:

—Ya guí ōse te gāma hya guí nyap'a'i ya. ¿Ua hīn tema hya gdi thādī?

⁵ Ra Pilato di 'yōtho ngue hīn tema hya ga ndatho ra Jesús.

Bi manda ra Pilato ngue da ma macuati ra pont'i ra Jesús.

⁶ Nuna ra Pilato, ja n'na rá costumbre ngue di thō'a n'na ra ofādi 'mō ja ra ngo ngue ra pascua. Pē yō ja'i'u huanhni ndana ra ofādi da ma mathōgue. ⁷ Nu'a ra pa'a p'uya, mī ofādi n'na ra n'yohu nī hu ngue ra Barrabás. 'Dap'u ofādiui mī'da yō ja'i ngue yō hyote, xi n'ōt'a tūnhni. ⁸ Mī peti yō ja'i ngue da xihra Pilato ngue di thō'a n'na ra ofādi. ⁹ Ra Pilato bi 'yēmbiyō ja'i:

—¿Ua guí nnehu ngue ga thōcā'a rá dast'abi yō judío? —bi 'yēmbi.

¹⁰ I pahra Pilato ngue ra nts'eya ōtya yō mmācja xi dāpra Jesús. Janangue nguna bi xihyō ja'i, porque bi ne xti thōgue. ¹¹ Pē yō hmu yō mmācja ēmmēi di hātra ts'edi yō ja'i ngue da 'yāpra Pilato ngue di thōhra Barrabás. ¹² Mahōmbi 'yēmbiyō ja'i ra Pilato:

—Xina ra n'yohu guí ēmhmu ngue rá dast'abi yō judío p'uya, ¿te guí nnehu ga japā na? —bi 'yēmbi.

¹³ Yō ja'i p'uya, xōgue n'na hmafitho bi 'yēna:

—Da guatra pont'i na guí mmanya.

¹⁴ Ra Pilato p'uya, bi 'yēmbiyō ja'i:

—Pē ¿tema nts'o xa 'yō'na p'uya?

Yō ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yēna:

—Da guatra pont'i na.

¹⁵ Ra Pilato p'uya, bi ne di hojpa yō mmūi yō ja'i mbōcūe. Janangue bi thōhra Barrabás. A nuna ra Jesús, bi xihyō soldado ngue da fēi, 'nē da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yō soldado thenmahya ra Jesús.

¹⁶ Bi zixyō soldado ra Jesús, i map'u ja ra dathi cuarte. Ja bi ma mapeti p'u gātho yō soldado. ¹⁷ Yō soldado p'uya bi heta n'na ra ulu ngue ra jūpoi ra Jesús. Ya xi me n'na ra corona ngue yō 'uini, bi gāspa rá ya ra Jesús.

¹⁸ I thenmahya p'uya, bi 'yēmbi:

—I tate na rá dast'abi yō judío ya —bi 'yēmbi.

19 Bi jännba rá ya co n'na rá t'o. 'Né bi zots'i. Bi ndantyøhmú p'ú 'bähra Jesús tengutho 'mø ngue majuaní hnu mansu n'na rá dast'abi. 20 Mí juadi bi denmahya, bi gajpabi rá tuhú xi hete. Bi hetrá he ya mí he p'uya. Bi zixpuya ngue di cuarta pont'i.

Ya cuarta pont'i rá Jesús.

21 Nup'ú ja rá 'yú, bi nthéui p'ú n'na rá n'yohú xpi 'yéhra 'bēfi. Rá mmengu Cirene ná rá n'yohú, ní hú ngue rá Simú. Guehna rá papá rá Alejandro 'nehra Rufo. Nu'ú yø soldado maní zi rá Jesús, bi japra Simú ngue bi duxra pont'i nuna dá ma macuati rá Jesús. 22 Nuna rá Jesús, i zixyø ja'i p'ú ja rá xequi ní hú ngue Gólgota. Nuna rá hya ná, i nne dá má ngue rá Njuyaxhmu. 23 Nup'ú bi zønna Jesús, bi t'unna vino n'youi rá mirra para ngue di pumbenibi. Pe rá Jesús himbi ne bi zi. 24 Bi cuarta pont'i p'uya, mí juadi bi nø'mí. Bi ma rá taha yø soldado p'uya ngue to xtá rá taha, gue'a dá gaca n'na xequi rá he rá Jesús.

25 Gato xudi'a rá ora bi ma macuati rá pont'i rá Jesús. 26 Nup'ú ja rá ya rá pont'i bi cuati, bi ma macuati n'na rá letrero xi 'yot'i ngue mmamp'ú te bi ma má'upi. Nuna rá letrero, i éna: “Nuna rá n'yohú 'bucua, guehna rá dast'abi yø judío ná”, éna letrero. 27 'Né yoho yø bē bi ma macuati rá pont'i, n'na i gohrá n'yéi, n'na i gohrá gaha. 28 Ya bi nja tengutho rá hya mmamp'ú ja rá Macá Libro ngue éna: “Tengutho majapi yø ts'oc'ei, ngu'a dá thogui”.

29 Asta huatyø ya yø ja'i thop'ú ja rá pont'i cuarta Jesús ngue thenni. I émbi:

—A nuya n'yø, damí xorpabi rá nija Oja ya. 'Né guí éna ngue nhyu patho gdi hojman'na rá nija. 30 Damí nyanse ya, bá cap'ú ja rá pont'i guí cuatya —émbiyø ja'i.

31 Nu'ú yø hmu yø mmäcja p'uya, conyø xännbate ngue rá ley, Gä thenmahya rá Jesús. Di n'yémbi:

—Mí mmannú rá n'yohú ngue dá yanyø ja'i. Pe nuyá, hinda zá ha di japi di nyanse ya. 32 A nu'mø majuaní ngue rá Cristo rá dast'abi yø judío ya, dá zá dá cahnú ja rá pont'i ya, n'namhma Gä éc'ei'ú te dá má.

Xquet'a 'né'ú yonc'ei 'dap'ú cuathú rá pont'i thenmahya.

Ya bi du rá Jesús.

33 Mí hyuxyadi p'uya, bi m'mexui Gä rá ximhäi asta hyu nde. 34 Nu'mø ní ma dá zú'i hyu nde p'uya, rá ndøts'edi bi 'yenna Jesús: —Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —bi 'yena.

I nne dá manna rá hya ná: “Má Oja'i, má Oja'i, ¿hanja ngue Gä hyegagui p'ú?” 35 Ja mí 'bärputho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i p'uya di n'yémbi:

—Nuna rá n'yohú ná, i nzohra Elías.

36 Nuna n'na nc'ei mí 'bäp'ú, bi ma n'na 'dihitho bá há n'na xequi rá esponja xa ntúdi, bi pop'ú ja rá vino xan'ixi. Bi nøtra t'o p'uya ngue bi cuarpa rá ne rá Jesús ngue dá zúts'i. I émbiyø n'youi p'uya:

—Ma Gä nnuhú ya ngue'mø dá ep'ú rá Elías i nzofo ngue dá hyajhnú ja rá pont'i.

37 Pe rá ndøts'edi i 'yén'a n'na rá hmafi rá Jesús. Bi du p'uya. 38 Nu'a rá ora'a p'uya, nu'a rá ulu mí zup'ú ja rá goxthi nija, bi xet'i, i gai. 39 Nu'a rá capita mí 'bäp'ú ní hyandra Jesús, bi nú te 'bé'a Gä bi 'yøtra Jesús ha i du. Bi 'yén'a p'uya:

—Majuaní ngue nuna rá n'yohú ná, rá ts'ant'ú Oja ná.

40 Xangu yø xisu bí 'bäp'ú yap'útho, hantho te Gä bi nja. Nu'ú yø xisu'ú p'uya, n'youi p'ú rá Salomé, conna Maya nuna rá mmengu Magdala, co 'nehna man'na rá Maya rá mamá rá t'ú Jacobo 'nehra José. 41 Nuya yø xisu ya, nu'mø mambi 'yop'ú ja rá häi Galilea rá Jesús, mí n'youi p'ú ní ma, guehya mí fäts'i ngue di unni te honi. 'Né xangu mí'da yø xisu 'bäp'ú ngue bi den'mø mí ma Jerusalén.

Ya bi ma nt'äqui rá Jesús.

42-43 Mí 'bäp'ú n'na rá mmengu Arimatea ní hú ngue rá José, i 'bet'o ngue yø judío, 'né di respeta yø ja'i. Xquet'a mí tø'mí ngue n'nahmantho di manda ua Oja. Pe comma ngue ya bi nde, ya dá yätra pa ngue rá ts'äya, go guehna rá José bi hya rá ts'edi bi ma bá nyauí rá Pilato, bi 'yäpra nt'edi ngue dá hyajpa rá do'yo rá Jesús. 44 Mí 'yøhra Pilato ngue ya xi du rá Jesús, di 'yøtho hanja. Bi zohna capita p'uya, bi 'yänni ngue'mø majuaní ya xi du, oque hin'na. 45 Rá capita bi má ngue ya xi du. Rá Pilato p'uya, bi unna nt'edi rá José ngue dá hyaxra Jesús. 46 Nuna rá José bi dän'a n'na rá sábana

ngue ra hoga ulu, ngue nu'mø bi hyajpɛ ja ra pont'i ra Jesús, da 'uennbabi rá do'yo. Mi jap'ɛ n'na ra panteón ngue xi ma nt'a'mi p'ɛ ja n'na ra 'bido, ja bi hyaxpɛ ngue bá águi. Bi gotra goxthi conn'na ra ndodo. ⁴⁷ Nuna ra Maya ngue ra mmɛngu Magdala 'nɛhna man'na ra Maya rá mamá ra José, guehya bi máhä ya ngue bi nu ha bi t'águi.

16

Ya bi bɛnnate ra Jesús.

¹ Mi thohra pa ngue ra ts'äya, nuna ra Maya ngue ra mmɛngu Magdala, conna Maya rá mamá ra Jacobo, conna Salomé bi dányø 'yɛthi ya p'ɛya, ngue da map'ɛ bí o ra Jesús, da cots'i. ² Mi hyaxa ra pa ndomingo rá mudi ra pa ngue ra semana, ya pøxyadi, bi map'ɛ bí ja ra panteón. ³ Nup'ɛ ja ra 'yu p'ɛya, di n'yɛmbi:

—Xiya, ¿te'o gue da hyacra do juaxpɛ ja ra goxthi ya?

⁴ Mi zømp'ɛ ja ra panteón, bi nu ngue ya n'nanni 'benna do mi juaxra goxthi, ya xi thaqui. ⁵ Mi yut'ambo, hup'ɛ n'na ra anxɛ he rá t'axca he, ni mihrá hyo ra goxthi ngue n'yei. Bi zu 'mø mi nu. ⁶ Pɛ ra anxɛ bi 'yɛmbi:

—'Yo guí suui. Dí paçä ngue guí hommi ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret bi cuatra pont'i yø ja'i. Ya hinjo'o ua, ya xa bɛnnate. Damí nuui nɛ ha bi 'bɛgui. ⁷ A nuyá, ni mɛ ya, ni xihmi ra Bɛdu co 'nɛ'ɛ mi'da yø xädi ngue daní døp'ahɛ p'ɛ Galilea ra Jesús. Ja gní nuhɛ p'ɛ tengutho bi xi'ahɛ m'mɛt'o.

⁸ Mi bømma xøts'e ya yø xisu p'ɛya, n'na 'dihitho bi ma, made di johya, made i su. Pɛ hinjonni ja'i xta xifi te xi nu, asta huaqui ngue ra ts'u.

Ra Jesús bi nyai na ra Maya ngue ra mmɛngu Magdala.

⁹ Xuðitho'a ndomingo bi bɛnnate ra Jesús. Rá mudiho bi nthɛui na ra Maya ngue ra mmɛngu Magdala. Guehna xi 'yøthe m'mɛt'o ngue mi n'youi yoto yø ts'onthi. ¹⁰ Nu'a te xi nja, go guehna bi ma bá xi hmi'da yø xädi ra Jesús, porque zoni ngue tu yø mmaí. ¹¹ Mi 'yøhya p'ɛya ngue ya xi bɛnnate ra Jesús, 'nɛ i mmanna ra Maya ngue ya xi nu ra Jesús, pɛ hingui ɛc'ɛitho te sifi.

Ra Jesús mahømbi nthɛui yoho yø xädi.

¹² M'mɛfa p'ɛya, ra Jesús mahømbi nthɛui p'ɛ ja ra 'yu mi yoho yø xädi, maní map'ɛ ja ra hñini. Pɛ nu'a ra ora'a p'ɛya, bi 'yøtra Jesús ngue n'nan'yo p'ɛ i nɛqui. ¹³ Nuyä yonc'ɛi ya, bi ma bá xihyø mmixädiui. Pɛ mahøn'a hingui ɛc'ɛitho yø amigo te xifi.

Ya bi nyai gä 'dɛ'ma'da yø xädi ra Jesús.

¹⁴ Rá nɛgui p'ɛya, nuyä 'dɛ'ma'da yø xädi ra Jesús 'darbɛ 'bwi, sihmɛ p'ɛ ja n'na ra mɛxa. Ja mi dannbɛni, ya 'bäp'ɛ ra Jesús. Bi zɛ p'ɛya, ngue hingui ɛc'ɛi 'mø mi sifi ngue ya xi bɛnnate. ¹⁵ Bi xihyø xädi te ja ngue da 'yøt'e, bi 'yɛmbi:

—A nuyá, ni máhä rá ngani nximhäi ya, gui xihmɛ ra hoga 'da'yo hyä gätho yø ja'i. ¹⁶ Nu ra ja'i da 'yɛc'ɛi ra hyä 'nɛ di nxixya, guehna di nyanná te na. Pɛ nu ra ja'i hinda 'yɛc'ɛi ra hyä, da ma ra castigo. ¹⁷ Nu'ɛ yø ja'i da 'yɛc'ɛi ra hyä, da zä da 'yøtyø milagro, porque høntho da 'yäqui ngue ga fäts'i, ya da zä da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. 'Nɛ da zä da nya yø hyä hinxä xädi. ¹⁸ Da zä di bentyø c'ɛya, pɛ hinte da japi. Mada zi ra 'yɛthi ngue ra ndate, pɛ hinte da japi. Da japyø 'yɛ p'ɛ ja yø ya yø därkehi, 'nɛ da zä ha hɛmbi.

Ya bi ma mahɛts'i ra Jesús.

¹⁹ Nuna ra Jesús, mi juadi bi xihyø xädi ya yø hyä di 'bɛpi da 'yøt'e, bi ma mahɛts'i p'ɛya, i mmip'ɛ ja rá n'yei Oja. ²⁰ Nu'ɛ yø xädi p'ɛya, bi ma ndap'ɛ bi zä, bi xihra hoga 'da'yo hyä yø ja'i. A nu'a ra Hmu p'ɛya, i fäts'i ngue øtyø milagro tengutho bi xifi. Nu'mø bi nu yø ja'i yø milagro øtyø xädi ra Jesús, i haxa njuani yø ja'i ngue majuani na ra hyä sifi. Da ngut'atho.

Ra Lucas Nuna ra Lucas, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Ra Lucas bi ma hanja ngue bi 'yotra libro ja ua.

¹ Xangu yø ja'i bi ne bi 'yøtra hya, 'nε bi cuatṛa sɛcuā ya yø hya xa nja ua dí 'bāhmɛ. ² Guehya bi cuatṛa sɛcuā'a te gāma hya bi nxānbate yø māmhya nuya bi nu te gā bi 'yøtra Jesús, asta gue'mø mambá fadi bá xānba ra hya yø ja'i. ³ Nugā xquet'a dadi ja ndummɛi dí honi ha bi njap'ɛ bá fadi, asta guehra tiempo ja p'uya. Ague ma ndø'amigo Teófilo, nugā dí nnu manho ngue ga ɛtra hya ga cuarpɛ ja ra sɛcuā, ga pɛn'na'i. ⁴ Porque dí nne guí padí xanho ngue majuaní na ra hya bi sän'na'i.

N'na rá anxε Oja bi ma ngue di m'mɛhna ra Xuua nuna bi 'yotra nxixya.

⁵ Nu'a ra tiempo mi ndast'abi p'ɛ ja ra häi Judea ra Herodes, mi 'bɛ'a n'na ra mmäcja ngue yø judío ni hu ngue ra Zacarías. Nuna ra Zacarías, yø mmimmɛfihɛ'ɛ yø mmäcja tenna ndu ra mmäcja Abías. Nu'a rá xisu ra Zacarías, ni hu ngue ra Elisabet, guehna n'na rá mbom'meto ra mmäcja Aarón. ⁶ Nuya yonc'ɛi ya, nu'a ra nno nne Oja ngue da 'yøt'e, gue'a bi 'yøt'a. Gä bi 'yøt'ɛ yø hya mmamp'ɛ ja rá ley Oja. Hinjongui pøni da 'yɛmbi ngue hinga gue'a øt'e. ⁷ Pɛ himbi m'mahyø basi, porque mará 'yabasi na ra Elisabet. 'Nε ya gä yø dac'ɛi.

⁸ Nuna ra mmäcja Zacarías, bi tocabi ngue bi zønna ora di m'mɛt'o p'ɛ ja ra danija ngue da danne Oja. ⁹ Nu'ɛ yø mmäcja, ja yø costumbre ngue jɛcra suerte ndana gue'a ra mmäcja da yɛrbɛ ja ra nija dá uhra bopo. Nu'a ra ora'a, bi tocabi ra suerte ra Zacarías ngue da uhra bopo. ¹⁰ Gätho 'bɛ'athi yø ja'i ngue mmat'Oja, mɛnte brá ombo ra Zacarías ngue brá uhra bopo. ¹¹ Ra Zacarías bi nu ngue bi zø'a n'na rá anxε Oja, bi m'mäp'ɛ ja rá hyo ra altar ngue n'yei, ha zø ra bopo. ¹² ɛmmɛi bi nsu 'mø mi nu ra

anxε ra Zacarías. Hingui padí te da 'yøt'e. ¹³ Pɛ ra anxε bi 'yɛmbi:

—Ague Zacarías, 'yo guí su. Porque da 'yøt'a Oja ngue di nja'a te guí äpi. A nuyá, di m'mɛ'a n'na rá ts'ant'ɛ ni xisu Elisabet. Gdi hutí ngue di Xuua. ¹⁴ Gui johya 'mø bi m'mɛi, di nja'i mpähä. Xquet'a xangu yø ja'i di johya 'mø bi m'mɛi. ¹⁵ Porque da nu manho Oja ni ts'ant'ɛ. Nuna ni ts'ant'ɛ hinjam'mø da zi ra vino, 'nε hinte man'na ma cosa da zi ngue di n'iti. Mɛnte yø pa di m'mɛi, di n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁶ Da 'yøt'e ngue xangu yø judío di 'bärpa yø mmɛi da 'yɛc'ɛi Oja nuna 'bɛi ngue ra Hmu. ¹⁷ Nuna ra Xuua di m'mɛt'o p'ɛ di ma ra Hmu. Tengutho ra pøngahya Elías ngue bi ma mahati ra ts'ɛdi, xquet'a di njarbatho ni ts'ant'ɛ ya, da ma mahati ra ts'ɛdi. Da japyø ja'i di 'bätyø mmɛi, da 'yøt'e tengutho mi øtyø mboxita. Nu'ɛ yø mmejhmahya, da badi ngue da dennbabi yø hya yø hoja'i bá dinna hya. Da japyø ja'i ngue di nsäp'ɛ ja yø mmɛi ngue da 'yɛc'ɛi Oja.

¹⁸ Nuna ra Zacarías bi 'yørpɛ ra nt'änni ra anxε, bi 'yɛmbi:

—¿Hanja na ra hya guí xiqui? Porque nugā ya dá ndø, da guehma xisu p'uya, ya ra dac'ɛi —bi 'yɛmbi.

¹⁹ Bi 'yenna anxε p'uya:

—Guecä drá Gabriel. Dí 'bɛcä p'ɛ ja rá hmi rá dä Oja. Go xpɛ mmengä Oja ya ngue ga xi'i na ra hoga 'da'yo hya dí xi'i. ²⁰ Pɛ nuya ngue hingui ɛc'ɛi na ra hya dí xi'i ya, guí ngone ya, hindä zä guí nya, asta gue'mø di m'məhni ts'ant'ɛ dí xi'i. Nuna ra hya dí xi'i, bá ɛp'ɛ ra pa di nja na.

²¹ Nu'ɛ yø ja'i 'bɛ'athi p'uya, i tø'mi ngue da pønna Zacarías. Dí 'yødyø ja'i ngue ya'atho ra ora bá ombo nnija ra Zacarías.

²² Ya hingui sä di nya 'mø mambá pøni. Janangue bi bahyø ja'i ngue ja te bá t'uta mbonnija. Ya yø 'yɛtho ga 'yøtra senya p'uya, porque ya hingui sä di nya.

²³ Nu'mø mi dätṛa pa ngue øträ ndanne p'ɛ ja ra nija ra Zacarías, bi ma rá ngu p'uya.

²⁴ M'mɛfa p'uya, mi hya rá basi rá xisu Elisabet. Bi m'mərpɛ ja rá ngu, hin hapɛ i ma mɛnte ncət'a zana. Ya ɛn'a nbɛmp'uya: ²⁵ “Ngunā bi jacä Oja ya, i nnepe ngue ya hinni mantho da denngagui yø ja'i”, i ɛna.

Bi manná anxε Oja ngue di m'mħra Jesús.

²⁶ M̄i dät'a n'nato zana ngue ha rá basi ra Elisabet, nuna Oja hōmbi menhna anxε Gabriel, bi map'ua ja n'na ra hnini ni hu ngue Nazaret, ja ra häi Galilea. ²⁷ Bi ma da nyau n'na ra hmute xisu ni hu ngue ra Maya. Nuná, ya ja ngue di nthatui n'na ra n'yohu ni hu ngue ra José. Nuna ra José, rá mbom'meto ra dast'abi David. ²⁸ Nu'a ra anxε bi zōp'ua m̄i 'bħra hmute, bi 'yεmbi:

—Nná han'na'i ra nzengua ngue gá nthēui rá mate Oja. I nnu manho'i Oja, 'nε man'na di jap'a'i ngue gátho m̄i'da yō xisu —bi 'yεmbi.

²⁹ Nu'mō m̄i nu ra Maya ngue 'bāp'ua ra anxε, di 'yōtho hanja na ra hya xifi. I εna: “¿Tegue manzengua'a xicā na?” ³⁰ Ra anxε p'uya bi 'yεmbi:

—Ague Maya, 'yo guí su. Nu'i, gá nthēui rá mate Oja. ³¹ A nuya gui hya ni basi ya, 'nε drá ts'ant'ua'a gui ōni. Nu'mō bi m'm̄i, gdí huṭi ngue ra Jesús. ³² Hinjonda zadi tengua na. 'Nε di hu ngue rá Ts'ant'ua Oja maguesε. Nuna Oja mā Hmuh̄u, da japi ngue di ndast'abi na ni ts'ant'ua tengutho m̄i pēhrá mboxita David. ³³ Janangue di manda para zantho yō judío, 'nε di ndast'abi hinha rá nzεgui.

³⁴ Ra Maya p'uya bi 'yōrpa ra nt'anni ra anxε, bi 'yεmbi:

—¿Ha di zā di nja'a guí xiqui, conque tobe hin dadi nthati?

³⁵ Bi 'yεnna anxε p'uya:

—Ra Espiritu Santo da zōp'ua gdi 'b̄i. Nuna Oja maguesε ja rá ts'edi, da zā da 'yōt'e ngue gui hya ni basi. Janangue nuna ra ts'ant'ua di m'm̄i, gā ra nho da n'yo, 'nε di nhuṭi ngue rá Ts'ant'ua Oja. ³⁶ A nuyá, xquet'a 'nε'a ni mēni Elisabet di m'm̄u'a n'na rá ts'ant'ua ya, 'nε guí padī ngue ya ra dāc'ei'a ra xisu. 'Nε t'εmbi ngue ra 'yabasi na ra xisu na. A nuyá, ya n'nato zana ha rá basi naya. ³⁷ Nuna Oja, h̄inte hεmbi.

³⁸ Bi 'yεnna Maya p'uya:

—Ya dí ōcā na ra hya mman'Oja 'mō. Da jacā Oja na ra hya guí xiqui.

M̄i manna Maya na ra hya na p'uya, bi ma ra anxε.

Bi ma ra Maya di zengua ra Elisabet.

³⁹ A nuyá, nuna ra Maya bi ma n'nahmantho p'ua ja n'na ra hnini rá njap'ua ja yō xantho ja'a ra häi Judea. ⁴⁰ M̄i zōmp'ua ja rá ngu ra Zacarías, bi yat'ambo ra Maya, bi zengua ra Elisabet. ⁴¹ Nu'mō m̄i 'yōhra Elisabet ngue di zenguate ra Maya, ra Elisabet bi 'yanná basi o rá mm̄i. Ra Espiritu Santo bi bennbabi ra hya da xihra Maya. ⁴² Bi ts'edi bi 'yεmbuya:

—Man'natho bi jap'a'i Oja ngue gátho m̄i'da yō xisu. 'Nε xquet'a bi unná njapi ni basi. ⁴³ ¿Hague ngu ra njama mmadi ja ngue gā ōt'ä, ngue bá εhε bi zenguagui rá mamá mā Hmu? ⁴⁴ Hontho bi zo mā gu ngue gadī zenguagui, nuna mā basi o mā mm̄i bi 'yāni ngue di johya. ⁴⁵ Ra mmēnthi gá nthēui ngue gá 'yεc'ei ra hya bi si'i, porque nu'a te mman'Oja, di nja'a —bi 'yεnna Elisabet.

⁴⁶ Ra Maya bi 'yεna:

—Nugā dí εspabi Oja. ⁴⁷ Di johya mā mm̄i conná nguehna Oja mā yantegā. ⁴⁸ Porque bi 'yōrcagui mā su Oja, 'nε hinga njuanigui, nugā drá mēfitho. Nu ra pa di ma p'uya, gátho yō ja'i da 'yεngui ngue ra mmēnthi dá nthε'be. ⁴⁹ Porque jase rá ts'edi Oja, ¿hague ngu ganho'a te bi 'yōrcagui? Nuna Oja, maguesε na. ⁵⁰ Hangu ra pa di huεcyō ja'i suprá xudi Oja. ⁵¹ I ja ts'edi te bi 'yōt'e. Bi hyejpa yō hya yō ja'i di 'yεts'i. ⁵² Bi 'yenspa ja yō nhudi yō dast'abi. Bi japi bi hya ra ts'edi yō ja'i hinga njuani. ⁵³ Bi 'yōt'e ngue mbonguitho te da zi yō ja'i m̄i tumanthuhu. Bi 'yetyō mmēmmeti, h̄indi japi te da hyats'i. ⁵⁴ Bi nja rá yemm̄i conná ngue'ua yō judío m̄i thanne, h̄imbi pumbeni bi m̄ats'i. ⁵⁵ Bi nja tengutho ra hya bi sihma mboxitah̄u Abraham, ngue para zantho da ma mahuequi'ua yō mbom'meto.

⁵⁶ Nuna ra Maya, nhyushna bá m'm̄p'ua 'bħra Elisabet. Bi ma rá ngu m'mēfa p'uya.

Bi mħra Xuua nuna bi 'yōtra nxixya.

⁵⁷ M̄i zōnna pa di ōnná ts'ant'ua ra Elisabet. ⁵⁸ Bi ma di zengua'ua yō besino, 'nεhyō mēni. Bi bahyō ja'i ngue xandōngu ra nho bi 'yōrpabi Oja. ⁵⁹ Ya rá hyato mā pa xi mħra ts'ant'ua, bi ma mhmēpya p'uya, bi njapra circuncisión. Yō ja'i p'uya nnepe di hu ra ts'ant'ua tengutho gui hu rá papá Zacarías. ⁶⁰ Pε rá mamá ra ts'ant'ua bi 'yεna:

—Hin'na. Man'na xanho di hu ngue di Xuua —bi 'yēna.

⁶¹ Bi t'embaya:

—¿Hanja? Conque hinga n'na ni mēni ni hu'a ra thuhu gui mmanya.

⁶² Bi t'orpa ra senya rá papá ra ts'unt'u p'uya, ngue t'anni te di hu. ⁶³ Bi 'yá'a n'na ra xithe p'uya, bi cuatra thuhu di ho, bi 'yēna: “Di hu ngue di Xuua”. Gátho yø ja'i p'uya, di 'yøtho. ⁶⁴ Bexque'a ra ora'a p'uya, bi zä bi nya ra Zacarías. Janjuaní ngue di ja mammađi Oja p'uya. ⁶⁵ Gä di 'yøtho'u yø besino'a te bi nja. Gátho'a ra xequi mi 'bui ja ra häi Judea, i mmanyø ja'i te bi nja. ⁶⁶ Gátho ya yø ja'i bi bađi te bi nja, di n'yomfēni, 'nē di n'yänni n'na ngu n'na, hague nja'a ya. Di n'yēmbyo ja'i:

—¿Te 'be'a gátho da 'yø'r'mø bi ndan'yohu na ra ts'unt'u na? —di n'yēmbi.

Porque emmei di unná njapi Oja.

Ja ua yø hya bi manna Zacarías.

⁶⁷ Nuná ra Zacarías rá papá ra Xuua, bi bēnnbabi ra Espíritu Santo ra hya da ma. Bi 'yēna:

⁶⁸ —Ma ga espabi na ma Hmu Oja. Porque da εε ua 'būhyø judío ngue di pøhø. ⁶⁹ Da pēngahū n'na ra Yante ja rá ts'edi. Guehna n'na rá mbom'meto ra David nuna bi 'yø't'e te nne Oja. ⁷⁰ Nu'mø yø pa xa thogui nguna ra hya bi bēnnbabi yø pøngahya Oja 'mø mi yat'a ra hya bi nepe bi ma. ⁷¹ Bi ma ngue da yanju p'u 'būhma nsuihu. 'Nē da yanju ngue'u to gä nnu man'uju. ⁷² Bi ma ngue di huεc'u ma mboxitahu xa m'mui. 'Nē bi ma ngue nu'a rá maça hya bi xifi, hīndi pumbēni. ⁷³ Guehna ra hya bi yarpabi Oja na ma mboxitahu Abraham. ⁷⁴ Bi xifi ngue da yanju p'u 'būhma nsuihu, n'namhma ngue ya hinga su ga thannehu Oja. ⁷⁵ 'Nē ga nsuphu, gä ra nho gdá n'yohu mente ra pa ga m'mūhm. ⁷⁶ A nu'i grá zits'unt'u, gdi hu ngue rá pøngahya'i na Oja maguesε ya. Porque gui m'met'o ngue gui xojpa yø mmui yø ja'i hante dá εhra Hmu. ⁷⁷ Nu'i gui japi da bahyø ja'i ngue ya da ma nhyani, 'nē di mpunnbabi yø ts'oqui. ⁷⁸ Nuná Oja di maçju, 'nē di huεgahu. Tengū ra hyadi di yor'mø ma pa, asta maya bi nēxrá nyot'i søcua ja ra häi. ⁷⁹ Nu'u yø ja'i 'bu 'bexui da

zä da dinna 'yu. Njarbūtho ya, nuya yø ja'i xants'o ga 'yo, ya ja ngue di nthēui ra ndate. Da xojpa Oja yø mmui. Da japi da bahyø ja'i ha di nhojpaui Oja —bi 'yēnna Zacarías.

⁸⁰ Man'na ni zacra ts'unt'u, bi nte 'nē man'na ni ba Oja. Pe bá m'mup'u ja ra dapo asta gue'mø mi zønna pa da xihra hya yø judío.

2

Ya bi mihra Jesús.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, gátho'u yø nación di manda ra dast'abi Augusto, bi manda ngue da ma nsots'i ra censo. ² Guehna rá mudi ra censo bi ma nsots'i 'mø mi ndast'abi ra Cirenio p'u ja ra häi Siria. ³ Gátho yø ja'i, ja ngue da map'u ja ra hnini xa m'mūhyø mboxita, ngue di cuatyø thuhu. ⁴ Janangue nuna ra José bá nēxpū ja ra hnini Nazaret ja ra häi Galilea, i map'u ja ra hnini Belén ja ra häi Judea mará mmēngu ra David. Porque ra José, rá mbom'meto ra David. ⁵ Bi ma ra José di cuatrá thuhu conna Maya rá xisu. Nuná ra José himbi dāhrá xisu, pe ra Maya ya ha rá basi. ⁶ Mente 'bup'u ja ra hnini Belén, nuna ra Maya bi zønna ora di m'mēni. ⁷ Bi m'mūhrá mudi ts'unt'u. Bi 'ue ra ulu 'mø mi mi. Bi gārbu ja rá mosa yø fani, porque hin'yu ha di nsäya, hīnda hōnnbu ja ra ngumfani i sä.

Bi zøhyø anxe p'u 'būhyø mändε'yo.

⁸ Mi 'bup'u yø mändε'yo p'u jon'a Belén, mađi haxpu ngue fādi gä ra xui yø dε'yo. ⁹ Mi dambēni, ya 'bup'u n'na rá anxe Oja. Rá nyot'i Oja p'uya, bi yot'i gátho p'u 'bui. Pe emmei bi nsu. ¹⁰ Ra anxe p'uya bi 'yēmbi:

—'Yo gui suhu. Porque nná han'nahū ra hoga 'da'yo hya ya, 'nē hōnnbu bi zä di johya yø ja'i 'mø bi 'yøhna ra hya nná hagä ya. ¹¹ A nuyá, ya bi mihni Yantehū p'u ja ra hnini mi 'būhra David. Guehna ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi naya. ¹² Ga xi'i te jap'u ha gui timhma. I nt'ε ra ulu na ra ts'unt'u, op'u ja rá mosa yø fani.

¹³ Mente ya ra anxe p'uya, bi nēqui mi'da yø anxe bí 'yē mahets'i. Gä espabi Oja yø anxe, i εna:

¹⁴ —Maguesε na Oja bí 'bu mahets'i. 'Nēcua ja ra ximhäi, da hyurpa yø mmui yø ja'i da nurpa rá mate.

15 Høntho bi manyø anxε nā ra hya nā p'uya, bi mengui, i ma mahεts'i. Yø mändε'yo p'uya, di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—Ma gā mmähä Belén. Gā ma nuh'a ra hya bi ørcah Oja ngue bi nja ya.

16 N'nahmantho bi ma yø mändε'yo p'uya. Bi dimp'u mi 'buhra Maya 'nehra José. Nu'a rá ts'ant'u, op'u ja rá mosa yø fani. 17 Mi nup'u ha 'bui, bi xifi ngue ya xi manna anxε ngue xi mihra 'uene. 18 Nu'u yø ja'i bi 'yøhya yø hya bi manyø mändε'yo, di 'yøtho hanja nā ra hya sifi. 19 Pε ra Maya hinha gui pumbeni nā ra hya bi sifi, hont'a mben'a. 20 Nu'u yø mändε'yo bi mengbæ xpi 'yεhε, pε espabi Oja, 'nε di ja mammadi ngue'a te ra hya xi 'yøde, 'nε'a te gā xi nu. Gā bi nja tengutho xi sifi.

Bi ts'ixp'u ja ra nija ra Jesús ngue da ma madäpi Oja.

21 Ja rá hyato mā pa xi m'muhra ts'ant'u p'uya, bi ma mhmεpya, bi njapra circuncisión. 'Nε i hut'i ngue ra Jesús, tengutho ra thuhu bi manna anxε nuna bi nyaui ra Maya hante da hya rá basi.

22 Nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, i nt'ot'i p'u njammi pa xā m'muhra basi 'mø da zā da ma nija. Janangue nu'mø mi dātra pa, bi ts'ixra 'uene p'u ja ra hnini Jerusalén ngue da ma mā däpi Oja. 23 Nguna bi 'yøt'e porque nup'u ja rá ley Oja, i nt'ot'i p'u ra hya ngue εna: “Nu'a rá mædi basi ra ja'i di m'mæi ngue drá ts'ant'u, da ma mā däpi Oja”, i εna. 24 Bi ma p'uya ngue bá øtra 'bøt'e tengutho nt'ot'i p'u ja ra ley, ngue da hyo yoho yø ts'int's'u ngue ra tórtola, ogue yoho yø paloma.

25 Nu'a ra tiempo'a p'uya, mi 'bap'u Jerusalén n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simeón. Guehna n'na ra hoga n'yohu mi thanne Oja, 'nε mi tøm'i ngue da ma nhyani yø judío. Ra Espiritu Santo di bεnnbi te da 'yø'nā ra Simeón. 26 Ya xi 'yuti ngue hante da du, 'be da nu ra Cristo nu'a ja ngue da pεn'Oja ngue di ndast'abi. 27 Nuna ra Simeón bi bεnnbabi ra Espiritu Santo ngue bi map'u ja ra nija. A nuna rá papá 'nehra mamá nā ra t'uts'ant'u Jesús, ya bi zøp'u ja ra nija, nnepe ngue da ma mā däpi Oja nā ra Jesús, tengutho mmamp'u ja ra ley.

28 Nuna ra Simeón bi hyanna ts'ant'u ngue bi dets'i. Bi ja mammadi Oja p'uya, bi 'yεna:

29 —Ma Oja'i, bi hyu mā mmæigā ya. Porque ya bi nja'a te gā yarqui ngue di nja hante gā tu. 30 Ya dá nugā nā ja ngue di nyante ya. 31 Guehna guá sänni ngue da badi gātho yø ja'i nā. 32 Nuna ya guehna da xojpa yø mmæi yø ja'i hinyø judío nā. Connā guehna da ma maya yø judío.

33 Nuna ra hya bi xihra zi'uene ra Simeón, ra José 'nehra mamá ra Jesús di 'yøtho hanja'a ra hya øde. 34 Nuna ra Simeón, bi 'yāp'a Oja ngue di japi. Bi t'embra Maya rá mamá ra Jesús:

—Nuna ra zi'uene 'bucua, bá ts'ännbabi nā ngue nu'mø bi ndan'yohu, xangu yø judío hinda nu manho, guehya di m'mehya. Pε nu to da nu manho, guehna ra ja'i di nyani. 35 Guehna di fadi te mbemp'u ja yø mmæi n'na ngu n'na yø ja'i nā. Dí xi'i te ja ngue di nja, ngue ra dummæi gui thogui, tengutho 'mø da thohra juai p'u ja ni mmæi.

36 Nup'u ja ra nija p'uya, mi 'bap'u n'na ra xisu ngue di bεnnbabi Oja ra hya xihyø ja'i. Ni hu ngue ra Ana nā ra xisu, rá t'ixu'a ndu ra Fanuel, rá mbom'mεto ra Aser. Rá ngüetho 'mø mi nthati, pε hōnda nyoto jeya bi m'mæhmi rá ndø. Pε ya ra bødaç'ei ya.

37 A nuyá, ya goho 'däte magoho njeya ra 'danxu ya. Hinha ni bømp'u ja ra nija. I thanne Oja ra pa ra xui, mmat'Oja hin'yæ p'u rá nzequi 'nε etrá mmæi. 38 Mi yutra Ana p'u 'buhra zi'uene Jesús, bi mat'Oja, di ja mammadi Oja. M'mæfa p'uya, bi xihyø ja'i 'bap'u ja ra nija, ngue nu'a ra 'uene 'bap'u, gue'a ra Yante mi tøm'yø judío p'u Jerusalén.

Ra José 'nehra Maya bi mengui, i ma Nazaret.

39 Mi juadi bi 'yøt'e te gā nt'ot'i p'u ja rá ley Oja, bi mengbaya, i map'u ja ra hnini Nazaret ja ra häi Galilea. 40 Nu'a ra zits'ant'u, man'na ni zaqui, i te, 'nε man'na ni dinna hya, porque Oja εmmæi bi japi.

Bi map'u ja ra nija nā ra ts'ant'u Jesús.

41 Nuna ra José 'nehra Maya, njeya njeya pa Jerusalén, bi nnu ra ngo ngue ra pas-cua. 42 Ya hā n'nema yo njeya ra Jesús, xquet'a 'nehna 'da i ma dra ts'ännigo p'u Jerusalén. 43 Mi guahra ngo, bi mengui, i

ma yø ngu. Pɛ ra Jesús bá cop'ɛ Jerusalén, hinguí pahrá papá 'nɛhrá mamá ngue bá cohi. ⁴⁴ T'ɛmbi ngue ni n'yohɛ yø ja'i p'ɛ ja ra 'yu na ra Jesús. Bi n'yo n'na pa, ja bi madi bi hyomp'ɛya, änyø mɛni 'nɛhyø mpadihɛ. ⁴⁵ Pɛ himbi dini. Hømbi mengbɛya, i ma Jerusalén ngue bá honi.

⁴⁶ Rá hyu pa p'ɛya, bi dimp'ɛ ja ra nija na ra Jesús, 'dap'ɛ humhmɛ yø xännbate ngue ra ley. Nuná ra Jesús øts'e te mman'ɛ yaui, 'nɛ ørpa ra nt'änni. ⁴⁷ Pɛ xquet'a t'ørpabi ra nt'änni p'ɛya. Pɛ nu'ɛ to gä øde te ga ndadi, di 'yøtho hanja rá n'yomfɛni bá dini ngue'a te ga ndadi. ⁴⁸ Nuná ra José 'nɛhra Maya di 'yøtho 'mø mi nu ngue hup'ɛ ra Jesús. Rá mamá ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Ague ma basi'i, çhanja ngue ngu'a guí ørca'be? Ni papá co 'nɛqui hindí padi te ga ør'be ngue dí hon'a'be —bi 'yɛmbi.

⁴⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—çUa hinguí pahmi ha dí 'bai ngue gui hongüi? çUa hinguí pahmi ngue jatho ga m'mucua ha ja ra xädi ngue rá hya ma Papá?

⁵⁰ Pɛ nɛya yaui, himbi dinyø mmɛi ya yø hya bi xifi. ⁵¹ Bi mengbɛya, i ma Nazaret, 'da i mähä ra Jesús. Pɛ ɛc'ɛi te xifi. Nuná rá mamá ra Jesús, nu'a ra hya bi xifi hønt'a mbɛn'a. ⁵² Mɛnte 'danyø pa p'ɛya, bi ndan'yohɛ ra Jesús, man'na ni dinna hya. 'Nɛ nnu manho Oja'a te ga 'yo, da guehyø ja'i xquet'a nnu manho.

3

Ra Xuua bi 'yøtra nxixya, bi xihra hya'ɛ to gä bi mpeti p'ɛ ja ra dapo.

¹ Ya n'nɛ'ma cat'a njɛya mi 'yop'ɛ ra ndast'abi n'na ra n'yohɛ ni hu ngue ra Tiberio. Nuná ra Poncio Pilato mará dast'abi p'ɛ ja ra häi Judea na. A nuná ra Herodes mará dast'abi p'ɛ ja ra häi Galilea na. Nuná ra Lipe rá n'yohɛ ra Herodes mará dast'abi p'ɛ ja ra häi Iturea na, 'nɛp'ɛ ja ra häi Traconite madi manda. Nuná ra Lisaniás mará dast'abi p'ɛ ja ra häi Abilinia na. ² Nuná ra Anás 'nɛhna ra Caifás, guehya yø 'bet'o mmäcja ya. Oja bi zoprá mmɛi na ra Xuua rá ts'ant'ɛ ra Zacarías mambi 'bap'ɛ ja ra dapo. ³ Nuná ra Xuua, bi n'yo gätho'ɛ yø xɛqui jap'ɛ ja ra dathe Jordán.

Bi xihyø ja'i ngue da hyɛp'ɛ ra nts'o ga 'yo, n'namhma ngue di mpunnba yø ts'oqui, di xixyabi p'ɛya. ⁴ Bi 'yøtra Xuua tengutho ra hya mmamp'ɛ ja ra libro bi 'yøtra pøngahya Isaías, ngue ɛna: “Dá t'øde te da man'a n'na nc'ɛi da manna hya p'ɛ ja ra dapo ngue da 'yɛna: Dami juannbahɛ rá 'yu ra Hmu. Dami cähmɛ ra 'yu da gohi xanho. ⁵ Da ma majuanni gätho yø nenhäi. Da ma manihibi gätho yø nyuni 'nɛhyø nguaní. Da ma majuanni'ɛ yø 'yu xampäni. Nu'ɛ yø 'yu xants'oní, da ma majuanni. ⁶ Gä da nu yø ja'i'a ra Yante da pen'Oja”, bi 'yɛna.

⁷ Nu'ɛ yø ja'i bi zop'ɛ mi 'bahra Xuua ngue di xixyabi. Ra Xuua bi 'yɛmbi:

—Guí øthɛ tengutho øtyø c'ɛya ngue 'da'mø bá ɛp'ɛ ra sibi. Xiya, çhague gní pahmɛ ngue bá ɛp'ɛ ra ndate castigo di nja? ⁸ Dami 'yøthɛ ra nho, n'namhma di nɛqui ngue ya gä hyɛhmɛ p'ɛ ra nts'o. 'Yo sä guí ɛna ngue ya hinte gui jahɛ ngue yø mbom'meto'ahɛ ra Abraham. Porque dí xi'ahɛ ngue nuua ja yø do ja ua, da zä da 'yøt'Oja ngue da bøcua yø mbom'meto ra Abraham. ⁹ Guí øthɛ tengutho yø za hinguí zädi, gui njathɛ p'ɛya. Pɛ ya ja ra acha da 'yɛxyø za. Gätho yø za hinguí nne di nzädi, da t'ets'i ngue da ma nt'udi.

¹⁰ Yø ja'i p'ɛya, bi 'yänna Xuua, bi 'yɛmbi:

—çTeni 'bɛ'a ja ngue ga øt'ähe p'ɛya?

¹¹ Bi 'yɛnna Xuua p'ɛya:

—Nu'a ca yoho yø pahni, ja ngue di unna n'na mpahni'a to hin'yɛ rá pahni. Nu'a ja te da zi, ja ngue da xɛpi to hin'yɛ da zi.

¹² Xquet'a bi zø i'da yø ngüthäi p'ɛya, ngue nne da ma maxixyabi. Bi 'yørpa ra nt'änni ra Xuua p'ɛya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá xännbate, çte 'bɛ'a ja ngue ga øt'ähe?

¹³ Ra Xuua bi 'yɛmbi:

—'Yo di tho'a guí jahmɛ ngue'a te di marca ra ley.

¹⁴ Xquet'a 'nɛ 'da yø soldado bi 'yørpa ra nt'änni, bi 'yɛmbi:

—Xigähe, çteni 'bɛ'a ja ngue ga øt'ähe?

Mi dahra Xuua, bi 'yɛmbi:

—'Yo to gadi pihmɛ. 'Nɛ 'yo te guí hannbahɛ yø ja'i. 'Yo sä gadi yaphɛ n'na ra ja'i ngue hinte øt'e. Ya da hønt'a te ni nzäbi guí taha gui hyamhmɛ.

15 Pε yø ja'i, hinguī nnu rā pa da badi te'o nā rā Xuua. Enyø ja'i ngue nuna rā Xuua, xamhmatho guehna rā Cristo bá pen'Oja ngue di ndast'abi nā. 16 Pε rā Xuua bi 'yεmbyø ja'i:

—Nugā majuanī dadi xixya'ahū conna dehe. Pε bá ep'ū man'na da 'yøtra nxixya conna sibi 'mø bi ha'ahū rā ts'edi rā Espiritu Santo. A nuna, man'na tate nā ngue nugā. ¿Harū gue gā sūcā tengū nā? 17 Guehna da huanhyø ja'i nā, tengutho 'mø mahoqui rā trigo, n'nani nī ma yø xi. Rā trigo p'aya, mapeti ngue da 'bets'i. Nu'a rá xi p'aya, da t'up'ū ja rā sibi hinjam'mø da huēt'i.

18 Xangu mī'da yø hya bi manna Xuua ngue honī ha gui opan'yū yø ja'i di øtra hoga 'da'yo hya. 19 Bi hejpa bi rā Xuua'a te xi 'yøtra dast'abi Herodes, porque nuna rá 'bepo Herodías rá xisu'a rá n'yohū Lipe, ya xi 'yøt'e ngue rá xisu. Xquet'a xangu mī'da yø hya xants'o xi 'yøt'e, pε gā bi hejpi. 20 Pε mahømbi 'yør'man'na rā nts'o rā Herodes, ngue bi got'a fādi rā Xuua.

Bi nxixya rā Jesús.

21 Nu'mø tobe him manī jotra Xuua, bi xixyabi gātho yø ja'i. Xquet'a bi xixyabi rā Jesús. Mente mmat'Oja p'aya, bi xohra c'amahets'i. 22 Nu'a rā Espiritu Santo, entho n'na rā paloma p'ū i hnu, ngue bi zøp'ū ja rá ya rā Jesús. 'Nε bi t'ø'a n'na rā hya bá nya mahets'i, bi 'yεnā:

—Gue'e mā Ts'unt'ū, dadi mā'i. A nuyá, janjuanī ngue ja gampähā connā ngue'e.

Ja ua rā lista ngue yø thuhū yø mboxita rā Jesús.

23 Nu'mø mī du'mī bi xānnbabi rā hya yø ja'i rā Jesús, ya mī ha 'dāte mā'det'a njeya. I t'εmbi ngue rá ts'unt'ū rā José. Pε nu'a erá xita rā Jesús, gue'a rā Elí. 24 Nuyā mī'da yø mboxita rā Jesús guehna: rā Matat, rā Leví, rā Melqui, rā Jana, rā José, 25 rā Matatías, rā Amós, rā Nahum, rā Esli, rā Nagai, 26 rā Maat, rā Matatías, rā Semei, rā José, rā Judá, 27 rā Joana, rā Resa, rā Zorobabel, rā Salatiel, rā Neri, 28 rā Melqui, rā Adi, rā Cosam, rā Elmodam, rā Er, 29 rā Josué, rā Eliezer, rā Jorim, rā Matat, 30 rā Leví, rā Simeón, rā Judá, rā José, rā Jonán, rā Eliaquim, 31 rā Melea, rā Mainán, rā

Matata, rā Natán, 32 rā David, rā Isaí, rā Obed, rā Booz, rā Salmón, rā Naasón, 33 rā Aminadab, rā Aram, rā Esrom, rā Fares, rā Judá, 34 rā Jacob, rā Isaac, rā Abraham, rā Taré, rā Nacor, 35 rā Serug, rā Ragau, rā Peleg, rā Heber, rā Sala, 36 rā Cainán, rā Arfaxad, rā Sem, rā Noé, rā Lamec, 37 rā Matusalén, rā Enoc, rā Jared, rā Mahalaleel, rā Cainán, 38 rā Enós, rā Set, rā Adán. Pε rā Adán, Oja bi hoqui.

4

Rā zithū bi hyonnbi ha di 'yøtra ts'oqui rā Jesús.

1 Nuna rā Jesús ya n'youi rā Espiritu Santo, mambá ep'ū ja rā dathe Jordán. Rā Espiritu Santo bi zixpū bí ja rā dapo. 2 Ja bá m'map'ū nyote mā pa. Pε nu'ū yø hya di manda Oja, εmmēi bi hyonna zithū ha di mestho rā hya rā Jesús. Nu'ū yø pa'ū, himbi zi rā hmε rā Jesús. M'mefa p'aya, bi zā ngue mathoguitho tū manthuhū. 3 Rā zithū p'aya bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'unt'ū'i Oja, dami 'yøt'e ngue nuna rā do 'bengua, da gohi di nthuhmε —bi 'yεmbi.

4 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbrā zithū:

—Nup'ū ja rā Macā Libro, nt'ot'i p'ū rā hya ngue εnā: “Nu rā ja'i hinda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi rā hmε rā ja'i, pε ya hinda zā di m'mai”.

5 Rā zithū p'aya bi zixpū bí ja n'na rā danyunī. Nu'a rā ora'a p'aya, bi japra Jesús ngue bi hyandi gātho yø nación i ja rá ngunī nximhäi. 6 Rā zithū bi 'yεmbrā Jesús:

—Nugā dí εxa'i ngue gui ndast'abi, gui manda gātho yø nación. Nu te gā pets'i, gā nī mmeti. Porque go bi ndācā yū. Nu te'o gā nne gā unni, gā unni. 7 Nu'mø gui ndantyøhmū ngue gui thannegui ya, nu te gā ja nūya, gā nī mmeti —bi 'yεmbi.

8 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dami 'uegue grā zithū. Porque nt'ot'i p'ū ja rā Macā Libro ngue hont'a rā Hmū Oja ja ngue da ma nthanne, hinjom man'na.

9 M'mefa p'aya, nup'ū ja rā hnini Jerusalén, ja i zixpū rā zithū nā rā Jesús. Bi ntøp'ū ja rá 'bet'e rā nija. Bi 'yεmbi:

—Nu'mø gue'e rá Ts'unt'u'i Oja ya, dami nsäcua ya. ¹⁰ Porque nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: “Nuna Oja da penhyø anxe ngue da mä'i. ¹¹ Da 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a häi, n'namhma ngue hĩndi un'na ni gua yø do” —bi 'yembĩ.

¹² Mi dahra Jesús, bi 'yembĩ:

—Xquet'a nt'ot'i ra hya p'ua ja ra Maca Libro ngue nuna Oja, hĩnjonda zännbi te da 'yøt'e para ngue da fadi ngue'mø majuanĩ te mma ogue hĩn'na.

¹³ Ra zithu, ya hĩmbi dinnā forma ha xti japi ngue xta 'yøtra ts'oqui ra Jesús. Bi zop'ua njammĩ pa p'uya, bi ma.

Bi dũmĩ bi manna hya p'ua Galilea ra Jesús.

¹⁴ Bi mengra Jesús, i ma Galilea. Pe n'youi rá ts'edi ra Espĩritu Santo. Yø ja'i p'uya, ndap'ua bi zä di c'a ra Jesús. ¹⁵ Da zømp'ua da zønna Jesús, pap'ua ja yø nija yø judío ngue xännbabi ra hya yø ja'i. Gä nnu manho yø ja'i ra hya mmanā Jesús.

Ra Jesús ya 'bup'ua ja ra hĩnĩ Nazaret.

¹⁶ Bi map'ua ja ra hĩnĩ Nazaret bá nte ra Jesús. Mi zøhra pa ngue ra ts'äya, bi map'ua ja ra nija, Gä ngu'a xi 'yørbu ja yø hĩnĩ xi thogui ngue pap'ua ja yø nija. Bi m'mähra Jesús ngue da manna letra nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro. ¹⁷ Bi t'unna libro bi 'yøtra pøngahya Isaías. Mi xosp'ua, bi nthēui p'ua nt'ot'i na ra hya ja ua ngue ena: ¹⁸ “Dĩ n'yogä'be ra Espĩritu Santo. Porque bá t'exqui ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø hyoya. Bá 'benngui ngue ga hojpa yø mmāi yø ja'i 'bu ndũmmāi. Nu'ua yø ja'i xa mbent'ui ra ts'oqui, ga xifi ngue ya da ma nhyani. Ga xojpa yø n'yomfēni yø ja'i ngue da ba Oja. Ga japi ngue ya hĩnĩ mantho da zä ra n'ua yø ja'i di unyø hmu. ¹⁹ Ga xicä yø ja'i ngue ya bi zønna pa da yan'Oja”.

²⁰ Mi juadi bi manna letra nt'ot'i p'ua ja ra sũcua ra Jesús, bi dā ra sũcua p'uya, bi un'na ra mäxte p'ua ja ra nija. Bi mi p'uya. Nu'ua yø ja'i 'bup'ua ja ra nija p'uya, Gä di zadi hēti ra Jesús. ²¹ Mahømbi mudi bi nya ra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nu ra ora ja p'uya, ya bi nja'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro, ngue ni hmi ni dā gui nnujua ngue dí 'bucä ua ya.

²² Bi nu manho gätho yø ja'i ra Jesús. Nuna ra hoga hya xihyø ja'i, Gä di 'yødyø ja'i na ra hya øde. Di n'yänsē yø ja'i, di n'yembĩ:

—¿Ua hĩnga guehna rá ts'unt'ua ra José na?

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Rá nzequi guehna ra hya ja ua gui nne gui xicjua, ngue ena: “Ague grā 'yøthe, 'be dami n'yøthe se”. Gui nne gui 'yēnjua: “Nu'a dí øcähe guä ørbu Capernaum, nuua ja ni hĩnĩ ya, xquet'a da ngu'a gui 'yøt'ua ya”, gui nne gui 'yēnjua.

²⁴ Bi sigue bi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Majuanĩ dí xi'ahua, ngue hĩnga n'na ra pøngahya di pøni ngue da hnu mansu p'ua ja rá hĩnĩ. ²⁵ Njarbutho na ra hya dí xi'ahua ya, tengutho ra pa bá m'mähra pøngahya Elías, bi nja ra ndate thuhu p'ua ja ra häi mi 'bui, ngue hĩmbi n'ye nhyu jeya made. Xangu yø 'danxu ngue yø judío mi 'bu 'mø ya. ²⁶ Pe hĩnga n'na'ua yø 'danxu ngue yø judío xta mmēnnbabi Oja ra Elías ngue xtabā mmäts'i. Sinoque bi 'benhni ngue bá fäxa n'na ra 'danxu mi 'bup'ua ja ra hĩnĩ Sarepta, querpätho ra hĩnĩ Sidón. ²⁷ Nu'a ra tiempo bi m'mähra pøngahya Eliseo, xangu yø judío mi hēmbra n'ua ngue mi 'ya yø do'yo. Pe hĩnjombi 'yøthe ya yø judío mi u. A nuna ra Naamán ngue ra mmēngu p'ua ja ra häi Siria, go bi ma bá øthe na.

²⁸ Gä bi mbøcue yø ja'i mi 'bup'ua ja ra nija 'mø mi 'yøhya yø hya bi manna Jesús. ²⁹ Bi nangyø ja'i p'uya, bi bēntra Jesús ngue bi gwjpu ja ra hĩnĩ. Bi zixpu bí ja ra nyanguani ngue da hørbu ja ra t'øhø. ³⁰ Pe bi guasyø ja'i ra Jesús, bi thop'ua made, bi ma.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohua mi n'youi ra ts'onthi.

³¹ Nuna ra Jesús, i map'ua ja ra hĩnĩ Capernaum ngue ra häi Galilea. Nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, nhyato, nhyato pap'ua ja ra nija ngue xännba ra hya yø ja'i. ³² Di 'yødyø ja'i'a ra hya xännbabi, porque nu'mø xännbate ra Jesús, ena nts'ut'abitho ngue ya manzaqui 'mø nzohyø ja'i.

³³ Nup'ua ja ra nija p'uya, mi 'bup'ua n'na ra n'yohua n'youi ra ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yembĩ:

³⁴ —Ague Jesús grā mmēngu Nazaret, dami hyēgahe p'ua. ¿Hanja ngue gadi

nthint'ua dí 'bucähe? ¿Ua gní 'yehē gui juacje? Nugä dí padí te'o'i, gue'e rá maca Ts'unt'u'i Oja.

³⁵ Pε rá Jesús bi 'yembrā ts'onthi:

—Xanhēn'i grá ts'onthi. Dami hyep'u rá n'yohu guí n'youi.

Rá ts'onthi p'uya, yø hmi yø dä yø ja'i p'u bi 'yēn'ahäi rá n'yohu. Pε hinha bi zet'i. Bi ma rá ts'onthi p'uya. ³⁶ Gä di 'yødyø ja'i bi nu te bi nja. Di n'yembj n'na ngu n'na:

—Hinjongui padí tema hya'a ya. Di nequí ngue ja rá ts'edi ná rá n'yohu, porque asta 'nehyo ts'onthi εc'ei 'mø xifi ngue da hyep'u rá ja'i n'youi.

³⁷ Ndap'u bi zä di c'a yø ja'i te øtra Jesús.

Rá Jesús bi 'yøthebi rá to rá Simu nuna i Bedu.

³⁸ I map'u ja rá ngu rá Simu 'mø mambá pøn'a nija rá Jesús. Mi hembra pa ná rá to rá Simu p'uya. Bi t'äpra mate rá Jesús ngue bi 'yøthe ná rá xisu madí hyenni. ³⁹ Nuna rá Jesús bi ndojp'u 'benna därquēhi. Bi hejpa rá pa, pε 'bexpi bønna pa. Bi nangra xisu ngue bi hojpi te dá zi yø ja'i.

Bi 'yøthe xangu yø därquēhi rá Jesús.

⁴⁰ Mi dähra nde p'uya, gätho yø ja'i si yø därquēhi ngue hembj 'dama 'dan'yo man'u, bi zispabi rá Jesús ngue da 'yøthe. Bi japyø därquēhi yø 'yε rá Jesús ngue bi 'yøthe. ⁴¹ 'Bap'u xangu yø därquēhi ngue n'youi yø ts'onthi, pε rá Jesús bi japyø ts'onthi ngue hep'u yø ja'i n'youi. Asta mahyo ts'onthi, i enā:

—Nu'i, gue'e rá Ts'unt'u'i Oja.

Pε rá Jesús di hejpa yø ts'onthi, hīndi japi di nya. Porque nnepyø ts'onthi dá fadi ngue gue'a rá Cristo.

Bi 'yonna hya p'ujara häi Galilea rá Jesús.

⁴² Mi nεcahäi p'uya, bi bømp'u ja rá hnini rá Jesús, bi ma dapo. Pε emmēi honyø ja'i haru 'bai. Mi zønyø ja'i p'u bí 'bai, i sammi, hingui nnepe xta nzop'u. ⁴³ Pε rá Jesús bi 'yembjø ja'i:

—Jatho ngue ga mma mangä rá hoga 'da'yo hya mi'da yø hnini. Porque guehna bi 'benngä ná ngue ga xihyo ja'i ha di njap'u dá zo rá 'yε Oja.

⁴⁴ Janangue gä bá n'yop'u ja rá häi Galilea rá Jesús ngue bi manna hya p'u ja yø nija.

5

Bi 'yøtra Jesús ngue bi de xangu yø hua yø mahua.

¹ Nup'u ja rá nenzabi ni hu ngue Gene-saret, ja 'bäp'u n'na pa rá Jesús. Bi zøhø xangu yø ja'i p'uya, asta di ntøt'e ngue nne dá 'yørpabi rá hya Oja. ² Bi nu yoho yø barco p'u ja rá nenzabi rá Jesús, ngue hīnjongui o. Ya xi bønyø mahua ngue petyø xit'a. ³ Bi yarb'u ja rá barco rá Bedu rá Jesús. Bi xi p'uya ngue dá zoquits'u rá nnengui, di map'u xanhē rá dehe. Bi mip'u ja rá barco rá Jesús ngue ja bá nya p'u, ngue bi xänbā rá hya yø ja'i. ⁴ Mi juadi bi man'a rá hya nne dá mamp'uya, bi 'yembrā Bedu:

—Dami 'yonna barco, di manu xanhē rá dehe. Ja gui 'yent'ui nu rá xit'a ngue gui pau yø hua.

⁵ Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grá xänbāte, ya xtá mmpēhme gä rá xui, pε hīn teni hua xtá thehe. Pε ngue guí engui ga ent'a rá xit'a, ma ga ent'a rá xit'a ya.

⁶ Mi 'yentra xit'a p'uya, xandøngu yø hua bá the, asta ya nne xta xetra xit'a. ⁷ Bi 'yørpabi rá senya'u yø n'yohu bí o man'na rá barco ngue bá ehē, dá mäts'i. Bá ε'u p'uya, pε bi yuts'i gä yoho yø barco'u yø hua, asta ya nne dá thunt'a mbonthe yø barco ngue'a ganhyu. ⁸ Mi nu rá Bedu'a te bi nja, bi ndantyoħmu p'u 'bähra Jesús, bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, dami 'uecua dí 'bucä, porque ja mā ts'oqui.

⁹ Nguna bi manna Bedu, porque bi nsu. Xquet'a 'nε'u yø n'yohu bi nsu 'mø mi nu ngue xandøngu yø hua bi de. ¹⁰ Xquet'a bi nsu rá Jacobo 'nehra Xuua, yø ts'unt'u rá Zebedeo, gä mi n'youi rá Bedu. Pε rá Jesús bi 'yembrā Bedu:

—'Yo guí su ague Bedu. Nuya hīnni mantho gui thehyø hua ya, yø ja'i gui theya ngue gui 'bärpa yø mmēi —bi 'yembj.

¹¹ Bi sønna nenthe'u yø barco p'uya, bi zop'u yø barco ngue bi denna Jesús.

Rá Jesús bi 'yøthe n'na rá n'yohu mi 'ya rá do'yo.

¹² Ya mi 'bap'u ja n'na rá hnini rá Jesús. Bi zøn'a n'na rá n'yohu p'u ha 'bai, ngue

m̄i h̄embra ts'o'ya. M̄i nu r̄a Jesús, asta b̄i m'memfo h̄ai ngue äpra mate, bi 'ȳemb̄i:

—Ague gr̄a h̄mu, nu'mø guí nne gui 'ȳorca r̄a mate gui 'ȳotheguits'ü, nugä dí pad̄i ngue d̄a z̄agui —bi 'ȳemb̄i.

¹³ Bi dosr̄a d̄arqūh̄i conná 'ȳe r̄a Jesús, bi 'ȳemb̄i ya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. D̄a z̄a'i ya —bi 'ȳemb̄i.

H̄ontho b̄i man̄a r̄a hȳa n̄a, nuna r̄a d̄arqūh̄i m̄i 'ya rá do'yo, 'bexpi z̄a r̄a n'ü m̄i h̄emb̄i. ¹⁴ Nuna r̄a Jesús, bi 'b̄epi ngue h̄injond̄a xifi te bi japi, bi 'ȳemb̄i:

—H̄ontho n̄i ma ya, sømp'ü 'b̄h̄ra mmäc̄ja. D̄a nu ngue ya bi z̄a'i. Dam̄i 'ȳotra 'b̄ot'e tengutho b̄i manda r̄a Moisés ngue d̄a 'ȳotyø ja'i 'mø bi z̄a r̄a 'ya h̄emb̄i. Jan̄angue d̄a bad̄i ḡätho yø ja'i ngue ya bi z̄a'i.

¹⁵ P̄e nu'a ga 'yo r̄a hȳa te øtra Jesús, man'na, man'na n̄i f̄adi. X̄andøngu yø ja'i d̄i m̄peti p'ü ha n̄i ma ngue øxra hȳa i mma. I nne yø ja'i d̄a 'ȳothebi hap̄ü xan'ü. ¹⁶ P̄e m̄i pa d̄apo r̄a Jesús ngue ja b̄i mmat'Oja p'ü.

R̄a Jesús bi 'ȳot'e ngue d̄a f̄adi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

¹⁷ Nup'ü m̄i x̄ännbate n'na pa r̄a Jesús, hup'ü 'da yø fariseo, hup'ü 'da yø x̄ännbate ngue r̄a ley. Xpi 'ȳep'ü ja yø hn̄ini ja'a r̄a h̄ai Galilea, 'n̄ep'ü ja yø hn̄ini ja'a r̄a h̄ai Judea, 'n̄ep'ü Jerusalén xpi 'ȳe i'da. P̄e n'youi rá ts'edi Oja n̄a r̄a Jesús ngue sä øthe yø d̄arqūh̄i. ¹⁸ Bi zø i'da yø ja'i bá d̄u n'na r̄a d̄arqūh̄i ngue tudyø gua, bá oxrá f̄idi. B̄i ne yø ja'i ngue xti thocra d̄arqūh̄i p'ü brá 'b̄ähra Jesús. ¹⁹ P̄e h̄imb̄i z̄a ha xti yut'i, porque h̄inga nz̄ani yø ja'i. Bi tets'a yannigu p'üya, bi xots'a n'na x̄equi r̄a 'bet'e. Ja i camb̄ü r̄a d̄arqūh̄i n̄i oxrá f̄idi. Bi zørb̄ü 'b̄ahyø ja'i brá 'b̄ähra Jesús. ²⁰ M̄i nu te øtyø ja'i n̄a r̄a Jesús, i pad̄i ngue εc'ei yø ja'i ngue d̄a z̄a d̄a 'ȳothe r̄a d̄arqūh̄i. Bi 'ȳembra d̄arqūh̄i p'üya:

—Ague n'yø, ya dá pun'na n̄i ts'oqui ya —bi 'ȳemb̄i.

²¹ Yø x̄ännbate ngue r̄a ley p'üya, 'n̄ehyø fariseo, bi 'ȳemp'ü ja yø n'yomf̄eni: “¿Te go mangü n̄a r̄a n'yoh̄ü n̄a, i then'na Oja n̄a ngue ngu'a mma? Porque h̄injond̄a z̄a di punnba yø ts'oqui yø ja'i, h̄inda h̄ont'a Oja sä ngue d̄a 'ȳotra mpunnbi”, emp'ü ja yø

n'yomf̄eni. ²² P̄e r̄a Jesús i patho te mb̄enyø ja'i mbøc̄ue, bi 'ȳemb̄i:

—¿Hanja ngue nguna guí mb̄emh̄m̄ü?

²³ Nugä dá xihra n'yoh̄ü 'b̄acua, dí emb̄i: “Ya dá pun'na n̄i ts'oqui ya”. P̄e nuyá, h̄indi n̄equi xanho ngue'mø b̄i mpunnbi ogue h̄in'na. P̄e nu'mø ga emb̄i: “Dam̄i nangui, gui caxni f̄idi, guí mma”, ga emb̄i, nu'mø ngue b̄i n'yo p'üya, ya gui pah̄m̄ü xanho ngue ja ma ts'edi. ²⁴ A nuyá, dam̄i pah̄m̄ü ya ngue r̄a N'yoh̄ü bí 'ȳe mah̄ets'i, ja rá ts'edi ua ja r̄a ximh̄ai ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'ȳembra n'yoh̄ü xan'ü p'üya:

—Nugä dí xi'i, dam̄i nangui, caxni f̄idi, n̄i ma n̄i ngu.

²⁵ 'Bexque'a p'üya, nuna mará d̄arqūh̄i, yø hm̄i yø dá yø ja'i p'ü b̄i nangui, bi gaxra f̄idi, b̄i ma rá ngu. P̄e di ja mammadi Oja.

²⁶ Gä di 'ȳodyø ja'i'a te b̄i nja, p̄e ḡa εspabi Oja yø ja'i. Asta nsu ha ga 'ȳenyø ja'i:

—A nuyá, dá nuh̄ü yø cosa ngue h̄inj̄am'mø xtá nuh̄ü ya —bi 'ȳena.

R̄a Jesús bi 'ȳot'e ngue rá x̄adi r̄a Leví.

²⁷ M̄i ma m'mefa r̄a Jesús, n̄i nthop'ü ja rá oficina r̄a Leví, nuna j̄amba r̄a m̄enyu yø ja'i ja te pá. M̄i nu r̄a Jesús, bi 'ȳemb̄i:

—Ma ga m̄m̄e n'yø, ga øt'e ngue ma x̄adi'i —bi 'ȳemb̄i.

²⁸ Bi zop'ü rá oficina r̄a Leví ngue b̄i m̄e r̄a Jesús.

Nuyä yø ja'i t'emb̄i ja yø ts'oqui, 'dap'ü sih̄m̄ei r̄a Jesús.

²⁹ Nup'ü ja rá ngu r̄a Leví, bi 'yørpabi n'na r̄a dants'ih̄m̄e r̄a Jesús. Nup'ü ja r̄a m̄exa 'dap'ü 'b̄ah̄m̄ü m̄i'da yø ngath̄ai, d̄a guehm̄i'da yø ja'i. ³⁰ P̄e yø fariseo 'n̄ehyø x̄ännbate ngue r̄a ley bi z̄amba yø x̄adi r̄a Jesús, bi 'ȳemb̄i:

—¿Hanja ngue 'dap'ü guí sih̄m̄eh̄ü yø ngath̄ai 'n̄ehyü m̄i'da yø ja'i ja x̄angu yø ts'oqui? —bi 'ȳemb̄i.

³¹ M̄i dahra Jesús, bi 'ȳena:

—Nuyä yø ja'i di hȳenni, guehya n̄i 'ȳehra 'ȳothe ya. P̄e yø ja'i x̄anzaqui, h̄inga gue'ü n̄i 'ȳe'ü. ³² A nugä, dá εh̄e ngue gue'ü yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi d̄a hȳep'ü r̄a nts'o ga 'yo, h̄inga gue'ü yø ja'i ena ngue ya 'yo xanho dá εh̄e ga nzof̄o.

Bi manna Jesús hanja ngue hinguí etyø mmái yø xädi.

³³ Yø ja'i p'uya, bi 'yembra Jesús:

—¿Hanja ni xädi ngue zant'a si'a te tñi? Conque yø xädi ra Xuua 'nēhyø fariseo emmei etyø mmái, 'nē emmei mmat'Oja —bi 'yembi.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hinguí etyø mmái mente 'dap'u 'bähma ra novio. Njarbatho ma xädigä ya, hinguí etyø mmái ngue 'daua di n'yo'be. ³⁵ Pe bá ep'u ra pa ngue da zigagui ma nsai'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfa'di ngue da zä da 'yetyø mmái ya ma xädi 'mø.

³⁶ Hømbi hyecra hya bi xihyø ja'i. Bi xifi ngue ra 'da'yo xädi, hinga 'da'iguui ra nyogui xädi. Bi 'yembi:

—Hinda zä to da hyeca n'na xequi ra 'da'yo ulu ngue da mõtra nyon'ulu. A nu'mø ngue da japi, di ts'onna 'da'yo ulu. Ra 'da'yo xen'ulu hinda nejmanho ngue di mõtra nyon'ulu. ³⁷ Tengutho ra 'da'yo vino hinguí sä da sirbu ja ra zexfani ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zexfani 'mø da sit'i, ja di m'mep'u p'uya. ³⁸ Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani da sit'i, n'namhma ngue gä yoho hinda m'medi. ³⁹ Nu'u si ra nyogui vino, hinjongui pøni ngue di nne ra 'da'yo vino, porque i ena: "Xandønho dra nyogui vino".

6

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zänni di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

¹ N'na ra pa ngue säya yø ja'i, bi thop'u ja n'na ra nuatrigo ra Jesús, ni n'youi yø xädi. Nu'u yø xädi p'uya, bi daxtyø trigo ngue sa.

² Nu 'da yø fariseo p'uya, bi 'yembi:

—¿Hanja ngue gadi mpēhm? Conque mmamp'u ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hinguí sä to di mpefi —bi 'yembi.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Xi'mø mi zähra thuhu n'na ndi ra David, co 'nē'u mi n'youi, ¿ua hinjam'mø gadi xähma p'u ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? ⁴ Nuna ra David bi yarb'u ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thuhmε xi t'uspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nē'u mi n'youi. Conque nu'u yø thuhmε'u, hinda unna nt'edi ra ley

ngue to bi zä da zi, hinda høndyø mmäcja yø ts'i'u yø thuhmε t'uspabi Oja.

⁵ Mahømbi 'yembi:

—Nu ra N'yohu bí 'yε mahets'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yε.

⁶ Man'na ra pa ngue ra ts'äya p'uya, nuna ra Jesús bi yarb'u ja ra nija ngue bi nxännbate ra hya. Mi 'bap'u n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yε ngue rá n'yεi. ⁷ Nu'u yø xännbate ngue ra ley 'nē'u yø fariseo p'uya, tøjtho te øtra Jesús. I nne da nu 'mø ngue di n'øthe 'mø ra pa ngue ra ts'äya, para ngue da zäp'u di yapi, da 'yembi ngue hinguí supra ley. ⁸ Nuna ra Jesús ya patho te mbennbabi yø ja'i. Janangue bi 'yembra n'yohu xi 'yotrá 'yε:

—Bá nangui n'yø, ga 'bäcua made —bi 'yembi.

Nuna ra n'yohu p'uya, bi nangui, bi m'mäp'u sifi di m'mäi. ⁹ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Nuya ga øt'ah'u n'na ra nt'änni ya. ¿Te 'be'a ma hya mmamp'u ja ra ley ja ngue ga øth'u 'mø ra pa ngue ra ts'äya? ¿Ga øth'u ra nho, ogue ra n'u? ¿Da t'øthe ra ja'i 'mø xan'u, ogue di njapi da du?

¹⁰ Ra Jesús bi hyeti gätho yø ja'i di mäts'i. Bi 'yembra n'yohu mi'u p'uya:

—Damj majni 'yε ya —bi 'yembi.

Ra n'yohu p'uya bi macrá 'yε, pe 'bexpi zä rá 'yε mi'u. ¹¹ Pe bi mbøcuc'u mi'da yø ja'i. Di n'yänni n'na ngu n'na ngue te da japra Jesús.

Bi 'yεxi 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús.

¹² Mi ma njammj pa p'uya, bi map'u ja n'na ra nyuni ra Jesús ngue bá mat'Oja. Bi haxa mhmat'Oja gä ra xui. ¹³ Mi hyaxp'uya, bi zonhyø xädi ngue bi huanhni 'de'ma yonc'ei, i hutj ngue yø representante. ¹⁴ Ja ua yø thuhu ya yø n'yohu bi thanhni: ra Simu nu'a ja man'na ra thuhu ngue i Bedu, ra Andre rá n'yohu na ra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua, ra Lipe, ra Bartolomé, ¹⁵ ra Mateo, ra Toma, ra Jacobo nu'a rá ts'unt'u ra Alfeo, ra Simu nu'a n'youi n'na 'bui yø ja'i honi ha di mmandasε p'u ja yø häi, ¹⁶ ra Judas nu'a

rá n'yohu ra Jacobo, 'nehra Judas Iscariote nuna bi da ra Jesús.

Xandøngu yø ja'i bi xänbä ra hya ra Jesús.

¹⁷ Ra Jesús bá ep'u ja rá hyo ra nyuni mambi 'bui, bi zøp'u xanjuan, bá n'youi yø xädi. Xangu yø ja'i mi 'bup'u bi zøhø, bá nexpu ja yø hnini ja'a ra häi Judea, ra hnini Jerusalén, gä bá ehø ja'i 'bui gä rá nnengui ra jathe ha ja yø hnini Tiro 'ne Sidón. Di ho yø ja'i da 'yøxra hya mmanna Jesús, 'ne nne da t'øthebi p'u ha hēmbi. ¹⁸ Xquet'a bi t'øthe yø ja'i madi anyø ts'onthi. ¹⁹ Gätho yø ja'i, gä nne ngue da dähra Jesús, porque ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu'u yø ja'i thädi, gä sä ha hēmbi.

Bi manna Jesús to di nthēui ra mmēnthi.

²⁰ Bi hyetyø xädi ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ra mmēnthi gä nthēu ngue gui hyoyahu. Porque ya gui ohu rá 'ye Oja.

²¹ Ra mmēnthi gä nthēu 'mø gui tumanthuhu. Porque Oja da 'yøt'e ngue gui tini te gui sihu.

Ra mmēnthi gä nthēu 'mø gui zomhu. Porque m'mēfa di nja'ahu mpähä ngue gui nthēhu.

²² Ra mmēnthi gä nthēu 'mø nnu man'u'ahu yø ja'i ngue gui tenhu ra N'yohu bí 'ye mahets'i. Porque da 'yēhra pa da zu'ahu yø ja'i, da hyøn'ahu thi p'u ha 'bui. Da nu ts'oc'ei'ahu. ²³ Dami johyahu, di nja'ahu ra ndøpähä'a ra pa'a, porque xangu ni nzäbihu bí ja mahets'i. Xquet'a bi njarbu m'met'o yø mboxita'u yø ja'i'u ya, bi nu man'u byø pøngahya Oja xa m'mai.

²⁴ Pe huēcate'u ena ngue yø mmēmmeti. Ya bi tho'a ra pähä xanja mēnte ra pa xa m'mai.

²⁵ Huēcate'u ena ngue hinte di 'bedi, porque di ntumanthuhu.

Huēcate'u ja mpähä ngue thede, porque da 'yēhra pa di nzonu ngue ra dummai.

²⁶ Huēcate'ahu, 'mø gä nnu manho'ahu yø ja'i. Mi njarbut'u yø mboxita yø ja'i ya, mi nnu manho te mi øt'ui yø fehni pøngahya.

Nu to 'buhø nsuiui jatho ngue di madi.

²⁷ Di xifi te'o gä øde te di mma, dami mahni nsuihu. Dami 'yørpahu ra n'ho'u gä nnu man'u'ahu. ²⁸ Dami 'yaphu Oja ngue

di japi to san'ahu. Dami marpahu Oja'u su'ahu. ²⁹ Nu'mø to bi mep'a ni hmihu, dami un man'na nguadi ni hmi ngue da mē'mi. Nu'mø te'o da gan'na ni tuhu, 'nehni pahni dami unni da gats'i. ³⁰ Nu'mø te'o da 'yā'ahu n'na ra cosa, dami unni. Nu te'o da ne ngue da hyan'na'i'a te ni mmeti, 'yo gui mma di. ³¹ Tengutho gni ne ngue da māxahu yø ja'i, da ngu'a gui 'yøthu, dami 'yørpahu ra 'bāxte mi da yø ja'i.

³² A nu'mø ngue hønt'u di mā'ahu gadi mahmu, çdana ra nho di nequi ngue gui øthu 'mø? Conque asta yø ts'oc'ei njap'u.

³³ Nu'mø hønt'u to øt'ahu ra nho gui ørpahu ra nho, çdana ra nho di nequi ngue gui øthu 'mø? Porque xquet'a 'ne'u yø ts'oc'ei njap'u. ³⁴ Xi'mø ja'a macosa gadi hmithu n'na ra ja'i, 'ne gui tøm'i ngue xquet'a di hmi'ahu, çdana ra nho gui øthu 'mø? Porque xquet'a njap'u yø ts'oc'ei ngue di hmi n'na ra cosa, pe xi mmi tøm'i ngue da ma mahmiti. ³⁵ Pe nu'ahu, dami mahmu'u su'ahu. Dami yørpahu ra nho. Dami hmihu n'na ra cosa, pe nu'a ra ja'i gadi hmithu n'na ra cosa, 'yo gui tøm'i ngue xquet'a di hmi'ahu. Nu'mø gä 'yøthu tengu na ra hya di xi'ahu ya, xangu rá njapi Oja di 'da'ahu. 'Ne di nequi ngue ya yø basi'ahu na Oja magues. Porque xquet'a ørpabi ra nho Oja'u yø ts'oc'ei, madaque'a hndi ja mamadi Oja. ³⁶ Di nja ni nhuēcatehu tengutho Oja ni Papahu i ja rá nhuēcate'a.

'Yo gui haspahu ra güenda te ga 'yo mi da yø ja'i.

³⁷ 'Yo gui haspahu ra güenda te ør'mi da yø ja'i, n'namhma ngue hnda hyats'ahu ra güenda Oja te gui øthu. 'Yo sä gui mmamhu ngue da ma ra castigo mi da yø ja'i, n'namhma ngue hnda men'nahu ra castigo Oja. Dami punnabi ni mmic'ei hu, n'namhma ngue xquet'a di pun'nahu Oja. ³⁸ Dami fäxhu sä ra n'u, n'namhma ngue da māxahu Oja. Da 'yēn'nahu xanhu, di dætra t'en, da huati asta da bonspu gui 'yathu. Porque tengutho gui 'yøthu, xquet'a gue'a di nja'ahu'a.

³⁹ Bi hycra hya ra Jesús ngue hinga te bi zä maxädi da denyø ja'i. Bi 'yēna:

—Xi n'na ra xäda, çua da zä di m'met'o p'u di ma rá mmixädäui? Hnda zä di m'met'o,

porque nu'mø bi nthëui n'na ra ots'i, 'dap'u da zo. ⁴⁰ Nu'a ngue ra xäditho, hin man'na xangu padj ngue rá xänbäte, pe da zä da badj te gäma hya pahrá xänbäte.

⁴¹ ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne da hyaspa ra güenda yø ja'i ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø guí xihni cu ya ngue oxra häi rá dá, pe nu'i p'uya, ra biga di o ni dá. ⁴² Ya hinda zä gui 'yemni cu: “Ague n'yø, tø ga hahmi ra häi o ni dá”, gui 'yembi. A nu'i p'uya, hin gadi unna güenda ngue ra biga oxni dá. Ya hinni 'yup'u te guí mma. 'Be dami hyahra biga oxni dá, n'namhma da zä gui hyambabi ra häi o rá dá ni cu.

Nu'a ga nho rá ndät'ä ra za, gue'a di fadi temä za'a.

⁴³ Nu ra hoga za, hinga ja zup'u ra ndät'ä hinguí ho. Nu'a hinga hoga za, hinga ja zup'u ra hoga ndät'ä. ⁴⁴ N'na ngu n'na yø za, nu'a te yø ndät'ä zädi, gue'a di fa'a. Tengutho p'u ja ra 'uini, hinga ja zup'u yø igo. Ni xingyø uva di zup'u ja yø 'uini. ⁴⁵ Njarbatho n'na ra hoga n'yohu ya, ra hoga hya mma, porque xanho rá mmai. Pe ra ts'oc'ei, xants'o te mma, porque xants'o rá mmai. Nu'a ra hya pønna ne, mbo rá mmai ni 'yehé, ogue xanho, ogue xants'o.

Bi nhyejpa ra hya yoho yø hyønnigu.

⁴⁶ ¿Hanja ngue guí enju ngue ni hmujü, 'në hinguí øthü'a te dí nnegä ngue gui 'yøthü? ⁴⁷ Nu te'o gä tenngui, i øde hanja ra hya dí mma, 'në da 'yøt'e te dí xifi, ga xi'ahü ra hya nna hyejpi. ⁴⁸ Nna hyejpabi n'na ra n'yohu ngue nne di nhønnigu. Xtanhé ra häi da 'ya'mi. Nup'u ja ra mmendo, ja da fup'u ra jado. Nu'mø bi tho'a n'na ra dathe p'uya, ra dehe nts'edi ga nnønhna ngu, pe hinda 'yanna ngu, porque ra mmendo p'u høts'e. ⁴⁹ Pe nu ra ja'i ngue øhra hya dí mma, 'në hinda 'yøt'e te dí xifi, nna hyejpabi n'na ra n'yohu ngue guerp'u ja ra häitho bi hyøhrá ngu. Himbi hyøxpü ja ra mmendo. Nu'mø mi tho ra dathe, bi nønhna ngu. Bi hyømbüya, bi xädi.

7

Ra Jesús bi 'yøthebi rá hmiqúi n'na ra capita.

¹ Mi juadi bi manna ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús, bi ma, i map'u ja ra hnini Capernaum. ² Nuna ra hnini na, mi 'bup'u n'na ra capita ngue mi si n'na ra hmiqúi emmei di madj. Nuna ra hmiqúi, madj hyenni, ya ja ngue da du. ³ Mi zä mi 'yøhra capita ngue hma te øtra Jesús, bi menhni 'da yø judío 'bet'o p'u ja ra nija ngue bá apra mate ra Jesús ngue da ehé da 'yøthebi na rá hmiqúi ra capita. ⁴ Nu'u yø judío bi guarbu 'buhra Jesús. Bi 'yäpra mate, bi 'yembi:

—Nuna ra capita, ni 'yup'u gui fäxna. ⁵ Porque di mahyø judío na, 'në bi hogahe n'na ra nija ngue bi gusehé.

⁶ Ra Jesús bi me'u yø judío sits'i. Pe nu'mø ya xmanguerpü da zømp'u ja ra ngu, nuna ra capita bi menhni 'da yø amigo ngue bá embra Jesús:

—Ague n'yø, 'yo gadi n'uni, porque himma nsäga'be ngue gui carbu ja ma ngu. ⁷ Janangue nugä ni xinga gue'a xca masegä p'u ngue xcabá ä'i ra mate. A nuyá, hontho dami manya ngue da zä ma hmiqúi dí xi'i, ya dí padj ngue da zä ra n'u hëmbi. ⁸ Porque nugui xquet'a 'bai to 'bet'o ngue di mandagui. Nugä p'uya, xquet'a dí si ma soldado dadi manda. Nu'mø dí xi'a n'na ra soldado ngue ha da ma, pap'u dí et'i. Ogue ga embi: “Bi 'yëcua”, ra soldado p'uya bá ep'u. Ogue ma hmiqúi ga 'bepi te da mefi, ra hmiqúi øt'e te dí xifi.

⁹ Nuna ra hya t'embi bi manna n'yohu, di 'yøtho 'mø mi 'yøhra Jesús. Bi 'yembyø ja'i n'yoi p'uya:

—Majuani dí xi'ahü ngue hinjonni judío di pøni ngue gdi tinnbä rá nt'ec'ei tengu ga 'yëc'ei gä na ra n'yohu na —bi 'yembi.

¹⁰ Mi zøp'u ja ra ngu'u yø m'menhni, nu'a ra hmiqúi bi dini ngue ya xi yäni.

Ra Jesús bi japi ngue bi bennate rá ts'ant'u n'na ra 'danxu.

¹¹ M'mefa p'uya, nup'u ja ra hnini Naín, ja i map'u ra Jesús. Ni n'yoi yø xädi, xangu mi'da yø ja'i ni n'yoi. ¹² Nu'mø ni ma da zømp'u ja ra hnini, bi nu ngue mmap'u n'na ra ánima ni du yø ja'i ngue da ägui. Hønt'a rá 'dants'ant'u mi si n'na ra 'danxu'a. Ni n'yoi xangu yø ja'i ngue yø mmengu p'u ja ra hnini. ¹³ Mi nu ra 'danxu ra Jesús, bi huëqui, bi 'yembi:

—Ogui zoni.

¹⁴ Nunā ra Jesús, bi guatra huada ni thu ngue bi jäti. Bi m'mä'ü ni dü p'üya. Ra Jesús bi 'yembra ánima:

—Ague n'yø, dí xi'i ngue dami nangui.

¹⁵ Nu'a ra dü p'üya bi nangui bi mi. 'Nε bi nya. Nunā ra Jesús bi dāprá mamá na mará dü. ¹⁶ Emmēi bi nsu yø ja'i 'mø mi nu'a te bi nja. Pε espabi Oja yø ja'i, i ena:

—Hin hapu xa hnu n'na ra pøngahya tengü na bi zøcua dí m'mahmu ya.

Mahøn'a emp'üya:

—Ya dá nurpah ra ts'edi Oja, ngue fäxte ua dí 'bämu ya.

¹⁷ Gä ra häi Judea bi n'yo ra hya te bi 'yøtra Jesús, porque ndap'ü bi zä bi fadi te bi 'yøt'e.

Bi 'yet'i yoho yø xädi ra Xuua ngue bi ma bá nyai ra Jesús.

¹⁸ Nu'ü yø xädi ra Xuua, bi xifi te 'bε'a gä øtra Jesús. Ra Xuua p'üya, bi zonhni yoho yø xädi. ¹⁹ Bi 'yet'i ngue da ørpa ra nt'änni ra Jesús ngue'mø majuaní gue'a ra Cristo ja ngue da εhe di ndast'abi, ogue da thøm'man'na. ²⁰ Nüya yø m'menhni ra Xuua, mi zømp'ü 'bähra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nunā ra Xuua øtra nxixya, xpá mmenga'be ngue ga øt'a'be ra nt'änni 'mø gue'e na ra Cristo ja ngue da εhe di ndast'abi, ogue ga tøm'mähe man'na —bi 'yēmbi.

²¹ Nu'a ra ora bi zøn'ü yø m'menhni p'üya, bi 'yøthe xangu yø därquehi ra Jesús, bi 'yøthe'ü mi n'youi yø ts'onthi. Xangu yø xädä bi nzø yø dä. ²² Ra Jesús bi 'yēmbya yai:

—Ni me ya, bá xihmi ra Xuua na ra hya gá nüui bi nja. Xihmi ya yø hya gá 'yøhmi dí mmangä. Dami xihmi ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hēmbi. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bennate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ²³ Ra mmēnthi di nthēui ra ja'i hinha di gohrá mmüi ngue εc'ēigui.

²⁴ Mi mengyø m'menhni ra Xuua, nunā ra Jesús bi dē'mi bi c'annbabi yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yēmbi:

—¿Te'o gá ma guá nüü p'ü bí ja ra dapo? ¿Ua guá nüü n'na ra n'yohü hinguí nzaqui

rá mmüi, entho n'na ra zafani 'mø anna ndahi? ²⁵ Xi'mø ngue hin'na, ¿te'o guá nüü 'mø? ¿Ua guá nüü n'na ra n'yohü ngue he ra hoga ulu? Pε guí pahmu ngue yø ja'i he ra hoga ulu ngue 'bü mmapähä, guerp'ü ja yø ngu yø dast'abi 'bü. ²⁶ Pε xi'mø hinga gue'a guá nüü'a, ¿te'o guá nüü 'mø? ¿Ua guá nüü n'na rá pøngahya Oja? Majuaní ngue gue'a n'na rá pøngahya Oja guá nüü. Pεgue tate na ngue gätho mi'da yø pøngahya xa m'müi. ²⁷ Nunā ra Xuua, guehna rá m'mēnhni Oja mmamp'ü ja ra Maca Libro na, ngue ena: “Gä et'ä ma m'mēnhni, di m'met'o p'ü gdi ma. Gue'a di hoqui hapu ja ngue gui thogui”, bi 'yēna. ²⁸ Dí xi'ahü, nü hangü yø ja'i 'bü, hinjongui pøni ngue di tate ngue ra Xuua. Pε nuyá, to bi zä ma ja'i ya o rá 'yε Oja ya, guehya ma datho bi nthēui ra mmēnthi ya, ngue ra Xuua.

²⁹ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na. Gätho yø ja'i p'üya, co 'nēhyø ngüthäi xi xixyabi ra Xuua, bi bahyø ja'i ngue xanho te mman'Oja.

³⁰ Pε yø fariseo 'nēhyø xänbäte ngue ra ley, himbi ne'a ra nxixya bi 'yøtra Xuua'ü, nü'a te nne Oja xta 'yørpabi himbi nü manho.

³¹ Janangue bi 'yēna Jesús:

—¿Tegue gda hyējpä ya yø ja'i ya? ¿Ter'ü gui nēqui? ³² Gda hyējpabi yø basi n'yēmp'ü ja ra täi. I mmatyø mmimbasiui ngue di n'yēmmi, i ēmbi: “Dá pixt'ähe ra xithi ngue xqui nnehmu, pε hinga nnehmu. Dá tut'ähe yø thühu ngue yø thundummü, pε hinga nzomhmu”, bi 'yēmbi. ³³ Guí njathü p'üya, nü'mø himbi nja'a te guí mmamhmu, guí mbøcühü. Porque bá ehra Xuua nunā mi øtra nxixya 'nε bi 'yētrá mmüi, nü'ahü p'üya, gá 'yēmhmu ngue n'youi ra ts'onthi ngue'a te øt'e. ³⁴ A nuyá, guecä drá N'yohü dá ε mahets'i, dí si'a te dí tini, nü'ahü p'üya guí εnjü ngue drá nhyøt'a zihmε. Guí εnjü ngue dadi thegä'be'ü yø ja'i ja yø ts'oqui 'nε'ü yø ngüthäi. ³⁵ Pε nunā ra hya njuantho, nü'mø di n'yomfēni xanho yø ja'i, da badi ha rá nja ra hya.

Nup'ü ja rá ngu n'na ra fariseo, ja 'bup'ü ra Jesús.

³⁶ Nu'a n'na nc'ei yø fariseo bi zixra Jesús ngue da nsihmε p'ü ja rá ngu. Mi zømp'ü ja ra ngu ra Jesús, bi mip'ü ja ra mēxa p'üya. ³⁷ Nunā n'na ra xisu mará

'yots'om'mäi p'ua ja ra hnini, mi badi ngue bi ma da nsihme p'ua ja ra ngu ra fariseo na ra Jesús. Bi zomp'ua ja ra ngu p'uya, ni du n'na ra m'mo'aceite, yup'ua ra aceite mahotho ga yuni. ³⁸ Bi ndantyohmu p'ua 'bahra Jesús ngue bi dannebi yø gua. Mente zoni, nu'ua yø guidä tägui, soxp'ua ja yø gua ra Jesús, thuqui conyø xta. Bi gospabi ra aceite mahotho ga yuni. ³⁹ Nuna ra fariseo xi zixra ts'ihme ra Jesús, mi nu te øtra xisu, nguna ra hya bi beni, bi 'yena: "Nu'mø ngue nmajuani rá pøngahya Oja na ra n'yohua na, di padi te rá m'mäi na ra xisu cuar'mø, ngue ra 'yots'om'mäi". ⁴⁰ Ra Jesús bi 'yembra fariseo:

—Ague Simu, jap'ua n'na ra hya di nne ga xi'i —bi 'yembi.

Enna fariseo p'uya:

—Dami xiqui grá xänbate.

⁴¹ Bi 'yenna Jesús:

—Yoho yø n'yohua di tupra menyua to di hmi ra menyua. Nu'a n'na ra ndupate p'uya, nu'a hangu pøxa cat'a ciento ma pa ra nzäbi, gue'a ndupate'a. Man'na nc'ei p'uya, nu'a hangu pøxa yote ma'det'a ma pa ra nzäbi, gue'a ndupate'a. ⁴² Pe nu'ua mi ndupate, ya himbi zä bi gutyø güenda. Nu'a bi hmi ra menyua p'uya, bi punnbi ga yoho. Dami xicya, ndana gue'a ya yø ndupate ngue tate di ja mamadi rá hmu?

⁴³ Bi 'yenna Simu p'uya:

—Nup'ua nná bengä, man'natho tate di ja mamadi'a xangu mi ndupate, 'ne bi punnbi.

Bi 'yenna Jesús:

—Nu'a ga manya, gue'a ya.

⁴⁴ Bi hyetra xisu na ra Jesús, bi 'yembra Simu:

—Gui nnu na ra xisu 'bucua ya. Dä cat'ä ua ja ni ngu, pe hingá 'dacrä dehe xa nxagua. Pe nuna ra xisu 'bucua, bi merca ma gua conyø guidä, 'ne bi duqui conyø xta. ⁴⁵ Nu'i, hincxä zenguagui conn'na ra beso, pe nuna, mente ra ora xtä cat'ä ua ja ni ngu ya, hingu säya thannegui ma gua. ⁴⁶ Nu'i, hincxä cosca ra aceite ma ya. Pe nuna, mahotho ga yanna aceite bi goscagui ma gua. ⁴⁷ Guehna di xi'i naya, ngue emmei di maqui, ja di nequi p'ua ngue xangu rá ts'oqui, pe di mpunnbi. Pe nu ra ja'i ngue

ts'atho mapunnbi, ts'atho di nequi ngue di ma'a n'na.

⁴⁸ Ra Jesús bi 'yembra xisu:

—Ya dá pun'na'i ni ts'oqui ya.

⁴⁹ Nu'ua mi'da yø ja'i xi ts'ofa 'dap'ua 'buhma p'ua ja ra mexa p'uya, di n'yembi:

—¿Te'o ni n'yohua na ena ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i?

⁵⁰ Pe ra Jesús bi 'yembra xisu:

—Ya gá nyanya ngue gá 'yec'ei gui. Da hyu ni mmai ya, ni ma.

8

Ja ua yø thuhu yø xisu bi mäxra Jesús.

¹ M'mefa p'uya, xangu yø hnini bi thohna ra Jesús ngue xihyø ja'i ha di njap'ua di zo rá 'ye Oja. Ni n'yoi'ua 'de'ma yoho yø xädi. ² Xquet'a n'yohua 'da yø xisu xi 'yøthe ngue mi n'yoi yø ts'onthi, da gue'ua madi hyenni. N'yohua p'ua ra Maya nuna ja man'na rá thuhu ngue ra Magdalena. Guehna xi 'yøthe m'met'o ngue mi n'yoi yoto yø ts'onthi. ³ N'yoi p'ua ra Juana nuna rá xisu ra Chuza, guehna di manda gätho yø mefi p'ua ja rá palacio ra Herodes. 'Ne ra Susana n'yoi p'ua. N'yoi p'ua xangu yø xisu ngue ja te pets'i, nu'mø te honna Jesús, guehya faxya.

Ra Jesús i hyeipa ra hya n'na ra momhmudä.

⁴ Xangu yø ja'i bá ep'ua ja yø hnini ngue nne da 'yøde te manna Jesús. Mi mpeti xangu yø ja'i, bi hyoni te gui hyeipa ra hya xihyø ja'i. Bi 'yembi:

⁵ —N'na ra n'yohua bi ma da ponna trigo. Nup'ua bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'ua ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi nehyø ja'i thop'ua ja ra 'yu. Bi map'ua yø ts'int's'ua ngue bi za yø hmudä. ⁶ Mi'da yø hmudä bi moni, bi zop'ua hingu pidi ra häi ngue o ra do. Bi 'yotra hmudä 'mø mi bøts'e, ngue hingu xa ra häi. ⁷ Mi'da yø hmudä bi zop'ua ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. ⁸ Mi'da yø hmudä, bi zop'ua ja ra hoga häi, guehya emmei bi nja ya. Nu'a n'na mhmudä bi bøn'a n'na ciento yø hmudä.

Nu'mø mi manna ra hya na, bi ts'edi bi 'yembyø ja'i:

—A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmæ na ra hya di mmangä ya —bi 'yëmbi.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyø ja'i.

⁹ Nu'æ yø xädi bi 'yänni te ga mbønya yø hya xi hyequi. ¹⁰ Ra Jesús bi 'yëmbi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue da dinni mmæihæ ya yø hya ya. Pæ nuya mi'da yø ja'i, dá thonna hya di nhyejpi te dá sifi, n'namhma ngue nu te da nu, tengutho 'mø ngue hinte da nu. Nuya yø hya da 'yøde, tengutho 'mø ngue hin tema hya da 'yøde.

Ra Jesús bi ma te ni bønnya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

¹¹ Ma ga xi'ahæ te ga mbønna ra hya dá ma. Nu ra hmudä bi 'boni, gue'a rá hya Oja'a. ¹² Nuya yø ja'i ngue høntho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue ra nen'yu p'æ bi zo ra hmudä ya. Høntho juadi bi 'yøhra hya, bi map'æ ra zithu, bi japi bi pumbeni ra hya xi 'yøde. Hingui nnepe ngue da 'yëc'ei ra hya, ngue di nyanyø te yø ja'i. ¹³ Mi'da yø ja'i, gui nhyejpa ra häi hingui pidi ngue mi o ra do p'æ bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho ra hya ya. Bi 'yëc'ei njammí pa. Nu'mø bi ts'æi, 'bexi cohyø mmæi. ¹⁴ Mi'da yø ja'i p'æya, gui nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'æ bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. Pæ nu'a te yø 'bæfi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'bæfi ni ma yø mmæi yø ja'i. Di ja ndummæi honi ha di mmæmmeti. Nu'a te yø pähäse, gue'a nne da 'yøt'a. Ya hin tema ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. ¹⁵ Pæ mi'da yø ja'i, gui nhyejpi ngue ra hoga häi p'æ bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i ngue yø mmæi ga 'yøhra hya ya, 'næ æt'ammæi ra hya øde. Hingui hægui, guehya hæxra 'yu njuantho ya.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

¹⁶ Nu'mø to di saca n'na ra nyot'i, hingui sä ngue da go'mi, ogue da hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxmaya, n'namhma ngue nu'æ cut'ambo ra ngu da hyetra nyot'i. ¹⁷ Njarbætho ya yø hya hingui fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tinyø mmæi hanja ra hya.

Pæ da 'yëhra pa ngue gætho yø ja'i da badi hanja ra hya.

¹⁸ Janangue dami 'yët'ammæihæ teni bønnya yø hya di mmangä. A nu ra ja'i da dini xanho rá mmæi hanja ra hya, da mæx Oja ngue man'na di bahra hya. Pæ nu ra ja'i hingui nne da 'yørpabi masu ra hya di mma, nu'a zits'æ ra hya padi, da thanbi.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bøni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mæni.

¹⁹ Nup'æ mi 'bahra Jesús, ja bi zømp'æ rá mamá, 'næhyø n'yohæ. Pæ hingui sä da guat'i ngue di nyæui, porque mandøngu dyø ja'i 'bæp'æ. ²⁰ Hindi 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ni mamá 'næhni n'yohæ 'bæcua thi. I nzo'i ngue gui nyæui 'na —bi 'yëmbi.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yëntho:

—Nuya 'bæcua øspabi rá hya Oja, nu'a ra hya øde gue'a øt'a, guehya æntho ma mamá ya, guehya æntho ma n'yohæ ya.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyø fanthe.

²² N'na ra pa ra Jesús bi yærbæ ja n'na ra barco conyø xädi. Bi 'yëmbi:

—A nuyá, ma ga 'dasæ ra zabi gdá mähæ man'na nguadi —bi 'yëmbi.

Bi ma p'æya. ²³ Mænte ni 'yop'æ ja ra dehe ra barco, bi n'ahra Jesús. Ena ha bi 'yeta n'na ra ndønthi bi n'yo. Nu'æ yø fanthe nangui, so mbo ra barco. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. ²⁴ Nu'æ yø xädi ra Jesús, bá æp'æ bi aha, bi 'yëmbi:

—Ague grá xännbate, ague grá xännbate, ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. Ya ga tuhæ —bi 'yëmbi.

Mi nangra Jesús, bi hejpabi ra ndahi 'næhyø fanthe. Ngu i hejpi, 'bæxpi nsäya. M'mæfa ya hin tema di 'yani. ²⁵ Bi 'yëmbiyø xädi p'æya:

—¿Hanja ngue hingui æc'ei ngue ga fæxahæ? —bi 'yëmbi.

Nu'æ yø xädi di 'yøtho hanja'a te bi nu, 'næ bi nsu. Di 'yëmbi n'na ngu n'na p'æya:

—¿Te'o ni n'yohæ na n'yø? Nu'mø bi zohra ndahi 'næhra dehe, i æc'ei —di 'yëmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohæ n'youi yø ts'onthi.

26 Mī zōnna barco p'ua ja ra häi Gadara, man'na nguadi ra zabi ha di nhyandui ra häi Galilea. 27 Mī bōmp'ua ja ra barco ra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohua ngue ra mmengu p'ua. Ya rá ya'atho yø pa mī n'youi yø ts'onthi na ra n'yohua. Ni xingra ulu di he. Ni xingui 'bap'ua ja rá ngu, sinoque guerp'ua ja ra camposanto bí 'bái. 28 Ngu i nu ra Jesús, bi ndantyøhmū p'ua ha 'bái. Ra ndøts'edi i zofo, bi 'yēmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'unt'ua'i Oja nuna jase rá ts'edi. ¿Hanza ngue gadi nthint'ua dí 'bái? Dí ä'i ra mate ngue 'yo gadi angui.

29 Nguna ra hya bi manna n'yohua, porque ya xi xihra ts'onthi ra Jesús ngue da hyep'ua ra n'yohua n'youi. Xangu yø nnidi ngue emmei di am'mø bi ga. Yø ja'i p'uya turpa yø 'ye 'nēhyø gua conyø cadena, pe di c'auqui. Ra ts'onthi p'uya di japra n'yohua ngue 'dagui, ni ma dapo. 30 Ra Jesús bi 'yānni, bi 'yēmbi:

—¿Teni hu'i?

Ra n'yohua p'uya bi 'yēna:

—Nná hugä ngue yø mmundotho gähe —bi 'yēna.

Bi manna tengū na porque xangu yø ts'onthi mī n'youi ra n'yohua. 31 Nu'ua yø ts'onthi p'uya, bi xihra Jesús ngue hinda 'yērbua ha ja ngue da jot'i. 32 Ja mī 'yorbatho n'na 'bái yø ts'adi ma'yoni p'ua ja ra nguani p'uya. Yø ts'onthi p'uya, bi 'yādi ngue da yērbua ja yø mmui yø ts'adi. A nuna ra Jesús bi unna nt'edi. 33 Janangue yø ts'onthi bi hyep'ua ra n'yohua mī n'youi, bi yērbua ja yø mmui yø ts'adi. Nuya yø ts'adi p'uya, bi ga ra 'dihī, bi nhyørbua ja ra zabi. Gä ja bi jarba ra dehe.

34 Nu'ua yø n'yohua mī fāhyø ts'adi, mī nu te bi nja. Bi ga ra 'dihī bi ma bá mamp'ua bí ja ra hnini. Da gue'ua yø ja'i 'da'a n'nanni ha 'bái, gä bá xifi. 35 Mī 'yøhyø ja'i'a te bi nja, mandøngu dyø ja'i bá ehē da nu. Mī zønyø ja'i p'ua 'bähra Jesús, 'dap'ua 'bähmi'a ra n'yohua mī n'youi yø ts'onthi. Ya xi dits'i. Ya hinte di ja, ya he yø ulu. Pe bi zu yø ja'i'a te xi nja. 36 Nuya yø ja'i xi nuse'a te xi tho ra n'yohua mī n'youi yø ts'onthi, gä xihyø ja'i nu'ua ja søhø. 37 Nuna ra hya bi nja, nguya yø mmengu Gadara, nguya yø ja'i ndap'ua bi zä bi 'yē'a ra xequi'a, 'da ga xityø ja'i ra Jesús

ngue da ma. Porque emmei su yø ja'i te bi 'yøt'e. Janangue hōmbi yērbua ja ra barco ra Jesús ngue bi mengui. 38 Nu'a ra n'yohua mī n'youi yø ts'onthi bi xifi ngue xta mme ra Jesús. Pe ra Jesús hīmbi nepe, sinoque bi 'yēmbi:

39 —Man'na xanho ni ma ni ngu, n'namhma gui xihyø ja'i'a te gä bi 'yøt'a'i Oja —bi 'yēmbi.

Bi ma ra n'yohua p'uya, bi xifi gätho yø ja'i p'ua ja ra hnini'a te xi 'yørpabi ra Jesús.

Ra Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

40 Mī zøm man'na nguadi ra zabi ra Jesús. Mī nu yø ja'i ya mambi 'bap'ua, ra ndi johya. Porque ya mī ndø'mate gätho yø ja'i. 41 Bi zø'a n'na ra n'yohua 'bet'o ngue di manda p'ua ja ra nija p'uya, ni hu ngue ra Jairo. Bi ndantyøhmū p'ua 'bähra Jesús. Bi 'yäpra mate ngue da map'ua bí ja rá ngu. 42 Porque ya ja ngue da du n'na rá t'ixu mī si. Ya n'ne'ma yonjeya mī 'bái, pe hōnt'a rá 'dant'ixu mī si'a. Mī ma ra Jesús. Xangu yø ja'i bi denni asta di ntørbua ja ra 'yu.

43 Nu'ua yø ja'i ni dēnna Jesús, n'youi p'ua n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma yonjeya mī hēmbra m'mäcji. Nuna ra xisu madī hyēnni, xandøngu rá mēnyu xi āni ngue mī honyø 'yøthe da 'yøthe. Pe xinga n'na'ua yø 'yøthe xta nzä da 'yøthe. 44 Nuna ra xisu, bi m'mēfa p'ua ni ma ra Jesús, bi guarbua ja rá xätha, bi därpa rá nyanī rá he. Ngu'i därpa rá he p'uya, 'bexpī nsäya ra ji mī hēmbi. 45 Bi 'yēnna Jesús:

—¿Te'o bi dārcaguī mā he? —bi 'yēmbiyø ja'i.

Gätho yø ja'i p'uya, i mma ngue hīnjo'o. Pe ra Bedu 'nē'ua mī da yø n'yohua bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā xānbate, guī ānni to bi dāt'a ni he. Conque guī nnu ngue di ntøtyø ja'i, 'nē tøn'na'i.

46 Pe ra Jesús bi 'yēna:

—Hīn'na. 'Bai to bi dārca mā he. Porque dadī unna güenda ngue bi zä n'na nc'ei comma ts'edi.

47 Bi nu ra xisu p'uya, ngue fätho te bi 'yøt'e. Ni huaqui mmap'ua. Bi ndantyøhmū p'ua 'bähra Jesús. Yø hmi yø dä yø ja'i p'ua bi xi'a njuani te nnepe ngue bi dädi. 'Nē bi xifi

ngue 'bexpi zä ra ji mi hēmbi. ⁴⁸ Ra Jesús bi 'yēmbi:

—Ague t'ixu, ya bi zä'i ngue gá 'yēc'ēi ngue di zä'i comma ts'edigä. Da hyu ni mmäi ya, ni ma —bi 'yēmbi.

⁴⁹ Nunä ra Jesús, mente yaui ra xisu madi hyenni, bi zø hman'na nc'ēi bá nēxpä ja rá ngu ra Jairo. Bi 'yēmbra Jairo:

—Ya bi du ni t'ixu n'yø, 'yonni mantho gui sixra xänbäte.

⁵⁰ Pē ra Jesús, mi 'yø'a te si ra Jairo, bi 'yēmbi:

—'Yo sä guí su'a si'i ngue bi du ni t'ixu. Sinoque dami 'yēc'ēigui ngue da zä ga øthegä ni t'ixu —bi 'yēmbi.

⁵¹ Mi zømp'u ja ra ngu p'aya, hinjondj japi ngue 'da xti yat'ui mbo. Høndra Bēdu, ra Jacobo, ra Xuua, 'nēhrá papá 'nēhrá mamá ra hmute bi japi bi yat'ambo. ⁵² Gä zonyø ja'i, i ya dummäi yø ja'i conná ngue'a bi du. Pē ra Jesús bi 'yēmbi:

—'Yo gui zomhmä. Nunä ra hmute hingui tu na, i atho na.

⁵³ Pē nuya yø ja'i yaui ra Jesús i thentho, porque padj ngue ya xi du ra hmute.

⁵⁴ Nunä ra Jesús bi bennbä rá 'yē ra du, nts'ēdi bi 'yēmbi:

—Ague grá hmute, dami nangui.

⁵⁵ Nunä ra hmute p'aya, mahømbi nja rá te. Bi nangui 'bexque'a. Bi manda ra Jesús ngue di t'unna hmē da zi ra hmute. ⁵⁶ Nunä rá papá 'nēhra mamá ra hmute di 'yøtho te bi nja. Pē ra Jesús bi manda ngue hinjonda sifi te bi nja.

9

Bi 'yēt'u 'dē'ma yoho yø xädi ra Jesús, ngue da xänbabi ra hya yø ja'i.

¹ Nunä ra Jesús, mi pēti gätho'u 'dē'ma yoho yø xädi ya xi huanhni. Bi unna nt'ēdi ngue da hya ra ts'ēdi da 'yøthe gätho yø ja'i n'youi yø ts'onthi, da 'yøthe yø ja'i hēmbi 'damä 'dan'yo man'u. ² Bi menhni ngue da xihra hya yø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yē Oja. 'Nē da 'yøthe yø därkehi p'u di ma. ³ Bi 'yēmbi:

—'Yo te gui hax'mø gá mähä, ni xingra tøhø, ni xingra bolsa, ni xingra thuhmē, ni xingra mēnyu. 'Yo gui cax man'na ni pahniha. ⁴ Nup'u ja ra ngu di n'na'aha ra

ts'äya, ja gui n'oxhü p'u, asta gue'mø guá ēhmü. ⁵ A nup'u händi n'na'aha ra ts'äya, gui pømhü p'u ja ra hnini. Pē dami huamhra fonthäi di n'youi ni mbonguahü, gue'a ra hmēya'a ngue ya da thep'u ya yø ja'i himbü 'yøt'aha masu.

⁶ Bi ma'u bi t'ēt'i, i mpa p'u ja yø hnini. Bi xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya, 'nē bi 'yøthe yø därkehi p'u ni ma.

Ra dast'abi Herodes hingui nnu ra pa da nu ra Jesús.

⁷ Mi 'yøhra dast'abi Herodes te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Di 'yøtho'a te øde, porque eni'da yø ja'i ngue nunä ra Jesús, guehna ra Xuua xi bēnnate p'u bí nt'ägüi. ⁸ Mi'da yø ja'i p'aya, ēmbi ngue ya 'yop'u ra Elías. Mi'da p'aya, ēmbi ngue 'bui toni nyogui pøngahya Oja xpi bēnnate. ⁹ Pē ra Herodes bi 'yēna:

—Nu'a ra Xuua dá mandagä bi t'øjpabi rá ya'a, hinga gue'a 'yop'u'a. ¿Pē te'o ni n'yohü na dí øcä ngue xangu yø cosa øt'e?

Ya hingui nnu ra pa ra Herodes ngue da nu ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmē cāt'a mahuaqi ma'yohü.

¹⁰ Mambä pengyø xädi ra Jesús ngue bá manna hya p'u ja yø hnini, bi dāpra güenda te xi 'yøt'e. Nunä ra Jesús bi zixyø xädi ngue bi ma dapo, jonna hnini Betsaida. ¹¹ Pē nu'mø mi bahyø ja'i hapü bí 'buhra Jesús, bi map'u bí 'bui. Di säyabi yø ja'i sømp'u 'bui. I xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yē Oja. Xquet'a bi 'yøthe yø därkehi.

¹² Nu'mø ya ni ma di nde p'aya, bi guat'u 'dē'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Dami 'yēhyø ja'i, n'namhma da hyoni ha di n'oxi, ja da dämp'u ra hmē da zi. Porque nuua dí 'buhmü, ra dapo ua.

¹³ Ra Jesús bi 'yēmyø xädi:

—Dami unhnü ra hmē da zi yø ja'i —bi 'yēmbi.

Nu'u yø xädi p'aya, bi 'yēmbi:

—Pē høndi cāt'a yø thuhmē dí hagähe, 'nē yoho yø hua. Rá nzequi ga mmäcähe 'mø, ga ma tämhme ra hmē da zi yø ja'i.

¹⁴ Yø ja'i p'aya, comma cāt'a mahuaqi ma'yohü. Pē ra Jesús bi 'yēmyø xädi:

—Dami xihma yø ja'i da mi. Da 'yøtyø zimundo ngue dyø yote ma'det'a nja'i p'ua da mi.

¹⁵ Gue'a bi 'yøt'a p'uya. Bi mi gätho yø ja'i. ¹⁶ Ra Jesús bi hyan'ua cät'a yø thuhme 'ne'ua yoho yø hua. Bi hyanma hets'i p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhme p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i da zi. Da guehyø hua bi 'dat'i. ¹⁷ Bi nsihme xanho yø ja'i, gä bi nniya. M'mefa p'uya, bi ma mapeti yø thuhme bi bongui, bi z'u'i 'de'mayo canasta bi bongui.

Bi manna Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi'a.

¹⁸ N'na ndi ya, bi ma n'nanni ra Jesús ngue bá mat'Oja, n'youi yø xädi. Bi 'yännbaya, bi 'yembj:

—¿Te'ogä p'ua ga mbenyø ja'i 'mø?

¹⁹ Mi dahyø xädi p'uya, bi 'yembj:

—'Bu i'da yø ja'i embj ngue gue'e grá Xuua gmi øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, embj ngue gue'e grá Elías. Mi'da yø ja'i p'uya, embj ngue gue'e n'na'ua yø nyogui pøngahya Oja xpi bennate.

²⁰ Ra Jesús mahømbi 'yembyø xädi:

—Xi'ahua p'uya, ¿te'ogä p'ua gni bēmhma ngue guecä?

Ra Bedu p'uya, bi 'yembj:

—Nu'i, gue'e grá Cristo bá exa'i Oja ngue gui ndast'abi —bi 'yembj.

²¹ Ra Jesús mahømbi 'yembj:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogä ya —bi 'yembj.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'ne bi ma ngue di bennate.

²² Bi xihyø xädi ra Jesús, bi 'yembj:

—Nu ra N'yohua bí 'yε mahets'i, da 'yεmmei da ma ma'uni. Nu'ua yø ja'i 'bet'o p'ua ja ra nija da zai, da guehyø hmu yø mmäcja, 'nehyo xännbate ngue ra ley, gä da zai 'ne da hyo. Pe rá hyu pa p'uya di bennate —bi 'yembj.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hinjam'mø da gohyø mmäi'a ga 'yεc'ei.

²³ M'mefa p'uya, bi 'yembj gätho yø ja'i:

—Nu to nne da denngui, hingui sä ngue da zänse te da n'yo. Hangu ra pa, hinha di gohrá mmäi, madague'a da thop'ua ja ra pont'i. ²⁴ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da

tho, guehna ra ja'i di m'mehrá te na. Pe nu ra ja'i hingui cohra mmäi'a ga 'yεc'ei gui, mada tho conná ngueque, guehna ra ja'i di nyanná te na. ²⁵ Porque hinte da dahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mmeti gä ra ximhäi, 'ne di m'mehrá te. ²⁶ A nuyá, nu ra ja'i ngue pesrá sä conná ngueque, ogue i pesrá sä conná nguehra hya dí xännbate, xquet'a da 'yεhra pa ngue nugui drá N'yohua dá ε mahets'i, xquet'a ga pes'ma sä conná ngue'ua to di jagbu. Guehna ra pa ga ma pengui ngue ga ndast'abi, conná ts'edi Oja ga ma n'yo'be yø maca anxε Oja. ²⁷ Majuani dí xi'ahua, ngue nuya 'da 'bucua ya, hinda du, asta gue'mø da nu ngue da hya ra ts'edi Oja di manda ua.

Bi mpä'a te gui nequi ra Jesús.

²⁸ Ya rá hyato ma pa xi manna ra hya na p'uya, bi map'ua bí ja n'na ra nyuni ra Jesús ngue bá mat'Oja. Bi zixra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. ²⁹ Mente mmat'Oja ra Jesús, bi mpä'a gui nequi rá hmi. Rá he p'uya, asta di yoxni'a ga nt'axi. ³⁰ Bi hnu p'uya, ngue 'bäp'ua yoho yø n'yohua yaui. Nuya p'uya, guehna ra Moisés 'nehra Elías. ³¹ 'Nehya xquet'a di yoxni p'ua i nequi ya. Nup'ua ha bi nyaui ra Jesús, bi c'a'a ra ndate ja ngue danj nthop'ua Jerusalén. ³² Pe ra Bedu co 'ne'ua mi'da yø n'yohua, bi n'aha ngue netha. Nu'mø mi nnuhu, bi nu p'uya ngue di yoxni p'ua 'bähra Jesús, co 'ne'ua miyoho yø n'yohua 'dap'ua 'bähmi di yoxni. ³³ Nuna ra Moisés 'nehra Elías, ya ja ngue da zop'ua ra Jesús. Pe ra Bedu bi 'yembrä Jesús:

—Ague grá xännbate, ya xanho ngue dí 'bähma ua. Ma ga hocähe hyu yø t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías —bi 'yembj.

Pe ra Bedu hingui padi te mma. ³⁴ Mente bi manna ra hya na, bi nja n'na ra gui ngue bi go'mi. Emmei bi nsu 'mø mi go'mra gui. ³⁵ Bi 'yø p'uya ngue bá nya Oja p'ua ja ra gui, bi 'yena:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'ua dadj madi. Nuya yø hya da manna ya, dami 'yεt'ammäihua —bi 'yena.

³⁶ Mi juadi bá nya'a ya p'uya, bi nu ngue 'bäse p'ua ra Jesús. Pe hinjombi xi'a te bi nu.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

³⁷ Mi hyaxpaya, bá ep'ua ja ra nyuni mambi 'bui. Pe xangu yø ja'i bi ma di c'at'ui ra Jesús. ³⁸ Nu'ua 'bahyø ja'i p'uya, nts'edi bá nya n'na nc'ei, bi 'yembra Jesús:

—Ague grá xännbate, dami nurquits'ua ma ts'ant'ua 'bucua, porque hønna dí si na.

³⁹ Nu'mø bi ga ra ts'onthi n'youi, di japi ngue mafi. I huaqui 'ne sohyø fugui. Hingui nne da hyegui, emmei di uni. ⁴⁰ Ya xtá xihni xädi ngue xtá 'yøthe ts'ua, pe hinxä nzä xä 'yøthe.

⁴¹ Ra Jesús bi 'yembi:

—¿Astá njam'mø da zønna pa gui 'yec'ei gaha? ¿Ua guí ena ngue hangu ra pa ga set'aha?

Bi t'embrá papá ra dárquehi p'uya:

—Bá si ua ni ts'ant'ua ya.

⁴² Pe nu'mø ni ma da guatra ts'ant'ua p'ua 'bähra Jesús, astá ra huaqui bi 'yen'a häi ra ts'onthi. Ra Jesús bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'ant'ua ngue bi hyep'ua. Mi zä'a te mi hembra ts'ant'ua, bi ndäprá papá p'uya. ⁴³ Gä di 'yødyø ja'i te bi nja. Bi bahyø ja'i ngue ma datho ja rá ts'edi Oja.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho.

Mente di 'yøtho gätho yø ja'i'a te bi 'yøtra Jesús, bi 'yembyø xädi p'uya:

⁴⁴ —Dami 'yøhma xanho na ra hya ga xi'aha ya. Mami pumbeniha ngue ra N'yoha bí 'ye mahets'i di ndäpyø ts'oc'ei.

⁴⁵ Pe nu'ua yø xädi himbi dinyø mmäi na ra hya xifi, porque tobe hingui xojpabi Oja yø mmäi ngue da ba'a xifi. I su yø xädi da 'yänni te ga mbøn'a ra hya mmanna Jesús.

Ra Jesús bi xännba yø xädi ndana ma datho da hnu mansu.

⁴⁶ Nu'ua yø xädi ra Jesús di njun'mahya n'na ngu n'na, porque n'na ngu n'na nne ngue ma datho da hnu mansu. ⁴⁷ Pe bi bahra Jesús te mbemp'ua ja yø mmäi yø xädi. Bi zohna n'na ra basi, bi 'bämba ha 'bäi. ⁴⁸ Bi 'yembaya:

—Nu ra ja'i di ja mmansu na ra basi 'bucua ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu manho ngue da 'yøt'a, entho go di ja mmansu gra ja'i. Nu ra ja'i di ja mansugui, entho go di

ja mmansu'a to bá penngui. Gätho'aha ya, nu'a da t'embi ngue hinte di muui ya, gue'a ma da'a p'uya.

Ra Jesús di hejpa yø xädi nuya sahyø ja'i nnønbbabi rá thuhu 'mø øthe yø ja'i.

⁴⁹ Ra Xuua bi 'yembi:

—Ague grá xännbate, xtá nugähe n'na nc'ei ngue nnøn'na ni thuhu ha ga 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pe xtá hejpahe, porque händi n'yoha p'ua nnä mähä.

⁵⁰ Ra Jesús bi 'yembi:

—'Yo gädi hejpahe yø ja'i nnøngagui ma thuhu, porque nuya hingui sacja, ma n'yoha ya.

Ra Jesús bi hejpa bi ra Jacobo 'nehra Xuua te i mma.

⁵¹ Man'na, man'na ni guatra pa ngue da ma mahets'i ra Jesús. Bi hya ra ts'edi p'uya ngue di ma Jerusalén. ⁵² Bi 'bet'o 'da yø amigo ngue xtani 'yähra nt'edi ha daní nsäya. Mi zomp'ua ja n'na ra hnini jap'ua ja ra häi Samaria, bi ne ngue ja xtani 'yap'ua ra nt'edi xti n'oxi. ⁵³ Pe yø mmengu Samaria himbi nepe xti n'oxi, porque padí ngue da tho tho di ma Jerusalén. ⁵⁴ Nu'ua yø xädi ra Jesús, ra Jacobo 'nehra Xuua, mi nu ngue ya himbi t'unna ts'äya. Bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, ¿ua guí nne ga ähma ngue da tähyø sibi mahets'i ngue di juadi, tengutho bi 'yøtra pøngahya Elías?

⁵⁵ Bi hyet'ua yaui ra Jesús, bi hejpi, bi 'yembi:

—Nu'auí hingui pahmi ngue hingui ho na ra hya guí mmammi. ⁵⁶ Porque ra N'yoha bí 'ye mahets'i, himbi 'yehē ngue di juahyø ja'i, sinoque bí 'yehē ngue da yani.

I ma man'na ra hnini p'uya.

Hyu nc'ei bi nyauí ra Jesús.

⁵⁷ Mente ni 'yop'ua ja ra 'yu p'uya, n'na ra n'yoha bi 'yembra Jesús:

—Ague grá hmu, nugä dí nne ga mme hapu gdi ma —bi 'yembi.

⁵⁸ Ra Jesús bi 'yemp'a yaui:

—Nu yø haho ja yø 'bido ngue säya. Yø ts'int's'ua ja yø 'bafi ngue säya. Pe ra N'yoha bí 'ye mahets'i hin'ya rá ngu ha di n'oxi.

⁵⁹ Bi 'yemba n'na nc'ei ra Jesús:

—Ma ga mmp'ua nnä magä —bi 'yembi. Pe nu'a ts'o p'uya, bi 'yena:

—Ague grá hmu, dami 'dacra nt'edi ngue 'be da du ma papá ga ägui. Ya da zä ga mme p'uya —bi 'yembí.

⁶⁰ Ra Jesús bi 'yemp'a yai:

—Nu'u yø ja'i entho ya xa ndu ngue hingui pa Oja, gue'u da 'yähyo mmindui'u. Pe nu'i, ma ga mmehma, n'namhma gui xihyo ja'i ha di njap'u di zo rá 'ye Oja.

⁶¹ Mahømbi 'yēn man'na nc'ei p'uya:

—Ague grá hmu, nugä dí nne ga mme, pe dami 'dacra nt'edi ngue 'be ga ma ε'u bí 'bap'u ja ma ngu.

⁶² Pe ra Jesús bi 'yembí:

—Nu'a bi bentra t'abi ndani ngue di nuafani, 'ne cohra mmui m'mefa, gue'a ya hingra nzäui da ma ha di njap'u di zo rá 'ye Oja yø ja'i'a.

10

Ra Jesús bi menhni hyate ma'det'a nja'i da manna hya.

¹ M'mefa p'uya, nuna ra Hmu, bi huanhni hyate ma'det'a nja'i, bi menhni di m'met'o p'u di ma. Yø yonc'ei p'u da ma n'na ngu n'na, i map'u ja yø hnini ja ngue dani nthohra Jesús. ² Bi 'yembuya:

—Majuani dí xi'ahu ngue ra 'befi xangu i ja, pe yø mēfi zi yohotho 'bui. Janangue nuyá, dami 'yāpha na Oja rá mmeti ra 'befi, ngue da menhyø mēfi p'u ja rá 'befi. ³ Nuyá gui mmähä ya. Pe dami mfähmu, porque gui cuthu p'u 'bahyo ja'i ngue yø nduc'ei, tengutho yø de'yo 'mø'yop'u ha 'bahyo zate, gui njathu p'uya. ⁴ 'Yo tema bolsa gui caxu, 'yo tema njamēnyu gui caxu. 'Yo gui cax hmi'da ni thixfanihu. 'Yo to di ot'ahu 'mø gá nzenguahu p'u ja ra 'yu. ⁵ Nu'mø gá sømp'u ja n'na ra ngu, gui zenguate 'mø gá cuthu mbo. Gui 'yēna: “Oja di japra ngu ja ua ya”. ⁶ Nu'mø 'bap'u yø ja'i ngue nneprá njapi Oja, nu'a ra nzengua gadi uni ngue Oja di japyø ja'i, da gohmi ra nzengua. Pe nu'mø hingui nne yø ja'i, ya hin'na 'mø. ⁷ Dami nsäya p'u ja ra ngu gui sømhmu. Dami siha'a te si yø ja'i 'bap'u. Porque ni 'yup'u ngue di t'unnä nzäbi ra mēfi. 'Yo hontho gui pøn'a n'na ra ngu, gni mpa man'na ra ngu. Nu'a, hin'na'a. ⁸ Nu'mø bi n'na'ahu ra ts'äya p'u ja ra hnini gui sømhmu, dami si'a te di n'na'ahu. ⁹ Gui 'yøthehu yø dārquēhi

di 'bap'u. Gui 'yēmhmu: “Nuyá, ya guerp'u gui pahmu ha gdi sohu rá 'ye Oja ya”. ¹⁰ Pe nu'mø himbi n'na'ahu ra ts'äya p'u ja ra hnini gui sømhmu, gui 'yēm'mø ga thohmu p'u ja yø caye: ¹¹ “Dá huambu ja ra hnini yø fonthäi bá n'youi ma mbonguahe. Gue'a ra hmēya'a ngue ya dá thec'ahu p'u. Pe dami pahmu ngue ya mi ja ngue xtä si'ahu ha gdi sohu rá 'ye Oja”, gui 'yēmphu yø ja'i. ¹² Dí xi'ahu ngue nu'mø ra pa dani thaxra güenda, man'na xan'u ra castigo da thohya yø ja'i himbi unna ts'äya, ngue'a ra castigo da tho'yø ja'i mi 'bap'u ja ra hnini Sodoma.

Xandøngu ra castigo da thohyo ja'i hingui nne di 'bätyø mmui.

¹³ Hague ngu ra castigo da thohyo ja'i 'bap'u ja ra hnini Corazin. Hague ngu ra castigo da thohyo ja'i 'bap'u ja ra hnini Bet-saida. Porque himbi 'yēc'ei gui 'mø mi nu yø milagro dá ørbu 'bui. A nu'mø xtä nnu yø milagro yø ja'i mi 'bap'u ja ra nyogui hnini Tiro, 'nep'u ja ra hnini Sidón, n'nahmantho xtä hēp'u ra nts'o man'i n'yo yø ja'i. Xti n'yaxyo 'bospi, 'ne xtä hē yø he yø ja'i nu'a xti nēqui ngue 'bu ndummui. ¹⁴ Pe nu'mø ra pa dani thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da thohyo ja'i festa ra hya ya, ngue'a ra castigo da thohyo ja'i mi 'bap'u ja ra hnini Tiro 'nep'u ja ra hnini Sidón. ¹⁵ A nu'u yø ja'i 'bap'u ja ra hnini Capernaum, rá nzequi ena ngue da t'ēspabi p'u mahets'i, 'nēcua ja ra häi da t'ēspi. Pe gue di map'u ja ra nidu.

¹⁶ Bi 'yēmbyø xädi ra Jesús:

—Nu'u yø ja'i da ne da 'yøhra hya gui xihmu, tengutho 'mø go da 'yørcase ma hyagä'u. Nu te'o hinda nu manho'ahu, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho gra ja'i. Nu'a to hingui nnu manhogui, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho'a to bá pengui.

Ya bá penc'u hyate ma'det'a bi 'benhni.

¹⁷ Mambá penc'u hyate ma'det'a nja'i bi 'benhni, emmēi di johya. I ena:

—Ague grá Hmu, nu'mø dá nongähe ni thuhu, asta 'nēhyø ts'onthi n'youi yø ja'i hēp'u.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yembí:

—Gue'a guí mmammi. Dá nugä rā Satanás ngue gá taphu, bi ma häi tengutho rā huēi 'mø ni gai. ¹⁹ Nugä dá 'da'ahü rā ts'edi ngue madague'a guí nneshu yø c'eya 'nē gui nneshu yø ixtehe, pē hinte da ja'ahü. 'Nē gui taphu gätho rá ts'edi na rā zithu mā nsuihü. ²⁰ Pē 'yo gadi johyahü ngue höntho guí nnøngahü mā thuhugä, 'bexi hēp'ü yø ts'onthi n'yoi yø ja'i. Sinoque nu'a gdi johyahü, ngue bi nt'ot'i ni thuhuhü p'ü mahēts'i.

Di johya rā Jesús.

²¹ Nu'a rā ora'a p'üya, rā Espíritu Santo bi japi ngue emmēi di johya rā Jesús. Bi 'yēna:

—Mā Papá'i, dadi ja mammadi'i grā Hmu p'ü mahēts'i, grā Hmu ua ja rā ximhäi. Porque yø ja'i ēna ngue yø bamhya, i ēna ngue tini xanho yø mmüi hanja rā hya, pē gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basi ngue yø 'yøde. Ngūnā gá 'yøt'e mā Papá'i, porque gue'a guá sänni ngue di nja'a.

²² Mā Papágä bi däqui gätho yø cosa ngue ga manda. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'ant'ü Oja, sinoque hønse'a rá Papá di mpahmi. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi'a rā Papá, sinoque hønse'a rá Ts'ant'ü di mpahmi. Nu rā ja'i da neprá Ts'ant'ü Oja ngue da badī te'o nā rā Papá, ya da zä da badī.

²³ Bi hyētyø xädi p'üya, bi 'yēmsebi:

—Bi toca'ahü rā mmēnthi ngue gá nuse conni dāhü'a te guí nnuhü ya. ²⁴ Porque dí xi'ahü ngue yø pa xā thogui, xangu yø pøngahya Oja xā m'müi, 'nēhyø dast'abi xā m'müi, bi ne xta nnu'a te guí nnuhü ya, pē himbi zä bi nu. Bi ne xta 'yø'a rā hya guí øhmü ya, pē himbi zä bi 'yøde.

Bi manna Jesús te bi 'yøtra mmēngu Samaria.

²⁵ Nu'a n'na rā xännbate ngue rā ley p'üya, bi guat'i ngue thämmahya rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grā xännbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e para ngue ga tinnā te para zantho?

²⁶ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Teni 'be'a nt'ot'i p'ü ja rá ley Oja? ¿Tema hya guí tim'mø gadi xädi?

²⁷ Nu'a rā xännbate ngue rā ley p'üya, bi 'yēna:

—Nūnā rā hya nā, guehna ēnā: “Dami ja ndummüi ngue mathoguitho guí mahmü Oja co gätho ni mmüihü. Hangu rā pa hønt'a guí mbēmhmü'a. 'Nē dami mahni mmic'ēiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”, i ēnā hya.

²⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xanho te guí mma. Dami 'yøt'e tengutho rā hya guí mmanya n'namhma ngue gui tinnā te para zantho.

²⁹ Pē nūnā rā xännbate ngue rā ley, i ēnā ngue ya gue'a te øt'e ngue hinga gätho yø ja'i 'da guí matho. Janangu bi 'yēmbra Jesús:

—Pē, ¿ndana gue'a mā mmic'ēi'be p'üya?

³⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—N'na rā n'yohü bá hya rā 'yu xpi 'yē'a Jerusalén, ni map'ü ja rā hnini Jericó. Bi nthēui yø bē, bi hyānbabi'a te mī hā, asta bi møjpe. Bi üni, bi zop'ü p'üya. Ya sä rā ndate 'mø mī zop'ü. ³¹ Nu'a rā ora'a p'üya, bi thop'ü ja rā 'yu n'na rā mmäcja. Bi nu ngue 'bēmp'ü rā n'yohü sä rā n'ü. Bi mäqui, i gätā n'na nguadi, bi thogui. ³² Xquet'a bi thop'ü n'na rā n'yohü mī ja rá 'bēfi p'ü ja rā nija. Nu'mø mī nu'a sä rā n'ü, bi mäqui, bi thogui. ³³ Pē nūnā n'na rā n'yohü ngue rā mmēngu p'ü ja rā häi Samaria, bi thop'ü ja rā 'yu. Mī nu ngue 'bēmp'ü nā xi ma mā'üni, bi huēqui. ³⁴ Bi guarbū bēnna n'yohü p'üya, bi gospabi rā aceite, 'nēhra vino bi gospa p'ü xi ts'erpi. Bi dūrpabi rá ts'et'i. Bi 'yēxpü ja rá fanī p'üya, bi zits'i ngue da hyonnbī ha di nsäya. Bi mädi. ³⁵ Mī hyaxpüya, nūnā rā mmēngu Samaria 'mø ya ja ngue da ma, bi hya'i yoho yø mēnyu nūya di nthēui n'na pa rā nzäbi n'na mmēnyu. Bi unna mmēnnigu, bi 'yēmbi: “Dami färquits'ü nā rā n'yohü 'būcua. Nu'mø hindī gua'i nā rā mēnyu ja ua, man'na xangu guí üni, ga jut'a'i 'mø dá pengui te guí üni”, bi 'yēmbi. ³⁶ Xiya, ¿ndana gue'a ya hyu nc'ēi di nēqui ngue rá mmic'ēiui nā rā n'yohü bi ünyø bē ya?

³⁷ Nu'a rā xännbate ngue rā ley p'üya bi 'yēna:

—Nu'a bi huēqui, gue'a rá mmic'ēiui'a.

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ni ma ya, dami 'yøt'e tengutho nā rā hya guí mmanya.

Ya 'bup'ü ja rá ngu rā Marta rā Jesús.

³⁸ Bi thop'ʘ manī ma rā Jesús, bi zømp'ʘ ja n'na rā hnīnī. Nup'ʘ ja rā hnīnī bi zøni, 'bʘp'ʘ n'na rā xisu nī hū ngue rā Marta. Nup'ʘ ja rá ngu na, bi sáyabi rā Jesús. ³⁹ Nunā rā Marta, 'bʘ'a n'na rá juhue nī hū ngue rā Maya. Nunā rā Maya bi mīp'ʘ nī hyandra Jesús ngue øxra hya xihyø ja'ī. ⁴⁰ Pē rā Marta hūmbī dī mpetho. Bi guarbʘ hū rā Jesús, bi 'yēmbī:

—Ague grá Hmū, ¿ua xanho te ør'ma juhue ngue hīndī zēqui? Damī xifi ngue da māxqui —bi 'yēmbī.

⁴¹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbra Marta:

—Ague Marta, ague Marta, hīnguī padī te gui 'yøt'e. Janjuani gui ho nī mməi'a te gā ja ngue gui 'yøt'e. ⁴² Pē hōnda n'na rā hya ja ngue mā datho dī mporta. Nunā rā Maya xa huanhna hya nu'a mā datho dī mporta 'nē hīnjonda hyānbi.

11

Bi xānbbābi ha dī mat'Oja yø ja'ī rā Jesús.

¹ Man'na rā ora p'ʘya, nunā rā Jesús mī mmat'Oja p'ʘ ja n'na rā xēqui. Mī juadi bi mat'Oja p'ʘya, nu'a n'na'ʘ yø xādi bi 'yēmbī:

—Ague grá Hmū, damī xānngahe rā mmat'Oja, tengutho rā Xuua bi xānbi da mat'Oja yø xādi —bi 'yēmbī.

² Mī dahra Jesús, bi 'yēmbī:

—Nu'mø guī mmat'Oja'ʘ, gui 'yēmhma: “Mā Papá'ʘahe guī 'bʘ māhēts'ī, damī 'yøt'e ngue da hnu mānsu'ī. Bá ēhē guī mānda ua. Dī nja'a te nī pāhā ua ja rā xīmhai tengutho bí ja māhēts'ī. ³ Damī 'dacje rā hmē n'na pa ngu n'na pa. ⁴ 'Nē damī pūnga mā ts'oquihe, tengutho gāhe xquet'a dadi pūnbahe to hīnguī ho te ørcahe. Damī fāxcahe ngue hīnga øt'āhe rā nts'o. Damī yanje ngue rā nts'o”.

⁵ Rā Jesús bi sigue bi 'yēmbī:

—Xi'mø ngue n'na rā n'yohʘ gadi n'amigo n'na'ahʘ ya. Nu'mø māde rā xui p'ʘya, da zømp'ʘ ja rá ngu rá amigo, da 'yēmbī: “Ague mā amigo'i, damī hmiqui hyū yø thūhmē. ⁶ Porque n'na mā amigo bi zøp'ʘ ja mā ngu, jap'ʘ xpi 'yēhē. Pē hīn'yʘ te gā unni”. ⁷ Nu'a ts'o p'ʘya, da 'yēntho 'mø bá thā'a mbo rá ngu: “Yo gadi xunanyagui. Ya n'nøt'e mā goxthi. Mā basi ya xa 'yoi. Ya hīnda zā gā nnanguī gā 'da'ī'a guī ādi”,

da 'yēmbī. ⁸ Madague'a ngue rá amigo, pē hīnguī nne da nangui ngue di unni te honi. Pē nugā dí xi'ahʘ ngue da nanghma, di unni te gā honi, n'namhma ngue ya hīnni mantho di xunanya. ⁹ Janangue nugā dí xi'ahʘ, nunā Oja di 'da'ī te guī homhma. Damī 'yāpi te guī nnehʘ. Nu te gui honi, gui tīni. Nu'mø gā jātra goxthi ngue guī nzohma Oja, da xoc'ahʘ. ¹⁰ Porque nu rā ja'ī ādi te nne, mā t'unni. Nu'a honi, i tīni. Nu'a di jātra goxthi, i sojpi.

¹¹ Conque nu rā ja'ī 'bāhrā basi, nu'mø bi 'yāpra thūhmē, hīnguī sā rá mməi rā ja'ī ngue rā do di unnā basi. Ogue rā hua da 'yāprā basi, hīngra c'ēya di unni. ¹² Ogue rā do'ni da 'yāprā basi, hīngra ixtehe di unni. ¹³ A nuyá, i ja nī ts'oquihe, pē guī padī gui unna cosa xanho nī basihʘ. Nu'a nī Papahʘ bí 'bʘ māhēts'ī ya, mān'atho'a, nu'mø te'o da 'yāpra Espiritu Santo, da pennbābi.

Yø ja'ī embī ngue rā zithu fāts'i te øtra Jesús.

¹⁴ Nunā rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohʘ mādi gonebi rā ts'onthi mī n'youi. Nu'mø mī hyēp'ʘ rā ts'onthi mī n'youi rā n'yohʘ, bi nya p'ʘya. Yø ja'ī p'ʘya di 'yøtho. ¹⁵ Pē ēn'ī da yø ja'ī:

—Nunā rā n'yohʘ na, øthe yø ja'ī n'youi yø ts'onthi, pē gue gue'a rā zithu rá hmū yø ts'onthi fāts'i ngue jap'ʘ.

¹⁶ Mī da yø ja'ī p'ʘya, bi xifi ngue nunā māhēts'ī xtabá 'yøtyø hmēya hīnjongui sā da 'yøt'e, para ngue da bahyø ja'ī ngue Oja bí 'bʘ māhēts'ī di unna ts'ēdi. ¹⁷ Pē rā Jesús gā patho te mbēnyø ja'ī, bi 'yēmbī:

—Xip'ʘ dī mānda n'na rā dast'abi, nu'mø dī ndunhyø ja'ī, hīnjam'mø da zā da zehyø hya. Xip'ʘ ja n'na rā ngu ya, nu'mø dī nsuse yø ja'ī 'bʘp'ʘ, da 'yēhra pa dī n'uēni. ¹⁸ Njarbatho nā rā hya dí xi'ahʘ ya. Xi'mø ngue di hejpasē yø mēfi rā zithu, ya rá 'bēfise di ts'onī. Dí mmangā nā rā hya nā ngue guī ēnjʘ ngue rā zithu fāxca'mø dí øthegā yø ja'ī n'youi yø ts'onthi. ¹⁹ A nu'mø ngue ngu'a, xi nī mmijudíohʘ tēna hya guī xānbbatehʘ, ¿ua rā zithu fāx'mø øthe yø ja'ī n'youi yø ts'onthi? Nuyá, ja dī nēqui p'ʘya ngue guī ya xādāhʘ, hīnguī padī te guī mmamhma. ²⁰ Pē xi'mø ngue di 'dacra ts'ēdi Oja ngue gā øthegā yø ja'ī

n'youi yø ts'onthi, ja di nēqui p'uya, ngue ya di manda ua Oja.

²¹ Hingra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi'mø ngue n'na ra n'yohu xanzaqui, cu yø juai gui mfäp'u ja rá ngu, hinte da ja'a te fädi. ²² Pē nu'mø bá ep'u man'na ra n'yohu ngue man'na xta nzaqui, da dapi, da gannbabi yø juai gui mfädi. Ya rá mmeti'a te da hyannbi. Di njadä p'uya, tate xa nzaquigui ngue ra zithu, janangue sä di øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

²³ Nu ra ja'i hingui nne ngue ma n'yo'be, guehna ra ja'i rá n'youi ma nsui'be na. Nu ra ja'i hingui fäxqui ngue ga ør'be ra 'befi, guehna ra ja'i di ts'ongatho ma 'befi na.

Rā ts'onthi bá pengbu ja rá mmui ra ja'i.

²⁴ Nu'mø bi hyep'u ra ts'onthi n'youi ra ja'i, nup'u ja ra xequi mathoguitho xa 'yot'i, ja bi 'yop'u ra ts'onthi, honi ha di nsäya. Pē nu'mø himbi dini ha di nsäya, di n'yomfeni p'uya, i ena: “Ga pengä p'u ja ma ngu dá pøni”, i ena. ²⁵ Nu'mø bá pengbaya, da dinnbabi rá mmui ra ja'i ngue hinjongui 'bup'u, tengutho n'na ra ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui. ²⁶ Da mengbaya, da si mi yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá madi. Gä da yarbua ja rá mmui ra ja'i ngue di m'map'u. M'mefa p'uya, man'na di m'ma man'u ra ja'i ngue'a te ra n'u mi sä m'met'o.

Bi manna Jesús te'o di nthēui ra mmēnthi.

²⁷ Nuna ra Jesús, mente mmanya yø hya ya, nup'u ha 'bahyø ja'i, bá tha'a n'na ra xisu, bi 'yēmbi:

—Ra mmēnthi bi nthēui ra xisu bi øn'a'i, nē bi sät'a'i —bi 'yēmbi.

²⁸ Em'mø mi dahra Jesús:

—Ma datho ra mmēnthi bi nthēui ya yø ja'i di ho da 'yøxra hya mman'Oja, nu'a te ra hya øde, gue'a øt'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro ra Jesús.

²⁹ Man'na ni mpetitho yø ja'i p'u 'bahra Jesús. Mi nya ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu yø ja'i 'bahra pa ja p'uya, yø ts'oc'ei. 'Bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yēc'eigui. Pē hin tema milagro ga øt'e ngue da nu yø ja'i. Nu'a da nøpa hmēya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pøngahya Jonás. ³⁰ Porque tengutho ra Jonás, nu'a te bi tho'a, gue'a bi nøpa

hmēya yø ja'i mi 'bup'u ja ra hnini Nínive'a. Njarbatho ra N'yohu bi 'yē mahēts'i ya, nu'a te da tho'a, gue'a da nøpa hmēya yø ja'i 'bahra pa jap'u'a ya. ³¹ Nu'mø ra pa ngue danī hyaxra güenda Oja p'uya, nu'a n'na ra xisu mi ndast'abi p'u sur, da nangui ngue di yäpya yø ja'i 'bahra pa ja p'uya. Porque nuna ra xisu na, ndø yap'utho rá häi bi 'yēhē ngue bi 'yøxra hya mi pahra Salomón. Conque man'na di tategä ya ngue ra Salomón, pē hingui nne gui 'yøhmua ra hya di mmangä ya. ³² Da gue'u yø ja'i mi 'bup'u ja ra hnini Nínive da nang'mø ra pa danī hyaxra güenda Oja, di yäpya yø ja'i 'bahra pa ja p'uya. Porque nu'u yø ja'i mi 'bup'u ja ra hnini Nínive, bi 'bätyø mmui 'mø mi 'yø'a ra hya bi manna Jonás. Conque man'na di tategä ya ngue ra Jonás, pē hingui nne gui 'yøhmua ra hya di mmangä ya.

Rā Jesús bi hyējpabi ra hya n'na ra nyot'i.

³³ Hingui sä ngue to di sacra nyot'i 'nē da 'yaqui, ogue da go'mi con n'na ra huada. Sinoque da hyøxmaya, n'namhma ngue da nu ra nyot'i yø ja'i da yat'ambo. ³⁴ Nu'mø bi xogui xanho ni dāhu ya, ya gui hēthu xanho ra nyot'i i ja. Njarbatho ni n'yomfenihua ya, nu'mø bi xogui xanho, ya gui pahmua ndana ra nho gdi n'yohu 'mø. Pē numø hingui xogui xanho ni n'yomfenihua, ya himma juani gui pahmua ndana ra nho gdi n'yohu 'mø. Ya nsutho 'mø ngue ra ts'a'bexui p'u gni mähä. ³⁵ Njarbatho ya, dami ne ngue da xohni n'yomfenihua, n'namhma ngue da zä gui timhma ra 'yu xanho. ³⁶ Tengutho n'na ra ja'i 'mø ha ra nyot'i, hētra 'yu ha ni ma, gui njathu p'uya. Nu'mø tinni mmuihu ndana ra nho, ya gui hyehmu p'u ra nts'o ngue gui n'yo manhohu.

Bi manna Jesús te øtyø fariseo 'nēhyø xänbāte ngue ra ley.

³⁷ Nu'mø mi juadi bi nya ra Jesús, nuna n'na ra fariseo bi zits'i ngue da nsihmēui p'u ja rá ngu. Mi yat'ambo ra ngu ra Jesús, bi mip'u ja ra mēxa. ³⁸ Nuna ra fariseo p'uya, di 'yøtho hanja'a bi 'yøtra Jesús ngue himbi nxu'ye 'mø mi nsihmē. ³⁹ Pē ra Jesús bi 'yēmbi:

—Ague gyø fariseohu, gui pecu maxøts'e ra vaso 'nē maxøts'e ra mohi. Pē

maxøts'etho di nequi ngue gyø hoja'ih. Nu mbo ni mmaih, gyø beh, ngue hont'a te pes'yø ja'i so ni mmui gui hyannbah. 40 Hinguí padí te guí mmamhm. ¿Ua hinguí pahm ngue maxøts'e ma do'yoh, Oja bi hoqui, xquet'a 'ne mbo ma mmaih bi hoqui? 41 Pe dami faxyø hyoya co nu'a te guí pets'i. Ya gä da gommanho p'uya.

42 Ague gyø fariseoh, hague ngu ra n'u gui thohm. Nu'a ra diezmo gadi unhn Oja, gadi unni te gä guí timhm, asta ra xac'andehe gadi unhn ra diezmo Oja. Da gue'u gätho mi'da yø c'ani gadi unhn ra diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna guí øth, pe nu te ra nho ja ngue gui 'yøth, 'ne'a gdi mahm Oja, hinguí øth'a.

43 Ague gyø fariseoh, hague ngu ra n'u gui thohm. Porque guí huanthoh yø nthuts'i tate xanho p'u ja yø nija. 'Ne guí nneh ngue con n'na ra respeto di zengua'ah yø ja'i p'u ja yø 'yu.

44 Ague gyø xännbateh ngue ra ley, conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohm. Porque maxøts'etho di nequi ngue xanho'ah, himma juani ngue xanho ni mmaih. Nu'ah, tengutho p'u o ra ánima hinda nequi, thohyø ja'i maxøts'e, pe hinguí padí te ja mbo ra häi.

45 Mi da'a n'na nc'ei'u yø xännbate ngue ra ley p'uya, bi 'yembí:

—Ague grá xännbate, ngue guí mmanra ra hya naya, xquet'a 'necähe guí sacje ya 'mø —bi 'yembí.

46 Mi dahra Jesús, bi 'yembí:

—Xquet'a 'nehyø xännbate ngue ra ley, hague ngu ra n'u gui thohm. Porque nuna ra ley gui xännbah yø ja'i ngue da 'yøt'e, hijnongui hät'i da 'yøt'e. Entho ra ndate 'beni gadi dutha yø ja'i. Yø ja'i p'uya, hinguí hät'i da duts'i. Pe nu'ah, ni xinga gue'a n'na ni saha guí nne gdi tøxh'a ra 'beni gui høpah yø ja'i.

47 Hague ngu ra n'u gui thohm. Porque guí hømbah yø panteo'u yø pøngahya Oja xa hyo ni mboxitah. 48 Ja di nequi p'uya ngue gadi theh'u ni mboxitah bi hyopyø pongahya Oja. Mahøngui nne guí njath p'uya, madague'a gadi hojpa'h yø panteo'u yø pøngahya ya xandu.

49 Janangue ya patho Oja te di nja. Bi 'yena: “Ga penhnä ma pøngahya 'ne mi'da yø m'menhni. Nu 'da'u p'uya, da tho. Mi'da p'uya, da juí”. 50 Pe nuya yø ja'i 'bahra pa ja p'uya, gä ja da ma mapennbi p'u'a ra castigo ja ngue di nja, ngue yø pøngahya xa tho asta gue'mø mambá f'a nximhäi. 51 Da fup'u bá tu ra Abel, asta guerp'u i ntu ra Zacarías nuna bi thop'u ha guí nhyacui ra nija ra altar. Guehna dí xi'ah naya, da hyaspabi ra güenda Oja ya yø ja'i 'bahya, ngue'a te i du'u.

52 Ague gyø xännbateh ngue ra ley, hague ngu ra n'u gui thohm. Porque go guí hah ra nsogui ngue ra mfaði. Pe ni xinga gue'ah gdi pahm, ni xinga di japha da ba'u yø ja'i nne da baði.

53 Nuna ra Jesús, hontho bi juadi bi manya yø hya ya, mathoguitho bi mbøcue yø xännbate ngue ra ley 'nehyø fariseo. Bi guarbaya ngue bi 'yørpe xangu yø nt'änni. 54 Honi ha di zädi ngue tema hya da manna Jesús ngue hinda gue'a, para ngue da zä di yapi.

12

Ra Jesús bi xännbate yø ja'i ngue hanja'u yø ja'i maxøts'etho di nequi ngue xanho.

1 Nu'a ra ora'a, yø mahuahitho yø ja'i bi mpeti, asta di ntøtyø ja'i. Ra Jesús bi mudi bi 'yembyø xädi:

—'Yo gni 'yohu tengutho ga 'yo yø fariseo. Porque maxøts'etho di nequi ngue xanho te ga 'yo, himma juani ngue xanho. 2 Hin'yu n'na ra hya da bemp'u ja rá mmui ra ja'i ngue hinda faði. Madague'a da 'yena da go'mi, pe gä fatho. 3 A nuyá, nu'a te gäma hya nt'aguitho gadi nxihm ngue hinguí nneph'u da faði, hinga nt'aguí'a, i faði xandønho. Nu'a ra hya gadi nhyarpatho ni guh, oque n'nøt'e ra ngu p'u gui yah, i nt'øde gätho ra hñini'a te guí mmamhm.

Bi manna Jesús ndana ja ngue da ts'u.

4 Ague ma amigo'ah, dí xi'ah ngue 'yo guí suh'u da ne da hyo'ah. Porque nu'mø bi hyo'ah, ya hinda zä te da japrä te. 5 Nugä ga xi'ah ndana ja ngue gui suh. Dami suh Oja, ngue nu'mø bi hac'a ni teh, ja rá ts'edi ngue da men'nah ra nidu. Nuna ya, guehna dami suh naya.

6 Xi'mø bi 'bä cüt'a yø ts'int's'u, uangui hōndi yoho yø zixani mā t'uni. Pε nuna Oja, hinga n'na di pumbeni'u yø ts'int's'u. 7 Janjuani ngue fāxahū Oja. Conque asta ni xtahū m'mede n'na ngu n'na. Janangue 'yo guí suhū yø ja'i. Porque man'na xammadi'ahū ngue yø ts'int's'u, madague'a yø mmundotho'u.

Rā Jesús bi xihyø xādi ngue hinda gomp'u ha 'būhyø mmic'eiui.

8 Dí xi'ahū ngue nu to gātho da mamp'u 'būhyø ja'i ngue εc'eiui, xquet'a ga mmangā p'u 'būhyø anxε Oja ngue dadi n'amigo'be ra ja'i. 9 Pε nu te'o da gongā p'u 'būhyø ja'i, da mā ngue hinguí εc'eiui, xquet'a ga mmangā p'u 'būhyø anxε Oja ngue hin dadi n'amigo'be ra ja'i da gongui.

10 Nu to bi zā da nōmman'u ra N'yohū bí 'yε mahets'i, i sā ngue di mpunnbi. Pε nu ra ja'i da nōmman'u ra Espiritu Santo, ya hīndi mpunnbi.

11 Nu'mø bi ts'ixahū p'u ja yø nija, ogue da ts'ixahū p'u ja ra ts'ut'abi, 'yo sā di tu ni mmahū na ra hya ja ngue gdi thahmū.

12 Porque nu'mø bi zōnna ora guí nyahū, guesε ra Espiritu Santo di bεn'nahū ra hya guí mmamhmū'a ra ora'a.

Nu ra ja'i ja rá mēnyu, hinga gue'a rá mēnyu ja ngue di ma rá mmūi.

13 Mambá nya n'na nc'ei p'u 'būhyø ja'i, bi 'yεmbra Jesús:

—Aguε grā xānnbate, dami xihma n'yohugā ngue di 'dajma parte ngue ra erensia.

14 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Aguε n'yø, ¿te'o bi 'yεxqui ngue ga nts'ut'abi ngue ga hec'ahū te guí peshū?

15 Mahømbi 'yεmbi:

—Dami mfāhmū, 'yo sā guí εmhū ngue gue'a ra mēnyu mā datho di mūui. Porque ra ja'i nne ngue di m'mū manho, hinga gue'a rá mēnyu xtangu di pets'i di m'mū manho.

16 Bi hyejpabi na ra hya ja ua p'ūya, bi 'yεmbi:

—Mī 'bū'a n'na ra n'yohū ngue ra mmεmmeti. εmmēi bi nja yø huahī.

17 Nuna ra mmεmmeti p'ūya, nguna bi bēni, bi 'yεna: “¿Teni 'be'a ga øt'e? Hīn'yū hapū ga pets'a te jap'u xtā pēfi”. 18 Ya εmp'ūya: “Ya dí

padī te ga øt'e. Nūya ga xotma t'u, man'na xtannocho ga hoqui. Ja ga pεspū'a te gā ga xoqui, 'nε'a te gā dí pets'i. 19 Ga εngā p'ūya, Nūya, xangu te jap'u gdā si xangu yø jεya. Dī nja gampāhā ya. Ma ga nsāya, ma ga si te ga tīni”, da 'yεna. 20 Pε Oja p'ūya, da 'yεmbi: “Aguε n'yø, hinguí padī te guí mma. Nūya guí tu'a dī nxui ya. Xi'a te xcā pets'i, ¿to da gohmi'a?” 21 Njarbūtho ra ja'i nu'a nne ngue xtangu te da mēts'i, hīnte dī mūui p'u ja rá hmī rá dā Oja.

Nuna Oja i fāhya yø ja'i ya o rá 'yε.

22 Bi 'yεmba m'mefa yø xādi ra Jesús:

—Nugā dí mma, nu'a te ja ngue guí sihū, ogue te ja ngue guí hyehū, 'yo gue'a mathoguitho ga ndū ni mmahū'a. 23 A nuyá, nu rá te ra ja'i man'natho dī mūui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo ra ja'i man'natho dī mūui ngue'a te da hye. 24 Ya guí nnuhū yø ca ngue hinguí uahī, 'nε hinguí xofu ngue te da mēts'i. Pε Oja dī unni te si yø ts'int's'u. Goma gue'ahū ya, ngue hinda māxahū Oja, porque man'na xammadi'ahū ngue yø ts'int's'u. 25 Xiya, xi ra ja'i tu rá mmūi ngue hinguí hēts'i, ¿ua da zā dī nte man'na doyni ngue'a ga nhets'i? 26 Nu'mø hinda zā ngue man'na guí ntehu mīts'u, ¿hanja ngue tu ni mmahū mī'da yø cosa 'mø?

27 Ya guí nnuhū yø dōni bí ja dapo ngue hīndi mpefi, ni xinguí mpe, pε mahotho guí nεqui. Dí xi'ahū ngue tengū ra dast'abi Salomón, mandønho drā he bi hye, pε hīnha da zādi tengū ga nho yø dōni. 28 Porque guesε Oja øt'e ngue mazihotho guí nεqui yø dōni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pε nixudi p'ūya, dī nzøp'u ja ra orno. ¿Goma gue'ahū ngue hīndi he'ahū Oja? Pε hīngā εguí εc'eiū xanho ngue fāxahū Oja. 29 Nūya 'yo mathoguitho di tu ni mmūi ha gdi hyoni te guí sihū. 30 Porque yø ja'i 'būcua ja ra ximhāi, hōnt'a te da zi ni ma yø mmūi honi. Pε nu'ahū, 'būhni Papāhū, 'nε ya padī ngue guí homhmū gātho ya yø cosa ya. 31 Janangue dami ja ndummi guí 'yøthū'a te dī manda Oja. Gue'a di 'da'i te gāma cosa guí homhmū'a.

Dami ne ngue bí ja ni mmētihū mahets'i.

³² Madagüe'a ziyohotho'ahü, pε 'yo guí sühü. Nügä ga fä'ahü tengutho rä mändε'yo 'mø fähüø dε'yo. Nunä Ojä ni Papähü i ja mpähä ngue guí m'mühmü p'ü ha di manda. ³³ Damí pä te gä guí peshü, gui unhnü rä mēnyü yø hyoha. Damí nehü rä buxa hinjam'mø di nts'oní. Porque nü'mø bí ja ni mmētihü mahēts'i, hinha rá nze'gui da bøhø. Nüp'ü hinda zønna bε, 'nε hinda zi rä zu'ε'a te guí pets'i. ³⁴ Nü'mø guí εmhü ngue bí ja mahēts'i'a rä nho tate di muui, hønbnü da zo ni mmühü p'ü 'mø.

Ya xquí nsähü 'mø bi zøhni Hmühü.

³⁵ Ya xquí nsähü 'mø bi zøhni Hmühü. Madra xui da zøhø, ya di zø ni nyot'ihü. ³⁶ Gui 'yøthü tengutho yø hmiqúi n'na rä hmu 'mø tø'mi ngue da pengbü da nü rä nthati. Ngu di zøhø di jätra goxthi, 'bexta xojpi. ³⁷ Rä mmēnthi di nthēui rä hmiqúi nunä dinnä hmu 'mø bi zøhø ngue di ndø'mate. Majuaní dí xi'ahü ngue nü'a rá hmu, di nsä ngue da 'yεp'ü ja rä mεxa yø hmiqúi ngue da 'uini. ³⁸ Madagüe'a made nxui da zøhø, oque tobe hīndi hats'i da zøhø, pε rä mmēnthi bi nthēui yø hmiqúi da thini ngue di ndø'mate. ³⁹ Damí pahmü nä rä hyä ja ua. Ngue n'na rä mmēnigü, nü'mø da badí temä ora da zøhrä bε p'ü ja rá ngu, di mfädi xanho, hīndi n'uní da sojpa rá ngu ngue da fε. ⁴⁰ Xquet'a damí njathü p'üya, damí ndø'matehü. Porque nü'a rä ora hīnte di so ni mmühü, xi'mø gue'a rä ora da zøhrä N'yohü di 'yε mahēts'i'a.

Rä Jesús bi hyεjpa rä hyä yoho yø hmiqúi, n'na rä hmiqúi ngue rä 'yøde, n'na rä hmiqúi hīngrä 'yøde.

⁴¹ Rä Bεdu bi 'yänna Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grä Hmu, ¿høngtho gähe guí xicje nä rä hyä gadi hyεcya, ua gue gätho yø ja'i guí xifi?

⁴² Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nunä rä hyä dí mmangä, gue'a rä hmiqúi 'bet'o bá dinnä hyä dí xicä nä, nü'mø da 'yøt'e te dí xifi. Guehna tengutho n'na rä hmiqúi da ma mafäti'ü to 'bap'ü ja rá ngu rá hmu. Nü'mø bi zønna ora di nsihmε yø ja'i mafäti, da 'uini. ⁴³ Rä mmēnthi di nthēui rä hmiqúi da 'yøt'e te di 'bεprä hmu. Nü'mø bi zøhrä hmu, da dini

ngue dadí mpεfi. ⁴⁴ Majuaní dí xi'ahü ngue nü te gä pεsrä hmu, gä di fäträ hmiqúi. ⁴⁵ Pε nunä rä hmiqúi da 'yεmp'ü ja rá mmüi ngue hīm'be da zøhrä hmu, da müdi da matyø mmihmiqúiui conyø xisu. Da mī di nsihmε, oque di n'iti. ⁴⁶ Nü'a rá hmu rä hmiqúi p'üya, nü'a rä pa rä ora ngue hīngüi tø'mrá hmu, gue'a rä ora da zø'a. Nü'a rá hmu p'üya, mathoguitho da mēi, pets'ingue da xeni. Di 'yεmp'ü ni gohyø ja'i hīngüi εc'ei rä hyä.

⁴⁷ Nunä rä hmiqúi bi badí xanho hanja nä rä hyä nneprä hmu da 'yøt'e, pε hīmbi 'yørpabi'a te rá pähä rá hmu, da 'yεmmēi da ma m'mēi. ⁴⁸ Pε nü'a rä hmiqúi hīmbi badí xanho'a te rá pähä rá hmu, da 'yøtyø cosa ní n'yup'ü ngue di 'bēi, ts'atho da ma m'mēi, porque hīngüi padí te øt'e. Nü te'o bi badí xanho rä hyä, jatho ngue da 'yøt'e te sifi. Nü te'o man'na xangu rä hyä mafäti, man'natho xangu ja ngue da 'yøt'e.

Bi manna Jesús ngue di nja rä sui.

⁴⁹ Nügä rä sibi dá εhε ga ucä ua ja rä ximhäi. Dí nnegä ngue di nzø nä rä sibi nä. ⁵⁰ Xquet'a ja ngue ga thocä n'na rä n'ü, pε dí xønni ngue di nja. ⁵¹ ¿Ua guí εmhü ngue dá εcä ua ja rä ximhäi ngue hīn temä n'ü guí sähü? Nü'a, hīn'na'a. Sinoque di nja rä sui. ⁵² Porque rä pa di ma p'üya, cut'a nja'i 'dat'a rä ngu di 'bēi, gä di nsüi. Hyü nc'ei di nsühmü'ü yo nc'ei di εc'εigüi. Oque yo nc'ei di nsühmü'ü hyü nc'ei di εc'εigüi. ⁵³ Nü rä papä hīnda nü manho rá ts'ant'ü di εc'εigüi. Nü rä ts'ant'ü hīnda nü manho rá papä di εc'εigüi. Nü rä mamá hīnda nü manho rá t'ixu di εc'εigüi. Nü rä t'ixu hīnda nü manho rá mamá di εc'εigüi. Nü rä cä hīnda nü manho rá ts'ihue di εc'εigüi. Nü rä ts'ihue hīnda nü manho rá cä di εc'εigüi.

Ija yø hmεya ngue te di nja.

⁵⁴ Nunä rä Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Nü'mø gä nühü ngue bá nangyø 'bogüi, guí εmhü p'üya ngue di n'ye. 'Nε gue'a di nja'a. ⁵⁵ Nü'mø 'yo rä ndahi ni 'yε'a sur, guí εmhü p'üya: “Xtä mpa ya”. 'Nε gue'a di nja'a. ⁵⁶ Énä xø gä guí pahmü p'ü gni bεmhü, pε hīn'na. Nü'ahü guí pahmü te nne da manna tiempo 'mø guí hanthü yø guí bí ja maya, 'nεcua ja rä häi guí pahmü

te di nja'mø 'yo ra ndahi. ¿Hanja ya'mø ngue hinguí pahmua te ga mbøn'a te gäma hya guí nnuh yø pa dí 'bühmua ya?

Dami ja ndummäi guí nhojpauí ni nsuiui.

⁵⁷ ¿Hanja ngue hinguí hacsehua ra güenda ndana gue'a xanho? ⁵⁸ Nu'mø bi nyap'ahua, nu'a di yap'ahua dami nhojpahua p'ua ja ra 'yu, n'namhma ngue hinda dá'ahua p'ua ja ra ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndä'ahua p'ua ja ra ts'ut'abi, ra ts'ut'abi di dá'ahua ra policia. Ra policia p'uya, da zixahua fädi. ⁵⁹ Dí xi'ahua ngue nup'ua ja ra fädi, ya hinda zä guá pønthohua p'ua, guá pømhua asta gue'mø guá jut'i gätho ra mentyu da ts'an'nahua.

13

Jatho ngue da thep'ua ra nts'o.

¹ Nu'a ra ora'a p'uya, bi guat'i 'da yø ja'i p'ua 'bähra Jesús, bi xifi te xi 'yøtra Pilato ngue xi hyo 'da yø ja'i ngue yø mmengu Galilea. 'Nε ja xi thop'ua ha thohyø zu'ε nu'ua tho ngue ra 'bøt'e. ² Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'a te ra n'ua bi thohya yø mmengu Galilea bi tho, ¿ua guí εmhua ngue man'na mi ja yø ts'oqui ya ngue mi'da yø mmenguhua? ³ Dí xi'ahua ngue hin'na. Nu'mø hinguí hyehmua p'ua ra nts'o gni 'yohua, xquet'a 'nε'ahua 'da gdi m'mehmua. ⁴ Xi'ua 'dε'ma hyato nja'i bi hyo ra torre Siloé 'mø mi dägui, ¿ua guí εmhua ngue man'na mi ja yø ts'oqui ya bi du ngue gätho mi'da yø mmengu Jerusalén? ⁵ Nugä dí xi'ahua ngue hin'na. Nu'mø hinguí hyehmua p'ua ra nts'o gni 'yohua, 'nε'ahua 'da gni m'mehmua.

Ra Jesús bi hysjpa ra hya n'na ra za hinguí zudi.

⁶ Bi hyoni te guí hysjpa ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús, bi 'yεmbi:

—N'na ra n'yohua bi 'yεt'a n'na nza ra igo p'ua ja rá häi. Bi ma da nu p'uya ngue'mø zudi. Pε hin tema igo bá tini. ⁷ Bi 'yεmbrä mεfi mi fähra häi p'uya: “Ague n'yø, ya rá hyu jeya dí εhε dí hongä yø ndät'ä ua ja ra za ja ua. Pε hinte dí tini. Dami 'yets'i man'na xanho, porque cot'ua ja ra häi”, bi 'yεmbi. ⁸ Pε nu'a fähra häi p'uya bi 'yεna: “Ague n'yø, dami tømra jeya ja ua ya. Ma ga cunnbagä ra häi 'nε ga pojpa ra 'yai. ⁹ Xamhmatho di nzudi ngue ga jap'ua.

Nu'mø ya himbi nzudi, ya ga expaya”, bi 'yεmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra xisu mi mo'mi.

¹⁰ Man'na ra pa ngue ra ts'äya, mi xänbäte p'ua ja n'na ra nija ra Jesús. ¹¹ Nup'ua ja ra nija, mi 'bap'ua n'na ra xisu ngue ya n'nε'ma hyato njeya madi hyenni. Nu'a ra ts'onthi mi n'youi, di japi ngue mo'mi. Hinjam'mø di sä di juannä xutha. ¹² Nu'mø mi nu ra Jesús, bi zonnbya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xisu, ya da zä ra n'ua guí hεmbya.

¹³ Bi japyø 'yε p'ua ja rá ya p'uya. Pε 'bexpi zä'a ra ora'a, bi juannä xutha ra xisu. Nuna p'uya, bi ja mamadi Oja. ¹⁴ Pε nu'a di manda p'ua ja ra nija p'uya, bi mbøcue ngue ra ts'äya'a ra pa bi n'øthe ra Jesús. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—N'nato ma pa ja ngue di nja ra 'bεfi. Gue'ua yø pa guá εhε da t'øthe'ahua 'mø. Pε hinga gue'mø ra pa ngue ra ts'äya da t'øthe'ahua.

¹⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ya gä gue'a guí mmamp'ua gni bεmhua ya 'mø. Xi'mø guí si n'na ni ndani, oque n'na ni burru, ¿ua hinguí xoc'mø ra pa ngue ra ts'äya ngue da ma da nsithe? ¹⁶ Xina ra xisu, ra mbom'meto ra Abraham, ya n'nε'ma hyato njeya di unna zithu ngue'a te hεmbi. ¿Ua hinda zä da t'øthe 'mø ra pa ngue ra ts'äya na'mø?

¹⁷ Mi manna ra hya na p'uya, mambi mesta yø sä'ua nnu man'ua ra Jesús. Pε gä di johya yø ja'i, porque hinjonda zä da 'yøt'e te nnurpi øtra Jesús.

Bi hycra hya ra Jesús ngue n'na rá hmudä ra mostasa.

¹⁸ Mi nya ra Jesús, bi 'yεna:

—¿Ha di njap'ua gdi pahmua ngue ha di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja? ¿Tegue gdä hysjpa ra hya? ¹⁹ Tengutho n'na zihmudä ra mostasa, zitchua 'mø bi thup'ua ja ra huahi. Pε di nte asta gue'mø di ndät'o. Xta nhets'i da gohi, da 'yøtyø 'bafi yø ts'int'sua p'ua ja yø 'yεt'o.

Bi nhysjpa ra hya ra hojuni i pε ra levadura ngue di ixqui.

²⁰ Mahømbi 'yεnna Jesús:

—Nu'a di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja, gui nhyejpabi ²¹ ra íxi 'mø bi japi hyu t'eni ra hojani n'na ra xisu, asta gue'mø di ixqui gä ra jani.

Mahyεjpi ra hya n'na ra goxthi hingui uant'i.

²² Bi sigue bi n'yo ra Jesús ni ma Jerusalén, xännbabi ra hya yø ja'i p'u ja yø hnini thogui. ²³ Bi 'yεmba n'na nc'ei p'uya:

—Ague grá hmu, ζua ziyohotho yø ja'i di nyani?

Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

²⁴—Dami ja ndummui gdi cutha p'u ja ra goxthi hingui uant'i. Porque di xi'aha ngue xangu to da ne da yat'i, pe hinda zä da yat'i.

²⁵ Porque nu'mø bi nangra mmennigu da nøtra goxthi, nu'u da go'athi di jätra goxthi, da 'yεmbi: “Ague grá Hmu, dami xogahe ra goxthi”, da 'yεmbi. Pe da 'yεnna Hmu 'mø bi dadi: “Hin'na. Himma amigo'aha”.

²⁶ Da 'yεn'u di 'bä'athi p'uya: “Pe 'nε 'dap'u dá nsihmεhu. Nup'u ja ma hninigähe ja gä xänngahe p'u ni hya”. ²⁷ Da 'yεnna Hmu 'mø bi dadi: “Ya di xi'aha ngue himma amigo'aha. Dami uehmu ua di 'bui, porque xants'o te xcä 'yøthu”. ²⁸ Ja di nzonp'u'u di 'bä'athi p'uya, di guxtyø ts'i 'mø bi nu ra Abraham, ra Isaac, ra Jacob, co gätho mi'da yø pøngahya Oja di 'bup'u di manda Oja. Nu'u di 'bä'athi, da gop'u'u. ²⁹ Porque di bønyø ja'i p'u ni hyahra hyadi, da guerp'u ni bøxyadi, norte, 'nε sur di bønyø ja'i da mip'u ja ra mεxa ngue di nsihmε p'u di manda Oja. ³⁰ A nuyá, 'bu i'da ngue 'befa ua ya, gue'u dani m'met'o p'u'u. 'Bu i'da ngue 'bet'o ua ya, gue'u dani m'mefa p'u'u.

Bi nzonna Jesús ngue handra hnini Jerusalén.

³¹ Nu'a ra pa'a p'uya, bi zø i'da yø fariseo, bi 'yεmbra Jesús:

—Dami pøngua ni ma, porque nne da hyo'i ra Herodes —bi 'yεmbi.

³² Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Hantho εna da hyäcä na ra Herodes. Ni mähä ya bá xihma ngue nuya 'nε nixudi, ga øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ga øthe yø ja'i hεmbi 'dama 'dan'yo man'u. Nimanu p'uya, ga juadi te di pefi. ³³ Pe jatho ngue ga thogui hapu nnä ma. Nixudi

'nε nimanu ga n'yo asta gue'mø ga søn'a Jerusalén. Nuaa himma juani ngue da thogä ua, nup'u Jerusalén himma punnbi yø pøngahya sømp'u, gä i tho.

³⁴ Ague gyø mmεnguhu Jerusalén, gue'e gui hophu yø pøngahya Oja, da gue'u yø mamhya Oja bi 'ben'nahu, gä gui pandothohu. Xangu yø nnidi dá ne ngue ga pen'nahu tengutho ra øni 'mø di petyø basi ngue di huit's'i conyø zahua, dadi ja'aha p'u. Pe hingä neh. ³⁵ A nuyá, da hyc'aha p'u Oja ya. Di xi'aha ngue ya hinni mantho gui nnuju, asta gue'mø da 'yεhra pa gui 'yεmhmu: “Di japrä m'menhni Oja bá penhua”, gui 'yεmhmu.

14

Bi 'yøthe n'na ra därquehi ra Jesús.

¹ N'na ra pa ngue ra ts'äya, nuna ra Jesús bi ma da nsihmε p'u ja rá ngu n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø fariseo. Nuya p'uya, fätho te øtra Jesús. ² Nup'u hudj, 'bup'u n'na ra n'yohu ngue nenj. ³ Nuna ra Jesús, bi 'yørpa ra nt'änni yø xännbate ngue ra ley 'nεhyø fariseo, bi 'yεmbi:

—ζUa da zä ngue da t'øthe n'na ra därquehi 'mø ra pa ngue ra ts'äya, uague hin'na?

⁴ Nu'u nzofo himbi dadi. Bi bentra därquehi ra Jesús, bi 'yøthe. Bi xifi ngue da ma. ⁵ Bi t'εmbyø fariseo p'uya:

—A nuyá, xi'mø gdi sihu n'na ra burru oque n'na ra ndani, da zop'u ja n'na ra ots'i 'mø ra pa ngue ra ts'äya, uangui guá jets'i 'bexque'a, madra ts'äya'a ra pa da zop'u ja ra ots'i.

⁶ Hinte ga ndatho'u yø ja'i nzofo.

Ra Jesús bi xifi te da 'yøtyø ja'i nnu ra nthati.

⁷ Nu'u yø ja'i xi ts'ofu, hεtho ra Jesús ha ga huanyø nthuts'i 'mø bi mip'u ja ra mεxa. Bi 'yεmbuya:

⁸ —Nu'mø to bi zo'i ngue gui nnuhu ra nthati, 'yogui huanthohu yø nthuts'i tate xanho ngue ja gui mmihmu p'u. Nthambenitho da zø hman'na nc'ei, nu'a tate hnu mansu ngue nu'i. ⁹ Nu'a xa nzo'i p'uya, nthambenitho da 'yεn'i: “Dami unna nthuts'i na 'bucua n'yø”. Ya gui pes'ni sä p'uya ngue gni mmip'u ja ra nthuts'i hinga

njuani. ¹⁰ Nu'mø bi ts'o'i, dami mip'u ja ra nthuts'i bí ja nyani, n'namhma ngue nu'mø bi zò'a xa nzo'i, da 'yɛn'i p'uya: “De gui mmicua ja ra nthuts'i xanho n'yø”. Xquet'a 'nɛ'u 'dap'u gdi hūhma p'u ja ra mɛxa da nu mansu'i p'uya. ¹¹ Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'atho hnu mansu'a. Pɛ nu'a øt'e ngue hingu'i hnu mansu p'u ga mbɛni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

¹² Rā Jesús bi 'yɛmbrā n'yohu xi zixpu ja rá ngu:

—Nu'mø gui øt'a n'na ra nts'ihmɛ, ogui nzohni amigo, ni xinga gue'u ni n'yohu, ni xinga gue'u ni mɛni, ni xinga gue'u ni besino ngue ja te da zi. Porque nu'á, xquet'a da 'yɛhra ora da zo'i ngue gui nsihmɛui. Ya bi ma ma cots'i'a ra mate xcá 'yørbuya. ¹³ A nuyá, nu'mø gui øtra nts'ihmɛ, dami zo'u yø hyoya di nsihmɛ, dami zo'u yø do'yɛ, dami zo'u yø dogua, dami zo'u yø xädä ngue gui 'uini. ¹⁴ Janangue di toca'i ra mmɛnthi p'uya, porque hinda zä da gut'a'i te gui 'yørpe. Pɛ nu'mø ra pa danı bennate yø hoja'i p'uya, da gut'a'i Oja te xcá 'yøt'e.

Bi ma mahyɛqui ra hya ngue n'na ra dants'ihmɛ di nja.

¹⁵ Nu'a n'na nc'ei mi hup'u ja ra mɛxa p'uya, bi 'yøde te mmanā Jesús, bi 'yɛmbi:

—Majuani ngue ra mmɛnthi di tocabi'a to sihmɛ p'u ha di manda Oja 'mø.

¹⁶ Mi nya ra Jesús, bi 'yɛna:

—N'na ra n'yohu, bi 'yøt'a n'na ra dants'ihmɛ ngue ra nde. Bi manda p'uya ngue bá ts'ofu xangu yø ja'i. ¹⁷ Nu'a ra nde ja ngue di nja ra nts'ihmɛ p'uya, bi mɛnhnä hmiqúi ra mmɛnnigu ngue bá si'u to ya xi ts'ofu. Bi 'yɛmbi: “Ma ga mmähä ya, porque ya bi nho'a te da ts'i”. ¹⁸ Nu'u bá ts'i p'uya, ɛna ngue hingu'i pongui. Nu'a rá mædi bá ts'ofu bi 'yɛna: “Ja dá tän'a n'na ra häi, jatho ngue ga ma nu ya. Dami punngui, nugä hingu'i pongui ga mmagä p'u”. ¹⁹ Nu'a man'na p'uya bi 'yɛna: “Ja dí tän'i cat'a nt'ei yø ndani. Nuya dí nne ga sä ya. Dami punngui, nugä hingu'i pongui ga mmagä p'u”. ²⁰ Man'na p'uya bi 'yɛna: “Ja edadi nthati, janangue hinda zä ga mmap'u”.

²¹ Nu'mø mambá pengra hmiqúi, bi xihrá

hmu te bá sifi. Bi mbøcue ra hmu p'uya. Bi 'yɛmbrá hmiqúi: “Ni ma n'namhanto p'u ja ra tai ya, 'nɛp'u ja yø caye ua ja ra hnini. Bá si ua yø hyoya. Bá si ua yø do'yɛ, bá si ua yø dogua 'nɛhyø xädä”. ²² Mambá pengra hmiqúi p'uya, bi 'yɛna: “Ague grá hmu, ya dá øt'e te gá 'bejpagui ya. Pɛ tobe mbonguitho yø nthuts'i”. ²³ Bi 'yɛnna hmu p'uya: “Nuya ni ma mahøn'a p'u ja yø caye 'nɛp'u ja yø 'yu ya. Bí ja ts'edi ngue da ɛcua yø ja'i n'namhanto ngue da yuhma ngu. ²⁴ Porque dí xi'ahu ngue nu'u yø n'yohu dá zocä m'met'o, ya hinda zä da ɛhɛ di nsihmɛua'u”.

Ja ua ra hya ja ngue da 'yøtra ja'i 'mø nne da denna Cristo.

²⁵ Xangu yø ja'i ni 'bɛfa p'u ni ma ra Jesús. Bi 'bärbuya, bi 'yɛmbi:

²⁶—Nu te'o tɛnngui 'nɛ zits'atho di maqui ngue'a te gui mahrá papá, ogue rá mamá, ogue rá xisu, ogue yø basi, ogue yø n'yohu, ogue yø nju, ogue su da tho connā ngueque, nuná, guehna himma xädigä na. ²⁷ Nu ra ja'i hingu'i nne da denngui ngue su da tho, guehna ra ja'i himma juani ma xädigä na. ²⁸ A nu'ahu ya, xi'mø to da ne da hyø'a n'na ra torre, uangui 'bet'o da 'yøtrá güenda, da nu 'mø ngue ja te di unı para ngue da hyätra 'bɛfi, ogue hin'na. ²⁹ Porque nu'mø sä di dæmi, 'nɛ hinda hyät'a m'mɛfa, da denni to da nu p'uya. ³⁰ Da 'yɛna: “Nuna ra n'yohu 'bɛcua bi dæmrá 'bɛfi, pɛ hingu'i sä da hyät'i”, da 'yɛna. ³¹ Xi'mø ngue n'na ra dast'abi ja ngue da 'yørpabi ra tunhni man'na rá mmidast'abiui, uangui da mi di n'yomfɛni, da zänni ngue'mø da zä di juui 'dɛt'a mahuañi yø soldado 'mø bá ɛp'u 'dæte mahuañi ngue ne tunhni. ³² Pɛ nu'mø hinda zä p'uya, nu'mø tobe yap'atho bá ɛhra nsuiui, da mɛnnba ra hya rá mminst'abiui p'uya ngue di nhøjpai. ³³ Gui njathu p'uya, ngue gui hyacjæ ra güenda, porque ra ja'i ngue tate di ma'a te pɛts'i, a nugä p'uya, zi ts'atho di maqui, guehna ra ja'i himma xädigä na.

Bi ma mahyɛqui ra hya ngue'mø bi m'mɛ'a te ga n'u ra u.

³⁴ Conque ra u, xanho'a. Pɛ nu'mø ya hingu'i u, ya hinte di muui. ³⁵ Ni xingra 'yai

ra häi da zä, sinoque da t'entho. A nuyá, dī nja nī gu ngue gui 'yøhm̄ nā rā hyā dī mmangā ya.

15

Bi hyεcra hyā rā Jesús ngue'mø bi 'ue'a n'na rā dε'yo.

¹ Gātho yø ngūthāi 'nε'ū mī'da yø ja'ī t'εmbī ngue ja yø ts'oqui bi guarbū 'bāhṛa Jesús ngue øts'e te mma. ² Gue'a ga nnemhya yø fariseo'a 'nεhyø xānbbate ngue rā ley, bi 'yεnā:

—Nūnā rā n'yohū 'būcua, guehya yø ja'ī ja yø ts'oqui nne dī nyāui 'nε 'dap'ū sīhm̄εui nā.

³ Janāngue rā Jesús bi hyεcā n'na rā hyā bi xifi, bi 'yεmbī:

⁴ —Nū'ahū ya, xi'mø di 'būi to di si n'na ciento yø dε'yo, da 'ue'a n'na ndε'yo p'ūya, uāngūi da zop'ū'ū goho 'dāte mā'dε'mā gūto ndε'yo p'ū ja rā dapo. Da ma da honnā n'na ndε'yo xā 'uegue astā gue'mø bā tīnī.

⁵ Nū'mø bā tīmp'ūya, dādi johya, da huxṛā xixī, da εhε. ⁶ Nū'mø bi zøp'ū ja rā ngu, di petyø amigo 'nεhyø besino, da 'yεmbī: “Bā εhm̄ ya, 'da gdā johyathohū, porque ya dā tīngā mā dε'yo xī m'mēdi”, da 'yεnā.

⁷ Njarbūtho nā dī xi'ahū ya, ngue'mø bi hyep'ū rā nts'o ga 'yo n'na rā ja'ī ja rā ts'oqui. Mān'na rā ndøpāhā bī ja māhεts'ī, hīnda gue'ū goho 'dāte mā'dε'mā gūto nja'ī εnā ngue yø hoja'ī, hīn'yū yø ts'oqui.

Bi ma mahyεqui rā hyā ngue rā mēnyū bi m'mēdi.

⁸ Xi n'na rā xisu 'mø cū 'dεt'a yø mēnyū, di 'be'a n'na p'ūya, uāngūi di sacra nyot'ī da gocrā ngu, māhotho di hyonī astā gue'mø bi dīnī. ⁹ Nū'mø bi dīmp'ūya, di petyø amigo 'nε mī'da yø besino, da 'yεmbī: “Ma 'da gdā johyathohū ya, porque dā tīngā mā mēnyū dā 'be'dī”, da 'yεmbī. ¹⁰ Njarbūtho nā rā hyā dī xi'ahū ya, ngue bī ja rā johya p'ū bī 'būhyø anxε Oja ngue n'na rā ja'ī ja rā ts'oqui, da hyep'ū rā nts'o ga 'yo.

Bi ma mahyεqui rā hyā ngue n'na rā n'yohū di ūntho'a te mā t'ūnnī.

¹¹ Mī nyā rā Jesús, bi 'yεnā:

—Mī si yoho yø ts'unt'ū n'na rā n'yohū.

¹² Nūnā rā ts'unt'ū cohi bi 'yεmbrā papā: “Ague papā, dāmī 'dac'a te mā mmeti di

tocagū”, bi 'yεmbī. Nūnā rā papā p'ūya, bi ūnnī n'na ngu n'na yø ts'unt'ū'a te di tocabi. ¹³ Hīmā ya'atho yø pa p'ūya, nūnā rā ts'unt'ū cohi, bi pēti gātho'a te rā mmeti, bi hyats'ī, bī ma mān'na rā häi yap'ūtho. Ja bi ūmma ūnītho p'ū rā mēnyū p'ūya. ¹⁴ Pē nū'mø mī hyāti gā bi ūnnā mēnyū, nūp'ū ja rā häi 'būi, bī nja n'na rā thūhū. Ya hīn'yū te dā zi p'ūya. ¹⁵ Bī map'ū 'bū'a n'na rā n'yohū ngue bi 'yānna 'bēfi p'ūya. Nūnā rā n'yohū p'ūya, bi 'bēpi ngue dā mārpa yø ts'ūdi p'ū bī ja rā häi. ¹⁶ I nne dā za'ū yø jūza sa yø ts'ūdi p'ūya, pē hīnjondī ūnnī. ¹⁷ Ya εmp'ūya: “Nūp'ū ja rā ngu mā papāgā, xāngū yø hmīquī dī mpēp'ū, pē mbongūitho te dā zi. Nūgā p'ūya, dī tugā rā thūhū ua. ¹⁸ Ma ga pengā p'ū bī 'būhma papā ya. Ga εmbī: Ague papā, rā ts'oqui dā øt'a'ī, xquet'a rā ts'oqui dā ørpābī Oja. ¹⁹ Ya hīnnī 'yūp'ū gui 'yεnā ngue nī bāsīguī ya. Gui 'yø'nī gūenda ngue nūgā tengūtho'ū nī mēfi guī si, dī njarbūtho p'ū gdi bēngūi, ga εmbī”. ²⁰ Bi hyā rā 'yū p'ūya bī mengūi, i ma rā ngu rā papā.

Nū'mø tobe yap'ūtho bā ε p'ūya, bi hyan-drā papā, bi huεquī. Bī ma p'ūya ngue di c'at'ui, astā hūfi 'nε di ūnnā beso. ²¹ Nūnā rā ts'unt'ū p'ūya, bi 'yεmbrā papā: “Ague papā, rā ts'oqui dā øt'a'ī, xquet'a rā ts'oqui dā ørpābī Oja. Ya hīnnī 'yūp'ū gui 'yεngūi ngue nī bāsīguī ya”. ²² Nū'a rā papā p'ūya, εmbyø hmīquī: “N'nahmāntho bā cāhmī rā ūlu tate xānho, dāmī hetui. Dāmī hyūrpāui n'na rā mfo'yε rā 'yε. Dāmī ūnnūi yø 'boxthī dā dīt'ī. ²³ Bā siui n'na rā ndānī xānoqui ga hohū. Ma ga n'øt'a ngohū, ga nsīhm̄εhū. ²⁴ Porque nūnā mā ts'unt'ūgā 'būcua, tengūtho 'mø xi dū nā, a nuyá, tengūtho 'mø mā'da'yo bī m'māi. Ya xī m'mēdi, pē māhōndā nūhū ya”. Bī mādi bī n'øt'āngo p'ūya.

²⁵ Māmbī 'yo rā 'bēfi'a rā ts'unt'ū mā dap'ūya. Nū'mø nī ma dā zøp'ū ja rā ngu'a rā ts'unt'ū māmbī 'yo rā 'bēfi p'ūya, bi 'yøde ngue ja yø 'bida, 'būhyø nēi. ²⁶ Bi zonhna n'na'ū yø hmīquī p'ūya, bi 'yānnī te 'be'a mā ngo i ja. ²⁷ Nū'a rā hmīquī p'ūya bi 'yεmbī: “Nī papā'a øt'āngo ngue nī n'yohū xā nzøhø. Xā mānda ngue xā tho n'na rā ndānī ya xī noqui, porque nū rā ts'unt'ū

ngue h̄inte di ja”. 28 Bi mbøcuē p'uya, h̄ingui nne dā yut'ambo. Bā pōnna papá p'uya, bi xifi ngue dā yut'ambo. 29 Pē nu'mø m̄i dā p'uya, bi 'yēmbṛá papá: “Ya xā mma yø jēya dí øt'a n̄i 'bēfi, nugā h̄injam'mø xtá fets'i te guí mma. Pē h̄injam'mø xcá 'daca n'na rā zichivo ngue gā nsännigo'be mā amigo. 30 Pē nuyá, nu'mø m̄i zōhna n̄i ts'ant'u bi ʔn'na n̄i mēnyu ngue yø 'uēsi, go xcá hyopra ndan̄i naya”. 31 Nunā rá papá p'uya, bi 'yēmbṛá ts'ant'u: “Ague ts'ant'u, nu'i ya 'daua dí 'bāhmi. Nu'a te gā dí pēts'ä, gā n̄i mmēti. 32 Pē nuyá, xanhotho ngue di njajū mpähā, gā øthū rā ngo. Porque nunā n̄i n'yohū, tengutho 'mø ya xi dū nā, mā'da'yo ngue bi m'mai. Ya xi m'mēdi, pē mahøndā nuhū ya”.

16

Bi hyēcra hyā rā Jesús ngue n'na rā h̄miqui di mandayø mēfi.

1 Rā Jesús bi 'yēmbṛyø xādi:

—M̄i 'bū'a n'na rā mmēmmēti ngue si n'na rá h̄miqui di mandabi yø mēfi. Nunā rā mmēmmēti p'uya, bi sifi ngue di ʔnnbatho rá mēnyu nā rá h̄miqui. 2 Rā mmēmmēti p'uya, bi 'yēmbi: “Ague n'yø, çhanja nā rā hyā dí øcā si'i? Dami dācra güenda'a rā 'bēfi guí øt'e, porque ya h̄inni mantho guí mandagui mā h̄miquigā”, bi 'yēmbi. 3 A nunā rā h̄miqui di manda yø mēfi p'uya, i ēnse: “çTeni 'bē'a gā øt'ä 'mø ya h̄indi 'dacā rā 'bēfi mā h̄mu ya'mø? Nugā ya h̄ingui sã gā mpefi. Nu'mø gā haxra limosna, dí pēs'mā sã. 4 A nuyá, ya dí pađi te gā øtya para ngue ya di 'bui to bi 'dacrā ts'äya p'u ja yø ngu 'mø bi thaga mā 'bēfi”, i ēnā. 5 Bi mādi bi zonhni 'da mi'da'u to tuprá h̄mu p'uya. Nunā rá mādi bi zonhni, bi 'yēmbi: “çHangū guí tuhma hmugä?” 6 Rā n'yohū p'uya bi 'yēnā: “Dí tupa n'na ciento barre rā aceite”. Nunā rā h̄miqui p'uya bi 'yēmbi: “Ja ua rā sūcuā n'youi n̄i güenda 'mø. Pē dami m̄i ya, gui 'yør'man'na, gui cuati ngue yote mā'det'a barre guí ndupate”, bi 'yēmbi. 7 M'mēfa p'uya, bi 'yān man'na nc'ei, bi 'yēmbi: “Xi'i, çhangū guí tuhma hmugä?” Bi 'yēn'a ts'o p'uya: “N'na ciento t'eni rā trigo”. Bi 'yēmbaya: “Ja ua rā sūcuā n'youi n̄i güenda 'mø. Pē

dami 'yør'man'na ya, ngue hōndi goho 'däte t'eni guí cuati ngue guí ndupate”, bi 'yēmbi. 8 Nu'a rā h̄mu, i ēspa'a rā ts'omēfi ngue pađi ha di japi dā hyätyø amigo. Yø ja'i 'bū'a nximhäi janjuani gā mbadi ha di hyätyø amigo, a nu yø ja'i ngue yø 'yēc'ei h̄ingui njap'u'u.

9 Nugā dí xi'ahū, dami usahū rā mēnyu nu'a di usa yø ts'oc'ei ua ja rā ximhäi ngue gd̄i hyonni amigohū. A nu'mø gā hyä'ni mēnyuhū p'uya, ya di 'bui to di 'da'ahū rā ts'äya p'u ha guí m'mahmū para zantho.

10 Nu'a dā bōmmanho, mādague'a ts'utho dā mā mafāti, man'natho dā bōmmanho 'mø dā mā mafāti xangu. A nu'a h̄inda bōmmanho, 'nē ts'utho dā mā mafāti, mā xtāngu dā mā mafāti, pē h̄inda bōmmanho. 11 Xi'mø h̄ingui pōmmanhohū 'mø mafāti'ahū rā mēnyu ja ua ja rā ximhäi, çte'o guí ēnā di fāt'ahū'a majuan̄i ngue xanho 'mø? 12 Xi'mø ngue h̄ingui pōmmanhohū 'mø mafāti'ahū rā mēnyu ndan'yo to rá mmēti, çte'o guí ēnā di 'da'ahū'a ja ngue dā zo n̄i 'yēhū 'mø?

13 H̄inga n'na rā h̄miqui dā zã ngue yoho yø h̄mu di m'mai. A nu'mø ngue yoho yø h̄mu di m'mai, n'na'a di mādi, n'na'a h̄indi mādi. N'na rá h̄mu dā 'yørpe te di manda, man'na rá h̄mu h̄inda 'yørpe te di manda. Guí njathū p'uya, h̄ingui sã ngue mbø yoho p'u di mā n̄i mmaihū. Di mā n̄i mmaihū Oja, xindi mā n̄i mmaihū rā mēnyu.

14 Nu'u yø fariseo, ngue hōndra mēnyu nne, gā bi 'yøxtho nā rā hyā mmanā Jesús. Pē thenthō'a te øde h̄mā. 15 Rā Jesús bi 'yēmbi:

—A nuyá, gui hārpahū yø dā yø ja'i, porque xøgue ēnā majuan̄i ngue gyø hoja'ihū p'u guí nēqui. Pē nunā Oja h̄inda zã guí hyäthū nā, i pađi te ja mbo n̄i mmaihū nā. Porque nu'a ngue yø ja'itho nnu manho te øt'e, h̄inga gue'a nnu manho Oja'a.

Bi xānba yø ja'i rā Jesús ngue hanja rá ley Oja.

16 Nu'u yø pa bá m'mahra Xuua, ya m̄i hmanā ley bi 'yotra Moisés, ya m̄i hman'a te rā hyā bi nxānbate yø pōngahya Oja. Astā gue'u yø pa'u ya, i sihra hoga 'da'yo hyā yø ja'i ha di zo rá 'yē Oja. Gātho yø ja'i di ja ndumm̄i ngue dā zo rá 'yē Oja.

17 Pɛ man'na hinguí henni ngue da guahra c'amahets'i 'nehra häi, hinda gue'a ngue da t'embj hinguí ja ts'edi'a te nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja, madague'a ts'utho.

Bi xänbä yø ja'i ra Jesús ngue hinguí sä da 'yenyø xisu.

18 Nu'u yø n'yohu di nxummi yø xisu, nu'mø hømbi nthatra n'yohu, da mɛ man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohu. Nu'mø bi nthatra xisu bi t'ei, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yohu bi mɛ.

Ra mmɛmmeti connä Lázaro, gä bi du.

19 Mi 'bua' n'na ra n'yohu ngue ra mmɛmmeti. Mi he yø ulu tate xanho. N'na pa ngu n'na pa, entho øt'ango ngue di yoxni p'ua sihmɛ. 20 Xquet'a mi 'bua' n'na ra hyoya ni hu ngue ra Lázaro. Xi guahyø sasi na ra Lázaro, hup'ua ja rá goxthi ra mmɛmmeti. 21 Nunä ra hyoya na, i nnehmä da zi'u yø xemhmɛ täp'ua ja rá mɛxa ra mmɛmmeti, pɛ hindj unni. Nu'mø bi thop'ua yø fo'yo, tespabi yø sasi. 22 Pɛ bi zønna pa bi du na ra Lázaro. Yø anxɛ Oja p'uya, bi zixpua 'buhra Abraham. Xquet'a bi du ra mmɛmmeti p'uya, bá t'ägui. 23 Nup'ua ja ra nidu sä ra n'ua p'uya, bi nhanni, bi hyannbu yap'utho p'uya, ngue bi 'bup'ua ra Abraham, 'dap'ua 'buhmi ra Lázaro. 24 Ra mmɛmmeti bi 'yena: "Ague ma papá'i Abraham, dami huɛgagui. Bá penhna Lázaro di po rá saha connä dehe. Da ɛhɛ di pogbagui ma jani. Porque dí sägä ra n'ua ja yø sibi", bi 'yena. 25 Ra Abraham bi 'yembj: "Ague ts'unt'ua'i, dami beni ngue gä m'mummanho mente ra pa gä m'mui. A nunä ra Lázaro bi zä ra n'ua na. A nuyá, go 'bemma pähä ua naya, go gui sä ra n'ua ya. 26 I ja man'na ra hya ya. Xandønhɛ ua hapu nná nhyacju. Janangue nu to da ne di map'ua, hinda zä da thogui. A nu'u ni gop'ua, hinda zä dí 'yɛcua'ua". 27 Bi 'yenna mmɛmmeti p'uya: "Pɛ dí ä'i ra mate ma papá'i Abraham, ngue gui penhna Lázaro p'ua ja rá ngu ma papágä. 28 Porque 'bup'ua miçut'a ma n'yohu. Da zä da xifi te dí thocä ua, n'namhma hinda ɛcua ha dí sägä ra n'ua mø bi du'ua". 29 Ra Abraham bi 'yembj: "Nuyä gui mma, da zä di xä'u yø hya bi 'yotra Moisés, da gue'u bi 'yotyø pøngahya Oja. Da 'yørpa masu'a ra hya hmamp'ua".

30 ɛnna mmɛmmeti p'uya: "ahá ma papá'i Abraham, gue'a gui mma. Pɛ nu'mø da ma n'na ra ánima da xifi te ja ua, da hyep'ua ra nts'o ga 'yo'ua". 31 Ra Abraham bi 'yembj: "Nu'mø hinguí t'ɛc'ei'a te ra hya bi 'yotra Moisés 'nɛ'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, madague'a di bennate n'na ra ánima da ma da nyau, xquet'a ngutho hinda 'yɛc'ei ra hya da sifi".

17

Xandøngu ra n'ua da zä to da japi da 'yøtra ts'oqui rá mmic'eiui.

1 Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Nuyá, hindj 'bedi tema cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'i. Pɛ hague ngu ra castigo da thohra ja'i da japi da 'yøtra ts'oqui rá mmic'eiui. 2 Man'na xanho ngue da thørbu ja ra jathe di ntharpa n'na ra jani p'ua ja rá 'yuga ngue da gu'mi, hinda gue'a ngue da japi da 'yøtra ts'oqui ya yø ja'i zits'utho ɛc'eiui. 3 Dami mfähmu mamj njahu p'ua.

Nu'mø hinguí nnu manho te bi 'yøt'a'i ni cu, dami hejpi. Nu'mø bi hyep'ua ra nts'o øt'e, dami punnbi. 4 Madague'a nyoto nnidi n'na pa da 'yøt'a'i'a hinguí nnu manho, 'nɛ nyoto nnidi da 'yeni: "Dami punngui", da 'yeni, dami punnbi.

Yø xädi ra Jesús bi 'yäpi ngue di hatra ts'edi yø nt'ɛc'ei.

5 Bi 'yembyø xädi ra Jesús:

—Ague grá Hmu, nu'mø te nt'äpi Oja, dami 'yøt'e ngue ga ɛc'eihe xanho ngue di nja.

6 Ra Jesús bi 'yembj:

—Nu'mø di ja zits'ua ni nt'ɛc'eihe, madague'a dangu ga nnoho n'na zihmudä ra mostasa, nunu n'na nza ra sicómoro 'bähnu, da zä gui 'yemphu: "Dami 'uecua gui 'bäi, i m'map'ua ja ra jathe", gui 'yemphu. Nunä ra za, di map'ua gui xihmu.

Nu ra hmiqúi øt'a te rá 'befi ja ngue da 'yøt'e.

7 Nu'ahu ya, xi'mø di 'bua' n'na nc'ei ngue di si n'na rá hmiqúi, nu'mø bi zøhra 'befi ra hmiqúi ngue xpä nuafani ogue fändɛ'yo, çua da 'yembrá hmiqúi: "Dami mihya gui nsihmɛ"? 8 Uanguí hin'na. Sinoque da 'yembrá hmiqúi: "Dami hogagui te ga si.

Damī nsä gui 'daqui te ga si mēnte ga nsihmēgä. Nu'mø dá juategä rā nts'ihmē p'aya, ja gui nsihmē", da 'yēmbi. ⁹ ¿Ua di ja mammadi rá hmiqui ngue bi 'yøt'e te bi 'bepi? Conque hin'na. ¹⁰ Xquet'a gui njathu p'aya, nu'mø gá juadi gá 'yøth'u'a rā 'befi di 'bep'ah'u Oja, gui 'yēmhm'u p'aya: "Hīn'y'u te dí hnu manhogähe, porque nu'a rā 'befi bi m'mējpahe ga øthe, hønt'a dá øthe'a".

Rā Jesús bi 'yøthe 'det'a nja'i mi hembra ts'o'ya.

¹¹ Nuna rā Jesús, bi thogui i ma Jerusalén. I nthop'u ja rā hyodi di ntøt'ui rā häi Samaria'a rā häi Galilea. ¹² Mi zømp'u ja n'na rā hnini p'aya, mambá ep'u 'det'a nja'i yø dārquēhi mi hembra ts'o'ya. Yap'utho bá ēhyø dārquēhi 'mø mi hyandi, pē 'bexpá m'mäi. ¹³ Bi marp'aya, bi 'yēmbi:

—Ague grá xännbate Jesús, huēgahe, dami 'yøthegahe.

¹⁴ Mi hyandyø dārquēhi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Nuya dami sømhmu p'u 'b'hyø mmäcja ya, gui xifi ngue ya bi zä'ah'u.

Mēnte ni 'yo yø dārquēhi ngue ni map'u 'b'hyø mmäcja p'aya, bi zä rā n'u mi hēmbi n'na ngu n'na. ¹⁵ Nu'a n'na nc'ēi'u mi u p'aya, mi nu ngue ya bi zä rā n'u mi hēmbi, bi mengb'aya. Pē janjuani ngue nts'edi gui ja mammadi Oja. ¹⁶ Bi ndantyøhm'u p'u 'b'hrā Jesús, asta di söt'ahäi rá hmi ha gui ja mammadi. Nuna rā n'yohu na, rā mmēngu p'u ja rā häi Samaria. ¹⁷ Bi 'yēnna Jesús:

—¿Uangui 'det'a nja'i bi zä rā n'u mi hēmbi? ¿Haru 'b'u'u mi guto ya? ¹⁸ Hīnjo mman'na xtabá mmengui ngue di ja mammadi Oja, hinda hønna n'na nc'ēi hīngra judío bá pengui.

¹⁹ Rā Jesús bi 'yēmbra n'yohu mará dārquēhi:

—Damī nangui, ni ma. Ya bi zä'i ngue gá 'yēc'ēigui.

Bi manna Jesús ha di njap'u di nēqui ngue di manda ua Oja.

²⁰ Yø fariseo bi 'yänna Jesús ngue njam'mø da zøcua Oja ngue di manda ua. Bi 'yēmb'aya:

—Nu'mø bi zøcua Oja ngue di manda ua, hīngra cosa di nēqui ngue da hnu'a.

²¹ Porque hinda zä da 'yēnyø ja'i: "Nuua, ja bí ja ua", oque "Nun'u, ja bí ja n'u". Porque Oja ya di manda ua gui 'b'ahmu'a ya.

²² Bi 'yēmb'ø xädi p'aya:

—Da 'yēhra pa gui nne gui nnuh'u'a rā pa da zøhra N'yohu di 'yē mahēts'i, pē hīngui nnuh'u. ²³ Da 'yēn'ah'u yø ja'i'a rā pa'a: "Ma nuh'u nīnguehn'u", oque "Ma nuh'u nīnguecua", da 'yēn'ah'u. 'Yo sä gui tēhn'u hapu di ma yø ja'i ngue guá honju.

²⁴ Porque nu'mø bi zønna pa da ēhra N'yohu di 'yē mahēts'i, gätho yø ja'i da hyandi. Tengutho 'mø bi yotra huēi, to bi zä handi, di njarb'u. ²⁵ Pē nuyá, jatho ngue 'be ga sägä xangu rā n'u, ngue hinda nu manhogä yø ja'i 'b'ucua ja rā ximhäi. ²⁶ Tengutho bá nja'mø yø pa mambá m'm'hrā Noé, xquet'a ngu'a di nja'a rā pa da ēhra N'yohu di 'yē mahēts'i ya. ²⁷ Porque nu'a rā pa'a, mi sihmē yø ja'i, madi nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pē hīmbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø rā pa mi yatra Noé p'u ja rā barco. Mi nja rā ndate 'ye p'aya, bi juadi gätho yø ja'i. ²⁸ Njarb'utho'a te bi nja'mø yø pa mi m'm'hrā Lot. Mi sihmē yø ja'i, te'o di ntäi, te'o i mpä, te'o tuhyø huahi, mi hønningu 'da. ²⁹ Pē nu'a rā pa bi sihra Lot ngue bi bømp'u ja rā hnini Sodoma, bá hōhmaya yø asufre ngue dānzø, bi juadi gätho'u mi 'b'ap'u ja rā hnini. ³⁰ Mahøndi njarb'utho yø ja'i 'mø bá ēhra N'yohu di 'yē mahēts'i ya.

³¹ Nu'a rā pa'a, nu rā ja'i dí tøhma xøts'e rá ngu, 'yo di ena ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. Nu rā ja'i dí 'yo rā 'befi, hīndi ma rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui n'nahmantho.

³² Damī bēmhm'u'a te bi thohrá xisu rā Lot.

³³ Nu'a te'o nne di mpommī rā ndate, gue'a di m'm'ē'a. Pē nu'a te'o da 'yēnná te conná nguecä, gue'a di nyan'a.

³⁴ Dí xi'ah'u ngue nu'a rā xui'a, yo nc'ēi di oxpu ja rá t'ots'i. N'na nc'ēi da ts'its'i, n'na nc'ēi da gohi. ³⁵ Yoho yø xisu 'dap'u di nc'ēi. N'na nc'ēi da ts'its'i, n'na nc'ēi da gohi. ³⁶ Yoho yø n'yohu 'dap'u dadi mpēfi. N'na nc'ēi da ts'its'i, n'na nc'ēi da gohi.

³⁷ Mi 'yøhyø ja'i na rā hya na, ēnyø ja'i p'aya:

—¿Pε hapu di nja na ra hya guí mmamp'uya grá hmu?

Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nup'u dí 'buhyø ja'i ni 'yup'u da thaspa ra güenda, ja di njap'u ra castigo.

18

Bi hyεcra hya ra Jesús ngue n'na ra 'danxu mi n'äst'abi.

¹ Bi hyεcra hya bi xihyø ja'i ra Jesús. Bi xännba yø ja'i ngue jatho zant'a da mat'Oja, hinha di gohyø mmui. ² Bi 'yεmbuya:

—Nup'u ja n'na ra hnini, mi 'bup'u n'na ra ts'ut'abi ngue hinguí su rá mmic'εiui, ni xinga gue Oja di su. ³ Nu'a ra hnini'a p'uya, xquet'a mi 'bup'u n'na ra 'danxu ngue njandyatho pap'u 'buhra ts'ut'abi ngue apra ts'ut'abi rá nsuiui. ⁴ Nuna ra ts'ut'abi, bi ma njammí pa ngue hinguí ørpa masu na ra 'danxu. Pε m'mefa p'uya, bi 'yεna: “Nugä hindí sugä Oja, ni xinga guehma mmic'εi'be dí su. ⁵ A nuyá, para ngue hinní mantho di xunanyagä ua na ra 'dansu, ma ga ørpa ra ts'ut'abi, n'namhma ngue ya hinní mantho da εhe di xunanyagui”.

⁶ Bi sigue bi 'yεnna Jesús:

—Guehna ra hya bi manna ts'ut'abi ngue ra ts'oc'εi naya. ⁷ Xi Oja ya, ¿ua hinda 'yørpabi ra ts'ut'abi ya yø ja'i xa huanhni, i nzofo ra pa ra xui? Xi'mø bi zofo, ¿ua hinga 'be xta mäts'i? ⁸ Dí xi'ahua ngue n'na zihmantho da mäts'i. Nu'mø bi zøhra N'yohu di 'yε mahets'i, ¿ua da dinyø ja'i di εc'εi ua ja ra ximhäi?

Yoho yø n'yohu bi ma ra mhmata'Oja p'u ja ra nija.

⁹ Mahømbi hyej man'na ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús, porque 'buhyø ja'i εna ngue man'na xanho ngue mi'da yø mmic'εiui. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

¹⁰ —Yoho yø n'yohu bi ma bá mat'Oja p'u ja ra nija. Nu'a n'na nc'εi, ra fariseo'a. Nu'a man'na nc'εi p'uya, ra nguthäi'a. ¹¹ Nu'a ra fariseo 'bäi ha ga mmat'Oja, i εna: “Ma Oja'i, dadi ja mammadi'i ngue nugä hindí øt'ä tengutho ør'mi'da yø ja'i ngue yø bε, yø ts'oc'εi, yø 'yots'om'mäi. Ni xinga gue'a te ø'na ra nguthäi 'bäcua dí øt'ä. ¹² Nugä nyondi n'na semana dí et'ä ma mmui. Nu'a te dí taha, dí hacra diezmo dadi uni”, bi

'yεna. ¹³ Pε nu'a ra nguthäi p'uya, yap'utho bá m'mäi. Ni xinga gue'a di nnøsmaya, sinoque mente pännä tiya mente εna: “Ma Oja'i, dami huεgagui. Nugä ja ma ts'oqui”, bi 'yεna. ¹⁴ Dí xi'ahua, ngue nu'a ra nguthäi bá εhrá ngu, pε ya bi hojpabi Oja. A nuna man'na p'uya, hin'na na. Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'utho hnu mansu'a. Pε nu'a øt'e ngue hinguí hnu mansu p'u ga mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Ra Jesús bi xi Oja ngue di japyø basi.

¹⁵ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'buhra Jesús. I nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi, 'nε da xi Oja ngue di japyø basi. Pε nu'mø mi nu ya yø xadi ra Jesús, bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. ¹⁶ Pε nuna ra Jesús bi zonhyø basi, bi 'yεmbi:

—Dami hyεhma yø basi da thocua dí 'bäi. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'yε Oja, xquet'a njarbutho ya yø basi ya. ¹⁷ Majuani dí xi'ahua ngue n'na ra ja'i hingra 'yøde tengutho n'na ra basi ngue ra 'yøde, hinda zä da zo rá 'yε Oja.

Ra mmεmeti himbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

¹⁸ Nuna n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi 'yørpä ra nt'anni ra Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ague grá hoga xännbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacra 'da'yo te para zantho? —bi 'yεmbi.

¹⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí padi te guí mmanya, ngue guí engui xanhogä? Porque hønse Oja xanho.

²⁰ Ua hinguí padi hanja'u yø hya di manda Oja ngue εna: “Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá hyote. 'Yo grá bε. 'Yo to guí sämba ra fehni. Dami su ni papá, dami su ni mamá” —bi 'yεmbi.

²¹ Nu'a ra n'yohu p'uya, bi 'yεna:

—Nuya yø hya guí xicya, ya gä xta øt'e asta gue'mø mará ngüεgui.

²² Nuna ra hya bi mamp'uya, mi 'yøhra Jesús, bi 'yεmbi:

—Di 'behman'na ra hya ja ngue gui 'yøt'e. Dami pä te gä guí pets'i, gui unna mēnyu yø hyoya. Nu'mø gä 'yøt'aya, ya bí ja ni mmeti mahets'i p'uya. Bá ε p'uya, ga mmerp'u nnä magä —bi 'yεmbi.

²³ Nuna ra n'yohu, nu'mø mi 'yøhna ra hya sifi, mambi dudrá mmæi, porque mará ndømmemmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hinte hēmbi.

²⁴ Mī nu ra Jesús ngue bi dū rá mmæi ra mmemmeti, bi 'yēmyø xādi p'uya:

—Xandøn hēnnitho ha dī n'unyø mmemmeti ngue dā zo rá 'yē Oja. ²⁵ Ya fādī ngue ra cameyo, hīnjam'mø dā zā dā thop'u ja rá xagu n'na ra 'yofanī. Pē man'na xandøn hēnnitho ngue n'na ra mmemmeti dī n'unī dā zo rá 'yē Oja.

²⁶ Mī 'yøhyø xādi nā ra hya bi manna Jesús, dī n'yēmbi:

—Rā nzeḡui ya hīnjonni ja'i dā zā dī nyannā te ya'mø —dī n'yēmbi.

²⁷ Rā Jesús bi sigue bi 'yēmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hīnda zā te dā 'yøt'e. Pē Oja, hīnte hēmbi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra rho'u yø ja'i n'youi p'u ni ma.

²⁸ Nuna ra Bedu bi 'yēmbi:

—Nūgāhe, ya xtā sohme p'u te gā dí peshe ngue dí ten'nahe.

²⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani dí xi'ahu, ngue nu to gā xpá nzohyø ngu, xpá nzohrá papá 'nēhrá mamá, xpá nzohyø n'yohu, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basi, ngue ørpa rá 'bēfi Oja, ³⁰ pē mente 'bæcua ja ra ximhāi ra ja'i, nu'a gā ngu'a te xpá nzogui, man'natho xangu'a te dā dīni. Rā pa di 'yēp'u p'uya, di t'unna te para zantho.

Mahømbi manna Jesús ngue dā tho, pē bi ma ngue di bēnnate.

³¹ Bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yø xādi ra Jesús, bi 'yēmbi:

—A nuyá, ya nná mähā Jerusalén. Nup'u, ja danī njap'u'a te gā bi 'yotyø pøngahya Oja, ngue te dā thohra N'yohu bí 'yē mahets'i. ³² Dī ndäpyø ts'oc'ei, ngue dā n'yemmahya, dā zhi, dā zots'i. ³³ Dī uni, m'mēfa p'uya, dā hyo. Pē rá hyu pa di bēnnate.

³⁴ Nu'u yø xādi hīmbi dīni hanja nā ra hya xifi. 'Be xīmbi n'yo yø mmæi'a te ra hya bi xifi, porque nuya yø hya ya, xanhēnnitho ha di fādī.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na ra xädä.

³⁵ Nu'mø ni ma dā zømp'u ja ra hnini Jericó ra Jesús, mī hup'u ja ra 'yu n'na ra xädä ngue äpra mēnyu yø ja'i thop'u. ³⁶ Mī 'yøde ngue thogui xangu yø ja'i, nu'a ra xädä p'uya bi 'yänni hanja ngue thohyø ja'i.

³⁷ Bi si p'uya, ngue nuna ja ngue dā thop'u hudi, guehna ra Jesús ra mmēngu Nazaret.

³⁸ Bi mahra mafi p'uya, bi 'yēmbi:

—Damī huēgagui ague Jesús, rá mbom'meto'i ra David —bi 'yēmbi.

³⁹ Nu'u yø ja'i ni 'bet'o p'uya, di hejpi ngue hīndi mmafi. Pē ra xädä, ēnā man'na nts'edi gā mafi, bi 'yēmbi:

—Damī huēgagui ague rá mbom'meto'i ra David.

⁴⁰ Bi m'mähra Jesús, bi manda bá ts'i ra xädä. Nu'mø ni ma dā zøp'u 'bä p'uya, bi 'yēmbi:

⁴¹ —¿Te guí nne dī nja'i?

Rā xädä p'uya, bi 'yēnā:

—Ague grā Hmu, dī nne ngue dī nzø ma dā.

⁴² Rā Jesús bi 'yēmbra xädä:

—Dī nzø ni dā 'mø. Bi zā'i ya ngue guí ēc'eiḡui ngue jagā ra ts'edi gā øthe'i.

⁴³ Nu'a ra ora'a p'uya, 'bexpi nzø yø dā ra xädä. Bi mēp'u ni ma ra Jesús, pē di ja mammadi Oja. Nuya gātho yø ja'i bi nu te bi nja, gā espabi Oja.

19

Rā Jesús bi nyai ra Zaqueo.

¹ Mī yarbū ja ra hnini Jericó ra Jesús, ya ni 'yop'u ja ra hnini p'uya. ² Nu'a ra hnini'a, mī 'bup'u n'na ra n'yohu ngue ra mmemmeti ni hu ngue ra Zaqueo, rá hmu'u to jahra mēnyu njai. ³ Nuna ra Zaqueo p'uya, i nne dā nu ra Jesús ngue dā badī te'o. Pē hīngui sä dā hyannbaya, porque xangu yø ja'i n'youi ra Jesús, 'nē hīngui hets'i. ⁴ I nne ngue dā nu xanho. Bi nti p'uya, ni 'bet'o. Bi nexa n'na ra za ngue ra sicómoro 'bäp'u ja ngue danī nthohra Jesús. ⁵ Mī thop'u ja ra za thhra Zaqueo nā ra Jesús, bi nøs'maya, bi 'yēmbi:

—Ague Zaqueo, bá cai n'na zihmantho, porque nuya ja ngue gā nsäyagā p'u ja ni ngu ya.

⁶ Nuna ra Zaqueo, n'nahmantho bá cai. Nup'u ja rá ngu, ja bi säyabi p'u ra Jesús.

⁷ Yø ja'i p'uya, himbi nu manho te øtra Jesús, embi ngue guerp'ua ja rá ngu ra ja'i ja rá ts'oqui ja säya p'ua. ⁸ Ra Zaqueo p'uya, bi m'mäi, bi 'yembrä Jesús:

—Nüya grá Hmu, nu'a te dí pets'i, ga unnä made yø hyoya. Nu'mø 'bui te'o man'na xangu xtá hannbi ngue'a hinni 'yup'ua ga hannbi, pe ga cospabi ngoho parte'a te xtá hannbi —bi 'yembí.

⁹ Mí nya ra Jesús, bi 'yena:

—Nu ra ora ja p'uya, ya di nyanna to 'buhra ngu jua ya. Porque xquet'a 'nehna rá mbom'meto ra Abraham. ¹⁰ Porque ra N'yohua bí 'yε mahets'i, bi 'yεhε da hyonyø ja'i xa m'medi, ngue da yaní.

Bi hycra hya ra Jesús ngue 'det'a yø mēnyu bi t'uni.

¹¹ Mente øxyø ja'i ra hya mmanna Jesús, bi hycra hya bi xi p'uya. Porque ya xmanguerpua da zøn'a Jerusalén. Nup'ua ga mbenyø ja'i p'uya, embi ngue 'bexti nequi'a ra ora'a ngue di manda ua Oja. ¹² Bi 'yembyø ja'i p'uya:

—Mí 'bua n'na ra n'yohua ngue mi nnu mansu yø ja'i. Ya ja ngue da ma n'na ra häi yap'utho, ja di t'unnua rá cargo ngue di ndast'abi p'ua ja rá häi 'bui, da ehra ngu p'uya. ¹³ Pe hante ngue da ma ra n'yohua, bi zonhni 'det'a yø hmiqui. N'na ngu n'na yø hmiqui, bi dapa n'na ra mēnyu xandøngu rá muui. Bi 'yembuya: “Nuna ra mēnyu dá 'da'ahua ya, dami 'yørpahua rá 'befi asta gue'mø dá pengä”. ¹⁴ Pe nüya yø mmenguhua ra n'yohua, mi nnu man'ua p'uya. Bi menhyø m'menhni ngue da mamp'ua ha bi zønna n'yohua, bi 'yena: “Hindí nnegähe na ra n'yohua ngue di ndast'abi di mandagahe”, bi 'yena. ¹⁵ Pe siempre bá t'ets'i ngue bi ndast'abi na ra n'yohua. Mí zøp'ua ja rá häi p'uya, bi manda bá ts'i'ua yø hmiqui xi unnä mēnyu. I nne da badí hangü xa ndaha n'na ngu n'na. ¹⁶ Nu'a rá müdi bi zøp'uya, bi 'yena: “Nu ni mēnyu gá däqui, ya jap'ua 'det'a yø mēnyu xa ndaha”. ¹⁷ Ra dast'abi p'uya, bi 'yena: “Ya xanho 'mø, grá hoga mēfi. Madague'a zits'utho bi ma mafäti'i, pe gá pøngmanho. A nüya, dí exa'i ya ngue gui manda 'det'a yø danihni ya”. ¹⁸ Bi zøhman'na p'uya, bi 'yena: “Ague grá hmu, nu'a ni mēnyu gá

däqui, ya jap'ua cat'a yø mēnyu xa ndaha”. ¹⁹ Bi t'embuya: “Nu'i ya, dí exa'i ngue gui manda cat'a yø hnini”. ²⁰ Mí zøhman'na p'uya, bi 'yena: “Ague grá hmu, ja ua ni mēnyu gá däqui. Nugä dá 'ue ra bayu dá pets'i. ²¹ Porque dí su'i ngue gui ya manzaqui, gui ä'a te hinxca'taha. Gui xoc'a te hinxca'pefi”. ²² Bi 'yenna dast'abi p'uya: “Hingrá hoga mēfi n'yø. Nu'a ra hya gui mmanya, gue'a gdá hats'a'i ra güenda'a ya. Porque gui engui ngue dí ya manzaquigä. Gui engui ngue dí hangä'a te hinxta' n'ni, oque dí äcä'a te hinxta'pefi. ²³ ¿Hanja ngue hingä da ma mēnyugä p'ua ja ra banco, n'namhna ngue nu'mø dá søcua ja ma ngu, xti ndäcä'a te rá nzäbi ma mēnyu?” ²⁴ Bi t'emp'ua 'bäp'ua p'uya: “Hyannbui ra mēnyu na, n'yø. Dami unui'a hä 'det'a yø mēnyu”. ²⁵ Nu'ua ts'o p'uya, bi 'yena: “Ague grá hmu, pe ya hä 'det'a yø mēnyu na”. ²⁶ Bi 'yenna dast'abi p'uya: “Nugä dí xi'ahua ngue nu'a ya hä xangu, gue'a man'na di t'un'na. Pe nu'a zits'utho hä, da thannbabi'a zits'ua hä. ²⁷ A nüya, nu'ua ma nsägä'be hingui nneque xca ndast'abigä, bá siui ua ya. Ga nnugä ha gdi hyohua”.

Ra Jesús bi zøp'ua ja ra hnini Jerusalén.

²⁸ Mí juadi bi manna ra hya na, ra Jesús bi thogui, i ma Jerusalén. ²⁹ Mí zømp'ua ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos, ja jarbatho ra hnini Betfagé 'nehra hnini Betania. Bi 'yet'i yoho yø xädi p'uya. ³⁰ Bi 'yembí:

—Ni me nua ja ra hnini bí janua ya. Nu'mø gá cat'ui ra hnini, gui timmi p'ua da nthat'i n'na ra burru ma'da'yotho, hinjongui sä. Bá xoqui guá siui ua. ³¹ Nu'mø to da 'yena'ui, hanja ngue gui xocui ra burru, gui xihmi p'uya ngue honna Hmu.

³² Nu'ua yø xädi p'uya, bi ma. Nup'ua bi zømp'uya, bi dimp'ua nthat'i ra burru, tengutho xi manna Jesús. ³³ Mí xojp'uya, nu'ua yø mmemburru bi 'yembí:

—¿Hanja ngue gui xocui ra burru?

³⁴ Bi 'yembuya:

—Porque honna Hmu.

³⁵ Bi ts'ispabi ra burru ra Jesús. Nu'ua yø xädi p'uya, bi gaspa ra burru yø tuhü yø ja'i ngue bi nopa nts'ut'i. Bi hyuxra burru ra Jesús, bi ma. ³⁶ Xangu yø ja'i di tansyø tuhü ngue pøp'ua ja ra 'yu ja ngue da thohra

Jesús. ³⁷ Nu'mø ya xmanguerp̄ da zøn'a Jerusalén, ya 'yop'ua ja rā ngai ja rā mbonza ja yø olivos. Bi m̄h̄rā h̄m̄afi gātho yø xādi p'uya ngue di johya. I εsp̄abi Oja ngue yø milagro xi n̄urpi øtrā Jesús. ³⁸ Di n'yεmbi:

—Oja di j̄ap̄rā d̄ast'abi bá 'benhni ngue bi zøcua. Ya bi n̄hojp̄aui yø ja'i nā Oja bí 'b̄m̄ mah̄ets'i. N̄uya maguesε nā Oja bí 'b̄m̄ mah̄ets'i ya.

³⁹ Bi 'yεn'i'da yø fariseo n'youi yø ja'i p'uya:

—Ague grā xānbate, d̄ami h̄ejp̄a n̄i xādi. 'Yo di mm̄anna rā hyā nā.

⁴⁰ M̄i d̄ahrā Jesús, bi 'yεmbi:

—Dí xi'ah̄m̄ ngue nu'mø da ma mah̄ejpi ya yø ja'i εscagui ya, di nyā yø do ja ua ngue da 'yεscagui.

⁴¹ M̄i zøn'a nenihni rā Jesús, bi hyandra hn̄ini Jerusalén. Bi nzomp'uya, ngue p̄adi te da tho'a m'm̄efa yø ja'i 'b̄up'ua ja rā hn̄ini.

⁴² Bi 'yεmbrā m̄εhn̄ini p'uya:

—Nu rā pa ja p'uya, dí nnehmagā ngue gui p̄ah̄m̄ hanja nā rā hyā da 'yøt'ah̄m̄ rā n̄ho. Pε njot'i n̄i n'yomf̄εn̄ih̄m̄ ya. ⁴³ Da 'yεhrā pa ngue gui m'm̄m̄ m̄man'ah̄m̄, di m̄ats'a n̄i ns̄uh̄m̄, m̄ath̄et'i rā hn̄ini da 'yøtyø njudi. Di nexp̄m̄ di nexyø soldado da 'yøt'ah̄m̄ rā tunh̄ni, da 'yε'ah̄m̄ made. ⁴⁴ Da t'en'ah̄m̄ h̄ai p'uya, ngue da tho yø ja'i 'b̄ucua ja rā hn̄ini. Da ma ns̄adi yø ngu. Ngūnā di nja, porque h̄imbi n'yo n̄i mm̄aih̄m̄'a rā pa bi zøcua rá m'm̄en̄h̄ni Oja ngue xi'i ha gdi nyamh̄m̄ —bi 'yεmbi.

Rā Jesús bi 'yetyø ja'i m̄i mp̄äp'ua ja rā thinnija.

⁴⁵ Bi map'ua ja rā nija rā Jesús. Gä bi 'yetyø ja'i m̄i mp̄äp'ua thinnija p'uya. ⁴⁶ Bi 'yεmbyø ja'i:

—Nup'ua ja rā Macā Libro, nt'ot'i p'ua rā hyā ngue Oja i εnā: “Nunā mā ngūngā, n̄i h̄u ngue rā ngūngā mh̄mat'Oja nā”. Pε nu'ah̄m̄, gui øth̄m̄ ngue ja di mp̄eti ua yø bε.

⁴⁷ N'na pa ngu n'na pa bi xānbate p'ua ja rā nija rā Jesús. Pε nu'ua yø h̄mu yø mm̄äc̄ja p'uya, 'nε'ua yø xānbate ngue rā ley, 'nε'ua yø n'yoh̄m̄ di m̄anda p'ua ja rā hn̄ini, gā honnā forma ha di hyo rā Jesús. ⁴⁸ Pε h̄ingui t̄ini ha di japi ngue di nja'a te mb̄eni, porque gā 'batyø ja'i ngue øx̄rā hyā mm̄anna Jesús.

20

Rā Jesús bi t'änni to bi unna nt'εdi'a te øt'e.

¹ N'na rā pa ya, nunā rā Jesús bi xānbā rā hyā yø ja'i p'ua ja rā nija, xihyø ja'i rā hoga 'da'yo hyā. Bi zøhyø h̄mu yø mm̄äc̄ja p'uya, 'nεhyø xānbate ngue rā ley, bá 'yoh̄m̄ di m̄anda p'ua ja rā nija. ² Bi 'yεmbrā Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja'a te gui øt'e? To bi 'da'i rā nt'εdi'a te gui øt'e? —bi 'yεmbi.

³ M̄i d̄ahrā Jesús, bi 'yεmbi:

—Nugā xquet'a gā øt'ah̄m̄ n'na rā nt'änni ya. Pε d̄ami xicj̄m̄ hanja'a rā hyā gā än'nah̄m̄.

⁴ ¿Te'o bi unna nt'εdi rā Xuua bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'εdi, uague yø ja'itho rá nt'εdi'a te bi 'yøt'e?

⁵ Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadi. Di n'yεmbi:

—¿Teni 'be'a gā xihm̄m̄ ya 'mø? Nu'mø gā xihm̄m̄ ngue Oja bi unna nt'εdi te bi 'yøtrā Xuua, da 'yεnj̄m̄ p'uya: “Xinā rā hyā bi m̄anna Xuua connā ngueque, ¿hanja ngue h̄ingā 'yεc'εih̄m̄ 'mø?”, da 'yεnj̄m̄ p'uya. ⁶ A nu'mø gā xihm̄m̄ ngue yø ja'itho bi unna nt'εdi te bi 'yøtrā Xuua, di hyojthogah̄m̄ yø ja'i ngue da m̄andogah̄m̄. Porque gā εc'εi yø ja'i ngue rá p̄ongah̄ya Oja nā rā Xuua.

⁷ M̄i d̄ahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbrā Jesús:

—H̄indí pac̄ahe to bi unna nt'εdi'a te bi 'yøtrā Xuua.

⁸ M̄i d̄ahrā Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ya h̄ingā xicj̄m̄ nā rā hyā dí än'nah̄m̄, n̄i xingā guecā gā xi'ah̄m̄ to di 'dacrā nt'εdi te dí øt'e.

Rā Jesús bi hyejp̄a rā hyā n'na rā huah̄i ngue rā jomh̄mi.

⁹ Nunā rā Jesús, bi hyoni te gui hyejp̄a yø hyā bi xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—M̄i 'b̄m̄'a n'na rā n'yoh̄m̄ ngue bi 'yøt'a n'na rá nuā'uva. M'm̄efa p'uya, bi hyoni to da gonhui rá huah̄i, n'namh̄m̄a ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mm̄εhui'a te di tocabi. Bi ma p'uya, ya'atho yø pa i ma. ¹⁰ M̄i zønna pa da thucyø uva p'uya, nunā rā mm̄εhui bi m̄enhnā n'na rá h̄miqui ngue da tu yø uva di tocabi. Pε nu'ua yø m̄efi m̄ambi 'b̄up'ua ja rá huah̄i, bi unna h̄miqui, bá εrb̄m̄ya. Pε h̄inte bi unni. ¹¹ Rā mm̄εhui p'uya, mah̄ømbi m̄enhn̄an'na rá h̄miqui p'ua bí ja rá huah̄i. Pε xquet'a ngut'atho bá ts'ai. Bi ma ma'uni, h̄inte bi t'unni. ¹² Rā mm̄εhui

p'uya, maḥombi menhman'na rá hmiq̄ui. Yø mēfi p'uya, maḥombi untho, bá et̄i.

¹³ M'mēfa p'uya, enna mmēhui: “¿Teni 'be'a ga øt'ä 'mø? Nunā mā ts'unt'ua dadi mādi, ma ga pennbi. Xamhmatho da nu mansu 'mø bi nuna”, bi 'yēna. ¹⁴ Pē nu'mø mi zomp'ua 'bāhyø mēfi nā rá ts'unt'ua ra mmēhui, di n'yēmbiyø mēfi: “Nunā ya, guehna ra ts'unt'ua ja ngue da gohmi ra huah̄i naya. Ma ga hoh̄a ya, n'namhma ngue ya mā mmētih̄a ra huah̄i”, di n'yēmbi. ¹⁵ Bi bennbabi rá ts'unt'ua ra mmēhui p'uya, bi ḡjmaxøts'e ra huah̄i, ja bá hop'ua.

Ra Jesús bi 'yānyø ja'i p'uya, bi 'yēmbi:

—Xi'mø ya gā bi nja ya yø hyā dí xi'ah̄a ya, ¿teni 'be'a da 'yøtra mmēhui? ¹⁶ Siempre da ma ra mmēhui, da ho yø mēfi conhui rá huah̄i. N'nan'yo mi'da yø ja'i di fātrā huah̄i p'uya.

Nu'mø mi 'yøhyø ja'i nā ra hyā nā p'uya, di n'yēmbi:

—Yo da ne Oja ngue da ngu'a di nja —di n'yēmbi.

¹⁷ Pē ra Jesús bi hyetyø ja'i, bi 'yēmbi:

—Te 'be'a ga mbøn'a ra hyā nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue ena: “Nunā ra do himbi nu manho yø hyønnigu, guehna ra do brá 'bebo p'ua brá fāhra jado nā”, i ena. ¹⁸ Nu'mø da zoxra ja'i maxøts'e ra do, da fōhra ja'i. A nu'mø da dāhra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

¹⁹ Nu'ua yø hmu yø mmäcja 'nē'ua yø xānbate ngue ra ley, bi ne xti bētra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hyā bi hycra Jesús. Pē himbi zā xti bēnt'i, porque sup̄i di mbøcue mi'da yø ja'i.

I nnepyø nsaiui ra Jesús ngue da 'yēmbi hingui ja ts'edi di njutra mēnyu n̄ai.

²⁰ Yø fariseo p'uya, bi menhni to da jajpatho häi te gā ya ra Jesús. Nuya bi 'bēnhni xøgue ya manhotho, tengutho 'mø ngue nmajuani yø hoja'i. I nnepe ngue di nja temā hyā da dinnba ra Jesús ngue hinda gue'a da mā, para ngue da zāp'ua di yapa m'mēfa. ²¹ Janangue bi t'ørpa ra nt'änni nā ra hyā ja ua, bi t'ēmbi:

—Ague grā xānbate, dí pacāhe ngue gā xanho te guí mma, 'nē gā gue'a ra hyā njuantho guí xānbate. 'Nē hingui su'a te mbēn'na'i yø ja'i. Sinoque majuan̄i guí

xānbate'a ra hyā nne Oja ngue gdá n'yoh̄a. ²² Dami xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra mēnyu āhra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yēmbi.

²³ Pē ra Jesús, ya pad̄i te mbēnnbabi yø ja'i ngue'a ra nt'änni ørpe, bi 'yēmbaya:

—¿Hanja ngue guí sāmhyagah̄a? ²⁴ Dami 'yurcah̄a ra mēnyu —bi 'yēmbi—. ¿To rá hmi nā n'youi ra mēnyu ja ua ya? ¿To rá thuh̄u nā ra thuh̄u n'youi nā ra mēnyu? —bi 'yēmbi.

Mi dahya yaui ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Guehna ra dast'abi naya —bi 'yēmbi.

²⁵ Ra Jesús bi 'yēmbiyø ja'i yaui:

—Nu'a ja ngue gui 'yøth̄a ya, dami unhn̄a ra mēnyu di tocabi ra dast'abi. Da gue Oja p'uya, dami unhn̄a'a te di tocabi —bi 'yēmbi.

²⁶ Ya himbi zā xta ndini ha xti ḡjpa häi'a ra hyā ānbaya. Hante gue di 'yøtho'a ra hyā i dāhra Jesús. Ya hinte mambi mantho.

Bi manna Jesús ngue di bēnnate yø ánima.

²⁷ M'mēfa p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya embi ngue h̄indi bēnnate yø ánima. Bi 'yēmbra Jesús:

²⁸ —Ague grā xānbate, nup'ua ja ra ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'ua ra hyā ngue ena: nu'mø bi du n'na ra n'yoh̄a, 'nē h̄indi m'māhyø bas̄i, nu rá xisu ra ánima da zogui, nu'a rá n'yoh̄a ra ánima gue'a di nthatui ra 'danxu'a, n'namhma ngue di m'māhyø bas̄i tengutho 'mø xti m'māhyø bas̄i ra ánima.

²⁹ A nuyá, xi'mø di 'bā'i yoto mā'yoh̄a ngue edadi ncu ya. Nu'a ra n'yoh̄a mā da, di nthati. Pē da 'yēhra pa da du, 'nē h̄indi m'māhyø bas̄i. ³⁰ Janangue nu'a rá n'yoh̄a ra ánima m'mēfa bi m'mai, go di nthatui ra 'danxu'a. Pē xquet'a da du ra n'yoh̄a, 'nē h̄indi m'māhyø bas̄i. ³¹ Nu'a rá hyū rá n'yoh̄a p'uya, hōndi nthatui ra 'danxu 'mø bi du rá n'yoh̄a. Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi du rá ndø, asta gue'mø bi du gā yoto mā'yoh̄a. Gā di nthatui ra xisu, 'nē gā bi du yø n'yoh̄a. Pē himbi m'māhyø bas̄i. ³² Rá nzequi p'uya, bi du ra xisu. ³³ A nuyá, xi'mø ra pa dan̄i bēnnate yø ánima ya, ¿dana gue'a ya yoto mā'yoh̄a rá mmēti ra xisu? Porque gā bi m'māhmi.

³⁴ Mi dāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nūua ja ra ximhäi, di nthatui yø xisu yø n'yohu. ³⁵ Pε nu to di tocabi ra mmēnthi ngue di ma mahēt'si 'mø bi bēnnate yø ánima, ya hīn danī nthatī. ³⁶ Porque ya hīnjondā du, dā gohi tengutho yø anxε. Ya yø basī Oja, porque dā 'yøt'Oja ngue ma'da'yo hōndi m'mai. ³⁷ Nup'u ja ra hya bi 'yotra Moisés, ja di nēqui p'u ngue di bēnnate yø ánima. Porque nt'ot'i p'u ra hya bi man'Oja 'mø mi nya p'u bi nzø ra ndat'o, ngue bi 'yēna: “Guecā drá Ojagā ngue ra Abraham. Drá Ojagā ngue ra Isaac. Drá Ojagā ngue ra Jacob”, bi 'yēn'Oja. ³⁸ Ja di nēqui p'uya ngue nup'u 'bu Oja, hīngui tu yø te yø ánima. Nup'u 'bu Oja, hīnjongui tu.

³⁹ Bi 'yēn'i'da yø xānnbate ngue ra ley p'uya:

—Majuani'a guí mma, grá xānnbate —bi 'yēmbi.

⁴⁰ Pε ya bi zū xti sigue xta 'yørpa mī'da yø nt'änni p'uya.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hīngra ja'itho.

⁴¹ Mī nya ra Jesús, bi 'yēmbiyø ja'i:

—Nu'a ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi, i mmanyø ja'i ngue dā gue'a n'na'u yø mbom'meto ra David. Nugā ga xi'ahu hanja ya, madague'a ngue rá mbom'meto ra David, pε nuna ra Cristo hīngra ja'itho na. ⁴² Porque ra David, εnna hya bi 'yorpū ja ra Salmo: “Nuna Oja, nu'mø mī zojbagui mā Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yēmbi: Damī mīcua ja mā n'yεigā ya, ⁴³ asta gue'mø ga øt'e ngue guí manda gātho'u nī nsaiui”, bi 'yēmbi. ⁴⁴ Ja di nēqui p'uya, ngue ra David, nu'mø nnønna Cristo, nī hutī ngue rá Hmu. Janangue ra Cristo di nēqui ngue hīngra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto ra David.

Bi xihyø ja'i ra Jesús ngue di mfädi xanho, hīnda hyätyø xānnbate ngue ra ley.

⁴⁵ Gä bi 'yøhyø ja'i ra hya bi manna Jesús ngue εmbiyø xädi:

⁴⁶ —Damī mfähmu xanho ya, 'yo di hä'ahu yø xānnbate ngue ra ley. 'Yo guí øthū tengutho ga 'yo'u. Nūya yø n'yohu ya, di ho ngue söt'a häi yø he. Di ho ngue di respeta yø ja'i ha guí zengua p'u ja ra tai. Nup'u ja yø nija p'uya, huantho yø nthuts'i tate

xanho ngue ja hup'u. Nup'u øt'a ngo yø ja'i p'uya, xquet'a nne ngue tate xtanho p'u dā mī. ⁴⁷ 'Nε tunnbā yø ngu yø 'danxu, i häti, εmbi ngue di xānnbi te pēt'si. Nuna ra hya ga ngorpa yø dā yø ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne dā 'yēmbiyø ja'i ngue yø ndøhoga n'yohu. Pε nuyá, guehya mathoguiho ra castigo dā thohya ngue gātho mī'da yø ja'i.

21

Ra 'danxu bi unna mēnyu Oja.

¹ Nup'u ja ra nija, hētho ra Jesús ha ga yatyø mēnyu yø mmēmmeti p'u ja ra huada cū ra mēnyu ngue ra ofrenda. ² Bi nu n'na ra 'danxu ngue ra zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'u ja ra njumēnyu. ³ Bi 'yēnna Jesús:

—Majuani dí xi'ahu ngue ra zibøhyoya na ra 'danxu bi unná mēnyu ya, pε man'natho nnu manho Oja'a rá mēnyu bi unna, hīnda gue'u yø mēnyu mī'da yø ja'i di unī. ⁴ Porque nuya mī'da yø ja'i, yø mmēmmeti ya, pε gue'a rá mēnyu xa pongui di unī. A nuna ra 'danxu, zits'u drá mēnyu mī ha. Mī ja ngue xta nzi rá mēnyu bi unī.

Bi manna Jesús ngue bá εp'u ra pa da xotra nija.

⁵ Di c'a 'da yø ja'i te ja ra nija. I mmanyø ja'i ngue mazihotho guí nēqui ra nija. Mazihotho guí nēqui yø hmi yø do n'youi. Guí nhohra nija'a tema cosa di unyø ja'i ngue nnøpa ofrenda. Ra Jesús bi 'yēmbi:

⁶ —Ya guí nnuhu te ja ra nija ya. Pε nuna ra nija naya, bá εp'u ra pa dā xotyø ja'i na. Xøgue di nxadi, hīn hapu nmi nēqui ra nija.

Bi manna Jesús te di nja hante rá nzegui yø pa.

⁷ Bi t'ännbaya, bi t'ēmbi:

—Ague grá xānnbate, ζnjam'mø di nja ya yø hya guí mmanya, ngue dā xotra nija yø ja'i? ζTema hmeya di nja'mø ya nī ma dā zønna pa di nja'a te guí mmanya?

⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbiyø xädi:

—Damī mfähmu xandønho, 'yo guí nne ngue to dā hyä'ahu. Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue dā 'yēmbiyø ja'i: “Go guecā drá Cristogā ya”, dā 'yēmbi. Xquet'a dā 'yēna: “Nūya, ya dā guehra ora jap'u dā gua'a

nximhäi ya”, da 'yēna. Pɛ 'yo sä guí ɛc'ɛihɛ. ⁹ Nū'mø gá 'yøhmɛ ngue ya ja yø datunhni, ya di ndunhyø ja'i, 'yo sä guí suhɛ. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pɛ hinga gue'ɛ yø hmɛya'ɛ ngue rá nɛqui.

¹⁰ Bi sigue bi 'yɛmbɛya:

—Da nangyø nación ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø dast'abi. ¹¹ Janjuani ngue di 'yan'ahäi. Di nja yø thuhɛ, di nja yø guɛhi. Di nsu yø ja'i 'mø bi nu yø hmɛya dá nja maya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'ɛ, da ts'ui.

¹² Pɛ hante ngue di nja ya yø hyä dí xi'ahɛ ya, da gu'ahɛ yø ja'i ngue di bent'ahɛ, di dä'ahɛ p'ɛ ja yø nija, da jo'ahɛ. Di ndä'ahɛ p'ɛ 'bɛhyø dast'abi. Di ja'ahɛ p'ɛ yø ja'i ngue guí ɛc'ɛigahɛ. ¹³ Ngue ngu'a di nja'ahɛ, nu'mø ya gdi yahɛ yø ts'at'abi, ja gui xihmɛ p'ɛ ra hoga 'da'yo hyä p'ɛya. ¹⁴ Nu'mø bi ma ma bent'i'ahɛ, 'yo sä di tu ni mmɛihɛ'a ra hyä ja ngue gui xihmɛ ra ts'at'abi. ¹⁵ Porque ga 'da'ahɛ ra hyä, ngue gui padi te gui mmamhmɛ p'ɛ 'bɛ'ɛ di s'ahɛ. Hinjonda zä da däcra hyä ga 'da'ahɛ. ¹⁶ A nuyá, asta ni papáɛ di dä'ahɛ. Ni n'yohɛɛ di dä'ahɛ. Ni mɛnise di dä'ahɛ, ni amigose di dä'ahɛ. Pɛ di m'mɛ'i'da da tho'ahɛ. ¹⁷ Da zɛ'ahɛ yø ja'i ndap'ɛ bi zä ngue guí ɛc'ɛigahɛ. ¹⁸ Pɛ ni xinga n'na ni xtahɛ di m'mɛdi. ¹⁹ Nu'mø hinguí hyegahɛ, gue'a di n'na'ahɛ ra 'da'yo te'a.

²⁰ Nu'mø gá nuhɛ ngue ya di mä'syø soldado ra hnini Jerusalén, gui pahmɛ p'ɛya ngue n'na zihmantho da ma majuadi ra hnini. ²¹ Nu'ɛ yø mmɛngu p'ɛ ja ra häi Judea, da 'dagui, di map'ɛ ja yø xanthø. Nu'ɛ di 'bɛp'ɛ ja ra hnini Jerusalén, da 'dagui. A nu'ɛ di 'yo ra 'bɛfi, ya hinda map'ɛ ja rá hnini. ²² Porque ya bi zøhra pa di nja ra castigo. Nu te gä nt'ot'i p'ɛ ja ra Maca Libro, da gue'a ra ora'a ngue di nja'a. ²³ Huɛcate yø xisu di hadyø basi'a ra pa'a, ogue di sadyø basi. Porque ra ndate di nja ua ja ra häi. Ra ndussutho ra castigo da thohyø ja'i. ²⁴ Da tho yø ja'i conyø juai. Mi'da p'ɛya, da ts'ixa fädi, di ma ra fädi ndø yap'atho n'nanni yø häi. 'Nɛ nu'ɛ yø ja'i hinyø judío

p'ɛya, da nɛ'ahäi yø mmɛngu Jerusalén asta gue'mø da ne Oja di m'mɛhyø hyä.

Bi manna Jesús ngue mahønda ɛcua ja ra ximhäi.

²⁵ Di nja yø hmɛya p'ɛ ja ra hyadi, 'nɛp'ɛ ja ra zana, 'nɛp'ɛ ja yø sø. Nuua ja ra ximhäi p'ɛya, hinda badi te da 'yøtyø ja'i 'bɛp'ɛ ja yø nación. Di nsu yø ja'i ngue'a gui thoni yø fanthe di ja ra jathe. ²⁶ Nu'mø bi zo yø mmɛi yø ja'i'a te ja ngue di nja ua ja ra ximhäi, asta da güentyø ja'i ngue ra ts'u. Nu te gä bí ja maya, gä di padi hapɛ thogui. ²⁷ Da thandra N'yohɛ di 'yɛ mɛhɛts'i ngue da n'youi ra gui. Da hnu ngue magese, porque mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁸ Nu'mø ya bi madi di nja ya yø hyä ya, dami hyä ra ts'edi gui jɛxni yahɛ, gui hyanthɛ mayá. Porque ya xma nguerpátho da ɛhni Nyatehɛ.

Bi nhyepa ra hyä n'na nza ra igo.

²⁹ Mahømbi hyej hman'na ra hyä bi xihyø ja'i ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Gui nnuhɛ n'na ra za ra igo, ogue ndana bi zä ma za. ³⁰ Nu'mø ya bi c'ammɛ ngue bi 'dogui, gui pahmɛ p'ɛya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. ³¹ Nguna ra hyä ja ngue di nja ya. Nu'mø gá nuhɛ ngue ya bi nja ya yø hyä dí xi'ahɛ, dami pahmɛ ngue ya xma nguerpátho di manda Oja ua ja ra ximhäi. ³² Nuua yø hmɛya dí xi'ahɛ ya, dami pahmɛ ngue guehya di nja ya, hante ngue da du yø ja'i 'bɛhra pa ja p'ɛya. ³³ Nu te bí ja maya, 'nɛcua ja ra häi, hinguí zai. Pɛ nuna ra hyä dí mmangä, ja para zantho na.

³⁴ Dami mfähmɛ xanho, 'yo dadi mbentui ra nts'o ni mmɛihɛ. Manma thä'i ngue gui n'itihɛ, ogue høndra mɛnyu gui ja ndummɛi ha gdi timhmɛ. Porque nu'mø bi zønna pa rá nɛgui, ja gui thambɛnihɛ, ya di jap'ɛ. ³⁵ Tengutho 'mø te bi zo ra 'dihɛ, di njarbatho'a te da thogui gätho yø ja'i 'bɛi rá ngani nximhäi. ³⁶ Gue'a ngue gdi mfähmɛ xandønho'a. Dami mat'Ojahɛ hangu ra pa, n'namhma ngue gui mpomhmɛ ra ndate ja ngue di nja. Janangue da zä guí sømhɛ p'ɛ di 'bɛhra N'yohɛ di 'yɛ mahɛts'i.

³⁷ Nu'mø ra pa, i xänbete p'ɛ ja ra nija ra Jesús. Ra xui p'ɛya, pa bi op'ɛ bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. ³⁸ Gätho

yø ja'i, xudī xudī pap'ʰ ja ra nija ngue øxra hya mmanā Jesús.

22

Yø nsuiui rā Jesús ya sänni ngue dā hyo.

¹ Ya mī ts'udrā ngo ngue rā pascua, guehna rā pa ts'i rā thuhmε hinguī n'youi rā íxi. ² Nu'ʰ yø hmū yø mmäcja 'nεhyø xännbate ngue rā ley, guehya ya rá ya'atho yø pa honi ha di hyo rā Jesús. Pε supī di mbøcue yø ja'i.

³ Rā zithū p'ʰya bi yarbʰ ja rá mmui rā Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'ʰ 'dε'mā yoho yø xādi rā Jesús. ⁴ Nūna rā Judas, bi ma bá nyauī yø hmū yø mmäcja, 'nεhyø n'yohʰ di mända p'ʰ ja rā nija. Bá nhēca hyauī yø mmäcja ha di japi di dāpra Jesús. ⁵ Rā ndijohya ya yø mmäcja 'mø dīni ha di zūdi. Bi xihna rā Judas ngue di unna mēnyū. ⁶ Bi nū manho te bi sihna rā Judas ngue di t'unna mēnyū. Bi hyoni ha di japi ngue di dāpyø mmäcja rā Jesús, pε dā gue'a rā ora ngue 'buse rā Jesús.

Yø xādi rā Jesús bi hoqui te dā zi'a rā nde bi nsännigo ngue rā pascua.

⁷ Ya fahra ngo nguehya yø pa ts'i rā thuhmε hinguī n'youi rā íxi. Guehna rā pa hode'yo yø ja'i ngue sännigo, ngue di nzibde ngue rā pascua. ⁸ Nūna rā Jesús bi 'yεtra Bēdu 'nēhra Xuua, bi 'yεmbi:

—Ni mε ya, bí hocui'a te gdā nzibdehʰ, ga nsännigohʰ ngue rā pascua —bi 'yεmbi.

⁹ Bi 'yεn'ʰ yø xādi p'ʰya:

—¿Harʰ guī nne ga ma hocä'be'a te ga sihʰ p'ʰya?

¹⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø gá cat'ui mbo rā hnini, gui nthēui n'na rā n'yohʰ ni ma rá ngu, di tu n'na xōni rā dehe. Dami tennui harʰ dā zōni. ¹¹ Gui 'yεnui rā mmēnnigu p'ʰya: “Rā xännbate i εna: ¿Harʰ ja rā cuarto ga nzibdehe mā xādi, ja ga sāhe p'ʰ rā ngo ngue rā pascua?” gui 'yεnui. ¹² Rā mmēnnigu p'ʰya dā 'yut'auī n'na rā dacuarto bí ja maya rā tōcangu. Ja dami hocui p'ʰ'a te ja ngue gdā nzibdehʰ p'ʰya.

¹³ Bi ma'ʰ yoho yø xādi mī yaui rā Jesús. Mī zōmp'ʰ ja rā hnini, tengutho rā hya xi manā Jesús, gue'a bi nja'a. Bi dīna ngu

tengutho xi xifi, ja bi hojpa rā nzibde ngue rā pascua p'ʰya.

Rā Jesús bi zi rā nzibde ngue rā pascua.

¹⁴ Nu'mø mī zōnna ora di nsihmε p'ʰya, nūna rā Jesús, gātho'ʰ 'dε'mā yoho yø xādi, gā 'bɔp'ʰ ja rā mεxa. ¹⁵ Rā Jesús bi 'yεna:

—Hante ngue dā thogui, janjuanī ngue sixa mpähä mā mmui ngue 'dāua ga nsihmεhʰ nā rā ngo ngue rā pascua.

¹⁶ Porque dí xi'ahʰ ngue ya hīnni mantho ga nsännigohʰ, astā gue'mø di nja'a te ja ngue di nja, ya gdi 'bɔhmʰ p'ʰ ha di mända Oja p'ʰya.

¹⁷ Bi decra vaso p'ʰya ngue di ja mammadi Oja. Bi 'yεmbyø xādi p'ʰya:

—Dami ndarparʰ naya, sihʰ 'da'its'ʰ.

¹⁸ Porque dí xi'ahʰ ngue ya hīnni mantho ga sigā rá ngui rā uva, astā gue'mø bi zōnna pa di mända Oja ua ja rā ximhäi.

¹⁹ M'mεfa p'ʰya, bi hyajman'na rā thuhmε. Mī ja mammadi Oja p'ʰya, bi xenna thuhmε, bi unyø xādi ngue dā zi. Bi 'yεmbi:

—Nūna ya, guehna mā do'yogā naya. Nu'mø gá sihʰ yø pa di map'ʰ naya, gue'a gdi bēnjʰ'a ngue dādi dā mā do'yo ngue dā dū connā gue'ahʰ.

²⁰ Mī juadi bi nsihmε p'ʰya, bi decra vaso, bi 'yεna:

—Nūna po rā vaso ja ua ya, guehna rā hmεya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi rā 'da'yo cohi øt'ahʰ Oja. Porque di mfamma ji connā gue'ahʰ.

²¹ Nuua ja rā mεxa dí sihmεhʰ ya, 'bucua n'na nc'ei' ngue jagatho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dāgui. ²² Nu rā N'yohʰ bí 'yε mahεts'i ja ngue dā tho. Nu te xpa ts'ännbi ngue dā thogui, dā thomhma'a. Pε Hague ngu rā castigo dā thohna rā n'yohʰ di dāgui.

²³ Bi madi di n'yänni n'na ngu n'na p'ʰya te'o'a ja ngue di dā rā Jesús.

Di ntør'mahya yø xādi rā Jesús ndana ja ngue di m'met'o.

²⁴ Bi madi bi njun'mahya yø xādi rā Jesús ngue nne di m'met'o n'na ngu n'na. ²⁵ Pε rā Jesús bi 'yεmbi:

—Nup'ʰ ja yø nación, i 'bɔhyø dast'abi ngue di mända p'ʰ ja yø häi. Nu'a rā ts'ut'abi di mända yø ja'i p'ʰya, i εnyø ja'i

ngue xanho te ørpabi ra ts'ut'abi. ²⁶ Pe nu'ah, 'yo guí nne guí mandathoh yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xtā nhets'i rá cargo da mēfi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefi da máxyø mmic'eiui na. Nu'a da ne di m'met'o ngue gátho yø amigo, guehna jatho da gohi ngue ni mēfithoh na. ²⁷ Porque nuyá, çndana gue'a nt'embj ma daya, gue'a hup'u ja ra mēxa ma da, ua gue gue'a 'uite ma da? Uanguí hup'u ja ra mēxa'a ma da. A nuyá, dí 'bucā ua ha guí 'buhmu ya, pe hin dadi mandathoga. Sinoque dadi mpefi.

²⁸ A nuyá, gue'ah xtā n'yoh mente yø pa xtā sãgā ra n'u. ²⁹ Ma Papá bá exqui ngue ga manda gátho yø ja'i. Nugā xquet'a dí exah ya ngue ³⁰ nup'u dadi mandagā, 'dap'u ga mmihmu p'u ja ra mēxa ga nsihmēh. Guí mmihmu p'u ja yø nthuts'i ngue guí mandah'u 'de'ma yo'bui yø ja'i Israel.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'mefa ra Bedu.

³¹ Nuna ra Jesús bi 'yembra Bedu:

—Ague Bedu, nu'a ra zithu, apra nt'edi Oja ngue da hyoni ha di japi ngue gui hyegah p'u. ³² Pe xquet'a dí apra mate Oja conná ngue'e ngue hinguí 'behni nt'ec'ei. Pe nu'i 'mø bi n'yo ni mmui'a te guí øt'e, dami hatra ts'edi ni cu.

³³ Rā Bedu p'uya, bi 'yembj:

—Ague grā Hmu, nugā xquet'a dí 'bui madague'a 'da gdá mē fādi, oque asta 'dap'u ga tuui —bi 'yembj.

³⁴ Mj dahra Jesús, bi 'yembra Bedu:

—Ague Bedu, nugā dí xi'i, nu'mø tobe hīndi mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hinguí paqui —bi 'yembj.

Ya bi zønna ora da ma ma'uni ra Jesús.

³⁵ Bi 'yānyø xādi ra Jesús, bi 'yembj:

—Xi'mø ma xi'ah ngue hīnte gui hyaxh p'u gā mähā, xingra buxa, ni xingra njømnyu, 'ne hinguí cax mi'da ni thixfanīh, çua ja tema cosa gā 'behmu?

Bi 'yembyø xādi p'uya:

—Hīn'na, hīnte bi m'medi.

³⁶ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—A nuyá, nu to ja rá buxa, da gats'i. Da gaxrá njømnyu. Nu to hīn'yu rá juai, da mā rá pahni ngue da dān'a n'na ra juai.

³⁷ Porque dí xi'ah ngue jatho ngue ga

thocā'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Da tho tengutho n'na ra ts'oc'ei”, i ena. Porque nu'a te nt'ot'i ngue ga thocā, jatho ngue di njahma'a.

³⁸ Nu'u yø xādi p'uya, bi 'yembj:

—Ague grā Hmu, ja ua yoho yø juai.

Mj dahra Jesús, bi 'yena:

—Co nu'a 'mø —bi 'yembj.

Rā Jesús bi mat'Oja p'u ja ra xequi ni hu ngue Getsemaní.

³⁹ Nup'u bí ja ra nyuni mambi o'a m'met'o ra Jesús ja ra mbonza ja yø olivos, ja i map'u ra Jesús, bi mähā yø xādi. ⁴⁰ Mj zømp'u ha ja ngue da zømp'uya, bi 'yembyø xādi:

—Dami mat'Ojah ya. Nu'mø hīngā mat'Ojah, nthambenitho hīnda gue'a guí 'yøth.

⁴¹ Bi thohmits'u ní nguep'u ra Jesús. Nup'u bi zøni, tengu ga yap'u da zøn'a n'na ra do 'mø bi t'ei. Bi ndantyøhmu p'uya ngue da mat'Oja. ⁴² Bi 'yena:

—Ague ma Papá'i, nu'mø guí nnu manho, dami yanguí ngue'a ra ndate ja ngue ga thocā. Pe hīnga nu'a go ga sännā gue'a di nja'a, sinoque nu te guí sänni, gue'a di nja'a —bi 'yena.

⁴³ Bi nu p'uya ngue bi zø'a n'na ra anxē bí 'yē mahets'i, di hatra ts'edi. ⁴⁴ Nu'a ga ndār'ma n'u rá mmui'a te ja ngue da thogui, man'na ngue rá mmui ga mmat'Oja. Nu'u yø xāthe i ja, i 'yuguí so häi, tengutho 'mø pønna ji p'u ja n'na ra ts'et'i.

⁴⁵ Mj juadi bi mat'Oja p'uya, bi nanguí, bi map'u bí 'buhyø xādi. Nu'u yø xādi p'uya, ya mj aha, bi dapra t'aha ngue ra dummai.

⁴⁶ Bi 'yembuya:

—¿Hanja ngue guí ahmi? Dami nanguí, guí mmat'Ojah. Nu'mø hīngā mat'Ojah, nthambenitho hīnda gue'a guí 'yøth.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴⁷ Mente yaui yø xādi ra Jesús, bi zøhna ra Judas ni zi xangu yø ja'i. Guehna n'na nc'ei ya 'de'ma yoho yø xādi ra Jesús. Bi guat'i ngue bi zengua p'u 'bähra Jesús, bi zurpa rá hmi p'uya. ⁴⁸ Nuna ra Jesús bi 'yembj:

—Ague Judas, con n'na ra beso guí dā ra N'yoh bí 'yē mahets'i ya'mø.

⁴⁹ Yø amigo ra Jesús mj nu te bi nja, bi 'yembuya:

—Ague grá Hmu, ¿ua guí nne ga japhu ra juai? —bi 'yεmbi.

⁵⁰ Bi gaxrá juai n'na nc'ei rá xädi ra Jesús. Bi zennbabi rá 'yεhε ra 'bet'o mmäcja, bi hyejpa rá gu ngue rá n'yεi.

⁵¹ Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—Damí hyεgui, 'yo gadi japhu —bi 'yεmbi.

Nuna ra Jesús bi därpa rá gu na bi thejpa rá gu ngue bi 'yøthe. ⁵² Nuya yø hmu yø mmäcja, 'nεhyø policia fähra nija, 'nεhyø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija, gä ní 'yεhra nzite. Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Ua guí εmhmε ngue drá begä, ngue guí cahu yø juai 'nε guí cahu yø za ngue gui benngahu? ⁵³ Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xänbä ra hya yø ja'i p'ua ja ra nija. Uanguí xta nzä ja xqui benngahu p'ua. Pε ya guehna ra ora guí 'yohu naya, ngue nu'mø ra 'bexui i ja rá pähä ra zithu.

Bi manna Bedu ngue hinguí padi te'o ra Jesús.

⁵⁴ Ya bi bentyø ja'i ra Jesús. Bi zixpu ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja. Pε ra Bedu, ni 'befa ya'atho p'ua ni ma yø ja'i ni zi ra Jesús.

⁵⁵ Nup'ua made ra dathi, bi t'u'a n'na ra sibi ngue bi mihyø ja'i di nhat'i. Xquet'a 'nεhra Bedu bi mi ngue di nhat'i. ⁵⁶ Nuna n'na ra xisu ngue ra gani p'ua ja ra ngu, mi nu ra Bedu ngue hup'ua ja ra sibi. Bi za di hεti p'uya, bi 'yεmbi:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, xquet'a rá n'youi ra Jesús.

⁵⁷ Pε mi dahra Bedu, bi 'yεna:

—Hin'na cuø, hindí pacá na ra n'yohu guí mmanya.

⁵⁸ Mi tho man'na ts'εquits'ua p'uya, hømbi nu man'na nc'ei p'ua mi hūhra Bedu, bi 'yεmbi:

—Nu'i, xquet'a ni n'youi'ua tenna Jesús.

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yεna:

—Hin'na n'yø, hinga 'nεcä.

⁵⁹ Mi tho hman'na ora m'mεfa p'uya, man'na nc'ei ngu't'a bi ma, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu 'bucua, rá n'youi ra Jesús, porque di nεqui ngue ra mmεngu Galilea na.

⁶⁰ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yεna:

—Ague n'yø, hindí pacá tema hya guí nne gui xicya.

Nu'a ra ora'a p'uya, tobe hin maní juadi mmanna Bedu'a te mma, bi mmahra øni p'uya. ⁶¹ Bi 'bätra Jesús ngue bi hyannbu bi hūhra Bedu. Ra Bedu p'uya, bi zo rá mmui na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yεmbi: “Tobe hindí mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hinguí paqui”, xi 'yεmbi. ⁶² Ra Bedu p'uya, asta ra zondummui bi bøn'athi.

Ra Jesús rá n'yεmmahya yø ja'i.

⁶³ Nu'ua yø n'yohu fähra Jesús, i thenni 'nε i pε'mi. ⁶⁴ Bi gorpa yø dä conna ulu, bi mε'mi, bi 'yεmbi:

—Damí pahya te'o bi mεp'a'i ya —bi 'yεmbi.

⁶⁵ Xangu mi'da yø hya xifi ngue ga ndenni.

Ya bí 'bap'ua ja ra dajunta ra Jesús.

⁶⁶ Mi nεcahäi p'uya, bi mpeti gätho yø n'yohu di manda p'ua ja ra nija, conyø hmu yø mmäcja, conyø xänbäte ngue ra ley. Ra dajunta bi nja, ja bi ts'ixpu ra Jesús ngue da t'ørpa ra nt'anni, bi t'εmbi:

⁶⁷ —Damí xicje ya ngue'mø gue'e grá Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi, ogue hin'na. ¿Te guí mmanna ra hya naya?

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø ga xi'ahu ngue guecä, hinguí 'yεc'εigahu. ⁶⁸ Nu'mø xinga øt'ahu n'na ra nt'anni p'uya, xquet'a hinguí nne guí mmamhmu'a te ga än'nahu. 'Nε hinguí nne gui thøgahu p'uya. ⁶⁹ Ya ni ma da zønna ora ya, ngue ra N'yohu bí 'yε mahεts'i daní mmip'ua ja rá n'yεi Oja nuna jase rá ts'edi.

⁷⁰ Gätho yø ja'i p'uya bi 'yεmbi:

—¿Ua guí εna ngue gue'e rá Ts'ant'ua'i Oja 'mø?

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ahá, go guecä tengutho guí mmamhmu.

⁷¹ Di n'yεmbyø ja'i p'uya:

—¿Teni 'be'a man'na ma testigo ga nnehu ya'mø? Ya dá øsehu ra hya pønna ne ya.

23

Bi ts'ixpu 'buhra Pilato ra Jesús.

¹ Gä bi nangyø ja'i p'uya, bi zixpu 'buhra Pilato ra Jesús. ² Bi mahyø ja'i ngue di yapra Jesús, εnyø ja'i:

—Dí tinnbähe n'na rá hya ná rá n'yohu 'bucua, ngue di ts'onnbä yø mmäi yø ja'i. I embi ngue hingui ja ngue di unyø ja'i'a rá mēnyu ähra dast'abi 'bu'a Roma. Xquet'a i mma ngue guehna rá Cristo ná, inne dá ma ngue n'na rá dast'abi.

³ Rá Pilato bi 'yänna Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ahá, go guēcä tengutho rá hya gui mmanya —bi 'yēmbi.

⁴ Rá Pilato bi 'yēmyø hmu yø mmäcja, da guehmi'da yø ja'i:

—Hin tema ts'oqui dí tinnbä ná rá n'yohu 'bucua —bi 'yēmbi.

⁵ Pē yø ja'i mahombi 'yēna:

—Nuna rá hya xännbate p'u ja rá häi Judea ná, di ts'onnyø ja'i ná rá hya ná. Bi fu'a Galilea xännbate rá hya, asta søcua ya.

Bi ts'ixpu 'buhra Herodes rá Jesús.

⁶ Mi 'yøhra Pilato ná rá hya mmanyø ja'i, bi 'yännbaya ngue'mø rá mmēngu p'u Galilea ná rá Jesús. ⁷ Nu'mø mi xi p'uya ngue ja rá mmēngu p'u, bi mēnna ná rá Herodes mi ndast'abi p'u Galilea. Porque rá Herodes, nu'u yø pa'u, mi 'bap'u Jerusalén. ⁸ Rá Herodes, nu'mø mi nu rá Jesús, emmēi di johya. Porque ya rá ya'atho yø pa i nne dá nu, ngue øde te mmanyø ja'i t'ēmbi øtra Jesús. Mi tø'mi ngue dá nurpi tema milagro dá 'yøt'e. ⁹ Xangu yø nt'änni bi 'yørpe, pē rá Jesús hinte ga ndatho. ¹⁰ Xquet'a 'bap'u yø hmu yø mmäcja 'nēhyø xännbate ngue rá ley. Di yapi hin'yu p'u rá nēgui. ¹¹ Nuna rá Herodes co 'nēhyø soldado xquet'a himbi nu manho rá Jesús. I thentho, bi hetä n'na rá he mazihotho tengutho rá he n'na rá dast'abi. Rá Herodes mahombi mēnhna Jesús, i map'u 'buhra Pilato. ¹² Madague'a mađi nsahmi m'met'o rá Pilato rá Herodes, pē bi n'amigo m'mefa.

Ya nts'änni ngue dá tho rá Jesús.

¹³ Nuna rá Pilato bi peti gätho yø hmu yø mmäcja, gätho yø ts'ut'abi, gätho mi'da yø ja'i. ¹⁴ Bi 'yēmbi:

—Ya guá singahu ua ná rá n'yohu 'bucua. Gui emhma ngue di ts'onnyø ja'i. Pē ni hmi ni dahu hapu dí änni, 'nē gui nnuhu ngue hin tema ts'oqui dí tinnbabi ngue'a te gni

yaphu. ¹⁵ Ni xinga guehra Herodes ngue xtabá ndinnba rá ts'oqui, porque bi costho hombi 'yēcua. Ja gui nnuhu p'uya ngue hin tema hya di nēqui para ngue dá t'ēmbi ja te rángue'a ngue dá tho. ¹⁶ Nugä ga manda ngue dá 'bei, pē ga thøgue.

¹⁷ Rá Pilato i ja ngue dá 'yøt'e te rá costumbre ja yø ja'i, nu'mø rá ngo ngue rá pascua, pa mathøgue n'na rá ofädi. ¹⁸ Gätho yø ja'i p'uya, bi mahra mafi, i ēna:

—Nuna rá Jesús dá tho ná. Go dami thøhra Barrabás.

¹⁹ Pē nuna rá Barrabás, guehna n'na nc'ei mi ofädi ngue rá 'yøt'i sai, 'nē rá hyote p'u ja rá hnini. ²⁰ Rá Pilato hombi xihyø ja'i ngue dá zä di thøhra Jesús. ²¹ Pē yø ja'i p'uya, man'na nts'edi ga mafi, i ēna:

—Dá guatra pont'i. Dá guatra pont'i rá Jesús.

²² Rá hyu ndi p'uya, bi 'yēna Pilato:

—¿Pē tema nts'o xa 'yø'na p'uya? Nugä hin tema ts'oqui di tinnbi ngue dá t'ēmbi dá tho. Nugä ga manda dá 'bei, pē ga thøgue.

²³ Pē yø ja'i hingui säya ngue mafi, ädi ngue dá ma macuati rá pont'i rá Jesús. Nu'a ga mahyø ja'i co 'nē'u yø hmu yø mmäcja, bi nja'a te ädi. ²⁴ Rá Pilato p'uya bi zänni ngue di nja'a te mmanyø ja'i. ²⁵ Bi ma mathøgue ná rá Barrabás xi manyø ja'i ngue di nthøgue. Guehna xi jot'i ngue rá 'yøt'i sai 'nēhra hyote ná. Go bi ndä ná rá Jesús, i hnepe ngue dá tho p'uya.

Ya cuatro pont'i rá Jesús.

²⁶ Nu'mø mi ts'ixra Jesús ngue dá tho, bi nthēui p'u ja rá 'yu n'na rá n'yohu xpi 'yēhra 'befi ni hu ngue rá Simu, rá mmēngu Cirene. Go bi njapi bi duxra pont'i ná p'uya, ni 'befatho p'u ni ma rá Jesús.

²⁷ Pē xangu yø ja'i bi dēnni. I ma'a nts'oni yø xisu, tu yø mmäi ngue te dá thøhra Jesús.

²⁸ Pē bi hyetyø ja'i rá Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague gyø xisu gui 'buhma ua Jerusalén, 'yo gui zohma conná ngueque. Sinoque dami nzonni ngue conná ngue'ahu 'nē conná nguehni basih. ²⁹ Porque dá 'yēhyø pa gui 'yēhma: Xanho 'bai te'o hinjo'o yø basi, ogue himbi hya yø basi, ogue himbi satate.

³⁰ Yø ja'i p'uya dá 'yēmyø t'øhø: “Bá tãgui, gui soxcahe”. Dá 'yēmyø nyuni: “Dami cogbahe”, dá 'yēmbi. ³¹ A nuya ngue hinte

gadi u_{ph}'a gadi umhm_u ya, Hague ngu ra n_u da tho'a ja ra ts'oqui 'mø.

³² Xquet'a ni ts'i yoho yø ts'oc'ei ngue 'dap'ua da duui ra Jesús. ³³ Mi zømp'ua ja ra nyuni gui hutyo ja'i ngue ra Njuyaxhmu, ja bi ma macuati p'ua ra pont'i ra Jesús. 'Nε'ua yoho yø ts'oc'ei bi ma macuati ra pont'i, n'na rá n'yei, n'na rá gaha i gohi. ³⁴ Nu'mø emā cuati ra pont'i ra Jesús, bi 'yεna:

—Ma Papá'i, dami punnba yø ja'i 'bucua, porque nuya hinguí padí te øtya —bi 'yεna.

Yø soldado p'uya bi ma ra taha ngue to xta ra taha, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús. ³⁵ Yø ja'i 'bäp'ua p'uya, i hεtho. Nu'ua yø judío 'bet'o, i thenthø'ua, i εna:

—Mi mmannu ra n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pe di nyanse ya, ngue'mø majuaní ngue guehna rá thanhni Oja nuna t'εmbi ra Cristo.

³⁶ Yø soldado p'uya, xquet'a thenni. Bi guat'i ngue bi unna vino xa n'ixi da zi. ³⁷ Bi t'εmbuya:

—Nu'mø gue'e rá dast'abi'i yø judío, dami nyanse ya'mø.

³⁸ Nup'ua ja ra ya ra pont'i, bi t'ot'a n'na ra letrero ngue εna: “Nuna ra n'yohu 'bucua, guehna rá dast'abi yø judío na”. Ra letrero p'uya, nt'ot'i conna hya ngue ra griego, ra latin, ra ebreo.

³⁹ Nuna n'na ra ts'oc'ei ya cuarbu ja ra pont'i p'uya, xquet'a thenni, bi 'yεmbi:

—Nu'mø gue'e grá Cristo, dami nyanse ya'mø. 'Nεcá'be gui nyan'be p'uya.

⁴⁰ Nu'a man'na nc'ei ra ts'oc'ei bi 'yεmbrá amigo di yahni:

—Nu'i ni xinguí su Oja, conque ya gui tup'ua ja ra pont'i ya. ⁴¹ Nugüi ja te rángue'a ngue dí säui ra n'ua, porque di jutui'a te xta øt'ui. Ya ni 'yup'ua te dí thohmi. Pe nuna ra n'yohu 'bucua, hin tema nts'o xa 'yø'na.

⁴² Bi 'yεn'a m'mefa p'uya:

—Agué Jesús, nu'mø ra pa gui sòhø ngue gui manda ua, gui mbεngui.

⁴³ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuaní dí xi'i, nuya ya ga m'mahmi p'ua mahets'i ya.

Ya bi du ra Jesús.

⁴⁴ Comma huxyadi, bi mædi bi m'mexui gä ra ximhäi asta hyu nde. ⁴⁵ Ra hyadi bi m'mexui. Nu'a ra ulu mi zap'ua ja ra goxthi

nija bi hyehmade i gai ngue bi xet'i. ⁴⁶ Bi 'yεn'a n'na rá hmafi ra Jesús, bi 'yεna:

—Agué ma Papá'i, dadi fät'a'i ma tegä ya —bi 'yεna.

Høntho bi man'a p'uya, 'bexpi du. ⁴⁷ N'na ra capita ngue ra mmεngu Roma bi nu te bi nja, bi 'yεspabi Oja p'uya, bi 'yεna:

—Majuaní ngue nuna ra n'yohu 'bucua, hin'ua rá ts'oqui na.

⁴⁸ Gä bi nu yø ja'i mi 'bäp'ua te bi nja. Bi ma yø ja'i p'uya, pe patyo tiya ngue tu yø mmæi. ⁴⁹ Gäthø'ua yø mpadiui ra Jesús, conyø xisu bá nεxa Galilea ngue tenni ha ni ma, yap'utho bi 'bäi, gä hantho te bi nja.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

⁵⁰ Mi 'bua n'na ra hoga n'yohu ni hu ngue ra José, mi øt'e te gä mmamp'ua ja ra ley, ra mmεngu p'ua ja ra hnini Arimatea ja ra häi Judea. 'Nεhna di manda p'ua ja ra nija na. ⁵¹ Xquet'a 'nεhna mi tømí ngue di manda ua Oja. Janangue hinguí 'bui ngue ra acuerdo'a te ra hya bi ts'ännbu ha bi mpeti yø ja'i. ⁵² Nuna ra n'yohu na, bi ma bá nyauí ra Pilato, bi 'yäpra nt'εdi ngue da hyajpua ja ra pont'i ra Jesús. ⁵³ Mi hyajpua ja ra pont'i p'uya, bi 'uεnnabi rá do'yo ra Jesús co n'na ra sábana ngue ra hoga ulu. Bi hyaxpu ja ra panteón xi ma nt'a'mi p'ua bí ja n'na ra 'bido ngue bá ägui. Nuna ra panteón, hinjongui o. ⁵⁴ Nde mbεhi'a ra pa'a, ya da yatpa pa ngue ra ts'äya.

⁵⁵ Nu'ua yø xisu bá nεxa Galilea ngue bá n'youi ra Jesús, bi ma bá nu ra n'yägui. Bi nu ha bi t'ägui. ⁵⁶ Mi zøp'ua ja ra ngu ya yø xisu, bi hocyø 'yεthi mazihotho ga yuni ngue da goxra ánima. Bi nsäya'a ra pa ngue ra ts'äya p'uya, porque gue'a di manda rá ley Oja'a.

24

Ya bi bεnate ra Jesús.

¹ Mi hyaxa ra pa ndomingo, zi xuditho bi ma mahøn'a yø xisu p'ua bí o ra Jesús. Bi hyaxyø 'yεthi xi hoqui. Bi mahä mi'da yø xisu. ² Mi zømp'uya, bi dini ngue ya n'nanni 'benna do mi nnøpa nju'mi ra panteón. ³ Bi yat'ambo p'uya, pe ya himbi dimp'ua ra Jesús. ⁴ Bi nsu p'uya, hinguí padí te da 'yøt'e. Mi nu p'uya, 'bäp'ua yoho yø anxε di yoxni yø

he. ⁵ I hēmtho häi'ua yø xisu ngue emmēi su. Yø anxε p'uya, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí homhmu ua mant'āgui'a ya 'bui? ⁶ Ya hīnjo'o ua, ya xā bēnnate. Dāmī bēmhmua rā hya bi xi'ahua 'mø tobe mambi 'būta Galilea. ⁷ Conque bi mā ngue rā N'yohua bī 'yε mahεts'i, mī ja ngue dā ma madāpi yø ja'i ja yø ts'oqui ngue di cuarta pont'i. Rā hyu pa p'uya, di bēnnate.

⁸ Nu'ua yø xisu p'uya, bi zo yø mmāi nā rā hya xi man'a m'met'o rā Jesús. ⁹ Nuyā yø xisu 'mø mambā pengbua ja rā panteón, nu'a te bá nu, bi xi'ua 'de'mā'da nc'ēi yø xādi rā Jesús. Bi xifi gātho mī'da yø ja'i. ¹⁰ Nuyā yø xisu bi hyaspabi rā hya ya yø xādi rā Jesús, guehna rā Maya Magdalena, 'nēhra Juana, 'nēhra Maya rá mamá rā Jacobo, 'nē hmi'da yø xisu p'uya. ¹¹ Pε nuyā bi thaspa rā hya p'uya, hīngui εc'ēitho te mmanya yø xisu. Sinoque εntho: “Hantho loco ya yø xisu”, gue emmā εntho.

¹² Pε rā Bεdu bi bōn'athi, bi ma n'nahmantho p'ua bī ja rā panteón. Mī zōmp'uya, bi hyεt'ambo. Bi nu ngue ya n'nanni 'bōnna ulu mant'ε rā Jesús. Bi mengbua ha sāya p'uya, pε di 'yøtho hanja'a te xi nja.

Bi ntimmī p'ua ja rā 'yu yoho yø xādi rā Jesús ngue manī map'ua ja rā hnīni Emaús.

¹³ Nu'a rā pa'a p'uya, yoho yø xādi rā Jesús manī map'ua ja rā hnīni Emaús. Nunā rā hnīni nā, di nsocui Jerusalén como 'de'mā'da kilómetro. ¹⁴ Mēnte 'yo, mēnte di c'a'a te xi nja. ¹⁵ Nunā rā Jesús mī zā mī zādi, ya 'dap'ua nī n'yo. ¹⁶ Madague'a ngue hēti, pε εnā te corpatho yø dā ngue hīnda badī te'o nā rā Jesús. ¹⁷ Rā Jesús bi 'yānnbūya, bi 'yēmbi:

—¿Tenī 'be'a mā hya gādī nxihmī mēnte guí 'youi ua ja rā 'yu n'yø? Nup'ua nnā bēngā, εnā gue tū nī mmāiui.

¹⁸ Nunā n'na nc'ēi nī hu ngue rā Cleofas bi 'yēmbi:

—Gātho yø ja'i bá 'yo Jerusalén, gā padī te bi nja mantenni pa. 'Nε go guí 'yεnā ngue hīngui pahya.

¹⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmp'ua yaui:

—¿Tema hya n'yø?

Nu'ua ts'o p'uya, bi 'yεnā:

—Xigue rā Jesús nūnā rā mmēngu Nazaret. Guehna n'na rā n'yohua ngue rā pōngahya Oja, di nεqui ngue ja rā ts'edi ngue bi 'yøtyø milagro, 'nε ja rā ts'edi ngue rā hya bi mā. Porque bi nu manho Oja te bi 'yøt'e, dā guehyø ja'i bi nu manho te bi 'yøt'e. ²⁰ Dī mmangā'be ngue nu'ua yø hmu yø mmācja, dā gue'ua mā hmuhua di manda p'ua ja rā nija, bi dā rā Jesús. Bi zixpu ja rā ts'at'abi, ja bá ts'ānnbua ngue dā dup'ua ja rā pont'i. ²¹ Pε nugāhe nmī εngāhe ngue nūnā rā n'yohua nā, guehna xta nyanyø judío nā. A nuyā, ya mangunde bi nja nā rā hya dí xi'a'be ya. ²² Nu'ua 'da yø xisu 'da'igu mā nt'εc'ēihe, xā pijthogāhe. Porque xā mma mxudītho p'ua mambī o rā ánima. ²³ Pε ya hīnjonxpa ndīni ngue di op'ua. Xpa mmengbūya, xā xicje ngue xi nu yø anxε. A nu'ua yø anxε p'uya, i mma ngue ya 'būhna rā Jesús. ²⁴ 'Bexque'a p'uya, nu'ua 'da mā n'yohe xā mmap'ua mambī o rā ánima, pε xā ndīni tengutho rā hya xā mmanyo xisu. Pε rā Jesús ya hīnxa hnu nā 'nā.

²⁵ Nunā rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Ua hīngui ts'ua di 'yo nī mmāihua te rā hya i ja? ¿Ua hīnjam'mø guí øhmua para ngue guí 'yεc'ēihua te gā rā hya bi manyø pōngahya Oja? ²⁶ ¿Ua hīngui pahmua ngue rā Cristo mī ja ngue dā zā rā n'ua hante ngue di ndast'abi ngue di mandā ua?

²⁷ Ya bi dūmī bi xifi gātho'ua yø hya nt'ot'i p'ua ja rā Maca Libro ngue'a te guí c'a rā Jesús. Bi dūnnbābi'a te mmamp'ua ja yø libro bi 'yotra Moisés. Bi sigue bi xi mī'da yø hya te gā nt'ot'i p'ua ja yø libro bi 'yotyø pōngahya Oja.

²⁸ Nu'mø mī zōmp'ua ja rā hnīni manī ma p'uya, rā Jesús bi 'yøt'e ngue εnā xø nne dā thogui. ²⁹ Pε nu'ua yø n'yohua p'uya, bi japi ngue di nsāya, bi 'yēmbi:

—Ma 'daua gā nsāyahua. Guí nnu ngue ya bi nde. Ya nī ma dā dāhra nxui.

Bi yat'ambo rā ngu rā Jesús ngue di nsāya. ³⁰ Mī mīp'ua ja rā mēxa p'uya ngue di nsihmε. Bi hyacra thuhmε, bi ja mammadī Oja. Bi xēmp'uya, bi un'na hup'ua ja rā mēxa. ³¹ Nu'a rā ora'a p'uya, bi xohyø n'yomfēni ngue bi badī te'o. Pε 'bexpi m'mεrpatho rā Jesús. ³² Dī n'yēmbi n'na ngu n'na p'uya:

—Pε uāngui hurcā ma mm̄iui mēnte dará yah̄ ga rā 'yu, 'nε bi xicui temā hyā nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro.

³³ Ya h̄inte m̄ambi d̄o'mi. Bi mengui 'bexque'a, i ma Jerusalén. Bi d̄ini ngue ya xi m̄peti'ua 'dε'mā'da ȳo xādi rā Jesús co 'nε'ua m̄i'da ȳo n'yoh̄. ³⁴ A n̄uya xi m̄peti p'uya, bi 'yεm̄bya ja bi z̄oh̄o:

—Majuani xā b̄ennate rā Hmu n'ȳo. Ya xā n̄nu rā B̄edu.

³⁵ A n̄uya ja bi z̄o p'uya, x̄quet'a bi mā te xi thop'ua ja rā 'yu. Bi mā ngue h̄ingui p̄adi te'o nā rā Jesús mēnte yaui, bi b̄adi, ja gue'm̄o m̄i xenna th̄uhmε.

Ya bi z̄omp'ua 'b̄ahȳo xādi rā Jesús.

³⁶ Mēnte tobe di yah̄n̄itho'ua yo nc'ei, ngue m̄mā te xi n̄u, m̄i d̄ambeni p'uya, ya 'b̄ap'ua m̄ade rā Jesús. Bi z̄engua p'uya, bi 'yεm̄bi:

—Dā hyū n̄i mm̄ih̄ya ya —bi 'yεm̄bi.

³⁷ A n̄u'ua ȳo xādi p'uya, di fetȳo mm̄i ngue s̄u. I εnā ngue rā 'ȳo'a h̄eti. ³⁸ Pε rā Jesús bi 'yεm̄bi:

—¿Hanja ngue guí s̄uh̄? ¿Hanja ngue guí εm̄hm̄ ngue h̄im̄mā juani d̄i 'b̄cā ua? ³⁹ Dami n̄urcāh̄ mā 'yε 'nεhm̄ gua. Gui n̄nuh̄ ngue x̄quecthocā. Dami th̄anj̄u n'namh̄mā guí n̄nuh̄ ngue guecā. A n̄u'a rā 'ȳo, rā ndah̄itho'a, h̄in'ȳu rá do'yo'a. Pε n̄ugā guí n̄nuh̄ ngue dr̄a ja'i.

⁴⁰ M̄i juadi bi xi'a ngu'a p'uya, bi 'ȳutȳo 'yε 'nεhȳo gua ha bi mε ȳo clavo. ⁴¹ Pε n̄u'ua ȳo xādi h̄inga ε'εc'ei x̄anho, ngue'a guí johya 'nε εnā s̄udȳo n'yomf̄eni. Pε rā Jesús bi 'yεm̄bi:

—¿Ua h̄ingui ts'ua ua te gā sigā ts'ua? —bi 'yεm̄bi.

⁴² Bi un̄nā n'na x̄equi rā huā ngue nth̄axi p'uya, 'nε bi un̄nā n'na m̄hm̄ rā t'afi t'asa.

⁴³ Bi hyamp'uya, ȳo hm̄i ȳo dā ȳo xādi p'ua ha bi zi. ⁴⁴ Bi 'yεm̄bya:

—N̄unā te dā thocā ya, guehnā rā hyā ya xtā xi'ah̄ m'm̄et'o nā. Ya xtā xi'ah̄ ngue m̄i jatho d̄i nja'a te nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro. Porque rā Moisés co 'nε'ua m̄i'da ȳo p̄ongahya Oja, bi 'yot'a te ja ngue gā thocā, x̄quet'a ngu'a mm̄amp'ua ja ȳo Salmo.

⁴⁵ Bi xojpā ȳo n'yomf̄eni p'uya, ngue dā d̄ini te mm̄amp'ua ja rā Macā Libro. ⁴⁶ Bi 'yεm̄bya:

—Ya ngu'a nt'ot'i ngue rā Cristo i ja ngue dā tho. Rā hyū pa p'uya, di b̄ennate p'ua dā nt'āgui. ⁴⁷ Guehnā rā hyā dā thaspabi ȳo ja'i 'b̄ai ndap'ua bi zā ȳo nación, connā nt'ēdi rā Jesús, n̄u to dā h̄yep'ua rā nts'o gā 'yo, di p̄unnbabi ȳo ts'oqui. Pε rá m̄uditho dā man̄nā hyā p'ua Jerusalén. ⁴⁸ N̄uyā, go gui xih̄m̄ ȳo ja'i nā te gā n̄uh̄ dā thocā ya. ⁴⁹ N̄unā rā hyā bi yat'ah̄ mā Papágā, ga ma p̄enhnā n̄aya. Pε 'yogui 'uehm̄ ua ja rā h̄n̄ini Jerusalén asta gue'm̄o bi n'na'ah̄ rā ts'edi di 'yε mah̄ets'i, ya guí mm̄ahā p'uya.

Bi ma m̄eh̄ets'i rā Jesús.

⁵⁰ Bi ḡajp̄a m̄i 'b̄ahȳo xādi rā Jesús, i map'ua jon̄nā h̄n̄ini Betania. Bi macȳo 'yε p'uya ngue di j̄api. ⁵¹ Mēnte di j̄ap̄aya, h̄etho ha i nangui, bi ma mah̄ets'i. ⁵² M̄i juadi bi danne'ua ȳo xādi, bi mengui, i ma Jerusalén. Janjuani ngue di johya. ⁵³ N'na pa ngu n'na pa, i pa n̄ija ngue b̄adi ja m̄am̄adi Oja.

Ra Xuua Nana ra Xuua, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra ra Jesucristo.

Rá Ts'unt'ü Oja øt'e ngue fadi hanja Oja.

¹ Nuna rá Ts'unt'ü Oja guehna øt'e ngue fadi hanja Oja na. Ya mi 'b'ümø mi nhohra ximhäi. 'Dap'ü 'b'ühmi Oja, pε 'n'ehna Oja na. ² Hante ngue di nhohra ximhäi, ya rá n'youi Oja. ³ Go bi hoqui gátho yø cosa ja na, tengutho bá ne Oja ngue bi nja. Nu hangü yø cosa ja ya, h'in'yü n'na ra cosa ngue h'inxti hoqui. ⁴ Nuna go bádi unna 'da'yo te na. Guehna xojpa yø mmüi yø ja'i ngue da bádi ndana majuaní. Nuna bádi unna 'da'yo te, tengutho n'na ra nyot'i ngue xojpa yø mmüi yø ja'i. ⁵ Nu ra nyot'i di yorbü ja ra 'b'exui, pε hinguí hätra 'b'exui di 'berpabi'a gui yot'i.

⁶ Nuna Oja, bi menhna n'na ra n'yohü ni hu ngue ra Xuua. ⁷ Bi menhni ngue da xihyø ja'i te'o na da xojpa yø mmüi yø ja'i. I nnepe ngue guehna da 'yεc'ei gátho yø ja'i na. ⁸ Nuna ra Xuua, hinga guehna ja ngue da xojpa yø mmüi yø ja'i na. Sinoque bi 'benhni ngue da xihyø ja'i ndana da xojpa yø mmüi yø ja'i. ⁹ Nuna bi zøcua ja ra ximhäi, guehna majuaní ngue xojpa yø mmüi gátho yø ja'i na.

¹⁰ Nuna rá Ts'unt'ü Oja bi m'mücua ja ra ximhäi. Madague'a ngue go bi hocra ximhäi na, pε himbi bahyø ja'i te'o na. ¹¹ Bi m'müp'ü ja rá häi, pε himbi nu manho yø mmenguhü. ¹² Pε nuya to gä bi nu manho, 'nε bi 'yεc'ei ngue guehna ra Yante na, guehna bi unna nt'edi bi gohi ngue yø basi Oja ya. ¹³ Nu'a i gohi ngue yø basi Oja yø ja'i, himma 'da'yo 'b'üi tengutho ga 'b'ühü basi yø ja'i, ogue dra ja'itho xta nnepe ngue bi njap'ü. Sinoque guesε Oja bi ne bi 'yøt'e ngue yø basi yø ja'i.

¹⁴ Nuna øt'e ngue fadi hanja Oja ya, bi nja'i na. Bi m'mücua dí 'b'ühmü. Pε dá nuhe ngue maguesε. Maguesε porque rá 'dants'unt'ü Oja. Gä majuaní te bi ma, 'nε

hinha rá nzεgui di mahyø ja'i. ¹⁵ Nuna ra Xuua, bi xihyø ja'i te'o na, bi 'yεmbi:

—Nuna ya, guehna nmi mmangä m'met'o naya. Porque ya xta mangä ngue dí εna: “Nuna da εp'ü m'mefa, man'na tate na ngue nugä, porque hante ngue ga m'mücä, ya mi 'b'ühna”.

¹⁶ Nu'a te gä bádi uni, gä di tocagahü. Bádi thijpatho rá mate bádi uni hinha rá nzεgui. ¹⁷ Conná nguehra Moisés bi fahrá ley Oja. Pε conná nguehra Jesucristo bi fahrá mate Oja, 'nε bi fahna ra hya majuaní. ¹⁸ Nuna Oja h'injam'mø to di nnu na. Hønt'a rá 'dants'unt'ü Oja bí 'b'üp'ü bí 'b'ührá Papá, go bi ma hanja Oja na.

Ra Xuua nuna bi 'yøtra nxixya bi ma hanja na ra Jesucristo.

¹⁹ Nu'ü yø judío 'bet'o p'ü Jerusalén bi menhyø mmäcja bi mε yø n'yohü ja yø 'befi p'ü ja ra nija. Bi map'ü 'b'ührá Xuua ngue bá änni te'o. ²⁰ Ra Xuua p'üya, njuantho bi ma, bi 'yεna:

—Hinga guecä na ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi —bi 'yεna.

²¹ Mahømbi 'yännbüya, bi 'yεmbi:

—¿Pε te'o'i p'üya? ¿Ua gue gue'e na ra pøngahya Elías?

Mi dahra Xuua p'üya, bi 'yεmbi:

—Hinga guecä.

Bi 'yänni mahøn'a p'üya, bi 'yεmbi:

—Masque gue'e na ra pøngahya ja ngue da εcua 'mø —bi 'yεmbi.

Bi 'yεna mahøn'a p'üya:

—Hin'na.

²² Bi t'εmbüya:

—Pε ¿te'o'i p'üya? Damí xicje n'namhma ga haspahe ra hya'ü to xpá menngahe. Damí ma te'o'i.

²³ Mi dahra Xuua, bi 'yεna:

—Go guecä na bi mmanna pøngahya Isaías ngue bi 'yεna: “Di m'mü'a n'na nc'ei ngue nts'edi di manna hya p'ü ja ra dapo. Da 'yεna: Damí nsähu ya, porque ya ni ma da εp'ü ra Hmu”, bi 'yεna.

²⁴ Nuya yø n'yohü bi ma bá nyauí ra Xuua, guehna yø m'menhni yø fariseo ya.

²⁵ Mahømbi 'yännbüya, bi 'yεmbi:

—¿Pε hanja ngue gui øtra nxixya 'mø ngue hinga gue'e na ra Cristo, ni xingrá Elías, ni xingrá pøngahya dí xi'i?

26 Mī dahra Xuua, bi 'yεmbyø ja'i:

—Nugä dí øtra nxixya conna dehe. Pe nuua dí 'bæhmæ, 'yo ua n'na nc'ei ngue hingui fadi te'o. 27 Nugä dá 'bet'o, pe nuna dí xi'ahæ da εp'æ m'mæfa na. Man'na tate na ngue nugä. ¿Haræ gue ga sæcä tengü na?

28 Gä guehya yø hya ja ua bi manna Xuua p'æ ja ra hnini Betábara, man'na nguadi ra dathe Jordán mambi øtra nxixya.

Bi manna Xuua te'o na ra Jesús.

29 Mī hyaxpæya, bi nü ra Xuua ngue mmap'æ ra Jesús da zømp'æ ha 'bæi. Bi xihyø ja'i p'æya, bi 'yεmbi:

—Nuna ra n'yohæ bá εcua ya, guehna da hnøpa 'bøt'e naya. Tengütho ra de'yo thop'æ ja ra nija ngue pa m'møt'e, di njarbæ na. Porque guehna bá pen'Oja na, ngue di hojpa yø ts'oqui yø ja'i 'bæi gä rá ngani nximhäi. 30 Guehna dá mmangä 'mø dí xi'ahæ naya ngue dí εna: “Nugä dá 'bet'o, pe bá εp'æ man'na ra n'yohæ tate ngue nugä. Porque hante ngue ga m'mæcä, ya mi 'bæhna”. 31 Nugä xquet'a hinmi pacä te'o na t'εmbi ra Cristo, pe bá 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i, 'nε ga japi gätho yø judío ngue da badi te'o na ra Cristo.

32 Mahømbi 'yεnna Xuua:

—Dá nugä ra Espíritu Santo bí 'yε mahets'i tengütho n'na ra paloma ngue bi zøp'æ 'bæhra Jesús ngue di n'youi. 33 Nugä tobe hinmi pacä te'o na ra Cristo, pe nü'mø mambá 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i conna dehe, Oja bi 'yεngui: “Nuna ra n'yohæ gui nnurpi ngue da zøhra Espíritu Santo p'æ ja ra ya, guehna da japyø ja'i ngue di hatra ts'edi ra Espíritu Santo na”, bi 'yεngui. 34 Nguna dá nugä ya, janangue dadi jagä majuaní ngue guehna rá Ts'ant'æ Oja na.

Yø mædi xädi ra Jesús.

35 Mī hyaxpæya, mahøn'a 'bæp'æ ra Xuua n'youi yoho yø xädi. 36 Nü'mø mi nü ngue bi thop'æ ra Jesús, ra Xuua bi 'yεna:

—Nuna bá εcua ya, guehna bá pen'Oja ngue da nøpa 'bøt'e yø ja'i na, tengütho ra de'yo thop'æ ja ra nija ngue pa m'møt'e.

37 Nuna ra hya bi manna Xuua, mi zä mi 'yø'æ yoho yø xädi, bi denna Jesús. 38 Ra

Jesús bi nyεgui, bi nü ngue ni thenni. Bi 'yεmbya ni denni:

—¿Te gui hommi ya?

Nü'æ ni denni bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbæte, ¿haræ gui säya?

39 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma ga mmähä, ga ut'æui.

Bi mε p'æya, bi 'yuti haræ säya. Nü'a ra ora'a, ya mmap'æ 'det'a xudi. Pe ja bá the'inde p'æ bi zøni.

40 Nuna n'na nc'ei bi 'yøde te manna Xuua, bi denna Jesús, guehna ra Andre rá n'yohæ ra Bedu na. 41 Nuna ra Andre 'bexpi ma bá honná n'yohæ Bedu. Bi 'yεmbi:

—Dá tingä'be ra Mesías —bi 'yεmbi.

Nuna ra Mesías i nne da ma ngue guehna ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi.

42 Nuna ra Andre p'æya, bi zixrá n'yohæ p'æ 'bæhra Jesús. Pe mi nü ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Gue'e grá Simu, rá ts'ant'æ'i ra Jonás. Nuya gdi hü ngue grá Cefas, 'nε gdi Bedu ya.

Ra Jesús bi zixra Lipe conna Natanael.

43 Mī hyaxpæya, bi map'æ ja ra häi Galilea ra Jesús. Hante ngue da ma, bi nthæui ra Lipe, bi 'yεmbi:

—Ma ga mmep'æ ga mmagä ague Lipe.

44 Nuna ra Lipe, ra mmengu p'æ ja ra hnini Betsaida. Xquet'a ra mmengu p'æ na ra Andre 'nεhra Bedu. 45 Nuna ra Lipe bi ma bá honná Natanael. Bi 'yεmbi:

—Dá tingä'be na ra n'yohæ mmamp'æ ja ra Maca Libro bi 'yotra Moisés da gue'æ mi'da yø pøngahya. Guehna rá ts'ant'æ ra José, nuna ra Jesús ra mmengu Nazaret.

46 Mī dahra Natanael, bi 'yεna:

—Xip'æ Nazaret, ¿ua da zä da pømp'æ n'na nc'ei ngue xtanho?

Bi 'yεnna Lipe p'æya:

—Gue mmæxa gui nnu.

47 Mī nü ra Jesús ngue mmap'æ ra Natanael da guarbæ 'bæi, bi 'yεmbæya:

—Ya gui nnu'æ ya, bá εcua n'na ra judío ngue majuaní xanho te ga 'yo, 'nε hingra fhñitho.

48 Ra Natanael bi 'yännbæya, bi 'yεmbi:

—¿Hague go gni paqui?

Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Conque nü'mø tobe himmani zo'i ra Lipe ya, dí nnu'i 'mø gui 'bæp'æ 'bæhra za ngue ra igø.

49 Bi 'yenna Natanael:

—Ague grā xānbatē, gue'e rá Ts'unt'u'i Oja. Gue'e rá dast'abi'i yø judío.

50 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Hønt'a guí 'yēc'ēigui'a ya, ngue dí xi'i ngue dí nnu'i 'mø guí 'bap'u 'bāhra igo ya. A nuyá, man'na xānhenni yø cosa guí nnu ya, para ngue man'na gdi padī xānho te'ogā.

51 Mahømbi 'yenna Jesús:

—Majuani dí xi'ahu, guí nnuhu ngue da xohra c'amahets'i ya. Yø anxε Oja p'uya, ni ma ni 'yep'u 'bāhra N'yohu bi 'yē mahets'i.

2

Bi nja n'na ra nthati p'u ja ra hnini Caná.

1 Rá hyu pa p'uya, bi nja n'na ra nthati p'u ja ra hnini Caná ngue ra häi Galilea. Xquet'a bi m'map'u ja ra nthati rá mamá ra Jesús. 2 Xquet'a bi ma mambita ra Jesús conyø xädi, ngue bi map'u ha bi nja ra nthati. 3 Mī guahra vino p'uya, bi 'yēmbi rá mamá ra Jesús:

—Bi guahra vino —bi 'yēmbi.

4 Rā Jesús bi 'yēna:

—Ague mamá, ¿hanja ngue go guí xic'a ya? Porque tobe hinguí sōnna ora ngue tema hmeya ga øt'ä.

5 Pε rá mamá ra Jesús bi 'yēmbi yø ja'i nu'u 'uite:

—Damī 'yøt'e te gā da xi'ahu nu —bi 'yēmbi.

6 Mī jap'u 'dato yø mamohi ngue yø do. Gue'u di usa yø judío'u ngue po ra dehe ga nxu'yε yø ja'i. N'na ngu n'na'u p'uya häti goho 'däte ogue n'na ciento litro ra dehe.

7 Rā Jesús bi 'yēmbi yø 'uite:

—Damī 'yushu ra dehe ya yø mamohi ja ua —bi 'yēmbi.

Bi yuspaya. 8 Rā Jesús bi 'yēmbi mahøn'a:

—A nuyá, hyaspau zits'u ra mmennigu ya, ngue da zā.

Bi hyaspabi p'uya. 9 Rā mmennigu p'uya, bi zā ra dehe ya xi gohi ngue ra vino. Pε hinguí padī ha bá tha ra vino. Nu'u to bá ha ra dehe go padī hanja'u. Rā mmennigu p'uya bi zōhna novio. 10 Bi 'yēmbi:

—Gātho yø ja'i, rá mūditho di un'a ra vino xānho. Pε nu'u to si ra vino 'mø ya bi zi xangu, ya di un'na ra vino hinga njuani

p'uya. Pε nu'i, man'na gue go xcá pestho ra hoga vino ngue rá nzequi.

11 Nunā ya guehna rá mudi ra milagro bá ørbu ja ra hnini Caná ngue ra häi Galilea ra Jesús. Ja bi nēqui p'u ngue magueε ra Jesús. Nu'u yø xädi p'uya, man'na bi 'yēc'ēi ngue guehna ra Cristo na.

12 M'mefa p'uya, bi map'u ja ra hnini Capernaum, ni n'youi rá mamá, co 'nēhyø n'yohu, conyø xädi. Ja bá m'map'u njammi pa p'uya.

Rā Jesús bi 'yet'u mī mpä p'u thinnija.

13 Ya xmanguerpatho di nsännigo yø judío ngue ra pascua. Rā Jesús bi ma Jerusalén. 14 Nup'u thinnija p'uya, bi dimp'u'u mī pä yø ndani 'nēhyø de'yo, 'nēhyø paloma. Hup'u ja yø nthuts'i'u di pøspa yø mēnyu yø ja'i yap'u ni 'yēhε.

15 Mī nu te jap'u, bi fat'a n'na ra nthati ra Jesús ngue bi hyøn'athi gātho'u mī mpä p'u thinnija. 'Da i mε yø de'yo 'nēhyø ndani. Nu'u madi pähyø mēnyu p'uya, bi c'uasabi yø mēnyu, bi 'yennba yø mεxa. 16 Nu'u yø mäpaloma p'uya, bi 'yēmbi:

—Damī jæcui ya te ja ua. 'Yo guí nnøpa täihu ua ja rá ngu mā Papägä.

17 Nu'u yø xädi p'uya, bi zo yø mmwi'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue εna: “Mā ga 'becä mā te ngue dí nnu mansugā ni ngu”.

18 Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi 'yørpa ra nt'änni, bi 'yēmbi:

—¿Tema milagro gui 'yurcahe n'namhma ga paçähe ngue'mø majuanī Oja di 'da'i ra nt'ēdi'a te guí øt'e?

19 Mī dahra Jesús, bi 'yēna:

—Damī hyømhmu häi ra njja ja ua, 'nē nhyu patho gda hōcä mahøn'a.

20 Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi 'yēmbi:

—Nyote mā'dato nje ya i nangra njja ja ua, 'nē go gui 'yēna ngue nhyu patho gdi hoqui mahøn'a.

21 Pε nu'a ra njja bi manna ra Jesús, gue'a rá do'yo bi mā ngue da thømmi. 22 Janangue nu'mø mī bennate p'u bi ma nt'āgui ra Jesús, bi zo yø mmwi yø xädi'a te xi xifi. Bi badi ngue majuanī na ra hya mmanna Maca Libro p'uya, 'nē'a te xi manna Jesús.

Rā Jesús parpabi yø n'yomfeni yø ja'i.

²³ Nuna ra Jesús ya 'bup'u Jerusalén gä i nja ra ngo ngue ra pascua. Xangu yø ja'i bi 'yεc'εi ngue guehna ra Cristo na, porque nnu yø ja'i ngue hñjonda zä da 'yøtyø milagro øtra Jesús. ²⁴ Pε nuna ra Jesús hñdi unna mmæi ya yø ja'i ya, porque gä patho te mbenyø ja'i. ²⁵ Himmā hyoni to da xifi te ja rá n'yomfēni ra ja'i, porque pasc te ja rá n'yomfēni n'na ra ja'i.

3

Rā Nicodemo bi nyauī rā Jesús.

¹ Bi m'mu'a n'na ra n'yohu ngue ra fariseo ni hu ngue ra Nicodemo. Guehna n'na rá hmu yø judío na. ² Bi ma n'na xui na ra Nicodemo bá nyauī rā Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ague grā xānbate, dí pacāhe ngue bá pen'na'i Oja ngue gui nxāngahe. Porque hñjonda zä da 'yøtyø milagro guí øt'e ngue'mø hñgui n'youi Oja.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani dí xi'i, ngue ra ja'i himma 'da'yo di m'mæi, hñda zä da zo rá 'yε Oja.

⁴ Rā Nicodemo bi 'yānmi ha ránja ra hya, bi 'yεmbi:

—Pε xina ra hya guí mma, ¿ha di njapi? ¿Ua da zä ngue ma'da'yo hñdi m'mu'a n'na ra daja'i? ¿Ua da zä hñda yarbū ja rá mmæi rá mamá ngue ma'da'yo da mi?

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani dí xi'i, jatho ngue da ma maxixyabi ra ja'i conna dehe 'nehra Espiritu Santo di unna 'da'yo te, janangue da zo rá 'yε Oja ra ja'i. ⁶ Numø ja bi mihra basi ra ja'itho rá papá, xquetho ngue ra ja'itho ra basi. Pε para ngue ma'da'yo di m'muhra ja'i, hñdra Espiritu Santo da zä da 'yøt'a. ⁷ 'Yo gadi 'yøtho na ra hya dí xi'i. Gátho yø ja'i ja ngue ma'da'yo di m'mæi. ⁸ Guí padī ngue ndap'u bi zä 'yo ra ndahi, nup'u go nne di ma. Guí øde ngue di hi, pe hñgui padī ha ni 'yεhε, ni xñgui padī ha ni ma. Njarbutho na ra Espiritu Santo di unna 'da'yo te ra ja'i ya, hñdi nequi.

⁹ Mi dahra Nicodemo, bi 'yεmbi:

—Hñdi pacā hanja na ra hya guí mmanya.

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Go grā xānbate p'u 'buhyo judío, 'ne hñgui pahna ra hya dí xi'i ya. ¹¹ Majuani

dí xi'i, dí mmangähe'a te dí pahme. Nuna te dí nnuhe, guehna dadi jahe majuani na. Pε hñgui εc'εihε te dí mmangähe. ¹² Xi'mø ngue dí mmangä ya yø hya ja ngue di nja ua ja ra ximhäi, 'ne hñgui εc'εigahε, ¿goma gue'mø ga xi'ahε'a te bí ja mahets'i gui 'yεc'εigahε?

¹³ Hñjon xpa mmengbu mahets'i, hñda hñdra N'yohu bí 'yε mahets'i da zä da ma te bí jap'u, porque ja rá ngump'u'a. ¹⁴ Nup'u ja ra dapo, ra Moisés bi hoca n'na ra c'εya ngue ra t'εgui, bi 'bä'ma n'na ra za bi 'yets'i. Di njarbutho ra N'yohu bí 'yε mahets'i ya, i ja ngue da ma ma'bä'mi ra pont'i di ncuat'i. ¹⁵ Ja da thop'u, n'namhma ngue nu te'o gátho da 'yεc'εi, hñdi m'mædi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho.

Nuna Oja di mahyo ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

¹⁶ Janjuani ngue di ma Oja yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi. Janangue bá penhua rá 'dants'unt'u ngue da du, n'namhma ngue nu to gä da 'yεc'εi na, hñdi m'mædi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho. ¹⁷ Nuna Oja, hñbi benhna Ts'unt'u ua ja ra ximhäi ngue da menhna castigo yø ja'i. Sinoque bá penhua ja ra ximhäi ngue da yanyø ja'i.

¹⁸ Nu to gä εc'εibi rá Ts'unt'u Oja, ya hñda ma ra castigo. Pε nuya yø ja'i hñgui εc'εi, ya da ma ra castigo ngue hñgui εc'εibi rá 'dants'unt'u Oja. ¹⁹ Porque rá Ts'unt'u Oja bá εcua ja ra ximhäi, a nuya yø ja'i hñgui εc'εi ya, gue'a di ma masentencia yø ja'i'a. Tengutho n'na ra nyot'i di nequi gátho yø cosa, njarbutho naya, bi japi bi bahyo ja'i ngue ja yø ts'oqui. Pε hñgui nnu manho yø ja'i nuya sifi ngue ja yø ts'oqui, porque xants'o te øt'e. ²⁰ Nu to gä øtra nts'o hñgui nnepe da fadi te øt'e. Janangue hñgui nnu manho brá Ts'unt'u Oja, 'ne hñgui nne da guarbu ha ya. ²¹ Pε nuya yø ja'i 'yo manho, cuarbu ha ya rá Ts'unt'u Oja. Porque nnepe da fadi ngue gue'a rá pähä Oja ørpabi yø ja'i.

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya, høn'a mma hanja ra Jesús.

²² M'mefa p'uya, bi mähä yø xädi ra Jesús, i mpa p'u ja ra häi Judea. Ja bá m'mup'u njammī pa, ja bi ma maxixyabi p'u yø ja'i. ²³ Nuna ra Xuua xquet'a mi øtra nxixya p'u

ja rā häi Enón, ha dī ntøt'ui rā häi Salim, porque xangu yø dehe pop'ua. Ja bí ep'ua yø ja'i ngue di xixyabi. ²⁴ Tobe him manī ma fādi rā Xuua 'mø mī nja naya.

²⁵ Nu 'da yø xādi rā Xuua, bi njun'mahyauī 'da yø judío ngue ndana man'na xanho rā nxixya øt'e. ²⁶ Bi ma da xihra Xuua p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague grā xännbate, nuna rā n'yohua gā man'a m'met'o, guehna gā nyauī nua man'na nguadi rā dathe Jordán, nuya gā nī map'ua yø ja'i badi xixyabi ya.

²⁷ Bi 'yēnna Xuua p'uya:

—Nuna Oja, ya xpā nzännbi n'na ngu n'na ndana gue'a tate ngue mī'da. ²⁸ Ya gā 'yøsehua te dá mangā m'met'o, ngue hinga guecā drā Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi. Sinoque bí ma ma'bet'ogā hante ngue da ε'a. ²⁹ Xi'mø ja ngue di nthata n'na rā n'yohua, da ma rā hmute p'ua 'bührá ndø. Nu'a rá amigo rā n'yohua p'uya, 'bäp'ua ngue øde te mma, di johya ngue ya da mē rá ndø rā hmute. Di njadā p'uya, dadi johya ngue dī ma yø ja'i p'ua 'bührá Jesús. ³⁰ A nuna, man'na di bahyø ja'i ngue tate na, nugā man'na gdā cocā häi.

Bi manna Xuua ngue bí 'yē mahets'i rā Jesús.

³¹ Nuna bí 'yē mahets'i, tate na ngue gātho. A nu rā ja'i ngue rā mmengu ua ja rā ximhäi, ya rā mmengu ua'a, 'nē mmanyø cosa ja ua ja rā ximhäi. Pē nu'a bí 'yē mahets'i tate'a ngue gātho. ³² 'Nē i mma te bi nnup'ua mahets'i. Nu'a rā hya bi øde, gue'a mman'a. Pē hinjongui εc'ei na rā hya i mma. ³³ Pē nuya yø ja'i bi 'yēc'ei na rā hya na, guehya haxa njuani ngue majuanī te bi man'Oja connā guehna rā hya øde i hma. ³⁴ Nuna rā Jesús bá pen'Oja, rá hya Oja mmanā. Hinha rá nzegui di hatra ts'edi rā Espiritu Santo rā Jesús. ³⁵ Nuna rā Papá dī mahrá Ts'unt'ua, 'nē bi unnā ts'edi ngue dī manda'a te gā ja ya. ³⁶ Nu rā ja'i da 'yēc'ei bi rá Ts'unt'ua Oja ja rā 'da'yo te para zantho. Pē nu'a hingui εc'ei bi rá Ts'unt'ua Oja, hīndi nthēui rā 'da'yo te rā ja'i, sinoque gue'a rā castigo da ja Oja da zāui.

4

Rā Jesús bi nthēui n'na rā xisu ngue rā mmengu Samaria.

¹ Bi bahyø fariseo ngue xangu yø xādi di petra Jesús, 'nē man'na xangu yø ja'i di xixyabi ngue rā Xuua. ² Pē hingo di jase rā nxixya rā Jesús, sinoque gue'ua yø xādi di xixyabi yø ja'i. ³ Mī bahra Jesús ngue ya fādi te øt'e, bá ep'ua Judea ngue i ma Galilea.

⁴ Mī ma p'uya, ja ngue danī nthop'ua ja rā häi Samaria. ⁵ Nī ma da zømp'ua ja rā hīni Sicar ngue rā häi Samaria, ja orbua n'na rá häi rā Jacob, nuna bi unnā ts'unt'ua José. ⁶ Nuna rā xequi na, jap'ua n'na rā poso ngue t'ēmbi bi hocra Jacob. Rā Jesús ya xpī yāp'ua ja rā 'yu, bi mīp'ua ja rā poso. Ya 'dato nde'a rā ora'a. ⁷ Ya mī hup'ua 'mø mī zø'a n'na rā xisu ngue rā mmengu Samaria, nī 'yēhra 'yai. Rā Jesús bi 'yēmbi:

—'Daqui ts'ua rā dehe ga si —bi 'yēmbi.

⁸ Ya xī map'ua bí ja rā hīni yø xādi rā Jesús ngue da tanna hmē da zi. ⁹ Nu'ua yø judío dī nnu man'auī yø mmengu Samaria, janangue nu'mø mī 'yāhra dehe rā Jesús, rā xisu bi 'yēmbi:

—¿Hanja? Nu'i grā judío, 'nē guī äcra dehe guī si. A nugā p'uya drā mmengugā Samaria.

¹⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu'mø ngue gdi pađi te di un'Oja ya, ogue gdi pađi te'o na ä'i rā dehe da zi, nu'i p'uya guī 'yācra dehe guī si. A nugā p'uya ga 'da'i rā dehe di unna 'da'yo te.

¹¹ Mī dahra xisu, bi 'yēmbi:

—Ague zi'ue, pē hin'ya te gdi 'yāhra dehe ngue xanhyē rā poso. ¿Ha guī hya'a rā dehe di unna 'da'yo te guī 'daqui? ¹² Nuna ma mboxitahua rā Jacob, bi zogāhe na rā poso ja ua. Ja mī tuxua rā dehe mī si'a. Bi zi yø basī co 'nē'ua yø mbo'øni mī si, bi zi rā dehe. ¿Ua ma da'i ngue nu'a ya?

¹³ Mī dahra Jesús, bi 'yēna:

—Nu gātho yø ja'i da zi rā dehe ja ua, mahøndi ntuthe. ¹⁴ Pē nu rā ja'i da zi rā dehe ga ungā, hīnjam'mø dī ntuthe. Porque rā dehe dadi ungā, tengutho 'mø dī pøhra dehe mbo rá mmui rā ja'i da zi ngue di unna 'da'yo te para zantho.

¹⁵ Mī dahra xisu p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague zi'ue, dami 'dajna ra dehe guí mma, n'namhma ngue ya hinni mantho ga ntuthegä. 'Ne ya hinni mantho ga ma ecä ra 'yai ua ja ra poso ja ua.

16 Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ga 'yo, bá si ni damme, bá ecua p'uya.

17 Mi dahra xisu p'uya, bi 'yena:

—Hinjo'o ma damme.

Ra Jesús bi 'yembi:

—Nu'a guí mmana, majuaní'a ngue hinjo'o ni damme. 18 Porque ya rá cat'a ni damme xcá m'mahmi. A nu'a guí 'bähmi ya, hingni ndø'a. Ja di nequi p'uya ngue majuaní guí mma.

19 Bi 'yenna xisu 'mø mi 'yøde te sifi:

—Ague zi'ue, nup'u nná bengä, ena gue gue'e n'na rá pøngahya Oja. 20 Nuya ma mboxitagähe yø mmengu Samaria, mi thanne Oja ua ja ra nyuni ja ua. Pe nu'ahua ngue gyø judío, guí emhma ngue nup'u Jerusalén, gue'a ra xequi ja ngue di thanne Oja'a.

21 Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Dami 'yec'eigui grá xisu, porque da 'yehra ora ngue gui thanneha ra Papá, pe himma hyoni guá emhma ua ja ra nyuni ja ua, ni xinga guep'u Jerusalén di ja ngue 'be guí mmähä. 22 Nu'u yø mmengu Samaria hingui pa Oja i thanne'u. Pe yø judío i pa Oja i thanne. Porque Oja bi zänni ngue da pøn'a n'na nc'ei rá judío ngue dra yante. 23 Pe da 'yehra pa, 'ne ya guehra ora ja p'uya, ngue nu'u majuaní da danne ra Papá, pe gue majuaní ngue yø mmäi da ndanne. Guehna nnepra Papá da 'yøt'e te'o ngue da danne naya. 24 Nuna Oja, hinda nequi na ngue hin'yua rá do'yo. A nu'u yø ja'i thanne Oja, pe gue majuaní ngue yø mmäi da ndanne.

25 Mi dahra xisu p'uya, bi 'yena:

—Nugä dí padí ngue ja ngue da ehra Cristo di ndast'abi ua. Nu'mø bá ehna p'uya, go da ma xanho hanja gätho na.

26 Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'a ra Cristo guí mmana, go guecä'a ya.

27 Mente mman'a p'uya, bi zøhyø xädi. Di 'yøtho'u p'uya ngue bi dimp'u mi yayi n'na ra xisu ra Jesús. Pe hinjombi 'yänni hanja te'be'a madí nxifi. 28 Nuna ra xisu p'uya,

bi zop'u rá ts'øye, bi map'u ja rá hnini. Bá xihyø mmenguha, bi 'yembi:

29 —Mmähä ga ma nuha n'na ra ja'i bi xiqui te gätho xtá øt'e. Nthambenitho ngue guehna ra Cristo na.

30 Bi nexyø ja'i p'u ja ra hnini bi zømp'u bi 'bähra Jesús. 31 A nu'u yø xädi ra Jesús bi 'yembi:

—Ague grá xänbäte, dami nsihme ya.

32 Pe ra Jesús bi 'yena:

—Nugä jaga n'na ra cosa ga si. Nuna ra cosa na, hingui pahma na.

33 A nu'u yø xädi p'uya di 'yembi n'na ngu n'na:

—Rá nzequi 'bai to ya xa 'uini.

34 Pe ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Entho dí sihmegä 'mø dí ørpabi rá pähä'a bá pengui, 'ne ga juarpabi rá 'befi bi 'daqui. 35 Guí emhma ngue mango ho zana di 'bedi di nja ra nsofo. Pe nugä dí xi'aha, dami hyantha yø ja'i bá ecua. Hinni mantho ga huxha ra pa, ya da 'yec'eigä yø ja'i. 36 Nu'a xofo da hyanná nzäbi. Di njarbatho ra ja'i di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yec'eigä ya, xquet'a da hyanná nzäbi. A nu'u yø ja'i ec'eigä di nja ra 'da'yo te para zantho. Janangue nu'a to di da'mra hya, 'ne'a to di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yec'eigä, 'da gui johyatho. 37 I t'en'a ra hma: “N'nan'yo'a tuhu, n'nan'yo'a xoqui”. 38 Nugä dí e'aha ngue güi hatha ra ts'edi yø ja'i ngue da 'yec'eigä. Pe gdi mähä p'u hapu ya xa tho'a n'na ra mamhya. Nu'a ra hya bi da'mi bi man'u, go güi hatha ra ts'edi yø ja'i na ra hya bi xifi.

39 Co nuna ra hya bi manna xisu, xangu yø mmengu Sicar ngue ra häi Samaria bi 'yec'ei ra Jesús. Porque bi 'yenna xisu: “Bi xiqui te gätho xtá øt'e”, bi 'yena. 40 Mi zøhya yø mmengu p'u ja ra häi Samaria, bi xihra Jesús ngue di n'oxpu ha bí 'bai. Janangue bi m'map'u nyo pa ra Jesús. 41 Xangu mi'da yø ja'i bi 'yec'ei 'mø mi 'yø'a ra hya pønna ne ra Jesús. 42 Ya t'embra xisu p'uya:

—A nuya dí ec'eigähe ya, pe hinga hont'a ra hya gá xicje nná ec'eigähe ya, sinoque ya dí øsche ra hya mmana. 'Ne dí pahme njuani ngue guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na, 'ne guehna ra yante ua ja ra ximhäi na.

Rā Jesús bi 'yøthebi rá ts'unt'ü n'na ra n'yohü.

⁴³ Mī tho'a nyopa p'üya, bi thop'ü Samaria ra Jesús, i mpa p'ü ja ra häi Galilea.

⁴⁴ Porque ya xi mansε ra Jesús ngue n'na rá pøngahya Oja hingui hnu mansu p'ü ja rá xequi bi m'müi. ⁴⁵ Nu'mø mī zømp'ü Galilea, bi nu manho yø mmengu p'ü, porque 'nēhya ya xi ma ra ts'ännigo ngue ra pascua bá njap'ü Jerusalén. Ya xi nürpi te xi 'yørbü ja ra ngo.

⁴⁶ Bi mengra Jesús, i map'ü ja ra hnini Caná ngue ra häi Galilea, nüp'ü bá øt'e ngue bi gohi ngue ra vino ra dehe. Nunā n'na ra n'yohü ngue ra mmengu Capernaum i ja rá 'bēfi xanhets'i, di mpēhmi ra gobierno. I si n'na rá ts'unt'ü mađi hyenni. ⁴⁷ Nunā ra n'yohü p'üya bi 'yøde ngue ya bi zøp'ü Galilea ra Jesús, xpí 'yē'a Judea. Bi ma bá nu p'üya, bá äpra mate ngue da ep'ü ja rá ngu da 'yøthebi rá ts'unt'ü, porque ya ja ngue da dü. ⁴⁸ Ra Jesús bi 'yēna:

—Nu'mø ngue hingdi nnuhü yø milagro dí øt'ä, ya hingui 'yεc'εigahü.

⁴⁹ Nunā ra n'yohü p'üya bi 'yεmbra Jesús:

—Ague n'yø, 'yørcā ra mate mme nts'edi, 'nē da dü ma ts'unt'ü.

⁵⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nī ma nī ngu ya. Nu nī ts'unt'ü guí mma, ya bi zä ya.

Nunā ra n'yohü p'üya bi 'yεc'εi te bi manna Jesús. Bi ma rá ngu. ⁵¹ Nu'mø nī ma da zønná ngu ra n'yohü p'üya, bi ma yø hmiqúi di c'at'ui, bi 'yεmbi:

—Ya bi zä nī ts'unt'ü —bi 'yεmbi.

⁵² Nunā ra n'yohü p'üya bi 'yänni tema ora bi zä. Bi t'εmbüya:

—Coma yoto nde mande bi bønna pa mī n'youi.

⁵³ Bi bēn'a ra n'yohü p'üya ngue gue'a ra ora bi manna Jesús ngue ya bi zä nā rá ts'unt'ü mī ü. Gätho'ü to 'bup'ü ja rá ngu p'üya, gä bi 'yεc'εi ra Jesús. ⁵⁴ Nguna bi 'yø'r'mø mambá pengbü Judea ra Jesús. Ya rá yondi nā ra hmēya bi 'yørbü ja ra häi Galilea p'üya.

5

Rā Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohü tudyø gua.

¹ M'mēfa p'üya, bi nsännigo yø judío. Janangue nunā ra Jesús bi ma Jerusalén.

² Nüp'ü Jerusalén pop'ü n'na ra dehe guí nhuti conna hya ngue ra ebreo "Betesda".

Pop'ü jonna goxthi guí nhuti ngue rá Goxthi yø De'yo. Ja jap'ü cat'a yø 'døscuangu di thēsrā dehe. ³ Nüp'ü ja yø 'døscuangu ja 'bomp'ü xangu yø dārquēhi. 'Bomp'ü yø xädä, 'bomp'ü'ü xannunts'i, 'bomp'ü'ü tudyø gua. I tø'mi ngue di 'yanna dehe.

⁴ Porque njandyatho mī sø'a n'na ra anxε ngue anna dehe p'ü po. Nu'a ra dārquēhi rá mudi da yørbü ja ra dehe 'mø bi 'yāni, da zā ndana bi zä man'ü di hēmbi. ⁵ Mī 'bēmp'ü n'na ra n'yohü ngue ya n'nāte ma'dē'ma hyato njeya mađi hyenni. ⁶ Nu'mø mī nu ra Jesús ngue 'bēmp'ü, bi bađi ngue ya rá ya'atho yø pa mađi hyenni. Bi 'yännbüya, bi 'yēmbi:

—¿Ua guí nne da zä'i n'yø? —bi 'yēmbi.

⁷ Mī dahra dārquēhi p'üya, bi 'yēna:

—Ague n'yø, hinjo'o to di cājhnü ja ra dehe 'mø bi 'yāni. N'na ndi ngu n'na ndi dí εnā ngue ga cāhnü ja ra dehe 'mø bi 'yāni, n'nan'yo'a nī 'bet'o.

⁸ Bi 'yēmbra dārquēhi ra Jesús:

—Dami nangui. Caxni fidi, nī ma.

⁹ 'Bexque'a ra ora'a p'üya, bi zä ra dārquēhi. Bi gaxrá fidi, bi ma. Pε ra pa ngue ra ts'äya'a ra pa bi n'øthe ra Jesús. ¹⁰ Nuyā yø hmu yø judío p'üya, bi 'yēmbra n'yohü mī'ü:

—Hinda zä guí caxni fidi ya, porque ra ts'äya ra pa ja p'üya.

¹¹ Bi 'yēnna n'yohü p'üya:

—Nu'a ra n'yohü bi 'yøthegui, gue'a bi xiqui ngue ga caxma fidi, ga mma.

¹² Bi t'ännbüya, t'εmbi:

—¿Te'o nā εn'i guí caxni fidi, guí mma?

¹³ Pε nunā ra n'yohü p'üya, hingui pađi te'o nā xi 'yøthe, porque xangu yø ja'i 'yop'ü, 'nē ya xi ma ra Jesús. ¹⁴ M'mēfa p'üya, nunā ra n'yohü xi 'yøthe ra Jesús bi nthēui p'ü ja ra nija. Bi 'yēmbüya:

—Ya bi zä'i n'yø. Pε 'yo nimantho guí øtra ts'oqui, n'namhma ngue him man'na guí mma man'ü.

¹⁵ Nu'mø mī 'yø'a te bi sihna ra n'yohü xi t'øthe, bi ma bá xipyø hmu yø judío ngue guehna ra Jesús xi 'yøthe. ¹⁶ Janangue bi mudi honnbabi rá gua ra Jesús, porque

t'embí ngue dí mpetho 'mø rá pa ngue rá ts'äya. ¹⁷ Pɛ rá Jesús bi 'yɛnã:

—Dã guehmã Papágã dí mpetho asta guehya, dã guecã p'uya dadi mpɛfi.

¹⁸ Nuna rá hyã nã p'uya, guehna gã nne yø hmü yø judío ngue dã hyo. Porque t'embí ngue hinga høndra pa ngue rá ts'äya hinguí supí, sinoque dí api ngue í mma ngue 'da'iguui Oja, ngue mma ngue Oja rá Papá.

Bi 'yuhrá ts'edi rá Ts'unt'u Oja.

¹⁹ Mí nyã rá Jesús, bi 'yɛnã:

—Majuani dí xi'ahũ ngue rá Ts'unt'u Oja hinda zã te dã jase. Tengutho nnurpi øtrã Papá, gue'a øt'a. Janangue nu'a te øtrã Papá, xquet'a gue'a øtrã Ts'unt'u'a. ²⁰ Nuna rá Papá dí mahrá Ts'unt'u 'nɛ uti te gã øt'e. A nuyá, man'na xta nhenni mi'da dã 'yudi, asta gadi 'yøthohũ 'mø gã nuhũ. ²¹ Nuna rá Papá, øt'e ngue di bennate yø ánima. Njarbutho rá Ts'unt'u Oja ya, nu to dã nepe di bennate, dã 'yøt'e. ²² Nuna rá Papá hijnonni ja'i di sentencia nã. Nu'a rá Ts'unt'u go bi unnã ts'edi ngue go dã zãna sentencia'a. ²³ Porque nnepe ngue go dã hnu mansu nã rá Ts'unt'u, tengutho gã hnu mansu rá Papá. Nu'a hinguí nnu mansu brã Ts'unt'u Oja, ya himma juani ngue nnu mansu brã Papá bá penhni.

²⁴ Majuani dí xi'ahũ, nu rá ja'i ørpabi masu rá hyã dí mmangã, 'nɛ ɛc'ɛi'a to bá penngui, ya ja rá 'da'yo te para zantho rá ja'i. Ya hinda ma rá castigo. Ya bi mpommi rá sentencia mi ja, ya ja rá 'da'yo te para zantho. ²⁵ Majuani dí xi'ahũ, dã 'yɛhra ora dí nja te dí mma, 'nɛ ya dã guehra ora ja p'uya. Nu yø ja'i 'bahya tengutho 'mø ya xandu, pɛ nu'mø bi 'yøhra hyã mmanã Ts'unt'u Oja 'nɛ dã 'yɛc'ɛi, ya di t'unna 'da'yo te. ²⁶ I ja rá ts'edi rá Papá ngue di unnã 'da'yo te yø ja'i. Njarbutho rá Ts'unt'u ya, bi unnã ts'edi ngue di unnã 'da'yo te yø ja'i. ²⁷ 'Nɛ bi unnã ts'edi ngue go dã zãna castigo'a, porque gue'a rá N'yohũ bí 'yɛ mahɛts'i'a. ²⁸ 'Yo gadi 'yøtho nã rá hyã dí xi'ahũ. Porque dã 'yɛhra ora ngue nu'ũ xandu, dã 'yø'mø bi zo'a rá Ts'unt'u Oja. ²⁹ Dã pømp'ũ dã nt'ãgui. Nu'ũ xa n'yo manho, di bennate ngue ma'da'yo di

m'mai. A nu'ũ xa n'yo mants'o, di bennate ngue dã ma rá castigo.

Bi nepe dã bahyø ja'i ngue ja rá ts'edi rá Jesús.

³⁰ Nugã hinda zã ga sãnsɛ te ga øt'e. Ga øt'ã rá ts'ut'abi, pɛ gue ma'bejpagui. Nu te ga sãnnã dí nja, gue'a dí nja'a, pɛ gue dã gue'a ni 'yup'ũ. Hinda zã ga sãnsɛ te ga øt'e. Nu'a te nnumanho mã Papá bá penngui, gue'a gã øt'a. ³¹ Nu'mø dadi jase majuani te dí mmangã, 'yogui 'yɛc'ɛigahũ 'mø. ³² Pɛ 'bũ hman'na di ja majuani te'ogã. 'Nɛ dí pacã ngue majuani te gã mmanã connã gueque. ³³ Conque gã 'yɛthũ to bá ørpa rá nt'ãnni rá Xuua. Nuna p'uya, nu'a te rá hyã bá mã, gã majuani. ³⁴ Pɛ nugã himma hyoni ngue toni ja'i di ja majuani te dí mmangã. Nu'a rá hyã bi manã Xuua connã gueque, gue'a dadi bɛn'nahũ'a ya, n'namhma ngue gui 'yɛc'ɛihũ nã rá hyã nã, 'nɛ guehna gdi nyamhũ nã. ³⁵ Nuna rá hyã bi manã Xuua, tengutho n'na rá nyot'i ngue di petyø 'uɛ, ja gã mpetihũ p'ũ bi nya'a. Gã johyahũ n'na ts'ũquits'ũ ngue te bi mã. ³⁶ Pɛ nugã, nuya yø hmɛya dí øt'e ngue hijnonda zã dã 'yøt'e, guehya di ja majuani te dí mmangã ya. Nuna rá hyã bi manã Xuua, zits'utho nã. Nuya yø hmɛya dí øt'ã, mã Papá di 'bejpi ngue ngu'a gã øt'e. Ja di nɛqui p'uya ngue majuani bá penngagui mã Papá. ³⁷ Nuna mã Papá bá penngui, go di ja majuani te dí mmangã nã. 'Nɛ hinga como quiera guí ørpaũ rá hyã nã. Porque hijnam'mø guí nuhũ nã. ³⁸ Pɛ nuna rá hyã bá penhni, hinguí nne gui 'yøhmũ. Porque hinguí nne gui 'yɛc'ɛi te dí xi'ahũ, 'nɛ nugã rá m'mɛnhnigã rá Papá. ³⁹ Nu'ahũ gadi ja ndummũ gadi xãhmũ rá Macã Libro guí cahũ, porque ja guí nne gui timhũ p'ũ hanja ngue ja nã rá 'da'yo te para zantho i ja. Conque nuna rá Macã Libro gadi xãhmũ, nu'a to mmanã hyã nt'ot'i p'ũ, go guecã'a. ⁴⁰ 'Nɛ hinguí nne gui 'yɛc'ɛigahũ, n'namhma ngue di nja'ahũ rá 'da'yo te.

⁴¹ Nugã hinda honi to dã 'yɛsqui. ⁴² Nugã dí padi ngue hin gadi mahmũ Oja. ⁴³ Nugã, mã Papá bá penngui, pɛ hinguí ɛc'ɛigahũ. Nu'mø toni n'yohũ dã ɛhɛ ngue rá hyã dã mã, man'na go guí ɛc'ɛihũ'a p'uya. ⁴⁴ Hague dã nzã gui 'yɛc'ɛigahũ ngue'mø gadi nnu

manhose n'na ngu n'na'ah, 'ne hinguí honi ha dí nu manho'ah Oja. ⁴⁵ 'Yo guí ena ngue go ga yap'ah p'ua ha 'buhma Papá. Nu'a, hin'na'a. Nu'a di yap'ah, gue'a ra Moisés guí ena ngue guí nnøxua ya. ⁴⁶ A nu'mø gdi εc'eiha na ra hya bi manna Moisés, xquet'a 'necä gui 'yεc'eigah 'mø. Porque bi 'yotra hya p'ua ja ra libro ra Moisés ngue i mma te'ogä. ⁴⁷ Pe nu'mø hinguí εc'eiha na ra hya bi 'yotra Moisés, çhague da nzä gui 'yεc'ei te dí xi'ah 'mø?

6

Rá Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmε cut'a mahuahí ma'yohu.

¹ M'mefa p'uya, nuna ra Jesús bi 'dasra zabi Galilea, nuna ja man'na rá thuhu, ni hu ngue Tiberias. ² Xandøngu yø ja'i bi denni, porque nnu yø ja'i ngue øthe yø dārquēhi. ³ Bi map'ua bí ja n'na ra nyuni ra Jesús, ja i mmihmi p'ua yø xädi. ⁴ Ya xma nguerpætho di nsännigo yø judío ngue ra pascua. ⁵ Mi nu ra Jesús ngue xandøngu yø ja'i mmap'ua ni denni, bi 'yembra Lipe p'uya:

—Çhapu ga tähmua ra thuhmε da zi ya yø ja'i bá εcua ya?

⁶ Nguna bi xifi, porque nne da nu te da manna Lipe. A nuna ra Jesús ya padí te ja ngue da 'yøt'e. ⁷ Pe ra Lipe bi 'yεna:

—Nu'mø ngue da thänna thuhmε'a te di mporta yo ciento ma pa ra nzäbi, hñdi zädi ngue da zi 'da'i zits'ua yø ja'i.

⁸ Nuna n'na nc'ei yø xädi ra Jesús, guehna ra Andre rá n'yohu ra Bedu. Bi 'yεna:

⁹ —'Bucua n'na ra ts'unt'ua ha cut'a yø thuhmε 'ne yoho yø hua. Pe hapu gue da goxna, xandøngu yø ja'i 'bucua —bi 'yεmbi.

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Damí xihmua yø ja'i ngue gä da mi.

Comma cut'a mahuahí yø ja'i bi mip'ua ja ra 'batha. ¹¹ Nuna ra Jesús bi hyan'ua cut'a yø thuhmε, bí ja mammađi Oja. M'mefa p'uya, bi unyø xädi ngue di darpi gätho yø ja'i da zi p'ua hudí. Xquet'a ngut'atho yø hua bi darpabi yø ja'i da za. Bi nsahua yø ja'i hønt'a hangü bi ne bi za. ¹² Nu'mø mi nniya yø ja'i, bi 'yεmbyø xädi ra Jesús:

—Damí pethu yø thuhmε bi bongui, n'namhma ngue hñte di n'antho.

¹³ Cut'a nthuhmε bi ma nseni ngue bi zi yø ja'i. Nu'ua bi bongui, 'de'ma yo canasta yø thuhmε bi bongui. ¹⁴ Mi nu yø ja'i ra milagro bi 'yøtra Jesús, bi 'yεnyø ja'i p'uya:

—Majuani ngue guehna rá pøngahya Oja mí ja ngue da εcua ja ra ximhai na.

¹⁵ Bi zänyø ja'i p'uya ngue xta nzixra Jesús, xti japa nts'edi ngue di ndast'abi. Pe nu'mø mi bađi te sänyø ja'i p'uya, bi zop'ua yø ja'i ra Jesús, bi ma mayá ra nyuni.

Bi n'yo maxøts'e ra dehe ra Jesús.

¹⁶ Nu'mø mi dahra nde, nu'ua yø xädi ra Jesús bi map'ua brá ja ra zabi. ¹⁷ Pe ra Jesús hñni zorpu 'buhyø xädi, 'ne ya bi nxui. Nu'ua yø xädi p'uya, bi yat'a n'na ra barco, bi ma ngue di 'dasra dehe da zømp'ua ja ra hñini Capernaum. ¹⁸ Bi mædi bi n'yo n'na ra ndønthi p'uya, bi nangyø fænthe. ¹⁹ Nu'mø mi n'yo'a cut'a o 'dato kilómetro p'ua ja ra dehe, bi nu p'uya ngue mmap'ua ra Jesús da guatra barco, ní 'yo maxøts'e ra dehe. Bi nsu'ua yø xädi p'uya. ²⁰ Pe ra Jesús bi 'yεmbi:

—Go guecä. Ogui sūh —bi 'yεmbi.

²¹ Nu'ua yø xädi p'uya, ra ndi johya ngue ya mmap'ua ra Jesús, da zømp'ua ja ra barco. N'na zihmantho bi zøn'a nnengui hapu mani ma p'uya.

Yø ja'i εmmei honna Jesús.

²² Mi hyaxpaya, nuya yø ja'i xpí gop'ua man'na nguadi ra dehe ya padí ngue hønna n'na ra barco mi jap'ua, gue'a bi 'yo yø xädi ra Jesús. Pe ra Jesús bá cohi. ²³ Ya himma ya'atho p'uya, bi zø hmi'da yø barco bá nεxpua ja ra hñini Tiberias, bi zøp'ua ja ra xequi bi ja mammađi Oja 'mø bi 'uinyø ja'i.

²⁴ Nuya yø ja'i ya, mi nu ngue hñjo'o p'ua ra Jesús, ni xinga guehyø xädi di 'bup'ua. Bi 'yo'ua yø barco bi zø p'uya, bi ma da homp'ua Capernaum.

Nuna ra Jesús, guehna ra hmε di unna 'da'yo te na.

²⁵ Mi zøm man'na nguadi ra zabi yø ja'i p'uya, ja ni dimp'ua ra Jesús. Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xänbæte, çha bi nja gui søcua ya?

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Majuani dí xi'ah, guí honju ya, porque ngue gä nsihmε 'ne gä nniyah.

Hingue masque gni hyonj_u ngue di tinni mmaih_u hanja ya yø hmεya dí øt'e. ²⁷ 'Yo 'be go gadi ja ndumm_u ha gdi timhm_u'a ra hmε da thogui. Sinoque dami ja ndumm_u ha gdi timhm_u'a ra hmε di nja para zantho, nuna guehna di 'da'ah_u ra 'da'yo te na. Nuna guehna ra hmε di 'da'ah_u ra N'yoh_u bí 'yε mahets'i na. Porque nuna Oja ra Papá, guehna bi 'dacá ra ts'edi ngue ngu'a ga øt'e.

²⁸ Bi t'ännbaya, bi t'εmbi:

—¿Te 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya para ngue da numanho Oja ya yø hya nneque ga øt'ähe?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nu'a ra hya nne Oja gui 'yøth_u, gue'a ngue gui 'yεc'εih_u'a to bá penhni.

³⁰ Bi t'εmbaya:

—¿Tema hmεya gui 'yøt'e ga nnugähe, n'namhma ja ga εc'εi'ähe p'uya? ¿Te 'be'a da zä gui 'yøt'e? ³¹ Conque ma mboxitah_u, bá nsihmε p'u bí ja ra dapo, tengutho nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ngue εna: “Nuna ra Moisés bi unyø ja'i ra hmε bí 'yε mahets'i”, i εnna hya.

³² Mi nya ra Jesús, bi 'yεna:

—Majuani dí xi'ah_u, nuna ra Moisés hingo bi unna hmε bí 'yε mahets'i na, sinoque guehna ma Papägä bi un'a. 'Nε guehna majuani ngue di 'da'ah_u ra hmε bí 'yε mahets'i na. ³³ Porque nu'a ra hmε di un'Oja, gue'a bí 'yε mahets'i'a, guehna di unna 'da'yo te yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

³⁴ Bi t'εmbaya:

—Ague grá hmu, zant'a gui 'daje na ra hmε gui mmam'mø.

³⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Nugä guecä'a ra hmε di unna 'da'yo te. Nu ra ja'i da denngagui, hinjam'mø di ntuma nthuhu. Nu'a da 'yεc'εigui, hinjam'mø di ntuthe. ³⁶ Pε ya dí xi'ah_u ngue hingui εc'εigah_u, madague'a gui nnuh_u te dí øt'e. ³⁷ Nu'u yø ja'i bi dacá ra Papá tenngä'u. Nu'u to tenngui, hinjonda 'yεmbi: “Yo gui tenngui”. ³⁸ Porque himbi 'benngä mahets'i ngue da gue'a te ma pähäε ga øt'e, sinoque dá εhε ngue ga ørpabi rá pähä'a to bá penngui. ³⁹ Pε nu'a te rá pähä ma Papá bá penngui, i nne'a ngue nu'u yø ja'i bi däqui, hinjondi m'medi, sinoque ga øt'e

ngue di bennate 'mø ra pa rá nzeGui. ⁴⁰ Nu'a te rá pähä'a to bá penngui, guehna ngue di nja ra 'da'yo te para zantho te'o Gä da badi te'o'a rá Ts'unt'u Oja 'nε da 'yεc'εi. Nugä ga øt'e ngue di bennate 'mø ra pa rá nzeGui.

⁴¹ Gue'a ga nzahyø judío na ra hya bi manna Jesús, di api ngue bi 'yεna: “Go guecä'a ra hmε bí 'yε mahets'i”. ⁴² Di n'yεmbaya:

—¿Ua hinga guehna ra Jesús, rá ts'unt'u ra José na? A nuju p'uya, dí pahma rá papá 'nεhra mamá na. ¿Hanja ngue εna ngue bí 'yε mahets'i 'mø?

⁴³ Mi nya ra Jesús, bi 'yεna:

—'Yo nimantho gui nemhyah_u. ⁴⁴ Nu'mø hinna ngue hra Papá bá penngui da 'yøt'e ngue di ntetyø ja'i, ya hinjonda denngui. Pε nu'u tenngui, nugä ga øt'e ngue di bennate 'mø ra pa rá nzeGui. ⁴⁵ Nuna ra hya nt'ot'i p'u ja yø libro bi 'yotyø pøngahya Oja, i εna: “Nuna Oja, da 'yøt'e ngue da bahyø ja'i hanja na”. Janangue nuyá, nu to Gä øde te mmanna Papá, 'nε da 'yεt'a mmu ra hya xänbab_i, gue'u tenngä'u.

⁴⁶ Hingue masque to ya xpá nnu'a ra Papá. Sinoque nu'a bí 'yεp'u 'bu Oja, gue'a go pa'a. ⁴⁷ Majuani dí xi'ah_u, ngue nuya yø ja'i εc'εigä ya, ya ja ra 'da'yo te para zantho. ⁴⁸ Go guecä'a ra hmε di unna 'da'yo te. ⁴⁹ Conque nu ma mboxitah_u p'u ja ra dapo, bi zi n'na ra hmε bí 'yε mahets'i. Pε himbi m'mu para zantho, sinoque bi du dam'mεfa. ⁵⁰ Pε nuna ra hmε dí mmangä, guehna bí 'yε mahets'i na. Nu to da zi na ra hmε naya, ya hinda du. ⁵¹ Nugä guecä'a ra hmε bí 'yε mahets'i, madague'a drá ja'igä. Nu to da zi na ra hmε na, di m'mu para zantho. Nu'a ra hmε ga ungä p'uya, guehna ma do'yogä na. Dadi ungä ma do'yo para ngue di nja ra 'da'yo te yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

⁵² Di njun'mahyase yø judío p'uya, di n'yεmbi:

—¿Pε ua da zä di 'dacju rá ngø 'mø ngue ga sahu? —di n'yεmbi.

⁵³ Mi nya ra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Majuani dí xi'ah_u, jatho ngue gui saphu rá ngø ra N'yoh_u bí 'yε mahets'i, 'nε gui siphu rá ji, n'namhma ngue di nja'ah_u ra 'da'yo te. ⁵⁴ Nu'a da zacä ma ngø 'nε da

zicä mā ji, ya ja ra 'da'yo te para zantho ra ja'i. 'Nε ga øt'e ngue di bennate 'mø ra pa rá nze gui. ⁵⁵ Porque mā ngögä, majuaní ngue guehna nnøpā nts'ihmε yø ja'i na. Mā jigä p'uya, gue'a gui thocra duthē yø ja'i'a. ⁵⁶ Nu ra ja'i da zacä mā ngø 'nε da zicä mā ji, guehna dí n'yogä'be na. ⁵⁷ Nu'a mā Papá i 'bui, 'nε dí 'bucä conná ngue'a. Nuna mā Papá bá penngui para ngue ga japi di m'mai te'o da zacä mā ngø. ⁵⁸ Janangue ja n'na ra hmε bí 'yε mahets'i ngue di unna 'da'yo te para zantho. Nuna ra hmε na, hinga ngu'a ra hmε bi zi'ua mā mboxitahε 'nε siempre bi du dam'mefa.

⁵⁹ Nuna ra Jesús, nguna ra hya bi xänmba yø ja'i bi mpeti p'ua ja ra njia Capernaum.

Rá Jesús bi manyø hya ngue ra te para zantho.

⁶⁰ Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na ra hya bi nxänbäte ra Jesús, nu'ua yø ja'i tennba ni ma, xangu bi 'yεna:

—Nuna ra hya mmanya, xanhennitho di fahna. ¿Hague da mba'a n'na'a te mmanu?

⁶¹ Bi bahra Jesús ngue di njun'mahya yø ja'i co nuna ra hya bi ma. Bi 'yänbaya, bi 'yεmbi:

—¿Ua gui mbøcuehε nguehna ra hya naya? ⁶² ¿Tegue ngu gui mbεmhmε 'mø gui nnuhε ra N'yohε bí 'yε mahets'i ngue hōnda mengui di map'ua bí 'yεhε? ⁶³ Hōnse ra Espíritu Santo di unna 'da'yo te. Nuna ra hya dí xi'ahε ya, i nne da mā ngue gui 'yεc'εigahε, hingue dí εn'ahε ngue gui saju. ⁶⁴ Pε nuya 'bu i'da ngue hinguí εc'εigahε.

Bi manna nguna ra Jesús, ngue ya m'met'o mi padí ndana gue'a hinguí εc'εi, 'nε padí te'o ja ngue di dá. ⁶⁵ Bi 'yεmbaya:

—Janangue ya xtá xi'ahε m'met'o ngue nu'mø hinna ngue hra Papá da 'yøt'e ngue di ntetyø ja'i, ya hinjonda denngui.

⁶⁶ 'Bexpi madi bi go'a nxatha xangu yø ja'i mi tenna Jesús. Bi zop'ua p'uya, ya hinga 'dap'ua n'youi. ⁶⁷ Nuna ra Jesús bi 'yánya 'de'ma yoho yø xädi, bi 'yεmbi:

—¿Ua xquet'a gui nne gui 'yøthε tengutho øtyø ja'i ngue hεgä p'ua?

⁶⁸ Bi dahra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, hinjon man'na da zä ga tennähe. Nuna ra hya gui mma, ra hya ngue ra 'da'yo te para zantho na. ⁶⁹ A nugähe

p'uya, dí εc'εigähe 'nε dí pahme ngue rá Ts'ant'ua'i Oja.

⁷⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Nugä go dá huan'nahε 'de'ma yo nc'ei. A nuna n'na nc'ei ngue'ahε ya, rá pähä ra zithu ørpe.

⁷¹ Ra Jesús bi manna ra hya na, pε nuna bi ma, guehna ra Judas Iscariote rá ts'ant'ua ra Simu na. Porque ra Judas guehna ja ngue di dá ra Jesús, 'nε guehna n'na nc'ei'ua 'de'ma yoho yø xädi na.

7

Ni xinga gue'ua yø cu ra Jesús di εc'ei.

¹ M'mefa na ra hya na p'uya, bi n'yop'ua ja yø xequi ngue ra häi Galilea ra Jesús. Pε hinguí nne da n'yop'ua ja ra häi Judea porque nne di nhote yø hmu yø judío.

² Ya xma nguερpatho di nsännigo yø judío guehna ra ngo mahoqui yø ngumpaxi.

³ Nu'ua yø cu ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue n'nadua gui 'bui? Damí pøngua ni ma Judea, n'namhma ngue 'nε'ua yø ja'i εc'ei'i p'ua, da nu te gui øt'e. ⁴ Nu ra ja'i nne ngue da fadi te ga 'yo, hinga nt'aguitho da 'yøt'a te øt'e. Ya gui øtya tengu ya, pε gue da badi gätho yø ja'i na te gui øt'e.

⁵ Nguna bi xifi porque ni xinga gue'ua yø cu di εc'ei. ⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Tobe hinguí sønna ora ga mmagä p'ua gui xicui. Pε nu'ahε, hont'a goma ora sä ngue gui mmähä. ⁷ Nu'ahε, hinguí nnu man'ua'ahε yø ja'i. Pε nugä nnu man'ugä yø ja'i, porque dadi jagä majuaní ngue xants'o te ga 'yo yø ja'i. ⁸ Ni mähä ra ngo ya. Nugä hinga mma porque tobe hinguí sønna ora ga mmagä p'ua.

⁹ Mi juadi bi xihyø ja'i na ra hya na p'uya, bá cop'ua Galilea ra Jesús.

Rá Jesús ya 'bup'ua ha bi nsännigo yø judío.

¹⁰ Mi juadi bi ma ra ts'ännigo yø cu ra Jesús, xquet'a 'nεεε ra Jesús bi ma ra ts'ännigo. Bi 'yøt'e ngue hinguí pahyø ja'i ngue 'yop'ua, ya mme nt'aguitho ga 'yo.

¹¹ Nuya yø hmu yø judío homp'ua ja ra ngo ngue'mø di 'yop'ua ra Jesús. Di n'yεmbi:

—¿Hapε 'bu'a ra n'yohε'a? —di n'yεmbi.

¹² Nup'ua ha 'buhyø ja'i, xangu to di c'a na ra Jesús. 'Bu i'da εna: “Ra hoga n'yohε'a

n'yø". Pε mī'da p'aya i εna: “¿Tegue dra hoga n'yohu na 'mø, hante gue hätyø ja'i”, i εna. ¹³ Pε nuya yø ja'i nnu manho ra Jesús, hingui nnepe da fadi ngue nnu manho, porque supyø hmu yø judío.

¹⁴ Comma emade ra ngo 'mø mi yurbu ja ra nija ra Jesús ngue bi nxännbate. ¹⁵ Nu'u yø judío, di 'yøtho'a te ra hya mmana Jesús, di n'yεmbi:

—¿Haru go bá ha'a ra hya mmana? 'Nε hindí nnuhu ngue xta mma ra xädi.

¹⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuna ra hya dí xännbategä, himma hyasägä na. Nu'a bá penngui, go rá hya'a. ¹⁷ Nu'mø to da ne da 'yørpabi rá pähä Oja, guehna da bahna ngue'mø ní 'yεp'u 'bu Oja na ra hya dí xännbate, ogue ma hyasε dí mma. ¹⁸ Nu ra ja'i ngue rá hyasε mma, ga 'yøt'e ngue da nu manhose yø ja'i. Pε nu'a di ja ndummui ngue da hnu manho'a to bá penhni, guehna majuaní ra hya mmana. 'Nε hin tema fehni da thinnbi.

¹⁹ ¿Ua himma juani ngue bi 'da'ahu ra ley ra Moisés? Conque nu'a ra ley'a, hinjongui pøni ngue gdi εc'εih'u ya yø hya mman'a. ¿Hanja ngue guí nne gui hyoju, guí εnj'u ngue hindí εc'εigä te mmamp'u ja ra ley?

²⁰ Mi dahyø ja'i p'aya, bi 'yεmbi:

—Ra ts'onthi guí n'youi ya. ¿Te'o guí εna ngue nne da hyo'i?

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Hønda n'na ra hya dá øt'ä 'mø ra pa ngue ra ts'äya, 'nε gä gadi 'yøthohu. ²² Nuna ra Moisés, bi zoc'ahu n'na ra hmεpya, ni hu ngue ra circuncisión, madague'a hingø bi futi, sinoque gue'u yø mboxita bi futi. Janangue njap'u gui mmεpyahu yø ts'unt'u 'mø bi m'mai, madague'a di tocabi ra pa ngue ra ts'äya, pε ngutho gui mmεpyahu. ²³ A nuyá, para ngue hingui 'dasthoh'a te mmana ley bi 'yotra Moisés, guí mmεpyahu n'na ra ts'unt'u 'mø bi m'mai, madague'a ra pa ngue ra ts'äya. ¿Hanja ngue guí sacju ngue dá øthegä n'na ra n'yohu 'mø ra pa ngue ra ts'äya 'mø? ²⁴ 'Yo høntho guí nnuhu n'na ra cosa sä 'bexqui haxhu ra güenda. Nu'mø guí nne gui hyaxhu ra güenda, pε 'bet'o nmajuani gdi padi hanja'a te guí mmamhmu.

Bi ma haru ra mmengu ra Jesús.

²⁵ Bi madi di n'yänni 'da'u yø mmengu Jerusalén, di n'yεmbi:

—¿Ua hinga guehna nthoni ngue da tho na 'mø? ²⁶ Pε ya 'buhn'u ya, ya yah'u yø ja'i 'nε hinte xifi. ¿Ua di εc'εi yø ts'ut'abi ngue da guehna ra Cristo na 'mø? ²⁷ Pε dí pahmu haru ra mmengu na. A nu'mø bá ε'a ra Cristo, hinjonda badi ha di 'yε'a.

²⁸ Nup'u ja ra nija mi xännbate ra Jesús, mi 'yøde te mmanyø ja'i. Bi ts'edi bi 'yεmbi:

—Ya guí εna ngue guí pahmu ha dá εcä. Pε himma partesε ngue dá εcä. Sinoque dá εcä ngue nuna majuaní Oja i 'bui, guehna bá penngä na. Pε hingui pahmu te'o na. ²⁹ Nugä go dí pacä te'o na, porque ja dá εcä p'u bí 'bu'a, 'nε go bá penngä'a.

³⁰ Co nuna ra hya na p'aya, bi ne xti bentyø ja'i ra Jesús ngue xta ngot'i. Pε hinjombi bent'i porque him maní zøhrá ora. ³¹ Xangu yø ja'i bi 'yεc'εi ra Jesús ngue guehna ra Cristo na. Di n'yεmbi:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, ya øtyø hmεya tengutho t'εmbi da 'yøtra Cristo 'mø bá εhε.

Yø fariseo bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

³² Nuya yø fariseo bi 'yøde te mmanyø ja'i ngue εmbi guehna ra Cristo na ra Jesús. Yø fariseo p'aya, conyø hmu yø mmäcja bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i. ³³ Mi nya ra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Zits'urbu guí nnuju ua guí 'buhmu. Ya himma ya'atho ga mmagä p'u bí 'bu'a to bá penngui. ³⁴ Gui hyonju p'aya, pε ya hinha gui tinju, porque hinda zä guí thohmu p'u ha ga m'mucä.

³⁵ Di n'yänse yø judío p'aya, di n'yεmbi:

—¿Haru go di ma na p'aya, ngue εna hinga timhmu ha di ma? ¿Ua daní mpa man'na nguadi yø häi yap'utho ngue da xännba ra hya yø judío da timp'u? ¿Ua gue gue'u yø mmenguhu da ma da xännbi?

³⁶ ¿Mbe te nne da manna ra hya xicju na, ngue εna: “Gui hyonju, pε ya hinha gui tinju, porque ya hinda zä guí thohmu p'u ha ga m'mucä”?

I pøhra dehe di unna 'da'yo te.

³⁷ Nuna rá nzequi ra pa ngue ra ngo, guehna ra pa εmbyø ja'i ngue tate ra

dannigo na. Nuna ra pa na p'uya, bi nangra Jesús, bi ts'edi bi 'yembyø ja'i:

—Nu'mø te'o tūthe ya, dá εcua di nsithe.

³⁸ Nu ra ja'i εc'εigä ya, nup'ua ja rá mmæi ra ja'i tengutho 'mø di pøhra dehe ngue di unna 'da'yo te. Porque ngu'a mmanna Maca Libro.

³⁹ Nuna ra hya na, bi ne bi ma ngue nu to da 'yεc'εi, ya di n'youi ra Espíritu Santo. Porque tobe him manī ma mahεts'i ra Jesús ngue da pennbabi ra Espíritu Santo yø ja'i.

Hinga 'da'igu mmanyø ja'i.

⁴⁰ Mi t'øhna ra hya mmanna Jesús, bi 'yεn'i'da yø ja'i p'uya:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, guehna rá pøngahya Oja mi ja ngue da εcua ja ra ximhai na.

⁴¹ Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Nuna ya, guehna ra Cristo naya —bi 'yεna.

Pε mi'da yø ja'i di n'yεmbi:

—Himma juani'a. Porque ra Cristo hinga Galilea di 'yε'a. ⁴² I mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue nuna ra Cristo, da guehna n'na rá mbom'mεto ra dast'abi David. 'Nε drá mmengu Belén nup'ua ja ra mmengu ra David.

⁴³ Ya hinga n'nat'a mmanyø ja'i ngue di nxifi te'o na ra Jesús. ⁴⁴ Bi ne 'da yø ja'i xtí bentra Jesús ngue xta ngot'i, pε hinjombi bent'i.

Yø ts'at'abi hingui εc'εi ra Jesús.

⁴⁵ Nu'ua yø policia bá nεxpua ja ra nija, bi mengui bi zømp'ua 'buhyø fariseo conyø hmu yø mmácja xi menhni. Bi t'εmbuya:

—¿Hanja ngue hingua sihu p'uya?

⁴⁶ Mi dahyø policia, bi 'yεna:

—Pε hinjam'mø ha di t'øde da man'a n'na ra ja'i tengu mmanna ra n'yohu na.

⁴⁷ Yø fariseo p'uya bi 'yembyø policia:

—Xquet'a 'nε'ahu ya bá thä'ahu ya. ⁴⁸ Ya guí nnuhu ngue hinjongui pøni ngue di εc'εi'ua ma hmuhu na ra n'yohu na, ni xinga gue'ua yø fariseo di εc'εi na. ⁴⁹ Pε nuya yø ja'i εc'εi na ra n'yohu na, guehya hingui pahra ley ya, 'nε guehya yø ja'i da ma ra castigo ya.

⁵⁰ Nuna ra Nicodemo, guehna bi ma n'na xui bá nyaui ra Jesús, xquet'a yø n'yohu yø fariseo na. Bi 'yεnna p'uya:

⁵¹ —Nup'ua ja ra ley dí cahu, mmamp'ua ja ra ley ngue hinga sä da ma masentencia n'na ra ja'i, mente tobe hingui ja ra ts'at'abi ngue da t'øde tema hya da man'a ma yapī.

⁵² Bi t'εmbra Nicodemo p'uya:

—¿Xquet'a 'nε'i grá mmengu Galilea 'mø? Damī xädi te mmanna Maca Libro. Ja guí nnup'ua p'uya ngue hinga n'na rá pøngahya Oja ni bøn'a Galilea.

N'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi bi ts'ixpu 'buhra Jesús.

⁵³ Bi ma yø ngu n'na ngu n'na yø ja'i.

8

¹ Pε ra Jesús bi map'ua bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. ² Mi hyaxpua, ya nεcahai, bá pengui, bi zøp'ua ja ra nija. Bi guat'i gätho yø ja'i p'ua ha 'bui. Bi mihra Jesús ngue bi xänbä ra hya yø ja'i. ³ A nu'ua yø xänbate ngue ra ley conyø fariseo, bi zispabi n'na ra xisu xi ma mabent'i, ngue xi thinnbabi n'na ra n'yohu hingra ndø. Bi ma ma 'bä'mi p'ua made na ra xisu p'uya. ⁴ Bi t'εmbra Jesús:

—Aguε grá xänbate, nuna ra xisu 'bucua, bi ma mabent'i 'mø mi thinnbabi n'na ra n'yohu ngue hingra ndø. ⁵ A nup'ua ja ra ley bi 'yotra Moisés, ja mmamp'ua ngue da tho ya yø xisu njap'ua, ngue da 'bando. Xi'i, ¿te guí mmanna ra hya naya?

⁶ Bi xihna ra hya na, porque nne da nurpi ngue'mø hinga gue'a ra hya da manna Jesús, para ngue da zä di yapī. Nuna ra Jesús bi ndoqui, ot'a häi conná saha. ⁷ Pε hingui säya'ua yauī ngue änni tema hya da ma. Bi m'mä p'uya, bi 'yεmbi:

—Nuua guí 'buhma ya, nu'mø 'bucua n'na nc'εi ngue hinjam'mø di øtra ts'oqui, gue'a rá mædi da mando ra xisu'a —bi 'yεmbi.

⁸ Bi ndojtho mahøn'a p'uya, ngue ot'a häi conná saha. ⁹ Pε mi 'yø'a ra hya sihyø ja'i p'uya, bi dār'man'ua yø mmæi yø ja'i porque padī ngue gä ja yø ts'oqui. Bi bønī 'da mi'da p'uya. Rá mædi bi bønyø daja'i. Nu'mø mi bønī gätho p'uya, bi gose p'ua ra Jesús co 'nεhra xisu ma yapī bi goseui p'ua. ¹⁰ Mi guxrá ya ra Jesús, bi nu ngue hinjongui 'bap'ua, ya mahøndra xisu 'bap'ua. Bi 'yεmbuya:

—Ague grá xisu, ¿hapu 'bu'u madí yap'a'i ya? Ya hinjombi zänni ngue da tho'i ya 'mø.

¹¹ Mi dahra xisu, bi 'yena:

—Ya hin'na ya, grá hmu.

Bi 'yembra xisu mahon'a ra Jesús:

—Ni xinga guécä ga sänni ngue da tho'i ya. Ni ma ya, pe 'yoní mantho hõnguí øtra ts'oqui.

Da xojpa yø mmæi yø ja'i ra Jesús.

¹² Nuna ra Jesús, mahombi zohyø ja'i, bi 'yembi:

—Nugä ga øt'e ngue da xohyø mmæi yø ja'i. Nu ra ja'i da ðennu, guehna ra ja'i di nja ra 'da'yo te na, pe ya hinní mantho di n'yo mants'o ra ja'i.

¹³ Yø fariseo bi 'yembra Jesús:

—Nu'i gadi jase majuaní ra hya guí mma. Hinte di muui ra hya guí mma.

¹⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuna ra hya dí mmangä, di muui na, madague'a dadi jase majuaní ra hya dí mma. Pe nugä dí padi ha dá ehé, 'ne dí padi ha nná ma. Pe nu'ahü hingui pahmu ha dá ecä, ni xinguí pahmu ha nná magä.

¹⁵ Nu'ahü guí haxhu ra güenda tengutho ga hyaxra güenda yø ja'i ua ja ra ximhäi. Nugä hinjondí haspa ra güenda. ¹⁶ A nu'mø xinga haxä ra güenda, nu te ga sännä ngue di nja, pegue dra hya njuantho ga sänni. Porque hinda 'dase ga haxä ra güenda. Nuna ra Papá bá penngagui, guehna 'da gda haxä'be ra güenda na. ¹⁷ Nup'u ja ra ley guí cahü, nt'ot'i p'u ra hya ngue nu'mø yoho yø testigo 'da'igu mma, jatho ngue da t'ec'ei te mma. ¹⁸ A nuyá, guécä dadi jase majuaní ra hya dí mmangä. Nuna ra Papá bá penngui, 'nehna di ja majuaní ra hya dí mmangä na.

¹⁹ Bi t'embuya:

—¿Hapu go 'buhní Papá?

Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'ahü hingui pacju, ni xinga guehna ma Papágä guí pahmu. Nu'mø ngue gdi pacju, xquet'a 'nehma Papágä gdi pahmu 'mø.

²⁰ Nu'mø mi xännba ra hya yø ja'i p'u ja ra nija ra Jesús, guehya yø hya ja ua bi xifi. Bi m'mä p'u ja yø njamnyu ngue ra ofrenda. Pe hinjombi bent'i ngue xta ngot'i, porque tobe him maní zønna ora.

Hinda zä da ðenyø ja'i p'u di ma ra Jesús.

²¹ Mahombi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Ga mmagä, 'ne gui hyonju. Gui tuhü, pe himma hoquitho ni ts'oquihü. Nup'u ha gda magä, hinda zä guí tenngahü.

²² Yø judío p'uya, di n'yembi:

—¿Ua da zä di nhyose nü, ngue hinda zä ga tenhnü ha di ma?

²³ Mi nya ra Jesús, mahombi 'yembi:

—Nu'ahü, gyø mmenguhü ua ja ra ximhäi. Pe nugä drá mmengugä mahets'i. Nu'ahü gyø mmenguhü ua ja ra häi, pe nugä hindrá mmengugä ua ja ra ximhäi.

²⁴ Janangue nugä dí xi'ahü ngue guí tuhü 'ne himma hoquitho ni ts'oquihü. Guehna hingui nhohní ts'oquihü na ngue hingui ec'ei gahü ngue dí mma te'ogui.

²⁵ Bi t'ännbuya, bi t'embi:

—¿Pe te'o'i p'uya?

Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ya xtá xi'ahü m'met'o te'ogä. ²⁶ Xangu mi'da yø hya da zä ga xi'ahü, 'ne da zä ga hats'ahü ra güenda. Pe nuna ra hya dí xicä yø ja'i ua ja ra ximhäi, guehna ra hya dí øde mman'a to bá penngui, pe gue majuaní ra hya mman'a.

²⁷ Pe himbi ðinyø mmæi yø ja'i ngue guehna rá Papá i mma. ²⁸ Janangue bi 'yembi:

—Nu'mø gá cuathü ra pont'i ra N'yohü bí 'ye mahets'i, guí pahmu te'ogä p'uya. Hinda zä ga sänse ra hya ga mma. Nuna ra hya xänngagui ra Papá, guehna dí mmangä na. ²⁹ Porque dí n'yogä'be'a to bá penngui. Nugä hingui hegase ma Papá, porque nu te nnu manho, que'a zant'a dí øt'a.

³⁰ Mi manna ra hya na p'uya, xangu yø ja'i bi 'yec'ei ra Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a yø basi Oja.

³¹ Ra Jesús bi 'yembyø judío xi 'yec'ei:

—Nu'mø hingui hyehmü na ra hya dí xi'ahü ya, majuaní ngue gue'ahü ma xädi'ahü 'mø. ³² 'Ne gui pahmu xanho na ra hya majuaní. Nuna ra hya majuaní p'uya, guehna da yan'ahü na.

³³ Mi dahyø ja'i, bi 'yembi:

—Nugähe yø mbom'meto gähe ra Abraham. 'Ne hinjam'mø to xtá øt'e ngue ma hmuhe. ¿Hanja'a guí mma ngue guí ena da ma nhyanigähe?

³⁴ Nuna ra Jesús bi 'yɛmbyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahɛ ngue nu to gä øtra ts'oqui, guehya ya xä mbɛnt'ui ra ts'oqui ya. ³⁵ Nu ra ja'i ngue ra hmiqũtho, 'bɔp'ɛ ja rá ngu rá hmu, hinguí zamp'ɛ ja ra ngu na ra hmiqũ. Pɛ nu'a ngue rá ts'unt'ɛ ra hmu, zamp'ɛ ja rá ngu'a. ³⁶ Janangue nuyá, nu'mø ngue da yan'ahɛ rá Ts'unt'ɛ Oja, ya majuani gá nyamhmɛ 'mø. ³⁷ Nugá dí padí ngue yø mbom'meto'ahɛ ra Abraham. Pɛ guí nne gui hyoja, porque hinguí nnu manhohɛ ra hya dí mmangá. ³⁸ Ya dá xi'ahɛ te gä dí nnugá p'ɛ bí 'bɔhma Papá. Pɛ nu'ahɛ gadi siguetho guí øthɛ'a te xi'a ni papáhu.

³⁹ Mí dahyø ja'i p'ɛya, bi 'yɛmbi:

—Nu'a ma papágáhe gue'a ra Abraham.

Mahømbi 'yɛnna Jesús:

—Nu'mø ngue dyø basi'ahɛ ra Abraham, dague'a te bi 'yøtra Abraham guí 'yøthɛ 'mø. ⁴⁰ Pɛ nuyá guí nne gui hyoja. Conque dí xi'ahɛ ra hya majuani, nuna ra hya dí øcá mman'Oja, guehna dí xi'ahɛ na. Pɛ nu'a guí nne gui 'yøthɛ ya, hinga ngu'a bi 'yøtra Abraham. ⁴¹ Nu'ahɛ guí øthɛ tengutho ø'ni papáhu.

Mahømbi 'yɛnyø ja'i p'ɛya:

—Nugáhe, hindyø thimbasitho gáhe. N'nat'a ma papágáhe 'bɛi, gue'a Oja'a.

⁴² Mahømbi 'yɛnna Jesús:

—Nu'mø ngue nmajuani ngue guehna Oja ni papáhu, gadi macjɛ 'mø. Porque nugá dá ɛcá p'ɛ 'bɛ Oja, 'nɛ ya dí 'bɛcua ya. Híndá sänse ngue dá ɛcua, sinoque Oja bá bennguí. ⁴³ ¿Hanja ngue hinguí sä gui tímhmɛ na ra hya dí mmangá? Hinguí tímhmɛ hanja ra hya, porque hinguí nne gui 'yøhmɛ na ra hya dí xän'nahɛ. ⁴⁴ Nu'a guí nnøpa papáhu, gue'a ra zithu'a. Nu'a ra hya nnu manho na p'ɛya, guehna guí nne gui 'yøthɛ na. Nuna ra zithu, guehna ra hyote na asta guerp'ɛ bá fɛdi. Hínjam'mø dí mman'a te majuani. Nu'mø ya, gä ra fehni ga ya. Gä rá hyasɛ ga ya porque ra fehni. 'Nɛ guehna nnøpa papá'ɛ to mmanna fehni na.

⁴⁵ Pɛ nugá ngue majuani na ra hya dí xi'ahɛ, hinguí ɛc'ɛigahɛ. ⁴⁶ Gátho'ahɛ ya, hínjonda bønɛ da 'yɛnguí ngue ja ma ts'oqui. Xi'mø ngue majuani ra hya dí xi'ahɛ, ¿hanja ngue hinguí ɛc'ɛigahɛ 'mø? ⁴⁷ Nu'a rá basi Oja

ya, gue'a di ho da 'yøde te mman'Oja'a. Pɛ nu'ahɛ ngue hinyø basi'ahɛ Oja, janangue hinguí nne gui 'yøhmɛ ra hya mman'Oja.

Ya mí 'bɔhra Cristo hante dí m'mɔhra Abraham.

⁴⁸ Mí dahyø judío p'ɛya, bi 'yɛmbra Jesús:

—Ni 'yup'ɛ te dí mmangáhe ngue grá mmɛngu p'ɛ ja ra hái Samaria, nu'i guí n'youi ra ts'onthi.

⁴⁹ Mí dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Hín teni ts'oqui dí n'yogá'be. Nu'a te dí øt'ä, dí nnu mansugá ma Papá. Pɛ nu'ahɛ hinguí nnu mansujɛ. ⁵⁰ Nugá híndí honi ha dí nu mansugyø ja'i. Nuna Oja go honnguí ha dí nu mansugá yø ja'i na. 'Nɛ haxta ra güenda Oja ya, te'o ngue hinguí suguí.

⁵¹ Nugá majuani dí xi'ahɛ ngue nu to ørpa masu ra hya dí mmangá, guehna ra ja'i hínjam'mø da du na.

⁵² Mí dahyø judío p'ɛya, bi 'yɛmbi:

—A nuyá, dadi seguragáhe ya ngue guí n'youi ra ts'onthi. Xi ra Abraham 'nɛ gátho mi'da yø pøngahya xä m'mɛi, gä xä ndu. Nu'i p'ɛya guí ɛna: “Nu'a to da 'yørpa masu ra hya dí mmangá, guehna ra ja'i hínjam'mø da du na”, guí ɛna. ⁵³ ¿Ua man'na go ma da'i ngue'a ma papágáhe Abraham? A nuna bi du. 'Nɛhyø pøngahya xä m'mɛi gä xä ndu. ¿Te'o guí ɛna ngue gue'e 'mø?

⁵⁴ Mí dahra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu'mø ngue go gdi honi ha dí nu mansugá yø ja'i, hínte dí muui 'mø ɛscá yø ja'i 'mø. Pɛ nu'a honi ha di hnu mansugá, guehna ma Papágá na. Nuna guí ɛna ngue ni Ojahɛ. ⁵⁵ Pɛ hinguí pahmɛ na p'ɛya. Nugá go dí pacá na. Nu'mø ga ɛna ngue híndí pacá Oja, xquet'a dí fehni gá 'mø tengutho'ahɛ ngue gyø fehnihu. Pɛ nugá majuani dí pacá na, 'nɛ dí ørpa masu te xiqui. ⁵⁶ A nuna ma mboxitahɛ ra Abraham, bi johya na ngue mambá ɛp'ɛ ra pa ga søcá ua. Bi badi hanja, janangue ɛmmɛi bi johya.

⁵⁷ Mí dahyø judío p'ɛya, bi 'yɛmbra Jesús:

—Tobe hinguí 'bɛ'a nyote ma'dɛt'a njeya, 'nɛ go gui 'yɛna gá nu ra Abraham.

⁵⁸ Mí dahra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahɛ ngue ya nmi 'bɛcá hante dí m'mɔhra Abraham.

59 Bi guxyø do yø ja'i p'uya, ngue da mando rā Jesús. Pē rā Jesús bi thop'u mādē ha 'b'hyø ja'i, bi bōmp'u ja rā nija, bi ma.

9

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu ngue rā xādä.

1 Nup'u ni nthohra Jesús, bi nu n'na rā n'yohu ngue rā xādä asta gue'mø mamba mi. 2 Bi 'yānya yø xādi p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague grā xānbate, ¿hanja ngue ya rā xādä 'mø mambá mihna rā n'yohu na? ¿Ndanā gue'a ja rá ts'oqui, guehna rā n'yohu, ua rá papá, ua gue rá mamá ja rá ts'oqui ngue bi njap'u?

3 Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Hin'i nxādä nā rā n'yohu ngue conná ts'oquis, oque rá ts'oqui rá papá oque rá mamá. Sinoque bi nxādä para ngue conná guehna da fādi ngue ja rá ts'edi Oja ngue te da 'yørpe. 4 Mente jap'u rā tiempo ya, jatho ngue ga ørpabi rá 'befi'a tō bá penngui. Porque da 'yēhra pa ngue ya himma nza te ga pēfi. 5 Mente dí 'bucua ja rā ximhäi, ma ga øt'e ngue da xohyø mmui yø ja'i.

6 Mi juadi bi manna rā hya nā, bi zo'a häi rá jini rā Jesús. Bi 'yøtra bōhäi conná jini, bi gōspa maxøts'e yø dā rā xādä. 7 Bi 'yēmbaya:

—Ní ma ya, bá nxādä p'u ja rā dehe Siloé —bi 'yēmbi.

Nuna rā Siloé ga mbōni ngue “Bi 'benhni”. Nuna rā xādä bi ma bá nxādä. Mambá pengui, ya zø yø dā. 8 A nu'u yø besino p'uya, 'nē hmida yø ja'i ya mi padi ngue mará xādä, gā di n'yēmbi:

—¿Ua hinga guehna rā nhyaxa limosna nā?

9 Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yēna:

—Guehna.

Pē mi'da yø ja'i bi 'yēna:

—Guehna p'u gui nēqui, pē gue hinga guehna.

Pē nūse nā mará xādä p'uya, bi 'yēna:

—Ahá, go guēcä —bi 'yēna.

10 Ya bi t'ännbaya, bi t'ēmbi:

—¿Hanja ngue ya zø ni dā ya 'mø?

11 Bi 'yēnna mará xādä p'uya:

—Nuna rā n'yohu ni hu ngue rā Jesús bi 'yøtra bōhäi. Bi gōscagui mā dā. Bi 'yēngui:

“Ni map'u ja rā dehe Siloé, bá nxādä”, bi 'yēngui. Dā magā p'uya ngue dā nxādä, pē 'bexpi nzø mā dā 'mø mā nxādä.

12 Bi t'ännbaya, t'ēmbi:

—¿Hapu 'buhna rā n'yohu gui mmanya?

Bi 'yēmbaya:

—Hindí pacä —bi 'yēmbi.

Yø fariseo bi 'yørpa rā nt'änni nā mará xādä.

13 Bi ts'ixpu 'b'hyø fariseo nā mará xādä p'uya. 14 Rā pa ngue rā ts'äya 'mø mi 'yøtra bōhäi rā Jesús ngue bi xojpa yø dā rā xādä.

15 Nuyā yø fariseo p'uya, xquet'a bi 'yān'na mará xādä ngue ha bi nja ngue ya zø yø dā. Bi 'yēmbaya:

—Bi gosca rā bōhäi maxøts'e mā dā. Dā ma dā nxādä p'uya. A nuyā, ya zø mā dā ya.

16 Bi 'yēn'ida yø fariseo p'uya:

—Nuna rā n'yohu bi 'yø'nā rā hya nā, hingrá m'menhni Oja nā, porque hingui supra pa ngue rā ts'äya.

Mi'da p'uya, bi 'yēna:

—A nu'mø di ja rá ts'oqui nā rā n'yohu nā, hinda zā dā 'yøtya yø milagro ør'mø.

Ya di njun'mahyase p'u yø ja'i p'uya.

17 Mahømbi t'än'nā mará xādä p'uya, bi t'ēmbi:

—Xi'i n'yø, ¿te gui mma guehna rā n'yohu bi xoc'a ni dā?

Nuna mará xādä p'uya, bi 'yēna:

—Nugā dí enā ngue rá pōngahya Oja nā rā n'yohu nā.

18 Pē yø hmu yø judío, hingui εc'ei ngue mará xādä nā rā n'yohu yaui. Bi 'yēc'ei, ja gue'mø mi zōnbabi rá papá 'nēhra mamá nā mará xādä. 19 Bi 'yännbaya, bi 'yēmbi:

—¿Ua guehna ni ts'ant'ui nā 'bucua, nuna t'ēmbi ngue ya rā xādä 'mø mambá mi? ¿Hanja ngue ya zø yø dā ya 'mø?

20 Bi 'yēn'a rá papá 'nēhra mamá p'uya:

—Dí padi ngue guehna mā ts'ant'u'be nā. 'Nē ya rā xādä 'mø mambá mi. 21 Pē nuyā, hindí pa'be hanja ngue ya zø yø dā ya. Ni xindí pa'be to bi 'yøthebi yø dā. Dami 'yānsēhu. Ya rā dan'yohu, dā xi'asēhu hanja.

22 Nuna rá papá 'nēhra mamá nā mará xādä, bi manna tengū nā ngue supyø hmu yø judío. Porque ya xi nhēca hya ngue da dujpabi rá thuhu p'u ja rā nija'a to

da ma ngue ra Jesús gue'a ra Cristo'a.
²³ Janangue nguna bi man'u yø daja'i p'uya,
 ngue bi 'yena: “Yänseh, ya ra dan'yoh, da
 xi'asch hanja”.

²⁴ Nu'u yø hmu yø judío, mahombi zon'na
 ra n'yoh mará xädä. Bi 'yembi:

—Hønt'a Oja gui 'yespabi ngue bi nzø ni
 dä. Nugähe dí pahme ngue ja rá ts'oqui na
 ra Jesús.

²⁵ Bi 'yen'mø mi da p'uya:

—Nugä händi padi ngue'mø ja rá ts'oqui
 ogue hin'na. Hønt'a dí padi ngue nugä
 nmará xädä, 'ne ya zø ma dä ya.

²⁶ Mahombi t'ännbaya, bi t'embi:

—¿Te 'be'a bi ja'i? ¿Te bi 'yøt'e para ngue
 bi nzø ni dä?

²⁷ Mi da p'uya, bi 'yena:

—Ya xtá xi'ah, 'ne hingui ørcan masu.
 ¿Hanja ngue mahøn'a guí nne ga xi'ah ya?
 ¿Uague guí nne ngue 'ne'ah dyø xädi'ah na
 ra n'yoh na?

²⁸ Bi zø p'uya, bi 'yembi:

—Nu'i go rá xädi'i na ra n'yoh na. Pe
 nugähe yø xädigähe ra Moisés. ²⁹ Nugähe
 dí pahme ngue bi nyauí Oja ra Moisés. Pe
 nuna ra n'yoh na, hinjongui padi haru ra
 mmengu na.

³⁰ Bi 'yen'a ra n'yoh p'uya:

—Xquet'a guehna ngue nná 'yøthogä
 naya, ngue hingui pahma haru ra mmengu
 na, pe bi xogagui ma dä. ³¹ Conque dí
 pahma ngue nuna Oja, hingui ø'mø nzo'u
 yø ja'i ja yø ts'oqui na. Pe nu'mø nzo'u yø ja'i
 thanne 'ne ørpabi rá pähä, i øde. ³² Asta gue-
 hyø pa xa thogui hingui t'øde ngue da bøn'a
 n'na ra n'yoh da xojpa yø dá n'na ra xädä
 asta gue'mø mambá mi. ³³ Ngue'mø hindrá
 m'menhni Oja na ra n'yoh na, hindä zä te
 da 'yøt'e.

³⁴ Ya bi t'embya:

—Nu'i gä ra ts'oqui gni 'bui asta gue'mø
 gambá mi, 'ne go gui 'yena gui xänngahe
 —bi t'embi.

Bi hyøn'a thi p'uya.

*T'embi ngue xädä yø ja'i ngue njot'i yø
 n'yomfeni.*

³⁵ Bi bahra Jesús ngue ya bá thøn'a thi p'u
 ja ra njja na mará xädä. Mi nthui p'uya, bi
 'yembi:

—¿Ua guí ec'eibi rá Ts'unt'u Oja n'yø?

³⁶ Bi 'yenna n'yoh p'uya:

—Te'o'a p'uya grá hmu, n'namhma ga
 ec'eigä —bi 'yembi.

³⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ya guí nnugya. Go guecä dí nyauí ya
 —bi 'yembi.

³⁸ Nuna ra n'yoh p'uya bi ndantyøhmu
 p'u 'bahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuya grá hmu, dí ec'e'i ya.

³⁹ Mi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Dá ecä ua ja ra ximhäi, n'namhma
 ngue nu'u yø xädä di nzø yø dä. A nu'u
 ena ngue zø yø dá p'uya, tengutho 'mø di
 xädä'u.

⁴⁰ Nu'u 'da yø fariseo mi 'bär'u p'uya, mi
 'yøde te mmanna Jesús. Bi 'yembi:

—¿Ua guí ena ngue 'necähe dyø xädägähe?

⁴¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nu'mø ngue gyø xädäha, händi ja ni
 ts'oquih 'mø. Pe nuya ngue guí ena ngue
 zø ni däh, ya guí padi ngue ja ni ts'oquih
 ya.

10

*Bi hyejpa yø føt'e yø de'yo'a ra hya bi
 manna Jesús.*

¹ Majuani dí xi'ah, nu'a hinní yarbua ja rá
 goxthi føt'e yø de'yo, sinoque ni nexman'na
 nguadi, guehna ra bæde'yo na. ² Pe nu'a ni
 yarbua ja ra goxthi føt'e, gue'a ra mände'yo'a.
³ Nu'mø bi zøhø, da xojpa ra mængoxthi da
 yut'ambo. Nu'u yø de'yo p'uya, parpabi
 rá hya. I nzohyø de'yo conyø thuhu, da
 gacathi p'uya. ⁴ Nu'mø bá jajma xøts'e ra
 føt'e gätho'u yø de'yo p'uya, ní 'bet'o p'u ni
 ma yø de'yo. Yø de'yo p'uya tenni porque
 parpabi rá hya. ⁵ Pe nu'a hingui parpabi
 rá hya, hingui ten'na. Hante 'da 'mø bi nu,
 porque hingui parpabi rá hya.

⁶ Bi hyoni te gui hyejpa ra hya bi xihyø ja'i
 ra Jesús. Pe nu'u nzofø himbi dinyø mmui te
 ni bønna hya bi xifi.

*Nuna ra Jesús, guehna ra hoga mände'yo
 na.*

⁷ Bi sigue bi zohyø ja'i ra Jesús, bi 'yembi:
 —Majuani dí xi'ah, guecä tengutho n'na
 ra goxthi ni yutyø de'yo. ⁸ Gätho'u yø mädi
 bi m'mu'a m'met'o hante ngue ga ma ecä,
 hinní yarbua ja ra goxthi, gue'u yø bæde'yo'u.
 Janangue himbi 'yørpa ma su yø de'yo 'mø

nzofo. ⁹ Go guecä tengutho n'na ra goxthi. Nu'a ga japä dä thogui, gue'a di nyan'a. 'Ne dä 'yot'e tengutho n'na ra de'yo ngue ni yut'i, ni bömp'u ja rá fõt'e, 'ne tini te si.

¹⁰ A nu'a ra bε, hōndrá mfε ga 'yo'a, di ummahō dyō de'yo. Pe nugä dá εhe para ngue di nja'ahü ra 'da'yo te, 'ne gui m'mamma pähähü. ¹¹ Nugä guecä tengutho n'na ra hoga mände'yo. Nu'a ra hoga mände'yo ennä te ngue nyanyō de'yo. ¹² Pe nu'a ra mädi ngue ra hmiquitho, hinga gue'a ra mädi ngue yō de'yo'a. Porque hīngrá mmeti. Nu'mō bi nu ngue bá εp'u ra zate, dä zop'u yō de'yo, dä 'dagui. Ra zate p'uya, di bentyō de'yo, di n'uen'u hīndi bent'i. ¹³ Nunā ra n'yohü nā, 'dagui porque ngue ra hmiquitho. Hīngui tu rá mmāi 'mō te dä ja yō de'yo.

¹⁴⁻¹⁵ Nugä guecä tengutho n'na ra hoga mände'yo. Nunā mā Papägä pacä nā, nugä xquet'a dí pacä nā mā Papá. Njarbutho ya, dí pacä gātho'u mā de'yo. Dä gue'u p'uya, xquet'a paqui. 'Ne dí engä mā te ngue di nyangä'u mā de'yo. ¹⁶ Xquet'a 'bup'u mi'da mā de'yo ngue hīngyō n'youi ya 'bucua. Xquet'a jatho ngue ga mma si, 'ne dä 'yō'mō dä zofō. Ya n'na 'būitho di nja p'uya, 'ne n'na drā mände'yo di m'māi.

¹⁷ Nunā mā Papá di macä nā, porque dí engä mā te conná ngueh mā de'yo. A nugä dä zā ngue mahōnga m'māi. ¹⁸ Pe nu'mō ga nnegä, hīnjondā hyogui, pe dí nnesε ngue dí engä mā te. I ja grā ts'edi ngue dadi ungä mā te, 'ne ja grā ts'edi ngue mahōnga m'māi. Nunā ya, guehna ra hyā bi xicā mā Papá nā.

¹⁹ Nu'mō mi 'yōhyō judío nā ra hyā nā p'uya, ya hīngā 'da'igu mma. ²⁰ Xangu yō judío bi 'yēnā:

—¿Hanja ngue guí ørpahü masu te mmannā? Nunā di locobi ra ts'onthi n'youi nā —bi 'yēnā.

²¹ Mi'da yō judío p'uya, bi 'yēnā:

—Pe nu'mō ngue di n'youi ra ts'onthi, hīndā zā dä mā tengü nā ra hyā nā 'mō. A nu'a n'youi ra ts'onthi, hīndā zā dä 'yōt'e ngue di nzō yō dä yō xādä'a.

Nu'u yō judío hīmbi nu manho ra Jesús.

²² Mi ja yō se'ye'a ra ora'a. Ya di nsä yō ja'i p'u Jerusalén ngue di nsännigo p'u ja ra nija.

²³ Nunā ra Jesús, nup'u ja ra ngun'yu nija

ni hu ngue ra Salomón, ja 'yop'u. ²⁴ Nu'u yō judío bi mäsrā Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Ua guí nnepe ngue xōgue gā ra tiempo di 'yot'itho mā mmāigāhe? Nu'mō ngue gue'e grā Cristo, n'na nditho dami xicje njuani.

²⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yēnā:

—Ya dí xi'ahü, pe hīngui εc'εigahü. Nu te gā guí nnuhü dí øt'ä conná nguehra ts'edi di 'dacä mā Papá, ja di nεqui p'u nā ra hyā dí xi'ahü ya. ²⁶ Pe hīngui εc'εigahü, porque hīngā gue'e mā de'yo'ahü, tengutho ra hyā ya xtá xi'ahü m'met'o. ²⁷ Nu'u mā de'yogä, xā mbarcatho mā hyagä'u. A nugä p'uya, xquet'a dí pathogä ndana gue'a ya mā de'yo. Nu'mō bi nugä mā de'yo, tēnngui. ²⁸ Nugä ga unnā ra 'da'yo te para zantho'u mā de'yo, 'ne hīnjam'mō di m'medi. Porque hīnjondā guasca p'u ja mā 'yε. ²⁹ Nu'a mā Papá bi 'dacä'u. Hīnjo mman'na tengü nā, 'ne hīnjondā guaspabi p'u ja rá 'yε mā Papá. ³⁰ Tengutho mā Papägä, xquet'a di njadā p'uya.

³¹ Yō judío p'uya, mahōmbi go yō do ngue dä mundo ra Jesús. ³² Pe mi nya ra Jesús, bi 'yēnā:

—Ni hmi ni dāhü hapü dí øt'ä xangu yō cosa xanho conná nguehra ts'edi di 'dacä mā Papá. ¿Ndana gue'a ya yō hyā ya ngue gdi pūndogahü ya?

³³ Mi dahyō judío p'uya, bi 'yēmbi:

—Nu'u yō cosa xanho guí øt'e, hīngā gue'a gdā pūndo'ahē'a. Sinoque gdā pūndo'ahē ngue hīngui supra xudi Oja, co nuna ra hyā guí mma. Conque nu'i grā ja'itho tengutho gāhe, 'ne sä guí εnā ngue go 'da'igu'aui Oja.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yēnā:

—I nt'ot'i p'u ja ra ley guí cahü ngue bi 'yēn'Oja: “Nu'ahü, εntho Oja'ahü”, bi 'yēnā. ³⁵ 'Ne guí pahmä'a te nt'ot'i p'u ja ra Macā Libro, hīnjondā zā dä gōn'a te mmamp'u. A nuna Oja, bi mā ngue nu'u yō ja'i di fātrā hyā, tengutho Oja'u. ³⁶ Xi'mō ngue bá εxcä Oja ngue bá pēnngä ua ja ra xīmhāi, ¿ua dä zā guí 'yēmhmü ngue hīndi supā rá xudi Oja ngue'mō dí mma ngue rá ts'unt'ugui Oja? ³⁷ A nu'mō hīndi sä gā øt'ä yō cosa tengutho ør'mā Papá, 'yo guí εc'εigahü 'mō. ³⁸ Pe nu'mō ngue sä dí øt'e

tengutho øt'a, maðague'a hinguí εc'εigah, pε ðami 'yεc'εigah co nu'a te dí øt'e. Ja guí pahma p'ua, 'nε ja ða ðimp'ua ni mmahh ngue ma Papá dí n'yo'be.

³⁹ Co nuna ra hya bi manna Jesús, mahombi ne yø ja'i xtí bent'i ngue xta ngot'i, pε himbi zä, porque 'bexpí ma.

⁴⁰ Mahombi mengra Jesús ngue i ma man'na nguadi ra ðathe Jordán, ha mambi øtra nxixya m'mæt'o ra Xuua. Ja bá n'yop'ua p'uya. ⁴¹ Xandøngu yø ja'i bi ma bá nu ra Jesús. Di n'yεmbyø ja'i:

—Majuani ngue ra Xuua hin tema milagro bi 'yøt'e, pε nu'a te gäma hya bi manna Xuua conná guehra Jesús, gä majuani.

⁴² Ja bi 'yεc'εi p'ua xangu yø ja'i ra Jesús ngue majuani guehna ra Cristo na.

11

Bi du ra Lázaro.

¹ Mi 'bua' n'na ra n'yohua maði hyenni ni hu ngue ra Lázaro ra mmøngu Betania, ja ra hnini mi 'buhra Maya conná juhue Marta. ² Nuna ra Maya, rá nju na ra Lázaro maði hyenni. Guehna bi ðuxra aceite mazihotho ga yaní ngue bi gøpa yø gua ra Hmu Jesús. 'Nε bi ðujpi conyø xta. ³ Nuya yø nju ra Lázaro, bi mennba ra hya ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, xan'ua ni amigo gaði nsixui —bi 'yεmbi.

⁴ Mi 'yøhna ra hya bi 'bennba ra Jesús, bi 'yεna:

—Pε hinga hymbra n'ua na ra Lázaro ngue ða hyo. Sinoque ja ða bap'ua yø ja'i ngue maguesε Oja. 'Nε ða bahyø ja'i ngue xquet'a maguesε rá Ts'ant'ua Oja.

⁵ Nuna ra Lázaro, conná Marta, conná Maya, n'na ngu n'na, εmmεi maði mahra Jesús. ⁶ Maðague'a bi 'yøde ngue maði hyenni, pε bá m'mahma nyopa p'ua ha mambi 'bui. ⁷ M'mefa p'uya, bi 'yεmbyø xädi:

—Ma ga mmähä mahøn'a Judea ya.

⁸ Nu'ua yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—Ague grá xänbäte, conque ja xma guehya nne ða hyo'i yø hmu yø judío ngue xtabá mmendo'i, 'nε mahønguí nne gdi ma p'uya.

⁹ Bi hycra hya bi xihyø xädi ra Jesús, ngue tobe him maní zønna ora p'ua ða du. Bi 'yεmbi:

—¿Ua himma juani ngue 'de'ma yo ora ja ra nyot'i 'mø ma pa? A nu'a 'yo ngue ra pa, hinha di fets'e, porque ga 'yo ra nyot'i di yot'ua ja ra ximhäi. ¹⁰ Pε nu'mø to 'yo xui, di fesrá gua, porque hin'ya ra nyot'i p'ua ni ma.

¹¹ M'mefa p'uya, bi 'yεnna Jesús:

—Nuna ma amigohua ra Lázaro bí aha. Pε ga ma ägä ya.

¹² Nu'ua yø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, nu'mø ngue bi aha, ya hinte ða ja 'mø.

¹³ Bi ne xta mmanna Jesús ngue ya xi du ra Lázaro, pε nup'ua i benyø xädi, bi 'yεmbi ngue mma ngue bi atho. ¹⁴ Pε njuantho bi man'a m'mefa te nne xta mmanna Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ya bi du ra Lázaro ya. ¹⁵ Para ngue nu'aha ya, ya xanho ngue hin ðabi 'bucä p'ua 'mø mi du ra Lázaro, porque nuya man'natho gui 'yεc'εigah ya. Nuya ga ma nuhua ya.

¹⁶ Nuna ra Toma t'εmbi ngue ra cuate p'uya, bi 'yεmbyø mmixädiha:

—Ma 'da gda mmähä ya, n'namhma ngue 'dap'ua ðani thojua nua.

Ra Jesús ða 'yøt'e ngue ði nja ra mbennate, 'ne di unna 'da'yo te.

¹⁷ Bi zøn'a Betania ra Jesús, pε ya rá gupa xi ma nt'ägui ra Lázaro. ¹⁸ Nup'ua ja ra hnini Betania, como yo kilómetro maðe gui nhyacui Jerusalén. ¹⁹ Xangu yø judío xi ma ngue baði zengua ra Marta conná Maya, di hojpa yø mmui ngue rá ida bi du. ²⁰ Nuna ra Marta 'mø bi baði ngue ya mmap'ua ra Jesús, bi ma bí c'at'ui. Pε ra Maya bi gop'ua ja rá ngu'a. ²¹ Ra Marta bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grá Hmu, nu'mø gdi 'bucua, hinxta ndu ma idagä 'mø. ²² Pε nugä dí paði ngue di 'da'i Oja te gä gui 'yäpi.

²³ Mi ðahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu ni ida di bennate'a.

²⁴ Bi 'yεnna Marta p'uya:

—Ahá, dí paði ngue nu'mø ra pa rá nzequi, mahøndi bennate yø ánima.

²⁵ Ra Jesús bi 'yεna:

—Go gā øt'ä ngue di bennate yø ánima, 'nē gā unna 'da'yo te. Nu'a da 'yēc'ēigā, maḡague'a xta ndu, pē hōndi bennate. ²⁶ A nu'yá, nu'ua yø ja'i 'buhya 'nē ēc'ēigui, ya hīnjam'mø da du, ya ja rā 'da'yo te yø ja'i. ¿Ua guí ēc'ēi na dí xi'i ya?

²⁷ Rā Marta p'uya bi 'yēna:

—Ahá, grá Hmu, dí ēc'ēigā ngue gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'ui Oja nu'a mi ja ngue da ēcua ja rā ximhäi.

Rā Jesús bi nzomp'ua ha nt'ägui rā Lázaro.

²⁸ Mi juadi bi manna rā hya na p'uya, nuna rā Marta bi ma bá zo rá juhuē Maya. Bi xifi njanate, bi 'yēmbi:

—Bá ep'ua rā xānnbate. Bá pen'na rā hya ngue bi nzo'i 'na.

²⁹ Nu'mø mi 'yøhra Maya ngue bi ts'ofu, bi nangui, bi ma bá nu rā Jesús. ³⁰ Nuna rā Jesús, tobe hīn manī yat'ambo rā hnini, bí 'bārpua ha bi nthēui rā Marta. ³¹ Mi nu yø ja'i ngue bi nangra Maya, bi bōni n'nahmantho, bi ma. Janangue xquet'a bi ntetyø ja'i p'uya, ēmbi ngue bi ma dá nzomp'ua bí o rā ánima. ³² Bi ma rā Maya p'ua mambi 'bāhra Jesús. Bi ndantyoħmu p'ua ha 'bāi, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, nu'mø ngue gdi 'bucua, hīnxta ndu mā idagā 'mø.

³³ Nu'mø mi nu rā Jesús ngue zonna Maya co 'nē'ua yø judío ni n'youi, bi dār'man'ua rá mmui p'uya. ³⁴ Bi 'yānnbaya, bi 'yēmbi:

—¿Harua nt'ägui ya? —bi 'yēmbi.

Mi da p'uya, bi 'yēna:

—Ague grá Hmu, bá ēhē guí nnu.

³⁵ Xquet'a bi nzonna Jesús. ³⁶ Di n'yēmbyo judío p'uya:

—Ya guí nnuħua te øtya. Ja di nēqui p'uya ngue janjuanī ngue maḡi maḡi.

³⁷ Bi 'yēn'i 'da yø judío p'uya:

—A nuná, ngue bi zā bi xojpa yø dá rā xädä, rá nzeḡui xta nzä xta 'yøt'e ngue hīnxta ndu rā Lázaro.

Ya bi bennate rā Lázaro.

³⁸ Mahōmbi dār'man'ua rá mmui rā Jesús. Bi guarba ja rā 'bido o rā ánima p'uya ngue da hyajpa rā ndodo nnōpa njo'mi. ³⁹ Bi 'yēna Jesús:

—Damī hyacjua rā do —bi 'yēna.

Bi 'yēna Marta nuna rá nju rā ánima p'uya:

—Ague grá Hmu, rá nzeḡui ya yanya, porque ya rá ḡupa nt'ägui ya.

⁴⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Uāngui dí xi'i ngue nu'mø gui 'yēc'ēigui, guí pa p'uya ngue maḡueŝe Oja.

⁴¹ Mi ma nthāqui rā do p'uya. Bi nōs'maya rā Jesús, bi 'yēna:

—Ma Papá'i, dādi ja mammaḡi'i ngue guí ø'mø di nzo'i. ⁴² Nugā dí paḡi ngue zant'a guí ø'mø di nzo'i, pē dá mangā na rā hya na n'namhma ngue nuya yø ja'i 'bucua, da 'yēc'ēi ngue go guá penngagui ua.

⁴³ Mi juadi bi manna rā hya na p'uya, bi matra ánima, bi 'yēmbi:

—Ague Lázaro, bá pōmp'ua guí o —bi 'yēmbi.

⁴⁴ Bá nangra ánima p'uya, bá ep'ua, bá m'mät'i yø ulu yø 'ye conyø gua. Rā hmi p'uya bá n'youi rá njo'mi. Rā Jesús bi 'yēmbyo ja'i:

—Damī xahmi ya, thōhmi p'uya, da ma.

Bi nhēca hya yø ja'i p'uya, ngue di bentra Jesús.

⁴⁵ Nuya yø judío mi 'bap'ua ja rá ngu rā Maya mi nu te bi 'yøtra Jesús, gue'a i 'yēc'ēi'a p'uya. ⁴⁶ Pē mi'da yø judío, bi ma bá xi-hyø fariseo te bi 'yøtra Jesús. ⁴⁷ Nuya yø fariseo p'uya conyø hmu yø mmäcja, co 'nē'ua yø n'yohua 'bet'o ngue yø judío, bi 'yøtra dajunta. Di n'yēmbi:

—¿Te 'be'a ja ngue gā øthua? Nuna rā n'yohua na, xāndōngu yø milagro øt'e.

⁴⁸ Nu'mø ngue gā heħmu p'ua, gā yø ja'i da 'yēc'ēi te mmanna. A nu'ua yø ts'ut'abi Roma p'uya, da penhyø soldado ngue da dēmhra maḡa nija ja ua, 'nē da 'yøtra ŝai ua ja mā häihua.

⁴⁹ Bi da'a n'na nc'ēi ni hu ngue rā Caifás, guehna rā hmu yø mmäcja'a rā jeya'a. Bi 'yēmbyo ja'i:

—¿Ua hīngui pahma ha di nja te gā øthua ya? ⁵⁰ ¿Ua hīn gaḡi umħma rā güenda hanja? Man'na xanho ngue n'na nc'ēitho da du conná guehyø ja'i, hīnda gue'a ngue di m'mēdi gātho yø ja'i 'bucua ja mā häihua.

⁵¹ Pē nuna rā Caifás hīngrá hyaŝe na rā hya bi mā, sinoque Oja bi bēnnbi ngue ngu'a bi mā. Porque guehna rā jeya ngue

bī nōpā hmu yø mmäcja. Bī mā ngue rā Jesús guehna ja ngue dā dū connā nguehyø judío nā. ⁵² Nē hinga hōnt'ū yø judío p'ūya, sinoque dā dū connā nguehyø ja'i 'būi ndap'ū bi zā. Porque nne Oja ngue ndap'ū bi zā dī m'mūhyø ja'i ngue dyø basi Oja. ⁵³ Gue'a rā hyā bī nja'a p'ūya, nu'ū yø judío mī nts'ūt'abi, bī mūdi bī nhēcā hyā ngue dā hyo rā Jesús.

⁵⁴ Janangue ya him mambī zōp'ū ha 'būhyø judío rā Jesús, sinoque bī ma n'nannī n'na rā xēqui ja rā hāi Judea. Ya mmē rā nendapo, ja n'na rā hnīnī nī hū ngue Efraín. Ja bá m'mūhmā p'ū p'ūya co 'nēhyø xādi.

⁵⁵ Ya xmā nguērp'ūtho rā pa ngue rā ngo øtyø judío, nūnā ēmbī rā pascua. Xangu yø ja'i bī ma Jerusalén ngue dí hocyø ts'oqui p'ū ja rā nija hante dī nja rā ngo. ⁵⁶ I 'yo yø ja'i p'ūya, ngue honnā Jesús. Nū'mø bī zōmp'ū nija dī n'yānnī n'na ngu n'na, i ēnā:

—¿Tep'ū gnī bēmhmā? ¿Ua dā ēcua ja rā ngo rā Jesús, ua gue hīn'nā?

⁵⁷ Nū'ū yø fariseo p'ūya, co 'nē'ū yø hmu yø mmäcja, ya xi xihyø ja'i ya p'ūya, ngue nū'mø to dā badī ha bī 'būhra Jesús, dā mā. Porque bī ne dī 'bēntrā Jesús ngue dā got'i.

12

N'na rā xisu bi gōspā rā aceite rā Jesús.

¹ Man'nato mā patho dī nja rā ngo ngue rā pascua. Bī ma rā Jesús bá sōn'a Betania rā ngu rā Lázaro. Guehna rā Lázaro bi 'yōtrā Jesús ngue bi bēnnate. ² Ja bá t'ōrpa p'ū rā nts'ihmē rā Jesús, bī n'ūite rā Marta. Connā Lázaro 'dap'ū hūhmī p'ū ja rā mēxa ngue sīhmēui. ³ Nūnā rā Maya p'ūya bá hā māde litro rā aceite māhotho gā yūnī, pē xāndōmmādi rá mūui. Bi gōspābī yø gua rā Jesús, bi dūjpī conyø xta. Bi yū'ambo rā ngu'a gā yūnnā aceite. ⁴ Mī 'būp'ū rā Judas Iscariote rá ts'ūnt'ū rā Simū. Guehna n'na nc'ēi yø xādi rā Jesús, 'nē guehna bi dā nā. Nūnā rā Judas bi 'yēnā:

⁵ —¿Hanja ngue hīmbī 'bā rā aceite, ngue xtī t'ūnnā mēnyū yø hyoya? Porque xtī 'bā rā aceite'a te pōxi hyū ciento mā pa rā nzābi.

⁶ Pē nūnā rā Judas hīn'i mmanā rā hyā nā ngue dī tū rá mmūi dā māxyø hyoya.

Sinoque bī manā rā hyā nā ngue rā bē. Porque go māfāti rā buxa cū rā mēnyū nā. I pē rā mēnyū njāti p'ū ja rā buxa. ⁷ Mī nūyā rā Jesús, bi 'yēnā:

—Dāmī hyēmhma, 'yo te guī mma. Porque nūnā rā xisu guī sai, ya mī pēsra aceite xta ngosca mā do'yo 'mø dá n'yāgui. ⁸ A nūya yø hyoya guī mma, jap'ū rā pa guī fāxhū ya, porque 'daua guī 'būhmā ya yø hyoya. Pē nūgā ya hīmma ya'atho rā pa dī n'yōhū ua.

Bī nhēcāhyā yø ja'i ngue hōnda hyo rā Lázaro.

⁹ Xangu yø judío bī badī ngue bī 'būp'ū Betania rā Jesús. Bī ma yø ja'i bá nū. Pē hinga hōntho nne yø ja'i ngue dā nū rā Jesús, sinoque xquet'a nne dā nū rā Lázaro nūnā xi japi xi bēnnate p'ū mant'āgui.

¹⁰ Janangue bī nhēcāhyā yø hmu yø mmäcja ngue xta hyo rā Lázaro connā Jesús.

¹¹ Porque nū'a i bēnnate rā Lázaro, ya hēp'ū yø mmījudioui yø judío p'ūya ngue go ēc'ēi rā hyā mmanā Jesús.

Bī yūrbū ja rā hnīnī Jerusalén rā Jesús.

¹² Nūp'ū ja rā hnīnī Jerusalén, xāndōngu yø ja'i bī ma dā nsānnigo ngue rā pascua. Ja bi bāhyø ja'i 'mø mī hyats'i, ngue ya ja ngue dā zōp'ū ja rā hnīnī rā Jesús. ¹³ Yø ja'i p'ūya, bi dūjpa yø xi yø palma, bī ma di c'at'ui rā Jesús. Bī mūhra hmafi yø ja'i p'ūya, i ēnā:

—Nūnā rá m'mēnhnī Oja 'būcua, guehna tate nā. Oja dī japhnā rá dast'abi yø judío bá 'bēnhnī.

¹⁴ Bi dīn'a n'na rā burru bi hyuxrā Jesús. Ya bī nja tengūtho nt'ot'i p'ū ja rā Mācā Libro ngue ēnā: ¹⁵ “Ague gyø mmēngūhū p'ū ja rā hnīnī Sión, 'yogui suhū. Guī nnu ngue bá ēp'ū nī dast'abiū, bá hyuxā n'na rā burru”. ¹⁶ Nūp'ū rá mādi hīngūi pahyø xādi rā Jesús hanja'a te øt'e. Pē nū'mø mī ma māhēts'i rā Jesús, ja bi zo yø mmūi p'ūya, ngue nū'a te gāma hyā xi nja, ya mant'ot'i ngue ngu'a ja ngue dī nja.

¹⁷ Nūya yø ja'i n'youi rā Jesús, guehya bī nūp'ū bi japi bi bēnnate rā Lázaro, gā mmanūyø ja'i te gā xi nūrpī ngue øt'e.

¹⁸ Janangue bī ma yø ja'i ngue di c'at'ui rā Jesús, porque pahyø ja'i ngue nū'a rā

milagro xi 'yøt'e, h̄injonda zā da 'yøt'e. ¹⁹Yø fariseo p'uya, d̄i n'yεmsebi:

—Ya guí nnuh̄u ya, ya h̄ingui s̄a te ga øth̄u. Guí nnuh̄u ngue ḡa n̄i mε yø ja'i r̄a Jesús.

Nuya 'da yø ja'i h̄ingyø judío bi hyonna Jesús.

²⁰Nuya yø ja'i bi ma Jerusalén ngue da thanne Oja 'mø bi nja r̄a ngo, n'youi p'ua 'da yø mm̄engu Grecia. ²¹Nuya p'uya bi guarb̄u 'bāhr̄a Lipe nuna r̄a mm̄engu Bet-saida ngue r̄a h̄ai Galilea. Bi 'yāpra mate p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague n'yø, d̄i nne ga nyagāhe ts'ua r̄a Jesús.

²²Nuna r̄a Lipe p'uya, bi xihra Andre'a te sifi. Nuna r̄a h̄ya bi sifi, 'da i matho ḡa yoho ngue bá xihra Jesús. ²³Nuna r̄a Jesús bi 'yεntho 'mø mi d̄adi:

—Nu r̄a N'yoh̄u bí 'yε mahets'i, ya n̄i ma da zōnna pa p'ua da h̄nu ngue maguesε.

²⁴Majuani dí xi'ah̄u, ngue nugā, ja ngue da thogui, n'namhma ngue xangu yø ja'i da d̄inna 'da'yo te. Tengutho n'na zihmudā r̄a trigo, mente h̄inga nthuh̄u r̄a hmudā, xquetho n'na mhmudā tho i ja. Pε nu'mø ya bi thuh̄u, da bōxra hmudā, pε ya xangu yø trigo da ma ma peti 'mø bi nja. ²⁵Nu r̄a ja'i honi ha d̄i mpomm̄i r̄a ndate, guehna di 'bēhr̄a te na. Pε nu r̄a ja'i ennā te ua ja r̄a ximh̄ai, guehna di t'unna 'da'yo te para zantho na. ²⁶Nu r̄a ja'i nne da 'yørcagui mā pāhā, da denngui. Nup'ua ha ga m'macā, ja d̄i m'map'ua. Nu r̄a ja'i da 'yørcagui mā pāhā, guehna nnu manho mā Papágā na.

Bi manna Jesús ngue ya ni ma da tho.

²⁷A nuyá, h̄indí pad̄i te ga øtya. ¿Teni 'bε'a ja ngue ga mma? Ya h̄ingui s̄a ngue ga εna: “Ma Papá'i, dami yangui ngue'a te ja ngue ga thogui”, ga εna. Porque ya dá εcā'a, ngue nu'a te ja ngue ga thogui, ga thomhmagā'a.

²⁸Bi 'yεmp'uya:

—Ague mā Papá'i, da fadi ngue mague'ase'i ya.

Nu'a r̄a ora'a p'uya, bi t'øde ngue bá nya Oja maya, bi 'yεna:

—Ya x̄a nja'a te di fadi ngue maguecsεgui. Pε mahōnga øt'e ngue da fadi ngue maguecsεgui ya.

²⁹Nu'ua yø ja'i mi 'bāp'ua, bi 'yøde ngue bá nya Oja maya, pε εmthobi ngue r̄a ngāni'a øde. Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Rá anxε Oja i nzohn̄u —bi 'yεna.

³⁰Mi nya r̄a Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Nuna r̄a h̄ya bi t'øh̄ya, h̄imma partegā p'ua ngue bi t'øh̄na ya, sinoque n̄i parteh̄u na.

³¹Ya n̄i ma da zōnna ora da thaxra güenda ua ja r̄a ximh̄ai ya. Da thejpa rá h̄ya r̄a zithu d̄i manda ua ja r̄a ximh̄ai. ³²Nu'mø bi ma mā'bā'mi r̄a pont'i da n'nø'migā, ndap'ua bi zā, da denyø ja'i mā hyagā.

³³Bi manna r̄a h̄ya na, ngue di opan'yu yø ja'i temā forma di d̄u 'mø bi tho. ³⁴Bi 'yεnyø ja'i p'uya:

—Ya xtá øcāhe te nt'ot'i p'ua ja r̄a libro ngue r̄a ley, ngue r̄a Cristo i 'bai para zantho. 'Nε nu'i guí εna ngue r̄a N'yoh̄u bí 'yε mahets'i, i ja ngue da ma macuati r̄a pont'i. ¿Ndana gue'a'a r̄a n'yoh̄u bí 'yε mahets'i guí mmam'mø?

³⁵Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuyá, ya m̄its'ua dra pa gui h̄eth̄u ua'a ja ngue da xoc'a n̄i mm̄aih̄u ya. Nu'mø bi d̄ini xanho n̄i mm̄aih̄u na r̄a h̄ya dí xi'ah̄u ya, guehna r̄a h̄ya gd̄i n'yoh̄u na. Pε nuna r̄a ja'i h̄inda ne da 'yøt'e te dí mmangā, guehna r̄a ja'i h̄ingui pad̄i te ga 'yo na. ³⁶Dami 'yεc'ei h̄u na r̄a h̄ya da xoc'a n̄i mm̄aih̄u mente da zā ga xi'ah̄u ha di xohn̄i mm̄aih̄u. 'Nε majuan̄i da xoc'a n̄i mm̄aih̄u na r̄a h̄ya na.

Mi juadi bi manya yø h̄ya ya p'uya, bi ma r̄a Jesús, h̄ingui fadi ha i ma.

Nt'ot'i p'ua ja r̄a Maca Libro ngue yø judío h̄ingui εc'ei r̄a Jesús.

³⁷Madague'a xangu yø milagro bi nu yø ja'i bi 'yøtra Jesús, pε h̄ingui εc'ei te xifi.

³⁸Pε ya ja ngue da ngu'a d̄i nja, tengutho r̄a h̄ya bi 'yotra pōngah̄ya Isaías ngue bi 'yεna: “Ague grā Hmu, ¿ndana gue'a bi bōni ngue bi 'yεc'ei na r̄a h̄ya dá xicāhe ya? ¿Ndana gue'a pōni ngue da badi ngue ya uhr̄a ts'edi Oja ya?” ³⁹Ra Isaías xquet'a bi 'yot'i hanja r̄a h̄ya ngue h̄imb̄i 'yεc'ei r̄a h̄ya yø ja'i, bi 'yεna: ⁴⁰“Nuna Oja bi gorpabi yø nthandi yø ja'i, n'namhma ngue h̄inda hyeti conyø dā. 'Nε bi gorpabi yø mm̄ai, n'namhma ngue h̄inda d̄imp'ua ja yø mm̄ai hanja r̄a h̄ya. 'Nε h̄indi 'bät̄yø mm̄ai ngue

da den'Oja para ngue h̄indi punnbi". ⁴¹ Ra Isaías bi manna ra hya na, ngue parpi ngue maguesε ra Jesús, janangue bi ma hanja'a ra Jesús.

⁴² Co ngu'a xangu yø judío ja yø cargo bi 'yεc'ei ra Jesús. Nja h̄ingui xihyø ja'i ngue εc'ei, porque su yø fariseo, i nne ngue h̄inda dujpa yø tuhū p'ua ja ra nija. ⁴³ I εna ngue man'na xanho ngue da nu manho yø ja'i, h̄inda gue'a ngue Oja da 'yεmbi ngue xanho te øt'e.

Da ma ra castigo yø ja'i h̄ingui εc'ei te mmanna Jesús.

⁴⁴ Nuna ra Jesús bi ts'edi bi nya, bi 'yεna:
—Nu ra ja'i εc'εigä ya, h̄inga h̄ongthogui εc'εigui ra ja'i, sinoque xquet'a εc'εi'a ma Papá bá penngui. ⁴⁵ Nu ra ja'i h̄ercä ya, tengutho 'mø go di h̄et'a to bá penngui. ⁴⁶ Nugä guecä ga xoc'a ni mmah̄u. Dä εcä ua ja ra ximhäi, n'namhma ngue nu'a da 'yεcεigä, h̄indi m'mai tengutho ga 'buhyø ja'i 'yo mants'o. ⁴⁷ A nuyá, i 'bhai to øhra hya dí mmangä ya, pε h̄ingui ørpa masu. Ya himma partegä p'ua da ma ra castigo ra ja'i. Porque h̄indä εcä ngue 'bexca sänni da ma ra castigo yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, sinoque dá εhε ngue ga nyani. ⁴⁸ A nuyá, nu ra ja'i h̄ingui ørca masu, 'nε h̄ingui ørpa masu na ra hya dí mmangä, guehna ra ja'i da ma ra castigo na. Nuna ra hya dí mmangä ya, guehna di ts'ännbabi ra castigo yø ja'i 'mø ra pa rá nzeGui na, ngue h̄ingui εc'ei yø ja'i te dí mma. ⁴⁹ Porque himma hyase dí mma. Nu'a ma Papá bá penngui, nuna ra hya di 'bejpi ga mma, guehna ra hya dí xän'nah̄u na. ⁵⁰ Pε dí paçä p'uya, ngue nu to da 'yεc'ei na ra hya di 'bejpagui ma Papá ga mma, di nja ra 'da'yo te ra ja'i. Nuna ra hya xijma Papá ga mma, guehna ra hya dí mmangä na.

13

Bi merpa yø gua yø xädi ra Jesús.

¹ Hante di nja ra ngo ngue ra pascua, nuna ra Jesús ya pad̄i ngue ya bi zonna ora da bõngua ja ra ximhäi, di ma mahets'i bí 'bahrá Papá. Nuna ra Jesús h̄inha rá nzeGui di ma'ua yø xädi 'bucua ja ra ximhäi.

²⁻³ Ra zithu ya xi bennba rá mm̄i ra Judas Iscariote nuna rá ts'ant'ua ra Simu

ngue di dä ra Jesús. Nuna ra Jesús, ya pad̄i ngue bi 'yεp'ua bí 'bua Oja, 'nε mahõndi map'ua bí 'bua Oja. 'Nε pad̄i ngue nu'a rá Papá, di unna ts'edi ngue di manda gätho yø cosa i ja. ⁴ Mente sihmε p'uya, bi nangbu ja ra mεxa mi hudi, bi møhrá tuhū, bi ngut'a n'na ra toaya p'uya. ⁵ Bi xitra dehe p'ua ja n'na ra bandeja, bi merpa yø gua yø xädi. I dujpa ra dehe connā toaya di ngut'i.

⁶ Nu'mø ya mmap'ua da merpa yø gua ra Bedu p'uya, ra Bedu bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, ¿ua 'necä gui percagui ma guagä?

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—A nuyá, h̄ingui pad̄i te ga mbøn'a te dí øt'ä ya, pε gui pa'a m'mefa te ga mbøni.

⁸ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—A nugä h̄inda zä gui perca ma gua.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbra Bedu:

—Nu'mø ngue h̄inga pet'a ni gua, ya himma n'youi 'mø.

⁹ Bi 'yεnna Bedu p'uya:

—Ague grá Hmu, h̄inga hørma gua gui percagui 'mø, gui pegagui ma 'yε 'nε gui hiqui.

¹⁰ Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu ra ja'i ya m'met'e, ya bi bo gä rá do'yo. Ya h̄inda hõndyø gua ja ngue da 'berpabi ra ja'i. Ya gä m'meque'ah̄u ngue ra nts'o, h̄inda hõnda n'na'ah̄u ngue h̄inga m'meque.

¹¹ Bi manna ra hya na ngue h̄inga gätho m'mequebi yø mm̄i yø xädi ngue ra nts'o, porque pad̄i ndana gue'a ja ngue di dä.

¹² Mi juadi bi mejpa yø gua yø xädi p'uya, mahõmbi h̄e rá tuhū ra Jesús. Bi mip'ua ja ra mεxa mahõn'a p'uya. Bi 'yεmbi:

—¿Ua guí pad̄i te dá øt'ah̄u ya? ¹³ Nu'ah̄u guí εnj̄u ngue drá xännbategä, 'nε drá hmugä. Pε gue ni 'yup'ua te guí xicj̄u, porque go guecä drá xännbategä 'nε drá hmugä.

¹⁴ A nu'mø ngue drá xännbategä 'nε drá hmugä, 'nε dí pet'a ni guah̄u, xquet'a nne ngue guí njah̄u p'uya. Guí mpejpa ni gua n'na ngu n'na'ah̄u.

¹⁵ Nugä, ya dá ut'ah̄u te ja ngue gui 'yøth̄u, n'namhma ngue tengutho dá øt'ah̄u ya, da ngu'a guí n'yørpe n'na ngu n'na'ah̄u. ¹⁶ Majuan̄i dí xi'ah̄u, ngue n'na ra mεfitho, 'yo di εna ngue h̄inda zä da 'yøt'e tengū øtrá hmu. Nu'a n'na

ra m'mənhni, 'yo di ɛnaŋ gue hinda zä da 'yøt'e tengü øt'a to pənhni. ¹⁷ Nu'mø gue tinnj mməihya ya yø hya dí xi'ahya gui 'yɛt'a mməihya ya, ra mmənthi gá nthəhə 'mø.

¹⁸ Nu te dí mmangä ya, hinga gätho di toca'ahya na ra mmənthi na. Porque dí padi te'o ya xtä huanhni, gue'ə di tocabi'ə. Pɛ jatho gue di nja'a te nt'ot'i p'ə ja ra Maca Libro gue ɛna: “Nuna 'daua dí sihməgä'be ya, guehna 'bui gue ma nsəigä'be na”. ¹⁹ Dí xi'ahya na ra hya na hante gue di nja, n'namhma gue nu'mø bi nja p'əya, gui 'yɛc'ɛihya gue go guecä. ²⁰ Majuani dí xi'ahya gue nu ra ja'i di unna säya'a to dí pənhnä, tengütho 'mø go dadi 'dacra ts'äya ra ja'i. Nu to di 'daca ra ts'äya p'əya, tengütho 'mø go dadi unna ts'äya'a to bá pənnui.

Bi manna Jesús gue guehna ra Judas i ja gue di dä.

²¹ Mi juadi bi manna ra hya na p'əya, bi zä gue tär'man'ə rá mməi ra Jesús. Bi ma njuantho p'əya, bi 'yɛna:

—Majuani dí xi'ahya ya, gue 'bucua n'na nc'ɛi jəgatho häi, ya honi ha di japi gue di dāgui.

²² Nu'ə yø xädi p'əya bi mədi di nhyɛti n'na ngu n'na, hingui fadi te'o sihna ra hya i hma. ²³ Nu'a n'na nc'ɛi 'dap'ə hühmi gue sihməui ra Jesús, guehna rá xädi ɛmməi di madi. ²⁴ Ra Bedu p'əya, bi 'yørpə ra senya'a 'dap'ə hühmi ra Jesús gue da 'yänni te'o na i mma. ²⁵ Nu'a bi t'ørpə ra senya p'əya, man'na bi guarbə hu ra Jesús gue bi 'yänni, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, ¿te'o na guí mma? —bi 'yɛmbi.

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Ma gə pocä n'na xəqui ra thühmɛ ya. Nuna gə unna p'əya, guehna dí mmangä na.

Bi po'a n'na xəqui ra thühmɛ p'əya, bi unna Judas Iscariote rá ts'ənt'ə ra Simu.

²⁷ Nuna ra Judas, ngu i hyanna ra thühmɛ, bi yətra zithu p'ə ja rá mməi. Ra Jesús bi 'yɛmbəya:

—Nu'a te ja gue gui 'yøt'e, 'yøt'e n'nahmantho.

²⁸ Pɛ nu'ə 'dap'ə hühmə p'ə ja ra mɛxa gue sihmə, hinjombi n'yo yø mməi hanja

na ra hya bi sihna ts'ofə. ²⁹ A nuna ra Judas gue ma fäti ra buxa njəmɛnyu, bi 'yɛmp'ə i bɛn'i'da, gue nuna ra Jesús bi xifi gue da däi temə hyoni gue ra ngo, ogue di unni zi algo yø hyoya. ³⁰ Hontho bi zi ra thühmɛ bi t'unna Judas, bi bəni, bi ma. Pɛ ya nxui p'əya.

Ma'da'yo ra hya di manda ra Jesús gue di nja.

³¹ Mi bənna Judas, bi 'yɛnna Jesús:

—A nuya ja di nɛqui p'əya gue maguesə ra N'yohə bí 'yɛ məhɛts'i. 'Nɛ conná gue'a te øt'e, ja di nɛqui p'ə gue maguesə Oja.

³² Xi'mø gue ra N'yohə bí 'yɛ məhɛts'i, nu te øt'e, gue'a gui nɛqui gue maguesə Oja'a, nuna Oja ya, xquet'a da 'yudi gue maguesə'a rá Ts'ənt'ə ya. 'Nɛ ya mi ts'ədyø pa di nja na dí xi'ahya ya. ³³ Ague ma basi'ahya, ya mi ts'ədra ora dí 'bəhmə ua ya. Tengütho ra hya xtä xicä yø judío, xquet'a ngut'atho ra hya dí xi'ahya ya. Gui hyonjə, pɛ hinda zä gui tənngahə hapə gdä magä.

³⁴ Ma'da'yo hən dadi 'bɛp'ahya ya, gue gui mməhmə n'na ngu n'na'ahya. Tengütho nnä ma'ahya, gui njathə p'əya gue gui mməhmə n'na ngu n'na'ahya. ³⁵ Nu'mø gue gui mməhmə n'na ngu n'na'ahya, di unna güenda gätho yø ja'i gue gue'e ma xädi'ahya 'mø.

Bi manna Jesús gue da gən'a m'məfa ra Bedu.

³⁶ Ra Bedu bi 'yørpə ra nt'änni ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, ¿hapə gue gdi ma p'əya? Mi dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Nup'ə ha gdä magä, ya hinda zä gui tənngahə. Pɛ da zä gui tənngahə m'məfa.

³⁷ Ra Bedu p'əya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, ¿hanja gue gui ɛna gue hinda zä gə tən'na'i ya? Nugä dí ɛmma te conná gue'e.

³⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Gui ɛna gue gui enni te conná guecä. Pɛ majuani dí xi'i gue hante di mmahra øni, ya xqui cəngə nhyu ndi.

14

Nuna ra Jesús, guehna ra 'yu na gue di zəna ja'i p'ə 'bəhra Papä.

1 'Yo di tu nī mm̄ih̄. Guí hyah̄nī mm̄i guí 'yɛc'ɛih̄ Oja, da guecä damī 'yɛc'ɛigah̄. 2 Nu'p'ua ja rá ngu mā Papágä, xangu yø ts'äya bí jap'ua. Nu'mø da h̄in'yua p'ua yø ts'äya, h̄inte ga sänni ga xi'ah̄ 'mø. Pɛ nuyá, ga mmagä ya ngue güi nsägä ha guí nsäyah̄. 3 Nu'mø dá magä p'uya ngue güi nsägä ha guí nsäyah̄, ga ma ɛcä mah̄on'a p'uya ga sixah̄, n'namh̄ma ngue 'dap'ua ga m'm̄hm̄. 4 Guí pah̄ma p'uya har̄u gda magä, 'nɛ guí pah̄ma ra 'yu.

5 Mī dah̄ra Toma p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, h̄indī pacāhe ha gdi ma, ¿ha da nzä ga pacāhe ra 'yu gdi ma?

6 Mī dah̄ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Conná nguecä da zä guí s̄omh̄ma p'ua 'bua Oja. 'Nɛ conná nguecä guí pah̄ma ndana majuanī. Go dadī un̄gä ra 'da'yo te. Nu to gä da 'yɛc'ɛigui, gue'ua da zomp'ua 'buh̄ma Papá'ua. 7 Ngue h̄ingmī pah̄ma te'ogä mā m'm̄et'o, jan̄angue h̄ingmī pah̄ma te'o na ra Papá. A nuyá, ya guí pah̄ma ya, porque ya guí nnuh̄ ya.

8 Bi 'yɛmbrā Lipe p'uya:

—Ague grá Hmu, 'yøt'e ngue da zä ga nnuḡähe ra Papá 'mø. Co nu'a p'uya.

9 Mī dah̄ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague Lipe, ya xa mma yø pa dí n'yoh̄, ¿'nɛ tobe h̄ingui paqui? Nu'a to bi nugä, ya bi nu ra Papá'a. ¿Hanja'a guí xiqui ngue guí ɛngui ga øt'a ngue guí nnu ra Papá?

10 ¿Ua h̄ingui ɛc'ɛigui ngue tenguthogä ya, njarb̄tho mā Papá? Tengutho mā Papágä p'uya, xquet'a di njadä p'ua. Nuna ra hya ya xtá xi'ah̄, h̄ingo dí m̄mans̄gä na. Nu'a ra Papá dí n'yo'be, go øt'a te dí øt'a'a. 11 Damī 'yɛc'ɛigah̄ ngue tenguthogä ya, njarb̄tho mā Papá. Tengutho mā Papágä ya, xquet'a di njadä p'ua. A nu'mø h̄ingui ɛc'ɛih̄ na ra hyatho, damī 'yɛc'ɛigah̄ 'mø gä nuh̄'a te dí øt'e. 12 Majuanī dí xi'ah̄, nu ra ja'i ngue rá mm̄i ga 'yɛc'ɛigui, xquet'a da zä da 'yøtra ja'i tengutho dí øt'e. Man'na xangu da 'yø'r'mø ngue da zä, porque nugä ga mmagä p'ua bí 'buh̄ma Papá. 13 Rāngue guí ɛc'ɛigah̄, nu'mø gä mat'Ojah̄, guí hya ra ts'ɛdi guí 'yädi te guí nneh̄. Nugä ga 'da'ah̄'a te gä guí 'yāhm̄, n'namh̄ma da fadi ngue magues̄ na mā Papá. 14 Rāngue guí ɛc'ɛigah̄, nu'mø guí hya ra ts'ɛdi guí

'yädi te guí nneh̄, nugä ga 'da'indana bi zä maçosa guí 'yāhm̄.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da penhna Espiritu Santo.

15 Nu'mø gadi maçma, damī 'yøt'e te dadī 'bep'ah̄ 'mø. 16 Ga äpa ra mate mā Papá ngue da penhni te'o da mäxah̄, 'nɛ di hoc'a nī mm̄ih̄, tengutho dí øt'ah̄ ya. Nuna da 'benh̄ni, guehna ra Espiritu Santo da gäp'ah̄ ra 'yu majuanī. 'Nɛ guehna guí n'yoh̄ para zantho na. 17 Nu yø ja'i h̄ingui ɛc'ɛi Oja, h̄ingui sä di n'youi ra Espiritu Santo, porque h̄ingui h̄eti 'nɛ h̄ingui padī te'o. Pɛ nu'ah̄, ya guí pah̄ma te'o na, porque ra Espiritu Santo ya 'bucua guí 'buh̄ma, 'nɛ guí n'yoh̄ para zantho na. 18 Nugä h̄ingä soc'as̄eh̄ ua, ga ma pengä ngue ga n'yoh̄. 19 Ya mī ts'atho ya, ya h̄inni mantho da nugä yø ja'i. Pɛ nu'ah̄ guí nnuj̄ mah̄on'a. 'Nɛ di nja'ah̄ ra 'da'yo te, ngue mah̄ngdí 'bucä. 20 Nu'a ra pa'a p'uya, guí umh̄ma ra güenda ngue dí n'yogä 'be mā Papá. Da gue'ah̄ p'uya, dí n'yoh̄ p'ua guí 'buh̄ma. 21 Nu ra ja'i da 'yøt'e te dadī 'bepi, guehna di n̄equi ngue majuanī di maqui. Mā Papágä p'uya, xquet'a di madī gätho ya yø ja'i di maqui. Nugä p'uya xquet'a dadī madī, 'nɛ ga øt'e ngue da fadi ngue dí n'yo'be ra ja'i di maqui.

22 Bi 'yenna Judas, nuna h̄ingra Iscariote:

—Ague grá Hmu, ¿hanja ngue h̄onjthogähe guí 'yudi ngue dí n'yoh̄, 'nɛ h̄ingä gätho mī da yø ja'i da badi?

23 Mī dah̄ra Jesús, bi 'yena:

—Nu ra ja'i di maqui, guehna da 'yørpabi masu te dí xifi, 'nɛ guehna di mah̄ma Papágä na. Nugä ya, co 'n̄hma Papá, ya dí n'yohe ra ja'i di maqui. 24 A nu ra ja'i h̄indī maqui, guehna h̄ingui ørcatho masu te dí xännbi. Nuna ra hya dí xi'ah̄ ya, h̄imma hyas̄gä na, go rá hya'a mā Papá bá penngui.

25 Dí xi'ah̄ gätho ya yø hya ya, m̄ente tobe 'daua dí 'buh̄ma. 26 A nugä ga äpra mate ra Papá ngue da penhna Espiritu Santo, n'namh̄ma da mäxah̄ 'nɛ di hoc'a nī mm̄ih̄. Gue'a go da xän'nah̄ gätho'a p'uya, 'nɛ gä di ben'nah̄ ya yø hya ya xtá xi'ah̄.

²⁷ Ya gā soc'ahū ya, pē di hut'a nī mmūihū. Nūgā gā ōt'e ngue dā hyū nī mmūihū, hīngā tengū rā hyā mmanyō jā'i ngue ēmbī nthūmmūi. 'Yo sā di tū nī mmūihū 'nē 'yo guí sūhū. ²⁸ Ya guí ōde te xtā xi'ahū ngue gā mmagā p'ū bī 'būhrā Papá, 'nē hōngā mā ēcā ngue 'dap'ū gā n'yohū. Nū'mō mājuānī gādī macjū, dāmī johyahū ngue gā mmagā. Porque nūnā rā Papá, tate nā ngue nūgā. ²⁹ Dī xi'ahū nā rā hyā nā hante ngue dī nja, n'nāmhmā ngue nū'mō bī nja, ya guí 'yēc'ēihū nā rā hyā ya xtā xi'ahū p'ūya.

³⁰ Ya hīngā ya'atho gā nyāhū ya, porque ya bá ēp'ū rā zithū nū'a dī mānda yō jā'i hīngūi ēc'ēigā. Pē cohā ts'ēdi nā, hīnda zā dā dajpī. ³¹ Pē ya jathō ngue ngu'a dī nja, para ngue dā bahyō jā'i ngue dādī macā mā Papá. 'Nē dī ōt'e te di 'bejpi gā ōt'e. Nanjū ya, mā gā 'uehmū ua.

15

Rā Jesús bi hyējpābi rā hyā bī mā ngue n'na 'bāi rā uva conyō 'yēt'o.

¹ Go guecā tengūtho n'na 'bāi rā uva, 'nē hīnjom mān'na tengugā. Mā Papāgā p'ūya, tengūtho n'na rā mēfi ngue fāhrā nuā'uva.

² Sājpa yō 'yēt'o hīngūi nne dī nzūdi. Pē nū'ū yō 'yēt'o zūdi, fādi 'nē ōjpa yō 'yont'o, n'nāmhmā ngue mān'na dī nzūdi xānho.

³ A nū'ahū, tengūtho yō 'yēt'o ngue zūdi, porque guí ōrpahū māsu te dī xān'nahū.

⁴ 'Yo guí hēgahū p'ū, tengūtho gā hīndī hēc'ahū p'ū. Xi n'na rā 'yēt'o ya, nū hīnda zā dī nzūhrā ndāt'ā 'mō 'yose, ya hīmbī thēp'ū ja rā dā'yū. Guí njathū p'ūya, hīnda zā guí n'yo mānhohū 'mō guí hēgahū p'ū.

⁵ Nūgā tengūtho n'na rā dā'yū. A nū'ahū p'ūya, tengūtho yō 'yēt'o. Nū'a hīngūi hēgagūi ya, mān'na dī n'yo mānho, porque dī n'yo'be. A nū'mō guí hēgahū p'ū, ya hīnda zā te guí 'yōthū. ⁶ A nū rā jā'i hēp'ū mā hyagā, dī njapi tengūtho rā 'yēt'o hīngūi zūdi. Inthēqui ngue mā'ot'i. Nū'mō bi 'yot'i, dā mā māpēti ngue dā t'ūdī.

⁷ Nū'mō hīngūi hēgahū p'ū, guí 'yēt'a mmūi te dī xān'nahū, dāmī 'yādi te guí nne guí 'yāhmū, guí nnu gue dī n'na'ahū. ⁸ Nūnā mā Papāgā, dā hnu mānsū 'mō ngue guí n'yo mānhohū nā. Gue'a dī nēquī'a p'ūya ngue mājuānī mā xādi'ahū. ⁹ Tengūtho guí

macā mā Papá, njarbūtho nnā mā'ahū ya. Nū te dī nnu mānhogā, gue'a guí 'yōthū'a.

¹⁰ Nū'mō guí 'yōt'e te dādī 'bēp'ahū, ya nī mantho gā mā'ahū 'mō. Nūgā dī ōt'e te di 'bejpagūi mā Papá, jānāngue dī maquī.

¹¹ Dī xi'ahū nā rā hyā nā, n'nāmhmā ngue tengūtho nnā johyagā, ngu'a gdi johyahū.

'Nē hangū rā pa guí johyahū. ¹² Nūnā rā hyā nāya, dādī 'bēp'ahū ngue tengūtho nnā mā'ahū ya, dā ngu't'a gdī mmāhmū n'na ngu n'na'ahū.

¹³ Nū'a mā dātho ja ngue dā 'yōt'a n'na ngue'mō dī māhrā amigo, dā 'yēnnā te connā nguehrā amigo. ¹⁴ Nū'ahū, ya mā amigo'ahū ngue'mō guí 'yōt'e te dādī 'bēp'ahū.

¹⁵ Nūyā, ya hīngā ēn'ahū ngue gyō mēfithohū ya, porque nū'a rā mēfitho hīngūi padī te ōtrā hmu'a. Nūya dī mma ngue mā amigo'ahū, porque ya dā o'ahū n'yū te gāma hyā xicā mā Papá.

¹⁶ Hīngo gā huanngahū, nūgā go dā huan'nahū. A nūyā, ngue guí ēc'ēigahū, dī nne ngue zant'a guí n'yo mānhohū, n'nāmhmā ngue dī n'na'ahū'a te gā guí 'yāphū rā Papá.

¹⁷ Nūnā rā hyā nāya, dādī 'bēp'ahū ngue guí mmādī n'na ngu n'na'ahū.

Innu mān'ū yō jā'i rā Jesús co 'nē'ū yō xādi sūmbābi.

¹⁸ Nū'mō ngue nnu mān'ū'ahū yō jā'i, ya guí pāhmū ngue ya mān'mēt'o xā hnu mān'ūguī. ¹⁹ Nū'mō ngue gādī n'amigohū yō jā'i hīngūi ēc'ēigā, dādī mā'ahū yō jā'i 'mō tengūtho guí māhyō amigo. Pē nūgā, go dā huan'nahū p'ū 'būhyō jā'i ua ja rā xīmhai. A nūyā, ya hīn gādī n'amigohū yō jā'i ya. Jānāngue nnu mān'ū'ahū. ²⁰ Dāmī bēnna hyā ya xtā xi'ahū m'mēt'o. Hīnjo'o n'na rā mēfitho dā 'yēnā ngue hīnda thogūi tengūtho thohrá hmu. Nū'mō ngue bī nū mān'ūgā yō jā'i, xquet'a guí njathū p'ūya, dā nū mān'ū'ahū yō jā'i. Nū'mō ngue hīngūi t'ēc'ēi'a te dī xānbategā, nī xīngā gue'ahū dā t'ēc'ēi'ahū 'mō. ²¹ Nū te gā dī xi'ahū ya, dā jā'ahū yō jā'i, porque ngue mā xādi'ahū. Nūnā Oja bá pēnngūi, hīngūi pāhyō jā'i te'o nā, jānāngue di jā'ahū p'ū yō jā'i.

²² Nū'mō hīn xcabā ēhē gā nzohyō jā'i, ya hīndī jāse yō jā'i p'ū dā mā rā castigo 'mō. Pē nūyā, di jāse p'ū dā mā rā castigo ya ngue hīngūi ēc'ēigūi. ²³ A nūyā, nū'a gā nnu mān'ūgā yō jā'i ya, xquet'a 'nē'a mā Papāgā

nnu man'ua ya. ²⁴ Hin tema castigo di nja 'mø ngue hin tema hmεya xcá øt'ä p'ua ha 'bähÿø ja'i. 'Nε nu'a te gä dí øt'e, hinjongui pøni ngue di sä da 'yøt'e. Madague'a bi nu yø ja'i te gä dí øt'e, pε co ngu'a nnu man'ua gyø ja'i, co 'nε'a ma Papá i hnu man'ua ya. ²⁵ Nuya yø hya dí mmangä, di nja ya, porque jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'ua ja ra Macá Libro ngue ra ley ca yø ja'i, i εna: "Hingui ja te rángue'a i hnu man'ugui".

²⁶ Ga xicä ma Papá ngue da penhna Espíritu Santo da máxahua 'nε di hoc'a ni mmaihua. A nu'a, go di ja majuaní te'ogä'a. ²⁷ Xquet'a 'nε'ahua dami jahua majuaní te'ogä, porque dí n'yohua astä guerp'ua bá fuhra hya.

16

¹ Dí xi'ahua ya yø hya ya, n'namhma hingui nyobεnihua. ² 'Nε da ma nthuqui ni thuhü p'ua ja yø nija yø judío. Da 'yεhra ora ngue di m'mua i'da da hyo'ahua, da 'yεna ngue ørpa rá 'bεfi Oja. ³ Nguna ra hya da ja'ahua yø ja'i, porque hinjam'mø di nne da ba'a ma Papá, ni xinga gueque di pacyø ja'i. ⁴ Dí xi'ahua na ra hya na, n'namhma ngue nu'mø bi zønna ora di nja, da zo ni mmaihua na ra hya ya xtá xi'ahua.

Ja di nequi p'ua te øtra Espíritu Santo p'uya.

Mam'met'o hinte dí xi'ahua na ra hya na, porque 'daua dí 'bähua. ⁵ A nuyá, ya ga mmagä ya, gani m'mup'ua bí 'bähua Papá bá penngui. A nu'ahua ya, ya hinjonda bøni da 'yεngui: "¿Harua gni ma ya?" ⁶ Pε nuya ngue dá xi'ahua na ra hya na, bi du ni mmaihua ya. ⁷ Pε majuaní te dí xi'ahua, go ni nhohua ngue ga mmagä. Porque nu'mø hinga mmagä, ¿hague di 'yε'a ra Espíritu Santo da máxahua 'nε di hoc'a ni mmaihua 'mø? Pε nu'mø ga mmagä, ya ga ma penhna p'uya. ⁸ Nu'mø bá ε'a p'uya, go da 'yøt'a ngue da bahÿø ja'i 'bεcua ja ra ximhäi ngue ja yø ts'oqui, 'nε da badí hanja na ra 'yu njuantho. 'Nε da bahÿø ja'i ngue da zønna pa da japra castigo Oja. ⁹ Da badí ngue ra ts'oqui øtyø ja'i himbi 'yεc'εigui. ¹⁰ A nugä ngue njuantho dá n'yogä, ya ga mmagä p'ua bí 'bähua Papá. 'Nε ya hinní mantho guí nnujua. Janangue da hyaxa njuani yø ja'i

p'uya ndana gue'a ra 'yu njuantho ja ngue da n'yo. ¹¹ Da hyaxa njuani yø ja'i p'uya hanja na ra hya xa nzän'Oja. Porque ya da ts'änbi ngue da ma ra castigo na ra zithu di manda ua ja ra ximhäi.

¹² Xangu mi'da yø hya jap'ua dí nne ga xi'ahua, pε tobe hingui sønna ora p'ua da zä gui timhma te ga mbøn'a te dí xi'ahua ya. ¹³ Nu'mø bá εhra Espíritu Santo ya, go di o'ahua n'yu hanja'a te majuaní'a. 'Nε gä majuaní'a te da xän'nahua'a, porque hingrá hyase da ma, a nuna tengutho ra hya da sifi, da ngu'a da ma. Da 'yøt'e ngue gui timhma hanja'a te ja ngue di nja. ¹⁴ Nu'a go da 'yøt'e ngue da hnu mansugä'a, porque da ha'a ra hya ga xifi, 'nε da 'yøt'e ngue gui pahma hanja ra hya. ¹⁵ Nu te gäma hya mmanna Papá, gä gue'a ra hya dí mmangä'a. Janangue dí xi'ahua ngue ra Espíritu Santo da hanngagui ma hya, 'nε di ja'ahua ngue gui pahma hanja ra hya.

Da gohi ngue ra johya'a ra dummäi ja yø xädi.

¹⁶ Ya mi ts'udra ora ngue hin harua gui nnujua ya. M'mεfa p'uya, ya hinda ya'atho gui nnujua mahøn'a, porque ga mmagä mahets'i bí 'bähua Papá.

¹⁷ Nuya 'da yø xädi p'uya, di n'yänni n'na ngu n'na, di n'yεmbi:

—¿Te ga mbøn'a xicja na? ngue εna ya mi ts'udra ora ya, ya hin harua ga nnuhua. Ximmi ts'udra ora ngue ga nnuhua mahøn'a p'uya, ximmi mmamp'uya ngue da ma mahets'i bí 'bähua Papá. ¹⁸ ¿Teni 'be'a ga mbøn'a mmanna? ngue εmbi ya mi ts'utho. Hindí pahma tema hya mmanna.

¹⁹ Bi bahra Jesús ngue nne da 'yänÿø xädi na ra hya bi ma, bi 'yεmbaya:

—Nugä dí xi'ahua, ya hinda ya'atho hin harua gui nnujua. M'mεfa p'uya, ya hinda ya'atho gui nnujua. ¿Ua guehna ra hya gadi n'yänhna naya? ²⁰ Majuaní dí xi'ahua ngue gui nzomhma 'nε da du ni mmaihua. Nu'mø bi nu'ahua yø ja'i 'bua nximhäi p'uya, dadi johya. Pε hinte ja'a. Nu ni dummäihua da gohi ngue ra johya'a. ²¹ Conque nu'mø ja ngue di m'mähra basi n'na ra xisu, tu rá mmäi porque ya bi zønna ora da zä ra n'ua. Pε nu'mø ya bi m'mähra basi p'uya, ya hinní mantho mbεn'a ra n'ua mi sä. Porque

di johya ngue ya bi m'máhrá basí ua ja ra ximhäi. ²² Xquet'a gui njathu p'uya. Bá εp'u ra ora da du ni mmáihü. Pε nugä ga ma pengui ga nnu'ahü. Gä rä johya di nja ni mmáihü p'uya. Gue'a n'na rä johya hijnonda zä da hyaqui.

²³ Nu'a rä pa'a p'uya, ya himma hyoni te gui 'yänngahü. Nugä majuaní dí xi'ahü, nu'mø gá mat'Ojahü rángue gui εc'εigahü, damí hya rä ts'edi gui 'yádi te gui nnehü. Ma Papägä p'uya di 'da'i te gui 'yáphü. ²⁴ Asta guehya tobe hinte gui áphü Oja di 'da'ahü rángue gui εc'εigahü. Damí 'yáhmü n'namhma di n'na'ahü. Janjuaní ngue gä rä johya di nja'ahü p'uya.

Bí ntate rá Jesucristo ua ja rá ximhäi.

²⁵ Nuya yø hya ya xtá xi'ahü, dá honi te nná hyejpabi rá hya dá ma. Pε da 'yεhra ora ngue nuya yø hya dí xi'ahü, ya hinga honi te gda hyejpi. Sinoque ga xi'ahü njuantho ha di njap'u gdí pahmü rá Papá. ²⁶ Nu ra pa ja p'uya, ya da zä gui 'yáphü rá Papá'a te gui nnehü rángue gui εc'εigahü. Ya himma hyoni ngue 'bet'o ga äpä rá mate ma Papá conná ngue'ahü. ²⁷ Porque di ma'asehü rá Papá. Di ma'ahü, porque gadí macju, 'nε gá 'yεc'εihü ngue dá εcä p'u bí 'bü Oja. ²⁸ Bí nεxcä má Papá 'mø dambá εcua ja rá ximhäi. A nuyá, ga pøngä ua ja rá ximhäi ya, ga mma mahets'i bí 'bühma Papá.

²⁹ Mí dahyø xädi p'uya, bi 'yεna:

—A nuyá, njuantho gui xicje ya. Hin temá hya gní hyejpi te gui mmanya. ³⁰ A nuyá, ja dí tingähe p'uya ngue gä gui parpabi yø n'yomfεni yø ja'i. Himma hyoni ngue 'bet'o da t'øt'a'i rá nt'änni. Guehna nná εc'εigähe naya ngue güi 'yεp'u mahets'i bí 'bü Oja.

³¹ Rá Jesús bi 'yεna:

—A nuyá, ya gui εc'εihü rá hya dí mmangä ya. ³² Ya mme 'bexque'a ya, ya ni ma da zønna ora ga nhyehmü, 'da'a n'naní gdí mähä. Ya gui sogaschü p'uya. Pε nugä hindí 'dasεgä, porque dí n'yogä 'be má Papá. ³³ Nu'mø ngue gui unni mmáihü ya yø hya dí xi'ahü ya, guehya yø hya da hyut'a ni mmáihü ya. Nuyá ja rá ximhäi gui sähü rá n'u ua. Pε damí hyahü rá ts'edi, ya xtá tapä'a εcua ja rá ximhäi.

17

Bí marpabi Oja yø xädi rá Jesús.

¹ Mí juadi bi manya yø hya ya p'uya, bi hyanma hets'i rá Jesús, bi 'yεna:

—Ma Papá'i, ya bi zønna ora ya. Da bahyø ja'i ya ngue maguesε'a ni Ts'ant'u, n'namhma ngue xquet'a 'nεhni Ts'ant'u da 'yøt'e ngue da bahyø ja'i ngue mague'ase'i. ² Nu'i gá unna ts'edi ni Ts'ant'u ngue nu'u to gá gá däpi, di unna 'da'yo te para zantho. 'Nε gá unna nt'edi ngue nu'a te da zänni gue'a di nja'a. ³ Nu'a rá 'da'yo te para zantho, gue'a di dinna ja'i da ba'i'a, 'nε da baqui. 'Nε høn'atho'i ngue majuaní grá Oja. A nugä p'uya, guecä drá Jesucristo guá penhua.

⁴ Nugä dá øt'e ngue bi bahyø ja'i ua ja rá ximhäi ngue mague'ase'i. Dá juacä rá 'befi gá 'bejpi ga øt'e. ⁵ A nuyá má Papá'i, damí 'daqui ngue nup'u ja ni hmi ni dá, maguecεgäui tengutho nmi jai m'mεt'o hante di nhohra ximhäi.

⁶ Nuya yø ja'i gá huanhua ja rá ximhäi ngue gá däqui, dá japi bi badí te'o'i. Mí o ni 'yε yø ja'i, pε go gá däqui, 'nε bi 'yεc'εi nā ni hya guá pennbi. ⁷ A nuyá, ya pahyø ja'i ya ngue go gui xiqui te gäma hya dí mmangä. ⁸ Dá unnä nā ni hya gá xiqui ga xifi. Yø ja'i p'uya, bi 'yεc'εi. 'Nε haxa njuani yø ja'i ya ngue majuaní dá εcä p'u güi 'bui, 'nε εc'εi ngue go guá penngagui ua.

⁹ Dí ä'i rá mate ya ngue gui fähü ja'i. Nunā rá mate dí ä'i, hin dadi terpä p'u gätho yø ja'i 'b'u'a nximhäi. Nu'u yø ja'i gá däqui, gue'u dí xi'i gui fä'u, porque o ni 'yε. ¹⁰ Nu'u to gá o má 'yεgä, gá o ni 'yε'u. Nu'u to o ni 'yε p'uya, o má 'yεgä'u. 'Nε da hnu mansugä conná ngue'u.

¹¹ Nugä ya hinní mantho ga m'muc'εi ua ja rá ximhäi. Nugä ga mmagä p'u gui 'bui, ja ga m'mucä p'u. Pε nuyá da gocua ja rá ximhäi, guehya dí xi'i gui fähü. Má Papá'i, xanduxqui'i. Conni ts'edi damí fädi te'o gá däqui, n'namhma ngue xøgue n'na hyatho da gohi, tenguthogüi, n'na hyatho dí jai. ¹² Mente rá pa 'daua dá m'mähme ua ja rá ximhäi ya gá däqui, conni ts'edi nmará fädi. Hijnombi m'medi, hindä hōnda n'na nc'εi, nunā ya bá nt'ot'i ngue di m'medi, para

ngue di nja na ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro.

¹³ A nuyá, ga mmagá p'ua guí 'buhya. Pɛ mɛnte tobe dí 'butá ua ja ra ximhäi, dí mmangá ya yø hya ya, n'namhma ngue nuya ma ja'iuui, gá ra johya di nja, tengutho nná johyagá. ¹⁴ Nuna ra hya guá pɛnnba yø ja'i ngue ga xännbi, bi nu manho ra hya. Pɛ nuya yø ja'i himbi nu manho ni hya p'uya, bi nu man'ua ya yø ja'i bi nu manho ni hya. Porque ya hinní mantho øtra nts'o ga 'yo yø ja'i, tenguthogá ngue hindá øt'á ra nts'o ga 'yo yø ja'i. ¹⁵ Hinna ä'i ra mate ngue guí jucua ja ra ximhäi ya yø ja'i dí xi'i. Sinoque dí ä'i ra mate ngue guí fädi ngue ra zithu hindí ts'onnbá yø nt'ɛc'ɛi. ¹⁶ Tengutho gá hindá øt'á ra nts'o øtyø ja'i, da guehya ma ja'iuui, xquet'a hingui øtra nts'o ga 'yo yø ja'i ya. ¹⁷ Damí 'yøt'e ngue da hyo yø mmái conná ngue'e, da hyonna nho da n'yo conná nguehni hya. Porque nuna ni hya, guehna majuaní na. ¹⁸ Tengutho guí pɛnnagui ua ja ra ximhäi, xquet'a di njadá p'uya, dá øt'á ya ma ja'iuui ngue da ma da manna hya p'ua ha 'buhyo ja'i. ¹⁹ Dí engá ma te conná nguehma ja'iuui, n'namhma ngue xquet'a 'nɛ'ua da hyo yø mmái ngue xtá nho te da n'yo conná nguehna ra hya majuaní.

²⁰ Pɛ hinga hønt'ua dí ä'i ra mate guí fä'ua, sinoque 'nɛ'ua yø ja'i da 'yɛc'ɛigá m'mɛfa conná nguehra hya da manya ma ja'iuui, xquet'a dí xi'i ngue guí fädi. ²¹ Gätho ya dí xi'i ya, dí ä'i ngue xøgue n'na hyatho da gohi tenguthogüi, ngue n'na hyatho di jauri. Ga njathu p'uya, n'na hyatho ga cohmu ya ma ja'iuui, ma Papá'i, gue'a di badí gätho yø ja'i'a ngue guá pɛnnagui ua ja ra ximhäi. ²² Nugá dá japá ya ma ja'iuui tengutho guí jajpagui m'mɛt'o, n'namhma ngue gue'a di gohi ngue xøgue n'na hyatho di jah'ua p'uya, tengutho'i co 'nɛcä n'na hyatho di jauri. ²³ Nugá dí n'yogá'be ya ma ja'iuui. Nu'i p'uya dí n'youi. Gue'a di gohi ngue xøgue n'na hyatho di jah'ua. 'Nɛ gue'a di ba hmi'da yø ja'i'a ngue nu'i go guá pɛnnagui ua, 'nɛ gadi ma'ua ma ja'iuui, tenguthogá, gadi maqui.

²⁴ Ma Papá'i, nuya ma ja'iuui gá däqui, dí nnegá ngue 'nɛhya di m'map'ua ha ga m'mucá ya, n'namhma ngue da nu te guí

ørcagui, ngue guí øt'e ngue 'nɛcä dí tategá hapu guí 'bui. Porque nu'i gadi maqui hante di nhohra ximhäi. ²⁵ Ma Papá'i, gá ra nho guí øt'e. Nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, hingui pa'i ya. Pɛ nugá dí pa'i. A nuya ma ja'iuui p'uya, ya padi ngue go guá pɛnnagui ua. ²⁶ 'Nɛ dá xifi hanja ra hya ngue te'o'i. 'Nɛ tobe ni mantho dí xifi te'o'i ya, n'namhma ngue tengui ngue gadi maqui, da ngu'a da 'yøt'e. A nugá p'uya, dí n'yogá'be ya yø ja'i ya.

18

Bi ts'ixra Jesús ngue da jot'i.

¹ Mi juadi bi manya yø hya ya, bi ma ra Jesús, bi mɛ yø xädi, bi ma man'na nguadi ra 'yuthe Cedrón. Nup'ua ja n'na ra nuaza p'uya, ja bi yarbua ra Jesús conyø xädi. ² Xquet'a 'nɛhna ra Judas bi dä ra Jesús, ya mi pa'a ra xɛqui'a, porque xangu yø nnidi ja madi pɛrpu yø xädi ra Jesús. ³ Nuna ra Judas bi zømp'ua 'buhra Jesús. Ní n'youi n'na 'bui yø soldado co 'nɛhyø policia yø m'mɛnhni yø mmäcja conyø fariseo. Ni gu yø juai, 'nɛ ha yø lámpara guí nyot'i. Mí'da yø ja'i, ni gu yø za tøhra sibi yø nya ngue guí nyot'i. ⁴ Pɛ ra Jesús ya gá padi te ja ngue da thogui. Bi ma di c'at'ui ngue bi 'yänni, bi 'yɛmbi:

—¿Te'o guí homhmu?

⁵ Nu'ua yø ja'i p'uya, bi 'yɛmbi:

—Dí hongähe ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret.

Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Go guecä masque guí honjmu.

Ni n'youi yø ja'i na ra Judas bi dä ra Jesús. ⁶ Nu'mø mi 'yɛmbyø ja'i ra Jesús: “Go guecä”, i gohyø xatha yø ja'i, bi t'unga häi. ⁷ Nuna ra Jesús mahømbi 'yännbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Te'o guí homhmu?

Nu'ua yø nzite p'uya, bi 'yɛmbi:

—Dí hongähe ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret.

⁸ Mi dahra Jesús, mahømbi 'yɛmbi:

—Ya dí xi'ahmu ngue go guecä. Nu'mø go guí honjmu, pɛ damí thøhmua ya 'bucua, da ma.

⁹ Nguna bi ma, para ngue di nja'a te ra hya xi manna Jesús ngue xi 'yɛna: “Ma Papá'i, nu'ua gá däqui, hinjombi m'medi”, xi

'yēna. ¹⁰ Rā Bēdu p'uya bi gaxrā juai mī ha, bi hyejpa rā gu ngue rā n'yēi'a n'na nc'ei nī hu ngue rā Malco, nuna rā 'yēhē rā 'bet'o mmäcja. ¹¹ Pē rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague Bēdu, dami fos'ni juai. ¿Ua guí ēna ngue ya hīndi nja'a te rā n'u xpá nzänma Papá ga thogui?

Ya 'bap'ua 'buhra hmu yø mmäcja rā Jesús.

¹² Nī n'youi n'na rā hmu ya yø soldado conyø policia yø m'mēnhni yø hmu yø judío, bi bētra Jesús, bi dut'i. ¹³ Bi zixpua ja rā ngu rā Anás. Nuna rā Anás mará ndøhya rā Caifás nuna mādi mānda yø mmäcja'a rā jēya'a. ¹⁴ Nuna rā Caifás xi 'yēmbi yø hmu yø judío ngue man'na xanho ngue n'na nc'ēitho da tho connāngue gātho yø ja'i.

Bi manna Bēdu ngue hīngui padī te'o rā Jesús.

¹⁵ Nup'ua ja rā ngu nā rā hmu yø mmäcja, nu'a rā dathi ja mbo, ja i ts'ixpua rā Jesús. Nuna rā Bēdu co 'nēhna man'na nc'ei rā xādi, bi dēnna Jesús. Nuna n'na nc'ei rā xādi nā, mādi mpahmī rā mmäcja. Janāngue bi tho'ambo 'mø mī yut'ambo rā Jesús. ¹⁶ Pē nuna rā Bēdu bi gohmaxøts'e rā goxthi nā. Janāngue bá pøn'a rā xādi mará mpadiui rā mmäcja ngue bi nyāui nā rā xisu fāhra goxthi ngue da tho'ambo rā Bēdu. ¹⁷ Nu'a rā xisu fāhra goxthi p'uya, bi 'yānna Bēdu, bi 'yēmbi:

—¿Ua hīnga 'nē'i rā xādi'i nā rā n'yohu nā?

Mī dahra Bēdu, bi 'yēna:

—Hīn'na, hīnga 'nēcā.

¹⁸ Nu'a rā ora'a mī se, janāngue nu'ua yø hmiqūi 'bap'ua, conyø policia, xi 'yuhra sibi p'ua 'bāi ngue di nhat'i. Rā Bēdu p'uya xquet'a 'nē'a 'dap'ua 'bāhmua ngue di nhat'i.

Nuna rā hmu yø mmäcja bi 'yørpa rā nt'änni rā Jesús.

¹⁹ Nuna rā hmu yø mmäcja bi d'u'mī bi 'yānna Jesús ndana gue'a yø xādi, änni te 'be'a mā hya xānnbi. ²⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nuna rā hya ya xtā māngä, yø hmi yø dā yø ja'i xtā māngä nā rā hya nā. Xtā nxānnbategä p'ua ja yø t'unija, da guēp'ua ja rā danija di mpēti gātho yø judío. Hīn tema hya xtā māngä ngue da nt'aguitho.

²¹ ¿Hanja ngue ja guí ännui tema hya xtā

māngä ya? Dami 'yānhnu yø ja'i ya, go da xi'ahū hanja rā hya xtā māngä'ua. Nu'ua go pa'ua tema hya xtā māngä.

²² Høntho bi manna nguna rā Jesús, mī 'bap'ua n'na rā policia di mpēp'ua ja rā danija, bi mēmba rā hmi, bi 'yēmbi:

—¿Ua ya ngu'a gdi thā'mø guí yāui rā hmu yø mmäcja ya?

²³ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu'mø ja mā n'ua te dā māngä, dami mā te guí sā man'ua 'mø. Pē nu'mø ngue njuantho dí yagä, ¿hanja ngue guí pēgbagui mā hmi?

²⁴ Rā Anás bi dutra Jesús, bi mēnnbabi nā rā Caifás rā hmu yø mmäcja.

Mahømbi gønna Bēdu rā Jesús.

²⁵ Mēnte di sigue 'bap'ua ja rā sibi rā Bēdu ngue di nhat'i, bi t'ēmbaya:

—¿Ua hīnga 'nē'i rā xādi'i nā rā n'yohu nā? —t'ēmbi.

Mī dahra Bēdu p'uya, hømbi ncøni, bi 'yēna:

—Hīn'na, hīnga 'nēcā.

²⁶ Mī 'bap'ua n'na rā hmiqūi nā rā hmu yø mmäcja. Nuna rā hmiqūi p'uya, di mēniui nā rā n'yohu xi zēnna Bēdu xi hyejpa rā gu ngue rā n'yēi. Bi 'yānnbaya, bi 'yēmbi:

—Pē, uāngui gue'e xtā nu'i p'ua ja rā nuāza ngue guí n'youi rā Jesús —bi 'yēmbi.

²⁷ Rā Bēdu p'uya mahømbi ncøni. Nu'a rā ora'a p'uya, bi mmahra øni.

Ya 'bap'ua 'buhra Pilato rā Jesús.

²⁸ Nup'ua ja rā ngu rā Caifás, bá njucra Jesús ngue i map'ua ja rā palacio 'buhra gobernador. Pē ya 'yo haxpaya. Nu'ua yø judío p'uya, hīmbi yurba ja rā palacio'ua. I ja yø costumbre, i ēna ngue nu'mø ja ngue di nsännigo, hīngui sā di ntøt'ui yø ja'i hīngyø judío. Nu'mø xtā nyut'i, ēna ngue ya hīnda zā di nsihmē p'ua ja rā ngo ngue rā pascua. ²⁹ Janāngue bá pønna Pilato ngue bi nyāui yø judío. Bi 'yēmbi:

—¿Te 'be'a mā hya gni yaphu nā rā n'yohu 'bucua?

³⁰ Bi 'yēnyø hmu yø judío p'uya:

—Nu'mø ngue hīndra ts'oc'ei nū, hīnxca dāgāhe ua 'mø.

³¹ Bi 'yēnna Pilato p'uya:

—Uanguí guí cah̄a rā ley p'uya, dā zā gui sixh̄a guí 'yøseh̄a rā ts'ut'abi.

Yø judío p'uya bi 'yɛnā:

—Pɛ nugāhe ngue yø judío, h̄in'yugāhe rā nt'ɛd̄i ngue sã gā hogāhe n'na rā ja'j̄i. Nu'j̄i go nnetho gui sãnn̄i te d̄i nja.

³² Ja bi bõmp'ua te x̄i man'a m'met'o rā Jesús, ngue ya x̄i mā ngue dā thop'ua ja rā pont'j̄i. ³³ Nu'mø m̄i yut'ambo rā palacio rā Pilato, b̄i manda bá ts'ohra Jesús ngue dā 'yørpa rā nt'änn̄i. Bi 'yɛmb̄i:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío? —bi 'yɛmb̄i.

³⁴ M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmb̄i:

—Xi'a rā hya guí mmanya, go guí änsɛ, ¿ua gue 'bui to xa xi'i ngue guecã?

³⁵ M̄i dahra Pilato p'uya, bi 'yɛmb̄i:

—¿Ua go mā mm̄ijudíohe p'uya? Nu'ua n̄i mm̄ijudíohe 'nɛ'ua yø hm̄u yø mm̄ac̄ja go xa dā'i ua dí 'bucã'ua. ¿Teni 'bɛ'a gá 'yøt'e?

³⁶ M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmb̄i:

—Nup'ua dadi mandagã, h̄inga guecua ja rā x̄imh̄ai j̄aua p'ua. Nu'mø ngue ja gadi mandagã ua, gdi sigã to dā 'yøtra sui 'mø, ngue h̄inx̄ta mma madãgã p'ua 'b̄ahyø judío. Pɛ nup'ua dadi mandagã, h̄inga guecua p'ua.

³⁷ Rā Pilato bi 'yɛmb̄i:

—¿Janangue gue'e grã dast'abi 'mø?

M̄i dahra Jesús, bi 'yɛnā:

—Ahã, go guecã tengutho rā hya guí mma. Gue'a dá ɛcã ua ja rā x̄imh̄ai'a, ngue gā m'mai para ngue gā mmangã nā rā hya majuan̄i. Nu to gãtho nne dā bad̄i hanja nā rā hya majuan̄i, dā 'yøde te dí mmangã ya.

³⁸ Rā Pilato p'uya bi 'yɛmb̄i:

—¿To go dā bõn̄i ngue dā bad̄i hanja'a rā hya majuan̄i p'uya?

Ya nts'änn̄i ngue dā tho rā Jesús.

M̄i juadi bi 'yørpa rā nt'änn̄i p'uya, bi bõn'athi rā Pilato ngue b̄i nyaui yø judío. Bi 'yɛmb̄i:

—H̄in temã ts'oqui dí t̄innbã nā rā n'yoh̄a 'bucua. ³⁹ Pɛ ja'ah̄a rā costumbre ngue pa mathøgue n'na rā ofadi 'mø ja rā ngo ngue rā pascua. ¿Ua guí nneh̄a ngue gā thøcã nā rá dast'abi yø judío?

⁴⁰ B̄i mahra h̄mafi gãtho yø ja'j̄i p'uya, bi 'yɛnā:

—Nu'a, h̄in'na'a. Go dam̄i thøhra Barrabás.

Pɛ nuna rā Barrabás, guehna n'na rā bɛ nā.

19

¹ Nuna rā Pilato, b̄i manda ngue b̄i ma m'mei rā Jesús. ² Nu'ua yø soldado, ya x̄i me n'na rā corona ngue yø 'uini, bi gãspa rá ya rā Jesús. 'Nɛ bi heta n'na rā he ngue rā 'boj̄apoi. ³ Bi guarb̄a 'bãhra Jesús, bi 'yɛmb̄i:

—Guí tate ague rá dast'abi'i yø judío —bi 'yɛmb̄i.

Mente pɛmbã rá hm̄i p'uya. ⁴ Rā Pilato p'uya, mahømb̄i bõn'athi, bi 'yɛmbyø judío:

—Para ngue guí umhm̄a rā güenda ngue h̄in temã ts'oqui dí t̄innbã nā rā n'yoh̄a nā, guí nnuh̄a ngue gā ma j̄ucã ua ya —bi 'yɛmb̄i.

⁵ Mambã põnna Jesús, bá oxrã ya n'na rā corona ngue yø 'uini. 'Nɛ he rā 'boj̄apoi x̄i ma mahete. Rā Pilato p'uya, bi 'yɛmbyø ja'j̄i:

—'Bucua nā rā n'yoh̄a ya.

⁶ Nu'ua yø hm̄u yø mm̄ac̄ja 'mø m̄i nu p'uya, co 'nɛ'ua yø policia, b̄i mahra h̄mafi, bi 'yɛnā:

—Dã guatra pont'j̄i. Dã guatra pont'j̄i.

Bi 'yɛnna Pilato p'uya:

—Pɛ dam̄i sischa 'mø, bí cuath̄a rā pont'j̄i, porque nugã ya h̄in temã ts'oqui dí t̄innb̄i.

⁷ Nu'ua yø hm̄u yø judío p'uya, bi 'yɛmb̄i:

—Nugãhe dí cahe n'na rā ley. Conforme rā ley dí cagãhe, jatho ngue dā tho, porque mma ngue rá Ts'ant'ua Oja.

⁸ Nuna rā Pilato 'mø m̄i 'yøhna rā hya nā p'uya, man'natho b̄i nsu. ⁹ Hømb̄i yut'ambo rā palacio p'uya, bi 'yãnna Jesús, bi 'yɛmb̄i:

—¿Haru grã mm̄engu n'yø?

Pɛ rā Jesús h̄inte gā ndatho. ¹⁰ Rā Pilato p'uya, bi 'yɛmb̄i:

—H̄inguí nne gui thã 'mø d̄i nzo'i 'mø. ¿Ua h̄inguí pad̄i ngue jagã rā ts'edi ga cuat'a'j̄i rā pont'j̄i? 'Nɛ xquet'a jagã rā ts'edi ngue gā thøc'a'j̄i.

¹¹ M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmb̄i:

—H̄in temã ts'ut'abi dā zã gui 'yøt'e, ngue'mø h̄in nãngue Oja xt̄i 'da'i n̄i cargo. Janangue nu'a bi dãgã ua guí 'bui, mā datho ja rá ts'oqui'a.

¹² Nu'a rā ora'a p'uya, bi hyonna forma rā Pilato ngue xt̄i thøhra Jesús. Pɛ janjuan̄i ue yø judío ngue bi 'yɛmb̄i:

—Nu'mø ngue gui thøhna ra n'yohu na, ya hinni amigo ra dast'abi Roma 'mø. Nu to bi zä da 'yena ngue ra dast'abi ya, ya rá nsuiui ra dast'abi Roma.

¹³ Nu'mø mi 'yøhra Pilato na ra hya na p'uya, bi ma danim mip'ua ja rá nhudi nhøt'a hya 'mø bi nya. Bi manda p'ua hudi ngue bá ts'innbabi ra Jesús. Guehna ra xequi ni hu conna hya ebreo, “Gabata”. I nne da ma ngue “Mats'axti xanho p'ua bi t'ado”. ¹⁴ Tobe jadyø ngo ngue ra pascua'a ra ora'a, ya mmε 'dato xudi. Gue'a ra pa di nsä yø ja'i hante ra pa ngue ra ts'äya. Nuna ra Pilato, bi 'yembyø judío:

—'Bucua ni dast'abihua ya —bi 'yembi.

¹⁵ Bi mahra hmafi yø judío p'uya, bi 'yena: —Da tho naya, da tho naya. Da guatra pont'i.

Ra Pilato p'uya, bi 'yembyø ja'i:

—¿Ga cuatä ra pont'i ni dast'abihua 'mø?

Bi 'yenn'ua yø hmu yø mmäcja p'uya:

—Nu'a ma dast'abihua, gue'a ra dast'abi Roma'a, 'ne hijnom man'na.

¹⁶ Mi manyø ja'i na ra hya na p'uya, ra Pilato bi däpyø ja'i ra Jesús ngue da ma di cuatra pont'i. Bi zixyø judío na ra Jesús.

Bi ma macuati ra pont'i ra Jesús.

¹⁷ Bi ma ra Jesús ni hya rá pont'i. I map'ua ja ra xequi ni hu ngue ra Njuyaxhmu. Nuna ra hya ngue ra ebreo, ni hu ngue ra Gólgota. ¹⁸ Ja bi ma macuati p'ua ja ra pont'i ra Jesús. 'Da i ma macuatiui ra pont'i mi yonc'ei. 'Da'a n'na nguadi rá hyo i gohi n'na ngu n'na. Nuna ra Jesús, bi gohmade na. ¹⁹ Bi manda ra Pilato ngue bi ma macuati p'ua ja rá ya ra pont'i n'na ra letrero, i ena: “Guehna ra Jesús, ra mmengu Nazaret ngue rá dast'abi yø judío naya”. ²⁰ Xangu yø judío bi nu na ra letrero, porque nup'ua bi ma macuati ra pont'i ra Jesús, guerp'utho ra danihni. Nuna ra letrero, nt'ot'i conna hya ngue ra ebreo, conna hya ngue ra griego, 'ne nt'ot'i conna hya ngue ra latín. ²¹ Janangue bi 'yembra Pilato'ua yø hmu yø mmäcja:

—'Yo guí ot'i ngue da 'yena: “Rá dast'abi yø judío”. Sinoque dami 'yot'i ngue da 'yena: “Nu'a t'embi rá dast'abi yø judío”.

²² Mi dahra Pilato p'uya, bi 'yena:

—Ya di nja p'ua te nt'ot'i ya —bi 'yena.

²³ Mi juadi bi cuatra pont'i ra Jesús, nuya goho yø soldado bi gajpa rá he ra Jesús ngue di ndarpi n'na ngu n'na. Bi gajpa rá pahni p'uya. Nuna ra pahni hinha nt'eti, n'na thoguitho bi me rá 'be gä rá do'yo ra pahni. ²⁴ Di n'yembyø soldado p'uya:

—Hinga xemhma naya. Man'na xanho ga mmähä ra taha. Nu'a da daha, gue'a da ganna pahni'a.

Ya bi nja'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue ena: “Bi ndarpabi n'na ngu n'na'ua ma he. Bi ma ra taha ngue to da gani”. Nguna ra hya bi 'yøtyø soldado.

²⁵ Nup'ua bi ma macuati ra pont'i ra Jesús, ja 'bärp'utho rá mamá co 'ne'a rá juhue'a rá mamá, conna Maya rá xisu ra Cleofas, co 'nehra Maya Magdalena 'bäp'ua. ²⁶ Nuna ra Jesús mi hyetrá mamá ngue 'bäp'ua, 'dap'ua 'bähmi n'na rá xädi emmei di mahra Jesús. Bi 'yembrá mamá p'uya:

—Ague mamá, gui 'yøt'e ngue ni basi na ma xädigä ya.

²⁷ Mahømbi 'yembrá xädi p'uya:

—Gui 'yøt'e ngue ni mamá na ma mamägä ya —bi 'yembi.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, nu'a rá xädi ra Jesús bi zixra Maya p'ua ja rá ngu ngue di jammansu.

Ya bi du ra Jesús.

²⁸ Mi thohna ra hya na p'uya, ya pahra Jesús ngue ya bi nja gätho'a te ja ngue di nja. Para ngue di nja'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro, bi 'yenna Jesús:

—Dí tuthegä ya.

²⁹ Mi jap'ua n'na ra xano yuhra vino xan'ixi. Bi ma mapobo p'ua ja ra vino n'na ra esponja xanthuti. Bi nøta n'na ra 'yēt'o ngue ra isopo. Bi cuarpa rá ne ngue da zats'i. ³⁰ Nuna ra Jesús mijuadi bi zi ra vino xan'ixi, bi 'yemp'uya:

—Ya gä bi nja'a te ja ngue di nja ya.

Mi man'a p'uya, bi mengrä ya ngue bi du.

Nu'a n'na ra soldado bi hyespa rá hyo ra Jesús conna lansa.

³¹ Mi hyats'i, ya ra pa ngue ra ts'äya. Nu'ua yø judío, hinguí nnepe ngue di cuatho p'ua ja ra pont'i yø ánima 'mø ra pa ngue ra ts'äya, porque gue'a ra pa ngue ra ngaxango ngue ra pascua'a. Janangue nu'ua yø hmu yø

judío bi xihra Pilato ngue di manda da ma nthemhmi yø gua'u mi cuarta pont'i, n'namhma ngue da du nts'edi. Janangue da thacyø ánima p'u ja ra pont'i 'mø bi du. ³² Bi ma yø soldado p'uya ngue bá tennbabi yø gua'a n'na nc'ei. Ja bi map'u'a man'na ni guatrá hyo ra Jesús. ³³ Mi map'u cuarta Jesús, bi nu p'uya ngue ya xi du. Janangue ya himbi dennba yø gua na p'uya.

³⁴ Pe nu'a n'na ra soldado siempre bi hyespi conná lansa rá hyo ra Jesús. Nup'u bi thexpaya, bi bonna ji 'nehra dehe. ³⁵ Nugá go dá ot'á ra sacua ja ua, dá cuati te dá nu. Majuaní te dí mma. Dí padí ngue majuaní te di mma n'namhma ngue xquet'a gui 'yec'eiha. ³⁶ Porque nuya yø hya ya, bi nja para ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue i éna: “Hinda thennbabi yø do'yo”, i éna. ³⁷ Man'na parte nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, i éna: “Da hnu ngue da thespa rá do'yo”.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

³⁸ M'mefa p'uya, nuna n'na ra mmengu Arimatea ni hu ngue ra José, bi ma bá äpra nt'edi ra Pilato ngue da hyajpa ja ra pont'i ra Jesús ngue da 'yägui. Xquet'a 'nehna ra José mi tenna hya mi mmanna Jesús. Pe hingui nnepe da ba'u yø mmijudíouí, porque su. Ra Pilato p'uya bi unna nt'edi. Bi ma ra José ngue bá hajpa ja ra pont'i ra Jesús. ³⁹ Xquet'a bi zomp'u na ra Nicodemo nuna bi ma n'na xui bá nyaui ra Jesús. Ni hya 'däte ma'det'a kilo yø 'yethi mauants'i, i n'youi'a ni hu ngue ra mirra, 'ne'a ra 'yethi ni hu ngue ra áloes. ⁴⁰ Nuna ra José conná Nicodemo bi hyajpa rá do'yo ra Jesús. Bi 'ue conná ulu ma njots'i ra 'yethi mauants'i. Gue'a yø costumbre yø judío ør'mø ähra ánima'a. ⁴¹ Nup'u bi ma macuati ra pont'i ra Jesús, guerp'u mi ja n'na zant'i yø za, ja jarbu n'na ra 'bido ngue hincjom mi o, ya xi ma mahoqui ngue to da 'yop'u. ⁴² Nuna ra 'bido na, ja bi jãrbu ra Jesús, porque ja mi jarbatho, 'ne ya bi zonna ora da yutpa pa säya yø judío.

20

Ya bi bennate ra Jesús.

¹ Mi hyaxa ra pa ndomingo p'uya, zixuditho bi ma ra Maya Magdalena p'u mambi o ra Jesús. Tobe 'bøndra 'bexui. Bi nu p'uya ngue ya hinte juaxpa ra do mi cotra 'bido. ² Bi gu ra 'dihí p'uya, bi map'u bí 'buhra Bedu co 'ne'a man'na ra xädi emmei madi mahra Jesús. Bi 'yembuya:

—Ya xa thaxpa ha mi o ra Hmu 'na, pe hindí pahme hara xa jätya.

³ Ra Bedu p'uya, co 'ne'a man'na ra xädi, bi map'u mambi o ra Jesús. ⁴ 'Dap'u bi nets'i Gä yoho ngue ni tihí. Pe nu'a man'na nc'ei, man'na bi nti'a ngue ra Bedu. Rá madi bi zomp'u mi o ra Jesús. ⁵ Bi ndojpaya ngue c'at'ambo. Bi nu ngue 'bomp'u yø ulu bi 'bannbabi ra Jesús. Pe himbi yat'ambo. ⁶ 'Bexque'a mmarbatho ra Bedu p'uya, go bi yat'ambo ra 'bido na. Xquet'a bi nu ngue 'bønnbatho yø ulu mam'mant'i. ⁷ Da gue'a ra ulu bi jomba rá ya ra Jesús bi nu ngue 'bomp'u, pe hinga 'dap'u 'bømhmu' yø ulu mam'mänhni ra Jesús. Ma nunni'u 'bøn'a n'nani. ⁸ Xquet'a bi yat'ambo na ra xädi m'met'o bi zomp'u ja ra 'bido p'uya. Bi nu te jap'u mi o ra Jesús. Bi 'yec'ei p'uya ngue ya 'bui mahøn'a. ⁹ Ja bi dimp'u'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro p'uya, ngue ra Jesús mi jatho ngue di bennate p'u da nt'ägui. ¹⁰ Bá penc'u yø xädi p'uya, bí 'yep'u ja ra ngu.

Bi nthëui ra Maya Magdalena ra Jesús.

¹¹ Pe nuna ra Maya, 'bärma xøts'e ra 'bido ngue zoni. Mente zomp'uya, bi ndoqui ngue het'ambo ra 'bido. ¹² Bi nu ngue 'bap'u yoho yø anxé p'uya, he yø t'axcahe, ngue hup'u mi o ra Jesús. Nuna n'na ra anxé hup'u maní go rá ya. Man'na p'uya, hup'u maní go yø gua. ¹³ Nuya yø anxé p'uya, bi 'yembi:

—Ague grá xisu, ¿hanja ngue guí zoni?

Mi dahra xisu p'uya, bi 'yena:

—Dí zoni tha, porque xa thascagui ma Hmu. A nuyá, hindí padí hara xa jätya.

¹⁴ Mi manna ra hya na p'uya, bi 'bät'i, bi nu p'uya ngue 'bap'u ra Jesús, pe hingui padí ngue gue'a ra Jesús. ¹⁵ A nuna ra Jesús bi 'yänbaya, bi 'yembi:

—Ague grá xisu, ¿hanja ngue guí zoni? ¿Te'o guí honi?

Nūnā rā xisu p'uya, ɛmbi ngue gue'a rā mādi p'ua 'bāp'ua, bi 'yɛmbi:

—Ague grá ja'i, nū'mø ngue go xcá hyats'i, dami xiqui hapu xcuá pɛgui, n'namhma ngue gā ma hats'i.

¹⁶ Mī dahra rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague Maya —bi 'yɛmbi.

Rā Maya p'uya, bi 'bāt'i, bi zofu conna hya ngue rā ebreo p'uya, bi 'yɛmbi:

—Raboni.

Nūnā rā Raboni, i nne da mā “Ague grá xānmbate”. ¹⁷ Mī nya rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—O gādi bɛnngui, porque ja ngue gā mmagā p'ua bí 'bāhma Papá. A nuyá, ni ma ya, bá xi'ua mā cugā ngue ya gā mmagā p'ua bí 'bāhma Papá, nū'a ni Papáhu. Gā mmagā p'ua bí 'bāhma Oja, nū'a ni Ojahu.

¹⁸ A nūnā rā Maya Magdalena p'uya, bi ma bá xipyø xādi rā Jesús. Bá xifi ngue ya xi nū'a rā Hmu, 'nɛ bá xifi te gāma hya xi xifi.

Ya bi nnuhu yø xādi rā Jesús.

¹⁹ Mī dahra nde'a ndomingo rá mādi rā pa ngue rā semana p'uya, bi mpeti yø xādi rā Jesús. Pɛ n'nøt'e xāho yø goxthi p'ua ha 'bāi ngue su yø judío. Mī hnu p'uya, ya 'bāp'ua rā Jesús, bi m'māp'ua māde ha 'bāhyø xādi. Bi zengua p'uya, bi 'yɛmbi:

—A nuyá, da hyu ni mmāihu ya —bi 'yɛmbi.

²⁰ Mī juadi bi xihna rā hya nā p'uya, bi 'yutyo 'yɛ ha bi mfoxyø clavo 'mø mi 'dø'mi, 'nɛ bi 'yutrā hyo bi mɛ rā lansa. Janjuani rā ndijohya'ua yø xādi 'mø mi nū yø Hmu.

²¹ Nūnā rā Jesús māhømbi 'yɛmbi:

—Da hyu ni mmāihu ya. Nugā, tengutho bi mēngā ua mā Papá, gui njathu p'uya, xquet'a dí pɛn'nahu ngue guá mamhmu rā hya.

²² Bi japrā hyane p'ua 'bā'ua yø xādi p'uya, bi 'yɛmbi:

—A nuyá, gui n'yohu rā Espiritu Santo ya. ²³ Nū'ua yø ja'i gui pūnnbāhu yø ts'oqui, gue'ua ya bi pūnnbābi Oja'ua. A nū'ua hinguī pūnnbāhu yø ts'oqui, gue'ua yø ja'i hīmbi pūnnbābi Oja'ua.

Bi nū rā Toma ngue ya 'bāhrā Hmu.

²⁴ Nūnā rā Toma, guehna n'na nc'ei'ua yø xādi t'ɛmbi ngue rā cuate. Hīnjo'o p'ua 'mø

mī zø'a m'met'o rā Jesús. ²⁵ Nū'ua mī'da yø xādi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ya xtā nugāhe rā Hmu.

Mī dahra Toma p'uya, bi 'yɛna:

—Mente hīndi nnuɛ, 'nɛ gā nnuɛpa yø 'yɛ ha bi mfoxyø clavo, hīndi ɛc'ei ngue 'bāi. Nū'mø ngue gā thādi conma saha p'ua ha bi yāhyø clavo, 'nɛ gā thānmbā rá hyo bi mɛ rā lansa, ya gā ɛc'ei.

²⁶ Mī dātra hyato mā pa p'uya, māhømbi mpeti p'ua ja n'na rā ngu'ua yø xādi. Mī 'bāp'ua rā Toma'a rā ora'a p'uya. Mā nno't'e xāho yø goxthi, pɛ ja mī hnu ya 'bāp'ua rā Jesús. Bi zengua p'uya, bi 'yɛmbi:

—A nuyá, da hyu ni mmāihu ya —bi 'yɛmbi.

²⁷ Bi 'yɛmbra Toma p'uya:

—Dami thāni conni saha ya, dami nū yø mēdi n'yoi mā 'yɛ. 'Nɛ dami cū'ni 'yɛ ngue gui thāngua ja mā hyo bi mɛ rā lansa. 'Yodi yobēni ni mmāi, dami 'yɛc'ei'gui —bi 'yɛmbi.

²⁸ Bi 'yɛnna Toma p'uya:

—Ague grá Hmu, mā Oja'i.

²⁹ Rā Jesús bi 'yɛmbi:

—Ague Toma, nūya gui ɛc'ei'gui ya ngue gā nūɛ hanja. Pɛ rā mmēnthi dī nthēui te'o hīmbi nūgui, 'nɛ bi 'yɛc'ei'gui.

Bi manna Xuua hanja ngue bi 'yotra libro ja ua.

³⁰ Nūnā rā Jesús, yø hmi yø dā yø xādi p'ua bi 'yøt'e xāgu yø milagro. Pɛ hīnga gā nt'ot'i ua ja rā libro ja ua'ua yø milagro bi 'yøt'e. ³¹ Pɛ nūya yø hya ja ua, bi ma nt'ot'i para ngue gui 'yɛc'ei'hu ngue nūnā rā Jesús, guehna rā Cristo bá ɛx Oja ngue dī ndast'abi nā, 'nɛ guehna rá Ts'ant'ua Oja nā. Nū'mø ngue gā 'yɛc'ei'hu nā p'uya, ya dī nja'ahu rā 'da'yo te.

21

Ya bi nyai yoto nja'i yø xādi rā Jesús.

¹ Man'na rā pa p'uya, nup'ua ja rā nenzabi Tiberias, ja māhømbi nyai p'ua yø xādi rā Jesús. ² Ja ua yø thūhu ya 'dap'ua mī 'yo: Rā Bɛdu, rā Toma nūnā t'ɛmbi rā cuate, rā Natanael nūnā rā mmēngu Caná ngue Galilea, 'nɛ'ua yø ts'ant'ua rā Zebedeo, 'nɛ mamī yoho yø xādi rā Jesús. ³ Nūnā rā Bɛdu bi 'yɛmbyø amigo:

—Nugä ga mma ra 'bahua —bi 'yεmbi.

Nu'ua nzo p'uya, bi 'yεna:

—'Nεcähe ga mmähä 'mø.

Bi yat'a n'na ra barco p'uya, bi ma. Pe nu'a ra xui'a p'uya, hin teni hua bi dini. ⁴Mi nεcahäi p'uya, bi hnu ra Jesús ngue 'bäp'ua ja ra nenthe. Pe hingui pa'ua yø xädi ngue gue'a. ⁵Bi 'yεnna Jesús:

—Ague n'yø'ahua, ¿ua hin teni hua gui theui ya?

Nu'ua yø mahua p'uya bi 'yεmbi:

—Hingui ts'ua cuø.

⁶Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dami 'yentra xit'a p'ua ja rá hyo ra barco ngue n'yεi ya'mø, gui theui yø hua p'uya.

Bi 'yentra xit'a p'uya. M'mefa, asta hingui hät'i da jaxra xit'a p'ua ja ra dehe, ngue xangu yø hua bá cäp'ua. ⁷Nu'a ra xädi εmmēi di mahra Jesús bi 'yεmbra Bedu'a p'uya:

—Guehna mā Hmu'ua na n'yø.

Hontho bi 'yøhra Bedu ngue t'εmbi gue'a ra Hmu'a 'bäp'ua, bi hye rá pahni p'uya, porque xi mmøgue. Mi hye p'uya, bi nhyorbua ja ra dehe ngue bi zøn'a nts'edi p'ua bi 'bäi. ⁸Man'na ciento metro mađi 'bedi ngue da zøn'a nenthe ra barco. Nu'ua mi'da yø xädi p'uya, bi 'yonna barco bi zøn'a nnengui, ni gätra xit'a cä yø hua. ⁹Mi zøn'a nenthe p'uya, ya mi zø ra sibi, oxpua 'da yø hua ngue nthaxi. Jap'ua ra thuhmε. ¹⁰Nuna ra Jesús bi 'yεmbi:

—Bá cäui ua yø hua ja gui theui ya.

¹¹Bi nexra ja ra barco ra Bedu p'uya, ngue bá janna xit'a, bi zøp'ua hingui hε ra dehe. Pe bá yuyhø ndøhua ra xit'a, n'na ciento 'nε yote ma'dε'ma hyu yø hua bá cäp'ua. Xandøngu, pe himbi xetra xit'a. ¹²Bi 'yεmbyø xädi ra Jesús:

—'Dε gui nzimxudjui ya.

Nu'ua yø xädi p'uya, hinjombi 'yänni te'o na ra Jesús, porque ya pađi te'o. ¹³Bexpi guatra Jesús, mi hyacra thuhmε, bi unni da zi. Bi hyacra hua p'uya, bi unni da za.

¹⁴Ya rá hyu ndi na ra ora na, ngue mahømbi nyaui yø xädi 'mø mi bεnnate ra Jesús.

I nzohra Bedu ra Jesús.

¹⁵Mi juadi bi nsihmε p'uya, nuna ra Jesús bi 'yänna Bedu, bi 'yεmbi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'ua'i ra Jonás. ¿Ua man'na gađi maqui ngue tengu gui macä ya mi'da?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ahá, grá Hmu. Nu'i gui pađi ngue pađi ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbua:

—Dami fähyø ja'i nu'ua εc'εigä ya'mø.

¹⁶Rá yondi p'uya, mahømbi 'yεmbi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'ua'i ra Jonás. ¿Ua gađi maqui?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ahá, grá Hmu. Gui pađi ngue pađi ma'i.

Mi nya ra Jesús, bi 'yεmbua:

—Dami fähyø ja'i nu'ua εc'εigä ya'mø.

¹⁷Rá hyu ndi p'uya, mahømbi 'yεmbi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'ua'i ra Jonás. ¿Ua gađi maqui?

Nuna ra Bedu p'uya, bi du rá mmæi porque ya rá hyu ndi bi 'yänni ngue'mø di mađi. Bi 'yεnna Bedu p'uya:

—Ague grá Hmu, nu'i gätho gui pađi. 'Nε gui pađi ngue pađi ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbua:

—Nu'mø ngue gađi maqui, dami fähyø ja'i nu'ua εc'εigä ya'mø. ¹⁸Majuani di xi'i ngue nu'mø mará ngü'e'i, bi zä gä datni ngat'i, gui pa harua gui nne gui mma. Pe da zønna pa ngue gui ndac'εi, gui majni 'yε p'uya ngue n'nan'yo ra ja'i di dat'a'i, nup'ua harua hingui nne gui mma, ja di zixa'i p'ua.

¹⁹Nguna ra hya bi manna Jesús, di opan'yu ra Bedu te ra forma ja ngue di tho, gue'a di 'yεspabi Oja'a di du. M'mefa p'uya bi 'yεmbi:

—Ogui hegagui —bi 'yεmbi.

Bi 'yänna Bedu teni 'be'a da tho'a man'na ra xädi.

²⁰Bi nyehra Bedu p'uya, bi nu ngue mmap'ua'a man'na rá xädi εmmēi di mahra Jesús. Guehna rá xädi bi 'yøpra ra nt'änni'a ra ora 'dap'ua mi sihmεui yø xädi ra Jesús. Bi 'yεmbi: “Ague grá Hmu, ¿te'o'a ja ngue di dá'i?” bi 'yεmbi. ²¹Mi nu ra Bedu na p'uya, bi 'yänna Jesús, bi 'yεmbi:

—Xina 'bucua, ¿te 'be'a da tho na?

²²Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø ga nnegä ngue di m'mæcua næ astæ gue'mø dá pengui, ya di njatho. Xi'i, ¿te go di mporta'i? Nu'i 'yo gui hægagui.

²³ Ya bi n'yo rā hyā p'æ ha 'bæ hmi'da yø 'yæc'ei p'æya, ngue t'embj ya hinda du nā rā xädi nā. Pε nūnā rā Jesús hingue masque bi mā ngue hinda du. Sinoque bi 'yēna: “Nu'mø ngue ga nnegä di m'mæcua næ astæ gue'mø dá pengui, xi'i, ¿te go di mporta'i?” bi 'yēna.

²⁴ Nūnā rā xädi nāya, guehna rā xädi di ja majuanī nā rā hyā nāya, 'nε bi 'yot'ua ja rā sæcuā nā rā hyā mma. Pε dí pahmæ ngue majuanī te mma.

²⁵ Xangu te gā bi 'yøtra Jesús. Pε nu'mø ngue xtā mma nt'ot'i ua ja rā sæcuā n'na ngu n'na'æ yø hyā ya, rā nzequi hinxti 'yengua ja rā ximhäi yø libro xtā mma nt'ot'i 'mø. Dā ngut'atho.

Hechos

Ja ua yø hya bá øtyø xädi ra Jesucristo p'ua bá fädi bi 'yonna hoga 'da'yo hya.

Ra Jesús bi nyauy yø xädi 'mø bi bennate.

¹ Ague Teófilo, nuna rá mudi rá libro dá ot'i, gä dá cuatrá sácua te gä bá ørbu bá fädi bi nxänbäte rá Jesús, ² asta gue'mø mi ma mahets'i. Pë hante dá ma maya, nuya yø xädi xi huanhni ngue yø representante, bi xifi te nnepra Espiritu Santo dá 'yøt'e. ³ Porque nu'mø mi bennate p'ua bi t'ägui, søp'ua 'bähyø xädi rá Jesús ngue yaui. Mente gue'a nyote mä pa, njandyatho bi hnu rá Jesús. Janangue bi fädi ngue majuani 'bäi mahøn'a. Bi opan'yu yø xädi rá Jesús ngue ha di njap'ua di zo rá 'yε Oja yø ja'i.

⁴ Nu'mø tobe 'dap'ua 'bähmu yø xädi rá Jesús, bi xifi ngue hinda bömp'ua ja rá hnini Jerusalén. Bi 'yεmbi:

—Damí tømhmä nä rá hya ya xtá xi'ahü ngue di yat'ahü mä Papágä. ⁵ Majuani ngue bi 'yøtra nxixya rá Xuua connä dehe, pë ya himmä ya'atho yø pa di hä'ahü rá ts'edi rá Espiritu Santo ya.

Bi ma mahets'i rá Jesús.

⁶ Mahømbi nyauy yø xädi rá Jesús. Pë bi 'yørpä rá nt'änni ya yø xädi, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, çua guehyø pa ja ua gui 'yøt'e ngue di mmandasε yø ja'i ua ja rá häi Israel?

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'a rá hya xa nzänna Papá dá 'yøt'e, hingui ja ngue go gui pahmu tema pa, ogue tema ora daní nja'a. ⁸ Pë di hä'ahü rá ts'edi rá Espiritu Santo ngue gui japhü majuani yø ja'i te'ogä. Nguna rá hya gui xihmu yø ja'i 'bäp'ua Jerusalén, gätho mi'da yø ja'i 'bäp'ua ja rá häi Judea, dá guerp'ua ja rá häi Samaria, asta gue'mø gä täthü rá nguni nximhäi.

⁹ Mi juadi bi manna rá hya bi mämp'uya, hεtho yø xädi ha i ma maya rá Jesús. Bi yurbu ja n'na rá gui p'uya, ya hinní mantho bi hyandi. ¹⁰ Hingui hεgui hantho mahets'i

ha i mpa. Mi nu p'uya, 'bäp'ua yoho yø anxe, he yø t'axcahe. ¹¹ Bi 'yεmbuya:

—Ague gyø mmenguhü Galilea, çhanja ngue gui hanthü maya? Ya gä nuhü ngue bi ma mahets'i rá Jesús, pë mahønda εp'ua tengutho gui nuhü ngue i ma ya.

Bi thanhnä Matías.

¹² Nuya yø xädi mämbi 'bäp'ua ja rá nyuni ja rá mbonza ja yø olivos, bá εhε, bi zø'a Jerusalén. Nuna rá nyuni nä, guerpätho ngue Jerusalén, comma n'na kilómetro.

¹³ Mi zømp'ua ja rá hnini p'uya, bi nexpü ja rá tøcangu mi nsäya. Nuya yø xädi, guehna rá Bedu, rá Jacobo, rá Xuua, rá Andre, rá Lipe, rá Toma, rá Bartolomé, rá Mateo, rá Jacobo nuna rá ts'unt'ua rá Alfeo, rá Simu nuna n'yohü rá partido ngue rá zelote, rá Judas nuna rá n'yohü rá Jacobo. ¹⁴ Gätho ya p'uya, 'dap'ua bi mpeti ngue mmat'Oja. Mi 'bäp'ua mi'da yø xisu, 'nεhra Maya rá mamá rá Jesús, 'nε'ua yø cü rá Jesús.

¹⁵ N'na rá pa p'uya, xi mpeti comma n'na ciento 'nε 'däte nja'i. Bi nangra Bedu p'uya, bi m'mäp'ua made 'bähyø 'yεc'ei. Bi 'yεmbuya:

¹⁶ —Ague mä zi cü'ahü, jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'ua ja rá Maca Libro. Porque rá David, rá Espiritu Santo bi bennbäbi nä rá hya bi 'yot'i ngue bi mä te dá thohra Judas. A nuna rá Judas, guehna bi m'met'o ngue bi zixyø ja'i bi bentra Jesús. ¹⁷ Mäma n'yogähe nä rá Judas, porque xquet'a bi tocabi rá 'bεfi ngue rá representante rá Jesús. ¹⁸ A nuna p'uya, nu'a rá nzäbi bi dähä ngue bi dá rá Jesús, bi thän'a n'na rá häi. Nuna rá häi nä, ja bi dup'ua rá Judas ngue bi dägui, i m'mänya. Bi böni gätho yø xεfo ngue bi føgue. ¹⁹ Nu'mø mi 'yøhyø mmengu Jerusalén te bi nja, i hutra häi ngue rá Acéldama, gue'a rá hya gä ya yø ja'i'a. I nne dá mä, ni hü rá häi ngue rá ji. ²⁰ Nguna rá hya bi cuarpü ja rá libro ngue yø Salmo rá David, bi 'yεnä: “Dä du rá mmennigu, ya hinjondi m'mäp'ua ja rá ngu”, bi 'yεnä. Xquet'a bi 'yεnä: “Ndan'yo to di thojpä rá 'bεfi”.

²¹ A nuaa dí 'bähmu ya, 'bäcua 'da yø n'yohü ngue hingui hεgahe mente yø pa dá n'yohe rá Hmu Jesús. ²² Bi nüp'ua bi xixyabi rá Xuua, 'nε bi nu 'mø mi ma mahets'i. A

nuyá, jatho ngue da guehya 'da yø n'yohu ya, da t'ets'i ngue 'dap'u ga n'yohe ngue di ja majuaní p'u bi bennate ra Jesús.

²³ Bi thanhni yo nc'ei p'uya, ra Matías 'nehra José. Nuna ra José p'uya, ja mi'da yø thuhu ngue i Barsabás 'ne i Justo. ²⁴ Mi mat'Oja yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Ma Oja'i, nu'i guí parpabi yø n'yomfeni yø ja'i. Dami 'yuhya ndana guí huanhya yo nc'ei 'bucua ya. ²⁵ Nuna ra n'yohu guí huanhni, di thocra 'befi, ngue ra representante mi'péhra Judas, nuna bi hyep'u rá 'befi 'mø mi 'yøtra ts'oqui, nup'u ni 'yup'u di ma, ja i map'u.

²⁶ Bi gucra suerte yø ja'i p'uya. Nuna ra suerte, bi nthui ra Matías. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, 'dap'u bi n'yohu'u 'de'ma'da nc'ei yø representante na ra Matías.

2

Ra Espíritu Santo bi hatra ts'edi yø xädi.

¹ Nu'mø mi zøhra pa ngue ra ngo Pentecostés, gä xi mpeti yø 'yec'ei p'u ja n'na ra ngu. ² Xøgue nthambenitho bí 'yehmaya, ena n'na ra ndonthi ra ndi fut'ambo ra ngu. Gä bi 'yup'u ja ra ngu xi mihyø 'yec'ei. ³ Bi hnu p'uya ngue ena yø jani yø sibi di nxamp'u hudi n'na ngu n'na. ⁴ Guehna ra Espíritu Santo di hatra ts'edi yø ja'i. Nuna ra Espíritu Santo, bi japyø ja'i ngue ga ya yø 'dan'yo hya hinguí padí. N'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra Espíritu Santo xänbi tema hya da ma.

⁵ Nu'a ra pa'a p'uya, nup'u Jerusalén mi 'bap'u 'da yø judío xpí 'yehε 'dama 'dan'yo yø häi ngue da nu ra dannigo. ⁶ Guehya xi mpeti 'mø mi 'yøde ngue ena 'yo ra ndonthi ya. Mi 'yøde ngue di yahni yø 'yec'ei p'uya, hinguí padí hanja ngue ga ya yø 'yec'ei'a te yø hya. Porque øhyø ja'i ngue ga ya yø 'yec'ei'a te yø hya ga yap'u ja yø häi xpí 'yehε. ⁷ Gä di 'yødyø ja'i, hinguí padí te da 'yøt'e. Di n'yembi n'na ngu n'na:

—Nuya yø n'yohu di yahni ua, gä yø mmengu Galilea ya. ⁸ Pe çhague nja ngue dí øhmæ ga ya'a te ma hyahæ n'na ngu n'naja? ⁹ A nuyá, 'bucua yø mmengu Partia, yø mmengu Media, yø mmengu Elam, yø mmengu Mesopotamia, yø mmengu Judea, yø mmengu Capadocia, yø mmengu Ponto,

yø mmengu Asia, ¹⁰ yø mmengu Frigia, yø mmengu Panfilia, yø mmengu Egipto, yø mmengu Africa nuya rá m'map'u man'na rá nguep'u ngue ra hñini Cirene. Xquet'a 'bucua yø mmengu Roma. Nu 'da'u p'uya, yø judío p'u bá mi, mi'da p'uya, ya xa bennababi yø nt'ec'ei yø judío. ¹¹ Xquet'a 'bucua yø mmengu Creta, yø mmengu Arabia. 'Ne dí øhmæ ngue espabi Oja yø ja'i, 'ne ga ya'a te ma hyahæ n'na ngu n'naja.

¹² Gä di 'yødyø ja'i, hinguí padí hanja ngue ga ya yø 'yec'ei'a te yø hya ga ya. Di n'yänni n'na ngu n'na p'uya, di n'yembi:

—¿Hanja'a te hmangua? —di n'yembi.

¹³ Pe thentho mi'da yø ja'i, i embi ngue ití'u di yahni.

Bi zohyø ja'i ra Bedu.

¹⁴ Nuna ra Bedu mi 'bäp'u p'uya, 'dap'u 'bähmæ'u 'de'ma'da yø representante ra Jesús. Bi ts'edi bi 'yembyø ja'i:

—Ague gyø judío guí søthæ ua, da guehyø mmengu ua Jerusalén, dami pahmu hanja na ra hya jap'u ya. Dami 'yøhmæ xanho ra hya ga xi'ahæ ya. ¹⁵ Nuya yø n'yohu 'bucua, hinguí ití ya tengutho guí mbemhmæ. Porque hinjongui ití'a guto xudi. ¹⁶ Nuna te bi nja ya, guehna ra hya bi manna pøngahya Joel ngue bi 'yena:

¹⁷ “Gä xi'ahæ ra hya mman'Oja. Bi yena: Da 'yehra pa ga pennababi ra Espíritu Santo gätho yø ja'i 'bæi rá nguni nximhäi. Guehna di bennababi ra hya da manni ts'ant'uhæ 'nehni t'ixuhæ na. Yø ts'ant'u da nu yø cosa hinguí nnu mi'da yø ja'i. Yø dac'ei da 'ui yø t'i. ¹⁸ Nu'u yø pa'u, ga pennababi ra Espíritu Santo ma mefi ngue yø n'yohu 'nehhyø xisu. Guehna di bennababi ra hya da manna. ¹⁹ Gä øt'ä yø milagro na maya. Nua ja ra häi p'uya, di nja yø hmæya ngue ra ji, 'nehra sibi, da nangra 'bifi. ²⁰ Ya hñini yotra hyadi. Xtá ntheni ra zana tengutho ra ji. Guehna di nja naya hante ngue da zonna pa dá ep'u ra Hmu. Guehna ra pa di nequi rá ts'edi Oja maguesε. ²¹ Nu te'o gä nzo Oja, gue'u di nyanyø te'u”, i en'Oja.

²² Ra Bedu p'uya, bi sigue bi 'yembyø ja'i:

—Ague gyø judío, dami 'yøhmæ ra hya ga mmangä. Bi ne Oja ngue bi 'yøtyø milagro p'u guí 'bähmæ connä guehna ra Jesús ra mmengu Nazaret. Janangue guí

pahm̄a ngue gueŕe Oja bi hatra ts'edi'a te bi 'yøtra Jesús. ²³ Pɛ gá dāph̄a yø ts'oc'ei ra Jesús ngue bi cuarta pont'i, bi hyo. Pɛ ya manjam'mø xpá nzän'Oja ngue bi zo ni 'yeh̄a ra Jesús ngue gá jah̄a p'ɛ. ²⁴ Pɛ nuyá, Oja bi japi ngue bi bennate ra Jesús. Bi gajp̄a ja ra ndate mi o, porque hinguí sã ngue da cop'ɛ. ²⁵ Ja bi bõmp'ɛ'a te bi manna David conná guehra Jesús ngue bi 'yena: “Zant'a gá n'yo'be Oja. Oja 'bap'ɛ ja ma n'yei, n'namhma ngue hinjonda 'yangui. ²⁶ Janangue dadi johya, gá mma hanja ngue ja gra pähä. 'Nɛ hu ma mm̄ai ngue te da thohma do'yo 'mø dá tu. ²⁷ Porque hinguá sogagui ma tegã p'ɛ ha o yø ánima. Hinguí jaqui da 'ya ma do'yo, porque ni mɛfigui gadi maqui. ²⁸ Nu'i gá xogagui ma mm̄ai ngue dá padi ngue ja gra te para zantho. Ya man'natho di njaga mpähä 'mø ga nnu'i”, bi 'yena.

²⁹ Ague n'yø'ah̄a, dí nne ga xi'ah̄a te bi thohna ma mboxitah̄a ra David. Bi du na, 'nɛ bi t'ägui. A nu'a rá panteón, i jatho asta guehra pa jap'ɛ'a ya. ³⁰ Pɛ nuna ra David mará pøngahya Oja na. Mi padi te xi yarpabi Oja, ngue nuna n'na'ɛ yø mbom'meto, guehna ra Cristo naya. Go di ponnabi'a ra ndast'abi mi pehra David. ³¹ Nuna ra David, ya mi pa'a m'met'o ngue di bennate ra Cristo na. Janangue bi mamp'ɛya ngue rá te ra Cristo, hinda ts'ojpabi p'ɛ ha o yø ánima. Bi ma ngue hinda 'ya rá do'yo. ³² Oja bi japi ngue bi bennate ra Jesús. Gäthogähe ya, gá dadi jahe majuaní ngue bi bennate na. ³³ Nuna Oja nnepe ngue da hnu mansu ra Jesús, bi zixp̄a bí ja rá n'yei. Nuna ra Espiritu Santo ya xi yat'Oja ngue da penhni, bi japra Jesús ngue bá penhni, bi zocua dí 'bahm̄a. A nuyá, guehna ra Espiritu Santo go øt'a te guí nnuh̄a ya, 'nɛ'a ra hya guí øhm̄a ya. ³⁴ A nuna ra David, himbi ts'ixmate p'ɛ ja rá n'yei Oja na. Sinoque bi 'yena: “Nuna Oja, nu'mø mi zoipagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yembí: Damí micua ja ma n'y eigã ya, ³⁵ asta gue'mø ga øt'e ngue guí manda gätho'ɛ ni nsuiui”, bi 'yembí. ³⁶ Gätho yø judío rá m'map'ɛ ja ra häi Israel, jatho ngue da ba'a njuani te'o na ra Jesús. Guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na. Pɛ

nu'ah̄a, gá cuath̄a ra pont'i na.

³⁷ Gä bi där'man'ɛ yø mm̄ai yø ja'i 'mø mi 'yøhna ra hya bi manna Bedu p'ɛya. Bi 'yørpa ra nt'änni ra Bedu p'ɛya co 'nɛ'ɛ mi'da yø representante ra Jesús, bi 'yembí:

—Ague n'yø'ah̄a, ¿te 'bɛ'a ja ngue ga øt'ähe p'ɛya?

³⁸ Mi dahra Bedu p'ɛya, bi 'yembyø ja'i:

—Damí hyehm̄a p'ɛ ra nts'o n'na ngu n'na'ah̄a. Jatho ngue guí nxixyah̄a, gue'a di fadi ngue guí ɛc'ei ra Jesucristo'a. Nuna Oja p'ɛya, di pun'na ni ts'oquih̄a, 'nɛ da pen'nah̄a ra Espiritu Santo. ³⁹ Porque go di toca'ah̄a na ra hya ya xa mma mayat'i, 'nɛ ni basih̄a, 'nɛ'ɛ to gá rá m'map'ɛ 'yapatho. Nuna Oja ma Hmuh̄a, i nzohni hangu yø ja'i nne prá mm̄ai da zofa.

⁴⁰ Ra Bedu p'ɛya, xangu mi'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi consejo yø ja'i, bi 'yembí:

—Damí hyehm̄a p'ɛ'a te gäma nts'o ga 'yo yø ja'i —bi 'yembí.

⁴¹ Nuyá yø ja'i bi nu manho ra hya mmanna Bedu, bi ma maxixyabi. Nuyá ja ma'da'yo bi 'yɛc'ei ra hya'a ra pa'a p'ɛya, comma hyu mahuah̄i nja'i bi zadi. ⁴² Gätho ya yø ja'i ya, hinguí nne da hye'a ra hya xänbate yø representante ra Jesús. 'Da'igu mma n'na ngu n'na, 'nɛ 'dap'ɛ mmat'Oja. 'Dap'ɛ xenna thuhm̄e da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesús.

Ya xangu to bi 'yɛc'ei ra Jesús.

⁴³ Gä bi nsu yø ja'i ngue xangu yø milagro bi 'yøtyø representante ra Jesús. ⁴⁴ Nu'ɛ ya xi 'yɛc'ei ra hya p'ɛya, gá 'dap'ɛ di mpɛti. Nu'a te gá pets'i, 'da guí mmɛtitho. ⁴⁵ Bi mä yø häi yø ja'i, nu'ɛ ja mi'da te mi pets'i, gá bi mä. Di ndarpi n'na ngu n'na'a te honi.

⁴⁶ N'na pa ngu n'na pa di mpɛti p'ɛ ja ra nija. Nup'ɛ ja yø ngu yø ja'i, gá 'dap'ɛ di mpɛti ngue sihm̄e. Gä 'dagui johyatho yø ja'i ngue 'dap'ɛ sihm̄e 'nɛ hinjondi 'yets'i.

⁴⁷ Gä ɛspabi Oja. Nuyá yø ja'i 'bap'ɛ ja ra hnini, gätho nnu manho ya yø 'yɛc'ei. N'na pa ngu n'na pa, nuna Oja øt'e ngue man'na ni hyuxta yø 'yɛc'ei di nyanyø te.

3

Bi t'øthe n'na ra dogua.

¹ N'na ra pa, nuna ra Bedu 'nehra Xuua, 'da i marb̄a bí ja ra nija di mpɛti yø judío.

Comma hyu nde bi ma, gue'a ra ora pa ra mhmat'Oja yø ja'i'a. ² Mi zømp'u ja ra goxthi nija ni hu ngue ra Goxthi Mahotho. Mi hup'u n'na ra n'yohu ngue tudyø gua asta gue'mø mamba mi. I t'ep'u ngue hnepe da 'yäpra limosna'u yø ja'i cut'ambo nnija. ³ Nu'mø mi nu ra Bedu 'nehra Xuua ngue mmap'u da yarb'u ja ra nija, nuna ra dogua p'uya bi 'yäpra limosna. ⁴ Ra Bedu p'uya 'nehra Xuua bi hyeti. Bi 'yembra dogua na ra Bedu p'uya:

—Damj hyerca'be —bi 'yembi.

⁵ Nuna ra dogua p'uya, bi hyeti. I tøm'i ngue te xti unni. ⁶ Pe ra Bedu bi 'yembi:

—Hin tema menyü nna hagä ngue ga 'da'i. Pe nu te da zä ga 'da'i, ga 'da'i. Connä ts'edi ra Jesucristo nuna ra mmengu Nazaret, dí xi'i ya, damj nangui, gui n'yo.

⁷ Nuna ra Bedu p'uya, bi bennba rá 'ye ngue rá n'yei, bi gats'i. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hya xanho yø hyundo'yo ngue yø dägua. Bi zä bi m'mäi xanho. ⁸ Nuna ra dogua p'uya, xøgue ra n'nas'mø mi nangui ngue bi n'yo. 'Da i yarb'u ja ra nija p'uya. Ya ni 'yo, 'ne ni sägui mente di ja mammadi Oja. ⁹ Gätho yø ja'i mi 'ba'ambo nnija, bi nu ngue mente ni 'yo na mará dogua, mente di ja mammadi Oja. ¹⁰ Nuya yø ja'i, i padi ngue gue'a ra dogua xi t'ep'u ja ra goxthi nija ni hu ngue ra Goxthi Mahotho'a. Gue'a ra n'yohu mi äpra limosna yø ja'i'a. Yø ja'i p'uya, di 'yøtho 'ne i su ngue nu yø ja'i ngue ya bi zä na mará dogua.

Ra Bedu bi zohyø ja'i 'bap'u ja ra nija.

¹¹ Nuna mará dogua 'mø mi zä, asta hingui nne di thøhra Bedu 'nehra Xuua, i sammj. Gätho yø ja'i p'uya, gä di fetyø n'yomfeni ngue su. Bi map'u bi 'bähra Bedu ja ra ngun'yu ni hu ngue ra Salomón. ¹² Mi nu ra Bedu p'uya ngue xangu yø ja'i 'bap'u, bi 'yembuya:

—Ague gyø judiohu, ¿hanja ngue gadi 'yøthoha'a te bi nja? ¿Hanja ngue gui emhma ngue comma ts'edis'e'be, ogue ngue dí sugä'be Oja, dá japä'be bi n'yo na ra n'yohu 'bucua? ¹³ Sinoque nu'a ma Ojahu mi thanne ma mboxitahu ra Abraham 'nehra Isaac 'nehra Jacob, gue'a bi n'øthe'a ya, para ngue da t'espabi'a rá Ts'ant'u Jesús. Pe nuna ra Jesús, guehna gä däh'u p'u 'buhyø

ts'at'abi na. Nu'mø mi ne xti thøhra Pilato, pe nu'ahu hingä nehü. ¹⁴ Pe nuna ra Jesús hin tema nts'o bi 'yøt'e, gä ra nho man'i n'yo. A nu'ahu p'uya, hingä nehü ngue xtá ma mathøgue na, sinoque go gä 'yähmu ngue bi ma mathøgue n'na ra hyote. ¹⁵ Go gä hyohu na badi unna te. Pe Oja bi japi ngue bi bennate p'u ha bi t'ägui. A nugä'be ya, go dadi jagä'be majuan'i ngue bi bennate ra Jesús. ¹⁶ A nuna ra n'yohu 'bucua ya, gui pahmu ngue mi dogua na. Pe ni hmi ni dähü ngue bi zä na ra n'yohu na. Ränge bi 'yec'ei ngue ra Jesús da zä da 'yøthe, janangue bi zä xandønho ya.

¹⁷ Ague n'yø'ahu, nugä dí padi ngue hingui padi te ga mbøn'a gä 'yøthu. Xquet'a njarbatho ni hmuhü di manda p'u ja ra nija ya, aha bi hyo ra Jesús. ¹⁸ Pe nuna Oja, bi japi ngue bi nja'a te gä bi 'yotyø pøngahya 'mø yø pa xathogui. Nu'u yø pøngahya, bi ma ngue ra Cristo i ja ngue da zä ra n'u. ¹⁹ Janangue nuyá, damj hyehmu p'u'a te gni 'yohu. Damj 'yec'eiha Oja, n'namhma ngue di mpun'na ni ts'oquihü. Ja da hyut'a ni mmuihu Oja p'uya. ²⁰ A nuna Oja da penhna Jesús, porque guehna ra Cristo ya xpa t'ets'i ngue di manda ua na. ²¹ A nuyá, ra Jesucristo jatho ngue da m'map'u mahets'i asta gue'mø da 'yøt'Oja ngue da gom'na'yo gätho yø cosa i ja. Nguna ra hya bi man'u yø maca pøngahya Oja xa m'mu'mø ya mandønjam'mø tho. ²² Nu'mø mi zohyø nyogui ja'i ra Moisés, bi 'yembi: “Nuna Oja ma Hmuhü, nu'u yø judío, da bøn'a n'na nc'ei ngue di mpøngahya tengutho bi jacä. Nu'a ra pøngahya'a p'uya, damj 'yøhmü te gäma hya da xi'ahu. ²³ Nu ra ja'i hinda 'yec'ei na ra pøngahya na, da ts'ijpü ha 'buhyø judío ngue da tho”, bi 'yena.

²⁴ Bá fadi asta ra Samuel, gätho'u mi'da yø pøngahya xa m'mui, gä bi ma ngue di nja'a te gä dí nnuhu ra pa ja p'uya. ²⁵ Nuna ra hya ya xa yarpabi Oja yø ja'i ngue di nja, tengutho ra hya bi bennbabi yø pøngahya ngue bi xihyø ja'i, nuna ra hya na, da 'yøt'ahu ra nho na. Oja bi 'yøt'ui n'na ra cohi ma mboxitahu Abraham, bi 'yembi: “Connä guehna n'na ni mbom'meto di m'mui, da ma majapi gätho yø ja'i 'ba'a nximhäi”, bi 'yembi. ²⁶ Nuna Oja bi unnä

cargo na rá Ts'ant'u, rá mudi i mennbu guí 'b'hm̄u ngue di jap'ah̄u. I nnepe ngue gui hyehm̄u p'u ra nts'o gn̄i n'yo n'na ngu n'na'ah̄u.

4

Ra Bedu 'nēhra Xuua bí 'bäp'u ha 'b'hyø mmäcja.

¹ Mente yah̄u yø ja'i ra Bedu 'nēhra Xuua, bi zøhyø mmäcja p'uya, bá n'youi ra 'bet'o asminyö co 'nē'u yø saduceo. ² I mbøcue'u p'uya, ngue ra Bedu 'nēhra Xuua xännba ra hya yø ja'i, i xifi ngue nu'u xa ndu i ja ngue di bēnnate, porque bi bēnnate ra Jesús. ³ Bi bent'i bi got'a fädi, ja gue'mø mi hyats'i xtí nja ra hya. Porque ya bi nde bi got'i. ⁴ Pe nu'u yø ja'i bi 'yøhra hya i hma, xandøngu bi 'yēc'ei ra hya. Nu'a gangu yø 'yēc'ei p'uya, bi t'øtra güenda ngue hønse yø n'yohu, ya ni ma da z'u'i cat'a mahuah̄i.

⁵ Mi hyaxp'uya, bi mpeti yø hmu yø mmäcja p'u Jerusalén, co 'nē'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, ni n'yohu yø xännbate ngue ra ley. ⁶ Ni n'yohu na ra Anás rá hmu mmäcja. Ni n'yohu ra Caifás, 'nēhra Xuua 'nēhra Alejandro. 'Nē gätho yø mēni ya yø hmu mmäcja ni n'yohu. ⁷ A nuya p'uya, bi manda ngue bá ts'i ra Bedu 'nēhra Xuua, bi ma ma'bä'mi p'u made ngue da t'ørpa ra nt'änni. Mi 'yännb'uya, bi 'yēmbi:

—¿Te'o bi 'da'auí ra nt'ēdi'a te guí øt'ui n'yø, o gue te'o bi 'da'auí ra ts'edi ngue gui øt'ui tengü na ra hya na? —bi 'yēmbi.

⁸ Nuna ra Bedu ts'o p'uya, ra Espiritu Santo di hatra ts'edi bi 'yēmbya yauí p'uya:

—Agué n'yø'ah̄u, nuya yø n'yohu di manda ua ja ra hn̄ini, da guehyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. ⁹ Guí ännga'be ha bi nja'a ra nho dá ørpä'be na ra n'yohu mi'u, ngue ha bi njap'u i yan̄i. ¹⁰ A nuyá, ga xi'ah̄u ha bi nja, n'namhma ngue da bad̄i gätho yø judío. Nuna ra n'yohu 'b'cua bi yan̄i conná ts'edi ra Jesucristo nuna ra mmēngu Nazaret. Guehna ra Jesucristo gá cuathu ra pont'i ngue bi tho na. Pe Oja bi japi bi bēnnate p'u bi t'ägüi. Conná guehna ya, ni hmi ni dāhu p'u bi yanna ra n'yohu 'b'cua.

¹¹ Gá 'yøth̄u tengutho yø gado 'mø bi 'yēn'a n'na nguadi n'na ra do, ēmbi ngue hingui ho. Pe m'mēfa p'uya, guehna da gohi ngue

brá 'bebo p'u brá fahra jado na. Guí njathu p'uya, hingá nu manho ra Jesús. Pe guehna rá thanhni Oja na. ¹² H̄injom man'na da zä gdá nyamh̄u. Porque bá sän'Oja ngue nuua ja ra ximhäi, hønra Jesús ja rá ts'edi da yan̄ju.

¹³ Nu'u yø n'yohu di manda p'u ja ra nija p'uya, bi nu te øtra Bedu 'nēhra Xuua ngue ya manzaqui. 'Nē pahyø ja'i ngue nuya yø n'yohu ya, himbi ma ra xädi, i ēmbiyø ja'i ngue h̄inte pad̄i. Janangue di 'yøtho. Pe pahyø ja'i ngue mi n'youi mam'met'o ra Jesús. ¹⁴ I nnu yø ja'i p'uya, ngue 'dap'u 'bähm̄u na ra n'yohu mará dogua ya xi zä. Ya hingui säp'u da 'yēmbiyø ja'i ngue ra fehni'a te bi nja. ¹⁵ Bi xi p'uya ngue bi ma bá m'mä'athi, mente bi nhēcahya, bi zänni te da japi. ¹⁶ Di n'yēmbi:

—¿Te 'be'a ga japhu ya yø n'yohu 'youa dí 'b'hm̄u? Porque gätho yø mmēngu Jerusalén, ya pad̄i ngue h̄injonda zä da 'yøt'a te bi 'yøt'e. Ya hingui sä ga ēmh̄u ngue himma juani'a te bi 'yøt'e. ¹⁷ A nuyá, ma ga pihm̄u ya, n'namhma ngue h̄inni mantho da manna hya p'u ha 'b'hyø ja'i. Ma ga xihm̄u ya ngue ra pa di map'u, ya h̄inni mantho da xihyø ja'i hanja na ra Jesús.

¹⁸ Mi juadi bi nhēcahya yø ja'i p'uya, bi zonhni ngue bi 'yēmbi:

—A nuyá n'yø'auí, 'yo hōngui xihm̄u ra hya yø ja'i ya. 'Yoni mantho hōngui xännbah̄u yø ja'i rá hya ra Jesús.

¹⁹ Mi dahra Bedu 'nēhra Xuua, bi 'yēmbi:

—Dam̄i hyacju xanho ra güenda ya. ¿Ua guí haxu njuani ngue da nu manho Oja ngue go di nja'a te guí mmamh̄u ya'mø, hingo di nja'a te mman'Oja 'mø? ²⁰ Nuna ra Jesús, jatho ngue ga mmamhmagä'be'a te dá nu'be bi 'yøt'e, 'nē'a te dá ø'be bi ma.

²¹ Høntho juadi bi pidi, bi thø p'uya. Porque ya himbi din̄i ha xtí japi ngue xta ngot'i. Porque sup̄i di mbøcue ya yø ja'i espabi Oja ngue te xi nja. ²² A nuna ra dogua xi t'øthe conná ts'edi Oja, i tho'a nyote nje ya 'b'ui.

Bi 'yäprä ts'edi Oja yø 'yēc'ei ngue h̄indi nsu.

²³ Nu'mø mi ma mathøgue ra Bedu 'nēhra Xuua, bi map'u 'b'hyø amigo. Bi xifi gätho'a

te xi manyø hmu yø mmäcja, 'nɛ'ʰu yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. ²⁴ Nu'mø mi 'yø'a te si p'aya, 'da i mmat'Ojatho, bi 'yɛna:

—Ma Oja'i, gue'e grá Oja gá hoqui te gá bí ja maya, gá hocra häi, gá hocra jathe, gá hoqui gätho yø cosa i ja. ²⁵ Nu'i ma Oja'i, conna Espíritu Santo gá japni mɛfi ra David ngue bi man'a te guí nne guí mma, porque ra David bi 'yɛna: “¿Hanja ngue mbøcɛ yø ja'i 'bɔp'u ja yø nación? 'Nɛ hĩndi nja'a te sänni di nja. ²⁶ Di mpɛti yø dast'abi p'u ja yø nación. Da guehyø ts'at'abi 'bɔp'u ja yø hnini 'da'igu sänni. I sɛ Oja 'nɛ sambabi'a ra Cristo bá ɛts'i”, bi 'yɛnna David. ²⁷ Porque majuanĩ ngue nuua ja ra hnini Jerusalén, nuna ra dast'abi Herodes conna Poncio Pilato, conyø judío, conyø ja'i hĩngyø judío, gá bi mpɛti, bi nhɛcahya ngue sɛ'a ni maça Ts'ant'u Jesús guá ɛts'i. ²⁸ Pɛ nuna ra hya bi 'yøtyø dast'abi, ya manjam'møtho xcá manna ra hya mi ja ngue di nja. ²⁹ A nuya grá Hmu, ya guí nnu te gui pite yø ja'i ya. Damĩ hacje ra ts'edi ya, n'namhma ngue hĩndi nsu ni mɛfi da mamp'a'i ni hya. ³⁰ Conni ts'edi damĩ 'yøt'e ngue da zä'u to xan'u. Damĩ 'yuhyø hmɛya, ngue di nja yø milagro 'mø ts'o'a ni maça Ts'ant'u Jesús.

³¹ Høntho bi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'aya, bi 'yan'a häi p'u xi mpɛti yø ja'i. Gä bi zä yø ja'i ngue di hatra ts'edi ra Espíritu Santo. Ya hĩngui su da mambrá hya Oja p'aya.

Nu'a te pɛs'yø ja'i, gá 'da gui mmetitho.

³² Gätho yø 'yɛc'ɛi, 'bɛi tengutho 'mø ngue da n'na nc'ɛitho. 'Da'igu øt'e, 'da'igu mbɛni. Ni xinga n'na nc'ɛi ngue da 'yɛna jase rá mmeti. Nu te gá pɛts'i, gá comhmi. ³³ A nuya yø representante p'aya, gá ha ra ts'edi di ja majuanĩ ngue bi bɛnnate ra Hmu Jesús. Nuna Oja, man'na bi unná njapi. ³⁴ Yø 'yɛc'ɛi p'aya, hĩnjo'o ngue da hĩnyu te da hyoni. Porque nu to gá ja yø häi, ogue yø ngu, i pä ngue di unna mɛnyu ngue ma darpi yø ja'i. ³⁵ Nu'mø bi zøp'u 'bɔhyø representante ra Cristo, di dāpra mɛnyu. Go di darpabi yø ja'i ya p'aya, n'na ngu n'na yø ja'i ma t'unni'a te honi.

³⁶ Mi 'bɔp'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra José. Guehna n'na ra levita na ngue ra mmɛngu Chipre. A nu'u yø representante ra Cristo p'aya, gui hutĩ ngue ra Bernabé. I

nne da ma ngue n'na ra n'yohu di hojpa yø mmɛi yø mmic'ɛiui. ³⁷ Nuna ra José p'aya, bi mä n'na rá häi mi ja. Bi dāpra mɛnyu yø representante ngue di dat'i.

5

Ra ts'oqui bi 'yøtra Ananías 'nɛhra Safira.

¹ Nuna n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Ananías conna Safira rá xisu, bi mä n'na rá häi ya p'aya. ² Pɛ bi hyaca n'na parte ra mɛnyu i mä rá häi, co 'nɛhrá xisu bi badi. Nuna man'na parte p'aya, bi dāpyø representante ra Cristo, tengutho 'mø ngue hĩnte xta hyaqui. ³ Ra Bɛdu p'aya bi 'yɛmbi:

—Ague Ananías, ¿hanja ngue di cants'a ni n'yomfɛni ra zithu ngue guí nne gui hyätra Espíritu Santo? Porque gá hyacra mɛnyu guí pä ni häi. ⁴ Xina ra häi, ¿uangui ni mmeti na? Ya gá pä, 'nɛ mi o ni 'yɛ ra mɛnyu, uangui xqui 'yøt'e te guí nne. ¿Hanja ngue gá bɛni guí mmanna fehni? Hĩngyø ja'i'u guí nne gui hyäti, sinoque Oja guí nne gui hyäti —bi 'yɛmbi.

⁵ Ngu i 'yøhna ra hya bi sihra Ananías, 'bɛpxi du, bi dä p'aya. Gä bi 'yɛmmɛi bi nsu ya yø ja'i bi badi te bi nja. ⁶ Bi nangui 'da yø n'yohu mi 'bɔp'u, bi 'uennbabi rá do'yo ra ánima, bi hyats'i bá ägui.

⁷ Mi thogui comma nhyu ora p'aya, bi yat'ambo na ra Safira rá xisu ra ánima. Pɛ hĩngui padi te xi nja. ⁸ Ra Bɛdu p'aya, bi 'yɛmbi:

—Damĩ xiqui, ¿ua gue'a guí pä ni häiui'a ra hya xa hmangua mahɛ'mø, uague hĩn'na?

Mi dahra Safira, bi 'yɛna:

—Ahá, gue'a dá pä'be'a —bi 'yɛna.

⁹ Ra Bɛdu p'aya bi 'yɛmbra xisu:

—¿Hanja ngue ya xcuá nhɛcahya ngue gui hyär'mahyaui ra Espíritu Santo? 'Bāp'u goxthi'u to xpá 'yāc'a'i ni damme. 'Nɛ mahonda hyaxa'i ya ngue guá n'yägui —bi 'yɛmbi.

¹⁰ 'Bexque'a ra ora'a p'aya, bi dahra xisu p'u mi yaui ra Bɛdu, ngue bi du. Mi yat'ambo yø 'yāte p'aya, mahombi dinĩ ngue ya xi du ra xisu. Bá juipaya, bi ma bá ägui 'dap'u bi 'youi rá damme. ¹¹ Gä bi nsu yø 'yɛc'ɛi. Ximmangu'u hĩngyø 'yɛc'ɛi p'aya, xquet'a bi nsu mø mi 'yø'a te bi nja.

Xangu yø milagro bi nja.

12 Nup'u ja ra ngun'yu ni hu ngue ra Salomón, ja bi mpeti p'u xangu yø 'yεc'ei. Nuya yø representante ra Cristo p'uya, 'dama 'dan'yo yø hmεya bi 'yutyø ja'i, porque h̄injongui s̄a da 'yøtyø milagro bi 'yørbu bi mpeti yø ja'i. 13 Madague'a h̄ingui cuarbu 'b̄ahyø 'yεc'ei ya yø ja'i h̄ingyø 'yεc'ei, pe nnu manho yø 'yεc'ei, h̄ingui sai. 14 Man'na man'na ni hyuxt̄a yø ja'i bi 'yεc'ei ra Jesús. Yø n'yohu, yø xisu bi 'yεc'ei. 15 Asta bi j̄ucyø d̄arquēhi yø ja'i ngue pop'u ja yø caye. 'Bu'o bá oxyø t'ots'i, 'bu'o bá oxyø f̄idi, i nnepyø ja'i ngue nu'mø bi thop'u ra B̄edu, madr̄a xahatho d̄i nth̄eui ra d̄arquēhi, 'bexi s̄a ra n'u h̄emb̄i. 16 Nu'u yø hn̄ini guerp̄atho bí ja, bá εhyø ja'i bi zø'a Jerusalén. Bá du yø d̄arquēhi, bá du yø ndunth̄i. P̄ε ḡa bi t'øthe.

Bi n'ofädi yø representante ra Cristo.

17 Nuna ra hmu yø mmäc̄ja p'uya, ḡatho ya m̄i'da yø n'yohu, nuya ja yø nt'εc'ei ni hu ngue yø saduceo, ḡa bi n̄εya 'mø m̄i nu ngue x̄andøngu yø ja'i n'youi ya yø representante ra Cristo. 18 Bi ma mabent'i ya yø representante p'uya, bi jot'i. 19 P̄ε rá anx̄e Oja p'uya, bi xocr̄a goxthi f̄ädi 'mø m̄inxui ngue bá j̄uqui. Bi 'yεmb̄i:

20 —Ni m̄ε ya, ni m'mähmi p'u ja rá nj̄ja di mpeti yø judío. Dam̄i xihmi yø ja'i hanja na ra hya ngue ra 'da'yo te.

21 Nu'u yø representante ra Cristo 'mø m̄i 'yøhna ra hya bi xihra anx̄e, bi ma mxud̄itho p'u ja ra nj̄ja ngue bi x̄annba ra hya yø ja'i. Nu'a ra ora εb̄i mman̄na hya p'u ja ra nj̄ja p'uya, ja bi øt'a junta'u yø hmu yø mmäc̄ja. Bi p̄etyø n'yohu d̄i manda p'u ja ra nj̄ja. Ja bi manda ngue da nj̄ucyø ofädi p'uya. 22 P̄ε nu'mø m̄i zøp'u ja ra f̄ädi'u yø policia, ya h̄imbi d̄imp'u yø ofädi. Bá pennb̄uya, bi ma ngue ya h̄injo'o p'u yø ofädi. 23 Bi 'yεna:

—Dá t̄ingähe ngue n'nøt'e x̄anho ra f̄ädi, 'b̄äp'u yø mädi p'u ja ra goxthi. P̄ε nu'mø ma xocähe ra goxthi p'uya, ya h̄indá t̄ingähe p'u mbo yø ofädi.

24 M̄i 'yøhyø hmu yø mmäc̄ja na te xi nja p'uya, 'n̄ε'a rá hmu'u yø n'yohu ja yø 'b̄efi p'u ja ra nj̄ja, ngue h̄injo'o p'u yø ofädi, d̄i n'yεmb̄uya:

—¿Xø Hague xp̄i b̄øn'u p'uya? —d̄i n'yεmb̄i.

25 Nu'a ra ora'a p'uya, bi zø'a n'na nc'ei, bi 'yεmb̄i:

—Nu'u yø n'yohu ḡa coth̄u f̄ädi 'mø m̄inde, ya bí 'b̄äp'u ja ra nj̄ja. Bi x̄annba ra hya yø ja'i —bi 'yεmb̄i.

26 Nu'a rá hmu yø policia p'uya, bi mähä'u yø mm̄ipoliciaui ngue da si'u yø representante ra Cristo. P̄ε h̄imbi un̄i, porque su da m̄ando yø ja'i. 27 Nu'mø mamba ts'i'u yø representante ra Cristo p'uya, bi ma ma'b̄ä'mi p'u ja ra junta. Nu'a ra hmu mmäc̄ja bi 'yεmb̄i:

28 —¿Ua h̄ingui øhm̄u ra hya, uangui dá h̄ec'ahe ngue nu'a rá hya ra Jesús, ya h̄inni mantho guí x̄annbah̄u yø ja'i? A nuya ḡatho ra hn̄ini Jerusalén, ya xc̄a s̄innbah̄u'a ra hya guí x̄annb̄ateh̄u ya. 'N̄ε guí εmh̄mu ngue go ma ts'oquigähe p'u bi du na ra n'yohu guí mm̄amh̄mu.

29 M̄i dahra B̄edu p'uya, co 'n̄ε'u m̄i'da yø representante, bi 'yεna:

—Nugähe d̄i εmh̄me ngue jatho da t'εc'ei te mman'Oja, h̄inda gue'a ngue yø ja'itho da t'εc'ei bi yø hya. 30 Nuna ra Jesús d̄i mmangähe ya, guehna ḡa cuath̄u ra pont'i ngue bi du na. P̄ε nuna Oja m̄i th̄anne ma mboxitah̄u, bi japi ngue bi b̄ennate. 31 Oja p'uya, bi zixp̄u bí ja rá n'yēi na ra Jesús, guehna bi 'yεts'i ngue d̄i ndast'abi ngue da yanyø ja'i na. A nuyá, nuya yø judío, mat'unn̄i ra tiempo ngue da hyep'u ra nts'o ḡa 'yo, n'namh̄ma ngue d̄i mpunn̄ba yø ts'oqui. 32 Gues̄ε ra Esp̄iritu Santo di ja majuan̄i na ra hya na. Da guecähe p'uya, xquet'a d̄adi jahe majuan̄i na ra hya na. Nuna ra Esp̄iritu Santo p'uya, guehna bá pennb̄abi Oja'u yø ja'i bi 'yεc'ei bi rá hya na.

33 M̄i 'yøhna ra hya bi si p'uya, januan̄i ngue bi mb̄ocue. Bi ne ngue xt̄a hyopyø representante ra Cristo. 34 Nup'u 'b̄ahyø mmäc̄ja, n'youi p'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Gamaliel, ja rá nt'εc'ei ngue ra fariseo 'n̄ε ra x̄annb̄ate ngue ra ley. 'N̄ε ḡa nnu mansu yø ja'i na ra Gamaliel. Bi m'mä p'uya, bi manda ngue bi nj̄ucathi n'na ts'μquits'u ya yø representante ra Cristo.

35 Bi 'yεmbyø ja'i na ra Gamaliel:

—Ague gyø judío'u, dam̄i n'yomf̄eni te guí nne guí 'yørp̄ah̄u ya yø n'yohu 'b̄ucua.

36 Dam̄i b̄emh̄mu te bi nja 'mø yø pa xa

thogui ngue mi 'yonna hya ra Teudas. Bi 'yena ngue maguesε, 'ne bi denni comma goho ciento nja'i. Mi za mi tho p'uya, ga bi n'uen'ua mi tenni. Bi m'mep'ua ra hya p'uya. ³⁷ M'mefa p'uya, nu'mo mi nja ra censo, mahombi 'yonna hya ra Judas nu'a ra mmengu Galilea. Xquet'a xangu to bi dennba ra hya. A nu'mo mi tho, ga bi n'ueni to mi tenni. ³⁸ Janangue dami hyehma p'uya yø n'yohu 'bucua. 'Yo gadi nthint'i ngue gui sühma. Porque nu'mo yø hyase'a ra hya i mma, di m'mehyo hya 'mo. ³⁹ Pe nu'mo ngue ra hya Oja i mmamp'uya, hinda za gui hejpahe te mmam'mo. Man'na n'yo mi 'yøthu ngue go ga cohma ngue ma nsuihu Oja.

⁴⁰ Gä bi nu manho yø ja'i te bi manna Gamaliel. Bi ma macut'i mbo ya yø representante ra Cristo p'uya ngue bi 'bei. Bi xi p'uya ngue ya hinni mantho da xihyo ja'i hanja na ra hya ra Jesús. Bi tho p'uya. ⁴¹ Mi bomp'ua ja ra junta'ua yø representante ra Cristo p'uya, di johya ngue ya bi za ra n'ua conná nguehra Jesús. ⁴² N'na pa ngu n'na pa hingui säya bi xänbäte p'ua ja ra nija di mpeti yø judío, 'nep'ua ja yø ngu i mmanna Jesucristo p'ua ni ma.

6

Bi t'exi yoto nja'i ngue di nfäxte.

¹ Nu'ua yø pa'ua p'uya, man'na man'na ni hyuxtho'a gangu yø 'yεc'ei. Nu'ua ga ya ra hya ngue ra griego p'uya, bi müdi bi za'ua yø judío ga ya ra hya ngue ra ebreo. I ena ngue hingui t'orpabi masu xanho'ua yø 'danxu 'mo ma dat'i ra hme n'na pa ngu n'na pa. ² Janangue nu'ua 'dema yoho yø representante ra Cristo p'uya, bi peti gätho'ua yø 'yεc'ei, bi 'yεmbi:

—Hinda za'a ngue go ga hecähe p'ua'ua nnä mangähe ra hya Oja, ngue gui 'yεmhma ngue 'bet'o go ga ørpahe masu p'ua ja ra nts'ihmε. ³ Janangue nuya ma zi cu'ahu, nuua ha di 'bahma ya, dami hyomhma yoto yø n'yohu da ma mafäti na ra 'befi na. Pe gue da gue'ua yø n'yohu bá dinna hya, 'ne nnu mansu gätho yø ja'i, 'ne dadi nequi ngue n'youi ra Espiritu Santo. ⁴ A nugähe p'uya, ga siguegähe ra mhmat'Oja, 'ne ga nxänbähe yø ja'i ra hya Oja.

⁵ Gä 'da'igu bi mamp'uya. Bi than'na ra Teba p'uya, ngue da t'ets'i. Guehna n'na ra n'yohu xanzaqui ra nt'εc'ei, 'ne n'youi ra Espiritu Santo. Conna Lipe bi thanhni, ra Prócoro, ra Nicanor, ra Timón, ra Parmenas, ra Nicolás nuna ra mmengu Antioquia, guehna ya xi 'yεc'ei bi m'met'o yø nt'εc'ei yø judío na. ⁶ Nuya yø n'yohu bi thanbäya, bi ts'ixpa 'bähyø representante ra Cristo ngue bi marpabi Oja. Nuya yoto nja'i bi t'unyo cargo, bi japyø 'ye p'ua ja yø ya.

⁷ Ra hya Oja p'uya, man'na ni ma mayonitho. Man'na ni 'yεc'eitho yø ja'i p'ua ja ra hnini Jerusalén. Xquet'a xangu yø mmäcja bi nu manho ra hya, 'ne bi 'yεc'ei.

Bi ma mabent'i ra Teba ngue bi tho.

⁸ Xandöngu ra njapi Oja bi unna Teba, ngue yø hme ya bi 'yørbu 'bähyø ja'i. Nuya yø milagro bi 'yøt'e, hincongi sä da 'yøt'e. ⁹ Bi müdi bi njuntui ra Teba ya yø n'yohu pap'ua ja ra nija yø judío ni hu ngue ra Libertos, 'nehya yø judío ngue yø mmengu Cirene, 'nehya yø mmengu Alejandría, 'nehya yø mmengu Cilicia, 'nehya yø mmengu Asia, ga tönhmahya ra Teba. ¹⁰ Pe himbi za xtä ndäpja ra hya, porque ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya mmanna Teba. ¹¹ Asta bi dahra menyü 'da p'uya, sifi ngue da ma ngue xi 'yøde ngue ya mants'o ra Teba ngue sühra Moisés, 'ne su Oja. ¹² Janangue bi yans'yø ja'i p'uya, bi mpeti yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'nehyo xänbäte ngue ra ley. Bi bent'i, bi zixpa bi nja ra junta. ¹³ Bi t'exyo ja'i da manyø fehni p'uya, bi 'yεna:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hingui säya ngue nnømman'ua ra maca nija ja ua, 'ne nnømman'ubi ra ley Oja. ¹⁴ Ya xtä øcähe te mmanna ngue nuna ra Jesús ra mmengu Nazaret, embi ngue da demhra nija 'na. 'Ne embi ngue di pähyø costumbre bi zogähu ra Moisés.

¹⁵ Nu to ga mi hup'ua ja ra junta p'uya, hejpahe ra hmi ra Teba ngue entho ra hmi n'na ra anxε Oja.

7

Bi zohyo nsuiui ra Teba.

¹ Nu'a ra hmu yø mmäcja p'uya bi 'yεmbi:

—¿Ua majuaní'a sí'a'í ya n'yø? —bi 'yɛmbi.

² Mí dahra Teba p'uya, bi 'yɛna:

—Ague n'yø'ah, damí 'yøhm na ra hya ga mmangá ya. Nuná ma mboxitah ra Abraham, nu'mø mí m'mu p'u ja ra häi Mesopotamia, tobe himmaní map'u ja ra häi Harán, bi nthéui na Oja maguesε. ³ Oja bi 'yɛmbi: “Damí sop'u ní häi ya, gátho'u ní mɛní da gop'u. Guímmap'u ja ra häi ga xi'í”, bi 'yɛmbi. ⁴ Nuná ra Abraham, bá pømp'u ja rá häi ní hu ngue Caldea mí 'bui. Bi ma, í m'mu p'u Harán. M'mefa p'uya, bi du rá papá. Oja p'uya, bi xihra Abraham ngue bá εcua ja ra häi dí 'buhmu ya. ⁵ Pε nu'mø mamba εhε, ní xinga n'na xequi xtí unna ra häi ja ua. Ní xinga guerp'u dí 'bámra gua xtí unni. Pε madague'a, nuná Oja bi yarpí ngue di unni gátho na ra häi ja ua. A nu'mø bi du p'uya, da gohmi yø basi. Nu'u yø pa'u p'uya, tobe him maní m'muhyø basi ra Abraham. ⁶ Nuná Oja bi 'yembrá Abraham, “Nu'u ní mbom'meto, goho ciento njeya daní m'mup'u ja n'na ra 'dan'yo häi. Ja da ma má'ni p'u, porque jatho da 'yøtra 'bɛfi dí manda yø hmu”. ⁷ Pε Oja bi 'yɛmbi: “Ga haspagá ra güenda ya yø ja'í da 'yøt'e ngue yø hmu. M'mefa p'uya, da εcua ya ma ja'í ngue da dannegui”, bi 'yɛn'Oja. ⁸ Nuná Oja bi gohmi n'na ra cohi ra Abraham, bi xifi ngue da thejpa n'na xequi ra xifaní rá do'yo yø ts'ant'u 'mø bi m'mai. Gue'a ní hu ngue ra circuncisión, guehna da nøpa hmeya na ngue'a ra cohi bi 'yøt'e. Janangue nu'mø mí m'muhra Isaac, bi mɛpya 'mø mí gua'a nhyato ma pa. Nuná ra Isaac xquet'a ngu'a bi 'yør'mø mí m'muhrá ts'ant'u ní hu ngue ra Jacob. Nuná ra Jacob xquet'a ngu'a bi japyá 'de'ma yoho yø ts'ant'u bi m'mu'a m'mefa, guehya yø xita ya ngue yø judío.

⁹ Nuya yø ts'ant'u ra Jacob, gá bi seyabi na ra José yø n'yohu. Janangue bi 'bá na ra José p'uya, bi danyø ja'í maní ma Egipto. Pε ra José, bi máx Oja. ¹⁰ Nu hangú ra n'u bi zá ra José, bi yan'Oja. 'Nε bi unná n'yomfɛni xanho. Bi 'yøt'Oja ngue bi nu manho ra José na ra Faraón. Nuná ra Faraón mará dast'abi p'u ja ra häi Egipto, guehna bi 'yɛxra José ngue dí manda p'u Egipto na, 'nε bi 'yɛts'í ngue bi mandabi p'u ja rá ngu.

¹¹ N'na ra pa p'uya, bi nja ra ot'í p'u ja ra häi Egipto, 'nɛp'u ja ra häi Canaán bi nja ra ot'í. Nduummaito te bi nja. A nu'u ma mboxitah p'uya, hinha tini te da zi. ¹² Ngu i 'yøde ngue bí ja te da ts'í p'u ja ra häi Egipto, bi mɛnhyø ts'ant'u ngue da tu ra trigo. Ya rá muditho na ra 'yogui na p'uya. ¹³ Rá yondi bi ma p'uya, ya bá mpate'u yø n'yohu ra José p'uya. Ya bá mmeya ra Faraón ngue te'o yø mɛní ra José p'uya. ¹⁴ Bi manda na ra José ngue bá ts'innbabi rá papá Jacob, gátho'u mí'da yø mɛní bá ts'í, hyate ma'de'ma cat'a nja'í mí sadi ngue gátho. ¹⁵ Janangue bi njarp'u ngue í mpa Egipto ra Jacob. Ja bá tup'u p'uya. Xquet'a 'nɛ'u 'de'ma yoho yø ts'ant'u bá tup'u. ¹⁶ Pε himbá t'äp'u Egipto 'mø mí du, porque nuya yø ts'ant'u ra Hamor ngue yø mmengu Siquem, ya xi má n'na ra panteón ngue xi danna Abraham, ja i thuxpu ngue bá t'ägui.

¹⁷ Pε εna bi ba'mø ní ma da zonna pa di nja'a ra hya xi yarpabi Oja ra Abraham, mathoguito bi nxandyø judío p'u Egipto. ¹⁸ Nup'u Egipto, bi m'mu'a m'mefa n'na ra dast'abi ngue himbi badí te'o na ra José. ¹⁹ Nuná ra dast'abi na, bi nu man'u ya ma mboxitah. Bi japi ngue da 'yɛnyø basi 'mø bi m'mai, n'namhma da du. ²⁰ Gue'u yø pa'u p'uya, ngue bi mihra Moisés. Guehna n'na ra zits'ant'u bi nu manho Oja. Pε hõnda nhyushna bi zi rá mamá p'u ja rá ngu. ²¹ Nu'mø mí 'yɛmp'uya, nuná rá t'ixu ra Faraón guesε na bi hyaxra 'uene ngue bi tede tengutho 'mø drá basi. ²² Nuná ra Moisés, gá bi barpabi yø mfađi yø mmengu Egipto. 'Nε bi 'yɛhra pa ngue bi zedi te bi ma. 'Nε pađi xanho ha di japi te da 'yøt'e.

²³ Nu'mø mí gua'a nyote njeya 'buhra Moisés, bi zo rá mmai ngue da ma di zengua ya yø judío ngue yø mɛní. ²⁴ Mí zømp'u 'buhyø mɛní p'uya, bi nu n'na ra mmengu Egipto ngue di unnbabi n'na rá mɛní. Bi cospabi'a te mí ørbaya, pε bi hyo'a ra mmengu Egipto. ²⁵ Nuná ra Moisés bi 'yɛna ngue dí mmeya'u yø mɛní ngue bi mɛnnbabi Oja ngue da yaní para ngue da ma mathøgue p'u sä ra n'u. Pε himbi mmeya yø judío te t'ørpabi. ²⁶ Mí hyaxpaya, nuná ra Moisés bi dimmi yo nc'ei yø judío ngue

di ndunse. Bi hejpa p'uya, i nnepe ngue di nhyegui, bi 'yεmbi: “Ague n'yø'aui, gadi mmεnui. ¿Hanja ngue gadi ndunseui?” bi 'yεmbi. ²⁷ Nu'a mi pte p'uya, bi nōnhna Moisés, bi 'yεmbi: “¿Te'o bi 'yεxa'i ngue gui nts'at'abi, ngue gui hyasca'be ra güenda?” ²⁸ ¿Ua guí nne gui hyogui tengutho gá japa n'na nc'ei ra mmεngu ua Egipto mande?” bi 'yεmbi. ²⁹ Mi 'yøhra Moisés ngue t'εmbi xi nhote, bi 'dagui, i map'ua ja ra häi Madián. Ja i m'map'ua p'uya, 'nε ja bá mip'ua yoho yø ts'ant'ua.

³⁰ Nuna ra Moisés, mi gua'a nyote njeya ngue 'bap'ua Madián. Nup'ua ja ra dapo jonna t'øhø Sinai, bi nu n'na ra ndat'o ngue tøhra sibi. Ja bá nyap'ua rá anxε Oja p'uya. ³¹ Nu'mø mi hyetra sibi ra Moisés, di 'yøtho hanja'a te bi nu. Bi guarbaya ngue da nu xanho. Bá nya Oja p'uya, bi 'yεmbi: ³² “Guecä drá Oja mi thannegä ni mboxita Abraham. Drá Ojagä ngue ra Isaac, drá Ojagä ngue ra Jacob”, bi 'yεn'Oja. Pe asta huacra Moisés ngue bi nsu. Ya hingui ha nzammui ngue da hyeti xanho. ³³ Bi 'yεn'Oja p'uya: “Damí c'ojhni thixfani, porque nuaa guí 'bäi, ra ndaxcahäi ua. ³⁴ Dí nnugä ra n'ua i thohma ja'igä rá m'mua' Egipto. Dí ø'mø dants'i. Dä εcä ya ngue ga nyani n'namhma ngue da ma mathøgue. Ague Moisés, dí nne ga pen'na'i Egipto ya” —bi 'yεmbi.

³⁵ Madague'a himbi nu manho m'met'o yø judío na ra Moisés ngue xi 'yεmbi: “¿Te'o xpá 'yεxa'i ngue guí nts'at'abi, ngue guí hyasca'be ra güenda?” xi 'yεmbi, pe guehna bi 'yεx Oja ngue dyø hmu yø ja'i nuya da jaui. Nguna bi xihra anxε bi nup'ua ja ra ndat'o mi danzø. ³⁶ Nuna ra Moisés, guehna bá jajpa ja ra häi Egipto ma mboxitahua na. Ja bá up'ua yø hmεya ngue yø milagro bi 'yøt'e, tengutho bi 'yørbu ja ra Thenga Jathe. Bi 'yøtyø milagro mente bi n'yo dapo nyote njeya. ³⁷ Nuna ra Moisés bi xihyø ja'i, bi 'yεmbi: “Nuna Oja, da 'yεxa n'na ra pøngahya ngue yø judío tengutho bi jacä. Nuna ra pøngahya na p'uya, damí 'yøhma te gäma hya da xi'ahua”, bi 'yεmbi. ³⁸ Guehna 'dap'ua bi n'yohua yø ja'i p'ua ja ra dapo na ra Moisés. 'Nε bi map'ua ja ra t'øhø Sinai ngue bá nyauí rá anxε Oja. Ja bá sip'ua

rá hya Oja p'uya. Bá εp'ua 'buhma mboxitahua ngue di thojpabi na ra hya bá sifi, guehna ra hya bi t'unni ngue di thogahua naya.

³⁹ Pe ma mboxitahua himbi 'yεc'ei na ra hya bi manna Moisés. Bi mespatho te bi ma, sinoque bi ne xtabá mmenga Egipto mahøn'a. ⁴⁰ Bi 'yεmbyø ja'i ra Aarón: “Ague Aarón, dí nnegähe ngue gui hocyø dahmu di m'met'o p'ua gdá mähä. Porque nuna ra Moisés bá jugahua p'ua ja ra häi Egipto, hindí pahma te bá jana”, bi 'yεmbi. ⁴¹ Bi hoca n'na ra dahmu ngue ra t'andani p'uya. 'Nε bi hyo yø mbo'øni ngue bi 'yørpä ra 'bøt'e ra dahmu. Di johya yø ja'i ngue ya bi hocra dahmu da danne. ⁴² Nuna Oja p'uya, bi hyep'ua yø ja'i. Bi unna 'yu yø ja'i ngue yø sø bí ja maya, gä ørpä yø dahmu ngue thanne. Ngu'a nt'ot'i p'ua ja ra libro bi 'yotyø pøngahya Oja ngue εna: “Ague gyø judío, mente gá n'yo dapo, nyote njeya, ¿ua gá hyocja yø mbo'øni ngue gá 'yø'ni 'bøt'ehua? Nu'á, hin'na'a. ⁴³ Hante gue nup'ua gni mähä, gadi 'yonnbahua rá ngu ra dahmu Moloc, 'nε gui tuhua n'na ra dahmu ngue ra sø ni hu ngue ra Renfán. Guehya yø dahmu gadi hocse guí thannehua. Janangue nuyá, ga høn'ahua thip'ua ja ra häi guí 'buhma ya, gdá pen'nahua man'na rá nguep'ua ngue ra häi Babilonia”, bi 'yεna.

⁴⁴ Bi sigue bi nya ra Teba p'uya, bi 'yεna:

—Nup'ua ja ra dapo, nuya ma mboxitahua mi ja n'na ra ngun'ulu ngue mi nnøpa nija yø ja'i. Ja pεspua yø xindo nt'ot'i rá ley Oja. Nuna ra ngun'ulu p'uya, bi xi Oja ra Moisés ngue da 'yøt'e tengutho ra forma xi 'yuti. ⁴⁵ Nuna ra ngun'ulu di pont'a cohmi. Nu'mø mamba εhra Josué bá n'youi ma mboxitahua, go bi søcua ra ngun'ulu ua dí 'buhma'ua ya. Mi zøhø bi hyannba yø häi yø 'dan'yo ja'i mi 'bucua. Guehna Oja bi hyøn'athi yø mmehäi. Bi nja ra ngun'ulu asta gue'mø mi m'mahra dast'abi David. ⁴⁶ Nuna ra David, xangu rá mate Oja bi dinnbi. Bi ne ngue xta hyø'a n'na ra nija, ngue rá ngu na rá Oja mi thanne ra Jacob. ⁴⁷ Pe go bi hyøhra nija na ra Salomón rá ts'ant'ua ra David.

⁴⁸ A nuna Oja maguesε, hingui 'bap'ua ja yø nija di hocyø ja'i na. Porque rá pøngahya

Oja bi 'yotra hya bi man'Oja ngue bi 'yena: 49 “Dí hucä p'ua mahets'i ngue dadi manda. Nüua ja ra ximhäi p'uya, di nnopa nhnets'i. ¿Te 'bε'a mangü gui εna gui hogahü? Ogue ¿hapü gui εmhmu ngue ga nsäyagä? 50 ¿Ua hindä hocä ya te gäma cosa i ja?” bi 'yεn'Oja.

51 Bi sigue bi zohyø ja'i ra Teba, bi 'yεmbi: —Xandø nnaxi ni mmaihü. Ni guhü xancot'i, zant'a gui festhohü te mmanna Espiritu Santo. Tengutho bi 'yör'ma mbox-itahü, gui njathü p'uya. 52 Nüya ma mbox-itahü, gätho yø pøngahya Oja xa m'mai, gä xa nzui. 'Nε bi hyo'ua yø pøngahya bi xihyø ja'i ngue da εp'ua n'na nc'ei ngue gä ra nho da n'yo. A nüya, ya bá ε'a to bi man'ua yø pøngahya'ua. Pε gä dähü ngue bi tho. 53 Madague'a bá pεnse yø anxε Oja ngue bi 'da'ahü ra ley, pε hingui εc'ei hü ra hya.

Ya bi tho ra Teba.

54 Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na ra hya bi si p'uya, bi ndanzø yø mmai ngue ra cue, pets'i da zadra Teba. 55 Nuna ra Teba p'uya, di hatra ts'edi ra Espiritu Santo. Bi hyanma hets'i p'uya, bi hyandi ngue di yoxni Oja, 'nε bi hyandi ngue nup'ua ja ra n'yei Oja ja 'bap'ua ra Jesús. 56 Bi 'yenna Teba p'uya:

—Dí handä ngue bi xohra c'ammahets'i. Nuna ra n'yohü bi 'yε mahets'i p'uya, ya 'bahna ja ra n'yei Oja nε —bi 'yεna.

57 Bi mahra hmafi yø judío p'uya, bi gotyø gu, porque hingui nne da 'yøhna ra hya mmanna Teba. Bi nyuntyø ja'i p'uya ngue bi bent'i. 58 Bi gajma xøts'e ra hnini ngue bá pundo. Nu'ua yø testigo xi manna fehni p'uya, bi gacyø tuhu ngue bi mör'ua 'bä'a n'na ra n'yohü ni hu ngue ra Saulo. Bi mündo ra Teba p'uya. 59 Mente 'bündo ra Teba p'uya, bi zo Oja, bi 'yεmbi:

—Ague ma Hmu'i Jesús, dadi dä'i ma te —bi 'yεmbi.

60 Bi ndantyøhmü p'uya, ra ndøts'edi bi 'yεna:

—Ague ma Hmu'i Jesús, 'yogui mbennbabi'a te ra ts'oqui øtya yø ja'i 'bucua.

Høntho bi man'a p'uya, bi du.

8

Bi sigue ra Saulo ngue sähü 'yεc'ei.

1 'Da'igu bi mammi ra Saulo'ua to bi hyo ra Teba. Nu'a ra pa'a p'uya, bi nanga n'na ra dasai p'ua Jerusalén ngue bi ts'ähü 'yεc'ei. Gä bi n'uényø 'yεc'ei, i mpa mi'da yø hnini ra njap'ua ja ra häi Judea. I mpa 'da asta ra häi Samaria. Pε nüya yø representante ra Cristo himbi 'dahya. 2 Nüya yø n'yohü suprá xudi Oja, guehya bi 'yähra Teba ya. Janjuaní zoni ngue mbeni. 3 Pε di sigue ngue sähü 'yεc'ei na ra Saulo. I huaxtyø ngu, bi jacyø n'yohü 'nεhyø xisu ngue cot'i.

Bi ma ma'yoni ra hoga 'da'yo hya p'ua Samaria.

4 Nüya yø ja'i bi 'dap'ua Jerusalén, ndap'ua bi zä i mpa yø ja'i, pε gä mmanna hoga 'da'yo hya p'ua ni ma. 5 Nu'a ra Lipe guehna n'na nc'ei ra 'dagui na, i mpa p'ua ja n'na ra hnini ngue ra häi Samaria. Bi madi bi xihyø ja'i ra Cristo p'uya. 6 Bi mpeti gätho yø ja'i ngue øxra hya mmanna Lipe. Mi nu yø ja'i yø milagro bi 'yøtra Lipe p'uya. 7 Mi 'bap'ua xangu yø ja'i ngue yø ndunthi, pε gä bi t'øthe. Nu'mø xihyø ts'onthi ngue da hyep'ua yø ja'i n'youi, asta mafi. Xangu yø dogua bi 'yøthe, xangu yø ja'i tudyø gua bi 'yøthe. 8 Janangue gä di johya yø ja'i 'bap'ua ja ra hnini.

9 Nup'ua ja ra hnini, mi 'bap'ua n'na ra n'yohü ni hu ngue ra Simu. Mi hyatyø ja'i p'ua ja ra häi Samaria conná mfadi ngue ra magia, mi εna ngue magesε. 10 A nuna, dingüε dinnoho mi ørpa masu. Di n'yεmbyø ja'i: “Nuna ra Simu, janjuaní ngue n'youi rá ts'edi Oja na”, di n'yεmbi. 11 Mi t'ørpabi masu, porque ya rá ya'atho yø pa mi hätyø ja'i conná mfadi. 12 Pε ra Lipe bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i. Bi xihyø ja'i ha di njap'ua di zo rá 'yε Oja. 'Nε xifi hanja na ra Jesucristo. Nu'mø mi t'εc'ei'a te bi manna Lipe p'uya, yø n'yohü yø xisu bi nxixya. 13 Xquet'a 'nεhra Simu bi 'yεc'ei ra hya 'nε bi nxixya. Asta ya hingui nne da hεhra Lipe na ra Simu. Di 'yøtho 'mø bi nu yø milagro øtra Lipe.

14 Mi 'yøhyø representante ra Cristo mi 'bä'a Jerusalén ngue ya 'nεp'ua Samaria xi t'εc'ei rá hya Oja. Ja i 'bennbä ra Bedu 'nεhra Xuua p'uya. 15 Nu'mø mi zømp'ua Samaria'ua bi 'bēhni, bi marpabi Oja yø 'yεc'ei ngue nnepe di n'youi ra Espiritu Santo. 16 Porque

tobe hinga n'na nc'ei mi n'youi ra Espiritu Santo. Sinoque hontho xi nxixya para ngue da fadi ngue ec'ei ra Hmu Jesús. ¹⁷ Ra Bedu 'nehra Xuua, nu'mo mi japyo 'ye p'ua ja yo ya yo 'yec'ei, yo 'yec'ei p'uya bi n'youi ra Espiritu Santo.

¹⁸ Mi nu ra Simu'a te otyo representante ra Cristo, ngue nu'a gui japyo 'ye p'ua ja yo ya yo 'yec'ei, 'be xi n'youi ra Espiritu Santo yo 'yec'ei. Ra Simu p'uya, bi ne xta ngutra mentyu ngue di njap'ua. ¹⁹ Bi 'yembi:

—Damí 'dacui na ra ts'edi ja'auí, n'namhma ngue nu to bi zä ga japä mä 'ye p'ua ja rá ya, di n'youi ra Espiritu Santo —bi 'yembi.

²⁰ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Nu'a ni mentyu 'da gdi m'mehmi'a. ¿Hanto guí ena ngue nu'a badi un'Oja, ra mentyu gdí tin'a? ²¹ Nu'i hin'ya ni mmenthí ngue guí nthui na ra 'befi na. Porque nup'ua ja rá hmi rá dä Oja, hinga njuaniho ni mmái. ²² Damí hiep'ua ra nts'o ja ni mmái. Damí 'yáprá mate Oja, xamhmatho di pun'na'i te guí mbeni. ²³ Porque dí nnugä ngue grá zeya, 'ne gä ra nts'o xa mbent'ui ni mmái.

²⁴ Bi 'yenna Simu 'mo mi da p'uya:

—Damí marcauits'ua Oja n'namhma ngue hinga thocä'a te guí xicui.

²⁵ M'mefa p'uya, nuya yo representante ra Cristo, nu'mo mi juadi bi xihyo ja'i ngue majuaní na rá hya Oja, bá pengbaya, bí 'yē'a Jerusalén. Nup'ua ja yo hnini ja'a ra häi Samaria bá thogui, gä bi xihra hoga 'da'yo hya yo ja'i.

Ra Lipe bi nthui n'na ra mmengu Etiopía.

²⁶ M'mefa p'uya, n'na rá anxε Oja bi xihra Lipe, bi 'yembi:

—Nuyá, ja ngue gui mma gdi ma Sur. Gui hyaxra 'yu bá nexa Jerusalén, i ntho'a Gaza —bi 'yembi.

Nup'ua i nthohna ra 'yu na, hinjongui 'bui. ²⁷ Bi map'ua sihna ra Lipe. Bi nthui p'ua ja ra 'yu n'na ra n'yohu ngue ra mmengu Etiopía, ngue xpí 'yehra ndanne Jerusalén. Rá 'bet'o mēfi na n'na ra xisu ni hu ngue ra Candase mi ndast'abi p'ua Etiopía, mi ja rá cargo ngue ra tesorero. ²⁸ Ni huxrá carro jatyo faní ni ma rá häi Etiopía. Mente ni 'yo p'uya, di

xähra libro bi 'yotra pōngahya Isaías. ²⁹ Pe ra Espiritu Santo bi 'yembra Lipe:

—Damí cuarta n'yohu ni huxrá carro mma nu.

³⁰ Ra Lipe p'uya bi guarbu ja ra carro. Bi 'yode ngue nuna ra n'yohu di xäp'ua ja ra libro bi 'yotra Isaías. Bi 'yembra:

—¿Ua guí padi te gadi xähya? —bi 'yembi.

³¹ Mi dahna ra n'yohu p'uya, bi 'yena:

—Pe ¿hague gdá pacä p'uya, 'ne hinjo'o to da xiqui hanja ra hya? —bi 'yembi.

Bi xihra Lipe p'uya ngue bi nexpu ja ra carro, 'dap'ua bi mihmi. ³² Nu'a ra parte nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro di xä p'uya, guehna ra hya ngue ena: “Tengutho n'na ra de'yo 'mo ni ma da tho, di mmuti. Ogue nt'axi n'na ra de'yo hindi 'yani. Di njarbatho na ra n'yohu 'mo ni ma da tho ya, hindi 'yani. ³³ Da ma ma'berpi rá sä ngue hinda ma m'mäts'i. ¿To go da badi hague ngu ra nts'o da 'yotyö ja'i di 'bua ra pa'a? Porque da thajpabi rá te ua ja ra ximhäi”.

³⁴ Nuna ra n'yohu p'uya, bi 'yanna Lipe, bi 'yembi:

—Damí 'yorca ra mate xiqui te'o na mmanna ra pōngahya naya. ¿Uague nuse, uague 'bui te'o man'na mmanna?

³⁵ Mi dahra Lipe p'uya, i dambatho'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro madi xädi, bi xihra hoga 'da'yo hya ngue ha bi nja ra Jesús. ³⁶ Nu'mo mi thop'ua po n'na ra dehe p'uya, bi 'yena ra n'yohu yauí ra Lipe:

—I poua ra dehe ya, ¿ua hinda zä ga nxixyagä 'mo?

³⁷ Mi dahra Lipe p'uya, bi 'yembi:

—Nu'mo guí hahni mmái guí ec'ei ra hya, da zä njam'mo da hin'na.

Mi dahra n'yohu p'uya, bi 'yembi:

—Dí ec'εigä ngue ra Jesucristo guehna rá Ts'ant'ua Oja na.

³⁸ Bi manda ra n'yohu ngue bi ma ma'bä'mi ra carro p'uya. Bi mep'ua ja ra dehe ngue bi xixyabi ra n'yohu na ra Lipe.

³⁹ Nu'mo mi bōn'a nenthe p'uya, bi gus'ra Espiritu Santo ra Lipe. Nuna ra n'yohu bi nxixya p'uya, ya hinha mambi nu ra Lipe. Bi sigue bi n'yo p'uya, pe di johya gä ra 'yu.

⁴⁰ Mi dambeni ra Lipe p'uya, ya 'bap'ua ja ra hnini Azoto. Bi n'yo ngue bi hya 'da yo

hnini ngue bi manna hoga 'da'yo hya, asta gue'mø mi zømp'ja ra hnini Cesarea.

9

Nuna ra Saulo, bi mudi bi 'yεc'ei ra Jesús.

¹ Nuna ra Saulo, hinguī sāya di pihyø ja'i ngue nne da hyo'ua εc'ei ra Hmu Jesús. Bi map'ua 'buhra hmu yø mmäcja p'uya. ² Bi 'yäpra sacua da gats'i, di map'ua ja yø nija p'ua ja ra hnini Damasco, ni hya ra ts'edi ngue da si'ua to εc'ei ra hoga 'da'yo hya. Nu'mø yø n'yohua ogue yø xisu da tini, da tut'i da sip'ua Jerusalén ngue di n'ofädi. ³ Pe nu'mø ni ma da zøt'a Damasco p'uya, nthambenitho bi yot'a n'na ra nyot'i maya ngue bi nthēui. ⁴ Bi dä'a häi ra Saulo p'uya. Bi 'yøp'uya ngue ts'ofø, bi t'embī:

—Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue emmēi guī saqui?

⁵ Mi dahra Saulo p'uya, bi 'yembī:

—¿Te'oi p'uya, grā Hmu?

Nu'a nzo p'uya, bi 'yembī:

—Go guecä drā Jesús ngue emmēi guī saqui. Pe gadi n'ense, tengutho ra ndani mø embrā nhnet'i ra za ma sanī.

⁶ Asta huacra Saulo ngue bi nsu. Bi 'yembuya:

—Ague grā Hmu, ¿teni 'be'a guī nneque ga øt'a p'uya?

Mi dahra Hmu Jesús, bi 'yembī:

—Damī nanguī, ni manā bí ja ra hnini. Ja danī si'i nua te ja ngue guī 'yøt'e.

⁷ Emmēi di 'yødya yø n'yohua mi n'youi ra Saulo, porque bi 'yøde ngue bi ya maya'a nzohra Saulo, pe hinjombi nu. ⁸ Nu'mø mi nanga häi ra Saulo p'uya, i nne di nhanni, pe bi nxädä. Janangue bi ma macunhni, bi zøn'a Damasco. ⁹ Bi m'map'ua nhyu pa, pe hinha hēti. Xingra hme, ni xingra dehe xta nzi.

¹⁰ Nup'ua Damasco, mi 'bup'ua n'na ra 'yεc'ei ni hu ngue ra Ananías. Nuna ra Hmu Jesús bi zohra Ananías, bi 'yembī:

—Ague Ananías —bi 'yembī.

Mi da p'uya, bi 'yena:

—Dí 'bucua grā Hmu. ¿Tema hya?

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembī:

—Ga 'yo, ni map'ua ja ra caye ni hu ngue Njuantho. Curbu ja rá ngu ra Judas. Damī 'yänbua n'na ra n'yohua ni hu ngue ra Saulo,

ra mmengu Tarso. Nuya, exa bi mmat'Oja ya. ¹² Mente mmat'Oja ra Saulo p'uya, nup'ua i nu, bi zøn'a n'na ra n'yohua p'ua ha 'bui ni hu ngue ra Ananías. Bi nu ngue bi yut'ambo, bi japrā 'yε p'ua ja rá ya para ngue di nzø yø dä.

¹³ Nu'mø mi 'yø'a ra hya sihra Ananías, bi 'yena:

—Ague grā Hmu, xangu ra nts'o dí øcä xa 'yø'na ra Saulo ngue di anyø ja'i nu'ua εc'ei'i p'ua Jerusalén. ¹⁴ A nuyá, bá äpra sacua yø hmu yø mmäcja ya, ngue bá εcua ngue nu'ua yø ja'i nzo'i, gä da dut'i da zits'i.

¹⁵ Pe ra Hmu Jesús bi 'yembra Ananías:

—Ni mahma. Porque nuna ra n'yohua na, ya xtā huanhna na ngue da xihyø ja'i te'ogui. Da xihyø ja'i rá m'mua n'nanni yø nación, 'nep'ua ha 'buhyø dast'abi da ma te'ogui, 'nep'ua 'buhyø judío da xifi te'ogui.

¹⁶ Nugä ga uti hague ngu gangu ra n'ua da thogui connā ngueque.

¹⁷ Nuna ra Ananías bi map'ua ja ra ngu mambí 'buhra Saulo. Mi yut'ambo p'uya, bi japrā 'yε p'ua ja rá ya ra Saulo, bi 'yembī:

—Ague ma zi cu'i Saulo, nuna ra Hmu Jesús bá zo'i p'ua ja ra 'yu, xpā mmenngå ya ngue da zä di nzø ni dä, 'nε guī n'youi ra Espíritu Santo —bi 'yembī.

¹⁸ 'Bexque'a bi nzø yø dä ra Saulo p'uya. Bi hyø'ua ena yø xihua mi ja yø dä. Bi nxixya p'uya. ¹⁹ Mi nsihme p'uya, mahombi hya ra ts'edi. Bá m'mahma njammī pa p'ua 'buhyø 'yεc'ei p'ua Damasco.

Ra Saulo bi mambrá hya Oja p'ua Damasco.

²⁰ Bi da'mi bi manna hya ra Saulo p'ua ja yø nija di mpeti yø judío p'uya. I xihyø ja'i ngue ra Jesús, gue'a rá Ts'ant'ua Oja'a. ²¹ Nuya gätho yø ja'i øde te mmamp'uya, di 'yøtho, di n'yembī:

—¿Ua hinga guehna ra n'yohua 'bua Jerusalén, nuna t'embī sahyø ja'i εc'ei ra Jesús? Huangui gue'a ni 'yεcua'a ya ngue da dut'ua to da dini, da zispabi yø hmu yø mmäcja.

²² Pe man'na ni hyadra ts'edi ra Saulo ngue manna hya. I utyø ja'i te mmamp'ua ja ra Maca Libro, ngue ra Jesús guehna ra Cristo xa 'yεx'Oja ngue di ndast'abi na.

Asta hinguí padí te da 'yøtyø judío mī 'b'u'a Damasco.

Bi pongra ndate yø judío na ra Saulo.

²³ Mī ma ya'atho yø pa p'uya, bi nhεcahya yø judío ngue xta hyo ra Saulo. ²⁴ Nu'u yø hyote, i fāhyø goxthi ngue ra nenihni ngue da hyo 'mø bi thop'u. Pε mī mmεya'a te fεnnbabi ra Saulo. ²⁵ Nu'mø minxui p'uya, nuya yø 'yεc'εi bi 'yεt'a n'na ra canasta na ra Saulo. I camba ja ra jado di thesra nenihni. Bi bømp'uya.

Ra Saulo bi ma Jerusalén.

²⁶ Nunā ra Saulo, mī zøn'a Jerusalén, bi ne xtī mpεnhui'u yø 'yεc'εi mī 'b'ap'u. Pε gā su 'mø mī nu, porque εmbi ngue himma juani ra 'yεc'εi na ra Saulo. ²⁷ Nunā ra Bernabé go bi zixra Saulo p'u 'b'ahyø representante ra Cristo na. Go bi manna p'uya ha bi njap'u i nu ra Saulo p'u ja ra 'yu na ra Hmu Jesús. Bi ma ha bi nja ngue bi zofo. Gue'a i hya ra ts'edi ra Saulo ngue bi mamp'u Damasco hanja na ra Jesús. ²⁸ Nup'u ja ra hnini Jerusalén, 'dap'u 'yoh'u yø representante na ra Saulo. Nup'u ni ma yø representante, ja ni map'u ra Saulo. ²⁹ Nunā ra Saulo bi hya ra ts'edi ngue mma hanja na ra Hmu Jesús. Di nju'mahya 'mø yaui ya yø judío ga ya ra hya ngue ra griego. Pε nuya yø judío ya, i nne da hyo ra Saulo. ³⁰ Mī mmεya yø 'yεc'εi p'uya ngue nne da tho ra Saulo. Bi zixp'uya, i ma Cesarea ja bi thøp'u. Ya bi mase p'u ja ra hnini Tarso na ra Saulo p'uya.

³¹ Ya 'b'ummanho gātho yø 'yεc'εi rá m'map'u ja ra hāi Judea, da guerp'u Galilea, da guerp'u Samaria. Man'na ni hyadra ts'edi'u rá m'map'u. I 'bai ngue suprá xudi Oja, 'nε fāxra Espíritu Santo. Man'na manī 'yεc'εitho mī da yø ja'i.

Bi t'øthe ra Eneas.

³² Bi n'yo ra Bedu ngue bi zεngua yø cu. Xquet'a bi ma bí zεngua'u yø 'yεc'εi rá m'map'u ja ra hnini Lida. ³³ Nu'a ra hnini'a p'uya, bi dimp'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Eneas. Ya nhyato jeya mī oxrá t'ots'i, porque mī tudyø gua. ³⁴ Nunā ra Bedu bi 'yεmbi:

—Ague Eneas, da 'yøthe'i ra Jesucristo ya. Damī nangui, pεs'ni fidī.

Nunā ra dārquehi 'bexpi nangui. ³⁵ Nu'u yø mmεngu Lida 'nε'u yø mmεngu Sarón mī nu ngue bi zā ra Eneas. Bi hyεp'u yø nyogui nt'εc'εi p'uya, bi 'yεc'εi ra Hmu Jesús.

Bi bεnnate ra Dorcas.

³⁶ Nup'u ja ra hnini Jope mī 'b'ap'u n'na ra 'yεc'εi ngue ra xisu manī hu ngue ra Tabita. Ra hya ngue ra griego p'uya, gui hutī ngue ra Dorcas. Nunā ra xisu na, mεnte ra pa bi m'mai bi 'yøtra nho, i fāxyø ja'i hin'ya te da hyoni. ³⁷ Mī 'yε'a n'na ra pa p'uya, nunā ra Dorcas bi hyεnni, pε bi du p'uya. Nu'mø mī 'beta ánima, bi 'b'εp'u ja n'na ra cuarto bí ja mayá ra tøcangu. ³⁸ Nup'u ja ra hnini Lida ja mī dup'u ra Dorcas, querp'atho bí ja ra hnini Jope mambi 'b'ahra Bedu. Nu'mø mī bahyø 'yεc'εi p'uya ngue bí 'b'ap'u Jope ra Bedu, n'na zihmantho bi mεnhni yo nc'εi ngue bá si ra Bedu.

³⁹ Nu'mø mī zømp'u bí 'b'ahra Bedu'u yø nzite p'uya, 'bexpa εhra Bedu. Mī zøp'u ja ra ngu ra Bedu p'uya, bi ts'ixp'u ja ra cuarto mayá bí 'benna ánima. Xøgue di mäs'yø 'danxu p'u 'beni ngue zoni. Bi t'ut'ra Bedu'u yø tuhu 'nεhyø vestido mī ør'mø mī 'b'ahra Dorcas. ⁴⁰ Nunā ra Bedu p'uya, bi xihyø ja'i ngue gā da bøn'athi. Bi ndantyøhmū p'uya, bi mat'Oja. Mεnte hεtra ánima na ra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague Tabita, damī nangui —bi 'yεmbi.

Bi nzø yø dā ra ánima p'uya, bi hyεtra Bedu, bi nangui bi mī. ⁴¹ Nunā ra Bedu, bi bennba rá 'yε ra Dorcas ngue bi xots'i. Mī xoxp'uya, bi ma macut'i mbo yø 'yεc'εi conyø 'danxu ngue bi dāpi, pε ya i te. ⁴² Bi fadi gā ra hnini Jope na ra hya na p'uya. Janangue xangu yø ja'i bi 'yεc'εi ra Hmu Jesús. ⁴³ Nunā ra Bedu p'uya, ya'atho yø pa bá m'map'u Jope ja rá ngu n'na ra hyuxfanī xquet'a ni hu ngue ra Simu.

10

Bi nyau ra Bedu ra Neyo.

¹ Nup'u ja ra hnini Cesarea, mī 'b'ap'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Neyo. Mará capita na ra n'yohu na, rá hmu n'na 'b'ai yø soldado ni hu ngue ra Italiano. ² Nunā ra n'yohu na, gā thanne Oja'u 'b'ap'u ja rá ngu, 'nε gā suprá xudi Oja. Xquet'a xangu ra mεnyu madī unī ngue fāxyø judío.

'Nε zant'a mmat'Oja. ³ N'na ra pa p'uya comma hyu nde, bi mpä rá nthandi ra Neyo tengutho 'mø di 'ui. Bi nu xanho ngue n'na rá anxε Oja bi yarbua ha 'bui, bi 'yεmbi:

—Ague Neyo —bi 'yεmbi.

⁴ Bi hyεtra anxε ra Neyo p'uya, pε bi nsu. Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—¿Tema hya, grá Hmu?

Mi dahra anxε p'uya, bi 'yεmbi:

—I nnu manho Oja ngue guí mmat'Oja 'nε nnu manho te guí øt'e ngue guí fáxyø ja'i hin'ya te da hyoni. ⁵ A nuyá, dami 'yεt'i to da si ra Simu bí 'bua' Jope, nuna ga ts'ofogue i Bedu. ⁶ Nuna ra Bedu, 'bap'ua ja rá ngu ra hyuxfani nuna xquet'a i Simu. I ja rá ngu p'ua ja rá nnengui ra jathe. Nuna go da xi'i te 'be'a ja ngue guí 'yø'na —bi 'yεmbi.

⁷ Mi ma ra anxε p'uya, nuna ra Neyo bi zonhni yoho yø mεfi 'nε n'na ra soldado. Nuna ra soldado, rá n'youi ra Neyo ngue xquet'a 'nεhna mi thanne Oja na. ⁸ Bi xifi te xi nu p'uya. M'mεfa p'uya, bi mεnhyø nzite p'ua ja ra hnini Jope.

⁹ Mi hyaxpaya, ya ni 'yo ra 'yu yø nzite, ni ma da zømp'ua ja ra hnini. Comma huxyadi p'uya. Nuna ra Bedu bi nexma xøts'e ra ngu ngue da mat'Oja ¹⁰ Nuna ra Bedu p'uya bi ntu manthuhu. Mente mahojpi te da zi, bi mpä rá nthandi tengutho 'mø di 'ui. ¹¹ Bi nu ngue bá xohra c'ammahεts'i. Bá cacua häi n'na ra manta xannoho, bá nthut'i yø ts'at'i. ¹² Nup'ua ja ra ulu p'uya, bá cap'ua xangu yø zu'ε ngue ja goho yø gua. Bá cap'ua yø c'εya, bá cap'ua yø ts'int's'u. ¹³ Bi 'yøhra Bedu p'uya ngue ts'ofog, bi t'εmbi:

—Ague Bedu, dami nangui. Guí hyo yø zu'ε 'bucua n'namhma gui sa.

¹⁴ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yεna:

—Hin'na grá Hmu. Porque hinjam'mø xtá sigä n'na ra cosa nu'a hin'ya rá nt'εdi ga si, ogue xants'o —bi 'yεmbi.

¹⁵ Nu'a bi ya maya p'uya, mahømbi zofo, bi 'yεmbi:

—Nu'a mman'Oja ngue xanho, 'yo gni hutj ngue xants'o'a.

¹⁶ Nhyu ndi bi 'yøhra Bedu ngue ts'ofog. M'mεfa p'uya, bi mengra manta, i ma mahεts'i. ¹⁷ Pε ra Bedu hingui padi te da 'yøt'e. Di n'yomfεni hanja te ga mbøn'a bi nu. Bi zøp'ua ja ra goxthi'ua yø nzite ra Neyo

p'uya. Ya xpí n'änni hapua ja rá ngu ra Simu. ¹⁸ Bi 'yänni ngue'mø di 'bap'ua n'na ra n'yohua ni hu ngue ra Simu 'nε i Bedu. ¹⁹ Mente sodrá mmui ra Bedu'a te xi nu p'uya, ra Espíritu Santo bi 'yεmbi:

—'Bäcua ja ra goxthi hyu yø n'yohua hon'i.

²⁰ Ga 'yo, dami cai. 'Yo guí yobεni ngue guí mme, porque nugä go xtá εt'ä'ua.

²¹ Nuna ra Bedu p'uya, n'na zihmantho bi gai. Bi ma bá nyaui'ua yø nzite ra Neyo bi zøhø. Bi 'yεmbi:

—Dí 'bucä ua n'yø, masque go guí hongüi. ¿Tema hya gni 'yεhmi?

²² Nu yø nzite p'uya bi 'yεmbi:

—Nu'a ra capita ni hu ngue ra Neyo xpá mmεnngahe ngue ga sixahe. Nuna ra Neyo, guehna n'na ra hoga n'yohua ngue suprá xudi Oja. 'Nε nnu manho gätho yø judío na. I mma ngue bi zø'a n'na rá maca anxε Oja p'ua ha 'bui, bi xifi ngue da penhni to da zixa'i, para ngue da 'yø'a ra hya ja ngue guí mma —bi 'yεmbi.

²³ Nuna ra Bedu p'uya, bi cut'ambo'ua yø nzite ngue di n'oxi. Mi hyaxpaya, bi mähä ya yø nzite. 'Nε bi mähä mi'da yø 'yεc'ei ngue yø mmεngu Jope.

²⁴ Rá yo pa p'uya, bi zøn'a Cesarea. Nuna ra Neyo, ya mi ndø'mate p'ua ja rá ngu. Ya xi petyø mεni conyø amigo di nsixui. ²⁵ Mi zøhra Bedu, 'bexpa nangra Neyo ngue bi nzenguau. Bi ndantyøhmu p'uya ngue nne xtá ndanne. ²⁶ Pε ra Bedu bi xihra Neyo ngue da nangui. Bi 'yεmbi:

—Dami nangui. Nugä xquet'a drá ja'ithogä tengutho'i.

²⁷ Mente yaui p'uya, bi yat'ambo ra ngu. Bi nu ngue xangu yø ja'i 'bap'ua xi mpeti.

²⁸ Ra Bedu p'uya bi 'yεmbyø ja'i:

—Guí pahma ngue n'na ra judío, hingui nneprá nt'εc'ei ngue di n'amigoui n'na ra 'dan'yo ja'i, ni xinga gue'a ngue da yarbua ja rá ngu. Pε Oja, ya xa xiqui ngue hinjonni ja'i ga εmbi ngue hingui sä ga nya'be, ogue ga εmbi ngue xants'o. ²⁹ Janangue nu'mø mambá ts'igui, hinte dá ma, sinoque n'na zihmantho dá εhε. A nuyá, dí nne ga padi te guí zoqui.

³⁰ Mi dahra Neyo p'uya, bi 'yεmbi:

—Ya rá gapa ya, comma tengutho ra ora ja p'uya, ya mmap'ua comma hyu nde. Him

mará nsihmɛ'a ra ora'a. Mente dí mmat'Oja ua ja mā ngu, bi mpā mā nthandī tengutho 'mø gdi 'ui. Dá nugä n'na ra n'yohu bi zøcua, di yoxni rá he. ³¹ Bi 'yɛngu: "Ague Nɛyo, nu'a ni mhmāt'Oja guí øt'e, i ø Oja'a. ³² Dami 'yɛt'i to da si n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simu 'nɛ i Bedu. Bí 'bup'u ja ra hnini Jope. I säya p'u ja rá ngu'a xquet'a ni hu ngue ra Simu. Ra hyuxfaní'a ra n'yohu, 'bup'u ja rá nnengui rá jathe. Nu'mø bi zøcua'a p'uya, go dá xi'i hanja'a", bi 'yɛngu. ³³ Janangue dá pɛnhnä p'u te'o da si'i. Ya xanho ngue xcuá ɛhɛ. A nuyá, gätho dí 'bucähe ua ja rá hmi rá dä Oja ya. Dí nne ga øcähe te gäma hya di 'bɛp'a'i Oja guí xicje —bi 'yɛmbi.

Ra Bedu bi xihra hya yø ja'i 'bup'u ja rá ngu ra Nɛyo.

³⁴ Mí nuyá ra Bedu p'uya, bi 'yɛna:

—A nuyá, dí haxä njuani ya ngue Oja hinjongui ɛn'a. ³⁵ Sinoque i nnu manho hont'o bi zä maja'i 'bucua ja rá ximhäi ngue suprá xudi 'nɛ øtra nho. ³⁶ Nuna Oja bi zohyø judío, bá pɛnnabäi rá hoga 'da'yo hya ngue di nhojpau yø ja'i conná nguehra Jesucristo. 'Nɛ guehna nnøpa hmu gätho yø ja'i naya. ³⁷ Nu'ahu guí pahmu te bá njap'u Galilea 'nɛcua Judea 'mø mi manna hya ra Xuua bi 'yøtra nxixya.

³⁸ Guí pahmu ngue nuna Oja, bá pɛnnabäi rá Espiritu Santo rá Jesús nuna rá mmɛngu Nazaret, ngue bi hatra ts'edi dá 'yøtra nho p'u di ma. Bi 'yøthe gätho yø ndunthi madi unna zithu. Bi zä bi 'yøt'e tengu na rá hya na, porque n'youi Oja. ³⁹ A nugähe ya, dadi jagähe majuani te gä bi 'yøtra Jesús, tengutho te bi 'yørbu ja rá xɛqui rá njap'u Judea 'nɛp'u ja rá hnini Jerusalén. M'mɛfa p'uya, bi ma macuati rá pont'i ngue ja bi dup'u. ⁴⁰ Pɛ nuna Oja, bi japi bi bɛnnate'a rá hyu pa. Bi nepe ngue mahøndä nuhe 'mø ya xi bɛnnate. ⁴¹ Hínque masque gätho yø ja'i bi nu 'mø mi bɛnnate rá Jesús, sinoque go dá nugähe. Ya m'mɛt'o xpí zän'Oja ngue ga jahe majuani p'u bi bɛnnate rá Jesús. Nugähe p'uya, 'dap'u dá nsihmɛhe 'mø mi bɛnnate p'u mant'ägui. ⁴² 'Nɛ gue'a bi 'bɛjpahe'a ngue ga japähe majuani yø ja'i, ngue nuna rá Jesús guehna bá ɛx Oja ngue di ndast'abi na, ngue da

hyaspa rá güenda'u i te 'nɛ'u xandu. ⁴³ Nuna rá Jesús, guehna bi má gätho yø pøngahya Oja na, ngue nu to gätho dá 'yɛc'ɛi na, di mpunnba yø ts'oqui conná guehna.

Ba 'bennabäi rá Espiritu Santo yø ja'i hingyø judío.

⁴⁴ Tobe di yahnitho rá Bedu 'mø mi zøhra Espiritu Santo p'u 'buhyø ja'i mi øxra hya mmanna Bedu. ⁴⁵ Nu'u yø judío xí 'yɛc'ɛi m'mɛt'o rá Jesús bá n'youi rá Bedu ngue di hyani, di 'yøtho'u p'uya, ngue 'nɛ'u yø ja'i hingyø judío bá 'bennabäi rá Espiritu Santo. ⁴⁶ Mbønequi xanho, porque øde ngue n'nan'yo rá hya ga ya'u 'bup'u. 'Nɛ øde ngue ɛspabi Oja. ⁴⁷ Bi 'yɛnna Bedu p'uya:

—Xiya, ¿ua hinda zä di nxixya ya yø ja'i bá 'bennabäi rá Espiritu Santo ya, tengutho bi njacju m'mɛt'o? —bi 'yɛna.

⁴⁸ Bi xihyø ja'i p'uya ngue bi ma maxixyabi, gue'a di fadi ngue ɛc'ɛi rá Jesucristo'a. M'mɛfa p'uya, ya himma thøgue rá Bedu, xihyø ja'i ngue di m'map'u njammí pa.

11

Ra Bedu bi dāpra güenda yø 'yɛc'ɛi p'u ja Jerusalén.

¹ Nuyá yø representante rá Cristo co 'nɛ'u mi'da yø 'yɛc'ɛi rá m'map'u Judea, bi 'yøde ngue 'nɛ'u hingyø judío ya xí ɛc'ɛibi rá hya Oja. ² Nu'mø mi zønna Bedu p'u Jerusalén, bi mbøcue 'da yø judío ngue ya mayø 'yɛc'ɛi. ³ Bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ngue gä sømp'u 'buhyø ja'i hingyø judío, 'nɛ 'dap'u gä nsihmɛui? —bi 'yɛmbi.

⁴ Nuna rá Bedu p'uya, bi dá rá güenda te gä xi nja, bi 'yɛna:

⁵ —Nu'mø dambí 'bucä p'u ja rá hnini Jope, má mat'Ojagä p'uya. Bi mpähma nthandī tengutho 'mø gdi 'ui. Dá nugä n'na rá manta xannoho bí gahmaya, ba nthut'i ngoho mats'at'i. Bi zøp'u dí 'bui. ⁶ Nu'mø má hɛtä p'uya, dá nu te 'bɛ'a cumbo. Dá nu ngue bá cɛp'u yø zu'ɛ ja goho yø gua, bá cɛp'u yø zate, bá cɛp'u yø c'ɛya, bá cɛp'u yø ts'int's'u. ⁷ Dá øcä p'uya ngue nzoqui bi 'yɛngu: "Ague Bedu, dami nangui. Guí hyo yø zu'ɛ 'bucua n'namhma

gui sa”, bi 'yɛnguɪ. ⁸ Nūgä p'aya dí ɛmbi: “Hɪn'nä grá Hmu. Porque hɪnjam'mø xtá sigä n'na rā cosa nū'a hɪn'yā rā nt'ɛdɪ gā si, ogue xants'o”, dí ɛmbi. ⁹ Nū'a nzojp'aya, mahømbi 'yɛnguɪ: “Nū'a mman'Oja ngue xanho, 'yo gnɪ hutɪ ngue xants'o'a”, bi 'yɛnguɪ. ¹⁰ Nhyu ndɪ bi zoqui ngue ngu'a xiqui. 'Bextá nūgä p'aya ngue bɪ mengra manta, i ma mahɛts'i. ¹¹ Nū'a rā ora'a p'aya, nup'ya ja rā ngu nmi 'bui, bi zøn'i hyu nc'ɛi xi nɛxa Cesarea, nɪ ma dā sigui. ¹² Rā Espiritu Santo p'aya, bi xiqui ngue hɪngā nyobɛni, gā mmɛ'be'ya yø n'yohā bi zøhø ngue sixqui. Xquet'a dā mǎcāhe ya 'dato mā zi cūhā 'bucua. Gā dā cut'āhe p'ya ja rā ngu n'na rā n'yohā ngue rā mmɛngu Cesarea. ¹³ Nūnā rā n'yohā p'aya, bi xicje ha bɪ nja ngue bɪ nū n'na rā anxɛ bi zøp'ya ja rā ngu. Rā anxɛ p'aya bi 'yɛmbi: “Dami 'yɛt'i to dā si n'na rā n'yohā nɪ hū ngue rā Simu, 'bap'ya ja rā hnɪni Jope, nū'a xquet'a ja man'na rā thuhū nɪ hū ngue rā Bedu. ¹⁴ Nūnā rā Bedu, go dā xi'i nā ha dɪ njap'ya gdɪ nyani, co 'nɛ'ya 'bap'ya ja nɪ ngu”, bi 'yɛmbi. ¹⁵ Pɛ høntho dā fadi dā xicā rā hyā yø ja'i p'aya, 'bexque'a bá 'bɛnnbabi rā Espiritu Santo, tengutho bɪ njacjā m'mɛt'o. ¹⁶ Bi zo mā mmaigä p'aya ngue ngūnā rā hyā bɪ man'a m'mɛt'o rā Hmu Jesús, bi 'yɛnā: “Rā Xuua bi 'yøtrā nxixya connā dehe'a. Pɛ nū'āhā, rā Espiritu Santo di hā'āhā rā ts'ɛdi”, bi 'yɛnā. ¹⁷ Pɛ xi'mø ngue bɪ ne Oja ngue bi japyø ja'i tengutho bi jacjā m'mø mā ɛc'ɛihā rā Hmu Jesucristo, çua dā zā gā täjpagä'a te nne dā 'yøt'a Oja p'aya?

¹⁸ Nūya yø 'yɛc'ɛi mɪ 'bap'ya Jerusalén, mɪ zā mɪ 'yøhya yø hyā bɪ manna Bedu, mambi nsäyatho. Bi 'yɛmp'aya:

—Maguesɛ nā Oja, ngue xquet'a 'nɛ'ya hɪngyø judío bɪ ne Oja ngue bi hyɛp'ya rā nts'o, 'nɛ bi tocabi rā 'da'yo te para zantho.

Yø mmɛngu Antioquía bi 'yɛc'ɛi rā Jesucristo.

¹⁹ Bi 'yɛmmɛi bi ts'ahyø 'yɛc'ɛi mø mɪ tho rā Teba. Nū'ya bi 'dagui, i mpa 'da astā Fenicia, astā Chipre, astā Antioquía i mpa 'da. A nūya p'aya, nūnā rā hoga 'da'yo hyā nɪ hyā, ja nɪ mamp'ya nɪ mpa. Pɛ hønɔdyø judío bi xifi, hɪnjom mɪ'da nɪ ja'i xtā xifi.

²⁰ Dā gue 'da yø 'yɛc'ɛi ngue yø mmɛngu

Chipre, 'nɛ'ya yø mmɛngu Cirene bi zømp'ya ja rā hnɪni Antioquía. Xquet'a bi xihra hoga 'da'yo hyā yø ja'i hɪngyø judío. Bi xihyø ja'i hanja'a rā Hmu Jesús. ²¹ Di hatra ts'ɛdi Oja ngue dā manna hyā. Janangue xangu yø ja'i bi hyɛp'ya yø nyogui nt'ɛc'ɛi ngue bi 'yɛc'ɛi rā Hmu Jesús.

²² Nūnā te bɪ nja, mɪ zā mɪ 'yø'ya yø 'yɛc'ɛi p'ya Jerusalén, 'bexpi mɛnhnā Bernabé ngue i ma astā Antioquía. ²³ Nū'mø mɪ zønna Bernabé, bɪ nū p'aya ngue nūnā Oja ya xi japɪ xandønho yø ja'i. Rā ndijohya p'aya. Bi xifi gātho yø ja'i ngue dā hyāhyø mmāi dā hyā rā ts'ɛdi ngue dā dɛn'na rā Hmu Jesús, hɪnda hyɛgui. ²⁴ Nūnā rā Bernabé, rá hoga n'yohā nā, n'youi rā Espiritu Santo, dɪ zajpabi rá nt'ɛc'ɛi. Janangue xangu yø ja'i bi dapyø mmāi ngue bi 'yɛc'ɛi rā Hmu Jesús.

²⁵ Ja bɪ nɛxp'ya rā Bernabé ngue bɪ map'ya ja rā hnɪni Tarso ngue bá honnā Saulo. Nū'mø mambá timp'aya, bá n'youi, bí 'yɛ'a Antioquía. ²⁶ N'na jɛya xanho bɪ m'map'ya ha 'bāhyø 'yɛc'ɛi. Xandøngu yø ja'i bi xānnbabi rā hyā. Ja bá fup'ya Antioquía p'aya, ngue nūya yø ja'i tenna Cristo i nhutɪ ngue yø cristiano.

²⁷ Nū'ya yø pa'ya p'aya, nū'ya 'da yø pøngahya Oja bá nɛxp'ya Jerusalén ngue i ma Antioquía. ²⁸ Nūnā n'na nc'ɛi nɪ hū ngue rā Agabo bɪ nanguɪ bɪ m'mäp'ya 'bāhyø 'yɛc'ɛi. Bi bɛnnbabi rā Espiritu Santo'a rā hyā bɪ mamp'ya, ngue i ja ngue dɪ nja n'na rā thuhū gā rá ngāni rā häi. Nū'a te bɪ mamp'ya, bɪ nja, gue'ya yø pa ngue mɪ ndast'abi rā Claudio. ²⁹ Janangue nūya yø 'yɛc'ɛi p'ya Antioquía bi 'yørpabi rā 'bāxte'ya yø mmɪ'yɛc'ɛiui nɪ m'mā'a Judea. N'na ngu n'na bi unɪ te ts'ya bi zarpa yø ts'ɛdi di unɪ. ³⁰ Ngūnā bi 'yøt'e ngue bi petra mɛnyu, bɪ mɛnnbabi yø 'yɛc'ɛi p'ya Judea ngue bɪ ndäpi to 'bet'o. Nūya bi hyaxra mɛnyu, guehna rā Bernabé 'nɛhra Saulo.

12

Bi tho rā Jacobo, 'nɛ bɪ n'ofädi rā Bedu.

¹ Nūnā rā tiempo nā p'aya, bi bɛnt'i 'da yø 'yɛc'ɛi nā rā dast'abi Herodes ngue bɪ unɪ. ² Nūnā rā Jacobo rá n'yohā rā Xuua, bɪ manda ngue bi thejpa rá ya connā juai.

³ Bɪ nū rā Herodes ngue di ho yø judío te

bi 'yøt'e, bi bent'i mahøn'a ra Bødu p'aya. Nunā ra hyā nā p'aya, bi nja'a ra pa ngue ra ngo ts'i ra thuhmε hinguī n'youi ra íxi. ⁴Nu'mø mi ma mabent'i ra Bødu, bi manda ra Herodes ngue bi jot'i. Nup'ua ja ra fādi p'aya, bi mā'i goho ponī yø soldado ngue yø goho nja'i n'na ponī. Bi zānni ngue ja xti sentencia 'mø xtā nguahra ngo ni hu ngue ra pascua. ⁵Ya ofādi ra Bødu, pε m'mādi xandønho. Janangue hinguī sāya'ua yø mmī'yεc'εiui, janjuani ngue mmarpabi Oja.

Oja bá jujpua ja ra fādi ra Bødu.

⁶Nu'a ra xui'a p'aya, høntho xtā hyats'i xtā mma njūqui ra Bødu ngue xtā mma mā sentencia ngue dā tho. Nunā ra Bødu, xi 'yεt'inde yoho yø soldado p'ua mī aha. Mā nthut'i co yoho yø cadena. Nu'ua mī'da yø soldado p'aya, 'bāp'ua ja ra goxthi fādi ngue dī mfādi. ⁷Mī zø'a n'na rá anxε Oja p'aya, bi yot'i gā mbo ra fādi. Nunā ra anxε, bi dospa rá hyo ra Bødu ngue bi 'yā, bi 'yεmbi:

—Damī nangui n'nahmantho.

Bi xo'ua yø cadena manthut'i yø 'ye ra Bødu p'aya. ⁸Nu'a ra anxε bi 'yεmbi:

—Damī dū'ni ngati ya, damī tī'ni thixfani —bi 'yεmbi.

Nu'mø mi 'yøtra Bødu'a te sifi, ra anxε mahømbi 'yεmbi:

—Damī hye ni tuhū ya, bá nterbaya.

⁹Nunā ra Bødu p'aya, ni 'befatho p'ua ni ma ra anxε ngue bi bōni. Pε hinguī padī ngue'mø majuanī ogue himmā juani'a te ørpabi ra anxε, bi 'yεna ngue i 'ui. ¹⁰Pε nu'mø mi thop'ua rá mudi 'bui yø soldado, bi 'uix'a rá yo 'bui, mī zømp'ua ja ra goxthi ngue gā ra t'εgui p'aya. Bi xose ra jut'i, bi bømbaya. M'mεfa p'aya, ya ni 'yop'ua ja ra caye. Bi zop'ua ra anxε p'aya, bi ma. ¹¹Bi hyaxā njuani ra Bødu p'aya ngue majuanī'a te ørpabi ra anxε bi nu, bi 'yεmp'aya:

—A nuyá, dí haxā njuani ya ngue majuanī bá penhna anxε Oja ngue bi yangā p'ua ja rá 'ye ra Herodes. Bi yangui ngue ra ndate mī mbεnngagui yø judío.

¹²Mεnte sodrá mmui ra Bødu'a te tho p'aya, bi zømp'ua ja rá ngu ra Maya rá mamá ra Xuua. Nunā ra Xuua xquet'a ni hu ngue i Marco. Xangu yø 'yεc'εi xi mpeti p'ua ja rá ngu nā p'aya ngue mmat'Oja. ¹³Nunā ra

Bødu p'aya, bi jātra goxthi p'ua thi. Bá pøn'a n'na ra hmute ni hu ngue ra Rode ngue dā padī te'o di jātra goxthi. ¹⁴Pε nu'mø mi ba p'aya ngue ra Bødu 'bāhma xøts'e, nu'a gui johya, bi ntihi i ma mbo ngue bá mā. Gue hinga 'be bi xojpi. ¹⁵Mī mamp'aya ngue 'bāp'ua thi ra Bødu. Bi t'εmbaya:

—Antho gui loca ya, tegue dā hyongua'a 'mø.

Pε ra hmute n'nat'a mma ngue majuanī gue'a ra Bødu 'bāhma xøts'e. Bi 'yεnyø ja'i p'aya:

—Hinga gue'a, sinoque rá ndahī'a.

¹⁶Pε ra Bødu bi sigue di jātra goxthi. Bi ma to bá xocra goxthi p'aya. Mī nu yø ja'i ngue gue'a ra Bødu, εmmēi bi nsu.

¹⁷Ra Bødu p'aya, ørpatho yø senya conna 'ye ngue hīndi 'yāni. Bi xihyø ja'i ha bi nja ngue bá juc'a Oja p'ua ja ra fādi. Bi 'yεmbi:

—Nu te dá thocā ya, damī xihmua ra Jacobo 'nε'ua mī'da mā zi cūha —bi 'yεmbi.

Bi bømp'aya, bi ma man'na ra xεqui. ¹⁸Mī hyaxpaya, janjuani ngue hinguī padī te dā 'yøtyø soldado. Porque hinguī padī ha xi nja ra Bødu. ¹⁹Bi manda ra Herodes ngue bá thonna Bødu, pε hīmbā thini. Bi ma nt'ānni yø mādi p'aya. M'mεfa p'aya, bi manda ngue bi tho'ua yø mādi. Mī nhotē ra Herodes, bi bømp'ua ja ra hāi Judea, bi ma i m'map'ua ja ra hāi Cesarea.

Ya bi dū ra Herodes.

²⁰Nunā ra Herodes mādi nsahmī yø mmεngu Tiro 'nεhyø mmεngu Sidón. Pε bi nhεcahya yø ja'i ngue dā menhna n'na ra comisió ngue dā ma dā nyāui ra Herodes. Pε 'be bi hyøspabi ra mεnyu nā ra Blasto dī manda p'ua ja rá ngu ra Herodes. Go bi cātra hyā nā p'aya ngue dī nhojpauī yø ja'i ra Herodes. Porque nup'ua ja ra hāi Tiro 'nεp'ua ja ra hāi Sidón, ja manī map'ua'a te mī pømp'ua ja rá hāi ra Herodes ngue si yø ja'i. ²¹N'na ra pa p'aya, bi mēnnba ra hyā yø ja'i ra Herodes ngue bá εhyø ja'i bi nyāui. Nunā ra Herodes bi hye rá he ngue ra hedast'abi. Bi mip'ua ja ra nthuts'i ngue bi nhøt'a hyā p'aya. ²²Mī juadi bi nya p'aya, bi 'yεnyø ja'i:

—Nunā ya ya, hīngra ja'itho nā, sinoque Oja nā —bi 'yεnyø ja'i.

²³ 'Bexque'a p'uya, n'na rá anxε Oja bi japi ngue bi hyenna Herodes, bi gamyø masε mī cā rá mm̄ai, bi dū. Porque bi hotho te mmanyø ja'i ngue embi Oja, himbi hejpi ngue espabi yø ja'i.

²⁴ Pε nuna rá hya Oja, man'na man'na ni zεtho ndap'ε bi zā i hma. ²⁵ Nuna ra Bernabé 'nehra Saulo mī dā ra mēnyu i 'bēnhni ngue danī dāp'ε Jerusalén. Hombá pengui, bi 'yε'a Antioquia. Bá si ra Xuua nuna ni hu ngue i Marco.

13

Bi mudi di mpehra Bernabé 'nehra Saulo ngue bi yonna hya.

¹ Nu'ε yø 'yεc'εi 'bap'ε ja ra hnini Antioquia, i n'youi p'ε 'da yø pøngahya Oja 'nehya xānnbate 'da. Guehna ra Bernabé, ra Simu nuna ni hu ngue ra Niger, ra Lucio nuna ra mmēngu Cirene, ra Manaén nuna rá tede ra Herodes mī ndast'abi p'ε Galilea, 'nehra Saulo. ² N'na ra pa bi mpeti yø 'yεc'εi ngue thanne Oja. 'Nε etyø mm̄ai yø ja'i 'mø ndanne. Ra Espiritu Santo bi 'yεna:

—Dami 'yεxui ra Bernabé 'nehra Saulo, para ngue dā 'yøtra 'bēfi gā 'bēpi, porque ya xtá huanhna ya.

³ Mī juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, 'nε etyø mm̄ai, bi japyø 'yε p'ε ja yø ya p'uya, para ngue dā fadi ngue ya bi t'εts'i. Bi n'yεte p'uya, bi ma.

Ya bi manna hya p'ε Chipre.

⁴ Nuna ra Espiritu Santo bi mēnhna Bernabé 'nehra Saulo ngue di 'yonna hoga 'da'yo hya. I mpa p'ε ja ra hnini Seleucia. Ja bi 'yop'ε ra barco ngue i mpa p'ε ja n'na ra häi brá ja made ra jathe ni hu ngue Chipre. ⁵ Mī zømp'ε ja ra hnini Salamina, nu'ε yø judío xi mpeti p'ε ja ra nija p'uya, gā bi xihra hya Oja. Ni n'youi ra Xuua ngue yø mäxte. ⁶ Bi n'yo p'uya, xangu p'ε bi thogui. Sār'mø mī zømp'ε ja ra hnini Pafos. Ja bi nthēui p'ε n'na ra judío ni hu ngue ra Barjesús. A nuna p'uya, ra badi pε mmana fēhni, εna ngue rá pøngahya Oja. ⁷ Nuna ra Barjesús mará amigo ra dast'abi Sergio Paulo. Ra dast'abi p'uya, mī ja xanho rá n'yomfēni. Bi zonhna Bernabé 'nehra Saulo, bi ne bi 'yø'a rá hya Oja. ⁸ A nuna ra badi p'uya, ja man'na rá thuhu ngue ra Elimas. Bi dājpi

te mmanyā yau ra dast'abi, bi ne xtí hejpi ngue hinda 'yεc'εi ra hya sifi. ⁹ Nuna ra Saulo xquet'a ni hu ngue ra Pablo. Pε ra Pablo di hatra ts'edi ra Espiritu Santo, bi za di hēti ra Elimas. ¹⁰ Bi 'yεmbuya:

—Nu'i grá ndøbethani, gā ra nts'o gni 'yo. Rá basi'i ra zithu. Ni nsaiui'a te gā xanho. ¿Ua hinjam'mø guí 'yεts'a gni ts'onnbabi'a ra hya njuantho di un'Oja? ¹¹ A nuyá, di castiga'i Oja ya. Gui nxädä njammī pa ya, hinda zā gui nnurpa rá nyot'i ra hyadi —bi 'yεmbi.

N'na zihmantho bi gā 'bexui p'ε ha hētra Elimas, honi to di cānhni, porque hinha hēti. ¹² Nu'mø mī nu ra dast'abi'a te bi nja p'uya, 'bexque'a bi 'yεc'εi ra hoga 'da'yo hya. 'Nε janjuani di 'yøtho'a te ra xädi i ja ngue sifi hanja'a ra Hmu Jesús.

Ra Pablo 'nehra Bernabé bi ma man'na ra hnini xquet'a ni hu ngue ra Antioquia.

¹³ Nuna ra Pablo 'nehya mī da yø n'yohε, gā bi 'youi ra barco p'ε ja ra hnini Pafos ngue i map'ε ja ra hnini Perge, ja yø xequi rá njap'ε Panflia. Ja bá nsote p'ε ra Xuua p'uya, porque bá pengui ngue bi zø'a Jerusalén. ¹⁴ Mambá thop'ε Perge p'uya, i mpa p'ε ja ra hnini Antioquia ngue Pisidia. Nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, bi yarbε ja ra nija di mpeti yø judío. Bi mī p'uya. ¹⁵ Nu'mø mī juadi bi hman'a te nt'ot'i p'ε ja ra libro ngue rá ley Oja, 'nε'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, nu'ε di manda p'ε ja ra nija bi mēnba ra hya, bi 'yεmbi: “Ague n'yø'aui, nu'mø ja tema hya gni hyau ngue gui xihmi yø ja'i, dā zā gui mmammī ya”. ¹⁶ Ra Pablo p'uya, bi nangui. Bi 'yøtra senya conna 'yε, di hejpabi yø ja'i ngue hinda 'yanī. Bi 'yεmbuya:

—Ague gyø judiohε, te'o gā suprá xudi Oja, dami 'yøhmε ya yø hya ja ua. ¹⁷ Nuna Oja thanne yø judío, bá huan'ε ma mboxitahε. Bi 'yøt'e ngue bi zε'ε yø mbom'meto ra Israel mēnte bá m'map'ε ja ra 'dan'yo häi Egipto. Conná ts'edi Oja bá jacyø ja'i p'ε Egipto. ¹⁸ Mēnte bi n'yo dapo nyote njeya yø ja'i, nuna Oja bi zeti te øtyø ja'i. ¹⁹ Bi jua Oja yoto yø nación manī njap'ε ja yø häi Canaan. Yø häi ya yø ja'i bi gua p'uya, go bi t'unma mboxitahε ngue dā gohmi. ²⁰ M'mefa p'uya, mēnte bi

zøn'i goho ciento 'nε yote ma'det'a njeya, bi 'yεxyø ts'ut'abi ngue di manda yø judío asta gue'mø mambá m'muhra pøngahya Samuel. ²¹ Nuyya yø judío, bi 'yádi ngue da t'εxra dast'abi di manda. Nunā Oja p'uya, bi 'yεxa n'na ra dast'abi ngue bi mpε'a nyote njeya. Guehna ra Saúl bi t'εts'i, nunā rá ts'unt'u ra Cis. Nunā ra n'yohu na, rá mbom'meto ra Benjamín. ²² M'mefa p'uya, bi hyajpabi Oja rá 'befi ra Saúl. Bi 'yεx hman'na ra dast'abi ni hu ngue ra David. Bi 'yεn'Oja p'uya: “Nunā ra David rá ts'unt'u ra Isaí, guehna n'na ra n'yohu dí nnu manhogā na. Nu'a te gā dí nnegā ngue di nja, nunā go da 'yø'na”, bi 'yεn'Oja. ²³ A nunā ra Jesús, rá mbom'meto ra David, guehna bá εx Oja ngue da yanyø judío tengutho xi yarpa Oja m'met'o yø judío. ²⁴ Hante ngue da fahna ra Jesús, nunā ra Xuua bi xihyø judío ngue jatho da hyep'u ra nts'o ga 'yo yø ja'i n'namhma di nxixya. ²⁵ Nu'mø ni ma da zønna pa da du na ra Xuua, bi 'yεna: “Nu'a ra Cristo guí mmamhma, hinga guec'a. Da ep'u m'mefa'a, pεgue nmaguesε 'mø bá εhε. ¿Haru gue ga súcā tengu'a?” bi 'yεna.

²⁶ Ague gyø judío ni mēnihu ra Abraham, gátho mi'da yø ja'i suprá xudi Oja. Go bá 'ben'nahu na ra hya ja ua ngue gdi nyamhma na. ²⁷ Nu'u yø mmengu Jerusalén conyø ts'ut'abi hinguí 'yo yø mmái te'o na ra Jesús. Nunā ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja, nhyato nhyato di xáp'u ja ra nija yø ja'i, pε hinguí tinyø mmái'a te ra hya nt'ot'i. I njarbutho ya, nu'mø mi sentencia ra Jesús, ya bi nja'a te ra hya nt'ot'i. ²⁸ Madague'a himbi dinnba rá ts'oqui ngue xtí du, pε bi xihyø judío na ra Pilato ngue di manda da tho. ²⁹ Mi zā mi njapi gátho'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro p'uya, bá thajpu ja ra pont'i p'uya ngue bi t'ägui. ³⁰ Pε nunā Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate p'u ha bi t'ägui. ³¹ Nu'u yø xádi 'dap'u mi 'youi ra Jesús, n'youi 'mø mambá nεxp'u Galilea ngue ni ma Jerusalén. Pε xangu yø nnidi mahømbi nyauí 'mø mi bennate. Nuyya yø xádi ya, guehya 'bui ngue di ja majuaní ra hya p'u ha 'bahyø judío ya, ngue hanja na ra Jesús.

³² Dadi øt'ahē na ra hoga 'da'yo hya, ngue nu'mø yø pa xa thogui, ya bi nja na ra hya

xi yarpabi Oja'u ma mboxitahu. ³³ Porque ngue yø mbom'metoju'u ya, nunā Oja, ya bi nja'a te ra hya xa mma mmam'met'o, ngue da pεnhua ra Jesús. Ya bi nja na ra hya nt'ot'i p'u ja ra Salmo rá yoho ngue εna: “Gue'e ma Ts'unt'u'i, go dí εxa'i ya ngue guí ndast'abi”, bi 'yεn'Oja. ³⁴ Ya m'met'o xi man'Oja ngue jatho da japi di bennate p'u ha da nt'ägui ra Jesús. Porque hinguí nnepe da 'ya rá do'yo. Nguna bi manya ngue bi 'yεna: “Ga øt'ä ngue guí timhma'a ra nho dá yarpagā ra David”. ³⁵ Xquet'a nt'ot'i man'na ra hya p'u ja ra Salmo ngue i εna: “Nu'a ni Maca Ts'unt'u, hinguí japi da 'ya rá do'yo'a”, i εna.

³⁶ Majuaní ngue bi 'yørpabi rá pähä Oja mente ra pa bi m'muhra David. Nu'a ra hya di 'bep'a Oja da 'yøt'e, gue'a bi 'yøt'a. M'mefa p'uya, bi du, 'dap'u bi tähmi rá mboxita. Pε bi 'ya rá do'yo. ³⁷ Pε nunā ra Jesús, bi 'yøt'a Oja ngue bi bennate, himbi 'ya rá do'yo na. ³⁸ Ague n'yø'ahu, nunā ra hya ma øt'e'ahu ya, jatho guí pahma ngue nunā ra Jesús, guehna di punnga ma ts'oquihu na. ³⁹ Hangu bi mehyø ja'i ngue nne xtí mpunnbi ngue xtá 'yøt'e te gāma hya nt'ot'i p'u ja rá ley ra Moisés, pε himbi zā. Di mpunnbabi ra ja'i ya, pε gue gue'a da 'yεc'ei ra Jesús. ⁴⁰ Dami mfähma, man'na n'yo mi 'yøt'e ngue go guí thohma'a te bi 'yotyø pøngahya Oja ngue bi 'yεna: ⁴¹ “Ague gyø dennatehu, nu'a te gā nuhu ya, madague'a guí suhu, pε ngutho guí m'mehma. Porque guecā drá Ojagā, da zønna pa ga øt'ä yø cosa ngue tate mazihotho, asta hinguí 'yεc'ei hu 'mø to da xi'ahu hanja”, bi 'yεna.

⁴² Mi jua'a ra hya bi manna Pablo p'uya, bi bømp'u ja ra nija n'youi ya mi'da yø n'yohu. A nu'u hinguø judío p'uya, bi xifi ngue nu'mø bi dātra pa sāya yø ja'i, hōnda ngu'a ra hya da manna Pablo. ⁴³ Mi n'uenyø ja'i p'u ja ra nija p'uya, nunā ra Pablo n'εhra Bernabé, bi dēnni xangu yø judío, da gue'u yø ja'i ya xa bennba yø nt'εc'ei yø judío xquet'a ni tet'i. Nuyya ni terbaya, majapi nts'edi ngue hinda hyejpabi rá mate Oja.

⁴⁴ Mi dātra hyato ma pa sāya yø ja'i p'uya, ya mme gā ra hnini bi mpeti, ngue nne da 'yøspa rá hya Oja. ⁴⁵ Pε mi nu yø judío p'uya ngue εna yø xaju yø ja'i, bi nseya p'uya. Bi

däjp̄i te mmanna Pablo, bi zai. ⁴⁶ Ra Pablo p'uya, 'nehra Bernabé bi hya ra ts'edi ngue bi nya, bi 'yembyø ja'i:

—Ague gyø judío, mi jahma ngue go rá mudi dá si'ahua rá hya Oja. Pɛ ya hingui nthehua ra 'da'yo te para zantho, ngue hingui nnu manhohua na ra hya na. A nuyá, gdá macáhe p'ua rá m'mahyø ja'i hingyø judío ya. ⁴⁷ Porque guehna bi menngáhe Oja na ngue bi 'yena: “Nuyá dí exa'i ya ngue gui cännbabi ra 'yu da n'yo yø ja'i hingyø judío, tengutho n'na ra nyot'i 'mø ni 'bet'o. Janangue da zä di nyanyø ja'i rá ngani nximhai”.

⁴⁸ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya si p'uya, janjuani ngue ra ndi johya'ua hingyø judío. I mmanyø ja'i p'uya ngue xandønho rá hya Oja. 'Nɛ gä bi 'yɛc'ɛi'ua yø ja'i ya xpá ts'ännbi ngue di nthui ra 'da'yo te para zantho. ⁴⁹ Bi ma ma'yoní rá hya Oja gátho'a ra xequi'a p'uya. ⁵⁰ Nuyá yø judío mbøcuɛ, bi 'yutya yø xisu ya suprá xudi Oja, guehya hnu mansu p'ua ja ra hnini ya yø xisu. Da guehyø n'yohua di manda p'ua ja ra hnini, gä bi 'yut'i. Janangue bá yans'yø ja'i p'uya, ngue bi zähra Pablo 'nehra Bernabé. Bi 'yɛt'i, xifi ngue ya hinda pengui. ⁵¹ Pɛ nuyá yø representante ra Cristo, bi huamhyø fonthai mi n'youi yø mbongua, gue'a ra hmɛya'a ngue ya bi thɛp'ua yø ja'i nuyá himbi nu manho ra hya. Bi tho p'uya, i mpa p'ua ja ra hnini Iconio. ⁵² Nu'ua yø ja'i ya xi 'yɛc'ɛi ra hya p'uya, janjuani ngue di johya 'nɛ di hatra ts'edi ra Espíritu Santo.

14

Ra Pablo 'nehra Bernabé bi manna hya p'ua Iconio.

¹ Nup'ua ja ra hnini Iconio, jap'ua ra nija di mpeti yø judío, ja bi yarbua ra Pablo 'nehra Bernabé ngue bi manna hya. Mi manna hya p'uya, xangu yø judío bi 'yɛc'ɛi, 'nɛ'ua hingyø judío bi 'yɛc'ɛi ra hya. ² Pɛ nu'ua yø judío himbi 'yɛc'ɛi ra hya p'uya, bi 'yutyø mmengu Iconio, bi japi ngue bi nu man'ua yø 'yɛc'ɛi. ³ Janangue ya'atho yø pa bá m'map'ua, bi hya ra ts'edi bi manna hya. Hønt'a Oja nøts'e mente xihyø ja'i hanja'a rá mate Oja. I fax Oja ngue øtyø milagro para ngue da fadi ngue majuaní te mma. ⁴ Pɛ

nu'ua yø ja'i 'bup'ua ja ra hnini, yo 'bai i nja. Nu'a n'na 'bai 'da'igu mmamhmu yø judío. Man'na 'bai p'uya, 'da'igu mmamhmu yø representante ra Cristo.

⁵ Yø judío, 'nɛ'ua hingyø judío, bi nhecahyahua yø ts'ut'abi ngue da zamba yø representante ra Cristo, 'nɛ da mando.

⁶ Mi zä mi badi te fennbabi ra Pablo 'nehra Bernabé, bi bømp'uya, i map'ua ja ra hnini Listra. Bi thogui, i mpa p'ua ja ra hnini Derbe. Guehya yø hnini rá njap'ua Licaonia ya. Gä bá n'yop'ua ja yø hnini querpä bí ja. ⁷ Ja bi mmamp'ua ra hoga 'da'yo hya p'uya.

Bi 'bando ra Pablo.

⁸ Nup'ua ja ra hnini Listra, bi dimp'ua n'na ra n'yohua mi hup'ua ngue hingui sä di n'yo. Porque ra dogua mente ra pa xa m'mai, hinjam'mø di 'yo. ⁹ A nuna ra n'yohua na, mi 'yøde te mmanna Pablo. Ra Pablo bi hyɛti, bi ba p'uya ngue ɛc'ɛi ngue da zä yø gua. ¹⁰ Nuna ra Pablo bi ts'edi bi 'yɛmbi:

—Damí nangui gä 'bäi —bi 'yɛmbi.

Nuna ra n'yohua p'uya, bi m'mai. Bi 'yɛn'a n'na ra sägui p'uya, bi n'yo. ¹¹ Mi nu yø ja'i'a te bi 'yøtra Pablo p'uya, bi mahra hmafi yø ja'i, gä ya'a te yø hya yø ja'i Licaonia, i ɛna: —Yø zi dahmu xpá ngohi ngue yø ja'i, bi zøcua dí 'bahmu ya —bi 'yɛna.

¹² Nuna ra Bernabé, t'ɛmbi ngue ra dahmu Júpiter. Nuna ra Pablo p'uya, t'ɛmbi ngue ra dahmu Mercurio na, porque guehna ra Pablo bi manna hya. ¹³ Nu'a rá mmäcja ra dahmu Júpiter i ja rá nija p'ua ja ra nenihni ni yatra 'yu. Bá zi yø ndani na p'uya, xpí tøtyø thøðoni, ni map'ua 'buehyø representante ra Cristo. Bá n'youi yø ja'i di nhomndani ngue da 'yørpa ra 'bøt'e ngue da danne. ¹⁴ Pɛ ra Bernabé 'nehra Pablo, bi mmɛya'a te nne da 'yøtyø ja'i ya p'uya. Bi xetyø pahni p'uya, ngue gue'a gui nɛqui ngue hingui nnu manho te nne da 'yørpabi yø ja'i. Bi yarbua ha 'buehyø ja'i p'uya, ni mafi, i ɛna:

¹⁵ —Ague n'yø'ahua, ¿hanja'a guí nne gui 'yøthua? Nügä'be xquet'a dyø ja'itho gä'be tengutho'ahua. A nuyá, nná ɛɛ gä øt'a'be na rá hoga 'da'yo hya Oja ya, n'namhma gui hyehmu p'ua te guí øthua, hinte di muui'a. Damí 'yɛc'ɛihua Oja nuna 'bai. Guehna bi 'yøt'e te gä bí ja mahets'i, 'nehra hai,

'nēhra jathe. 'Nē bi 'yøt'e gätho yø cosa dī nnuh̄u. ¹⁶ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, madague'a hinguī nnu manho te øtyø ja'i, pē bi unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'e te di ho. ¹⁷ Pē zant'a dī nequi te'o na Oja, ngue gä ra nho ørcäh̄u. Di 'dacj̄u ra 'ye. I øt'e ngue nja yø huahi. Di 'dacj̄u te gä sih̄u, 'nē di unna pähä mā mm̄ih̄u.

¹⁸ Madague'a ngue nguna ra hya bi manna Pablo, pē xanhennitho ha i hejpabi yø ja'i ngue hinda hyo yø ndani da 'yørpabi ra 'bøt'e.

¹⁹ Bi zøhyø judío ngue yø mm̄engu Antioquia p'uya, 'nēhyø mm̄engu Iconio. Bi japa nts'edi yø ja'i ya p'uya, ngue da mando ra Pablo. Mī mando p'uya, ena ngue ya bi hyo. Bi garpaya, bá emma xøts'e ra hnini. ²⁰ Pē bi mp̄eti yø 'yēc'ei p'ua ha 'benna Pablo. Bi nangra Pablo p'uya, mahombi yarb̄u ja ra hnini. Mī hyaxpaya, bi ma, bi mē ra Bernabé, i mpa p'ua ja ra hnini Derbe.

²¹ Mī juadi bi manna hoga 'da'yo hya p'ua ja ra hnini Derbe p'uya, xandøngu yø ja'i bi 'yēc'ei ra hya. Bi mengui mahøn'a p'uya, i map'ua ja ra hnini Lистра. Bi tho'a Iconia, i mpa Antioquia. ²² Di hatra ts'edi yø 'yēc'ei p'ua ja yø hnini bá thogui. Bi xifi ngue hinda hye'a ra hya ec'ei. Bi xifi ngue nu ra ja'i nne da yarb̄u dī manda Oja, jatho da zä ra n'ua ja ra ximhäi ngue da ts'ui. ²³ Xquet'a bi 'yexyø n'yoh̄u n'na ngu n'na yø hnini ngue dī m'met'o p'ua dī mp̄eti yø 'yēc'ei. Da zømp'ua da zøni, øtyø mhmat'Oja 'nē etyø mm̄ai. Nuna ra Pablo di fät'a Oja ya yø ja'i bi 'yēc'ei ra hya.

Bi mengra Pablo 'nēhra Bernabé ngue i ma Antioquia.

²⁴ Mambá ep'uya, bá tho'a Pisidia, i mpa Panfilia. ²⁵ Mī zøp'ua ja ra hnini Perge p'uya, bi manna hoga 'da'yo hya. Mī thop'ua p'uya, i mpa p'ua ja ra hnini Atalia. ²⁶ Mambá thop'ua p'uya, bá o ra barco i ma Antioquia. Guehna ra hnini na ngue bi t'äprá mate Oja ngue da mäp'ua dī ma ra Pablo 'nēhra Bernabé ngue'a ra 'bēfi ya bi juadi bi 'yøt'e. ²⁷ Mī zømp'ua ja ra hnini Antioquia p'uya, bi mp̄eti yø 'yēc'ei. Bi xihyø ja'i te xi 'yøt'Oja conná ngue'ua. Bi xifi ngue nne Oja ngue

'nē'ua yø ja'i hinguø judío da 'yēc'ei ra Jesu-cristo. ²⁸ Ya'atho yø pa bá m'map'ua 'b'ahyø 'yēc'ei na ra Pablo 'nēhra Bernabé.

15

Bi nja n'na ra junta p'ua Jerusalén.

¹ Nu'ua yø pa'ua p'uya, bá nēxa Judea 'da yø n'yoh̄u, bi zø'a Antioquia. Bi madi bi xänmbabi yø 'yēc'ei p'uya, bi 'yēmbi:

—Para ngue guí nyamhm̄u, jatho ngue gui 'yøth̄u tengutho bi manda ra Moisés ngue da hm̄epya'ah̄u conná circuncisión —bi 'yēmbi.

² Nuna ra Pablo 'nēhra Bernabé, bi 'yēmm̄ei bi njunt'ui'ua mman'a p'uya. M'mēfa p'uya, bi t'exra Pablo 'nēhra Bernabé ngue i ma Jerusalén, bi mähä mī'da yø 'yēc'ei ngue da nyah̄u yø representante ra Cristo co 'nē'ua 'bet'o p'ua dī mp̄eti yø 'yēc'ei p'ua Jerusalén. Janangue da nu ha di jap'na ra hya na.

³ Nu'ua yø 'yēc'ei p'ua Antioquia, bi ma bi thøp'ua ja ra 'yu ra Pablo 'nēhra Bernabé. Ni nthop'ua ja yø häi Fenicia 'nē Samaria. I mma ha bi nja ngue bi hyep'ua yø nyogui nt'ec'ei yø ja'i ngue bi 'yēc'ei Oja. Gätho yø 'yēc'ei p'uya, emm̄ei di johya 'mø mī 'yøhna ra hya na.

⁴ Nuna ra Pablo 'nēhra Bernabé bi zømp'ua Jerusalén, bi mp̄eti yø 'yēc'ei conyø representante ra Cristo 'nē'ua yø n'yoh̄u 'bet'o p'ua dī mp̄eti yø 'yēc'ei. Bi mā te xi 'yørpabi Oja p'uya. ⁵ Bi nangui 'da yø fariseo ya xi 'yēc'ei ra hya p'uya, bi 'yēmbi:

—Jatho ngue da ma mh̄m̄epya ya yø 'yēc'ei hinguø judío, dī njapra circuncisión. 'Nē dī njapi ngue da zupra ley bi 'yotra Moisés —bi 'yēmbi.

⁶ Janangue bi mp̄eti yø representante ra Cristo p'uya, co 'nē'ua yø n'yoh̄u 'bet'o p'ua ja ra nija, para ngue da hnu ha dī njapra hya. ⁷ Mī juadi mī nyai ya'atho p'uya, bi nangra Bedu, bi 'yēna:

—Ague mā zi cū'ah̄u, guí pah̄m̄u ngue nu'mø yø pa xa thogui, bá huanngä Oja p'ua ha guí 'b'ah̄m̄u, ngue gä xicä ra hoga 'da'yo hya yø ja'i hinguø judío. I nnepe ngue 'nēhya da 'yēc'ei ra hya ya. ⁸ Nuna Oja, i parbabi yø n'yomfēni yø ja'i. 'Nē dī nequi ngue bi nu manho Oja ngue 'nēhyø ja'i

hĩngyø judío da 'yɛc'ɛi, porque bá pɛnnbabi ra Espírítu Santo, tengutho bi jacjɛ m'mɛt'o. ⁹ Tengutho bi jacjɛ Oja, bi jarbutho ya hĩngyø judío ya. Bi pũnnbabi ya yø ja'i bi 'yɛc'ɛi. ¹⁰ Xiya, ¿hanja ngue guí tãcjɛ'a te nne da 'yøt'Oja ya? Porque guí xihmɛ yø 'yɛc'ɛi ngue jatho da dɛnna ley nuna hĩnjam'mø di sã da 'yøtyø ja'i, ni xinga guehɛ mbox-itahɛ xta nzã xta 'yøt'e, ni xinga guecjɛ di sã ga øthɛ'a te gãma hya di manda ra ley. ¹¹ Pɛ dí ɛc'ɛihɛ ngue gdã nyamhmɛ connã mate ra Hmɛ Jesús. Xquet'a njarbutho yø ja'i hĩngyø judío ya.

¹² Gã bi nsãya'a guí njun'mahya yø ja'i p'uya. Bi 'yørpɛ masu ra hya mmanna Bernabé 'nɛhra Pablo. Bi ma te bi nja 'mø mi map'ɛ 'bɛhyø ja'i hĩngyø judío, ngue bi 'yøtyø milagro Oja connã ngue'ɛ. ¹³ Mi juadi bi hmanna ra hya na p'uya, bi 'yɛnna Jacobo:

—Ague ma zi cu'ahɛ, dami 'yøhmɛ te ga mmangã ya. ¹⁴ Nuna ra Simu, ya bi xicjɛ ha bi nja te bi 'yørpabi Oja 'mø rá madi mi map'ɛ 'bɛhyø ja'i hĩngyø judío. Nuna Oja, ya xpɛ huanhyø ja'i ja ngue da zo rá 'yɛ. ¹⁵ Nuna ra hya naya, di nthɛui na ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja naya, ngue ɛna: ¹⁶ “Nu'mø bi nja'a ra hya nt'ot'i ya, nu'a ra nija bi hyøhra David, ma'da'yo ga hoqui hapɛ xants'onɛ, porque ya xa xot'i. ¹⁷ Dí nne ngue gãtho yø ja'i hĩngyø judío da hyongui n'namhma da zo ma 'yɛ. ¹⁸ Nguna ra hya bi man'Oja, 'nɛ bi japi bi bɛhyø ja'i xa m'mahyø pa xa thogui”, bi 'yɛna.

¹⁹ Nugã dí ɛna ngue nuya yø ja'i hĩngyø judío, ngue ya 'yo di 'bãtyø mmɛi ngue ɛc'ɛi Oja, ya hĩngui sã ga ts'onnbahɛ yø mmɛi ya. ²⁰ A nuyá, para ngue hĩndi nsahmi ya yø judío ngue yø 'yɛc'ɛi ya, høndya yø hya ja ua da ma maɛuarpi ra sɛcua ya. Ngue hĩnda za ra ngø, nu'a i tho ngue i t'ørbɛ ra 'bøt'e yø dahmu. 'Nɛ hĩndi n'yots'om'mãi. 'Nɛ hĩnda zaprá ngø yø zu'ɛ hĩngui pønnã ji 'mø bi du, 'nɛ hĩnda zi ra ji. ²¹ Porque asta guehyø pa xa thogui, ya mandø njam'møtho, n'na ngu n'na yø hĩni i 'bɛi te'o mmanna ley bi 'yotra Moisés. Nuna ra ley na, nu'mø ra pa ngue ra ts'ãya, nhyato nhyato hmamp'ɛ ja yø nija di mpeti yø judío.

²² A nuya yø representante ra Cristo p'uya, co 'nɛ'ɛ yø n'yohɛ 'bet'o p'ɛ ja ra nija, 'nɛ gãtho yø 'yɛc'ɛi, bi zãnnbaya ngue da huanhni to da mɛnhni, di ma Antioquía, da mɛ ra Pablo 'nɛhra Bernabé. Bi t'ɛxra Judas nu'a ja man'na ra thuhu ngue ra Barsabás. 'Nɛ bi t'ɛxra Silas. Guehya yø n'yohɛ 'bet'o p'ɛ 'bɛhyø 'yɛc'ɛi ya. ²³ Bi ma nt'øt'e ra sɛcua da ga xpɛya, i ɛnna sɛcua:

“Nugãhe yø representante gahe ra Cristo, 'nɛhya 'bet'o ua ja ra nija, 'nɛhya mi'da ma zi cuhɛ 'bɛcua, dadi zɛnguagãhe'ɛ ma zi cuhɛ hĩngyø judío rá m'mɛp'ɛ ja ra hĩni Antioquía, 'nɛ'ɛ rá m'mɛp'ɛ ja ra hãi Siria, co 'nɛp'ɛ ja ra hãi Cilicia. ²⁴ Dí øcãhe ngue bi nɛxua 'da yø n'yohɛ ngue hĩnda ɛt'ãhe. A nuya p'uya, hĩngui padɛ te guí 'yøthɛ ngue bádi ts'on'na ni mmɛihɛ 'na ra hya i mma, ngue di manda di nja'ahɛ ra hmɛpya ngue ra circuncisión, 'nɛ guí suphɛ gãtho'a te di manda ra ley bi 'yotra Moisés. ²⁵ Janangue dá mpɛtigãhe ngue dá nhɛcãhyahe. Dã ɛxãhe yø n'yohɛ bi map'ɛ, bi mãhã na ma zi cuhɛ ra Bernabé 'nɛhra Pablo. ²⁶ A nuna ra Bernabé 'nɛhra Pablo i ɛnyø te connã nguehna ma Hmuhɛ Jesucristo. ²⁷ Nuya yø n'yohɛ dá ɛt'ãhe p'uya, guehna ra Judas 'nɛhra Silas. Nuya p'uya da zã guí nyasɛhɛ, guehya da xi'ahɛ tema hya dá sãnnãhe ya. ²⁸ Nu'a te bi zãnna Espírítu Santo p'uya co 'nɛcãhe, dá nu manhohe ngue hĩngui ja ts'ɛdi da 'yøtyø ja'i'a te gã ga 'yo yø judío. Hĩnda høndya yø hya i ja ngue guí 'yøthɛ p'ɛ ha 'bɛhyø judío da si'ahɛ. ²⁹ Yo guí saha ra ngø i tho ngue t'ørbɛ ra 'bøt'e yø dahmu. 'Nɛ ra ji p'uya, 'yo guí siha. Nu'a ra ngø hĩngui pønnã ji 'mø bi du, 'yo guí saha. 'Nɛ 'yo guí 'yots'om'mãihɛ. Nu'mø ngue gã 'yøthɛ na ra hya dí xi'ãhe ya, ya xanho te guí øthɛ 'mø. Hønt'Oja da mã'ahɛ”.

³⁰ Ya bi ma'ɛ bi t'ɛrbɛya. Mi zømp'ɛ ja ra hĩni Antioquía, bi pɛtyø 'yɛc'ɛi, bi dá ra sɛcua p'uya. ³¹ Nu'mø mi nu ra sɛcua yø 'yɛc'ɛi p'uya, ɛmmɛi di johya ngue ya bi nhyø mmɛi. ³² Nuna ra Judas 'nɛhra Silas xquet'a yø pøngahya Oja ya, bi hojrabɛ yø mmɛi yø 'yɛc'ɛi ya p'uya, 'nɛ bi hatra ts'ɛdi na ra hya bi xifi. ³³ Bá m'mɛp'ɛ njammi pa p'ɛ Antioquía. M'mɛfa p'uya, bá 'nyɛte ngue bi mengui i ma Jerusalén. ³⁴ Pɛ nuna

ra Silas bi nu manho ngue bá cop'u na. ³⁵ Xquet'a 'nēhra Pablo, 'nēhra Bernabé bá cop'u Antioquía. Bi sigue bi xānba bi yø ja'i na rá hoga 'da'yo hya Oja. Bi mfāxui mi'da yø mmēngu p'u ngue xānba ra hya yø ja'i.

Nuna ra Pablo, ya rá yo ndi bi ma ngue di yonna hya.

³⁶ Mi ma njammī pa p'uya, ra Pablo bi 'yēmbra Bernabé:

—Mahōnga mmēp'u ja yø hnini ya xtā māmī rá hya Oja ya. Ga ma nuui te di ja'u mā zi cūh —bi 'yēmbi.

³⁷ Nuna ra Bernabé, bi ne xtā nzixra Xuua nuna ja man'na ra thūhū ngue ra Marco. ³⁸ Pe ra Pablo himbi nu manho ngue xtā nzits'i, porque ra Xuua ya xpī nsote p'u Panfilia, hinguī nne da mēp'u ni ma ngue di 'yonna hya. ³⁹ Bi n'ueni n'na ngu n'na ngue hinga 'da'igu i mma. Nuna ra Bernabé bi zixra Marco na. Bi 'yo ra barco i map'u ja ra hāi Chipre. ⁴⁰ Ra Pablo p'uya, guehna ra Silas bi ne bi mē na. Yø 'yēc'ēi p'uya bi 'yāprá mate Oja ngue da mādi ha ni ma. ⁴¹ Ra Pablo 'nēhra Silas i mpa p'u ja ra hāi Siria, 'nēp'u ja ra hāi Cilicia. Di hatra ts'edi yø 'yēc'ēi p'u ni ma.

16

Ra Timoteo bi mähä ra Pablo 'nēhra Silas.

¹ Ra Pablo 'nēhra Silas bi zōmp'u ja ra hnini Derbe. Mi thop'u p'uya, i mpa p'u ja ra hnini Listra. Nup'u ja ra hnini p'uya, bi dīmp'u n'na ra 'yēc'ēi ni hu ngue ra Timoteo. Ra judío'a rá mamá, pe ya ra 'yēc'ēi. Rá papá p'uya, hīngra judío'a. ² Nu'u yø 'yēc'ēi mi 'bāp'u ja ra hnini Listra bi nu manho na ra Timoteo, da gue'u yø 'yēc'ēi p'u ja ra hnini Iconio, xquet'a bi nu manho. ³ Ra Pablo p'uya, bi ne bi mähä na ra Timoteo. Bi japi ngue bi ma mhmēpya, bi njapra circuncisión n'namhma ngue hīndi mbøcue yø judío p'u di ma. Porque ya fadi ngue hīngra judío rá papá na ra Timoteo. ⁴ Nup'u ja yø hnini ntho p'uya, bi xihyø 'yēc'ēi ngue da 'yøt'e te mmanna sūcua bi menhyø representante ra Cristo, conyø n'yohu 'bet'o p'u di mpeti yø 'yēc'ēi p'u Jerusalén. ⁵ A nuyā yø 'yēc'ēi p'uya, bi hya ra ts'edi yø nt'ēc'ēi. N'na pa ngu n'na pa, man'na ni 'yēc'ēitho mi'da yø ja'i.

Ra Pablo bi 'ui n'na ra n'yohu ngue ra mmēngu Macedonia.

⁶ Ra Espiritu Santo himbi nepe xtāni manna hya p'u ja ra hāi Asia na ra Pablo. Janangue bi 'damp'u ja ra hāi Frigia p'uya, i mpa Galacia. ⁷ Mi zōmp'u ja rá hyodi ra hāi Misia p'uya. Ja bi bēmp'u p'uya ngue xtī map'u ja ra hāi Bitinia. Pe ra Espiritu Santo himbi nepe xtī map'u. ⁸ Janangue bi 'dastho'a ra hāi Misia p'uya, i mpa p'u ja ra hnini Troas. ⁹ Ja bi n'ui p'u na ra Pablo 'mø mīnxui p'uya. Nu'a rá t'i p'uya, bi nu ngue 'bāp'u n'na ra n'yohu ngue ra mmēngu p'u ja ra hāi Macedonia. Bi 'yēmbi:

—Bi 'yēcua Macedonia, guí fāxcāhe —bi 'yēmbi.

¹⁰ Mi n'ui ra Pablo p'uya, dá sānni ngue dá mächē Macedonia. Dí haxhe njuani ngue nzongahe Oja ngue ja ganī mangāhe p'u ra hoga 'da'yo hya.

Ra Pablo 'nēhra Silas bi ma Filipos.

¹¹ Dá ogāhe ra barco p'u ja ra hnini Troas. Danī mpächē p'u ja n'na ra hāi bí ja mbo ra jathe ni hu ngue Samotracia. Rá yo pa p'uya, dá sōngāhe p'u ja ra hnini Neápolis. ¹² Dá nēxāhe p'u p'uya, danī mpächē p'u ja ra hnini Filipos, gue'a n'na 'bui yø ja'i ngue yø romano. Nu'a ra danihni'a p'uya, tate sedi ngue'u mi'da yø hnini jap'u ja ra hāi Macedonia. Dá m'mächē p'u njammī pa p'uya. ¹³ Mi zōhra pa ngue ra ts'āya, dá mähme nenihni ha ja n'na ra dathe. Nu'a ra xequi'a, ja zai di mpeti p'u yø judío ngue mmat'Oja. Dá mihme 'mø mā sōmhme. Dá xihme ra hoga 'da'yo hya yø xisu ya xi mpeti. ¹⁴ Nu'a n'na'u yø xisu p'uya, ni hu ngue ra Lidia, ra mmēngu p'u ja ra hnini Tiatira. Mará mä'ulu na ra xisu na, pe ya thanne Oja. Pe bi xojpabi Oja rá mmāi na ra xisu ngue bi 'yōrpabi masu te mmanna Pablo. ¹⁵ Bi nxixya p'uya, dá gue'u mi 'bāp'u ja rá ngu, gā bi nxixya. M'mēfa p'uya, bi 'yēnje:

—Nu'mø guí haxhu njuani ngue majuani dí ēc'ēigā ra Jesús, mähä p'u ja mā ngungā 'mø, guí nsāyahū p'u —bi 'yēnje.

Bi jacje ngue dá mähme p'u ja rá ngu p'uya.

¹⁶ Man'na ra ora p'uya, nmará mähme p'u ja ra mhmāt'Oja dí n'yohe ra Pablo, dá

nthêhe n'na ra hmute mará badi ngue mi n'youi ra ts'onthi. Nuna ra hmute na, mi tapj xangu ra menyu yø hmu ngue mi ja rá mfadi conna ts'onthi. ¹⁷ Nuna ra hmute p'uya, ni denna Pablo ngue mmarcahe, i ena:

—Nuya yø n'yohu 'bucua, guehya yø mefi Oja maguesε ya. Nuya guehya xän'naha ha di zä guí nyahma ya —bi 'yena.

¹⁸ N'na ndi ngu n'na ndi ga mmähme ra mhmatoja, di jaje p'u na ra hmute. Mi sörpabi ra Pablo p'uya, bi 'bat'i, bi 'yembra ts'onthi mi n'youi ra hmute:

—Conná ts'edi ra Jesucristo, dí xi'i ngue dami hyep'u ra hmute guí n'youi —bi 'yembi.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hyep'u ra ts'onthi mi n'youi ra hmute. ¹⁹ Pε nu'u yø hmu ra hmute p'uya, bi nu ngue ya hingui tømí ngue hõnda dapra menyu ra hmute. Bi bentra Pablo 'nehra Silas. Bi zixpa ja ra centro 'bathyø ts'at'abi. ²⁰ Bi ma madäpi yø ts'at'abi p'uya, bi t'embi:

—Nuya yø n'yohu 'bucua, yø judío ya. Di ts'onnyø ja'i 'bucua ja ma hninihu. ²¹ I xänbäte yø costumbre nu'u hingui ja ngue ga øthü, porque dyø romanohu.

²² Bi nangyø ja'i p'uya ngue bi zwi. Yø ts'at'abi p'uya bi manda ngue da böjba yø ulu ngue da 'bei conyø t'o. ²³ Emmei bi 'bei. M'mefa p'uya, bi got'i. Bi sihra alcaide p'uya ngue da mädi xandõho. ²⁴ A nu'a ra alcaide 'mø mi si p'uya ngue da mädi xanho, bi curpu ja ra ngumm'mexui asta mbo ra fädi. Bi japyø za nt'ät'i, ga ts'emba yø gua yø ofädi p'uya.

²⁵ Pε nu'mø mi zo made ra xui p'uya, nuna ra Pablo 'nehra Silas i mmat'Ojatho, 'nε turpabi yø alabansa Oja. Øxta'u mi'da yø ofädi te gä øt'e. ²⁶ Nthambenitho bi 'yan'a häi p'uya. Xøgue ra huatyø nducjado p'u ja ra fädi. 'Bexpi xogui gätho yø goxthi, 'nε bi nxahyø cadena manthut'i yø za n'youi yø gua yø ofädi. ²⁷ Nu'a ra alcaide p'uya, mi nu ngue gä xi xohyø goxthi fädi. Bi 'yembi ngue ya xi ma gätho yø ofädi p'uya. Bi gaxrá juai p'uya, bi ne xtí nhyosε. ²⁸ Pε bi matra Pablo, bi 'yembi:

—Man'nan'yo mi 'yøt'e gui nhyosε ague n'yø. Gä dí 'bucähe ua —bi 'yembi.

²⁹ Nuna ra alcaide p'uya, bi 'yähra nyot'i. Ni tih bi yat'ambo. Ni huaqui ngue bi nsu. Bi guarbu 'bähra Pablo 'nehra Silas ngue bi ndantyøhmu. ³⁰ Bá jucathi p'uya, bi 'yembi:

—Ague n'yø'auí, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e para ngue ga nyani?

³¹ Nuya yø ofädi p'uya, bi 'yembi:

—Dami 'yεc'ei ra Hmu Jesucristo n'namhma guí nyani. 'Nε'u to 'bap'u ja ni ngu, di nyan'mø da 'yεc'ei —bi 'yembi.

³² Nuna ra alcaide p'uya, gätho'u 'bap'u ja rá ngu, bi sifi xanho hanja'a ra Hmu Jesús. ³³ Tobe ndaxuitho'a ra ora'a. Nuna ra alcaide bi mejpabi yø n'ani mi n'youi. Bi nxixya p'uya, gätho'u 'bap'u ja rá ngu bi nxixya. ³⁴ M'mefa p'uya, bi zixrá ngu ngue bi unna hme da zi. Nuna ra alcaide p'uya, gätho'u 'bap'u ja rá ngu, janjuani di johya ngue bi 'yεc'ei Oja.

³⁵ Nu'mø mi hyaxpaya, nu'u yø ts'at'abi bi menhyø policia da xihra alcaide ngue di thøhyø ofädi. ³⁶ Ra alcaide p'uya bi 'yembra Pablo:

—Bä penngä ra hya yø ts'at'abi ngue ga thøc'auí. Janangue 'yo te guí mbembi ya, ni mehma —bi 'yembi.

³⁷ Mi dahra Pablo, bi 'yembyø policia:

—A nugä'be dyø romanogä'be. 'Nε nnu yø ja'i p'u bi megba'be, ni xinga 'bet'o hacra güenda ja di ncote. 'Nε da 'yena go nt'aguitho di thøga'be ya. Nu'a, hin'na'a. Guí xihmi ya da εε da guga'be ua ja ra fädi.

³⁸ Yø policia p'uya, bi mengui ba xihyø ts'at'abi te mmanyø ofädi. Yø ts'at'abi p'uya, bi nsu 'mø mi badi ngue yø romano ya yø ofädi. ³⁹ Mi zøp'u ja ra fädi yø ts'at'abi p'uya, bi 'yäpa mpunbäte. Bá jup'uya, bi xifi ngue da bömp'u ja ra hnini. ⁴⁰ Nu'mø mi bömp'u ja ra fädi na ra Pablo 'nehra Silas, i map'u ja rá ngu ra Lidia. Ja bi nyahu p'u mi'da yø 'yεc'ei p'uya. Hontho bi zajpa yø mmui yø ja'i, bi ma p'uya.

17

Bi ts'u p'u Tesalónica ra Pablo.

¹ Mi ma ra Pablo 'nehra Silas, i mpa p'u ja ra hnini Anfípolis, i nthop'u ja ra hnini Apolonia. Bi zømp'u ja ra hnini Tesalónica p'uya. Mi jap'u ra nija di mpeti yø judío.

² Nuna ra Pablo bi yarbü ja ra nija, ya gä

ngu'a ørbu ja yø hnini xi thogui. Nhyu sábadu bi membi bi nyahu yø judío p'u ja ra nija. ³ Di opan'yü yø ja'i hanja'a te mmamp'u ja ra Maça Libro, ngue ra Cristo jatho ngue da zä ra n'u, da tho, da t'ägui. M'mefa p'uya, di bennate p'u da nt'ägui. Bi 'yembuya:

—A nuna ra Jesús dí xi'ahu ya, guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na.

⁴ Ngue nguna xifi, bi 'yec'ei da yø judío. Bi guarbu ha ya ra Pablo 'nehra Silas. Xquet'a bi 'yec'ei xangu yø ja'i hingyø judío ya mi thanne Oja. 'Ne xangu yø xisu nuya hnu mansu p'u ja ra hnini bi 'yec'ei ra hya. ⁵ Bi nseyä ya yø judío himbi 'yec'ei ra hya p'uya. Bi zonhyø ja'i ngue yø ts'oc'ei mi 'yop'u ja ra caye, bá yans'yø ja'i p'u ja ra hnini p'uya. Bi mäspa rá ngu ra Jasón ngue honna Pablo 'nehra Silas. Bi ne xta nzits'i ngue xti dáp'u 'buhyø ja'i. ⁶ Pe ngue himbá timp'u'u p'uya, bá jucra Jasón 'ne'u mi'da yø 'yec'ei. Bá si ngue bi dáp'u ja ra ts'ut'abi. I mahyø ja'i p'uya, i ena:

—Nu'u yø n'yohu dí mmangähe ya, ndap'u bi zä di ts'onnyø ja'i. A nuyá, xquet'a 'youa ja ma hninihu ya. ⁷ Go di säyabi p'u ja rá ngu na ra Jasón. Gätho ya p'uya, hingui ec'ei'a ra ley ga 'yo ra dast'abi Roma. Porque embi ngue 'bu hman'na ra dast'abi ni hu ngue ra Jesús.

⁸ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, co 'nehhyø ts'ut'abi, di maxni yø ja'i p'uya ngue ncuε. ⁹ Nuna ra Jasón co 'ne'u mi'da yø mmi'yec'eiui, bi gutra menyü ngue bi ma mathøgue.

Ya 'bup'u ja ra hnini Berea na ra Pablo 'nehra Silas.

¹⁰ Mi nxui p'uya, nu'u yø 'yec'ei n'na zihmantho bi japi bi bonna Pablo 'nehra Silas. I mpa p'u ja ra hnini Berea. Mi zomp'u p'uya, bi map'u ja ra nija di mpeti yø judío. ¹¹ Nuya yø judío ngue yø mmengu p'u, man'na yø ndøhoja'i ya ngue yø mmengu Tesalónica. Janjuani ngue yø mmui ga 'yøhra hoga da'yo hya sifi. N'na pa ngu n'na pa huaxtyø hya nt'ot'i ra Maça Libro. Porque nne da badi ngue'mø majuan'a te sifi ogue hin'na. ¹² Janangue xangu yø judío bi 'yec'ei ra Jesús. Da gue'u hingyø judío, xangu bi 'yec'ei. Ngu yø n'yohu, ngu

yø xisu nuya hnu mansu, gä bi 'yec'ei ra hya. ¹³ Mi mambrá hya Oja p'u ja ra hnini Berea na ra Pablo. Ngu i 'yøhya yø mmengu Tesalónica, 'bexpi ma yø judío ngue bá utyø ja'i p'u ja ra hnini. ¹⁴ Nu'u yø 'yec'ei p'uya, n'na zihmantho bi 'yetra Pablo, bi map'u ja ra nenga jathe. Pe nuna ra Silas 'nehra Timoteo bi gop'u Berea'u. ¹⁵ Nu'u bi mähä ra Pablo p'uya, bá emp'u ja ra hnini Atenas. Mambá penc'u p'uya bá hannbabi ra hya ra Silas 'nehra Timoteo ngue danj zadi n'na zihmantho.

Ra Pablo ya 'bup'u ja ra hnini Atenas.

¹⁶ Mente ndø'mate ra Pablo p'u Atenas, bi m'mähra sibi rá mmui p'uya ngue nnu yø ja'i p'u ja ra hnini ngue gä sihyø dahmu thanne. ¹⁷ Janangue bi xihra hya yø judío p'u ja ra nija, da gue'u ya thanne Oja, gä bi xihra hya. N'na pa ngu n'na pa xihra hya yø ja'i di nthui p'u ja ra täi. ¹⁸ Bu'i'da yø n'yohu, ngue madi xä'a ra hya mi xännbate ra Epicuro. Mi'da p'uya, madi xä'a ra xädi ngue ra estoico. Bi madi bi nyaui ra Pablo'u p'uya. Bi 'yeni'da p'uya:

—¿Teni 'be'a ma hya manna ra n'yohu 'bucua? Hin'yü p'u rá nzequi di yahni ua —bi 'yena.

—Mi'da p'uya, bi 'yena:

—Ena gue di 'yonna hya na ngue yø da'yo dahmu.

Bi manna nguna, porque ra Pablo bi xihyø ja'i hanja ra Jesús, 'ne xifi ngue bi bennate. ¹⁹ Bi ts'ixra Pablo p'u ja n'na ra xequi ni hu ngue ra Areópago p'uya, nup'u zai di mpeti yø ja'i ngue ma consejo. Bi t'embuya:

—Dí nne ga pacähe teni 'be'a ma da'yo xädi na ra hya guí mma n'yø. ²⁰ Porque hinjam'mø xtá ocähe te guí mmanya. Dí nne gui xicje te ga mbønya yø hya guí mma —bi 'yenyø ja'i.

²¹ Nu'u yø mmengu p'u Atenas co 'ne'u yø 'dan'yo ja'i ya mi 'bup'u, hin tema n'nama hya di ørpa masu, hindä hont'a te ma da'yo nne da sifi ogue da 'yøde. ²² Bi m'mä inde ra Pablo p'u ja ra junta ngue ra Areópago p'uya, bi 'yembyø ja'i:

—Agué gyø mmengu'u ua ja ra hnini Atenas. Ya xtá nugä te guí øthu ua guí 'buhmu. Di nequi ngue emmei guí thannehu

yø dahmu. ²³ Porque nup'u xtá thocä, xtá nugä n'na ra altar ngue nt'ot'i n'na ra letrero ngue ena: “Guehna rá altar Oja nu'a hinguí fadi te'o naya”, i enna letrero. A nuyá, guehna Oja guí thannehu naya, pe hinguí pahmu te'o na, guehna Oja dadi øt'ahu naya.

²⁴ Nuna Oja bi hocra ximhäi 'ne bi hoqui gätho yø cosa i ja. Gue'a rá mmeti te gä bí ja mahets'i'a ya, 'ne cua ja ra ximhäi. Pe hinguí 'bap'u ja yø ngunja di hocyø ja'i na Oja na. ²⁵ Nuna Oja, hinte honna ngue da 'yenyø ja'i te di unni. Porque go bádi 'dacju ra te'a, 'nehma hya dí jaxhu, 'ne gätho mi'da yø cosa go bádi un'a.

²⁶ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue n'na 'yatho p'u bá fadi ngue bi nxandyø ja'i 'bui gä rá ngani nximhäi. Bi zännbabi ra pa di m'mai. 'Ne bi zännbabi ra xequi hapu di m'mai. ²⁷ I 'yøt'Oja'a, n'namhma ngue gätho yø ja'i da hyon'Oja, 'ne da badi te'o. Majuaní ngue nuya, hinga yap'u 'bu Oja ngue gätho gahu. ²⁸ Porque connángue Oja dí 'buhmu, 'ne dadi 'yamhmu, 'ne ja ma teh. Tengutho ra hya bi man'i'da ni 'yot'a sacuah, bi ma ngue yø basigahu Oja. ²⁹ Pe xi'mø ngue yø basigahu Oja, hinguí sä ga emhmu ngue nuna Oja, gdá hyejpah yø dahmu ngue yø oro, ogue yø dahmu ngue yø t'axi, ogue yø dahmu ngue yø do. Porque nuya yø dahmu ya, rá n'yomfenise ra ja'i gui hoqui. ³⁰ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja mi serpabi yø ja'i thanne yø dahmu, porque him maní bahyø ja'i hanja. Pe nu ra pa dí 'buhmu ya, nuna Oja hønnbu bi zä di 'bepi gätho yø ja'i ngue da hyep'u yø dahmu thanne. ³¹ Porque Oja, ya xpá nzänna n'na ra pa ngue da hyaspi xandønho ra güenda gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi. Nuna da hyaxra güenda p'uya, guehna n'na ra n'yohu ya xpá huanhni. Nuna Oja, i nnepe ngue gätho yø ja'i da badi te'o na ya xpá huanhni. Janangue bi japi bi bennate p'u ha bi t'ägui.

³² Nu'mø mi 'yøhyø ja'i ngue embi bi bennate p'u ha bi t'ägui, i thenthø 'da. Mi'da p'uya bi 'yembj:

—'Bet'o man'na ra pa ya, mahønguí xicje na ra hya na —bi 'yembj.

³³ Bi map'u ha säya ra Pablo p'uya. ³⁴ Pe nuya 'da yø ja'i bi nu manho ra hya

mmanna Pablo, 'ne bi 'yec'ei. N'youi p'u ra Dionisio, guehna n'na'u yø ts'ut'abi p'u ja ra Areópago. Xquet'a n'youi p'u n'na ra xisu bi 'yec'ei ra hya, ni hu ngue ra Dámaris. 'Ne n'youi p'u mi'da yø ja'i.

18

Ra Pablo ya 'bap'u ja ra hnini Corinto.

¹ M'mefa p'uya, nuna ra Pablo bi nexpu ja ra hnini Atenas, bi zømp'u ja ra hnini Corinto. ² Nuna ra hnini na p'uya, bi dimp'u n'na ra judío ni nu ngue ra Aquila, ra mmengu Ponto. Nuna ra Aquila n'youi na ra Priscila rá xisu, hinna ya'atho yø pa xi zøp'u Corinto. Bá ep'u ja ra häi Italia, ngue nuna ra dast'abi Claudio bi manda ngue gä bi thøn'athi yø judío mi 'bap'u ja ra hnini Roma. Bi ma ra Pablo ngue bá nyauí. ³ Nuna ra Pablo mi pa'a ra 'befi mi pehna ra Aquila. 'Dap'u bi m'mahmi p'uya ngue bi mpefi, di hocyø ngun'ulu. ⁴ Nu'mø ra pa säya yø ja'i p'uya, nhyato nhyato pa ra Pablo p'u ja ra nija di mpeti yø judío, ngue nne di 'bätyø judío 'ne'u hinyø judío, ngue da 'yec'ei ra Jesucristo.

⁵ Mi zøhra Silas 'nehra Timoteo ngue xpí 'yē'a Macedonia. Ra Pablo p'uya, hinguí säya ngue mmanna hoga 'da'yo hya. Di opan'yu yø judío ngue ra Jesús, guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na. ⁶ Pe nuya yø judío, ya mants'o ngue sahra hya. Bi huacrá pahni ra Pablo p'uya, gue'a ra hmeya'a ngue ya bi hyep'u'u yaui, bi 'yembuya:

—Gadi jasehu p'u gui mmähä ra castigo ya, ya hinni ma ma güendagä'a ya. Nuyá, gdá magä p'u rá m'mahyø ja'i hinyø judío ya —bi 'yembj.

⁷ Mi bømp'u ja ra nija ra Pablo p'uya, i map'u ja rá ngu n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Justo. 'Bap'u ja rá hyo nija, ya thanne Oja na ra n'yohu na. ⁸ Man'na ra n'yohu ni hu ngue ra Crispo p'uya, mi 'bet'o p'u ja ra nija di mpeti yø judío, 'nehna bi 'yec'ei ra Hmu Jesús gätho'u 'bap'u ja rá ngu. Xquet'a xangu mi'da yø mmengu p'u Corinto bi 'yec'ei ra Jesús. Mi zä mi 'yøhra hoga 'da'yo hya yø ja'i, bi 'yec'ei 'ne bi nxixya. ⁹ Bi n'ui 'mø mi nxui ra Pablo p'uya, bi nu ngue embra Hmu Jesús:

—Yo guí su ague Pablo. Damí sigue manna hya, o guí säya. ¹⁰ Nuga go dí n'youi, hinte da ja'i yø ja'i. Nuna ra hnini ja ua, dí pacä ngue xangu yø ja'i da 'yεc'εigä ua —bi 'yεmbi.

¹¹ Janangue bá m'mu'a n'na jeya made p'u ja ra hnini Corinto ra Pablo p'uya, ngue bi xänbabi rá hya Oja yø ja'i. ¹² Mí 'yεhra pa p'uya ngue bi ndast'abi p'u ja ra häi Acaya na ra Galión. Bi mpeti yø judío p'uya ngue bi zähra Pablo. Bi zixpu ja ra ts'ut'abi. ¹³ Bi t'embrä dast'abi p'uya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, di japa nts'edi yø ja'i ngue da danne Oja. Pe hinga gue'a ni 'yup'u i mma, tengutho mmanna ley ngue gdä thannehu Oja —bi 'yεnyø ja'i.

¹⁴ Ya mmap'u ngue da dahra Pablo, pe nuna ra dast'abi Galión bi 'yεmbyø judío:

—Nu'mø ngue da n'na ra ts'oqui xtanhets'i na ra hya guí mmamhmu, da zä ga øt'ahu ra ts'ut'abi conforme ra ley 'mø. ¹⁵ Pe nja ngue yø hyatho'u guí mmamhmu, 'ne yø thuhutho yø ja'i, 'ne ni leysehu'a guí ørpahu rá hya, dami hocse ni asuntohu. Porque hindí nne ga øt'ä ra ts'ut'abi na ra hya na.

¹⁶ Bi hyøn'athi p'u bi nja ra hya p'uya. ¹⁷ Nu'u yø ja'i hinyø judío p'uya, bi bentra Sóstenes nuna 'bet'o p'u ja ra nija, ngue bi ma ma'uní rá hmi rá dä ra ts'ut'abi. Pe himbi 'yørpatho masu na ra Galión te bi 'yøtyø ja'i.

Mahømbi mengra Pablo, i ma Antioquia.

¹⁸ Nup'u ja ra hnini mi 'bähra Pablo, bi m'map'u ma njammí pa. M'mefa p'uya, bi 'yεhyø 'yεc'εi ngue bi ma, bi mähä ra Priscila 'nehra Aquila, i mpa p'u ja ra hnini Cencrea. Ja bi zundi bi 'yaxpu rá ya ra Pablo p'uya, ga mbøni ngue ra ndanne ga 'yo. Ja bi nεxp'u ngue bi 'yo ra barco i mpa p'u ja ra häi Siria. ¹⁹ Mí zømp'u ja ra hnini Efeso p'uya. Ja bá cop'u ra Priscila 'nehra Aquila. Hante ngue da tho p'uya, bi map'u ja ra nija di mpeti yø judío na ra Pablo ngue bá nyahu. ²⁰ Nu'u yø judío p'u Efeso p'uya, i xifi ngue xtabá m'map'u njammí pa. Pe ra Pablo himbi ne. ²¹ Em'mø mambá εdi:

—I ja ngue ga søngä Jerusalén. Ja ganí sägä p'u ra ngo bá εp'u. Pe nu'mø da ne Oja,

ga ma pengä mahøn'a ngue ga nnu'ahu —bi 'yεmbi.

Bi 'yo ra barco p'uya, bi ma. ²² Nu'mø mi zønna Pablo p'u Cesarea p'uya, bi thogui, i ma Jerusalén. Mí juadi bi zengua yø 'yεc'εi 'bap'u, bi tho p'uya, i mpa Antioquia. ²³ Mí zømp'u p'uya, bi m'map'u njammí pa. Mambá εhe, bá thop'u ja yø hnini ja'a ra häi Galacia, 'nep'u ja ra häi Frigia bá thogui ngue di hatra ts'edi gätho yø 'yεc'εi.

Ra Apolos bi manna hya p'u Efeso.

²⁴ Nu'u yø pa'u p'uya, bi zøp'u ja ra hnini Efeso n'na ra judío ni hu ngue ra Apolos, ra mmengu Alejandria. I mma xandønho ra hya, 'ne padí xandønho'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. ²⁵ Ya xi xädi xanho hanja'a te bi 'yøtra Hmu Jesús. I ha ra ts'edi ngue mmanna hya, 'ne xänbäte xanho hanjana ra Jesús, madague'a ngue hønt'a ra nxixya bi nxänbäte ra Xuua mi padí hanja. ²⁶ Nuna ra Apolos bi hya ra ts'edi bi manna hya p'u ja ra nija di mpeti yø judío. Pe nu'mø mi 'yøhra Priscila 'nehra Aquila te i mma, bi zica n'nanni ra Apolos. Bi opan'yu xandønho hanja na rá 'da'yo hya Oja. ²⁷ Bi ne bi thohna ra Apolos i map'u ja ra häi Acaya. Yø 'yεc'εi p'uya, bi mähmahya. Bi 'yørpa n'na ra sacua bi gats'i ngue daní däpyø 'yεc'εi rá m'map'u Acaya, n'namhma ngue di unni xanho ra ts'äya. Nu'mø mi zømp'u Acaya p'uya, bi 'yørpa ra nho ya yø 'yεc'εi ya xi 'yεc'εi ra hya conná mate Oja. ²⁸ Porque yø hmi yø dä yø ja'i p'u, bi hya ra ts'edi bi dajpi te mmanyø judío. I uti te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, ngue ra Jesús guehna ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi na.

19

Ya 'bap'u ja ra hnini Efeso ra Pablo.

¹ Ra Apolos ya 'bap'u ja ra hnini Corinto. Nuna ra Pablo p'uya, bi 'damp'u ja yø xanthø ngue bi zøn'a Efeso. Ja i dimp'u 'da yø 'yεc'εi p'uya. ² Ra Pablo bi 'yänyø 'yεc'εi, bi 'yεmbi:

—Xi'mø gmi 'yεc'εihu ra hya ya, çua 'bexquí n'yohu ra Espiritu Santo, uague hin'na?

Mí dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:

—Hin'na. Hinjam'mø xtá øcähe ngue di 'bua ra Espiritu Santo.

³ Nuna ra Pablo p'uya, bi 'yembyø ja'i:

—¿Tema nxixya bi nja'aha p'uya?

Bi 'yem'mø mi dahyø ja'i p'uya:

—Gue'a ra nxixya bi manna Xuua.

⁴ Bi 'yenna Pablo p'uya:

—Nuna ra Xuua bi xixyabi yø ja'i na, gue'a ra hmeya'a ngue da fadi ngue ya bi hyep'ua ra nts'o yø ja'i. Pe xquet'a bi xifi ngue jatho da 'yec'ei'a n'na nc'ei da ep'ua m'mefa ngue ra Xuua. Nuna bi ma, guehna ra Jesucristo na.

⁵ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, mahømbi nxixya para ngue da fadi ngue ya ec'ei ra Hmu Jesús. ⁶ Ra Pablo p'uya, bi japrä 'ye p'ua ja yø ya yø ja'i. Yø ja'i p'uya di hatra ts'edi ra Espiritu Santo. N'nan'yo yø hya ga ya p'uya, øt'a Oja p'uya ngue sä da manyø ja'i'a ra hya nnepe da ma. ⁷ D'e'ma yonc'ei'ua yø n'yohu bi nxixya.

⁸ Nhyushna bi membabi ra Pablo ngue pap'ua ja ra nija di mpeti yø judío. Bi hya ra ts'edi ngue ja bi mmamp'ua ra hya. I nne di 'bät'yø ja'i, porque xihyø ja'i ha di njap'ua di zo rá 'ye Oja. ⁹ Pe hingui nne da 'yec'ei 'da yø ja'i, nu te ja, ya ja. Sinoque bi nya man'atho p'ua ha 'bähyø ja'i, ngue sahra hoga 'da'yo hya. Bi zop'ua ra Pablo'ua p'uya. Nu'ua yø 'yec'ei, bi zixra Pablo p'ua ja n'na ra escuela 'bua n'na ra xänbäte ni hu ngue ra Tiranno. N'na pa ngu n'na pa ja bi mmamp'ua ra hya p'uya. ¹⁰ Ngut'a i tho'a nyo jeya p'uya. Janangue gätho'ua yø ja'i rá m'map'ua ja ra häi Asia, ngu yø judío, ngu'ua hingyø judío, Gä bi 'yøde hanja na rá hya ra Hmu Jesús. ¹¹ Nuna Oja, xangu yø milagro bi japi bi 'yøtra Pablo. ¹² Madra bayutho, oque tema ulu di ngat'i, i jaspabi yø därkehi ngue da dädi. 'Bexta zä ra n'ua di ja p'uya. Yø ts'onthi p'uya, i hep'ua yø ja'i n'youi.

¹³ Mi 'yop'ua 'da yø judío ngue yø mpønthi p'uya. Bi zäpi bi marpabi rá thuhu ra Jesús, ngue di japi da hyep'ua yø ts'onthi n'youi ra ja'i. Bi 'yena:

—Dadi 'berp'a'i ya grä ts'onthi ngue gui hyep'ua ra ja'i. Dí xi'i ngue gui hyep'ua connä ts'edi ra Jesús nuna mmanä Pablo —bi 'yena.

¹⁴ Nuna n'na ra judío ngue ra hmu mmäcja, ni hu ngue ra Esceva, mi si yoto yø ts'ant'ua ngue Gä yø mpønthi. Nguna bi man'ua p'uya. ¹⁵ Nu'mø mi dahra ts'onthi, bi 'yembi:

—Dí pacä te'o na ra Jesús guí mmanya. 'Ne dí pacä te'o na ra Pablo. Pe nu'aha, händi pacä te'o'aha —bi 'yembi.

¹⁶ Bi bentyø mpønthi na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi p'uya, bi ne'ahäi. Bi dapi gätho. Janangue bi 'dap'ua ja ra ngu'ua yø mpønthi p'uya, ngue bi zet'i 'ne bi nxennba yø ulu. ¹⁷ Gätho'ua yø mmengu Efeso p'uya, ngu yø judío, ngu'ua hingyø judío, Gä bi nsu 'mø mi 'yø'a te bi nja. Gä espabi yø ja'i na ra Hmu Jesús.

¹⁸ Nuya yø ja'i bi guarba ha bi nja ra hya, xangu bi 'yec'ei ra hya. I mmanyø ja'i ngue xants'o te xi n'yo m'met'o. ¹⁹ Nuya yø ja'i ya mani n'yo'a ngue ra mfadi, xangu to bá cahyø libro mfadi p'uya, ngue yø hmi yø dä yø ja'i p'ua bi 'yudi. Bi t'øtra güenda hangu di muui yø libro p'uya, bi bøxra güenda comma yote ma 'det'a mahuañi ra t'axi di nthui. ²⁰ Nu'mø bi hma hanja na ra Hmu Jesús, i u Oja ngue ja rá ts'edi, porque hät'i di 'bät'yø ja'i ngue ec'ei.

²¹ M'mefa p'uya, bi zo rá mmui ra Pablo ngue di ma Jerusalén. Pe 'bet'o dan'i n'yop'ua ja ra häi Macedonia, 'nep'ua ja ra häi Acaya. Bi 'yena:

—Nu'mø da juadi dá n'yogä p'uya, jatho ga thogui gan'i mpagä Roma —bi 'yena.

²² Nuna ra Pablo, bi menhni yoho yø mäxte ngue di ma Macedonia. Guehna ra Timoteo 'nehra Erasto. Pe ra Pablo bi gose njamm'i pa p'ua ja ra häi Asia.

Bä ts'uhra Pablo p'ua Efeso.

²³ Nu'ua yø pa'ua p'uya, bi nja n'na ra dasai connä guehrä hya ra Jesucristo. ²⁴ Go bi 'yuhra sibi na ra Demetrio mi øtyø nt'emb'i ngue ra t'axi, mi øt'e tengutho ja ra nija p'ua 'bähra dahmu Diana. Porque xangu ra menyü mi jatyø mafi. ²⁵ Nuna ra Demetrio bi peti gätho'ua 'da'igu ra 'befi pehmi, bi 'yembi:

—Ague n'yø'aha, guí pahmu ngue nuna ra 'befi jaju ya, ja dí timhma p'ua na ra nho nnä 'bähmu. ²⁶ Ya guí nuhu te øtra Pablo 'yop'ua, i xihyø ja'i ngue nu'ua yø dahmu

di hocra ja'i, hinga gue'ua Oja'ua. 'Ne di øhmæp'uya ngue hinga hõndua Efeso njap'ua, sinoque ya mmε gätho ra häi Asia, ya hingui εc'ei yø dahmu yø ja'i co nu'a ra hya mmanna Pablo. ²⁷ Ya nts'utho'a te ja p'uya, porque di m'mehra 'befi di pehmæ. Nu'a rá nija ra maca dahmu Diana p'uya, xquet'a ya hinní mantho da zupyø ja'i. Di m'mε'a ga 'yεspabi ra dahmu yø ja'i p'uya, conque guehna ra dahmu Diana thanne gätho yø mmengu Asia, 'ne thanne gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi.

²⁸ Bi ndεcue yø ja'i 'mø mi 'yøhna ra hya na p'uya. I mahyø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Maguesε na ra dahmu Diana thanne yø mmengu Efeso —bi 'yεna.

²⁹ Bi maði bi yans'yø ja'i p'ua ja ra hnini p'uya. Bi bentra Gayo, 'nehra Aristarco, guehya yø n'yohæ ngue yø mmengu Macedonia mambá n'youi ra Pablo. Bi zixpæ ja ra estadio di mpeti gätho ra hnini 'mø øt'a junta p'uya. ³⁰ Bi ne ra Pablo ngue xta mmap'ua ha 'bæhyø ja'i, pe himbi japyø 'yεc'ei bi ma. ³¹ Xquet'a maði mpahmi ra Pablo 'da'ua yø ts'ut'abi di manda p'ua ja ra häi Asia, guehya bi mennba ra hya ra Pablo ngue hindä zä da zømp'ua ha di mpeti yø ja'i ya. ³² Nup'ua bi mpeti yø ja'i, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo bi mmamm'i'da. Xøgue 'dagui nuanstho yø ja'i p'ua ha mafi, xandøngu yø ja'i hingui paði hanja ngue bi mpeti yø ja'i. ³³ Nuna n'na ra judío ni hu ngue ra Alejandro, bi bøn'i'da yø mmijudíoui ngue bi xifi hanja ra hya. Mi baði hanja ra hya p'uya, bi 'yøtra senya conná 'yε ngue nne di hejpabi yø ja'i. Bi ne xti nyap'ua 'bæhyø ja'i ngue di catra sæi p'ua 'bæhyø mmijudíoui. ³⁴ Pe nu'mø mi bæhyø ja'i p'uya, ngue xquet'a ra judío na nne di nya, bi mahra mafi gätho yø ja'i p'uya. Comma nyo ora bi mmafi, i εna:

—Maguesε na ra dahmu Diana thanne yø mmengu Efeso.

³⁵ A nuna go n'na ra secretario p'ua ja ra hnini p'uya, go bi zä bi hejpi te mmanyø ja'i na, bi 'yεmbi:

—Ague gyø mmenguhæ ua ja ra hnini Efeso. Gätho yø ja'i ndap'ua bi zä, gä paði ngue nuua ja ra hnini Efeso i høxyø xi yø ja'i

ngue da mähra nija hapæ 'bæhra dahmu Diana nuna maguesε bi 'yε mahεts'i. ³⁶ Nuna ra hya di xi'ahæ ya, gä gui pahmæ ngue majuanæ na. Janangue nuyá, dami nsayahæ. Dami n'yomfæni te gui nne gui 'yøthæ. ³⁷ ¿Hanja ngue sä gni sihæ ua ya yø n'yohæ 'bæcua? 'Ne hingui xocra nija, ni xinga gue'a ni dahmuhæ di nnømmæn'ua. ³⁸ A nu'mø 'bæi to di nsæhmi na ra Demetrio, da gue'ua yø mæfi n'youi, uangui gue'a ga 'bæhyø ts'ut'abi'a ngue di nyapi n'na ngu n'na. ³⁹ Nu'mø ja te man'na ma hya gui nnehæ, gui mmamhmæ 'mø bi nja ra junta, ja di nhop'ua. ⁴⁰ Asta guehya di 'bæ mman'uhæ 'mø da faði te xa nja ya. Da t'εmbi ngue dyø nequisuihæ. Nu'mø da t'änngahæ hanja'a ra njunt'i xanja ya, hin'yu p'ua te ga mmamhmæ.

⁴¹ Høntho bi juadi bi man'a ra hya'a p'uya, bi n'yεte yø ja'i ngue bi ma.

20

Ra Pablo bi map'ua ja ra häi Macedonia 'nep'ua ja ra häi Grecia.

¹ Nu'mø mi thohra sæi, bi zonhyø 'yεc'ei na ra Pablo ngue di hatra ts'edi. Bi n'yεte p'uya, bi ma i map'ua ja ra häi Macedonia. ² Bi zengua gätho yø 'yεc'ei rá m'mæp'ua ja yø xequi rá njap'ua. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya i mma. M'mefa p'uya, bi zømp'ua ja ra häi Grecia. ³ Ja bá m'mæp'ua nhyushna. Ya ja ngue xta 'yo ra barco ngue xti ma Siria p'uya. Pe bi ba p'uya ngue sänyø judío ngue da hyo. Janangue bi zännbæya ngue bi n'yoguatho, mahøn'i map'ua ja ra häi Macedonia. ⁴ Nuya yø n'yohæ ra Pablo 'dap'ua 'youi guehna: ra Sópater ngue ra mmengu Berea, 'ne'ua yø mmengu Tesalónica ra Aristarco 'nehra Segundo, 'nehra Gayo nuna ra mmengu Derbe, 'nehra Timoteo, 'nehhyø mmengu Asia, ra Tíquico 'nehra Trófimo. ⁵ Bi m'mεt'o ya ngue i ndø'mæte p'ua ja ra hnini Troas. ⁶ Nugæhe ja dá mæcæhe 'mø mi tho ra ngo ts'i ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. Dá nexæhe p'ua Filipos, daní nthegæhe p'ua ja ra hnini Troas. Ja dá m'mæcæhe p'ua nyoto ma pa p'uya.

Ra Pablo ya 'bæp'ua ja ra hnini Troas.

⁷ Nu'a ndomingo p'uya, bi mpeti yø 'yεc'εi ngue di nxennba ra thuhmε da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesús. Nuna ra Pablo p'uya, bi xänbabi ra hya yø ja'i. Pe comma ya ja ngue da ma 'mø mi hyats'i, bi ganna hya bi ma, asta gue'mø mi zo made ra xui. ⁸ Xi mpeti yø ja'i p'u ja ra cuarto bi ja maya, nup'u bi ja xangu yø lámpara di yot'i. ⁹ Mi huxpu ja ra ventana n'na ra ts'unt'u ni hu ngue ra Eutico. Comma ra Pablo p'uya bi ganna hya bi ma, bi do'mra t'aha na ra ts'unt'u p'uya, rá hyu ra piso p'u bá tãgui. Ya xi du 'mø mambá thats'i. ¹⁰ Bi gahra Pablo p'uya, ngue bá hats'i. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya: —Yo sä guí sũhũ, i te na ra ts'unt'u —bi 'yεna.

¹¹ Mahombi nexmaya ra Pablo. Ja bi xenna thuhmε da ts'i p'uya, tengutho ra hya bi zohra Jesús. Mi tho'a p'uya, bi sigue bi nya asta gue'mø mi hyats'i. Ja bi ma p'uya. ¹² A nuna ra ts'unt'u xi dãgui, bi ts'ixra ngu na, pe ya ja manho. Gä bi hyu yø mmæi yø ja'i.

Ra Pablo ba nexa Troas, i mpa p'u ja ra hnini Mileto.

¹³ Bi ne bi n'yoguatho ra Pablo asta ra hnini Asón. Ja daní nthεgãhe p'u p'uya ngue dá ohe ra barco. ¹⁴ Ma nthεgãhe ra Pablo p'u ja ra hnini Asón, ya 'da dá mähme p'uya, dá ohe ra barco daní mpähme p'u ja ra hnini Mitilene. ¹⁵ Dá pøngãhe p'u'a rá yo pa p'uya. Daní nthogãhe p'u ja rá nnengui ra häi Quío. Rá hyu pa p'uya, dá søngãhe p'u ja ra häi Samos. Daní nsãyahe p'u ja ra hnini Trogilio. Rá gu pa p'uya, dá søngãhe p'u ja ra hnini Mileto. ¹⁶ Nuna ra Pablo, ya xi zãnni ngue da thorpũ ja ra hnini Efeso. Hĩmbi ne di nsãya p'u ja ra häi Asia. Bi xõni bi zõn'a Jerusalén, xãmhmãtho da zãdi ngue daní zãp'u ra ngo ngue ra Pentecostés.

Bi nyauira Pablo'u yø 'yεc'εi 'bet'o p'u ja ra hnini Efeso.

¹⁷ Nup'u ja ra hnini Mileto, bi mēnnbatho ra hya ra Pablo'u yø 'yεc'εi 'bet'o p'u di mpeti yø 'yεc'εi'a ra hnini Efeso, ngue bá εhε bi nyau. ¹⁸ Nu'mø mi zø'u bá ts'i p'uya, ra Pablo bi 'yεmbi:

—Ya guí pahmu te dá n'yogã 'mø rá mudi yø pa ma søcã ua Asia ja ni häihũ. ¹⁹ Hingra

n'yεts'i dá n'yogã p'u guí 'bãhmũ mēnte ra pa dá ørpã rá 'bēfi ra Hmu Jesús. Dá ungã ma mmæi connã nguehyø ja'i nu'u hĩngui nne da 'yøhra hya. 'Nε xangu ra n'u dá sãgã ngue nne xtã hyogã yø judío. ²⁰ Nu'mø ma xi'ahũ ra hya, dá xi'ahũ'a te gãmã hya ja ngue da 'yøt'ahũ ra nho. Dá xãn'nãhũ ra hya p'u gadi mpetihũ, 'nεp'u ja ni ngũhũ dá xãn'nãhũ ra hya. ²¹ Ngu'u yø judío, ngu'u hĩngyø judío, dá xicã ngue da hyep'u ra nts'o ga 'yo, da den'na Oja, 'nε da 'yεc'εi na ma Hmũhũ Jesucristo. ²² A nuyã, di 'bejpagã ra Espiritu Santo ngue ganĩ mpagã Jerusalén. Pe hĩndĩ padĩ te ganĩ nthocã p'u. ²³ Hõnda n'na ra hya dí padĩ, ngue nup'u ja yø hnini xtã thogui, ra Espiritu Santo xiqui ngue nup'u Jerusalén, ya nthø'migui ngue da joqui, 'nε da ma ma'ũnigui. ²⁴ Pe hĩnga gue'a di du ma mmæigã'a. Astã dí engã ma te squerãngue ga jua'a te nnã 'yo con n'na ra pãhã. Dĩ nne ga juahna ra 'bēfi bi fãrca ma Hmu Jesús. I nne ra Jesús ngue ga xicã yø ja'i na ra hoga 'da'yo hya bá n'youi rá mate Oja.

²⁵ Nu to gã guí 'bãhmũ ua ya, ya gã xtã xifi ha di njap'u di zo rá 'yε Oja, dadi segurã ngue ya hĩnni mantho da nũrcagui ma hmi yø ja'i. ²⁶ Ra ora ja p'uya, dí nne ga xi'ahũ ngue ya hĩnni ma ma xigã te'o da ma ra castigo. ²⁷ Porque nu'a te gãmã hya xpã nzãn'Oja ngue di nja, ya gã xtã xi'ahũ, hĩn tema hya di 'bēdi. ²⁸ Damĩ hyoni ha gdi n'yo manho n'na ngu n'na'ahũ ya. Xquet'a damĩ fãhmũ yø 'yεc'εi. Guehna ra Espiritu Santo εxãhũ ngue guí fãhmũ ya yø ja'i εc'εi Oja. Guehya yø ja'i bi pøhra Jesús connã maça ji bi mãmp'u ja ra pont'i. ²⁹ Dĩ padĩ ngue nu'mø dá magã ua, dá εp'u mi'da yø mamhya da ne da 'uεnyø 'yεc'εi. Tengutho yø zate 'mø sa yø de'yo, di njarbũ. ³⁰ Guesε ni amigohũ da bõni ngue di nxãnnbate ra fehni, go da garpabi yø 'yεc'εi'u p'uya. ³¹ Damĩ mfãhmũ 'yo di hä'ahũ ya n'nan'yo ra hya da xãn'nãhũ. Gui 'yøthũ tengutho dá øt'ã mēnte nhyu jeya, ra pa ra xui dá xãn'nãhũ ra hya, hĩndã nsãya. Astã ma guidã nnã xi'ahũ ra hya n'na ngu n'na'ahũ.

³² A nuyã ma zi cu'ahũ, hõnt'Oja da mã'ahũ ya. Damĩ fãhmũ xanho na ra hya

ngue rá mate Oja. Nuná, i ja rá ts'edi na ngue man'na gdí t̄imhm̄ ra hya. Oja di japi te'o gā o rá 'yε. ³³ H̄injonn̄i ja'í dá nepā rá m̄enyu ogue rá ulu. ³⁴ Guí pahm̄ xanho ngue nu'a te di honi co 'n̄ghya m̄i'da dí n'yohe, dá mp̄ehme n'n̄amh̄ma ga t̄ini te dí homh̄me. ³⁵ Guí njath̄ p'uya, porque jatho ngue di mp̄e'a n'na, n'n̄amh̄ma da zā da m̄ats'i to h̄in'ȳ te da hyoni. Dam̄i b̄emhm̄a ra hya bi mam'm̄o m̄i 'yεn̄na Hmu Jesús: “Man'na xanho ngue di un'a n'na, h̄inda gue'a ngue da ma mat'un̄ni”.

³⁶ H̄ontho bi juadi bi man̄na Pablo na ra hya na, bi ndantȳohmu gātho ȳo ja'í m̄i n'yoh̄ ngue bi mat'Oja. ³⁷ Asta zoni gātho ȳo ja'í ha guí n̄yahm̄i ra Pablo ngue εd̄i. ³⁸ Porque εmm̄ei tu ȳo mm̄ai ȳo ja'í na ra hya xi man̄na Pablo ngue ya h̄inni mantho da nurpa rá h̄mi. Bi m̄ahā p'ya ja ra barco p'uya, ja bi n'yεp'ya.

21

Ra Pablo i ma Jerusalén.

¹ Nu'm̄o dambá n'yεtegāhe p'ya ha 'b̄h̄ma zi c̄uh̄, dá ogāhe ra barco ngue dá m̄acāhe n̄juantho p'ya ja ra h̄ai Cos. Rá yo pa p'uya, dan̄i nthocāhe p'ya ja ra h̄ai Rodas. Ma thocāhe p'ya p'uya, dan̄i mp̄acāhe p'ya ja ra hn̄ini Pátara. ² Nup'ya Pátara, ja dá t̄ingāhe p'ya man'na ra barco ngue i mpa p'ya ja ra h̄ai Fenicia. Dá ogāhe'a p'uya, dá m̄ah̄me. ³ Nu'm̄o ma thocāhe p'uya, dan̄i nugāhe ra h̄ai Chipre nuna ja mbo ra jathe. Ngāha i go 'm̄o ma thocāhe na ra h̄ai na, dan̄i nthocāhe p'ya ja ra h̄ai Siria. Nu'a ra barco p'uya, i ja ngue dan̄i zohrá 'b̄en̄i p'ya ja ra nenthe ngue ra hn̄ini Tiro. Jan̄angue ja dan̄i mp̄ah̄me p'ya. ⁴ Dá nthegāhe p'ya 'b̄hȳo 'yεc'ei p'uya. Ja dá m'm̄acāhe p'ya nyoto ma pa. Pε ra Espiritu Santo bi 'yutȳo 'yεc'ei'a te ja ngue da thohra Pablo. Jan̄angue h̄ind̄i japȳo 'yεc'ei ngue xt̄i ma Jerusalén. ⁵ Pε m̄i gua'a nyoto ma pa p'uya, siempre dá m̄ah̄me. Gātho ȳo 'yεc'ei conȳo xisu 'n̄ghȳo bas̄i 'da dá m̄ah̄me ast̄a nen̄ih̄ni. Dá ndantȳohmu gāhe p'ya ja rá nn̄engūi ra jathe p'uya, ngue dá mat'Ojahe. ⁶ Nu'm̄o ma n'yεh̄me p'uya, dá c̄athe ra barco. Bi mengȳo ngu ȳo 'yεc'ei p'uya.

⁷ Dambá n̄exāhe p'ya Tiro, dá s̄ongāhe p'ya ja ra hn̄ini Tolemaida. Ja bi zεp'ya'a nn̄a ogāhe

ra barco p'uya. Ma s̄omh̄me p'ya ja ra hn̄ini, dá z̄enguahe ya ma zi c̄uh̄. Ja dá m'm̄acāhe p'ya n'na pa p'uya. ⁸ M̄i hyaxp̄uya, dá thogui ngue dá m̄ah̄me p'ya ja ra hn̄ini Cesarea, di n'yohe ra Pablo co 'n̄ghya m̄i'da man'yohe. Dá m̄acāhe p'ya ja rá ngu ra Lipe mađi 'yonna hoga 'da'yo hya p'uya. Guehna n'na nc'ei'ya yoto nja'í xi thanhna m'm̄et'o ngue di mf̄axui ȳo representante ra Cristo. Ja dá n'oxāhe p'ya ja rá ngu na p'uya. ⁹ Nuna ra Lipe, m̄i si goho ȳo t'ixu ngue h̄im mađi nthat̄i. Nuya ȳo hm̄ute p'uya, nu'a ra hya di b̄enn̄babi Oja da ma, gue'a mman'a. ¹⁰ Ya nm̄i 'b̄acāhe p'ya njamm̄i pa p'uya, bi z̄o'a n'na rá p̄ongahya Oja ni hu ngue ra Agabo, xp̄i 'yε'a Judea. ¹¹ A nuna p'uya, ni 'yεh̄ε da nuje. Bi gajpa rá ngat'i ra Pablo p'uya, bi d̄utȳo gua 'n̄ehȳo 'yε. Bi 'yεmp'uya:

—Ngunā ra hya mman̄na Espiritu Santo ya, nuna ra n'yoh̄ rá m̄meti ra ngat'i ja ua ya, di jaua ȳo judío p'ya Jerusalén ngue da dut'i. 'Nε di ndāpȳo ja'í h̄ingȳo judío —bi 'yεmbi.

¹² Nu'm̄o ma ōcāhe na ra hya na p'uya, hangū dá xicāhe ra Pablo, da gue'ya ȳo mm̄engu p'ya, xifi ngue h̄ind̄i ma Jerusalén.

¹³ Bi 'yεn̄na Pablo p'uya:

—¿Teni 'b̄e'a guí øt'e ngue sā guí zomhm̄? Gadi un̄ngah̄ ma mm̄igā. Nugā dí 'b̄ai h̄ont'a go te ts'ya ga thogui, h̄inga h̄ont'a di tharcagui, sinoque xquet'a da zā ga tugā p'ya Jerusalén connā ngueh̄ma Hmu Jesús —bi 'yεna.

¹⁴ Ya h̄indā taphe ngue h̄inx̄ti map'ya, da h̄ecāhe p'ya p'uya, di εmphe:

—A nuyá, di nja'a te rá p̄ahā Oja ya 'm̄o.

¹⁵ M'm̄efa p'uya, 'n̄εc̄je dá nsāhe ngue da m̄ah̄me p'ya Jerusalén. ¹⁶ Bi hyungāhe 'da ȳo 'yεc'ei ngue ȳo mm̄engu Cesarea. Nuya ȳo 'yεc'ei ya p'uya, n'youi p'ya n'na ra mm̄engu Chipre ni hu ngue ra Mnasón. Ya marā nyogui 'yεc'ei na. Go bi zixcāhe rá ngu na p'uya ngue ja dá nsāyahe p'ya.

Bi ma ra Pablo di zengua ra Jacobo.

¹⁷ Nu'm̄o ma s̄ongāhe Jerusalén, εmm̄ei di johya ȳo 'yεc'ei ngue dá n̄nuhe. ¹⁸ M̄i hyaxp̄uya, dá m̄ah̄me ra Pablo ngue di zenguahe ra Jacobo. Gā m̄i 'b̄ap'ya ȳo 'yεc'ei 'bet'o p'ya ha di m̄peti ȳo 'yεc'ei. ¹⁹ M̄i juadi bi nzenguaui ȳo 'yεc'ei na ra Pablo, bi da m̄i bi

ma te xi 'yøt'e, manyarbu i ma ra hya bi ma ngue xifi hanja ngue xi mäx Oja ra Pablo p'ua ha 'buhyo ja'i hingyø judío. ²⁰ Mi 'yø'a te sihyø ja'i p'uya, bi 'yεspabi Oja. Bi t'εmbrä Pablo p'uya:

—A nuyá ma zi cu'i Pablo, ya guí nnu ngue yø mahuahitho yø judío εc'ei ra Jesús. Pε gätho ya p'uya, hingui nne da hyεp'ua yø costumbre n'youi p'ua ja ra ley bi 'yotra Moisés. ²¹ I hma ngue t'εmbi n'nan'yo ra hya guí xännbabi yø judío rá m'ma hman'na nguadi yø häi. T'εmbi ngue guí xifi ngue hinda 'yørpa masu'ua yø hya bi manda ra Moisés, 'nε hinda 'yøtyø costumbre nná 'yohu. T'εmbi ngue guí xifi ngue hinda mεpya yø ts'ant'ua 'mø bi m'mai. ²² ¿Ha di nja te ga øthæ co nuna ra hya naya? Porque di mpeti yø ja'i 'mø bi badi ngue ya gá søhø. ²³ Man'na xanho gui 'yøt'a te ga xi'æhe ya. I 'bæcua dí 'bæcæhe goho yø n'yohu ja ngue da 'yøtyø ndanne. ²⁴ Damí sixa nija'ua ya, guí nhoqui tengutho da 'yøt'ua. Jurpabi yø gasto ngue da 'yaxyø ya. Nu'mø gá 'yøt'a p'uya, gätho yø ja'i da dinyø mmæi ngue himma juani'a te si'i. Sinoque xquet'a 'nε'i guí εc'ei 'nε guí hats'i xanho te mmamp'ua ja ra ley. ²⁵ Pε nuya yø ja'i hingyø judío ngue ya εc'ei ra Jesús, ya xtá orpahe ra sæcua te dá sännæhe ya. Ya xtá xihme ngue hinte da ma nts'upi ya yø hya ya. Sinoque høntho ngue hinda za ra ngø 'bøspabi yø dahmu, 'nε hinda zi ra ji. 'Nε hinda zapra ngø yø zu'ε hingui pønná ji 'mø bi du. 'Nε hinda n'yots'om'mai.

Ya bi mbentra Pablo.

²⁶ Mi hyaxp'uya, bi mε ra Pablo'ua goho yø n'yohu ngue 'da di nhøjtho. Bi yarbua ja ra nija di mpeti yø judío p'uya para ngue da ma tema pa da ze'a guí nhoqui. Nu'mø bi dättra pa p'uya, da 'yøtyø 'bøt'e n'na ngu n'na.

²⁷ Pε nu'mø tobe him maní dät'a nyoto ma pa, nuya yø judío ngue yø mmεngu Asia bi nu ngue 'bup'ua ja ra nija ra Pablo. Bi hyurpa ra cuε yø mmæi gätho yø ja'i p'uya. Janangue bi ma mabent'i ra Pablo. ²⁸ Bi mahra hmafi yø judío p'uya, bi 'yεna:

—Ague gyø judíohe, damí fäxcæhe ua. Nuna ra n'yohu 'bæcua ya, guehna xännbabi yø ja'i ndap'ua bi zä na ngue hingui nnu

manho'a te nná 'bæhmu. I xännbabi yø ja'i ngue hingui nnu manho ra ley, 'nε hingui nnu manho ra nija jaua. I ja man'na ra hya p'uya, ya xa cætua ja ra nija 'da yø ja'i hingyø judío. Di ts'ongua ja ra maça nija jaua.

²⁹ Nguna ra hya bi manyø ja'i, porque m'met'o ra pa, ya xi hnup'ua ja ra hnini ra Pablo ngue n'youi n'na ra n'yohu hingra judío, ni hu ngue ra Tróximo ra mmεngu Efeso. Ra Pablo p'uya bi t'εmbi ngue ya xi cærpæ ja ra nija'a ra n'yohu xi hnurpi ngue mi n'youi.

³⁰ Bá yants'i gätho yø ja'i p'ua ja ra hnini p'uya. Bá tihí ngue di bentra Pablo. Bá jajma xøts'e ra nija p'uya. N'nahmantho bi ma ndøt'e yø goxthi 'bexque'a. ³¹ Ya nne yø ja'i ngue xtä hyo ra Pablo. Bi zønna hya p'ua bí 'bæhrá hmu yø soldado p'uya, ngue ya bá yans'yø ja'i gä ra hnini Jerusalén. ³² Janangue bi nya mi'da yø hmu p'uya ngue bi peti gätho yø soldado, da ma da nu tema hya bi nja. Ni tihí bi zømp'ua 'bæhyø ja'i. Mi nu yø ja'i ngue mmap'ua yø soldado, bi hyεp'ua'ua guí unna Pablo. ³³ Mi guarbu 'bæhyø ja'i yø soldado p'uya, nuna ra hmu bi manda bi mbentra Pablo 'nε bi thut'i co yoho yø cadena. Bi 'yänni te'o na ra Pablo, 'nε bi 'yänni te'be'a xi 'yøt'e. ³⁴ Pε nup'ua mahyø ja'i p'uya, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo'a bi mma mmi'da. Janangue hingui sä da hyaxa njuani tema hya, porque janjuani di uexhni yø ja'i. Bi manda ra hmu ngue bi ts'ixra Pablo p'ua bí ja ra cuarte p'uya. ³⁵ Nu'mø mi zømp'ua ja yø 'dexto ngue ra cuarte, xøgue ni gæstho yø soldado na ra Pablo, porque di mäs'yø ja'i ngue nne da guaspi. ³⁶ Bá mafi gätho yø ja'i bá 'bæfa, bi 'yεna:

—Da du ra Pablo —bi 'yεna.

Bi manna Pablo'a ra hya ja ngue di nyamp'ua ha 'bæhyø ja'i.

³⁷ Nu'mø ni ma da yarbua ja ra goxthi cuarte ra Pablo p'uya, bi 'yεmbrä hmu yø soldado:

—¿Ua da zä ga xi'i n'na ne yo ne'a te di nne ga mmangä? —bi 'yεmbi.

Mi dahra hmu p'uya, bi 'yεmbrä Pablo:

—¿Ua guí padí guí nya ra hya ngue ra griego p'uya? ³⁸ ¿Ua hinga gue'e'a ra mmengu Egipto bi xoxa n'na ra sui 'mø yø pa xa thogui? ¿Ua hin gadi manda'u goho mahuañi nja'i yø hyote bá m'map'u ja ra dapo?

³⁹ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yena:

—Nugä drá judíogä, drá mmengugä p'ua ja ra hnini Tarso, guehna ra hnini tate p'ua ja ra häi Cilicia na. Pe dami 'yorca ra mate guí 'dacrä nt'edi ga nzocä yø ja'i —bi 'yembí.

⁴⁰ Nu'a rá hmu yø soldado p'uya, bi unna nt'edi ra Pablo ngue di nya. Bi m'mäp'u ja yø 'dexto ra Pablo p'uya, bi macrá 'ye ngue orpa ra senya yø ja'i ngue di nsäya. Nu'mø mi nsäya'a guí maxhni yø ja'i p'uya, nuna ra Pablo i nya ra hya ngue ra ebreo, bi 'yembí:

22

¹ —Ague n'yø'ahä, nuna ra hya gda nyangä ua guí 'buhma ya, dami 'yøhma ha rá nja ra hya ga xi'ahä.

² Mi 'yøhyø ja'i p'uya ngue ga ts'ofa cona ebreo ga ya yø ja'i, man'natho ngue hinjondi 'yaní. Ra Pablo p'uya bi 'yembí:

³ —Nugä drá judíogä. Drá mmengugä p'ua Tarso ja ra häi Cilicia. Pe bi ma ma tedegä ua Jerusalén. Ja dá ogä ua ra escuela, gue'a ra Gamaliel ma xänbategä. Bi xänngagui'a ra ley maní n'yo ma mboxitahä. Nugä dá ja ndummäi ngue dá supä rá xudi Oja co gätho ma mmäi, tengutho guí øthä ra pa ja p'uya. ⁴ Nugä 'mø yø pa xa thogui, xtä sácä'u yø ja'i mi 'ec'ei ra hoga 'da'yo hya. Yø n'yohä 'nøhyø xisu di tut'i ngue di cot'i, 'nø di nne ga ho 'da. ⁵ Nu'a rá hmu yø mmäcja, 'nø'u yø n'yohä 'bet'o ngue yø judío, da zä da ma hanja'u, porque go bi 'dacä ra sácua dá cats'i ngue xcaní dápä yø judío p'ua Damasco. Dá magä p'ua ngue di hongä yø 'yec'ei, xcambá sigä ua Jerusalén ngue xti n'ofädi.

Bi manna Pablo ha bi nja ngue bi 'yec'ei ra Jesús.

⁶ Pe nup'u ja ra 'yu p'uya, comma huxyadi ya ni ma ga sön'a Damasco, nthambenitho bi yot'a n'na ra nyot'i maya ngue bi gogbagui. ⁷ Dá täcä häi p'uya, dá øde ngue nzoqui, bi 'yengui: “Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue emmei guí nnu

man'ugui?” bi 'yengui. ⁸ Ya dí embä p'uya: “¿Te'o'i p'uya grá Hmu?” Hømbä tha p'uya, bi 'yengui: “Guecä drá Jesús, drá mmengu Nazaret, janjuaní ngue guí nnu man'ugui”, bi 'yengui. ⁹ A nu'u ma amigo nmi n'yo'be p'uya, majuaní ngue bi nu ra nyot'i, pe bi zu. Pe himbi mmeya ma amigo te 'be'a xicä'a nzoqui. ¹⁰ Nugä p'uya, dí embi: “Ague grá Hmu, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'a p'uya?” Nu'a ra Hmu p'uya, bi 'yengui: “Dami nangui, guí thogui gdi ma Damasco. Nup'u ja daní si'i p'ua te gä ja ngue guí 'yøt'e”. ¹¹ Bi xädägui'a ra nyot'i dá nthé'be. Bi cänngagui'u ma n'yo'be, gä dá sön'a Damasco.

¹² Nup'u Damasco p'uya, mi 'bap'u n'na ra n'yohä ni hu ngue ra Ananías. Gue'a n'na ra n'yohä ngue mi øt'e gätho'a te mmamp'u ja ra ley Oja. 'Nø di nnu manhoui gätho yø judío. ¹³ Bá øhe bi nugä na ra Ananías. Mi zøp'u dí 'bai, bi 'yengui: “Ague ma zi cu'i Saulo, di nzø ni dá ya”, bi 'yengui. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi nzø ma dá, dá he'i ha 'bäi. ¹⁴ Bi 'yengui: “Nuna Oja mi thanne ma mboxitahä ya, ya mam'met'o xpa huan'na'i ngue guí parpabi rá pähä. Bi ne ngue guí nup'abi rá hmi'a rá Ts'ant'u Oja nuna gä ra nho øt'e, 'nø guí 'yø'a ra hya bi ma. ¹⁵ A nuyá, ndap'u bi zä guí ja hmajuani gätho yø ja'i na ra hya dí xi'i ya. Guí xihyø ja'i te gä nu ya, 'nø guí xihyø ja'i tema hya gä 'yøde. ¹⁶ Xiya, ¿te guí tøm'ya? Dami nangui, guí nxixya nts'edi, n'namhma di nequi ngue guí 'ec'ei ra Hmu Jesús, 'nø di pun'na'i ni ts'oqui”, bi 'yengui.

Bi manna Pablo tema hya i men'Oja p'u ha 'bøhyø ja'i hingyø judío.

¹⁷ Dámabä pengä p'uya, ngue dá sø'a Jerusalén. Dá map'u ja ra nija ngue dá mat'Oja. Bi mpähma nthandi p'uya. ¹⁸ Dá nugä ra Jesús ngue engui: “Dami xøni guí pøn'a nts'edi ua Jerusalén, porque hinda t'ørpa masu ra hya guí mma conná guecä”, bi 'yengui. ¹⁹ A nugä p'uya, dí embi: “Ague grá Hmu, ya pahyø ja'i ngue nmi pagä p'ua ja yø nija, dambi sigä yø ja'i 'ec'ei'i ngue di cot'i, 'nø dadi uni. ²⁰ Nu'mø mi tho na ni mefi ra Teba bi xihyø ja'i ni hya, dí 'bäcä p'ua 'mø, xquet'a dá negä ngue bi du na. Nu'mø mi tho na, dá färpagä yø

tuhu'ʉ to bi hyo". 21 Pɛ rā Jesús bi 'yɛnguɪ: "Gā 'yohmā. Nūgā yar'ʉtho gā pɛn'nā'ɪ, guɪ mmār'ʉ rā m'məhyø ja'ɪ hɪngyø judío", bi 'yɛnguɪ.

Yø soldado bi bɛntrā Pablo.

22 Bi 'yøxhyø ja'ɪ p'ʉ bá fʉdi ngue bi nya, astā gue'mø mɪ mǎnnā rā hyā ngue ɛnā dā mār'ʉ 'bəhyø ja'ɪ hɪngyø judío. Bi mǎhrā hmafɪ yø ja'ɪ p'ʉya, bi 'yɛnā:

—Dā tho nā rā n'yohʉ nā. Hɪnnɪ 'yup'ʉ ngue 'bǎhnā —bi 'yɛnā.

23 Mɛnte mafi, mɛnte cacyø tuhū, ɛn'a hāi. 'Nɛ ɛns'māya yø fonthāi ngue rā cuɛ. 24 Bi mǎnda nā rā hmu yø soldado p'ʉya ngue bi ma mǎcʉt'i mbo rā cuarte rā Pablo. 'Nɛ bi mǎnda ngue bi 'bɛi, bi njapɪ dā mā hanja ngue səhyø ja'ɪ. 25 Pɛ nu'mø mɪ dʉt'i ngue dā mɛi, nūnā rā Pablo bi 'yɛmbrā capita 'bǎp'ʉ:

—¿Tema nt'ɛdɪ guɪ pɛts'i ngue guɪ nne gui fɛhmə n'na rā n'yohʉ ngue rā romano, 'nɛ hɪngā 'bet'o guɪ hǎxhə rā güɛnda hanja rā hyā? —bi 'yɛmbɪ.

26 Nu'mø mɪ 'yø'a rā hyā sihrā capita p'ʉya, bi ma bá xi'a rā hmu nne dɪ mfete, bi 'yɛmbɪ:

—Damɪ n'yomfɛnɪ te guɪ nne gui 'yøt'e, porque nūnā rā n'yohʉ guɪ nne gui fɛi, rā romano nā —bi 'yɛmbɪ.

27 Nu'a rā hmu p'ʉya, bi guarbʉ 'bǎhrā Pablo, bi 'yɛmbɪ:

—¿Ua majuanɪ ngue grā romano ague n'yø?

Mɪ dǎhrā Pablo p'ʉya, bi 'yɛmbɪ:

—Ahá, majuanɪ.

28 Nu'a rā hmu p'ʉya, mǎhømbɪ 'yɛmbɪ:

—Pɛ nūgā, xāngu rā mɛnyu xā cuestagā ngue dá cohi ngue drá romano.

Rā Pablo p'ʉya, bi 'yɛnā:

—Pɛ nūgā drá romanogā p'ʉ dá mɪcā.

29 Co nūnā rā hyā nā p'ʉya, bi zop'ʉ rā Pablo'ʉ mɪ nne xtɪ mfete. Dā guehnā rā hmu, xquet'a bi zop'ʉ 'mø mɪ hyaxā njuanɪ ngue rā romano. Bi nsu p'ʉya ngue xi dʉt'ɪ.

Rā Pablo 'bǎp'ʉ ha bi 'yøtrā junta yø judío.

30 Mɪ hyaxpʉya, nu'a rā hmu yø soldado bi ne xtā hyats'ɪ xānho rā güɛnda tenɪ 'bɛ'a guɪ yapyø judío nā rā Pablo. Bi xojpā yø cadena mā nthat'ɪ p'ʉya, bi mǎnda ngue

bi ma mapɛti yø hmu yø mmäcja. Bi nja rā dajunta. Bá njɛcra Pablo p'ʉya, bi ma mā'bǎ'mɪ p'ʉ 'bəhyø ja'ɪ.

23

1 Nūnā rā Pablo bi hyɛtyø ja'ɪ 'bǎp'ʉ ja rā junta. Bi 'yɛmbʉya:

—Ague n'yø'ahʉ, ɪ nnu Oja ngue yø pa xpɪ 'yɛp'ʉ, 'nɛ astā guehya, co n'na rā hoga mməitho nnā 'bɛi.

2 Nūnā rā hmu mmäcja Ananías, bi 'bɛp'ʉ 'dap'ʉ 'bǎhmɪ rā Pablo ngue dā mɛmbā rá ne. 3 Bi 'yɛnā Pablo p'ʉya:

—Go di ʉn'ɪ Oja ngue hɪngā njuantho guɪ øtrā ts'ʉt'abi. ¿Ua hɪngnɪ mɪp'ʉ ngue guɪ 'yøtrā ts'ʉt'abi conforme rā ley? ¿Hanja ngue guɪ nuixrā ley ngue gādɪ mǎnda dā 'bɛgbā mā ne? —bi 'yɛmbɪ.

4 Nu'ʉ 'bǎp'ʉ p'ʉya, bi 'yɛmbrā Pablo:

—Guɪ thennbabɪ rá dā mmäcja Oja 'mø —bi 'yɛmbɪ.

5 Mɪ dǎhrā Pablo p'ʉya, bi 'yɛmbɪ:

—Pɛ hɪndɪ pǎcā n'yø, ngue'mø guehna rā dā mmäcja nā. Porque nt'ot'ɪ p'ʉ ja rā Macā Libro ngue ɛnā: “Yo guɪ nnømmǎn'ʉ'a nnøpā ts'ʉt'abi yø ja'ɪ”, i ɛnā hyā.

6 Bi bǎhrā Pablo p'ʉya, ngue 'bǎp'ʉ 'da yø judío p'ʉ ja rā junta ngue tɛnnā nt'ɛc'ɛɪ nɪ hu ngue rā saduceo. Mǎn'na 'bɛi yø judío p'ʉya, nɪ hu yø nt'ɛc'ɛɪ ngue rā fariseo. Rā Pablo p'ʉya, bi ts'ɛdɪ bi 'yɛmbyø ja'ɪ:

—Ague n'yø'ahʉ, nūgā drá fariseogā, rá ts'ʉnt'ʉgā n'na rā fariseo. Nu'a nnā ɛc'ɛɪgā ya ngue bá ɛp'ʉ rā pa di bɛnnate yø ánima, gue'a gā thascā rā güɛnda'a ya.

7 Nu'mø mɪ mǎnnā rā hyā nā p'ʉya, nu'ʉ yø fariseo, conyø saduceo, dɪ njun'mǎhyasɛ p'ʉya. Ya yo 'bɛi bi gohyø ja'ɪ. 8 Porque yø saduceo mmǎn'ʉ ngue hɪndɪ bɛnnate yø ánima, nɪ xɪngyø anxɛ di 'bɛi, nɪ xɪngra ndahɪ. Pɛ yø fariseo p'ʉya, gā ɛc'ɛɪ ya yø hyā ya. 9 Bi mǎhrā hmafɪ gǎtho yø ja'ɪ p'ʉya. Bi nanguɪ 'da yø xǎnnbate ngue rā ley, yø n'yohʉ yø fariseo. Bi 'yɛn'ʉ p'ʉya:

—Nūnā rā n'yohʉ 'bɛcua, hɪn tema nts'o dí ø'nā. Nu'mø dā t'ɛmbɪ ngue n'na rā anxɛ bi zofo, hɪnguɪ ho gā cohi ngue mā nsəihʉ Oja.

10 Mathoguitho bi nsəhyø ja'ɪ p'ʉya. Ya nsu'a rá hmu yø soldado ngue pɛts'i dā

xenyø ja'i rā Pablo. Bi 'bepyø soldado p'uya ngue bi zicrā Pablo p'u ha 'būhyø ja'i, bi zixpū ja rā cuarte.

¹¹ Rā nyohrā xui p'uya, bi nū rā Pablo rā Hmū Jesús, ngue bi 'yēmbi:

—Dami hyā rā ts'edi ague Pablo. Tengutho guā ørbū Jerusalén ngue gā mā hanja mā hyagā, dá ngūt'a rā hyā gni mān'a Roma ya.

Inthoni ha di tho rā Pablo.

¹² Mi hyaxpūya, bi nhēcahya 'da yø judío ngue da hyo rā Pablo. Bi 'yēnā:

—A nuyá, ni xingrā hmē, ni xingrā dehe ga sihū ya, astā gue'mø dá nuhū bi dū rā Pablo. Dā zūcjū Oja 'mø hīndi nja'a te dí mmāmhmū —di n'yēmbi.

¹³ Pongui yote nja'i ya 'da'igu bi mā ngue da hyo rā Pablo. ¹⁴ Bi map'ū 'būhyø hmū yø mmācja p'uya, 'nēp'ū 'būhyø n'yohū 'bet'o ngue yø judío. Bi 'yēmbūya:

—Nunā rā hyā xtā māngāhe, hīnga nsihmēhe astā gue'mø dá nuhe bi dū rā Pablo. Dí ēngāhe ngue da zūcje Oja 'mø hīndi nja'a te dí mmāmhme. ¹⁵ A nū'ahū ya, co 'nē'ū yø n'yohū 'bet'o ngue rā junta, dami xihmū rá hmū yø soldado ngue da si nixudi rā Pablo ua gui 'būhmū. Gui 'yēmp'ū ngue ja ts'edi mān'na rā hyā da t'änni. Nugāhe p'uya, ya xcā nsāhe ngue gā hohe hante da zøcua.

¹⁶ Pē nū'a n'na rá 'bē'ue rā Pablo p'uya, bi 'yøde temā hyā nts'änni. Bi map'ū ja rā cuarte ngue bá xihrā Pablo'a rā hyā xi 'yøde. ¹⁷ Nū'mø mī xihrā Pablo'a te fēnnbi, bi zonhnā n'na rā capita p'uya, bi 'yēmbi:

—Nunā rā ts'unt'ū 'būcua, dami sixpū 'būhni hmū. Porque jap'ū n'na rā hyā da xifi.

¹⁸ Nū'a rā capita p'uya, bi zixrā ts'unt'ū p'ū 'būhrā hmū yø soldado. Bi 'yēmbi:

—Nunā rā Pablo ofādi, bi zonggagui ngue da sin'na'i ua nā rā ts'unt'ū 'būcua. Ja te nne da xi'a'i 'nā —bi 'yēmbi.

¹⁹ Nunā rá hmū yø soldado p'uya, bi bēnnbā rá 'yē rā ts'unt'ū, bi zicā n'nanni, bi 'yēmbi:

—¿Te gui nne gui xiqui n'yø?

²⁰ Nunā rā ts'unt'ū p'uya bi 'yēmbi:

—A nuyá, nū yø judío, ya xcā nhēcahya ya, ngue nū'mø da xudi, da 'yā'i ngue gui

sixpū ja rā dajunta rā Pablo. Gui 'yēnui ngue ja ts'edi mān'na rā hyā da t'änni 'nā.

²¹ Pē nū'i 'yo gui ēc'ēi, porque pongui yote nja'i yø judío xcā nzänni ngue da gorpa rā 'yū rā Pablo, da hyo. 'Nē i mma ngue ni xingrā hmē, ni xingrā dehe da zi, astā gue'mø da nū ngue da dū rā Pablo. ēnā ngue da zū Oja 'mø hīndi nja'a te xcā nzänni 'nā. A nuyá, ya xcā nsāya, ngue tømtho temā hyā gui mmanya.

²² Nū'a rá hmū yø soldado bi xihrā ts'unt'ū ngue hīnjonda xifi ngue bi mān'a te rā hyā xi 'yøde.

Bi 'bēnnbabi rā Pablo nā rā gobierno Félix.

²³ Nunā rá hmū yø soldado p'uya, bi zonhni yoho yø capita. Bi 'bēpi ngue di nsā yo ciento yø soldado ngue yø 'yogua, 'nē hyāte mā'det'a yø tøgue, 'nē yo ciento nja'i yø nhyā lansa ngue da zixrā Pablo 'mø bi zū'i gūto nxui, da mēhni di ma Cesarea.

²⁴ 'Nē bi mānda ngue da thøspabi rā nthuts'i rā fanī da hyuxrā Pablo. Bi mānda ngue hīnte di njapra Pablo, sinoque di ndāpra gobierno Félix. ²⁵ Bi 'yøt'a n'na rā sūcua rā hmū p'uya, ngue bi gaxyø soldado, bi dāpra Félix. I ēnna sūcua:

²⁶ “Nugā drā Claudio Lisias, dādi zēngua'i grā hoga gobierno Félix. ²⁷ Di pēn'na'i p'ū nā rā n'yohū 'būcua, bi gotyø judío, ya ja ngue xtā hyo. Pē nū'mø mā pacā p'uya ngue rā romano, dá pēnnbabi yø soldado ngue bá yanī. ²⁸ Dā ne ngue xcā padī te gui yapī. Dā sixā p'ū bi 'yøtyø junta yø judío p'uya. ²⁹ Pē nunā rā hyā bi nēqui, guehna ja ua nāya. Gui yapī ngue'a rā ley gā 'yo judío. Pē hīmbi nēqui rā hyā ngue te xtī hyo, ni xīnga gue'a di sā ngue da jot'i. ³⁰ Pē dá mmēyagā p'uya, ngue nū'ū yø judío, ya xi nhēcahya ngue xtā hyo. Janāngue nūya dí pēn'na'i p'ū nā rā n'yohū nā. 'Nē xquet'a dí xicā'ū di yapī ngue da map'ū gui 'būi ngue da xi'i te gā nzai. Hønt'a rā hyā'a ya”.

³¹ Nū'ū yø soldado p'uya, bi 'yøt'e te bi m'mēpi. Bi zixrā Pablo 'mø mī nxui, bi mā p'uya, i nthop'ū ja rā hīnī Antípatris. ³² Mī zā mī nēcahāi p'uya, bá penc'ū yø soldado ngue yø 'yogua, bi zøp'ū ja rā cuarte. Go bi māhā rā Pablo'ū yø tøgue. ³³ Mī zømpū ja rā hīnī Cesarea p'uya, bi ndāpra sūcua

ra gobierno, 'nε xquet'a bi ndäpra Pablo. ³⁴ Nu'mø mi juadi bi nu ra sɛcua ra gobierno p'uya, bi 'yänni hapu ra mmɛngu na ra Pablo. 'Bexpi batho ngue ra mmɛngu p'u ja ra häi Cilicia. ³⁵ Bi 'yɛmbuya:

—Ga øcä'a ra hya gui mmam'mø bi zøcua'u di yap'a'i —bi 'yɛmbi.

Nup'u ja rá ngu na ra dast'abi Herodes, bi manda ngue ja da mäp'u yø soldado na ra Pablo.

24

Ra Pablo bi manna hya p'u ha 'buhra Félix.

¹ Ya rá cut'a ma pa xi zønna ra Pablo p'u Cesarea 'mø ja mi zøn'a ra hmu mmäcja Ananías, ni n'youi 'da yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. 'Nε ni n'youi n'na ra pøngahya p'u ja ra ts'ut'abi ni hu ngue ra Tértulo. Bi zømp'u 'buhra gobierno ngue di yapra Pablo. ² Mambá ts'i ra Pablo p'uya, nuna ra Tértulo bi mudi di yapra Pablo, bi 'yembra Félix:

—Ague grá gobierno, dadi ja mammadi'ahē ngue hin tema hya, dí 'bu manhogähe. Conná nguehni mfadi Gä 'bammaho yø ja'i. ³ Gätho'a te gui øt'e, dí 'bammahogähe ndap'u bi zä. Gä guehna nná ja mammadi'ahē naya, grá ts'ut'abi Félix. ⁴ Pε hindí nne ga 'bet'ahē xangu ni tiempo. Dí äcähe ra mate n'na ts'equits'u, ngue gui 'yøde te ga xi'ahē. ⁵ Dí tingähe n'na ra hya, ngue nuna ra n'yohu 'bucua, i 'yo ndap'u bi zä Gä rá nguni nximhäi ngue di ts'onnyø ja'i tengutho n'na ra n'u. Guehna ra 'yøt'i sai p'u ha 'buhyo judío na, porque 'bet'o na ngue'u to εc'ei na ra mmɛngu Nazaret. ⁶ Nugähe dá benthe, dá uphe ngue bi ne xtí ts'onna nija. Dí nne xca haspahe ra güenda conna ley ngue ma nt'εc'eihe p'uya. ⁷ Pε nuna ra Lisias rá hmu yø soldado p'uya, rá ts'editho bi 'yøt'e ngue bi yarbū di yahe ngue bi zinngahe na ra Pablo. ⁸ Bi xicje p'uya ngue nu'mø to nne di yapí, da εcua gui 'bui. Pε nuyá, da zä ngue gui 'yänse ya. Gui pase p'uya ngue majuaní'a te Gä nná yapähe.

⁹ A nuyá, gätho'u yø judío n'yohu ya, 'da'igu mma ngue embi majuaní'a te xifi.

¹⁰ Ra gobierno p'uya, bi 'yørpa ra senya ra Pablo ngue di nya. Ra Pablo p'uya bi 'yena:

—Co n'na ra pähātho ga nyangä ua gui 'bui gra ts'ut'abi. Porque dí pacä ngue ya xa mma yø jeya gui nts'ut'abi ua ja ra häi dí 'buhmu. ¹¹ Nu'i da zä gui hyaxa njuani hanja ra hya. Tobe hingui tho'a n'ne'ma yomma pa xtá magä Jerusalén ngue dí thanne Oja. ¹² Pε himbi thingui ngue to gadi njun'mahya'be. Ni xinga guerp'u ja ra danija xta thingui ngue to gdi orpabi, ni xinga guerp'u mi'da yø nija, xta thingui ngue to gdi ya'be. Ni xinga guerp'u ja ra hnini p'uya. ¹³ Nuya yø n'yohu 'bucua, nu'a ra hya gui yajpagui, hinda zä ha di japi ngue di ja majuaní'a te mma. ¹⁴ Ma ga xi'i hanja ra hya ya. Dadi njuani, hin dadi ncøni ngue dí εc'εigä Oja nuna mi εc'ei ma mboxitahe. Da gue'a ra 'da'yo hya embyø ja'i 'bucua ngue ra 'dan'yo nt'εc'ei, gue'a ra hya dí tennä'a ya. Pε Gä dí εc'εigä'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra libro ngue rá ley Oja, da gue'u mi'da yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja. ¹⁵ Tengutho yø nt'εc'ei yø judío, di njadä p'uya. Dí εc'εigä ngue da 'yøt'Oja ngue di bennate yø ánima, gue'u yø hoja'i, gue'u yø ts'oc'ei, Gä di bennate. ¹⁶ Janangue dadi ja ndummai ngue ga n'yo xanho, n'namhma ngue hin tema hya da dinngagui Oja, ni xinga guehyø ja'i da zä da 'yenguí ngue hinga gue'a nná 'yo.

¹⁷ Mi ma njammi jeya ngue n'nanni ra nación dambi 'yo, mahøndá pengui asta Jerusalén ngue dá da ma limosna, 'nε dá ørpabi ra 'bøt'e Oja. ¹⁸ Pε nu'a ra ora'a p'uya, nu'u 'da yø judío ngue yø mmɛngu Asia, bi dingui ngue dí 'bup'u ja ra nija ngue nmadí nhoqui conforme ra costumbre ja ngue da 'yøt'a n'na. Pε hingui ngup'u dí 'yohe. 'Nε himbi thingui ngue gadi yahnihe. ¹⁹ Nuya yø n'yohu dí mmangä ya, guehya ja ngue da thocua di yajpagui, ngue'mø ja te ga nzæqui. ²⁰ A nu'mø ngue hin'na, nuya yø n'yohu 'bucua, go da manya ngue'mø ja tema ts'oqui bi thinngagui 'mø ma thocä p'u bi 'yøtra dajunta yø judío. ²¹ Høndä n'na zine nts'edi dá mangä p'u ja ra junta mi 'buhyu, ngue dá ena: “Nu'a nná εc'εigä ya, ngue bá ep'u ra pa di bennate yø ánima, gue'a ga thascä ra güenda'a ya”, dá ena.

²² Nu'a ra Félix, mi zä mi 'yøhna ra hya bi manna Pablo, mambi njarbatho ra hya.

Porque ra Félix ya padí xanho hanja'a ra nt'ɛc'ɛi i ja ngue ra Cristo. Bi hyuspa ra pa yø ja'i p'uya, bi 'yɛmbi:

—Nu'mø bá ɛhra Lisias rá hmu yø soldado ya, ja ga pacá xanho hanja na ra hya guí mmamhma p'uya.

²³ Nuna ra Félix, bi 'bepa n'na ra capita ngue di sigue da ma m'mädi ra Pablo. Pe bi xihra capita ngue ya hinda ma nthut'i, 'nɛ bi xifi ngue nu'mø bi zøhyø amigo di zengua, di njapi ngue di nyau'u nne da mäts'i te honi.

²⁴ Mi ma njammí pa p'uya, mahømbi zonna Félix, ni n'youi na ra Drusila rá xisu, ra judío na ra xisu. Bi manda bá ts'i ra Pablo p'uya. Bi japi da ma hanja rá nt'ɛc'ɛi i ja ngue ra Jesucristo. ²⁵ Nuna ra Pablo, bi ma hanja'a ra nho ja ngue da n'yo ra ja'i, 'nɛ bi ma ngue jatho da zamrá mmái n'na. Bi ma hanja na ra castigo di nja m'mefa. Nuna ra hya bi 'yøhra Félix, bi zu. Bi 'yembra Pablo p'uya:

—'Be ni mahma. Nu'mø bi bongagä, mahønga nzon'na'i ga nyaui —bi 'yɛmbi.

²⁶ Nuna ra Félix i tømí ngue xtá ngutra mɛnyu ra Pablo ngue xtí thøgue. Janangue xangu yø nnidi bi zonhni ngue bi nyaui.

²⁷ Mi gua'a nyo jeya p'uya, bi dá rá cargo mi pehna ra Félix ngue ra gobierno. Bi ponnabá n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Porcio Festo. Nuna ra Félix bi ne ngue da nu manho yø judío, janangue bi sigue bi ma m'mäditho ra Pablo.

25

Ra Pablo bi nyau ra Festo.

¹ Nuna ra Festo p'uya, bi ma di bentrá cargo ngue di ngobierno. Ja rá hyu patho xi bentrá cargo p'u Cesarea p'uya, ja bá nɛxpɛ ngue i ma Jerusalén. ² Mi zømp'u Jerusalén, nu'u yø hmu yø mmäcja, 'nɛ'u yø judío tate ngue t'ɛc'ɛi, bi map'u 'buhra Festo ngue di yapra Pablo. ³ Bi 'yäpra mate ngue da pennabá ra Pablo di 'yɛ'a Jerusalén. Nu'u yø judío di yapate p'uya, ya xi nhɛcahya ngue da hyo ra Pablo p'u ja ra 'yu. ⁴ Mi dahra Festo p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ya m'mädi p'u Cesarea na ra Pablo. Pe ya himma ya'atho ga pengä p'u Cesarea.

⁵ Nu'u yø n'yohu exa ha ra ts'edi ngue di

yapra Pablo, guí xihmu ngue ga mmäcähe Cesarea ngue'mø ja rá ts'oqui ra Pablo, da zä gui yapu.

⁶ Pe nuna ra Festo, comma manhyato ma pa, ogue n'net'a ma pa, bá m'm'a Jerusalén. Bá pengui, bi 'yɛ'a Cesarea p'uya. Mi hyaxpuya, bi mip'u ja rá nthuts'i hu'mø øtra ts'ut'abi. Bi manda bá ts'i ra Pablo p'uya. ⁷ Nu'mø mi yat'ambo ra Pablo, bi mäsyø judío xpí 'yɛ'a Jerusalén ngue di yapí. Xangu yø hya ja man'u gue gui yapí, pe yø judío hingui sä di ja majuaní'a te mma. ⁸ Mi dahra Pablo p'uya ngue di nyani, bi 'yɛna:

—Nugä hin tema ts'oqui dí øt'e. Ni xinga guehra ley da t'ɛngui hindí nnu manho, ni xinga guehra danija, ni xinga guehra dast'abi Roma ngue di tinnga ma ts'oqui.

⁹ Pe nuna ra Festo, bi ne ngue da nu manho yø judío. Janangue bi 'yembra Pablo:

—¿Ua guí nne gdi ma Jerusalén, ja gani hocä p'u ni asunto?

¹⁰ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yɛmbi:

—Nuua 'buhra ts'ut'abi bi 'yɛxra dast'abi Roma. Ja i ja ngue da thascagui ua ra güenda. Nu'i guí padí xanho ngue hin tema nts'o dí ørpä yø judío. ¹¹ Nu'mø ngue di ja ma ts'oquigä, ogue xtí nɛqui n'na ra hya ngue ni 'yup'u ga tu, hindí su ga tugä. Pe nu'mø ngue hin tema hya di nɛqui'a te gui yapä ya 'bucua, hinjonda zä di dägui ngue ga sogä yø 'yeyu. Man'na xanho ngue ga thocä p'u 'buhra dast'abi Roma 'mø.

¹² Nuna ra Festo, nuya yø n'yohu di nfäxui p'u ja ra ts'ut'abi, bi nhɛcahya ngue bi zänni te da 'yøt'e. Bi 'yembra Pablo p'uya:

—Guí ädi guí thop'u 'buhra dast'abi Roma. Pe ja gdi ma p'uya.

Ra Pablo i 'bäp'u 'buhra ts'ut'abi Agripa.

¹³ Mi ma njammí pa p'uya, bi map'u Cesarea na ra ts'ut'abi Agripa, ni n'youi rá nju Berenice, ngue bí zengua ra Festo. ¹⁴ Pe bá m'map'u njammí pa p'uya, nuna ra Festo bi xihra ts'ut'abi'a rá asunto ra Pablo. Bi 'yɛmbi:

—Gosque 'bucua n'na ra n'yohu ngue m'mäditho, bi zocua 'mø mi nts'ut'abi ra Félix. ¹⁵ Nu'mø dambá 'yogä p'u Jerusalén, nu'u yø hmu yø mmäcja co 'nɛ'u yø n'yohu

'bet'o ngue yø judío, bi map'ua dí 'bui. I ädi ngue da ma ma sentencia na ra n'yohu na. ¹⁶ Pε nugä p'uya dí εmbi: "Nu ra dast'abi Roma hñdi costumbra ngue to sä di sentencia'a ngue da tho, mente tobe hñdi n'yunnba hñiui rá nsaiui'a ma yapi, para ngue da fadi ndana gue'a di dunna hya". ¹⁷ Janangue nu'mø mi zøcua'ua ya, hñdá 'betä ra tiempo. 'Bexque'a 'mø mi hyats'i, dá magä p'ua ja ra ts'ut'abi. Dá mandagä bá ts'i'a ra n'yohu p'uya. ¹⁸ Dí engä ngue mi ja rá ts'oqui, pε nu'mø mi zø'ua yø yapate p'uya, hñ tema ts'oqui bi nεqui ngue'ua yø hya gui yapi. ¹⁹ Nu'a ra hya gui nyapi, gue'ua yø nt'εc'ei yø judío'a, 'nε'a n'na ra n'yohu bi du ni hu ngue ra Jesús, i mmana Pablo ngue 'bui. Gue'a ga nzua'ua ya. ²⁰ Nugä p'uya, hñdi padí ha gda japi ga øt'ä ra ts'ut'abi tengu na ra hya na. Janangue dá ännä ra Pablo p'uya, ngue'mø da ne xtí ma Jerusalén, ja xtabá njap'ua ra ts'ut'abi na ra hya na. ²¹ Pε ra Pablo p'uya, bi 'yädi ngue da thop'ua 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'ua Roma. Dá manda p'uya ngue bi sigue bi 'bädi, 'be da bonngagui ja ga penhni, di map'ua 'buhra dast'abi Roma.

²² Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yembra Festo:

—Xquet'a dí nne ga øcä te da manna ra n'yohu na.

Ra Festo bi 'yεmbi:

—'Bex hñixudi gui 'yøde te da manya 'mø.

²³ Mi hyaxp'uya, nuna ra Agripa 'nεhra Berenice bi urbua ja ra cuarto bi nja ra hya. Xandøngu p'ua ni 'yo, tengutho 'mø di sännigo. Ni n'yohu yø hmu yø soldado, 'nε'ua yø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra hñini. Bi manda ra Festo p'uya ngue bá ts'i ra Pablo. ²⁴ Bi 'yenna Festo p'uya:

—Ague grä dast'abi Agripa, gätho ya yø n'yohu 'daua xtá mpεtihua ya. Xangu yø judío bi xiqui ngue hñguí nnu manho na ra n'yohu 'bucua, ngup'ua Jerusalén, nguua Cesarea. Hñguí säya yø ja'i xiqui ngue jatho da tho na ra n'yohu na. ²⁵ Pε nugä p'uya, dí tingä ngue hñ tema ts'oqui di øt'e ngue sä da tho. Nuna ra Pablo ädi ngue da thop'ua 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'ua Roma. A nuyá, dí sänni ngue ga pennbabi ya. ²⁶ Pε nja ngue nuna ra n'yohu dí nne ga

pennbabi na ma hmu ra dast'abi, madits'ua tema hya dí tinnbi ngue di ja ts'edi ga pennbi. A nuyá, dá sigä ua ha gui 'buhmu ya. Ma datho go nnä sin'na'i ya grä ts'ut'abi Agripa, ngue gui juannbabi xanho ha exa hanja rá asunto. Nu'a ra hya da bønna ne p'uya, gue'a da cuatro sacua ga pennba ra dast'abi'a. ²⁷ Porque nup'ua nnä bεngä, εna gue hñguí pønna güenda ngue ga penhna n'na ra ofädi, 'nε hñda mεp'ua ja ra sacua'a ra hya gui nyapi.

26

Bi manna hya ra Pablo p'ua 'buhra ts'ut'abi Agripa.

¹ Nuna ra Agripa bi 'yembra Pablo:

—Da zä gui mma te gui nne gui manya n'yø.

Bi madi bi nya ra Pablo p'uya, i anyø 'ye ha ga ya. Bi 'yεna:

² —I jaga mpähä ngue da zä ga nyagä ua ha gui 'bui, grä ts'ut'abi Agripa. Dí nne ga nyangä ngue'a te gäma hya gui yajpä yø judío. ³ Dadi johyagä ngue gui padí gätho yø costumbre øtyø judío, 'nε gui padí te gui njunt'i. 'Yørca ra mate gui 'yøde xanho na ra hya ga mmangä ya.

Bi manna Pablo te maní n'yo 'mø him maní 'yεc'ei ra Cristo.

⁴ Nu'ua ma mmijudíohe ga padí te xtá m'mucä p'ua Jerusalén. I fadi te xtá m'mucä p'ua ja ra hñini Tarso mente mará ngüεgui.

⁵ Nuyua p'uya, i padí xanho hapua dá ngüε asta yø pa xpí 'yεp'ua. Nu'mø nne da ma, da ma ha bá njap'ua dá ngüεgä ngue drä fariseo. 'Nε da gue'e gui padí ngue nu'a rá nt'εc'ei yø fariseo, gue'a hats'i xandønho'a te nt'ot'i p'ua ja ra ley ga 'yo ma nt'εc'eihe'a.

⁶ A nuyá, guehna nnä n'yost'abigä naya, ngue dí tømä da 'yøt'Oja'a te bi yapabi ma mboxitahe ngue di bennate yø ánima.

⁷ Gätho'ua 'dε'ma yo'bui yø judío di mmení ya, i tømí ngue da nu di nja'a te xá mma ma yat'i. Janangue njap'ua thanne Oja ra pa ra xui. Pε nuna ra hya dí xi'i ngue nthø'mí ya grä ts'ut'abi Agripa, guehna gui yajpä yø judío naya. ⁸ ¿Hanja ngue hñguí εc'eihe ngue da 'yøt'Oja ngue di bennate yø ánima?

Mam'met'o mayø nsuiui ra Pablo'u mi εc'ei ra Cristo.

⁹ Nugä 'mø mam'met'o, dí εnā ngue xanho te nmi øt'e, ngue nmi sacä yø ja'i mi εc'ei ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret. ¹⁰ Nguna ra hya xtá øt'ä p'u Jerusalén. Pε gue yø hmu yø mmäcja'u madi 'dacra nt'edi ngue dí cot'ä fädi yø 'yεc'ei. Nu'mø bi hyo p'uya, 'nεqui dí nnu manho te øt'e. ¹¹ Xangu yø nnidi dá ungä yø ja'i ngue dí nnepe da hyep'u yø nt'εc'ei. Da guerp'u n'nanni yø nija, ngu'a dambi øt'e. Janjuani gue jo ma xiyyu ngue ra cue, ngue di sacä yø ja'i εc'ei ra Jesucristo, asta xtá magä n'nanni yø hnini ngue dí honi hapu ga tini.

Mahømbi manna Pablo te bi nup'u ja ra yu.

¹² Conque gue'a nnä 'yogä 'mø ma magä Damasco'a. Gue'u yø hmu yø mmäcja bi hacra ts'edi ngue da magä p'u. ¹³ Pε ague grä ts'ut'abi, nup'u ja ra 'yu, comma huxyadi dá nugä ngue bí 'yε mahets'i n'na ra nyot'i bi gogbagui co 'nε'u yø n'yohu nmi n'yo'be. Pε man'na xanzaqui ra nyot'i bi gogbagui ngue'a gui yotra hyadi. ¹⁴ Gä dá täcähe häi p'uya. Dá øde ngue nzoqui conma hya ngue ra ebreo nna ya, bi 'yεngui: “Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue gui sūqui? Gadi n'unse tengutho n'na ra ndani 'mø embrä hnēt'i ra za ma sūni”, bi 'yεngui. ¹⁵ Nugä p'uya, dí εmbi: “¿Te'o'i p'uya grä Hmu?” Nu'a ra Hmu p'uya bi 'yεngui: “Go guecä drä Jesús ngue εmmēi gui sūqui”. ¹⁶ Mahøn'a bi 'yεngui: “Dami nangui, gä 'bäi. Porque guehna dá nthēui na ngue gui 'yotra 'bēfi ga xi'i. Connä guecä gui ja hmajuani yø ja'i'a te gä nu ya, da gue'a te gui nnu m'mefa. ¹⁷ Pε ga nyan'a'i 'mø bi zū'i yø judío. 'Nε ga pēn'na'i p'u 'bahyø ja'i hingyø judío. Nu'mø bi zū'i, ga nyan'i. ¹⁸ Dí pēn'na'i p'u rá m'mu ya, ngue gui xojpa yø n'yomfēni yø ja'i. Ya hinni mantho di n'yo mants'o, sinoque di n'yo manho, n'namhma ngue hinni mantho da 'yo rá 'yε ra zithu. Sinoque Oja da zo rá 'yε. Nu'mø bi 'yεc'ei gä yø ja'i, di mpunnba yø ts'oqui, 'nε di tocabi tengutho di tocabi yø ja'i ya o rá 'yε Oja”.

Bi 'yεc'ei ra Pablo'a ra hya bi sip'u ha bi nu ra nyot'i.

¹⁹ Nuna ra hya bí 'yε mahets'i, grä ts'ut'abi Agripa, hinda festhogä na. ²⁰ Sinoque rá mudi dá xicä ra hya yø mmengu Damasco. M'mefa p'uya, dá magä p'u Jerusalén, 'nε dá n'yogä gätho yø häi Judea ngue dá manna hya. 'Nε'u hingyø judío dá xicä ra hya. Dá xihyø ja'i ngue da hyep'u ra nts'o ga 'yo, di 'bätyø mmui da 'yεc'ei Oja. Da 'yotra nho para ngue di nεqui ngue ya bi 'bätyø mmui. ²¹ Connä guehna ra hya naya, bi bēnga yø judío p'u ja ra danija ngue nne xtä hyogui. ²² Pε fäxcätho Oja, hinda hēcä ra hya asta guehya. Dí xicä ra hya gätho yø ja'i, di ngüε, di nnoho. Hinte man'na ma hya dí xifi, hinda hōnt'u yø hya bi manna Moisés, gätho mī'da yø pōngahya Oja, gä bi ma te ja ngue di nja m'mefa. ²³ Bi ma ngue ra Cristo i ja ngue da zä ra n'u, 'nε da du. M'mefa p'uya, gue'a rá mudi di bēnate p'u da nt'ägui'a. Jananguē nu'u yø judío 'nε'u hingyø judío da badi ngue majuanī di bēnate yø ánima.

Nuna ra Pablo, nnepe ngue da 'yεc'ei ra Cristo na ra Agripa.

²⁴ Nguna ra hya i nyanna Pablo p'u bi nya. Ra Festo p'uya, nts'edi bi 'yεmbi:

—Hantho gui loco ya Pablo. Hantho ngue hinguí säya gadi xädi asta gui cohi gui loco ya —bi 'yεmbi.

²⁵ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yεmbi:

—Hindí locogä grä ts'ut'abi Festo. Hante gue nuna ra hya dí xi'i, guehna ra hya majuanī na. ²⁶ Bucua ra ts'ut'abi Agripa ya. Nuna i padi xanho ya yø hya dí mmangä na. Jananguē di ha ra ts'edi dí mmangä ra hya ua hapu 'bui. Porque dadi seguragä ngue 'nēhna padi xanho ya yø hya dí mmangä na. Nuna ra hya dí mmangä ya, hinga nt'aguitho bi nja na. ²⁷ Ague grä ts'ut'abi Agripa, ¿uangui gui εc'ei'u yø hya bi manyø pōngahya Oja? Nugä dí padi ngue gui εc'ei.

²⁸ Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yεmbra Pablo:

—Hantho gui εnā zits'utho dí honi ngue ga εc'ei gä ra Jesús gui mmanya.

²⁹ Ra Pablo p'uya bi 'yεmbi:

—Gue'mø gue ts'utho guí honi, gue'mø gue hìn'na, pe da ne Oja ngue hinga høn'atho'i gui 'yεc'εi, sinoque dī nne ngue 'nēhya 'bucua øde te dī mma, gā da 'yεc'εi ra hya tengutho nná εc'εigä. Pe hīndī nne ngue nu'mø bi 'yεc'εi yø ja'i ra Jesús, da ma nthut'i conyø cadena tengutho di thocä —bi 'yεnna Pablo.

³⁰ Mī manna Pablo na ra hya na p'uya, bi nangra Agripa 'nēhra Festo connā Berenice. Gātho mī'da yø ja'i mī hup'u bi nangui. ³¹ Bi ma n'nanni p'uya, dī n'yānni ha dī nja na ra hya mmanna Pablo. Dī n'yεmbaya:

—Nuna ra n'yohu na, hīn tema ts'oqui xa 'yøt'e ngue da t'εmbi da tho, nī xinga gue'a ngue di sä dī n'ofädi.

³² Mī dahra Agripa p'uya, bi 'yεmbra Festo:

—I sä da ma mathøgue na ra n'yohu na, ngue'mø hīndi ädi da thop'u 'bāhra dast'abi Roma.

27

Bi 'benhna Pablo, i ma Roma ja ra häi Italia.

¹ Mī zä bi ts'änni ngue da 'benngähe p'uya, gdä mähme p'u ja ra häi Italia. Nuna ra Pablo, da guehmi'da yø ofädi, bi ndäpa n'na ra capita nī hu ngue ra Julio ngue da zits'i. Nuna ra Julio, yø n'yohu'u yø federal nī hu ngue ra Augusto. ² Dä ohe ra barco bi nεxp'u ja ra hnini Adramitio, i mpa p'u ja ra nnenga jathe ngue ra häi Asia. 'Da dä macähe ra Aristarco nuna ra mmenge Tesalónica ja ra häi Macedonia. ³ Mī hyaxpaya, dä sōngähe p'u ja ra hnini Sidón. Nuna ra Julio, εmmei dī n'yørpau masu ra Pablo na. Janangue bi unna nt'edi bi ma bá nu yø amigo p'u ja ra hnini bi zōni. Nu'u yø amigo ra Pablo bi 'yørpabi masu, bi mäts'i. ⁴ Ma pōngähe p'u ja ra hnini Sidón, danī nthocähe p'u ja ra häi Chipre nuna ja mbo ra jathe. Pe ngaha i go 'mø ma thocähe p'u ha ja na. ⁵ Dä 'dangähe ra jathe, danī mpäcähe p'u ja ra nnenga jathe ngue ra häi Cilicia 'nēhra häi Panfilia. Dä sōngähe p'u ja ra hnini Mira, gue'a n'na ra danihni jap'u ja ra häi Licia'a.

⁶ Nuna ra capita p'uya, ja bi dīmp'u n'na ra barco bí nεxp'u ja ra hnini Alejandría,

manī map'u ja ra häi Italia. Ja dä ogähe p'u ra barco p'uya ngue dä thohme p'u nnä mähme. ⁷ Bi ma njammī pa ngue njanate ga 'yo ra barco. Xandøn hēnnitho ha dä thocähe p'u ja ra jathe handra hnini Gnido. Pe comma tobe di coscahe ra ndahī p'uya, danī nthocähe p'u handra häi Salmón. Dä nthets'ähe ra häi ja made ra jathe nī hu ngue ra Creta p'uya. ⁸ Xandøn hēnnitho ha dä thogähe p'u ja ra nnengui'a ra häi'a. Sär'mø ma sōngähe p'u ja n'na ra xequi säya yø barco nī hu ngue ra Buenos Puertos. Ya xma nguērpatho ja ra hnini Lasea.

⁹ Pe ya xangu yø pa xī m'mε p'uya. Ya nts'utho ngue to dī n'yop'u ja ra jathe, porque ya tihi bá cuatyø pa ngue ra se'ye. Ra Pablo p'uya, tobe ximhma'u to di 'yonna barco, ¹⁰ bi 'yεmbi:

—Ague n'yø'ahu, εna gue nts'utho ga thohma ya. Porque dī m'mēhra barco 'nε dī m'mēhyø 'beni, asta 'nεcju ga tuhū —bi 'yεmbi.

¹¹ Pe hīmbi 'yørpatho masu ra capita'a te mmanna Pablo, sinoque go bi 'yεc'εitho te mman'a to di 'yonna barco, 'nε'a ra mmädi ngue ra barco. ¹² Dī n'yεmbi ngue nu'a ra ts'äya ra barco jap'u bi uits'i, hinguī ho ngue ja da thop'u ra se'ye. 'Da'igu bi mamp'uya ngue bi thogui. Dī n'yεmbi ngue xamhmatho da zä da zōmp'u ja ra hnini Fenice ngue ja xta thop'u ra se'ye. Gue'a n'na ra ts'äya yø barco jap'u ja ra häi Creta'a. I εt'inde ra dehe ra häi, nī nja ra häi norte 'nε nī nja ra häi sur.

Bi nangra ndate ndahī p'u ja ra jathe.

¹³ Bi mudi bi n'yo ra huinna ndahī nī 'yε'a sur. Bi 'yεmp'uya ngue da zä da thogui. Dä thocähe p'uya, dä tēnhne ra nnenga jathe ngue ra häi Creta. ¹⁴ Hīmma ya'atho p'uya, bi nthēui n'na ra ndōnthi ra barco. Gui hutyo ja'i na ra ndahī ngue ra Noreste. ¹⁵ Bi gūtra barco ra ndahī p'uya, ya hinguī hät'i da hyεgui. Dä thøjpahe ra 'yu ngue bi nōnmbaya. ¹⁶ Danī nthogähe p'u ja ra xatha n'na ra zit'u häi ja made ra jathe, nī hu ngue ra Clauda. Ya hīnts'ε hmisu 'yo ra ndahī'a ra xequi'a. Dä ne dä cut'ähe mbo ra dabarco n'na ra t'ubarco mambá gut'i, pe xanhēnnitho i yat'ambo. ¹⁷ Nu'mø ma cut'ähe mbo'a p'uya, bi 'bānmbabi yø

nthah̄i rā dabarco p'uya ngue ts'up̄i d̄i nxah̄yø xith̄e. I sū ngue xtanī mpa p'ua ja yø 'bomudehe n̄i hū ngue rā Sirte. Janangue bi gajpabī rā ulu nu'a enna ndah̄i p'uya. Bi japi ngue bī nōnhnā ndah̄i rā barco. ¹⁸ M̄i hyaxpaya, tobe nts'edī 'yodrā ndah̄i. Bi thørb̄u ja rā jathe yø 'benī rā barco p'uya. ¹⁹ Rá hyū pa p'uya, dá hōt'ähe p'ua ja rā jathe yø cosa m̄i ja mbo rā barco. ²⁰ Bi ma njamm̄i pa ngue hind̄a nuhe rā hyadi, n̄i xingyø sø xcá nuhe ngue rā xuī. Hōndra ndate ndah̄i fexcahe. Ya dí enā ngue hinxcā ponje.

²¹ Bi ma njamm̄i pa ngue hind̄a nsihm̄ehe. Bi m'mǟ inde rā Pablo p'uya, bi 'yembyø ja'ī:

—Ague n'yø'ah̄u, nu'mø xquī 'yørpah̄u masu'a rā hya dá mangä ngue hin̄ xcabá pømh̄u p'ua Creta, hinxtī nts'onna barco ja ua 'mø, 'n̄e hinxtī m'mehyø 'benī 'mø. ²² P̄e nuyá, 'yo tū n̄i mm̄ih̄u ya. Hinjondā dū, hind̄a hōndrā barco d̄i m'medī. ²³ Porque dí ogä rá 'ȳe Oja, 'n̄e dí ørpa rá 'befi. Xtá nugä n'na rā anx̄e 'mø manxuī ngue rá m'menh̄i Oja. ²⁴ Xa 'ȳengä rā anx̄e: “Yo guí sū ague Pablo. Jatho gui sōmp'ua 'buhrā dast'abi Roma. Conná ngue'e da yan'Oja ya yø ja'ī guí n'youi ua ja rā barco ngue hind̄a dū”, xa 'ȳengui. ²⁵ Janangue nuyá n'yø'ah̄u, 'yo di tū n̄i mm̄ih̄u ya, porque nugä dadi seguragä ngue nu'a rā hya xa xicä rá anx̄e Oja, d̄i nja'a. ²⁶ P̄e nuyá, jatho ngue ga theh̄u n'na rā häi ja made rā jathe ya.

²⁷ M̄i dāhrā nde'a rá 'de'ma goho mā pa p'uya, dá thocāhe p'ua ja rā jathe n̄i hū ngue rā Adria. N̄i 'ȳenje ua, n̄i 'ȳenje n̄u rā ndah̄i. Nu'mø m̄i zo made rā xuī p'uya, nu'ua di 'yonna barco bī mm̄eya ngue ya n̄i ma d̄i nth̄eui rā häi. ²⁸ Bi 'ȳenī hangū ganh̄e rā dehe p'uya, 'dāte mā'de'ma 'dato metro bī zudī. Dá n'yogāhe m̄its'ua p'uya, mahomb̄i 'ȳenī hangū ganh̄e rā dehe. Ya mam̄i 'dāte mayoto metrotho bī zudī. ²⁹ Dí suhe p'uya, ngue d̄i nth̄eui rā barco yø do ja mbo rā jathe. Bi 'ȳemm̄i goho yø xone t'εgui p'ua ja rá xatha rā barco p'uya ngue bi zamm̄i. Dí xōnhne ngue da hyats'i. ³⁰ Nu'ua madī 'yonna barco p'uya, bi zānn̄i ngue xtá 'dagui. Bi ca'mrā t'ubarco p'ua ja rá ya rā dabarco. I hätyø ja'ī, emb̄i ngue da 'ȳemm̄i

m̄i da yø xone t'εgui p'ua ja rá ya rā barco ngue da zamm̄i xanho. ³¹ P̄e rā Pablo bi 'ȳembrā capita co 'n̄e'ua yø soldado:

—Nu'mø ngue hind̄i m'm̄cua ja rā barco yua yø n'yoh̄u di 'yonna barco, hinguī ponjū 'mø —bi 'ȳemb̄i.

³² Nu'ua yø soldado p'uya, bi hyejpa yø nthah̄i man̄i nzuhrā t'ubarco, bi hyørb̄u ja rā jathe. ³³ M̄i necah̄i p'uya, bi xihyø ja'ī rā Pablo ngue gä d̄i nsihm̄e. Bi 'ȳemb̄i:

—Ya rá 'de'ma goho mā pa ya ngue hinjonguī sihm̄e, 'n̄e hinjonguī aha. ³⁴ Dí äcä rā mate ya ngue guī nsihm̄eh̄u, n'namh̄ma guí hyah̄u rā ts'edī. Ya hinjondā dū ya, n̄i xinga n'na n̄i xtah̄u d̄i m'medī.

³⁵ M̄i mannā Pablo na rā hya na p'uya, bi macrá 'ȳe ngue bi hyacrā hm̄e. Yø hm̄i yø dá yø ja'ī p'ua bi ja mam̄madī Oja. Bi xejpaya ngue bī madī bī nsihm̄e. ³⁶ M'm̄efa p'uya, gä bi hyū yø mm̄ui yø ja'ī. Janangue bī nsihm̄e. ³⁷ Nu'a gangu'ua m̄i op'ua ja rā barco p'uya, m̄i juadī commā yo ciento 'n̄e hyate mā'de'ma 'dato mā'yoh̄u. ³⁸ M̄i juate rā ts'ihm̄e yø ja'ī p'uya, bi hyøtrā trigo p'ua ja rā jathe, ī nnepe ngue hind̄i hyua rā barco.

Ya bi thunt'a mbonthe rā barco.

³⁹ Nu'mø m̄i hyats'i xanho p'uya, nu'ua madī 'yonna barco hinguī pad̄i temā häi hand̄i. M̄i hyandā n'na rā 'ȳethe ngue gä rā 'bomudehe p'uya. Bi zānn̄i ngue ja xtí carpa rā barco. ⁴⁰ Bi hyejpabī yø nthah̄i mambī the yø xone t'εgui p'uya, bi zop'ua ja rā jathe'ua. Bi 'yann̄a rā palanca gá 'yo rā barco p'uya. Bi gaspabī rā ulu p'ua ja rā za 'bäp'ua ja rá ya rā barco, ī nnepe ngue da nōnhnā ndah̄i. Rā barco p'uya, bi guarb̄u ja rā nenthe. ⁴¹ Ī mpa p'ua d̄i nth̄e yø ts'edī yø dehe p'uya. Bi ndap'ua ja yø 'bomudehe rā barco, ya hinguī sä di 'yan̄i. Bi 'uahrá xatha rā barco p'uya ngue em̄m̄eī tōnhyø funthe. ⁴² Yø soldado p'uya bī ne xtā hyo yø ofädi, porque sup̄i xtí nxaha ngue da 'dagui. ⁴³ P̄e nunā rā capita bī nepe ngue da bongrā Pablo, him̄bī japyø soldado xtā hyo yø ofädi. Sinoque bī 'bep̄yø ja'ī ngue nu'ua pahrā nxaha, d̄i nhyørb̄u ja rā dehe, da zōn'a nenthe. ⁴⁴ Nu'ua hinguī pahrā nxaha p'uya, da gūxyø xecā xith̄e jap'ua ja rā barco ngue dī 'yoxmā xōts'e rā dehe, ogue te man'na macosa jap'ua ja rā barco, da hyats'ī

ngue di nxaha, da zõn'a nenthe. Gue'a bi nja'a p'uya, ya hinjombi du.

28

Ra Pablo ya 'bup'u ja ra t'uhäi ja mbo ra jathe ni hu ngue ra Malta.

¹ Nu'mø gã mã sõngähe nenthe p'uya, dá mmeyähe ngue nu'a ra häi dá nthēhe ni hu ngue ra Malta. ² Mi se'u yø pa'u, ngue mará 'ye. Pε nu'u yø mmengu p'u ja ra häi dá sõmhme bi 'yõrcähe mãsu, bi 'yu'a n'na ra sibi ngue di nhatyø ja'i. Bi xicje p'uya ngue ga cuat'i ga nhathe. ³ Bi ma ra Pablo ngue bí honna 'yonza. Mi 'yuts'a sibi ra za mambá gu p'uya. Bá hsä'a n'na ra c'eya ngue su ra pa. Bi zaprá 'ye. ⁴ Nu'mø mi nu yø mmengu p'u ngue di nts'anna c'eya p'u ja rá 'ye ra Pablo, di n'yembí n'na ngu n'na:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, rá nzequi ra hyote na. Ya xpá mbongbu ja ra jathe ya, pε di castiga Oja ngue nnepe da du.

⁵ Bi huacra c'eya p'u ja ra sibi na ra Pablo p'uya. Pε hinte bi ja rá 'ye. ⁶ Gátho yø ja'i p'uya, tømí ngue xtá nnenna 'ye ra Pablo, oque n'na ts'equits'utho xtá ndägui ngue da du. Tømí, tømýø ja'i ngue te da ja ra Pablo. Pε bi nu p'uya ngue hinte di jatho. Bi 'bätyø n'yomfēni yø ja'i p'uya, bi 'yembí ngue n'na ra dahmu na ra Pablo.

⁷ Nup'u dá n'uspihähe p'uya, ja orbatho yø häi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Publio. Gue'a di manda p'u ja ra t'uhäi dá sõngähe'a. Nhyu pa bi ja mmansuje, bi 'dacje ra ts'äya. ⁸ Nu'a rá papá ra Publio p'uya, mi oxpu ja rá t'ots'i ngue madí hyēnni. Mi hembra pa, 'nε ra 'bicji. Bi ma ra Pablo ngue bá nu p'uya. Bi marpabi Oja, bi japyø 'ye p'u ja rá do'yo ra därkehi. Bi zä p'uya. ⁹ Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja p'uya, nu'u yø därkehi ngue yø mmengu p'u, bá ehε ngue bi hmarpabi Oja, 'nε bi zä ha hēmbi. ¹⁰ Nuyä yø ja'i ya, bi nu manhoje. M'mefa p'uya, nu'mø mã ohe ra barco ngue dá mähme, bi 'dacje te ga homhme p'u ja ra 'yu.

Bi zõn'a Roma ra Pablo.

¹¹ Mi gua'a nhyushnä dá m'mähme p'u ja ra t'uhäi ja mbo ra jathe, mi jap'u n'na ra barco mi tømí ngue da thohra se'ye, gue'a dá ohe'a p'uya. Bi nεxpä ja ra hñini Alejandría na ra barco. Nu'a nnõpa senya

ra barco p'uya, gue'a n'na ra cuate dahmu ni hu ngue ra Cástor, man'na p'uya ni hu ngue ra Pólux. ¹² Dá sõngähe p'u ja ra hñini Siracusa p'uya. Ja dá m'mähme p'u nhyu pa. ¹³ Mã mähme p'uya, dá tenthöhe ra nnenga jathe, dá sõmhme p'u ja ra hñini Regio. Mi hyaxpuya, bi n'yo ra ndähi ni 'yε'a sur. Rá yo pa p'uya, dá sõngähe p'u ja ra hñini Puteoli. ¹⁴ Ja dá tinngähe p'u yø 'yεc'ei p'uya. Bi xicje ngue dá m'mähme p'u nyoto mã pa. M'mefa p'uya, dá mähme Roma. ¹⁵ Nu'u yø 'yεc'ei bí 'bup'u Roma, mi zä mi 'yøde ngue dará mpäcähe p'u, bá ε'u p'uya ngue da c'athe p'u ja ra hñini Tres Tabernas. Mi'da p'uya bi thogui ngue bá thacje p'u ja ra hñini Foro de Apio. Nu'mø mã nthegähe'u bá thacje p'uya, bi ja mammadi Oja ra Pablo, 'nε bi hya ra ts'edi ngue bi nu yø mmí'yεc'eiui. ¹⁶ Nu'mø mã sõngähe Roma p'uya, nuna ra capita mmí n'yogähe, bi dāpyø ofädi na rá mmimhmui. Pε ra Pablo bi njapi ngue bi m'mu'a n'nanni, hõnda n'na ra soldado bi mädi.

Ra Pablo bi mambrá hya Oja p'u Roma.

¹⁷ Rá hyu patho xtá sõngähe Roma p'uya, bi zõhnä Pablo ya yø n'yohu di manda p'u ja yø njä di mpeti yø judío, ngue bi nyäui. Bi 'yembí:

—Ague n'yø'ahü, hin tema nts'o dá øt'ä ngue'a te ga nzacä yø judío. Ni xinga gue'u yø costumbre mã mboxitahu di thinngagui n'na ra hya ngue gdi nnõmman'u. Pε madague'a, bi jocä p'u Jerusalén, bi mã mã dägä p'u 'buhyø mmengu Roma. ¹⁸ Pε comma ngue hin tema hya bi dinngagui ya bi 'yõrcä ra nt'änni, janangue bi ne xtí thõgagui. Porque hin tema hya bi nεqui ngue da t'ēmbi ni 'yup'u ga tu. ¹⁹ Pε himbi ne yø judío ngue xti thõgagui. Da guecä p'uya, dá ädi ngue da thocä ua Roma 'buhra dast'abi, ngue da 'yõrcagui ra ts'at'abi, madague'a hingui ja te rángue'a gui yajpä yø judío. ²⁰ Janangue guehna ra hya dá zõn'nahü naya, ngue ga nyähu. Porque jatho ngue ga mmangä hanja na ra hya tømýø judío ngue di nja. Nuna ra hya naya, guehna ga nthut'igä conyø cadena naya.

²¹ Mi dahyø judío p'uya, bi 'yembí:

—Hin tema sacua di søcua ngue di 'yε'a Judea ngue nmayapi'i. Ni xinga gue'u mã

mmijudío_h di sɔcua dadi yap'a'i, ogue di nnømma_n'u'i. ²² Nu'a ra hya guí mbɛni guí mmanya, dí nne ga øcähe hague rá nja'a. Porque dí pacähe ngue ndap'u bi zä hnømma_n'u na ra 'da'yo nt'ɛc'ɛi na —bi 'yɛmbi.

²³ Janangue bi hyuspabi tema pa di mpeti p'uya. Pɛ xandøngu yø ja'i bi mpeti p'u säya ra Pablo 'mø mi zønna pa. Bi du'mra hya ra Pablo 'mø mixudi, asta gue'mø mi dähra nde. I xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yɛ Oja. Innepyø judío ngue nu'mø bi dinyø mmái'a te mmanä ley bi 'yotra Moisés, 'nɛ'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, ya da 'yɛc'ɛi ra Jesús. ²⁴ Bi nu manho 'da yø judío te bi manna Pablo. Mi'da p'uya, hingui ɛc'ɛi te xifi. ²⁵ Pɛ comma ngue hinga 'da'igu mmamp'uya, bi madi bi bonyø ja'i ngue bi ma. Ra Pablo p'uya bi 'yɛmbi:

—Majuani na ra hya bi manna Espiritu Santo 'mø mi bennba ra hya bi manna pøngahya Isaías, ngue bi xihma mboxitah, bi 'yɛmbi: ²⁶ “Ni ma ya, bá xihyø judío na ra hya jaua, gui 'yɛmbi: Da 'yøhyø ja'i hanja ra hya ja ua, pɛ hinda dinyø mmái hanja ra hya da 'yøde. Nu te da nu yø ja'i, hinda dinyø mmái yø ja'i hanja'a te da nu. ²⁷ Porque nuya yø ja'i ya, i njot'i yø n'yomfɛni. Ëntho xa ngotyø gu ngue hingui nne da 'yøhra hya. Ëntho xa ts'antyø dä ngue hingui nne da hyɛt'a te ja ngue da hyɛti. Porque hingui nne da dinyø mmái hanja ra hya, 'nɛ hingui nne di 'bätyø mmái ngue da 'yɛc'ɛigui, n'namhma ngue ga punnbabi yø ts'oqui”, ɛn'Oja. ²⁸ A nuyá, dami pahma ya ngue nuna ra hya bá pɛn'Oja ngue di mpøhyø ja'i, di 'bennba rá m'mahyø ja'i hingyø judío naya. Nu'u p'uya da 'yø'mø bi sifi.

²⁹ Mi manna Pablo na p'uya, bi ma yø judío, pɛ di nju'mahyase p'u ni ma. ³⁰ Nuna ra Pablo, nyo jeya bi m'map'u ja ra ngu bi hmihi. Pɛ gä di unna ts'äya'u yø ja'i badi zengua p'u 'bui. ³¹ Bi hya ra ts'ɛdi xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yɛ Oja. Bi xänba yø ja'i ha exa nja na ra hya ngue ra Hmu Jesucristo. Pɛ hijnondi hejpi.

Romanos Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Roma.

¹ Nügä drá Pablo, rá mεfigä ra Jesucristo. Nuna Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä ra Jesucristo. Bi huannagui Oja ngue ga mmambrá hoga 'da'yo hya. ² Ya mandønjam'mø tho bi 'yorpü ja ra Maca Libro yø pøngahya Oja ngue da 'yεhra pa di nja ya yø hya n'youi na ra hoga 'da'yo hya. ³ Nuna ra hoga 'da'yo hya na, i mma hanja na ma Hmuüü Jesucristo rá Ts'unt'ü Oja. I mma ngue bi nja'i, 'nε quehna rá mbom'meto ra dast'abi David. ⁴ Pε nu'a rá maca te ra Jesucristo, di nεqui xanho ngue hingra ja'itho, porque bi bεnnate 'mø mi dü. Janangue nts'editho di nεqui ngue rá Ts'unt'ü Oja.

⁵ Ra Jesucristo bi 'yøtra mate bi 'dacrä 'befi ngue rá representantegui. I nneque ngue ndap'ü bi zä yø häi, ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø ja'i, 'nε da 'yεc'εi. Da 'yøtyø ja'i'a ra hya ga xifi. Co nuna ra hya na, yø ja'i da 'yεspabi ra Jesucristo. ⁶ A nuya yø ja'i bi zon'na Oja ngue bi 'yεc'εi ra Jesucristo, xquet'a nzon'nahü Oja ngue gui 'yεc'εihü ra Jesucristo ya.

⁷ Dadi zεngua'ahü, ague gyø mmεngühü Roma. Bi ma'ahü Oja, gue'a i zon'nahü'a ngue gui sohü rá 'yε. Dí nnegä ngue nuna Oja ma Papáhu co 'nεhna ma Hmuüü Jesucristo di jap'ahü 'nε da hyut'a ni mmaihü.

⁸ A nuyá, ngue dí εc'εi ra Jesucristo, ya da zä ga mmat'Oja. Nu'mø dí mmat'Oja, dadi ja mammadí Oja conná ngue'ahü. Porque dadi johya ngue nuna ni nt'εc'εihü i ja, ya i hma ndap'ü bi zä. ⁹ A nugä, dí hahma mmüi ngue dí ørpabi rá 'befi Oja. Dí mmangä ra hoga 'da'yo hya ngue hanja rá Ts'unt'ü Oja. Pε pa Oja ngue nu'mø dí mmat'Oja, zant'a dadi tet'ahü p'ü dí mmat'Oja. ¹⁰ Nügä, εmmεi dí apra mate Oja xamhmatho ngue Oja da nu ha di japi ngue da zä ga mmagä p'ü gui 'bühmü. ¹¹ Porque dí nne ga mmagä p'ü ga ma nu'ahü. Gue'a di zä ga

o'ahün'yü xanho hanja Oja'a, n'namhma ngue man'na gui hyahü ra ts'edi. ¹² Dí nnegä ngue nuna ma nt'εc'εihü i ja, man'na ga nhyathü ra ts'edi n'na ngu n'najü.

¹³ Ague ma zi cu'ahü, dí nne gui pahmü ngue ya xangu yø nnidi xtá sänni ga ma nu'ahü. Pε asta guehya hingui sä ga mmap'ü. Nu'a nna ne ga mmagä p'ü, dí nne ga japä mi'da yø ja'i ngue da 'yεc'εi ra Jesucristo tengutho dí ørpabi yø ja'i 'bui ndap'ü bi zä. ¹⁴ A nugä 'yo ma güenda ngue ga xihra hoga 'da'yo hya gätho yø ja'i. Ga xihra hya yø basücuä, ga xihra hya'ü hingyø basücuä. ¹⁵ Janangue nugä, nu'ü ni mmεngühü 'bup'ü ja ra hnini Roma, janjuani ngue dí nne ga xicä ra hoga 'da'yo hya'ü.

¹⁶ Nügä händí pεs'ma sä ngue ga mmangä na ra hoga 'da'yo hya. Porque nuna ra hya na, n'youi rá ts'edi Oja para ngue di nyani gätho yø ja'i da 'yεc'εi ra hya. Hinga høndyø judío di nyanyø te, sinoque xquet'a 'nε'ü hingyø judío di nyanyø te 'mø da 'yεc'εi ra hya. ¹⁷ Nuna ra hoga 'da'yo hya na, ja timp'ü ma mmaihü ngue Oja di hojpa rá ts'oqui ra ja'i, hontho da 'yεc'εi ra Jesucristo n'na. Nguna ra hya mmamp'ü ja ra Maca Libro ngue εna: "Nu to da 'yεc'εi Oja, gue'a ra ja'i di hojpa rá ts'oqui'a 'nε di unna 'da'yo te ra ja'i".

¹⁸ Ya dí nnuhü ngue nuna Oja bí 'buhäts'i, ra ndussutho ra castigo da japyø ja'i ngue yø ts'oc'εi. Porque nuya yø ja'i ya, nuna te ra nts'o øt'e, händí japi da fahna ra hya majuaní. ¹⁹ I jahma ha rá nja nguep'ü di fadi ngue 'bui Oja. Porque nuna Oja i udi hanja ngue 'bui. ²⁰ A nuyá, nuna Oja na, hinjongui nnu na, pε nu te bi hoqui, gä dí nnuhü. Ja di nεqui p'ü ngue 'bui Oja. Mi zä mi nja ra ximhäi, ya bi nεqui ngue 'bui Oja, 'nε ja rá ts'edi para zantho. Ya hingui säp'ü da 'yεnyø ja'i ngue hingui padi ngue 'bui Oja. ²¹ Madague'a pahyø ja'i ngue 'bui Oja, pε hingui εspi ngue da 'yεmbi gue'a Oja'a. Ni xindi ja mammadí. Nu'a te gäma hya ngue yø hyasε yø ja'i, gä hinte di muui. Gue'a corpabi yø n'yomfεni'a. ²² Yø ja'i εna ngue ja yø mfadi, pε nu te øt'e, gue'a gui

nequi ngue hinte padi. ²³ Porque yø ja'i hinguì εspabi na Oja maguesε hinjam'mø da du. Guego εspabi'ε yø dahmu ja yø hmi tengutho ra ja'i nuna da thotho. Bi hocyø dahmu ngue yø ts'int's'ε, bi hocyø dahmu ngue yø c'εya, bi hocyø dahmu ngue yø zu'ε ja goho yø gua, εmbi ngue gue'ε Oja'ε.

²⁴ Ngue nguna bi 'yøtyø ja'i, nuna Oja ya bi hyεp'ε, bi unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'a te ra nts'o so yø mmæi. A nu yø ja'i p'aya, ra 'be'isätho te di n'yørpe n'na ngu n'na. ²⁵ Guehya yø ja'i himbi ne da 'yεc'εi na ra hya majuanì para ngue da badì hanja Oja. Sinoque nu'a ra fεhni, gue'a εc'εi'a. Pε yø ja'i hinguì thanne Oja, nuna bi hoqui te gäma cosa i ja. Sinoque gue'ε yø cosa bi hoc'a Oja thanne yø ja'i. 'Nε gue'ε nnu mansu'ε. Conque nuna majuanì ngue Oja p'aya, hont'a ni 'yup'ε ngue da ma nthanne para zantho'a. Da ngut'atho.

²⁶ Janangue nuna Oja, di unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'a te yø 'be'isä ga 'yo. Nu yø xisu hinguì nne di nthati ngue di m'mæhyø ndø, sinoque yø mmixisuui'ε di n'uni ngue di 'bespabi yø sä. ²⁷ Xquet'a njarbætho yø n'yohε p'aya, hinguì nne ngue di nthati ngue di m'mæhyø xisu. Sinoque di n'uni ngue yø mmìn'yohæui di 'berpabi yø sä. Pε nu'a ra nts'o ga 'yo ya yø ja'i ya, ya ja rá njut'i'a te øt'e, ngue gä ra m'mædi ga 'yo.

²⁸ A nu yø ja'i hinguì nne da badì hanja Oja, janangue nuna Oja bi hyεp'ε, bi unna 'yu yø ja'i da 'yøt'a te ra nts'o so yø mmæi ngue hinnì 'yup'ε da 'yøt'e. ²⁹ Ya xa bennba yø mmæi yø ja'i'a ra nts'o ga 'yo. A nu yø ja'i, yø 'yots'om'mäi, yø ts'oc'εi, man'na ni netho ngue di xandi te pεts'i, yø zεya, yø hyote, yø nequisæi, yø hyäte, yø mambæthani. ³⁰ En'a häi yø mmic'εiui p'ε ha ya. 'Nε nnu man'ε Oja, hinjonguì su, yø dennate, di 'yεts'i ha ya, honi ha di zä da 'yøtra nts'o. Hinguì εc'εi rá papá ogue rá mamá 'mø nzofø. ³¹ Mä 'bedi yø mmæi. Nu te mma ngue da 'yøt'e, hinguì øt'e. Hin'yε yø yemmæi, 'nε hindi punnbabi yø mmic'εiui. Hin'yε yø huεcate. ³² Nuya yø ja'i øtya yø hya ja ua, padi xanho ngue mman'Oja ngue da japrä castigo ya yø ja'i øtra ts'oqui. Pε yø ja'i εna man'na di sigue ni 'yøtho ra ts'oqui. Nu'mø nnu ngue xants'o te øtyø mmic'εiui, asta di johya.

2

¹ Nu to gä haspa ra güenda te ga 'yo rá mmic'εiui, εmbi ngue da ma ra castigo ngue ra ts'oqui øt'e, pε nuna ra ja'i haxra güenda, guehna di jase p'ε da ma ra castigo na, porque xquet'a ja rá ts'oqui. ² Dí pahmε njuani ngue nuna Oja, go ni 'yup'ε da hyaspa ra güenda'a te gä ra nts'o øtyø ja'i na. ³ Nu to gätho mma ngue da ma ra castigo rá mmic'εiui ngue xants'o te øt'e, 'nε xquet'a njase p'ε ngue xants'o te øt'e, xquet'a 'nεhya hindi mpommi ra castigo ya. ⁴ ¿Ua hindi unna güenda na ra ja'i na, ngue hanja ngue nuna Oja, hinga 'bexque'a di japrä castigo ra ja'i 'mø xants'o te øt'e? Ra ja'i i jonnabi rá mate Oja, porque Oja i tømra ja'i ngue da hyεp'ε ra nts'o ga 'yo. ⁵ Nu ra ja'i xandønna xi rá mmæi ngue hinguì nne da hyεp'ε ra nts'o ga 'yo, pε nu'mø ra pa danì hyaxra güenda Oja, man'na xangu ra castigo da thohna ra ja'i njap'ε.

⁶ Nuna Oja, nu te xa 'yøt'e n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra njut'i di t'un'na. ⁷ Nuna Oja, ra 'da'yo te di unni te'o ya ga 'bu'a ngue høndra nho øt'e, i honnbi ngue ha di hnu manho Oja 'nε di ja ndummæi ngue honi ha di yarbε di manda Oja para zantho. ⁸ Pε Oja, da japrä castigo ya yø ja'i fεstho ra hya 'nε hinguì nne da 'yεc'εi na ra hya majuanì, sinoque gue'a te xants'o ga 'yo. ⁹ Ra ndø dummæi da thoguì te'o gätho xants'o te ga 'yo. Hinga høndyø judío, sinoque 'nε'ε hinyø judío mathoguitho ra n'ε da zä. ¹⁰ Pε nu'ε yø ja'i ngue gä ra nho ga 'yo, gä ra nho di t'unni. Oja da 'yøt'e ngue da hnu mansu 'nε da hyurpa yø mmæi. Hinga høndyø judío, sinoque xquet'a 'nε'ε hinyø judío di nthæui ra nho. ¹¹ Porque nuna Oja, n'na ngu n'na yø ja'i da hyaspabi xandønho ra güenda.

¹² A nuyá, gätho yø ja'i, gä ja yø ts'oqui. Pε nuna Oja da hyaspabi ra güenda. A nu yø ja'i ngue hinguì pa'a ra ley ga 'yo yø judío, xquet'a da thaspa ra güenda co nu'a te ra hya padi. Pε nu yø ja'i padi te mmamp'ε ja ra ley ga 'yo yø judío, da thaspabi ra güenda co nu'a te ra hya nt'ot'i p'ε ja ra ley. ¹³ Porque Oja hindi nu manho yø ja'i'a

ngue høntho da badi te mmamp'ua ja rá ley Oja. Nu'ua yø ja'i nnu manho Oja, gue'ua yø ja'i da 'yøt'a te ra nho mmamp'ua ja rá ley Oja'ua. ¹⁴ A nuyá, madague'a 'buhyo ja'i ngue hinjam'mø xa 'yøde te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra ley ga 'yo yø judío, pε xquet'a ya pasε'a te ra nho di manda Oja ngue da n'yo. Porque pasε p'ua ja yø n'yomfεni'a te ra nho i jatho ngue da 'yøt'e. Ya xquet'a di nthεdui'a te ra nho mmamp'ua ja rá ley Oja. ¹⁵ Nu'a te ga 'yo, gue'a guí nεqui'a ngue pap'ua ja yø n'yomfεni'a te ra nho mmamp'ua ja ra ley nuna ja ngue da 'yøt'e. I pahyo ja'i ngue'mø xanho te øt'e, ogue hingui ho te øt'e. ¹⁶ Nu te gäma hya mbεmp'ua ja yø mmæi yø ja'i, nuna Oja, da 'yεhra pa da penhna Jesucristo ngue da hyaspa ra güenda yø ja'i te gäma hya mbεni. Guehna ra hya dí mmangä naya mente ngue dadi 'yongä ra hoga 'da'yo hya.

¹⁷ Nu'ua yø judío, dí nne ga xi'ahua te ra hya ja ngue da thogui. Guehya padi xanho te mmamp'ua ja ra ley bi 'yotra Moisés. 'Nε di 'yεts'i ngue padi xanho hanja Oja. ¹⁸ Yø judío padi xanho hanja'a te rá pähä Oja, porque nuna ra ley i ca, guehna xännbabi na ndana gue'a ra nho i jatho ngue da 'yøt'e. ¹⁹ I εna ngue yø mbadi xandønho, da zä da xännbabi yø ja'i εntho yø xädä ngue 'yo 'bexui. ²⁰ I εna ngue padi xandønho ha di japra hya da xännbabi'ua yø ja'i hinte padi. I εna ngue padi xandønho ha di japra hya di opan'yua yø ja'i hingui padi hanja ra hya. Porque nup'ua ja ra ley, i εna ngue gä ja bí jajpua ra hya majuaní ngue xännbabi yø ja'i. ²¹ Pε xi'mø εna ngue majuaní'a te ra hya xännbabi mi'da yø ja'i, ¿hanja'mø ngue hingui øt'a te ra hya xännbate 'mø? I εmbi ngue hingui ho di mpε yø ja'i, ¿hanja'mø ngue go i mpεε? ²² I εmbi ngue hingui ho di n'yots'om'mäi yø ja'i, 'nε go 'yots'om'mäisε. I εna ngue hingui nnu manho yø dahmu, pε nuyá p'uya, guehya pεsε'a ra mεnyu di mpεti p'ua ja ra nija ya. ²³ Di 'yεts'i ngue εna padi xandønho'a te ra hya mmamp'ua ja ra ley. Pε nuyá, guehya hingui øtya yø hya mmamp'ua ja ra ley ya, go guehya yø ts'oqui ya nguep'ua hingui nnu mansu Oja yø ja'i. ²⁴ I nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue εna: "Go ni ts'oquihua p'ua nnømman'ua Oja ya yø ja'i hingyø judío", i εnna hya.

²⁵ Nu ra ja'i bi mi ngue ra judío, ya xanho ngue'mø øt'e te gäma hya mmamp'ua ja ra ley ga 'yo yø mmijudíoui. Pε nu'mø hingui øt'e te gäma hya mmamp'ua ja ra ley, ya hinte di muui, madague'a bi mi ngue ra judío. ²⁶ A nu ra ja'i hingra judío, 'nε da 'yøt'e te mmamp'ua ja ra ley ga 'yo yø judío, ya rá ja'i Oja. Ya cohi tengutho 'mø dra judío. ²⁷ Nu ra ja'i ngue hingra judío pε øt'e te mmamp'ua ja ra ley, ya di nεqui xanho ngue ja rá ts'oqui ra judío. Porque ja ha nt'ot'i ra ley i ca, 'nε hingui øt'e te mmamp'ua ja ra ley i ca. ²⁸ I t'εmbi ngue ra judío, gue'a rá ja'i Oja'a. Pε himma juani ngue rá ja'i Oja ra ja'i nu'a høntho bi mi ngue rá basi ra judío, ogue n'youi ra hmεpya rá do'yo tengutho yø judío ngue n'youi ra circuncisión. ²⁹ A nu'a majuaní ngue rá ja'i Oja, gue'a ra ja'i hahrá mmæi ngue hεp'ua ra nts'o'a. Guehna ra ja'i nnu manho Oja na p'uya, madague'a ngue hingø nnu manho yø ja'i.

3

¹ Pε nuna ra hya dí mmangä, hindí mmangä ngue hinte di muui te bi 'yøt'Oja ngue bi huanhyø judío 'nε bi manda bi njapra hmεpya ngue ra circuncisión. ² Porque xangu ha rá nja ra hya. Porque gue'ua yø judío, ma datho ngue bi fätrá hya Oja. ³ A nuyá, nu 'da'ua yø judío ya, ya bi hεp'ua Oja. Pε, ¿ua rángue bi hεp'ua Oja'ua, ua go 'nε'a Oja da hεp'ua'a rá hya bi ma ngue da 'yøt'e? ⁴ Nu'a, hin'na'a. Madague'a gä yø fehni yø ja'i, pε nuna Oja hinjam'mø di fehni na. Nguna ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro, i εna: "Nu'i ma Oja'i, di nεqui ngue nu'a te ra hya guí mma, gä xanho. Hinjonni ja'i da bøni da 'yεmbi ngue hinga gue'a ra hya guí mma", i εna.

⁵ Pε xi'mø ngue gue'a ra nts'o dí øthu, ja di nεqui p'ua ngue tate xandønho Oja, ¿ndana ja ngue ga mmamhmu ya 'mø? ¿Ua da zä ga εmhmua ngue ya hinni 'yup'ua te da 'yørcahu Oja ngue da jacju ra castigo 'mø? Porque gue'a yø hya yø ja'i'a. ⁶ Nu'a ra hya'a, hinda zä ngue gue'a ga mmamhmu'a. Porque nu'mø ya hinni 'yup'ua te ørcahu Oja, ¿ha

di zä da hyaspabi rä güenda yø ja'i 'b'u'a nximhäi 'mø?

⁷ Pε xi'mø mmanna fehni n'na, ja di nequi p'u ngue nuna Oja i tate xandønho rá hya, porque hinjam'mø di fehni Oja, çua sä ga emhma ngue ya hinni 'yup'u da hasca rä güenda mä ts'oquihü na Oja 'mø? ⁸ Ya sätho ngue man'na xants'o te ga øthü 'mø, n'namhma ngue da zä ga mamhma ngue dí honnbahü ha di nequi ngue xandønho Oja. Nuna rä hya naya, i 'b'u i'da yø ja'i di yajpagui ngue engui ngue ngu'a rä hya dí xännbate. Pε himma juani ngue xants'o te dí xännbate. Nuya yø ja'i mman'a rä hya'a, guehya yø ja'i ni 'yup'u da ma rä castigo ya.

⁹ Xi ya 'mø, çua man'na tate xanho'u yø judío ngue gätho mi'da yø ja'i ya 'mø? Nu'a rä hya'a, hinda zä'a. Porque ya dí mmangä ngue ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, Gä ja yø ts'oqui. ¹⁰ Nup'u ja rä Maca Libro nt'ot'i p'u rä hya ngue ena: "Hinjonni ja'i di pøni ngue xtänho te ga 'yo, ni xinga n'na nc'ei. ¹¹ Hinjonni ja'i di pøni ngue di tini hanja rä hya. Ni xinga n'na nc'ei di pøni ngue da hyon'Oja. ¹² Gätho yø ja'i ya xa hyep'u Oja. Porque xøgue Gä rä m'medi ga 'yo. Hinjongui pøni ngue xtänho te øt'e, ni xinga n'na nc'ei. ¹³ Nu'mø bi nya yø ja'i, tengutho 'mø bi ma nts'ots'i p'u o rä ánima, njapü ga nts'o rä hya pønna ne. Gä rä fehni ga ya. Rä ndate n'youi yø hya pønna ne rä ja'i, tengutho rä pozü 'mø bi za rä ja'i n'youi rä ndate p'u ha sa. ¹⁴ Høndra ts'ate ga ya, hinjam'mø di ya manho. ¹⁵ Høndra nthote nne. ¹⁶ Nup'u ha ni ma, Gä rä nts'onj ørpa yø ja'i. ¹⁷ Nu'a da japi ngue hinda nsühø ja'i, hingui padi ha rá nja'a rä hya'a. ¹⁸ Ni xinga gue'a di so yø mmüi ngue da nu mansu Oja".

¹⁹ Nguna rä hya nt'ot'i p'u ja rá ley Oja. Janangue nuyá, hingui sä ngue to da 'yena ngue hin'yü rá ts'oqui. Porque nu'a te rä hya mmanna ley, i mman'a te ga 'yo yø ja'i ca'a rä ley'a. Guehna rä hya mman'Oja na ngue gätho yø ja'i 'b'u'a nximhäi, Gä ja yø ts'oqui. ²⁰ Nu'a te Gä rä nho di manda rä ley ga 'yo yø judío, hinjongui pøni ngue di øt'e. Janangue nuyá, nu to ena ngue ga 'yo'a te di manda rä ley, pε hinga gue'a di nyanná

te'a. Porque Oja bi unna ley para ngue ga pahmä ngue ja mä ts'oquihü.

²¹ A nuyá, rä hoga 'da'yo hya i mma ha rá nja rä hya ngue di hoga mä ts'oquihü Oja. Ya di nequi ngue bi hogatho mä ts'oquihü Oja, hinga gue'a rä ley ga 'yo yø judío i nhohmä ts'oquihü. Nup'u ja rä ley, nu'u yø pøngahya Oja bi 'bet'o rä hya ngue da zønna pa da yanju Oja. ²² Nuna Oja, di hoga mä ts'oquihü 'mø ga ec'eiü ngue ya bi yanju rä Jesucristo. Hønt'o bi zä mä ja'i da 'yec'ei, di hojpabi rá ts'oqui. Porque gätho yø ja'i, mahyonitho ngue guehna Oja di hojpabi yø ts'oqui. ²³ Porque gätho yø ja'i, Gä ja yø ts'oqui. Hinjongui pøni ngue di øt'a te rä nho i nne Oja ngue da 'yøtyø ja'i. ²⁴ Nuna Oja, rä matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga mä ts'oquihü. Porque rä Jesucristo gue'a bi gurca mä ts'oquihü'a. ²⁵ Nuna Oja, bá penhna Cristo para ngue yø hmi yø dä yø ja'i p'u da tho. Bi du ngue di hojpa yø ts'oqui gätho yø ja'i da 'yec'ei. Nu'mø mi du rä Cristo, ya bi nequi hanja rä hya ngue ya bi nhohyø ts'oqui yø ja'i. Nu'mø yø pa xa thogui, xa nzerpa yø ja'i na Oja, himbi menhna castigo ngue yø ts'oqui xa 'yøt'a m'met'o. ²⁶ Pε nuya ngue ya bi du rä Cristo, ya di nequi ngue njut'i gätho yø ts'oqui yø ja'i. A nuyá, ya dí haxhä njuani ngue Oja, njuantho rä ts'ut'abi øt'e, nu te'o gätho ec'ei rä Jesucristo, gue'u di hojpa yø ts'oqui'u.

²⁷ Xi ya, çhapü di nequi yø hya'u di 'yets'i, ena ngue ja tema nho bi 'yøt'e ngue i nhohyø ts'oqui ya? Ya hinha di nequi'a ya. Porque nu'a i nyanma tehü, hinga gue'a ngue ga øthü'a te mmamp'u ja rä ley'a. Sinoque nu'a i nyanma tehü, gue'a mä nt'ec'eiü ja'a. ²⁸ A nuyá, ya dí nnuhü ngue nu'a i nhohmä ts'oquihü, hinga gue'a ngue ga øthü'u yø hya mmamp'u ja rä ley ga 'yo yø judío'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue da t'ec'ei rä Jesucristo'a.

²⁹ Xi Oja, çua en'a ngue hønt'u yø judío yø Oja'a? Çuangui mman'Oja ngue 'nε'u hingyø judío yø ja'i Oja? Majuani ngue xquet'a 'nε'u. ³⁰ Porque nuna Oja, 'dase na. 'Nε guehna di hojpi gätho yø ja'i da 'yec'ei rä Jesucristo na, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, Gä di hojpi. ³¹ Xi ya, ngue

ja mā nt'ɛc'ɛih̄, ɥua da zä ga ɛmhm̄ ngue ya h̄inga ɔth̄a'a te rā n̄ho mm̄amp'ua ja rā ley ya'mø? 'Yo guj m̄man'a tengū'a. Hante gue m̄an'na gue'a di zäp'ua ga ɔth̄a'a te mm̄amp'ua ja rā ley'a.

4

¹ Xi mā m̄boxitah̄ rā Abraham, ɥte 'bɛ'a bi 'yøt'e ngue Oja bi hojpabi yø ts'oqui? ² Nu'mø ngue rā Abraham ja temā n̄ho bi 'yøt'e jan̄angue Oja bi hojpabi yø ts'oqui, ya säp'ua da 'yɛn̄a di 'yɛx'mø. Pɛ p̄a Oja ngue h̄ingui sä di 'yɛts'i. ³ I mm̄amp'ua ja rā Mac̄a Libro ha bi nja ngue Oja bi hojpabi rā Abraham ngue ɛn̄a: “Rā Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue di nja'a te rā hya xi xi Oja. Nu'a i 'yɛc'ɛi p'uya, Oja bi hojpabi”, i ɛn̄a. ⁴ A nuyá, nu'mø ngue to ɔt'a n'na rā 'bɛfi, nu'a rā nzäbi mā t'unni, ya hingrā matetho t'ørpe ngue'a te mā t'unni, sinoque thupi. ⁵ Pɛ Oja h̄ingui ɛnj̄a ngue ja temā 'bɛfi ga ɔth̄a ngue di hoga mā ts'oquih̄. Porque Oja, rā matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga mā ts'oquih̄. A nuyá, h̄ontho ga ɛc'ɛih̄ ngue Oja di nja'a te bi mā. ⁶ Rā David bi mā ngue rā mm̄enth̄i di nth̄eui yø ja'i nu'ua di hojpabi Oja, madague'a h̄ingui ɔt'e gätho'a te rā n̄ho ja ngue da 'yøt'e. ⁷ Bi 'yɛn̄a: “Ya rā mm̄enth̄i bi nth̄eui yø ja'i, nu'ua di punnbabi Oja. Ya h̄inda japrā castigo ngue yø ts'oqui x̄a 'yøt'e. ⁸ Ya rā mm̄enth̄i tho bi nth̄eui yø ja'i nu'ua ja yø ts'oqui 'nɛ di hojpatho Oja yø ts'oqui”, i ɛn̄a.

⁹ Xina rā mm̄enth̄i n̄a, ɥua h̄ondyø judío mm̄ɛpya yø do'yo di nth̄eui n̄a rā hya n̄a? Nu'a, h̄in'na'a. Sinoque 'nɛ'ua yø ja'i h̄inga mhm̄ɛpya yø do'yo di nth̄eui n̄a rā mm̄enth̄i n̄a. Porque dí xi'ah̄ ngue rā Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue di nja'a te rā hya bi xi Oja. Nu'a i 'yɛc'ɛi p'uya, gue'a i hojpabi Oja'a. ¹⁰ Xi'mø mi ma mahojpi rā Abraham, ɥua ya mhm̄ɛpya, ua gue tobe h̄imman̄i h̄m̄ɛpya 'mø mi ma mahojpi? Nuná, bi ma mahojpi hante ngue da h̄m̄ɛpya. ¹¹ M'mɛfa p'uya, rā Abraham bi njaprā h̄m̄ɛpya ngue rā circuncisión, gue'a bi n̄opa h̄m̄ɛpya Oja ngue ya bi hojpi ngue bi 'yɛc'ɛi. Jan̄angue nuyá, guehna rā Abraham i nn̄opa papá to gätho ja yø nt'ɛc'ɛi ya. Madague'a h̄ingui n'youi

rā h̄m̄ɛpya ngue rā circuncisión, pɛ Oja di hojpi. ¹² Xquet'a rā Abraham guehna bi n̄opa papá'ua to gä bi njaprā h̄m̄ɛpya ngue rā circuncisión. Pɛ h̄inga h̄ontho bi n̄opa papá ngue n'youi rā h̄m̄ɛpya, sinoque bi n̄opa papá ngue bi dennbabi rá nt'ɛc'ɛi bi nja rā Abraham hante ngue da h̄m̄ɛpya.

¹³ Nunā Oja, bi yarpabi n'na rā hya rā Abraham ngue nu'ua yø mbom'meto, di t'unna häi da gohmi gä rá nḡuni nximhäi. Pɛ h̄ingue i t'unna häi da gohmi ngue da t'ɛmbi bi 'yøt'e gätho'a te mm̄amp'ua ja rā ley. Nu'a, h̄in'na'a. Sinoque bi 'yɛc'ɛi ngue Oja bi hojpabi yø ts'oqui, jan̄angue bi t'un'na rā häi da gohmi. ¹⁴ Nu'mø di t'ɛnj̄a ngue jatho ga ɔth̄a te gä mm̄amp'ua ja rā ley, ja di n'nacj̄a'a te rā hya di yat'a Oja, ya h̄inte ni b̄ontho mā nt'ɛc'ɛih̄ 'mø. Xi mm̄angu'a rā hya di yat'a Oja p'uya, xquet'a h̄inte ni b̄ontho 'mø, porque gä ja yø ts'oqui yø ja'i. ¹⁵ 'Nɛ nu'a rā ley, rā castigotho n'youi'a. Nu'ua hap̄a fadi temā hya mm̄anna ley, ya pahyø ja'i ngue ja yø ts'oqui, porque h̄ingui ɔt'e te mm̄amp'ua ja rā ley.

¹⁶ Nunā rā hya di yat'a Oja, i mma ngue gue'ua yø ja'i da 'yɛc'ɛi, di japi. Ya di nɛqui p'uya ngue Oja rā matetho bi 'yøt'e ngue di japi to da 'yɛc'ɛi. H̄ingui m̄man'Oja ngue da h̄ont'ua to da 'yøt'e te mm̄amp'ua ja rā ley di japi. Porque rā ja'i ja rá nt'ɛc'ɛi tengutho rá nt'ɛc'ɛi bi nja rā Abraham, ya guehna rā Abraham i nn̄ope ngue rá papá rā 'yɛc'ɛi. ¹⁷ Guehna i nne da man̄a hya bi xi Oja rā Abraham ngue bi 'yɛmbi: “Ague Abraham, ga ɔt'a ngue guí cohi grá papá ya. Porque xangu ni basi di nxandi gä rá nḡuni nximhäi”, bi yɛmbi. Nunā rā Abraham bi 'yɛc'ɛi te bi man'Oja, porque Oja i sä da 'yøt'e ngue di b̄ennate'ua to ya x̄a ndu. Ximmi sä da 'yøt'e ngue di m'm̄ua yø basi tobe h̄ingui 'b̄ei.

¹⁸ Rā Abraham bi xi Oja ngue di m'm̄hrá basi, nunā rá basi di m'm̄ui, di nxandi ndap'ua bi zä gä rā ximhäi. 'Nɛ h̄ingui sä di 'bede hangū ga ngu. Rā Abraham h̄imbi badi ha di zä di nja n̄a rā hya n̄a, pɛ nu'a te rā hya bi xi Oja, bi 'yɛc'ɛi ngue di nja. ¹⁹ Rā Abraham rá nzɛgui ya mm̄emi 'b̄ua n'na ciento njeya. Rā Sara p'uya, xquet'a

ya ra bødac'ei. Ya xi thohyø pa p'u xti m'mährá basí. Pé ra Abraham himbi'behra nt'ec'ei bi nja. ²⁰ Hinjam'mø bi nyobeni. Sinoque n'nat'a bi beni ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Bi hya ra ts'edi ec'ei tho ngue di m'mährá basí xi xi Oja ngue di m'mai. Janangue εspatho Oja. ²¹ Nuna ra Abraham ya man'natho di segura p'uya ngue Oja i ja rá ts'edi da 'yøt'a te gäma hya di yat'i ngue di nja. ²² Nuna rá nt'ec'ei bi nja ra Abraham, guehna i hojpa bi Oja yø ts'oqui mi ja na.

²³ Nu'mø mi ma nt'ot'i ra hya ngue ya bi ma mahojpi ra Abraham, hin'i ma nt'ot'i na ra hya na ngue høntho da hnu manho ra Abraham. ²⁴ Sinoque bi ma nt'ot'i na ra hya na, ja ga pahmu p'u ngue Oja xquet'a di hogah 'mø ga ec'ei hu na Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate ma Hmu hu Jesucristo 'mø mi du. ²⁵ Nuna ra Jesús, bi n'uni bi tho ngue bi gurca ma ts'oquih. M'mefa p'uya, bi bennate. A nuyá, gue'a i hogah Oja'a ya.

5

¹ Ya bi nhohma ts'oquih ngue dá ec'ei hu na ma Hmu hu Jesucristo. Conná guehra Jesucristo ya dá nhojpa hu Oja. ² Ya dá tinnbah rá mate Oja ngue dá ec'ei hu ra Jesucristo. 'Nε dadi johyah ngue bá ep'u ra pa ga nnu hu'a ra nho di un'Oja. ³ Pé hinga høndra nho di un'Oja gdá johyah ya, sinoque 'nε'mø dí säh ra n'u jatho ga johyah. Porque nu'mø sä ra n'u n'na, ja fap'u ngue seti hangu ra n'u sä ra ja'i. ⁴ Nu'mø dí seti hangu ra n'u dí thohmu, ya nnu manhoju Oja 'mø. A nu'mø ya nnu manhoju Oja p'uya, ya dí pahmu ngue bá ep'u ra pa ga nnu hu'a ra nho di uni. ⁵ Nuna ra nho ja ngue di n'nacju, hinga fehnitho na. Porque ya bá 'benngah ra Espiritu Santo ga n'yohu, gue'a xoga ma mmaih ha gdá pahmu ngue majuaní di macju Oja'a.

⁶ A nuju, hindá zä ngue ga honse ha di nyamma tehu. Pé bi zonna pa bi nja'a te bá san'Oja, ngue ra Cristo bi du conná guehma ts'oquih. ⁷ Conque nuju, hinjonni ja'i di pøni da 'yenná te da tho conná guehra mmic'ei ui, madague'a ra hoja'i'a ja ngue da tho. Pé rá nze gui 'bui te'o da 'yenná te da tho conná gue'a ra

ndø hoja'i. ⁸ A nuyá, di nequi xanho ngue di macju Oja, porque ra Cristo bi du conná guehju, conque ja ma ts'oquih. ⁹ Ra Cristo ya bi du ngue bi hoga ma ts'oquih. Janangue nuyá, man'natho dí haxhu njuani ngue ya bi yanju p'u ja ra castigo di nja'mø rá nze gui. ¹⁰ Conná guehma ts'oquih, mama nsaih Oja. Pé bi 'yøt'Oja ngue da nhojpa hu conná gue'a i du rá Ts'unt'u. A nuyá, ya dadi n'amigohu Oja ya. Ya man'natho dí haxhu njuani ngue hinguí encju ra Cristo, sinoque 'bui ngue da yanju p'u ja ra castigo. ¹¹ Pé hinga høntho ga johyah ngue ya bi yanju p'u ja ra castigo, sinoque ma datho dadi johyah ngue ya dá nhojpa hu Oja conná guehna ma Hmu hu Jesucristo.

¹² Nua ja ra ximhäi, n'na nc'ei tho rá mudi bi 'yøtra ts'oqui. Ja bá fap'u ra ndate p'uya ngue'a ra ts'oqui bi nja. Janangue nuyá, nu gätho yø ja'i 'bui, Gä i tu porque Gä øtra ts'oqui. ¹³ Nu yø ja'i bi m'mai hante ngue da fahra ley bi 'yøtra Moisés, Gä bi 'yøtra ts'oqui. Nu'u yø ja'i'u, hinguí sä da 'yena ngue hinguí padi ndana'a ra nho ja ngue da 'yøt'e. ¹⁴ Di nequi ngue ra ts'oqui bi 'yøtyø ja'i, porque Gä bi du. Rá madi tho ra Adán bi 'yøtra ts'oqui, m'mefa p'uya gätho mi da yø ja'i bi 'yøtra ts'oqui, madague'a ngue hinga 'da'iguui ra ts'oqui bi 'yøtra Adán.

Nu'a te ra ts'oqui bi 'yøtra Adán, gue'a bi ts'oni gätho yø ja'i'a. Pé m'mefa bi m'mähra Cristo, guehna bi 'yørpabi ra nho yø ja'i na. ¹⁵ Ja uana te bi nja ngue ra Adán bi 'yøtra ts'oqui, ximmi ja uana te bi nja ngue'a rá mate Oja bi 'dacju. A nuna ra Adán, mi zä mi 'yøtra ts'oqui, xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue bi du. Pé nuna ra Jesucristo guehna bá hannbabi rá mate Oja, 'nε xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue di nyani. Man'na ja ts'editho te bi 'yøtra Jesucristo ngue ra Adán. ¹⁶ Nu'mø mi mudi bi nja ra ts'oqui, bi man'Oja ngue nu'a ra ts'oqui, di nja ra njut'i ngue ra castigo. Pé nu'mø ya mandøngu dyø ja'i øtra ts'oqui, nuna Oja bi ma ngue da 'yøtra mate di nhojpathoui yø ja'i ja yø ts'oqui. ¹⁷ Co nuna n'na nc'ei bi 'yøtra ts'oqui, m'mefa p'uya, gätho yø ja'i ja

ngue da tho ra ndate. Pe nu to ga di nthui ra mate Oja ngue di punnba yø ts'oqui, di t'unna 'da'yo te conná nguehra Jesucristo.

18 Nuna ra Adán bi 'yøtra ts'oqui, gátho yø ja'i mi ja ngue da ma ra castigo. Pe nuna ra Jesucristo bi 'yøtra nho, gátho yø ja'i ja ngue di tocabi da ma mahojpi yø ts'oqui 'ne di nthui ra 'da'yo te. 19 Ra Adán himbi 'yøt'e te bi xi Oja, mandøngu dyø ja'i bi gohi ngue yø 'yøt'its'oqui. Pe ra Jesucristo ngue bi 'yøt'e te bi xi Oja, ya mandøngu dyø ja'i di tocabi ngue di hojpabi Oja.

20 Nuna ra ley, bi ma nt'ot'i para ngue man'na gdá padi ngue ja ma ts'oquih. A nuyá, nu'mø dí padi ngue xangu ma ts'oquih i ja, ya man'na gdá pahma ngue nuna ra mate Oja bi 'dacj, ma datho ngue xangu na. 21 Janangue nuna ra ts'oqui xa bennga ma mmaih, gue'a bá hanngah ra ndate'a. Pe nuyá, ngue ya bi bennga ma mmaih rá mate Oja ya, guehna bá hanngah ra 'da'yo te naya, ngue ya bi ma mahoqui ma ts'oquih conná nguehma Hmuha Jesucristo.

6

1 ¿Ndana exa ja ngue ga øth ya'mø? ¿Ua sä ngue ga sigue ga øth yø ts'oqui n'namhma ngue nuna Oja man'na xangu rá mate di 'dacj? 2 Nu'a, hinguí sä'a ngue ga sigue ga øth yø ts'oqui. Sinoque ya bi zep'a'a te ra ts'oqui xtá øth m'met'o. ¿To go ena ngue ga sigue ga øth yø ts'oqui? 3 ¿Ua hinguí pahma ngue nu to gátho ya dá nxixyah, ya dá mbenth ra Jesucristo? Nu'a i du'a, xquet'a tengutho 'mø ya dá tuh. 4 Nu'mø ma nxixyah, ya dí ør'ma güendah ngue ya bi zep'a'a ra nts'o xtá øth m'met'o. Entho ya bi ma nt'äguigah tengutho ra Cristo ngue bi t'ägui. Pe nuna ra Cristo conná ts'edi rá Papá bi japi ngue bi bennte p'a bi t'ägui. A nuj ya, tengutho 'mø ya dá bennteh ngue ma'da'yo dá m'mahm. 5 Porque nu'mø dí øth ra güenda ngue ya dá tuh tengutho ra Cristo ngue bi du, xquet'a ya dí øth ra güenda ngue ya ma'da'yo høndá m'mahm tengutho ra Cristo ngue ma'da'yo bi m'mai.

6 Nu'mø mi 'dømba ja ra pont'i ra Cristo, tengutho 'mø ngue ma do'yoh bi 'dø'mi. Porque ya bi zep'a yø ts'oqui xtá øth m'met'o, ya hinni mantho di mandagah ra ts'oqui tengutho 'mø gdi øt'e ngue ma hmuha'a. 7 Porque nu ra ja'i øtrá güenda ngue bi du rá do'yo, ya bi hyep'a ra ts'oqui. 8 Pe nu'mø dí ør'ma güenda ngue ya dá tuh 'mø mi du ra Cristo, ya dí ec'eh ngue ma'da'yo høndá m'mahm tengutho ra Cristo ngue ma'da'yo hombi m'mai. 9 Porque dí pahma ngue nu'mø mi du ra Cristo, bi bennte, 'ne ya hinni mantho da du. Sinoque 'bui para zantho. 10 Ra Cristo n'na nditho bi du conná nguehyø ts'oqui yø ja'i. A nuyá ngue ya 'bui, ga 'buhya ngue ørpabi rá pähä Oja. 11 Da guecja ya, ma ga njath p'uya, ga øth ngue ya bi zep'a ra ts'oqui ngue ya ma n'yoh ra Jesucristo. Ya gdá 'buhma'a ya ngue ga ørpah rá pähä Oja.

12 Janangue nuyá, mente yø pa dí 'buhma ua ja ra ximhäi, ya hinni mantho ga unhna ra 'yu'a ra ts'oqui. Hinga nneh ngue da dajpah'a tengue rá pähäse ma do'yoh. 13 Hinga unna 'yu ma mmaih ngue ga øth ra nts'o. Sinoque ma ga unma mmaih Oja ngue ra nho ga øth. Porque ya ma'da'yo høndá m'mahm. 14 Nu'a ra ts'oqui xí bennga ma mmai ngue madi mandagah, ya hinni mantho di mandagah'a ya. Nu'a ra ley mi haxra güenda ngue ma ts'oquih, ya hinni mantho hascah ra güenda'a ya. Porque Oja, ra matetho bi 'yøt'e ngue bi yangthogah.

15 Ya bi nyamma teh, pe hinga gue'a ngue ga øth te ga mmamp'a ja ra ley i nyamma teh. Sinoque Oja ra matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga ma ts'oquih. Xi ya, ngue ya bi ma mahoqui ma ts'oquih, ¿ua sä ga sigue honga øth yø ts'oqui? Nu'a ya hin'na'a. 16 Ya guí pahma ngue nu'mø ga homma hmu di mandagah, ya dí oh rá 'ye'a ma hmuha. Janangue nuyá, nu'mø ga øt'e ngue ma hmuha'a ra ts'oqui, ya jatho ngue ga tuh 'mø. Pe nu'mø ga øt'e ngue ma hmuha Oja, ya di hoga ma ts'oquih. 17 A nugä, dadi ja mammadi Oja porque ya gá hyehm p'a ra ts'oqui xí bent'a ni

mm̄ih̄. 'N̄ε ya gá un̄ni mm̄i gá 'ȳεc'ε̄i'a r̄a hȳa bi s̄ān'n̄ah̄. ¹⁸ Ya bá nj̄uc'ah̄ p'̄u ja r̄a ts'oqui. A n̄uyá, gá gue'a r̄a n̄ho guí nn̄ope n̄i hm̄uh̄ ya. ¹⁹ N̄un̄a r̄a hȳa dí mm̄angä, dí hon̄i te n̄na hȳεj̄pa r̄a hȳa, n'namh̄ma ngue d̄a d̄ini x̄anho n̄i mm̄ih̄ hanja r̄a hȳa. A n̄uyá, n̄u'm̄o ȳo pa x̄a thogui, x̄cá un̄hn̄a r̄a 'ȳu'a r̄a n̄ts'o ngue m̄i tap'ah̄, mathoguiho ȳo ts'oqui x̄cá 'ȳōth̄. P̄ε n̄uyá, d̄am̄i un̄ni mm̄ih̄ ngue gá r̄a n̄ho guí 'ȳōth̄ ya. Jan̄angue nu'a te gá guí 'ȳōth̄, d̄a gue'a te rá 'b̄efi Oj̄a guí 'ȳōth̄.

²⁰ Nu'm̄o ȳo pa x̄a thogui ngue gá r̄a n̄ts'o xtá øth̄, h̄in̄m̄i pad̄i gá øth̄ r̄a n̄ho. ²¹ ¿Teni 'b̄ε'a d̄a tah̄m̄a ngue'a r̄a n̄ts'o xtá øth̄? Porque r̄a 'b̄ε'is̄ath̄o te xtá øth̄. Gá r̄a nd̄ate bá n'youi. ²² P̄ε n̄uyá, ya d̄a p̄ømhm̄a p'̄u ja r̄a ts'oqui ya, ya ȳo m̄εfigah̄ Oj̄a ya. Jan̄angue ya ȳo ja'igah̄ Oj̄a 'n̄ε ya di 'dac̄j̄a r̄a te para z̄anth̄o. ²³ Nu'a r̄a nj̄ut'i ngue r̄a ts'oqui, gue'a r̄a nd̄ate'a. P̄ε nu'a di un̄'Oj̄a, gue'a r̄a te para z̄anth̄o di 'dac̄j̄a r̄angue dí n'yoh̄ mā H̄m̄uh̄ Jesucristo.

7

¹ Ague mā zi c̄u'ah̄, ya guí pah̄m̄a ngue r̄a ley i ja, i ja rá ts'edi r̄a ley ngue d̄i m̄anda r̄a ja'i m̄ente 'b̄ai. P̄ε nu'm̄o bi d̄u r̄a ja'i, ya h̄in̄ni manth̄o d̄i m̄anda r̄a ley r̄a ja'i. ² Ya guí nn̄uh̄ tenguth̄o n'na r̄a x̄isu 'm̄o bi nth̄ati, i ja n'na r̄a ley hap̄a m̄ma ngue h̄in'ȳa r̄a nt'edi d̄a hȳεp'̄u rá d̄amme r̄a x̄isu. P̄ε nu'm̄o ya bi d̄u rá d̄amme, ya bi xot'a r̄a ley m̄i samm̄ra x̄isu. ³ P̄ε nu'm̄o h̄ondi nth̄at̄ra x̄isu 'n̄ε 'b̄ut̄rá d̄amme, ya r̄a ts'oqui øtr̄a x̄isu. A nu'm̄o bi d̄u rá d̄amme, ya bi xot'a r̄a ley m̄i ja ngue r̄a nth̄ati. Ya s̄a d̄i nth̄ati mah̄on'a, 'n̄ε ya h̄ingr̄a ts'oqui øtr̄a x̄isu ngue d̄i nth̄ati.

⁴ A n̄uya mā zi c̄u'ah̄, ya dí øtr̄a güenda ngue d̄a t̄uh̄ p'̄u ja r̄a pont'i bi d̄u r̄a Cristo. Nu'a r̄a ley m̄i sangbah̄, ya bi xotr̄a hȳa'a ya. Ya h̄ind̄i mandagah̄ r̄a ley ya. Ya mā n'yoh̄'a r̄a Cristo bi b̄enn̄ate p'̄u ha bi t'äḡui. Ya d̄a z̄a gá ørpah̄ rá 'b̄efi Oj̄a ya. ⁵ Nu'm̄o ȳo pa x̄a thogui, gá r̄a n̄ts'o xtá n'yoh̄. Mā pah̄m̄a'a te mm̄amp'̄u ja rá ley Oj̄a, ε̄na man'na bi 'yan̄nḡa mā mm̄ih̄ r̄a ley ngue r̄a ts'oqui gá øth̄. P̄ε nu'a r̄a

n̄j̄ut'i ngue r̄a ts'oqui, gue'a r̄a nd̄ate'a. ⁶ P̄ε ya bi xotr̄a hȳa'a r̄a ley m̄adi mandagah̄ ya. Porque ya dí øth̄ r̄a güenda ngue ya d̄a t̄uh̄. A n̄uyá, mā'da'yo d̄a m'm̄ah̄m̄a para ngue gá ørpah̄ rá 'b̄efi Oj̄a. Guehn̄a r̄a Esp̄iritu Santo di 'dac̄j̄a r̄a pähä gá ørpah̄ rá 'b̄efi Oj̄a ya, p̄ε h̄inna øth̄ rá 'b̄efi Oj̄a ngue gá s̄uh̄'a te mm̄amp'̄u ja r̄a nyogui ley.

⁷ Ngue ya dí mm̄angä n̄a r̄a hȳa n̄a, ¿ua guí ε̄mhm̄a ngue dí m̄ma ngue ya h̄ingui ho rá ley Oj̄a? Nu'a, h̄in'na'a. Sinoque r̄a ley x̄and̄onho. Xi'm̄o ngue h̄ind̄i ja r̄a ley, ya h̄inx̄c̄a pah̄m̄a te 'b̄ε'a n̄a r̄a ts'oqui 'm̄o. Tenguth̄o mm̄anna ley ngue ε̄na: “Yo guí n̄neh̄ n'na r̄a cosa ngue n'nan'yo to rá mm̄eti”, i ε̄na. Jan̄angue n̄uyá, dí pah̄m̄a ngue r̄a ts'oqui dí øth̄ 'm̄o dí n̄neh̄ n'na r̄a cosa ngue n'nan'yo to rá mm̄eti. ⁸ Nu'm̄o mā pah̄m̄a te mm̄amp'̄u ja r̄a ley, ε̄na man'na bi hac̄j̄a r̄a ts'edi ngue dí n̄neh̄ n'na r̄a cosa nu'a n'nan'yo to rá mm̄eti. M̄ente r̄a pa h̄imb̄i f̄adi te mm̄amp'̄u ja r̄a ley, h̄ind̄i n̄εqui te 'b̄ε'a n̄a r̄a ts'oqui. ⁹ N̄ugä, nu'm̄o h̄immará pad̄i te mm̄amp'̄u ja rá ley Oj̄a, ya dí ε̄na ngue x̄anho te dí øt'e. P̄ε nu'm̄o mā pad̄i te mm̄amp'̄u ja r̄a ley, bi d̄in̄ma mm̄i p'̄uya ngue h̄ind̄i øt'e te mm̄amp'̄u ja rá ley Oj̄a. Ya d̄a pad̄i ngue ja ngue gá m̄ma r̄a castigo ngue mā ts'oqui. ¹⁰ Porque n̄un̄a r̄a ley m̄i ja ngue x̄ti 'dac̄ra 'da'yo te 'm̄o x̄c̄a øt'e te gá d̄i m̄anda, guehn̄a r̄a ley bi z̄ännḡui ngue gá m̄ma r̄a castigo n̄a, porque h̄ind̄a øt'e te d̄i m̄anda r̄a ley. ¹¹ Nu'a r̄a ts'oqui m̄i jagui, gue'a m̄i h̄ärc̄a mā n'yomf̄ε̄ni'a, dí ε̄na ngue d̄a z̄a gá øt'e te gá mm̄amp'̄u ja r̄a ley. P̄ε n̄up'̄u ja r̄a ley p'̄uya, dá timp'̄u m̄ma ngue gá m̄ma r̄a castigo ngue mā ts'oqui.

¹² Jan̄angue n̄un̄a rá ley Oj̄a, x̄and̄onho n̄a. Nu te ḡama hȳa d̄i m̄anda, ḡath̄o x̄and̄onho. ¹³ H̄ingui s̄a gá ε̄mhm̄a ngue h̄ingui ho rá ley Oj̄a ngue i m̄ma ngue jath̄o gá mm̄äh̄ r̄a castigo. Nu'a ja ngue gd̄a m̄äh̄ r̄a castigo, ngue ja mā ts'oquih̄. Jan̄angue co nu'a te ḡama hȳa mm̄anna hoga ley, gue'a guí n̄εqui ngue x̄and̄onts'o mā ts'oquih̄'a.

14 Dí pahm̄a ngue nu'a ra ley, gä gue'a ra hoga hya bi un'Oja i mmamp'ua. Pɛ nuju ngue dyø ja'ithoh̄a, gä gue'a ra ts'oqui xa bɛnnga ma mm̄aih̄a. 15 H̄indí padí hanja te nmi øt'e. Porque nu'a ra nho nmi nne ga øt'e, h̄inga gue'a nmi øt'a. Nu'a tengue h̄indí nnu manho p'uya, go gue'a dí øt'a. 16 Pɛ nu'mø ngue 'nɛqui h̄indí nnu manhose te dí øt'e, ya dí padí ngue nu'a te ra hya mmamp'ua ja ra ley, xandønho. 17 Janangue nuyá, h̄ingui nne ma mm̄ai ngue dá øt'a te ya xtá øt'e. Sinoque gue'a ra ts'oqui mi jagui, gue'a go di mpɛ'a ngue'a te xtá øt'e. 18 Porque dí padí ngue h̄in tema nho xtá øt'e. Nu'a ra nho nmi nne ga øt'e, h̄imbí zä xcá øt'e. 19 H̄indá øt'a te ra nho nmi nne ga øt'e, sinoque nu'a te ra nts'o h̄indí nnu manho ngue ga øt'e, gue'a xtá øt'a. 20 Janangue nuyá, nu'mø xtá øt'ä'a ra nts'o h̄indí nne ga øt'e, pɛ h̄ingo dadi jagä'a, sinoque gue'a ra ts'oqui xa bɛnnga ma mm̄ai, gue'a go di ja'a.

21 Nguna ra hya xtá thocä ya. Nu'mø nmi nne ga øtra nho, pɛ xøgue høntra nts'o mi so ma mm̄ai ga øt'e. 22 A nugui, dadi hogä'a te ra hya mmamp'ua ja rá ley Oja. 23 Nua ja ma mm̄ai mi ja ua n'na ra n'yomfɛni ngue h̄inmi nnu manho'a te ra nho nmi sänni ga øt'e. Pɛ nuna ra hya na, nu'a ra ts'oqui xa bɛnngagui ma mm̄ai, gue'a h̄inmi nneque ga øtra nho'a. 24 Pɛ huɛcate yø ja'i njap'ua. ¿Te'o da zä da yaní ngue hinda thohra castigo ja ngue da thogui? 25 Porque conná n'yomfɛni ra ja'i i nnu manho'a te ra nho mmamp'ua ja rá ley Oja. Pɛ nu rá do'yo ra ja'i, gä gue'a rá pähä ra ts'oqui i nne da 'yørpe. Pɛ dadi ja mammaði Oja ngue ma Hmuh̄a Jesucristo go bi zä bá jagah̄a p'ua ja ra nts'o'a.

8

1 A nuyá, ngue ya ma n'yoh̄a ra Jesucristo ya, ya h̄inga mmähä ra castigo ya. Porque nu to n'youi ra Jesucristo, ya bi n'uní ngue gue'a ra Espíritu Santo da xännbi te da n'yo. Ya h̄inni mantho ngue øtra nts'o mi ja rá mm̄ai m'mɛt'o. 2 A nuyá, i ja rá ts'edi ra Espíritu Santo ngue di 'dacja ra 'da'yo te ngue man'yoh̄a ra Jesucristo. Ya bá jagah̄a

p'ua ja rá ts'edi ra ts'oqui madi mandagah̄a, ya bi yanju ngue ra castigo mi ja ngue ga thohm̄a. 3 Dá pahm̄a hanja'a rá ley Oja, pɛ h̄imbí hyät'i bi gugah̄a p'ua ja rá ts'edi ra ts'oqui'a ra ley. Porque h̄imbí zä dá øth̄a gätho'a te gäma hya di manda ra ley. Pɛ nuna Oja bi yanju. Bi 'yøt'e ngue bi nja'i rá Ts'unt'ua bá pɛnhua. Bi hnu ngue ra ja'i, pɛ h̄imbí 'yøtra ts'oqui. Guehna bi tho na ngue bi gurca ma ts'oquih̄a. Bi hyɛjpabi rá ts'edi ra ts'oqui xi bɛnnga ma mm̄aih̄a. 4 Nguna bi 'yøt'e, porque bi nepe ngue gue'a ra Espíritu Santo da gägbah̄a ra 'yu gdá n'yoh̄a, n'namhma ngue da zäp'ua ga øth̄a ra nho mmamp'ua ja ra ley. Pɛ nu'a ra nts'o mi ja ma mm̄aih̄a m'mɛt'o, ya h̄ingui sä ngue ni mantho ga øth̄a'a ya.

5 A nu ra ja'i ngue rá n'yomfɛniɛ jaqui te ga 'yo, hønt'a te ra nts'o ga 'bäh̄yø ja'i di ja ndumm̄ai ngue øt'e. Pɛ nu ra ja'i ngue gue'a ra Espíritu Santo di unna hoga n'yomfɛni ga 'yo, gue'a ra ja'i ngue hønträ pähä Oja di ja ndumm̄ai ngue øt'e. 6 Janangue nuyá, nu to di ja ndumm̄ai ngue da 'yøtra nts'o ga 'bäh̄yø ja'i, da ma ra castigo. Pɛ nu ra ja'i di ja ndumm̄ai ngue gue'a rá pähä Oja da 'yørpe, gue'a ra ja'i hu rá mm̄ai ngue di t'unna 'da'yo te'a. 7 Nu yø ja'i ngue hønträ nts'o di ja ndumm̄ai ngue øt'e, guehya yø nsaiui Oja ya. Porque h̄ingui nne da 'yɛc'ɛi te mmamp'ua ja rá ley Oja. Ni xinga gue'a Oja di sä ha di 'yɛc'ɛi. 8 Janangue nuyá, nu'ua yø ja'i ngue hønträ nts'o di ho da 'yøt'e, guehya h̄ingui nnu manho Oja te ga 'yo ya.

9 Pɛ nuju ngue ya dá hehm̄a p'ua ra nts'o, gue'a ra Espíritu Santo i cägbah̄a ra 'yu nna 'yoh̄a. Porque ra Cristo bá pɛnhna Espíritu Santo ngue di n'youi te'o gä ɛc'ɛi. A nu yø ja'i ngue h̄ingui n'youi ra Espíritu Santo, guehya yø ja'i h̄ingui ɛc'ɛi ra Cristo ya. 10 Nu ma do'yoh̄a, ya bá ɛp'ua ra pa da du ngue ra ts'oqui i ja. Pɛ ngue dí n'yoh̄a ra Cristo, nu ma teha di sigue di m'matho, porque ya bi hoga ma ts'oquih̄a Oja. 11 Nuna Oja bi japi bi bɛnna te ra Cristo 'mø mi du. Xquet'a da japi di bɛnna te ma do'yoh̄a 'mø ya xtá ndu, porque ya dí n'yoh̄a ra Espíritu Santo.

12 Ague ma zi cu'ah̄a, i ja ts'editho ga øth̄a'a te ra hya xänngah̄a ra Espíritu Santo. Ya hinda dajpah̄a ra nts'o so ma mm̄aih̄a.

13 Porque nu'mø ga siguethohu ra nts'o xtá øthu m'met'o, ya ga mmähä rä castigo. Pe nu'mø ga øthu'a te xänngahu rä Espiritu Santo, ngue ga hehmu p'u rä nts'o, ya di 'dacju rä 'da'yo te para zantho.

14 A nuyá, nu to gätho ya ga 'yo'a te rä hya xänbabi rä Espiritu Santo, gue'u yø basi Oja'u. 15 Ya mä n'yohu rä Espiritu Santo ya. Ya hingui ja ngue hønga nsuhu ya, tengutho n'na rä ja'i 'mø su rá hmu. Porque majuaní ngue ya yø basigahu Oja ya. Nuna rä Espiritu Santo dí n'yohu, guehna annga mä mmähü nã ngue dí emphu Oja: "Mä Papá'i", dí emphu. 16 A nuna rä Espiritu Santo dí n'yohu, guehna øt'e ngue dí pahmu p'u ja mä mmähü ngue ya yø basigahu Oja nã. 17 Pe ngue ya yø basigahu Oja ya, xquet'a di tocagahu'a rä nho di yat'Oja di uní. Tengutho rä nho di t'unna Cristo, ngut'atho di n'nacju. A nuyá, nu'mø dí nne di n'nacju nã rä nho di t'unna Cristo ya, pe gue'mø ga n'uní ga sähu rä n'u tengutho rä n'u bi zã rä Cristo.

18 Ma ga ør'mã güendahu ya, ngue zits'arbu dí sähu rä n'u ya, porque nu'a rä nho di 'dacju Oja m'mefa, mä datho xandøngu'a. 19 Nu te gäma cosa bi zän'Oja ngue ja ua ja rä ximhäi, a nuyá, i ndø'matetho asta gue'mø da zønna pa xa nzän'Oja ngue di unna nho yø basi. 20 Porque Oja bi hocra ximhäi, pe bi nts'om'mø mi man'Oja ngue di njapra castigo'a rä ts'oqui bi 'yøtra Adán. Pe xquet'a Oja bi zänni ngue da 'yehra pa mahønda gom'da'yo rä ximhäi. 21 Gue'a rä pa'a ngue ya hinni mantho di nja rä ndate'a rä ximhäi'a. Ya händi nts'onnyø cosa nu'u ja yø te. Nuya yø hya ya, gä guehya di nja'mø bi zønna pa di unna nho yø basi Oja ya. 22 A nuyá, dí pahmu ngue nu'a te gäma cosa ja ua ja rä ximhäi, gä sä rä n'u, i dants'i tengutho 'mø bi zønna ora di m'mührã basi n'na rä xisu i sä rä ndate, i njarbutho yø cosa ja ya. 23 'Në hinga hønt'a te ja nximhäi sä rä n'u, xquet'a 'necju dí nnehu ngue da tho'a rä n'u dí sähu, da 'yehra pa ngue da gom'na'yo mä do'yohu. Ya di nequi ngue dyø basigahu Oja p'uya. Madague'a ngue ya dí n'yohu rä Espiritu Santo, pe dí

nne ga nuhu te gäma nho di nja m'mefa. 24 A nuyá, ya dí ec'ei hu ngue di nja'a te mman'Oja, janangue bi yanju. Pe xi'mø ngue ya bi nja te mman'Oja, ya hingui ja ngue te nimantho ga tømhmü 'mø. 25 A nuju, dí tømhmü'a te ja ngue di nja m'mefa. Ma ga sethu'a te gä rä n'u dí thomhmü, asta gue'mø di nja'a te dí tømhmü di nja.

26 A nujá, nu'mø dí nne ga mmat'Ojahü 'në händi padí te ga xihmu Oja, go rä Espiritu Santo i fäxte. Madague'a rä jats'itho nna bëmhmü Oja, pe rä Espiritu Santo go øt'a ngue i cohi ngue rä mhmat'Oja'a rä hya hingui pøts'e ga mmamhmü. 27 Porque nuna Oja, ya padí tema hya ja mbo mä mmähü. I tini tema hya i nne da manna Espiritu Santo. Porque nu'a te rä hya nne Oja ngue di ts'ofu, go rä Espiritu Santo'a äpra mate Oja connã ngueju.

28 Dí pahmu ngue nu to gä dadí mahmu Oja, gue'mø xanho ogue xan'u te dí thohmu, pe Oja honi ha gui japi ngue da 'yørcahu rä nho. Porque ya xpa nzän'Oja tengü ga cohmu m'mefa. 29 Hante ngue di nhohra ximhäi, nuna Oja ya padí te'o ja ngue da 'yec'ei m'mefa, guehya yø ja'i bi zänni ngue da gohi tengutho rá Ts'ant'u Oja ya. Janangue nuna rá Ts'ant'u Oja, guehna 'bet'o nã ngue di ncuui gätho yø 'yec'ei. 30 Nuna Oja, ya mam'met'o xpa nzänni te'o ja ngue da zofo, guehya yø ja'i bi zohya. A nuya yø ja'i bi zofo, ya bi hojpabi yø ts'oqui. Nuya yø ja'i ya bi hojpabi yø ts'oqui, bá ep'u rä pa da gohyø ja'i tengutho rá Ts'ant'u Oja.

31 ¿Ndana man'na rä hya ja ngue ga mmamhmü 'mø? Ya mä amigohu Oja ya. Nu te'o nne da zæcju ya, ya hinte di muui'u ya. 32 Nuna Oja himbí nya rá mmähü ngue bá penhua rá Ts'ant'u ngue bi du connã ngueju. Ja dí haxu p'u njuani ya ngue nu te gäma hya bi man'Oja ngue di 'dacju, di 'dacju'a. 33 Gätho gahu, ya xa huanngahu Oja, ya hingui sä to da 'yëmbi ngue ni mantho ja mä ts'oquihu. Porque guesu Oja bi hoga mä ts'oquihu. 34 Ya hinda zã to da 'yëna ngue ga mmähä rä castigo. Porque ya bi du rä Cristo connã ngueju, 'në bi bennate, ya bí 'bur'u ja rá n'yëi Oja ya. A nuyá,

gue'a zant'a ma mäxtehu p'u ha 'bu Oja'a ya. ³⁵ Ya hinte da zä da hyaquí te guí macju ra Cristo. Madague'a ga sähü ra n'u, pe ngutho di macju ra Cristo. Ogue tu ma mmähü, pe ngutho di macju. Ogue sacju yø ja'i, pe ngutho di macju. Ogue hin'yü te ga sihu, pe ngutho di macju ra Cristo. Ogue hin'yü ra ulu ga hehu, pe ngutho di macju ra Cristo. Ogue dí 'bamma n'uhü, hingui nne ha da nuhu yø ja'i, pe ngutho di macju ra Cristo. Ogue ya ja ngue da thojü, pe ngutho di macju ra Cristo. ³⁶ I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Di ucähe yø ja'i ngue dí ec'ei'ähe, n'na pa ngu n'na pa i nne da hyoje. Entho ho de'yo yø ja'i p'u ga mbeni", i ena. ³⁷ Madague'a ga sähü ra n'u 'mø ngue dí thohmu tengu ya yø hya ya, pe ma ga hahmahü ra ts'edi'a te guí macju ra Cristo. ³⁸ Janangue ma ga segurahu ngue nuna Oja zant'a di macju na. Ya hinda zä da hyac'a te ra n'u dí thohmu mente dí tehü. Ni xinga gue'mø da thojü. Ni xingra zithu da zä da hyaquí. Porque Oja di macju ra pa ja p'uya, daguehra pa di 'yep'u di macju Oja. ³⁹ Nu te gätho bi hoc'a Oja, ngup'u mahets'i, ngu ua ja ra häi, ya hinjonda zä da hyagahü'a guí macju Oja. Porque ya ma n'yohu na ra Hmu Jesucristo.

9

¹ Nugä dí ec'ei ra Cristo, janangue nuna ra hya dí nne ga xi'ahü ya, hingra fehni na. Guesε ra Espiritu Santo xijpa ma n'yomfeni ngue majuaní na ra hya dí xi'ahü. ² Mathoguitho dí 'bu ndummai. I 'baman'u ma mmü ngue ma mmijudíohe hingui nne da 'yec'ei ra Cristo. ³ Nu'mø dí sä ha gdá japi ngue ga nyangä ma mmijudíohe, nugä ga øt'e, madague'a go ga mmagä ra castigo, ya hinga nnugä ra Cristo. Pe nja ngue hingui sä. ⁴ Nuya yø judío ya, guehya yø mbom'meto ra Israel. Bi zo Oja ngue da 'yøt'e ngue yø basi. Guehya bi nu ha bi nja ngue bi 'yuhra ts'edi Oja ya. 'Nε bi gohmi ra cohi ya yø judío ya. Bi däpra ley nu'a ja ngue da n'yo. Bi xifi ha di japyø ndanne ja ngue da 'yøt'e. Mazihotho na ra hya bi yarpabi Oja yø judío ngue da

'yørpe. ⁵ Guehya yø mbom'meto yø ndiua judío ya. Nu'mø mi mihra Cristo, xquet'a ra judío na. 'Nε guehna Oja na ngue di manda gätho'a tengue i ja. 'Nε guehna t'εspabi na para zantho na. Da ngut'atho.

⁶ A nuyá, xangu yø judío hingui nne da 'yec'ei ra Cristo. Pe hingui sä ga emhmu ngue ya hinda nja'a te ra hya bi xi Oja yø judío. Porque himma juani ngue gätho yø judío yø ja'i Oja. Janangue hinga gätho yø judío di tocabi ya yø hya xa yat'Oja ngue di nja. ⁷ Porque bi xi Oja ra Abraham ngue hinga gätho'u yø mbom'meto da gohi ngue yø ja'i Oja. Nuna Oja bi 'yembi: "Nu'u yø basi ra Isaac, hont'u da gohi ngue yø basi Oja'u", bi 'yembi. ⁸ Gätho yø ja'i 'bai, hinga gätho yø basi Oja. A nuya yø ja'i ngue yø basi Oja, guehya yø ja'i ya xpa nzännbi ngue di tocabi ra hya di yat'a Oja ya, hondya yø basi Oja ya. ⁹ Porque nguna ra hya bi xi Oja ra Abraham, bi 'yembi: "Bá ep'u ra pa ga ut'aui ngue ja ma ts'edi. Nuna ra Sara ni xisu, di m'mü'a n'na rá ts'ant'u", bi 'yembi.

¹⁰ Mi ma yø jeya p'uya, bi nte na rá ts'ant'u ni hu ngue ra Isaac, bi nhatui ra Rebeca. Mi hya ra basi na ra Rebeca p'uya, yø cuate bi øni. ¹¹⁻¹³ Pe hante ngue da mihya yø basi ya, nuna Oja, bi xihra Rebeca ngue ra Esaú rá müdi da mi'a. Nuna ra Jacob ngue ra zuxinya, di manda rá n'yohu na. Nguna nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue bi man'Oja, bi 'yena: "Dadi maca ra Jacob, pe ra Esaú, hin dadi madi". Guehna ra hya bi man'Oja naya hante da mihyø basi. Hinga 'be bi dø'ma Oja ngue di m'mahya yø basi para ngue da hnu ndana di n'yo xanhu, ndana hingui 'yo xanhu. Ja di nequi ua ya ngue ya mam'met'o xpa nzän'na Oja te 'be'a ja ngue di nja m'mefa. Hingue masque 'bet'o da nu te 'be'a da gohyø basi, sinoque nu'a te xa nzänni ngue da huanhni, gue'a nja'a.

¹⁴ Xi ya, lua i sä ga emhmu ngue hingui ho te øt'Oja? Nu'a hingui sä'a. Porque nu te gä øt'Oja, gä gue'a ni 'yup'u øt'e. ¹⁵ Porque Oja bi 'yembra Moisés: "Nu te'o dí sänni ga huεqui, gue'a dadi huεc'a 'nε ja ma yemmü conná ngue'a". ¹⁶ Janangue nuyá, nuna ra nho di un'Oja, hinda 'yenna ja'i ngue bi 'yemmü bi hyoni ha di dinna nho. Porque Oja ya xa nzänni to di huεqui. ¹⁷ I nt'ot'i

p'ua ja ra Maca Libro te bi xi Oja ra dast'abi mađi manda p'ua ja ra hai Egipto. Bi 'yεmbi: "Dí εxa'i ya ngue gui ndast'abi n'namhma ngue nu'ua yø hmεya ga ut'a'i, da bahyø ja'i ndap'ua bi zä ngue te'o gä. 'Nε da bađi ngue ja ma ts'edi", bi 'yεmbi. 18 Ja di nequi ua ya ngue nuna Oja, nu'a go da zänni ngue di huεqui, gue'a di huεc'a. Nu'a go da zänni di untho ra 'yu ngue xta nnaxi rá mmui, gue'a di unna 'yu'a.

19 Rá nzequi 'bui to nne da 'yεngya: "Hanja Oja 'mø ngue εmbi ja yø ts'oqui yø ja'i. Porque Oja, nu'a te xa nzänni ngue da 'yøt'e, hinjonni ja'i da zä da däqui te sänni da 'yøt'e", da 'yεngui. 20 A nuju ngue dyø ja'ithohu, ζteni 'be'a go gui εna ga japhu Oja ngue'mø ga εna hinga nnu manhohu te sänni da 'yøt'e? Xi n'na ra ts'øye, ζua sä da 'yεmbrä 'yøt'ats'øye: "Hindí nnu manhogä te ra forma gui hogagui", da 'yεmbi? 21 Nu ra 'yøt'ats'øye, nu'a goma forma da nepe da gohra ts'øye di hoqui, ya gue'a da go'a. Madague'a ngue n'nat'a ra böhäi, pε da zä da 'yøt'a n'na ra ts'øye ngue nts'upi, xinda zä da 'yøt'a n'na ra ts'øye ngue hinga nts'upi.

22 A nuyá, nuna Oja, nnepe ngue man'na di bahyø ja'i ngue jase rá ts'edi. 'Nε nnepe ngue man'na di bahyø ja'i ja yø ts'oqui ngue da japra castigo. Janangue tobe serpabi ya yø ja'i ni 'yup'ua ngue da ma ra castigo. 23 Bi nepe ngue da bahyø ja'i ngue mathoguitho xandøngu rá nho i ja Oja. Porque bi huεgahu 'nε ya dí pahmu'a te ra nho xa nzänni ngue di 'dacju ya. 24 Bi zongahu Oja. Hinga høndyø judío bi zofo, sinoque xquet'a 'nεhyø ja'i hingyø judío bi zofo. 25 Bi nja tengutho mmamp'ua ja ra libro bi 'yotra pøngahya Oseas, ngue Oja bi 'yεna: "Nuya yø ja'i xta man'a m'met'o ngue himma ja'i, a nuyá dí mma ngue ma ja'i ya. Guehya yø ja'i ngue hin mađi mađi, pε nuya dađi mahya", bi 'yεna. 26 Nu'ua yø mmεngu p'ua ja ra xεqui bi xihyø ja'i Oja ngue εmbi: "Nugä, himma ja'i'ahu", pε ja 'bexpi xip'ua p'uya ngue εmbi: "Nugä drá Oja, majuaní ngue dí 'bui, guecä ma basí'ahu ya", bi 'yεmbi.

27 A nu'ua yø ja'i ngue yø judío, nuna ra pøngahya Isaías bi 'yεna: "A nu'ua yø judío,

madague'a mandøngutho'ua, tengutho yø 'bomu dehe p'ua ja ra jathe, pε zi yohotho'ua da bøní ngue di nyani. 28 Porque nu'mø ra pa da japra castigo Oja gätho yø ja'i rá nguni nximhäi, n'na zihmantho di nja". 29 Ra Isaías mahømbi 'yεna: "Nuna Oja jase rá ts'edi, nu'mø hin dađi huεcyø ja'i na, n'na zihmantho di jua'ua yø judío, tengutho 'mø mi jua'ua yø ja'i mi 'bap'ua ja ra hnini Sodoma 'nep'ua ja ra hnini Gomorra".

30 Guehna ra hya naya ngue nuya yø ja'i hingyø judío, guehya himmi honi ha di nhojpauí Oja ya. Pε bi 'yεhra pa ngue bi 'yεc'ei Oja yø ja'i, gue'a i nhojpauí Oja'a ya. 31 Pε nuya yø judío mi hu yø mmui xti nhojpauí Oja, ngue mi εna xta 'yøt'e te gä mmamp'ua ja ra ley. Pε hinjombi bøní ngue xta mma mahojpi rá ts'oqui ngue xta 'yøt'e te mmamp'ua ja ra ley, porque hinjongui pøni ngue da 'yøt'e te gäma hya di manda ra ley. 32 ζHanja 'mø ngue himbi nhojpauí Oja yø ja'i? Porque mi nne ngue xti nyanyø te yø ja'i ngue xta 'yøt'a te gä ra nho mmamp'ua ja ra ley. Pε himbi ne xta 'yεc'ei yø ja'i ngue ra Cristo na da zä da yani. Ja bi fespua yø gua p'uya, porque ra Cristo tengutho 'mø 'benna do p'ua ha da tho ra ja'i, di fets'e. 33 Nup'ua ja ra Maca Libro nt'ot'i p'ua ra hya ngue Oja bi 'yεna: "Ga pecä p'ua Siön n'na ra do ngue di fesyø ja'i. Pε guedra ndø mεdo da 'yøt'e ngue da dählyø ja'i. Pε nu to gätho da 'yεc'ei na ra do na, da dini xanho p'ua ja yø mmui ngue nu te ra hya εc'ei, gätho majuaní ngue di nja".

10

1 Ague ma zi cu'ahu, janjuaní dí hahma mmui dí mmarpabi Oja'ua yø judío ngue di nyani. 2 Porque dí pacä ngue yø mmui ga ndanne Oja. Pε nja ngue nu'a rá ndanne øt'e, hingui tinyø mmui hanja na ra hya nne Oja ngue di nyanyø ja'i. 3 Porque hingui nne da bađi tema hya xa zän'Oja ngue di nhojpabi yø ja'i. I εna ngue da hyonse ha di japi ngue di hojpabi Oja. Janangue hingui nne da 'yεc'ei na ra hya di hojpabi Oja yø ja'i. 4 Nu to gätho ya εc'ei ra Cristo, guehya yø ja'i bi nhohyø ts'oqui ya. Ya

hinni mantho da 'yenyø ja'i ngue 'be da 'yøt'e te gä mmamp'ua ja ra ley, ja di nyanyø te.

⁵ Pε nuya yø ja'i εna ngue di hojpa Oja yø ts'oqui ngue da 'yøt'e te gä mmamp'ua ja ra ley bi 'yotra Moisés, pε ra Moisés, i ja ua na ra hya bi 'yot'i, ngue εna: “Nu ra ja'i da hyät'i da 'yøt'e gätho'ua yø hya di manda ra ley, guehna ra ja'i di nyanna te na”, i εna hya. ⁶ Pε ja man'na ra hya, guehna ra hya naya di nhohma ts'oquihua ngue ga εc'εihua ra Jesucristo. Porque nt'ot'i ra hya ngue εna: “Janangue nuyá, 'yo sä guí εmhua ngue jatho ngue to da ma mahets'i, da si ra Cristo ngue di nyante. Porque ya bi zøcua ra Cristo. ⁷ 'Yo sä guí εmhua ngue nuya jatho ngue to da map'ua o yø ánima ngue da honna Cristo. Porque ya bi bennate”. ⁸ Ya hingui ja ngue ja gui hyomhuma hanja ra hya ngue ha di nhohyø ts'oqui yø ja'i. Porque nt'ot'i ra hya ngue εna: “Nuna ra hya na, hinga yap'utho ja ngue nu'i. Ya gadi nxihma na ra hya na ya. Ya jap'ua ja ni mmaihua na ra hya na”, i εna. Nuna ra hya mmanna ya, guehna ra hya di xi'i ngue gui 'yεc'εihua na. ⁹ Nu'mø ga mamhuma ngue ra Jesús, gue'a ma Hmuha'a, 'nε ga εc'εi p'ua ja ma mmaihua ngue Oja bi japi bi bennate 'mø bi du, ya di nyanma teha. ¹⁰ Porque Oja gue'a di hogaha'a ngue'mø dí εc'εi p'ua ja ma mmaihua. 'Nε'mø ga xihma yø ja'i ngue dí εc'εihua ra Hmu Jesucristo, ya da yanju Oja.

¹¹ Nup'ua ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'ua ra hya ngue εna: “Nu to gä da 'yεc'εi ra Cristo, hinjam'mø da zä da 'yεnna ja'i ngue hingui ho te εc'εi”. ¹² I mma ngue gätho yø ja'i, ngu'ua yø judío, ngu'ua hingyø judío, gä n'nat'a Oja nnøpe ngue yø Hmu. 'Nε nuna Oja, xandøngu ra nho di unni te'o gä nzofu. ¹³ Porque nu to gä nzohna ra Hmu, guehna ra ja'i di nyanna te na.

¹⁴ Xi'ua yø ja'i hingui εc'εi ra Cristo ya, çhague di zohra Cristo 'mø? Pε çhague di 'yεc'εi 'mø ngue hingui øde hanja ra hya? 'Nε çhague di 'yøhyø ja'i hanja ra hya 'mø ngue hinjongui xifi hanja? ¹⁵ 'Nε çhague da m'mahyø ja'i da ma hanja ra hya 'mø ngue hinjongui et'i ngue da ma da manna hya? Nup'ua ja ra Maca Libro i εna: “Nu'ua yø ja'i mmanna hoga 'da'yo hya ngue ha di zä ga

nhojpa Oja, mazihotho 'mø da zøcua'ua ngue da xicju rá hya Oja”.

¹⁶ Pε nja ngue hinga gätho yø ja'i εc'εi ra hoga 'da'yo hya 'mø sifi. Ra Isaías nguna ra hya bi ma, bi 'yεna: “Ague ma Oja'i, çhanja ngue hingui εc'εi yø ja'i na ra hya di mmangähe?” bi 'yεna. ¹⁷ Pε nu to bi 'yεc'εi, ya εc'εi ngue bi 'yøde hanja ra hya bi sifi. 'Nε nuna ra hya bi sihyø ja'i p'uya, guehna ra hya i hma hanja na ra Cristo na.

¹⁸ Pε xi'ua yø judío ngue himbi 'yεc'εi ra hya, çua himbi 'yøde hanja ra hya'ua? Majuanj ngue bi 'yøde hanja ra hya. Porque mmamp'ua ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: “Nuna ra hya na, ndap'ua bi zä nt'øde na ra hya bi manyø mamhya. Porque nuna ra hya na, ma 'yonj gä rá nganj nximhäi”. ¹⁹ Xiya yø judío ya 'mø, çua hingui 'yo yø mmui hanja na ra hya bi sifi 'mø? Pε nu mi'da yø ja'i bi dinyø mmui hanja na ra hya bi sifi. Nu'mø yø pa xa thogui, bi 'yεnna Moisés: “Nuna Oja, da yanyø ja'i hingyø judío, n'namhma ngue yø judío di seyabi yø ja'i nu'ua di nyani. Di ncuε yø judío ngue nuya yø ja'i hin'yua yø n'yomfenj go da dinnbabi rá njapi Oja ya”. ²⁰ Pε ra Isaías njuantho bi 'yotra hya bi man'Oja ngue εna: “Nu'ua yø ja'i himmi hongui, gue'ua bi dinyø mmui ha di badi te'o gui'ua. Nu'ua yø ja'i himmi änni te'o gui, gue'ua da nthε'be'ua”, bi 'yεn'Oja. ²¹ Pε nu'ua yø judío, Oja bi 'yεna: “N'na pa ngu n'na pa di nzocä yø judío. Pε nuya p'uya, hingui nne da 'yøhna ra hya di xifi”.

11

¹ Xi ya, xi'Oja, çua ya bi hyep'ua yø judío ya 'mø? Hin'na, hingui hep'ua. Porque nugä drá judío, ma mboxitagä na ra Benjamín, nuna rá mbom'meto ra Abraham. ² Nu'ua yø judío, ya ma m'met'o xa huan'na Oja'ua ngue da gohi ngue yø basi. Janangue hingui hep'ua Oja ya yø judío. Damj bεmhua te mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue ra Elías bi yapyø judío 'mø mi mat'Oja, bi 'yεna: ³ “Ague ma Oja'i, nu yø judío, ya bi hyo'ua ni pøngahya. A nu'a ni altar hapu thanne'i yø ja'i, ya bi themhmi. Ya mahøngsegui dí 'bui ngue dí thanne'i ya. Pε xquet'a nne da

hyogyø ja'i", bi 'yenna Elías. ⁴ Mi da Oja p'uya, bi 'yembi: "Hin'na, hinga høn'atho'i guí thannegui. Sinoque 'bærpátho mī yoto mahuañi yø judío ngue thannegui, 'nē hinguí ndantyøhmū p'ua 'bæhra dahmū Baal ngue da danne", bi 'yēn'Oja. ⁵ Da guehra pa ja p'uya, xquet'a njarbutho ya, hinga gätho yø judío xa hyep'ua Oja. Sinoque 'bæ i'da ngue conná mate Oja bi gohi ngue yø thanñi Oja. ⁶ ¿Ua di ja tema nho bi 'yøtya yø ja'i bi huan'na Oja 'mø? Nu'a, hin'na'a. Sinoque ra matetho bi 'yøt Oja ngue bi huanñi. Nu'mø ngue di ja tema nho xta 'yøtyø ja'i, janangue bi huanñi, ya hingrá matetho bi 'yøt'Oja 'mø.

⁷ Guehna ra hya naya ngue nu'ua yø judío mī honi ha xtí nhohyø ts'oqui, pē hinguí ngu'ua bi ðini ha ði njojpa yø ts'oqui. Høndya te'o ya xpa huan'na Oja ngue bi ma mahojpi. A nu'ua mī'da yø judío, bi jorpabi yø n'yomfēni'ua ngue himbi ðinyø mmæi hanja ra hya. ⁸ I mmamp'ua ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue hinda ðinyø mmæi yø ja'i'a ra hya da 'yøde. Nu'a te da nu, hinda ðinyø mmæi hanja ra hya. Da 'yøhyø hya da hma, pē hinda n'yo yø mmæi hanja'a ra hya da 'yøde. Ngu'a bá nja'ua yø pa xa thogui, da guehya mahøn'a njarbutho". ⁹ Ra David nguna ra hya bi ma ngue bi 'yēna: "Nup'ua ha di sännigo yø ja'i, di ena ngue ja mpähä, di ena ngue i nnu manho Oja te øt'e. Pē himma juani ngue ði nnu manho Oja te øt'e. Sinoque ði njapra castigo'a te øt'e. ¹⁰ Nu'a te da hyetyø ja'i, hinda ðinyø mmæi hanja. Janangue ði m'mamman'ua hangū ra pa".

¹¹ Xi ya 'mø, ¿ua xma ma da hyep'ua Oja yø judío ya 'mø? ¿Ua hinjam'mø da 'yēhra pa ði nyanyø te mī'da yø judío ya 'mø? ahá, da 'yēhra pa ði m'mahyø judío ði nyanyø te. Majuani ngue nuya yø judío bi hyep'ua Oja, pē Oja bi 'yøt'e ngue nu'ua yø ja'i hinguø judío da gohi ngue yø ja'i Oja. Porque nnepe ngue nu'ua yø judío bi hyep'ua Oja, di seyabi ya yø ja'i ya. ¹² Nu'a i hyep'ua Oja yø judío, nuya yø ja'i hinguø judío, gue'a di ðinnbabi rá njapi Oja'a. Pē nu'mø bi zønna pa ngue 'nēhyø judío da 'yēc'ei ra Cristo,

nuna Oja mathoguitho di japi gätho yø ja'i 'bæ'a nximhäi.

¹³ A nuyá, i ja man'na ra hya ði nne ga xihyø ja'i ngue hinguø judío. Nuya yø ja'i ya, bá pēngagui Oja ngue ga xihra hoga 'da'yo hya. Pē nuna ra 'bēfi bi 'dacä Oja, ði honnbabi yø ja'i ha di baði ngue ði nnu mansugä na ra 'bēfi na. ¹⁴ Porque nu'ua ma mmijudíohe hinguí ēc'ei ra Cristo ya, ði nnegä ngue di seyabi ya yø ja'i bi nthēui ra Cristo, n'namhma ngue xquet'a 'nē'ua da 'yēc'ei'ua n'namhma ði nyanyø te. ¹⁵ Mazihotho 'mø da 'yēhra pa ngue mahøndi njojpaui Oja yø judío nuya ya xi hyep'ua Oja. Conque Oja, bi 'yøt'e ngue nuya yø ja'i hinguø judío bi njojpaui. Pē nuyá, nu'mø di 'bätyø mmæi yø judío ngue da 'yēc'ei ra Cristo, entho ja di bēnnate yø ja'i ngue ya xí ðu.

¹⁶ Nuna ra Abraham, guehna rá mæditho ra judío na, 'nē ya o rá 'yē Oja. Xquet'a nu'ua yø judío ngue yø mbom'meto ya, xquet'a ya o rá 'yē Oja. Nuna ra Abraham, tengutho n'na ra daza na. Nu'ua yø judío ngue yø mbom'meto p'uya, tengutho yø 'yēza'ua. Pē o rá 'yē Oja gä rá do'yo ra za. ¹⁷ Guehna n'na ra za ngue ra hoga za na. Pē bi ma nts'aqui 'da yø 'yēza ra za. Guehya yø judío bi hyep'ua Oja ya. Nu'ahua ya, ngue hinguø judíohe, tengutho 'mø ngue yø 'yēza'ahua n'na ra za ngue ja ðapo. Nup'ua bi ts'ajpabi yø 'yēza ra hoga za, ja bi ma nt'ets'i'ahua p'ua. A nuyá, ya ni n'yohua yø ja'i Oja ya. ¹⁸ Pē mahsä mī 'yēna ngue man'na tate xanho'ahua ngue'ua yø judío bi hyep'ua Oja. Damī bēmhma ngue yø 'yēza i ja yø te ngue bi thēp'ua ja ra daza. Hingue masque ja ra te ra daza conná ngue'ua yø 'yēza.

¹⁹ ¿Ua guí ena ngue man'na tate xanho'ahua ngue'ua yø judío bi hyep'ua Oja, janangue bi ts'ajpa yø 'yē ra hoga za ngue ja bi ma nt'ets'ahua p'ua? Nu'a, hinda zä'a. ²⁰ Nuya yø judío mī nnøpa 'yēza ra hoga za, bi ma nts'aqui, bi thēp'ua p'uya ngue himbi ne bi 'yēc'ei ra Cristo. Pē nu'ahua ja ðapo ra za mī nnøpa 'yēza'ahua. Nu'a ni nt'ēc'ei'ua bi nja, gue'a i ma nt'ets'i'ahua p'ua ja ra hoga za'a. Janangue nuyá, 'yo sä gadi 'yēxha, damī mfähma xanho. Nu'mø hinga mfähma, ya da ma nthēqui'ahua mahøn'a.

21 Xi'mø ngue Oja bi hyep'ua yø judío ngue hĩmbĩ 'yɛc'ɛi rā Cristo, dā gue'ahua ya, nu'mø hĩngui 'yɛc'ɛihua rā Cristo, dā hyec'ahua p'ua. 22 Nuna Oja, ya guĩ nnuhua ngue nu'a rá mate i ja, mandønhotho te øt'e. Pɛ xquet'a dā japrā castigo yø ja'ĩ øtrā ts'oqui. Porque bi japrā castigo'ua yø judío hĩmbĩ 'yɛc'ɛi. Go bi 'da'ahua rá mate ngue gá 'yɛc'ɛihua. Pɛ nu'mø guĩ hyɛhma p'ua Oja, xquet'a di ja'ahua rā castigo. 23 A nuyá, nu'mø dā 'yɛhra pa ngue yø judío dā 'yɛc'ɛi Oja, i ja rá ts'edi Oja ngue mahønda 'yɛspua ja rā za bá saqui. 24 Porque man'na hĩngui hɛnni di t'ɛsra 'yɛza nu'a bá ts'ajpu ja rā hoga za, hĩnda gue'ahua ngue ja dapo rā za gambi thehua.

25 Ague ma zi cu'ahua, nuna rā hya hĩngui fadi hanja, dí nnegā ya ngue guĩ pahma xanho hanja ya. Porque hĩndĩ nnegā ngue guĩ 'yɛnā ngue guĩ tatehua ngue yø judío. Majuanĩ ngue xangu yø judío hĩngui nne dā 'yɛc'ɛi rā Cristo. Pɛ dā 'yɛc'ɛi, ja gue'mø bi zønna pa ngue ya mandøngu dyø ja'ĩ hĩngyø judío dā 'yɛc'ɛi rā Cristo. 26 Nu'mø ya bi nja'a p'uya, gátho'ua yø judío di 'bua rā pa'a, ya di nyani. I nt'ot'i p'ua ja rā Maca Libro rā hya ngue ɛnā: "Nuna rā Yante, guerp'ua Sión di m'mahna. Guehna di hojpa yø ts'oqui yø judío nā, nuya yø 'yamɛni p'ua bá fadi ba m'mahra Jacob. 27 Guehna rā cohi gā co'be nā ngue ya gā hojpa yø ts'oqui yø ja'ĩ", ɛn'Oja.

28 Nu'ua yø judío ngue festho nā rā hoga 'da'yo hya, bi gohi ngue yø nsaiui Oja. Janangue i mɛnhna hya Oja p'ua ha 'buhyo ja'ĩ hĩngyø judío. Pɛ madague'a, nuna Oja xquetho ngue di ma'ua yø judío. Porque nu'ua yø mboxita'ua gue'ua yø thanhni Oja'ua. 29 Nuna Oja, hĩnjam'mø ngue di cohra mmāi nā. Nu to gā bi zofo, hangū rā pa di madi 'nɛ di japi. 30 Nu'mø ma m'met'o, xa mmestho te mi man'Oja'ua yø ja'ĩ hĩngyø judío. Pɛ nuya ngue 'nɛhyø judío bi mestho te mman'Oja ya, janangue Oja bi unnā mate'ua yø ja'ĩ hĩngyø judío ya. 31 Nuya yø judío bi mɛspatho te mman'Oja. Pɛ nuna Oja, ni netho ngue di unnā mate tengutho i unnā mate'ua yø ja'ĩ hĩngyø judío. 32 Nuna Oja, ngūnā bi 'yøt'e, bi unna 'yu ngue gátho

yø ja'ĩ bi mɛspatho te mma, para ngue dā zāp'ua 'da di untho rá mate gátho yø ja'ĩ.

33 Hĩnjongui pøni ngue di padi xandønho hangū gangū rā nho i ja Oja. Hĩnjongui padi hangū gangū rá mfadi Oja i ja. Hĩnjongui padi hangū gangū rá n'yomfɛni i ja. Porque hĩnjongui pøni ngue di padi xandønho tengū ɛga 'yo Oja. 34 Hĩjonni ja'ĩ di pøni ngue di tini xandønho hanja rá n'yomfɛni Oja, 'nɛ hĩjonni ja'ĩ di t'ɛmbi ngue bi xānnbi te øt'e. 35 Nuna Oja, hĩngra mihi nā ngue dā 'yɛnyø ja'ĩ ya mi ndupate Oja'a te bi unni. 36 Porque nu te gāma cosa di nnuhua ngue ja, Oja badi uni. Go bi hoc'a 'nɛ gā go rá mmɛti'a. A nuyá, hønse Oja i ja ngue dā t'ɛspi para zantho. Dā ngut'atho.

12

1 Ague ma zi cu'ahua, mathoguitho ngue bi 'dacju rá mate Oja. Janangue dí hagā rā ts'edi dí xi'ahua ngue guĩ unni mmāihua Oja, n'namhma ngue hangū rā pa guĩ 'yøthua te rá pāhā Oja. Guehna rā ndanne i ja ngue guĩ 'yøpaha Oja naya. 2 A nuyá, dami pāhni n'yomfɛnihua ya. 'Yo guĩ øthua tengutho øtyø ts'oc'ɛi ua ja rā ximhai. Dami 'yøt'e ngue dā gom'na'yo'a te ja ngue gdĩ n'yohua. Janangue dā zāp'ua guĩ pahma xanho'a te rá pāhā Oja. Nuna te rā nho nne Oja ngue gdĩ n'yohua, dā gue'a guĩ 'yøthua'a.

3 Oja bi 'yøtra mate bi 'dacā rā ts'edi ngue gā xi'ahua te ja ngue guĩ 'yøthua. 'Yo to di nne man'na rā 'bɛfi xanhɛts'i ngue'a te rā 'bɛfi bi un'Oja. Sinoque dā hyacra güenda xanho te 'bɛ'a ma'bɛfi bi t'unni. 4 Ya guĩ nnuhua ngue rá do'yo rā ja'ĩ, xangu yø xɛqui i ja ngue 'dama 'dan'yo i pɛfi. 5 Xquet'a njarbatho yø 'yɛc'ɛi ya. Madague'a xanguja, pɛ ɛntho n'na nc'ɛitho di jahua. Porque gátho ma n'yohua rā Cristo. Pɛ nuna rā 'bɛfi bi 'dacju Oja, 'dama 'dan'yo ma 'bɛfi nā.

6 Oja bi zānni tema 'bɛfi di tocabi n'na ngu n'naja. Ya gue'a rā 'bɛfi ja ngue gā øthua p'uya. I 'buhyo ja'ĩ ngue bi t'unna 'bɛfi ngue drā pøngahya Oja. Pɛ nu'a te rā hya di bɛnnba Oja dā ma, hønt'a dā man'a. 7 I 'buhyo ja'ĩ bi t'unna 'bɛfi ngue dā mǎxrā

mmic'eiui. Pɛ i jatho ngue co gätho rá mmái di 'yøtra 'bäxte. I 'bähyø ja'i bi t'unná 'bɛfi ngue di nxännbate rá hyä Oja. Pɛ i jatho ngue di nxännbate xanho. ⁸ I 'bähyø ja'i bi t'unná 'bɛfi ngue di hatra ts'edi yø mmj'yɛc'eiui. Pɛ di ja ndummái ngue da 'yøt'a te rá 'bɛfi pɛfi. I 'bähyø ja'i ngue bi t'unná 'bɛfi ngue co nu'a te pɛts'i, da mäxyø mmic'eiui. Pɛ 'yo di ya yø mmái ngue'a te rá 'bäxte da 'yørpá rá mmic'eiui. I 'bähyø ja'i ngue bi t'unná 'bɛfi ngue di m'met'o p'u di mpɛti yø 'yɛc'ei. Pɛ jatho ngue da gämfeni da 'yøt'e xanho'a te rá 'bɛfi pɛfi. I 'bähyø ja'i bi t'unná 'bɛfi ngue da mäts'i to ja te hɛmbi. Pɛ nu'a rá 'bäxte da 'yørpabi rá mmic'eiui, co n'na rá pähätho di 'yøt'e.

⁹ Pɛ gue majuaní ngue ni mmái gdí mahni mmic'eiui n'na ngu n'na'ah. Dami hyɛhm p'u rá nts'o. Dami 'yøth ra nho. ¹⁰ I jatho ngue gui mahni mmic'eiui n'na ngu n'na'ah porque gätho gadi ncuh ngue rá Cristo. N'na ngu n'na'ah dami hyonnbi ha di hnu mansu mi'da ni cuh. ¹¹ 'Yo gui säyathoh, dami hyah ra ts'edi'a te ja ngue gui 'yøth. Co gätho ni mmái gdí 'yørpah rá 'bɛfi má Hmuh Jesucristo. ¹² Zant'a dami johyah ngue bi dinni mmaih hanja'a rá nho ja ngue di nja. Nu'mø gui säh ra n'u, dami seti xanho. 'Nɛ dami mat'Ojah hangu rá pa, 'yogui säyathoh. ¹³ Nu'u ni mmj'yɛc'eiuh 'mø ngue hin'y te da hyoni, dami fäxh. A nu'u yø 'yɛc'ei yap'u ni 'yɛhɛ, dami unhn ra ts'äya.

¹⁴ A nu'u yø ja'i s'ah, dami 'yäph Oja ngue di japi. 'Yo tema yanthi gui äph Oja ngue da thogui. ¹⁵ Nup'u ha di johya ni mmic'eiuh, xquet'a dami johyah. Nup'u zonni mmic'eiuh, xquet'a ja dami nzomhm p'u. ¹⁶ Gätho dami nnu manho n'na ngu n'na'ah. O gadi 'yɛxh. Dami 'yøt'e ngue 'da'igu'ah'u yø ja'i hinga njuani. 'Yo sä gui ɛnā ngue go jase ni mfadih.

¹⁷ 'Yo gadi cospabi'a te rá nts'o øt'a'i ni mmic'eiuh. Dami ja ndummaih ngue nu'a te xanho, da gue'a gui 'yøth'a. ¹⁸ Dami hyoni ha gdí n'amigoh gätho yø ja'i asta nup'u go da zä. Gui ja ndummái ngue 'yo gadi njunth. ¹⁹ Ague má zi cu'ah, 'yo gadi

cots'i te t'øt'ah. Dami hyɛmhmah hma, nu'a Oja go di cots'a. Porque nt'ot'i p'u ja rá Macā Libro rá hyä ngue ɛn'Oja: "Nugä, go ni 'yɛ má xi ngue ga jagä rá castigo. Go ga jut'ä'a te øt'ah yø ja'i", ɛn'Oja. ²⁰ Xquet'a nt'ot'i rá hyä ngue ɛn'Oja: "Nu'mø gá nu ni nsaiui ngue tu manthuhu, dami unna hmɛ da zi. Nu'mø gá nu ngue tũthe, dami unna dehe da zi. Nu'mø gui ørpabi ni nsaiui tengu ná rá hyä naya, ya da mɛsrá sä, porque da zo rá mmái'a te rá nts'o xa 'yøt'a'i". ²¹ Manma ndap'ah rá nts'o ngue gui 'yøt'e tengutho øt'a ni nsaih. Sinoque dami taph ra nts'o ngue gui 'yørpabi rá nho ni nsaih.

13

¹ Gätho yø ja'i 'bui, jatho ngue da 'yɛc'ei yø ts'ut'abi. Porque gätho yø ts'ut'abi, Oja bi zännbi ngue ja yø cargo. Hinjo'o rá ts'ut'abi ngue da zänse ngue di nja rá cargo. ² A nu rá ja'i fɛspatho te mmanā ts'ut'abi, nuna Oja bi 'yɛxra ts'ut'abi, go guehna fɛspabi rá hyä ná. Ya rá ts'oquisɛ rá ja'i p'u da japrā castigo rá ts'ut'abi. ³ Porque yø ts'ut'abi hinga 'bui ngue di pihyø ja'i nuya øtra nho. Sinoque guehya yø ja'i xants'o te øt'e i cot'i. Nu'mø gui nne ngue hinguí sũh yø ts'ut'abi, dami 'yøth ra nho n'namhma ngue da hnu manho'ah. ⁴ Porque yø ts'ut'abi, rá 'bɛfi Oja ørpe para ngue da mäxah. Pɛ nu'mø ngue xants'o te gui øth, ya gui sũh rá ts'ut'abi p'uya. Ya säp'u há rá ts'edi rá ts'ut'abi ngue di ja'ah rá castigo. Porque rá 'bɛfi Oja ørpe ngue da japrā castigo yø ja'i xants'o te øt'e. ⁵ Janangue ja ts'editho ngue da t'ɛc'ei te di manda yø ts'ut'abi. Pɛ hindi 'yøtyø ja'i'a ngue da 'yɛc'ei rá ts'ut'abi ngue høntho di mpommí rá castigo, sinoque da 'yɛc'ei te mmanyø ts'ut'abi porque ni 'yup'u ngue da t'ɛc'ei te di manda yø ts'ut'abi.

⁶ Janangue dami jũth ra njũthäi 'mø njai. Porque yø ts'ut'abi øtra 'bɛfi nuna bi un'Oja. ⁷ Nu to gá gui tũph, dami jũth. Nu to ndupate rá njũthäi, da gũtra njũthäi. Ogue ndupate rá cooperación, da gut'i. Dami nu mansuh te'o gätho ja yø cargo.

8 Nu'mø ngue guí ndupateh_u, 'yo di njarbutho, dami juth_u. Nu'a ja ngue gui 'yøth_u hangü rā pa, dami mahni mmic'eiui n'na ngu n'na'ah_u. Porque nu rā ja'i di mahrá mmic'eiui, ya ga 'yo tengutho rā hyā mmamp'ü ja rā ley ja ngue dā n'yo yø ja'i. 9 A nuna rā hyā di manda rā ley i ena: "Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá hyote. 'Yo grá bē. 'Yo to guí sännba rā fehni. 'Yo guí nneh_u n'na rā cosa ngue ndan'yo to rá mmēti". Guehya yø hyā ja ua di manda rā ley ya. 'Nē ja mī'da yø hyā ngue di manda. Pē gātho ja di mpēnhua yø hyā mmamp'ü ja rā ley ngue ena: "Dami mahni mmic'eiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i". 10 Porque rā ja'i di mahrá mmic'eiui, ya hin temā nts'o ørpabi rá mmic'eiui. Janangue nu rā ja'i di mahrá mmic'eiui, entho 'mø di padi xanho te mmamp'ü ja rā ley, porque gue'a te mmamp'ü ja rā ley ga 'yo.

11 Guehya yø hyā jatho ngue gdí n'yoh_u ya. Ya guí nnuh_u, nu'mø rā pa dambá εc'ei_u rā hoga 'da'yo hyā, madi 'betyø pa 'mø. Pē nuyá, n'na pa ngu n'na pa bá cuatyø pa ngue dā ep'ü rā Cristo mā Yanteh_u. Ya hingui ja ngue ga nsäyathoh_u ya. 12 Ya ni ma dā gaxyø pa di m'mahm_u ua ja rā ximhäi, ya bá cuatyø pa ga m'mahm_u p'ü 'b_u Oja. Janangue nuyá, dami hyehm_u p'ü rā nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja rā ximhäi. Gä gue'a te xanho gui 'yøth_u. 'Yo di tap'ah_u rā nts'o. 13 Ma gdá 'yoh_u'a rā nho ni 'yup'ü gdá 'yoh_u. Hinga n'itih_u. 'Nē hinga m'mahm_u p'ü ha 'bahyø minhni. Hinga n'yots'om'mäih_u. 'Nē hinga ndunhn_u. 'Nē hinga nseyah_u. 14 Nu'a mā Hmu_u Jesucristo, gā rā nho i n'yo'a, dā ngut'atho gdí n'yoh_u ya. 'Yo sä guí emhm_u ngue i sätho gui 'yøth_u rā nts'o ga 'yo yø ja'i. Nu'a, hin'na'a.

14

1 Nu rā 'yεc'ei ngue tobe hingui tini xanho rá mmäi hanja'a rā hyā εc'ei, nup'ü ha gadi mpētih_u dami unhn_u rā ts'äya. 'Yo guí nne ngue gui njun'mā hyathoh_u. 2 Porque 'b_u i'da yø 'yεc'ei ngue tini xanho p'ü ja yø mmäi ngue sä dā zi gātho'a te ts'i. Pē 'b_u hmi'da yø 'yεc'ei p'üya, ngue hingui tini xanho p'ü ja yø mmäi hanja'a rā hyā εc'ei.

I ena ngue rā ts'oqui dā 'yøt'e ngue dā zi rā ngø, janangue ena ngue høndyø cosa ngue hingra ngø sä dā zi. 3 A nuyá, nu rā 'yεc'ei ngue si gātho'a te si yø ja'i, 'yo di embi ngue hingui ho te øtra 'yεc'ei nu'a hajtho yø cosa si. Xi mmangu rā 'yεc'ei nu'a hajtho yø cosa si, 'yo di embi ngue hingui ho te øtra 'yεc'ei nu'a si gātho'a tengue ts'i. Porque ya rā 'yεc'ei, ya o rá 'yε Oja. 4 Nu rā mēfi n'nan'yo to di mpēhmi, ζteni 'bε'a guí ena go gui japi ngue gui 'yεmbi hinga gue'a te øt'e? Nu'a rá hmu rā mēfi, go dā man'a ngue'mø xanho te øtrá mēfi ogue hin'na. Pē nu rā ja'i ngue rā 'yεc'ei dā gommanho, porque nu'a rá Hmu jase rá ts'edi ngue dā zā dā 'yøt'e ngue dā gommanho.

5 I 'b_u i'da yø 'yεc'ei ya, embi ngue ja dra pa tate xandaxqui ngue mī'da yø pa. Ximmī 'b_u hmi'da p'üya, embi ngue gātho yø pa, gā 'da'igutho. Janangue nuyá, n'na ngu n'na yø 'yεc'ei, nu te rā hyā timp'ü ja rá n'yomfēni ngue embi xanho, dā 'yøt'a te rā hyā tini. 6 Nu rā 'yεc'ei ngue ja n'na rā pa supī, gā nzup'a rā pa'a ngue nnu mansu Oja. A nu rā 'yεc'ei ngue hingui supra pa supra mmi'yεc'eiui, hingui supra rā pa'a porque nu te øt'e, gue'a ga nnu mansu Oja'a. A nu rā 'yεc'ei ngue si gātho'ü yø cosa i ts'i, i si, porque di ja mammadi Oja ngue'a te gā si. A nu rā 'yεc'ei ena ngue i ja 'da yø cosa ngue hingui nnep'a Oja ngue dā zi, ya hingui si, porque gue'a ga nnu mansu Oja'a te øt'e. 'Nē xquet'a di ja mammadi Oja ngue te si.

7 Hinjo'o ngue to dā zänse te dā n'yo, porque gāthogah_u dí oh_u rá 'yε mā Hmu_u Jesucristo. Nu'mø dí teh_u, dí oh_u rá 'yε. Nu'mø dá tuh_u, dí oh_u rá 'yε. 8 Janangue nuyá, mente dí 'b_uhm_u, ya gdá 'b_uhm_u'a ngue ga ørpah_u rá pähä mā Hmu_u Jesucristo. Nu'mø ja ngue ga tuh_u, gue'a mā Hmu_u sänni ngue ga tuh_u. Janangue nuyá, gue'mø dí teh_u, ogue xtá tuh_u, gue'a rā Hmu dí oh_u rá 'yε. 9 Rā Cristo bi du 'nē mahømbi m'mäi para ngue dā gohi ngue gue'a mā Hmu_u'a. Ngu'mø dí teh_u, ngu'mø xtá tuh_u, gue'a mā Hmu_u'a.

10 Nu'a ngue rā ja'itho, hingui sä ngue dā hyaspa rā güenda te ga 'yo rá cu. Hingui sä ngue sä dā 'yεmbi hingui ho te ga 'yo rá

cu. Porque bá ep'ua ra pa ngue gäthogahua ga sömhmu p'ua ja rá hmi rá dá ra Cristo. Nuná p'uya, go dá hyascahua ra güenda na. ¹¹ Porque nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: “Nu te dí mmangä, majuaní ngue di nja'a, enna Oja i 'bui. Nugä dí xi'ahua ngue gätho yø ja'i di ndantyøhmü p'ua ha ga m'mucä. Gätho yø ja'i p'uya dá ma ngue guecä drá Ojagä”, enna hya. ¹² Janangue nu'a ra ora'a p'uya, n'na ngu n'najua ga dapsëhua ra güenda Oja te xtá n'yohua.

¹³ Ya hingui sä ngue ga haspahua ra güenda ma mmi'yec'ëihua ngue ga empha hingui ho te ga 'yo. A nuyá, ma ga ja ndummui ngue hingo ma ts'oquihua p'ua dá 'yøtra ts'oqui ma cüha. ¹⁴ A nuyá, ngue ya dí ec'ëihua ra Hmu Jesucristo, nu tengue dí sihua, ya dí pahmu njuani ngue hin tema cosa di ja ngue ga emhmu ngue ra ts'oqui dí øthua 'mø dá sihua. Pe nu ra 'yec'ëi ena ngue ra ts'oqui bi 'yør'mø bi zi'a te dí sihua, ya ra ts'oqui bi 'yøt'e, porque bi zi 'ne embi ngue hingui ho. ¹⁵ Janangue nu'mø majuaní ngue gadi mahni cu, 'yo gui sihua n'na ra cosa nu'a di ts'onnbabi rá mmui ni cu. Ra Cristo ya bi du ngue bi yani. 'Yo gni 'yøthua ngue gui ts'onnbahua rá n'yomfëni, ngue høntho go gui nne gui sihua n'na ra cosa xancuhi. ¹⁶ Madague'a gui pahmu njuani ngue xanho te gui øthua, pe 'yo gni 'yøthua ngue dá 'yembyø ja'i ngue ra ts'oqui gui øthua. ¹⁷ Porque nuyá, ngue gue'a Oja dí ørpahua rá pähä, ya hingui ja ts'edi ngue ga sihua'a te gä dadi ho ga sihua. A nu'a ja ts'editho ngue ga øthua, gue'a ngue ga hahma mmui ga n'yohua xanho, 'ne ja ts'edi ngue ga nhojpahua te'o dadi nsahmu, ma ga johyahua ngue ya dí n'yohua ra Espiritu Santo. ¹⁸ Porque nu ra 'yec'ëi ngue ørpabi rá pähä ra Cristo, guehya yø hya dá mmangä nnepe ngue dá n'yo ra ja'i. 'Ne nuná Oja i nnu manho te ga 'yo ra ja'i, dá guehyø ja'i p'uya xquet'a dá nu manho.

¹⁹ Ma ga homhmu ra hya ngue hinga njun'mahyahua. N'na ngu n'najua, ma ga honnbahua ha di zacyø nt'ec'ëi ma mmi'yec'ëihua. ²⁰ 'Yo gadi ts'onnbahua rá 'befi Oja ngue co nu'a te gui sihua. Majuaní ngue gätho'a te i ts'i, gä xanho ngue dá

ts'i. Pe nu'mø 'bap'ua ha dí 'buhmu n'na ra 'yec'ëi nu'a ena ngue ra ts'oqui dá 'yør'mø dá zi'a te dí sihua, man'na xanho ngue hinga sihua'a te ena ngue di 'yøtra ts'oqui 'mø dá zi. ²¹ Man'na xanho ngue hinga sahua ra ngø, ni xingra vino ga sihua, hinga nne ngue ga øthua'a tengue di 'yøtra ts'oqui ma cüha. Hinga øthua'a yø hya di ts'onnbabi rá nt'ec'ëi i ja. ²² 'Yo gui nne ngue nu te gui sihua, gue'a gdi njunt'ui ni cühua'a. Ya gui ec'ëihua ngue gä xanho'a te gui sihua, dá gue Oja p'uya, ya padi te gui øthua. A nuyá, ra mmënthi bi nthëui ra 'yec'ëi nu'a padi xanho p'ua ja rá mmui ngue xanho te øt'e, 'ne hingui enná n'yomfëni ngue ra ts'oqui øt'e ngue te ga 'yo. ²³ Pe nu ra 'yec'ëi ngue si n'na ra cosa nu'a embi ngue hingui ho, nu'mø bi zi, ya ra ts'oqui bi 'yøt'e. Porque hingrá mmui ga nzi'a te si. Nu ra ja'i dá 'yøt'a te embrá mmui ngue hingui ho dá 'yøt'e, nu'mø bi 'yøt'e, ya ra ts'oqui øt'e.

15

¹ A nuja, ngue ya tini xanho ma n'yomfënihua'a te ja ngue gdá 'yohua, i jatho ngue ga serpahua ma mmi'yec'ëihua nu'ua hingui tini xanho p'ua ja yø n'yomfëni te ja ngue di n'yo. Hinga honsehua ra nho ngue di tocagahua, sinoque ga honnbahua ra nho mi'da yø ja'i. ² N'na ngu n'najua, jatho ngue ga øthua'a te nnu manho ma mmi'yec'ëihua. Nu'a te dí pahmu ngue dá 'yørpabi rá nho mi'da yø ja'i, gue'a ga øthua'a, para ngue dá hya ra ts'edi yø nt'ec'ëi. ³ Porque ra Cristo himbi hyonse ra nho di tocabi. Ya mmanna Maca Libro te ra hya bi xi Oja, ngue bi 'yëmbi: “Nu'ua yø ja'i s'ui, xquet'a 'nequi bi zëqui”, bi 'yëmbi. ⁴ Nu te gäma hya nt'ot'i ra Maca Libro, bi ma nt'ot'i para ngue ga xähmu 'ne ga pahmu hanja'a ra hya i mma. Nuná ra hya mmanna Maca Libro, 'ne timma mmaihua hanja, di hatra ts'edi ma mmaihua ngue ga seti te dí thohmu. Porque dí pahmu ngue di nja'a te ra hya nt'ot'i. ⁵ Nuná Oja di hatra ts'edi ma mmaihua ngue ga seti te gä ra n'ua ja ngue ga thohmu. Dí nnegä ngue Oja dá 'yøt'e ngue n'na ngu n'na'ahua, dá zä gui n'yohua tengutho i n'yo ra Jesucristo. 'Ne dá 'yøt'e ngue xøgue dá

'da'igu ni n'yomfenih. ⁶ Janangue da zäp'u ngue xøgue n'na hyatho gui 'yεspah na Oja rä Papá ma Hmuh Jesucristo.

⁷ Gue'a di t'εspabi Oja'a, ngue gui 'yøt'e ngue gui n'amigoh n'na ngu n'na. Nguna ja ngue gui 'yøth porque ra Cristo bi 'yøt'e ngue dá n'amigoh'a. ⁸ Ya gui nnuh ngue ra Cristo bi 'yεhε ngue di japyø judío. Nu'a te ra hya bi ma mayat'ibi' ma mboxitah 'mø manjam'mø, gue'a bi 'yεhε bi 'yøt'a. Ja di nequi p'uya ngue Oja hñdi pumbeni'a te ra hya xa yat'i ngue di nja. ⁹ Co 'nεhyø ja'i hñgyø judío bi 'yεhra Cristo ngue bi japi n'namhma ngue 'nε'u di ja mammadi Oja ngue ya bi dinnabi rá mate. I nt'ot'i ra Maça Libro te ra hya bi xihrá Papá ra Cristo ngue bi 'yεmbi: "Nup'u ha 'bahyø ja'i hñgyø judío, ga ets'a'i. 'Nε ga t'ut'a'i yø alabansa n'namhma di bahyø ja'i ngue gui tate", bi 'yεmbi. ¹⁰ I mmanna hya nt'ot'i ra Maça Libro ngue εna: "Nu'u yø ja'i hñgyø judío, 'da di johyathoui'u yø judío ngue yø thanhñi Oja". ¹¹ Man'na parte ra Maça Libro i nt'ot'i ra hya ngue εna: "Gätho yø ja'i hñgyø judío, dami 'yεspah Oja. Hønnbu bi zä 'bahyø ja'i, ga da 'yεspabi Oja". ¹² Ra pøngahya Isaiás bi 'yεna: "Di m'm'u'a n'na rá mbom'meto ra Isai. Nuná, guehna da bñni ngue hønnbu bi zä di manda yø ja'i ngue hñgyø judío. 'Nε nuya yø ja'i ya, guehya da 'yεc'ei ya ngue gue'a yø Yante'a".

¹³ Da ne Oja ngue ga ra johya di nja'ah, 'nε da 'yøt'e ngue da hyu ni mmui ngue ya gui εc'ei. 'Nε da 'yøt'e ngue ra Espiritu Santo da xoc'a ni mmuih ngue man'na gdi pahm ngue nu'a te ra nho gui tømhm di nja, majuanì ngue di nja.

¹⁴ Ague ma zi cu'ah, dí haxä njuani ya ngue gui padi xanho ndana ra nho ja ngue gdi n'yoh ya. Ya bi dinni mmuih xanho hanja na ra hya na. A nuyá, ya sä ngue n'na ngu n'na'ah gui opan'yu ni cuh hanja ra hya ya. ¹⁵ Pε nugä njuantho dá xi'ah hanja ya yø hya dá cuatä ra sacua ja ua. Høntho dadi bεn'nah hanja ra hya, n'namhma ngue hñgui pumbeni. Nugä dadi ha'ah ra ts'edi, porque gue'a ma 'befi bi 'dacä Oja'a ngue ga ha'ah ra ts'edi. ¹⁶ Nuná Oja

bi 'dacä ma 'befi ngue ga mmambra hya ra Jesucristo p'u ha 'bahyø ja'i hñgyø judío. Di mmambra hoga 'da'yo hya Oja n'namhma ngue nu'u yø ja'i hñgyø judío ga dápä Oja tengutho 'mø ngue ra 'bøt'e t'ørpabi Oja. Nuná Oja p'uya, da nu manho yø 'yεc'ei, porque ra Espiritu Santo ya xa 'yøt'e ngue ya yø ja'i Oja.

¹⁷ Dadi ja mammadigä ra Jesucristo ngue ya bi bønnmanho na rá 'befi Oja dí ørpe. ¹⁸ Hñte man'na mahya dí nne ga mma, høntho dí nne ga xi'ah te bi 'yørcagui ra Jesucristo. Nuná ra hya dá xicä yø ja'i hñgyø judío, ra Jesucristo bi 'yøt'e ngue yø ja'i bi 'yεc'ei bi rá hya Oja. Go bi 'dacrä ts'edi ngue dá mangä na ra hya na. 'Nε bi 'dacrä ts'edi te dí øt'e. ¹⁹ Conná ts'edi ra Espiritu Santo bi nja yø milagro. Janangue nuyá, ya dá täti dá mangä ra hoga 'da'yo hya ya, ngue ra Jesucristo gue'a ra Yante'a. Bá fadi asta Jerusalén ngue dá mangä ra hya ndap'u bi zä. Dani mpagä asta ra häi Ilirico ngue dá mangä ra hya. ²⁰ A nugä, nup'u hapu hñjam'mø xa 'yøtyø ja'i rá thuh ra Cristo, ja dá ja ndummäi dá mangä p'u ra hoga 'da'yo hya. Porque nup'u ya fahra hya, ngue n'nan'yo to xa mpefi, hñdá ne ngue ja hønga mmangä p'u ra hya. ²¹ Dí øt'e tengutho ra hya manna Maça Libro ngue εna: "Nu'u yø ja'i hñjam'mø xa 'yøde hanja rá hya Oja, pε da ma ma'øte ra hya ya. Nu yø ja'i ma da n'na ndi di sifi hanja rá hya Oja, pεgue nuya da sifi hanja ra hya ya".

²² Janangue njap'u ngue hñga mbongui ga mmagä p'u gui 'buhm ga ma nu'ah. Madague'a xangu yø nñidi dí sanni ga mmap'u, pε hñgui sä. ²³ Pε nuyá, ya da zä ga mmagä p'uya, porque ya dá täti dá mangä ra hya yø xequi rá njaua ya. Pε ya xa mma yø jeya dí sanni ga mmagä p'u gui 'buhm ngue ga ma nu'ah. ²⁴ Nu'mø dá magä p'u ja ra häi España, nup'u gui 'buhm ganì nthocä p'u ngue ga nzenguah. Porque ja gampähä ngue ga nnuh. M'mefa p'uya ga n'yεhm. ²⁵ Pε nuyá, dí nne 'be ga mmagä Jerusalén. Ga ma dägä ra mnyu, nuná bi ma mapeti ngue di t'unyø 'yεc'ei nu'u hyoya. ²⁶ Porque

nu'u yø 'yɛc'ɛi 'bʌp'u ja rā häi Macedo-
nia conyø 'yɛc'ɛi 'bʌp'u ja rā häi Acaya,
gä bi pɛtra mɛnyu dā mɛnhni ngue di
t'unyø 'yɛc'ɛi ngue hyoya p'u Jerusalén.
27 Nuyā yø 'yɛc'ɛi hingyø judío i ja mpähä
ngue dā 'yørpabi rā 'bäxte ya yø judío
ngue yø mmi'yɛc'ɛiui. Ní 'yup'u ngue dā
mäts'i, porque yø ja'i hingyø judío bi ma
mathoquibi rā hoga 'da'yo hyā mi ɛc'ɛi ya
yø judío. Janangue nuyā, nuyā yø judío bi
thocra hyā mi ɛc'ɛi ngue bi xihra hyā yø ja'i
hingyø judío. A nuyā yø ja'i hingyø judío
bi sihra hyā ya, 'nɛ ja te pɛts'i, nu'a gui
ja mammadi ya to bi xihra hyā, i fäts'i to
hyoya. 28 Pɛ nuyā, høntho gā ma dägā nā rā
mɛnyu bi ma mapɛti, 'bexque'a gā mmagā
España p'uya. 'Nɛ dī nne ganī thocā p'u
guí 'bʌhmɛ ngue gā nzɛnguahɛ. 29 Nu'mø
dá sɔngä p'u guí 'bʌhmɛ, nuna te rā hyā
gā xi'ahɛ, dī haxā njuani ngue rā Cristo
mathoguitho di jajpahɛ.

30 Ague mā zi cu'ahɛ, ngue ya guí ɛc'ɛi mā
Hmuɛ Jesucristo, rā Espiritu Santo i øt'e
ngue gadi macjɛ. Janangue nuyā, dī äcā rā
mate ya ngue guí fäxɛahɛ, guí mmarcāhɛ
Oja ngue Oja dā mäxcagui. 31 Dami 'yāphɛ
Oja ngue nup'u ja rā häi Judea, Oja dā
yangä p'u 'bʌhyø ja'i hingyø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ
dami 'yāphɛ Oja ngue nuna rā mɛnyu
gā haspä'u yø 'yɛc'ɛi 'bʌp'u ja rā hnini
Jerusalén, dā ne dā hyani. 32 Dā ne Oja ngue
ngu'a dī nja. Janangue nu'mø dá sɔngä p'u
guí 'bʌhmɛ, gā johya. Porque ya dā zäp'u gā
nsäyats'u. 33 Oja dā hyut'a ni mmaihɛ, 'nɛ dī
japi gätho'ahɛ. Dā ngut'atho.

16

1 Nuna n'na mā cuhɛ ngue rā xisu ni
hü ngue rā Febe, dami pahmɛ te'o nā.
Nuná, guehna dī mpɛp'u ja rā nija jap'u
ja rā hnini Cencrea nā. 2 Nuná, rā 'yɛc'ɛi
xanho nā, dami unhnɛ rā ts'äya 'mø bi
map'u. Porque ní 'yup'u ngue ngu'a dā
'yøtyø 'yɛc'ɛi. Nuna rā Febe, nu'mø temä
hyā dā hyɛmbɛ guí 'bʌhmɛ, dami fäxhɛ.
Porque nuná, xangu rā 'bäxte xā 'yørpabi yø
ja'i 'bäcua, dā gueque 'nɛqui fäxcagui 'mø te
dí honi.

3 Dami zɛnguagahɛ ts'up'u rā Priscila co
'nɛhra Aquila nuna rá damme rā Priscila.
Nuyā, guehya mā mmimɛfihe ngue dī
ørpahɛ rá 'bɛfi rā Jesucristo. 4 Nu'mø
mi zɛcä yø ja'i, nuyā guehya bi 'yɛnyø
te ya ngue bi yangui. Janangue dadi
ja mammadigä ya yø ja'i ya. 'Nɛ hinga
høngthogui dadi ja mammadi ngue'a te
øt'e, sinoque 'nɛhyø 'yɛc'ɛi hingyø judío
di ja mammadi ngue bi yangui. 5 'Nɛ
dami zɛnguagahɛ ts'up'u gätho yø 'yɛc'ɛi dī
mpɛti p'u ja rá ngu rā Aquila. Co 'nɛ'a
mā ndø'amigo rā Epeneto, dami zɛnguagui
ts'up'u. Nuná, guehna rá madi bi 'yɛc'ɛi rā
Cristo p'u ja rā häi Acaya nā. 6 Co 'nɛhra
Maya, dami zɛnguagui ts'up'u. Nuná,
guehna mathoguitho xangu rā 'bɛfi xā
'yørbɛ ha guí 'bʌhmɛ nā. 7 Dā guehya mā
mmɛnguhe rā Andrónico co 'nɛhra Junias
dami zɛnguaguits'u p'uya. Guehya 'dap'u
dá 'nɔfädigähe ya. Xquet'a dami pahmi
xanho ngue 'nɛhya yø representante rā
Cristo ya. 'Nɛ guehya m'met'o bi 'yɛc'ɛi rā
Cristo ya ngue nugä.

8 Nuna rā Amplias mā ndø'amigo ngue
ɛc'ɛi rā Hmu Jesús, dami zɛnguagui ts'up'u
nā. 9 Dami zɛnguagui ts'up'u rā Urbano,
guehna mā mmimɛfihe nā ngue dī ørpahɛ
rā 'bɛfi rā Jesucristo. Co 'nɛhna mā amigo
rā Estaquis dami zɛnguagui ts'up'u. 10 Dami
zɛnguagui ts'up'u nā rā Apeles. Nuná,
xandøngu rā n'u bi zä 'mø mi 'yɛc'ɛi rā
Cristo. Dā gue'u yø ja'i ɛc'ɛi rā Cristo p'u ja rá
ngu rā Aristóbulo, dami zɛnguagui ts'up'u.
11 Nuna mā mmɛngu'be rā Herodión, dami
zɛnguagui ts'up'u. Co 'nɛ'u yø ja'i 'bʌp'u ja
rá ngu rā Narciso ngue ya ɛc'ɛi rā Cristo,
xquet'a dami zɛnguagui ts'up'u.

12 A nuyā mā cuhɛ ngue yø xisu, nuna
n'na ni hü ngue rā Trifena, nuna man'na ni
hü ngue rā Trifosa, dami zɛnguagui ts'up'u.
Nuyā yo nc'ɛi ya, ɛmmei dī mpɛfi xandønho,
ngue ørpabi rá 'bɛfi rā Hmu Jesús. Co 'nɛhna
man'na mā cu ngue rā xisu ni hü ngue
rā Pérsida, dami zɛnguagui ts'up'u. 'Nɛhna
xquet'a ɛmmei dī mpɛfi xanho ngue ørpabi
rá 'bɛfi rā Hmu Jesús. 13 Dami zɛnguagui
ts'up'u rā Rufo. Nuná, ya fadi xanho ngue
ɛc'ɛi xanho rā Hmu Jesús. Co 'nɛ'a rá
mamá rā Rufo, dami zɛnguagui ts'up'u.

Nuna ra xisu na, 'nequi xøgue entho ma mamágä na. ¹⁴ Damí zenguagui ts'up'u ya yø ja'i ga xi'ahü ya: guehna ra Asíncrito, ra Flegonte, ra Hermas, ra Patrobas, ra Hermes, co gätho'u mi'da ma cühü 'bap'u ha 'bühya p'uya, damí zenguagui ts'up'u. ¹⁵ Damí zenguagui ts'up'u ra Filólogo, conna Julia, conna Nereo, co 'ne'a rá nju, conna Olimpas, co gätho'u mi'da ma cühü 'bap'u ha 'bühü ya, damí zenguagui ts'up'u.

¹⁶ Co n'na ra respeto damí nzengua n'na ngu n'na'ahü. Gätho ya yø ja'i 'bui ndap'u bi zä ngue ya xa 'yéc'ei ra Cristo, gä di zengua'ahü.

¹⁷ Ague ma zi cu'ahü, nugä dí xi'ahü ngue damí mfähmü xandønho. Porque 'bui i'da ngue hønðra sui nne. I 'uenyø ja'i, asta di ts'onna hya. Nuya yø ja'i ya, guehya hingui nnu manho ra hya bi sän'nahü. O gadi nsixhü ya to øtra sui. ¹⁸ Porque nuya yø n'yohü ya, hinga gue'a rá 'befi ra Hmu Jesucristo ørpabi, s n que gue'a te nnepsébi yø mmüi da n'yo, gue'a øt'a. 'Ne di hoc'a te ra hya xihyø ja'i nu'u hingui henni ga thät'i. ¹⁹ Nu hangu yø 'yéc'ei i 'bui, gä padi xanho ngue ya gui éc'ei ra hoga 'da'yo hya. Janangue nugä, nu te gá 'yøthü, janjuani dadi johya. A nuyá, dí nne ga xi'ahü ngue damí pahmü xanho ha gdí 'yøthü ra nho. A nu'a ra nts'o, 'yogui 'yøthü'a. ²⁰ Nuna Oja da zä da 'yøt'e ngue da thohra sui, ya hingui njunthü. A nu'a ra zithü nne da 'uenyø ja'i p'uya, Oja da 'yøt'e ngue da ma häi rá hya'a. Dí nnegä ya ngue di jap'ahü ma Hmuüü Jesucristo.

²¹ Nuna ma mmiméfigä'be ra Timoteo di zengua'ahü. 'Ne di zengua'ahü ya hyu ma mmenguhe 'bucua, ra Lucio, ra Jasón 'nehra Sosípater.

²² A nugä drá Tersio, dadi cuatä ua ja ra sæcua na te ra hya mmanna Pablo, xquet'a 'nécä dadi zengua'ahü conná guehra Jesucristo.

²³ 'Nehna ma cühü ra Gayo di zengua'ahü. Go rá mmeti ra ngu hapü dí säyagä na. 'Ne xquet'a di hmi na rá ngu ngue ja di mpeti ua yø 'yéc'ei 'bucua. Xquet'a di zengua'ahü na ra Erasto, nuna ja rá 'befi ngue ra tesoroero

ua ja ra hnini. Nuna ma cühü ni hu ngue ra Cuarto, xquet'a di zengua'ahü.

²⁴ Nuna ma Hmuüü Jesucristo, dí nne ngue di japi gätho'ahü. Da ngut'atho.

²⁵ A nuyá, ma ga ja mammadihü Oja ya. Nuná, guehna da 'yøt'e ngue da zä di ndü ni nt'éc'ei i ja na. Nguna ra hya n'youi ra hoga 'da'yo hya dá øt'ahü 'mø ma xi'ahü hanja ra Jesucristo. Nuna ra hya na, ya mandø njam'møtho hingui fadi hanja. ²⁶ Pe nuyá, ya bi fadi hanja ya. Porque guehya yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja ya. 'Ne nuna Oja i 'bui para zantho, guehna di 'bepyø ja'i ngue di 'yonna hya naya, i nnepe ngue ndap'u bi zä da 'yéc'ei yø ja'i na ra hya na 'ne da 'yotyø ja'i'a te ra hya ma 'bepi da 'yøt'e.

²⁷ A nuna Oja, hønse na i ja rá mfadi. 'Ne conná guehra Jesucristo i t'espabi Oja para zantho. Da ngut'atho.

1 Corintios

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'ei Corinto.

1 Nugä drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Co 'nehna mā zi cūhā rá Sóstenes 'bucua, 2 dadi zεnguagä 'be'u to gātho ya o rá 'ye Oja, rá mmāp'u ja rá hnini Corinto. Ya yø ja'i'ahā Oja ngue guí εc'ei hā rá Jesucristo. Bi zon'nahā Oja ngue guí hεmhmā p'u rá nts'o. Porque gue'a i ts'ofō gātho yø ja'i εc'ei rá Jesucristo'a ngue dā hεp'u rá nts'o. Ngujā, ngu mī'da yø ja'i, gue'a rá Jesucristo gā øt'e ngue mā Hmuhā. 3 Dī nnegä 'be ya ngue nūnā Oja mā Papāhā co 'nehna mā Hmuhā Jesucristo di jap'ahā 'nε dā hyut'a nī mmāihā.

4 Nugä njandyatho dadi ja māmādi Oja connā ngue'ahā. Porque xandøngu rá njapi Oja bi unni te'o gātho ya guí n'yohā rá Jesucristo. 5 A nuyá, ngue ya guí n'yohā rá Jesucristo ya, εmmēi di jap'ahā Oja. Porque xoc'a nī mmāihā Oja, ngue guí pahmā xānho hanja rá hyā. 'Nε øt'e ngue guí padī ha gdi japrā hyā guí xihmā yø ja'i. 6 A nuyá, nū te rá hyā dá xi'ahā ngue di nja'mø gā 'yεc'ei hā rá Cristo, gue'a rá hyā bi njap'u guí 'buhmā'a ya. 7 Janāngue nuyá, mēnte rá pa guí tømhmā ngue dā εp'u mā Hmuhā Jesucristo, ya hīnte gādi 'behmā'a rá njapi Oja di unī. 8 Di hā'ahā rá ts'edi Oja ngue guí ndāhā xandønho astā guerp'u rá nzεgui. Porque nnepe ngue hīn temā hyā dā dīn'nahā 'mø rá pa dā εp'u mā Hmuhā Jesucristo. 9 Nūnā mā Hmuhā Jesucristo, rá Ts'ant'u Oja. Bi zonngāhā Oja ngue 'dap'u gā n'yohā nā. Nū'a rá hyā di yarcahā Oja ngue dī nja, gue'a dī nja'a.

10 Ague mā zi cū'ahā, gue'a mā Hmuhā Jesucristo di 'dacā rá ts'edi ngue dī xi'ahā nā rá hyā ja ua. Dī xi'ahā ngue hīngā 'da'a n'nannī dī n'yo nī hyāhā, sinoque 'dap'u dī n'yo nī hyāhā. I jatho ngue dā 'da'igu nī n'yomfēnīhā, dā 'da'igu guí 'yøthā. 11 Dī

xi'ahā nā rá hyā nā mā zi cū'ahā, porque nū'u yø mēni rá Cloé bi xiqui ngue gādi njunthā. 12 Porque hīngā n'na hyātho guí mmāmhmā. I 'bū i'da nī n'yohā ngue εnā: “Nugä dí tēnnā rá hyā mmānā Pablo”. Mī'da p'uya εnā: “Nugä dí tēnnā rá hyā mmānā Apolos”. Mī'da p'uya εnā: “Nugä dí tēnnā rá hyā mmānā Bedu”. Mī'da p'uya εnā: “Nugä dí tēnnā rá hyā mmānā Cristo”. 13 A nuyá, xi'a rá Cristo, ¿ua 'buti'da yø 'yεc'ei ngue n'youi'a? A nugä drá Pablo, ¿ua guí εmhmā ngue bi ma mā cuatigā rá pont'i connā ngue'ahā? ¿Uague gā nxixyā 'da'ahā ngue guí tēngāhā?

14 Nugä dadi ja māmādi Oja ngue hīnjon dá xixyā'ahā, hīndā høndrā Crispo 'nehra Gayo dá xixyabi. 15 Janāngue hīngūi sā guí 'yεmhmā ngue dá xixyabi yø ja'i para ngue dā dēngūi. 16 Bi zo mā mmāi ya ngue rá Estéfanos co nē'u 'būp'u ja rá ngu'a, xquet'a dá xixyabi. Hīndī padī ngue'mø 'bū hmi'da yø ja'i dá xixyabi, oque hīn'nā. 17 Pε rá Cristo hīmbi mēngūi ngue gā xixyabi yø ja'i. Sinoque bi mēngūi ngue rá hoga 'da'yo hyā gā xihyø ja'i. Nugä hīndī mmāngā yø hyā māhotho gā nt'øde ngue hōntho gā nnepe dā 'yεc'ei gui yø ja'i te dī mma. Sinoque hōnt'a ja ts'edi gā mma ngue bi dū p'u ja rá pont'i rá Cristo, gue'a dī mman'a.

18 Nūnā rá hoga 'da'yo hyā nā, i hma ngue bi dū p'u ja rá pont'i rá Cristo ngue bi yanjā. A nū yø ja'i ngue dī m'mēdi, εmbi ngue hīnte dī muui nā rá hyā nā. Pε nujā ngue dī nyamma tehā, n'youi rá ts'edi Oja nā rá hyā nā. 19 I mmāmp'u ja rá Macā Libro rá hyā te bi mān'Oja ngue εnā: “Nū'u yø ja'i εnā ngue ja xāngu yø mfadi, nugä gā udi ngue hīnte dī muui yø hyā padī. Nū rá ja'i dā 'yεnā ngue rá bamhya, dī nεqui ngue hīnte dī muui rá hyā padī”, εn'Oja. 20 Nūua ja rá ximhāi, i 'būhyø ja'i εnā ngue ja yø mfadi. I 'būhyø ja'i εnā ngue yø xānnbate. I 'būhyø ja'i εnā ngue yø mbadi xandønho, i padī te gā ja nximhāi. Pε nūnā Oja i εmbi ngue hīnte dī muui yø mfadi ya yø ja'i ya.

21 Nūnā Oja majuanī ngue jase rá mfadi. Bi zānnī ngue nū'a te yø mfadi yø ja'i 'bucua ja rá ximhāi, hīngā gue'a ja ngue dī fadi te'o

Oja'a. Nuna Oja bi zänni ngue nu'u yø ja'i da 'yεc'ei ra hoga 'da'yo hya, gue'u di nyanyø te'u. Nuna ra 'da'yo hya na, embyø ja'i nu'u hingui εc'ei ra hya, ngue hñte di muui ra hya. ²² Yø judío, i nne ngue 'be da nu yø milagro, ja da 'yεc'ei ra hya. A nu yø ja'i hingyø judío, gue'a te yø mfaði yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi di ho da 'yøde. ²³ Pe nugähe, nuna ra hya ja ts'editho ga mmangähe, guehna ngue da sihyø ja'i ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo na, ngue di hoga ma ts'oquih. Hønt'a di mmangähe'a. Pe yø judío p'uya, i εna ngue ra 'be'isätho 'mø øhna ra hya na. A nu'u yø ja'i hingyø judío p'uya, embi ngue hñte di muui na ra hya na. ²⁴ Pe nuju, ngue ya di εc'ei hu ra Cristo, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, ga bi zongah. Oja 'ne bi xoga ma n'yomfεnih para ngue ga pahmu ngue ra Cristo haprá ts'edi Oja 'ne haprá mfaði Oja. ²⁵ Nu'a te i du ra Cristo, yø ja'i embi ngue Oja hingui paði te øt'e. Pe Oja i pæ te øt'e. A nu yø ja'i hingui paði hanja'a te øt'Oja. Porque yø ja'i embi ngue hingui nzaqui Oja. Pe Oja mathoguitho ga ndønzaqui ngue'a ga nzaqui yø ja'i.

²⁶ Ague ma zi cu'ahu, ya guí nnuhu te gäma ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yεc'ei ra Cristo. Zi yohotho bi zo'u yø ja'i t'εmbi ngue ja yø mfaði, nuya nnu manho yø ja'i ua ja ra ximhäi. Nu'u ja yø cargo ngue nts'ut'abi xquet'a zi yohotho bi zofo. Xquet'a zi yohotho bi zo'u yø ja'i ngue hñuc'ei p'u ja yø hñini. ²⁷ A nuyá, Oja bi huanhyø ja'i nu'u hñ'yhu yø mfaði ua ja ra ximhäi para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i εna ngue ja yø mfaði. Oja bi huanhyø ja'i nu'u hingui nzaqui yø hya ua ja ra ximhäi para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i εna ngue xanzaqui yø hya. ²⁸ Nuna Oja bi huanhyø ja'i nu'u t'εmbi ngue hinga njuani ua ja ra ximhäi xøque ma høt'e p'u, para ngue da hyεjpabi yø hya'u yø ja'i εna ngue ja yø ts'edi. ²⁹ Janangue nup'u ja rá hmi rá da Oja ya hñjonni ja'i da zäp'u da 'yεna ngue di 'yεts'i. ³⁰ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue ya man'yohu ra Jesucristo ya. Oja bi ne ngue conná guehra Cristo dá pahmu hanja na rá hya Oja. A nuyá, ngue conná guehra Cristo, ya bi hoga ma ts'oquih. 'Nε go øt'a ra Cristo ngue ya dí ohu rá 'yε Oja. Porque

go gue'a ra Cristo bi gurca ma ts'oquih. ³¹ Ja di nequi ua hanja na ra hya nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ngue εna: "Nu to i nne di 'yεts'i, pε gue da 'yεspabi'a rá Hmu bí 'bu mahεts'i, hingue masque go ra ja'i'a di 'yεts'i", i εna.

2

¹ Ague ma zi cu'ahu, nu'mø ma magä p'u guí 'buhmu ngue dá xi'ahu rá hya Oja, hñdá mangä yø hya ga ya yø ja'i εna ngue yø bamhya. Ni xindá mangä yø hya nu'u mahotho da nt'øde. ² Porque nu'mø ya di 'bucä p'u ha guí 'buhmu, hñnda n'na ra hya dá sänni ngue ga xi'ahu. Guehna ra hya na ngue ga mma hanja ngue bi ma ma cuati p'u ja ra pont'i ra Jesucristo. ³ A nu'mø ya di 'bucä p'u ha guí 'buhmu p'uya, gá nuhu ngue hñdi ya manzaqui. Sinoque asta dí huaqui, porque dí su ngue hñda bøngmanho ra hya ga mma. ⁴ Nu'mø ma xi'ahu na ra hya na, hñdá mangä'u yø hya mahotho da nt'øde ngue ma mfaðise, para ngue di thap'a ni mmuihu. Sinoque nuya yø hya dá xi'ahu, guesε ra Espíritu Santo i ja rá ts'edi ngue bi xoc'a ni mmuihu para ngue da ðinni n'yomfεnih xanho hanja na ra hya na. ⁵ Janangue nuna ni nt'εc'ei hu ja ya, guehna Oja jase rá ts'edi bi the na ra hya na. Hinga guerp'u ja yø hya yø ja'i nu'u εna ngue yø bamhya bi the na ra hya na.

⁶ Pe nup'u 'buhyø ja'i ngue ya xa nzehyø nt'εc'ei, guehya dí xicä ra hya nu'a majuaní ngue di gohi ngue yø bamhya yø ja'i. Pe nuna ra hya na, hinga guehna ra hya pa'u yø ja'i εna ngue yø bamhya 'bucua ja ra ximhäi yø hya na. Ni xinga gue'a te ra hya pa'u yø ja'i di manda ua ja ra ximhäi yø hya na. Porque nu te ra hya pa'u, da thotho'a. ⁷ A nuna ra hya ngue majuaní di gohi ngue yø bamhya yø ja'i, guehna rá hya Oja dí mmangä na. Nu'mø yø pa xa thogui, nu yø ja'i mi 'bucua ja ra ximhäi hñmbi baði hanja na ra hya na. Hante ngue di hocra ximhäi Oja, ya xi zänni te 'be'a di njam'mεfa ngue ha di njap'u di nyamma tehu. ⁸ Nu'u yø ts'ut'abi ua ja ra ximhäi, hñjombi n'yo yø mmui ngue xta mbaði

hanja na ra hya na. Porque nu'mø ngue xta ndinyø mmæi yø ja'i hanja na ra hya na, nuna ma Hmuha Jesucristo maguesε, ya hinxta mma ma cuati ra pont'i 'mø. ⁹ Bi nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue εna: "Nuna Oja, ya xa nzanni te da japyø ja'i nu'u di madi. Guehna ra njapi Oja hijnonni ja'i di pøni ngue di padi hanja na. Porque hijnam'mø 'be bi nja'a te mi ja ngue da 'yøt'Oja". ¹⁰ Pe Oja bá penngahε ra Espiritu Santo, gue'a bi 'yøt'e ngue bi dinma mmæihε hanja na ra hya na. Porque ra Espiritu Santo i padi gätho'a te rá n'yomfεni Oja'a. ¹¹ Nú n'na ra ja'i ya, hijnongui parpi te ja rá n'yomfεni. Hønse ra ja'i pase te mbemp'u ja rá n'yomfεni. Xquet'a njarbutho Oja ya, hijnonni ja'i da zä da badi te ja rá n'yomfεni Oja. Sinoque hønse ra Espiritu Santo i padi xanho te ja rá n'yomfεni Oja. ¹² Janangue nuju, hinga gue'u yø hya yø bamhya 'bæcua ja ra ximhäi na ra hya dí pahma. Oja'a bá penngahε ra Espiritu Santo ngue gda pahma hanja na rá njapi Oja di 'dadjε. ¹³ Janangue nuna ra hya dí mmanya, hinga guehya yø hya ngue ma n'yomfεniε dí mma, sinoque ra Espiritu Santo i xännga ra hya dí xihyø ja'i nuya n'youi ra Espiritu Santo.

¹⁴ Pe yø ja'i hinguï n'youi ra Espiritu Santo hinguï sä da dinyø mmæi hanja na ra hya xänngahε ra Espiritu Santo. Embi ngue hingrá bamhya ra ja'i mmanna ra hya na. Hinguï padi hanja, porque hinguï n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁵ A nu yø ja'i n'youi ra Espiritu Santo i sä hacra güenda xandønho hanja na ra hya na. 'Nε hinguï sä to da 'yεmbi ngue hinga gue'a te ra hya i mma. ¹⁶ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: "¿Te'o ni ja'i da zä da barpabi rá n'yomfεni'a ma Hmuha? ¿Te'o da 'yεna ngue bi m'mährá xänbæte Oja ngue bi xänbæte te øt'e?" Pe nuju, ra Espiritu Santo'a dí n'yohε, 'nε gue'a ra Espiritu Santo øt'e ngue dí timhmε zits'u hanja rá n'yomfεni ra Cristo.

3

¹ Ague ma zi cu'ahε, nu'mø dámba m'mucä p'u guï 'bæhmε, nugä hindá xi'ahε

yø hya nu'u dí xicä yø 'yεc'εi ya n'youi ra Espiritu Santo. Sinoque dá xi'ahε ra hya hinguï hεnni gdi pahma. Porque guï 'bæhmε tengutho yø basi ngue zits'utho tinni mmæihε hanja rá hya ra Cristo. ² Dá xän'nahε yø hya hinguï hεnni gdi pahma. Tengutho n'na ra basi 'mø sidra xi'ba, hingra hmε ma t'unni da zi, dá ja'ahε p'u. Porque himbi zä xta ndinni mmæihε hanja ya yø hya xanhenni. Asta ni xinga guedyä di tintho ni mmæihε hanja ra hya ya. ³ Porque tobe guï øthohε tengutho ga 'bε hmi'da yø ja'i. Tobe gyø zεyathohε. Tobe gyø 'yøt'i sæithohε. Tobe hinga 'da'igu ra hya guï mmamhmε. Tobe guï øthohε tengutho øtyø ja'i nu'u hinguï pa Oja. ⁴ Porque nu 'da'ahε, guï εm'mø guï yahε: "Nugä dí tennä ra hya mmanna Pablo". Mi'da p'uya εna: "Nugä dí tennä ra hya mmanna Apolos". Janangue ja di nεqui p'uya ngue guï øthohε tengutho øtyø ja'i 'bæcua ja ra ximhäi.

⁵ Nugä drá Pablo, conna Apolos, ¿teni 'bε'a goma ts'edi jagä'be ngue go tennä'be yø ja'i? A nugä'be yø mεfithogä'be Oja. Høntho dá øt'ä'be ra 'bæfi ngue gä 'yεc'εihε ra Hmu Jesucristo. Pe n'na ngu n'nagä'be, nu'a te ra 'bæfi bi 'dacä'be Oja, gue'a dí øt'ä'be'a. ⁶ Nuna ra hya dá xi'ahε, tengutho n'na ra hmudä 'mø bi thuhu, njarbutho na. Nu ra Apolos, go bi xinthe'a. Pe gue'a Oja di tetra hmudä. ⁷ Janangue nuyá, ngu'a tu ra hmudä, ngu'a xinthe, hijnongui tate. Go gue'a Oja i tate, porque go øt'e ngue i te ra hmudä'a. ⁸ A nu'u tuhra hmudä, 'nε'u xinthe, 'da'igu yø hya. Pe n'na ngu n'na ya, nu'a te ra 'bæfi bi 'yøt'e, Oja da gut'i. ⁹ A nugä'be, yø mεfithogä'be Oja. A nu'ahε, ni mmæihε p'u bi ma nthuhu ra hmudä, gue'ahε i nnøpa huahï Oja.

I ja man'na ra hya ya. Nuna Oja, tengutho 'mø ngue bi dæ'mi bi hyø'a n'na ra ngu p'u guï 'bæhmε. ¹⁰ A nugä p'uya, tengutho n'na ra gado. Nuna Oja bi 'yøt'e ngue dá dæ'mä ra 'bæfi. A nu mi'da yø xänbæte p'uya, tengutho 'mø dadi tetra jado'u. Pe n'na ngu n'na yø gado di sigue ra 'bæfi, i ja ngue da madi xandønho, hinha di dunna ngu. ¹¹ Nuna te ra hya bi ma ma dæ'mi ngue bi si'ahε hanja ra Jesucristo,

guehna ra hya bi nopa do p'u ha brá fahra ngu na. Hinguí sá ngue da ma madu'mi rá 'befi Oja mente hinguí hma hanja'a ra Jesucristo. ¹² Pe nuyá, xangu yø do i ja ngue di usa'u to di sigue ra 'befi ngue hønnigu. Nu 'da yø mefi, da japra do ngue ra oro p'u ja ra ngu. Nu mi'da yø mefi, da japra do ngue ra t'axi. Mi'da yø mefi, da japyø do ngue mazihotho gui nequi. A nu mi'da yø mefi, yø za da japra ngu. Mi'da yø mefi, da japyø paxi ra ngu. Mi'da yø mefi, yø xanza da japra ngu. ¹³ Pe n'na ngu n'na yø mefi, nu'a te ra 'befi bi hoqui, nu'mø ra pa daní thaxra güenda, ja da fadi xanho p'uya ngue'mø xanho ra 'befi bi hoqui, ogue hin'na. Porque nu'a ra pa'a, ra sibi di nja. Nu'a ra sibi p'uya, ja di nequi p'u'a te ga nho ra 'befi bi hoqui n'na ngu n'na yø hyønnigu. ¹⁴ A nu ra hyønnigu ngue hindi nzø'a te bi japra ngu, ya da hyanna nzäbi. ¹⁵ Pe nu ra hyønnigu ngue bi nzø'a te bi japra ngu, ya di m'me'a te ra 'befi bi hoqui. Hønsø ra hyønnigu di nyanna te, tengutho 'mø ngue bá pongra ndate n'na ra ja'i p'u ja ra ndate sibi.

¹⁶ ¿Ua hinguí pahmu ngue gätho'ahmu, i nnopa nija Oja hapu 'bahra Espiritu Santo? Porque ra Espiritu Santo ya guí n'yohu'a ya. ¹⁷ Nu'mø ngue to di ts'onnbabi rá nija Oja, Oja di castiga ra ja'i. Porque rá nija Oja xandaxqui'a. Janangue nu ra xänbäte ngue di ts'onnbabi rá 'befi Oja p'u guí 'bähmu, da ma ra castigo.

¹⁸ Hinguí sá ga här'ma mmü, ga ena ngue dí pasehu hanja ra hya. Madague'a en'i'da yø ja'i ngue xangu yø mfadi i ja, pe nuya yø ja'i ya, jatho ngue da 'yøt'e tengutho 'mø ngue hinte di padi. Ja da dimp'u xanho rá mmü ra ja'i ha rá nja na ra hya majuaní di nja rá mfadi. ¹⁹ Porque nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, ngue hinguí pa Oja, nup'u ja rá hmi rá da Oja hinte di muui yø mfadi ya yø ja'i ya. I mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nuna Oja, i øt'e ngue nuna ra ja'i ena ngue bi dinsø rá mmü na ra hya padi, nuna ra hya bi dinna ja'i, hin tema nho da 'yørpabi". ²⁰ I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro man'na ra hya ngue ena: "Nu yø ja'i ena ngue ja yø mfadi, pe Oja parpabi yø n'yomfeni yø ja'i ngue nuya yø hya pahyø

ja'i hinte di muui". ²¹ Janangue nuyá, nu'u yø ja'i guí emhmu ngue ja yø mfadi ngue yø bamhya, 'yo sá guí espahmu ngue da guehya gui huanhni ndana guí tenhmu ya. Porque gätho yø xänbäte, gätho'a te ja nximhäi, gätho Oja bá sänni ngue i ja para ngue da 'yøt'ahmu ra nho. ²² Nugä drá Pablo, ra Apolos, ra Bedu, dí 'bucähe ngue ga faxähe. A nuyá, nu te ga bá sän'Oja ngue ja ua ja ra ximhäi, i ja ma tehmu, i ja ra ndate, nu te ga dí nnuhmu ngue ja ra pa dí 'bähmu ya, da gue'a te ga nnuhmu ra pa di 'yøp'u, nu te gätho dí nnuhmu ya, ga nja yø cosa ngue da 'yørcähu ra nho. ²³ A nuju ya, ma ga ørpahmu rá pähä ra Cristo. Ra Cristo p'uya, i ørpabi rá pähä Oja.

4

¹ A nuyá, dami 'yø'ni güendahmu ngue yø mefithogähe ra Cristo. Bá excahe ngue nuna rá hya Oja hinguí fadi hanja, ga xänbähe yø ja'i hanja na ra hya na. ² Guí pahmu ngue n'na ra mefi 'mø bi ndäpa n'na ra 'befi, nu'a ra 'befi sifi ngue da 'yøt'e i ja ts'editho ngue da 'yøt'e. ³ A nugui, ¿te'o da zä da hyasca ra güenda ngue'mø xanho te dí øt'e, ogue hin'na? Dí haxä njuani ngue hinga gue'a ni 'befihmu'a ngue gui hyascähu ra güenda. 'Ne hinjonni ja'i da zä ngue da hyascagui ra güenda ngue'mø gue'a dí øt'e ogue hin'na. Ni xinga gueque dí haxa njuani ngue'mø gue'a te dí øt'e ogue hin'na. ⁴ Nup'u nnä bengä'a te dí øt'e, dí ena ngue ya gue'a te nnä 'yo ya. Pe hingue masque dí ena ngue hin'yu ma ts'oqui. A nuyá, nu'a ja ngue da hyasca ra güenda te dí øt'e, guesø Oja da hyasca ra güenda. ⁵ A nuyá, 'yo to sá guí haspahmu ra güenda mente tobe hinguí sønna pa da øp'u ma Hmuhu Jesucristo. Nu'a go da hyaxra güenda'a, ndana ra ja'i xanho te xa 'yøt'e, ndana ra ja'i hinguí ho te xa 'yøt'e. Nu'a go pa'a te mbemp'u ja yø n'yomfeni n'na ngu n'na yø ja'i. Nu'a te da dinnbabi Oja n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra njut'i di nja'a.

⁶ Ague ma zi cu'ahmu, ya dá xi'ahmu ya yø hya dá hyequi ngue ra 'befi dí øt'e, da guehra 'befi øtra Apolos. Nguna ra hya dá xi'ahmu, n'namhmu ngue guí pahmu ngue

nu'a te mmamp'u ja ra Maca Libro, 'yo gui festhohu. Porque gätho di muui yø xännbate, hingui ho gui 'yεspahu 'da yø xännbate, xingui 'yεmhmü ngue hñte di muui mi'da yø xännbate. ⁷ Xiya, ζte'o bi xi'ahu ya ngue man'na tate xanho'ahu ngue mi'da yø ja'i? ζNdana ra hya gui timhmü ya ngue hñda gue'a Oja bi 'da'ahu ra hya ya? A nuyá, xi'mø ngue Oja bi 'yøt'e ngue gá pahmu ra hya gui pahmu ya, ζhanja ngue gadi 'yεxhu co nu'a te ra hya gui pahmu ya 'mø, εntho xøga xäsehü ra hya p'u gni bεmhmü ya?

⁸ Nup'u gni bεmhmü ya, ngue ya gá pahmu hanja na ra hya na, gui εna ngue ya hñte gadi 'behmu ya. Gui 'bu mmanhohu p'u gni bεmhmü ya, εntho gui ndast'abihu p'u ga mbøn'a te gui øthu ya. Nugähe p'uya, gui εnje n'na nguadi tengutho 'mø ngue hñte dadi mugähe. Nuhma 'mø majuanj ngue gdi ndast'abi, gadi mandahu ndap'u bi zä. 'Nεcähe dí jats'u ma cargogähe 'mø ngue'a te ra 'befi gdi pεhmü. ⁹ Nup'u ga mbøn'a te t'ørcähe ngue yø representantegähe ra Cristo, εna gue xøgue ga 'yøt'a Oja'a ngue ga m'mεfathogähe. Dí 'bcähe tengutho 'mø ngue yø ofädi xa ts'ännbi ngue da tho, di njagähe p'u. Di mpeti yø ja'i ngue da nu te ga thohme. Ngu yø anxε, ngu yø ja'i da nu tho te ga thohme. ¹⁰ A nugähe, i t'εnje ngue dyø 'yammügähe ngue rá hya ra Cristo dí mmamhme. Pε nu'ahu p'uya, nup'u gni bεmhmü, nu'a rá hya ra Cristo ya gui tinsεhu xandønho hanja ra hya. Pε nugähe dí εngähe ngue hñdi ya manzaquigähe. A nu'ahu p'uya, gui εmhmü ngue xanzaqui te gui mmamhmu. Mεnte thenngähe yø ja'i, a nu'ahu p'uya i hnu mansu'ahu. ¹¹ Nu'mø yø pa xathogui, xtá sähe ra n'u ngue hñ'yü te ga sihe. Asta guehya, dí sähe ra n'u ra thuhu. Ja'mø dí tuthegähe, ogue hñ'yü te ga hegähe. Ja'mø di εnje yø ja'i ngue pεgbahe. Ni xingra ngu di ja ngue haru ga m'mahme. ¹² Dadi n'uni dadi mpefi conma 'yεhe. I sanje yø ja'i, pε nugähe p'uya dí äpähe Oja ngue di japj te'o sanje. I mbεngahe xan'u yø ja'i, pε dí setähe. ¹³ I nnø man'uje p'u ha ya yø ja'i. Pε nugähe dí thammanhotho gähe. I nnu häigähe yø ja'i, εnje p'u tengutho 'mø ngue n'na ra cosa

ya xa hørbu yø ja'i, ya hñte di muui. Nguna bi 'yørcähe yø ja'i, asta guetya njarbutho.

¹⁴ Nuna ra hya dá cuatä ua ja ra sεcua ja ua, hñdá cuatä na ra hya na ngue gadi 'bet'a ni sähu. Sinoque dadi 'da'ahu n'na ra consejo tengutho 'mø ngue ma basi'ahu. ¹⁵ Madague'a gui 'yεna ngue di 'bu'i 'det'a mahuahj ni xännbatehu ngue di xän'nahü hanja rá hya ra Cristo, pε nugä go ni papägahu. Porque go rá madi dá xän'nahü ra hoga 'da'yo hya, janangue bi njap'u ngue gui εc'εihu ra Cristo ya. ¹⁶ A nuyá, ya gá nuhu te dá øt'a p'u gui 'buhmu, gue'a dí xi'ahu gui 'yøthu'a ya. ¹⁷ Janangue dí εt'ä p'u na ra Timoteo ngue da xi'ahu te ja ngue gdi n'yohu. Nuna, dadi madi tengutho 'mø ngue ma ts'ant'u, porque dí padi ngue εc'εi xanho ra Jesucristo. Nu'a te nná 'yogä ya ngue dí tennä ra Jesucristo, go da xi'ahu hanja na. Tengutho ra hya dí xännba yø 'yεc'εi di mpeti ndap'u bi zä, da ngut'atho da xi'ahu naya.

¹⁸ Nu'u ni xännbatehu p'u ha gui 'buhmu, i 'bur'u 'da ngue di 'yεts'i, εna ngue yø bamhya. Nup'u ga mbεnj, εna ngue ga su ga mmagär'u ngue ga ma nyahu. ¹⁹ Pε da ne Oja ngue ya hñda ya'atho ga mmagä p'u ga ma nyahu. Ga nnugä p'uya tegue ngu da 'yøt'u di 'yεxpü gui 'buhmu. Ya ga nnugä 'mø ngue majuanj øt'a te ra hya i mma, hingra hyatho i mma. ²⁰ Porque nu'u yø ja'i ngue ørpabi rá 'befi Oja, hingra hyatho mman'u, sinoque ha ra ts'edi ngue øt'a te ra hya i mma. ²¹ Xiya, ζndana gui nne gui 'yøthu ya? Gui nne gui sigue te gui øthu para ngue ga su'ahu 'mø dá magä p'u, ζuague gui nne gui n'yo manhohu para ngue mahotho gda zo'ahu 'mø dá magä p'u?

5

¹ A nuyá, ndap'u bi zä i hma te 'be'a bi 'yøt'a n'na ma cuhu p'u ha gui 'buhmu, ngue ya 'buhmi rá hømme. Nuna ra ts'oqui na p'uya, guehna tate xants'o, conque gui nnuhu ngue nu'u yø ja'i hingui pa Oja, hingui øt'e tengu na ra hya na. ² 'Nε tobe gadi 'yεxpü gui yahü ngue gui εna ya gä gue'a te gui øthu. A nuyá, ngue nguna ra hya bi nja, i jatho ngue gui m'mü

ndumm̄ih̄u. A nunā ra n'yoh̄u bi 'yø'n̄a ra ts'oqui n̄a, damī hyømh̄u thi p'̄u ha gadī mp̄etih̄u n̄a. ³ Madague'ā ngue h̄indī 'b̄uc̄a p'̄u ha guí 'b̄ah̄m̄u, p̄e nu'm̄ø dá b̄en'ah̄u ɛ̄ntho ya xti 'b̄uc̄a p'̄u ngue gā haspā ra güenda n̄a ra n'yoh̄u bi 'yøtrā ts'oqui. ⁴ A nuyá, damī mp̄etih̄u ya, damī 'yøth̄u'a te nnū manhō mā Hm̄uh̄u Jesucristo. Nup'̄u ha guí mp̄etih̄u, guī 'yø'n̄i güendah̄u ngue dí 'b̄uc̄a p'̄u. D̄a gue'ā mā Hm̄uh̄u Jesucristo guí pah̄m̄u ngue dī m'm̄ap'̄u'ā ngue d̄a x̄än'n̄ah̄u'ā te ja ngue guī 'yøth̄u. ⁵ Nu'ā ra n'yoh̄u bi 'yøtrā ts'oqui, damī hyømh̄u thi p'̄u guí 'b̄ah̄m̄u, dī map'̄u 'b̄ahyø̄ ja'ī dī mandā ra zith̄u, ja d̄a s̄ap'̄u ra n'̄u rá do'yo. X̄am̄matho ngue dī nyannā te 'mø̄ ra pa d̄a ɛ̄p'̄u ra Hm̄ū Jesús.

⁶ Nu'ā te rā hyā guí øth̄u, ya h̄inguī sä n̄imanthō sä guí 'ȳets'ī ngue guī 'ȳenā ḡa gue'ā te gn̄i 'yoh̄u. ¿Ua h̄inguī pah̄m̄u ngue co zits'̄u rā íxi, dī ixquī ḡa rā j̄ani? ⁷ Jan̄angue nuyá, damī hyømh̄u thi'ā ra n'yoh̄u bi 'yøtrā ts'oqui ya, n'namh̄mā ngue h̄indī ts'om̄ m̄i'dā yø̄ ja'ī. Porque tobe h̄indī nts'on̄yø̄ n'yom̄f̄enī yø̄ ja'ī ya. Rā Cristo ya bi tho ngue bi hogā mā ts'oquih̄u, bi gohi tenguthō rā 'bøt'ē ja'mø̄ ra ngo ngue rā Pascua. ⁸ Jan̄angue jatho ngue majuanī guī hȳem̄u p'̄u ra nts'o, ḡatho d̄a gue'ā rā nho gdī n'yoh̄u.

⁹ Nu'ā rā carta dá p̄en'n̄ah̄u m'm̄et'o, dá xi'ah̄u te ja ngue guī 'yøth̄u, ngue 'yo gadī nuans̄u'̄u yø̄ 'yots'om'm̄äi. ¹⁰ P̄e n̄uḡa h̄indī ɛ̄n'ah̄u ngue ya h̄inguī sä guí ntøth̄u'̄u yø̄ 'yots'om'm̄äi 'b̄ucua ja rā x̄imh̄äi. Ogue ya h̄inguī sä guí ntøth̄u yø̄ ja'ī h̄ondyø̄ m̄ɛnyū di x̄andī, ogue yø̄ b̄ɛ, ogue th̄anne yø̄ dah̄mu. Nu'mø̄ ngue d̄a gue'ā gdī xi'ah̄u'ā, ya n̄netho ngue guī pømh̄u ua ja rā x̄imh̄äi 'mø. P̄e n̄ja ngue h̄ingā gue'ā dī mm̄anḡa'ā. ¹¹ A nunā rā hyā dá ne gā xi'ah̄u ya, 'yo n̄imanthō gadī nsixui'̄u sä ɛ̄nā ngue gadī nc̄uh̄u, 'n̄ɛ yø̄ 'yots'om'm̄äi, ogue h̄ondyø̄ m̄ɛnyū di x̄andī, ogue th̄anne yø̄ dah̄mu, ogue yø̄ f̄eh̄nī, ogue yø̄ it̄i, ogue yø̄ b̄ɛ. Nuyá, guehyā nī x̄ingā gue'ā dī sä ngue 'dap'̄u guí nsim̄hm̄ɛh̄u ya. ¹²⁻¹³ Porque nu'̄u yø̄ ja'ī h̄ingmā n'yoh̄u, h̄ingo dī tocaguī gā haspā rā güenda. Gues̄e Ojā d̄a hyaspā rā güenda ya dí xi'ah̄u. P̄e nup'̄u ha gadī mp̄etih̄u,

damī hyaxh̄u rā güenda te gā 'yo yø̄ 'ȳɛc'̄ɛi. Jan̄angue n̄uḡa dí xi'ah̄u ngue nunā rā n'yoh̄u bi 'yøtrā ts'oqui, damī hyømh̄u thi n̄a.

6

¹ A nuyá, nu'mø̄ 'b̄ahyø̄ 'ȳɛc'̄ɛi ja ngue dī yaprá̄ m̄mi'ȳɛc'̄ɛiui, 'yo di thop'̄u 'b̄ahrā ts'at'abī h̄ingrā 'ȳɛc'̄ɛi. D̄a z̄a dī map'̄u 'b̄ahyø̄ m̄mi'ȳɛc'̄ɛiui, d̄a x̄ifi ngue di hojpī temā hyā h̄emb̄i. ² ¿Ua h̄inguī pah̄m̄u ngue nu'̄u yø̄ ja'ī Oja, gue'̄u d̄a hyaspā rā güenda yø̄ ja'ī 'b̄ucua ja rā x̄imh̄äi'̄u? Xi'mø̄ ja ngue gā haspah̄u rā güenda yø̄ ja'ī 'b̄ucua ja rā x̄imh̄äi, xi rā asunto zits'̄utho guí h̄ɛmph̄u, ¿ua h̄indā z̄a guí x̄ihnī m̄mi'ȳɛc'̄ɛih̄u ngue di hoqui? ³ Conque astā yø̄ anx̄e Oja gā haspah̄u rā güenda. Jan̄angue gomā gue'ā n'nā rā asunto zits'̄utho di h̄ɛms̄ɛh̄u ngue h̄indā z̄a gā hoc̄ju. ⁴ Xi'mø̄ h̄inguī pad̄i ha gdī hoc̄ju n'nā rā asunto 'mø̄ guí h̄ɛmph̄u, ¿ua sä ngue gue'̄u yø̄ ja'ī h̄ingyø̄ 'ȳɛc'̄ɛi di hoc'ā nī asuntoh̄u 'mø? ⁵ Dí xi'ah̄u n̄a rā hyā n̄a n'namh̄mā ngue guí p̄es'nī s̄äh̄u. Xip'̄u ha guí 'b̄ah̄m̄u, ¿ua x̄ingā n'nā nc'̄ɛi nī n'yoh̄u ngue di pad̄i di hoc̄a n'nā rā asunto 'mø̄ ja te h̄ɛmbyø̄ c̄u? ⁶ ¿Hanja ngue nup'̄u 'b̄ahrā ts'at'abī h̄ingrā 'ȳɛc'̄ɛi, ja nī map'̄u yø̄ 'ȳɛc'̄ɛi ngue di yaprá̄ m̄mi'ȳɛc'̄ɛiui?

⁷ A nuyá, nu'ā te rā njunt'ī guí øth̄u, ja dī n̄ɛquī p'̄uya ngue gadī 'b̄ɛhm̄u rā hyā. ¿Hanja ngue nu'mø̄ h̄ingā gue'ā t'øt'ah̄u, h̄inguī h̄ät'ī guí s̄eth̄u? ¿Hanja ngue h̄in gadī n'unī d̄a f̄e'ah̄u, xøgue mad̄i zits'̄u te guí nne guí 'b̄ɛhm̄u? ⁸ Conque xquet'ā guí njah̄u p'̄u ngue h̄inguī ho te guí øth̄u, asta nī m̄mi'ȳɛc'̄ɛiui guí p̄ɛh̄u.

⁹ Yo gyø̄ th̄ätih̄u. Guí pah̄m̄u ngue nu'̄u yø̄ ja'ī x̄ants'o te øt'e, h̄indā yarbū ha dī mandā Oja'̄u. H̄indā yarbū yø̄ 'yots'om'm̄äi. H̄indā yarbū ya yø̄ n'yoh̄u ørpe tenguthō 'mø̄ drā x̄isu yø̄ m̄m̄in'yoh̄uui. H̄indā yarbū ya yø̄ ja'ī th̄anne yø̄ dah̄mu. ¹⁰ H̄indā yarbū yø̄ b̄ɛ. H̄indā yarbū ya yø̄ ja'ī h̄onthō ī nne ngue di x̄andī te p̄ets'i. H̄indā yarbū yø̄ it̄i. H̄inda yarbū yø̄ zate. H̄inda yarbu'̄u corpā rā 'yū yø̄ m̄mic'̄ɛiui ngue p̄ɛ. ¹¹ Nuyá yø̄ hyā dí xi'ah̄u ya, ya xc̄ā njap'̄u 'da'ah̄u ya. P̄e nuyá, ya bi mā mahojpi'ah̄u. Ya yø̄ ja'i'ah̄u Oja

ya, ngue gá 'yεcεihə'a rā Hmū Jesús. Ya guí n'yohə rā Espíritu Santo bá pen'nəhə Oja ya.

 12 Ya hīndī mandagəhə rā ley gā 'yo yø judío ya. Ya sã gā øthə te dí nnehə ya. Pε ma gā sãmmā mməihə ngue hīngā øthə'a te hīnnī 'yup'ə gā øthə. 13 Majuanī'a te rā hya i hmā ngue nū te si rā ja'ī, rá mməi nī ma. A nū rá mməi rā ja'ī p'əya, gā nja'a ngue ja dā mεspə'a te si. Pε nuyə yoho yø hya ya, Oja dā 'yøt'e ngue dī njap'ə rá nzequi ya. Pε hīnguí sã gā εmhə ngue gā nja mā do'yohə ngue rā 'yots'om'māi. Sinoque rá do'yo rā ja'ī, gā nja nā para ngue dā 'yørpabi rá 'bεfi rā Hmū. A nū'a rā Hmū p'əya, di hatra ts'edi mā do'yohə. 14 Nūnā Oja bi japi ngue bi bεnnate rā Hmū Jesucristo p'ə ha bi t'āgui. Xquet'a di jajə p'əya, ja rá ts'edi ngue dā 'yøt'e ngue gā bεnnatehə.

15 ¿Ua hīnguí pahmə ngue nū mā do'yohə, i nnøpe ngue rá do'yo rā Cristo? ¿Ua dā zã gā hajpahə n'na parte rá do'yo rā Cristo ngue dī mpənhi rá do'yo n'na rā xisu ngue rā 'yots'om'māi? Nū'a, hīnguí sã'a. 16 Guí pahmə ngue n'na rā n'yohə 'mø bi mε n'na rā xisu ngue rā 'yots'om'māi, nuyə yo nc'ei ya, εntho n'na nc'εitho, porque n'nat'a rā te comhmi. I nt'ot'i p'ə ja rā Maca Libro rā hya ngue εna: “Nū'ə yo nc'ei dī mpənhi, i cohi ngue n'nat'a yø do'yo, porque i comnda rā te”. 17 A nuyá, nū rā ja'ī dī mpənhi rā Hmū Jesús, i cohi tengutho 'mø n'na nc'εitho.

18 'Yo gui 'yots'om'māihə. I ja xangu mī'da yø ts'oqui øtyø ja'ī, pε nū rā ja'ī ngue 'yots'om'māi, rá do'yose di ts'onī. 19 ¿Ua hīnguí pahmə ngue nū mā do'yohə, gue'a nnøpā njja rā Espíritu Santo'a? Porque Oja bá penhə Espíritu Santo ngue dī m'məp'ə ja mā mməihə. A nuyá, ya hīn dadī mmandaschə ya. 20 Porque ya dí ohə rá 'yε Oja ya ngue bi gurcā mā ts'oquihə. Janangue nuyá, jatho ngue gā ørpahə rá pähä Oja conmā do'yohə 'nε conmā n'yomfεnīhə. Porque ya rá mmetigəhə Oja.

7

1 Nūnā man'na rā hya guí ännghə ya, dí nne gā xi'ahə hanja. Nū rā ja'ī ngue hīnguí nne dī nthati, ya xanho ngue'mø hīndī nthati. 2 Pε i fadi ngue ndap'ə bi zã εmmēi 'yots'om'māi yø ja'ī. Janangue man'na xanho ngue rā n'yohə dī m'məhrá xisu. Rā xisu p'əya, dī m'məhrá ndø. 3 Nū rā n'yohə i jatho ngue dī m'məhmī xanho rá xisu. Ximmangu rā xisu, i jatho ngue dī m'məhmī xanho rá ndø. 4 Nū rā xisu ngue ya o rá 'yε rá ndø, dā 'yørpabi rá pähä rá ndø. A nū rā n'yohə ngue ya o rá 'yε rá xisu, dā 'yørpabi rá pähä rá xisu. 5 Nū'mø ja rá pähä rā n'yohə, 'yo di εnna xisu ngue hīnda zã. Nū'mø ja rá pähä rā xisu, 'yo di εnna n'yohə ngue hīnda zã. A nū'mø ja ngue dā 'yøtyø mhmat'Oja, man'na xanho dā gohra cohi ngue hīnda dāhrá xisu rā n'yohə njammī pa. M'mefa p'əya, ya di siguetho tengutho m'met'o. A nū'mø hīndī siguetho tengutho m'met'o, nū'a hīndī hyāti dā zamyø mməi, rā zithu p'əya dā japi ngue dā 'yøtra ts'oqui n'nannī.

6 Nūnā rā hya ja ua dí xi'ahə, høntho dí xi'ahə ngue dā zã dī nthatra ja'ī. Pε nugä hīn dadī mandagä ngue xøgue di ja ts'editho dī nthatra ja'ī. 7 Dí εnsεgä ngue xanho 'mø ngue gätho'ahə gui 'yøthə tengutho dí øt'ä ngue hīn dadī nthati. Pε nūnā Oja, gā go bi sännbi n'na ngu n'na yø ja'ī te dā zã dā 'yøt'e. 'Bəhyø ja'ī ngue dī nthati, 'bəhyø ja'ī hīndī nthati.

8 Nugä dí xihyø ja'ī nū'ə tobe hīndī nthati, dā guehyø 'danxu, nū to hīndī nthati tengutho dí øt'ä ngue hīn dadī nthati, ya xanho. 9 Pε nū rā ja'ī εna ngue hīnda zã dī m'məε, man'na xanho ngue dī nthati, hīnda gue'a ngue ja di andrá mməi ngue hīndī nthati.

10 Nugä dí xihyø ja'ī ngue ya xā nthati, nū rā xisu ya 'bəhrá ndø, 'yo di hεp'ə rá ndø. Nūnā rā hya dí xi'ahə, hīngmā hyasεgä nā, sinoque gue'a rā Hmū rá hya nā te dí xi'ahə ngue gui 'yøthə. 11 Pε nū'mø ya bi hεp'ə rá ndø n'na rā xisu, rā xisu 'yo dadī nthati mahøn'a, oque man'na xanho dā mε rá ndø mahøn'a. Ximmangu rā n'yohə p'əya, hīnguí ja ngue dā hεp'ə rá xisu.

12 I ja man'na ra hya dí nne ga xi'ah_u, pe ja dí nne ga xi'ah_u na ra hya naya, himbi man'a m'met'o'a ra Hmu na ra hya na. A nu ma cuh_u ngue ra n'yoh_u, nu'mø hingra 'yεc'εi rá xisu, nu'mø nnu manho ra xisu ngue di sigue di m'mahmi rá ndø, ra n'yoh_u 'yo di hep'ua rá xisu. 13 A nu'mø ngue ra xisu, hingra 'yεc'εi rá ndø, 'nε'mø nnu manho ra n'yoh_u ngue di sigue di mmahmi rá xisu, ra xisu 'yo di hep'ua rá ndø. 14 Porque ra n'yoh_u ngue hingra 'yεc'εi di tocabi rá njapi Oja di t'unna xisu ngue ra 'yεc'εi. Da guehra xisu ngue hingra 'yεc'εi, di nthεui rá njapi Oja di t'unna n'yoh_u ngue ra 'yεc'εi. A nu'mø ngue hønse ra 'yεc'εi di nthεui rá njapi Oja, nu yø basi p'uya, ya hin'na'ua. Pe ya fadi ngue xquet'a 'nεhyø basi di nthεui rá njapi Oja di t'unna papá ogue rá mamá ngue rá 'yεc'εi. 15 Pe nu'mø ra n'yoh_u ogue ra xisu ngue hingra 'yεc'εi da ne ngue da hep'ua ra 'yεc'εi 'bähmi, ya da zä da hep'ua. Porque ra 'yεc'εi hingui sä da 'yørpä ra ts'edi di m'mahmi 'mø hingui nne. Porque bi zongah_u Oja ngue ga m'ma mmanhoh_u, hin tema sui di nja. 16 A nuyá, ngu yø n'yoh_u, ngu yø xisu ngue yø 'yεc'εi, nu'mø 'bähmi yø ja'i hingyø 'yεc'εi, xamhmatho da zä ha di japi di nyanná te ra ja'i hingra 'yεc'εi.

17 Nuna Oja, bá sänni te nná 'bähm_u n'na ngu n'naj_u. Nu te di jah_u 'mø mamba zongah_u Oja, ya gue'a ga siguethoh_u'a. Ndap'ua bi zä yø hnini hap_u di mpeti yø 'yεc'εi, guehna ra hya dí xicä yø ja'i naya. 18 Nu ra ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yεc'εi, 'nε ya n'youi ra hmεpya ngue ra circuncisión, 'yo sä di tu rá mmui ngue ya hmεpya. A nu ra ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yεc'εi, 'nε hinmani njapra hmεpya, 'yo sä dadi ja ndummui ngue di njapra hmεpya. 19 Porque ya hingui ja ts'edi'a ya ngue di njapra hmεpya yø ja'i, ogue hin'na. A nu'a ja ts'editho ngue da 'yøtyø ja'i ya, ma datho ja ts'edi ngue da 'yørpabi rá pähä Oja. 20 N'na ngu n'na yø ja'i, nu te mi ja 'mø mi zon'na Oja ngue bi 'yεc'εi ra Jesucristo, ya di nja tengutho ja ra ja'i. 21 A nu'mø ngue grá hmiq_ui 'mø mamba zo'i Oja, 'yo sä di tu ni mmui ngue grá hmiq_ui. Pe nu'mø ngue da zä ha gdi japi ngue gui pømp'ua 'bähni hmu, dami hyoni ha i japi. 22 Pe nu ra ja'i

mará hmiq_ui 'nε ya ra 'yεc'εi ya, da badi ngue nup'ua ja rá hmi rá dä Oja, ya rá n'youi ra Cristo. A nu ra ja'i ngue manjo'o rá hmu, 'nε ya ra 'yεc'εi ya, da badi ngue nup'ua ja rá hmi rá dä Oja, ya rá mēfi ra Cristo. 23 A nuyá, ya dí oh_u rá 'yε ra Cristo nu'a bi gurca ma ts'oquih_u ya. Ya hingrá ja'itho ma hmu ya. 24 A nuyá ma zi cu'ah_u, nu'a te ra 'bēfi mi pehyø ja'i 'mø mi zon'na Oja, di siguehmana yø 'bēfi yø ja'i. Porque ndap'ua bi zä 'bähyo ja'i ngue εc'εi Oja ya, pe ya gä yø n'youi Oja.

25 A nuyá, nu'ua yø ja'i ngue tobe h_undi nthati, nu'a ra Hmu hin tema hya bi ma ngue ha di njapi. Pe nugä ga xi'ah_u na te ra hya dí mbēni ga mma. Pe dami 'yεc'εih_u te ga mma, porque conná mate Oja ja ts'edi na te ra hya dí mma. 26 Nup'ua nná bēngä, xanho ngue h_undi nthata n'na ra n'yoh_u. Porque yø pa dí 'bähm_u, ya xanhennitho 'mø ngue 'bährá xisu ra n'yoh_u. 27 A nu ra n'yoh_u ngue ya 'bährá xisu, 'yo sä di sänni da hep'ua. Pe nu ra n'yoh_u ngue hinjo'o rá xisu, man'na xanho 'yo di honná xisu. 28 Nu'mø bi nthatra n'yoh_u, hingrá ts'oqui bi 'yøt'e. Nu ra hmu te 'mø bi nthati, ngutho hingrá ts'oqui bi 'yøt'e. Nja ngue nu'ua yø ja'i di nthati, h_undi 'bēdi tema hya hēmbi, hinga ngu'mø ngue h_undi nthati. Dí mmangä na ra hya na ngue h_undi nnegä ngue gui thohm'a ra dummi tho'ua yø ja'i ya xa nthati.

29 Ague ma zi cu'ah_u, nu'a ga mbønna ra hya dí xi'ah_u ya, ya mits'ua dyø pa jap'ua. Janangue jatho ngue gui 'yørpah_u rá 'bēfi Oja. Ya hinga mbongui ra ora ga m'mamma pähathoh_u p'ua ja ma ngumhm_u ya. 30 Nu yø ja'i ngue 'b_u ndummui, ya hinga mbongui ra ora 'be di nzoni. Nu yø ja'i 'b_umma pähä, ya hinga mbongui ra ora 'be di nthede. Nu yø ja'i ja te nne da däi, ya hinga mbongui ra ora da däi te honi. 31 Mente ngue dí 'bähm_u ua ja ra ximhäi, ya h_undi ma ma mmuih_u'a te dí pesh_u ua. Porque nuna ra ximhäi ja ua dí 'bähm_u, ya ni ma da guadi.

32 Dí nnegä ngue h_unte man'na ni hya di ma ni mmuih_u. Nu ra n'yoh_u h_undi nthati, guehna ra n'yoh_u di ja ndummui ørpabi rá

'befi ra Cristo para ngue da nu manho ra Cristo te ot'e. ³³Pe nu ra n'yohu ya xa nthati, gue'u yø cosa honyø ja'i ua ja ra ximhai ni ma ra mmui ngue honi. Porque nne da nu manho ra xisu. ³⁴Ximmangu yø xisu, xquet'a njarbutho. Nu ra hmute hinda nthati, i ho ra mmui ngue orpabi ra 'befi ra Cristo. Ngu ra do'yo, ngu ra n'yomfeni, ga xa dap'a Oja ngue orpabi ra 'befi. Pe nu ra hmute ngue ya xa nthati, i ho ra mmui ngue da 'yot'a te ra 'befi ja ua ja ra ximhai, porque i nne ngue da nu manho ra ndø.

³⁵Nuna ra hya di xi'ahu ya, hontho di nnegä ngue ga faxahu. Porque hinda nnegä ngue gui m'mu mman'ahu. Sinoque di nnegä ngue gui m'mu mmanhohu, gui hyo ni mmui ngue gui 'yorpahu ra 'befi ra Cristo.

³⁶A nuyá, di nne ga xi'a n'na ra hya ya yø n'yohu si yø t'ixu, 'ne ya sonyø pa ngue di nthati. Nu'mø enna n'yohu p'uya ngue hingui ho ngue da thohra nthati ra t'ixu, da za di tharpi. Porque ra nthati, hingra ts'oqui'a. ³⁷A nu ra n'yohu ngue n'nat'a mbeni ngue hinda tharpabi ra t'ixu, da 'yemp'u ja ra mmui ngue hingui ja ts'edi ngue di nthatra t'ixu, ya xanho te ot'e. ³⁸Nu'a di tharpabi ra t'ixu, ya xanho te ot'e. A nu'a hinda tharpabi ra t'ixu, man'natho xanho te ot'e.

³⁹A nu ra xisu 'mø ngue bi nthati, ya hin'ya ra nt'edi ngue hondi nthatui man'na ra n'yohu mente ra pa ngue 'butra ndø. Pe nu'mø ya bi du ra ndø, ya da za di nthati mahon'a. Hont'o bi za da ne da me, gue go dra 'yec'ei'a ra n'yohu da me. ⁴⁰Pe nu ra 'danxu ngue'mø ya hinni mantho di nthati, man'na xanho. Guehna ra hya di mbenga naya, pe di padi ngue ra Espiritu Santo'a di benngui te di mma.

8

¹A nuna man'na ra hya gui ängahu ngue'mø da za gui sahu ra ngø i tho ngue 'bospabi yø dahmu, ogue hinda za gui sahu. Majuaní ngue nuju di pahmu ngue nu'a ra ngø 'bospabi ra dahmu, hinda ts'onnga ma mmuihu 'mø ngue ga sahu. Pe hingui ho 'mø ga ena ngue di pasahu xanho hanja ra hya ngue mi'da ma mmic'eihi. A nuju,

jatho ngue ga mmahmu n'na ngu n'naju para ngue man'na di zajma nt'ec'eihi. ²A nu ra ja'i ena ngue ya bi dini xanho hanja ra hya, pe di 'betho da dini xanho ha exa nja ra hya nu'a ja ngue da badi. ³Pe nu ra ja'i di ma Oja, Oja i nnu manho ra ja'i.

⁴A nuyá, ma ga xi'ahu xanho hanja'a ra ngø i tho ngue 'borpabi yø dahmu ya. Di pahmu xanho ngue nu yø dahmu 'bucua ja ra ximhai, hinde di muui, porque n'natho Oja i 'bui. ⁵A nu yø ja'i embi ngue xangu yø Oja i 'bui, ngup'u mahets'i, ngu ua ja ra hai. Madague'a enyø ja'i ngue xangu yø dahmu 'bui, 'ne xangu yø hmu, ⁶pe para ngue nuju, n'natho'a ma Ojahu 'bui, gue'a ma Papahu'a. Nuna, guehna Oja bi hoqui te ga di nnuhu ngue ja naya. A nuju p'uya, di bahu para ngue ga orpahu ra pahä Oja. A nuna di nnope ngue ma Hmuhu ya, guehna ra Jesucristo na. Conna guehna ya, i ja dyø cosa di nnuhu ngue ja ya, 'ne guehna di 'dacju ma tehu na.

⁷Pe hinga gätho ma cuhu tini xanho yø mmui hanja na ra hya naya. Ya xa nzanyø ja'i ngue mi thanne yø dahmu. Janangu nuya yø ja'i hingui nzaqui yø nt'ec'ei ya, nup'u ga mbeni, i ena ngue ra ts'oqui or'mø bi za ra ngø nu'a tho ngue t'orpa ra 'bot'e yø dahmu. ⁸A nuyá, nuna Oja, hinde da jacju ngue'mø ga sihu ogue hinga sihu'u yø cosa'u. Pe nu'mø ga sihu, hinga sä ga emhu ngue man'na xanho te di othu. Nu'mø hinga sihu, ngutho hinga sä ga emhu ngue hingui ho te di othu.

⁹Madague'a sä ngue ga sihu'a ra ngø'a, pe dami mfahmu xanho ngue te gui sihu. 'Yo gui nne ngue nu te gui sihu, go gui ndupatehu p'u da 'yotra ts'oqui'u ma cuhu hingui nzaqui yø nt'ec'ei. ¹⁰Xi'mø da nu ni cuhu ngue gui sihmε p'u ja n'na ra ngunja 'buhyo dahmu. A nu'ahu p'uya, ya gui pahmu ngue hinde ja ngue gui sihu'a te ts'i p'u. Pe nu ni cu, ngue hingui nzaqui ra nt'ec'ei, da 'yotra ts'edi da zi'a te xa 'borpa yø dahmu. ¹¹A nu'ahu gui pahmu ngue da za gui sihu'a te ga ts'i p'u. Pe nu ni cu, ngue hingui nzaqui ra nt'ec'ei, da 'yot'e tengue gui ot'e. Gue'a di m'mε'a p'uya ngue ena ngue ra ts'oqui bi 'yot'e ngue bi zi'a te ts'i p'u 'buhyo dahmu. Conque gui nnuhu

ngue gue'a i du ra Cristo'a ngue bi yāni. ¹² Janāngue nu to ndupate p'ua øtra ts'oqui rá cu, gue'a ra ts'oqui øt'a, ngue fεstho'a te ra hya mmanna Cristo. ¹³ A nugā, nu'mø ngue gue'a ra ngø dí si ngue ga 'yøtra ts'oqui mā cu, ya hinguī ja ngue ga si ra ngø. Porque hīndī nne ngue ga japi da 'yøtra ts'oqui mā cu co nu'a te dí si.

9

¹ A nugā, rá representantegā ra Cristo, hinga to bi zā ni ja'itho di mandaqui ya. Nuna ra Hmu Jesús, dá nyasegā'be na. A nuna te ra 'befi bi 'dacra Hmu, di nequi ngue bi bømmanho, porque go dá ja'ahā gā 'yεc'εibahā rá hya. ² Madague'a 'bā i'da εngui ngue hinga guecā rá representantegā ra Cristo, pε nu'ahā guī pahmā xānho ngue guecā rá representantegā'a. A nuyá, ngue ya guī εc'εihā ra Cristo ya, ja guī haxhā p'ua majuanī ngue go rá representantegā na.

³ Nu'mø te'o εnā ngue hinguī nnu manho te dí øt'e, guehna ra hya dí xihna ya. ⁴ Nuna te ra 'befi dí øt'e, ni 'yup'ua di n'nacra hmε dí si. ⁵ Nε xquet'a ja gra nt'εdi ngue ga nthati, ga mmε'be n'na ra xisu ngue dra 'yεc'εi n'namhma ngue ga mmε'be p'ua gdā ma. Porque gue'a øt'ua mī'da yø representante'a ngue sixtyø xisu. Tengutho øtyø n'yohā ra Hmu Jesús, ximmangu ra Bedu xquet'a njarbā. ⁶ ¿Ua guī εmhma ngue nugā ya, 'nehra Bernabé, høngthogā'be jatho ngue ga taha te ga si'be mεnte ga mmangā'be ra hoga 'da'yo hya? ⁷ Xi n'na ra soldado, ¿ua hinguī tahrá nzābi ngue'a te rá 'befi øt'e, ua n'nanni bi tahra mεnyu ngue rá gasto p'ua ha 'yo? Xi n'na ra n'yohā ngue'mø bi 'yøt'a n'na ra nuandāt'ā ngue yø uva, ¿ua hinguī si'a te pømp'ua ja rá 'befi? Xi n'na ra n'yohā ngue fāhyø de'yo, ¿ua hinguī si ra leche 'mø bi de'mi?

⁸ Yo guī εmhma ngue mā hyase na ra hya dí mmangā ya. Porque nuna ra hya na, guehna mmamp'ua ja ra ley bi 'yotra Moisés. ⁹ Nuna ra hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, guehna ngue εnā: “Yo guī turpabi rá ne ra ndani nu'a nnehyo trigo ngue di ntaqui”, i εnā. A nuna Oja ya, hīn'i mmanna ra hya na ngue da høndyø ndani dadi ja ndummai ngue di

nnepe di nsihmε. ¹⁰ Sinoque bi manna ra hya na, porque nnepe ngue gue'ua yø mεfi Oja da 'bāts'i. Porque n'na ra mεfi di mpep'ua ja n'na ra huahī i tømī da dahrá nzābi. Ximmangu'a tacyø trigo, xquet'a tømī da dahrá nzābi ngue'a te pεfi. ¹¹ Nuna rá hya Oja dá mangā'be p'ua guī 'buhma, tengutho 'mø dá tucā'be n'na ra huahī co nuna ra hya na. Xi ya, ¿ua ya ni mmaihā ya ngue'mø guī fāxca'be te dí hongā'be ya? ¹² Conque gadi unhnā te hon'ua mī'da yø mamhya. Goma guecā'be p'uya ngue man'natho ni 'yup'ua ngue guī 'dacjā te dí hongā'be.

Pε nugā'be hīnte dí xi'ahā 'mø ja te dí hongā'be. A nu'mø hīn'ya te ga hongā'be, dí hāt'i dí setā'be p'ua. Porque hīndī nnegā'be ngue da gohyø mmāi yø ja'ī guehna rá hoga 'da'yo hya ra Cristo dí mmangā'be. ¹³ Pε guī pahmā xānho ngue nu'ua yø ja'ī øtra 'befi p'ua ja ra nija di mpeti yø judío, nu'a tema cosa haxyø ja'ī p'ua ja ra nija, gue'a ja ngue da zi'a. Nuya dí mmangā guehya yø ja'ī ho yø zu'ε ngue øtra 'bøt'e p'ua ja ra altar, guehya di tocabi sa ra ngø nu'a pøt'e. ¹⁴ Ximmangudya, nuna ra Cristo bá sānni ngue nu'ua yø mεfi manna hoga 'da'yo hya, nu'ua yø ja'ī sihra hya gue'ua go di pøn'a te honyø mamhya'ua.

¹⁵ Pε nugā hīnjam'mø te dí xi'ahā ngue guī fāxcahā 'mø ja te dí honī. Madague'a ni 'yup'ua ga xi'ahā ngue guī fāxcahā, pε hīnte dí xi'ahā. A nugā ya, hīnna ot'ā na ra sacua ja ua ngue gdī ādi guī 'dacjā te dí honī. Man'na xānho gā tu ua ra thūhū, hīnda gue'a ngue guī 'yεnjā ngue dí ādi guī fāxcahā. ¹⁶ Yo guī εmhma ngue ra matetho dí øt'e ngue dí xi'ahā ra hoga 'da'yo hya. A nugā, ya mā 'befigā'a, i høxhma xi ngue ga mmanna hya. Huεcategui ngue'mø hinga mmangā na ra hoga 'da'yo hya. ¹⁷ A nuyá, nu'mø ngue mā pāhāse nnā mmangā na ra hya na, ya ja rá njut'ī xānho. Pε nja ngue hīngma pāhāsehe te dí øt'e, sinoque ja ts'editho ngue ga mmanna hya, porque Oja bi 'dacra 'befi ngue ga mmambrā hya. ¹⁸ A nuyá, nuna dí ør'mā güenda ngue mā nzābi ya, i ja gra pāhā ngue hīnte dí jai guehna ra hoga 'da'yo hya dí mma. Madague'a ja gra nt'εdi ga xi'ahā ngue guī 'dacjā te dí honī, pε nugā hīnte dí xi'ahā ngue guī

'dacjɘ.

¹⁹ A nuyá, maɗague'a ngue hɨnjonnɨ ja'i di 'bɘi ngue ma hmu, pɛ nɨgá dí øt'e ngue tengutho 'mø di nnøpa hmu gátho yø ja'i. Porque dí nne ga japi ngue xtangu yø ja'i da 'yɛc'ɛi ra Cristo. ²⁰ Nu'mø dí 'bɘcá p'u ha 'bɘhyø judío, dí øt'á tengutho øtyø judío, n'namhma ngue xamhmatho ga tapyø mmɘi ngue da 'yɛc'ɛi ra Cristo. Tengutho øt'u to øt'a te mmamp'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, gue'a dí øt'á'a. Maɗague'a ngue hɨngui ja ts'ɛdi ga øt'á te mmamp'u ja ra ley, pɛ dí øt'e para ngue xamhmatho ga tapyø mmɘi yø ja'i ngue da 'yɛc'ɛi ra Cristo. ²¹ Nu'mø ngue dí 'bɘcá p'u 'bɘhyø ja'i hɨngui paɗi hanja ra ley bi 'yotra Moisés, dí øt'á tengutho øt'u, n'namhma ngue xamhmatho ga tapyø mmɘi ngue da 'yɛc'ɛi ra Cristo. Pɛ hɨndí nne ga mma ngue ga ɛna ya hɨndí tenna ra ley Oja, sinoque dí tenna ley bi manna Cristo. ²² Nu'mø dí 'bɘcá p'u 'bɘhyø 'yɛc'ɛi ngue hɨngui nzaqui yø nt'ɛc'ɛi, dí øt'e tengutho øt'u, n'namhma ngue da zäp'u ga haɗra ts'ɛdi yø nt'ɛc'ɛi i ja. Nná øt'á'a ngue 'da'igu dí ør'be yø ja'i 'bɘp'u ha dí mmana hya, n'namhma ngue xamhmatho da zäp'u dí nyanyø te 'da'u øxra hya dí mma. ²³ Nguna ra hya dá øt'á ya, n'namhma ngue da zäp'u da 'yøhyø ja'i ra hoga 'da'yo hya. Nu'a rá njapi Oja bá n'youi na ra hya na, da zäp'u di tocabi gátho'u bi 'yøde hanja ra hya.

²⁴ Ya guí pahmu ngue nup'u ja n'na ra xequi majuanɨ ngue di nja ra 'dihi, gátho'u to da gacra 'dihi, n'na ngu n'na nɨ tihi, pɛ n'natho'a da daɗa. Damɨ njathu p'uya, guí ja ndummɘi gui 'yøth'u'a te di 'bɛp'ah'u Oja gui 'yøth'u, n'namhma ngue da zäp'u gui tahmu. ²⁵ Gátho'u to honi ha di dap'u ja ra nt'ɛni, hɨnte nne di hɛni para ngue da daɗa. Pɛ nuya p'uya, di ja ndummɘi ngue da da'a n'na ra corona ngue da thotho, porque ra paxitho. Pɛ nuju, daɗi ja ndummɘi ngue ga øth'u'a te di 'bejpah'u Oja, n'namhma ngue di 'dacjɘ rá njapi, nu'a hɨnjam'mø da thogui. ²⁶ Nuna ra hya nná 'yogá, dí haɗra 'yu nu'a ja ngue gdá n'yo, hɨndí päjtho'a te ja ngue gdá n'yo. Nugá dí ho ma mmɘi ha gdá ørpabi rá pähá Oja, porque hɨndí nne ngue hɨnte di bøntho na rá 'bɛfi Oja nná 'yo. ²⁷ Nu

ra ja'i 'mø nne ngue da daɗa, di n'annbi ngue ɛmmɛi di xádi ha di daɗa. Di njadá p'uya, di ho ma mmɘi ngue dí honi ha di ntahna ra hya nná 'yo. Porque dí nne ga øt'e tengutho ra hya di xihyø ja'i da 'yøt'e. Nugá hɨndí nne da 'yɛnc'a Oja ngue hɨnga gue'a te dí øt'e.

10

¹ Ague ma zi cu'ah'u, mamɨ pumbɛnihu na ra hya ja ua, ngue Oja bi 'yøt'e ngue ni 'bet'o ra gui p'u ni ma yø nyogui ja'i nuya bi japi bi 'daxra Thenga jathe. ² Gátho ya yø ja'i ya, 'dap'u ni 'youi ra Moisés ngue ni denna gui, 'nɛ gá 'da i thorp'u ja ra jathe. Guehya yø ja'i bi 'yøt'e ngue yø n'youi ra Moisés. ³ Gátho yø ja'i bi zi'a ra hmɛ bí 'yɛ mahɛts'i. ⁴ 'Nɛ gátho yø ja'i bi zi'a ra dehe bi bop'u ja ra mmendo. Pɛ nu'a bi 'uɨnthe yø ja'i, hɨngra do, sinoque gue'a ra Cristo bi máxyø ja'i hap'u ni ma. ⁵ Pɛ nuna Oja, hɨmbi nu manho te bi 'yøtyø ja'i m'mɛfa. Janangue ya mmɛ gá bi du p'u ja ra dapo.

⁶ A nuyá, nuna ra ndate bi thohya yø nyogui ja'i bi 'yøtra nts'o, nu'mø ngue 'nɛcju ga øth'u ra nts'o ya, xquet'a ngu'a ra ndate ga thohmu. ⁷ Janangue nuyá, 'yo gui thanneh'u yø dahmu tengutho bi 'yøt'i'da'u ngue bi danne yø dahmu. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro te bi 'yøtyø ja'i, i ɛna: “Bi mi yø ja'i ngue di nsihmɛ, 'nɛ bi mmɨnhni. Mi juate ra ts'ihmɛ yø ja'i, bi nangui ngue bi danne ra dahmu. Bi mähra hɛi p'uya”, ɛna Maca Libro. ⁸ 'Nɛ hɨnga n'yots'om'mäih'u tengutho bi 'yøt'i'da'u ngue bi n'yots'om'mäi. Ngue nguna bi 'yøt'e, n'na patho i du 'däte mahyu mahuahɨ yø ja'i. ⁹ Nuna Oja i seti te dí øth'u, pɛ hɨngui sä ngue xøgue gdá øth'u'a ngue ga unhn'u ra cue Oja. Nguna bi 'yøt'i'da yø nyogui ja'i, pɛ mi søtrá mmɘi Oja, bi guadi bi du yø ja'i ngue bi za yø c'ɛya. ¹⁰ Mamɨ nømmɨn'u hu Oja tengutho bi 'yøt'i'da'u yø nyogui ja'i ngue bi nømmɨn'u Oja. Janangue Oja bá pɛnnabɨ rá anxɛ ngue bi hyo ya yø nyogui ja'i.

¹¹ Nuna ra ndate bi thohya yø nyogui ja'i, bi ma macuati p'u ja ra Maca Libro'a te bi nja, n'namhma ngue nu yø ja'i 'bɘhya

yø pa rá nze guitho dí 'buhmu, da sifi ngue 'yo di njap'u. ¹² Janangue nu te'o ena ngue hinjam'mø da 'yøtra ts'oqui, jatho ngue di mfädi xandønho manma 'yøtra ts'oqui. Porque yø nyogui ja'i bi 'yøtra ts'oqui. ¹³ Nu'mø so ma mmaihüa ngue ga øthüa ra nts'o, xquet'a njarbatho gätho mi'da yø ja'i. Pe nuna Oja hingui hegahüa na, da mäxchüa ngue hinda dajpa ma mmaihüa ra nts'o. Nu'mø ya bá ep'u ra ts'on'yomfeni, nuna Oja di mfäxte ngue da zä ga taphüa ra nts'o ngue hinda nja.

¹⁴ Janangue nuya ma zi cu'ahüa, 'yo gui thannehüa yø dahmu. ¹⁵ Da dinni mmaihüa na ra hya ga mmangä ya. I sä ngue gui hyacsühüa ra güenda ngue'mø gue'a dí xi'ahüa ogue hin'na. ¹⁶ Nu'mø dí äphüa Oja ngue di japra vaso 'mø dí sihüa ra Santa Cena, ¿huangui ga mbøni ngue nuya yø ja'i si, guehya yø ja'i i mäna ji ra Cristo p'u ja ra pont'i ngue da yani? Nuna ra thuhmë dí xeni ngue dí sihüa, ¿huangui ga mbøni ngue nu to gätho di sihüa na, gue'u yø ja'i i unna do'yo ra Cristo p'u ha bi tho na ngue da yani? ¹⁷ A nuyá, xa nguju ya. Pe ma mmaihüa, xøgue 'da'igu porque nu'a ra thuhmë di xeni ngue di comhmi di sihüa, n'natho'a.

¹⁸ Gui nnuhüa te øtyø judío 'mø ørpa ra 'bøt'e Oja. Nu to gätho sa ra ngø i tho ngue ørpa ra 'bøt'e Oja, i comhmi sa, porque 'da'igu yø mmüa ngue'a ra ndanne øt'e. ¹⁹ Nuna te dí nne ga mmanya, hinga mbøni ngue da t'embj ja rá ts'edi n'na ra dahmu. Ni xinga gue'a ra ngø 'børpabi ra dahmu da t'embj man'na xanduxqui ngue'a ra ngø hinga m'møt'e. ²⁰ Nuna ra hya dí mmangä, ngue nu'u yø ja'i hingui pa Oja, ørpa ra 'bøt'e ra dahmu, gue'u yø ts'onthi ørpabi ra 'bøt'e 'në hinga gue'a Oja ørpabi ra 'bøt'e. Pe hinda nnegä ngue 'në'ahüa gui cohi ngue da 'da'igu gui 'yøthüa ya yø ja'i thanne yø ts'onthi. ²¹ Hingui sä ga sihüa ra Santa Cena bi zogahüa ra hya ra Hmu Jesús ngue ga øthüa, 'në xinga mmähä p'u ha ts'a ra ngø nu'a 'bøspabi yø ts'onthi. ²² 'Yo gui nne ngue da zuchüa ra Hmü Jesús. ¿Teni 'be'a gui ena go ga japhüa'?

²³ A nuyá, ya hinda mandagahüa ra ley ga 'yo yø judío ya. Ya sä ga øthüa te dí nnehüa ya. Pe hingui ja ngue ga øthüa te hinni 'yup'u ga øthüa. Hinga nne ngue ga øthüa te di ts'onnbabi rá mmüa ma mmic'ehüa. ²⁴ Jatho ngue ga honnbahüa ra nho mi'da yø ja'i, hingue masque ga honse ra nho gdä 'buhmu.

²⁵ Nu'a ra ngø pä yø ja'i p'u ja ra täi, dami sihmahüa hma. 'Yo tema nt'änni gui øthüa porque 'yo sä gui su gui sihüa ra ngø xa 'bøspabi yø dahmu. ²⁶ Porque nu te gä ja ua ja ra ximhäi, gä rá mmeti Oja.

²⁷ Nu'mø da zixahüa ra ts'ihmë n'na ra ja'i ngue hinga 'yëc'ei 'në gui n'uni ngue gui mmähä, dami sihüa te di 'da'ahüa. 'Yo 'be gui änhüa ngue'mø ra 'bøt'e ra ngø ogue hin'na. 'Yo sä gui su gui sihüa. ²⁸ Pe nu'mø toni ja'i da 'yën'ahüa: "Nuna ra ngø ja ua, ya xa 'bøspabi yø dahmu na", da 'yëna, 'yo gui saha ra ngø p'uya. Porque hingui netho ngue gui ts'onnbahüa rá mmüa ra ja'i nu'a su da za ra ngø ngue ra 'bøt'e. ²⁹ Madague'a gui pahmu ngue gätho yø ngø 'da'igu, pe 'yo gui saha ra ngø 'mø embyø ja'i ngue hingui ho da ts'i.

A nuyá, rá nze gui 'bu i'da ngue nne da 'yëngui: "¿Hanja ngue ga ets'a te dí si connä ngue'a te rá n'yomfeni n'nan'yo n'na ra ja'i?" da 'yëngui. ³⁰ "Xi'mø dí äprä mate Oja ngue di japi te dí si, ¿teni 'be'a go nne'a n'nan'yo n'na ra ja'i ngue da 'yørpa rá hya te di si?" da 'yëngui. ³¹ Nugä ga xi'ahüa hanja na ra hya na. Nu'mø gui sihmehüa ogue gui sithehüa, ogue ja te man'na macosa gui øthüa, nu te gä gui øthüa, dami hyomhmüa ra hya ngue ha di t'espabi Oja. ³² 'Yo gui nnehüa ngue go da t'ënjüa ngue di juthüa ra 'yu hapüa øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, ni xinga gue'u yø ja'i Oja. ³³ Conma parte, dadi ja ndummüa ngue dí øt'ä'a te 'be'a ja ngue da nu manho yø ja'i. Porque hinga nhosë dí honi, sinoque dí honnbabi ra nho da n'yo mi'da yø ja'i para ngue di nyanyø te.

11

¹ Tengutho gui nnuhüa dí øt'ä ya, da ngu'a gui 'yøthüa. Porque nugä dí øt'e tengutho bi 'yøtra Cristo.

² Ague ma zi cu'ah_u, dadi johyagä ngue zant'a guí mb_{en}ja, 'n_e hinguí hehm_u na ra hya dá xän'nah_u. ³ P_e nugä jap'u n'na ra hya dí nne ga xi'ah_u. Damí pahm_u ngue nuna Oja i 'bet'o na ngue ra Cristo. Ra Cristo p'uya, i 'bet'o na ngue ra n'yoh_u. Ra n'yoh_u p'uya, i 'bet'o na ngue rá xisu. ⁴ Nu'mø mmat'Oja n'na ra n'yoh_u p'u ja ra nija, ogue nne da manna hya di bennba Oja da ma, 'n_emø hustho rá fwi ra n'yoh_u, ya di nequi ngue hinda respeta xanho ra Cristo. ⁵ Nu n'na ra xisu 'mø ngue mmat'Oja p'u ja ra nija, ogue i nne da manna hya di bennba Oja da ma 'n_e hinguí 'ue rá ya, ya di nequi ngue hinda respeta xanho rá damme. Nu'mø hinguí 'ue rá ya ra xisu, ya øt'e tengutho yø xisu nt'axi yø ya. ⁶ Nu ra xisu hinguí nne da 'ue rá ya, man'na xanho da 'yaxrá ya. P_e nu'mø enna xisu ngue ra 'be'isä ngue da 'yaxrá ya, man'na xanho da 'ue rá ya 'mø. ⁷ A nu ra n'yoh_u, hinguí sä da hyusta rá fwi p'u ha dí mpeti yø ja'i, porque Oja bi hocra n'yoh_u ngue bi gohi tengutho'a. Janangue conná guehra n'yoh_u i t'espabi Oja. P_e nu ra xisu, i 'bui ngue ga t'espabi ra n'yoh_u'a. ⁸ Porque Oja, nu'mø mambi hocra n'yoh_u, hinga xisu'a bi tajpabi rá do'yo ngue bi nhohra n'yoh_u. Sinoque ra n'yoh_u'a bi tajpabi rá do'yo ngue bi nhohra xisu. ⁹ A nu ra xisu, bi ma mahoqui para ngue rá máxtetho ra n'yoh_u, hingue masque ra n'yoh_u bi ma mahoqui para ngue drá máxtetho ra xisu. ¹⁰ Janangue guehna dí mmangä naya ngue ra xisu jatho ngue da 'ue rá ya, gue'a ra hm_eya'a ngue _ec'ei rá damme 'mø nzofu. 'N_e gue'a nnu manho yø anx_e Oja'a. ¹¹ P_e Oja bá sänni ngue ngu yø n'yoh_u, ngu yø xisu, mahyonitho ngue di m'mui. ¹² Porque majuaní ngue nup'u bá fwi bá m'mhra xisu, guerp'u ja rá do'yo ra n'yoh_u bá thaqui. P_e xquet'a majuaní ngue nu ra n'yoh_u, ra xisu di mi'mi. Nuna p'uya, gátho Oja bá sänni ngue njap'u.

¹³ Damí hyacj_u xanho ra güenda na ra hya dí xi'ah_u ya. Xi n'na ra xisu 'mø mmat'Oja, ¿ua xanho ngue da 'ue rá ya uague hin'na? ¹⁴ Ya guí nnuh_u te øt'e gátho yø ja'i. Nu ra n'yoh_u, hinguí nnu manho ngue xtamma rá xta. Porque embi ngue

ra 'be'isä. ¹⁵ P_e ra xisu i nnu manho ngue xtamma rá xta. Porque gue'a rá xta bi t'unni ngue da nopa nt'eya. ¹⁶ P_e nu'mø 'bui to i nne di nnemhya guehna ra hya dí xi'ah_u ya, da bata njuani ngue ni xinga guecj_u, ni xinga gue hmi'da yø ja'i Oja i 'bui ndap'u bi zä yø hnini ngue da n'nan'yo man'na ra hya di tenni.

¹⁷ I ja man'na ra hya dí nne ga xi'ah_u ya. Porque nup'u ha gadi mpetih_u, hinga gue'a te guí øth_u. Ngue hinga nho gni mpetih_u, sinoque n'na ra n'atho gni mpetih_u. ¹⁸ Dí øcä ngue nup'u ha gadi mpetih_u gadi njun'mahyah_u. Rá nzequi majuaní na ra hya dí øcä. ¹⁹ P_e ngutho ya ja ngue da ngu'a di nja, ngue di nja ra njun'mahya p'u ha guí 'buhm_u. Gue'a di fa'a ndana ra ja'i ngue majuaní ra 'y_ec'ei, ndana ra ja'i himma juani ra 'y_ec'ei. ²⁰ Janangue nu'mø gadi mpeti ngue gui sih_u ra Santa Cena, hinguí nnu manho ra Cristo te guí øth_u. ²¹ Porque nu'mø bi zonna ora guí nsihm_eh_u, n'na ngu n'na yø ja'i xahyø hm_e ni hya ngue da zi. Da mi, di nsihm_e sehe p'uya. P_e nu yø ja'i ngue hyoya, i tu manthuhu, mente mi'da yø ja'i p'uya i niya asta ititho. ²² ¿Ua hin'y_u ni ngu guí si'a te guí timhm_u? ¿Hanja ngue hontho guí nne ngue gadi 'berpah_u yø sä'u yø ja'i Oja i hyoya, hin'y_u te di nsihm_e p'u ha gadi mpetih_u? ¿Ua guí emhm_u ngue di nnu manhogä te guí øth_u? Nu'a, hin'na'a.

²³ A nuna ra Santa Cena dí xi'ah_u, gues'e'a ra Jesucristo bi xänngagui hanja na ra hya na. Nu'a ra xui bi ma ma dá ra Hmu Jesús, bi hyacra thuhm_e. ²⁴ Mi ja mammadi Oja, bi xemp'uya. Bi 'y_embyø xädi: "Damí sih_u ra thuhm_e ja ua ya. Guehna ma do'yogä na. Nu'mø gá sih_u yø pa di map'u naya, gue'a gdi b_{en}ja'a ngue ma do'yo dadi dá ngue da du conná ngue'ah_u". ²⁵ Mi juadi bi nsihm_e p'uya, bi decra vaso, bi 'y_ena: "Nuna ya, guehna ra hm_eya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi na ra 'da'yo cohi øt'ah_u Oja. Porque di mfamma ji conná ngue'ah_u. N'na ndi ngu n'na ndi guí sih_u naya, damí b_{en}ja ngue dá tugä", bi 'y_ena. ²⁶ Janangue n'na ndi ngu n'na ndi guí sih_u na ra thuhm_e na, 'n_e guí sih_u na rá ngui ra uva, guí 'yøth_u

ngue da bahyø ja'i ngue bi du ra Hmu Jesús. Dangu'a gui 'yøth_u asta guehra pa ngue da ep'ua ra Hmu Jesús.

²⁷ A nuyá, nu to bi zä ngue hingui nnu mansu na ra Santa Cena 'mø bi zi, ya ra ts'oqui øt'e. Porque hingui nnu mansu'a ra Hmu bi männá ji p'ua ha bi du conná guehra ja'i. ²⁸ Janangue nuyá, n'na ngu n'naj_u, ma ga hacj_u ra güenda te ja ma n'yomf_uni hante ngue ga sih_u ra Santa Cena. ²⁹ Porque nu'mø ngue sä da zi ra Santa Cena ra ja'i, 'ne hinga 'bet'o hacra güenda hanja te ga mbøni ngue bi du ra Hmu, ra ja'i ya honse rá castigo da thogui. ³⁰ Ja njap'ua ngue xangu yø ja'i tho ra castigo, sä ra n'ua ngue di hyenni. Ya hingui nzaqui 'da, 'ne ya xandu 'da. Porque hingui nnu mansu ra Santa Cena. ³¹ Pe nu'mø ngue ga hacj_u ra güenda xanho p'ua ja ma n'yomf_uni tengue ga mbønna Santa Cena, ya hin tema castigo ga thohma. ³² A nuya yø ja'i hingui hacra güenda xanho p'ua ja yø n'yomf_uni tengue ga mbøni, guehya da pennbabi ra castigo Oja ya ngue di hyenni. Porque Oja nnepe ngue di 'bätyø n'yomf_uni yø ja'i, n'namhma ngue hinda map'ua ja ra castigo di ma yø ja'i hingui ec'ei Oja.

³³ Janangue nuya ma zi cu'ah_u, nu'mø gadi mpetih_u ngue 'dap'ua gui sihm_u, dami ntø'mi n'na ngu n'na'ah_u ngue 'da gdi nsihm_uthoh_u. ³⁴ Pe nu'mø ngue to hingui hätra thuh_u, 'be di nsihm_u 'mø bi n_uexp_u ja rá ngu, n'namhma ngue hinda 'yøtra ts'oqui p'ua ha gadi mpetih_u, ya hin tema castigo da thogui. A nu'mø ngue ja mi'da yø hya gui h_uemph_u, ga xi'i ha gdi japh_u 'mø dá magä p'ua.

12

¹ Ague ma zi cu'ah_u, di nne ga xi'ah_u hanja'a te ørpe n'na ngu n'na yø ja'i na ra Espiritu Santo.

² Ya gui pahm_u ngue nu'mø yø pa xa thogui, nu'mø tobe hingmani pahm_u Oja, xcá thanneh_u yø dahm_u hingui ya. 'Ne conná guehyø dahmu xcá thanneh_u, hingá pahm_u hanja na rá 'yu Oja. ³ A nuyá, nu ra ja'i ena ngue ra Espiritu Santo di

bennbabi ra hya i mma, dami padi ha gdi hacj_u ra güenda xanho ngue'mø majuan_u ra Espiritu Santo di bennbi te mma ogue hin'na. Porque nu ra ja'i ngue ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya i mma, guehna ra ja'i hinjam'mø di sanna Jesús. A nuyá, nuya yø ja'i n'yoi ra Espiritu Santo, høndya sä da ma ngue ra Jesús gue'a ra Hmu mah_uts'i'a.

⁴ A nuna rá 'befi Oja i ja, 'dama 'dan'yo ma 'befi di 'bepi da 'yøtyø 'y_uec'ei. Pe ga gue'a ra Espiritu Santo øt'e ngue da zä da 'yøtra 'befi yø ja'i. ⁵ N'na ngu n'naj_u, 'dama 'dan'yo ra 'befi di p_uhm_u, pe nu te gä di øth_u, gue'a ra Hmu Jesús di ørpah_u rá 'befi. ⁶ Hinga 'da'igu ra 'befi bi n'nacj_u, sinoque 'dama 'dan'yo ra 'befi. Pe gätho gue'a Oja di hätra ts'edi yø ja'i ngue da badi ha di japra 'befi da 'yøt'e. ⁷ N'na ngu n'naj_u, Oja bi zänni tema 'befi ja ngue ga øth_u, gue'a ra Espiritu Santo di hacj_u ra ts'edi ngue da zä ga ørpah_u rá 'befi Oja. Pe nu'a te gätho ma 'befi bi 'dacj_u, bi 'dacj_u ra 'befi para ngue da 'yørpabi ra nho ma mmi'y_uec'ei.

⁸ Nu 'da yø 'y_uec'ei ya, ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da badi xanho p'ua ja yø mm_ui ha di japra hya da ma. Nu mi'da p'uya, di japi ngue da badi ha di japi da man'ua yø hya xanhenni, para ngue da zä da dinyø mm_ui yø ja'i ya yø hya da ma. ⁹ Mi'da p'uya, di japra Espiritu Santo ngue nu'mø mmat'Oja ra ja'i, da dinna mm_ui ra ja'i ngue di nja'a te äp'a Oja. Mi'da p'uya, ra Espiritu Santo di unna ts'edi ra ja'i ngue da 'yøthe yø därkehi. ¹⁰ Mi'da p'uya, ra Espiritu Santo di unna ts'edi yø ja'i ngue da 'yøtyø milagro. Mi'da p'uya, ra Espiritu Santo di bennbabi'a te ra hya ja ngue da ma. Mi'da p'uya, di japyø ja'i ngue da badi xanho ngue'mø gues_u ra Espiritu Santo di bennbabi'a ra hya mman_u ja'i ogue hin'na. Mi'da p'uya, ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da nya yø 'dan'yo hya hingui padi. 'Bu i'da yø ja'i p'uya ngue ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da zä da ma te ni bøn'ua yø 'dan'yo hya i hma. ¹¹ Pe gätho ya yø 'befi ya, gues_ua ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da zä da 'yøtra 'befi. Nu'a, go gue'a sannbi n'na ngu n'na yø 'y_uec'ei'ä ndana gue'a ra 'befi da zä da 'yøtyø ja'i.

12 Nu ra ja'i, madague'a xangu yø xequi n'youi rá do'yo, pε ra ja'i n'na nc'εitho. Di njathu p'uya, ngue conna Cristo xanguju ngue dí εc'εihua, pε tengutho 'mø ngue n'na nc'εitho di jahu ra Cristo. 13 Gäthogahu ya, ngu yø judío, ngu'hu hingyø judío, 'bu i'da ngue 'buhyø hmu, 'bu i'da ngue hinjo'o yø hmu, pε gäthogahu, nu'mø bi ma ma xixyagahu, ra Espiritu Santo øt'e ngue dí cohi ngue εntho n'na nc'εitho di jahu. Porque gäthogahu, gue'a ra Espiritu Santo dí n'yohu.

14 Ya gui nnuhu ngue rá do'yo ra ja'i hinga n'na xequitho i ja, sinoque xangu yø xequi n'youi. 15 Nu'mø da 'yεnná gua ra ja'i: "¿Hanja ngue hingrá 'yεgá ra ja'i? Ya hinga n'yogá'be rá do'yo ra ja'i", da 'yεna, pε nup'hu ja rá do'yo ra ja'i ja n'youi p'hu. 16 Ogue ma guhu da 'yεna: "¿Hanja ngue hingrá dägá ra ja'i? Ya hinga n'yogá'be rá do'yo ra ja'i", da 'yεna, pε nup'hu ja rá do'yo ra ja'i ja n'youi p'hu. 17 Xi'mø ngue gä rá nguani rá do'yo ra ja'i, gä dyø dä, ¿ha di zä ga øhmü ra hya 'mø? Ogue gä ma do'yohu, gä dyø gu, ¿ha di zä di nja ma fahahu 'mø? 18 Pε Oja bi 'yøt'e ngue bi njap'hu ma do'yohu. N'na ngu n'na yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, bi japi hapu bi nepe da mε. 19 A nu'mø ngue gätho ya yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, da 'da'igu, ¿ha di zä di nεqui ngue ja rá do'yo ra ja'i 'mø? 20 Pε nuna ra hya i ja, madague'a ngue xangu yø xequi n'youi rá do'yo ra ja'i, pε gätho ya yø xequi ya, gue'a gui nεqui xanhu ngue ja rá do'yo ra ja'i'a.

21 Nu yø dä ra ja'i, hingui sä da 'yεmbyø 'yε: "Nugä hindí hon'a'i", da 'yεmbi. Nu rá ya ra ja'i, hingui sä da 'yεmbyø gua: "Nugä hindí hon'aui", da 'yεmbi. 22 Pε gätho ya yø xequi ja ma do'yohu, gätho mahyonitho. A nu yø xequi dí εmhmu ngue hin'ε mahyoni, gue'hu yø xequi ma datho mahyoni'hu. 23 I ja 'da yø xequi n'youi ma do'yohu ngue εntho hints'εhmi su t'ørpa masu, pε gue'a ra xequi'a ngue man'na dí päxhu xanhu. 'Nε ja n'na ra xequi ma do'yohu ngue hingui sä da hnu, 'nε guehna ra xequi na p'uya ngue man'natho dí suphu na. 24 I ja yø xequi ma do'yohu ngue di nεqui, 'nε hinte man'na dí honi ngue ga japhu. Nuna Oja bi hoqui gätho ma do'yohu, 'nε bi 'yøt'e ngue

man'na di muui'a ra xequi dí εmhmu ngue hinga njuani p'hu gui nεqui. 25 Janangue nuyá, hinga 'da'a n'nanni 'yo rá do'yo ra ja'i, sinoque gätho'hu yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, n'na ngu n'na, di nhyoni. 26 Nu'mø ngue di hyenna n'na xequi rá do'yo ra ja'i, gä rá do'yo ra ja'i di hyenni. Nu'mø ja n'na ra xequi rá do'yo ra ja'i ngue hnu mansu, gä rá do'yo ra ja'i, gä di johya.

27 A nuyá, guecju'a nnøpe ngue rá do'yo ra Cristo ya. N'na ngu n'naju, guecju'hu yø xequi n'youi p'hu ja rá do'yo'a. 28 Njarbatho Oja ya, n'na ngu n'na yø 'yεc'εi bi zännbi ndana gue'a ra 'befi da zä da 'yøt'e n'na ngu n'na. Rá maditho, Oja bi unyø 'befi'hu yø representante ra Cristo. Rá yoho, 'buhyø ja'i ngue bi t'unna 'befi ngue da manna hya di bennbabi ra Espiritu Santo ngue da ma. Rá hyu, i 'buhyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue di nxännbate rá hya Oja. I 'buhyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue øtyø milagro. I 'buhyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue da 'yøthe yø därquehi. A nuyá, i 'buhyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue fäxyø mmic'εiui. 'Nε i 'buhyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue di manda p'hu ja ra njia. I 'buhyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue da nya'hu yø 'dan'yo hya hingui padi. 29 Pε hinga to bi zä ngue da zä da 'yøtra 'befi ngue drá representante ra Cristo. Ni xinga to bi zä ni ja'i da zä da 'yøtra 'befi ngue da nya'hu yø hya di bennbabi yø ja'i ra Espiritu Santo da ma. 'Nε hinga'da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä di nxännbate rá hya Oja. 'Nε hinga'da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä da 'yøtyø milagro. 30 'Nε hinga'da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä da 'yøthe yø därquehi. 'Nε hinga'da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da nya'hu yø 'dan'yo hya hingui padi. 'Nε hinga'da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä da ma te ga mbøn'hu yø 'dan'yo hya i hma. 31 Damí nehü ngue Oja di 'da'ahu rá 'befi nu'a ma datho tate di muui. Pε nugä, nuna man'na ra hya tate di muui ngue mi'da yø hya, guehna dí nne ga xän'nahü naya.

13

1 A nuyá, madague'a gdi padi gdá nyahu'hu yø hya yø 'dan'yo ja'i, ogue gdi padi

gdá nyah^u yø hya ga ya yø anxε, pε nu'mø hin dadi mahma mmic'eiha, ya hinte dadi muh^u. Nu ma hyah^u hinte di muui porque di coh^u tengutho ra t'εgui 'mø ma zant'i, ogue tengutho ra xit'εgui di zantyo hyaxi. ² Madague'a gdi padi gdá nya'ah^u yø hya di bennabi ra Espiritu Santo yø ja'i da ma, ogue gdi pah^u gátho' u yø hya xanhenni, ogue gdi timh^u xandõho hanja' u yø hya hingui fadi hanja, ogue di ja xanho ma nt'εc'eiha, asta ga εmph^u yø nyuni ngue da 'uegue, dani mpa n'na nguadi, 'nε di nja, pε nu'mø hin dadi mahma mmic'eiha, ya hinte dadi muh^u. ³ Madague'a ga dat'i gátho'a te dí pesh^u ngue ga unhn^u te da zi yø hyoya, ogue asta ga n'uni ngue da ma nt'udi gah^u, pε nu'mø hin dadi mahma mmic'eiha, ya hinte dadi muh^u.

⁴ A nu ra ja'i ngue majuanⁱ di mahrá mmic'eiui, guehna ra ja'i seti te sifi. Guehna ra ja'i ja rá yemmⁱ. Guehna ra ja'i hingra zεya. Guehna ra ja'i hindi 'yets'i hap^u ya. ⁵ 'Nε di jammansu rá mmic'eiui. Hingui honse ra nho da m'mⁱ, sinoque honnabi ra nho yø mmic'eiui. 'Nε hingra cue. I ja rá mpunnbi tengue t'ørpe. ⁶ Hindi johya 'mø nnu ngue øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, sinoque di johya 'mø nnu ngue njuantho ga 'yo yø ja'i. ⁷ Nu'mø di mahrá mmic'eiui n'na, ya di siguetho di madi madague'a hingui ho te ørpabi. Zant'a εmbra mmⁱ ngue xanho te øtra mmic'eiui, porque hingui nne da hyep' u'a gui madi. I tømⁱ ngue di n'yo rá mmⁱ rá mmic'eiui 'mø ngue hinga gue'a øt'e.

⁸ A nuyá, nu'a ngue ga mahma mmic'eiha, i jatho ngue hinha rá nze^u ga mah^u. Pε nuya yø 'bεfi bi 'dacj^u Oja, di njap' u rá nze^u ya. Porque da 'yεhra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinni mantho di bennabi yø ja'i ra hya da ma. Da 'yεhra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinni mantho da japyø ja'i da nya yø 'dan'yo hya. Da 'yεhra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinni mantho ngue ja da xännabi yø ja'i' u yø hya xanhenni. ⁹ A nuyá, majuanⁱ ngue hinga gátho dí pah^u hanja yø hya. Porque Oja hingui udi gátho'a te ra hya i ja. ¹⁰ Pε da 'yεhra pa ngue gáthogah^u ga pah^u xanho hanja ra hya. Nu' u yø pa' u, ya himma hyoni

ngue di m'mahyø ja'i da xännba ra hya yø mmⁱ yεc'eiui.

¹¹ A nu'mø mará ngüεgui, dí mmanyø hya ga nya yø basi. Nu ma n'yomfēni mi ja, tengutho yø n'yomfēni yø basi. Pε nuyá, ya dá ndan'yoh^u ya, ya bi gop' u' u yø hya xtá mangá 'mø mará ngüεgui. ¹² Nuyá, nup' u ga mbemma mmⁱ hanja ra hya ya, εntho tengutho 'mø di hεtra hyε, hindi nεqui xanho hanja gátho yø hya. Pε da 'yεhra pa ngue ga nuprah^u rá hmⁱ ra Cristo. Ya ja ga pah^u p' u xanho hanja ra hya p' uya. A nuyá, zits' u' tho dí pah^u hanja ra hya ya, pε nu' u yø pa' u, ya ga pah^u xandõho gátho hanja, tengutho Oja i pacj^u xandõho'a.

¹³ Janangue ja ua ya hyu yø hya zant'a ja ts'editho ngue ga øth^u. Ja ts'editho ngue zant'a ga εc'eiha Oja. Ja ts'editho ngue zant'a ga εmh^u ngue di nja'a te mman'Oja. 'Nε ja ts'editho ngue zant'a ga mahma mmic'eiha. Pε nuna ma datho di muui ya hyu yø hya ya, gue'a ngue zant'a ga mahma mmic'eiha.

14

¹ Damⁱ ja ndummⁱ ngue gui mahni mmic'eiui n'na ngu n'na'ah^u. Nuna Oja, 'dama 'dan'yo yø 'bεfi i ja, pε damⁱ ne ngue da zä gui 'yørpah^u rá 'bεfi Oja. 'Nε ma datho damⁱ neh^u ngue di m'mahyø ja'i ngue ya dyø 'bεfitho'a ngue da manna hya di bennabi Oja. ² Porque nu'mø 'bεhra ja'i ngue ga ya' u yø hya hingui fadi, ya hingyø ja'i' u nzofo, porque hincingui øde te ga ya. Hinda honse Oja padi tema hya mmanna ja'i. Porque ra Espiritu Santo di hatra ts'edi di bennabi te da ma, pε hincingui padi te ga mbonyø hya i mma. ³ Pε nu ra ja'i ngue di bennabi Oja ra hya ja ngue da xihyø ja'i, gue' u yø ja'i nzofo para ngue di zacyø nt'εc'ei yø ja'i. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya øde hma, 'nε hurpabi yø mmⁱ. ⁴ A nuya yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, guehya hincingui øde te ga ya, sinoque pase hanja'a ra hya mma. Pε nu ra ja'i ngue di bennabi Oja na ra hya da xihyø ja'i, nuya yø ja'i di mpeti, di japi ngue da dinyø mmⁱ yø ja'i na ra hya xifi.

⁵ Ma^ho^ho^h 'mø^h ngue gätho di sä gdi nyä^h yø 'dan'yo hyä hinguⁱ fadi. Pe ma datho di nnegä^h ngue di bεn'nah^h Oja'a te ra hyä gui xih^m yø ja'i. Porque man'na xan^ho ngue da 'yøde xan^ho yø ja'i'a te ra hyä gui mmam^hm^h, hinda^h gue'a ngue gdi nyä^h n'na ra hyä ngue hinguⁱ øhyø ja'i. Xquet'a xan^ho, pe gue'mø^h 'bap'ua te'o da zä da ma te ga mbønⁿa hyä da hma. Janangue gätho yø ja'i di 'bap'ua da dinyø^h mm^hi hanja ra hyä. ⁶ Ague ma zi cu'ah^h, xi'mø ga mmagä^h p'ua ngue ga xän'nah^h ra hyä, 'nε gdä zo'ah^h yø hyä hinguⁱ øhm^h, çndana ra hyä gui 'yεt'amm^hih^h 'mø? Pe nu'mø gdä zo'ah^h te ra hyä gni yah^h, ya da dini xan^ho ni mm^hih^h hanja ra hyä 'mø. Ya gui pah^m hanja'a ra hyä di bεnngaguⁱ Oja ga mmamp'uya, guehna ra hyä da zä ga xän'nah^h na.

⁷ Ya gui nnu^h, nu'mø ya ra corneta xim^mi ya ra 'bida, nu'mø hinda^h ntinyø^h hyä, ya hinguⁱ fadi tema so i ja. ⁸ Nup'ua ja n'na ra tunhⁿi ya, nu'a pixtra^h corneta 'mø hinguⁱ padi da mixt'i, aha ya ra corneta, hinte ni bøn^htho. Porque hinda^h nsä yø ja'i ngue di nja ra tunhⁿi. ⁹ Gui njath^h p'uya, nu'mø hinguⁱ øhyø ja'i'a ra hyä gni yah^h, çhague da mbahyø ja'i'a ra hyä gui mmam^hm^h 'mø? aha gadi yahn^hih^h, hincjonguⁱ øde te gui mmam^hm^h. ¹⁰ Nuua ja ra xim^hh^hi, mandøngu dyø hyä ja ua ngue ga ya yø ja'i. Pe gätho^h yø hyä ga ya yø ja'i, ja te ga mbøni. ¹¹ A nuyá, nu'mø toni ja'i da zoqui, 'nε ga ya ra hyä hinda^h øde, ya tengutho 'mø da ndø yap'utho rá häi'a nzoqui, porque hinda^h zä gdä nya'be'a te ra hyä ga ya ra ja'i. ¹² Nugä di padi ngue εmm^hei gui nne di ha'ah^h ra ts'edi ra Espíritu Santo ngue da zä gui 'yørpab^h rá 'bεfi Oja. Pe dami neh^h ngue nu'a ra 'bεfi gui 'yøth^h, da gue'a ra 'bεfi ma datho da 'yørpabi ra nho ni mmi'yεc'ei^h gui 'yøth^h.

¹³ Nu to nne da nya yø hyä ngue hinguⁱ øhyø ja'i, da 'yäpra mate Oja ngue da zä da xihyø^h mmic'ei^hui te ga mbønⁿa hyä da ma. ¹⁴ Porque nu'mø di mmat'Oja 'nε hinguⁱ øhyø ja'i'a te ra hyä nna mat'Oja, nuua ja ma mm^hi di padi ngue di mmat'Oja, pe nuya yø hyä di mma, ya hin tema nho da 'yørpabi yø ja'i. ¹⁵ ÇNdana gue'a ja ngue ga

øt'a ya 'mø? I ja ngue ga mmat'Oja co gätho ma mm^hi, pe guehya yø hyä øhyø ja'i gdä mat'Oja. I ja ngue ga tutyø^h alabansa co gätho ma mm^hi, pe da gue'ua yø alabansa ngue øhyø ja'i yø hyä i mma. ¹⁶ Nu'mø gadi ja mammadi^h Oja, 'nε'mø hincjonguⁱ øde tema hyä gui mmam^hm^h, nu ra ja'i øts'e te gui mmam^hm^h, ya hinguⁱ padi te ga mbønⁿa hyä. Ya hinguⁱ sä da 'yenna ja'i da ngut'atho. ¹⁷ Madague'a ngue mazi hotho ha gni ja mammadi^h Oja, pe nu'mø ngue hinguⁱ øhyø ja'i'a ra hyä gni ja mammadi^h Oja, ya hin tema nhotho ørpabi yø ja'i ra hyä øde.

¹⁸ Nugä dadi ja mammadi Oja ngue mits'ua xangu yø 'dan'yo hyä di padi gdä nyagä^h ngue'ah^h. ¹⁹ Pe nup'ua di mpeti yø ja'i, nugä di nnu manho ngue høndi cut'atho yø hyä ga xänbabi yø ja'i, pe da gue'ua yø hyä øhyø ja'i gdä nya, hinda gue'a ngue ga mmangä^h 'det'a mahuah^h yø hyä ngue hinguⁱ pahyø ja'i te ga mbøni.

²⁰ Ague ma zi cu'ah^h, 'yoni mantho gui øth^h tengutho yø basi ngue zits'ua dyø n'yomfēni i ja. Pe xan^ho ngue gui coh^m tengutho yø basi ngue hinguⁱ ngu ra nts'o padi, gui njath^h p'uya. Pe ya gyø daja'ih^h, dami 'yøt'e ngue ya ja xan^ho ni n'yomfēni^h ya. ²¹ Nup'ua ja ra libro ngue rá ley, Oja i εna: "Nuya yø ja'i ngue yø mmejma^hhyä, ga japi ngue di ts'ofø conyø hyä ga ya yø 'dan'yo ja'i. Pe madague'a di ts'ofø conyø 'dan'yo hyä, ngutho hinda 'yørcaguⁱ masu", εn'Oja. ²² Janangue nuna Oja, nu'mø nzohyø ja'i conyø hyä hinguⁱ fadi, gue'a ra hmeya'a ngue hincyø^h 'yεc'ei yø ja'i ts'ofø, sinoque yø mmejma^hhyatho. Pe nu'mø nzo Oja yø ja'i connä hyä di bεnⁿbabi yø pøngahya da ma, gue'a ra hmeya'a ngue ya yø 'yεc'ei yø ja'i nzofo.

²³ A nu'mø ngue n'narbu xá mpeti yø 'yεc'ei, 'nε'mø gä ga ya yø 'dan'yo hyä ngue hinga nt'øde te ga ya, xi'mø bi yut'a n'na ra ja'i hincgra 'yεc'ei 'nε hinguⁱ pahyø 'dan'yo hyä ga ya yø ja'i, uanguⁱ da 'yεmbi ngue loco yø ja'i di yahni. ²⁴ Pe nu'mø nne di nya n'na ra 'yεc'ei ngue da manna hyä di bεnⁿbabi Oja da ma, 'nε da nya ra hyä ga ya yø ja'i, xi'mø bi yut'a n'na ra ja'i hincgra 'yεc'ei 'nε hinguⁱ padi hanja ra nt'εc'ei, ra ja'i

da dinná mm̄ai ngue ja rá ts'oqui co nu'a te ra h̄ya da 'yøde. ²⁵ Di n'yo rá mm̄ai ra ja'i ngue Oja i pađi xan̄ho te ḡama h̄ya mb̄emp'u ja rá mm̄ui. Di ndantyøhm̄u p'uya ngue da danne Oja. Da 'yɛna: “Majuani ngue gue'a Oja n'youi ua ha di mpeti yø ja'i 'bucua”, da 'yɛna.

²⁶ Ague ma zi cu'ah̄u, nu'p'u ha gađi mpetih̄u ya, i 'bui to nne da d̄utyø salmo, i 'bui to nne di nx̄ann̄bate rá h̄ya Oja, i 'bui to nne da man̄na h̄ya di b̄enn̄babi Oja, i 'bui to i nne da nya yø h̄ya ngue h̄inga nt'øde, i 'bui to da z̄a da ma te ga mb̄onyø 'dan'yo h̄ya h̄inga nt'øde. Pe nu te ḡama h̄ya guí nne guí mm̄am̄hm̄u, guí mm̄am̄hm̄u'u yø h̄ya di hatra ts'edi yø ja'i. ²⁷ A nu'mø te'o ga ya ra 'dan'yo h̄ya h̄inga nt'øde, ya h̄ondi yo nc'ɛi ogue hyu nc'ɛi di nya. Pe 'da mi'datho di nya. 'Nɛ nnetho ngue di 'bui te'o da xihyø ja'i teni b̄on'u yø h̄ya da h̄ma. ²⁸ A nu'mø ngue h̄injo'o p'u to di thocra h̄ya, man'na xan̄ho ngue 'yo di nzohyø ja'i'a n'nan'yo ra h̄ya ga ya. Porque h̄injongi øde te ga ya. Sinoque n'na ngu n'na di nyas̄eui Oja p'u ja yø mm̄ai.

²⁹ Xquet'a ngut'a ya, nu te'o nne da xihyø ja'i'u yø h̄ya di b̄enn̄babi Oja da ma, di nya yonc'ɛi ogue hyu nc'ɛi. Mi'da yø ja'i p'uya, da hyacra güenda ngue'mø majuan̄i Oja di b̄enn̄babi ra h̄ya mm̄anna ja'i ogue h̄in'na. ³⁰ Nu'mø ngue 'b̄ap'u man'na ra ja'i nne da xihyø ja'i ra h̄ya di b̄enn̄babi Oja da ma, di ns̄aya'a ya p'uya, di japi di nya man'na nc'ɛi nne di nya. ³¹ Gätho'ah̄u, nu to nne da xihyø ja'i ra h̄ya di b̄enn̄babi Oja da ma, 'da mi'da di nya. Jan̄angue nu'u yø ja'i øxra h̄ya da h̄ma, da d̄inyø mm̄ai hanja ra h̄ya, gue'a di h̄ya ra ts'edi'a. ³² Nu te'o nne da xihyø ja'i'a te ra h̄ya di b̄enn̄babi Oja da ma, da d̄ø'mi m̄ente da z̄a di nya. ³³ Porque Oja h̄ingui nnepe ngue 'da di yah̄n̄itho yø ja'i p'u ha ja ra h̄ya.

Nu'a te ør'mi'da yø 'yɛc'ɛi mi'da yø hn̄ini, dan̄gu'a guí 'yøth̄u. ³⁴ Porque yø xisu h̄ingui s̄a ngue di nyap'u ha di mpeti yø 'yɛc'ɛi. Porque yø xisu h̄in'yu ra nt'edi ngue da gue'u di op̄an'yu ra h̄ya yø ja'i'u. Sinoque yø n'yoh̄u i ja ngue di m'met'o tengutho ra h̄ya mm̄amp'u ja rá ley Oja. ³⁵ Nu'mø

ja tema h̄ya nne da 'ȳanna n'na ra xisu, da 'ȳanna damme p'u ja rá ngu. Porque h̄indi nejm̄an̄ho ngue ra xisu di nyap'u ha di mpeti yø 'yɛc'ɛi.

³⁶ Mah̄sä mi 'yɛna ngue da z̄a guí s̄anse te guí 'yøth̄u. Porque h̄ingo ḡa d̄am̄hm̄u rá h̄ya Oja, sinoque m'mefatho bi z̄onna h̄ya p'u guí 'b̄ah̄m̄u. ³⁷ Nu'mø toni ja'i da 'yɛna ngue di b̄enn̄babi Oja ra h̄ya ja ngue da ma, ogue to da 'yɛna ngue n'youi ra Esp̄iritu Santo, da badi ngue n̄uya yø h̄ya dí xi'ah̄u, gue'a Oja di 'bejp̄as̄egui te di m̄ma. ³⁸ A nu'mø toni ja'i da 'yɛngui ngue h̄inga gue'a ra h̄ya dí m̄ma, da gue'a to m̄man'a p'uya xquet'a h̄ingui ja ngue da t'ɛmbi ngue gue'a ra h̄ya m̄ma.

³⁹ Ague ma zi cu'ah̄u, dami neh̄u ya ngue gues̄e Oja di b̄en'nah̄u ra h̄ya guí xih̄m̄u yø ja'i. A nu'u yø ja'i ga ya yø 'dan'yo h̄ya, dami un̄hn̄u ra nt'edi ngue di nya. ⁴⁰ Pe da 'yo ni 'yu'a te ḡama h̄ya guí mm̄am̄hm̄u, mazih̄otho ḡdi m̄am̄hm̄u ra h̄ya.

15

¹ A n̄uya m̄a zi cu'ah̄u, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue guí pumb̄ɛnih̄u na ra hoga 'da'yo h̄ya dá xi'ah̄u ya. Ya ḡa nu man̄hoh̄u na ra h̄ya na, 'nɛ gueh̄na ga d̄a ni nt'ɛc'ɛih̄u n̄aya. ² Nu'mø ngue h̄ingui hyeh̄m̄ap'u na ra h̄ya n̄aya, gue'mø ngue h̄ingma xøts'etho gni 'yɛc'ɛih̄u na ra h̄ya 'mø, gueh̄na ra h̄ya di nyanni teh̄u na.

³ Nuna ra h̄ya bi siqui, gueh̄na ra h̄ya rá m̄aditho dá x̄an'nah̄u na. Gueh̄na ra h̄ya na ngue bi du ra Cristo ngue bi hoga ma ts'oquih̄u. Ya bi nja na te ra h̄ya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. ⁴ Mi du ra Cristo, bi ma nt'ägui. Pe bi b̄ennate'a rá hyu pa. Ya mah̄ombi nja ra h̄ya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. ⁵ Mi b̄ennate ra Cristo, bi nu ra Bedu ngue ya 'bui mah̄on'a. M'mefa p'uya, bi nu ḡätho'u mi'da yø representante ra Cristo.

⁶ Man'na ra pa p'uya, tho'i cut'a ciento'u ma cuh̄u bi n̄nuui ra Cristo mah̄on'a. 'Nɛ xangu tobe 'b̄atho ya, x̄inx̄a ndu 'da. ⁷ M'mefa p'uya, bi nu ra Jacobo. Man'na ra pa p'uya, ḡätho'u yø representante bi nu mah̄on'a.

⁸ Mi nu ra Cristo ya to ḡa bi nu, ya dá nth̄es̄'be p'u rá nz̄equi. Pe n̄ugui,

man'natho hinga njuanigui. ⁹ Porque guecã mits'u hinga njuanigã ngue gãtho mĩ'da yø representante ra Cristo. A nugui, ya ra matetho bi 'yøt'Oja ngue bi 'dajma 'bēfi ngue rá representantegui, porque nugui xtá sacã ya yø ja'i Oja. ¹⁰ Pε Oja bi 'yøtra mate ngue bi 'dacra 'bēfi di pēhya, 'nε hinga sãrbatho'a rá mate bi 'daqui. Porque man'na xangu ra 'bēfi dí øt'ã ngue gãtho'u mĩ'da yø representante ra Cristo. Pε nuna ra 'bēfi na, hingo dadi jasegã na, sinoque ørcagui ra mate Oja ngue fãxqui te dí øt'e. ¹¹ A nuyá, nu'mø gueque xangu ra 'bēfi dí øt'e, oque go gue'u mĩ'da xangu ra 'bēfi bi 'yøt'e, pε nuna ra hyã dí mmangãhe, 'da'igu na. 'Nε guehna ra hyã guí εc'eiha na ya.

¹² A nuyá, gã 'da'igu dí mmangãhe ya ngue bi du ra Cristo 'nε bi bennate. ¿Pε hanja ngue guí εmhma ngue hĩndi bennate yø ánima? ¹³ A nu'mø ngue majuanĩ guí mmamhma ngue hĩndi bennate yø ánima ya, ¿hanja ngue bi zã bi bennate ra Cristo 'mø? ¹⁴ A nu'mø ngue himma juani bi bennate ra Cristo, ya hĩnte ni bøntho na ra hoga 'da'yo hyã dí mmangãhe 'mø. Da guehni nt'εc'eiha p'uya, xquet'a hĩnte ni bøntho 'mø. ¹⁵ Ya ra fehni dí mmangãhe 'mø ngue dí xi'aha te bi 'yøt'Oja. Porque dí xi'aha ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mĩ du. A nu'mø ngue himma juani di bennate yø ánima ya, ya himma juani ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mø. ¹⁶ Xi'mø ngue hĩndi bennate yø ánima ya, ya xmama bi du ra Cristo 'mø. ¹⁷ Xi'mø ngue ra Cristo himbi bennate, nuna ni nt'εc'eiha i ja, ya hĩnte ni bøntho. Porque hinga njut'itho ni ts'oquihã 'mø. ¹⁸ Nu'mø ngue ngu'a ya, nu'u to ya xa ndu, madague'a bi 'yεc'ei ra Cristo, pε xquet'a 'nε'u di m'mε'u. ¹⁹ Nu'mø ngue hĩnte ni bøntho ngue dá εc'eiha ra Cristo mente ra pa dá m'mahma, ya man'natho huεcateju 'mø ngue gãtho mĩ'da yø ja'i.

²⁰ Pε majuanĩ dí xi'aha ngue nu'mø mĩ du ra Cristo, bi bennate. Co nuna ra hyã naya, dí haxa njuani ngue gãtho yø ánima xa ndu jatho ngue di bennate m'mεfa. ²¹ Nu'a ra ts'oqui bi 'yøtra Adán, ja bá fup'u ngue bi du yø ja'i ua ja ra ximhãi. Pε xquet'a nu'a i bennate ra Cristo 'mø mĩ du, go bá

juatra 'yu'a ngue jatho di bennate yø ánima. ²² Ra Adán, rá 'yu'a ngue gãthogaha, gãtho ja ngue gã tuhã. Pε nu to gãtho εc'ei ra Cristo ya, ja ngue di bennate. ²³ N'na ngu n'na bá n'youi ra pa p'u ngue di bennate. Rá mæditho bi bennate ra Cristo, m'mεfa p'uya, nu'mø bá εhra Cristo, nu te'o gã xa 'yεc'ei, gã di bennate. ²⁴ Nu'mø ngue bi dapi gãtho yø nsuiui, nu'u εna ngue ja yø ts'edi ngue di mmandase, gã di ts'onnbabi yø hyã, ya gue'a ra pa rá nzeGUI'a p'uya. Nuna Oja rá Papá, di dãprã cargo p'uya ngue di ndast'abi. ²⁵ Porque ra Cristo jatho ngue gue'a di ndast'abi'a astã gue'mø da 'yøt'a Oja ngue da dapi gãtho yø nsuiui. ²⁶ Nu'a rá nsuiui rá nzeGUITHO da dapi, gue'a ra ndate i ja'a, porque ya hĩnjon da du. ²⁷ Nuna Oja bi unnã cargo ra Cristo ngue gã go di manda te gã ja na. Pε nuyá, hĩngui nne da ma ngue ra Cristo di manda rá Papá, porque go gue'a rá Papá bi unnã cargo ra Cristo ngue di manda te gã i ja. ²⁸ Da zønna pa ngue da dahra Cristo ngue di manda te gã ja. Ra Cristo p'uya, nu'a rá Papá bi unna cargo ngue di manda te gã ja, di dapi ngue di mmandase, ya guesε Oja di manda te gã ja p'uya.

²⁹ I ja man'na ra hyã dí nne gã xi'aha ya. I 'bu i'da yø ja'i ngue nyondi i nxixya ngue di pørpabi yø ánima himbi nxixya hante ngue da du. A nuyá, xi'mø εnyø ja'i ngue hĩndi bennate yø ánima, ¿hanja ngue nxixya yø ja'i ngue di pørpabi yø ánima tengutho 'mø xtĩ nxixya hante ngue da du 'mø?

³⁰ ¿Hanja ngue hangu ra pa dí engã ma te 'mø ngue hĩndi bennate yø ánima 'mø? ³¹ Porque n'na pa ngu n'na pa ja ngue da hyo gyø ja'i. Ague ma zi cu'aha, høntho dí xi'aha na ra hyã na, porque majuanĩ ngue ja gampähã ngue n'na ngu n'najã, gã di 'yohã ra Hmu Jesucristo. ³² Nup'u ja ra hnini Efeso, xandøngu ra n'u dá sãgã p'u, porque εna yø zate yø ja'i da njun'me. A nuyá, xi'mø ngue hĩndi bennate yø ánima ya, ¿teni 'be'a dí taha ngue te dí øt'ã 'mø? Man'na xanho ngue gã εna: “Ma gã nsännigo ya, gã mmi gã si te xtã tini. Porque ni xudi gã tu”, gã εna.

³³ 'Yo gadi nhyεgui ngue to da hyã'aha. Porque nu'mø gadi nsixha'u yø ja'i xants'o

ga 'yo, di ts'on'natho'a te ra nho gni 'yohu'a.
 34 'Yo ma'bēdi ni mmāihū. Dami hyaxhū
 ra 'yu njuantho, mamī 'yōthū ra ts'oqui.
 Porque 'bū i'da ngue tobe hinguī pahmū
 Oja. Dī mmāngā nā ra hyā nā n'namhū
 ngue guī pēs'nīsāhū.

 35 Rá nze'gui 'bū i'da nne ngue da 'yōrca
 ra nt'ānni ya, da 'yēngui: “¿Ha di njap'ū di
 bēnnate yō ánima? ¿Tengu da gohyō do'yo
 'mō bi bēnnate?” da 'yēngui. 36 Gue'a ra ja'i
 ngue ma'bēdi rá mmāi da 'yānni tengu nā
 ra hyā nā. Ya guī nnuhū 'mō bi ma nthuhū
 n'na ra hmudā, i 'ya rá do'yo ra hmudā,
 nu'a rá mmāi ra hmudā p'uya da bōts'e.
 37 Nu'mō bi ma nthuhū ra hmudā, ogue ra
 trigo, ogue ja te man'na mā hmudā, hinga
 tengu nja ra hmudā da thuhū da ngut'atho
 'mō bi bōts'e. Sinoque ya n'nan'yo rá do'yo
 'mō bi bōts'e. 38 N'na ngu n'na yō hmudā
 'mō bi ma nthuhū, nu te nne Oja ngue da
 gohrá do'yo n'na ngu n'na yō hmudā, gue'a
 di jap'a.

39 Gātho yō cosa ngue ja yō do'yo, hinga
 'da'igu yō do'yo. Nu rá do'yo ra ja'i hinga
 'da'iguui rá do'yo yō zu'ē. 'Dama 'dan'yo
 yō do'yo i ja, n'nan'yo rá do'yo yō ts'int'sū,
 ndan'yo rá do'yo yō hua.

40 Njarbatho te bí ja mahets'i ya.
 N'nan'yo gui nēqui yō do'yo nguep'ū gui
 nēqui yō do'yo ya te ja ua ja ra hāi. Nu'ū bí ja
 mahets'i, n'nan'yo gui nejmanho ngue'a te
 gui nejmanho ya ja ua ja ra hāi. 41 N'nan'yo
 gui yotra hyadi ngue'a gui yotra zana.
 Xquet'a njarbatho yō sō ya, nu'a te gui yot'i
 'da yō sō hinga 'da'iguui yō nyot'i mī'da yō
 sō.

42 Nu'mō ra pa danī bēnnate mā do'yohū,
 n'nan'yo da gohi, ya hinda ngu'a tengutho
 ja ya. 'Nē ya hinda zā da dū 'mō bi bēnnate.

43 Xants'o rá do'yo ra ja'i 'mō bi t'āgui.
 Nu'mō bi bēnnate p'uya, ya di nejmanho rá
 do'yo. Hinguī nzaqui ra ja'i 'mō bi t'āgui, pē
 nu'mō bi bēnnate, ya xanzaqui. 44 Nu mā
 do'yohū ja ua ja ra ximhāi da ma nt'āgui.
 Pē nu'mō danī bēnnate p'uya, ya hinmā nzā
 ngue da dū. Porque ja rá do'yo ra ja'i ngue
 da dū, xindi nja rá do'yo ra ja'i ngue hinda
 dū.

45 I mmamp'ū ja ra Maca Libro ngue ēnā:
 “Nūnā ra Adán, ra mudi ja'i bi m'māi, Oja
 bi hoqui 'nē bi japi ngue bi nja rá te”, i
 ēnā. Pē nūnā ra Cristo bi m'mū'a m'mēfa,
 ya hinga ja'itho nā, guehna da zā di unna
 'da'yo te yō ja'i nā. 46 Rá mudi, bi nja mā
 do'yohū ngue da dū. M'mēfa p'uya, di nja
 mā do'yohū ngue hinda dū. 47 Nūnā rá
 mudi ra ja'i bi m'māi, ra hāi rá do'yo 'mō
 mī ma mahoqui nā. Pē nūnā rá yoho ra
 ja'i bi m'mū'a m'mēfa, gue'a ra Cristo bi 'yē
 mahets'i nā. 48 Gātho yō ja'i 'bū'a nximhāi
 i ja yō do'yo tengutho rá do'yo nā ra ja'i
 rá mudi bi m'māi ngue ra hāi rá do'yo. Pē
 nu'ū yō ja'i di ma mahets'i, di nja yō do'yo
 tengutho rá do'yo'a bí 'yē mahets'i. 49 A
 nuju, i ja mā do'yohū tengutho rá do'yo ra
 Adán. Pē m'mēfa, xquet'a di nja mā do'yohū
 tengutho rá do'yo ra Cristo bí 'yē mahets'i.

50 Ague mā zi cu'ahū, dí nne ga xi'ahū
 ya, nūnā mā do'yohū n'youi ra ji, hinda zā
 di m'mūp'ū ha di mānda Oja nā. Porque
 nūnā mā do'yohū hinguī zai, ya hinda zā
 di m'māi para zantho nā. 51 Pē dí nne ngue
 ga xi'ahū n'na ra hyā hinguī fadi hanja.
 A nuju ya, hinga gātho ga tuhū, pē gā da
 ma mapādi mā do'yohū, n'nan'yo da gohi.
 52 Tengutho gui ts'antrá da ra ja'i, n'na
 zihmantho di njarbatho'a te ja ngue di nja.
 Nu ra pa ngue rá nze'gui, da t'ode ngue
 di nyā ra corneta. Nu'mō bi nyā'a p'uya,
 nu'ū xandu, di bēnnate ngue di m'māi para
 zantho. Pē nu'ū yō ja'i di 'batho'a ra pa'a,
 da ma mapādithobi yō do'yo. 53 Porque mā
 do'yohū hinguī zai, jatho ngue di mpādi,
 da gohi ngue di nzai. A nuyá, nūnā mā
 do'yohū ja ngue da dū. Nu'mō bi zā bi
 mpādi, ya hinda dū. 54 Nūnā mā do'yohū
 i tu, bi zā bi mpādi, para zantho di nja mā
 'do'yohū. Ya di nja'a te mmamp'ū ja ra
 Maca Libro ngue ēnā: “Nu ra ndate i ja,
 di m'mēhrá ts'ēdi, porque da thapi. 55 Ya
 hinda zā da hyoju ra ndate. Porque hinha
 da zā di ntate ngue da hyoju”, i ēnna hyā.
 56 I ja rá ts'ēdi ra ndate ngue ho yō ja'i
 porque ja yō ts'oqui yō ja'i. 'Nē i mmanna
 ley ngue di njapra castigo ra ts'oqui. 57 Pē
 janjuani dadi ja mammadi Oja ngue mī
 zā mā ēc'ei mā Hmuhū Jesucristo, gue'a bi
 'yot'e ngue dá taphū ra ndate'a.

58 Janangue nuya ma zi cu'ahua, ga duhu xandõnho. 'Yo guí hehmu na ma nt'ec'eihu i ja. 'Yo guí säyahua ya, zant'a dami 'yõrpahua rá 'befi ra Hmu. Ya guí pahmu ngue nuna rá 'befi ra Hmu dí õrpahua hinga sãrbutho dadi mpõhmu.

16

1 Nu'a ra mentyu ja ngue gui pethua para ngue gui unhu ma cuhu rá m'mua n'nanni, dami 'yõthua tengutho ra hya dá xicã yõ 'yec'ei rá m'map'ua ja ra häi Galacia. 2 Nu'mõ gá mpõtiha'a ndomingo, n'na ndi ngu n'na ndi guí mpõtiha, n'na ngu n'na yõ 'yec'ei da hyaxi zi algo ra mentyu ngue ra ofrenda para ngue da ma m'mets'i. Janangue nu'mõ dá magã p'ua guí 'bãhmu, hinga ja gui pethua ra mentyu. Ya xqui 'uecju zihangu'a tengue xa nzat'a ni ts'edi xcã tahmu. 3 Nu'mõ dá magã p'ua, ya xqui huanhu yõ 'yõhu ga et'a ngue da ma Jerusalén, di dá ra mentyu. 'Nõ ga unna carta da gats'i ngue dani dá. 4 A nu'mõ da zã ngue 'nõqui ga mma, 'da gdã megã'be'ua yõ 'yõhu da ma p'uya.

5 Nu'mõ dá nõxã ua ngue gani mpagã p'ua ja ra häi Macedonia, m'mefa p'uya ga thogui gani mpap'ua Corinto guí 'bãhmu. 6 Xãmhmãtho da zã ngue ga m'mucã p'ua njammj pa. A nu'mõ da zã, ja ga m'map'ua mente gã di thoyõ se'ye. Ya da zã guí fãxchua te ga honi ha gani mpa'mõ dá thogui. 7 Hindí nne ngue ga thocho 'mõ dá map'ua guí 'bãhmu. Da ne Oja ngue da zã ga m'mucã p'ua njammj pa. 8 Põ nuyã, dí nne ga m'mucua Efeso mente da zõnna pa ngue ra ngo Pentecostés. 9 Porque nuyã Efeso säp'ua ga mmangã xãnho ra hya ua madague'a xangu to saqui.

10 Nu'mõ bi map'ua guí 'bãhmu na ra Timoteo, dami 'yõrpahua masu, porque nuna xquet'a õrpabi rá 'befi ra Hmu tengutho ra 'befi dí õt'ã. 11 Nuna ra Timoteo, dami nu mansuhua na. A nu'mõ bá pengui ngue da zõcua dí 'bui, guã fãxhu'a te di zõcua. Porque dí tømj ngue da zõcua ha dí 'bui, da gue'ua ma cuhu n'yõui dí tømj ngue da zõcua.

12 A nuna ma cuhu ra Apolos, dá xicã na ngue 'da xtí mãhã'ua ma cuhu bi ma da nu'ahua. Põ himbi ne bi ma. A nuyã, xãmhmãtho da bongui ngue da map'ua ya.

13 Dã 'yo ni 'yu te gui 'yõthua. Dami 'yõt'e ngue da ni nt'ec'eihu. Dami hyãhu nzammã n'na ngu n'na. 14 Nu'a te gã i ja ngue gui 'yõthua, to bi zã ma ja'i, gã guí mahmu.

15 Ague ma zi cu'ahua, nu'mõ rá mudi mambã hmãnã hoga 'da'yo hya p'ua ja ra häi Acaya guí 'bãhmu, guí pahmu ngue nuna ra Estéfanos co gãtho'ua 'bãp'ua ja rá ngu na, guehya rá mũditho bi 'yec'ei na ra hya na. 'Nõ guehya janjuani ngue ho yõ mmã ngue fãxyõ cu ya. 16 Dí nnegã ya ngue nu'a te ra hya mmãnya dí xi'ahua ya, dami 'yec'ei hu. Da gue'ua mi'da di mpõfi ngue mmãnã hya, 'nõ da 'yõt'ahua ra nho na ra hya i mma, dami 'yec'ei hu te mma.

17 Janjuani dadi johya ngue bi zõcua ya ni mmõnguhua ra Estéfanos, bá n'yõui ra Fortunato, conna Acaico. Porque hinguí sä guí zõnguagãhu ngue yap'utho ni nguhua. Põ ya bi zõcua ya ma cuhu ngue bi zõnguagui, õntho gã sõsehua ua ngue gã zõnguagãhu. 18 Janjuani ngue di hacra ts'edi 'mõ mi zõhõ, tengutho gui ha'ahua ra ts'edi. Dami pahmu ngue nuyã yõ 'yõhu njap'ua ngue di hatra ts'edi yõ ja'i, dami nu mansuhua ya.

19 Nuyã yõ 'yec'ei 'bui gã ra häi Asia, gã di zõngua'ahua. Nuyã di zõngua'ahua, guehna ra Aquila 'nehra Priscila, da guehya yõ ja'i di mpõti p'ua ja yõ ngu ya p'uya di zõngua'ahua. Porque n'nat'a ma Hmu dí ec'eihu. 20 I pẽn'nahua ra nzõngua gãtho ya ma cuhu 'bõcua. Gãtho ma zõngua n'na ngu n'na'ahua.

21 Nügã drã Pablo dadi cuatã ma thuhua na ra carta ja ua ngue dadi zõngua'ahua.

22 A nuyã, nu'mõ toni ja'i ngue hĩndi ma'a ma Hmuhua Jesucristo, guehna ra ja'i da ma ra castigo na. Da ne'a ra Hmu ngue da õhõ.

23 Nu'a ma Hmuhua Jesucristo da ne ngue di jap'ahua. 24 Nu to gãtho di ec'eihu ra Jesucristo, dí pẽn'babu ra hya ngue dadi madi. Da ngut'atho.

2 Corintios

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Corinto.

¹ Nugä drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Nugä ya, co 'nεhna mā zi cūh ra Timoteo dadi zεnguagä'be'ya yø ja'i Oja di mpeti p'ya ja ra hnini Corinto, da gue'ya mi'da yø ja'i ya o rá 'yε Oja rá m'mhp'ya ja ra häi Acaya dadi zεngua'be. ² Dī nnegä'be ngue nuna Oja mā Papáh co 'nεhna mā Hmūh Jesucristo di jap'ah' nε da hyut'a ni mmaih.

³ Nuna Oja ngue rá Oja 'nεhrá Papá mā Hmūh Jesucristo, ma ga ja mammadih naya. Nuna Oja mā Papáh, di huεgah' nε di hoga mā mmaih na. ⁴ N'na ndi ngu n'na ndi ga säh ra n'ya, guehna Oja di hoga mā mmaih. Pε tengutho bi 'yørcah Oja ngue bi hoga mā mmaih, i nnepe ngue ga jah p'ya mā mmic'εih ya. Nu'mø dí nnu mā mmic'εih ngue sä rá n'ya, xquet'a ga hojpah yø mmai. ⁵ Nu'mø xangu rá n'ya dí säh tengutho rá n'ya bi zä rá Cristo, pε nuna rá Cristo mathoguiho di hoga mā mmaih na. ⁶ A nuyá, nuna rá n'ya dí sägä, guehna di zäp'ya di nhohni mmaih na 'nε di nyanni teh naya. Nu'mø ngue di hogä mā mmai Oja, xquet'a da zä gui tini ha di nhohni mmaih 'nε gui tini ha di nyanni teh. Porque nu'mø gui säh rá n'ya tengutho xtá sägä, dí nne ngue gui seti xanho te gä rá n'ya ja ngue gui säh. ⁷ A nuyá, dí pa'a njuani ngue gä gui pømmanhoh ya, porque dí pacä ngue nu'mø ya gdi säh rá n'ya tengutho xtá sägä, nuna Oja xquet'a di hoc'a ni mmaih tengutho i hoga mā mmai.

⁸ Ague mā zi cu'ah, nu'ya yø xequi jap'ya ja ra häi Asia, dami pahm ya ngue xandøngu rá n'ya xtá sägä p'ya. Janjuani ngue dá m'mm man'ya. Ya di εna ngue hin xcabá seti te gä rá n'ya dá thogui. Porque ya ja ngue xtabá thogui. ⁹ Nup'ya ngue nná bεni, εna gue ya xi ts'anni ngue da thogui. Pε nuna te gä rá n'ya dá thocä, i nja na para ngue man'natho

ga hon'Oja ngue da yangui. Porque Oja i sä da 'yøt'e ngue di bεnate yø ánima. Ya hinda zä da 'yεna ja'i ngue dá hyonε ha di nyannate. ¹⁰ Pε nu'mø rá ora mi ja ngue xtabá thogui, dí haxa njuani ngue guehna Oja bi yangui. Asta guehya i fäxqui. Da guehya dí haxa njuani ngue nu'mø nimantho ga sä rá n'ya di sigue da yangui. ¹¹ Pε i jatho gui fäxcah ya ngue gui mmarchah Oja. Nu hangu gangu yø ja'i da marcagui Oja, nu'mø bi nu yø ja'i ngue di jajpagui Oja, gä gue'ya di ja mammadi Oja'ya.

¹² I jap'ya man'na ra hya ya ngue man'na mā datho nná johya. Porque dadi unna güenda ua ja mā n'yomfεni ngue majuani dadi mporta xanho ua ja rá ximhäi. Pε nu te gä dí øt'e, majuani ngue mā mmai nná øt'e. Nuna rá hya dí xi'ah ya, guehna dá n'yogä 'mø mā magä p'ya gui 'bühm naya. Pε gue bi 'dacrä mate Oja, go bi 'yøt'a ngue ngu'a dá n'yo. Hinga sä ga εna ngue dí pase te nná 'yo. ¹³ Nuyá yø hya dadi cuatä ua ja rá sacua, hin tema man'na mā hya mā uants'ibi, gä gue'a te mmanna sacua. Nuna rá hya gui timhm p'ya ja rá sacua, guehna rá hya dí nne ga xi'ah naya, nugä hindi hä'ah. Emmεi dí nnegä ngue da dinni mmaih xandøho ngue gä gue'a te dí øt'e. ¹⁴ Porque nuyá, hinga gä tinni mmaih xanho hanja te dí øt'e. Pε dí nnegä ngue da dinni mmaih xanho te dí øt'e, n'namhma ngue nu'mø rá pa da εp'ya rá Hmū Jesús, ya da zäp'ya gui 'yεspah'a tengue nná 'yogä. Dagueque, xquet'a ga εspabi'a tengue gni 'yoh p'ya.

¹⁵ Nugä nup'ya nná bεni, dí εna ngue ya gui nnu manhoj, janangue dá sänná'a rá yondi ngue xca map'ya ngue xcabi zεngua'ah. ¹⁶ Porque dá ne ngue nu'mø xca ma Macedonia, xcani nthocä p'ya gui 'bühm. Nu'mø xcabá pengä Macedonia p'ya, mahøn'a xcabá thocä p'ya gui 'bühm. Dí εngä ngue gui fäxcah te ga honi ngue gdá thop'ya ja ra häi Judea. ¹⁷ Pε ya himbi zä dá map'ya. ¿Ua gui εhm ya ngue himma juani te dí mmangä 'mø mā sänni ngue ga mmap'ya? Nuna rá hya dá mā ngue xca øt'e 'nε ya himbi nja, ¿ua sä gui 'yεhm ngue 'da'igu nna yagä'be yø ja'i 'bucua ja ra

ximhäi? Porque yø ja'ii mma ngue da 'yøt'a n'na ra hya, 'nε padī xanho ngue nu ra hya i mma, hinda 'yøt'e. ¹⁸ Pε i pa Oja ngue hinjam'mø dī mma ngue ga øt'ä n'na ra hya nu'a dī padī ngue hinda zä ga øt'e. ¹⁹ Hinga gue'a dī øt'ä'a, porque dī tennä ra Jesucristo rá Ts'unt'ü Oja. A nugä ya, conna Silvano, conna Timoteo, ya xtä xi'ähe hanja na ra Jesucristo. Nuna, hinjam'mø bi man'a n'na ra hya ngue da 'yøt'e, 'nε padī ngue hinda 'yøt'e. Porque nuna ra Cristo gätho majuanī te bi ma. ²⁰ Nu te gäma hya xa yat'Oja ngue dī nja, go gue'a ra Cristo øt'e ngue gä dī nja. Janangue ya dī εspahü Oja 'mø dī εmhmu ngue majuanī'a te mmannä hya Oja. Porque nu'a te mi hma ngue da tho ra Jesucristo, ya bi nja. ²¹ A nugä ya, ximma ngu'ahü, guehna Oja di hacju ra ts'edi ngue hinha gdä ehmu ra Cristo. Nuna Oja, ya bi 'yøt'e ngue yø ja'igahü. ²² Ya dī ohü rá 'yε Oja ya. Ya bá 'benngahü ra Espiritu Santo ngue ga n'yohü. Janangue ya dī haxhü njuani ya ngue gätho mi'da yø hya xa yat'Oja ngue ra nho dī 'dacju, gä dī nja.

²³ Nu'a ngue hindä magä p'ü Corinto tengutho nmi sänni ngue xca map'ü, nugä dī εnä ngue go ni nhohü ngue hindä magä p'ü. I pa Oja ngue majuanī te dī xi'ahü. A nu'mø guí εmhmu ngue himma juani te dī mma, nugä dadī n'uni ngue mada zücä Oja 'mø. ²⁴ Hindī nne ga mma ngue ja ga sänni ha gdi japni nt'εc'εihü, ya dī padī ngue da ni nt'εc'εihü. A nuna ra hya dī nne ga øt'e, guehna ngue man'natho gui johyahü 'mø di yahü.

2

¹ Janangue nugä dī εnä ngue man'na xanho ngue ya hindä map'ü mahøn'a, porque nu'mø xca magä p'ü, hont'a xti dü ni mmähü co nuna ra hya xca ma ngue xca hεc'ahü te gä guí øthü. ² Porque nu'mø ga øt'ä ngue da dü ni mmähü, ¿te'o da zä da 'yøt'e ngue ga johyagä 'mø? Hindä høn'athohü sä guí 'yøthü ngue ga johyagä. Pε ¿ha di zä ga johyagä 'mø ga xi'ahü yø hya di dü ni mmähü? ³ Janangue ya hindä magä p'ü, sinoque høntho dá pen'nahü ra carta dá ot'i. Hindä ne ngue ga mmap'ü ngue høndra dümmü ga ma ha. Porque

ya hinda zä ga johya 'mø ga hεc'ahü te guí øthü. Dague'ahü p'üya, xquet'a dī padī ngue hinda zä guí johyahü 'mø høndra dümmü ga hats'ahü p'ü. ⁴ Nu'mø ma ot'ä ra carta dá pen'nahü p'ü, janjuani ngue hindī padī te ga ot'i, asta dī zoni ngue ra ndødümmü jagui. Porque dī padī ngue da dü ni mmähü 'mø gä nuhü na ra hya dá ot'i. Pε nuna ra hya dá pen'nahü p'ü, hindä pen'nahü p'ü ra hya ngue da dü ni mmähü. Sinoque dá pen'nahü p'ü ra hya n'namhma guí padī ngue mathogutho dadī ma'ahü.

⁵ A nuna ra n'yohü bi 'yøtra sui p'ü guí 'bühmü, hinga høngthogui bi 'yøt'e ngue bi dü ma mmü, sinoque xquet'a 'nε'ahü bi 'yøt'e ngue bi dü ni mmähü na. Pε hindī nne ga mma ngue mathogutho ra nts'onī bi 'yø'na ra n'yohü dī xi'ahü. Porque hindī nne ngue da 'yεngui ngue dī hørpabi ra hya. ⁶ Pε nuyä, ya mme gätho 'da'igu ga mamhmü ngue ga hejpahü'a te ø'na ra n'yohü na. Ya co nu'a ya. ⁷ Xanho ngue guí punnbahü'a ra n'yohü ya. Damī hojpahü rá mmü. Nuya hingui padī te da 'yøtya, pε 'yo guí nnehü ngue nimantho mathogutho da dü rá mmü. ⁸ Ma'da'yo damī 'yuti ngue gadi mahmü'a ra n'yohü ya. ⁹ Ya mam'met'o xtä pen'nahü p'ü ra carta ngue guí hejpahü'ü yø mmejmahya. Dä xi'ahü na ra hya na, dá ne ngue ga haxä njuani ngue'mø guí 'yøt'e te dī xi'ahü, oque hin'na. Pε ya bi nja, ya gä hejpahü na ra n'yohü dī mangä. ¹⁰ Nu'mø guí punnbahü na ra n'yohü gä hejpahü ya, xquet'a 'nεqui dadī punnbi. Porque dī nne ngue rá hmi rá dä ra Cristo p'ü ga punnbi te'o guí punnbahü. Madague'a hingui ho te bi 'yørcagui ra ja'i, pε ga punnbi, porque hindī nne ngue di nts'onna hya p'ü ha guí 'bühmü. ¹¹ Porque ra zithü janjuani ngue thührä xä ngue di ts'onna hya p'ü ha guí 'bühmü. Pε nu'mø dī nhojpati yø ja'i, ya hinda dahra zithü.

¹² Nugä dá map'ü ja ra hnini Troas ngue dá mangä hanja na ra hoga 'da'yo hya ngue ra Cristo. Pε Oja bi 'yøt'e ngue bi bøngmanho ra hya dá mangä p'ü. ¹³ Pε himbi zä xca n'yo mapähä, porque ma cühü ra Tito ya marä hya'a ngue ja xca

nthe'be p'ua, pe himbi zohø. Janangue dá n'yętegä p'uya, dá thogui, danı mpagä p'ua ja ra häi Macedonia, xamhmatho ngue ja xcanı nthę'be p'ua ra Tito.

¹⁴ Bi mäqui jammadigui Oja nuna bi 'yøt'e ngue dí n'yo'be ra Cristo, 'ne fäxqui ngue hønbnı bi zä nná ma i nthaha ra hya. Ndap'ua bi zä ni ma ra hya, tengutho ra bopo ngue mahotho ga yanı ndap'ua bi zä. Porque Oja bi 'yøt'e ngue nuna ra hya dí mma di n'yo ndap'ua bi zä. ¹⁵ Janjuanı ngue nnu manho Oja ngue dadi 'yonna hya ngue ra Cristo. Nu'mø zø ra bopo, nu'a ga yanı, gätho yø ja'i paha. Njarbutho ra hya dí mmangä ya, gätho yø ja'i øxra hya, ngu'ua di nyanyø te, ngu'ua da ma ra castigo, gä øxra hya. ¹⁶ A nu yø ja'i da ma ra castigo, nuna ra hya øde, ena ra ndate n'youi ra hya p'ua ga mbeni. Pe yø ja'i di nyanyø te, nuna ra hya øde, mazihotho p'ua ga 'yøde, 'ne tinyø mmai ngue guehna ra hya i dinna 'da'yo te na. ¿Te'o xøda bõni ngue da base ha di japi da 'yø'na ra 'befi na? ¹⁷ Porque xangu yø ja'i di ho ngue da mambrá hya Oja, pe hønthonne ngue da gıjpabi ra menyu yø ja'i. Porque ma uants'i ra hya i mma, hinga gä gue'a rá hya Oja i mma. Pe nugä, nuna ra 'befi bi 'dacä Oja ngue ga øt'e, gue'a dí øt'a. 'Ne nnu Oja ngue himma xøts'etho nná manna hya, sinoque dí hahma mmai ngue dí ørpabi rá 'befi ra Cristo.

3

¹ Mami 'yemhmu ngue nná mangä na ra hya na ngue dí espabi ra hya dí mma. ¿Ua gui emhmu ngue mahyonitho gdi cagä n'na ra carta ga dä'ahı, ja di mmamp'ua ngue xanho ra 'befi dí øt'e? ¿Ogue go gui 'dacı n'na ra carta ngue ga caxpı nná ma, ja da mamp'ua ngue xanho ra 'befi dí øt'e, tengutho øt'i'da? ² Pe nugä hingra carta dí honı ngue da mäxqui. Nu'mø nne n'na ra ja'i ngue da badi hanja ra hya, da zä da nu te gni 'yohı, ja da bap'ua p'uya ngue'mø pømmanho ra hya dá mangä p'ua gui 'buhmu ogue hin'na. Nugä zant'a dí mben'ahı. ³ Ra Cristo nnepe ngue da nu yø ja'i hangı ra nho bi 'yøt'ahı na ra hya dá mangä. Pe

himbı 'yotra carta conna tinta para ngue da nu yø letra yø ja'i. 'Ne himbi 'yotyø letra p'ua ja n'na ra xindo tengutho yø hya bi 'yotra Moisés. Sinoque ra Espiritu Santo bi 'bät'a ni mmaihı, gue'a gui nequi'a te bi 'yøt'ahı ra Cristo'a.

⁴ Dí haxa njuanı ya ngue nup'ua ja rá hmi rá dá Oja, nuna rá 'befi ra Cristo dí øt'e i pømmanho ngue dí n'yogä'be ra Cristo. ⁵ Nu'a rá 'befi Oja dá øt'e, i pase Oja ha gui japi ngue i sä di ørpabi rá 'befi. A nugui, hingui sä ga ena ngue dí pase ha gda japi te dí øt'e. ⁶ I øt'a Oja ngue i sä ga xicä yø ja'i hanja na ra 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'i. Nuna ra 'da'yo cohi na, hingui ngu yø ley nt'ot'i ngue da t'embı da 'yøtra ja'i. Sinoque i mmanna 'da'yo cohi ngue høndra Espiritu Santo da zä di unna 'da'yo te yø ja'i. Pe nu ra ja'i ena ngue da 'yøt'e gätho yø hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, ya ra castigo di nthęui, porque hinda zä da 'yøt'e te gä mmamp'ua ja ra ley. Pe ra Espiritu Santo, ra 'da'yo te di unı.

⁷ A nuna ra ley bi 'yotra Moisés, guep'ua ja n'na ra xindo bi 'yotra letra. Nu'mø mi ma nt'ot'i na ra hya p'uya, xandøn zaqui rá nyot'i Oja n'youi. Nu'a rá hmi ra Moisés, asta hingui sä da hyetyø judıo porque emmei di yoxni rá hmi. Pe nu'a te gui yoxni rá hmi, 'damıts'ua bi m'medi asta gue'mø mi gohi tengutho mi ja m'met'o. Janangue mazihotho te bá njap'ua ha bá fadi bá nja rá ts'edi ra ley. Nja ngue nu'a ra ley, i mma ngue nu ra ja'i hingui øt'e te gäma hya mmamp'ua ja ra ley, da ma ra castigo ra ja'i. ⁸ Pe ma datho mazihotho na ra hya bi 'dacı ra Espiritu Santo. ⁹ Xi'mø ngue mazihotho i nequi na ra hya bi ma ngue da ma ra castigo yø ja'i, goma guehna ra hya xicı Oja ya ngue ya bi hoga ma ts'oquihı. Man'na ma datho ngue mazihotho na ra hya naya. ¹⁰ Mi tate mi ho ra ley mi ja mam'met'o, pe hapı gue da hyannbabi ra ley'a ganho ra hoga 'da'yo hya ya. ¹¹ Xi'mø ngue mi tate mi ho ra ley mi ja m'met'o, 'ne himbi zedi para zantho, ya man'natho mathoguitho xandønho na ra hoga 'da'yo hya ya, porque i ja para zantho naya.

¹² Dí pa'a njuanı ngue guehna ra hya tate xanho naya. Janangue nuyá, dadi ja ndummı ngue dí mmanna hya, dí nnepe

da badi gätho yø ja'i ngue tate xanho na ra hya na. ¹³ Nügä händi øt'e tengutho bi 'yøtra Moisés ngue bi guträ hmi, himbi nepe xta nnu yø judío ngue di yoxni rá hmi. Porque hingui nnepe da nu yø ja'i ha di m'mε'a gui yoxni rá hmi. ¹⁴ Himbi zä bi dinyø mmäi yø judío hanja na ra hya na. Asta guetya njarbutho, hingui tindyø mmäi yø ja'i hanja ra hya. Nu'mø di xähra Maca Libro ha nt'ot'i ra nyogui cohi bá nja m'mε't'o, hingui tini hanja ra hya. Porque høndra ja'i da 'yεc'ei ra Cristo, da zä da dini xanho rá mmäi hanja na ra hya na. ¹⁵ Asta guetyø pa ja p'aya, nu'mø di xähyø judío ya yø hya bi 'yøtra Moisés, njot'itho yø n'yomfēni. ¹⁶ Pε nu'mø bi 'yεc'ei ra Hmu Jesucristo ra ja'i, ya i xohrá n'yomfēni i njot'i, da dinna mmäi hanja ra hya. ¹⁷ Porque ra Hmu Jesucristo conna Espiritu Santo 'da'igu øt'e. A nuyá, nu ra ja'i ngue n'youi ra Espiritu Santo, nuna ra ley mi mma ngue da ma ra castigo ra ja'i, ya bi xotra hya ma di ja ts'edi ra ley. ¹⁸ Gätho gahya ya, ya bi dini xanho ma mmähya ngue ma datho xandønho'a ra Hmu Jesús. Mente ra pa di 'bähma ya, hønt'a hønt'a so ma mmähya'a ya, ya sär'mø ngue man'na man'na gda cohma tengutho'a. Pε gue gue'a ra Espiritu Santo da ja na ra hya na.

4

¹ Bi 'yørcä ra mate Oja ngue bi 'dacä na ra 'bēfi na. Janangue nuyá, hinjam'mø di cohma mmäi ngue ha nná mangä ra hya. ² Nu'a n'na ra hya ngue nt'aguitho i nja, i n'youi ra 'bē'isä, hinga gue'a nná 'yogä'a. Hingra nts'o nná n'yo ngue ga hätyø ja'i. Sinoque rá hya Oja dí mma, händi sänse yø hya dí mma. Nup'u ja rá hmi rá dá Oja, Gä gue'a ra hya majuaní dí mma. Nguna dí øt'e, n'namhma ngue di n'yo yø mmäi yø ja'i ngue xanho na ra hya dí mma. ³ Pε nuyá yø ja'i hingui timp'u ja yø mmäi hanja na ra hoga 'da'yo hya dí mma, guehya yø ja'i ni hya ra 'yu ngue di ma ra castigo ya. ⁴ Gue'a ra zithu 'yo ua ja ra ximhäi xa ngorpa yø n'yomfēni yø ja'i hingui εc'ei ra hoga 'da'yo hya ya. Porque hingui nnepe da xohyø n'yomfēni yø ja'i co nuna ra hoga 'da'yo

hya, ngue da badi hanja ngue maguesε na ra Cristo. Porque ra Cristo bi nja'i, 'nε gue'a ra Cristo 'da'iguui Oja. ⁵ Nuna ra hya dí mmangä p'u ha 'bähyaø ja'i, hinna mangä na ra hya na ngue go da 'yεscagui yø ja'i. Sinoque gue'a ra Jesucristo dí mma hanja ngue hønse'a ra Hmu ja ngue da t'εc'ei'a. A nügä p'aya, rá mεfitho gra Cristo, dí ørpabi rá 'bēfi nuna da 'yøt'ahya ra nho. ⁶ A nuyá, Oja bi zänni ngue bi nja rá nyot'i di yorbu ja ra 'bεxui. 'Nε xquet'a bá sänni ngue guehna ra hoga 'da'yo hya bi xoga ma mmähya, n'namhma ngue ga pahma hanja ngue tate Oja. Porque ya bi dimma mmähya hanja ra Cristo.

⁷ Nuna ra hya bi färçagui Oja ngue ga mma, guehna ra hoga 'da'yo hya hin'ya n'na ra cosa ngue rá muui na. Pε nugui, hin tema ts'edi jagui ngue gdi pase ha gdä japi ga mmanna hya. Janangue ja di nεqui p'u xanho ya ngue guesε Oja bi 'dacrä ts'edi ngue dí mmambrá hya. ⁸ Madague'a ngue gä ra n'u nná 'bäi, pε hingui tu ma mmäi. Madague'a ngue ja'mø ya händi padi te ga øt'e, pε hingui cohma mmäi. ⁹ Madague'a sacyø ja'i, pε Oja hingui hegagui. Madague'a engba häi yø ja'i ra hya dí mma, pε mahøndi ha ra ts'edi dí honi ha nná japra hya. ¹⁰ Hønnba bi zä dí søni dadi n'uni ngue maða thogui, tengutho bi 'yøtra Jesús ngue bi tho. Janangue ja dá bap'u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'bäi ngue fäxcagui. ¹¹ Mente yø pa dí 'bäi, n'na pa ngu n'na pa, ya ja ngue da hyogyø ja'i ngue di mma hanja ra Jesús. Ja dá bap'u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'bäi ngue fäxcagui, janangue hinte di jacyø ja'i. ¹² Mente yø ja'i honi ngue ha di hyogui, pε nügä p'aya mente dí 'bäi, dí honi ha gdí nthehya ra 'da'yo te.

¹³ Nup'u ja ra Maca Libro, i nt'ot'i ra hya bi man'a n'na nc'ei ngue bi 'yεna: "Nuna te ra hya dí εc'ei, guehna ra hya ja ngue ga xihyø ja'i na", bi 'yεna. Xquet'a di njadä p'aya ngue nuna te ra hya dí εc'ei, guehna dí xihyø ja'i naya. ¹⁴ 'Nε händi su ngue da hyogyø ja'i, porque dí padi ngue nu'mø mi tho ra Jesús, Oja bi japi bi bennate. Di njathya p'aya, ngue ya ma n'yohya ra Jesús,

xquet'a da 'yøt'Oja ngue ga bennateha, 'ne 'da zixcathoha Oja p'u ha 'bui. ¹⁵ Nu te gä ra n'u dá sägä ya, dädi n'unü ngue dá sägä ra n'u ngue dí honü ha gdi ntheha rá mate Oja. Nu'mø ya xtangu yø ja'i di nthëui rá mate Oja, nu'a gangu yø ja'i di ja mammadi Oja p'uya, gä guehya yø ja'i da 'yεspabi Oja ya.

¹⁶ Janangue nuyá, hinjam'mø ngue di cohma mmui te dí øt'e. Madague'a ngue man'na ni gahma ts'edi, pe ma n'yomfëni, n'na pa ngu n'na pa man'na ni hya ra ts'edi. ¹⁷ Madague'a ngue dí sä ra n'u mente yø pa dí 'bucua ja ra ximhäi, pe zits'utho p'u nná bēngä'a, porque da thotho'a ra n'u dí sägä. A nup'u di mengra n'u xtá sägä, xandøngu ra nho ga nthë'be para zantho. ¹⁸ Janangue nu'a te ra n'u dí thogui, hindí ør'ma güenda ngue masque dí sä ra n'u. Nu'a ma datho ngue so ma mmui, gue'a ra nho di 'daca m'mefa Oja'a. Porque nu'a te ra n'u tho'a n'na mente ra pa 'bui, i thotho'a. Pe nu'a ra nho mman'Oja ngue di nja m'mefa, i ja para zantho'a.

5

¹ A nuyá, gä dí padi ngue ga tuhü, porque ma do'yohü hingui zai. Pe Oja, ya xa nsäp'u mahets'i ngue ja gani m'mahmü p'u para zantho. Ne nup'u ha ga m'mahmü, guese Oja bi hoqui. ² Majuanü ngue mente ra pa dí 'buhmü ua ja ra häi, hindí nnuhü ra pa di mpädi ha dí 'buhmü, n'na zihmantho gani m'mahmü p'u mahets'i bí ja ma nguhü. ³ Ya ja ra 'da'yo ngu ha ga m'mahmü. Hingui sä ga ena ngue hin'yü ma ngumhmü. ⁴ Mente dí 'buhmü ua, dí dants'i ngue ra n'u dí sähü. Hindí nne ga mma ngue ga ena dí xønni ga socua ma do'yo. Sinoque nu'a dí xønhü ngue ga m'mahmü p'u ja ra ngu di 'dacjü Oja para zantho, ya hinjon da du. ⁵ Guehna xí nsä Oja naya ngue xa hoqui hapü ga m'mahmü. 'Ne bá penhna Espiritu Santo ga n'yohü. A nuyá, ngue ya dí n'yohü ra Espiritu Santo, ya dí haxü njuani ya ngue nu te gäma hya mman'Oja, gä di nja.

⁶ Janangue nuyá, dí ha ra ts'edi hangu ra pa hindí yobëni. Mente dí 'bucua ja ra ximhäi, ya dí padi ngue tobe hindí 'bap'u ja ma ngum'me ra Hmu Jesús. ⁷ Nu'a dí tømü

ngue dí nja, dí haxü njuani ngue majuanü di nja. ⁸ Ya hindí yobëni ngue ngu'a di nja, janangue dädi xøni ga tü. Porque dí xønni gani m'mü'be ra Hmu Jesús. ⁹ Pe nuyá, mente dí 'bui ogue xca tü, para zantho dí nne ga ørpabi rá pähä ra Hmu. ¹⁰ Porque gäthogahü, nu'a te xtá n'yohü ua ja ra ximhäi, da zønna pa da hyascahü ra güenda ra Cristo. N'na ngu n'na yø ja'i di t'unni te ja ngue di tocabi, ogue xanho ogue xan'u te xa n'yo mente ra pa xa m'mahra ja'i.

¹¹ A nuyá, nuna ra Hmu Jesús dí nnu mansugä na, 'ne dí nne ngue da nu manhogui. Janangue nuyá, dädi ja ndummü ngue ga tapyø mmui mi da yø ja'i ngue da 'yεc'ei ra hya. Nuna Oja, ya padi te gä dí øt'e, da gue'ahü, xquet'a dí nne ngue gui pahmü hanja'a te dí øt'e. ¹² Nuna ra hya dí mma, mamü 'yemhmü ngue høntho dädi hoqui te dí mma para ngue da zäp'u ga εspi te dí øt'e. Sinoque dí xi'ahü xanho hanja te dí øt'e, n'namhma ngue da zäp'u gui nyanjü p'u ha di yajpagui yø ja'i. A nuya yø ja'i di yajpagui, guehya di ho da 'yεspabi yø hya p'u ha ya, madague'a hinga njuani yø n'yomfëni. ¹³ Nu'mø gui enjü ngue dí locogä ngue te dí øt'e, nu te dí øt'e høntho dí honnbi ha di t'εspabi Oja. A nu'mø gui emhmü ngue hindí locogä, gue'mø høntho gdi honü ha gdá japi ngue ga øt'ahü ra nho 'mø. ¹⁴ Rangue di macjü ra Cristo, a nuya høndrá pähä ra Cristo dí honü ha gdá ørpabi ya. Ya bi du ra Cristo ngue bi yancjü. Janangue dí ør'ma güenda ya ngue entho gä dá tuhü 'mø mi du'a. ¹⁵ Bi du ra Cristo ngue da yani gätho gahü. Janangue ya hinga sänse te gdá 'yohü ya, sinoque ya gdá 'buhmü'a ngue ga ørpahü rá pähä ra Cristo, nu'a bi du 'ne bi bēnate.

¹⁶ Xiya, çua høntho da hnu n'na ra ja'i, ya fadi te ja rá mmui? Nu'a, hinda zä'a. Nu'mø yø pa mi m'mahra Cristo, dá ena ngue dá padi te'o. Pe nu te dá bēngä'ü yø pa'ü, ya hinma ngu'a ja ma n'yomfëni ya. ¹⁷ A nu ra ja'i εc'ei ra Cristo, ya com'da'yo rá n'yomfëni. Ya bi zep'u'a te mani n'yo m'met'o. A nu'a te ga 'yo ya, gä ma'da'yo. ¹⁸ Guehna Oja øt'e ngue ma'da'yo'a te ga

'yo ra ja'i. Ya ma amigohu Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquihu ra Cristo. Janangue bi 'dajhma' befihu Oja ngue ga xihma mi'da yø ja'i ngue di n'amigoui Oja. ¹⁹ Nuna Oja, ba extra Cristo para ngue da japyø ja'i ngue di n'amigoui Oja. Himbi bentho Oja ngue ja yø ts'oqui yø ja'i. Ya bi 'dacju ra 'befi ngue ga xihma ra hoga 'da'yo hya yø ja'i.

²⁰ A nugä bi 'yøt'e ngue rá representantegä ra Cristo. Tengutho 'mø ngue da zo'aschu Oja, nu te nne da man'Oja, guehna ra hya dí xi'ahu naya. Nuna ra Cristo i nne na ngue gui n'amigohu Oja. ²¹ Ra Cristo hin tema ts'oqui i ja na, pe para ngue bi gurca ma ts'oquihu, Oja bi japi ngue bi du conná guehma ts'oquihu. Janangue nup'u ja rá hmi rá dá Oja, nu'mø bi zä dá ec'ei hu ra Cristo, ya bi nhohma ts'oquihu p'uya.

6

¹ A nugä ya, ngue ya rá mefigä Oja, dí xi'ahu ngue mamí anthohu na rá mate Oja di 'da'ahu. ² Porque Oja, nu'a ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro i ena: "Bá ep'u ra pa xtá sänni ngue ga 'da'ahu n'na ra mate. Nu'mø ga socju, ga øde te gui xicju. Gue'a ra pa'a ngue da zä di nyanni tehu 'ne ga faxahu", en'Oja. A nuyá, guehra pa jap'u i sä gui nzohmu Oja ya. Guehra pa jap'u di nyanni tehu ya.

³ Nu te dí øt'e, dí honi ha nna japi ngue da gohi xanho, porque hindí nnepe ngue da 'yengyø ja'i hingui ho rá hya Oja dí mma. ⁴ Sinoque dí nnepe ngue da badi gätho yø ja'i ngue rá 'befi Oja dí ørpe. Janangue nugä dí seti hangu ra n'u dí thogui. Ja'mø hin'yü te ga honi. Ja'mø congba yø ja'i ngue saku. ⁵ Ja'mø fegbagui yø ja'i. Ja'mø coca fädi. Ja'mø pets'i da zajthogui yø ja'i. Ja'mø dadi mpefi hin'yü p'u rá nze gui. Ja'mø hinga mbongui ra ora ga n'aha. Ja ra ora ngue ya ga tu ra thuhu. ⁶ Nu'a gui nequi xanho ngue rá 'befi Oja dí ørpe ngue di 'yo xanho, 'ne dí padi xanho hanja na ra hoga 'da'yo hya. 'Ne gä dí seti te gä ørcagui yø ja'i, i ja ma yemma. 'Ne faxcagui ra Espiritu Santo ngue sä dí ørpabi rá 'befi Oja. 'Ne majuaní ngue dadi madi gätho yø ja'i. ⁷ Di 'dacrä ts'edi Oja ngue nuna ra

hya majuaní da zä ga mma xanho hanja. 'Ne dadi ja ndummai ngue gä ra nho gdä n'yo, n'namhma ngue hinha di dajpagui ra nts'o i ja ndap'u bi zä. ⁸ A nuyá, 'bahyø ja'i ngue nnu mansugui, ximmi 'bahyø ja'i ngue hingui nnu mansugui. 'Bahyø ja'i ngue nnømmanhogui, ximmi 'bahyø ja'i ngue nnømman'ugui. 'Bahyø ja'i engui ngue dí häte, pe nugä zant'a gä gue'a ra hya majuaní dí mma. ⁹ Madague'a dadi mpa'be xanho yø ja'i, pe 'bu i'da mma ngue hingui pagui. Ja ra ora ya dí 'bai ngue ra ndate, pe tobe di pongui. Mbennngui xa n'u yø ja'i, pe hingui hogui. ¹⁰ Madague'a tár'man'u ma mmä te dí thogui, pe nuua ja ma n'yomfení dadi johyatho. Madague'a dí hyoya, pe nuna ra hya dí mma, xandøngu yø ja'i ørpabi ra nho na ra hya na. Madague'a hinguits'u te dí pets'i, pe nu te gätho i ja, gä gue'a ørcagui ra nho'a.

¹¹ Ague ma zi cu'ahu gyø mmenguhu p'u ja ra hnini Corinto. Nugä, gä dá xi'ahu te gäma hya so ma mmä, hin tema hya dá co'mi. Porque januaní dadi ma'ahu. ¹² A nu'mø ngue hin dadi n'amigoui ya, pe ngue gui nnesø ngue hin dadi n'amigoui. Pe nugui, emmei dí nne ga n'amigoui. ¹³ Nugä dí nzo'ahu tengutho n'na ra papá 'mø nzo-hyø basi, dadi ja'ahu p'u. Dami maqui tengutho nnä ma'ahu.

¹⁴ A nuyá, 'yo gui nne gui nsixhu'u yø ja'i hingyø 'yec'ei. Porque n'nan'yo ra hya ga 'yo yø 'yec'ei ngue'a te ra hya ga 'yo yø ja'i hingyø 'yec'ei. A nu ra ja'i ngue gä ra nho ga 'yo, hinga 'da'igu øt'ui ra ja'i nu'a xa nts'o ga 'yo. N'nan'yo ga 'yo'u, tengutho ra nyot'i, n'nan'yo gui nequi ngue'a gui nequi ra 'bexui. ¹⁵ Porque ra Cristo hinga 'da'igu øt'ui ra zithu'a. Ximmangu n'na ra 'yec'ei ya, xquet'a hinga 'da'igu øt'ui n'na ra ja'i hinga 'yec'ei. ¹⁶ Nup'u ja rá nija Oja, hønse'a majuaní ngue Oja i 'bai i nthanne p'u. Hin'yü ra nt'edi ngue ja di nthanne p'u yø dahmu. Gue'ahu i nnøpa nija Oja, porque Oja i ena: "Ga n'yo'be'u yø ja'i thannegui. 'Ne gueque rá Ojagä'u, 'ne gue'u ma ja'i'u", en'Oja. ¹⁷ Nuna Oja mahøn'a ena: "Dami pømhmä p'u ha 'bahyø ja'i xants'o te øt'e. 'Yogui øthu'a ra nts'o øt'u, n'namhma

ngue da zä gui sohü ma 'yεgä. ¹⁸ Nügä ya da zä gui 'yøt'e ngue ni papághü. Nügä p'uya, ga øt'e ngue ma basí'ahü", εnna Oja i jase rá ts'edi.

7

¹ Ague ma zi cü'ahü, nguna ra hya di yat'Oja da 'yørcahü ya. Janangue ma ga hehmü p'ü'a te gäma nts'o i ja. Ga hehmü p'ü'u te gäma cosa di ts'onnga ma do'yohü. Ga hehmü p'ü'u te gäma hya di ts'onnga ma n'yomfεñihü. Ma ga hahma mmüi ga nnu mansuhü Oja. Ma ga unma mmüihü Oja para zantho.

² Ague ma zi cü'ahü, 'yo di junngä ni mmüihü, dami 'yøt'e ngue gui macjü. Porque nügä hinjondí sái. Hin tema nts'oní dí ørpabi n'na ra ja'i, 'nε hinjondí här'ma hya ngue te ga hannbabi n'na ra ja'i. ³ Nuna ra hya dí mma, hinjondí hörpa ra hya ngue ga embi hingui ho te ørque. Ya xtá xi'ahü m'met'o ngue nügä dadi ma'ahü mente dí 'bui nε asta gue'mø dá tü. ⁴ Nügä dí pa'a njuani ngue gui 'yøthü ya yø hya dí xi'ahü. Nügä dí εts'ahü 'mø dí ya'be yø ja'i, porque dí xifi te gui øthü. Madague'a dí sägä ra n'ü, pε nu'mø bi zo ma mmüig'a te gui øthü, ya man'natho dadi johya.

⁵ Nu'mø ma søcä ua ja ra häi Macedonia, hinjam'mø xtá nzä xca m'mamma pähä. Porque ndap'ü bi zä mi ja ra sái. Ya bi dü ma mmüi dí εnā ngue xtí ts'onnyø ja'i na ra hya dí mma. ⁶ Pε nuna Oja, nu'ü yø ja'i hingui ha ra ts'edi, go di hatra ts'edi na. Janangue nu'mø mi zøcua ra Tito, Oja bi 'yøt'e ngue man'natho bi hya ra ts'edi ma mmüi. ⁷ Hinga hønt'a dá johya 'mø ma nu ra Tito mahøn'a, sinoque man'natho dá johya 'mø mi xiqui ngue εmmēi gá 'yørpahü ma sü mente bá m'map'ü gui 'bühmü. Porque ra Tito janjuani di johya conná ngue'ahü. 'Nε bi xiqui ngue tü ni mmüihü ngue'a te gñi unngahü ma mmüigä. I εngui ngue εmmēi gui mbεnjü. Mi zä ma øcä na ra hya na p'uya, man'na mathoguitho dá johya.

⁸ Nu'mø ma pen'nahü p'ü ra carta m'met'o, bi dü ma mmüi ngue'a te ra hya bi mε ra carta. Porque dí pa'a njuani ngue da dü ni mmüihü 'mø gá nuhü'a ra hya

nt'ot'i. A nuyá, ya hingui tü ma mmüi ngue'a ra carta dá pen'nahü p'ü. Porque dí padi ngue hinxma ma da dü ni mmüihü. ⁹ A nuyá, janjuani dadi johya. Pε hingue dadi johya ngue bi dü ni mmüihü. Sinoque dadi johya ngue nu'a i dü ni mmüihü, bi mpähni n'yomfεñihü. Oja bi 'yøt'e ngue bi dü ni mmüihü ngue'a te gmi øthü, n'namhma ngue nu'a ra carta dá ot'i bi 'yøt'ahü ra nho, hingue masque ra nts'oní bi 'yøt'ahü. ¹⁰ Porque nu ra ja'i tär'man'ü rá mmüi ngue te ga 'yo, ya di 'bätrá mmüi, da hyep'ü ra nts'o ga 'yo. 'Nε gue'a nnu manho Oja'a, gue'a di nyanná te ra ja'i'a. Pε nu'ü yø ja'i njuantho hingui nne da 'yεc'ei Oja, madague'a ja'mø tü yø mmüi, pε hñdi nyanyø te. ¹¹ Bi nu manho Oja te gá 'yøthü, porque mi zä gmi nuhü ra carta dá pen'nahü p'ü ngue'a ra ts'oqui bi nja, bi dü ni mmüihü p'uya. Ya gui nnuhü te bi nja m'mefa mi zä gmi pahmü'a te bi nja. Gá mbøcuehü p'uya, porque gui sühü ra castigo da ja Oja. Janangue gá hya ra ts'edi ga hejpahü'a bi 'yøtra ts'oqui. Ya di nεqui ngue hin gadi hothohü'a ra ts'oqui bi nja. A nuyá, janjuani gui nne gui nnujü ya.

¹² Nu'mø ma ot'ä na ra carta dá pen'nahü p'uya, hinga høntho dí nnegä ngue di njapra castigo'a to bi 'yøtra ts'oqui, ni xindi fäts'i to ts'üi. Sinoque pa Oja te dá bεngä, porque dá negä ngue da dñni mmüihü ngue nuna ra hya dí xi'ahü, guehna ra hya gui nnu mansuhü na. ¹³ Gue'a i nhohma mmüig'a ya.

Pε hinga hønt'a i johya ma mmüi'a, sinoque man'natho dá johya 'mø ma nu ra Tito ngue janjuani di johya conná ngue'a ra nja mmansu guá ørpahü. ¹⁴ Nu'mø tobe himmani map'ü ra Tito ya, nügä dí embi: "Dí pacä njuani ngue da 'yørpabi masu yø ja'i na ra hya ga pennbabi ya", dí embi. Pε nu te dá xicä ra Tito, majuani ngue gue'a gá 'yøthü'a. Ja bi bømp'ü majuani te dá xicä ra Tito ya, tengutho 'mø dámbá m'macä p'ü gui 'bühmü ya, gá majuani ra hya dá xi'ahü.

¹⁵ Dí pa'a njuani ngue man'natho di ma'ahü ra Tito ya, porque mbεndya ngue gá gá 'yørpahü masu yø hya bi xi'ahü, 'nε nu'ü yø hya bi xi'ahü, gá ja ndummi ga 'yøthü'a. ¹⁶ A nuyá, janjuani dadi johya, porque nu'a

te gä guí øth_u, gä gue'a, h_inte di 'bēdi. Ya h_indí yobēni co nu'ah_u ya.

8

¹ Ague ma zi cu'ah_u, dí nne ga xi'ah_u hanja ngue bi bōngmanho'a rá njapi Oja bi unyø 'yēc'ēi 'bēp'ē ja yø hnini ja'a rá häi Macedonia. ² Madague'a 'būmman'ē ngue ts'ui, pē janjuani di johya. Madague'a hyoya, pē nu'ē yø 'bäxte øt'e, di unna mēnyu tengutho 'mø di mmēmeti. ³ Dadi jagä majuani ngue nu'a te yø 'bäxte di un_i, co gä yø mmēi gui un_i. Nu'a te xa nzänni di un_i, man'na ngue hūs'mø bi un_i. ⁴ Emmēi bi 'yācra mate'ē yø 'yēc'ēi 'bū'a Macedonia ngue da ma macēt'ibi rá güenda yø mēnyu ngue da 'yøpā rá 'bäxte'ē yø 'yēc'ēi 'bū'a Jerusalén. ⁵ Nu'a te mi so ma mmēigä ngue xta 'yøt'e, hinga hōnt'a bi 'yøt'a. Sinoque bi 'yøt'e te nne Oja ngue da 'yøt'e. Rá mēditho bi unyø mmēi rá Cristo. M'mēfa p'ēya bi ma ngue ya 'būi ngue da 'yøt'a te rá hya dí xifi. ⁶ Ma nugä'a te rá 'bäxte bi 'yøtyø mmēngu Macedonia p'ēya, dá xicā rá Tito p'ēya ngue mahōnda map'ē ngue di 'yopra hya ngue'a rá mēnyu gä dū'mi gä peth_u m'mēt'o, guí sigue gui peth_u'a rá 'bäxte'a.

⁷ A nuyá, man'na xanho te guí øthu, porque xanzaqui ni nt'ēc'ēih_u i ja. 'Nē guí pad_i guí nxānbateh_u xanho rá hya, porque guí timh_u xandōho hanja rá hya. I ja'ah_u rá pähä gui 'yørpah_u rá 'bēfi Oja. 'Nē janjuani gadi macj_u. Janangue dami ntateh_u ya ngue man'na xtangu rá 'bäxte gui 'yørpabi ni cūh_u. ⁸ Hinna mangä na rá hya na ngue xøgue gadi 'bēp'ah_u gui 'yøth_u rá 'bäxte. Sinoque dí xi'ah_u na rá hya na ngue dí nne guí pahm_u'a te ør'mi'da yø ja'i nuyá ja mpähä da 'yørpabi rá 'bäxte yø mm_i'yēc'ēiui. Nugä dí ēnā ngue xamhmatho di nēqui ngue 'nē'ah_u majuani gadi mahni mm_i'yēc'ēiui. ⁹ Ya di nēqui xandōho hanja'a rá mate rá Hmu Jesucristo bi 'dacj_u. Nu'a go rá mmēti'a te gä i ja'a, bi 'yøt'a hyoya ngue bi mad_i gāthogah_u. A nuyá ngue bi 'yøt'a hyoya, nu'a rá mate bi 'dacj_u, mathoguitho di muui.

¹⁰ Nu'a rá mēnyu ngue rá 'bäxte gä dū'mi gä peth_u rá jēya bi thogui, nugä dí ēnā ngue

man'na xanho ngue guí juath_u ya. Porque go rá mēdi bi nja'ah_u mpähä gä peth_u rá mēnyu ngue mi'da yø 'yēc'ēi. ¹¹ A nuyá, tengutho gä 'yøth_u m'mēt'o ngue gä hyah_u rá ts'ēdi bi nja rá 'bäxte, ximmangudya dami hyah_u rá ts'ēdi guí umhm_u hangu ts'ē da zāt'a ni ts'ēdi guí umhm_u. ¹² Porque rá ja'i majuani ngue ja mpähä da 'yøtra 'bäxte, i nnu manho Oja te øtra ja'i, madague'a hingui ngu n'na rá cosa sarpā rá ts'ēdi di un_i. Nunā Oja hingui äc_u n'na rá cosa ngue hin'y_u gah_u na.

¹³ H_indí ēn'ah_u ngue guí un_i gātho'a te guí pets'i astā da hin'y_u te guí sih_u. ¹⁴ Sinoque hnepe ngue da 'da'igu, gä di nja te guí sih_u. A nuyá, ngue ja te guí sih_u ya, dami unhn_u'a te hommi'da yø ja'i. Pē man'na rá pa p'ēya, nu'mø da hin'y_u te gui hyomhm_u, xindi 'da'ah_u p'ēya. Janangue n'na ngu n'na'ah_u hinjonda zā rá n'ē, da 'da'igu yø ja'i, gä di ja te da hyoni. ¹⁵ Ya di nja tengutho rá hya mmamp'ē ja rá Maca Libro ngue ēnā: “Nu rá ja'i ja xangu te da zi, h_inte di pongui, porque di un_i. A nu rá ja'i ngue zits'utho ja te da zi, h_inte di 'bēdi, porque ma t'unni te da zi”, i ēnā.

¹⁶ Dadi ja mammadi Oja ngue tengutho ma n'yomfēni ngue dí nne ga øt'ah_u rá nho, njarbatho rá n'yomfēni rá Tito ya. Xquet'a di ja ndumm_u ngue nne da 'yøt'ah_u rá nho. ¹⁷ Nu'mø ma xifi ngue da ma da nu'ah_u, rá ndijohya ngue bi ne da ma. Porque 'nēē na nne da map'ē da nu'ah_u na. ¹⁸ Nunā ma cūh_u rá Tito, xquet'a da mē man'na ma cūh_u ngue da nu'ah_u. Nunā ma cūh_u da mē, i nnu manho yø 'yēc'ēi ndap'ē bi zā nā, porque nunā, i pad_i xandōho ha di japi da manna hoga 'da'yo hya. ¹⁹ Nunā ma cūh_u na, bi 'yēxyø 'yēc'ēi ngue gä mmē'be Jerusalén, gä ma dā'be rá mēnyu ngue rá 'bäxte. Dí nnehe ngue nunā rá 'bäxte nā, guehna di mama jama madi rá Jesucristo na, 'nē da bahyø ja'i ngue ja'ah_u rá pähä gui fāxni mm_i'yēc'ēih_u. ²⁰ Mēnte di yoho hyuhe h_inte da ja'ē nemhya guehna rá mēnyu dí xihyø 'yēc'ēi di peti. ²¹ I pa Oja ngue nunā rá mēnyu hinjonda hyaqui, gä da ma ma dā. Xquet'a dí nnepe da bad_i gātho yø ja'i ngue gä gä dägāhe na rá mēnyu na.

22 Nuyá yo nc'ei ya, da me man'na nc'ei ma cuh. Nuna, ya padí xanho ha di japa 'befi da 'yot'e, 'ne di nequi ngue ja mpähä da 'yörpabi rá 'befi Oja. Ya rá 'befitho'a ngue ha da ma. A nuyá, janjuani di johya ngue da map'a ya, porque ena ngue hingui ya ni mmäi ngue gui fäxhu mi'da yø 'yεc'ei. 23 Nu'mø to da ne da 'yänni hanja ngue ga penhnä p'a ra Tito, dami xihma ngue ma amigo na, 'ne ma mmimmefi'be para ngue da hyoni ha gdi timhma ra nho. A nuyá mi yoho ma cuh da map'a, dami xihma yø ja'i ngue guehya ma cuh 'bucua bi huanhni ngue da map'a ya. 'Ne conná guehna ra 'befi øtya, i nnu mansu ra Cristo yø ja'i. 24 Nu'mø bi ma p'uya dí mmängä ya, dami 'yörpah ma su xanho, n'namhma ngue nuyá yø 'yεc'ei ndap'a bi zä 'bui da badi ngue majuaní gadi mahni cuh. Porque guehna ra hya dí xifi gätho yø ja'i na ngue emmei gadi mahni cuh.

9

1 A nuyá, nuna ra 'bäxte ya xtá xi'ah m'met'o gui 'yörpah yø 'yεc'ei, ya himma hyoni ngue honga otra sacua ngue ga yopä na ra hya na. 2 Porque ya dí padí xanho ngue ja mpähä gui 'yörpa ra 'bäxte ni cuh. Dí xicä yø ja'i 'mø ma magä p'a ja ra häi Macedonia, dí embi: "Nuyá yø mmengu p'a ja ra häi Acaya, ya desde ra jeya bi thogui di petra menyü ngue ra 'bäxte da 'yot'e", dí embi. A nuyá, co nuna te ra hya gui øthü ya, nuyá yø mmengu ua ja ra häi Macedonia, xquet'a ya ha ra ts'edi ya ngue di petyø menyü ngue ra 'bäxte da 'yot'e, tengutho gui øthü ya. 3 Pe nuyá, da map'a ma cuh ngue di yopra hya. Porque dí nne ngue nu'a ra menyü gui mfäxteh gui pethü hante ga mmagä p'a. Porque ya xtá xicä yø ja'i ngue ya gui 'bui ngue gui mfäxteh. 4 Xi'mø gue 'da gda megä'be p'a 'da yø mmengu Macedonia, da thin'ah p'uya ngue hin gadi pethohü ra menyü gui mfäxteh, sä ya xtá mangä p'uya ngue ya gui 'bui ngue gui mfäxteh. Ga pets'a ma sä p'uya. Xingui pes'ni sähu ngue da hin'yütho ra menyü ngue ni 'bäxteh. 5 Janangue nugä dí nnu manho ngue di m'met'o ya

ma cuh da ma di zengua'ah. Guehya di ben'nahü ya ngue nu'a ra 'bäxte ya xcä yat'i gui pethü, ya di ja 'mø dá macähe p'a. Ya di nequi p'uya ngue nu'a ra 'bäxte gui øthü, i ja mpähä gui øthü ra 'bäxte. Ya hinda zäp'a da 'yenyø ja'i ngue go dadi ja ts'edigä ngue gui 'yøthü ra 'bäxte.

6 Pe dami bemhma xanho na ra hya ga xi'ahü ya. Nu ra ja'i ngue zits'ütho di uni, xquet'a Oja zits'ütho di unni. Pe nu ra ja'i ngue xangu di uni, xquet'a Oja xangu di unni. 7 N'na ngu n'na ra ja'i, nu te mi'a mpähä rá mmäi i ja ngue di uni, di uni. 'Yo di ya rá mmäi'a te di uni, 'yo di ena ngue ra ts'edi t'ørpe. Porque Oja i nnu manho ra ja'i nu'a mpähä gui un'a te di uni. 8 Nuna Oja, ja rá ts'edi ngue da zä da 'yot'e ngue gui timhma'a te ra nho gui homhma. Mathoguitho di unni n'namhma ngue da bongtho p'a'a te gdi fäxni mmic'ei. 9 A nu ra Maca Libro i ena: "Nu ra hoja'i, ngue mathoguitho fäxhra hyoya, guehna ra ja'i hindi 'be'a te di uni". 10 Nuna Oja badi unna hmudä ngue nthuhu para ngue di nja te da zi yø ja'i, xquet'a dí 'da'ahü te gä gui hyomhma. Ya di nja xangu n'namhma ngue da zäp'a gui 'yörpah ra nho mi'da yø ja'i. 11 Gui timhma xangu n'namhma ngue da zäp'a xangu gui umhma. Nu'mø dá dägä'a ra 'bäxte gui pennba ma cuh 'bu mman'a, gue'a emmei di ja mammadi Oja'a. 12 Porque nu'mø gui 'yörpah ra 'bäxte'a ma cuh, hinga hontho da ma ma t'unni te honi, sinoque nu'mø bi hyan'a te mat'unni, janjuani dadi ja mammadi Oja ngue te gui 'yörpah. 13 Guehya da 'yεsbabi Oja ya, porque nu'a ra 'bäxte gui 'yøthü gue'a di nequi'a ngue majuaní gui εc'eibahü rá hoga 'da'yo hya ra Cristo. Yø ja'i da 'yεspabi Oja porque di nequi ngue majuaní ni mmäi gni 'yörpabi ra 'bäxte ni cuh 'bep'a Jerusalén, da gue'a 'bui ndap'a bi zä. 14 A nuyá p'uya, da mat'Oja conná ngue'ahü 'ne mathoguitho di ma'ahü. Porque da nu yø ja'i ngue Oja bi 'yemmei bi xoc'a ni mmäihü ngue da zä gui 'yøthü ra nho. 15 A nuyá, ma ga ja mammadihü Oja ya ngue bá penngahü ua rá Ts'ant'a. Nuna ra mate bi 'yörcahü i tate di muui, porque hingui sä di hma hangü gangü rá muui'a te bi 'yörcahü.

10

¹ Nugä drá Pablo, jap'ua n'na ra hya dí nne ga xi'ahua. Pe mahotho dí nne gdá zo'ahua tengutho i nya ra Cristo 'mø mi n'yo ua. A nuyá, 'bu i'da engui ngue di ya manhuéhigä 'mø dí yasehua, pe nu'mø ngue ra cartatho dí pen'nahua p'uya, engui ngue høn'mø dí ya manzaquigä 'mø. ² Ague ma zi cu'ahua, dami hyehma p'ua te gäma hya hinga gue'a, n'namhma ngue nu'mø da magä p'ua ga ma nu'ahua, ya ga nya manhohua p'uya. 'Yo guí nne ngue ja ga hecahua te gni 'yohua. Pe nu'mø tobe 'bui to xi'ahua ngue dí honse ha di hnu manhogui, guehya jatho ngue ga nya manzaqui'be ya. ³ Majuani ngue nugä drá ja'itho, pe himma hyase nnä ørpabi rá 'befi Oja. ⁴ Hinga guecsequi dí honi ha dí nthahna rá 'befi Oja dí ørpe, porque n'na ra hya ngue rá hyase ra ja'i, hinda zä ha di dahä. Janangue nugui, nuna rá 'befi Oja dí ørpe, di hacra ts'edi Oja ngue ga tapra nts'o i ja. ⁵ Oja di 'dacra ts'edi ngue säp'ua dí tapra hya'ua yø ja'i di 'yexpua ha ya, guehya honi ha ga ndäcra hya dí mmangä ya, porque hinguí nnepe da bahyø ja'i hanja Oja. Di hät'i di 'uajpatho yø hya yø ja'i, dadi japi ngue da 'yec'ei xandønho ra Cristo. ⁶ A nu'mø bi nequi xandønho ngue guí ec'ehua na ra hya dí xi'ahua ya, nu'ua yø ja'i fesra hya p'uya, ya säp'ua ga ha ra ts'edi ngue ga hejpi te øt'e.

⁷ ¿Hanja ngue høntho guí nuhua te ja n'na ra ja'i, pe hinga 'be gui hacja ra güenda te ja mbo rá mmui ra ja'i? A nuyá yø ja'i saqui, i ena ngue yø mefi ra Cristo, pe da badi hanja ra hya, ngue xquet'a 'nequi rá mefigui ra Cristo. ⁸ Madague'a sä ga hongä mi'da yø hya ngue ga o'ahua n'yu xanho hanja te nnä 'yo, pe nuna te ra hya dí mma, hinda pes'ma sä. Porque dí haxa njuani ngue gue'a ra Hmu Jesús di hacra ts'edi ngue dí mmambrá hya, para ngue man'na di hya ra ts'edi ni nt'ec'ehua. Hingue masque dadi ts'on'na ni nt'ec'ehua i ja, tengutho øt'ahua mi'da yø ja'i. ⁹ 'Yo guí emhma ngue høn'mø dí otra carta dí pen'nahua ngue dí ya manzaqui. ¹⁰ Porque gue'a mmanyø ja'i'a, embi ngue nu'mø dí otra carta ga pen'nahua, gue'mø dí ya manzaqui 'mø. Pe

nu'mø dí yasehua p'uya, ya engui ngue dí ya manhuéhi 'mø. 'Ne engui ngue nu'a te ra hya dí mma, hinga njuani ga nt'øde. ¹¹ Pe nu to i mmanna ra hya na, da ba'a njuani ngue hinga høn'mø dí otra carta dí pen'nahua ngue dí ya manzaqui, sinoque xquet'a da zä ga nya manzaquigä'a ra pa ga mmagä p'ua ngue ga nyahua.

¹² Pe nuna ra hya dí mma, hinguí sä ma mmui ngue ga øt'e tengutho ga ya mi'da yø ja'i ngue espabi yø hya, i ena ngue tate yø bamhya ngue mi'da yø ja'i. Pe guehya yø ja'i ma'bedi yø mmui ya. Guehya høntho honi ngue ha di ntate yø hya ngue mi'da yø mmixännbatehua. ¹³ A nugui hingra n'yets'itho na ra hya dí mma. Nu te dí øt'e, gue'a dí mman'a. Pe høntho dí nne ga xi'ahua ha rá nja na ra 'befi bi 'dacä Oja. Bi 'dacra 'befi Oja ngue nup'ua ja ni hninihua Corintio, asta ja ga ma mangä p'ua rá hya Oja. ¹⁴ A nuyá, hinda sänsa ngue ga mmagä p'ua guí 'buhua, sinoque Oja bi 'dajma 'befi ngue ga mmap'ua. 'Ne guecä rá muditho dá xi'ahua hanja rá hya ra Cristo ngue mi'da yø mamhya. ¹⁵ Nuna ra 'befi dí øt'e, guehna dí nne ga xi'ahua na. Hinga gue'a ra 'befi n'nan'yo to xa mpefi dí nne ga mma. A nuyá, dí nne ngue man'na xta nzaqui ni nt'ec'ehua, n'namhma ngue nup'ua ha guí 'buhua da zä ga mpefi xanho. Pe nuna ra 'befi bi 'dacä Oja, quehna zant'a dí nne ga ø'na. ¹⁶ M'mefa p'uya, nu'ua yø hnini rá nja n'nanni p'ua ha guí 'buhua, da zä ga sigue ga øtra 'befi ngue ga mmanna hoga 'da'yo hya. Pe hinga guerp'ua ha 'bahyø 'yec'ei ngue n'nan'yo to bi manna hya ga øtra 'befi, sinoque n'nanni ga mma mmanna hya.

¹⁷ A nuyá, nu ra mefi nne ngue da 'yespabi'a rá 'befi øt'e, pe gue daque'a rá Hmu bí 'bu mahets'i i fäts'i da 'yepsi. Hingue masque ra ja'i go di 'yets'i da 'yena ngue go øse ra 'befi. ¹⁸ Porque nu ra ja'i ngue pømmanho rá 'befi øt'e, ngue guese rá Hmu da ma ngue xanho te øtrá mefi, hingue masque ra ja'i'a da mansa ngue xanho te øt'e.

11

¹ A nugui, nuna ra hya dí nne ga mma,

dí nne xindí nne ngue ga xi'ah̄. Pɛ dami seti te rā hyā ga xi'ah̄. ² A nugui, co 'nɛ'a Oja janjuani ngue hindí nnegā'be ngue gui hyehm̄ p'ua rā Cristo. Ya dā ja'i ngue gá 'yɛc'ɛih̄ rā Cristo ya. A nuyá, tengutho n'na rā hmute 'mø i ja ngue di nthati, høndra ndø di madi, njarbutho nā rā hyā dí xi'ah̄ ya. Nu'a mā datho ja ngue gui madi gātho'ah̄, gue'a rā Cristo'a. ³ Tengu rā Eva bi hyātra zithu, guehna dí sugā naya ngue dā thā'i ngue gui hyehm̄ p'ua rā Cristo. ⁴ Porque nuya yø mamhya søhø ngue n'nan'yo rā hyā xännbate, go guí ørpah̄ masu ya. Conque nuya yø hyā xän'nah̄, hinga 'da'iguui ya yø hyā dí xän'nah̄ ngue hanja rā Jesús. N'nan'yo ga xän'nah̄ hanja rā Espíritu Santo, n'na'yo ga xän'nah̄ ha ránja rā hoga 'da'yo hyā, hinga 'da'iguui ya yø hyā ya xtā xän'nah̄.

⁵ Nuya yø xännbate ɛna i tate ngue yø representante rā Cristo, hinga høndya padí te mmanya. Xquet'a dí pacā hanja'a rā hyā nne dā xän'nah̄ ya. ⁶ Madague'a ɛngā yø ja'i ngue hindí padí ga ut'i xanho rā hyā dí mma, ngue mahotho dā nt'øde, pɛ nugā nuna rā hyā dí xännbate, dí padí xandønho hanja rā hyā. Nu te gāma hyā dí mmam'mø dí xännbate, ya gá 'yøhm̄ xanho hanja rā hyā.

⁷ ¿Ua guí ɛmh̄m̄ ngue hingui ho te dá øt'e ngue hinte dá jup'ah̄ mente dá xi'ah̄ rá hoga 'da'yo hyā Oja? Para ngue dā zäp'ua gui juxni yah̄, dá n'uni ngue dá mpɛfi, dā taha te ga si mente dí xän'nah̄ rā hyā. ⁸ Mente rā pa ngue dá xän'nah̄ rā hyā p'ua ja ni hñih̄, gue'ua yø 'yɛc'ɛi rá m'm'ua n'nanni badi pønna mɛnyu dí honi. ⁹ Nu'mø dámba m'mucā p'ua guí 'buh̄m̄ ya, ja'mø hin'ya te ga si, pɛ hinjondí äpi te dí honi. Nu'ua go mā cuh̄ bi zøhø bi 'yɛ'a Macedonia, go bi 'daqui te dí hongā'ua. Co ngu'a p'uya, ya hindā ä'ah̄ te ga si, 'nɛ dā ngut'a yø pa di ma p'uya, nu te dí honi, hinte dí ä'ah̄. ¹⁰ A nuya ngue dí ɛc'ɛi rā Cristo, nuna rā hyā majuaní, guehna dí mmanā. 'Nɛ majuaní ngue nu'ua yø 'yɛc'ɛi rá m'map'ua ja rā häi Acaya, hin tema mɛnyu di äpi. ¹¹ Nuna rā hyā dí mma, mamí 'yɛna ngue hindí nnu manho'ah̄. Nuna Oja, i padí hanja ngue janjuani dadi ma'ah̄.

¹² Mada mi 'dacj̄ rā mɛnyu dí honi, pɛ nugā hinga haní, n'namh̄m̄ ngue nu'ua yø xännbate høndra mɛnyu jup'ah̄ hinda zäp'ua dā 'yɛna ngue 'da'igu dí øthe. ¹³ A nuya yø xännbate dí mmangā, i ɛna ngue guehya yø representante rā Cristo ya, pɛ himma juani'a, sinoque guehya yø hyäte ya. Porque maxøts'etho p'ua ɛna ngue yø representante rā Cristo. ¹⁴ Nuna rā hyā dí mmangā ya, hingui ja ngue di 'yodyø ja'ina. Porque 'nɛɛ rā zithu i sä ngue di pährá hmi p'ua gui nɛqui, i cohi tengutho n'na rā anxɛ mahɛts'i. ¹⁵ Janangue ja di nɛqui p'ua xanho rā hyā ya, nuya yø ja'i ngue yø mɛfi rā zithu, xquet'a i sä øt'e ngue maxøts'etho di nɛqui ngue øtra nho. Pɛ nu te ga 'yo, nup'ua rá nɛgui di nja rá njut'i'a.

¹⁶ A nuyá, mahøndí nne ga xi'ah̄ ya, masā mi 'yɛmh̄m̄ ngue dadi 'becā rā n'yomfɛni ngue dí mma te dí øt'e. Pɛ nu'mø ngue ngu'a gui mbɛmh̄m̄ ngue dadi 'becā rā n'yomfɛni, pɛ dami 'dacj̄ rā nt'edi ga nya, ga mman'its'ua te dí øt'e. Porque nu'ua yø xännbate suqui, i ɛspabi yø hyā i mma. ¹⁷ Nugā dí ɛna ngue jatho ga mma te gā dí øt'e, mada 'yɛngyø ja'i ngue ya hindí øt'e ngue rá representantegui rā Cristo, sinoque yø ja'i ɛngui ngue dadi 'behra n'yomfɛni. ¹⁸ Ya guí nnuh̄m̄ ngue xangu yø xännbate xi'ah̄ hanja'a te gāma hyā ɛna ngue øt'e. Janangue nuyá, nu te gāma hyā dí øt'e xquet'a 'nɛqui dí nne ga xi'ah̄. ¹⁹ Porque guí ɛna ngue ya gyø bamhyah̄ ya. Nu rā ja'i ngue hingui hant'a ga ya, ngue di 'behra n'yomfɛni, ya guí seti te xi'ah̄. ²⁰ 'Nɛ nuya yø xännbate guí ɛc'ɛih̄ rā hyā i mma, i nne di manda'ah̄. Pɛ guí häti gui seti te øt'ah̄. Guehya yø ja'i høndra mɛnyu i nne dā guc'ah̄ ya. I øt'e ngue ni hmuh̄ 'nɛ embi ngue hinte gadi muh̄, asta pɛp'a ni hmih̄. Pɛ gā guí seth̄. ²¹ A nugā p'uya, hingui sä mā mmui ngue ngu'a ga øt'ah̄ tengutho øt'ah̄ ya dí mmangā. ¿Ua rā 'be'isä te dí øt'e ngue hin dadi un'ah̄?

A nuya yø xännbate i mma te gā øt'e, ɛspabi yø hyā, xquet'a 'nɛqui dā zä ga mma te dí øt'e, mada 'yɛngui ma'bedi ma n'yomfɛni ngue dadi 'yɛts'i. ²² Di 'yɛxya yø ja'i ya ngue ɛna ngue yø judío. Pɛ 'nɛqui

xquet'a drá judío. Di 'yets'i ngue ɛna yø mmɛngu p'ɛ ja ra häi Israel. Pɛ xquet'a 'nɛqui drá mmɛngugä p'ɛ. Di 'yets'i ngue ɛna yø mbom'meto ra Abraham. Pɛ xquet'a 'nɛqui rá mbom'meto grä Abraham. ²³ I mma ngue yø mɛfi ra Cristo. Pɛ nugui, man'natho ngue xangu rá 'bɛfi ra Cristo xtá ørpe nguehya dí mmangä. A nuyá, hĩndĩ nne ga mma te gäma hya i ja ngue ga mma. Ya man'natho xangu ra 'bɛfi xtá øt'e ngue nu'ɛ. Man'natho ngue mathoguitho xtá sägä ra n'ɛ, xa 'bɛgbagui ngue nu'ɛ. Man'natho xangu yø nnĩdĩ xtá ogä ra fadi ngue nu'ɛ. Man'natho xangu yø nnĩdĩ ya ja ngue da thogui ngue nu'ɛ. ²⁴ Nu'ɛ yø judío cut'a nnĩdĩ mathoguitho bi 'ɛngui, bi jaqui 'däte ma'de'ma gäto yø mɛfi. ²⁵ Nhyu ndi bi 'bäzagui. N'na ndi bi 'bændogui. Nu'ɛ yø barco di o, nhyu ndi bi thunt'a mbonthe. N'na pa 'nɛ n'na xui xøque ya dí oxma xøts'e ra dehe p'ɛ ja ra jathe ngue bi thunträ barco. ²⁶ Man'natho ngue xtá sä ra ndate ha nná ma ngue dí mmanna hya. Porque i ja ngue dá duxcä ra dehe 'mø i po yø dehe p'ɛ ha di thogui. Yø bɛ ya ja ngue da hyogui. Ma mmijudiohe, ya ja ngue da hyogui. Yø ja'i ngue hingyø judío, ya ja ngue da hyogui. Nup'ɛ ja yø danihni dí mmanna hya, ya ja ngue da thogui. Dá guehyø ja'i himma juani ngue yø hoga 'yɛc'ɛi, ya ja ngue da hyogui. Nts'utho p'ɛ ja yø dapo di thogui. Nup'ɛ ja yø jathe xtá thogui, nts'utho ngue ga tu. ²⁷ Xanhenñitho na ra 'bɛfi dí øt'e, xandøngu ra n'ɛ xtá sä. Xangu yø nnĩdĩ hinga mbongui ga n'aha. Xta sä ra n'ɛ ngue ra thuhu. Xta sä ra n'ɛ ngue ra ðuthe. Xangu yø nnĩdĩ ngue nu'mø bi c'ɛgui te di si, ya hĩndĩ sihmɛ. Nup'ɛ ja yø dapo, xangu yø nnĩdĩ xtá sä ra sɛ. Xangu yø nnĩdĩ xtá sä ra n'ɛ ngue hĩn'yɛ ra ulu ga he. ²⁸ A nuyá, i ja man'na ra hya ngue dí ɛnnga ma n'yomfɛni ya. N'na pa ngu n'na pa i tär'man'ɛ ma mmɛi ngue hĩndĩ padĩ te ga 'yo yø 'yɛc'ɛi rá m'm'ɛ n'nanni. ²⁹ Nu'mø dá tingä p'ɛ ha 'bɛhyø 'yɛc'ɛi ngue hingui nzaqui yø nt'ɛc'ɛi, 'nɛqui tu ma mmɛi tengutho ga ndu yø mmɛi yø ja'i. Nu'mø ngue n'na ra 'yɛc'ɛi bi thāti ngue bi 'yøträ ts'oqui, astä 'bähra sibi ma mmɛi ngue'a ga ndu ma mmɛi ngue te øt'ɛ to

hätyø ja'i.

³⁰ I jatho ngue ga xi'ahɛ te dí øt'e, høntho dí nne ga xi'ahɛ ngue nugui hingui nzaquigui. ³¹ Nuna te ra hya dí xi'ahɛ, Oja padĩ ngue majuanĩ te dí mma. Nuna Oja rá Papá ma Hmuhɛ Jesucristo, guehna dí nnepe ngue da t'ɛspabi para zantho na. ³² Nuna ra häi madĩ manda ra dast'abi Aretas, ja jap'ɛ ra hĩnĩ Damascø. Nu'a ra ts'ut'abi mi 'bɛp'ɛ ja ra hĩnĩ, guehna bi manda ngue bi ma m'madi ra nenihni. Nu hapɛ da hnuqui, di mbɛnngui ngue da joqui. ³³ Pɛ nup'ɛ ja ra ngu nmi 'bɛi, bi t'ɛcä n'na ra canasta, bi ma ma cä'migui p'ɛ ja n'na ra ventana nĩ gop'ɛ ja ra jado di thɛsra hĩnĩ. Ja dá pømp'ɛ, janangue dá pongui.

12

¹ Hĩnte ga taha ngue ga mmansɛ ngue xandønho ra hya dí mma. Man'na xanho, ma ga mmanya yø hya bi 'yurcagui ra Hmu Jesús, ga xi'ahɛ te dá nu. ² Ya xi 'danyø pa ngue dí ɛc'ɛi ra Cristo. Ya mmap'ɛ n'nɛ'ma goho njɛya, bi zixcagui p'ɛ mahɛts'i bi 'bɛhra Hmu Jesús. Pɛ hĩndĩ padĩ ngue'mø 'nɛhma do'yo bi ma, ogue hĩn'na, hĩnda hønse Oja padĩ hanja. ³ Nu'a go pa'a ngue'mø 'nɛhma do'yo bi ma, ogue hĩn'na. ⁴ Pɛ dí padĩ ngue gue'a ra Hmu bi zixcagui p'ɛ bi 'bɛi. Ja dá øcä p'ɛ 'da yø hya ngue hĩndĩ unna nt'ɛdĩ Oja ngue ga mma hanja na ra hya bá xiqui. ⁵ Nuna ra hya naya, mɛfadi ngue i sä ga ɛspabi na. Pɛ nugui hingui sä ga n'yets'i ngue sä ga ɛna dí pase ra hya dí mma, nugä njuantho dí mma ngue hingui nzaquigui. ⁶ A nu'mø xinga ɛna ngue ga mmansɛ ngue xanho te nná 'yo, da zä ga mma. Hĩnda zä to da 'yɛngui ngue himma juani te ga mma. Pɛ hĩndĩ nne ngue to da 'yɛngui ngue dí ɛspasɛ ra hya dí mma. Sinoque dí nne ngue guĩ nnuhɛ te nná 'yo, 'nɛ'a te ra hya guĩ øhmɛ, damĩ hyacsehɛ ra güenda hanja.

⁷ Nuyä yø hya dá øde, tate ngue mazihotho. Pɛ Oja hingui nneque ngue guehya yø hya gdä 'yɛxä ya. Janangue bi zɛcä n'na ra n'ɛ, tengutho 'mø ngue dra 'uini bi nøgbagui p'ɛ ja ma do'yo ra zithu. ⁸ A nuna ra n'na na, nhyu ndi dá äpä ra Hmu

ngue da hyagagui. ⁹ Pε ra Cristo εngthogui: “Høntho dami padi xanho ngue dadi ma'i. Nugä hinga øthe'i n'namhma ngue di nequi ngue hingui nzaqui'i. Gue'a di nequi'a ngue go guecä dadi 'da'i ra ts'edi te gui øt'e”, bi 'yengui. Janangue dadi johyagä 'mø hingui nzaquigui. Porque gue'a gui nequi'a ngue ra Cristo di 'dacrä ts'edi te di øt'e. ¹⁰ Dadi johyatho 'mø di sä ra n'u, ja'mø ts'uqui, ja'mø hin'yu te ga si, ja'mø hingui nne ha da nuyø ja'i ngue suqui, ja'mø xandøngu ra n'u di sä ngue rá 'bēfi ra Cristo di ørpe, pε dadi johyatho. A nu'mø di nequi ngue hingui nzaquigui, ya man'natho di nequi xanho ngue gue'a ra Cristo di 'dacrä ts'edi te di øt'e.

¹¹ Nup'u nna bεngä ya, xøgue εna gue ya di ya tengutho n'na ra ja'i ngue hingui pesrä sä ngue εspabi te ga ya. Pε nuna ra hya dá ma, jatho ngue ga mma hanja. Porque nu'u yø xänbäte εngui ngue hingui ho te di øt'e, hingä täjpaħu yø hya. Uangui xtä nzä xqui xihma ngue xanho te di øt'e. Guí pahma ngue nuya yø xänbäte guí tennbaħu yø hya, guehya εna ngue tate ngue yø representante ra Cristo ya. Pε hapu go man'na da ha'a te di ntate yø hya ya p'ya, porque nu'a ra hya pahya, xquet'a gue'a ra hya di pacä'a, madague'a εngui ngue hinte dadi mu'be. ¹² Nu'mø dambä m'macä p'u guí 'bähma ngue dá manna hya, bi nequi xandønho ngue rá representantegui ra Cristo. Ngue'a rá 'bēfi ra Cristo dá ørpabi, dá hät'i da seti te gäma hya mmanyø ja'i. A nuya yø milagro dá øt'e, gue'a gui nequi'a ngue rá representantegui ra Cristo. ¹³ 'Yo guí εmhma ngue 'batyø 'yεc'εi i tate di nnu mansu ngue'ah, ngue nugä hindä xi'ah ngue xqui fäxcaħu te di honi tengutho ør'mi'da yø 'yεc'εi ngue fäxqui te di honi. ¿Ua guí εmhma ngue asta ga n'yo ndantyoħmugä ngue ga ä'a mpunnbäte ngue hinte di xi'i guí fäxcaħu te di honi?

¹⁴ A nuyä, ya rá hyundi 'mø ngue ga mmap'u mahøn'a ya. Pε nu'mø dá map'u, hin tema mēnyu di ädi ngue guí 'dacj. Høntho di ädi ngue guí macj. Porque ra papä'a di ja ndumma ngue honna mēnyu

si yø basi. Hingue masque yø basi'u go i pepate. ¹⁵ Di njadä p'ya, di ho ma mmäi dadi mpefi connä ngue'ah. Di nne ngue nu te di øt'e, da 'yøt'ah ra nho 'ne i ja gampähä ngue ga uni te di pets'i ngue ga fäxah. Pε εna man'na ngue dadi ma'ah, εntho gue gue'a man'na ga ngohni mmäih'a ngue hinga εgadä macj.

¹⁶ Guí pahma xanho ngue ja'mø hin'yu te ga honi, pε nugä hinte di ä'ah. Pε 'bu i'da ya ngue di yajpagui, εngui ngue ra nthät'itho di øt'ah. ¹⁷ ¿Ua guí εmhma ngue 'bui toni ja'i di penhnä ngue da jεc'ah ra mēnyu? Nu'a, hin'na'a. ¹⁸ Xi'mø ma penhnä p'u ra Tito ngue bi ma di zεngua'ah, 'ne bi mε man'na ma cuħ, xina ra Tito, ¿ua bi 'yä'ah ra mēnyu? Guí pahma xanho ngue ra Tito bi 'yøt'e tengutho di øt'e. Høntho bi ne ngue nuna ra hya bi xi'ah, da 'yøt'ah ra nho. Pε hin tema mēnyu bi 'yä'ah.

¹⁹ 'Yo guí εmhma ngue nnä mangä na ra hya na ngue høntho di nnegä ngue guí nnu manhoj. Nu'a, hin'na'a. Sinoque nuna ra hya necrä Cristo ngue ga mma, guehna ra hya di mmana. 'Ne di nne ngue gue'a Oja da nu manho na ra hya di xi'ah. A nuya ma zi cu'ah, nuya te gäma hya di xi'ah, di honi ngue ha di zajni nt'εc'εħ. ²⁰ Porque di su ngue nu'mø dá magä p'u, nthambεnitho ga tin'ah ngue hingdi 'yohu xanho. Gadä nsuthoh, di 'batyø zεya, di 'batyø cuε, di 'bu di honi ha di dinse ra nho, di 'batyø mambethani, di 'batyø nemhya, di 'bu dadi 'yεts'i, di 'batyø 'yøt'i sai. Nu'a ra hya manho guí nneħ gdä nyagä'be p'ya, ya hinga gue'a di nja'a. Sinoque ra cuεtho di nja porque ga hec'ah te gdi øth. ²¹ Guehna ra hya di sugä 'mø dá søngä p'u guí 'bähma naya. Nu te gdi øth, ga pesta ma sä p'u ja rá hmi rá da Oja. Porque asta gara zongä 'mø dá padi ngue nu'a ra nts'o xa 'yøt'a m'εt'o yø ja'i, hingui nne da hyep'u. Sinoque di 'yots'om'mäitho 'ne nu'a te ra nts'o xa bennba yø mmäi yø ja'i dadi siguetho.

13

¹ Ya rá hyu ndi ga mmap'u ngue güi zεngua'ah ya. Nu'mø 'bui to nne di

yaprá mmi'yɛc'ɛiui, mahyonitho ngue di 'bɛi yoho ogue hyu yø testigo ngue di ja majuaní rã hya. ² Nuya yø ja'i xa 'yøtyø ts'oqui m'mɛt'o, co gãtho mĩ'da yø ja'i, tengutho rã hya dá xi'ahɛ 'mø rá yondi ma magã p'ɛ ya, a nu'mø dá magã p'ɛ mahøn'a ngue gã ma nu'ahɛ 'nɛ gã tini ngue gadi siguethohɛ rã nts'o, ya hĩnni mantho gã seti te gã guí øthɛ. ³ Ja guí pahmɛ p'ɛ xanho p'ɛya ngue gue'a rã Cristo di hacra ts'edi'a rã hya gã xi'ahɛ. Porque rã Cristo hĩnga 'nɛ'a di nya manhuɛhi 'mø dá zo'ahɛ'a, sinoque di nya manzaqui'a. ⁴ Madague'a hĩmbi 'yudi ngue ja rá ts'edi 'mø mĩ guatra pont'i, pɛ nuyá, ya i 'bɛi 'nɛ i n'yoi rá ts'edi Oja. Dã guecã ya, xquet'a di n'yo'be rã Cristo. A nu'mø dá magã p'ɛ, gue'a rã Cristo di hacra ts'edi nã rã hya gã xi'ahɛ, madague'a t'ɛnguĩ ngue dí ya manhuɛhi 'mø di yahɛ.

⁵ Nu te gni 'yohɛ ya, dami hyacsɛhɛ rã güenda ngue'mø dɛ xandønho ni nt'ɛc'ɛihɛ ogue hĩ'nã. Dami pahmɛ xanho ngue'mø guí n'yohɛ rã Jesucristo ogue hĩ'nã. A nu'mø hĩnguĩ n'yohɛ rã Jesucristo, ya hĩmma juani ngue gyø hoga 'yɛc'ɛihɛ 'mø. ⁶ Nugã dí ɛnã ngue di n'yo ni mmɛihɛ ngue majuaní dí n'yo'be rã Cristo 'mø dá nyahɛ, hĩngra nthãtitho gã øt'ahɛ. ⁷ Dí äpã Oja ngue dã 'yøt'e ngue hĩnte mant's'o dã dĩn'nahɛ. Pɛ nuna rã hya dí mma, hĩndi honi ha di t'ɛnguĩ ngue go dí øt'e ngue guí 'yohɛ xanho, sinoque høntho dí nnegã ngue majuaní guí n'yohɛ xanho. A nugui, hĩnte ja'a ngue ɛngyø ja'i hĩnguĩ pømmanho te dí øt'e. ⁸ Nuna rã hya majuaní, guehna dí honi ha di nthahã. Hĩndi nne gã øt'a n'na rã hya nu'a di ts'onna rã hya nã. ⁹ Janangue nugui dadi johyatho 'mø t'ɛnguĩ hĩndi ya manzaqui, høntho dí nnegã ngue dã zedi xanho ni nt'ɛc'ɛihɛ. Nugã zant'a dí mmat'Oja connã ngue'ahɛ ngue dã bømmanho ni nt'ɛc'ɛhɛ, hĩnda t'ɛn'ahɛ ngue te dadi 'bedi. ¹⁰ Hante ngue gã mmagã p'ɛ gã ma zengua'ahɛ, dí otra carta ja ua ngue gã pɛnnbɛ. Nuna rã carta dá ot'i, i ya manzaqui n'namhma ngue xamhmatho ya hĩmma hyoni gã nya manzaqui 'mø dá magã p'ɛ ngue gã nyahɛ. Nugã, nuna rã 'bɛfi bi 'dacã Oja, guehna dí øt'ã nã. Nugã dí

honi ha di zehni nt'ɛc'ɛihɛ. Hĩngue masque dí honi ha gdã japyø hya ngue gã ɛn'a hãi te gni 'yohɛ.

¹¹ A nuya ma zi cu'ahɛ, Oja dã mãxahɛ ya. Dami hyomhmɛ rã nho gdi n'yohɛ. Oja dã hyut'a ni mmɛihɛ. 'Nɛ dami mmaði n'na ngu n'na'ahɛ. Nu'mø ngue ja rã njun'mahya, dami nhojpahɛ. Nu'mø ngue ngu'a guí 'yøthɛ, ya gue'a rá pãhã Oja guí 'yørpahɛ p'ɛya. Nuna Oja p'ɛya hĩnha di hyɛc'ahɛ.

¹² Dami nzengua xanho n'na ngu n'na'ahɛ. Di nɛqui xandønho ngue gadi ncuhɛ. ¹³ Gãtho mã cuhɛ 'da'igu mã nt'ɛc'ɛihɛ i ja, i pɛn'nahɛ rã nzengua.

¹⁴ Di jap'ahɛ nã mã Hmuɛhɛ Jesucristo ngue dã dinni mmɛi ngue di ma'ahɛ. 'Nɛhra Espĩritu Santo dã 'yøt'e ngue dã dinni mmɛi ngue guí n'yohɛ'a. Dã ngut'atho.

Gálatas Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Galacia.

¹ Nügä drá Pablo, rá representantegä ra Jesucristo. Hingra ja'itho rá ts'änni ngue drá representantegä. 'Nɛ hɪnjonnɪ ja'i da bønɪ ngue da t'ɛmbɪ bi 'yɛxcagui. Nu'a bi 'yɛxqui, guehna ra Jesucristo co 'nɛhna Oja ma Papáha nuna bi 'yøt'e ngue bi bennate ra Jesucristo 'mø mi dɔ. ² Nügä ya, co 'nɛhya ma zi cuha dí n'yogä'be ya, dadi zɛnguagähe'u yø 'yɛc'ɛi di mpɛti p'u ja yø hnini ngue ra häi Galacia. ³ Nuna Oja ma Papáha co 'nɛhna ma Hmuha Jesucristo, dí nne ngue di jap'aha 'nɛ da hyut'a ni mmaih.

⁴ Nuna ra Jesucristo bi nese ngue bi tho conná guehma ts'oquih para ngue da gɛgah p'u ja ra nts'o ja ua ja ra ximhäi. Nuna Oja ma Papáha, go rá ts'änni'a tengue bi thohra Cristo na. ⁵ Janangue ma ga ɛspah Oja hangu ra pa. Da ngut'atho.

⁶ Nuna rá mate ra Jesucristo bi 'dacju, Oja bi 'yøt'e ngue bi dimma mmaih ngue nzongah Oja ngue ga ɛc'ɛih ra Cristo. A nuyá, dadi 'yøthogä hanja ngue n'nahmantho gui nne gui hɛhma p'u Oja, gui nne gui tɛnhna mɪ'da yø hya t'ɛmbɪ ngue ra hoga 'da'yo hya. ⁷ Pɛ nu'a majuanɪ ngue ra hoga 'da'yo hya, hingui yoho, hyu ja'a, sinoque høndä n'na. A nuyá, 'bui to øt'e ngue di 'yot'itho ni mmaih, i nne da mäna hoga 'da'yo hya ngue te bi 'yøtra Cristo. ⁸ Pɛ nuyá, madague'a da guecsɛgähe, ogue n'na ra anxɛ di 'yɛ mahɛts'i da bønɪ ngue da xi'aha man'na ra hoga 'da'yo hya ngue hinda 'da'iguui na ra hya ya xtá xi'ahɛ, nuna n'nan'yo ra hya da ma, da ma ra castigo na. ⁹ Ya xtá xi'aha m'mɛt'o, 'nɛ mahøn'a ga mmangä ya. Nu'mø to da xi'aha man'na ra hoga 'da'yo hya hinda 'da'iguui na ra hya ya gui ɛc'ɛih, nuna n'nan'yo ra hya da ma, da ma ra castigo na.

¹⁰ Co nuna ra hya naya, çua da zä gui 'yɛmhma ngue dí hongä ra hya ha di nu manhogä yø ja'i? Nu'a, hɪn'na'a. Dí nne ngue gue'a Oja da nu manhogui. Nügä hɪnna mangä ya yø hya ya, ngue di nu manhogyø ja'i. Nu'mø gdi hongä ra hya ngue da gue'a te nnu manho yø ja'i ga mma, ya hingrá mɛfigä ra Cristo 'mø.

¹¹ Ague ma zi cu'aha, dami pahma ngue nuna ra hoga 'da'yo hya dadi øt'aha, hingra ja'itho rá ts'änni na. ¹² Hɪnjonnɪ ja'i dá mɛpyagä te bi ma, 'nɛ hɪnjonnɪ ja'i xänngui te dí mma. Hinda hønse ra Jesucristo bi jaqui ngue dá pacä na ra hya na.

¹³ Ya xcá 'yøhma te 'bɛ'a nmará n'yogä m'mɛt'o ngue'mø nmi tɛnnä yø nt'ɛc'ɛi yø judío. Gui pahma ngue janjuanɪ hɪnmi säyagä dí honɪ ha gda sacä'u yø ja'i Oja. Porque nmi nnegä ngue xøgue xtɪ m'mehna ra hoga 'da'yo hya na. ¹⁴ Nu'a rá nt'ɛc'ɛi yø judío mi ja, man'na tate ngue nmi ɛc'ɛigä'a ngue'u mɪ'da ma mmɪjudiógähe 'da'igu ra pa dí 'bahme. Nügä man'na xtá øt'a xanho'a te ra costumbre manɪ n'yo ma mboxitah. ¹⁵ Nuna Oja bi 'dacrä mate ngue bá huanngui hante ngue gä m'mai. 'Nɛ bi zoqui ngue ga øtra 'bɛfi bi 'daqui. ¹⁶ Porque bi ne Oja ngue dá mɛpacä'be'a rá Ts'ant'u, n'namhma ngue da zäp'u ga xicä yø ja'i hingyø judío te'o na rá Ts'ant'u Oja. A nügä p'uya, hɪnjonnɪ ja'i dá änni te ja ngue ga øt'e. ¹⁷ 'Nɛ hinga 'bet'o dá magä p'u Jerusalén ngue xca xädi te mi xännbate'u yø representante ra Cristo bi 'yɛxa m'mɛt'o hante ngue da 'yɛxqui. Sinoque danɪ mpagä p'u ja ra häi Arabia. 'Damba pengä p'uya, mahøndä ɛcä p'u ja ra hnini Damasco. ¹⁸ Mi tho'a nhyu jɛya p'uya, ja dá magä Jerusalén ngue dá nyagä'be ra Bedu. Pɛ høndä n'nɛ'ma cut'a dá m'macä p'u mi 'bua. ¹⁹ 'Nɛ hɪnjom mɪ'da ni representante dá nyagä'be, hinda høndra Jacobo nu'a rá n'yohu ma Hmuha Jesucristo dá nügä p'u. ²⁰ Ipa Oja ngue majuanɪ na ra hya dí xi'aha.

²¹ M'mɛfa p'uya, danɪ mpagä p'u ja ra häi Siria, 'nɛp'u ja ra häi Cilicia. ²² A nu'u yø ja'i ɛc'ɛi ra Cristo di mpɛti p'u ja yø hnini ngue ra häi Judea, tobe hinga n'na ndi

dadi nnugähe'u. ²³ Høntho nt'ode te hma ngue enyø ja'i: "Nuna ra n'yohu mi honi ha di zähyø 'yεc'ei 'mø man'na ra pa, a nuyá hmanya ngue guehna xihyø ja'i ngue da 'yεc'ei'a ra Cristo nuna hinmi nnepe da 'yεc'ei yø ja'i m'met'o". ²⁴ Janangue εspabi Oja yø ja'i, porque nuna Oja bi hyät'i bi pärcaguí ma mmæi.

2

¹ Mi gua'a rá 'de'ma goho ra jeya p'uya, mahøndá magä Jerusalén. Dá megä'be ra Bernabé conna Tito. ² Dá magä p'u, porque Oja bi 'yurcaguí, bi neque ngue ga mmagä Jerusalén. Bi mpeti'u 'bet'o ra hya p'uya ngue dá nyahe. Dá xicä'u p'uya hanja na ra hoga 'da'yo hya dädi øtä yø ja'i hingyø judío. Dá ne ngue da fadi ngue 'da'igu ra hya dí xihme yø ja'i. Porque dá negä ngue händi nts'onna ma 'befi ya xtá øt'e, 'ne nimantho dädi mpæfi. ³ Pe majuadi dá nyahe, bi hnu manho na ra hya dá ma. Nuna ra Tito ma n'yogä'be hingui n'youi ra hmεpya ngue ra circuncisión. Pe ya himbi ma ma jats'edi ngue di njapi tengutho manna ley ga 'yo yø judío. ⁴ Høndi 'da yø ja'i mi 'bap'u ngue himma juani yø 'yεc'ei, bi nepe ngue xta hmεpya na ra Tito. Pe nuyá, guehya yø ja'i cuatyø 'yεc'ei ya, i honi ha di zarca ma guahu ngue da zäp'u di jajpahu m'mefa ngue händi øthü'a te gä mmamp'u ja ra ley. Porque ya dí εc'eiha ra Cristo. 'Ne guehya yø ja'i di ja ts'edi ngue ga øthü te gä mmamp'u ja ra ley ya. ⁵ Pe nuna ra hya mmanya, hinga n'na ne dí ørpähe masu. Porque nuna ra hoga 'da'yo hya ya guí εc'eiha, guehna ra hya ngue majuani na, ya hindä zä to di pädi.

⁶ Nu'u yø 'yεc'ei 'bet'o ra hya, händi mportagä 'mø ngue 'bet'o oque hin'na, porque nup'u ja rá hmi rá dä Oja, ya himma hyets'i yø ja'i p'u. Pe nu'u 'bet'o, hin tema hya bi xiqui ngue da 'yεnguí hinga gue'a ra hya dí mma. ⁷ Hante gue bi mmeyase ngue Oja di färcaguí rá hoga 'da'yo hya ngue ga xihyø ja'i hingyø judío. A nuna ra Bedu bi ma mafäti ra hoga 'da'yo hya da xihyø ja'i ngue yø judío. ⁸ Porque guesε Oja bi 'yεxra Bedu ngue drá representante ra Cristo p'u

ha 'bähyø judío. Pe xquet'a bi 'yεxqui ngue drá representantegä ra Cristo p'u 'bähyø ja'i hingyø judío.

⁹ Janangue nuya hyu nc'ei ya, ra Jacobo, ra Bedu, ra Xuua guehya 'bet'o p'u Jerusalén, bi bahya p'uya ngue Oja bi ne ngue di tocagä ra mmenthi ngue ga øt'ä na ra 'befi na. Ya dá mbennba 'yεhe p'uya, guehna ra hmεya na ngue jaje ra acuerdo na te ra 'befi ga øthe. Bi ts'ännbaya ngue ga mmegä'be ra Bernabé, ga ma mangä'be ra hoga 'da'yo hya p'u 'bähyø ja'i hingyø judío. A nuya dá nyagähe p'uya, guehya da xihra hoga 'da'yo hya ya yø judío ya. ¹⁰ Hønda n'na ra hya bi sicä'be p'uya, ngue hindä ma mapumbeni yø hyoya, da 'bäts'i te honi. Pe nuna ra hya na, hinga ja dí mbennagaguí, ya zant'a dädi ja ndummæi ngue da 'bäts'i te honyø hyoya.

¹¹ M'mefa p'uya, ya dí 'bücä p'u ja ra hnini Antioquia, xquet'a bi zøp'u ra Bedu. Mi ma njammí pa p'uya, bi 'yεhra pa ngue hinni 'yup'u te bi 'yøtra Bedu. Janangue yø hmi yø dä yø ja'i p'u dá hejpi te øt'e. ¹² Rá muditho xanho te bi 'yøtra Bedu. 'Dap'u bi nsihmæui yø 'yεc'ei hingui n'youi ra hmεpya di njapyø judío. Mi zø i'da yø ja'i bá nεxp'u 'bähra Jacobo, guehya yø ja'i di ja ts'edi ngue da hmεpya gätho yø 'yεc'ei hingyø judío ya. Mi zøhya p'uya, ra Bedu bi zu ngue da ts'ui, janangue bi 'uep'u 'bähyø 'yεc'ei hinga mhmεpya. ¹³ Nuya mi'da yø judío ngue ya yø 'yεc'ei p'uya, xquet'a 'nεhya bi 'yøt'e tengutho øtra Bedu ya ngue bi nsu, bi 'uep'u 'bähyø 'yεc'ei hinga mhmεpya. Co 'nεhna ra Bernabé bi ntet'i te øtra Bedu. ¹⁴ Nu'mø ma nugä te øtra Bedu p'uya ngue ya himma juani ngue gue'a te mmanna hoga 'da'yo hya ga 'yo, yø hmi yø dä yø 'yεc'ei p'u dá hejpi, dí εmbi: "Ague Bedu, nu'i grá judío, pe asta 'nεs'e'i, ya xcä hyep'u 'da yø hya mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío. Ya guí øt'e tengutho yø 'yεc'ei hingyø judío. ¿Hanja ya ngue ja guí nnepe da 'yεn'u yø 'yεc'ei hingyø judío ngue jatho ga øthü te gä mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío ya?" dí εmbi.

15 Dí nne ga xi'a n'na ra hya ya te'o gátho ya ma mmijudíohu. A nuju, hinna 'bahma'a ngue ra ts'oqui ga othu tengutho otyo ja'i hingyø judío. 16 Pɛ dí pahma ngue nu'a di nhohma ts'oquihu, hinga gue'a ngue ga othu te mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue da t'ɛc'ɛi ra Jesucristo'a. A nu yø ja'i hingyø judío ya ɛc'ɛi ra Cristo ya, pɛ xquet'a 'nɛcju ya dí ɛc'ɛihu na ra Jesucristo ya. 'Nɛ guehna di nhohma ts'oquihu na ngue dá ɛc'ɛihu ra Cristo, hingue masque bi nhohma ts'oquihu ngue xcá othu te mmamp'u ja ra ley ga 'yo ma mmijudíohu. Porque hinjonda bõni ngue di nhohra ts'oqui ngue da 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley. 17 A nuyá, ya dí ɛc'ɛihu ra Cristo ngue di nhohma ts'oquihu. Pɛ mi'da yø ja'i embi ngue ra ts'oqui dí othu ngue hindí othu te gäma hya mmamp'u ja ra ley. ¿Ua sä da 'yɛnya yø ja'i ya ngue nu'a te ra hya bi xänngahu ra Cristo, ya i 'yøt'a ngue ga othu ra ts'oqui? Nu'a, hin'na'a. 18 A nuyá, ya xtá mangä ngue hinguí ja rá ts'edi ra ley ngue di nhohra ts'oqui. Xi'mø hõnga 'bät'i, ga embi ngue ja rá ts'edi ra ley, ya himma juani ngue bi nhohma ts'oquigä 'mø. 19 Pɛ ya hinni mantho ngue ja rá ts'edi ra ley ya, porque ya bi nja'a ra castigo mi mmanna ley. Nugä tengutho 'mø bi hyogä ra ley. Nuyá, ya gdá 'bu'a ngue ga ten'na Oja. 20 Nu'mø mi ma macuat'i ra pont'i ra Jesucristo, 'nɛqui dí ør'ma güenda ngue ya bi ncuarcagui ra pont'i. Nuyá hindí sänse te nna 'bui, hõnt'a ra Cristo o ma mmaigä ya. A nuyá, mente ra pa dí 'bucä ua ja ra ximhäi, hõnt'a rá Ts'unt'u Oja dí ɛc'ɛi ya. Nuná, di maqui 'nɛ bi ndäse ngue bi tho conná ngueque. 21 Nuná rá mate Oja bi 'daqui, hindí nne ga joni. Xi'mø ngue da gue'a ra ley ga 'yo yø judío di nhohra ts'oqui ra ja'i, ya säditho bi du ra Cristo 'mø.

3

1 Ague gyø mmenguhu p'u ja ra häi Galacia, rá nzegui ma'bedi ni mmuihu. ¿Hanja ngue gadi n'unj thä'ahu ngue hinguí ɛc'ɛihu na ra hya majuanj? Ni hmi ni däh p'u

dá mangähe na ra hya na ngue ra Jesucristo bi 'dømp'u ja ra pont'i. ¿Ua ya gá pumbɛnihu na ra hya naya? 2 Ya guí pahma xandõnho ngue Oja bá pen'nahu ra Espiritu Santo ngue gá 'yɛc'ɛihu ra hoga 'da'yo hya bi si'ahu. Himbi 'ben'nahu na ra Espiritu Santo ngue gá 'yøthu'a te gä nt'ot'i p'u ja ra ley. 3 ¿Mba hanja'a ni m'memmui guí othu? Ya guí pahma ngue gue'a ra Espiritu Santo bi 'da'ahu ra 'da'yo te. Pɛ nuyá guí ɛna ngue guí hyonɛ ha di gommenho te gdi n'yohu ya. 4 Ya xangu ra n'u xca sähu ngue guí ɛc'ɛihu ra Cristo. ¿Ua hinte ni bõntho'a ya? Pɛ dí ɛna ngue ja te ni bõn'a. 5 Dami pahma hanja ya ngue Oja bá penhna Espiritu Santo ngue bi 'yøtyø milagro p'u guí 'bahma. Nguna gá nuhu ngue bi nja rángue gá 'yɛc'ɛi ra hoga 'da'yo hya bi si'ahu. Pɛ hin'i nja na te gá nuhu ngue gá 'yøthu'a te gä nt'ot'i p'u ja ra ley.

6 Tengutho dí xi'ahu ya, nguna nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Ra Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Nu'a i 'yɛc'ɛi p'uya, Oja bi hojpabi rá ts'oqui”, i ɛna. 7 Janangue dami pahma ya ngue nu'u nnõpa mbom'meto ra Abraham, guehya yø ja'i ja yø nt'ɛc'ɛi ya. 8 Nup'u ja ra Maca Libro, ya manjam'møtho nt'ot'i ra hoga 'da'yo hya ngue 'nɛ'u yø ja'i hingyø judío di nhohyø ts'oqui 'mø bi 'yɛc'ɛi Oja. Porque ngu'a bi man'Oja bi nyai ra Abraham ngue bi 'yɛmbi: “Conná ngue'a'i gátho yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi da ma majapi”, bi 'yɛmbi. 9 Nu ra Abraham bi 'yɛc'ɛi Oja, 'nɛ Oja bi japi. A nuyá, nu to gä da 'yɛc'ɛi Oja, Oja di japi tengutho ra Abraham.

10 Nu to gä ɛna ngue di nyan'a ngue da 'yøt'e te gä nt'ot'i p'u ja ra ley, da tho ra castigo ra ja'i. Porque nt'ot'i ra hya ngue ɛna: “Nu to hinguí øt'e para zantho'a te gátho nt'ot'i p'u ja ra ley, gue'a da tho ra castigo'a”. 11 Pɛ dí pahma ngue nu ra ja'i ɛna ngue da 'yøt'e gátho'a te mmamp'u ja ra ley, hinga gue'a di hojpabi Oja'a. Porque ra Maca Libro i ɛna: “A nuyá to bi 'yɛc'ɛi Oja, guehya di hojpabi ya, 'nɛ di unna 'da'yo te”.

12 Ya hinte ni bõndrá nt'ɛc'ɛi ra ja'i nu'a ɛna ngue di nyan'a ngue da 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley. Porque nt'ot'i p'u ja ra ley ra hya ngue ɛna: “Nu ra ja'i hinte di 'bedi da 'yøt'e

gätho'a te mmamp'ua ja ra ley, hønt'a ra ja'i di t'unna 'da'yo te'a".

13 A nuyá, ya hinga thomhma ra castigo mmamp'ua ja ra ley ya. Porque ra Cristo, ya bi thohra castigo conná nguercj'ua. Nup'ua ja ra Maca Libro i emp'ua: "Nu ra ja'i macuati ra za, ya ra castigo thogui". 14 Ra Cristo bi thohra castigo conná nguercj'ua n'namhma ngue hinga høndra Abraham di nthēui rá njapi Oja, sinoque xquet'a 'nē'ua yø ja'i hingyø judío di nthēui. Janangue ya di nja'a te ra hya bi yat'a Oja, nu to gá dí εc'ēih ra Jesucristo, ya dí n'yoh ra Espíritu Santo.

15 Ague ma zi cu'ahua, nuna ra hya ga mmangä ya, gdá hycj'pahua te øtyø ja'i. Nu n'na ra n'yohua ngue'mø øt'ui n'na ra cohi rá mmic'ēiui, 'nē bi firma ra sacua da nangui, ya hinda zä to da xotra hya bi nja, ni xinda zä ngue to da hyuts'i te nt'ot'i.

16 Nuna Oja bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham co 'nē'a rá mbom'meto bi terpap'ua. Pε hñte mmamp'ua ha nt'ot'i ra hya ngue da 'yēna "yø mbom'meto" tengutho 'mø di mma ngue xtángu. Sinoque n'na nc'ēitho'a mmamp'ua, guehna ra Cristo na p'uya.

17 Tengutho ra cohi øtyø ja'i, xquet'a Oja bi gohmi n'na ra cohi ra Abraham, 'nē bi yarp'i ngue di nja'a te bi xifi. Mi tho'i 430 njeya, bi t'unna ley ra Moisés, pε himbi nts'onna ra cohi mi jai Oja ra Abraham. Nuna ra hya ya xi ma mayat'i, di njahma na. 18 Xi'mø hønt'ua to øt'e te gá di manda ra ley di t'unna njapi, ya himma hyoni tema hya di yarcāh Oja 'mø. Pε ra Abraham bi yarpabi Oja ngue di unná njapi, 'nē bi unni.

19 Pε çhanja ngue bi nja na ra ley 'mø? Bi un'Oja na ra ley para ngue da bahyø ja'i te 'bē'a ra ts'oqui øtyø ja'i. 'Nē bi nja rá ts'edi na ra ley asta gue'mø mi m'm'ua rá mbom'meto ra Abraham. Nuná, bá ts'ännbi ngue da 'yøt'a te ra hya mayat'i ngue di nja. Nuna ra ley na, yø anxε bi ma hanja, janangue ra Moisés bi xihyø ja'i na ra hya bi manyø anxε. 20 Pε nu'mø mi nyai Oja ra Abraham ngue bi yarpabi na ra hya na, hinga 'be bi hyonna pøngahya, sinoque bi nyasēui.

21 ¿Ua sä ga emhma ngue nuna ra ley bi 'yotra Moisés di njunt'ui na te ra hya bi yat'a Oja? Nu'á, hin'na'a. Porque hin tema ley di ja ngue da hyät'i da 'yøtra ja'i te gá di manda para ngue di t'unna 'da'yo te ra ja'i.

22 Pε nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue gätho yø ja'i xa mbent'ui ra ts'oqui. Janangue dí pahma ya ngue hønt'ua to εc'ēi ra Cristo di nthēui'a te xa yat'a Oja ngue di un'ua to bi 'yεc'ēi.

23 Hante ngue da zøcua ra Cristo, gue'a ra ley mađi manda yø ja'i. Bi nja rá ts'edi na ra ley na, asta gue'mø ma pahma ngue gue'a ra Cristo ga εc'ēihua ngue di nhohma ts'oquihua. 24 Nuna ra ley bi nōpa mädi yø ja'i, ngue di ndäpyø ja'i ra Cristo 'mø mi zøhø. A nu to da 'yεc'ēi na ra Cristo p'uya, ya di nhohrá ts'oqui ra ja'i. 25 A nuyá, ngue dí εc'ēihua ra Cristo, ya hñni mantho di mandagaha na ra ley mi fäcju ya.

26 Rángue dí εc'ēihua ra Jesucristo ya, ya yø basigaha Oja ya. 27 A nuyá, nu to gá bi nxixya 'mø mi 'yεc'ēi ra Jesucristo, guehya ga 'yo tengutho i n'yo ra Cristo ya. 28 Ya hñdi mporta ngue'mø grá judío oque hñgrá judío; 'bähni hmu oque hñjo'o ni hmu; oque grá n'yohua oque grá xisu. Porque nu'mø ya gá guí n'yohua ra Jesucristo, ya n'na hyatho gui jahua. 29 Nu'mø ngue guí n'yohua ra Cristo, ya gue'ahua yø mbom'meto ra Abraham. 'Nē di toca'ahua na te xa yat'Oja ngue di uní.

4

1 Ya guí nnuhua ngue nu'mø rá ngüetho n'na ra ts'ant'ua ja ngue da gohmi n'na ra erensia, 'da'igudui n'na ra hmiqui, mađague'a ngue rá mmeti gätho. 2 Porque 'bahyø ja'i di ncarga ngue da märpabi te pets'i asta gue'mø bi zonna pa da zännbabi rá papá ngue di ndäpi. 3 Di njathua p'uya. Hante ngue ga pahma hanja na ra Cristo, dá ja ndummui ngue ga øth'ua yø costumbre ga 'bahyø ja'i ua ja ra ximhäi. 4 Pε nu'mø mi zonna pa bá sän'na Oja ngue bá penhua rá Ts'ant'ua, bi øn'a n'na ra xisu. Nuna ra Ts'ant'ua na, bi 'yøt'e te mmamp'ua ja ra ley ga 'yo yø judío. 5 Bí 'yεhε ngue go bi tho'a ra castigo mi ja ga thohma tengutho

dí manda ra ley. Janangue nuyá, ya guecju yø basigah̄ Oja ya.

6 A nuya ngue ya yø basigah̄ Oja, nuna Oja conná Ts'unt'uhá p̄enhna Espiritu Santo p'uh ja mā mm̄ih̄ ngue gā n'yoh̄. 'Nε guehna ra Espiritu Santo bi b̄ennbi te mman̄a ja'i 'mø xi Oja ngue εmbi: "Mā Papá'i Oja". 7 Janangue nuyá, ngue ya yø basigah̄ Oja ya, ya h̄indí 'b̄ah̄m̄a tengutho n'na ra h̄m̄iqui. A nu'mø ngue ya yø basigah̄ Oja, tengutho n'na ra basi ja rá erensia, dí njath̄a p'uhya, di tocagah̄'a te di un'Oja rángue dí εc'εih̄a ra Cristo.

8 Nu'mø yø pa xa thogui ngue h̄inman̄i pah̄m̄a Oja, gue'uh yø dah̄mu ngue h̄imma juani Oja gmi nn̄opa hm̄uh̄a ngue gmi thanneh̄a. 9 A nuyá, ya guí pah̄m̄a Oja ya, ogue man'na xan̄ho, bi ba'ah̄a Oja. ¿Hanja ngue ya guí nne gui hyeh̄m̄a p'uh Oja ya, mah̄ongūi nne gui 'yεc'εih̄a'uh yø costumbre h̄in temā ts'edi di ja? 10 Porque guí suph̄a yø pa di costumbra yø ja'i ngue sup̄i. Nu'mø ra t'usna guí suph̄a. Njeya, njeya i ja m̄i'da yø pa guí suph̄a. 11 Ya xangu ra 'b̄efi xtá øt'e ngue dí x̄an'nah̄a ra hya. Guehna dí sugā naya ngue dí nts'onna ra hya na.

12 Ague mā zi cu'ah̄a, dami 'yøth̄a tengutho dí øt'ä ngue h̄indí øt'ä'uh yø costumbre yø judío ya. A nugä dí øt'ä tengutho gmi øth̄a m'met'o. Pε nugä dí εnā ngue h̄ingūi s̄acj̄a tengue dí øt'e. 13 Guí pah̄m̄a ngue nu'mø rá m̄adi mā magä p'uh guí 'b̄ah̄m̄a, dá xi'ah̄a ra hoga 'da'yo hya, nugä nm̄adi hyenn̄i. 14 'Nε nu'a ra n'uh nmi h̄embä, xan̄henn̄itho ha xtí zä xca nyah̄a. Pε nu'ah̄a p'uhya h̄inga 'yεmh̄m̄a ngue h̄inda zä gā nyah̄a, n̄i x̄inga fescathoh̄a ra hya dá mangä. Hante gue co n'na ra p̄ahä guí 'yøhm̄a ra hya dá mangä, tengutho 'mø di 'b̄ap'uh n'na rá anxε Oja ngue dá zo'as̄eh̄a, ogue tengutho 'mø di 'b̄äse p'uh ra Jesucristo da zo'ah̄a, gā jaj̄a p'uh. 15 ¿Hap̄a gā 'yεmh̄m̄a'a ra p̄ahä bi nja'ah̄a'a ra ora dá xi'ah̄a ra hya? Conque dí pacä ngue nu'a ra 'b̄äxte guí nne xqui 'yørc̄ah̄a, nu'mø di sä asta n̄i dá guí nne xqui hyai ngue xqui 'dacj̄a. 16 Xiya, asta guí nne gui 'yøt'e ngue mā ns̄aih̄a ya ngue njuantho dí xi'ah̄a na te majuan̄i.

17 A nuya m̄i'da yø ja'i εmm̄ei nne da m̄axah̄a, pε h̄ingra n̄ho nne da 'yøt'ah̄a ya. Sinoque h̄ontho nne ya ngue gui hyεgah̄a p'uh, i nne ngue go gui t̄enh̄n̄a'a ra hya mman̄a. 18 Pε ya xan̄ho ngue'mø to nne da m̄axah̄a, pεgue ya dá n'yo'a ngue ra n̄ho da 'yøt'e. A nugä xquet'a dí nne gā f̄axah̄a, pε h̄inga h̄on'mø dí 'b̄ap'uh guí 'b̄ah̄m̄a dí nne gā f̄axah̄a, sinoque hangū ra pa dí nne gā f̄axah̄a. 19 Ague mā basi'ah̄a, tengutho n'na ra xisu 'mø ja ngue di ønnā basi sä ra n'uh, dí njadä p'uhya, mah̄ondi sä ra n'uh co nu'ah̄a asta gue'mø gui 'yøth̄a tengutho bi 'yøtra Cristo. 20 Nugä h̄indí san̄i ngue gdi 'bucä p'uh guí 'b̄ah̄m̄a ya ngue gā nyas̄eh̄a, n'namh̄mā gā nnu ha gda japä'a ra hya si'ah̄a. Porque nuyá, janjuani h̄indí pad̄i te gā øt'e co nu'ah̄a.

21 Nu to gätho nne da 'yøt'e te gā nt'ot'i p'uh ja ra ley gā 'yo yø judío, dami xicj̄a ya. ¿Ua h̄injam'mø guí øhm̄a'a ra hya nt'ot'i p'uh ja ra libro ngue ra ley? 22 Ya guí pah̄m̄a ngue nt'ot'i ngue ra Abraham bi m'm̄a'i yoho yø ts'unt'uh. Nuna n'na rá ts'unt'uh, rá ts'unt'uh n'na ra xisu ngue ra gan̄itho. Nuna man'na rá ts'unt'uh, rá ts'unt'uh na ra xisu ngue ra mm̄enn̄igu. 23 Nuna ra xisu ngue ra gan̄itho, h̄ingra 'yabasi na, janangue bi m'm̄ahrá basi. Pε nuna ra xisu ngue ra mm̄enn̄igu, mará 'yabasi, guesε Oja bi yarpabi ra Abraham ngue bi m'm̄ahrá basi na. 24 Ja ua yø hya mah̄yεqui. Nuya yoho yø xisu ya, guí nhyejpabi yoho yø cohi i ja. Nuna ra xisu ngue ra gan̄itho n̄i hu ngue ra Agar. Guí nhyejpabi'a ra cohi bá njap'uh ja ra t'øhø Sinai. A nuya yø ja'i εnā ngue da 'yøt'e te di manda ra ley ya, guehya nn̄opa basi ra Agar. 25 Nuna ra Agar, yoho yø xequi mah̄yεjpi. Guí nhyejpa ra t'øhø Sinai jap'uh ja ra häi Arabia. 'Nε guí nhyejpa ra Jerusalén, nu'a ja ua ja ra häi. Porque nuya yø judío 'b̄ap'uh, i tentho te nt'ot'i p'uh ja ra ley. 26 Pε nuya yø ja'i yø ngump'uh ja ra Jerusalén bí ja mah̄ets'i, h̄indí manda ra ley ya. A nuju, ja dyø mm̄enguh̄a p'uhya. 27 A nup'uh ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'uh ra hya ngue εnā: "Dí nja'i mp̄ahä grā 'yabasi, nu'i h̄inga pah̄ra ønnate. Gā mafi ngue gui johya, madague'a ngue tobe h̄ingūi pa'a ra

ønnate. Porque ra xisu ngue ra 'yabasi bi hyep'a rá ndø, pe man'na xangu yø basi di m'mui, hinda gue'a ra xisu 'buhmi rá ndø”.

28 A nuja ya ma zi cu'aha, tengutho ra Isaac, Oja bi yat'i ngue di m'mui. Di njathu p'uya, Oja bi yat'i ngue dyø basigaha. 29 Nu'mø mi nja na te ra hya xi yat'a Oja ngue di nja, ra Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue bi m'mahra Isaac. Pe nuna rá ts'ant'u ra Agar bi mbøcuc, bi zuhra Isaac. Xquet'a di njathu p'uya, nu'u mma ngue øt'e te nt'ot'i p'u ja ra ley i səcju'u. 30 Pe guí pahmu te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna ra xisu ngue ra ganitho, da thøn'athi, da me rá ts'ant'u. Porque nuna rá ts'ant'u na, hinda tocabi'a te da hyanna rá ts'ant'u na ra xisu ngue ra mmennigu”, i ena. 31 A nuya ma zi cu'aha, hingyø basigaha na ra xisu ngue ra ganitho, sinoque gue'a ra xisu ngue ra mmennigu yø basigaha.

5

1 Ya bi hoga ma ts'oquih ra Jesucristo. Janangue ya hinda tennu'a ra ley ga 'yo yø judío ngue ga ena di nyanma tehu. Dami hyaha ra ts'edi ya, dami ndaha co nuna ra hya na. 'Yo sä guí ena ngue di nja ra castigo ngue'mø hingui tenna ley ga 'yo yø judío.

2 Nugä drá Pablo, dami 'yøhmu na ra hya ga mmangä ya. 'Yo gadi n'uni ngue da hmepyah ngue sä guí 'yena gue'a di nhohni ts'oquih'a. Nu'mø, ya säditho gá pahmu ra Cristo 'mø. 3 Mahøn'a di nne ga xi'aha ya, nu gätho yø ja'i ena ngue da mepyä yø do'yo, 'yo sä di ena ngue høn't'a da 'yøt'a, sinoque ja ngue da 'yøt'e gätho'a te nt'ot'i p'u ja ra ley. 4 Nuya yø ja'i ena ngue di nhohyø ts'oqui ngue da 'yøt'e te gäma hya nt'ot'i p'u ja ra ley, guehya yø ja'i hep'u ra Cristo ya. Ya emp'u na rá mate Oja. 5 Pe nuja, ra Espiritu Santo di hatra ts'edi ma mmaih ngue di tömhmu'a ra pa rá nzegui. Gues Oja da mamp'uya ngue ya bi nhohma ts'oquih rángue di ec'eiha ra Cristo. 6 A nuyá, ngue ya di n'yoh ra Jesucristo, ya hinte di muui 'mø hmepyä ma do'yoh ogue hinga mhmepyagaha. A nu'a tate di muui ya, guehna ma nt'ec'eiha ja naya, 'ne nuna ma nt'ec'eiha na, guehna

øt'e ngue dadi mahma cuha n'na ngu n'naja naya.

7 Ya xanho te gmani n'yoh m'met'o. ¿Te'o di ts'on'na ni mmaih ngue guí hehmu p'u na ra hya majuaní? 8 Nuna ra hya di ts'on'na ni mmaih, hingrá ts'anni Oja na. Porque Oja, i zon'nah na ngue guí siguethoha te mi ja. 9 Ya guí nnuha ngue n'na zitæqui ra íxi di ixqui gätho ra jani. 10 Nugä hu ma mmaih ngue ma Hmuha Jesucristo hinda ja'i ngue guí pahni nt'ec'eiha i ja. Pe nuna ra n'yoh nne di ts'on'na ni mmaih, da japra castigo Oja na, høn't'o bi zä maja'i.

11 Pe nugä ma zi cu'aha, nu'mø gdi xi'aha ngue guí mmepyä ni do'yoh, hinda nnu man'ugä yø judío 'mø. Pe nuyá, sæcyø ja'i co nuna ra hya di xännbate, ngue ra Cristo bi dup'u ja ra pont'i, gue'a i nyanyø te yø ja'i'a. 12 Nuya yø n'yoh di pi'aha ena ngue jatho guí mmepyä ni do'yoh ngue da manthequi, ¿hanja ngue nuya yø n'yoh ya, hinda nyecse xanho asta da ma m'moqui?

13 Ague ma zi cu'aha, bi zon'nah Oja ngue hinni mantho guí suha ra castigo di manda ra ley. Pe 'yo sä guí emhmu ngue sätho guí 'yøth ra nts'o so ni mmaih ya. Nu'a, hin'na'a. Para ngue di nequi ngue gadi mma di n'na ngu n'na'aha, a nuya dami mfäts'i n'na ngu n'na'aha ya. 14 Høn't'a n'na ra hya ja ngue di nja para ngue di ma macumple te gä nt'ot'i p'u ja ra ley. Guehna ra hya ngue ena: “Dami mahni mmic'eiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”. 15 Pe nu'mø gadi nsoth, ya ja ngue guí nsaha n'na ngu n'na, pets'i guí tutho ni mmic'eiui.

16 Nugä di xi'aha, dami n'uni ngue gue'a ra Espiritu Santo da xän'nah te gdi n'yoh. Nu'mø guí hyaxhu'a ra 'yu di 'da'aha'a, hingui 'yøth'a te ni pähäseha 'mø. 17 Nu'a ra nts'o so ma mmaih, hingui nnu manho ra Espiritu Santo'a. Nuna te nne ra Espiritu Santo ga øth, n'nan'yo na ngue'a ra nts'o so ma mmaih. Guehya di ntør'mahya p'u ja ma mmaih ya. Janangue xangu yø nnidi hingui sä ga øth'a te di nne ga øth. 18 A nu'mø gue'a ra Espiritu Santo da xänngaha

te ga øthæ, ya hinguï ja ngue ga suhæ ra castigo di manda ra ley 'mø.

¹⁹ Hinguï henni gdá pahmæ ndana gue'a ya yø nts'o øtyø ja'i. Gue'a ra n'yots'om'mäi, Gä ra nts'o ja rá mmæi ra ja'i, hinguï nne di ts'ammï ngue'a te ra nts'o ga 'yo. ²⁰ I thanne yø dahmæ, i ete. Di nsahyø ja'i. Høndra njunt'i nne. I sehya. I ncue. Di 'yets'i. I 'uenyø ja'i ya yø hya i mma. Porque høndra ntapahya i nne. ²¹ I nnepe te pesrá mmïc'eiui, hote, iti, 'næ hinha ga ndits'i. Gätho mi'da yø nts'o i ja, Gä øt'e. Nugä ya xtá xi'ahæ m'mæt'o 'næ mahøn'a dí xi'ahæ ya, ngue nuya yø ja'i njap'æ, ya hinda ma macut'i p'æ di manda Oja ya.

²² Pæ ra Espíritu Santo di hatra ts'edi ra ja'i te da n'yo. Guehna ra ja'i di mahrá mmïc'eiui na, di johya, hu rá mmæi, seti te thogui, ra hoja'i, hinguï ya rá mmæi ngue'a ra nho øt'e. Nu te ra hya pønna ne, gue'a øt'a. ²³ Hindi 'yets'i, hät'i samrá mmæi. A nuyá, hin tema ley di ja ngue da zä da ma ngue da ma ra castigo ya yø ja'i ga 'yo ya yø hya dí xi'ahæ ya. ²⁴ Gätho ya to n'youi ra Jesucristo, ya bi 'yøt'e ngue bi m'mæ'æ yø pähä xants'o manï n'yo. ²⁵ Nuna ra Espíritu Santo di 'dacjæ ra 'da'yo te. Ja ts'edithe ga n'umhmæ ya ngue gue'a ra Espíritu Santo da xänngahæ te gdá n'yohæ. ²⁶ Hinguï sä ga 'yexhæ ya, hinguï sä ga njunthæ ya. Hinguï sä ga nsøyabæhæ n'na ngu n'najæ ya.

6

¹ Ague ma zi cu'ahæ, nu'mø gá pahmæ ngue bi 'yøtra ts'oqui n'na ni amigohæ, nu'æ n'youi ra Espíritu Santo, gue'æ di nyaui'a bi 'yøtra ts'oqui'æ. Da xifi ngue da hyep'æ'a te øt'e. Pæ gue di nya manhuæhi ha di hejpi. Di mfädi xanho, hinga mbænnbæ ngue xquet'a 'næ'æ di njap'æ m'mæfa'æ. ² Ngu mi'da, ngu mi'da, nu'mø gá nuhæ te hæmbi n'na ngu n'na dami nfæxhæ. Nu'mø ngue ngu'a gui øthæ ya, ya gui øthæ'a te ra hya di manda ra Cristo 'mø. ³ Nu ra ja'i ena ngue sähra güenda ngue tatese, pæ hinda zä to da hyät'i. Sinoque di nhyäse 'mø ngue himma juani te mma. ⁴ N'na ngu n'na'ahæ dami hyæcse ra güenda ngue'mø xanho te gni 'yohæ ogue hin'na. A nu ra ja'i hacra güenda ngue

xanho te øt'e, ya da zä di johya. Pæ hingue masque di johya ngue da denna mmïc'eiui ngue hinguï øtra mmïc'eiui tengutho øt'e.

⁵ Porque n'na ngu n'najæ høxhma xihæ ngue ga hacjæ ra güenda ngue'mø xanho te dí øthæ ogue hin'na.

⁶ Nu ra ja'i sännbabi rá hya Oja, jatho ngue da mäxrá xännbate ngue di unni te honi.

⁷ Nuna Oja hinga nt'æmbi na. Hercathohæ na, masä mi 'yena ngue hinguï nnu te dí øthæ. Nu te ga 'yo ra ja'i, gue'a ra njut'i di nja'a. ⁸ Porque nu ra ja'i øtra nts'o so rá mmæi, gue'a ra castigo da tho'a. Pæ nu ra ja'i hacra 'yu xännbabi ra Espíritu Santo, guehna ra ja'i para zantho di unna 'da'yo te ra Espíritu Santo na. ⁹ Ogui säyahæ, ma ga øthæ ra nho. Porque nu'mø hinga nsäya ngue ga øthæ ra nho, da zønna pa di njurcahæ. ¹⁰ Janangue nup'æ da zä ga øthæ ra nho, ma ga ørpahæ ra nho gätho. Pæ ma datho'æ ma cuhæ n'nat'a ma nt'æc'æihæ i ja ngue nnetho ga ørpahæ ra nho.

¹¹ Nugä drá Pablo, dami nuhæ ya yø da letra ga osegå ya. ¹² A nuya yø ja'i di ja ts'edi da hmæpya ni do'yohæ, høntho nne ya ngue da nu manho yø ja'i. Porque hinguï nne da zä ra n'æ tho'æ to i mma ngue ya bi nhohyø ts'oqui yø ja'i ngue bi du p'æ ja ra pont'i ra Cristo. ¹³ Pæ nuya yø xännbate ya mhæpyabi yø do'yo, ni xinga guehya di øt'e te gä mmamp'æ ja ra ley ya. Høntho nne ya ngue da hmæpya'ahæ n'namhma ngue nup'æ di nya, ya di 'yets'i, da ma ngue ya gui øthæ'a ra hmæpya di manda gui 'yøthæ. ¹⁴ Pæ nugä hindi nne ngue te gdá 'yexä, hønt'a di nne ga mma ha bi nja ngue bi du p'æ ja ra pont'i ra Jesucristo. Pæ rangue bi du p'æ ja ra pont'i, ya hin dadi hogä'a ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhäi. A nuya yø ja'i øtra nts'o p'æya, xquet'a hinguï nnu manhogui. ¹⁵ Nu'mø ya dí n'yohæ ra Jesucristo, ya hinte di mmuui ngue'mø mhæpya rá do'yo ra ja'i ogue hin'na. A nu'a di muui ya, gue'a ngue da gom'na'yo ma n'yomfænihæ. ¹⁶ A nuya to gätho da hyaxna ra hya dí mmangä, dí nne ngue da hyut'a ni mmæihæ Oja 'næ di huæc'ahæ. 'Næ

hinga høn'athoh, sinoque gätho' h te'o ya
yø ja'i Oja.

¹⁷ A nu ra pa di ma p'uya, hinda nne to
da gun'mahyagui. Nuya yø medi n'yoi ma
do'yo ngue xa ungyø ja'i, ja di nequi ua
ngue rá mefigä ma Hmu Jesús.

¹⁸ Ague ma zi cu'ah, di nnegä ngue
gä di jap'ah ma Hmu h Jesucristo. Da
ngut'atho.

Efesios

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Efeso.

¹ Nügä drá Pablo, bá εxcä Oja ngue drá representantegä rä Jesucristo. Nuyá, dadi zεnguagä yø ja'i ya o rá 'yε Oja, guehya yø ja'i ya εc'εi rä Jesucristo p'ua ja rä hnini Efeso. ² Dí nnegä ngue nuna Oja mä Papáhu co 'nehna mä Hmuhu Jesucristo di jap'ahu 'ne da hyut'a ni mmuihu.

³ Ma ga ja mammadihu na Oja rá Papá mä Hmuhu Jesucristo. Porque nujhu ngue ya dí n'yohu rä Cristo, ya bi jajpahu Oja. Nup'ua mahets'i 'dama 'dan'yo rá njapi mambí jap'ua, gue'a bi 'dacjua ya. ⁴ Nu to gätho ya n'youi rä Cristo, ya xpá huan'na Oja hante di nhohra ximhai. I nnepe ngue da hyep'ua rä nts'o ya yø ja'i xa huanhni, n'namhma ngue nup'ua ja rá hmi rá dä Oja, hin tema nts'o da thinnbi. ⁵ Nuna Oja di macju. Ya mandø njam'møtho xpá nzänni ngue rä Jesucristo da 'yøt'e ngue ga cohi ngue yø basigahu Oja. Nu'a te bi nja mpähä Oja da 'yøt'e, gue'a bi nja'a. ⁶ Nuna rá Ts'ant'ua Oja mathoguitho di madi, ya mä n'yohu naya. Ja ts'editho ngue zant'a ga εspahu Oja ya, porque mandøngu drá mate bi 'dacju.

⁷ Conná guehrá mate Oja, nuna rá Ts'ant'ua Oja bi du ngue bi yanju 'ne bi punnga mä ts'oquihu. ⁸ Mathoguitho di macju Oja. Bi xoga mä n'yomfεnihu, bi 'yøt'e ngue dá pahma hanja rá hya. ⁹ Nuna rá hya Oja himmi fadi hanja, bi 'yøt'e ngue da fadi hanja'a te xpá nzänni di nja. ¹⁰ Nu'a te ya xpá nzänni di nja, da 'yεhra pa di nja'a. Nuna Oja, da japi di manda rä Cristo gätho'a tema cosa i ja, ngup'ua mahets'i, nguua ja rä ximhai, gätho go di manda'a.

¹¹ Nu'a te ya xpá nzän'Oja di nja, gue'a øt'a. Ya mandø njam'møtho xpá nzän'Oja ngue nu to gätho ya dí n'yohu rä Cristo, ga nnuhu'a rä nho di un'Oja. ¹² Janangue'a, nuya rá meditho dá εc'εihe ngue rä Yante na rä Cristo, ya nnu rä nho ørcahe Oja.

Guehya jatho ngue ga εspähe Oja ya. ¹³ Xquet'a nu'mø gmi 'yøhmü na rä hoga 'da'yo hya majuaní ngue di nyanni tehü, ya gá 'yεc'εihu rä Cristo p'uya. A nuyá, ngue guí n'yohu rä Cristo, ya bá 'ben'nahü rä Espíritu Santo. Porque ya xa yat'Oja ngue da pennbabi rä Espíritu Santo te'o gätho ya o rá 'yε. ¹⁴ Ngue ya bá 'benhna Espíritu Santo ga n'yohu, ya dí haxhu njuani ngue nu'a te gä rä nho xa yat'Oja di 'dacju, gä di nja. Nu'mø bi dät'i da 'yεc'εi'ua to ja ngue da zo rá 'yε Oja, guehya yø hya jaua da 'yørpe. Nu te gä øt'Oja, gä tate. Janangue jatho da t'εspi.

¹⁵ Nügä dí øde ngue janjuani guí hahni mmui guí εc'εihu rä Hmu Jesús. 'Ne dí øde ngue gadi mahmu gätho'ua to ya o rá 'yε Oja. ¹⁶ Janangue nugä hindí säya janjuani dadi ja mammadigä Oja conná ngue'ahu. A nuyá, zant'a dí mmat'Oja conná ngue'ahu. ¹⁷ A nuna Oja, guehna rá Oja na mä Hmuhu Jesucristo na, 'ne guehna rä Papá maguesε na. Janangue nuyá, dí äpä Oja ngue da 'yøt'e ngue da dinni mmuihu xandønho hanja Oja. ¹⁸ Nuna Oja, bi zongahu ngue di tocagahu rä nho m'mefa. Dí äpi ngue da xoc'a ni n'yomfεnihu xandønho, n'namhma ngue da dinni mmuihu hanja'a te rä hya dí tømhmü di nja. Porque mazihotho'a te rä nho xa nzän'Oja di unni te'o gätho ya o rá 'yε. ¹⁹ Dí äpä Oja ngue da dinni mmuihu xandønho hanja, ngue nuna Oja mathoguitho ja rá ts'edi hinha rá nzεgui. A nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna fäts'i gätho'ua to εc'εi na. Nuna Oja na, i udi ngue mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁰ Porque guehna Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate rä Cristo 'mø mi du, 'ne bi zits'i i ma mahets'i ngue i mmip'ua ja rá n'yεi Oja. ²¹ Nuna rä Cristo bi t'unná cargo ngue tate, go guehna di manda gätho'ua bi ja yø ts'edi mahets'i na, 'nεcua ja rä häi. Di manda yø dast'abi, 'ne gätho'ua to mi'da ja yø ts'edi. Nuna go 'bet'o na ngue gätho, da gue'ua 'buhra pa ja p'uya, da gue'ua di m'muhyø pa di 'yεp'ua, gätho go di manda'a. ²² Nu te gäma cosa i ja, Oja bi japra Cristo ngue gä go di manda'a. 'Ne bi japi ngue rä Cristo go di manda gätho yø 'yεc'εi'a. ²³ A nu'ua yø 'yεc'εi, gue'ua nnøpa

do'yo ra Cristo'u. Nu'a ra Cristo n'youi gätho yø 'yεc'εi'a, 'nε 'bui hønmbu bi zä, bí 'bu mahets'i 'nε 'bucua ja ra ximhäi.

2

¹ Nu'mø mam'met'o, xandønts'o te nmi øthu. Ëntho ya xtá tuhü ngue ma ts'oquihü mi ja. ² Xtá øthu yø nts'o ja ua ja ra ximhäi. Xtá ørpahü rá pähä ra zithu nuna di manda gätho yø ts'onthi i 'yo ndap'u bi zä. 'Nε gue'a ra zithu xa bennba yø mmui'u yø ja'i hingui nne da 'yεc'εi Oja ya. ³ Nu'mø man'na ra pa gä xtá njahü p'u tengutho øtyø ja'i hingui pa Oja ya. Xtá øthu'a te ma pähäschü. Nu'a te ra nts'o so ma mmuihü, gue'a xtá øthu'a. Janangue mama nsähü'a ra castigo da ja Oja, tengutho ra castigo da thohyø ja'i hingui pa Oja ya.

⁴ Pε nuna Oja, mathoguitho di macju, 'nε mathoguitho di huεgahü. ⁵ A nuyá, ngue dí n'yohü ra Cristo, ya bi 'dacju ra 'da'yo te ya. Porque nuju ya xtá tuhü ngue ma ts'oquihü mi ja. Pε nuna Oja, ra matetho bi 'yøt'e ngue bi yanju. ⁶ Nuna Oja, xquet'a da 'yøt'e ngue 'nεcju da zä ga bennatehü tengutho ra Cristo ngue bi bennate. 'Nε da 'yøt'e ngue 'dap'u gani mmihmü p'u mahets'i. ⁷ Nguna ra hya xpá nzän'Oja di nja ya, n'namhma ngue hangü ra pa di nequi xandønho ngue janjuani di macju, gue'a te ra nho bi 'yørcähü conná guehra Jesucristo. ⁸ Nuna Oja, ra matetho bi 'yøt'e ngue bi yanju ngue dá εc'εihü ra Jesucristo. Hinga emhmü ngue ja tema nho dá øthu ngue bi yanju. Sinoque bi nesε Oja ngue bi yanju. ⁹ A nu ra ja'i, hingui sä da 'yεna ngue ja tema nho da 'yøt'e ngue da zä di nyani. Janangue hinda zäp'u di 'yεts'i da 'yεna ngue nu'a te ra nho øt'e, gue'a di n'yan'a. ¹⁰ Oja bi 'yøt'e ngue ja ma'da'yo dá m'mahmü ngue dí n'yohü ra Jesucristo. Ya mam'met'o xpá nzänni ngue ya gda 'buhmü'a ngue gä ra nho ga øthu.

¹¹ A nuyá ngue hingyø judiohü, dami beñi te gmi jahü 'mø yø pa xa thogui. Yø judío himmi nnu manho'ahü porque ni do'yohü himma mhmeppya tengutho øtyø judío. ¹² Nu'u yø pa'u, himgmi pahmü te'o na ra Cristo. Mama hyaqui'ahü ya yø judío

'bup'u ja ra häi Israel. Hingmi pahmü'a te ra cohi mi jaui Oja'u. Ni xinga gue'u yø hya di yat'a Oja ngue gdi pahmü hanja. Aha gmi 'buhmü ua ja ra ximhäi, 'be xingmi tømhmü ngue xtá 'yεhra pa xtá nyan'ahü Oja. Hingmi pahmü ngue 'bu Oja. ¹³ Pε nuyá ngue guí n'yohü ra Cristo ya, 'nε bi du conná guecju, gue'a øt'e ngue gä pahmü Oja'a ya. ¹⁴ A nuyá, ra Cristo guehna bi 'yøt'e ngue ga n'amigohü Oja naya. Ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, ya n'na 'buihü bi gohyø ja'i ya. Porque bi xotra Cristo ya yø hya ma'di hyagahü. ¹⁵ Nu'a ra ndate bi thohra Cristo, ja bi zεp'u rá ts'edi ra ley nu'a ma'di manda yø costumbre manü n'yo yø judío. Nuyá yo 'bui yø ja'i ma'di nsui, ma'da'yo bi mpεnhni ngue n'na 'buihü bi gohi. Porque ya gä yø n'youi ra Cristo. Gue'a i hojpabi'a. ¹⁶ Porque nu'a i du p'u ja ra pont'i ra Cristo, gue'a i nhojpaui Oja yø ja'i bi 'yεc'εi'a. Ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, nu'a ra njunt'i mi øt'e ngue ma'di nsui, ya bi zεp'u. Bi ma ma pεnhni gätho yo 'bui yø ja'i tengutho 'mø n'na nc'εitho bi gohi. ¹⁷ Ra Cristo bá εhε ngue bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i ngue bi nhojpi. Bi xihra hya yø ja'i himmi pa Oja, ximmangu yø judío ya mi pa Oja xquet'a bi xihra hya. ¹⁸ Conná guehra Cristo, ngu yø judío, ngu yø ja'i hingyø judío, gue'a ra Espiritu Santo faxcähü ya ngue da zäp'u ga n'amigohü xanho'a ra Papá. ¹⁹ A nuyá, ya hingyø 'dan'yo ja'ihü ya. Ya gue'ahü yø ja'i Oja ya, porque ya ni n'yohü gätho'u yø ja'i ya o rá 'yε Oja.

²⁰⁻²² Nup'u ha nanga n'na ra ngu ngue ra nija, nup'u brá fähra jado, n'youi mi'da yø do di tetra jado ngue rá nija Oja. Gue'ahü'u yø do di tetra jado ngue ra nija ya. Nu'a ra Cristo, gue'a ra do bi dämra jado'a. A nu'u yø representante p'uya co 'nε'u yø pøngahya Oja, gue'u yø do rá maditho bi me ra ngu'u. A nuyá conná guehra Cristo ya, nu yø ja'i hingyø judío, ya yø n'youi to gä εc'εi ra Cristo'u ya. Porque gäthogahü, gue'a ra Espiritu Santo dí n'yohü.

3

¹ Nugä drá Pablo, dí ofädi ngue dí

mmangä rá hya ra Jesucristo p'ua 'buhyo ja'i hingyø judío. ² Ya guí pahmæ ngue bi 'yørcagui ra mate Oja bi 'dajma 'befi ngue ga xi'ahæ ra hoga 'da'yo hya. ³ Gä dá cuatä ua ja ra sæcua'a te gäma hya bi yurcagui Oja. Himmí fadi hanja na ra hya na. ⁴ A nu'mø gá nuhæ na ra sæcua naya, ya gui hyaxhæ njuani p'uya ngue nu'a rá hya ra Cristo himmí fadi hanja, bi jaqui dá padi hanja. ⁵ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, hinjonni ja'i xa mbøni ngue xti japi xta mbahna ra hya na. Pæ nuyá, nuna Oja bá pænnabi ra Espiritu Santo'ua yø representante co 'næ'ua yø pøngahya ngue bi japi da badi hanja na ra hya na. ⁶ Nuna ra hya himmí fadi hanja, guehna ra hya ja ua naya: Ngue hinga høndyø judío di tocabi na rá njapi Oja, sinoque xquet'a 'næhyø ja'i hingyø judío di tocabi rá njapi Oja 'mø da 'yæc'ei ra hoga 'da'yo hya. Ya gä da gohi ngue yø ja'i Oja. Porque di tocabi'a ra nho ya xa yat'Oja ngue di unyø ja'i da 'yæc'ei ra Jesucristo.

⁷ A nuyá, Oja bi 'yøtra mate bi 'dajma 'befi ngue ga mmangä na ra hoga 'da'yo hya. 'Næ guesæ Oja di 'dakra ts'edi ngue da zä ga øt'a na ra 'befi na. ⁸ Nugä, man'natho hinga njuanigä ngue gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yæ Oja. Pæ guesæ Oja bi 'yøtra mate ngue bi tocagä ra mmenthí ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø ja'i hingyø judío. 'Næ ga xihyo ja'i ngue nu'mø bi 'yæc'ei ra Cristo, mathoguiho ra nho di tocabi hinha rá nægui. ⁹ I nneque ngue ga japi da badi gätho yø ja'i hanja na ra hya hingui fadi. Nuna Oja bi hoqui gätho'a te ja ya, mandø njam'møtho xpa nzän'na te nnepe di nja. Pæ himmí fadi hanja, asta ja guehya ja bi fahya. ¹⁰ A nuyá, ya bi zønna pa ngue co 'næhyø anxæ bi ja yø ts'edi mahæts'i da nu'a te da 'yørpabi Oja yø 'yæc'ei. 'Næ da nu ngue mathoguiho ja rá mfadi Oja. ¹¹ Ya mandø njam'møtho xpa nzän'Oja'a te nnepe di nja. Pæ ya bi nja 'mø mi t'æc'ei na ra Hmu Jesucristo. ¹² A nuyá, ngue ya dí æc'eiha ra Cristo, ya nthummæ ngue ma n'yohæ Oja ya. ¹³ Janangue nugä dí xi'ahæ ngue 'yo di tu ni mmæihæ ngue dí sägä ra n'ua ngue dí xi'ahæ ra hoga 'da'yo hya. Sinoque dami

johyahæ ngue nu'a te ra n'ua dí thocä connä ngue'ahæ da 'yøt'ahæ ra nho na.

¹⁴ Janangue nugä dí ndantyøhmu ngue dadi ja mammadi na rá Papá ma Hmuha Jesucristo. ¹⁵ Nuna ra Papá na, nu'ua bí 'bu mahæts'i, da gue'ua 'bæcua ja ra häi, gätho yø Papá. ¹⁶ Guehna ma datho ngue ja rá ts'edi na. Janangue dí äpi ngue di zac'a ni mmæihæ ngue da pænhna Espiritu Santo di ha'ahæ ra ts'edi. ¹⁷ Dí äpi ngue nu te'o gätho ya guí æc'eiha ra Cristo, høndra Cristo da 'yo ni mmæihæ. A nu'a te gni mahni mmic'eiha, janjuani ngue ni mmæi gdi 'yøthæ. ¹⁸ Dí nnegä ya ngue gätho'ahæ co gätho mi'da yø 'yæc'ei, dami pahmæ xandønho Hague ngu gangu'a te gui macjæ ra Cristo. ¹⁹ Janangue dí äpä Oja ngue da dinni mmæihæ xanho hanja na te gui macjæ ra Cristo, madague'a ngue hinjam'mø da zä ga pahmæ gätho'a te gui macjæ. Pæ co ngu'a, man'na man'na di næqui ngue guí n'yohæ Oja.

²⁰ Nuna Oja, ma datho ja rá ts'edi na, porque sä di un'a te t'äpi. Hinga hønt'a te ra hya so ma mmæi dí äphæ di uni, sinoque man'na xangu di uni ngue'a te t'äpi. A nuyá, nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna di hacjæ ra ts'edi naya. ²¹ Nu to gätho dí æc'eiha ra Jesucristo ya, ma ga espahæ Oja para zantho. Da ngut'atho.

4

¹ Nugä dí ofadi ngue dí ørpabi rá 'befi ra Hmu Jesús. Pæ nuyá, dí xi'ahæ ngue guí mportahæ xandønho. Nuna te ra hya i zon'nahæ Oja gdi n'yohæ, gue'a gui 'yøthæ'a. ² O gadi 'yæx'mø guí yahæ, mahotho gdi nyahæ. Dami seti te gadi n'yørpahæ. Di næqui ngue n'na ngu n'na gadi mahni mmic'eiha. ³ Da mäx'ahæ ra Espiritu Santo ngue da 'yøt'e ngue xøgue n'na hyatho gui mmamhmæ. Dami ja ndummæi ngue hinjam'mø gui njunthæ. ⁴ Nu to gätho ya dyø 'yæc'eiha, æntho n'na nc'eiho p'ua da nnujæ Oja. Nu'a ra Espiritu Santo dí n'yohæ, n'nat'a'a. Nuna te ra hya dí tømhmæ di nja m'mæfa, n'nat'a na ra hya gä nzonngahæ Oja. ⁵ N'nat'a ma Hmuha. N'nat'a ma nt'æc'eiha i ja. N'nat'a ra nxixya i jajæ.

6 'Nε n'nat'a Oja i 'bui, gue'a ra Papá'a ngue gätho. 'Nε gue'a di manda gäthogahü'a. Gue'a 'bui ndap'ü bi zä'a. 'Nε gue'a di n'yohü gäthogahü'a.

7 Nup'ü ha di mpeti yø 'yεc'εi, bi zänmba ra Cristo n'na ngu n'najü'a te ja ngue ga øthü. Di hacjü ra ts'edi ngue da zä ga øthü'a te nnepe ga øthü. 8 Nguna mmamp'ü ja ra Maca Libro ngue εna: "Nuna ra Cristo bi ma mahεts'i, pe 'be bi dapi gätho'ü yø nsüiui. 'Nε mandøngu drá mate bi unyø ja'i bi gocua ja ra ximhäi", i εna. 9 ¿Te nne da manna ra hya embi ngue bi ma mahεts'i? I nne da ma ngue ra Cristo bi zøcua ja ra häi 'nε bi mengui, i ma mahεts'i. 10 Nuse na ra Cristo bá nεxpü mahεts'i, bi zøcua ja ra häi. 'Nε bi ma asta ndøya maya bí ja ra c'amahεts'i para ngue di nεqui ngue ndap'ü bi zä 'bui ngue di manda.

11 N'na ngu n'na yø ja'i, bi zänmba ra Cristo'a te ja ngue da mεfi. Bi 'yεxyø ja'i ngue dyø representante. Mi'da p'üya, bi 'yεts'i ngue da manna hya di bennbabi Oja ngue da ma. Mi'da p'üya, bi 'yεts'i ngue di n'yo ngue da manna hoga 'da'yo hya. Mi'da p'üya, bi 'yεts'i ngue di m'mεt'o ngue dyø mamhya p'ü ha 'bühyo 'yεc'εi. Mi'da p'üya, bi 'yεts'i ngue dyø xännbate ngue ra hya. 12 Nüya yø ja'i bi 'yεts'i, guehya da japi gätho yø 'yεc'εi ngue da 'yøtra 'bεfi di manda ra Cristo da 'yøtyø ja'i ya. Guehya man'na di hatra ts'edi yø 'yεc'εi 'bücua ja ra ximhäi ya. 13 Di mpefi asta gue'mø da zädi ngue xøgue da 'da'igu ma nt'εc'εihü, 'nε ga pahmü xandønho'a rá Ts'ant'ü Oja. Man'na man'na dí thini xanho hanja ra hya, ya da zä ga n'yohü tengutho i n'yo ra Cristo p'üya. 14 Ya hinga øthü tengutho øtyø t'ubasi p'üya. Porque yø basi hingui henni ga thät'i. Tengutho 'mø te haxra ndahi ni ma ua, ni ma nü, njarbutho yø basi, hønt'o bi zä maxädi tenni. A nü'ü yø xännbate ngue yø hyäte, xøgue ga mbatho da hyoni ha di hyätyø ja'i. I nne'ü ngue ga tēhnü'a ra fehni hya i xännbate. 15 Pe nüju, ma ga ja ndummü ga mmamhmü na ra hya majuanü. Ma ga üdi ngue dadi mahmü'ü yø ja'i dí xihmü na ra hya na. Ma ga homhmü ra hya ngue man'na gda cohü tengutho ra Cristo. Nuna ra Cristo, guehna 'bet'o na

ngue di manda gätho yø 'yεc'εi, tengutho ra ya ra ja'i i 'bet'o ngue di mandabi rá do'yo. 16 Ngue guehna ra Cristo 'bet'o ngue di nnøpa yahü ya, nü'ü yø xεqui ha di ntøträ do'yo ra ja'i p'üya, go guecjü'a. A nü'mø ngue cü xanho yø hyundo'yo, gätho 'da gui mpetho, ya xanho i ja. Njarbutho ya, nü'mø di mmadi n'na ngu n'na yø ja'i, gätho 'da ga hyadra ts'edi di mpefi xanho.

17 Nuna ma Hmühü Jesucristo, go di 'dacä ra ts'edi na guehna ra hya dí xi'ahü ya. 'Yoni mantho gui øthü'a ra nts'o ga 'yo yø ja'i hingui pa Oja. Nüya yø ja'i ya, nü'a ra nts'o so yø mmüi, gue'a øt'a. Pe hinte di müui te øt'e. 18 I njot'i yø n'yomfεni, hingui pa'a ra 'da'yo te di un'Oja. Porque mandø nnaxitho yø n'yomfεni. Hindi n'uni da sifi ha di njap'ü dí ba Oja, janangue hingui padi hanja. 19 Janjuanü ngue xa unyø mmüi yø ja'i'a ra nts'o ga 'yo. 'Be xingui ja yø 'be'isä. εna gue man'na di johya 'mø 'dama 'dan'yo ma nts'o øt'e.

20 Pe hinga ngu'a ra hya gá 'yøhmü bi nxännbate ra Cristo. 21 Majuanü ngue ya gá 'yøhmü na te ra hya bi nxännbate ra Jesucristo. Nuna ra hya naya, guehna majuanü na, 'nε guehna ra hya xänngahü ra Jesús. 22 Janangue nüya, nü'a te gä ra nts'o gmanü n'yohü mam'mεt'o, dami hyεhmü p'ü'a ya. Porque nü'a ra nts'o gmadü ho gui 'yøthü, mi hät'atho ni n'yomfεnihü'a. 23 A nüya, dami 'yøt'e ngue da gom'na'yo ni n'yomfεnihü ya. 24 Gätho ma'da'yo'a te gdü n'yohü. Gä ra nho gdü n'yohü. Tengutho Oja majuanü ngue xandønho'a, gui njathü p'üya, gä ra nho gui 'yøthü, hin tema nts'o gui 'yøthü.

25 A nüya, 'yo gui mmamhmü ra fehni. N'na ngu n'na'ahü, gä majuanü gui xihni mmic'εiui. Porque gätho yø 'yεc'εi tengutho 'mø n'na nc'εitho di jahü'ü. 26 Nü'mø gui ncuehü, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue da gohi ngue dra ts'oqui'a ni cuehü. Da thotho'a ni cuehü, 'yo gui nnehü ngue gä ra ngani ra pa gui ncuehü. 27 'Yo gadi unhnü ra 'yu ra zithu ngue gui 'yøthü'a te rá pähä.

28 Nü ra ja'i mará bε, da hyεp'ü'a rá mfε, di mpefi. Nü ra ja'i ngue rá 'bεfise da 'yøt'e,

gue'a di dini te da zi'a, janangue di nja te di unyø ja'i hin'ya te da hyoni.

29 'Yo tema ts'omhya gui mmamhmu. Sinoque ra hoga hya gui mmamhmu, da gue'a ra hya da 'yørpabi ra nho yø ja'i da 'yøde. 30 'Yo gui øthma ngue da du rá mmái ra Espíritu Santo ngue n'na ra ts'oqui gui 'yøthma. Porque dí n'yohma ra Espíritu Santo, ya di haxhma njuani ngue ya dí ohma rá 'ye Oja, 'nε fäcma asta gue'mø bá ep'ua ma Yantehma.

31 A nuyá, dami hyehma p'ua gätho ya yø hya ga xi'ahma ya. Ra sui, ra cue, ra njunt'i, ra ts'ate. 'Yo to gui nnu man'uhma. 32 Nu'a ja ngue gui 'yøthma, dami n'yørpahma ra nho n'na ngu n'na'ahma. Di nja ni yemmaihma. Dami mpunnbi n'na ngu n'na'ahma ngue'mø 'bui to hingga gue'a øt'e, tengutho Oja bi pun'nahma conná nguehra Cristo.

5

1 Nuna Oja, janjuani ngue di macjma ngue ya yø basigahma. Janangue nuyá, ma ga øthma tengutho øt'Oja. 2 Ma ga mahma mmic'εihma tengutho gui macjma ra Cristo. Nuná, asta bi ndá ngue bi du conná nguecma. Oja bi nu manho ngue gue'a bi gohi ngue ra 'bøt'e i nhohma ts'oquihma'a.

3 Ya gui ohma rá 'ye Oja ya. Janangue nuyá, 'yo di so ni mmuihma'a ra n'yots'om'mái. 'Yo tema nts'o gui øthma. 'Nε 'yo gui εmhma ngue gue'a ra mentyu ma datho di muui. 4 'Yo tema ts'omhya gui mmamhmu. 'Yo gui mmamhmu yø hya hinte ni bøntho. Porque nuyá yø hya ya, hinni 'yup'ua ngue gui mmamhmu ya. Nu'a ra hya ni 'yup'ua gui 'yøthma, gue'a ngue njandyatho gui ja mammadihma Oja'a. 5 Ya gui pahma ngue nup'ua di manda ra Cristo, co 'nεhrá Papá, nuyá yø ja'i ngue yø 'yots'om'mái hinda ma macut'i p'ua ya. Da guehyø ts'oc'εi, da guehya yø ja'i ngue hønt'a te pes'ua ja ra ximhäi so yø mmái ngue di xandi, hinda yurbma ya. Porque nuyá yø ja'i njap'ua, nu'a te ra cosa ni ma yø mmái, gue'a thanne'a, hingga gue'a Oja i thanne. 6 Matonma hyä'ahma ngue gui 'yøthma ya yø nts'o dí xi'ahma. Porque nu to øtya yø hya dí xi'ahma ya, ngue fεspatho rá hya Oja, guehya da japra castigo Oja

ya. 7 Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui 'yøthma tengutho øtya yø ja'i dí xi'ahma ya.

8 Nu'mø mam'mεt'o, gä ra nts'o nmará n'yohma. Pε nuyá, ya ma n'yohma ra Cristo ya. Ma gdá n'yohma'a te nne Oja gdá 'yohma ya. 9 Nu ra ja'i ngue xojpabi Oja rá mmái, gä ra nho ga 'yo ra ja'i. Nu'mø ha ya, gä majuaní te mma. Nu'a te di manda Oja, gue'a øt'a. 10 Dami ja ndummaihma ngue nu'a te nnu manho Oja, gue'a gui 'yøthma'a. 11 Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue go gui 'yøthma tengutho øtyø ja'i xants'o ga 'yo. Dami japhma ngue da bahyø ja'i ngue ra ts'oqui'a te øt'e. 12 Nu'a ra nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, ya ra 'be'isätho ngue da hmangua'a. 13 Pε nu'mø da ma nsudi ra hya ha rá nja na ra nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, da bahyø ja'i ngue ra ts'oqui øt'e. 14 Janangue εmp'ua ja ra Maca Libro: "Nup'ua 'bahyø ja'i εntho ya xa ndu, da xoc'a ni mmái ra Cristo. εntho ja gui nnu'a nt'aha", i εna.

15 Janangue nuyá, dami fähma xanho te gdi n'yohma. 'Yo gni 'yohma tengutho ga 'yo yø ja'i hingui pa Oja. Sinoque dami 'yøt'e ngue di nεqui ngue gui pahma Oja. 16 Dami ja ndummaí gui mpefi ngue gui mmamhmu ra hya. Porque yø pa dí 'buhma, xandøngu ra nts'o i ja. 17 Janangue nuyá, 'yo gyø 'yammaihma. Nu'a te rá pähä ma Hmuhma Jesucristo, dami ja ndummaí ngue da dini xanho ni mmaihma hanja ra hya, n'namhma ngue gue'a gui 'yøthma'a. 18 Para ngue gui m'mamma pähäma, 'yo gadi unni mmaihma ra n'iti. Porque ra n'iti xants'o te øt'ahma'a. A nuyá, go dami unni mmaihma'a ra Espíritu Santo ngue da gue'a da xän'nahma te ja ngue gui 'yøthma'a. 19 N'na ngu n'na'ahma, nu'mø gui yahma, nu'ua yø hya mazihotho nt'ot'i p'ua ja yø salmo, gue'ua dami nxihma'ua, 'nε'ua yø hya nt'ot'i p'ua ja yø alabansa. Dami ja mammadihma'a ra Hmu Jesucristo p'ua ja ni mmaihma. Gui 'yεspahma conyø salmo 'nε conyø alabansa gui turpahma. 20 Rángue gui εc'εihma ma Hmuhma Jesucristo, nuna Oja ma Papähma da 'yø'mø gä zohma. Janangue nuyá, zant'a gui ja mammadihma ya ngue'a te gä ra nho ørcahma.

21 A nuyá, ngue gui nnu mansuhma Oja, dami mfäts'i n'na ngu n'na'ahma ya.

22 Ague gyø xisuh, dami 'yεc'ei ni damme 'mø nzo'ah. Porque gue'a di manda ra Hmu Jesucristo'a. 23 Porque ra n'yohu i 'bet'o'a ngue di manda rá xisu, tengutho ra Cristo i 'bet'o'a ngue di manda yø 'yεc'ei. Nu'a ra Cristo bi yanyø 'yεc'ei, gue'a 'bet'o'a ya, tengutho rá ya ra ja'i, 'bet'o' ngue di mandabi rá do'yo. 24 A nuya yø 'yεc'ei i øt'e te di manda ra Cristo. Xquet'a njarbutho yø xisu ya, da 'yøt'e te gä di 'bεpyø damme.

25 Ague n'yø'ah, dami mahni xisuh, tengutho ra Cristo di mahyø ja'i bi 'yεc'ei, asta bi du ngue bi yani. 26 Nguna bi 'yørpabi yø 'yεc'ei para ngue di zo rá 'ye Oja. Co nuna ra hya bi 'yεc'ei yø ja'i bi hojpa yø ts'oqui. Bi nxixya p'uya ngue ya bi hyep'u ra nts'o. 27 I nne ngue nu'mø bá ep'u mahøn'a ra Cristo, gätho yø 'yεc'ei da 'yεspi, porque ya hin tema nts'o da dinnbi.

28 A nu yø n'yohu i jatho ngue di mahyø xisu. Tengutho ga mmährá do'yo, di jarbu rá xisu. Porque nu ra n'yohu di mahrá xisu, i øtrá güenda ra n'yohu ngue rá do'yose di mađi. 29 'Ne hinjo'o n'na ra ja'i ngue di sahrá do'yo, sinoque fährá do'yo ra ja'i 'ne pepi. Njarbutho'a te ørcahu ra Cristo ya, fäcju 'ne i pejpahu. 30 Porque ra Cristo, i nnøpe ngue rá do'yogahu. 31 N'tot'i p'u ja ra Maça Libro ngue εna: "Nu'mø bi nthatra n'yohu, ra n'yohu p'uya sop'u rá papá 'nehra mamá ngue 'buhmi rá xisu. Nuya yo nc'ei ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque εntho n'na nc'eiho", εna hya. 32 Nuna ra hya na, mazihotho hma te nne da ma. Porque ga mbøni ngue ra Cristo ya yø n'youi yø 'yεc'ei 'ne gue'u yø 'yεc'ei nnøpe ngue rá do'yo. 33 Pe xquet'a i nne da ma ngue n'na ngu n'na yø n'yohu jatho di mahyø xisu. Tengutho ga nne ngue di ma mamadi, di jarbutho rá xisu ya di mađi. A nu ra xisu p'uya, i jatho ngue da nu mansu rá damme.

6

1 Ague gyø basih, nu'mø bi zo'a ni papá oque ni mamá, dami 'yεc'ei te xi'ah. Porque gue'a jatho ngue da 'yøtyø basi ya εc'ei ra Cristo'a. 2 Guehna rá maditho ra

hya mmamp'u ja rá ley Oja na, ngue nu ra ja'i da 'yøt'e te xi Oja, da dinnbabi rá njapi Oja. Guehna ra hya naya ngue εna: "Dami su ni papá, dami su ni mamá. 3 Nu ra ja'i da 'yøtya yø hya ya, ya'atho ra pa di m'mucua ja ra häi, 'ne di m'mamma pähä", εna hya.

4 A nu yø n'yohu conyø xisu, ngue ya 'buhyø basi, 'yo di honnbi ha di mbøcue yø basi. Sinoque di tede xanho, da badi ngue da zammj. 'Ne da xännba yø basi ngue da 'yεc'ei ra Cristo.

5 Ague gyø hmiquih, dami 'yεc'ei ni hmu gadi mpehm uua ja ra häi. Majuanj ngue ni mmaj gdi 'yørpabi masu ni hmuh. Ni mmaj gdi 'yøtra 'befi gui pehm, gui 'yø'ni güendahu ngue tengutho 'mø gdi ørpahu rá 'befi ra Cristo. 6 Gui hyumbabi 'mø gadi mpehm. 'Yo gui nnehu ngue høn'mø nnu ni hmu gui humbah, sinoque gui 'yøt'e ngue yø mefi'ah ra Cristo. Co gätho ni mmaj gdi 'yørpahu'a te rá pähä Oja. 7 Nu'mø ja te gui pehm, con n'na ra pähä gdi 'yøthu ra 'befi. Gui 'yø'ni güenda ngue ra Cristo gui ørpahu rá 'befi, hingue masque gui 'yemhu ngue ra ja'itho gui ørpahu rá 'befi. 8 Porque ya gui pahmu ngue nu'a ra Hmu Jesucristo, nu'a te ra nho xa 'yøt'e n'na ngu n'na ra ja'i, gue'a rá nzäbi ra ja'i di un'na. Nu'mø 'bührá hmu oque hinjo'o rá hmu n'na ra ja'i, nu te ra nho xa 'yøt'e, gue'a rá nzäbi di t'un'na.

9 Ague gyø hmuh, dami 'yørpabi ra nho ni mefi gui sihu. 'Yo gadi pihmu yø mefi. Dami bemhu na ra hya ja ua. Ngu'u yø hmu ua ja ra ximhäi, ngu'u yø hmiqui, n'nat'a ni Hmuh bí 'bu mahεts'i. A nu'a p'uya, hingui huantho yø ja'i ørpa masu'a.

10 Ague ma zi cu'ah, dami zajni mmaih conna ts'edi di 'da'a ma Hmuh. Porque hønt'a tate ja rá ts'edi'a. 11 Nuna ra hya di 'da'ahu Oja ngue gdi mfähmu, dami 'yøthu ngue tengutho 'mø da m'mant'i'ahu na ra hya na. Janangue da zä gui täjpa hu rá hya ra zithu nu'a nne da hyäcju. 12 Porque nuna ra tunhni di øthu ya, hinga gue'u ma mmic'ei dadi ndunhu, sinoque nu'u dadi ndunhu ya, gue'u yø ts'onthi ja yø ts'edi ngue di manda ra nts'o ja ua ja ra ximhäi.

I 'yo maya ndap'u bi zä. ¹³ Janangue di ndu xanho ni n'yomfenihua ya co nuna ra hya di 'da'ahua Oja, guehna gdi täcju ra nts'o na. Nu'mø da 'yehra ora ngue gui nthehua n'na ra hya xants'o, 'yo di dap'ahua. Nu'mø ngue gá 'yøthua na ra hya naya, ya du xanho ni n'yomfenihua 'mø.

¹⁴ Nu ra soldado 'mø ngue ya xa nsä ngue da ma ra tunhni, ya xa dutra ngat'i, ya ha ra njudi di nyani, 'ne he rá he ngue ra t'egui. Dami njathua p'uya ngue gdi nyamhuma na ra hya majuaní. Nu'a te xanho, gä gue'a gui 'yøthua'a. ¹⁵ Nu ra soldado 'mø ja ngue ha da ma, ya xa nsä, hinha ga hychyø 'boxthi. Dami njathua p'uya, gui ja ndummai ngue gui mma guá mamhuma ra hoga 'da'yo hya. Guá xihua ra hya yø ja'i ngue ha di zä di nhojpauí Oja. ¹⁶ Nu ra soldado ha rá njudi. Nu'ua yø nsä n'youi ra sibi bi enyø nsaiui hingui thot'i. Gui njathua p'uya co nu'a ni nt'ec'eihua i ja, ya hinda zä da dap'ahua ra zithu. ¹⁷ Gui 'yøt'e tengutho 'mø gdi hushua ra fai t'egui, hinte da thot'i. Dami njathua p'uya, n'nat'a beni ngue ya bi nyanni tehua. Nuna rá hya Oja di 'da'ahua ra Espiritu Santo, guehna gui nnøpa juaihua na, ngue gdi taphua ra hya yø ja'i.

¹⁸ 'Yo di cohni mmaihua, mat'Ojahua hangu ra pa. 'Yäphua Oja'a te gäma hya di ben'nahua ra Espiritu Santo gui 'yäphua. Gätho yø ja'i ya o rá 'ye Oja dami marpahua Oja yø ja'i, 'yogui säyathohua. ¹⁹ Xquet'a 'necä dami marcahua Oja n'namhuma ngue Oja di 'dacra hya ga mma. Nup'ua ha ga mmanna hya, ga ha ra ts'edi ngue ga mmanna hya. Nuna ra hoga 'da'yo hya, hinga su ga xicä yø ja'i hanja na ra hya na. Porque hingui pahyø ja'i na ra hya na. ²⁰ Oja bi 'yexqui ngue drá representantegui ngue ga mmangä na ra hoga 'da'yo hya na. A nuyá, ngue dí mmangä na ra hya na, ya dí ofadi. Janangue dami marcahua Oja n'namhuma ngue nuna ra hya ni 'yehma xi ga mma, da zä ga ha ra ts'edi ga mma xanho ra hya.

²¹ Nuna ma zi cuhua ra Tíquico, xquet'a emmei di mpefi ngue ørpabi rá 'befi ra Hmu. Nu'mø bi map'ua naya, go da xi'ahua te dadi jagä na. 'Ne da xi'ahua te dí øt'ä ua. ²² Nuna ra Tíquico dí et'ä p'ua na ngue da ma di

zengua'ahua. 'Ne daní xi'ahua te dadi ja. Nuna ra hya da xi'ahua p'uya, di hatra ts'edi ni mmaihua na.

²³ Dí nnegä ya ngue nuna Oja ma Papáhua co 'nehna ma Hmuhua Jesucristo di darpabi yø nt'ec'eí to gätho ya ja yø nt'ec'eí, 'yo dadi njunt'i, sinoque di mahyø mmic'eíui n'na ngu n'na. ²⁴ Oja di japi te'o gätho ngue yø mmái gui ma'a ma Hmuhua Jesucristo. Da ngut'atho.

Filipenses

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Filipos.

¹ Nugä drá Pablo, conná Timoteo, yø mεfigä'be ra Jesucristo. Nu'ua yø mamhya p'ua ja ra hnini Filipos, da gue'ua yø n'yohua ja yø cargo p'ua ja ra nija, gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yε Oja ngue ya εc'εi ra Jesucristo, gä dadi zεngua'be. ² Dí nnegä'be ngue nuná Oja mā Papáhu co 'nεhna mā Hmuhua Jesucristo di jap'ahua 'nε da hyut'a ni mmaihua.

³ N'na ndi ngu n'na ndi ga mbεn'ahua, dadi ja mammadigä Oja conná ngue'ahua. ⁴ Nu'mø dá mat'ahua Oja, janjuani dadi johya. ⁵ Porque dí mbεn'ahua ngue nu'mø mambá fadi gá 'yεc'εihua ra hya, gá fäxcahua mεnte dadi 'yongä ra hoga 'da'yo hya. 'Nε asta guetya guí fäxcathohua. ⁶ Asta gue'mø gambá fadi gá 'yεc'εihua ra Jesucristo ya, bi 'yøt'ahua ra nho Oja. 'Nε man'na di 'yøt'e ngue gui commanhohua. 'Nε dí padí ngue go gue'a da 'yøt'e ngue gui pømmanhohua 'mø ra pa da εp'ua ra Jesucristo'a. ⁷ Ni 'yup'ua ngue εmmεi di mbεn'ahua, porque gäthogahua, bi 'yøtra mate Oja ngue bi 'dacju ra 'befi ngue dadi 'yonnbahua rá hya. A nuyá, gue'mø dí ofädi, ogue dí 'bucä p'ua ja ra ts'ut'abi, dí tøxä nā ra hoga 'da'yo hya, 'nε dadi ja majuani ngue majuani na. ⁸ Nuná Oja i padí ngue janjuani dadi madí gätho'ahua tengutho guí mā'ahua ra Jesucristo.

⁹ Nu'mø dí mmat'Ojagä, dí äpi ngue nu'a te gni mmahmua, man'na man'na gdí mmahmua. 'Nε dí äpi ngue da xoc'a ni n'yomfεnihua ngue da dini xanho ni mmaihua hanja ra hya. ¹⁰ Dí nnegä ngue guí padí gui huanhna ndana ra nho i ja ngue gui 'yøthua. Janangue nu'a ra pa da εp'ua ra Cristo, ya hinte mantso da thin'nahua. ¹¹ 'Nε hont'a ra Jesucristo da zä da 'yøt'e ngue gä ra nho gdí n'yohua. Nu'mø bi nu yø ja'i ngue guí 'yohua xanho, ya da 'yεspabi Oja yø ja'i.

¹² Ague mā zi cu'ahua, dí nnegä ngue guí pahmua ngue nu'a te gä dá thocä, εnā gue gue'a man'na i fahra hoga 'da'yo hya'a. ¹³ A nuyá, gätho yø soldado 'bucua ja ra palacio, 'nε gätho ya mi'da yø ja'i 'bucua, ya padí ngue dí ofädigä ngue dí εc'εi ra Cristo. ¹⁴ Nu'mø mi hnu ngue ya dí ofädigä, xangu mā cūhua bi hya ra ts'edi, himbi nsu da mambrá hoga 'da'yo hya Oja. I padí ngue hingui hegahua'a ra Hmu.

¹⁵ A nuyá, nu'ua to mmanna Cristo ya, 'bu i'da ngue di seyagui, i nne da 'yengahai. Pe mi'da p'uya, conná pähātho ga mmanna Cristo. ¹⁶ A nu'ua di seyagui, i mmanna hya ngue di nu manhose yø ja'i, 'nε himma juani ngue yø mmui ga manna hya. Porque embi ngue da du mā mmwigä 'mø ga padí ngue gä tenyø ja'i'a ra hya mman'ua. ¹⁷ Mi'da p'uya, ga mmanna Cristo ngue di maqui. I padí ngue dí 'bui ngue ga tøxä ra hoga 'da'yo hya ua ja ra ts'ut'abi.

¹⁸ Pe hinte ja'a, gue'mø gue yø mmui ga manna Cristo yø ja'i, ogue hin'na. Pe squerangue i hmanna Cristo, guehna nná johyagä naya. 'Nε man'natho dadi johya. ¹⁹ Porque dí padí ngue ga pømmanhogä ua ja ra fädi ngue guí mmarchua Oja, 'nε fäxcä ra Espiritu Santo bá penhna Jesucristo. ²⁰ A nuguí, nu'mø ga su ga mmanna hya ngue ra Cristo, ya ra 'be'isātho te dí øt'ä 'mø. Hante gue ga hā ra ts'edi ga mmanna hya hangū ra pa, hingue masque ga su ngue dí ofädi. Ogue ga pongui, ogue da thogui, hindi mportagä'a. Nuguí dadi ja ndummui dí honnbi ha di hnu manho ra Cristo. ²¹ A nuyá, dí nne ngue ya gdä 'bu'a ngue ga ørpabi rá pähä ra Cristo. A nu'mø dá tu, ya man'na mā datho ra nho ga nthε'be. ²² Nu'mø ga sigue ga m'mucua ja ra ximhai, da zä ga tapä mi'da yø ja'i ngue da 'yεc'εi ra Cristo. Janangue nuya hindi padí ndana gue'a εxa ja ts'editho ga øtya. ¿Ua nuhma xanho ngue ga sigue ga m'mui, ua gue xanho ngue ga tu? ²³ Nuya hindi padí ndana εxa ja ts'editho ya yoho yø hya ya. Nup'ua nná bεngä, man'na xanho ngue ga tu, ya gani m'mu'be ra Cristo p'uya. A nuguí, dí nnu manho ngue ga tu. ²⁴ Pe co nu'ahua, ya xanho ngue dí 'bui. ²⁵ Janangue'a dí haxa njuani ngue ga sigue

ga m'mai, n'namhᵐa ga ha'ahᵐa ra ts'edi ngue di ndᵐa ni nt'εc'εihᵐa. 'Nε man'na di nja'ahᵐa mpähä porque man'na di ndᵐa ni nt'εc'εihᵐa i ja. ²⁶ Nu'mø ga nuᵐa mahøn'a p'uya, ya man'natho gadi ja mammadihᵐa ra Jesucristo conná nguecä.

²⁷ Guí ja ndummai gui 'yøthᵐa yø hya mmaná hoga 'da'yo hya ra Cristo. Dami 'yøt'e te dí xi'ahᵐa, gue'mø ga mmagä p'ua ga ma nu'ahᵐa, oque hin'na. Pe dí nne ga øde ngue guí haᵐa ra ts'edi 'nε 'da'igu guí mmamhᵐa. 'Nε guí honi ha gdi japhᵐa ngue di nthā'a ra hoga 'da'yo hya ngue'a ra nt'εc'εi ja'ahᵐa. ²⁸ Nu'mø di pi'ahᵐa ya yø ja'i sᵐhra hoga 'da'yo hya, 'yo sä guí sᵐhᵐa. Porque nuyá, nu te øt'e, gue'a ra hmεya'a ngue di m'medi. Pe nu'ahᵐa p'uya, nu te guí øthᵐa, gue'a ra hmεya'a ngue di nyanni tehᵐa. Porque guehna Oja fäxahᵐa. ²⁹ Nuna Oja bi 'da'ahᵐa rá mate, hinga høntho ngue gui 'yεc'εihᵐa ra Cristo, sinoque xquet'a ja ngue gui sähᵐa ra n'ua ngue gui εc'εihᵐa na. ³⁰ A nuyá, ma ga homhᵐa ha di nthahra hya ya. Ya guí nuhᵐa te dá øt'ä m'met'o, 'nε ya guí øhmᵐa ngue dadi sigue dí honi ha nná japi ngue di nthahra hya.

2

¹ Di ha'ahᵐa ra ts'edi na ra Cristo. Nu'a gui ma'ahᵐa, gue'a di hoc'a ni mmaihᵐa'a. Nu'a ra Espiritu Santo guí n'yohᵐa ya. Ya ja ni yemmaihᵐa ya, 'nε ya ja ni nhuεcatehᵐa ya. ² Pe man'na ga johyagä 'mø gui 'yøthᵐa ya yø hya dí xi'ahᵐa. Dami ne ngue 'darbᵐa di n'yo ni hyahᵐa. Gätho'ahᵐa 'da gdi mmathohᵐa, hinjon da bønᵐa ngue da n'nan'yo rá n'yomfēni. ³ 'Yo gadi 'yεxhᵐa, 'nε 'yo guí nne ngue go da nu manho'aschᵐa yø ja'i. Sinoque gui 'yøt'e tengutho 'mø hinte gadi muhᵐa. Gui 'yøthᵐa ngue tate xanho mi'da yø ja'i ngue'ahᵐa. ⁴ 'Yo guí øthᵐa ngue høn'aschᵐa gui timhᵐa ra nho. Dami 'yøthᵐa ngue 'nε hmi'da yø ja'i da dinna nho.

⁵ Dami 'yøthᵐa tengutho bi 'yøtra Jesucristo ngue hingui ts'ua bi 'yets'i. ⁶ Madague'a ngue Oja'a, pe bá sop'ua rá cargo mi ja ngue madi manda p'ua mahets'i. ⁷ Bi n'unᵐi bi nja'i. Bi gohi tengutho n'na ra hmiqᵐi. ⁸ Nu'mø mi m'mai ngue ra ja'i

p'uya, hingui ts'ua bi 'yets'i. Gä bi 'yutho'a te rá nt'edi Oja, asta bi n'unᵐi bi tho. Bi dup'ua ja ra pont'i, madague'a t'embᵐi ngue ra 'bε'isä ngue to da dup'ua ja ra pont'i. ⁹ Janangue nuna Oja bi japi ngue ma datho da hnu mansu. Bi japi ngue bi ntate, hin jomman'na ngue tengua. ¹⁰ I nnepe ngue nu'mø bi t'øde ngue hmambrá thuhu ra Jesús, Gä di ndantyøhmᵐa bi 'bᵐa mahets'i, 'nε'ua 'bucua ja ra häi, co 'nε'ua 'bup'ua ja ra nidu, Gä di ndantyøhmᵐa. ¹¹ Gätho da ma ngue ra Jesucristo, gue'a ra Hmu'a. 'Nε nu'mø t'εspabi ra Jesucristo, tengutho 'mø go di t'εspabi Oja, rá Papá.

¹² Ague ma zi cu'ahᵐa, nu'mø dambä m'macä p'ua gui 'buhᵐa, Gä 'yεc'εi te dá xi'ahᵐa. A nuyá, madague'a yaua dí bucä ya, pe ma datho dami 'yεc'εihᵐa na ra hya dí pen'nahᵐa ya. Ya bi nyanni tehᵐa. Janangue ma datho dami nu mansuhᵐa Oja ya. Dami ja ndummai gui hyoni ha di hnu manho'ahᵐa. ¹³ Nuna Oja, go di ben'nahᵐa na te ra nho ja ngue gui 'yøthᵐa na, 'nε da mäxahᵐa ngue da zä gui 'yøthᵐa'a te nne Oja ngue gui 'yøthᵐa.

¹⁴ Nu te ja ngue gui 'yøthᵐa, 'yøthᵐa co n'na ra pähä. 'Yo 'be guí εna ngue ra ts'edi t'øt'ahᵐa. ¹⁵ Janangue hin tema ts'oqui da thin'nahᵐa. Porque ya yø basi'ahᵐa Oja p'ua ha 'buhyø ja'i ngue yø ts'oc'εi 'nεhyø mmejmahya. Mahyonitho ngue di nεqui ngue n'nan'yo'ahᵐa ngue yø ts'oc'εi 'bucua ja ra ximhäi. ¹⁶ Dami xihᵐa yø ja'i ha di zä di nthēui ra 'da'yo te. A nu'mø bá εhra Cristo p'uya, da zä di nja ga mpähä conná ngue'ahᵐa. Porque ya hinga särbatho dá mpecä p'ua gui 'buhᵐa.

¹⁷ A nuyá, ya guí εc'εihᵐa ra Jesucristo, ya Gä unni mmaihᵐa Oja ya. Nu'a te gni johyahᵐa ya, xquet'a 'nεqui dadi johya, madague'a ya ja ngue da thogui co nuna ra hya dá xi'ahᵐa. ¹⁸ Pe dami johyahᵐa tengutho nná johyagä, 'yo tu ni mmaihᵐa 'mø dá tugä.

¹⁹ Da ne ra Hmu Jesús ngue ga penhnä p'ua ra Timoteo, da nu'ahᵐa. Nu'mø bá penc'a p'uya, ya ga johya 'mø dá padi te gadi jahᵐa. ²⁰ Porque hinjongui pønᵐi ngue di øt'e tengutho dí ør'be ra Timoteo ngue dí

hon'na'be ha gdi timhm̄a ra nho. ²¹ Nuya gätho mi'da 'b̄cua, yø 'b̄fise'a ni ma yø mm̄ai øt'e, hinga gue'a rá 'b̄fi ra Cristo ni ma yø mm̄ai ngue da 'yøt'e. ²² Guí pahm̄a ngue ra Timoteo di n̄equi ngue ha ra ts'edi fäxcagui ngue di mm̄am'be ra hoga 'da'yo hya. Tengutho n'na ra ts'unt'ü 'mø fäxrá papá p'ü ha di m̄p̄efi, njarbutho na. ²³ Dí nne ga p̄enhnä p'ü ra Timoteo, høntho ga padī tengü da gohma asunto. ²⁴ Da ne Oja ngue ya himm̄a ya'atho ga mm̄agä p'ü, ga ma nu'ah̄a.

²⁵ Nunā ra Epafrodito guá p̄enngah̄a ua ngue bá hanngagui ra m̄enyü dí honi, xquet'a 'n̄ehnā em̄m̄ei bi m̄äxqui ngue honi ha gdá japra hya. P̄e nuyá, dí enā ngue mahyonitho da map'ü ya. ²⁶ Porque mi zä mi badi ngue gá 'yøhm̄a ngue bi hȳenni, em̄m̄ei bi dü rá mm̄ai. Janangue nuyá, ya hingui nnu ra pa da map'ü ya, para ngue guí pahm̄a ngue ya bi zä. ²⁷ 'N̄e majuan̄i bi hȳenni, ya ja ngue xta ndü. P̄e conná nguehrá mate Oja himbi dü. Nu'mø ngue xta ndü, xøgue di ntimb̄a ma dümm̄igä p'üya. ²⁸ Janangue nuyā dí xøn̄ni ga p̄ennb̄aya, n'namhm̄a ngue man'na guí johyah̄a 'mø gá nuh̄a mahøn'a. Ya xquet'a da hyu ma mm̄igä p'üya ngue guí nnuh̄a ngue ya hinte di ja. ²⁹ Guí johyah̄a ngue guí nnuh̄a, porque gadi ncuh̄a ngue ra Cristo. Dam̄i nu mansuh̄a gätho yø ja'i te'o ga 'yo tengutho ga 'yo ra Epafrodito. ³⁰ Ya guí nnuh̄a, ya ja ngue xta ndü ngue ørpabi rá 'b̄fi ra Cristo ngue bi m̄äxcagui. Bi n'uni bi m'm̄a man'ü ngue bi 'yørcagui ra 'bäxte nunā himm̄i sä guí 'yørcah̄a.

3

¹ Ague mā zi cū'ah̄a, dam̄i johyah̄a rángue guí εc'eīh̄a mā Hm̄uh̄a Jesucristo. A nūgui, hinte ga 'bedi ngue nyondi ga xi'ah̄a nā ra hya dá cuatā ra s̄cua. Nunā ra hya nā, da 'yøt'ah̄a ra nho. ² Dam̄i mfähm̄a ngue'ü yø ts'oc'eī 'yop'ü hinn̄i 'yup'ü te øt'e. Guehya emb̄i ngue jatho da hm̄epyā yø 'yεc'eī ngue di njapra circuncisión. ³ A nūjū, nu'a mā hm̄epyah̄a, gue'a nnā thanneh̄a Oja co gätho mā mm̄ih̄a'a. Ya dadi johya ngue mā n'yoh̄a ra Jesucristo. Dí pahm̄a

ngue hinda zä ga honse ha gdá nyamhm̄a. ⁴ P̄e nu'mø to enā ngue da zä da hyonse ha di ma mahojpi, p̄e mā dathogä ngue gue'a nmi hongä'a. Porque man'natho mi p̄ømmanho te nmará 'yogä ngue mi'da. ⁵ Ja rá hyato mā pa dí 'b̄cä 'mø mi hm̄epyagä bi njacra circuncisión. Porque drá judiógä. Nunā mā mboxitagä, guehnā ra Benjamín. Drá judío 'mø mā mi, 'n̄e nu'a mā hya, guehnā ra hya ngue ra ebreo. Nu'a te nnā mangä'a te mm̄amp'ü ja ra ley cā yø judío, gue'a rá nt'εc'eī yø fariseo'a. ⁶ Ngue hinmi nnegä ngue da th̄ep'ü'a p'üya, nmi s̄cä'ü yø ja'i εc'eī ra Cristo. Nu'a ngue nmará øt'ä'a te ra hya mm̄amp'ü ja ra ley p'üya, hinjongui engui ngue hinga gue'a te dí øt'e. ⁷ P̄e nuyā te gätho nmi emb̄a ngue tate madi muui ngue'mø ga øt'e, nuyā dí ør'mā güenda ngue hinte di muui ya, porque ya dí εc'eī ra Cristo. ⁸ A nuyá, madague'a ngue nmi engä ngue tate di muui te xta øt'e, p̄e nuyā dí ør'mā güenda ngue hinte di muui ya. Porque nuyá, man'na tatetho di muui ngue dá pacä'a mā Hm̄u Jesucristo ya. A nuyá, nu te gätho nmi nnøxä m'met'o, dí engä p'ü'a ya ngue dí tennā Cristo. ⁹ Høndra Cristo dí nnøxä ya ngue bi yangui. Ya hinga gue'a ngue ga øt'ä'a te ra nho mm̄amp'ü ja ra ley cā yø judío ngue gdá nyanya. Sinoque bi hogagui mā ts'oqui Oja ngue dá εc'eī ra Cristo. Porque Oja di hojpi te'o ngue εc'eī'a. ¹⁰ A nu'a dí nnegä ya, ngue ga padī xanho ra Cristo. Dí nne di 'dacä'a rá ts'edi Oja bi 'yu'mø mi b̄ennate ra Cristo. Janangue tengutho ra Cristo ngue bi tho, xquet'a 'n̄equi dí em̄ma te ya, madague'a ngue ga tü. ¹¹ Dí nne ngue 'n̄equi ga b̄ennate 'mø bi b̄ennate yø ánima.

¹² Di 'b̄etho ga øt'a te gätho ja ngue gdá n'yogä. Hingue masque sä ga enā ngue ya hinte di 'bedi. A nuyá, dadi ja ndumm̄ai ngue xamhmatho ga s̄udi ga øt'ä'a te i zongagui ra Cristo ngue ga øt'e. ¹³ Ague mā zi cū'ah̄a, hind̄i nne ga m̄mā ngue ga enā ya gä xanho te nnā 'yo. P̄e hōnda n'na ra hya ja ngue ga øtya. Nu te xā thogui, ya da gop'ü'a ya. Nu ra pa di ma p'üya, ma ga ja ndumm̄ai ga øt'a te ja ngue ga øt'e. ¹⁴ Nu'mø bi zädi ngue gätho ga øt'a te i zongagui Oja

ngue ga øt'e, hinte di 'bedi, nup'u mahets'i di n'najhma nzäbi ngue ya ma n'yo'be ra Cristo.

¹⁵ Gäthogahü ngue ya bi dimma mmühü xanho hanja na ma nt'ec'ehü i ja, a nuyá, ma ga homhmü ya ngue man'na man'na di zä ga n'yo manhohü. Pe nu te'o ena ngue ya hinte di 'bedi, ena ngue ya ga øt'a te nnep'a Oja ngue da 'yøt'e, Oja da xojpa rá mmüi ra ja'i ngue da badi ngue hinga gue'a te øt'e.

¹⁶ Nu'a te gäma hya dí timhmü ya, gue'a ja ngue ga øthü'a.

¹⁷ Ague ma zi cu'ahü, para ngue gui padi te i ja ngue gdi n'yohü, tengutho gá nuhü ngue dí øt'ä, da gue'a gui 'yøthü'a ya. Ya gui nuhü te ga 'yo yø ja'i nuyá øt'e tengutho dí øt'ä. ¹⁸ Ya xangu yø nnidi xtá xi'ahü na ra hya honga mmangä ya. 'Ne conma guidä nná xi'ahü ngue 'yop'u xangu yø ja'i nu'u i mma ngue hinte di muui'a i du p'u ja ra pont'i ra Cristo. ¹⁹ Nu'a ja ngue da thoya yø ja'i ya, di m'medi. Guehya hinguí so yø mmüi Oja ya, sinoque hønt'a te yø pähäse so yø mmüi. Nu'mø bi 'yøtra nts'o ja ua ja ra ximhäi, gue emma gue di 'yextho, 'be xinguí pes'yø sä. ²⁰ Pe nuju, dyø mmenguhü p'u mahets'i. 'Ne dí tømhmü ngue ja di 'yep'u na ra Hmu Jesucristo ma Yantehü. ²¹ Nuná, di pärcä ma do'yohü porque nuyá hinguí nzaquigahü ya. Di japi ngue da gohi tengutho rá do'yo ngue maguesé. I ja rá ts'edi ngue nu te di manda di nja, gue'a di nja'a.

4

¹ Ague ma zimmadi cu'ahü, janjuani ngue dí nne ga nnu'ahü. Janjuani ngue dadi johya conná ngue'ahü. A nuyá, dí xi'ahü ngue 'yogui ehümü na ra Hmu Jesucristo.

² Nuná ra Evodia, conna Síntique, dí äpra mate ngue 'yo dadi nsüi, da 'yøt'e ngue di ncu ngue ec'ei ra Cristo. ³ A nu'i ma mmimmefiui, dí ä'i ra mate ngue gui nnu ha gdi japra hya di nxihya ma zi cühü yø xisu di nsüi. Nuyá yø xisu ya, guehya bi mäxcagui m'met'o p'u ha dá mangä ra hoga 'da'yo hya. 'Ne xquet'a bi mäxcagui ra Clemente con mi'da ma cu bi mäxqui ngue bi manna hya. Nu yø thuhu ya yø ja'i ya, i

nt'ot'i p'u ja ra libro nt'ot'i yø thuhu yø ja'i nuyá di nthüi ra 'da'yo te.

⁴ Zant'a dami johya ngue gui n'yohü ra Hmu Jesús. Dadi yopra hya dí xi'ahü, dami johyahü.

⁵ Nu'a te ra nho gni 'yohü, dami 'yuthü yø ja'i 'bup'u gui 'bühmü ngue gyø hoja'ihü. Nu'a ra Hmu, ya himma ya'atho da ecua'a.

⁶ Nu'mø ja te gui hemphü, 'yo di su ni mmühü. 'Yäphü Oja ngue da mäxahü 'mø te gui thohmü. 'Ne dami bëmhmü ngue xandøngu te ja ngue gdi ja mammadihü Oja. ⁷ Nu'mø gui 'yøthü na ra hya dí xi'ahü ya, Oja da hyut'a ni mmühü. Nu'a di hyu ni mmühü p'uya, ma datho ngue nthummü xandønho, hinga ngu'a ra hya ga ya yø ja'i ngue embi nthummü. Ya hinnü mantho te da zu ni mmühü ngue'mø ya gui n'yohü ra Jesucristo.

⁸ Ague ma zi cu'ahü, ya rá nzequitho na ra hya dí xi'ahü ya. Da zo ni mmühü ya yø hya majuanü. Guehya yø hya bá n'yoi ra respeto. Guehya yø hya njuantho ya. Guehya yø hya hin tema ts'omhya bá n'yoi. Guehya yø hya ngue mahotho da zo ni mmühü. ⁹ Nu'a ra hya dá xän'nahü, gue'a gui 'yøthü'a. Ya gui nuhü te dá øt'ä, da ngut'a gui 'yøthü ya. Nu'mø gui 'yøthü'a ya, Oja da hyut'a ni mmühü.

¹⁰ Dadi johyagä 'ne dadi ja mammadi Oja ngue ya gá benju mahøn'a 'ne gadi zecju te dí honi. Dí pacä ngue hin gadi pumbenijü, pe mam'met'o himmi säp'u gui zecju 'mø.

¹¹ Nugä hin dadi 'mø hinguí fäxchü. Dadi johyatho hønt'a ts'u te nná 'bui. ¹² Dí padi te nná tho 'mø dí hyoya, xindi pa 'mø ngue ja te ga si. Dadi johyatho 'mø dí niya, oque dí tu manthuhu. Ngutho dadi johya gue'mø mbonguitho oque hinguí ts'u te ga honi.

¹³ Hønt'a ts'u tengue ga thogui, hindi su, porque ra Cristo di hacra ts'edi.

¹⁴ Xanho te gui ørcahü ngue gui fäxchü 'mø te dí hongä. ¹⁵ Nu'ahü, gyø mmenguhü p'u ja ra hnini Filipos, nu'mø rá müdi dambá mangä ra hya p'u Macedonia ja ni häihü, ma thocä p'uya ngue danü mpagä man'na nguadi, hønt'atho gá fäxchü'a te dí honi. ¹⁶ Nu'mø tobe dambi 'butä p'u ja

ra hnini Tesalónica, nyo ndi, nhyu ndi gá pɛnngahɛ ra mɛnyu gá si 'mø hin'yɛ te gá honi. ¹⁷ Hinga hontho dadi johyagã ngue gadi 'dacjɛ te dí si, sinoque dadi johyagã ngue nu te guí ørcahɛ, gue'a man'na di nu manho'ahɛ Oja'a. ¹⁸ Nu'a te ra mɛnyu guá pɛnhnɛ ngue bá ha ra Epafrodito ngue bi 'daqui, nugã dá haní. A nuya mbonguitho te dí honya. Nuna ra mɛnyu na, cohi como tengutho ra bopo ɛsyø ja'i 'mø øtra 'bøt'e, mazi hotho ga yuni. 'Nɛ i nnu manho Oja. ¹⁹ Nu'a ma Ojahɛ, di mfäxte ngue di 'da'ahɛ te gá gadi 'bɛhmɛ. Porque hin'yɛ p'ɛ rá nzɛgui i ja rá njapi di unni to n'youi ra Jesucristo. ²⁰ Para zantho ga ɛspahɛ Oja ma Papáhɛ. Da ngut'atho.

²¹ Dí pɛnnbabi ra nzɛngua te'o gátho ya n'youi ra Jesucristo. Nuya ma cuhɛ 'bɛcua dí 'bɛi, xquet'a pɛn'nahɛ ra nzɛngua.

²² Gátho ya yø ja'i 'bɛcua ngue ya yø ja'i Oja di zɛngua'ahɛ. Da guehya 'da yø 'yɛc'ɛi 'bɛp'ɛ ja rá ngu ra dast'abi Roma pɛnhma nzaqui ra hya ngue di zɛngua'ahɛ.

²³ Nuna ma Hmuɛhɛ Jesucristo di japi gátho'ahɛ. Da ngut'a tho.

Colosenses

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Colosas.

¹ Nūgā drá Pablo, Oja bi 'yɛxqui ngue drá representantegä rā Jesucristo. Co 'nɛhna mā zi cūhū rā Timoteo ² dādi zɛnguagä 'be'ū to gātho ya o rá 'yɛ Oja rá m'mup'ū ja rā hnini Colosas. Gue'e mā zi cū'ahū ngue guí ɛc'ɛihū rā Jesucristo. Dí nne ngue nūnā Oja mā Papáhū di jap'ahū 'nɛ dā hyut'a ni mmāihū.

³ Nūnā Oja, guehna rá Papá mā Hmūhū Jesucristo. Guehna zant'a dādi ja māmādi 'mø dá mat'Oja conná ngue'ahū nā. ⁴ Porque dí øcā te ja ni nt'ɛc'ɛihū ngue rā Jesucristo. 'Nɛ dí øde ngue majuanī gādi māmū to gātho ya o rá 'yɛ Oja. ⁵ Xquet'a dādi ja māmādi Oja ngue'a te gā rā nho ya xpá nzānni di 'da'ahū p'ū mahɛts'i. Ya guí pahmū ngue Oja di 'da'ahū rā nho, porque guehna rā hyā n'yoi rā hoga 'da'yo hyā bi si'ahū nā. A nūnā rā hyā bi si'ahū, majuanī nā. ⁶ Pɛ hinga høn'athohū bi si'ahū nā rā hyā nā, sinoque mā'yoni rā hyā ndap'ū bi zā rá ngūni nximhāi. A nuyá, ndap'ū bi zā, man'na man'na ni 'yɛc'ɛitho rā hyā yø ja'i. 'Nɛ man'na ni xohyø n'yomfɛni yø ja'i ndana rā nho dá n'yo. Porque nuyá, ndap'ū bi zā njap'ū tengutho'a te bi njap'ū guí 'būhmū astā guehyø pa xcā 'yøhmū nā rā hyā nā. Ja bá timp'ū ni mmāihū ngue majuanī ja rá mate Oja. ⁷ Nūnā mā zi cūhū rā Epafras bi xān'nahū nā rā hyā nā. Xquet'a ørpabi rá 'bɛfi rā Cristo tengutho dí øt'ā. Nūnā rā Epafras di mpɛfi xāho p'ū ha guí 'būhmū ngue mānā hyā, tengutho 'mø gdí 'būcā p'ū. ⁸ Nūnā rā Epafras, guehna bi xiqui hanja'a te øt'ahū rā Espiritu Santo ngue gādi mmāmū n'na ngu n'na'ahū.

⁹ Astā guehra pa xtá øcā nā rā hyā nāya, hīndi sāya dí mmat'Oja conná ngue'ahū. Dí äpā Oja ngue dā 'yøt'e ngue guí pahmū xāho'a te gā nne Oja guí 'yøthū. Dā xoc'a ni n'yomfɛni ngue man'na gdí pahmū'a

te rā nho ja ngue gdí n'yohū. ¹⁰ Porque dí nnegā ngue guí n'yohū tengutho nne Oja gdí n'yohū. Nū'mø ngu'a guí 'yøthū ya, nūnā Oja zant'a jampāhā conná ngue'ahū. Dí nnegā ya ngue nūnā te gā guí 'yøthū, gā dā gue'a te xāho guí 'yøthū. Dí nne ngue man'na man'na gdí mbɛnthū Oja. ¹¹ Nūnā Oja jase rá ts'edi, guehna dí äpi ngue di 'da'ahū rá ts'edi nūnā guí homhmū ngue dā zāp'ū guí sɛthū'a te gā rā n'ū guí thohmū. Zant'a guí johya thohū. ¹² Dí nne ngue guí ja māmādihū Oja, nūnā rá Papá rā Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue di tocagahū nā te gā di unnbū mahɛts'i'ū yø ja'i ya o rá 'yɛ. ¹³ Nūnā guehna bá jugahū p'ū ja rá ts'edi rā zithū mādi mandagahū nā. Bi 'yøt'e ngue go dá ɛc'ɛihū'a te rā hyā di mānda rá Ts'ant'ū Oja. Nūnā Oja ɛmmɛi di mā'a rá Ts'ant'ū. ¹⁴ 'Nɛ guehna rá Ts'ant'ū Oja bi gurcā mā ts'oquihū. Janāngue ya bi punngā mā ts'oquihū.

¹⁵ Nūnā Oja, hīnjongui nnu nā. Pɛ conná guehra Jesucristo ya fā Oja ya, porque 'da'igu'ū. Nūnā rā Jesucristo, guehna māguesɛ nā ngue'a te gātho i ja. ¹⁶ Conná guehra Jesucristo i ja ya yø cosa bi hogui, tengutho bi ja mahɛts'i 'nɛ'a te gā ja ua ja rā ximhāi. Guehya yø cosa dí nnuhū ngue ja, co 'nɛ'ū yø cosa ngue hīndi nnuhū. Conná ngue'a, 'bū'ū to ja yø ts'edi, 'nɛ 'bū'ū to t'ɛc'ɛi, 'nɛ 'bū'ū yø ts'ut'abi, 'nɛ 'bū'ū to gātho yø hmū. Porque rā Cristo go bá sānni te gātho ja'a, 'nɛ go gue'a di mānda gātho yø cosa'a. ¹⁷ Nūnā rā Cristo, ya mi 'bū'mø tobe hīmmi ja'a te ja ya. Pɛ nū te dí nnuhū ngue ja ya, go gue'a øt'a ya ngue di sigue jatho yø cosa i ja. ¹⁸ A nuyá, nūnā rā Cristo guehna 'bet'o nā ngue gātho yø 'yɛc'ɛi 'bai, tengutho rá ya rā ja'i, gue'a 'bet'o'a ngue di māndabi gā rá do'yo rā ja'i. A nūnā rā Cristo, guehna di unnā 'da'yo te'ū to gā ɛc'ɛi nā. 'Nɛ go 'bet'o nā ngue'ū to di bɛnnate p'ū ha dā nt'āgui. Janāngue nūnā rā Cristo, guehna māguesɛ nā ngue'a te gātho i ja. ¹⁹ Oja bi ne ngue tengutho'a, xquet'a njarbutho rā Cristo ya. ²⁰ Oja bi ne ngue connā Cristo dā zā di mpɛnhui Oja yø ja'i 'būcua ja rā hāi co 'nɛ'ū bi 'bū mahɛts'i. Di nhøjpai Oja rángue bi dū p'ū ja rā pont'i rā Cristo.

21 Nu'mø yø pa xa thogui, gmi nnu 'dan'yohu Oja p'u ja ni mmaih. Mani nsaih na, porque ga ra nts'o gmani n'yohu. Pe ya bi ne Oja ngue da n'amigohu ya. 22 Ra Cristo bi n'uni bi tho, n'namhma ngue di hoga ma ts'oquihu. Janangue nu'mø ya gdi 'buhmu p'u ja ra hmi ra da Oja, ya hin tema nts'o di nequi p'u ja ma mmaih. Ya hin tema hya da thinngha. 23 Pe jatho ga hahu ra ts'edi ngue di ndu ma nt'ec'ei i ja. 'Ne 'yo gui yobeni nguehna ra hoga 'da'yo hya bi si'ahu. 'Ne guehna ra hya i hma ga ra ngani nximhai na. Nugä drá Pablo xquet'a guehna ra hya di mmangä p'u 'buhyo ja'i naya.

24 A nuyá, dadi johyagä ngue di sägä ra n'u conná ngue'ahu. Porque ya di thocä ra n'u ja ngue ga thogui, tengutho ra Cristo bi zä ra n'u conná ngue'u yø ja'i bi 'yec'ei. 25 Nuna Oja bi 'dacä ra 'befi ngue ga faxahu co gätho mi'da yø 'yec'ei. Janangue nuyá, gä di mmangä'a te gäma hya n'yoi ra hya Oja. 26 Nuna ra hya di mmangä, himmi fa'mø yø pa xa thogui, asta ja nuya, ja bi fahya. A nu'u yø nyogui ja'i xa m'mai, himbi bahna ra hya na. Pe nuyá, nuna Oja bi japi ngue bi ba'u yø ja'i ya o rá 'ye ya. 27 Oja bi 'yøt'e ngue da fadi hangu gangu ra nho di unyø ja'i hingyø judío. Guehna ra hya naya ngue ya gui n'yohu ra Cristo. A nuyá, ngue ya gui n'yohu ra Cristo, ya tinni mmaih xandønho ngue majuaní di n'na'ahu ra nho p'u mahets'i.

28 Nuna ra Cristo di mmangähe. Dadi consejohe gätho yø ja'i. Di xänbähe ra hya gätho yø ja'i, n'namhma ngue da badi xanho hanja ra hya. Di nnegähe ngue nu'u yø ja'i ya n'yoi ra Cristo, gätho ra nho da n'yo n'namhma ngue da nu manho Oja. 29 Guehna ngue nná ho ma mmu dadi mpefi. Porque di hacra ts'edi ra Cristo ngue ga mpefi ga mmana hya.

2

1 Di nnegä gui pahmu ngue mathoguitho di hoga ma mmu di mmat'Oja conná ngue'ahu. 'Ne di mmat'Oja conná ngue'u yø 'yec'ei ra m'map'u ja ra hnini Laodicea.

'Ne di mmarpabi Oja gätho mi'da yø 'yec'ei hinjam'mø xa nnuguí. 2 Di nnegä ngue gui hatra ts'edi ni mmaih ngue xøgue da 'da'igu gui mma n'na ngu n'na'ahu. 'Ne di nnegä ngue hinguí nyobeni, gui pahmu xandønho hanja na ra Cristo. Nuna Oja, go øt'a ngue fadi xanho hanja'a ra Cristo. 3 Nuna ra Cristo, guesena da xoga ma n'yomfeni na ngue da dinma mmaih hanja na ra hya tate di muui.

4 Di xi'ahu na ra hya na, n'namhma ngue hinjonda hyar'ma hya'ahu. Porque 'buhyo ja'i ngue mahotho ga ngucyø hya mma ngue ga nhäte. 5 Nugä hinga 'dap'u di 'buhmu ya, pe høn'atho di mben'ahu. 'Ne hu ma mmuigä 'mø di øde ngue da xandønho ni n'yomfeni, porque gui hahu ra ts'edi gui ec'ei ra Cristo.

6 Nu'mø mambá fadi gá 'yec'ei ra Jesucristo, gá 'yøt'e ngue ni Hmu na. A nuyá, nuna ra Cristo gá 'yøt'e ngue ni Hmu, høn't'a zant'a da 'yo ni mmaih na ya. 7 Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui hyehmu p'u ra Cristo. Gá 'buhmu conná ngue'a. Di ndu ni nt'ec'ei co nuna ra hya bi san'nah. Gui ja ndummui gui ja mamadihu Oja.

8 Dami mfähmu xandønho. 'Yo toni ja'i dadi ts'on'na ni nt'ec'ei, sä da 'yena ngue da xän'nah yø hya ngue yø mfadis yø ja'i, 'ne hinda gue'a ra hya bi xännbate ra Cristo da xän'nah. Guehya yø hyäte ya, himma juani te i mma. Gue'a te yø mfadi yø ja'i ua ja ra ximhai i mmana. Gue'u yø hya xa nja manjam'mø i mma.

9 Ra Cristo bi hnu ngue bi nja'i na, pe hinte di 'bedi ngue ra ts'edi Oja. 10 Ya di n'yohu ra Cristo ya, ya hinte man'na di 'bedi. Guehna 'bet'o naya ngue'u to gätho ja yø ts'edi. 11 A nuyá, ngue ya ni n'yohu ra Cristo, ya bi mepya'ahu. Pe gue himma xøts'etho bi mepya'ahu tengutho øtyø judío. Sinoque nuna ra hmeppa bi ja'ahu, bi hycra nts'o mi ja ni n'yomfeni. 12 Nu'mø gmi nxixyahu, gá 'yø'ni güendahu ngue ya bi zep'u ra nts'o gmani n'yohu m'met'o. Gui øthu ra güenda ngue 'darbu bi t'ac'ahu ra Cristo. 'Ne gá 'yec'ei ngue ja ra ts'edi Oja ngue bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mi du. Gá 'yøthu ra güenda ngue 'dap'u

gá bennateh_u ra Cristo, gá pahm_u ngue ya ma'da'yo gá m'mahm_u mahøn'a. ¹³ A nu'mø man'na ra pa, gätho yø ja'i hingyø judío, ma hin'y_u ra 'da'yo te porque himmi pa'a rá 'yu Oja, gä ra nts'o manì n'yo. Pε nuyá, bi 'yøt'Oja ngue gá ntheh_u ra 'da'yo te conná nguehra Cristo. Nu'a te ma ts'oquih_u mi ja, ya gä bi punngah_u Oja. ¹⁴ Mi ja ma ts'oquih_u ngue xtá festhoh_u rá ley Oja. Pε nuná Oja, ya bi hoga ma ts'oquih_u ngue bi du p'ua ja ra pont'i ra Cristo. ¹⁵ Nu'mø mi du p'ua ja ra pont'i ra Cristo, bi 'yemba häi rá hya'a ra hm_u ua ja ra ximhäi, porque nu'ua mamá daxquibi, gä bi ma häi. Xøgue nhmìte ngue bi 'berpa yø sä porque bi dapi gätho.

¹⁶ Janangue nuya yø ja'i embi ngue hingui ho te gui sih_u, 'yo gui ec'ei_u te mmanya. 'Yo gui ec'ei_u mø da 'yembi ngue jatho gui suph_u ra ngo, oque gui suph_u ra t'usna, oque da 'yembi ngue jatho gui suph_u ra pa ngue ra ts'äya. ¹⁷ Nuya yø hya ya, guehya mi ja ts'editho ngue di nja hante ngue da ehra Cristo. Pε nuyá, ngue ya bá ehra Cristo, ya hin'na ya. ¹⁸ 'Yo gui ec'ei_u mø da 'yēn'ah_u ngue ra ts'oqui gui 'yøth_u mø hingui thanneh_u yø anxε Oja tengutho øt'ua. Embi ngue di 'yexra ja'i nu'a hingui nne da 'yøt'e tengutho ga 'yo'ua. 'Nε guehya yø ja'i mmanya ngue ja yø mfadi, εna ngue nnu yø cosa nu'ua hinjongui nnu. Pε di nequi ngue guehya yø ja'i di 'yets'i, porque εna ngue pasε, guehya yø ja'i hinte di muui te mmanya. ¹⁹ Guehya yø ja'i xa hyep'ua ra Cristo ya. Conque hønse ra Cristo 'bet'o ngue gätho yø 'yεc'ei. 'Nε guehna ra Cristo faxyø 'yεc'ei, porque gue'ua yø 'yεc'ei nnøpe ngue rá do'yo. 'Nε guehna di 'dacju ra ts'edi ngue ga n'yoh_u xanho na, tengutho nneclju Oja ngue gdá n'yoh_u.

²⁰ Dami 'yø'ni güendah_u ngue nu'mø mi du ra Cristo, xquet'a 'nε'ah_u ya gá tuh_u, ya bi zep'ua te yø ts'ännise yø ja'i ua ja ra ximhäi. Pε, çhanja ngue gui emhm_u ngue ni mantho ja ts'edi ya yø hya ya? Porque tobe gui nne gui siguetho gui 'yøth_u a te ga 'yo yø ja'i. ²¹ Nuya embi ngue hingui sä da ts'i 'da yø cosa. Em'mø bi nya: "Yo gui nne

ngue gui sä, asta 'yo gui thädi", i εna. ²² Pε gätho yø cosa i ja, xanho ngue da ts'i, 'nε nu'a te si ra ja'i, i thotho. Janangue nu'a te ra hya xänbata ya yø ja'i ya, yø hyasε. ²³ Majuanì ngue nuya yø ja'i mmanya yø hya ya, εna xøyø bamhya p'ua gui nequi. Porque εna ngue xänbata'a te ni 'yup'ua ngue di 'yøtyø ndanne yø ja'i. 'Nε xän'nah_u ngue gui 'yøt'e ngue hinte gadi muh_u. 'Nε xän'nah_u ngue gui sammi xandønho'a te rá pähä ni do'yoh_u. Pε hinte di muui ya yø hya mma, porque hingui hajpabi'a te rá ts'on'yomfēni jap'ua ja rá mmui ra ja'i.

3

¹ Dami 'yø'ni güendah_u ngue nu'mø mi bennate ra Cristo, xquet'a 'nε'ah_u ya gá bennateh_u. Janangue nu te gdí 'bahm_u ya, 'yø'ni güenda ngue tengutho 'mø ya gdí 'bahm_u p'ua mahets'i bí 'bahra Cristo ja rá n'yei Oja. ² Ma datho da zo ni mmah_u yø cosa bí ja mahets'i. Hinga gue'ua yø cosa ja ua ja ra häi gui 'yemph_u ngue ma datho di muui. ³ A nuyá, ngue gui n'yoh_u ra Cristo ya, ya hingui ja ngue gdí 'bahm_u tengutho gmani 'bahm_u m'met'o. Nuná ra Cristo, i n'youi na Oja rá Papá, 'nε guehna fät'a ni teh_u naya. ⁴ Nuná ra Cristo rá mmeti ma teh_u. Nu'mø bá ep'ua na, ya da hnu ngue tate ja rá ts'edi. 'Nε xquet'a 'nεclju da hnu ngue ya man'yoh_u na.

⁵ Janangue nuyá, nu'a te gä ra ts'on'yomfēni ja ua ja ra ximhäi, dami hyehm_u p'ua. 'Yo gui 'yots'om'mäih_u. 'Yo tema nts'o gui øth_u. 'Yo di so ni mmah_u ra nts'o. Nu te gui pesh_u, 'yo gui nneh_u ngue man'na man'na di nxandi. Porque nuya yø ja'i ngue njap'ua, gue'a te pets'i thanne, hinga gue'a Oja ni ma yø mmui ngue thanne. ⁶ Nuya yø ja'i njap'ua, guehya fεspatho rá hya Oja ya. Janangue guehya da japra castigo Oja ya. ⁷ Da gue'ah_u mø yø pa xa thogui, xquet'a xcá njah_u p'uya ngue gmi fεspathoh_u rá hya Oja.

⁸ Pε nu ra pa ja p'uya, dami hyehm_u p'ua gätho ya yø hya ga xi'ah_u ya: 'yo gyø cueh_u, 'yo hønra njunt'i gui nneh_u, 'yo gyø zateh_u, 'yo gyø nequisih_u, 'yo gyø ya mant's'oh_u,

⁹ 'yo gadi nhyät'i n'na ngu n'na'ah. Nu'a te gmani n'yoh m'met'o, ya bi mpädi. ¹⁰ A nuyá, ya bi gom'da'yo ni n'yomfēnih ya. A nuna Oja, da zä da 'yot'e ngue man'na man'na gdí pahm na. 'Nε da 'yot'e ngue nu'a te nne Oja gdí n'yoh, hont'a hont'a da zo ni mmah'a. ¹¹ A nuyá, ya hīndi mporta ngue'mø ra judío ogue hīngra judío ya, mhmēpya ogue hīnga mhmēpya ra ja'i ya, ra 'dan'yo ja'i ogue ra ja'i hīn'y ra mfađi, 'bahrá hmu ogue hīnjo'o ra hmu. A nuyá, nuna mā datho ngue di mporta ya, guehna ngue da t'εc'ei ra Cristo. Porque ra Cristo, guehna n'youi gātho yø ja'i εc'ei na.

¹² Nuna Oja di mā'ah n'ε bá huan'nah ngue guí soh rá 'yε. O gadi 'yεxh ya, sinoque di nja ni nhuεcateh. Di nja ni yemmah. Dami 'yørpa ra nho ni mmic'ei. Nu'mø te si'ah, dami seth. ¹³ Dami seti te gadi n'yørpe n'na ngu n'na'ah. Nu'mø ja te gni njunth, dami mpunnbi n'na ngu n'na'ah. Tengutho ra Cristo bi pun'nah, dami njath p'ya ngue guí mpunnbah. ¹⁴ Nuna mā datho i ja ngue guí 'yøth ya, guehna ngue guí mahni mmic'eiui n'na ngu n'na'ah. Gue'a di zä guí 'yøth'a te gä dadi 'bep'ah guí 'yøth'a p'ya. ¹⁵ Nuna Oja, bi 'yot'e ngue xøgue εntho n'na nc'eiho ja gātho yø 'yεc'ei. 'Nε bi zon'nah Oja ngue hīngui nnu 'dan'yo n'na ngu n'na'ah. A nuyá, guí ja ndummah ngue mamī ts'omhm na ra hya i zon'nah Oja. Zant'a guí ja mammadih Oja.

¹⁶ Nuna rá hya ra Cristo hōnna da 'yo ni mmah xandōho na. Nu'mø guí xānbateh ra hya, dami padī ha gdi japh ra hya guí mmahm. Dami ja mammadih Oja co gātho ni mmah mēnte guí turpah yø salmo 'nēhyø alabansa. ¹⁷ Nu'mø ja te guí øth, ogue ha guí yathoh, dami 'yøth para ngue di t'εspabi mā Hmu Jesucristo. Rāngue guí εc'ei ra Cristo, nuna Oja mā Papáh da 'yø'mø gā zohm. Janāngue nuyá, guí ja mammadih Oja ya ngue'a te gä ørch.

¹⁸ Ague gyø xisuh, dami 'yεc'ei ni dammeh. Guehna rá nsāui da 'yot'e te'o ngue ya εc'ei ra Hmu Jesús.

¹⁹ Ague n'yø'ah, dami mahni xisuh. Mahotho gdí zohm, 'yo hōndra sai guí nneh.

²⁰ Ague gyø basih, nu'mø nzo'i ni papá ogue ni mamá, dami 'yεc'ei. Porque gue'a di ho ra Hmu Jesús ngue guí 'yøhm ra hya 'mø ts'o'ah.

²¹ Ague gyø papáh, nu'mø guí nzohni basih, dami hyonbi ha hīndi mbøcε ni basih, n'namhma ngue hīnda gohyø mmāi.

²² Ague gyø hmiqūih, dami 'yot'e te gä di 'bep'a ni hmu guí 'yøth. 'Yo guí øth tengutho øtyø ja'i ngue hōn'mø nnu yø hmu di mpefi, hōntho nne ngue da hnu manho. Rāngue guí nnu mansuh Oja, nu te guí pehm, co gātho ni mmāi gdí 'yøth ra 'befi.

²³ Nu'mø ja te guí pehm, dami ne ngue co n'na ra pāhātho gdí 'yøth ra 'befi. Guí 'yø'ni güendah ngue tengutho 'mø gdí ørpah rá 'befi ra Hmu Jesús. Hīngue masque guí 'yεhm ngue ra ja'itho guí ørpah rá 'befi.

²⁴ Ya guí pahm ngue nuna mā Hmu Jesucristo go da gut'ah na co nu'a te gä ra nho di 'da'ah m'mεfa. Porque guehna mā Hmu Jesucristo di mandagah ya. ²⁵ Pε nu ra ja'i xants'o te øt'e, ra castigo rá njut'i. Porque gātho yø ja'i, nu te gä xa 'yot'e, gue'a ra njut'i di nja'a.

4

¹ Ague gyø hmu, nu'a ni 'yup' guí 'yørpa ni hmiqūih, gue'a guí 'yøth'a, 'yo mathoguiho gadi umhm. Dami pahm ngue xquet'a bi 'bahni hmu mahets'i 'nε nnutho te guí ørpa ni hmiqūih.

² Guí hya ra ts'edi ngue njandyatho guí mat'Ojah. Hīnha rá nzeui guí ja mammadih Oja. ³ Nu'mø gā mat'Ojah, xquet'a 'nεcā dami marchah Oja, n'namhma ngue nuna Oja da nu ha di japi hap da zä gā mmangä na ra hya na. Porque yø ja'i tobe hīngui padī hanja'a ra hya ngue ra Cristo. A nuyá, ya dí ofādi guehna ra hya dí mmangä.

⁴ Dami marchah Oja n'namhma ngue Oja da xāngui ha gdā japra hya gā mma. Porque nu'mø dá mangä na ra hya na, mahyonitho ngue da 'yo ni 'yu ra hya.

⁵ Nup'u 'buhyo ja'i hingyø 'yɛc'ei, dami mportahxanho. 'Nɛ dami hyoni ha gdi xihmra ra hya yø ja'i. 'Yo gadi 'bɛthra ra ora. ⁶ Nup'u haru gui yah, dami neh ngue gä ra hoga hya gdi nyah, mahotho da nt'øde ra hya gdi nyah. I jatho ngue ya gdi padi ha gdi japhra ra hya gui xihmra n'na ngu n'na yø ja'i.

⁷ Nunā mā zi cūhā rā Tíquico hinguī hɛgagui, i fäxqui xanho. Porque 'dap'u dī 'yo'be ngue dī ørpa'be rá 'bɛfi rā Hmu Jesús. Nu te dī øt'ä ua ya, go danī xi'ahā p'u nā rā Tíquico 'mø bi map'u. ⁸ Guehnā nnä et'ä p'u ha gui 'buhmā nāya, para ngue gui pahmā te dī øt'ähe ua. Go da hyut'a ni mmuihā nā. ⁹ Da mē nā mā zi cūhā rā Onésimo, xquet'a 'nehnā hinguī hɛhra hya nā. Guehnā n'na nc'ei ni mmenguhā nā. Nūya p'uya, go da xi'ahā temā hya ja ua ya.

¹⁰ Nunā rā Aristarco 'daua dī ofädigä'be, di zengua'ahā. Da guehnā rā Marco rá primo rā Bernabé, xquet'a di zengua'ahā. Ya xtá pɛn'nahā p'u rā hya ngue nunā rā Marco 'mø bi zømp'u gui 'buhmā, dami umhnā xanho rā ts'äya. ¹¹ Xquet'a di zengua'ahā nā rā Jesús i Justo. Nu gätho yø judío ngue ya ɛc'ei rā Jesucristo ua ja rā hnini, høndya hyu nc'ei pøni ngue nne da mǎxqui ngue rá 'bɛfi Oja ya. Anuyá, guehya hurcagui mā mmuigä ya.

¹² Nunā rā Epafra ni mmenguhā xquet'a di zengua'ahā nā. Pɛ xquet'a ørpabi rá 'bɛfi rā Cristo nā. Nu'mø ngue bi mat'Oja nā, janjuani ngue aprā mate Oja connā ngue'ahā. Nnepe ngue di ndu xanho ni nt'ɛc'ei hā, n'namhmā ngue gui ja ndummāi gui 'yøthā gätho'a te rá pähā Oja, hinte di m'medi. ¹³ Nunā rā Epafra, dadi jagä majuani ngue mathoguitho ho rá mmāi ngue mmat'Oja connā ngue'ahā nā, dague'u yø ja'i rá m'map'u ja rā hnini Laodicea, co 'nɛ'u rá m'map'u ja rā hnini Hierápolis. Gä mmarpabi Oja. ¹⁴ Xquet'a di zengua'ahā nā mā zi cūhā rā Lucas, nunā rā médico. 'Nehnā mā zi cūhā rā Demas, xquet'a di zengua'ahā.

¹⁵ Nūgä drā Pablo, dī pɛnnbabi rā nzengua'u mā zi cūhā rá m'map'u ja rā hnini Laodicea. Xquet'a dadi zengua'a rā

Ninfas co 'nɛ'u yø 'yɛc'ei dī mpeti p'u ja rá ngu nā p'uya.

¹⁶ Nu'mø ya bi hnu nā rā carta ja ua p'u gui 'buhmā, dami thocjā rā carta, di map'u ha di mpeti yø 'yɛc'ei p'u ja rā hnini Laodicea ngue da hnu. Xquet'a nunā rā carta gā pɛnnbagä'u yø mmɛngu Laodicea, xquet'a di thoqui, di map'u gui 'buhmā ngue gui nnuhā temā hya nt'ot'i. ¹⁷ Nunā rā hya ja ua, dami xihmā zi cūhā rā Arquipo, gui 'yɛmbi: "Dami 'yøt'e gätho'a te rá 'bɛfi bi 'da'i rā Hmu Jesús, 'yo te dadi 'bedi", gui 'yɛmbi.

¹⁸ Nūgä drā Pablo, nunā rā nzengua ja ua dá otra letra con mā 'yɛ. O gadi pumbɛnijā ngue dī ofädi. Da ne Oja ngue di jap'ahā. Da ngut'atho.

1 Tesalonicenses

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnba yø 'yεc'ei Tesalónica.

¹ Nugä drá Pablo, conná Silvano 'nēhra Timoteo, dadi zenguagāhe'ua mā zi cūhū rá m'mup'ua ja rá hnīnī Tesalónica. Nu'ahū, guí n'yohū Oja mā Papáhu co 'nēhna mā Hmūhū Jesucristo guí n'yohū. Dí nnegāhe ngue guehya di jap'ahū ya, 'nē da hyut'a nī mmāihū.

² Zant'a dadi ja mammadigāhe Oja conná ngue'ahū. 'Nē zant'a dí mmat'Ojagāhe conná ngue'ahū. ³ Nu'mø dá mat'āhe Oja mā Papáhu, dí mbēn'āhe ngue'a te rá 'bēfi guí øthū ngue gá 'yεc'ēihū rá Jesucristo. 'Nē dí mbēn'āhe ngue'a rá 'bāxte guí øthū ngue gadi mmāhmū n'na ngu n'na'ahū. 'Nē dí mbēn'āhe ngue dū nī nt'εc'ēihū porque guí tømhmū'a rá pa da εp'ua mā Hmūhū Jesucristo. ⁴ Ague mā zi cū'ahū, nūna Oja di mā'ahū, 'nē dí haxāhe njuanī ngue Oja bi huan'nahū. ⁵ Porque nup'ua guí 'būhmū 'mø mā haxāhe p'ua rá hoga 'da'yo hya, hinga hōndra hya bi zōmp'ua. Sinoque rá Espiritu Santo bi hya rá ts'edi ngue bi xoc'a nī mmāihū ngue gá pahmū ngue majuanī nā rá hya nā. Damī bēmhmū te dá n'yogāhe 'mø mā mēcāhe p'ua guí 'būhmū. Dá negāhe ngue guí tīmhmū rá nho. ⁶ Nu'ahū, nū te gá nūrcahe, gue'a gá 'yøthū'a. Ya guí øthū tengūtho i n'yo rá Cristo. Gá nū manhohū rá hya, madague'a bi zū'ahū yø ja'i. Pε rá Espiritu Santo øt'e ngue gadi johyathohū. ⁷ Nu'ua yø 'yεc'ei rá m'mup'ua ja rá häi Macedonia, 'nēp'ua ja rá häi Acaya, nū te bi nū ngue guí øthū, xquet'a gue'a bi 'yøt'a. ⁸ Nu'ahū ya gá xihmū rá hya yø ja'i ngue hanja nā mā Hmūhū Jesucristo. Ya hinga hōnmbū Macedonia 'nē Acaya bi zōnna hya, sinoque ndap'ua bi zā fadi ngue guí εc'ēihū Oja ya. A nuyá, ya hīm mā hyonī ngue hōngā xicāhe te 'be'a guí øthū'ua ya. ⁹ Hante gue di nxise yø ja'i ya ngue temā hya bi njap'ua guí 'būhmū 'mø mā mēcāhe p'ua. Di nxihyø ja'i ha bi nja ngue gá hyēhmū p'ua

yø dahmū, gá 'yεc'ei'a majuanī ngue Oja i 'būi. ¹⁰ Nūna rá Jesús rá Ts'ant'ua Oja, nū'mø mī dū, bi japi bi bēnnate, bi ma mahets'i p'ua. 'Nē ja dí 'yεp'ua mahøn'a ngue da zøcua. Guehna di nxihyø ja'i naya ngue guí tømthohū da εp'ua mahøn'a. A nūna rá Jesús, guehna da yanjū nā ngue rá castigo ja ngue di nja.

2

¹ Da gue'a sēhū mā zi cū'ahū, guí pahmū ngue nūna te dá mēcāhe p'ua guí 'būhmū, hinga sārbuttho. ² Guí pahmū ngue nup'ua ja rá hnīnī Filipos, ya xi zēcāhe yø ja'i, bi unje. Nu'mø mā mēcāhe p'ua ja nī hnīnīhū p'ua, mahømbi ts'ucje. Pε Oja bi hacāhe rá ts'edi ngue dá xi'āhe rá hoga 'da'yo hya.

³ Nu'mø mā xi'āhe rá hya, hīndā homhme yø hya ha di thā'ahū. Hīn temā hya dá xi'āhe ngue hīndā gue'a. Hōnt'a te rá hya da 'yøt'ahū rá nho dá mangāhe. ⁴ Porque bá huanngāhe Oja ngue bi färcahe nā rá hoga 'da'yo hya. 'Nē guehna di mmangāhe naya. Hīnna mangāhe nā rá hya nā ngue di nū manhogāhe yø ja'i. Sinoque dí nnegāhe ngue Oja da nū manhoje. Porque gue'a haspa rá güenda mā n'yomfēnigāhe'a. ⁵ Ya guí pahmū xanho ngue hīndā xi'āhe yø hya ngue gdi honī ha di t'ets'ahū. Da gue'Oja padi ngue hīnna xi'āhe rá hya para ngue da zāp'ua ga juc'āhe rá mēnyū. ⁶ Hīnna mangāhe rá hya ngue gdi nne da nū manhogāhe yø ja'i, nī xīngā gue'ahū, nī xīngā gue hmi'da yø ja'i. Hīndī ya manzaqui ha nna zo'ahū, madague'a ngue sāpū ga nya manzaquigāhe porque yø representantegāhe rá Cristo. ⁷ Hante mahotho nna zo'ahū, tengūtho øt'a n'na rá mamá 'mø di hotyø basi, dá ja'ahū p'ua. ⁸ Mathoguitho dadi mā'ahū. Dá negāhe ngue hinga hōnt'a rá hya Oja di n'na'ahū, pets'i ngue xcá hahmā mmūigāhe ngue xcá 'da'ahū. Porque mī zā mā mpahmū, janjuanī ngue dá mā'ahū. ⁹ Ague mā zi cū'ahū, ¿ua hīnguī mbēmhmū te rá n'ua dá sāgāhe p'ua ja rá 'bēfi? Mēnte rá pa dá xi'āhe rá hya Oja, rá pa rá xui dá mpecāhe ngue da tahā te dí sihe. Porque hīndā negāhe ngue di toca'ahū rá gasto.

¹⁰ Ya guí pahm̄, da gue'Oja padī, ngue h̄injonni 'yɛc'ɛi da zä da 'yɛn̄a ngue h̄inga gue'a te dá n'yogähe. H̄in tema hya bi th̄inngähe. ¹¹ Xquet'a ya guí pahm̄ na ra hya ya xtá o'ah̄u n'yu, dá hatä ra ts'edi ni mm̄ai n'na ngu n'na'ah̄u. Tengutho di japyø basi n'na ra papá 'mø i fädi, dá ja'ah̄u p'u. ¹² Dá xi'ah̄u ngue guí n'yoh̄u xanho tengutho nne Oja ngue gdí n'yoh̄u. Porque Oja bi zon'nah̄u ngue guí n'yoh̄u to di manda. 'Nɛ guí pahm̄ ngue gue'a tate'a.

¹³ Nuya h̄indí säya dadi ja mammadigähe Oja conná ngue'ah̄u. Porque nu'mø ma xi'ähe ra hya, h̄inga 'yɛmhm̄ ngue rá hya ra ja'i gá 'yɛc'ɛih̄u. Sinoque bi d̄inni mm̄aih̄u ngue majuaní rá hya Oja. Conná ngueh̄na ra hya guí ɛc'ɛih̄u, ya man'na man'na gní n'yoh̄u xanho. ¹⁴ Ya gá säh̄u ra n'u ma zi cu'ah̄u, ngue bi z'u'a ni mm̄engūh̄u. Gá thohm̄u tengutho bi thohyø 'yɛc'ɛi thanne Oja p'u ja ra häi Judea. Porque nu'u, xquet'a bi zä ra n'u ngue bi z'hyø mm̄ijudío'h̄u. ¹⁵ Nu'u yø judío'u p'uya, gue'u bi hyo ma Hmūh̄u ra Jesús. Xquet'a xa hyopyø pøngahya Oja mam'met'o. 'Nɛ nuya 'bex h̄inguí nne hap̄u da nuje. Nu'u yø judío'u, h̄inguí nnepe da h̄numan̄ho Oja. Xquet'a 'nɛsɛ ya, h̄inguí nnu man̄ho gätho m̄i'da yø ja'i. ¹⁶ Porque nu'mø ma xihme ngue h̄inga h̄ondyø judío ja ngue di nyanyø te, nu'u yø judío'u, bi hegähe. Gue'a man'na ni duxra ts'oqui'a p'uya. Pɛ nuyá, nuna Oja ya xa nzänni ngue guehya da thohra castigo ya.

¹⁷ Ague ma zi cu'ah̄u, nu'mø rá ts'utho xtá ɛcähe p'u guí 'buhm̄, ɛmm̄ɛi dá bɛn'ah̄u. Asta gue'mø ya, zant'a dí nne ga nnu'ah̄u. ¹⁸ Nugä drá Pablo, n'na ndi ngu n'na ndi dí sänni ga mm̄ähme p'u, pɛ ra zithu p'uya, di nthint'i ngue orcahe.

¹⁹ Con n'na ra pähä dí tømhm̄ ngue dá ɛp'u ma Hmūh̄u Jesucristo. Porque di njaje mpähä ga xihme ngue nuna ra hya dá xi'ah̄u, gá 'yɛc'ɛih̄u xandønho. ²⁰ Janjuani ngue dadi johyagähe conná ngue'ah̄u.

3

¹ Pɛ ya h̄indá hät'ähe ngue xtí njarbatho ngue xta tho hman'na ra pa ngue to da map'u guí 'buhm̄. Dá sännähe p'uya ngue dá cosegä'be ua ja ra h̄ini Atenas. ² Dá pɛnhnä'be na ma cuh̄u ra Timoteo bi ma bá nu'ah̄u. Porque ma mm̄imm̄ɛfigähe na, di mmpɛhm̄i Oja ngue dí mmangähe ra hoga 'da'yo hya ngue ra Cristo. Bi ma di ha'ah̄u ra ts'edi ngue h̄indi nts'onni nt'ɛc'ɛih̄u i ja. ³ H̄indí nnegähe ngue da gohni mm̄ai ngue'a ga ts'u'ah̄u. Ya guí pahm̄ ngue jatho ga säh̄u ra n'u ngue da ts'ucj̄u. ⁴ Porque nu'mø nmará 'bucähe p'u guí 'buhm̄, dá xi'ähe ngue jatho da ts'ucj̄u, pɛ ya bi nja'a te dá xi'ähe ya. ⁵ Janangue nugähe, ya h̄indá tøm̄i ngue xtá thohma man'na ra pa, dá pɛnhnä p'u ra Timoteo ngue da pa'a njuani te ja ni nt'ɛc'ɛih̄u. Dí ɛngä nthambɛnitho ngue da dap'ah̄u ra zithu 'nɛ nu'a ra 'bɛfi nná 'yogähe p'uya di nts'oní.

⁶ Pɛ ya bá pengra Timoteo p'u guí 'buhm̄, bi zocua dí 'bucä'be. Bá hya ra hya ngue xanzaqui ni nt'ɛc'ɛih̄u, 'nɛ majuaní gadi mm̄ahm̄ n'na ngu n'na'ah̄u. Bi xicä'be ngue ɛmm̄ɛi guí mbɛnje, 'nɛ guí nne guí nnuje, xi mmangugähe p'uya xquet'a dí nne ga nnu'ähe. ⁷ Ma zi cu'ah̄u, nu'a te ra hya bá hya na p'uya, bi hyu ma mm̄ai'be 'mø ma øcä'be te ja ni nt'ɛc'ɛih̄u, madague'a n'na ra n'u dá n'yogähe. ⁸ A nuyá, man'na dí hagähe ra ts'edi ngue dí haxähe njuani ngue h̄inguí h̄ehm̄'a ra Hmū Jesucristo.

⁹ ɛmm̄ɛi dadi ja mammadigähe Oja conná ngue'ah̄u. Porque nu'mø dá mat'Ojagähe, janjuani dadi johyagähe ngue xanzaqui ni nt'ɛc'ɛih̄u. ¹⁰ Nuyá, ra pa ra xui dí äpähe Oja ngue da zä ga mmäcähe p'u ga nnuh̄u. Dí nne ga xän'nah̄u hanja'u yø hya tobe h̄inguí pahm̄ xanho hanja. ¹¹ Da ne na Oja ma Papäh̄u co 'nɛh̄na ma Hmūh̄u Jesucristo da 'yøt'e ngue ga mmäcähe p'u guí 'buhm̄ ngue ga nnuh̄u.

¹² Da ne na ma Hmūh̄u ngue man'na gdi padī guí mm̄ahm̄ n'na ngu n'na'ah̄u, co 'nɛ'u h̄ingyø 'yɛc'ɛi guí mahm̄, tengutho nná ma'ah̄u. ¹³ Da 'yøt'e ngue gui hyah̄u ra ts'edi gui h̄ehm̄ p'u ra nts'o. Porque dí nnegä ngue h̄in tema nts'o da din'nah̄u

Oja ma Papáhu 'mø ra pa da ep'u ma Hmuhu Jesucristo co gätho'u da n'youi.

4

¹ A nuya ma zi cu'ahu, jap'u man'na ra hya ga xi'ahu ya. 'Ne gue'a ra Hmu Jesús di 'dacra ts'edi ngue ga o'ahu n'yu na ra hya na. Ya xtá xän'nahu m'met'o te ja ngue gdí n'yohu ngue di nu manho'ahu Oja. 'Ne ya gue'a guí øthua ya. Pe dí nnegähe ngue man'na man'na gdí hyoni ha di nu manho'ahu Oja. ² Ya guí pahmu ngue nuya yø hya dá xän'nahu, guehya yø hya di manda ra Hmu Jesús. ³ I nne Oja ngue guí cämfeni guí unni mmuihu Oja. 'Yo to di 'yots'om'mäi. ⁴ A nu yø n'yohu, n'na ngu n'na di m'mahyø xisu, di nthati, pe da zupyø xisu, di madí. ⁵ 'Yo di nnepe ngue di m'mu mman'u yø xisu tengutho øthø ja'i hingui pa Oja. ⁶ 'Yo guí nnehu n'na ra xisu ngue ya 'bührá ndø. Porque ya xtá xi'ahu m'met'o ngue nu yø n'yohu njap'u, mathoguitho ra castigo da jap'a Oja. ⁷ Porque Oja, bi zongahü ngue ra nho gdá m'mahmu, hingui nnecju Oja ngue ra nts'o gdá m'mahmu. ⁸ Nu ra ja'i festho na ra hya dí xi'ahu ya, hingra ja'i fespabi rá hya, sinoque guesε Oja fespabi rá hya. 'Ne guesε Oja bá penhna Espiritu Santo ngue da máxcahu ngue ga hēhmu p'u ra nts'o.

⁹ A nu'a gni mahni cūhu, himma hyoni ngue ga ot'ahu'a, porque Oja ya bi xän'nahu te gdí mmahmu n'na ngu n'na'ahu. ¹⁰ 'Ne nuna ra hya dí xi'ahu ya, gue'a guí ørpahu gätho ma cūhu 'bui ndap'u bi zä ngue ra häi Macedonia na. Pe nuya ma zi cu'ahu, dí ä'ahu n'na ra mate ngue nu te guí øthu ya, hinga hont'a guí 'yøthua, sinoque man'na man'na ngue gdí mmahmu. ¹¹ Dami ja ndummui guí m'mu mmanhohu. Gue'a te ni 'befise guí 'yøthu, hingui nthintha yø asunto mi'da yø ja'i. Dami mpēhmu tengutho ya xtá xi'ahu. ¹² Janangue hinte guí 'bēhmu. A nu'u yø ja'i hingyø 'yεc'ei p'uya, di respeta'ahu.

¹³ Ague ma zi cu'ahu, dí nnegähe ngue guí pahmu hanja'u yø 'yεc'ei ya xandu. Nu'mø to bi du, 'yo di tu ni mmuihu tengutho øtyø

ja'i hingui pa Oja, ngue tu yø mmui 'mø to bi du. ¹⁴ Pe dí εc'ei hu ngue bi du ra Jesús 'ne bi bennate m'mefa. Janangue nuyá, ma ga εc'ei hu ngue nu'u xandu 'ne εc'ei ra Jesús, nuna Oja da japi ngue da n'youi ra Jesús 'mø bá εcua mahøn'a.

¹⁵ Janangue nuyá, dí nne ga xi'ahu xanho hanja na ra hya bi xänngahu ra Hmu Jesús. A nu'u yø 'yεc'ei di 'butho'a ra pa da ep'u ra Hmu, hindi m'met'o ngue da ma di nthui ra Hmu. ¹⁶ Porque nu'mø bá εhra Hmu di 'yε mahets'i, nu te da ne da 'yøt'e, da ma nts'editho. Co 'ne'a ra anxε 'bet'o ngue yø anxε Oja, xquet'a da enna hya. 'Ne da nua rá corneta Oja. A nu'u to ya xandu 'ne εc'ei ra Cristo, rá mudi di bennate yø do'yo'u. ¹⁷ A nu'u yø 'yεc'ei di 'butho, 'da di ts'ixtho maya bi ja yø guí. Ja dani nthui p'u ra Hmu. Ya 'dap'u di m'mahmu para zantho ra Hmu p'uya. ¹⁸ Janangue nuyá, co nuna ra hya dí xi'ahu ya, dami nhyathu ra ts'edi n'na ngu n'na'ahu.

5

¹ A nuya ma zi cu'ahu, himma hyoni ga ot'ahu hanja ra hya ngue hingui fadi tema pa, tema ora da ep'u ra Hmu. ² Porque ya guí pahmu xanho ngue hnjongui padi tema pa da ep'u ra Cristo. Nu'mø 'yo ra bε ngue ra nxui, hnjongui padi tema ora da zøp'u ja ra ngu, njarbutho ra hya dí xi'ahu ya. ³ Da gue'a ra ora ngue dadi n'yembyø ja'i ngue ya 'bemmañho, hin tema hya. 'Ne da gue'a ra ora'a p'uya ngue di nja ra ndate. Nthambenitho da zøhø, tengutho 'mø bi zønna ora di m'men'a n'na ra xisu ha rá basi. Ya hinha di mpommi. ⁴ Pe nuya ma zi cu'ahu, ya hingui 'bu 'bexuihu ya. Janangue nu'a ra pa da ep'u ra Hmu, hinga nthambenitho da z'ahu. Hindi nja'ahu tengutho øt'a n'na ra bε, ngue nthambenitho sømp'u ha søni. ⁵ Porque gätho'ahu ya gni n'yohu'a ra nyot'i ja ngue ra pa, ya gá hyehmu p'u'a ra nts'o ja 'mø ra xui. ⁶ Janangue nuyá, hingui ja ngue 'necju da njot'i ma n'yomfenihü, tengutho mi'da yø ja'i ngue njot'i yø n'yomfeni. Sinoque nne ngue ga n'yomfenihü xanho. ⁷ Nu'u aha, ra xui aha. Nu'u iti, ra xui iti. ⁸ Pe nuju,

ya dá hēhm̄ p'ᵛ rā 'bēxui. Ya nná 'yoh̄ rā nyot'i Ojā ya. Ma gā sām̄m̄ mm̄ih̄ ya ngue h̄indā dajpāh̄ rā nts'o. Dā zēhm̄ nt'ēc'ēih̄ i ja. A nuyá, ma gā mm̄ah̄m̄ n'na ngu n'naj̄. Ma gā segurah̄ ngue dā yānj̄ Ojā. ⁹ Porque h̄imb̄i zān'Ojā dá m'm̄ah̄m̄ ngue gā thoh̄m̄ rā castigo. Sinoque bá sanni ngue gda nyāmh̄m̄ nā mā Hm̄uh̄ Jesucristo. ¹⁰ Rā Jesucristo bi dū conná nguecj̄. Janāngue nu'm̄ø bá ēh̄ē, ngu'ᵛ xāndū, ngu'ᵛ di 'b̄tho, 'dap'ᵛ gā m'm̄ah̄m̄ para zantho. ¹¹ Dām̄i hyūtho n̄i mm̄ih̄ 'nē dām̄i hyā rā ts'edi n'na ngu n'na'ah̄, tengūtho guí øth̄ ya.

¹² Ague mā zi cū'ah̄, dī nnegāhe ngue guí 'yōrpāh̄ masu'ᵛ yø mēfi Ojā dī mpēp'ᵛ guí 'b̄ah̄m̄. Porque guehya bi huan'Ojā ngue dī m'm̄et'o p'ᵛ guí 'b̄ah̄m̄ ngue dā xān'nah̄ rā hyā Ojā. ¹³ Rāngue ørpāb̄i rá 'bēfi Ojā, jatho ngue guí nnu mānhoh̄, dām̄i māhm̄. 'Nē 'yo gād̄i njūnth̄ p'ᵛ guí 'b̄ah̄m̄.

¹⁴ Dām̄i hyāh̄ rā ts'edi guí xih̄m̄'ᵛ to h̄ingūi nne dī mpēfi ngue 'yo dī njap'ᵛ. Dām̄i hāth̄ rā ts'edi'ᵛ yø ja'i 'b̄h̄ ndūmm̄i. 'Nē dām̄i hyonn̄bah̄ ha di zacyø nt'ēc'ēi yø ja'i tobe h̄ingūi nzaqui yø nt'ēc'ēi. Dām̄i serpāh̄ te gā 'yo. ¹⁵ Dām̄i mfāhm̄, 'yo to dād̄i cosrā nts'o t'ørpāb̄i. Hante gue guí n'yōrpāh̄ rā nho n'na ngu n'na'ah̄, co 'nē'ᵛ h̄ingyø 'yēc'ēi guí 'yōrpāh̄ rā nho.

¹⁶ Hangū rā pa guí johyah̄. ¹⁷ 'Nē hangū rā pa guí mmat'Ojah̄. ¹⁸ Zant'a dām̄i ja mām̄m̄adih̄ Ojā, mādague'a ja'm̄ø ja te guí thoh̄m̄. Porque Ojā, guehnā nnepe dā 'yøt'e te'o gā tēnnā Cristo nā.

¹⁹ 'Yo guí tācj̄'a te nne dā 'yøtrā Espíritu Santo. ²⁰ Dām̄i 'yōrpāh̄ masu'a te mman̄yø pōngāhya Ojā, 'yogui fēsthoh̄ rā hyā. ²¹ Dām̄i hyācj̄ xānh̄o rā güenda ngue'm̄ø majuan̄i ngue rá hyā Ojā mma, oque rá hyāse mma. Nu'm̄ø guí hāxh̄ njuan̄i ngue majuan̄i rá hyā Ojā mman̄nā ja'i, dām̄i 'yēt'a mm̄ih̄'a te i mma. ²² Dām̄i hych̄m̄ p'ᵛ'a te gām̄ nts'o i ja.

²³ Nunā Ojā ya dá nhojpāh̄, dā 'yøt'e ngue guí un̄n̄i mm̄ih̄ xāndønho, guí nsuph̄, dā māt'a n̄i teh̄, 'nē dā māt'a n̄i do'yoh̄, h̄in temā nts'o dī nēqui 'm̄ø rā pa

dā ep'ᵛ mā Hm̄uh̄ Jesucristo. ²⁴ Ngūnā dā 'yøt'Ojā, porque guehnā bi zon'nah̄ nā 'nē h̄ingūi hēc'ah̄ nā.

²⁵ Ague mā zi cū'ah̄, dām̄i marchāh̄ Ojā.

²⁶ Dād̄i zēngua gātho'ah̄.

²⁷ Guehnā rā Hm̄u di hācā rā ts'edi te dī mma. Dí xi'ah̄ ngue nu'ᵛ gātho mā zi cūh̄, jatho ngue dī mpēti para ngue dā 'yøde te mman̄nā carta ja ua.

²⁸ Nunā mā Hm̄uh̄ Jesucristo di jap'ah̄. Dā ngūt'atho.

2 Tesalonicenses Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Tesalónica.

¹ Nugä drá Pablo, conná Silvano 'nɛhra Timoteo, dadi zɛnguagähe'ɛ ma zi cuhɛ yø 'yɛc'ɛi rá m'map'ɛ ja ra hnini Tesalónica. Gue'ahɛ yø ja'i Oja ma Papáhu, co 'nɛ'a ma Hmuhɛ Jesucristo. ² Dí nnegähe ngue guehya di jap'ahɛ ya 'nɛ da hyut'a ni mmaihɛ.

³ Ague ma zi cu'ahɛ, zant'a dadi ja mamadigähe Oja conná ngue'ahɛ. Ní 'yup'ɛ ngue gue'a ga øthe'a, porque ni nt'ɛc'ɛihɛ i ja, man'na ni hyuxtho. 'Nɛ xquet'a man'na man'na gadi mmahmɛ n'na ngu n'na'ahɛ. ⁴ A nucɛgahe p'ɛ ha nná mähme, nup'ɛ di mpɛti yø ja'i Oja, i jaje mpähä ngue dí xihme yø ja'i hanja ni nt'ɛc'ɛihɛ. Nu'a te ra n'ɛ guí sähɛ ngue sa'ahɛ yø ja'i, gä guí sethɛ.

⁵ Nuyá, guí sähɛ ra n'ɛ ngue guí ɛc'ɛihɛ rá hya Oja. A nu'a ga du ni nt'ɛc'ɛihɛ, gue'a guí nɛqui'a ya ngue gä xanho te øt'Oja. Gue'a di zadi ngue gui thohmɛ p'ɛ di manda Oja'a. ⁶ Pɛ ní 'yup'ɛ di un'Oja'ɛ te'o di un'ahɛ. ⁷ A nuju ngue dí sähɛ ra n'ɛ, da 'yɛhra pa da zɛp'ɛ'a ra n'ɛ dí sähɛ. Di n'nacju ra ts'äya 'mø ra pa da ɛp'ɛ ra Hmu Jesús. Nuná di 'yɛ mahɛts'i, da n'youi yø anxe ja yø ts'edi. Nu'mø bá ɛhɛ, dadi yoxni tengutho gui yoxni rá sibi. ⁸ Di 'yɛhɛ da mɛnhna castigo gätho yø ja'i hinxa mba Oja, 'nɛ hinxa 'yɛc'ɛi rá hoga 'da'yo hya i hma ngue hanja'a ra Hmu Jesucristo. ⁹ A nuyá yø ja'i ya, da ma ra castigo, di m'mɛdi para zantho. Da ma ma'ueque p'ɛ ja rá hmi rá da ra Hmu Jesús. Nup'ɛ da 'yudi hague ngu gangu rá ts'edi i ja, ya hɛndi njapi di m'map'ɛ ngue da nu. ¹⁰ Nu'a ra pa da ɛp'ɛ ra Hmu, gätho yø 'yɛc'ɛi da 'yɛspabi 'nɛ da danne. Xquet'a 'nɛ'ahɛ guí m'mahmɛ p'ɛ ngue gá 'yɛc'ɛihɛ na ra hya dá xi'ahɛ.

¹¹ Janangue nuyá, zant'a dí mmat'Oja gähe conná ngue'ahɛ. Dí äpähe Oja ngue nu'a ra hya i zon'nahɛ ngue gdí n'yohɛ, gue'a gdí n'yohɛ'a. Dí äpähe Oja ngue nu'a

te gä ra nho so ni mmahɛ gui 'yøthɛ, di ha'ahɛ ra ts'edi gui 'yøthɛ. 'Nɛ di ha'ahɛ ra ts'edi gui 'yøthɛ'a te gä ra nho rá nsäui ni nt'ɛc'ɛihɛ i ja. ¹² Nu'mø da nu yø ja'i ngue guí 'buhmɛ xanho, yø ja'i da nu mansu rá Jesucristo. Xquet'a 'nɛ'ahɛ da hnu mansu'ahɛ p'ɛya ngue gui n'yohɛ rá Jesús. Nguna di nja conná nguehrá mate Oja 'nɛ conná nguehrá mate ma Hmuhɛ Jesucristo.

2

¹ Ague ma zi cu'ahɛ, da ɛp'ɛ ma Hmuhɛ Jesucristo ngue di pɛcahɛ 'dap'ɛ ga m'mahmɛ. Dí nne ga xi'ahɛ te 'bɛ'a ja ngue di nja. ² Nu'mø to da 'yɛn'ahɛ, ya da guehra pa jap'ɛ da zøhra Hmu ya, da 'yɛna, 'yo sä dadi fɛ'ni mmaihɛ. 'Yo guí ɛc'ɛihɛ te da ma, madague'a da 'yɛna ngue Oja di bɛnnbi te i mma, ogue da 'yɛn'ahɛ ngue go dá ot'ä rá sɛcuá n'youi yø hya da xi'ahɛ. ³ Xinda hangu da si'ahɛ, 'yo gadi n'uní da thä'ahɛ. Porque hante da zønna pa da ɛp'ɛ ra Hmu, i jatho ngue rá mɛditho di n'yo yø ja'i ngue dyø mmejmahya, da gohi ngue yø nsuiui Oja. Nu'mø bi nja na ra hya na, ja di nɛqui p'ɛ ra ja'i ngue tate ja rá ts'oqui p'ɛya. 'Nɛ guehna ya xpá ts'ännbi ngue da ma ra castigo. ⁴ Nuná guehna da bønɛ ngue da zambabi'a te gä thanne yø ja'i na, da gue Oja da zui. Hønɛ na da ne ngue da ma nthanne na. 'Nɛ da mip'ɛ ja rá nija Oja tengutho 'mø ngue da guehna Oja na. Da 'yɛmp'ɛya: "Nugä, guecä Ojagä ya", da 'yɛna.

⁵ Damí bɛmhmɛ'a ra hya dá xi'ahɛ 'mø dambí 'bɛcä p'ɛ guí 'buhmɛ. Guí nnu ngue dá xi'ahɛ tengu na ra hya na. ⁶ Ya guí pahmɛ te 'bɛ'a samya ngue hingui nɛqui nts'edi, hante ngue da zønna pa bá ts'ännbi ngue di nɛqui te'o na ra ts'oc'ɛi na. ⁷ Tobe hɛndi nɛqui xandønho'a te gä rá ts'edi rá nts'o, pɛ nu'a ra nts'o, ya i ja. Høntho ngue hɛndi unna nt'ɛdi'a to sammɛ ngue di nɛqui xanho te'o ni ja'i na dí xi'ahɛ. ⁸ Pɛ nu'mø bi zønna pa di t'unna nt'ɛdi da 'yuhrá ts'edi, ya di nɛqui na ra ts'oc'ɛi dí xi'ahɛ p'ɛya. Pɛ nu'mø bá ɛp'ɛ ra Hmu Jesús, ya da hnu ngue mathoguitho ja rá ts'edi, porque conná hyanetho di hyo na ra ts'oc'ɛi na.

⁹ Nu'mø bi nēqui nā rā ts'oc'ēi nā, rā zithu'a di hātrā ts'edi. Dā hnu ngue ja rā ts'edi dā 'yøtyø hmēya hīnjonguī sā dā 'yøt'e. Gue'a dī nhāte'a p'uya. ¹⁰ Xants'o te gātho dā 'yøt'e. 'Dama 'dan'yo te gā dā 'yøt'e, dā hyoni ha di hyätyø ja'i ja ngue dī m'mēdi. Nu'a dī m'mēdi ngue hīmbi ne xta mbahna rā hya majuanī. 'Nē guehna rā hya xtī nyanyø te yø ja'i nā. ¹¹ Janangue Oja di japi ngue dā thātya yø ja'i ya, dā 'yēc'ēi'a rā hya ngue rā fēhni. ¹² Gue'a dī ma rā castigo gātho ya yø ja'i, ngue hīmbi 'yēc'ēi nā rā hya majuanī. 'Nē hōnt'a te yø nts'o gā 'yo nnu manho.

¹³ Ague mā zi cu'ahū, nūnā mā Hmūhū Jesucristo dī mā'ahū. Janangue nuyā, zant'a jatho ngue gā ja mammadigāhe Oja ngue te bi 'yøt'ahū. Porque rā māditho bi huan'nahū Oja, ya xpā nzānni ngue dī nyānni tehū. Nu'mø gmī 'yēc'ēihū nā rā hya majuanī, rā Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue gā sohū rā 'yē Oja. ¹⁴ Dā xi'ahū rā hoga 'da'yo hya, guehna rā hya i zon'nahū Oja nā. I nnepe ngue di toca'ahū nā rā nho jap'ū ha 'būhma Hmūhū Jesucristo. ¹⁵ Janangue nuyā mā zi cu'ahū, dī ndū xanho nī nt'ēc'ēihū ya. Man'nan'yo mī 'yøt'e ngue guī pūmbēnihū ya yø hya dā xān'nāschū. Dā gue'ū yø hya dā orpū ja rā carta dā pēn'nahū p'ū, man'nan'yo mī 'yøt'e ngue guī pūmbēnihū.

¹⁶ Bi mācjū Oja mā Papáhū, 'nē bi 'dacjū rā mātē ngue bi hoga mā mmūihū para zantho. Xquet'a dī tōmhūm'a'rā nho di 'dacjū Oja m'mēfa. Dā ne Oja co 'nē'a mā Hmūhū Jesucristo di jap'ahū. ¹⁷ Dā ne Oja ngue di hātrā ts'edi nī mmūihū 'nē guī dū'nī n'yomfēnihū ngue nūp'ū guī yahū, rā hya xtanho guī māmhū. Nu'mø te guī øthū, gā dā gue'a te xanho guī 'yøthū.

3

¹ Hōnt'a di 'bēhya mā zi cu'ahū, damī marcahe Oja, n'namhma ngue nūp'ū dī mmāngāhe rā hya mā Hmūhū, xtangu yø ja'i dā 'yēc'ēi tengūtho bi njap'ū guī 'būhma. ² Xquet'a damī marcahe Oja n'namhma ngue dā yangāhe Oja ngue'a te mbēnngāhe

yø ts'oc'ēi. Porque hīngā gātho yø ja'i dā 'yēc'ēi rā hya dī mmāngāhe.

³ Pē nū'a rā Hmū hīngūi hēgahū'a. Dā 'yøt'e ngue guī hyahū rā ts'edi 'nē dā yan'ahū ngue rā nts'o. ⁴ Dādi seguragā ngue dī mfāxte rā Hmū. Janangue dī pacā ngue nūnā te rā hya gā 'bēp'ahū, guehna guī nne guī 'yøthū nā, hīnda 'yēhra pa guī fēsthohū nā rā hya nā.

⁵ Dā ne Oja ngue dā dīnni mmūihū'a te guī mā'ahū Oja. 'Nē dā 'yøt'e ngue guī seti hangū rā n'ū guī thohmū tengūtho rā Cristo bi zēti hangū rā n'ū bi thogui.

⁶ Ague mā zi cu'ahū, mā Hmūhū Jesucristo di 'dacāhe rā ts'edi gā xi'āhe nā rā hya gā mmanya. Nu'ū mā cūhū hīngūi nne dī mpēfi, 'nē hīngūi haxra hya dā xān'nahū, ogādī nsixhū'ū. ⁷ Ya guī pahmū te gdī 'būhmū, hīn temā ndānhyēi gā nurcahe. ⁸ Hīnjondā āptho te dā sihe. Sinoque dā honī ha dā japi te dī homhme. Rā pa rā xūi dā mpēfi ngue di tahā te gā sihe, porque hīndā negāhe ngue di toca'ahū rā gasto ngue te dī sihe. ⁹ Madague'a nī 'yūp'ū xcā māngāhe ngue xquī fāxcahe, pē hīnte dā māngāhe. Sinoque dā mpēhme para ngue gā ut'āhe te ja ngue gdī n'yohū. ¹⁰ Porque nu'mø dāmbā m'mūcāhe p'ū guī 'būhmū, guehna rā hya dā xi'āhe nā, dā māngāhe ngue nū to hīngūi nne dī mpēfi, ya hīndī nsīhmē. ¹¹ Dī øcāhe n'na rā hya ua, ngue 'bū i'da nī amigohū hīngūi nne dī mpēfi. Nu'a te gā 'yo, hōndyø ja'i dī ats'i te gā 'būi para ngue dā zāp'ū di c'a. ¹² A nuyā yø ja'i njap'ū, guesē rā Jesucristo di hacje rā ts'edi ngue gā xifi ngue 'yo nīmantho di orpabi yø ja'i, njuantho dā ma rā 'bēfi dā dahā te dā zi.

¹³ Ague mā zi cu'ahū, 'yo guī sāyahū, hangū rā pa damī 'yøthū rā nho. ¹⁴ Nu'mø tonī ja'i dā 'yēnā ngue hīnda 'yēc'ēi nā rā hya dā cuatāhe ua ja rā carta ja ua, 'yo gadī nsixhū, n'namhma ngue dā mēsrā sā. ¹⁵ Pē 'yo guī øt'e ngue nī nsūiui. Sinoque damī hējpahū'a te øt'e, porque nī cūhū.

¹⁶ Nūnā mā Hmūhū Jesucristo guehna dā zā dā hyut'a nī mmūihū nā. Dā ne ngue hīnda hyēc'ahū hangū rā pa. Nu'mø temā hya guī thohmū, dā hyoni ha di japi ngue dā

hyut'a ni mmaih, hont'a bi zä mahya guí
thohm.

¹⁷ Nuguí drá Pablo conma 'yεε nna cu-
atä na rá letra ja ua ngue nná zengua'ah.
Nu'mø dadi firmagä ma carta 'mø bi gua'a
nt'ot'i, guehna rá hya ja ua dadi cuati:
¹⁸ Nuna ma Hmuh Jesucristo di japi
gätho'ah. Da ngut'atho.

1 ra Timoteo

Ja ua rá m̄di ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi m̄ennba ra Timoteo.

¹ Nugä drá Pablo, rá representantegä ra Jesucristo. Nuya bi 'yexqui, guesε Oja, nuna ra Yante, co 'nehna ra Hmu Jesucristo bi 'yexqui. 'Nε dí pahmi ya ngue conná nguehra Jesucristo di nja'a te gä dí tøn'ui ya ngue di nja. ² Ague Timoteo, dadi zengua'i. Pε nu'mø dá bεn'a'i, xøgue εntho majuaní ngue ma ts'ant'ui p'ua nná bεn'i. Porque go dá ja'i gá 'yεc'ei na ra hya guí εc'ei ya. Dí nnegä ya ngue nuna Oja ma Papáui co 'nehna ma Hmuui ra Jesucristo, di jap'a'i, di huεc'a'i, 'nε dá hyut'a ni mm̄i.

³ Damba soc'a'i p'ua ja ra hnini Efeso. Nu'mø ma thogui, dá magä p'ua ja ra häi Macedonia, dá xi'i ngue guá cop'ua Efeso. A nuyá, dí nnegä ngue guí sigue guí m'm̄p'ua, porque jatho ngue nu'ua yø fehni xännbate xännbate p'ua, gui hejpa bi. ⁴ Guí xifi ngue 'yoní mantho di xännbate'ua yø cuentotho. Porque nuyá, hinha rá nze gui xännbate'ua yø hya bá øtyø ndiua manjam'mø. Pε nuya yø hya ya, høndra njunt'i n'youi, hinte ni bøntho. A nuna ra hoga xädi rá n'youi ma nt'εc'ei h̄u, guehna nne Oja ngue ga xännbah̄u yø ja'i na.

⁵ Dami hejpa bi ya dí xi'i ya, n'namhma ngue gätho yø 'yεc'ei di m̄adi n'na ngu n'na. Para ngue da zä di m̄ahrá mm̄ic'eiui n'na, jatho ngue da hyep'ua ra ts'on'yomfēni, nu'a te ra nho pa di, gue'a da 'yøt'a. 'Nε himma xøts'etho di nεqui ngue ja yø nt'εc'ei. ⁶ Porque 'b̄u i'da yø ja'i ngue ya bi hyep'ua na ra hya dí xi'i, høndra njun'mahya nne. ⁷ I nne da t'εmbi ngue pa di xanho di nxännbate rá ley Oja. I ya manzaqui 'mø xännbate. Pε himma juani ngue tinyø mm̄i hanja'a ra ley i nne di nxännbate.

⁸ Nuna ra ley ga 'yo yø judío, ya dí pahmi xanho te m̄ma. Pε jatho ngue da fa di hanja ngue bi ma nt'ot'i na ra ley na. ⁹ Nu'ua yø ja'i ya øtra nho, ya hin

tema ley di ja ngue da hyaspa ra güenda. Nuna ra ley, bi ma nt'ot'i para ngue da hyaspa ra güenda yø ja'i festho ra ley. Haspa ra güenda yø mm̄ejmahya. Haspa ra güenda yø ts'oc'ei øtyø ts'oqui. Haspa ra güenda yø ja'i ngue hingui su Oja 'nε hingui εc'ei. Haspa ra güenda yø ja'i ho yø papá, ogue ho yø mamá, ogue ho yø mm̄ic'eiui. ¹⁰ Haspa ra güenda yø 'yots'om'mäi. Haspa ra güenda yø n'yohu ørpe tengutho 'mø dra xisu yø mm̄in'yoh̄ui. Haspa ra güenda'ua yø ja'i ahyø mm̄ic'eiui ngue sits'i yap'utho. Haspa ra güenda yø mambethani. Haspa ra güenda yø ja'i ngue mmana fehni 'nε exa ntestigo Oja ngue εna majuaní te m̄ma. Haspa ra güenda gätho yø ja'i festho na majuaní ngue ra hoga xädi. ¹¹ Nuna ra hoga xädi naya, rá n'youi ra hoga 'da'yo hya. Nuna, di 'bejpagui'a ma maca Ojai ngue ga xihyø ja'i.

¹² Nuna ma Hmuui ra Jesucristo di 'dacra ts'edi ngue dí mm̄ambrá hya. Dadi ja mammadigä na, porque guehna bi nu manhogui 'nε bi 'yexqui ngue ga øtra 'befi bi 'daqui. ¹³ Bi 'yøt'e ngue drá m̄efigui madague'a xtá nu man'ugä mam'met'o na ra Jesucristo. Porque xtá mangä yø umhya co nuna, 'nε nmi sac'a'ua yø ja'i mi εc'ei na. Pε bi huεgagui Oja, porque pa Oja ngue hindí pa di te dí øt'e ngue tobe hin mará 'yεc'ei. ¹⁴ Nuna ra Hmu, mathoguitho rá mate bi 'daqui. Ngue ya dí n'yo'be ra Jesucristo, nuna di hacra ts'edi ngue man'na di nd̄a ma nt'εc'ei, 'nε øt'e ngue man'na man'na gdá ma di.

¹⁵ Nuna ra hya ga xi'i ya, majuaní na, 'nε guehna ra hya jatho ngue da 'yεc'ei gätho yø ja'i na: ngue ra Jesucristo bá εcua ja ra ximhäi ngue da yanyø ja'i ja yø ts'oqui. Nuya yø ja'i dí mm̄angä ngue ja yø ts'oqui ya, pε man'na ma datho mi ja ma ts'oquigä. ¹⁶ Pε bi huεgagui Oja n'namhma ngue da fa di ngue ra Jesucristo bi zeti te gä dá ørpe, conque nugui mathoguitho ja ma ts'oqui. Gue'a guí nεqui'a ya ngue gätho mi da yø ja'i xquet'a di punnabi Oja 'mø bi 'yεc'ei ra Cristo, ya di unna 'da'yo te para zantho. ¹⁷ Janangue nuyá, jatho ngue da t'εspabi Oja para zantho. Porque nu te gä ja, go

di manda Oja para zantho. Guehna Oja para zantho hinjam'mø da du, 'nε hinjonni ja'i di sä da nu. Hinjom man'na tengu na. Guehna jase rá mfadi. Da ngut'atho.

¹⁸ Ague ma ts'ant'u'i Timoteo, nuna ra hya di xi'i gui 'yøt'e, di nthεui na ra hya bi bεnnbabi Oja yø pøngahya 'mø yø pa xa thogui, guehya bi ma ngue di nja ni 'bεfi. Nuna ra hya dadi 'bεp'a'i ya, dami hya ra ts'edi gui 'yøt'e gätho'a te ra 'bεfi bi 'da'i Oja ngue gui 'yøt'e. Di ndu ni nt'εc'εi. 'Yo di tap'a'i ra nts'o. ¹⁹ 'Bε i'da yø ja'i padi xanho ndana ra hya hinni 'yup'u da 'yøt'e, pε gue'a øt'a. Gue'a gui ts'onnyø nt'εc'εi'a p'uya. ²⁰ Nguna ra hya bi 'yøtra Himeneo 'nεhra Alejandro. Nuya yo nc'εi ya, dá dāpra zithu para ngue da badi hanja te øt'e. Porque hingui ho ngue da nømman'u Oja p'u ha ya.

2

¹ Rá mæditho dí xi'i ngue gui xifi gätho yø 'yεc'εi ngue da marpabi Oja gätho yø ja'i ndap'u bi zä. Da 'yäpi ngue da mäxyø ja'i na Oja. 'Nε di ja mammadi Oja yø ja'i ngue'a rá 'bäxte Oja da 'yøt'e. ² Da marpabi Oja yø dast'abi. Da marpabi Oja gätho yø ja'i ja yø cargo. Porque gäthogahu dí nne ngue ga m'mamma pähähu, hin temma hya, n'namhma ngue co n'na ra pähätho gdá thannehu Oja 'nε da zäp'u ga n'yo manhohu. ³ Ma datho mahyonitho ngue ga mmarpahu Oja gätho yø ja'i, porque guehna nnu manho Oja ma Yantehu na. ⁴ Porque Oja, nnepe ngue xøgue gätho yø ja'i di nyanyø te. 'Nε nnepe ngue da dini xanho yø mmui yø ja'i hanja na ra hya majuaní. ⁵ Nuna Oja, n'natho i 'bui. 'Nε xquet'a n'na nc'εitho na da zä da 'yøt'e ngue di nhojpauí Oja yø ja'i, guehna ra Jesucristo na. ⁶ Ra Jesucristo bi n'uní bi tho ngue bi gurpabi yø ts'oqui gätho yø ja'i. Nu'mø mi zønna pa bi nja na ra hya na, ya bi nεqui xandønho p'uya ngue Oja nnepe ngue gätho yø ja'i di nyanyø te. ⁷ Janangue bi 'yεxcagui Oja ngue dra representantegä ra Cristo. 'Nε penngagui ndap'u bi zä ya ngue ga ma xihra hya yø ja'i hingyø judío. Nuna ra hya majuaní dí εc'εiui, guehna

ga xännbabi yø ja'i na. Guí padi xanho ngue majuaní te dí xi'i, 'nε guí padi ngue hindí fehni porque dí εc'εi ra Cristo. ⁸ Dí nnegä ngue ndap'u bi zä da mat'Oja gätho yø n'yohu. Nu'mø εns'yø 'yε yø ja'i ngue mmat'Oja, di unyø mmui Oja, di ja manho yø mmui, hingue di danzø yø mmui ngue dadi njunt'ui yø mmic'εiui.

⁹ A nu yø xisu, 'yo dadi 'yεx'mø bi nhoqui. Hingra n'yets'i di hocyø ya. Hingra n'yets'i di hye ra ulu xammadi rá muui. Hingra n'yets'i di japyø oro ogue yø perla da japyø he. Sinoque da hye yø he tengutho yø he yø hoja'i, ngue hindí 'yets'i. ¹⁰ Nu'a di ngjmanho yø xisu, da gue'a ngue ra nho da 'yøt'e. Porque yø xisu εc'εi Oja, mahotho 'mø di nεqui ngue øtra nho. ¹¹ Mente ra ora sännbabi ra hya yø ja'i, yø xisu 'yo sä di ya ngue da zohyø ja'i, di nja yø ts'u. ¹² Porque hin dadi ungä ra nt'edi ngue di nxännbate n'na ra xisu, sinoque ra xisu i ja ngue da 'yøxtho ra hya. Porque hingui sä di m'mæt'o p'u ha 'bähyø n'yohu ngue di manda. ¹³ Porque Oja, rá mæditho bi hocra Adán, m'mefa p'uya bi hocra Eva. ¹⁴ Pε ra Adán himbi hyätra zithu'a, sinoque ra xisu'a bi hyätra zithu. Mi thätra xisu p'uya, ya gue'a ra ts'oqui bi 'yøt'a. ¹⁵ Pε ra xisu di nyanná te 'mø da 'yøtra 'bεfi bi un'Oja, ngue di tehyø basi. Høntho ngue ra xisu jatho ngue di nja rá nt'εc'εi, di mahyø mmic'εiui, di n'yo xanho, hinda 'yεspi te ga 'yo.

3

¹ Nuna ra hya dí mmangä, majuaní na. Ngue nu ra ja'i nne rá cargo ngue di m'mæt'o p'u ja ra nija ngue dra mamhya, xandønho ra 'bεfi nne da 'yøt'e. ² Janangue nu ra ja'i ja rá cargo ngue 'bet'o ra hya, jatho ngue hin tema hya da thinnbi. N'na dra xisu da zi. Da zamrá mmui. Di mfadi xanho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. Di unna ts'äya p'u ja rá ngu. Da badi xanho ha di japra hya di nxännbate. ³ 'Yo di iti. 'Yo dra nequisai. Di nja rá yemmui. Da badi ha di hojpabi yø ja'i di nsai. 'Nε hinga høntra mēnyu di ma rá mmui. ⁴ Da badi ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Da 'yøt'e ngue dyø 'yøde xanho yø basi, 'nε di

nja yø ts'u yø basi. ⁵ A nu'mø hingui padi di manda xanho p'u ja rá ngu, ya hinda badi ha di japi di m'met'o p'u ha di mpeti yø ja'i Oja 'mø. ⁶ A nu'a ra n'yohu da t'ets'i ngue di bentrá cargo di m'met'o p'u ja ra nija, hinda gue'a n'na ra n'yohu ngue ts'adra pa xa 'yεc'ei ra Jesucristo. Porque nthambenitho di 'yets'i. Ya da 'yøtra ts'oqui tengutho bi 'yøtra zithu manjam'mø ngue bi 'yets'i 'ne 'da di mep'u ja ra castigo. ⁷ Jatho ngue di n'yo manho n'namhma ngue nu'u yø ja'i hingyø 'yεc'ei da nu mansu. Ya hinda zä ha di japyø ja'i da 'yεmbi ngue hinga gue'a ga 'yo. Porque ra zithu emmei honi ha di ts'onnbj ha ya yø mamhya.

⁸ A nu'u yø ja'i ja yø cargo ngue fäxte p'u ja ra nija, xquet'a ngut'atho ja ngue da 'yøt'e, jatho ngue di nho ja'i, jatho ngue hinda nhäte p'u ha ya. Jatho ngue hinda n'iti. Jatho ngue hinga høndra menyü di ma yø mmäi. ⁹ Nuna ra hya n'youi yø nt'εc'ei i ja, guehna ra hya himmi fadi hanja na, guehna di xännbate na ra hya na co gätho yø mmäi. ¹⁰ Nuya yø n'yohu ya, 'bet'o da hnu te ga 'yo. A nu'mø ngue ya hin tema nts'o bi thinnbi, ya da zä di nja yø cargo ngue di mfäxte p'u ja ra nija. ¹¹ Ximmangu yø xisu fäxte p'u ja ra nija, xquet'a di nequi ngue dyø hoja'i. Hindyø zate. Da zamyø mmäi. 'Yo di hep'u'a rá 'befi pefi. ¹² A nu yø n'yohu ngue ja yø cargo fäxte p'u ja ra nija, n'na ngu n'na jatho ngue n'na dra xisu da zi. Pe da badi ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Ngu yø basi, ngu'u hingyø basi, da badi di manda xanho. ¹³ Porque nuya yø n'yohu ja yø cargo ngue fäxte p'u ja ra nija, nu'mø padi xanho ha di japi da 'yøtra 'befi pefi, ya man'natho nnu mansu yø ja'i. Ya säp'u da hya ra ts'edi da ma hanja ngue εc'ei ra Jesucristo.

¹⁴ Ague Timoteo, nugä dí xønni ga mmap'u ga ma nu'i. ¹⁵ Pe nu'mø himbi zä dá magä p'u n'nahmantho, ya dí otra carta ja ua ngue ga pen'a'i p'u. Porque di nnegä ngue gui padi xanho hanja ra hya nuna ja ngue da n'yo yø ja'i ya o rá 'ye Oja. Nuna Oja na, majuanj ngue 'bui. A nuya yø ja'i Oja ya, guehya färpabi rá hya 'ne tøxhma hyabi rá

hya Oja. ¹⁶ Janjuani ngue mazihotho na ra hya dí εc'ei hu. Pe Oja bi 'yøt'e ngue bi dinma mmäih hu hanja na ra hya na, ngue ra Cristo bi nja'i. 'Ne ra Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue fadi ngue hin tema nts'o bi 'yøtra Cristo. Da guehyø anxε Oja i nnu mansu. A nuyá, ndap'u bi zä i hma te'o na ra Cristo. 'Ne t'εc'ei gä rá nguni nximhäi. 'Ne bi zix Oja ngue i ma mahets'i.

4

¹ Pe ra Espiritu Santo njuantho xicju ngue nu'mø ni ma da gaxyø pa, di m'mahyø ja'i da hyep'u yø nt'εc'ei. Nu'u yø fehni xännbate ngue ra zithu di bennbabi ra hya xännbate, go gue'u da den'na. ² Nuya yø xännbate ya, ra fehni na ra hya da ma ngue di hyätyø ja'i. Padi xanho ngue hinga gue'a te øt'e, pe 'be xingui tär'man'u yø mmäi'a te øt'e. ³ Nuya yø xännbate ya, xihyø ja'i ngue εmbi hin'yü ra nt'edi di nthatyø ja'i. 'Ne xihyø ja'i ngue εmbi hinga gätho yø cosa sä ngue da ts'i. Conque Oja bá sänni ngue bá nja'a te ts'i n'namhma ngue nuya yø 'yεc'ei di ja mamadi Oja 'mø bi zi'a te si. ⁴ Porque nu te gä bi hoc'a Oja ngue da ts'i, gä xanho. Hingui sä ga εmhmu ngue ja rá ts'oqui ra ja'i nu'a si te tini. Sinoque ma ga ja mamadi hu Oja 'mø dí sihu'a te bá sänni ngue ga sihu. ⁵ Porque nu'mø t'äprä mate Oja ngue di japi te ts'i, Oja di japi te si ra ja'i.

⁶ Nu'mø ngue nguna ra hya gui xännbabi'u ma cuhu ya, majuanj ngue gue'e rá hoga mēfi'i ra Jesucristo 'mø. Dami hyani gui hyu'ni mmäi na ra hoga xädi ya xcä bent'i. ⁷ Pe nu'u yø hya te säma cuento ngue hinga gue'a rá hya Oja, 'yo gui ørpa masu'u yø hya'u, porque hinte di muui. Dami hyoni ha di ndu xanho ni nt'εc'ei i ja. ⁸ Porque nu ra ja'i ngue xährá do'yo, di 'yani, man'na xanzaqui cohi ngue'a gui 'yani. Pe ma datho man'na xanhotho ngue di zacrä nt'εc'ei ra ja'i. Porque nuna ma nt'εc'ei hu i ja, hinga høndra pa jap'u ga tinnbah ra njapi Oja, sinoque 'nehra pa di 'yep'u. ⁹ Nuna ra hya na, guehna ngue majuanj na. 'Ne guehna mahyonitho da 'yεc'ei gätho yø ja'i na. ¹⁰ Janangu nuyá,

madague'a sacui yø ja'i ya, pε ma ga ho ma mmæi ga øt'ui ra 'bæfi bi 'dacui Oja. Porque dí haxa njuani ngue nu'a ma Ojai i 'bæ'a. 'Nε guehna ja ngue da yani gátho yø ja'i na. Pε nu'u yø ja'i di nyanyø te, guehya da 'yεc'ei ra Cristo ya.

¹¹ Nu'mø guí xännbabi ra hya yø ja'i, nuya yø hya dí xi'i, guehya gui xihyø ja'i ngue da 'yøtya yø hya ya. ¹² 'Yo guí nne ngue hijnonda 'yøt'a masu ngue grá ts'ant'atho. Sinoque dami 'yu'a te ra nho ja ngue da n'yo yø 'yεc'ei. Dami 'yudi ngue guí yamanho p'u ha guí ya. Dami 'yudi ngue gadi mahni mmic'eiui. Dami 'yudi ngue ja xanho ni nt'εc'ei. Dami 'yøt'e ngue da bahyø ja'i ngue gä ra nho gní 'yo. ¹³ Mente ga mmagä p'u, dami ja ndummæi guí mmambrá hya Oja p'u ha di mpeti yø 'yεc'ei. Dami opan'yu hanja ra hya. Dami nxännbate xanho. ¹⁴ Nu'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija bi japyø 'yε p'u ja ni ya, ya bi xi'i te 'be'a ma hya nne'e Oja gui 'yøt'e. Nuna ra 'bæfi bi 'da'i Oja, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue te sätho gui 'yøt'e.

¹⁵ Nuya yø hya dí xi'i ya, dami ja ndummæi ngue gui 'yøt'e te dí xi'i. Dí nne ngue da nu yø ja'i ngue man'na man'na gdí padi ha gdí japra hya ngue da zä gui 'yørpe xanho rá 'bæfi Oja. ¹⁶ Dami mfädi xanho, 'nε dami mfädi ngue gä da gue'a ra hya ni 'yup'u gui nxännbate. Nu'mø gui 'yøt'e te dí xi'i, ya di nyanni te, da guehyø ja'i da 'yøxra hya guí mma, xquet'a di nyanyø te.

5

¹ Nu ra dac'ei ngue hinga gue'a te øt'e, 'yo gui ya manzaqui 'mø ga hejpabi te øt'e. Mahotho gdí zofu, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni papá'a ra dac'ei. A nu'u yø ts'ant'atho, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni n'yohu. ² A nu'u yø xisu ngue ya yø dac'ei, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni mamá. A nu'u yø hmute xisu, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue eni nju, pε gä ra nho gdí n'youi.

³ A nu'u yø 'danxu ngue hijnjo'o to da hyonnbí te da zi, gue'u yø mmí'yεc'eiui da mäts'i ngue di unni te honi. ⁴ Pε nu ra 'danxu ngue 'bahyø basi ogue 'bahyø 'bet'o,

guehya yø basi na ra 'danxu høxyø xi ngue di unni te da zi. Porque yø pa xa thogui, gue'a rá mamá yø basi bi ja mmansu gä i nte. Janangue ní 'yup'u ngue di ja mmansu yø mamá yø basi 'mø bi ndac'ei. Porque gue'a nnu manho Oja'a ngue yø basi di ja mmansu to bi tede. ⁵ Pε nu ra 'danxu ngue 'bæse, hijnjo'o to da hyonnbí te da zi, guehna ja ngue da mäxyø mmí'yεc'eiui na. Porque hinda hont'a Oja nnøts'e 'nε hinguí säya ra pa ra xui nzo Oja. ⁶ Pε nu ra 'danxu ngue gue'a te rá pähäse ga 'bæi, ya hinda ma m'mäts'i. Porque nuna, emma 'bæi pε tengutho 'mø ya xa ndu. ⁷ Guehna ra hya gui xifi da 'yøtyø 'yεc'ei naya, n'namhma ngue ya hijnonda 'yεmbi ngue hinga gue'a te øt'e. ⁸ A nu ra 'yεc'ei ngue hinda unni te 'be'a honna papá ogue rá mamá, ogue rá mæni, guehna ra 'yεc'ei ngue hinga 'yo'a te ra hya rá nsäui rá nt'εc'ei na. Man'na nu'u yø ja'i hinyø 'yεc'ei hinguí njap'u'u, man'na di unni te honyø dac'ei'u.

⁹ A nup'u ja ra lista ngue yø 'danxu gui 'yεts'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija, da gue'u yø 'danxu ngue tho'i hyate njeya 'bæi. 'Nε n'nat'a rá ndø xa m'mæhmi. ¹⁰ Da gue'u yø xisu fädi ngue xa 'yøtra nho, xa tede xanho yø basi, xa unna ts'äya p'u ja rá ngu te'o hín'yu ha di nsäya ngue yap'u ní 'yεhε. 'Nε fädi ngue hinda 'yεts'i ha ya, di ja mmansu yø mmí'yεc'eiui. I fäts'i to sä ra n'u. Zant'a ngue høndra nho di ho da 'yøt'e.

¹¹ Pε nu'u yø 'danxu ngue cohra jeya 'bæi, 'yogui εts'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija'u. Porque nthambenitho ngue da dini to di nthatui mahøn'a, ya da hyep'u'a rá 'bæfi ra Cristo ørpe. ¹² Ya cohi ngue festho'a ra hya xa nhyøxmaxi ngue di mfäxte p'u ja ra nija p'uya. ¹³ Ogue da gohi ngue yø monni, ní yut'i ní bømp'u ja yø ngu. 'Nε hinga høntho ngue yø monni, sinoque di c'a yø mmic'eiui p'u ha 'yo. I mmanyø hya nu'u hinni 'yup'u da ma. Nu'a te ga 'bahyø ja'i p'u ha søni, gä di nthint'i. ¹⁴ Janangue dí nnegä ngue nu'u yø 'danxu ngue yø hmute xisutho di nthati mahøn'a, di m'mæhyø basi, da mähyø ngu. Ya hinda zä ngue toni ja'i da 'yεmbi hinga gue'a øt'e. ¹⁵ Porque 'bæi da yø 'danxu ngue ya xa 'uegue, ya ørpabi rá pähä ra zithu.

¹⁶ Nu'mø n'na ra n'yohu ogue n'na ra xisu

ngue ra 'yɛc'ɛi, nu'mø bi n'nanxu n'na rá mɛni, da máts'i, di unni te honi. 'Yo di nnepe ngue gá go yø 'yɛc'ɛi da hyonnbabi'a te rá gasto honi. Porque yø 'yɛc'ɛi, gue'u yø 'danxu hinjo'o to da hyonnbabi te da zi, gue'u ja ngue da máts'i, di unni te honi.

¹⁷ A nu'u yø n'yohu 'bet'o ngue øtra 'befi p'u di mpeti yø 'yɛc'ɛi, jatho ngue emmɛi da nu mansu yø ja'i. Da gue'u yø mamhya ho yø mmæi di mpefi ngue xännbabi rá hya Oja yø ja'i, ma datho nne ngue da nu mansu yø ja'i ya. ¹⁸ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ra hya ngue ɛna: “Damí japi ngue di nsihmɛ ra ndani nuna nɛhyø trigo ngue di ntagui, 'yogui turpabi rá ne”, i ɛna hya. Mahøn'a nt'ot'i ra hya ngue ɛna: “Nu ra mɛfi øtra 'befi, ni 'yup'u ngue di t'unná nzäbi”.

¹⁹ A nu'mø ngue ma yapí n'na nc'ei'u 'bet'o p'u ja ra nija, nu'mø ngue hinjo'o yoho ogue hyu yø testigo di ja majuaní'a te gui nyapi, 'yo gui 'yørpa masu'a ra yapate. ²⁰ Pɛ nu'a ma yapí 'nɛ majuaní ngue ja rá ts'oqui, damí hejpbabi. Da nu gátho yø ja'i p'u gui hejpi n'namhma ngue nu'u yø ja'i da nup'u gui hejpi, ya da zu da 'yøtra ts'oqui. ²¹ Nuna ra hya dí xi'i ya, nuna Oja co 'nɛhna ma Hmuui Jesucristo co 'nɛ'u yø maça anxe bí 'bu mahɛts'i øde te dí xi'i ya. Nu'mø gadi n'amigoui n'na ra ja'i, ogue hin gadi n'amigoui n'na ra ja'i, pɛ nu'mø ja rá ts'oqui damí hejpbabi. ²² Nu'mø ja ngue gui 'yɛts'i to di m'mɛt'o p'u ja ra nija, 'yo gui nne ngue ra sönitho'a te gui 'yøt'e. Damí tømí, 'be gui nnu te ga 'yo ra ja'i. Xi'mø gue gui 'yɛx'a n'na nc'ei, nu'a fadi ngue ja rá ts'oqui, 'yo gui nne da 'yɛn'a'i yø ja'i ngue gui nnu manho'a ra ts'oqui øt'a gui 'yɛts'i. Pɛ nu'i, 'yo temá nts'o gui øt'e.

²³ Ague Timoteo, nu'mø ngue thojpatho gadi hyɛnni ngue xan'u ni mmæi, 'yo høndra dehe gui si, damí si zits'u ra vino.

²⁴ I 'bu i'da yø ja'i ya, hante ngue da thaspabi ra güenda, di nɛqui xanho ngue ja yø ts'oqui. Pɛ ximmi 'bu mi'da p'uya ngue hñdi nɛqui ngue ja yø ts'oqui. Sinoque ja gue'mø bi thaspabi ra güenda di nɛqui ngue ja yø ts'oqui. ²⁵ Xquet'a njarbatho yø ja'i ngue øtra nho ya, di nɛqui xanho'a te ra nho øt'e. Madague'a ngue hingui fadi

te gäma nho øt'e, pɛ m'mɛfatho fadi ngue xanho te øt'e.

6

¹ A nu'u yø 'yɛc'ɛi ngue yø hmiqúi, jatho ngue da nu mansu yø hmu. Porque nu'mø hingui nnu mansu yø hmu yø hmiqúi, yø ja'i p'uya da 'yɛmbi ngue hingui ho ra hya nná 'yohu. Ya da nømman'u Oja p'uya. ² A nu'u yø hmiqúi ngue yø 'yɛc'ɛi yø hmu, 'yo di ɛna ngue ts'atho ja ngue di nu mansu yø hmu, da 'yɛna ngue ya 'da'igu yø nt'ɛc'ɛi i ja, ya di ncu. Sinoque man'natho ja ngue da hyumbi di mpefi, porque ma madí'a ra 'yɛc'ɛi t'ørpabi rá 'befi. Nguna ra hya gui xihyø ja'i 'mø gui xännbate ya.

³ Nuna ra hoga hya bi nxännbate ra Hmu Jesucristo, guehna rá n'youi ma nt'ɛc'ɛi jagüi naya. Pɛ nuyá, ya 'bu i'da yø ja'i ngue n'nan'yo ra hya xännbate. ⁴ Guehya yø ja'i di 'yɛx'mø ya, guehya hñte pahya. Ma'bedi yø mmæi, gá ra njun'mahya ga 'yo. Guehya yø zeya, yø nequisæi, yø nemhya. Hingui ɛc'ɛi te sifi. ⁵ Hñha rá nɛgui ra njunt'i øt'ui yø ja'i porque xants'o yø n'yomfɛni. Nuna ra hya majuaní, hingui padi hanja na. I ɛna ngue nuna ra hya ngue rá nt'ɛc'ɛi i ja, xangu rá muui, porque ɛna ngue guehna ra hya di daha xangu ra mɛnyu. Pɛ nu'a'i, ogadi nsixui'u njap'u. ⁶ Majuaní ngue nuna ma nt'ɛc'ɛi jagüi, xandøngu rá muui na, porque xandøngu ra nho n'youi. Pɛ ra ja'i, ja ngue di johyahmaha hont'a zihangu ts'u tñi. ⁷ Porque nu'mø bi mihra ja'i ua ja ra ximhäi, hñte bá hya. Ximmangu 'mø bi du, hñte da hyats'i. ⁸ Janangue nu'mø ja te da zi ra ja'i, ogue ja te da hye, co nu'a p'uya, di johyahmaha.

⁹ Pɛ nu ra ja'i hontho nne ngue di mmɛmmeti, guehna ra ja'i hingui ɛnni ga hyätrá n'yomfɛni ngue øtra ts'oqui ha di dinna mɛnyu. ɛntho so ra 'dihí, porque hont'u yø pähä hñte di muui so rá mmæi, gue'a di m'mɛ'a. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ngue høndra mɛnyu di ja ndummæi honi ha di dñi, xangu ra ts'oqui øt'e ngue ha ga ndinna mɛnyu. A nuyá, 'bu i'da yø ja'i, asta ya xa hyɛp'u yø nt'ɛc'ɛi ngue høndra mɛnyu

di ja ndummai honi ha di dini. Pe nu'a te ra mɛnyu ya xa ndini, gue'a ra m'ma man'u i tho'a.

 11 Pe nu'i, ngue ra mɛfi'i Oja, man'nan'yo mi 'yot'e ngue gui 'yot'e tengu ya yø hya ja di xi'i. A nu'a'i dami 'yot'a te xanho. Di nequi ngue ja xanho ni nt'ɛc'ɛi. Ja ndummai dami thanne Oja. Ja ndummai dami mahni mmic'ɛiui. Dami seti te gama hya gui thogui. 'Ne ogadi 'yɛx'mø gui ya. 12 Dami ja ndummai ngue ya gdi 'bu'a ngue gui 'yot'a te ra nsäui ni nt'ɛc'ɛi i ja, n'namhma ngue gui nthɛui ra te para zantho. Porque bi zon'na'i Oja ngue gue'a gui 'yot'a. Nu'a ra pa bi zon'na'i Oja, xangu yø ja'i bi 'yøde te gá ma ngue ja ni nt'ɛc'ɛi. 13 A nuyá, nuna Oja di unná te gátho'u ja yø te, guehna øde gátho ya yø hya dadi 'bɛp'a'i gui 'yot'e. Da guehra Jesucristo, nuna bi dá xanho rá hya p'u ha 'buhra Poncio Pilato, xquet'a øde gátho ya yø hya dadi 'bɛp'a'i gui 'yøtya. 14 Gátho ya yø hya dadi 'bɛp'a'i gui 'yøtya, dami 'yot'e. 'Yo te dadi 'bedi, n'namhma ngue hin tema hya da thin'na'i ngue hinda gue'a gui 'yot'e asta guehra pa ngue da ɛp'u mahøn'a ra Hmu Jesucristo. 15 A nuyá, nu'mø bi zonna pa xpá nzänbabi Oja ngue da ɛp'u, ya da ɛhɛ. Nuna ma maca Ojah, guehna hønse na jase rá ts'edi na. Guehna ra dast'abi na ngue yø dast'abi. Guehna ra Hmu na ngue yø hmu. 16 Guehna Oja na ngue hinjam'mø da du. Nup'u ja rá nyot'i 'bui, hinjonda zá da guat'i. 'Ne hinxá 'yɛhra pa ngue toni ja'i xa mbøni ngue da nu, porque hingui sä di hnu hapu 'bui. Nuna Oja na, guehna ma datho hnu mansu na. 'Ne guehna jase rá ts'edi para zantho na. Da ngut'atho.

 17 A nu yø ja'i ngue yø mmɛmmɛti ua ja ra ximhai, dami xifi ngue 'yo dadi 'yɛts'i ngue ja yø mɛnyu. 'Yo sä di ɛna ngue gue'u yø mɛnyu da mäts'i. Porque hinga gue'a rá mɛnyu ra ja'i da mäts'i. Dami xifi ngue da hyutho yø mmɛi ngue gue'a Oja i fäts'i. Nuna Oja i 'bui, guehna mathoguitho di jajpah na, porque nnepe ngue ga johyaha. 18 Nu'u yø ja'i ja xangu yø mɛnyu, dami xifi ngue da 'yøtra nho. Porque

man'natho xangu di muui ngue xta ngu ra nho da 'yot'e, hinda gue'a ngue da mɛstho rá mɛnyu. Dami xifi ngue 'yo di ya yø mmɛi ngue di unyø ja'i'a te tini. 19 Nuna ra nho da 'yot'e ngue da mäxyø mmic'ɛiui, di nja rá njut'i 'mø yø pa di 'yɛp'u, gue'a di segura'a ngue di t'unna te para zantho'a te da 'yot'e.

 20 Ague Timoteo, nuna ra hya bi ma mafäti'i ngue gui xänbabi yø ja'i, dami fädi xanho ngue da guehna ra hya gui nxänbäte na. 'Yo gui ørpa masu'u yø hya te sätho hinte di muui. Da guehyø ja'i nu'u ɛna ngue ja xangu yø mfädi, 'yo gui ørpa masu'u yø hya mma, porque himma juani ngue di nthɛ yø hya i mma. 21 'Ne nuyá, ya 'bu i'da yø ja'i ngue di xähna ra hya na, ya mma ngue ja xangu yø mfädi, asta gue'mø da gohi ngue di pumbeni'a rá nt'ɛc'ɛi i ja. Ya di xi'i ngue mamj njap'u.

Oja di jap'a'i. Da ngut'atho.

2 ra Timoteo

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnnba ra Timoteo.

¹ Nūgā drá Pablo, Oja bi 'yēxqui ngue drá representantegā ra Jesucristo. Bi neque ngue ga xicā yø ja'i ngue Oja di yat'i ngue di unna 'da'yo te to gā di unyø mmui ngue da 'yēc'ei ra Jesucristo. ² Janjuani ngue dadi mā'i, ague mā ts'ant'ui Timoteo. Dí nnegā ngue nuna Oja mā Papáui co 'nehna mā Hmūui ra Jesucristo di jap'a'i, di 'da'i rá mate, 'nē da hyut'a ni mmui.

³ Tengutho manj danne Oja'ui mā mbox-itagā manjam'mø, xquet'a ngut'atho ya, dí thanne Oja co gātho mā mmui. Ra pa ra xui dí mmat'Ojagā conná ngue'e. Nu'mø dá bēn'a'i, zant'a dadi ja mammadigā Oja. ⁴ Dí mbēngā ngue nu'mø dambá soc'a'i p'ui, asta gá nzonj. A nuyá, janjuani ngue dí nne ga nnu'i, n'namhma ngue di nja ga mpähä. ⁵ Dí mbēn'a'i ngue himma xøts'etho'a ni nt'ēc'ei i ja. Nu'a ni su Loida 'nē'a ni mamá Eunice, rá maditho bi 'yēc'ei ra hya'ui. Dí pacā njuani ya ngue xquet'a 'nē'i majuani ja xanho ni nt'ēc'ei ya.

⁶ Nūgā dí xi'i ngue 'yo guí nnepe di m'mē'a ra ts'edi bi 'da'i Oja 'mø mā japā mā 'yē p'ui ja ni ya. ⁷ Porque nne'e Oja ngue hingui nsu. Janangue di 'da'i ra ts'edi ngue 'yogui su yø ja'i. 'Nē di 'da'i ra ts'edi ngue gui mahyø ja'i. 'Nē di 'da'i ra ts'edi ngue gui sammj xanho ni n'yomfēni. ⁸ 'Yogui embi ngue ra 'bē'isā guí xihyø ja'i hanja rá hya na mā Hmūui Jesucristo. Ximmangugā p'uya, 'yogui pēs'ni sā guí mma ngue dadi mpahmi, a nūgā madague'a dí ofādi ngue dí mmambā rá hya ra Cristo. Tengutho dí øt'ä ya, dami njap'ui, dami ne ngue di ha'i ra ts'edi Oja ngue guí mmanna hoga 'da'yo hya, madague'a guí sā ra n'ui conná guehna ra hya na. ⁹ Nuna Oja bi yanju, 'nē bi zongahui ngue ga hehmui p'ui ra nts'o. Madague'a ngue hinga gā ra nho xtā n'yohui, pē Oja bi 'yøtra mate bi zongahui ngue da yanju. Porque hante ngue

di nhohra ximhäi, Oja ya xi zänni ngue da pēnhna Jesucristo ngue da yanju. ¹⁰ A nuyá, ya bi zøcua na mā Yantehui ra Jesucristo ya. Mi zøcua na, ya bi fadi hanja na rá mate Oja. Ra Cristo bi daprá ts'edi ra ndate. Nuna ra hoga 'da'yo hya bi mā, guehna i bahyø ja'i ngue ha di nthēui ra 'da'yo te para zantho na.

¹¹ Nuna ra hya naya, go bá t'excā ngue ga mmangā na. 'Nē bá t'excui ngue drá representantegā ra Cristo ngue ga xänbabi ra hya yø ja'i 'bui ndap'ui bi zä. ¹² Janangue guehna nná sägā ra n'ui naya. Pē nūgā hindí pēs'mā sä ngue dí ofādi. Porque nuna Oja dí nnøxä, dí pacā njuani ngue xanho na. 'Nē dí haxa njuani ngue ja rá ts'edi Oja ngue da mäqui, 'nē da bømmanho te nná 'yo asta gue'mø rá nzequi yø pa.

¹³ Ague Timoteo, nuna ra hoga hya dá xän'na'i, da ngut'atho ra hya guí xänbabi yø ja'i ya. Dami 'yēc'ei ra Jesucristo hangui ra pa. Rāngue guí n'youi ra Jesucristo, dami mahyø ja'i hangui ra pa. ¹⁴ Di fät'a'i rá hya Oja ngue gui xänbabi yø ja'i. Nuna ra Espiritu Santo dí n'yohui, dami 'yāpi ngue da mäxa'i ngue guí padi ha gdí japa hya.

¹⁵ Ya guí padi ngue nu'ui mā cūhui ngue yø mmēngui Asia, gā bi hyegagui p'ui, tengutho bi jacra Figelo 'nehra Hermógenes. ¹⁶ Pē nu'a ra Onesíforo, Oja di japi te'o gā 'bup'ui ja rá ngu. Porque nuna, xangu yø nnidi bi hoga mā mmui. Himbi mestā rá sä ngue dí ofādi. ¹⁷ Nu'mø mi zøcua Roma na ra n'yohui na, bi 'yēmmēi bi hyongui hapui dí ofādi asta gue'mø mi dingui. ¹⁸ Da gue'e, ya guí nnuē ngue nuna ra Onesíforo xangu ra 'bāxte bi 'yørcagui 'mø dambá m'mēcā p'ui ja ra hnini Efeso. Da ne Oja ngue di unna mate 'mø rá nzequi ra pa.

2

¹ Ague mā ts'ant'ui, dami hya ra ts'edi co nuna rá mate di 'da'i ra Jesucristo. ² Ya xangu yø ja'i bi 'yøde hanja na ra hya dá xän'na'i. Nuya yø hya dá xi'i, dami xihyø ja'i nuya ya padi ha di japa hya da mā, da ngu'a ra hya da xänbabi mi'da yø ja'i.

³ Dami 'yøt'e ngue rá hoga soldado'i ra Jesucristo. Gui seti hangui ra n'ui ja ngue gui

thogui. ⁴ Nu ra ja'i nnøpe ngue rá soldado ra Cristo, nu'a rá Hmu di manda, gue'a ørpabi rá páhä'a. Ya hinguí sänse'a rá 'befi ga 'yo. ⁵ Gui 'yøt'e tengutho yø ja'i pa ra taħa ngue ra 'dihi. Nu'a hinda 'yøt'e gátho'a te di manda'a to di marca ra 'dihi, ya hinte da dāha. ⁶ Gui 'yøt'e tengutho ra mēfi di mpεp'ua ja ra huahī. Nu ra mēfi sā ra n'ua ngue di mēfi, gue'a ra mēfi ja xanho rá nzābi'a. ⁷ Dami padi hanja na ra hya dí xi'i. Nuna mā Ojauī, da 'yøt'e ngue da dinni mmāi xanho te gāma hya dí xi'i.

⁸ Hønna da zo ni mmāi na ra Jesucristo. Nuna rá mbom'meto ra David, guehna ndast'abi naya, porque bi bennate 'mø mi tho na. Nuyá, guehna ra hoga 'da'yo hya dí xicā yø ja'i naya. ⁹ Conná guehna ra hoga 'da'yo hya dí mmangā, guehna ra n'ua dí sǎgā naya. Inthut'igā ua ja ra fādi conyø cadena tengutho 'mø ngue di ja te xca ts'onī. Pε nuna rá hya Oja dí mmangā, hinga 'nehna nthut'i conyø cadena na, siempre dí mmamhmagā ra hya. ¹⁰ Nugā, nu hangū ra n'ua dí thogui, gátho dí seti. Porque dí nnegā ngue da 'yεc'ei ra Jesucristo'ua yø ja'i ya xpá huan'Oja. Gue'a di nyanyø te'a, 'nε da dinna nho para zantho. ¹¹ Majuani na ra hya na ngue εna: "Nu'mø dá thojua conná guehra Cristo, ya 'dap'ua ga m'mahmu na ra Cristo p'uya. ¹² Nu'mø ngue ga seti hangū ra n'ua ga sāhu, xquet'a nup'ua ha di manda ra Cristo 'nεc'ua di nja mā 'befihu. Pε nu'mø ngue ga hεhmua p'ua ra Cristo, xquet'a ra Cristo da hyegahua p'ua. ¹³ Xiya, xi'mø ngue hindá jats'i te dí mmamhmu, pε nu'a ra Cristo zant'a ngue di jats'i te ra hya mman'a. Porque ra Cristo, nuna ra hya i mma, hinjam'mø ngue dadi pádi".

¹⁴ Dami bennbabi yø ja'i na ra hya dí xi'i. Rá hmi rá dā Oja p'ua gui xifi ngue hīndi njun'mahya co nu'ua yø hya hinguí ja ts'edi. Porque ra njunt'i hinguí pømmāho. Sinoque di ts'onnbā yø n'yomfēni yø ja'i øxra hya. ¹⁵ Nuna Oja i hajta ra güenda te guí øt'e. Dami ja ndummaī gui pøni xanho ra 'befi bi 'da'i Oja, ya hin'ya te gdi pēs'ni sā. Gui hyats'i xandønho na ra hya majuani, da guehna gui xānnbabi yø ja'i na. ¹⁶ Nu'ua yø hya hinte di muui ngue hinga

gue'a rá hya Oja, ogui xānnbate'ua, porque guehya yø hya di ts'onnbā yø nt'εc'ei yø ja'i ya. ¹⁷ Nuyā yø hya xānnbate ya yø ja'i njap'ua, i 'yo yø hya asta gue'mø da 'yøtra nts'onī. Ngu'a ra nts'onī bi 'yøtra Himeneo, ximmangu ra Fileto. ¹⁸ Guehya bi hyεp'ua ra hya majuani ya, xānnbabi yø ja'i ngue εmbi hīmma juani di bennate yø do'yo, sinoque εmbi ngue nu'a ra mbennate ya bi nja'mø mi 'yεc'ei ra hya'a. Co nuna ra hya na p'uya, di ts'onnbabi yø nt'εc'ei 'da yø ja'i. ¹⁹ Pε nuyá, hinda zā ngue di ts'onnbabi rá 'befi Oja. Porque nt'ot'i yoho yø hya ngue i dū. Nuyā yø hya ya, i εna: "Nuna Oja, ya padi te'o gátho ya o rá 'yε". Nu'a rá yoho ra hya p'uya i εna: "Nu ra ja'i ngue nne da dēna Cristo, jatho ngue da hyεp'ua ra nts'o".

²⁰ Nup'ua ja n'ua ra ngu xānnho, hinga 'da'igu yø mohi jap'ua. Jap'ua yø mohi ngue yø oro, jap'ua yø mohi ngue ra t'axi, jap'ua yø mohsa, jap'ua yø mohi ngue ra hāi. Nuyā yø mohi ya, ja 'da ngue nts'upi. Ximmi ja 'da ngue hinga nts'upi. ²¹ Njarbutho p'ua ja ra nija ya, hinga gátho yø ja'i hεp'ua ra nts'o. Pε nu ra ja'i nne ngue da hyεp'ua ra nts'o, guehna ra ja'i øt'e ngue rá mēfi Oja na, i pēhra 'befi ngue nts'upi.

²² 'Yo guí øt'a te ra ts'oqui ør'mi'da yø ts'ant'ua. Dami 'yøt'a te xanho. Di nεqui ngue ja ni nt'εc'ei. Dami mahyø ja'i. 'Yo to gadi njunt'ui. Da 'da'igu gui 'yøt'ui yø ja'i ya bi hyεp'ua ra nts'o, ya nzo'a ra Hmu Jesucristo co gátho yø mmāi. ²³ Pε nu'ua hōndra njun'mahya nne, hinguí padi te mma, dami hyεp'ua. Ya guí padi ngue nu'a ra njunt'i, ja bi fup'ua ngue di nnu man'ua yø ja'i. ²⁴ A nu ra ja'i ngue rá mēfi Oja, hinguí ja ngue di nnequisui. Sinoque ja ngue 'da di matho gátho yø ja'i. Da badi ha di japi ngue dra hoga hya di nxānnbate. Da zeti te mmanyø ja'i. ²⁵ Di nya manhuēhi ha di opan'yu ra hya'ua to hinguí nnu manho ra hya. Xamhmatho da ne Oja di 'bārpabi yø mmāi, da 'yεc'ei ra hya majuani. ²⁶ Nu'mø bi xohrá n'yomfēni ra ja'i, ya da hyεp'ua ra zithu o rá 'yε. Porque gue'a ra zithu ørpabi rá páhä.

3

¹ Damí pahna ra hya ga xi'i ya. Nu'mø ya ni ma da gaxyø pa, ya man'na xta n'atho. ² Di m'mahyø ja'i da ne ngue hønse da dinna nho. Høndyø mēnyu da ne di xandi. Di 'yεxpæ ha ya. Da 'yεna ngue maguesε. Di nsate. Hinda 'yεc'ei te da xihyø papá yø ja'i. Hinda benna mate t'ørpe. Ni xinga guehna Oja da 'yørpabi masu. ³ Hindi nja yø yemmæi. Hindi nja yø nhuεcate. Da nømman'ua yø mmic'eiui. Hinda zamyø mmæi. Dyø nequisæi. Porque yø nsæiui'a te gátho xanho. ⁴ Guehya dyø ngæjmahyatho ya. Hinha ga nja yø ts'u. Di 'yεx'mø ya. Nu'a te yø pähä yø ja'i, gue'a ni ma yø mmæi'a, hinda gue'a Oja. ⁵ Nup'ua gui nequi, εna xø majuaní ngue su Oja. Pe himma juani εc'ei ngue jase rá ts'edi Oja. Ogadi nsixui'ua to njap'ua. ⁶ Porque guehya yø ja'i ya, ya ja 'da yø ngu ya, ngue ya xa ts'onnbä yø nt'εc'ei yø ja'i. Rá mæditho, nuya yø xisu tu yø mmæi ngue ja yø ts'oqui, 'nε hingui padi ha di hocyø ts'oqui, guehya honya ngue da hyät'i co nu'a te yø fehni xännbate. ⁷ Porque nuya yø xisu ya, i nne da badí tema 'da'yo xädi i ja. Pe nu'a ra hya di xädi, hñjam'mø di tinyø mmæi ndana gue'a ra hya majuaní. ⁸ Nuya yø fehni xännbate, øt'e tengutho bi 'yøtra Janes 'nεhra Jambres ngue bi mæs'ra hya bi manna Moisés. Xquet'a njarbutho ya dí mmangä ya. Nuna ra hya majuaní i festho. Guehya xants'o yø n'yomfēni ya. Himma juani ngue ten'na ra nt'εc'ei jajū. ⁹ Pe hinda zä da hyät'i xangu yø ja'i. Porque nu'a te yø m'memmæi, sār'mø da badí gátho yø ja'i. Di nja tengutho bi ja'ua yo nc'ei bi mæs'ra hya bi manna Moisés.

¹⁰ Pe ague Timoteo, ya gui padi xanho hanja na ra hya dí xännbategä. 'Nε gui padi te nná 'yogä. Gui padi te dí øt'ä. Gui padi ngue nugä dí εc'ei xanho ra Jesucristo. 'Nε dí seti te ørcagui yø ja'i. Dadi macä yø ja'i. Nu'mø dí sägä ra n'ua, εna gue man'na dí ha ra ts'edi. ¹¹ Gui padi hanja ngue nnu man'ugyø ja'i, hingui nne da nugui. 'Nε gui padi hangū ra n'ua xta sägä. Tengutho ra n'ua dá sägä p'ua ja ra hñini Antioquia, 'nεp'ua ja ra hñini Iconio, 'nεp'ua ja ra hñini Listra, dá sä ra n'ua ngue hingui nne da nugyø ja'i.

Pe nuna gä ra n'ua naya, bi yangä Oja. ¹² A nuyá, nu to gátho nne da denna Jesucristo, gä da zä ra n'ua ngue da ts'æi. ¹³ A nu yø ja'i ngue yø ts'oc'ei 'nε yø fehni xännbate, man'na man'na ni go mants'o te ga 'yo. Mente häte, ximmi thät'i.

¹⁴ Pe ague Timoteo, 'yogui hehna ra hya bi sän'na'i. Ya gui haxa njuani ngue majuaní na ra hya na, porque gui padi ngue nu'ua bi xän'na'i ra hya, hingyø fehni'ua. ¹⁵ Asta gue'mø mará ngüε'i, gä xähya yø hya nt'ot'i p'ua ja ra Macä Libro. A nuna ra hya na, ja mmamp'ua ngue di nyanna ja'i 'mø da 'yεc'ei ra Jesucristo. ¹⁶ Gátho'ua yø hya nt'ot'i p'ua ja ra Macä Libro, guesε Oja bi bennbabi ra hya bi 'yot'ua to bi 'yot'a te nt'ot'i. Guehna mahyonitho ga xähmu naya. Gue'a gdä pahmu ndana gue'a ra hya ja ngue ga εc'ei'ua, ndana gue'a hinga εc'ei'ua. Gue'a gdä pahmu ndana gue'a ra hya hinga gue'a dí øthua, gue'a gdä pahmu'a te gä ra nho ja ngue ga øthua. ¹⁷ Janangue nu ra ja'i ørpabi rá 'bæfi Oja, nu'a di xädi, gue'a di dinna mmæi'a te gä ra nho ja ngue da 'yøt'e, hñinte di 'bædi.

4

¹ Rá hmi rá dä Oja, 'nε rá hmi rá dä ra Hmu Jesucristo, go guehya øhna ra hya dadi 'bep'a'i gui 'yøt'e. Porque ra Jesucristo da ep'ua mahøn'a ngue di manda ua. Nu'mø bá εhε, ya da hyaspabi ra güenda'ua i te, 'nε'ua xandu. ² Gui ja ts'edi ngue gui 'yø'na ra hya dí xi'i. Damí ja ndummæi gui mmanna hoga 'da'yo hya. Ogui säya gui xihra hya yø ja'i, madague'a hingui nne da 'yøde. Gui hyoni ha gdi tapyø mmæi yø ja'i. Nu'ua hinga gue'a te ga 'yo, damí hejpabi. Gui japa nts'edi ngue da gue'a te nnu manho Oja da 'yøt'e. Gui serpabi te xi'i yø ja'i. Ogui säya damí xännbabi rá hya Oja. ³ Porque da 'yεhra pa ngue yø ja'i hinda ne da 'yøhna ra hoga xädi. Sinoque da hyonyø xännbate yø ja'i ngue n'nan'yo ra hya da xännbabi, gue'a ra hya da ne da 'yøhyø ja'i'a. 'Nε nuya yø xännbate ya, yø mmundotho di m'mæi ngue di nxännbate ra fehni xädi. ⁴ Porque yø ja'i hinda ne da 'yøhra hya majuaní. Nu'ua yø hya xa nzänse yø fehni xännbate, gue'ua da

'yøt'ʉ. ⁵ Pɛ nu'i, dami samse ni n'yomfeni. Nu'mø gui sä rä n'ʉ, dami seti. Ja ndummæi gui 'yonna hoga 'da'yo hya. Dami 'yøt'e xanho nä ni 'bɛfi bi 'da'i Oja.

⁶ Ya ni ma da zønna pa ga pøngä ua ja ra ximhäi. Pɛ nugui dädi n'unj da thogui ngue rä 'bɛfi Oja di ørpe. ⁷ Nugä xtä ho ma mmæi di honi ha di nthärra hya. Nu te ra hya bi 'bejpagui Oja ga øt'e, dä øt'e astä guep'ʉ rä nzegui. Nuna ma nt'ɛc'ɛi i ja, dä fädi xanho. ⁸ Nuyá, di tø'mi ngue nuna ma Hmu mahets'i hasca rä güenda xanho. Di pacä ngue di 'dajma njut'i, nuna da ma ma t'unni te'o gä øtra nho. 'Nɛ hinga hængthogui di 'daqui, sinoque di unni te'o gä di ma'a rä Hmu Jesús, 'nɛ tø'mi ngue da zønna pa da ɛp'ʉ.

⁹ Ague Timoteo, gui ja ndummæi guá ɛhɛ n'nahmantho ua di 'bucä ngue ga nyaui. ¹⁰ Porque nuna rä Demas bi ho rä pähä ja ua ja rä ximhäi nä, bi zogagui ua, bi ma i mpa p'ʉ ja rä hnini Tesalónica. Nuna rä Crescente i ma Galacia nä. Rä Tito p'ʉya, i ma Dalmacia nä. ¹¹ Høndra Lucas bi gocua ya. Di nnegä ngue guá sip'ʉ rä Marco 'mø guá ɛhɛ. Porque nuna rä Marco di hongä ua nä ngue di mpɛfi. ¹² Nuna rä Tíquico dá penhnä nä ngue i map'ʉ ja rä hnini Efeso. ¹³ Nu'mø guá ɛhɛ, guá cannguits'ʉ ma tuhü dá socä p'ʉ ja rä hnini Troas, ja rä ngu rä Carpo. 'Nɛ guá ca yø libro dá socä p'ʉ. Pɛ ma datho ja ts'ɛdi guá cannguits'ʉ ma sũcua nuya m'mänitho.

¹⁴ Nuna rä Alejandro ngue rä 'yøt'a t'ɛgui, xants'o te bi 'yørcagui. Pɛ Oja da gut'i te bi 'yøt'e. ¹⁵ Pɛ nu'i, dami mfädi xanho 'mø gá nu nä. Porque janjuani ngue täcra hoga 'da'yo hya di mmamhmu nä.

¹⁶ Nu'mø rä müdi mi ma ma juanngagui p'ʉ ja rä ts'ut'abi, dä honi ha da japi ngue da nyaui. Pɛ hinjombi bõni ngue xtä mmäxqui. Hante gue gätho'ʉ ma cu bi hyegagui p'ʉ. Da ne Oja ngue hinda bennbatho ngue bi hyegagui p'ʉ. ¹⁷ Pɛ nuna rä Hmu bi mäxqui, 'nɛ bi hacra ts'ɛdi ngue dá mangä rä hoga 'da'yo hya p'ʉ 'bähyø ja'i hinyø judío. Oja bi yangui, porque ɛnä yø zate yø ja'i pɛts'i da dujthogui. ¹⁸ Pɛ Oja di sigue da yangä p'ʉ ha 'bähyø ja'i xants'o ga 'yo. 'Nɛ da mäqui

xanho para ngue da zixcagui p'ʉ mahets'i badi manda. A nuyá, ma ga ɛspah Oja hangu rä pa. Da ngut'atho.

¹⁹ Dami zenguagui ts'up'ʉ rä Prisca co 'nɛhna rä Aquila. Co 'nɛ'ʉ to gä 'bup'ʉ ja rä ngu rä Onesíforo dami zenguagui ts'ʉ. ²⁰ Nuna rä Erasto bá cop'ʉ Corinto nä. Nuna rä Trófimo dá socä p'ʉ ja rä hnini Mileto nä ngue mi'ʉ. ²¹ A nu'i, gui ja ndummæi guá ɛhɛ hante ngue da cutyø pa xtä ɛ.

Nuna rä Eubulo pen'na'i rä nzengua nä. 'Nɛhna rä Prudente di zengua'i. Da guehra Lino co 'nɛhra Claudia, gätho ya mi'da ma cuh'ʉ 'bucua, gä di zengua'i.

²² Da mäxa'i ma Hmuui rä Jesucristo. Oja di japi gätho'ah. Da ngut'atho.

Ra Tito

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Tito.

¹ Nugä drá Pablo, rá mēfigä Oja, 'nē rá representantegä rá Jesucristo. Bi 'dacrä 'bēfi ngue gā japi dā 'yēc'ēi rá Cristo'ü to ya xpá huan'Oja. Gā japi dā badī ngue majuanī nā mā nt'ēc'ēihū i ja. ² Janangue dā bahyø ja'i ngue dī n'nacjū rá 'da'yo te para zantho. Hante ngue dī nhohra ximhāi, ya xī zān'Oja ngue di 'dacjū rá 'da'yo te. A nuna Oja, hinguī fehni nā. ³ A nuyá, ya bi zōnna pa bá sän'Oja ngue dā fadi hanja nā rá hoga 'da'yo hya. Nuna Oja mā Yantehū bi 'yēxqui ngue gā mmābrā hya.

⁴ Dadi zengua'i, ague Tito. Nu'mø dá bēn'i, xøgue ěntho majuanī ngue mā ts'unt'ü'i. Porque dá ja'i gā 'yēc'ēi nā rá nt'ēc'ēi jagüi. Dī nnegä ngue nuna Oja mā Papáhū co 'nēhna mā Hmuhū Jesucristo di jap'a'i, di huēc'a'i, dā hyut'a ni mmāi.

⁵ Nugä dá soc'a'i p'ü ja rá häi Creta ngue gui juatyø hya dī m'mēp'ü 'būhyø 'yēc'ēi. N'na ngu n'na yø hnīni, nup'ü dī mpeti yø 'yēc'ēi, gui 'yēxyø n'yohū dī m'met'o. Ya xtá xī'i ndana gue'a'ü gui 'yēts'i. ⁶ Dā gue'ü yø n'yohū hīn temā hya xa thinnbi gui 'yēts'i. 'Nē n'na drá xisu di si. Nu yø basī di si, dyø 'yēc'ēi. 'Nē hīnjonda zā dā 'yēnā ngue mathøguetho yø basī, ogue dyø mmejmāhya. ⁷ Jatho ngue nu to 'bēt'o ngue yø 'yēc'ēi, hīn temā hya dā thinnbi, porque nu'a 'bēt'o, ørpabi rá 'bēfi Oja. Janangue dā thanhni to hīndi 'yēts'i. Hīndra cue. Hīndra itī. Hīndi mpatē. Hīngā hōndra mēnyu dī ma rá mmāi. ⁸ Gue'a rá ja'i ngue di unna ts'äya p'ü ja rá ngu. Di ho dā 'yøtra nho. Dā zamrá mmāi. Dī nhoja'i. Dā nu mansu Oja. Dī mfäse xanho. ⁹ Nu rá n'yohū gui 'yēts'i, jatho ngue tengutho rá hya bi sännbabi, dā gue'a rá hya dī nxännbate'a. Porque gue'a rá hya majuanī'a. Co nuna rá hya naya, dā zā di hatra ts'ēdi mī'da yø 'yēc'ēi. 'Nē dā zā dā dap'ü te'o hīngā gue'a rá hya mma.

¹⁰ A nuyá, 'būi xangu yø mmejmāhya, hīnte dī mūui yø hya xännbate, hätyø ja'i. Pē mā datho'ü yø judío njap'ü. ¹¹ Jatho ngue dā thejpa yø hya'ü. Porque hīngā gue'a rá hya majuanī xännbate. Hōntho nne ngue dā gūjpabi rá mēnyu yø ja'i. Ya ja 'da yø ngu ya xa 'bärpabi yø mmāi yø ja'i.

¹² Nuna n'na rá bamhya p'ü ja rá häi Creta bi mā te gā 'yo'ü yø mmēnguhū. Bi 'yēnā: "Nu'ü yø mmēngu Creta gā 'yot'a yø fehni'ü. 'Būi tengutho yø ts'o zu'ē. Hōnt'a te dā zi honi, ēmmēi yø danhyēi", bi 'yēnā. ¹³ Nuna rá hya bi manna, gue'a gā 'yo yø mmēngu p'ü guī 'būi. Janangue 'yēmmēi damī hejpbabi'ü yø hyäte, n'namhma ngue dā bōmmanho yø nt'ēc'ēi yø ja'i. ¹⁴ Ya hīnda 'yørpabi mā su'a te sāmāhya mmanyø judío, nī xīngā gue'ü yø hya ngue rá ja'itho dī manda, guehya yø ja'i hīngui nnu manho rá hya majuanī ya.

¹⁵ Nu to xanho yø mmāi, hīngā hōntho dī ntøt'ui n'na rá cosa, sä dā t'ēmbi ngue ya bi nts'onnyø mmāi. Pē nu to hīngui ho yø mmāi, ngue hīngyø 'yēc'ēi, hīn hapū dā thinnba rá nho. Porque ya xants'o yø n'yomfēni, nī xīngui tär'mān'ü yø mmāi 'mø xants'o te øt'e. ¹⁶ I mma ngue pa Oja, pē co nu'a te gā 'yo, dī nēqui ngue hīngui pa Oja. Hīngui hnu manho te gā 'yo, porque yø mmejmāhya, janangue hīngui sä tema nho dā 'yøt'e.

2

¹ A nu'i ague Tito, nuna rá hya rá nc'at'iui mā nt'ēc'ēiui i ja, dā gue'a rá hya gui xännbabi yø ja'i'a. ² Gui xihyø daja'i ngue dā zamyø mmāi, dī nhoja'i, dī mfādi xanho. Nuna rá hya majuanī, guehna dā 'yēc'ēi nā. Dī mahyø mmic'ēiui. Dā zēti te rá n'ü i sä. ³ 'Nē'ü yø xisu ngue yø daja'i, gui xifi ngue dā 'yøt'e ngue dā hnu mansu. Hīndyø zate. Hīndyø itī. Gä rá nho dā 'yudi. ⁴ Dā xännbabi yø hmute xisu ngue dī mahyø damme conyø basī dī madī. ⁵ Dā xännbi ngue dī mfādi xanho, 'yo di øtra nts'o. Dā mahyø ngu. Dī nja yø yemmāi. Dā 'yøt'e te xihyø damme. Nu'mø dā 'yøt'e tengu nā rá hya naya, ya hīnjonda zännbabi rá hya Oja.

⁶ Nu'u yø ts'ant'u, xquet'a gui xifi ngue di mfädi xanho.

⁷ A nu'i, dami 'yu'a te ra nho ja ngue da n'yo yø ja'i. Nu'mø guí xännbate, dra hya njuantho guí mma. 'Nε di nja ni ts'u. ⁸ Dra hya xta nho guí mma, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue hinda gue'a guí mma. Janangue nu'u mbøcue da mεs'yø sä. Porque hinda dini ha di japi da nømman'ah.

⁹ Dami xi'u 'bui ngue yø hmiqúi ngue da 'yεc'ei yø hmu 'mø nzofo. 'Yo di thatho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. ¹⁰ 'Yo tema cosa di haqui. Zant'a da 'yøtra nho n'namhma ngue di nejmanho rá hya na Oja ma Yanteh.

¹¹ Ya fadi hangu gangu rá mate Oja bi 'dacj. I nnepe ngue di nyani gätho yø ja'i 'bucua nximhäi. ¹² Rangue bi 'dacj rá mate, ya nne ngue ga hehma p'u ra nts'o, da gue'u yø pähä ja ua ja ra ximhäi ngue hingui ho, ma ga hehma p'u. Ya jatho ngue mente dí 'buhmu ua ja ra ximhäi, ga mfähmu xanho. Ga n'yo manhoh. Ga ørpah masu Oja. ¹³ A nuyá, co n'na ra pähatho nná tømhmua ra pa da εcua ra Jesucristo. Ga nuhu ngue i tate na, porque nuná, guehna Oja ma Yanteh na. ¹⁴ Guehna bi dase rá te conná nguecj na. Bi du ngue da yanj ngue ra nts'o. Bi hoga ma mmuih. I nne ngue ga soh rá 'ye. 'Nε i nne ngue ga hah ra ts'edi ga øth ra nho.

¹⁵ Guehna ra hya gui xännba yø ja'i naya. Dami hatra ts'edi yø ja'i ngue di n'yo xanho. Dami hejpabi 'mø hinga gue'a øt'e. Gue'a ni 'befi bi 'da'i Oja'a. 'Yo guí nne ngue hinda t'øt'a'i ma su.

3

¹ Dami xihyø ja'i ngue da 'yørpa ma su ra dast'abi, gätho'u mi'da ja yø cargo xanhets'i. Da 'yεc'ei te di 'bepi. Co n'na ra pähatho da 'yøtra hoga 'befi sifi da 'yøt'e. ² Gui xifi ngue 'yo to di nømman'u. 'Yo dyø nequisui. Di nya manho p'u ha ya. Da hnu ngue di m'mu mmanhuehi p'u ha 'buhyø ja'i.

³ Ma ga mmbemhmu 'mø man'na ra pa ngue 'nεcj nma yø m'mεmmuih, dyø mmejmahyah, hinga gue'a te nmi øth. Xi bεnga ma mmuih yø pähä xants'o. Xta

m'mu mants'oh, 'nε dyø zεyah. 'Da xi nu man'ujthogah yø ja'i. 'Nε dadi nnu man'uh n'na ngu n'naj. ⁴ Pε bi 'yεhra pa ngue nuna Oja ma Yanteh, bi fadi hanja na ra mate bi 'yøt'e ngue bi madi gätho yø ja'i. ⁵ Nuna Oja bi yanj. Hin tema nho dá øth ngue'a i yanj. Sinoque bi huεgah, janangue bi yanj. Bi hoga ma ts'oquih. Bi 'dacj ra 'da'yo te ngue ra Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue ma'da'yo dá m'mahmu. ⁶ Ngue ya bi yanj ra Jesucristo, Oja bá penngah ra Espiritu Santo ngue da mäxch xandønho. ⁷ Bi 'yøtra mate Oja ngue bi hoga ma ts'oquih, bi nepe ngue nup'u 'bu Oja di tocagah ngue ja ga m'mahmu p'u para zantho. A nuyá, gue'a dí tømhmua ya.

⁸ Nuna ra hya ja ua, Gä majuan na. Janangue dami hatra ts'edi yø ja'i ngue guehna ra hya da 'yεc'ei na. Nu to Gä εc'ei Oja, di ja ndummui da 'yøtra nho. Nuyá yø hya ya, xanho 'nε da 'yørpabi ra nho yø ja'i. ⁹ Pε 'yo guí nnehu ngue di nja yø njunt'i hingui ja te rangue'a. 'Yo gadi njunth co nu'a te xi n'yo yø ndiua manjam'mø. 'Nε 'yo gadi njunth ngue conná ley ga 'yo yø judío. Porque ra njunt'i, hin tema nho øt'e.

¹⁰ Nu'mø 'bui to øtra sui ngue di 'uecyø 'yεc'ei, dami hejpi. Rá 'dandi oque rá yondi guí hejpi. Pε nu'mø hingui nne da 'yøde te guí xifi, o nimantho gadi nsixui. ¹¹ Porque nu to hingui nne da 'yøde te sifi, ma'bedi rá mmui. Ya di nequi ngue nne rá mmui øtra ts'oqui.

¹² Dí sänni ngue ga pen'na'i p'u ra Artemas, oque ra Tíquico. Nu'mø bi zømp'u, 'yørquits'u ra mate guá ε'a n'nihi, ga nc'atui p'u ja ra hniñi Nicópolis. Porque dí nne ngue ja gani nthocä p'u ra se'ye. ¹³ Nuna ra Zenas ra pøngahya ngue ra ley, dami fäts'i te honi. Da guehra Apolos dami fäts'i te honi. Güi unni te da n'yo, 'yo te dadi 'bedi. ¹⁴ Gätho yø 'yεc'ei da badi ngue jatho da 'yørpa ra 'bäxte'u ja te hembj. Porque nu'mø hin tema nho ørpabi rá mmic'eiui ra ja'i, ya hinte di muui te ga 'yo ra ja'i.

¹⁵ Gätho ya 'daua dí 'bucähe di zengua'i. Gui xi'u ma zi cuh p'u guí 'bui ngue dadi

zenguagähe. Oja di japi gätho'ahü. Da
ngut'atho.

Ra Filemón

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Filemón.

¹ Ague ma zimmaḍi mmimmefih_u Filemón. Nugui, conma zi cuui ra Timoteo, daḍi zengua'a'be. A nugui, dra Pablo, dí ofädigä ua ngue dí mmambä rá hya ra Jesucristo. ² Dí pennbabi ra nzengua'u yø 'yεc'ei di mpeti p'u ja ni ngu. Co 'nehnä ma cu ra Apia, 'nehra Arquipo, nuna faxqui ngue dí 'yonna hya, gä daḍi zengua'be. ³ Dí nnegä ngue nuna Oja ma Papáhu, co 'nehnä ma Hmu_u Jesucristo di jap'ahu 'ne da hyut'a ni mmah_u.

⁴ Nu'mø dí mmat'Ojagä, zant'a daḍi ja mammaḍi Oja conná ngue'e. ⁵ Porque dí øcä ngue janjuani gaḍi maḍi to gätho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, 'ne guí hahní mmahí guí εc'ei na ra Hmu Jesús. ⁶ Nu'u yø ja'i gä japi bi 'yεc'ei na ra hya guí εc'ei, dí äpä Oja ngue da xojpa yø mmahí ngue da baḍi xanho hanja'a te gä rá njapi Oja di 'dacju conná nguehra Jesucristo. ⁷ A nuyá, janjuani ngue daḍi johya, ya hu ma mmahí tengue guí øt'e, ngue gaḍi ma'u ma zi cuhu. Porque nu'a te ra nho guí øt'e ma zi cu'i, di hatra ts'edi yø n'yomfeni'u ma zi cuhu'a.

⁸ Janangue nugä, n'na ra mate dí nne ga ä'i. Hingrä ngue'mø ngue bi 'dacrä ts'edi ra Cristo ngue ga xi'i te ja ngue guí 'yøt'e. ⁹ Pe dí ä'i ra mate, porque daḍi ma'i. Nugä dra Pablo, ya dra dac'eigä 'ne dí ofädigä ngue dí mmambrá hya ra Jesucristo. ¹⁰ Nuna ra mate dí ä'i, dami huεcra Onésimo. Nuna, 'bai tengutho 'mø ngue ma basigä na. Nuna ra hya dá xicä ua ja ra fädi, bi 'yεc'ei te dá xifi. ¹¹ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna ra Onésimo maní hmiqúi na. Himmi pønna güenda te mī øt'a'i. A nuyá, mente dí yohmi ya, dí hommi na ra Onésimo ya.

¹² Ya ga et'a ya ngue da map'u guí 'bai. Pe nugä hinha nnä pumbeni, porque emmei daḍi maḍi. ¹³ Dí pacä ngue guí nne guí faxqui te dí honi. Janangue nmi nne xcá

sammä ua na ngue da mähqui mente dí ofädi, ma'auqui ngue dí mmangä ra hoga 'da'yo hya. ¹⁴ Pe hindä sammí, porque hindí nne ga øt'a'i ra ts'edi guí faxqui. A nu'mø guí nne guí faxcagui, nu te da mi'a mpähä ni mmahí, gue'a di nja'a.

¹⁵ Rá nzegui mī jatho ngue da zoc'a'i p'u ni hmiqúi njammí pa. Porque nu'mø bá pengui, ya dra 'yεc'ei, 'ne ya hinní mantho da hyεc'a'i p'u. ¹⁶ Nuna ni hmiqúi, 'yo ni mantho guí ørpe tengutho ørpa yø hmiqúi yø ja'i. Sinoque nuna ni hmiqúi, guí mbeni ngue bi gohi tengutho 'mø ngue eni cu na. Nugä emmei daḍi macä na ra Onésimo, pe da gue'e ma datho ja ngue guí maḍi. Porque nuyá, hingä høntho ngue ni hmiqúi ya, sinoque ni cu ya ngue n'nat'a ra Hmu guí εc'eiui ya.

¹⁷ Janangue nu'mø guí 'bai ngue daḍi n'amigoui ya, dami unna ts'äya na ra Onésimo tengutho 'mø ngue go gaḍi 'dacrä ts'äya. ¹⁸ Nu'mø ngue bi 'yøt'a'i ra nts'oni, ogue tu'i ra mēnyu, go dami jagbagui. ¹⁹ Ga cuatä ua ja ra sacua na ra hya ja ua: "Nugä dra Pablo, go ga jut'a'i". Pe hindí nne ga ben'a'i ngue 'ne'i guí tuqúi. Porque go dá xi'i ra hya ngue ha di nyanni te. ²⁰ Ague ma zi cu'i, ngue n'nat'a ra Hmu dí εc'eiui, 'yørcagui ra mate na ra hya dí xi'i. Dami hyurcagui ma mmahí ngue daḍi ncui ngue ra Cristo.

²¹ Dí pen'na'i ra hya ja ua, porque dí pacä xanho ngue guí 'yøt'a te dí xi'i. 'Ne dí paḍi ngue man'na xangu guí 'yøt'e ngue'a te dí xi'i ya. ²² A nuyá, dami nsä hapu ga nsäya 'mø dá magä p'u. Ya dí ena ngue ga mma p'uya, porque gue'a guí äphu Oja ngue di nja'a.

²³ 'Nehna ra Epafra, 'daua dí ofädigä'be, pen'na'i ra nzengua. Xquet'a bi n'api ngue i mmambrá hya ra Jesucristo. ²⁴ Nuna ra Marco, 'nehra Aristarco, 'nehra Demas, 'nehra Lucas, guehya di mpefi faxqui ngue mmanna hya ya, xquet'a di zengua'i.

²⁵ A nuyá, nuna ma Hmu_u Jesucristo di japi gätho'ahu. Da ngut'atho.

Hebreos

Ja ua ra carta bi 'bennbabi yø 'yεc'εi, ca ra nyogui testamento, nt'o't'i ra hya ngue ra ebreo.

1 Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, bi bennbabi yø pøngahya na ra hya bi xihyø nyogui ja'i bi zofu. Xandøngu yø nnidi bi zohyø ja'i, pe 'dama 'dan'yo bi 'yøt'Oja ngue ha ga nzohyø ja'i. 2 A nuyá, nua ya rá nzeGui yø pa ya, Oja bá penhna Ts'unt'u ngue bi zoc'sεgah. Nuna rá Ts'unt'u Oja bá penhua, guehna bi dāpi gātho yø cosa i ja ngue di manda na. Conná nguehna rá Ts'unt'u Oja bi nhogui te gāma cosa ja nximhāi, da gue'a te bí ja mahets'i bi hoqui. 3 Tengutho Oja ngue maguesε, njarbutho rá Ts'unt'u ya ngue maguesε, porque 'da'iguui. 'Nε høntho da ma tengue di nja, ya di sigue jatho yø cosa ja nximhāi, da guep'u mahets'i di siguetho te bí jap'u. Guehna bi hoga ma ts'oquih na. M'mefa p'uya bi ma mahets'i ha badi manda, i mmip'u bí ja rá n'yei Oja rá Papá. 4 Guehna tate ja rá ts'edi na ngue'a rá ts'edi ja yø anxε. Porque ma dātho xanhets'i rá 'befi bi tocabi ngue'a te rá 'befi pēhyø anxε.

5 Nuna rá Ts'unt'u Oja i tate na ngue gātho yø anxε. Porque Oja bi 'yεmbrá Ts'unt'u: "Gue'e ma Ts'unt'u'i. A nuyá, da fadi ngue guecā ni Papágui", bi 'yεmbi. Pe Oja, hinjam'mø xa xi'a n'na ra anxε ngue da 'yεmbi rá ts'unt'u. Mahømbi 'yεn'Oja: "Go gueque rá Papágā'a. Nu'a p'uya, gue'a ma Ts'unt'u'a", bi 'yεna. 6 Nuna rá Ts'unt'u Oja, guehna tate na ngue gātho. Janangue nu'mø mambá penhna Ts'unt'u Oja ua ja ra ximhāi, Oja bi 'yεna: "Gātho yø anxε, da danne na ma Ts'unt'u", bi 'yεna.

7 Pe nu'mø mi man'Oja ngue te pēhyø anxε bi 'yεna: "Nuyá yø anxε, guehya yø m'menhni Oja ya. 'Nε 'yo yø anxε tengutho ga n'yo ra ndahi. I ja yø ts'edi tengutho ra sibi ngue hinjonda dāqui", bi 'yεna.

8 Nuna Oja, bi 'yεmbrá Ts'unt'u: "Nuyá, gue'e grā Oja ya, 'nε gue'e gui manda para zantho'a te ja ya. Nu'mø gā 'yøtra ts'ut'abi, gā ra nho gui 'yøt'e. 9 Gā gue'a ra nho gadi ho gui 'yøt'e. A nu'a hinni 'yup'u, hin gadi ho gui 'yøt'a. Janangue nu'a ni Oja, ma dātho bi jap'a'i. Bi 'yøt'e ngue mathoguitho gui johya ngue gātho mi'da ni n'youi". 10 Mahømbi 'yεmbrá Ts'unt'u Oja: "Nu'i, gue'e grā Hmu, ngue nup'u bá fadi bá nja ra ximhāi go gā hoqui. 'Nε conni 'yε gui hoqui te bí ja maya ra c'amahets'i. 11 Pe nu te gātho ja ya, da 'yεhra pa ngue da guadi. Pe nu'i, gui 'bui para zantho. Gātho ya yø cosa gā hoqui, da thogui. Tengutho ra zεbazε 'mø ya hinte pēfi, 12 da jaqui, da ma ma poni. Di njarbutho'a te ja ya. Pe nu'i di siguetho gui 'bui para zantho", bi 'yεn'Oja. 13 Nuna Oja, hinjonni anxε bi xifi tengutho bi xihrá Ts'unt'u ngue bi 'yεmbi: "Dami micua ja ma 'yei mente ga øt'ā ngue gui manda gātho'u ni nsaiui", bi 'yεmbi. 14 Gātho yø anxε, i ja yø te pe hin'ya yø do'yo. 'Nε guehya 'bui ngue ørpabi rá 'befi Oja ya. Guehya yø m'menhni Oja ya, ngue pa ndap'u bi zā ngue bí fāhyø ja'i nuyá tømni ngue da nu ra nho i ja ngue di un'na Oja yø ja'i bi yani.

2

1 Janangue nuyá, ngue ya dá pahmu ngue tate na rá Ts'unt'u Oja, mathoguitho nne ngue ga ørpahε masu na ra hoga 'da'yo hya bi xicja. Ma ga ja ndummai ngue hinga hehma na ra hya na. 2 Conque ra hya bi manyø anxε Oja 'mø yø pa xa thogui, di nja'a te ra hya bi ma. Pe nu'u yø ja'i himbi 'yørpε masu na ra hya na, sinoque bi mestho ra hya, guehya bi nthεui ra castigo ya yø mmejmahya. 3 Janangue nuyá, ¿hague ngu ra castigo ga thohmu 'mø hinga ørpahε masu na ra hoga 'da'yo hya sicju ngue ha di nyanma tehε? Porque guesε ra Hmu Jesucristo bi ma ngue ha di nyanma tehε. A nu'u yø ja'i bi 'yεc'εi na ra hya bi ma, i haxa njuani ngue majuanī na ra hya bi sifi, janangue bi thogahε na ra hya na. 4 Nuna ra hya bi ma, nuna Oja bi japyø ja'i ngue da dinyø mmai ngue majuanī na

ra hya bi sifi. Porque bi mfäxte Oja ngue di japyø mæfi ngue da zä da 'yøtyø milagro p'ua ha 'buhyø ja'i, 'nε bá pεnnbabi ra Espiritu Santo yø mæfi ngue da mäts'i da 'yøtyø mæfi'a te gä nnepe da 'yøt'e.

 5 Pe nuna ra 'da'yo ximhäi di mmangä ngue di nja, hinte mman'Oja ngue da gue'u yø anxε di manda na. 6 Sinoque nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro te'o bi zän'Oja ngue di manda na ra 'da'yo häi. I εnna hya nt'ot'i: “Ague ma Oja'i, εte 'be'a εxa gui mbennbabi yø ja'i? εHanja ngue mathoguitho gui ho ni mmäi conná ngue'u? 7 Ma Oja'i, m'met'o gá japi ngue bi gohyø ts'edi yø ja'i ngue'a rá ts'edi ja yø anxε. Pe m'mefa p'uya, gá japi ngue ma datho da hnu mansu. Porque gá unná cargo ngue di manda gätho yø cosa gá hoqui. 8 Nu hangu yø cosa i ja, gä gá japi ngue di manda”, i εnna hya. Ngue nguna ra hya nt'ot'i ya ngue Oja bi japra ja'i di manda gätho yø cosa i ja, gue'a gui nequi'a ya ngue nu hangu yø cosa i ja, gä bi fäti. Pe asta guehya, tobe hindí nnuhu ngue gätho yø cosa i ja, dädi manda ra ja'i. 9 A nuyá, ma ga umhma xanho ra güenda te bi thotra Jesús. Oja bi japi ngue bi gohrá ts'edi m'met'o ngue'a rá ts'edi ja yø anxε. Pe Oja bi 'dacja rá mate ngue bi du ra Jesús, bi hoga ma ts'oquih. A nuya ngue bi du ra Jesús conná nguecja, Oja bi 'yøt'e ngue mathoguitho hnu mansu na ra Jesucristo.

10 Nu te gäma cosa bá sän'Oja ngue i ja, ga nja yø cosa ngue da 'yørpabi rá 'bæfi. Pe nne Oja ngue nu hangu yø ja'i da gohi ngue yø basi, guehya da zixpa ha 'bæi. Janangue Oja mi jatho ngue bi hojpa yø ts'oqui yø ja'i, bi japi ngue bi du ra Jesús ngue da yäni. 11 A nuyá, nuna ra Jesús bi hoga ma ts'oquih. Nu'a rá Papá naya, gue'a ma Papáhu'a ya. Janangue ra Jesús ya hingui pesrá sä da manya ngue dädi ncuhu. 12 Ra Jesús bi xihrá Papá'u yø hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro, bi 'yεmbi: “Nup'u 'buhyø ja'i dädi ncu'be, ja ga mmangä p'ua te'o'i. Nup'u hapu mandøngu dyø ja'i di mpeti, ja ga tut'a'i p'ua yø alabansa”, bi 'yεmbi. 13 Ra Jesús mahømbi 'yεna: “Nugä hindä hønt'a Oja di nnøxä ya”. Mahøn'a εmp'uya: “A

nuyá, nuya yø basi Oja bi däqui ngue ga fäts'i, 'daua dí 'bæ'be”, bi 'yεna.

14 Nuya mma ngue yø basi ya, guehya yø ja'i ya. Janangue ra Jesús bi nja'i para ngue da gohi tenguthoju. Bi ne ngue da zäp'ua da du, n'namhma ngue di ts'onnbá rá ts'edi ra zithu nuna rá ts'oqui p'ua bá nja ra ndate ngue bi du yø ja'i. 15 Nuya yø ja'i mi 'bu ndummäi hangu ra pa ngue mi su da du, a nuya bi japi ngue ya hinnj mantho da zu da du yø ja'i ya. 16 Nuna ra Jesús himbi 'yεhε ngue yø anxε da mäts'i. Sinoque guehya yø ja'i bi dennbabi rá nt'εc'ei ra Abraham bi 'yεhε da mäts'i. 17 Para ngue da zä da mäxyø ja'i na ra Jesús, mi jatho ngue bi nja'i, bi tho'a te gäma n'ua thohyø cu. Nu'mø ngue mi tho'a te gä mi thohyø cu p'uya, ya bi nja rá yemmäi di huεcyø ja'i. A nuyá, ya da zäp'ua da gohi xanho ngue rá mmäcja Oja ya, da 'yøtra 'bøt'e ngue di hojpa bi yø ts'oqui yø ja'i. 18 Nu'mø majapi da 'yøtra ts'oqui yø ja'i, pe ra Jesús padí ha di japi ngue di zajpa bi yø mmäi yø ja'i. Porque nuua ja ra ximhäi xangu ra n'ua bi thogui, 'nε xquet'a 'nεεε ra Jesús bi njapi ngue xta 'yøtra ts'oqui.

3

1 Ague ma zi cu'ahu, bi zon'nahu Oja ngue dyø ja'i'ahu. A nuyá, dämi hyacjx xandønho ra güenda ngue te rá 'bæfi ra Jesucristo i ja. Guehna rá representante Oja ua ja ra ximhäi na, 'nε guehna nnøpe ngue rá 'bet'o mmäcja Oja p'ua ha bí 'bæi ngue fäxcahu na. Porque nuna ra hya dí εc'ei hu, guehna gui nequi na ngue ja te pæfi. 2 Nuna ra Jesucristo, guehna bi 'yεx Oja ngue da 'yørpabi rá 'bæfi. Pe bi 'yøt'e tengutho bi 'yøtra Moisés, ngue bi 'yøt'e xanho ra 'bæfi bi xi Oja ngue da 'yørbu ha 'buhyø ja'i Oja. 3 Pe nuna ra Jesús, ma datho ní 'yup'ua da hnu mansu na ngue ra Moisés. Tengutho n'na ra ja'i di hoca n'na ra ngu ngue di manda. Nu'a ra ja'i di manda rá ngu, gue'a ma datho hnu mansu'a ngue gätho mi'da yø ja'i 'bæp'ua ja rá ngu. 4 Porque gätho yø ngu i ja, i 'bæi to bi hoqui. A nuyá, nu te gäma cosa i ja, gä gue'a Oja bá zänni ngue bi nja. 5 Ra Moisés bi gohi ngue ra mæfitho ngue bi mpep'ua ha

'buhyø ja'i Oja. Pɛ bi 'yøt'e xanho ra 'bɛfi bi xi Oja da 'yøt'e. Porque bi xihyø ja'i te ja ngue di nja m'mɛfa. ⁶ Pɛ nuna ra Cristo ngue rá Ts'ant'u Oja na, bi 'yøt'e xanho te ra 'bɛfi bi un'na Oja ngue di mandabi yø ja'i ya o rá 'yɛ. A nuju ya, guecju yø ja'igahu Oja ngue'mø ga hahu ra ts'edi ga tɛnhu ra Cristo asta guerp'u rá nɛgui, 'nɛ ga hahu ra ts'edi co n'na ra paha ga tømhmua te ra nho di 'dəcju Oja m'mɛfa.

⁷ Janangue nuyá, dami 'yørpahu masu na ra hya mmana Espiritu Santo p'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Nu ra pa ja p'uya, dami 'yøhmua na ra hya xi'ahu Oja. ⁸ Ogui festhohu ra hya mman'Oja. Mami 'yøthu tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'u ja ra dapo ngue bi mɛstho ra hya bi man'Oja, asta gue'mø mi unna cue Oja te ørpe. ⁹ Janangue Oja bi 'yɛna: Nup'u ja ra dapo, mathoguitho ngue bi 'dacrã cue'u yø nyogui ja'i. Mente gue'a nyote njeya, nguna ra hya bi 'yøtyø ja'i, madague'a bi nu yø ja'i yø milagro di øt'e. ¹⁰ Janangue nugã dá sui. Porque nuya yø ja'i ya, xoxca nzantho ngue da hyɛgagui p'u. Hingui nne da hyaxra hya dí xifi ngue da n'yo. ¹¹ Janangue nu'mø mi 'dacrã cue yø ja'i, dá xi p'uya dá ɛmbi: Nuyá, ya hinga cu'ahu p'u ja ra hai xtã sãnni ngue xcãni nsayahu ya”, ɛn'Oja.

¹² A nuya ma zi cu'ahu, dami mfahmu ya, man'nan'yo mi 'yøthu ngue to da 'yɛnnã mmai ngue da hyɛp'u Oja, da 'yɛna ngue ya hingui ɛc'ɛi Oja. Porque Oja majuanu ngue 'bai. ¹³ Mente tobe nzocju Oja ya, n'na pa ngu n'na pa dami nhyathu ra ts'edi n'na ngu n'na'ahu. Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue sãgui hyã'ni mmai gui 'yøthu ra ts'oqui ngue gui festhohu ra hya mman'Oja. ¹⁴ Nu to gãtho ya dí ɛc'ɛihu ra hya ya, nu'mø ga hahu ra ts'edi ngue hinha gdã hehmu ra hya asta guerp'u rá nɛgui, gue'mø di tocagahu ngue ma n'yohu ra Cristo p'u ha di manda 'mø.

¹⁵ Nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ɛna: “Nu ra pa ja p'uya, dami 'yøhmua na ra hya xi'ahu Oja. Ogui festhohu ra hya mman'Oja ya. Mami 'yøthu tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'u ja ra dapo ngue bi mɛstho ra hya bi man'Oja”, i ɛna. ¹⁶ Ya gui

pahmu te'o ya yø ja'i bi mɛstho ra hya bi man'Oja. Guehya yø ja'i bá juca Egipto ra Moisés. ¹⁷ Nɛ ya gui pahmu ngue guehya yø ja'i bi zu Oja ngue bi 'yøtyø ts'oqui mɛnte nyote njeya. Janangue bi dup'u ja ra dapo gãtho ya yø ja'i ya. ¹⁸ Nɛ gui pahmu ngue guehya yø ja'i bi mɛstho ra hya bi man'Oja ya. Janangue Oja bi xihyø ja'i ngue bi 'yɛmbi: “Nuyá, ya hinga cu'ahu p'u ja ra hai xtã sãnni ngue xcãni nsayahu ya”, bi 'yɛmbi. ¹⁹ Ja di nɛqui ua ya ngue himbi ma macut'i p'u ja ra hai mi ja ngue xtãni nsaya porque himbi 'yɛc'ɛi ra hya mman'Oja.

4

¹ A nuyá, nuna Oja nzongahu ngue dí cucju p'u ja rá ts'aya mma ngue dí säyagahu. Pɛ tobe nimantho nzongahu. A nuyá, ya nts'utho, porque nthambɛnitho ngue di m'mu i'da ngue hinda ma macut'i p'u ja rá ts'aya Oja. ² Porque tengutho na ra hya bi sicju ya, ngue nne Oja da yanju, xquet'a guehna ra hya bi si'u yø ja'i bi mɛstho ra hya manjam'mø naya. Bi 'yøde hanja ra hya, pɛ hinte ni bontho ngue bi 'yøde, porque himbi 'yɛc'ɛi ra hya bi sifi. ³ Pɛ nuju, ngue ya dá ɛc'ɛihu ra hya bi man'Oja, ya di cucju p'u ja rá ts'aya Oja. Pɛ nuya yø ja'i himbi 'yɛc'ɛi ra hya bi man'Oja, guehya yø ja'i bi zu Oja ya. Janangue nguna bi man'Oja mam'mɛt'o: “Janangue nu'mø mi 'dacrã cue yø ja'i, dá xi p'uya, dí ɛmbi: Nuyá, ya hinga cu'ahu p'u ja ra hai xtã sãnni ngue xcãni nsayahu ya”, bi 'yɛmbi. Pɛ nuna ra ts'aya bi man'Oja ngue di uni, ya ja na asta gue'mø mi hocra ximhai Oja. ⁴ Nup'u ja ra Maca Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue mma te bi 'yøt'Oja'a rá yoto ma pa. I mma ngue bi nsaya Oja'a rá yoto ma pa ngue bi jua'a te rá 'bɛfi bi 'yøt'e. ⁵ Ya mahøn'a guehna ra ts'aya bi man'Oja 'mø yø pa mi 'yɛmbyø ja'i naya: “Ya hinda zã ga cu'ahu p'u hapu mi ja ngue xcãni nsayahu”, bi 'yɛmbi. ⁶ A nuya yø ja'i rá mudi bi 'yøhna ra hoga hya na, nuna Oja, himbi säyabi ya yø ja'i p'u ja rá ts'aya, porque himbi 'yɛc'ɛi yø ja'i te xifi. Pɛ nuyá, tobe nimantho nthø'mitho mi'da yø ja'i ngue da 'yɛc'ɛi te mman'Oja ngue di unna ts'aya yø ja'i p'u ja rá ts'aya. ⁷ Asta guehyø pa dí 'bãhmu ya, hingui thohna ra

hya bi xi Oja yø ja'i ngue ɛna: “Nu ra pa ja p'uya”, i ɛna. Nu'mø yø pa xa thogui, mi nzo Oja yø ja'i p'ua ja ra dapo. Mi ma ndø ya'atho yø pa m'mefa p'uya, mahømbi bennbabi Oja ra David hanja ra hya bi cuarpua ja ra Maca Libro ngue bi 'yena: “Nu ra pa ja p'uya, dami 'yøhmua na ra hya xi'ahua Oja. Ogui festhohua ra hya mman'Oja ya”, bi 'yena.

⁸ Ja di nequi ua ya ngue nu'a ra ts'äya bi xi Oja yø ja'i ngue di unni, hinga guerpua ja ra hai man zixyø ja'i ra Josué bi xi Oja. Porque nu'mø ra pa mi zixyø ja'i ra Josué, mi thogui ya'atho yø pa p'uya, mahømbi 'yenn'Oja ngue jap'ua man'na ra pa ngue da yutyø ja'i p'ua ja rá tsäya. ⁹ Janangue nuyá, jap'ua ra ts'äya xa nzanni ngue di säyabi yø ja'i Oja tengutho Oja ngue bi nsäya'a rá yoto ma pa. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ngue da yarbua ha 'bua Oja ngue 'dap'ua di nsäyau, guehna ra ja'i ya bi zerp'ua rá 'befi xa 'yøt'e, tengutho Oja 'mø mi jua'a te rá 'befi bi hoqui, bi nsäya. ¹¹ A nuyá, gäthogahua, dami hyahua ra ts'edi ya, ma ga ja ndummui ngue ga cuthua p'ua ja rá ts'äya Oja. Man'nan'yo mi 'yøthua ngue gui 'yøthua tengutho bi 'yøt'ua yø ja'i himbi 'yec'ei ra hya bi xi Oja. Janangue Oja himbi curpua ja rá ts'äya.

¹² Nuna rá hya Oja, tatetho ja rá ts'edi ngue di mper'ua ja rá n'yomfeni ra ja'i. Tengutho n'na ra juai xandø nts'a 'ne ja yoho yø het'i, njarbatho na ra hya mman'Oja ya. Porque thohra hya asta mbo rá mmui ra ja'i, bi 'uespabi rá n'yomfeni ra ja'i. I øt'e ngue rá n'yomfeni ra ja'i di nequitho 'mø ngue xanho ogue hingui ho. ¹³ A nuyá, nu te gäma hya ja mbo ma n'yomfenihua ya, hinda zä ngue tema hya ga ajpahua Oja, ga ɛna ngue hingui padi te di mbemhmu. Porque ma n'yomfenihua, hinte juti, ga pa Oja te di mbemhmu. Porque nuyá, guesɛ Oja ga daphua ra güenda tengue nná 'yohua.

¹⁴ Nuna ra Jesús rá Ts'ant'ua Oja, bi yarbua mahets'i, 'ne guehna di nnøpa mmäcjahua p'ua ha 'bua Oja naya. Janangue nuyá, netho ngue di ndua xandørho ma nt'ec'eiua. ¹⁵ Nuna ma mmäcjahua na, guehna di huɛgahua 'mø nnu ngue di 'bua ndummui ngue hingui nzaquigahua. Ya padi te di

thohmu 'mø di 'bua ndummuihua, porque 'ne'a bi njapi ngue xta 'yøtra ts'oqui'a. Pe nuna, hin tema ts'oqui bi 'yø'na. ¹⁶ A nuyá, ma ga hahua ra ts'edi ga nzohmu Oja ya. Ga äphua ra mate ngue da mäxchua. Porque Oja ja rá nhuɛcate. Nu'mø ga xihmu ngue da mäxchua, di mfäxte.

5

¹ Nu gätho yø mmäcja pøni ngue yø 'bet'o mmäcja yø judío, yø ja'itho tengutho yø mmijudíoui. Guehya t'ets'i ngue dyø representante yø ja'i p'ua 'bua Oja ya. I ja yø 'befi ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja, para ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. ² Guehna di huɛcyø mmic'eiui hingui padi te øt'e, guehya tapthobi ra ts'oqui ngue hingui nzaqui. Nu'a gui huɛqui ngue 'nesɛ na ra mmäcja hingui nzaqui. ³ A nuna ra 'bet'o mmäcja, ngue 'nesɛ na hingui nzaqui na, rá müdi ørpa ra 'bøt'e Oja ngue di hocrá ts'oqui. Ja da 'yøtra 'bøt'e p'uya, ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. ⁴ Nuna ra 'bet'o mmäcja, hingui sänse rá 'befi pefi ngue ra 'bet'o mmäcja. Tengutho ra Aarón, himbi zänse rá 'befi ngue rá 'bet'o mmäcja Oja, sinoque Oja bi 'yets'i.

⁵ A nuyá, nuna ra Jesucristo nnøpa 'bet'o mmäcja Oja p'ua ha 'bui. Himbi zänse na ngue dra 'bet'o mmäcja, sinoque Oja bi 'yets'i tengue pehya. Porque Oja bi 'yembi: “Gue'e ma Ts'ant'ua'i. Da bahyø ja'i ya ngue guecä ni Papágui”, bi 'yembi. ⁶ A nuyá, mahøn'a nt'ot'i ra hya p'ua ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Nuyá, gue'e grá mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pehra mmäcja Melquisedec”.

⁷ Nu'mø mi m'macua ja ra ximhäi ra Cristo, nts'edi ga nzo Oja 'mø bi mat'Oja, asta zoni. Porque Oja xta nza xta nyaní ngue hinxta ndu. Pe Oja ørpabi masu 'mø bi zofu, porque mathoguitho nnu mansu Oja. ⁸ Madague'a ngue rá Ts'ant'ua Oja na ra Cristo, pe para ngue da zä da 'yørpabi rá pähä Oja, bi n'uní ngue bi zä ra n'ua. ⁹ A nuyá ngue hinte di 'bedi, ga bi 'yøt'e te bi zänbabi Oja ngue da thogui, janangue ya sä da yaní para zantho yø ja'i nuyá da 'yøt'e te xifi. ¹⁰ Ra Cristo, Oja bi 'yets'i ngue da

gohi ngue ra 'bet'o mmäcja, di thocra 'befi mi pehrä mmäcja Melquisedec.

 11 DÍ nne ga xi'ahü hanja nä ra hyä dí mma. Pe xanhennitho ha di zä ga mma, porque hingui tinni mmü te dí xi'ahü.
 12 Ya manjam'møtho guí εc'ëihü ra Jesucristo ya. Nu'mø gdí hahü ra ts'edi ya, ya gdi xännbahü ra hyä mi'da yø ja'i ya 'mø. Pe astä guetya ngue hingui tinni mmüihü hanja ra hyä guí εc'ëihü ya. Tobe nimantho guí nnehü ngue nu'mø sän'nahü rá hyä Oja, da gue'ü yø hyä hingui henni guí nne da si'ahü. Mahøngüí nne guí cohü tengutho yø basi ngue sidra xi'ba, conque ya ja ngue ra hmε da zi. 13 A nu'ü sidra xi'ba, gue'ü yø basi satho 'nε hingui padi ndana ra hyä njuantho, ndana hin'na. 14 Pe nu'ü ya si ra hmε, gue'ü yø daja'i. Porque ya padi da hyacra güenda te ga 'yo. Pa'mø ngue xanho te ga 'yo oque hin'na.

6

1 A nuyá, ma ga xähmü yø hyä rá nsäui di xä yø daja'i ya. A nu'ü yø hyä hingui henni güí xähmü p'ü bá fudi güá pahmü ra Cristo, 'yo guí nne ngue hont'ü guí 'yøhmü'ü yø hyä'ü. Ya hinni mantho ja ga xi'ahü ngue hingui 'yøthü'ü yø nts'o bá n'youi ra castigo, oque ja ga xi'ahü ngue guí 'yεc'ëhü Oja. 2 Ya hinni mantho ja ga xi'ahü ngue guí nxixyahü, oque ja ga xi'ahü ngue guí japni 'yehü p'ü ja yø ya yø 'yεc'ëi. Ya hinni mantho ja ga xän'nahü ngue di bennate yø ánima. Hinga ja ga xän'nahü ngue jatho ngue da thaspabi ra güenda yø ja'i, ngue ja da zännbabi Oja te da thogui para zantho n'na ngu n'na yø ja'i. 3 Da ne Oja ngue da zä ga sigue ga xähmü mi'da yø hyä.

4 Porque nuyä yø ja'i ya xä hyεp'ü ra Cristo, ya hinte ni bontho ngue mahøndi xännbabi ra hyä. Guehya bi xojpahma Oja yø mmü ya, bi nthehmaui rá njapi Oja. Ya bi nthehmaui ra Espíritu Santo. 5 Ya bi dñhma yø mmü ngue xanho rá hyä Oja. Madague'a tobe hingui søhra Jesucristo ngue di manda ra ximhäi yø pa bá εp'ü, pe bi badi xanho ya yø ja'i ya ngue ja rá ts'edi. 6 Pe bi hyεp'ü ra Cristo m'mefa ya yø ja'i ya. Ya hingui sä ngue xøgue ra ts'editho

ga ørpe ngue høndi 'bätyø mmü, porque nuyä yø ja'i njap'ü, tengutho 'mø mahøn dadi cuarpabi ra pont'i rá Ts'unt'ü Oja. Di japi ngue thenni gätho yø ja'i mahøn'a.

7 Nuyä yø ja'i ya, øt'e tengutho yø huahi 'mø bi n'ye, ngue sinna häi ra 'ye. Nu ra huahi bi zinni xanho ra 'ye häi, nu'mø bi nja ra huahi i pø mmanho, ya da 'yørpabi ra nho'a to bi mpefi. I n'youi rá njapi Oja.
 8 Pe nu ra huahi ngue bi zinni xanho ra 'ye häi, 'nε høndyø 'uini bi nja, ya di nzø, porque hinte di muui. Guehya yø ja'i da japra castigo Oja ya.

 9 Ague mä zi cu'ahü, dá mangä nä ra hyä nä, pe hndí mmangä ngue gdí εn'ahü ngue ya xcá hychmü p'ü ra Cristo. Porque dí pacä ngue ya bi nyanni tehü, janangue ya guí øthü ra nho. 10 Nuna Oja, Gä gue'a te ni 'yup'ü øt'e. Janangue nuna rá 'befi Oja guí ørpahü, hndi pumbeni nä. Da gue'a ra 'bäxte njandyatho guí ørpabi ni mmü'yεc'ëihü, xquet'a hndi pumbeni Oja. Nuna te Gä ra nho guí ørpa ni mmic'ëihü, gue'a guí nεqui ngue majuaní gadi mahmü Oja'a. 11 A nuyá, dí nnegä ya ngue nuna ra 'bäxte mi'a mpähä ni mmü guí ørpabi ni mmü'yεc'ëihü, dami sigue ngue hangü ra pa da gue'a guí 'yøthü'a. Janangue nu te ra nho guí tømí di 'da'ahü Oja, ya ra seguro di 'da'ahü. 12 Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue hingui 'yøthü ya yø hyä dí xi'ahü ya. Dami hyahü ra ts'edi guí 'yøthü tengutho øtyø 'yεc'ëi nu'ü di nεqui ngue ja xanho yø nt'εc'ëi. Nu hangü ra n'ü thogui, Gä seti, 'nε guehya yø ja'i ya ngue di tocabi'a ra nho di yat'Oja ngue di uni.

 13-16 A nu'mø εnä ngue majuaní te nne da manyø ja'i, i εxä ntestigo Oja. Nu'mø ya bi 'yεxä ntestigo Oja ra ja'i p'üya, nu rá amigo yäui, ya hingui sä da 'yεmbi ngue himma juani te xifi. A nuna Oja, bi yarpabi n'na ra hyä ra Abraham, pe nuna Oja hinjongui tate ngue nuna. Janangue rá thuhuse bi nøni, bi xihra Abraham ngue da jase Oja na ra hyä bi mä. Bi 'yεmbi: "Nugä, majuaní te dí xi'i, mathoguitho ga jap'a'i. Ga øt'e ngue εmmei di nxanni basi di m'mü", bi 'yεmbi. Pe ra Abraham, himbi xøtrá mmü nä ra

hya bi xi Oja. Sinoque tɔ'mi, tɔ'mi ngue di nja, asta gue'mø mi 'yɛhra pa ngue bi nja na te ra hya xi yarpababi Oja ngue di nja. ¹⁷ Oja bi nepe ngue da badi xanho yø ja'i ngue majuanì gä di nja na te bi ma, hinte di m'medi. Pɛ comma ngue hinjo'o to da 'yɛxa ntestigo Oja, rá thuhuse bi nɔni para ngue da fadi ngue majuanì te mma. ¹⁸ Nu te gäma hya xicjɛ Oja ngue di nja, i dɛ xanho ra hya, porque Oja hingui fɛhni. A nuyá, ya dá äphɛ Oja ngue da yanjɛ. Nu te ra hya xa mman'Oja, ya dí haxɛ njuani ngue ra seguro di nja. ¹⁹ Ya hindí yobɛni ngue di tocagahɛ na ra nho di un'Oja. Porque nuna di nnøxɛ ngue di dərca ma n'yomfɛnihɛ ya, guehna ra Jesucristo bí 'bɛ mahɛts'i na. ²⁰ Nuna ra Jesús bi yurbɛ mahɛts'i bí 'bɛi. Guehna fäxɛahɛ na ngue da zä gani m'mahmɛ p'ɛ bí 'bɛi. I cohi ngue rá mmäcja Oja para zantho. Di thocra 'bɛfi mi pɛ ra Melquisedec.

7

¹ Nuna ra Melquisedec mará dast'abi p'ɛ ja ra hnini Salem. 'Nɛ guehna Oja maguesɛ rá mmäcja na. Guehna ra Melquisedec bi ma bi c'at'ui ra Abraham 'mø mambá pengui ngue bá tapra tunhni yø dast'abi ma di nsɛhmi. Mi thɛ p'ɛya, ra Melquisedec bi 'yäp'Oja ngue di japra Abraham. ² Pɛ ra Abraham, nu'a te gäma cosa bá hap'ɛ ja ra tunhni bá taɛa, bi hyacra diezmo ngue bi däpra mmäcja Melquisedec. Nuna rá thuhɛ ra Melquisedec i nne da ma ngue ra dast'abi ngue øtra nho. Ngue bi ndast'abi p'ɛ ja ra hnini Salem, janangue i hutyo ja'i ngue ra dast'abi di hojpabi yø ja'i di nsɛi. ³ Pɛ nuna ra Melquisedec hinha nt'ot'i ngue di mma te'o rá papá, ogue te'o rá mamá. Ni xingui fadi te'o rá mboxita. Ni xingui fadi tema pa bá mi, ni xingui fadi tema pa bi du. Høntho nt'ot'i ngue mará mmäcja. Janangue nuyá, gui nhyejpabi rá Ts'unt'ɛ Oja ya, porque nuna guehna ra mmäcja para zantho na.

⁴ A nuyá, dami hyacjɛ xandønhø ra güenda hanja ya ngue mathoguitho bi hnu mansu ra Melquisedec. Porque ra Abraham guehna ra 'yɛ na ngue yø

judío, pɛ nu te gäma cosa bá hannbabi yø dast'abi bi dapra tunhni, bi hyacra diezmo ngue bi däpra Melquisedec. ⁵ A nuyá yø mmäcja ngue yø mbom'meto ra Leví, di manda ra ley bi 'yotra Moisés ngue nu'a te gäma cosa tinyø ja'i, da gambabi ra diezmo. Madague'a yø mɛni p'ɛ bá fadi bá m'mahra Abraham, pɛ da gambahma ra diezmo. ⁶ Conque ra Leví hingrá mɛni ra Melquisedec, pɛ ra Melquisedec bi gambabi ra diezmo ra Abraham nuna ya xi yarpabi Oja ngue di japi. Pɛ ra Melquisedec mahøn'a bi 'yäp'Oja ngue di japra Abraham. ⁷ Ya fadi xanho hanja ya ngue nu ra ja'i mathoguitho hnu mansu, gue'a äp'Oja ngue di japra ja'i ngue co'a ga hnu mansu. ⁸ A nuyá yø mmäcja 'bɛhya, nu te gäma cosa tinyø ja'i, jambabi ra diezmo yø ja'i. Nu'mø bi du p'ɛya, n'nan'yo ra mmäcja di thojpabi rá 'bɛfi pɛfi. Pɛ nuna ra Melquisedec hindí nɛqui ngue bi guahrá 'bɛfi na. Sinoque nt'ot'i p'ɛ ja ra Maca Libro tengutho 'mø ngue di 'batho. ⁹ Nu'ɛ yø mmäcja ngue yø judío 'bɛhya, jambabi ra diezmo yø ja'i. Pɛ gätho ya yø mmäcja ya, gue'a ra Leví ra 'yɛ p'ɛ bá fadi ngue bá m'mahya. A nuna ra Leví, gue'a ra Abraham rá 'yɛ p'ɛ bá fadi ngue bá m'mahna. Janangue nu'mø mi hyacra diezmo ra Abraham ngue bi däpra Melquisedec, a nuna ra Leví co gätho mi da yø mmäcja 'bɛhya, entho go ma däpi ra diezmo ra Melquisedec. ¹⁰ Porque nu'mø mambá hacra diezmo ra Abraham ngue bi däpra mmäcja Melquisedec, tengutho 'mø ngue bi gurpabi yø diezmo'ɛ yø mbom'meto bi m'mɛ'a m'mɛfa.

¹¹ Nuyá yø mmäcja ya, di japa nts'edi yø judío ngue da dɛna ley bi 'yotra Moisés. Embi ngue di siguetho tengutho bá øtra mmäcja Aarón. Pɛ nuna ra ley sihyø judío ngue di cumple ya, ya hin'yɛ rá ts'edi na ngue da zä di nhojpauì Oja yø ja'i na. Porque jatho ngue ma'da'yo man'na ra mmäcja di m'mai, pɛ hinda dɛntho'a te mi øtra mmäcja Aarón. Sinoque di thocra 'bɛfi mi pɛhra mmäcja Melquisedec. ¹² A nuyá, ngue ya bi ma mapädi yø mmäcja ya, xquet'a jatho ngue 'nɛhra ley di mpähya. ¹³ Nuna ra 'da'yo mmäcja mmamp'ɛ ja ra Maca Libro ngue di m'mahya, guehna ra

Jesucristo na. Pε nuna ra Jesús, hingrá mēni ra Leví, sinoque rá mēni ra Judá. 'Nε nuya yø mēni ra Judá, hīnjam'mø to xi bōni ngue dra mmäcja ya. ¹⁴ Ya fadi xanho ngue nuna ra Hmu Jesús, ra mēni na ngue ra Judá. Pε nu'mø mambá exyø mmäcja ra Moisés, nuya yø mēni ra Judá hīnte bi ma ngue di nja yø 'befi ngue di mmäcja ya.

¹⁵ Ja di nēqui ua xanho ya ngue ma'da'yo man'na ra mmäcja di m'mai ngue di tocrá 'befi mi pēhra mmäcja Melquisedec. ¹⁶ Nuna ra ley ga 'yo yø judío ngue i mma to di mmäcja, hīnga guehna ra ley bi 'yēxra Jesucristo na ngue di mmäcja na. Sinoque bi mmäcja na ra Jesucristo porque jase rá ts'edi ngue di m'mai para zantho. ¹⁷ Porque guesε Oja bi 'yēxna ra mmäcja na ngue bi 'yēmbi: “Gue'e grá mmäcja para zantho ya. Gui thocrá 'befi mi pēhra mmäcja Melquisedec”, bi 'yēmbi. ¹⁸ Porque ya bi zεp'ua rá ts'edi na ra ley mađi manda yø hya manī n'yo yø ja'i m'met'o ya. Ya hīn'ya rá ts'edi ra ley ngue da yanyø ja'i. ¹⁹ Nuna ra ley bi 'yotra Moisés, hīnjonni ja'i xta nzä xtí hojpabi. Pε ja man'na ra hya ya ngue man'na tate ja rá ts'edi, porque guehna di nhojpauī Oja yø ja'i na.

²⁰ Guesε Oja bi yat'i ngue di mmäcja na ra Jesucristo. ²¹ Gätho mi'da yø mmäcja da thotyø 'befi pēfi ngue yø mmäcja. Pε nuna ra Jesucristo hōnse na ngue Oja ya xi yat'i te gāma hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue Oja bi 'yēmbi: “Guecä drá Ojagä, majuani te dí xi'i. Nuna ra hya dí xi'i, hīnjonda zä di pädi. A nuyá, gue'e grá mmäcja para zantho ya. Gui thocrá 'befi mi pēhra mmäcja Melquisedec”, bi 'yēmbi. ²² Janangue nuna ra Jesús, ma datho ja rá ts'edi na ra cohi bi nja 'mø mi t'ets'i ngue'a rá ts'edi'a ra cohi mi ja m'met'o.

²³ Nu mi'da yø mmäcja xa m'mai, gä xa ndu. Nu'mø bi du p'uya, n'nan'yo to di thojpabi yø 'befi. A nuyá, mandønngu dyø mmäcja xa m'mai, pε gä xa thogui. ²⁴ Pε nuna ra Jesús, ya hīnda du na. Nu'a te rá 'befi pēfi ngue ra mmäcja, ya hīnjam'mø da thogui, porque ya hīnjondi ponnbi. ²⁵ Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'yε Oja ya ngue bi 'yεc'ei ra Jesús, ya hīndi m'mehyø te.

Porque nuna ra Jesús ya rá 'befitho'a ngue ra mmäcja para zantho p'ua ha 'bu Oja ngue da mäxyø ja'i nuya εc'ei.

²⁶ Nuna ra Jesús, guehna ra 'bet'o mmäcja ma datho ngue nmi homhmu na. Hangu ra pa gä ra nho øt'e. Hīn'ya rá ts'oqui. Hīnjam'mø ngue di nnu manho yø ts'oqui øtyø ja'i. A nup'ua mahets'i bí 'buhya, ma datho ngue bi hnu mansu ya. ²⁷ A nuya yø judío ngue yø 'bet'o mmäcja, n'na pa ngu n'na pa ørpabi ra 'bøt'e Oja ngue yø ts'oquise. M'mefa p'uya, ja da 'yotra 'bøt'e ngue di nhohyø ts'oqui mi'da yø ja'i. Pε nuna ra Jesús hōnda n'na ndi bi ndäse ngue bi tho, para zantho bi nōpa 'bøt'e yø ja'i. ²⁸ A nuna ra ley bi 'yotra Moisés, nuya yø ja'i ets'i ngue dra 'bet'o mmäcja, ja yø ts'oqui yø ja'i. M'mefa guehna ra ley na, guesε Oja cohi ntestigo na ra hya bi ma ngue rá Ts'ant'use bi 'yets'i ngue para zantho ra m'met'o mmäcja. Madits'ua te dadi 'bedi, para zantho øt'e xanho'a te rá 'befi.

8

¹ Nuna ra hya ma datho ja ts'edi ngue guī pahmu ya, guehna ra hya ngue ra Jesucristo di nōpa 'bet'o mmäcjahu naya. 'Nε ya bí hup'ua mahets'i ha bí ja rá n'yēi Oja na. ² Nup'ua mahets'i bí 'bu Oja, bí ja rá 'befi ngue ra 'bet'o mmäcja. Hīnga guecua ja yø nija bi hocyø ja'i øtra 'befi ngue ra 'bet'o mmäcja na.

³ Nu'a rá 'befi ja yø 'bet'o mmäcja, t'ets'i ngue da 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. Janangue ra Jesucristo xquet'a mi jatho ngue bi 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. ⁴ Pε hīnga guecua ja ra ximhäi 'buhra Jesús. Nu'mø ngue ja di 'bucua, ya hīngui sä da t'ēmbi ngue ra 'bet'o mmäcja 'mø, porque yø 'bet'o mmäcja 'bucua ja ra ximhäi, di sigue øtho yø 'bøt'e di manda ra ley bi 'yotra Moisés. ⁵ Pε nu'a te yø 'befi yø mmäcja 'bucua ja ra ximhäi, hōntho øt'e tengutho ra forma bi ja mahets'i. Porque nu'mø mi nyauī Oja ra Moisés, bi 'yēmbi: “Damī bēni xanho te ra forma dá ut'a'i p'ua ja ra t'øhø dá nyauī, da ngu'a ra forma ra nija gui hocya”, bi 'yēmbi. ⁶ A nuja ya, ngue ma 'bet'o mmäcjahu na ra Jesucristo, tate xandø nzaqui rá 'befi pēfi ngue'a ra 'befi pēhyø mmäcja ua ja ra häi. Porque

xandønho ra 'da'yo cohi bi hoqui ngue'a ra nyogui cohi mi ja m'met'o. Nuna ra 'da'yo cohi bi nja ya, mathoguitho xandønho ra hya di yat'Oja ngue di nja.

⁷ Nu'a ra cohi mi ja m'met'o, hinjonni ja'i bi boni ngue xta 'yot'e te bi manda Oja. Janangue Oja bi hyoni ha di japi ngue ma'da'yo man'na ra cohi bi nja. ⁸ I nnu Oja ngue hingui otyo ja'i'a ra hya di manda. Janangue mmanna Maca Libro ngue Oja bi 'yena: "Da 'yehra pa ngue nuya yø judío ngue yø mmengu Israel conyø mmengu Judea, ma'da'yo man'na ra cohi ga cohme. ⁹ N'nan'yo man'na ra cohi di nja. Ya hindã ngu'a tengutho ra cohi dá co'be'u yø nyogui ja'i 'mø yø pa dambã jup'u ja ra häi Egipto. Porque nuna ra hya dá co'be yø ja'i ngue xta 'yot'e, himbi 'yot'e. Janangue dá hecãp'u yø ja'i. ¹⁰ Bá ep'u ra pa di nja na ra cohi di mma ngue ga co'be yø ja'i Israel. Nu'mø ya bi nja na ra hya na, ga japyø ja'i ngue da dinyø mmai hanja na ra hya dadi manda, di nja mpähã yø ja'i da 'yotya yø hya dadi 'bepi da 'yot'e. Nugã p'aya, gueque drã Ojagã ya yø ja'i ya. Nuya p'aya, guehya ma ja'i ya. ¹¹ Di ngüe di nnoho, gã da badì te'ogui. Ya himma hyoni ngue ja da xãnnbabi yø mmic'eiui ogue yø cu ja da xãnnbi te'ogui. Porque 'da di batyø ja'i te'ogui. ¹² Nu'a ra nts'o xa 'yotyø ja'i, ga punnbabi. Ya hinnì mantho ga mbennbabi yø ts'oqui xa 'yotyø ja'i", bi 'yèn'Oja. ¹³ A nuyã, Oja i mma ngue ma'da'yo man'na ra cohi di nja. Nu'a ra nyogui cohi mi ja m'met'o, di nequi xanho ngue ya bi thogui, porque ma'da'yo man'na ra cohi di nja. Nuna ra nyogui cohi mi ja, ya bi zep'u na.

9

¹ Nu'a ra nyogui cohi mi ja m'met'o, xandøngu yø hya nt'ot'i ngue ha di danne Oja yø ja'i. Pε nup'u mi otyø ndanne yø ja'i, gue'a ra nija ja ua ja ra ximhäi. ² Nu'a ra nija mi ja ua ja ra ximhäi, mi ja yoho yø cuarto. Nu'a rá madi ra cuarto gui nhuti ngue ra xequi xa ndaxqui. Nup'u mbo ra cuarto, jap'u ra mfoxiyo. 'Nε jap'u ra mexa hapu t'uspabi yø thuhmε Oja ngue da nu. ³ Nu'a man'na ra cuarto brã ja mbo,

nup'u ja ra goxthi, zap'u ra ulu ngue nnøpa jut'i ra goxthi. Nup'u mbo p'uya, gue'a ra xequi mathoguitho xa ndaxqui. ⁴ Brã jap'u n'na ra altar ngue ra oro, ja zøp'u ra bopo. 'Nε jap'u n'na ra huada ngue gã ra oro maxøts'e, guehna ra huada m'mets'i ra nyogui cohi mi ja m'met'o naya. Nup'u mbo ra huada, op'u n'na ra ts'øye ngue gã ra oro, ja op'u ra thuhmε ni hu ngue ra manã. Da guehrã tøhø ra Aarón nuna bi 'doqui, ja op'u ja ra huada na. 'Nε ja cøp'u ja ra huada'u yø xindo nt'ot'i rá ley Oja, ngue ra nyogui cohi mi ja m'met'o. ⁵ Nup'u maxøts'e ra huada, 'da'a n'na nguadi yø hyo ra huada mahoqui yoho yø anxε di nzotyø zahua p'u maxøts'e ra huada. Porque nup'u maxøts'e ra huada ja m'møt'e p'u ra ji gui nhohyø ts'oqui yø ja'i. Pε nuyã, hingui ja ngue 'bexca xi'ahã hanja na ra hya naya.

⁶ Guehna ra forma mi jap'u ja ra nija m'met'o naya. A nu'a rá madi ra cuarto, n'na pa ngu n'na pa cøtyø mmãcja ngue øt'a te yø 'befi i ja. ⁷ Pε nu'a rá yoho ra cuarto brã ja mbo ngue mathoguitho xa ndaxqui, høndra 'bet'o mmãcja ja ra nt'edi ngue carbu. 'Nε høndã n'na ndi n'na jeya i sã ngue da yat'ambo. Nu'mø bi yat'ambo p'uya, ni de ra ji da pøt'e ngue di hocε rá ts'oqui, nε xquet'a ni de ra ji da pøt'e ngue di nhohyø ts'oqui mi'da yø ja'i. ⁸ Nuya yø hya ja uaya, ra Espiritu Santo nnepe ngue ga pahma hanja na ra hya ngue ra yogui cohi mi ja m'met'o. Mente yø tiempo ngue otyø ndanne yø mmãcja p'u rá madi ra cuarto, ya hin'yã ra nt'edi to da tho'ambo ra cuarto nuna mathoguitho xa ndaxqui. ⁹ Nuya yø hya ya, di nequi xanho ngue nuya yø 'bøt'e øpabi Oja yø mmãcja, hin'yã rá ts'edi ngue da hyät'i da hyajpa ra nts'o ja yø mmai yø ja'i. ¹⁰ Nuya yø hya mi ja m'met'o, gue'a ngue da huantho yø cosa da zi yø ja'i, i xihyø ja'i tema forma di mpet'e para ngue da zã da danne Oja. Pε gãtho ya yø hya ya, bi nja rá ts'edi te mi otyø ja'i mente tobe hinmanì nja ra 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'i.

¹¹ Pε nuyã, ya bá ehra Cristo nuna bi gohi ngue ma 'bet'o mmãcjahã ya. 'Nε guehna bá hangahã ra nho mi ja ngue di nja naya. Nup'u ja ra nija di mpøhra Cristo ngue

ra 'bet'o mmäcja ya, tate ngue xandønho. Hinga ngu ra nija ja ua ja ra häi ngue ra ja'i bi hoqui. ¹² Ra Cristo bi yarbua ja ra xequi mathoguitho xa nduxqui. Pe rá jise ra Cristo ní hya ngue da pøt'e. Ya hingrá ji ra ndani ogue rá ji ra chivo ní hya ngue da pøt'e, tengutho øtyø mmäcja ua ja ra häi. 'Nε ya hinga xøxtí yatho ya, sinoque n'na nditho bi yat'i para zantho ngue bi yanju. ¹³ Nu'a rá ji ra ndani, ogue rá ji ra chivo, ogue rá 'bospi ra ngøndani zøp'ua ja ra altar, nu'mø bi njapyø ja'i nuya t'embj ngue n'yoi ra ts'oqui yø do'yo, ya di nhohrá do'yo ra ja'i. ¹⁴ Goma guehrá ji ra Cristo ngue ma datho ja rá ts'edi ya. Porque guese ra Espiritu Santo nuna 'bui para zantho bi hatra ts'edi ra Cristo bi ndäse ngue da tho ngue bi nøpa 'bøt'e Oja. Conque ra Cristo, hin'yua rá ts'oqui. Pe bi männá ji ngue bi hoga ma ts'oquihua, mi ja ngue xcá mahä ra castigo. Pe nuyá, nuna majuanj ngue Oja i 'bui, ya säp'ua ga ha ra ts'edi ga thannehua naya.

¹⁵ Gue'a ra hya'a ya, ngue ra Jesucristo go bi hocra 'da'yo cohi ja naya. Janangue nuya yø ja'i nzon'na Oja ya ngue da 'yεc'ei ra Cristo, nu'a ra nho xa yarpabi Oja yø ja'i ngue di unni para zantho, go di tocabi ya to nzofo. Porque ra Jesucristo gue'a i du'a ngue bi hoga ma ts'oquihua xa nja mente bi nja rá ts'edi ra ley mi ja m'met'o.

¹⁶ Ya guí nnuhua ngue nu'mø bi nanga n'na ra sacua hapua di consta'a te ja ngue di nja m'mefa, nu'mø bi du'a to bi hocra sacua, nu'a ra sacua bi xots'i. Nuna ra hya bi zohra du, i ja rá ts'edi ra hya m'mefa. ¹⁷ Pe mente ngue 'butra ja'i bi xoxra sacua, tobe hin'yua rá ts'edi ra sacua. A nu'mø bi du'a to bi xoxra sacua, gue'mø ja rá ts'edi ra sacua 'mø. ¹⁸ I njarbatho na ra nyogui cohi mi ja m'met'o ya. Nu'mø bi tho yø mbo'øni ngue da 'bøt'e, ya ja rá ts'edi ra ley. ¹⁹ Nu ra Moisés, mi juadi bi xihyø ja'i na te gäma hya di manda ra ley, bi gaca n'na nt'o ra isopo, i n'yoi ra xide'yo xa ntheni. Nup'ua ja rá ji yø ndani 'nεhyø chivo, bi japra dehe, ja bi dímbua ra t'o. Nu'a ra ji p'uya, bi naspabi p'ua ja ra Libro ngue ra ley, xquet'a bi japra ji gätho yø ja'i. ²⁰ Bi 'yεmbyø ja'i p'uya: "Nuyá, gá cohua ra cohi Oja ya, ya bi xi'ahua tema

hya ja ngue gdí n'yohua. Nuna ra ji jaua ya, guehna di hatra ts'edi ra hya bi xi'ahua Oja naya", bi 'yεmbi. ²¹ Ra Moisés bi naspabi ra ji p'ua ja ra nija 'nε bi naspabi ra ji te gäma cosa ja mbonnija. ²² Nt'ot'i p'ua ja ra ley ngue rá ji yø zu'ε i tho, nup'ua ha pe ra ji, ya co mmanho. Pe mente hinte ho ra ja'i ngue da 'yøtra 'bøt'e, hin'yua rá mpunnbi ra ts'oqui.

²³ Nua ja ra ximhäi, para ngue da gommanho yø cosa i ja, mama hyonitho rá ji yø zu'ε mi tho ngue ra 'bøt'e, ngue majapi yø cosa. Pe nup'ua mahets'i ya, xquet'a bi jap'ua ra 'bøt'e ngue ma datho ja rá ts'edi. ²⁴ Janangue ra Cristo ya hinga guehra nija ja ua ja ra häi bi hocyø ja'i ja rá 'befi ngue ra mmäcja ya. Porque ra nija ja ua ja ra ximhäi, høntho uhra forma te bi ja mahets'i. Ra Cristo p'uya, ya bi yarbua mahets'i bi 'bua Oja ngue da máxcahua. ²⁵ A nuna ra 'bet'o mmäcja ua ja ra häi, nup'ua ja ra cuarto mathoguitho xa nduxqui, njeya njeya cat'ambo ra mmäcja ngue bi pørpabi rá ji yø zu'ε i tho, ya hingrá jise bi pøt'e. Pe ra Cristo hinga xøxtí dutho ngue hønða gohi ngue ra 'bøt'e. ²⁶ Nu'mø da ngu'a ngue xøxtí dutho, asta gue'mø mamba fa'a nximhäi xtabá ts'ännbi ngue xøxti dutho 'mø. Pe nuna te bi nja ya, nu'mø ni ma da gaxyø pa, ra Cristo bi zøcua, 'nε bi ndäse ngue da tho. Pe n'na nditho bi du para zantho, da gohi ngue ra 'bøt'e. Bi gurpi gätho yø ts'oqui yø ja'i. ²⁷ A nuyá, nu hangu yø ja'i 'bui, gätho ja ngue da du, pe hønða n'na ndi da du. M'mefa p'uya da hyaspabi ra güenda Oja te xa n'yo yø ja'i. ²⁸ Njarbatho ra Cristo ya, n'na nditho bi du, bi gohi ngue ra 'bøt'e. Mandøngu dyø ja'i bi hojpabi yø ts'oqui. A nuyá, mahønða ep'ua ya, pe ya hñdi 'yεhε ngue da gurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya, sinoque di 'yεhε ngue da yanyø ja'i nuya tømj ngue da ep'ua.

10

¹ Nuna ra Moisés bi 'yotra ley da n'yo yø judío. Pe nuna ra ley bi 'yot'i, tengutho 'mø ngue drá xahatho na te ra nho ja ngue di nja m'mefa. Porque conna ley, himbi nεqui xanho hanja na ra hya di nja m'mefa. Nuya yø ja'i mi thanne Oja, mi øtyø 'bøt'e

di manda ra ley. Pɛ nuna ra 'bɔt'e ɔtyɔ ja'i, hinxma ma hajpabi yɔ ts'oqui yɔ ja'i na, porque njeya njeya ɔtho ra 'bɔt'e yɔ ja'i mahɔn'a. ² Nu'mɔ ngue da gue'a di nhohra ts'oqui ra ja'i'a, ngue da 'yɔt'e te gäma hya di manda ra ley, ya hinni mantho ngue da 'yɔtyɔ 'bɔt'e yɔ ja'i 'mɔ. Porque nu ra ja'i ɔtra 'bɔt'e, n'na nditho 'mɔ ɛna ngue di hocrá ts'oqui, ya hingui nne ngue nimantho da du rá mmái ra ja'i da 'yɛna ngue ja rá ts'oqui. ³ Ja di nɛqui p'uya ngue nuya yɔ ja'i njeya njeya ɔtho yɔ 'bɔt'e, i sodyɔ mmái ngue jadyɔ ts'oqui. ⁴ Nu rá ji ra ndani ogue ra chivo 'mɔ bi tho, hijnjam'mɔ da zä da hyajpa yɔ ts'oqui yɔ ja'i.

⁵ Janangue ra Cristo, nu'mɔ ya ja ngue da ɛcua ja ra ximhäi, ɛna hya bi xi Oja: "Nu'u yɔ zu'ɛ ho yɔ ja'i ngue pɔt'e, hingui nnu manho ngue gue'a di hocyɔ ts'oqui yɔ ja'i'a. Sinoque guá sänni ngue bá nja ma do'yo ngue guehna da gohi ngue ra 'bɔt'e na. ⁶ Nu'u yɔ zu'ɛ ho yɔ ja'i ngue ɔt'a'i ra 'bɔt'e, 'nɛ uhyɔ ngɔ, zɔp'u ja ra altar ngue di hocyɔ ts'oqui yɔ ja'i, ya hinga gue'a guí nnu manho'a ya. ⁷ Janangue dí ɛngä p'uya: Dí 'bucá ua ya ma Oja'i. Ga ɔt'a'a te guí nnu manho. Tengutho ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro te ja ngue ga thogui, gue'a di nja'a ya", bi 'yɛna.

⁸ Rá mudi bi xi Oja ra Cristo, bi 'yɛmbi ngue i patho ngue Oja hingui nnu manho'u yɔ zu'ɛ ho yɔ ja'i ngue ɔrpabi ra 'bɔt'e ngue di hocyɔ ts'oqui yɔ ja'i. Ni xinga gue'u yɔ zu'ɛ ho yɔ ja'i ngue uhyɔ ngɔ p'u ja ra altar ngue di nnu manho Oja. Madague'a ngue nt'ot'i p'u ja ra ley'a te gä ɔtyɔ ja'i, pɛ ngutho hingui nnu manho Oja te ɔtyɔ ja'i. ⁹ Pɛ ra Cristo mahombi xi Oja, bi 'yɛmbi: "Dí 'bucá ua ya ma Oja'i. Ga ɔt'a'a te guí nnu manho", bi 'yɛmbi. Ja di nɛqui ua ya ngue ya bi zɛp'u'u yɔ 'bɔt'e mi ɔtyɔ ja'i, go da zɛ'a te bi 'yɔtra Cristo bi gohi ngue ra 'bɔt'e. ¹⁰ Porque ra Jesucristo bi 'yɔt'e te nnu manho Oja. Pɛ n'na nditho bi du, bi gohi ngue rá 'bɔt'e Oja. Para zantho bi hojpabi yɔ ts'oqui yɔ ja'i.

¹¹ Pɛ nu'u yɔ mmäcja ngue yɔ judío, n'na pa ngu n'na pa di siguetho hodyɔ zu'ɛ ngue ɔrpabi ra 'bɔt'e Oja. Pɛ nuya yɔ 'bɔt'e ɔtyɔ ja'i, hijnjam'mɔ da zä ngue da hyacra

ts'oqui ya. ¹² A nuna ra Jesucristo, hõnda n'na ndi bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bɔt'e. 'Nɛ ya bi hup'u ja rá n'yei Oja ya. ¹³ A nup'u bi 'buhya, tømtho ngue da dapi gätho yɔ nsuiui. ¹⁴ Ja di nɛqui ua ya ngue n'na nditho bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bɔt'e ngue di punnbabi yɔ ts'oqui yɔ ja'i.

¹⁵ Ya dí pahma ngue majuaní na ra hya na, porque ngu'a mmanna Espiritu Santo p'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: ¹⁶ "Bá ɛp'u ra pa di nja na ra cohi dí mma ngue ga cocä'be yɔ ja'i Israel. Nugä p'uya, ga japyɔ ja'i ngue da dinyɔ mmái hanja na ra hya dadi manda, di nja mpähä yɔ ja'i da 'yɔtya yɔ hya dadi 'bɛpi da 'yɔt'e", ɛn'Oja. ¹⁷ Mahɔn'a ɛmp'uya: "Ya hinni mantho ga mbɛnnbabi yɔ ts'oqui xa 'yɔtyɔ ja'i", bi 'yɛna. ¹⁸ Janangue nuyá, Oja ya bi punnga ma ts'oquih. Ya himma hyoni ngue ra 'bɔt'e ga ɔrpah Oja ya ngue di hoga ma ts'oquih.

¹⁹ A nuua ja ra ximhäi, nup'u ja ra xequi mathoguitho xa ndaxqui, hõndra 'bɛt'o mmäcja mi sä da yat'i. Pɛ nuya ma zi cu'ah, gä da zä ga thohma p'u ja rá hmi rá dä Oja ya. Porque guesɛ ra Jesucristo bi du ngue bi hoga ma ts'oquih. ²⁰ Mi zä mi du ra Jesucristo, bi xocra jut'i nu'a mi jurp ha 'bu Oja. Bi xogah ra 'yu ngue da zä ga thohma p'u 'bu Oja. ²¹ Nuna ra Jesucristo di nnɔpa 'bɛt'o mmäcjah ya, guehna fäxcah p'u ha 'bu Oja naya. ²² Janangue ma ga cuath p'u ha 'bu Oja ya. Ga thanne co gätho ma mmaih, hijnjam'mɔ ga nyobɛnih na ma nt'ɛc'ɛih i ja. Nu'a ma ts'o n'yomfɛnih mi ja, ya bi 'beque. Da guehma do'yoh, bi meque para ngue da zä ga thohma p'u 'bu Oja. ²³ Ma ga ha ra ts'edi ga ɛc'ɛih ngue di nja ya yɔ hya dí tømhma di nja. Porque nuya yɔ hya xa yat'Oja ngue di nja, di njahma. ²⁴ Xquet'a ma ga honi ha gdá nhyath ra ts'edi ngue man'na gdá mahma mmic'ɛi n'na ngu n'naj. 'Nɛ ga ha ra ts'edi ga ɔth ra nho. ²⁵ I 'buhyɔ 'yɛc'ɛi ngue ya hingui pap'u ha di mpeti yɔ mmi'yɛc'ɛiui ya. Pɛ hingui ja ngue ga tenthoh'a te ɔt'u, sinoque ma ga mmähä p'u ha di mpeti yɔ 'yɛc'ɛi, ga nhyatra ts'edi n'na ngu n'naj. I ja ts'editho ngue gue'a ga ɔth'a, porque ya

guí nnuh̄a, man'na n̄i guatyø pa ngue da ep'ua ma Hmuh̄a Jesucristo.

26 Pɛ nu ra ja'i ngue ya pad̄i ndana ra hya majuan̄i, 'nɛ s̄anni ngue ya di m'mua' a ngue ra nts'o da 'yøt'e, m'mefa ya hin'ya ra 'bøt'e di nhohra' ts'oqui da 'yøt'e. 27 Sinoque hõndra ndate sibi di danzø da japyø nsuiui Oja 'mø bi hyaspa ra güenda, gue'a tøm̄i di nth̄eui'a. 28 Conque ra ley bi 'yotra Moisés, nu'mø to m̄i fɛstho'a te ra hya mmamp'ua ja ra ley, co yoho hyu yø testigo da hyørpa ra hya, ya hinjondi huɛqui, sinoque da tho. 29 A xiya 'mø, ¿hague ngu gangu ra castigo da thogui te'o fɛspatho te mmaná Ts'ant'ua Oja, da 'yɛmbi ngue h̄inte n̄i bõntho ngue bi du rá Ts'ant'ua Oja? Conque gue'a i du'a ngue bi hocra 'da'yo cohi, bi hyajpa ra nts'o yø ja'i. Pɛ yø ja'i, nu'a rá mate ra Espiritu Santo nne di un̄i, i thenma hyathobi. 30 Pɛ ya dí pahma te da 'yøt'Oja. Porque bi 'yɛna: “Nugã go n̄i 'yɛhma xi ga jagã ra castigo. Go ga jut'ã'a te øtyø ja'i”, bi 'yɛna. 'Nɛ bi man'Oja ngue da hyaspa ra güenda'ua yø ja'i ya o rá 'yɛ. 31 Nunã Oja majuan̄i ngue 'b̄ai, nu te'o da japra castigo, ra ndussutho te da thogui.

32 Dam̄i bɛmhma yø pa xa thogui, nu'mø rá ts'atho xqui 'yɛc'ɛih̄a ra hya ya. Mathoguitho gá s̄ah̄a ra n'ua ngue bi za'ah̄a yø ja'i. Pɛ gá hyät'i gá seti te bi 'yøt'ah̄a yø ja'i. 33 Bi nja yø pa ngue bi mp̄eti yø ja'i ngue thenma hya'ah̄a, 'nɛ bi un'ah̄a. M̄i'da n̄i m̄m̄i'yɛc'ɛih̄a p'uya gui h̄ethoh̄a ha gui anyø ja'i, pɛ h̄ingá sutho gui 'yøt'e ngue n̄i amigoh̄a'ua to ma'uni. 34 Nu'ua yø 'yɛc'ɛi bi ma fãdi, gá fãts'i ngue gá unhn̄a te honi. Nu'mø bi fɛ'a te gui pesh̄a, asta ja'ah̄a mpähã, porque gui pahma ngue ma datho di muui na ra nho gui nth̄eh̄a p'ua mahets'i, 'nɛ para zantho i ja na. 35 Dam̄i hyah̄a zamm̄i ngue gui sigue da ngut'a gui 'yøth̄a yø pa di map'ua. Porque xandõngu ra njut'i bí ja mahets'i. 36 Hõnt'a ja ngue gui 'yøth̄a ya, dam̄i seti te gã ra n'ua gui thohm̄a. Dam̄i ja ndumm̄i gui 'yørpah̄a rá pähä Oja, n'namhma ngue di toca'ah̄a na ra hya xa yat'Oja ngue di nja. 37 Porque nt'ot'i p'ua ja ra Macã Libro na ra hya bi man'Oja ngue ɛna: “Ya himma 'ya'atho yø pa ya, ngue da

ɛp'ua ja ngue da ɛhɛ. Ya h̄inni mantho da hm̄anya ngue di 'betyø pa. 38 Nu ra ja'i bi nhohra' ts'oqui, di nyanna te ngue bi 'yɛc'ɛigui. Pɛ nu ra ja'i h̄ep'ua ma hya, ya h̄ind̄i nnu manho te øt'e”. 39 Ague ma zi cu'ah̄a, h̄inga h̄ehma p'ua Oja, porque yø ja'i h̄ep'ua Oja, gue'ua di m'mɛ'ua. Pɛ nu'ua, ngue dá ɛc'ɛih̄a Oja, ya di nyanma teh̄a.

11

1 Nu ra ja'i ɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja, guehna ra ja'i haxa njuani ngue di nja'a te tøm̄i di nja. Pɛ di segura ngue majuan̄i di nja, madague'a ngue tobe h̄ingui nnu te 'bɛ'a ja ngue di nja. 2 Nunã Oja, bi nu manho 'da yø nyogui ja'i xa m'mahma njam'mø porque bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja.

3 A nuyá, ngue dí ɛc'ɛih̄a ngue majuan̄i te mman'Oja ya, ya dí pahma xanho ya ngue Oja hõntho bi ma ngue di nja ra ximhäi, 'bexpi nja. Nu'a te gã dí nnuh̄a ngue ja ya, Oja bi hoqui. Porque ma m'mɛt'o h̄in tema cosa m̄i ja.

4 Nu ra Abel bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue nu'a rá 'bøt'e bi 'yøt'e bi nu manho Oja. Pɛ nunã rá 'bøt'e ra Caín, h̄imb̄i nu manho Oja. Janangue di nɛqui ngue Oja bi hojpa'bi rá ts'oqui ra Abel ngue bi 'yɛc'ɛi. A nuyá, madague'a ngue ya xa ndu ra Abel, pɛ di sigue xãngathoh̄a ngue ga øth̄a tengutho bi 'yøt'e ngue bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja.

5 Nu ra Enoc bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja. Oja p'uya bi zixma tetho bi ma mahets'i. 'Beximb̄i du na, ya h̄inha mamb̄i th̄ingua ja ra ximhäi, porque Oja bi zits'i. 'Nɛ mmamp'ua ja ra Macã Libro ngue Oja m̄i nnu manho te man̄i n'yo ra Enoc, m'mefa p'uya bi zits'i. 6 Pɛ nu ra ja'i h̄ingui ɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja, ya h̄ingui sã da 'yɛnna ja'i ngue nnu manho Oja te ga 'yo. A nuyá, nu ra ja'i nne ngue rá n'youi Oja, jatho ngue da 'yɛc'ɛi ra ja'i ngue majuan̄i 'b̄a Oja, 'nɛ da 'yɛc'ɛi ngue nu'ua yø ja'i hon'Oja, gue'ua di nsixui Oja'ua.

7 Nu ra Noé bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja. Bi 'yɛc'ɛi 'mø m̄i xi Oja ngue di nja ra ndate, madague'a tobe di 'bɛtra

pa di nja'a te bi sifi. Pɛ bi hocra barco bi xi Oja ngue di hoqui. Ja di nyamp'u ra Noé co 'nɛ'u to 'bɔp'u ja rá ngu. Rángue bi 'yɛc'ɛi ra Noé na ra hya na, ya di nɛqui ngue ra ts'oqui ɔtyø ja'i nu'u hingui ɛc'ɛi te mman'Oja. 'Nɛ bi ma mahojpi rá ts'oqui ngue bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní'a te bi xifi.

8 Nu ra Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'mø mi zon'na Oja, bi xifi ngue da bɔmp'u mi 'bui, di map'u ja ra häi xi xifi ngue da gohmi, 'nɛ bi 'yøt'e te bi xifi. Bi bɔmp'u ja ra häi mi 'bui, bi ma. Ni xingui padi hapu dani mpa. 9 Mi zomp'u ja ra häi xi yarpabi Oja ngue drá mmeti, bi dimp'uya ngue 'bɔp'u yø ja'i yø mmeti ra häi. Pɛ ra Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja, bi mihi hap'u di m'mai. Bi hocyø ngun'ulu, ja bi m'map'u. Mi m'mahra Isaac, ngut'a bi 'yøt'e. Mi m'mahra Jacob, ngut'a bi 'yøt'e, guehya bi tocabi ra hya xi yat'Oja m'met'o ya p'uya. 10 Porque ra Abraham bi dømí ngue dani m'map'u ja ra danihni bí ja mahɛts'i. Guehna ra danihni ngue guesɛ Oja bi hoqui 'nɛ i ja para zantho na.

11 Xquet'a ra Sara bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue madague'a ya ra bɔdac'ɛi, pɛ bi m'mahra ts'ant'u bi xi Oja ngue di m'mai. 12 Da guehra Abraham xquet'a ya ra bɔdac'ɛi, ya bi tho ra ora p'u ngue di m'mahyø basi. Pɛ madague'a, siempre bi m'mahra ts'ant'u. Guehna bi nxandi, mandøngutho yø mbom'meto bi m'mai. Nu'a gangu tengutho yø sø bí ja maya ogue tengutho yø 'bomu dehe jap'u ja rá nnengui ra jathe, hingui sä di 'bede hangu gangu.

13 Gätho ya yø ja'i ya, bi m'mai, pɛ bi du. 'Nɛ himbi nu'a te ra hya xi yarpabi Oja. Pɛ comma ngue ɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja, januaní ngue di johya porque padi xanho ngue di nja'a ra hya di yat'Oja ngue di nja. Janangue mente ra pa bi m'macua ja ra ximhäi, bi ma ngue hingyø ngungua, sinoque da ma, dani mpa mahɛts'i. 14 A nuya yø ja'i ngue nguna ra hya i mma, ya di nɛqui xanho ngue guehya yø ja'i honna häi hapu dani m'mai para zantho. 15 Pɛ hinga guerp'u ja ra häi bá pøni honi ngue dani m'mai. Porque

nu'mø da gue'a, mi ja ra tiempo ngue xta mmengui ha bi 'yɛhɛ. 16 Nu'a ra häi honyø ja'i ngue dani m'mai, gue'a ra häi ma datho xandønho bí ja mahɛts'i. Janangue nuna Oja ya, ya hingui pesrá sä 'mø mmanyø ja'i ngue embi: "Ma Oja'i". A nuna Oja, ya xa hojpabi n'na ra danihni hapu dani m'mahya yø ja'i.

17 Nuna Oja, bi ne ngue da ba'a njuani 'mø ngue ɛc'ɛi'a te bi xihra Abraham ogue hin'na. Bi xihra Abraham ngue da zixrá ts'ant'u Isaac ngue da hyo, da 'yørpa ra 'bøt'e Oja. Pɛ ra Abraham bi 'yɛc'ɛi te xi Oja, bi n'uni ngue xta hyo ra Isaac, xta 'yørpa ra 'bøt'e Oja. Ra Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te xi xi Oja ngue xi 'yɛmbi: 18 "Nu'mø bi m'mahni ts'ant'u Isaac, di nxandi, di m'mai xandøngu ni 'betø", xi 'yɛmbi. 19 Janangue ra Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní ja rá ts'edi Oja ngue nu'mø xta ndu ra Isaac, ma'da'yo xti m'mai. Pɛ mi zä ngue himbi du ra Isaac, ɛntho ja ma'da'yo bi m'mai, porque ra Abraham ya xi zänni ngue xta hyo.

20 Nuna ra Isaac bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue ra Isaac bi zojpa ra hya yø ts'ant'u, bi xifi ngue da dinnbabi rá njapi Oja m'mefa. Guehna ra Jacob 'nɛhra Esaú.

21 Ra Jacob xquet'a bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'mø ni ma da du, bi xi'u yoho yø ts'ant'u ra José ngue da dinnbabi rá njapi Oja. Nguna ra hya bi ma mente tosrá tøhø ngue bi danne Oja.

22 Ra José xquet'a bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'mø ya ni ma da du, bi xihyø judío ngue da 'yɛhra pa da bɔmp'u ja ra häi Egipto. 'Nɛ bi zohra hya ra José ngue nup'u Egipto hindä cop'u rá do'yo, sinoque da hyax'mø bi bɔmp'u Egipto.

23 Rá papá 'nɛhra mamá ra Moisés bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'mø ra pa mi m'mahra Moisés himbi zudra hya bi manda ra dast'abi, ngue nu'mø bi m'mahyø ts'ant'u yø judío, da thopi. Mi nu ngue ra Moisés mazihotho 'mø mi m'mai. Nhyushna bi 'yagui.

24 Ra Moisés bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue nu'mø mi ndan'yoh̄u himbi nu manho ngue da gohi ngue rá tede na rá t'ixu ra dast'abi p'ua ja ra häi Egipto. 25 Sinoque bi ne ngue 'dap'ua da zäui ra n'ua yø ja'i Oja. Himbi ne xta 'yøtra ts'oqui ngue xta hyɛp'ua Oja ngue xta ngop'ua mi 'bui, nup'ua zits'udyø pa xti nja mpähä. 26 Nuna ra Moisés man'na xanho bi nu manho ngue da zä ra n'ua tengutho ra n'ua ja ngue da zä ra Cristo. Janangue nup'ua Egipto himbi ne xtabá ngop'ua ngue drá mmeti gätho ra mɛnyu mi jap'ua. Porque pad̄i xanho ngue xandøngu rá njut'i Oja di nja m'mɛfa.

27 Ra Moisés bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja. Bi bømp'ua ja ra häi Egipto, himbi zutho ngue mbøcue ra dast'abi. Himbi gohrá mm̄ui, porque pad̄i ngue n'yoi Oja, madague'a hingui hɛti. 28 Ra Moisés bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja, bi 'bepi gätho yø judío ngue da hyo yø dɛ'yo, da zä ra ngo ngue ra pascua. Nu rá ji yø dɛ'yo da hyo, da gospabi p'ua ja yø goxthi, n'namhma ngue nu'mø bi thohra anxɛ ngue da hyo yø ts'unt'ua mada, ya hindä hyopyø ts'unt'ua yø judío.

29 Yø judío bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue bi zä bi thop'ua ja ra Thenga jathe, tengutho 'mø ngue dra 'yonhäi p'ua ni 'yo. Yø mmɛngu Egipto p'uya, xquet'a bi ne ngue xta thop'ua ja ra jathe, pɛ bi go'mra jathe.

30 Yø judío bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja. Nyoto ma pa bi thesra hnini Jericó. M'mɛfa p'uya bi xotyø jado madi thesra hnini. 31 Nuna n'na ra xisu ni hu ngue ra Rahab ra mmɛngu Jericó, mará 'yots'om'mäi na, xquet'a bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue hinga 'da'i duui yø mmɛngu Jericó, porque nuna ra xisu na, bi unna ts'äya'ua yø judío bi ma bi axra häi m'mɛt'o.

32 ¿Te 'bɛ'a ga øt'e? ¿Ua xøgue mahyonitho ngue ga xi'ah̄u mi'da yø hya di 'bɛdi? Pɛ ya hinga mbongui ra ora ga xi'ah̄u te bi 'yøtra Gedeón, ra Barac, ra Sansón, ra Jefte, ra David, ra Samuel, co gätho yø pøngahya Oja. 33 Nuya yø ja'i ya, gätho bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue 'bua i'da bi 'yøtra tunhni, bi dapyø dast'abi mi nzaqui

te mi mma. I 'bua i'da ngue bi 'yøtra ts'at'abi xanho, bi nthɛui rá njapi Oja xi yarp̄i. I 'bua i'da ngue bi t'ennbu 'buhyø zate, pɛ himbi za yø zate. 34 I 'bua i'da ngue bi thørbua ja ra sibi, pɛ himbi nzø. I 'bua i'da, ya ja ngue da tho conna juai, pɛ pongui. Nu'ua yø ja'i t'ɛmbi ngue hinga njuani, gue'ua bi hya ra ts'edi ngue bi ma ra tunhni 'nɛ bi dapyø nsaiui. 35 I 'bua i'da yø xisu ngue nu'mø bi du yø basi, Oja bi 'yøt'e ngue nu'a xa ndu mahøndi m'mui.

I 'bua i'da p'uya, i nthut'i ngue ma'uni, sifi ngue nu'mø da hyɛp'ua Oja, ya di mpommi ra ndate. Pɛ bi n'uni ngue da du, bi ne ngue di tocabi'a ra nho di nja 'mø dan̄i nja ra mbɛnnate m'mɛfa. 36 Mi'da p'uya, bi zä ra n'ua ngue bi 'bei. 'Nɛ bi zä ra n'ua ngue rá n'yemma hya yø ja'i. Mi'da p'uya, bi thut'i conyø cadena, bi ma fädi. 37 Mi'da p'uya, ga ndutho'a ngue bi 'bando. Mi'da p'uya, bi ma maheque made ra ja'i conna thegui. Mi'da p'uya, majapi ngue da 'yøt'a te xants'o, pɛ hingui nne. Mi'da p'uya, ra juai ga ndu. Mi'da p'uya, bi n'yo ndap'ua bi zä ngue hin'ya ha di nsäya. Bi nøpa he yø xidɛ'yo oque yø xi yø chivo bi hye. Mi'da p'uya, bi zä ra n'ua ngue hyo-ya. 'Nɛ bi ma ma'uni, ga ra dumm̄ui ga 'bui. 38 Nuya yø ja'i ya, yø ndø ho ja'i, hin hapu da hyannbabi yø ts'oc'ɛi 'bucua ja ra ximhäi. Pɛ bi zä ra n'ua ngue bi n'yo dapo, ni xingui pad̄i hapu dan̄i mpa. Bi n'yop'ua ja yø daxant'øhø. Bi m'map'ua ja yø 'bido. Bi m'map'ua ja yø hyado brá ja mbo häi.

39 Gätho ya yø ja'i ya, bi nu manho Oja, porque bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja. Pɛ tobe himma t'unnitho'a te xa yarpabi Oja ngue di unni. 40 Porque Oja bi zänni ngue himbi nɛqui xanho hanja ra hya, asta guehyø pa dí 'buhma ya. Ya xa nzän'Oja ngue nuya yø nyogui ja'i 'da gdá nuthoh̄u na ra nho xa yat'Oja ngue di 'dacja.

12

1 Ya dí nnuhu ya ngue mandøngu dyø ja'i bi zeti hangu ra n'ua bi thogui, porque bi 'yɛc'ɛi ngue majuan̄i te mman'Oja. Da guecju ya, ma ga seti hangu ra n'ua ja ngue ga thohma. Nu'a dí pad̄i ngue da 'yørcahu

ra nts'onj, ma ga emhm n'na nguadi'a. Nu'a ra ts'oqui di ts'onga ma nt'ec'eh, ma ga ehm p'a'a. Ma ga ja ndummaih yø pa di map'u ya, ngue nu te nnecj Oja gdá n'yoh, gue'a ga øth'a. ² Zant'a da zo ma mmaih ra Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue dá ec'eh ngue majuanj te mman'Oja na. 'Nε go guehna da 'yøt'e ngue para zantho ga ec'eh xandønho. Nuna ra Jesús, madague'a ngue ra 'be'isá ngue to tup'u ja ra pont'i, pe nuna himbj 'besrá sä. Bi zeti hangu ra n'u bi thop'u ja ra pont'i, porque padi ngue nu'mø mi tho'a te ra n'u bi zä, ma datho ja mpähä ngue danj mmip'u ja rá n'yei Oja. ³ Nu'mø mi anyø ts'oc'ei na ra Jesús, dami bemhm hangu ra n'u bi zä. Janangue nuyá, 'yo di cohni mmaih 'mø dí säh ra n'u. ⁴ Mente gui honj ha gdi hychm p'u ra ts'oqui ja ua ja ra ximhäi, tobe hingui sä da hyo'ah yø ts'oc'ei.

⁵ Mami pumbenih na ra hya xi'ah Oja ngue ya yø basj'ah. Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue bi 'yen'Oja: "Ague ma basj'ah, dami hyacj ra güenda xanho hanja ngue fep'ah Oja. 'Yo di cohni mmaih 'mø di hec'ah Oja te gui øth. ⁶ Porque Oja, nu'a ra ja'i di madi, nu'mø hinga gue'a øtra ja'i, di hejpi. Nu yø ja'i ngue ya yø basj Oja, nu'mø hinga gue'a øt'e, i fei". ⁷ Nu'mø ngue gui säh ra n'u, dami bemhm ngue nuna Oja øt'e ngue yø basj'ah, guehna fep'ah na. Porque gätho yø basj, nu'mø hinga gue'a øt'e, i fehyø papá. ⁸ Gätho'u yø basj Oja, Gä i fei, pe nu'mø hingui nne ngue da mep'ah Oja, ¿ha di zä gui 'yembj ngue nj Papáh Oja 'mø? ⁹ Conque nu'mø mará ngüej, nu'a ma papá bi tecj. Nu'mø hinga gue'a dí øth, i fegbah. Pe xquet'a dí nnu mansuh. Janangue nuyá, goma gue'a ma Papáh bi 'b'u mahets'i ga ena ngue hinga ørpah ma su ya. Porque nuna, i nnepe ngue nma'da'yo ma n'yomfenih. ¹⁰ Conque ma papáh 'b'ucua ja ra ximhäi mente ra pa bi tecj, i fegbah 'mø ena ngue ørcah ra nho. Pe nuna Oja 'mø ngue i fegbah, majuanj ngue nj 'yup'u te ørcah, porque Gä ra nho øt'e. I nnepe ngue Gä ra nho gdá n'yoh, tengutho Oja ngue Gä ra nho øt'e. ¹¹ Nu'mø ngue bi megbah Oja, di

säh ra n'u, hndí nnu manhoh ra mfei di jacj. Pe nu'mø bi dinma mmaih ngue da 'yørcah ra nho'a te øt'e, ya hu ma mmaih p'uya. Ya man'natho ga ja ndummaj ga n'yo manhoh.

¹² Janangue nuyá, dami hyah ra ts'edi ya, di ndu xandønho nj n'yomfenih. ¹³ Dami hyaxh n'na ra hoga n'yomfeni ngue gui n'yoh xanho, n'namhma ngue nu'u yø ja'i hingui padi di n'yo xanho, da dinyø mmaj ndana ra 'yu njuantho.

¹⁴ Dami ja ndummaj ngue 'yo gadi njunth. Dami hychm p'a'a te gäma nts'o i ja. Porque hnda nu Oja yø ja'i hingui nne da hycp'u ra nts'o. ¹⁵ Dami hyahm na rá mate Oja nne di 'da'ah, 'yo gadi costhoh. Dami mfähm xandønho, man'nan'yo mi 'yøth ngue to da bøni di ts'onnbabi rá nt'ec'ei ja mi'da yø ja'i. ¹⁶ 'Yo gyø 'yots'om'maih. 'Yo gui øth tengutho bi 'yøtra Esau ngue bi mespatho rá njapi Oja. Porque nuna ra Esau, mi zä mi ntj manthuh, hnda n'na ra nts'ihmε i pä'a rá erensia madi tocabi porque guehna ma dana. ¹⁷ Gui pahm te bi 'yøtra Esau. Januanj ngue hangu ra mben'a m'mefa ngue xta nzo rá 'ye'a te mi ja xti unná papá. Pe ya himbj zä ha xti japra hya. Madague'a ngue januanj ja ra zon'a m'mefa, pe ya himbj dinj ha xti xotra hya xi 'yøt'e.

¹⁸ Ague ma zi cu'ah, nuna ra cohi bi 'dacj Oja ngue gdá n'yoh ya, ma'da'yo na, hinga 'da'igui'a ra nyogui cohi bi t'unna m'met'o yø judío ngue da n'yo. Nu'mø mambi t'unna nyogui cohi yø judío ya, nu'a ra t'øhø ja ua ja ra ximhäi bá nya Oja, ja bi map'u. Bi nu yø ja'i ngue di yoxnj yø sibi. Bi nu yø ja'i ngue ja ra ts'a'bxui. Bi nu yø ja'i ngue 'yo ra ndate ndahj. ¹⁹ Bi 'yøhyø ja'i ngue ya yø corneta. Bi 'yøhyø ja'i ngue bá nya Oja ngue nzofu. Nuyá yø ja'i bi 'yøde ngue ts'ofu, bi nsu. Janangue bi 'yadi ngue ya hinnj mantho da 'yøde tema hya mman'Oja. ²⁰ Porque øde te bi man'Oja ngue mada n'na ra mbo'ønitho da guarbu ja ra nexant'øhø, da tho ngue da 'bando, oque da tho conyø lansa. ²¹ Januanj ngue ra ndussutho te bi nu yø ja'i. Xquet'a 'nεε

ra Moisés bi 'yɛna: “Nugui, asta dí huaqui ngue dí su”.

²² A nuju ya, nup'u nná mähä, gue'a ra t'øhø Sión bí ja mahets'i ja ra hnini bí 'bɛ Oja, ja nná mähä p'uya. Guehna ra Jerusalén bí ja mahets'i naya. Nup'u, xinga m'medetho yø mahuahi yø anxɛ i 'bɛi. ²³ Nu'mø gã bi mpeti yø anxɛ ngue da 'yɛspabi Oja, 'dap'u ga m'mahmu ya yø basi Oja ya xa cuarpabi yø thuhu p'u mahets'i. A nuna ma Ojah guehna ra ts'at'abi na ngue gätho yø ja'i. Nuya yø nyogui ja'i ya xa ndu 'nɛ xa hojpabi Oja yø ts'oqui, gã dadi ncuha ya. ²⁴ Nuna ra Jesús, bi hocra 'da'yo cohi ja ya. Nu rá ji bi mäni, i ja rá ts'edi ngue di hoga ma ts'oquih, hinga ngu rá ji ra Abel ngue n'äst'abitho.

²⁵ Janangue nuyá, dami mfähmu xandønho ya, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui fɛspathohu rá hya na Oja nzocju. Ya gui nnuhu ngue himbi mpommi ra castigo ya yø ja'i bi mɛspatho rá hya Oja 'mø ra pa mi zocua ja ra ximhäi. Goma guehya ngue gui 'yɛna ga mpommu ra castigo 'mø ga fɛspathohu te mman'Oja nuna bi nzocɛgahu asta mahets'i. ²⁶ Nu'mø yø pa xa thogui, nu'mø bá nya Oja ngue nzohyø ja'i ua ja ra häi, asta di 'yan'ahäi. A nuyá, mahøn'a ɛn'Oja: “Nu'mø ngue høndá nyagä ya, ga øt'e ngue di 'yan'ahäi 'nɛ ga øt'e ngue di 'yan'a te bí ja maya”, bi 'yɛna. ²⁷ Ngue nguna ra hya mman'Oja da yør'mø hømbá nya ya, ya di nɛqui ngue Oja da hyajpabi yø 'bɛfi te gã bi hoqui. Nu te da bønngue hinda 'yani, gue'a di nja para zantho'a. ²⁸ Nuna ra xɛqui hinda 'yani, guerp'u ha di manda Oja ja ga m'mahmu p'u. Janangue nuyá, ma ga ja mammadihu Oja ya. Ma ga thannehu Oja tengutho nnu manho ngue ga ørpahu. Porque Oja ní 'yup'u ngue mathoguitho ga nnu mansuhu. ²⁹ Porque Oja ra ndussutho, tengutho ra sibi ngue di juadi udi ha sudi.

13

¹ Hangu ra pa, dami mmaði n'na ngu n'na'ahu, tengutho 'mø ngue ɛga di ncuha. ² Mami pumbɛnihu ya, ngue nu'mø to bi zøp'u ja ni nguhu, dami unhnu ra ts'äya. Porque 'bɛi da yø ja'i di unna ts'äya p'uja yø

ngu, pɛ hinguì padì ngue'mø yø anxɛ Oja'u di unna ts'äya.

³ Nu'mø to bi n'ofädi, dami fäxhu te honi. Dami fäxhu gui 'yø'ni güendahu tengutho 'mø ngue go gdi ofädihu. Gui fäxhu'u sä ra n'u ngue ma'uni. Gui 'yø'ni güendahu ɛntho go gui thohma'a te ra n'u thogui.

⁴ Nu gätho yø ja'i ya xa nthati, da zupyø nthati bi 'yøt'e. 'Yo di homman'na di m'mahmi. Porque Oja da hyaspabi ra güenda yø 'yots'om'mäi.

⁵ 'Yo sä gui ɛmhu ngue gue'a ra mɛnyu ma datho di muui. Dami conformahu'a te ts'u macosa di 'da'ahu Oja. Porque Oja i ɛna: “Nugä, hin dadi pumbɛni'i. 'Nɛ hinga hɛc'atho'i”. ⁶ Janangue nuya ma mmäi gdá mamhu na ra hya ja ua ya ngue ɛna: “Nuna ma Oja, guehna fäxcagui na. Ya hinda sugä 'mø ja tema hya mbɛnngagui yø ja'i”.

⁷ Dami bɛmhu te manì n'yo'u yø mamhya bi xi'ahu rá hya Oja. Dami mɛpyahu'a te ra nho bi 'yøt'e mɛnte bi m'mäi, da ngu'a gui 'yøthu. A nuya yø mamhya mi da xanho yø nt'ɛc'ɛi ya, dami njathu p'uya, di ndu xanho ni nt'ɛc'ɛihu.

⁸ Nuna ra Jesucristo, ngu'mø yø pa xa thogui, xi mmangudya, xquetho para zantho na, hinjam'mø ngue dadi mpädi. ⁹ Janangue mami n'uni da thä'ahu ngue hønt'o bi zä ma xädi gui tɛnhnu ngue hinda 'da'iguui na ra hya gui ɛc'ɛihu ya. Dami hyannbahu rá mate Oja di 'da'ahu, gue'a di zajni nt'ɛc'ɛihu'a. 'Yo di hä'ahu ya yø ja'i hajtho te si, porque hinga gue'a di zacrá nt'ɛc'ɛi ra ja'i'a ngue da hyajtho te da zi.

¹⁰ A nuju, guehna ra Jesucristo di nnøpa 'bøt'e ngue di nhohma ts'oquih. A nuya yø 'bɛt'o mmäcja ngue yø judío, 'be ho yø zu'ɛ ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja ya, 'nɛ ja ra 'bøt'e ngue hin'yu ra nt'ɛdi da za ra ngø pøtyø ja'i.

¹¹ Nu rá ji ra zu'ɛ i tho, haxra mmäcja ní ma mbonnija, ja ra xɛqui mathoguitho xa nduxqui ja bi porbu ra ji gui nhohyø ts'oqui yø ja'i. Ra ngø p'uya bi nt'udi maxøts'e ra hnini. ¹² Njarbutho ra Jesús, bi zä ra n'u ngue bá tho maxøts'e ra hnini. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi du, guehna nnøpa 'bøt'e yø ja'i ngue i nhohma ts'oquih na. ¹³ I ɛmyø ja'i ngue ra 'bɛisä te t'ørpa

ra Jesús ngue bá tho maxòts'e ra hnini. Pɛ ma ga tenhmah ra Jesús, madague'a t'ɛmbi ngue ra 'bɛ'isá ngue dí ɛc'ɛih ra Jesús. ¹⁴ Porque nua ja ra ximhai, hin'yua gahua ua n'na ra hnini ngue di ja para zantho. Sinoque dí tømhmua man'na ra hnini, nuna ja ngue di nja m'mefa. ¹⁵ Janangue nuyá, ma ga ja mamadiahua Oja para zantho, porque nuna ra Jesucristo ma 'bet'o mmäcjahua p'ua 'bu Oja, go guehna haxpua 'bu Oja'a te nná ja mamadiahua Oja na. ¹⁶ Mamipumbenihua, zant'a dami 'yøthua ra nho, gui fäxnü mmic'ɛihua co nu'a te gui peshua. Porque gue'a di nɛqui ngue gadi ja mamadiahua Oja'a. A nu'mø ngu'a gui 'yøthua, da numanho Oja te gui øthua.

¹⁷ Nu'ua yø n'yohua di manda p'ua ja ra nija, dami 'yøt'e te da xi'ahua. Gui 'yørpahua masu xanho, porque gue'ua fät'a ni teh'ua. I padi ngue nu'a ra 'bɛfi øt'e, bá ɛp'ua ra pa di däpra güenda Oja. Janangue dami 'yøt'e ngue di johyatho ni mädihua, 'yo gui honnbahua ngue ha di du yø mmäi. Porque nu'mø hingui 'yɛc'ɛi te xi'ahua, ya hingui säp'ua da mä'ahua xanho.

¹⁸ Dami marchahua Oja, porque nugui dí ɛna ngue ya xanho te nná 'yo, 'nɛ dí nne ga sigue ngue nimantho ga n'yo xanho.

¹⁹ Nu'mø gá marchahua Oja, dami 'yähmua ngue da yøt'Oja ngue n'nahmantho ga mmagä p'ua ga ma nu'ahua.

²⁰ Nuna Oja bi 'yøt'e ngue bi bɛnnate ra Hmu Jesucristo 'mø mi du. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi du, gue'a ra ji di ja ts'edi para zantho ngue di nja ra 'da'yo cohi i ja. I øt'e ngue nuna ra Cristo, guehna ma Maça Mädihua na. 'Nɛ øt'Oja ngue yø 'yɛc'ɛi di mmaði n'na ngu n'na. ²¹ Dí nnegä ya ngue da 'yøt'Oja ngue da zäp'ua gui 'yørpahua'a te gä rá pähä, hinte di m'medi. Da ne Oja ngue conná ts'edi ra Jesucristo gui cohmu tengutho nnepe ngue gui cohmu. A nuyá, ma ga ɛspahua ra Cristo para zantho. Da ngut'atho.

²² Ague ma zi cu'ahua, dami 'yøde xanho na ra hya ja ua dí xi'ahua. Ya dá xi'i ha gdi japi te gui 'yøthua, pɛ hinga yap'atho pa ra hya. ²³ Dí pɛn'nahua ra hya ngue

nuna ma cuhua ra Timoteo mi ofädi, ya bi bøts'e. A nuyá, nu'mø ngue himma ya'atho da zøcua ya, 'da gdá mɛ'be p'ua ngue ga ma zengua'ahua.

²⁴ Dadi zengua gätho'ua yø mamhya 'bup'ua. Da gue'ua mi'da ma cuhua, gä dadi zengua. A nuyá ma cuhua ngue yø mmɛngu Italia xquet'a di zengua'ahua.

²⁵ Oja di japi gätho'ahua. Da ngut'atho.

Ra Santiago

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Santiago.

1 Nuga drá Santiago, rá mēfigā Oja, 'nē rá mēfigā mā Hmuh Jesucristo. Dadi zēnguagā mā cū ngue yō mbom'metojū ra Israel, nu'ū 'bui ndap'ū bi zā gā rá ngūni nximhāi.

2 Ague mā zi cū'ahū, dami johyahū ngue'mō 'dama 'dan'yo man'ū guí sāhū. 3 Porque guí pahmū ngue nu'mō guí sāhū ra n'ū, 'nē hīmbi nts'onni nt'ēc'ēihū i ja, ya man'natho guí seti te guí thohmū 'mō. 4 Dami seti xandōnho te guí thohmū, n'namhma ngue man'na di ndū ni nt'ēc'ēihū p'ūya, hīnte da t'ēmbi ngue di 'bedi. 5 Nu ra ja'i ngue hīngui padī ha di japi te thogui, da 'yāp'a Oja ngue da māt's'i. A nūna Oja da xānbi ha di japi. Nūna Oja ēmmēi di ho di mfāxte, hīngui ēnā ngue hīn'nā. 6 Pē nne da 'yēc'ēi ra ja'i ngue Oja da māt's'i, 'yo di yobēni. Porque nu ra ja'i ngue hīngā n'nat'a mbēni, ni maua, ni manū rá n'yomfēni, ōt'e tengutho ra jathe 'mō enna ndahī. 7 Nu ra ja'i ngue yobēni, nūna Oja hīnte di unni. 8 Nu ra ja'i ngue n'na ra hyā da zānni, 'nē yobēni, hīnjam'mō di tinnā mmāi ndana gue'a ēda 'yōt'e.

9 A nu ra 'yēc'ēi ngue hyoya, t'ēmbi ngue hīnte di muui, pē di johya hmaha. Porque Oja ēmbi ngue di muui ra hyoya. 10 Pē nu ra 'yēc'ēi ngue ra mmēmmeti, di johya hmaha 'mō bi dinnā mmāi ngue nu'a rá mēnyū i ja, hīnte di muui p'ū ja rá hmi rá dā Oja. Porque gātho yō mmēmmeti da thotho. Ya guí nnuhū yō paxi 'mō bi ndōni, hīngā ya'a ra pa hāt'i. 11 Nu'a gā mpa ra hyadi 'mō mā pa, ra paxi da 'yot'i, ya da dāhrā dōni, ya di m'mē'a te ganho. Njarbatho ra mmēmmeti 'mō di xandra mēnyū ya ngue nnepe xangu di nja, pē nu'mō bi du, da zotrā mēnyū xa xandi.

12 Ra mmēnthi di nthēui ra ja'i da zeti hangū ra n'ū da thogui. Porque nu'a da

zēti te thogui, mman'Oja ngue para zantho 'dap'ū di m'māhmi. Guehna di yarpabi Oja ya yō ja'i di mā Oja co gātho yō mmāi naya. 13 Nu'mō te'o so rá mmāi ngue da 'yōtra nts'o, 'yo sā di ēnā ngue Oja di bēnnbabi'a ra nts'o nne da 'yōt'e. Porque Oja hīngui so rá mmāi'a ngue tema nts'o da 'yōt'a, 'nē hīndi bēnnbabi yō ja'i ngue da 'yōtra nts'o. 14 N'na ngu n'na yō ja'i, i sose rá mmāi'a ra nts'o nne da 'yōt'e. 15 Nu'mō ngue ya bi nja'a ra nts'o so rá mmāi ra ja'i da 'yōt'e, ya ra ts'oqui bi 'yōtra ja'i. Nūna ra ja'i ngue ra 'yōt'its'oqui, ya ndō'mate dra castigo 'mō ngue di sigue.

16 Ague mā zi cū'ahū, nu'a ra nts'o so ni mmāi guí 'yōthū, 'yo sā guí ēmhū ngue Oja di bēn'nahū'a. 17 Porque nu'a di 'dacjū Oja, gātho gue'a tate xanho'a. Nūna Oja bādi un'a ra nho p'ūya, gue'a bi 'yōtyō nyot'i bí ja māya. Nūya yō nyot'i ya, di pāhyō hmi ya, pē Oja hīnha guí pā'a te mman'a, nu'a mma, i mma. 18 Nu'mō mā ēc'ēihū nā ra hyā majuanī, nūna Oja bá sānni ngue bi 'dacjū ra 'da'yo te. Bi zigahū p'ū 'būhyō ja'i para ngue dyō madi 'yēc'ēihū nā. M'mēfa p'ūya, xangu mī'da yō ja'i da 'yēc'ēi ra hyā.

19 Ague mā zi cū'ahū, nu'mō toni ja'i da zo'ahū, dami 'yōrpahū masū. Hante ngue guí nyahū, 'be hyācra güenda 'mō xanho te guí nne guí mmāmhū, ogue hīn'nā. Nu'mō guí mbōcūehū, hyācra güenda ngue'mō ni 'yup'ū guí mbōcūehū, ogue hīn'nā. 20 Porque nu ra ja'i mbōcūe, hīngui ōt'a te ra nho nnep'a Oja da 'yōt'e. 21 Janāngue nuyá, dami hyēhmū p'ū'a te gā xants'o. 'Yo nimantho guí ōthū'a te hīngā njuani. Dami hyahni mmāi guí 'yēc'ēihū nā ra hyā bi ma nthūhū p'ū ja ni mmāihū. A nūna ra hyā nā, ja rá ts'edi ngue da yan'na ni tehū.

22 Pē dami 'yōthū'a te xān'nahū nā ra hoga 'da'yo hyā. 'Yo sā guí hā'ni mmāihū ngue guí 'yēnā ngue hōntho guí 'yōxthohū ra hyā. Nu'á, hīn'nā'a. 23 Nu'a te'o hōntho nne ngue da 'yōde te mmanā hoga 'da'yo hyā, 'nē hīngui ōt'a te mmanā hyā, i ōt'e tengutho n'na ra ja'i hētrā hmi connā hyē. 24 Nu'mō hētrā hyē, i nnu rá hmi, pē nu'mō bi gū ra hyē p'ūya, ya di pūmbēni tengu rá hmi.

25 Nu ra ja'i bi 'yεt'a mm̄ai x̄and̄onho'a te ra hya di m̄anda Oja, h̄imbi p̄umb̄eni, nu te øde i h̄ma, i øt'e, guehna ra ja'i di jap'a Oja te ga 'yo na. Porque ra hya di m̄anda Oja, tate ngue x̄and̄onho, 'nε n̄uya yø ja'i εc'εi te mm̄anna ra hya na, guehya ho yø mm̄ai ngue nne da 'yøt'e te di m̄anda Oja ya.

26 Nu te'o ḡatho h̄ingui sam̄m̄rá jan̄i ngue x̄ants'o ga ya, 'yo s̄a di h̄atr̄a mm̄ai, da 'yεna ngue ra 'yεc'εi. Nuna ra ja'i na, ya s̄aditho ngue thanne Oja na. 27 Nuna Oja ma Pap̄ah̄u, i nne na ngue nu ra ja'i majuan̄i ngue ra 'yεc'εi, da 'yøt'e te rá ns̄aui rá nt'εc'εi. Da 'yørpabi ra 'b̄axte yø bas̄i h̄injongui 'b̄ai. 'Nε da 'yørpabi ra 'b̄axte yø 'danxu 'mø h̄in'ȳu te da hyon̄i. 'Nε h̄inda 'yøtra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra x̄imh̄ai.

2

1 Ague ma zi cu'ah̄u, ngue guí εc'εih̄u na ma Hm̄uh̄u Jesucristo maguesε, ya h̄ingui ho ngue'mø guí huanthoh̄u to guí nne guí mah̄m̄u. 2 Xi'mø da ȳarbu ha gad̄i mp̄εtih̄u n'na ra mm̄em̄m̄eti di h̄a n'na ra mfo'yε ngue ra oro, di he ra ulu x̄anho. Xquet'a da 'yut'a n'na ra hyoya h̄inga n̄ujan̄i rá he. 3 'Nε go guí n̄nu m̄ansuh̄u na ra n'yoh̄u x̄anho rá he p'uya, guí 'yεmph̄u p'uya: “Dam̄i m̄icua ja ra nth̄uts'i x̄anho”, guí 'yεmph̄u. Pε nuna ra hyoya p'uya, guí 'yεmph̄u na: “Nu'a'i ḡá 'b̄ah̄n̄u, ogue dam̄i m̄icua h̄ai”. 4 Xi'mø ngue ngu'a guí 'yøth̄u, ya guí huantho to gad̄i mah̄m̄u 'mø. X̄ntho go guí nts'ut'abih̄u ngue go guí s̄anh̄n̄u ndana gue'a ra ja'i di muui, ndana h̄inte di muui. Ya h̄ingra hoga n'yomf̄eni'a p'uya.

5 Ague ma zi cu'ah̄u, nuna Oja, ya x̄pa huan'n̄u yø hyoya ua ja ra x̄imh̄ai, ngue nu'mø bi 'yεc'εi Oja, x̄ntho di mm̄em̄m̄eti, h̄inda gue'a ja x̄angu rá m̄enyu. Porque n̄uya yø hyoya, nu'a ra nho di un'Oja p'ua ha di m̄anda, go di tocabi ya. Guehna ra nho ma yat'ibi ya yø ja'i di ma Oja co ḡatho yø mm̄ai ya. 6 Pε nu'ah̄u gad̄i 'berpah̄u rá s̄a yø hyoya. Go guí n̄nu m̄ansuh̄u ya yø mm̄em̄m̄eti, conque guehya yø ja'i di p̄uc'ah̄u ya. Nu'mø h̄ingá 'yøth̄u'a te di m̄anda ya, da ma mab̄ent'i'ah̄u, da ts'ixah̄u p'ua ja ra ts'ut'abi. 7 Ya fadi ngue guí εc'εih̄u

ra Cristo. ¿Hanja ngue go guí n̄nu manhoh̄u ya yø mm̄em̄m̄eti i ya m̄ants'o 'mø i hn̄on'a rá maça th̄uhu na ra Cristo?

8 Nup'ua ja ra Maça Libro i nt'ot'i p'ua ra Ley i tate ngue m̄i'da yø ley, i εna: “Dam̄i mah̄ni mm̄ic'εiui tengutho gn̄i ne ngue di ma mam̄adi'i”. Nu'mø ngue majuan̄i guí øth̄u'a te mm̄anna ra ley na, ya x̄anho te guí øth̄u 'mø. 9 Pε nu'mø guí huantho yø ja'i gad̄i mah̄m̄u, ya ra ts'oqui guí øth̄u 'mø. Ya guí fεsthoh̄u'a te mm̄amp'ua ja rá ley Oja. 10 Xi'mø ngue n'na ra ja'i da 'yøt'e ḡatho'a te nt'ot'i p'ua ja ra ley, pε con n'na parte di 'bedi h̄inda 'yøt'e, ya fεstho ra ley. Ya s̄atho 'mø h̄inte bi 'yøt'e te mm̄amp'ua ja ra ley. 11 Porque guesε Oja bi 'yεna: “Yo grá 'yots'om'm̄ai”. Mah̄on'a εna: “Yo grá hyote”. A n̄uyá, nu'mø h̄ingra 'yots'om'm̄ai ra ja'i, pε ra hyote, ya fεstho'a te mm̄amp'ua ja ra ley. 12 Gä ra hya manho gd̄i nyah̄u. Nu'a te guí øth̄u, dague'a te n̄nu manho Oja guí 'yøth̄u. Porque guí pah̄m̄u ngue da th̄ats'ah̄u ra güenda conna 'da'yo ley bi z̄an'Oja ngue di n'yo yø ja'i n̄uya bi nyan̄i. 13 A n̄uyá, nu ra ja'i ngue h̄indi huεcrá mm̄ic'εiui, h̄inda ma mah̄uεqui 'mø bi thaspabi ra güenda. Pε nu ra ja'i ngue ja rá nhuεcate, nu'mø bi thaxra güenda, h̄inte di njapi.

14 Ague ma zi cu'ah̄u, nu ra ja'i εna ngue ra 'yεc'εi 'nε h̄in tema nho di nne da 'yøt'e, ya s̄aditho ngue εna ra 'yεc'εi ra ja'i. ¿Ua da z̄a di nyanna ja'i ngue h̄ontho da 'yεna ngue ja rá nt'εc'εi? 15 Xi'mø ngue di 'bah̄ma cu ngue ra n'yoh̄u ogue ra xisu, h̄in'ȳu ra ulu da hye, ogue h̄in'ȳu te da zi. 16 Nu n'na'ah̄u p'uya da 'yεmbi: “Da hyu ni mm̄ai ya. N̄uya h̄indi s̄e'i ya, 'nε h̄ingui tu ra th̄uhu ya”, da 'yεmbi. Pε nu'mø h̄indi unna ulu da hye 'nε h̄indi unni te da zi, ¿ndana ra nho εna ør'mø? 17 Njarbatho ra ja'i εna ngue ja rá nt'εc'εi ya. Nu'mø h̄ingui nne ngue tema nho da 'yøt'e, ya h̄imma juan̄i ngue ra 'yεc'εi ra ja'i.

18 Xi'mø di 'b̄ai to da 'yεna: “N̄uya 'b̄ai to ja rá nt'εc'εi, x̄immi 'b̄ai to øtra nho”, da 'yεna. Ga εmb̄aya: “¿Ha di z̄a di nεqui ngue ja ni nt'εc'εi 'nε h̄in tema nho di fadi ngue guí øt'e? A nugá, ya da z̄a guí pad̄i ngue ja ma nt'εc'εi co nu'a te ra nho di

øt'e", ga embi. ¹⁹ A nu'i, guí εc'ei ngue n'natho Oja. Xanho ngue guí εc'ei ngue hõnda n'na Oja i 'bui. Pε xquet'a 'nεhyø ts'onthi i εc'ei ngue n'natho Oja. Nja ngue nu'μ yø ts'onthi i huaqui ngue su'a te da thogui. ²⁰ Nu'i, di 'be'a'i ra n'yomfeni. ¿Ua hinguí padi ngue ra nt'εc'ei hin tema nho n'youi, himma juani ngue ra 'yεc'ei ra ja'i? ²¹ Nu ma mboxitahμ ra Abraham bi 'yøt'e te bi xi Oja. Janangue bi hojpabi yø ts'oqui. Porque bi n'uni ngue xta hyo rá ts'unt'μ ngue xta 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. ²² Ya guí nnuhμ ngue hinga hõntho bi nja rá nt'εc'ei ra Abraham, sinoque bi 'yøt'e te rá nsäui rá nt'εc'ei. Co nu'a te bi 'yøt'e, di nequi ngue majuaní ja rá nt'εc'ei. ²³ Ya bi nja'a te nt'ot'i p'μ ja ra Maca Libro ngue εna: "Ra Abraham bi 'yεc'ei ngue di nja'a te ra hya bi xi Oja. Nu'a i 'yεc'ei p'μya, Oja bi hojpabi". 'Nε Oja bi 'yøt'e ngue rá amigo ra Abraham.

²⁴ Ya guí nnuhμ ngue nuna Oja, di hojpa yø ts'oqui yø ja'i ngue øtra nho. Pε ngue da 'yεna ja'i ngue hõntho εc'ei, ya di punnbabi, nu'a, hin'na'a. ²⁵ Nu ra Rahab, mará 'yots'om'mäi na, pε Oja bi hojpabi yø ts'oqui ngue'a ra nho bi 'yøt'e. Porque nu'μ yø m'menhni ra Josué bi ma di axra häi, bi zømp'μ mi 'buhnā ra xisu. Nu'mø mi thon'μ yø m'menhni, bi 'yagui 'nε bi xifi ngue n'nanni man'na ra 'yu di mengui, n'namhma ngue hñdi mbent'i. ²⁶ Xi ra ja'i ngue ya xandu, ya hinte pefi. Njarbatho ra ja'i ngue himma juani ra 'yεc'ei ya, hin tema nho di nequi ngue di øt'e.

3

¹ Ague ma zi cu'ahμ, nu'ahμ ya, hinguí sä ngue to bi zä da 'yεna ngue di nxännbate rá hya Oja. Porque ya guí pahμ ngue nugähe ngue dí xännbatehe rá hya Oja, ma datho ngue hascahe ra güenda Oja, a nu'μ hinguí xännbate nzäni'μ. ² Gäthogahμ ya, xangu yø nnidi hinga gue'a te dí øthμ. Nu ra ja'i da 'yεna ngue gä gue'a ra hya mmanya, rá nεgui gä ra nho ga 'yo na ra ja'i na. Porque nu ra ja'i majuaní ngue padi da zamrá jani, guehna da zä da zamrá mmui ngue'a te rá pähä rá do'yo na. ³ Nu'mø majapi ra freno p'μ ja rá ne yø ndøfani, ya

sä di ts'ammí p'μya, hinte di ja. Nu'p'μ go da t'embí di ma, ja di map'μ. ⁴ Nu yø barco, xanno'ho'μ. Nu'mø bi nthēui ra ndahí i tønhi, pε hinguí ani. Porque nu'a di 'yoni, hõntho da 'yannba rá nt'annbi ngue di n'yo, ya da ma ra barco nu'p'μ go da nepe di ma. ⁵ A nu ma janihμ ya, gue'a n'na ra parte n'youi ma do'yohμ ngue zitchμ. Pε nu'mø dá nyahμ, nu'a n'na ne pømma nehμ, xangu nja'a.

Nu ra sibi ya, nu'mø ja bi mudi bi nzø, ra t'aspi. Pε da zä di juadi da 'yu'a n'na ra daxant'øhø 'mø bi ndaspi. ⁶ Njarbatho ma janihμ ya, εntho ra sibi na. Di ts'onna ja'i porque nu'a ra nts'o ja ua ja ra ximhäi, gä go mmanā ma janihμ. Brá thēp'μ ja ra nidu'a ra sibi udi. Porque mente ra pa 'buhra ja'i, 'bammān'μ ra ja'i ngue ra ts'omhya pønnā ne. ⁷ A nu ra ja'i, i sä ngue di maxubi yø zu'ε 'bui, yø zate, yø ts'int'sμ, yø c'εya, 'nεhyø zu'ε 'bap'μ ja ra jathe di maxubi yø ja'i. ⁸ Pε nu rá jani ra ja'i, hñjongui pøni ngue da hyäti da zammi. Porque gue'a n'na ra nts'o'a ngue hinguí sä di ts'ammí. Nu ra c'εya 'mø bi za ra ja'i, i tu ra ja'i. Njarbatho ma janihμ ya, mman'i'da yø hya ngue n'youi ra ndate. ⁹ A nuyá, nuna ma janihμ nnā εspahμ Oja nuna ma Papähμ. Guehna ma janihμ nnā samhmμ yø ja'i na. Conque Oja go øt'a ngue ra ja'i ja rá te tengutho Oja. ¹⁰ Nuna ma nehμ εspa Oja, guehna ma nehμ sate na. Ague ma zi cu'ahμ, hinguí ho ngue ngu'a ga øthμ. ¹¹ Xip'μ pøhra hojtehe, hinguí sä ngue ja da bøp'μ ra ts'othē. ¹² Ague ma zi cu'ahμ, hinguí sä ngue nu'p'μ ja ra za ngue ra igo ja di nzap'μ ra ndät'ä ni hu ngue ra aceituna. Hinguí sä ngue nu'p'μ ja rá 'yμ ra uva ja di nzap'μ ra igo. Hinguí sä ngue nu'p'μ pø ra ts'othē, 'dap'μ da bøhmi ra hojtehe.

¹³ Nu'mø to pøni ngue ra njammāi ya, øt'ammāi ra hya øde, ya da hnu ndana ra ja'i da 'yøtra nho. Nu'a ra hya padi, gue'a øt'a, 'nε hinguí εspas'ε'a te øt'e. ¹⁴ I ja man'na ra hya ya, nu ra ja'i ngue ra zεya, ra nequisai, honi ha di nu manhose yø ja'i, guehna ra ja'i himma juani ngue ra njammāi na. ¹⁵ A nuna ra hya pahya yø ja'i njap'μ, himma juani ngue Oja di bennbabi ra hya mma.

Gue'a ra hya pahyø ja'i 'bucua ja ra ximhäi padī. Di theui tengutho rá n'yomfēni ra zithu na ra hya na. ¹⁶ Porque nup'u ja ra nts'eya, ya hōndra sui ja. N'na ngu n'na yø ja'i honi ha di hnu mansuse, ya hin tema ntho jap'u. ¹⁷ Pē nu ra ja'i ngue Oja øt'e ngue ra njammui, rá mūditho di nēqui ngue gā ra nho gā 'yo ra ja'i. 'Nē hīngra nequisui, hīnjondi njunt'ui, di jammansu rá mmic'ēiui. I ja rá yemmui. I øtra nho. Hīngui huantho'a fāts'i. Co gā rá mmui gā 'yøt'a te øt'e. ¹⁸ Nu ra ja'i di ja ndummui ngue honi ha di nhojpau'u di njunt'ui, ya da zā di m'mu mmanho m'mefa.

4

¹ ¿Ua hīngui pahmu hanja ngue gadi njunthū, xøgue hōndra nnemhya gui pēfi n'na ngu n'na'ahū? Nu'a ra ts'on'yomfēni ja'ahū, gue'a tap'ahū'a, hīngui sā gui 'yøthū ra nho. ² Guí nnehū n'na ra cosa, pē hīngui sā gui tīhmū, gui nhotēhū p'uya. Nu'mø te gā nurpabi ni mmic'ēihū, gadi seyabahū. Guí fūhmū ra njunt'i p'uya, gui nemhya n'na ngu n'na'ahū. Pē nu te gui nnehū, hīndi n'na'ahū, porque hīngā gue'a Oja guí āphū. ³ A nu'mø ja te gui āphū Oja, hīndi 'da'ahū, porque hīngā gue'a ni 'yup'u di un'a te gui āphū Oja. Hōntho gui nne ngue di ja te gui umhmū p'u ha gui ø'ni pāhāhū. ⁴ ¿Hanja ngue guí hehmū p'u Oja? ¿Ua hīngui pahmu ngue nuya yø ja'i øt'a te gā 'yo yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gue'u yø nsuiui Oja'u? Janangue nu to bi zā ngue nne da 'yøt'a te ra nts'o gā 'yo yø ja'i ua ja ra ximhäi, gue'a cohi ngue rá nsuiui Oja'a. ⁵ ¿Ua guí emhmū ngue hīnte ni bōntho'a te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna Oja, bá penhna Espiritu Santo ngue da mājcu ua. Guehna hīngui nne naya ngue gā hehmū p'u Oja”? ⁶ Nuna Oja, øtra mate ngue emmei fāxcahū. Porque nup'u ja ra Maca Libro, i ena: “Nuna Oja, hīngui nnu manho yø ja'i di 'yets'i. A nuyá, nu'u hīndi 'yets'i, gue'u fāx'u”, i ena. ⁷ Dami nehū ya ngue gui 'yøpahū rá pāhā Oja. 'Yo gui ørpahū rá pāhā ra zithu, n'namhma ngue da hyc'ahū p'u. ⁸ Dami 'yøt'e ngue man'na gdī pahmu Oja. A nuna Oja, da

'yøt'e ngue man'na di dīnni mmuihū hanja na. Ague gyø 'yøt'its'oquihū, dami hyehmū p'u ra nts'o gnī 'yohū. A nu yø ja'i ngue di ho ra pāhā ja ua ja ra ximhäi 'nē ximmī nne Oja, da hyahyø mmui da hyc'p'u ra nts'o ja yø mmui yø ja'i, da den'na Oja. ⁹ Da du ni mmuihū, dami m'mu ndummui ngue ja ni ts'oquihū. Nu'mø to thede ngue ja mpāhā, da gohi ngue ra ts'onī'a rá thede. Nu'mø gadi johyahū, da gohi ngue ra dummui'a gui johya. ¹⁰ Nu'mø guí thannehū Oja, dami m'mamma nhuēhīhū. Oja da 'yets'ahū 'mø ngu'a gui 'yøthū.

¹¹ Ague mā zi cu'ahū, ogadi n'yembahāi te gnī 'yo n'na ngu n'na'ahū. Nu te'o ngue en'a häi te gā 'yo rá mmic'ēiui, ogue haspa ra güenda te gā 'yo, guehna ra ja'i hīngui nnu manho te mmannā ley Oja na, embi ngue hīngā gue'a i mma. Pē xi'mø guí haxhū ra güenda te mmanna ley, 'nē hīngui øthū'a te ra hya mmanna ley, ya guí sänse te gdī 'yohū tengutho ra ts'at'abi ngue di mmandase. ¹² Pē hōnt'a Oja 'bai ngue bi unna ley, 'nē nu'á, gue'a ra ts'at'abi'a. Nu'á, go da man'a ndana ra ja'i di nyani, ndana da ma ra castigo. Pē nu'ahū, ¿te go mangu'ahū ngue guí haspa ra güenda mī'da yø ja'i te gā 'yo?

¹³ I 'bu i'da ngue di n'yēmbi: “Nuya, ogue nixudi, gā mmähā p'u ja n'na ra danihni. Gā ma m'mahmū p'u n'na jeya, gā honi te gā pēhmū, gā tahmū ra mēnyu”, di n'yēmbi. Pē nu to mmanna tengu na, da 'yøhna ra hya ja ua. ¹⁴ Nu'i, hīngui padī te ja ngue di nja nixudi. Hīngui padī tema pa gui tu. Guí nnu 'mø ngue ja n'na ra guí, ja guí nnu ngue jap'u, ja guí nnu ya hīnyū p'u, n'na zihmantho di m'mēdi. Guí njarbutho ya, guí thotho. ¹⁵ Nguna ra hya ja ngue guí mma, gui 'yēna: “Nu'mø da ne Oja ngue gā m'mahmū njammī pa, gā øthū'a te ra 'bēfi da zā gā øthū”, gui 'yēna. ¹⁶ Pē nu'i, ya gnī 'bu'a ngue gadi 'yex'mø guí ya. 'Nē nu'a ra n'yets'i guí øt'e, hīngui ho'a. ¹⁷ Nu ra ja'i padī ndana guehna ra nho da 'yøt'e, pē hīngui øt'e, gue'a ra ts'oqui'a p'uya, ngue hīngui nne da 'yøtra nho i padī.

5

¹ Ague gyø mm̄mm̄etih̄, dam̄i 'yøhm̄ na ra hya j̄aua. Ga ma'a ts'on̄i ngue'a ra n'̄u ja ngue gui thohm̄. ² Nu'a te guí p̄esh̄, ya xa 'ya. Nu yø hoga ulu xcá p̄esh̄, ya xa nzi yø zu'ε. ³ Xa mboxjuatho ni m̄enyuh̄ ngue ra oro 'n̄ε ra t'axi. P̄ε ngue xa mboxjuatho ni m̄enyuh̄, ya di n̄equi ngue nu'̄u yø ja'i h̄in'ȳu ra m̄enȳu, h̄ingá 'yørpah̄ ra 'b̄äxte. Jan̄angue guehna ra castigo gui thohm̄ na. Porque xøque xa p̄etitho ni m̄enyu gadi xanth̄ asta guehyø pa ja p'̄uya. ⁴ Nu'̄u yø m̄efi bi m̄p̄ε'̄u ja ni huah̄ih̄, h̄ingá unhn̄ yø nzäbi. Di yap'ah̄ ngue h̄ingá juth̄. Nuna Oja di mandass̄'a te ḡama cosa i ja, øde te m̄manya yø m̄efi di yapate. ⁵ Nuua ja ra ximh̄ai, jan̄uan̄i ngue gá m'm̄amma p̄äh̄h̄. Xøgue xa noc'athoh̄ tengutho ra ts'̄udi m̄anoqui ngue da tho. ⁶ Nu'ah̄, nuya yø ja'i h̄inte ndupate, go guí s̄anh̄n̄ ngue da tho ya. Nuya p'̄uya, h̄ingui tāqui te gui s̄anh̄n̄.

⁷ Jan̄angue nuya mā zi cu'ah̄, ogadi xøh̄ni m̄m̄aih̄, dam̄i tømhm̄'a mā Hm̄uh̄ Jesucristo m̄ente da zønna pa da εh̄ε. Conque nu'mø bi duhrá huah̄i n'na ra ja'i, h̄indi xøtrá m̄m̄ai, tøm̄i asta gue'mø bi nja'a rá m̄adi thogui ra 'ye. A nu'mø bi n'ye'a rá yondi p'̄uya, ya pad̄i ngue di nxofo. ⁸ Xquet'a dam̄i njath̄ p'̄uya, 'yo gadi xøh̄ni m̄m̄aih̄. Porque ra pa da εp'̄u ra Hm̄u Jesucristo ya ni map'̄u.

⁹ Ague mā zi cu'ah̄, 'yo gadi nyapi n'na ngu n'na'ah̄, n'namh̄ma ngue h̄inda thats'ah̄ ra güenda. Porque nuna ra ts'̄ut'abi ja ngue da hyaxra güenda, guehna Oja na. P̄ε ya ni ma da εp'̄u na. ¹⁰ Nu'̄u yø pøngahya Oja h̄imb̄i xøhyø m̄m̄ai, madague'a ja ra ora ngue bi zä ra n'̄u. Dam̄i njath̄ p'̄uya, 'yo gadi xøh̄ni m̄m̄aih̄. ¹¹ Porque dí pah̄m̄ ngue ra m̄m̄enth̄i bi nth̄eui ya yø pøngahya bi zeti hanḡu ra n'̄u bi thogui. Gá 'yøhm̄ te ra n'̄u bi thohra Job, 'n̄ε bi zeti. Xquet'a guí pah̄m̄'a te ra nho bi 'yørpabi Oja 'mø rá n̄εgui. P̄ε nuna Oja εmm̄εi ja rá nhuεcate, 'n̄ε ja rá yemm̄ai.

¹² A nuya mā zi cu'ah̄, ja ua man'na ra hya ja ts'̄editho gā xi'ah̄. 'Yo te guí εxh̄ n̄estigo 'mø guí yah̄, ni xingra

c'amah̄εts'i, ni xingra häi, h̄in tema man'na mā cosa gui 'yεxh̄ n̄estigo. Nu'mø guí yah̄, dam̄i 'yεmhm̄: "ah̄", ya hønt'a guí mm̄amhm̄'a. Nu'mø guí 'yεmhm̄ ngue h̄in'na, ya hønt'a. Oguí nneh̄ ngue da m̄en'nah̄ ra castigo Oja co nuna te ra hya guí mm̄amhm̄.

¹³ Nu'mø 'b̄ei to sä ra n'̄u, da mat'Oja. Nu'mø to di johya, da d̄utyø alabansa.

¹⁴ Nu'mø to di hyenni, da zon'̄u to 'bet'o p'̄u ja ra nija ngue da marpabi Oja. Da gospa ra aceite ra d̄arquēh̄i m̄ente tāprá 'b̄äxte mā Hm̄uh̄ Jesucristo. ¹⁵ Nu'mø da 'yεc'εi yø ja'i ngue ra Jesucristo da 'yøt'e ngue da yanna d̄arquēh̄i 'mø aprá 'b̄äxte, ra d̄arquēh̄i da zä. Nu'mø sä ra n'̄u ra d̄arquēh̄i ngue yø ts'oqui xá 'yøt'e, Oja ja rá mpunnbate.

¹⁶ Jan̄angue nu'mø ja rá ts'oqui ra d̄arquēh̄i, da mā, n'namh̄ma guí mm̄arpah̄ Oja. Ra d̄arquēh̄i da zä ha h̄emb̄i. A nu ra hoja'i 'mø ngue jan̄uan̄i rá m̄m̄ai ga mmat'Oja, Oja i fäts'i. ¹⁷ Nu ra pøngahya Elías xquet'a ra ja'itho'a tenguthoju. P̄ε jan̄uan̄i ngue rá m̄m̄ai i mat'Oja, bi 'yäpi ngue h̄indi n'ye. 'N̄ε h̄imb̄i n'ye nhyu j̄eya m̄ade. ¹⁸ Nu'mø mi mat'Oja mah̄on'a p'̄uya, ngue bi 'yähra 'ye, mah̄omb̄i n'ye p'̄uya. Bi nja yø huah̄i yø ja'i bi uah̄i.

¹⁹ Ague mā zi cu'ah̄, nu'mø 'b̄ei te'o xa hyep'̄u na ra hya majuan̄i, nu'a n'na'ah̄ p'̄uya, da japi ngue da pengui mah̄on'a.

²⁰ Dam̄i pah̄m̄ ya ngue nu to di 'b̄ärpa rá m̄m̄ai rá m̄mic'εiui ngue da hyep'̄u ra nts'o ga 'yo, ya bi yanna ja'i mi ja ngue da ma ra castigo. Nu te gā rá ts'oqui xa 'yøt'e, gā bi mpunnbabi.

1 ra Bɛdu Ja ua rá mɛdi ra carta bi 'yo'tra Bɛdu.

¹ Nugä drá Bɛdu, rá representantegä ra Jesucristo. Dadi zɛnguagä to bá sohyø häi, 'bɛp'ɛ ja yø 'dan'yo häi. 'Bɛ i'da p'ɛ Ponto, 'nɛp'ɛ Galacia, 'nɛp'ɛ Capadocia, 'nɛp'ɛ Asia, 'nɛp'ɛ Bitinia. ² Bá huan'nahɛ Oja ma Papáhɛ, porque nuná, ya padí te ja ngue di nja m'mɛfa. Ra Espíritu Santo bi 'yøt'e ngue guí cohmu ngue yø ja'i Oja. I nne Oja ngue guí 'yøthɛ'a te di 'bɛp'ahɛ ra Jesucristo, gue'a di hoc'a ni ts'oquihɛ'a conná nguehrá ji bi máni. Dí nnegä ngue ɛmmɛi di 'da'ahɛ rá njapi Oja 'nɛ da hyut'a ni mmɛihɛ.

³ Ma ga ɛspahɛ Oja, nuná rá Oja 'nɛ rá Papá ma Hmuɛhɛ Jesucristo. Guehna ɛmmɛi bi 'dacjɛ rá mate na, porque bi 'yøt'e ngue ma'da'yo dá m'mahmɛ. Ma'da'yo dá m'mahmɛ ngue bi bɛnnate ra Jesucristo p'ɛ ha bi t'águi. Janangue zant'a dí tømhmɛ'a te di 'dacjɛ Oja ya. ⁴ Nu te di n'nacjɛ, hingyø cosa ngue di m'mɛdi, oque di nts'oní, oque di m'manhni. Sinoque dí tømhmɛ'a ra nho bí ja mahɛts'i xa nzän'Oja di 'dacjɛ. ⁵ Rángue guí ɛc'ɛihɛ Oja, nuyá m'mädi'ahɛ conná ts'edi Oja asta gue'mø ra pa rá nɛgui. Nu'mø bi zønna pa p'ɛya, guí pahmɛ xandønho te gä ra nho di n'na'ahɛ rángue bi yan'ahɛ.

⁶ Janangue dami johyahɛ ya, madague'a di nja'mø da du ni mmɛihɛ ngue 'dama 'dan'yo man'ɛ guí thohmɛ. ⁷ Porque guí thohmɛ ra n'ɛ ngue di ts'ä ni nt'ɛc'ɛihɛ. Guí pahmɛ ngue ra oro, xangu rá muui, pɛ di m'mɛdi. Pɛ nuná ra oro, guɛp'ɛ ja ra sibi ts'ä na ngue'mø 'datho oque hin'na. Anuyá, nup'ɛ ja rá hmi rá dä Oja, man'natho di muui na ni nt'ɛc'ɛihɛ i ja, ngue rá muui ra oro. Nu'mø guí thohmɛ ra n'ɛ, 'nɛ majuaní guí ɛc'ɛihɛ Oja, Oja da nu manho'ahɛ 'nɛ da 'yɛts'ahɛ 'mø ra pa da ɛp'ɛ ra Jesucristo. ⁸ Nu'a ra Jesucristo gadí mahmɛ ya, madague'a hingá nuhɛ. Nu'á, guí ɛc'ɛihɛ

ya, madague'a hinguí hɛthɛ. Pɛ gadí johyahɛ co n'na ra páhä hinguí sä di hma te ganho. ⁹ Rángue guí ɛc'ɛihɛ ya, di nyanni tehɛ.

¹⁰ Yø pøngahya Oja, bi 'bɛt'o ra hya ngue'a rá mate Oja di 'da'ahɛ. Nuyá yø pøngahya ya, bi ja ndummɛi bi hyoni te 'bɛ'a nne da 'yøt'Oja ha di nyanyø ja'i. ¹¹ Porque ra Cristo bi 'yøt'e ngue n'yoi ra Espíritu Santo ya yø pøngahya. Nuná ra Espíritu Santo, bi japi da 'yotra hya ngue ra Cristo i ja ngue da zä ra n'ɛ, m'mɛfa p'ɛya, di mmandase. Pɛ nuyá yø pøngahya ya, bi ne ɛxtá mbadi te'o ma ja'i na da bøní ngue ra Cristo, oque tema pa di m'mɛi. ɛmmɛi bi hyoni ha di dñi hanja ra hya. ¹² Nuyá p'ɛya, bi 'tut'i ngue hinda fadi te ga mbønna hya bi 'yot'i, asta ja guehyø pa dí 'buhmɛ ya da fadi. A nuyá, nu te bi 'yot'ɛ yø pøngahya'ɛ, ya gá timhɛ te ga mbønna hya 'mø mi si'ahɛ ra hoga 'da'yo hya ya. Porque nu to bi xi'ahɛ ra hya, gue'a ra Espíritu Santo bá 'bennabi mahɛts'i bi hatra ts'edi. Ya gá pahmɛ ya yø hya ya, guehya ɛmmɛi nne da bahyø anxɛ Oja ya.

¹³ Janangue dami tanni n'yomfɛnihɛ, 'nɛ dami samsɛ ni n'yomfɛnihɛ. Guí cämfɛni guí tømhmɛ'a rá mate Oja di 'da'ahɛ 'mø bá ɛhra Jesucristo. ¹⁴ Nu te di 'bɛp'ahɛ na Oja ma Papáhɛ, gue'a guí 'yøthɛ'a. Nu'a ra nts'o xca 'yøthɛ m'mɛt'o 'mø hingmani pahmɛ Oja, 'yo nimantho guí øthɛ'a ya. ¹⁵ Nuná Oja bi zo'ahɛ ngue dyø basi'ahɛ. Nuyá, tengutho Oja ngue tate xanho, xquet'a guí njathɛ p'ɛya ngue tate xtanho te gdí n'yohɛ. ¹⁶ Nup'ɛ ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'ɛ ra hya ngue ɛna: “Dami 'yøthɛ'a tate xanho, porque nugä tate xanhogä”, ɛn'Oja. ¹⁷ Nu'mø guí mmat'Ojahɛ, guí ɛmhɛ p'ɛya: “Ma Papá'i Oja”, guí ɛmhɛ. Pɛ nuná Oja, hinda huantho ndana ra ja'i da hyaspa ra güenda te nná 'yo n'na ngu n'najɛ na. Janangue jatho guí n'yo mansuhɛ mente ra pa guí 'yohɛ ua ja ra ximhäi. ¹⁸ Nu'mø mam'mɛt'o säditho te gmani m'mahmɛ tengutho bi 'yut'a ni mboxitahɛ. A nuyá, ya guí pahmɛ'a te ra njut'i bi nja ngue bi ma mapøhø'ahɛ. Nu'ahɛ, hingra oro oque ra t'axi bi njut'i

ngue gui mpøhm̄. ¹⁹ Sinoque gá mpøhm̄ conná maçá ji bi mánna Cristo 'mø mi du. Bi tho ra Cristo tengutho 'mø bi tho n'na ra de'yo ngue da t'øtra 'bøt'e 'nε h̄inte mants'o di ja, sinoque di tate xtanho. ²⁰ Nuná ra Cristo, hante ngue di nhohra ximh̄ai, ya bá ts'ännbi ngue da du. Pε bi zønna pa bi m'mæcua ja ra ximh̄ai 'nε bi du conná nguecj̄. ²¹ A nuyá, rángue gá pahma ra Cristo, ya guí εc'eiha Oja ya. Nuná Oja bi xoxp̄a ha bi t'ähra Cristo 'nε bi 'yεspabi. Janangue nuná guí εc'eiha ya, guehna Oja na. Anu'a ra nho bí ja mahets'i guí tømhm̄, guehna Oja di 'da'aha na.

²² Nu'a te mmanna ra hya majuan̄i gue'a guí øth̄a, nu'a ra nts'o mi ja ni mm̄aih̄a m'met'o, bi hyacra Espiritu Santo'a. A nuyá, ya majuan̄i gadi mahni cuha ya. Janangue dami ja ndummi guí sigue guí mahni cu n'na ngu n'na'aha. ²³ Nuná rá hoga 'da'yo hya Oja, i ja para zantho na. Rángue gá 'yεc'eiha na ra hya ya, ya ja'aha ra 'da'yo te. Himbi n'na'aha ra te ngue di njap'u rá nεgui, sinoque guehna ra te i ja para zantho bi n'na'aha. ²⁴ Nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ra hya ngue εna: “Nu gátho yø ja'i 'bai, tengutho yø paxi ngue da thotho. Nu'a ra nho ga 'bahyø ja'i, tengutho yø dõni yø paxi ngue da thotho. Ra paxi da 'yot'i, da dährá dõni p'uya. ²⁵ Pε nuná rá hya Oja, ja para zantho na”. Nuná, guehna ra hya na ngue ra hoga 'da'yo hya bi ma ma øte'aha.

2

¹ A nuyá, dami hyehma p'u'a te gäma nts'o i ja. O guí nneha ngue maxøts'etho di nεqui ngue xta nho ni mm̄aih̄a, sinoque dami neh̄a ngue da gue'a te majuan̄i guí mm̄amhm̄. O guí seyaha. O to guí nnømman'aha. ² Nu yø 'uεne ngue ts'udra pa xa mm̄i, i nne dra xi'ba ngue di zacyø do'yo. Guí njath̄a p'uya, dami neh̄a na rá hya Oja ngue n'nat'a, para ngue di zajni 'da'yo teha. Man'na man'na gdi timhm̄ ra hya, asta gue'mø da zædi guí mpøhm̄. ³ Nguna guí yøth̄a ya, porque ya bi dinni mm̄aih̄a ngue xanho rá mate Oja.

⁴ Man'na gdi hyomhm̄ hanja na ra Cristo. Nuná, tengutho n'na ra do ngue

rá mædi bi thømba rá ngu Oja. Yø ja'i bi ne bi 'yenna ra do na, pε Oja bá huanhni ngue da hyømba rá ngu. ⁵ Dami ne ngue da nøpa do'aha Oja p'u ha nthøe n'na ra ngu ngamhmat'Oja. 'Nε gue'aha da nøpa mmäcja'aha para ngue guí mmat'Ojaha. I nnu manho'aha Oja, porque guí εc'eiha ra Jesucristo. ⁶ Nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ngue Oja i εna: “Nup'u Sión, ga pecã p'u n'na ra do ngue da nøpa ts'at'i ma ngu. Gue'a n'na ra do ngue ra thanhni, ngue tate di muui. Nu to da 'yεc'ei na ra do na, hinjam'mø da zønna pa da 'yenna ja'i ngue himma juani'a te εc'ei”.

⁷ A nuyá ngue guí εc'eiha ra Cristo, ya guí pahma ngue tate di muui na. Pε nt'ot'i te da thohya yø ja'i hingui εc'ei, i εna: “Nuna ra do himbi nu manho yø hyønnigu, guehna ra do brá 'bepo p'u brá fahra jado na”. ⁸ Xquet'a nt'ot'i ra hya ngue εna: “Guehna ra do da 'yøt'e ngue di fesyo ja'i na. Guehna ra mædo da 'yøt'e ngue da dähyo ja'i na”. Nuyá yø ja'i di fes'na ra do na, tengutho xpa ts'ännbi da thogui to hingui εc'ei bi rá hya Oja.

⁹ Pε gue'aha ya yø ja'i yø thanhni Oja. Gue'aha ya yø mmäcja thanne na Oja ma dast'abih̄a. Nu'aha, ya gá hyehma p'u ra nts'o ngue ya yø ja'i'aha Oja. Janangue guí tans̄a ra hya ngue tate xanho Oja. Guehna bi zo'aha 'mø gmí 'yoh̄a p'u ja ra 'bexui ngue ra nts'o, ngue gdi mahä p'u ja rá nyot'i Oja. ¹⁰ Nu'mø man'na ra pa, himmayø ja'i'aha Oja 'mø. Pε nuyá, ya yø ja'i'aha Oja ya. Nu'mø man'na ra pa, himmi tinni mm̄aih̄a hanja na rá mate Oja 'mø. Pε nuyá, ya bi 'da'aha rá mate Oja ya.

¹¹ Ague ma zi cu'aha, gue'aha hingyø mmenguh̄a ua ja ra ximh̄ai, porque gyø mmenguh̄a mahets'i. A nuyá, guí säyathoh̄a ua. Dí xi'aha ngue 'yo di tap'aha ra nts'o so ni mm̄aih̄a. Jatho ngue guí sams̄e ni mm̄aih̄a. ¹² Dami n'yo manhoh̄a p'u ha 'bahyø ja'i hingui εc'ei ra Cristo. Nuyá, guehya nnømman'aha ya, embi ngue gyø ts'oc'eiha. Pε da zønna pa da badi ngue majuan̄i xanho te guí øth̄a. Janangue da 'yεspabi Oja 'mø ra pa da zøcua.

13 A nuyá, rángue guí nne gui yørpahú rá páhä Oja, damí 'yøthú'a te di mända yø n'yohú xá t'ets'i' ngue ja yø cargo. Nu'a rá dast'abi di mända p'ú ja ní häi guí 'búhmú, damí 'yεc'εihú. 14 Damí 'yεc'εihú rá gobierno xá 'yεxra dast'abi ngue da go-tyø ts'oc'εi 'nε dá nu manho'ú yø ja'i øtra nho. 15 I nne Oja ngue gui 'yøthú rá nho n'namhma dá gatyø hyá'ú yø m'memmú ja'i hingui padí hanja rá hyá. 16 A nuyá, ngue bi thøgahú p'ú rá ley nuna mádi ja ts'edi ngue gá mmähá rá castigo ya, ya hindí mandagahú naya. Pε 'yo sä guí εmhú ngue sátho mahønga øthú rá nts'o. Nu'á, ya hin'na'a. Damí nehú ngue ya guí ohú rá 'yε Oja. Nu te di 'bεp'ahú Oja gui 'yøthú, damí 'yøthú. 17 Damí nu mansuhú gátho yø ja'i. Damí mahni mmí'yεc'εihú. Má datho guí sühú Oja. Damí 'yørpahú masú rá dast'abi 'bet'o ngue di mända p'ú ja ní häihú.

18 Ague gyø hmiqúihú, damí 'yεc'εi ní hmúhú, 'nε damí nu mansuhú. Hinga hønt'ú yø hoja'i yá mantúdi gui 'yεc'εihú, sinoque xquet'a 'nε'ú yá manzaqui gui 'yεc'εihú. 19 Nuna Oja, i nnu manho to sä rá n'ú hingui ja te rángue'a, di n'uni sä rá n'ú ngue nne dá 'yørpa rá páhä Oja. 20 Pε nu'mø guí øthú rá ts'oqui 'nε gue'a gá 'bεp'ahú'a, madague'a gui seti te t'øt'ahú, pε ya hin'yú te di nu manho'ahú Oja 'mø. A nu'mø ngue rá nho guí øthú, 'nε bi ma má'uni'ahú, 'nε gá sethú, ya gue'a di nu manho'ahú Oja'a. 21 Porque guehna i ts'o'ahú ná ngue gui njahú p'ú. Nu rá Cristo bi zä rá n'ú conná nguεcjú. Tengú bi 'yøtra Cristo, dá ngu'a gui 'yøthú ya. 22 Porque rá Cristo himbi 'yøtra ts'oqui, 'nε hin tema fεhni bi thinnbi. 23 Nu'mø mí ts'aní, hin mádi cots'a te ga ts'aní. Nu'mø mí zä rá n'ú, himbi pihyø ja'i. Sinoque di dádra güenda te t'ørpe co nuna Oja háxra güenda xanho. 24 Rá Cristo bi 'dømbá rá do'yo p'ú ja rá pont'i, bi tho conná nguehma ts'oquiú. Bi ne ngue ya dá zεp'ú rá ts'oqui dí øthú, nnepe ngue gá rá nho gdá m'múhmú. Bi n'uni ngue bi zεtrá do'yo, go bi tho'a rá ndate mí ja ngue xca thohmú. 25 Ya xqui hyehmú rá 'yú tengútho yø dε'yo

'mø bi n'úeni. Pε nuyá gá penjú p'ú 'búhni mádi fát'a ní tehú.

3

1 Ague gyø xisuhú, damí 'yεc'εi ní dammehú. Nu rá xisu 'mø 'búhna damme ngue hingui εc'εi rá hyá Oja, dá zønna pa dá 'yεc'εi 'mø dá nu'a te rá nho gni 'búhmú. Himma hyoni te guí xihmú ngue di 'yεc'εi rá hyá. 2 Porque rá n'yohú dá hyacra güenda hanja ngue guí 'bú mmanhohú, 'nε ja ní ts'uhú. 3 Nu'a te gdí nhocjú, hinga høntho guí xø ní yahú ngue mahotho di nεqui, ogue gui sarpahú yø oro, ogue gui hyehú rá ulu tate xanho. 4 Nu'a te gdí nhocjú, gue'a te di nzai ngue dra døni mbo ní mmúihú. Nu'mø gui yahú, mazihotho gdí nyahú. Nuna, guehna εmméi di ho Oja ná. 5 Manjam'mø ngu'a maní nhocyø xisu ngue mí nnu mansú Oja. Mí nnøx Oja 'nε mí εc'εi yø damme. 6 Tengú rá Sara bi 'yεc'εi rá Abraham, 'nε i huú ngue rá hmú. Nuna rá Sara hinte bi zú, bi 'yøt'a te xanho. A nu'ahú, ya gue'ahú yø t'ixu'ahú naya, ngue'mø gui 'yøthú tengútho bi 'yø'na.

7 Yø n'yohú xquet'a dí xifi, damí m'múhmú xanho ní xisuhú. Gui 'yørpahú masú, porque yø xisu hingui nzaqui tengútho gá nzaqui'ahú. Damí sühú porque xquet'a 'nεhya 'da'in'da'a thohú rá mate ngue rá 'da'yo te. Guehna gui 'yøthú naya, n'namhma ngue nu'mø guí mmat'Ojahú, dá 'yø Oja te gui xihmú.

8 Ja ua ná rá hyá gui 'yøt'e gátho'ahú. Gui 'yøt'e ngue xøgue dá 'da'igu ní 'yomfεnihú. Damí 'yøt'e tengútho 'mø εgadi ncúhú. Di nja ní yemmúihú. Ogadi 'yεx'mø guí yahú. 9 Nu'mø xants'o te øt'ahú n'na rá ja'i, 'yo gadi cøpahú te øt'e. Nu'mø ts'an'ahú, 'yo guí satehú. Hante damí 'yáphú Oja ngue di japí to san'ahú. Ya guí pahmú ngue gue'a i zo'ahú Oja'a, n'namhma di jap'ahú Oja. 10 Ngu'a nt'ot'i p'ú ja rá Macá Libro ngue εná: "Nu'mø guí nne gui ho'a te gni 'búhmú, ogue guí nne guí nnuhú yø pa xanho, damí samni janí 'mø guí yahú, 'yo guí yá mantsohú. 'Nε 'yo guí mmanna fεhni p'ú ha guí yahú. 11 Damí hyehmú p'ú rá nts'o, damí

'yøth_u ra nho. Dam_i ja ndum_umai gui hyoni ha gdí hojpa yø mmui'_u s_u'ah_u. ¹² Porque Oja i nnu manho 'mø hetyø hoja'i. A nu'mø bi mat'Oja p'uya, Oja ørpa masu te xifi. Pe nu yø ja'i xants'o te øt'e, hingui nnu manho Oja 'mø hēti'".

¹³ ¿Te'o guí ena di an'ah_u 'mø guí øth_u ra nho? ¹⁴ A nu'mø guí säh_u ra n'ü ngue ra nho guí øth_u, ra mmēnthi gá nthēh_u 'mø. Nu'mø bi pi'ah_u yø ja'i, osä gui suh_u, 'yo dadi fetni mmah_u. ¹⁵ Dam_i nu mansuh_u ra Cristo, porque gue'a ni Hmuh_u'a. Nu'mø to da 'yänni hanja'a ni nt'ec'ēih_u i ja, zant'a ya gdí pad_i te gdí thah_u. Nu to nzo'ah_u, 'yørpah_u masu, pe gui nya manhuēhi ha gdí nyah_u. ¹⁶ Nu'a guí pah_u ngue xanho, gue'a gui 'yøth_u'a. Janangue da mes'yø sä'u nømman'u ah_u ngue gui ec'ēih_u ra Cristo. ¹⁷ Xi'mø nne Oja ngue gui säh_u ra n'ü, man'na xanho guí säh_u ra n'ü ngue gui nne gui 'yøth_u ra nho, hinda gue'a gui säh_u ra n'ü ngue di ja ni ts'oquih_u. ¹⁸ Ra Cristo bi zä ra n'ü ngue bi tho. Gue'a i nhogui para zantho gä ma ts'oquih_u'a. Nuna ra Cristo ngue ra hoja'i, bi du ränge ma ts'oquih_u, para ngue ga nhojpa_u Oja. Majuan_i bi du rá do'yo ra Cristo, pe himbi du rá te. ¹⁹ Hante di bēnate ra Cristo, bi ma bá xi'a n'na ra hya'u yø ánima ofädi. ²⁰ Guehya yø ja'i himbi 'yec'ēi ra hya 'mø ra tiempo bi m'mahra Noé. Mente ra tiempo bi hocra barco ra Noé, bi zerpabi yø ja'i Oja. Høndi hyato nja'i bi nyani ngue bi 'yo ra barco gä nja ra ndate 'ye. ²¹ Njarbutho na ra hya si'ah_u ya, gui nyamh_u 'mø guí nxixyah_u ränge bi bēnate ra Cristo 'mø mi du. Nu'mø gui nxixyah_u, hinga høntho ngue da bo ni do'yoh_u, sinoque gue'a ra hmēya'a ngue gui äph_u Oja ngue di hoc'a ni ts'oquih_u. ²² A nuyá, bi ma mahēts'i ra Cristo, bi 'bup'u bi ja rá n'yēi Oja. Gä di manda yø anxē, gätho'u bi ja yø 'bēfi mahēts'i, gä di manda.

4

¹ Bi zä ra n'ü ra Cristo 'mø mi m'mucua ja ra ximhäi. Da gue'ah_u ya, 'yo guí su guí säh_u ra n'ü, porque nu to sä ra n'ü, gue'a hep'u ra ts'oqui'a. ² A nuyá, mente ra pa guí 'buh_u ua, 'yo guí øth_u'a ra nts'o nöpä

pähä yø ja'i, sinoque gue'a rá pähä Oja gui 'yøth_u. ³ Da zerp'u'a ra nts'o xcä 'yøth_u yø pa xa thogui ngue gmi øth_u tengutho øtyø ja'i hingui ec'ēi Oja. Guehya yø ja'i hingui nne di ts'ammi, øt'a te yø pähäse. Iiti, di hi yø ja'i p'u øt'a ngo, hinha rá nzegui si sei. A nu'mø thanne yø dahmu, xants'o te øt'e. ⁴ Nuyá yø ja'i ya, hingui 'yo yø mmah_u hanja, ngue ya hingui nne gui 'yøth_u'a te ra nts'o øt'e. Janangue nømman'u ah_u. ⁵ Nuyá, guehya da hyaspa ra güenda Oja ya. Porque Oja, ya xa nzänni ngue da hyaspa ra güenda'u i te, 'nē'u xandu. ⁶ A nuyá yø ja'i ya xandu, bi sihra hoga 'da'yo hya 'mø manjam'mø. Nu to gä bi 'yec'ēi na ra hya na, tengutho Oja ngue 'bai para zantho, njarbutho ya yø ja'i ya, 'buhyø te, madague'a ya xandu yø do'yo. Porque Oja bá sännbi ngue da du gätho yø ja'i.

⁷ N'na pa ngu n'na pa bá cuatra pa ngue da gua'a nximhäi. Janangue dami samni n'yomfēnih_u, dami pad_i xanho ha gdí mat'Ojah_u. ⁸ Nu'a ma datho ja ngue gui 'yøth_u ya, jatho ngue emmei gui mmadi n'na ngu n'na'ah_u. Porque ra ja'i di mahra mmic'ēiui, madague'a thojpatho hingui ho te ørpabi, pe di punnbi. ⁹ Co n'na ra pähä, dami n'unna ts'äya n'na ngu n'na'ah_u p'u ja ni ngumh_u. ¹⁰ N'na ngu n'na'ah_u di 'da'ah_u ra ts'edi Oja ngue da zä gui 'yøth_u 'dama 'dan'yo ma'bēfi, n'namh_u ngue gui fäxn_i cūh_u. Dami 'yøt'e xanho ra 'bēfi bi n'na'ah_u. ¹¹ Nu to bá ts'ännbi ngue da manna hya, pe gue da gue'a rá hya Oja da ma. Nu to bá ts'ännbi ngue da 'yøtra 'bäxte, da 'yørhma ra 'bäxte nnep'a Oja da 'yøt'e. Nu te gä guí øth_u, dami 'yøth_u ngue nu to ec'ēi ra Jesucristo da 'yēspabi Oja. Nuná, guehna tate na, 'nē ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

¹² Ague ma zi cu'ah_u, ogadi 'yøthoh_u 'mø bi ts'u'ah_u. Porque jatho ngue da ts'u'ah_u, n'namh_u di nequi ngue'mø da ni nt'ec'ēih_u ogue hin'na. ¹³ Dami johyah_u 'mø guí säh_u ra n'ü tengutho bi zä ra Cristo. A nu'mø bi zøcua'a, ma datho guí johyah_u p'uya. Porque di nequi ngue maguesē. ¹⁴ Nu'mø nømman'u ah_u yø ja'i ngue gui

εc'εih_u ra Cristo, ra mmenthi gá ntheh_u 'mø. Gue'a guí nequi'a ngue guí n'yoh_u na ra Espíritu Santo maguesε. A nuyá yø ja'i nnømman'uh Oja, pe nu'ah_u p'uya, guí nnu mansuh_u Oja. ¹⁵ Nu to øtra ts'oqui, jatho ngue da zä ra n'uh. Tengü yø hyote, yø bε, yø ts'oc'εi, 'nε'uh di nthintyø asunto ja yø mmic'εiui. Pe nu'ah_u mamí njah_u p'uh. ¹⁶ A nu'mø to sä ra n'uh ngue tenna Cristo, 'yo di pesrä sä, sinoque di ja mammadi Oja ngue εc'εi ra Cristo. ¹⁷ Ya bi zønna pa da mædi da hyaspa ra güenda Oja yø ja'i. Pe rá mæditho da thascah_u ra güenda ngue ya yø basigah_u Oja. ¿Pe hague ngu ra castigo da nu'uh to hingui εc'εi na rá hoga 'da'yo hya Oja 'mø? ¹⁸ Nguna nt'ot'i p'uh ja ra Maca Libro ngue εna: "Xi'mø ra hoja'i, xanhennitho ha di nyani, ¿hap_u go di nequi'a ja rá ts'oqui 'nε hingui su Oja 'mø?" ¹⁹ A nuyá, nu'mø ya xpa nzän'Oja ngue da zä ra n'uh to øtra nho, di siguehma yø ja'i da 'yøtra nho, 'nε di dæpyø te Oja. Nuna Oja bá zänni ngue bá m'muhyø ja'i, hingui hegah_u na.

5

¹ Nuyá yø n'yoh_u 'bet'o p'uh gadi mpetih_u, xquet'a 'nεcä 'da'igu ma 'befigä'be'uh, ngue dadi japä majuaní yø ja'i ha bi nja ngue bi dü ra Cristo. Nuna ra ts'edi di unna Cristo 'mø bá εhε, 'da dí tocathogähe na. Jap'uh n'na ra hya dí nne ga xi'ah_u ya. ² Ague n'yø'ah_u, damí fähm_u ya yø ja'i xá pet'a Oja p'uh ha guí 'buhm_u. Pe hingrá ts'editho gdi fähm_u, sinoque mpähä gdi fähm_u. 'Nε 'yo guí ørpa_u rá 'befi Oja ngue ra menyü guí nneh_u, sinoque guí fähm_u yø ja'i co n'na ra pähåtho. ³ 'Yo guí nne ngue guí mandah_u yø ja'i guí fähm_u. Nuyá yø ja'i xa pet'a Oja, damí cämäh_u ra 'yu te da m'mui. ⁴ A nu'mø bi zøcua rá Hmu yø mädi, nu'a rá njapí Oja di 'da'ah_u hinjam'mø da thogui.

⁵ Xquet'a yø ts'ant'uh dí xifi, nuyá yø n'yoh_u 'bet'o p'uh ha gadi mpetih_u, damí 'yεc'εi te xi'ah_u. A nuyá, gätho'ah_u, 'yo gadi 'yεx'mø guí yah_u. Porque Oja hingui nnu manho'uh di 'yεts'i, pe di unná mate ya yø ja'i hindí 'yεts'i. ⁶ Janangue ogadi 'yεxh_u, porque guí pahm_u ngue hønse Oja ja rá ts'edi. 'Nε da 'yεhra pa ngue da 'yεts'ah_u

Oja. ⁷ Nu'a te gui hemph_u, damí xihm_u Oja, porque guehna fä'ah_u na.

⁸ Damí samni n'yomfεnih_u, damí mfähm_u xanho. Porque nu'a ni nsuuh_u gue'a ra zithu'a, øt'e tengutho n'na ra zate i guε, di thεt'i ngue honi to da za. ⁹ Nu'a ra zithu damí tønnh_u. Damí zajni mmuuh_u conná nguehni nt'εc'εih_u. Ya guí padi ngue nu'a ra n'uh guí säh_u, xquet'a ngut'a thohni cuh_u 'bui gä ra ximhäi. ¹⁰ Guesε Oja badi uní gätho rá mate, bi zon'nah_u ngue para zantho di toca'ah_u rá ts'edi di unna Cristo. Nu'mø ya bi tho'a ra n'uh guí säh_u, ya mits'udyø pa da 'yøt'Oja ngue ya hin tema nts'o nma thín'nah_u, da 'yøt'e ngue guí nduh_u, ya ra seguro ngue hinte guí jah_u. ¹¹ Nuna Oja, tate ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

¹² Ja ua ra carta dí pen'nah_u, da gaxma cuh_u ra Silvano. Damí 'yεc'εi te da xi'ah_u na. Himma ya'møtho dá ot'ah_u na ra sūcua jaua. Dí nne ngue ga hä'ah_u ra ts'edi, dadi ja'ah_u majuaní ngue nuna ra hya dá ot'i, ja mmangua ha di njap'uh di jap'ah_u Oja. Co nuna ra hya naya, gä duh_u.

¹³ I pen'nah_u ra nzengua ya ni cuh_u 'bucua Babilonia, nuyá yø thanhni Oja tengutho'ah_u. Nuna ra Marco, εntho ma ts'ant'ugä na, xquet'a di zengua'ah_u. ¹⁴ Damí nzengua n'na ngu n'na'ah_u, co n'na ra beso tengutho guí nnu mansu'uh exa di ncu. Dí nne ngue da hyu ni mmui gätho'ah_u ngue guí n'yoh_u ra Jesucristo.

2 ra Bedu Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Bedu.

¹ Nügä drá Simu, 'nε drá Bedu, rá mεfigä ra Jesucristo, 'nε rá representantegä'a. Dädi zεngua'u to gä ja ra hoga nt'εc'εi jagähe ua. Porque nuna ma Yanteha Jesucristo, guehna ma Ojahu i nne na ngue to bi zä ma ja'i da 'yεc'εi. ² Dī nne ngue man'na gdī pahmu Oja co 'nehna ma Hmuha Jesucristo, n'namhma ngue man'na di jap'aha 'nε man'na di hyut'a ni mmaih.

³ Ya 'yo ma mmaih ngue nzongaha ra Jesucristo, porque ya timma mmaih ngue maguesε na. Rangue di pahmu ra Cristo ya, i ja rá ts'edi Oja da 'yot'e ngue nuna ra hya rá n'yoi ma nt'εc'εih, guehna gdä 'yohu na. ⁴ Janangue tate mazihoto ra hya mayat'i ngue di n'nacj. 'Nεcj da zä ga othu ra nho ya, tengutho Oja ngue ga ra nho ot'e. Ya hinni mantho ga nne ga othu ra nts'o ja ua ja ra ximhai ya.

⁵ Janangue hinga hont'a di nja ni nt'εc'εih, dami ja ndummah ngue man'na gdī n'yo manhoh. Hinga hont'a gdī n'yo manhoh, dami 'yot'e ngue man'na di xohni n'yomfenih. ⁶ Hinga hont'a di xohni n'yomfenih, dami samsε ni mmaih. Hinga hont'a gdī samsε ni mmaih, dami seti te guí thohmu. Hinga hont'a gdī seti te guí thohmu, dami 'yörpaha rá pähä Oja. ⁷ Hinga hont'a gdī 'yörpaha rá pähä Oja, dami mahni cuhu. Hinga hont'a gdī mahni cuhu, dami mahmu gätho mi'da yō ja'i. ⁸ A nu'mø ngue guí othu ya yō hya dí xi'aha ya, 'nε gadi ja ndummaih ngue hinte di m'medi, ya hijnonda 'yεmbi ngue hinga gue'a guí othu p'uya. Ya hinga sərbutho gä pahmu na ma Hmuha Jesucristo p'uya. ⁹ Pε nu te'o hingui otya yō hya dí xi'aha ya, guehya njot'i yō n'yomfeni ya, tengutho 'mø di xädä, hingui tynyø mmah ngue Oja bi punnbabi yō ts'oqui xa 'yot'a m'met'o.

¹⁰ Janangue nuya ma zi cu'aha, dami ja ndummah guí n'yo manhoh, n'namhma ngue di nεqui ngue bá huan'nah Oja,

janangue bi zon'nah. Nu'mø gui 'yøthu na ra hya naya, ya hinha gni nhyehm Oja p'uya. ¹¹ Gue'a gdi seguraha'a ngue nup'ha di manda para zantho na ma Yanteha ra Hmu Jesucristo, di n'na'aha ra nt'εdi gui thohmu.

¹² Janangue thojpatho dī nne ga ben'nah ya yō hya ya, madague'a ya guí pahmu hanja, 'nε hingui yobenih ngue majuanī te mmanā ra hya bi sän'nah. ¹³ Mente dí 'bui, dí εna ngue xanho te dí ot'e ngue di nzop'a ni nzaquih ngue gui 'yøhm ya yō hya ya. ¹⁴ Porque ma Hmuha Jesucristo ya xa xiqui ngue himma ya'atho ga tu. ¹⁵ Janangue di hogä ma mmah ngue dí xi'aha na ra hya na, n'namhma ngue nu'mø ya xcä tugä, zant'a da zo ni mmaih ya yō hya ya xtä xi'aha.

¹⁶ Ya dá xän'nah ra hya ngue jase rá ts'edi na ma Hmuha Jesucristo, 'nε mahonda εcua na. Nuna ra hya na, hingra cuento na ngue dá ts'antho. Sinoque conma dä dá nuhe ngue maguesε na ra Jesucristo. ¹⁷ A nuna Oja rá Papá na, bá nya maya ngue εspabi, bi 'yεna: "Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dädi madī. A nuyá, januanī ngue ja gampähä conná guehna", bi 'yεna. ¹⁸ Nu'a ra ora ngue nmi 'bucähe p'ua ja ra ndaxca nyuni na ma Hmuha Jesucristo, nguna ra hya dá ocähe ngue bá man'Oja bá nya maya.

¹⁹ Ya dí haxha njuani, ngue majuanī na ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja. Mahyonitho guí xahmu na ra hya na, asta gue'mø bi xoc'a ni mmaih xandønho ra Cristo. Porque nuna ra hya na, tengutho n'na ra lámpara mayot'i p'ua ja ra 'bexui asta gue'mø bá pøxra haxasø 'mø ni ma da hyats'i. ²⁰ I jatho guí pahmu ngue nuna ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja p'ua ja ra Maca Libro, hingyø n'yomfenise yø pøngahya ya yō hya bi 'yot'i. ²¹ Pε nuna ra hya bi manyø pøngahya Oja, hijnam'mø ngue yō hyasε bi ma, sinoque gue'a ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya mmam'mø bi xihyø ja'i rá hya Oja.

2

¹ Nu'mø yō pa xathogui, mi pøn'i'da yō judío ngue yō fehni pøngahya. Pε xquet'a

di njarb_u p'_u guí 'b_uhm_u ya, d_a b_omp'_u y_o fehni xännbate. Nt'aguitho gui caty_o hya, porque himma juani n_a r_a hya xännbate. Di ts'ony_o ja'i _εc'ei te mma. Nuya y_o fehni xännbate, d_a g_on'a r_a Hmu Jesucristo y_o Yante. P_ε ya r_a castigo x_onni d_a thogui nguehna r_a hya d_a m_a. ² Xangu y_o ja'i d_a d_en'na r_a nts'o g_a 'yo ya y_o fehni xännbate. Go y_o ts'oqui ya ngue nuya y_o ja'i hingy_o 'y_εc'ei nn_omm_an'_u n_a majuan_i ngue r_a hoga nt'_εc'ei jaj_u. ³ Nuya y_o fehni xännbate, i nne d_a g_uc'ah_u r_a m_enyu co nu'_u y_o fehni i mma. P_ε Oja, ya manjam'm_otho xpá nzänni ngue d_a ma r_a castigo ya y_o ja'i njap'_u. B_a _εp'_u r_a pa ngue r_a castigo d_a thogui.

⁴ Porque Oja, himbi punnba'_u y_o anx_e bi 'y_otra ts'oqui, sinoque bi hy_orb_u ja r_a ni_u, bi dut'i cony_o cadena, bi gorb_u ja r_a 'b_exui. I njot'i asta gue'm_o r_a pa dan_i thaspa r_a güenda. ⁵ Ni xinga gue'_u y_o nyogui ja'i bi m'm_u 'm_o manjam'm_o xti punnbabi Oja. Sinoque bi go'mra dehe 'm_o mi nja r_a ndate 'ye bi jua'_u y_o ts'oc'ei. H_ondi hyato nja'i conna Noé'_u bi bongui ngue g_atho. Guehna r_a Noé bi xihy_o ts'oc'ei ngue xti n'yo xanho. ⁶ Xquet'a bi jua Oja r_a danihni Sodoma 'n_ehra danihni Gomorra. Bi 'yudi asta gue'm_o mi gohi bi m'mospi. Bi 'yot'a Oja n_a r_a ndate n_a, n'namhma ngue nuya y_o ja'i xants'o te g_a 'yo, d_a bad_i ngue ja r_a castigo d_a thogui. ⁷ A nuna r_a Lot ngue mará hoga n'yoh_u n_a, bi yan'Oja n_a. Nuna r_a Lot madi anná n'yomf_eni ngue n_utho te g_a 'bahy_o ja'i xants'o g_a 'yo. ⁸ Nuna r_a hoga n'yoh_u, nup'_u mi 'bahy_o ts'oc'ei, ja mi 'bup'_u. N'na pa ngu n'na pa tar'man'_u rá mm_ui ngue _ode te mmany_o ja'i, 'n_e i nnuse te g_ama nts'o g_a 'bahy_o ja'i. ⁹ A nu y_o ja'i ya thanne Oja, nu'm_o ja'a man'_u thogui, d_a z_a d_a yan'Oja. P_ε y_o ts'oc'ei _εjpatho r_a castigo d_a tho 'm_o r_a pa dan_i thaxra güenda. ¹⁰ Nuna Oja, ma datho d_a japra castigo g_atho y_o ja'i xants'o g_a 'yo, guehya _ot'a te y_o p_ah_ase, nu'a r_a hya di manda Oja, 'be xingui _orpatho r_a güenda'a.

Nuya y_o fehni xännbate hingui hant'a g_a ya, _εna ngue p_ase. Hingui su d_a zan'_u tate ja y_o ts'edi. ¹¹ Conque y_o anx_e, man'na tate ja y_o ts'edi, p_ε nu'm_o 'bup'_u ja rá hm_i rá d_a Oja, hingui sänni d_a zan'_u cohy_o ts'edi.

¹² P_ε nuya y_o n'yoh_u ya, hingui tiny_o mm_ui ngue tate ja y_o ts'edi ya san_i. 'B_ui tengutho y_o zu'_ε, nu'a te so y_o mm_ui, gue'a _ot'a. Nu r_a zu'_ε nu'a ja rá danyu, i tho'm_o bi zo. Njarbatho ya y_o ja'i ya, ngue d_a du. ¹³ D_a ma r_a castigo ya y_o ja'i ya, ngue di unnb_a y_o mm_ui y_o mmic'eiui. Porque di ho d_a 'y_otra nts'o so y_o mm_ui, madague'a fadi. Nuya y_o ja'i ya, nu'm_o pap'_u ja r_a ngo gui _oth_u, p_es'y_o s_a y_o 'y_εc'ei 'm_o bi nu ngue 'bup'_u. P_ε 'be xingui tar'man'_u y_o mm_ui'a te r_a nts'o _ot'e. ¹⁴ N'na r_a xisu d_a nu, n'na di ho. Hinha rá nze_εgui'a r_a ts'oqui _ot'e. Di ts'onnb_a y_o mm_ui y_o ja'i hingui nzaqui y_o nt'_εc'ei. Nu te g_a s_ahy_o d_a, i nne ngue g_a dy_o mm_eti. Guehya y_o ja'i d_a ma r_a castigo ya. ¹⁵ G_a r_a m'm_edi g_a 'yo, nu'a r_a hya njuantho, i hep'_ua. I _ot'e tengutho bi 'y_otra fehni p_ongahya Balaam nuna rá ts'ant'_u r_a Beor. R_a ts'oqui bi 'y_ot'e ngue bi ne xta ndahra m_enyu. ¹⁶ Nuna rá burru r_a Balaam bi nya tengutho r_a ja'i, bi hejpabi'a r_a ts'oqui mi nne xta 'y_ot'e. Bi zambabi rá mm_ui r_a p_ongahya, _εna mi loco.

¹⁷ Nuya y_o n'yoh_u ya, hinte manho d_a 'y_ot'ah_u. Guí nnuh_u n'na r_a poso 'm_o xa x_a r_a dehe, ogue n'na r_a jogui 'm_o hingui 'ye, njarbatho y_o hya ya. Guehya d_a map'_u ja r_a castigo, ja r_a ts'a'b_exui para zantho ya. ¹⁸ Porque _εspabi y_o hya i mma, p_ε hinte di muui te mma. Nja ngue nuya y_o ja'i ya x_a hyep'_u r_a nts'o man_i n'yo, i orpabi ngue di unna nt'_εdi h_onda 'y_otra nts'o tengutho g_a 'yo mi da y_o ja'i. ¹⁹ I xihy_o ja'i ngue d_a 'y_ot'a te d_a nepy_o mm_ui d_a 'y_ot'e. P_ε 'n_ese ya hingui s_a d_a hyep'_u r_a nts'o g_a 'yo ya. N'na ngu n'na r_a ja'i, nu'a te r_a 'yu xa bent'i, ya hingui nne d_a hy_egui. ²⁰ Nu r_a ja'i ya bi hyep'_u r_a nts'o j_aua ja r_a ximh_ai ngue bi ba'a m_a Yanteh_u r_a Hmu Jesucristo, 'n_e h_ondi 'b_atrá mm_ui ngue d_a 'y_otra nts'o, ya man'na xanh_ets'i r_a ts'oqui bi 'y_ot'e ngue'a te rá ts'oqui mi ja m'm_et'o. ²¹ Man'na xanho ngue hinxta mba'a r_a 'yu njuantho ya y_o ja'i ya, ngue nu'm_o mi bad_i hanja r_a hya, m'm_efa bi hyep'_ua r_a maca hya bi 'bep'a Oja xti n'yo. ²² Go bi 'y_otya y_o ja'i ya y_o hya mahy_equi, ngue _εna: "R_a fo'yo, mah_ombi zi r_a ts'odi xi zogui. Nu r_a ts'adi ja bi ma m'm_et'e, mah_ombi yarbu ja r_a xab_oh_ai".

3

1 Ague ma zi cu'ah, ya ra yoho na ra carta da ot'a ya ngue ga pen'nah. Mente guehya yoho yø carta ya, janjuani dadi ben'nah na te ra hya ya xa si'ah, porque di nnegã ngue gui hyax n'na ra hoga n'yomfeni. 2 Dami bemhma'a te ra hya bi manyø maca pøngahya Oja 'mø yø pa xathogui. Da gue'a ma Yanteh ra Hmu Jesucristo dami bemhma'a te ra hya bi manda. Nu'u yø representante ra Cristo, ya bi xän'nah hanja ra hya. 3 Dami 'yøpah ra güenda na ra hya jaua ya. Nu'mø hante da gua'a nximhäi, di m'mahyø ja'i da den-tho na ma nt'ec'ei i ja, guehya da 'yøtho'a te gä yø pähäse xants'o. 4 Da 'yena: "Gui mmamhma ngue ra Cristo bi ma ngue da ehε. Xiya, çhapu 'buhya? Ua ngut'a mpa xa thogui gue'mø xa ndu yø ndiua, 'ne xquetho te di nnuh ngue ja, asta gue'mø mambá f'a nximhäi", da 'yena. 5 Nuya yø ja'i ya, nnerb ena ngue hingui padi hanja ra hya, ya fadi ngue Oja bi hocra c'ammahets'i 'nehra häi. 'Ne bi zänni ngue bi nc'a ra häi made ra dehe, 'ne gue'a ra dehe gui mpepra häi 'mø bi n'ye ya. 6 'Ne xquet'a gue'a ra dehe bi go'ma häi 'mø manjam'mø. Porque bi ma majuadi yø ja'i mi 'b'a nximhäi ngue bi nja ra ndate 'ye. 7 Pe nuya te di nnuh bi ja maya, daguecua ja ra häi, nuna Oja, ya xa nzänni ngue di nzø conna sibi. I nt'ejpitho ngue di nzø 'mø ra pa dan nja ra ts'ut'abi. A nuya yø ts'oc'ei da ma ra castigo ya.

8 Hõnda n'na ra hya ja ya ma zi cu'ah. O gadi pumbeni. Nup'u ga mben'a ma Hmu Jesucristo, nu'a n'na pa, tengutho 'mø da n'na mahuah njeya'a. Nu'a n'na mahuah njeya p'ya, tengutho 'mø da n'na patho p'u ga mben'a. 9 Nuna ma Hmu Jesucristo bi ma ngue da ep'u. Pe nuyá, 'buhyø ja'i embi ngue ya bi thohra pa p'u da ehε. Pe hingui thohra pa p'u da ehε, sinoque 'bet'o serpabi yø ja'i, hingui nnepe da ma ra castigo yø ja'i, i nnepe ngue gätho yø ja'i di 'bätyø mmäi da hyep'u ra nts'o ga 'yo.

10 Nu ra pa da ep'u ra Hmu, da gue'mø ra ora ngue hingui fadi, tengutho ra be'mø da zøhø ngue ra xui hingui fadi. Nu'a ra

ora'a, asta dadi thoni ra c'amahets'i. Nu te di nequi bí ja maya, gä da guadi di nzø. Nua häi p'ya, nu te gä jaua, gä di nzø. 11 Guehna ja ngue di ma majuadi te gä ja naya. Janangue ma datho i nne ngue gui nsuphu ha gdi thanneh Oja mente ra pa gui m'mahmu ua. 12 A nuyá, ya gui tømhma ngue da zønna pa da ε Oja. Dami ja ndummaih ngue di nja rá 'befi Oja, n'namhma ngue n'nahmantho da ep'u. Nu'a ra pa'a, nu te bí ja maya di nzø conna sibi. Nu te gä bí ja maya da migui conna sibi. 13 Pe Oja, ya xa yarcahu ngue di nja ra 'da'yo c'amahets'i, 'ne di nja ra 'da'yo häi. Nuna ra 'da'yo häi na, gä ra nho da m'mahyø ja'i. Guehna nthø'mitho di nja naya.

14 Janangue nuya ma zi cu'ah, mente gui tømhma ya yø cosa ma'da'yo di nja ya, dami ja ndummaih ngue hin tema nts'o da din'nah Oja. Nu'a te hindi z'ah Oja, gue'a gui 'yøth'a. 15 Dami pahmu ngue nu'a hinguá 'ye'a ma Hmu Jesucristo, porque nnepe da dinyø mmäi mi'da yø ja'i ha di nyanyø te. Nuna ra hya di xi'ah ya, xquet'a ngut'atho ra hya bi cuarp ja ra carta bi men'nah ma cuhu ra Pablo. Gue'a Oja bi bennbabi na ra hya bi men'nah. 16 Gätho'u mi'da yø carta bi 'yot'i, bi cuarp ya yø hya di xi'ah ya, madague'a ja 'da yø carta xanhenni ha ga thini te ga mbøni. Nu'u yø ja'i hingui padi xanho ra sũcua p'ya, hingui nzaqui yø nt'ec'ei, i nne da ma te ga mbøn'a te mmamp'u ja ra sũcua, pe hinga guerp'u ga mma. Njarbatho mi'da yø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ya, nu te ga mbøni, hinga guerp'u ga manyø ja'i. Ya di jase ra ja'i p'u da ma ra castigo.

17 Ague ma zi cu'ah, ya gui pahmu ya yø hya bi si'ah m'met'o ngue di m'mahyø fehni xänbäte. Janangue dami mfähmu ya, 'yo gui nneh ngue nuya yø hyäte, da ja'i gui 'yøth'a ra nts'o ga 'yo ya. Mami ts'onni nt'ec'ei i ja ngue go gdi mähä'u. 18 Hante gue dami neh ngue nu'a rá mate na ra Hmu Jesucristo bi yanju, man'na gdi timhma hanja. Dami 'yøt'e ngue man'na di dinni mmäih xanho te'o na. A nuna, guehna t'espabi na hangu ra pa para zantho. Da ngut'atho.

1 ra Xuua

Ja ua rá m̄di rá carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nuna rá Jesucristo di unna 'da'yo te, dadi cuat'ahua ua ja rá carta te'o na. Guehna ya mi 'bui hangu rá pa na, hante ngue di nhohyø cosa i ja. Dá øhme te bi mamp'u ha bi nya. Di 'bähme p'u di hēthe. Majuaní dá nuhe, 'nē dá thädi conma 'yēhe. ² Nuna di unna 'da'yo te, bi 'yøt'e ngue dá fadi te'o na. Dá nuhe, jananguē nuya dadi jahe majuaní ngue dá nuhe. Nuyá, dí xi'ahua ngue nuna di unna 'da'yo te, hin'yua ha bá fadi 'nē hinha rá nzequi ngue 'bui. Nuna, mambi 'bup'u bí 'bührá Papá, pē bi zøcua ngue dá nnuhe. ³ Dí xi'ahua ngue dá nugähe na, 'nē dá øsche te bi ma, n'namhma ngue 'nē'ahua 'da gdá n'amigohua ná Oja má Papáhua, conna Jesucristo rá Ts'unt'u Oja. ⁴ Nuya dí ot'ahua ya yø hya jaua, n'namhma ngue man'na mathogutho gui johyahua.

⁵ Nuna rá hya bi xänngahe rá Jesucristo, guehna dí xi'ahua naya, ngue nuna Oja xandønho, hin tema hya dadi nēqui ngue hinga njuani. ⁶ Nu'mø dí ena ngue dadi n'amigohua Oja, 'nē hinga njuani te dí øthua, ya di nēqui ngue himma juani te dí mmamhma. 'Nē himma juani ngue dí padi ga øthua rá nho. ⁷ A nu'mø dí 'yo manhohua tengutho Oja ngue gä rá nho øt'e, majuaní ngue dadi n'amigo n'na ngu n'najua 'mø. 'Nē di nhogui gätho má ts'oquihua conná nguehrá ji bi mäna Jesucristo.

⁸ A nu'mø ga ena ngue hin'yua má ts'oquihua, dadi nhyäschua 'mø, himma juani te dí mmamhma. ⁹ Pē nu'mø ga xihma Oja ngue ja má ts'oquihua, di punnga má ts'oquihua, di hogahua'a te gäma nts'ohua i ja. Porque Oja dá 'yøt'a te ni 'yup'u, di punngahua tengutho bi má. ¹⁰ Pē nu'mø ga ena ngue hin tema ts'oqui xtá øthua, nu'mø ya dí nnu bethanihua Oja 'mø. Nuna rá hya Oja p'uya, ya hinga edi εc'ēihua.

2

¹ Ague má basi'ahua, dí ot'ahua ya yø hya jaua n'namhma ngue hinguí 'yøthua rá ts'oqui. Pē nu'mø to bi 'yøtra ts'oqui, i 'bua má hojpatehua p'u bí 'bähma Papáhua. Nuna guehna rá Jesucristo ná, 'nē guehna hin'yua rá ts'oqui ná. ² Nuna rá Jesucristo bi du ngue bi hoga má ts'oquihua, 'nē hinga hængtho gahua, sinoque bi du ngue di hojpabi yø ts'oqui gätho yø ja'i 'bua nximhäi.

³ Nu'mø dí øthua te di manda Oja, ya dí haxhua njuani ngue dí pahua Oja 'mø. ⁴ Pē nu te'o ngue ena: “Nugä dí pacä Oja”, i ena, pē hinguí øt'e te di manda Oja, nuna, guehna rá ja'i fehni ná, himma juani ngue rá mpadiui Oja. ⁵ Nu rá ja'i ngue øt'e te di manda Oja, guehna majuaní ngue padi xanho ha di má Oja ná. Gue'a gui nēqui ngue n'yoi Oja rá ja'i'a. ⁶ A nu rá ja'i ena ngue n'yoi Oja, i ja ngue di n'yo tengutho i n'yo rá Jesucristo 'mø mi m'mæcua.

⁷ Ague má zi cu'ahua, nuna rá hya dá ot'a ua ja rá carta dadi 'bep'ahua gui 'yøthua ya, himma 'da'yo ná. Guehna rá hya bi m'mep'i gui 'yøthua 'mø gamba εc'ēihua rá hoga 'da'yo hya má m'mæt'o ná. ⁸ A nuyá, entho má'da'yo ná rá hya dadi 'bep'i gui 'yøthua ya, porque majuaní ngue nuna rá hya ná, ja di 'uecra 'bexui yucua ja rá ximhäi ná. A nuya ngue ndap'u bi zä má'yoni rá hya ya, entho di dayot'a n'na rá nyot'i p'u ni ma rá hya. Nuna rá Jesucristo, nu te gä mmanna rá hya jaua, gä bi 'yøt'e. A nuyá, xquet'a 'nē'ahua gui øthua'a te mmanna rá hya naya.

⁹ Nu rá ja'i ena ngue ya xanho te ga 'yo, pē nnu man'u drá cu, guehna rá ja'i di siguetho ngue xants'o ga 'yo ná. ¹⁰ Nu rá ja'i di mährá cu, ya xanho te ga 'yo. Hin'yua p'u di t'ēmbi ngue go rá ts'oqui p'u øtra ts'oqui mi'da yø ja'i. ¹¹ Pē nu rá ja'i ngue nnu man'u drá cu, emma 'bui, pē rá nts'o ga 'yo. Hinguí padi te dá n'yo, porque nu'a rá nts'o ja rá mmui, gue'a corpa rá n'yomfēni'a.

¹² Ague má basi'ahua, nguna rá hya dí ot'ahua ua ja rá carta jaua, porque ya bi punnga má ts'oquihua Oja ngue bi du rá Jesucristo conná nguecua. ¹³ A nu yø daja'i, nguna rá hya dí ot'ahua ua ja rá carta,

porque bi zõni gá pahm̄ te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'unt'ũ, ngunã ra hyã dí ot'ahũ ua ja ra carta, porque ya gá taphũ ra zithũ.

Ague ma basi'ahũ, ngunã ra hyã dí ot'ahũ ua ja ra carta, porque bi zõni gá pahm̄ Oja ma Papáhũ. ¹⁴ A nu yø daja'i, ngunã ra hyã dí ot'ahũ ua ja ra carta, porque bi zõni gá pahm̄ te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'unt'ũ, ngunã ra hyã dí ot'ahũ ua ja ra carta, porque guí dũhũ ngue gá 'yɛc'ɛihũ rá hyã Oja p'ũ ja ni mm̄ihũ. Ya gá taphũ ra zithũ.

¹⁵ 'Yo gadi hohũ ra nts'o jaua ja ra ximhãi. Nu to di ho ra nts'o jaua ja ra ximhãi, guehna ra ja'i hingui padĩ di ma'a ma Papáhũ na. ¹⁶ Porque nu'a te gã ra nts'o jaua ja ra ximhãi, hingrã ts'anni Oja, sinoque rá ts'annise yø ja'i. Nu yø ja'i øt'a te yø pãhãse. Nu te gã hetĩ, gã nne ngue dyø mm̄eti, di 'yɛts'i ngue'a te ga 'bui. ¹⁷ Pɛ yø ja'i da thogui, da gue'a te yø pãhã yø ja'i da thogui. Pɛ nu ra ja'i ørpabi rá pãhã Oja i 'bui para zantho.

¹⁸ Ague ma basi'ahũ, ya ni ma da gaxra pa ya. Nu'ahũ, ya xcã 'yøhmũ ngue rá nsuiui ra Cristo i ja ngue di m'm̄i. A nuyã, ya 'bui xangu yø ja'i sã'a ra Cristo ya. Janangue dí pahm̄ ngue ya ni ma da gaxra pa. ¹⁹ Nu ra ja'i ngue rá nsuiui ra Cristo, guehna himma juani ngue ma mmi'yɛc'ɛihũ na, janangue 'uegue. A nu'mø nmajuani ngue ma mmi'yɛc'ɛihũ, 'daua gdi n'yohũ 'mø. Pɛ i 'uegue para ngue di nɛqui xanho ngue himma juani ma mmi'yɛc'ɛihũ.

²⁰ Pɛ nu'ahũ, ya bá pen'nahũ ra Espiritu Santo ra Cristo. Guehna ra Espiritu Santo øt'e ngue guí pahm̄ ndana ra hyã majuanĩ, ndana himma juani. ²¹ Hindã ot'ã ua ja ra carta 'da yø hyã hingui pahm̄, sinoque ya guí pahm̄ ngue majuanĩ ya yø hyã dí xi'ahũ. 'Nɛ guí pahm̄ ngue nuna ra hyã majuanĩ, hin tema fɛhni n'youi.

²² Ma ga pahm̄ ndana ra ja'i fɛhni ya. Nuna ra fɛhni ya, guehna ra ja'i i mma ngue ra Jesús hinga guehna ra Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi na. Nuna p'uya, guehna rá nsuiui ra Cristo na, porque cøn'a ra Papá, 'nɛ cønbabi rá Ts'unt'ũ Oja. ²³ Nu

ra ja'i embi ngue hinga guehna ra Jesús rá Ts'unt'ũ Oja, guehna hingui n'youi ra Papá na. Pɛ nu ra ja'i i mma ngue ra Jesucristo, guehna rá Ts'unt'ũ Oja na, guehna ra ja'i n'youi ra Papá na.

²⁴ Janangue dami 'yɛt'amm̄ihũ na ra hyã rá m̄di gá 'yøhmũ. Nu'mø ngue guí ɛt'amm̄ihũ na ra hyã rá m̄di gá 'yøhmũ, ya guí n'yohũ rá Ts'unt'ũ Oja 'mø, xquet'a 'nɛ'a ra Papá guí n'yohũ p'uya. ²⁵ 'Nɛ xquet'a ra Jesucristo bi yat'i ngue di 'dacjũ ra 'da'yo te para zantho.

²⁶ Dí ot'ahũ na ra hyã na, n'namhma guí pahm̄ ngue 'yop'ũ 'da ngue nne da hyã'ahũ. ²⁷ Ra Jesucristo bá penhna Espiritu Santo da mã'ahũ. Janangue nuyã, ya himma hyoni ngue to da xãn'nahũ te'o ya yø fɛhni dí xi'ahũ ya. Porque gues'e'a ra Espiritu Santo da xãn'nahũ gãtho, ndana majuanĩ, ndana himma juani. A nu'a te da xãn'nahũ na ra Espiritu Santo, gã gue'a majuanĩ, hingra fɛhni. Janangue nuyã, hønt'a ra Cristo da 'yo ni mm̄ihũ ya, porque gue'a xãn'nahũ ra Espiritu Santo'a.

²⁸ Ague ma basi'ahũ, hønt'a ra Cristo da 'yo ma mm̄ihũ ya, n'namhma ga hãhũ nzamm̄i 'mø dá nuhũ'a, ya hinga pes'mã sãhũ 'mø bá ɛhɛ. ²⁹ Ya guí pahm̄ ngue ra Jesucristo, gã ra nho i n'yo'a. Xquet'a jatho ngue guí pahm̄ ya ngue nu to gã 'yo manho, gue'ũ yø basi Oja'ũ.

3

¹ Ma ga pahm̄ ya ngue majuanĩ di macjũ na Oja ma Papáhũ, porque nuyã, ya yø basi gahũ Oja ya. 'Nɛ majuanĩ ngue guecju yø basi gahũ Oja. Pɛ mi'da yø ja'i, hingui padĩ ngue yø basi gahũ Oja'ũ, porque yø ja'i hingui pa Oja. ² Ague ma zi cu'ahũ, ya yø basi gahũ Oja ya, 'nɛ tobe hindĩ pahm̄ xanho tengũ ga cohũ 'mø rá nɛgui. Pɛ dí pahm̄ ngue nu'mø bá ɛhrã Jesucristo, ya ga cohũ tengutho'a, porque ya ga nnurpahũ rá hmi tengũ. ³ Nu te'o gã tøm̄i ngue da gohi tengutho ra Jesucristo, ya hɛp'ũ ra nts'o, i nne di n'yo xanho ra ja'i tengutho i n'yo ra Jesucristo.

⁴ Nu to gã øtra ts'oqui, guehya nuispabi rá ley Oja ya. Porque ra ts'oqui, gue'a ngue

nhuits'i ra ley'a. ⁵ Ya guí pahma ngue ra Jesucristo bá εcua ja ra ximhäi ngue di hoga ma ts'oquih. Pe nuná, hin tema ts'oqui bi 'yø'na. ⁶ Nu to gátho n'youi ra Jesucristo, ya hĩndi siguetho øtra ts'oqui. Pe nu to gá øtra ts'oqui, guehya hĩngui timp'u ja yø mmui hanja na ra Jesucristo ya, 'nε hĩngui padi te'o na ra Cristo.

⁷ Ague ma basi'ah, 'yo to di hä'ah ngue gui 'yøth ra ts'oqui. Nu ra ja'i 'yo manho, ya xanho tengutho ra Jesucristo xanho'a. ⁸ Pe nu'u ga 'yot'a ngue ra ts'oqui øt'e, ra zithu n'youi'u. Porque ra zithu di siguetho øtra ts'oqui'a, asta gue'mø mambi da'mi bá øtra ts'oqui. Janangue bá εcua rá Ts'ant'u Oja ngue di ts'onnbá rá 'bēfi ra zithu.

⁹ Nu'u yø basi Oja, ya hĩngui øtra ts'oqui, porque ya bi nthēui ra 'da'yo te di un'Oja. Ya hĩngui nne di sigue da 'yøtra ts'oqui, porque ya yø basi Oja. ¹⁰ Ja di nεqui ua ya, ndana gue'a yø basi Oja, ndana gue'a yø basi ra zithu. Nu to gá hĩngui nne da 'yøtra nho, ogue hĩngui nne di mahrá mmic'ēiui, guehya hĩngyø basi Oja ya.

¹¹ Nuna ra hya rá madi gá 'yøhma, guehna mmanna ngue n'na ngu n'naj, jatho ga madi gátho ma mm'i'yεc'ēih. ¹² Hinga øth tengutho ra Caín ngue mará n'youi ra zithu, janangue bi hyo rá n'yoh. ¿Ha bi nja ngue bi hyo? Bi hyo, porque ra Caín xants'o te mi øt'e, janangue bi seyabi rá n'yoh nuna mi øtra nho.

¹³ Ague ma zi cu'ah, nu'mø bi nu man'ah yø ja'i ua ja ra ximhäi, 'yo gadi 'yøthoh hanja. ¹⁴ Porque mam'met'o emma dí 'buhma, pe εntho ya xtáda tuh. A nuyá, ya dá nthēh ra 'da'yo te ya. Dí pahma ngue dá nthēh ra 'da'yo te, porque dadi mahma cūh. Nu to hĩndi mahyø cu, emma 'bui, pe εntho ya xa ndu. ¹⁵ Nu to gá nnu man'u rá cu, satho ngue ra hyote. 'Nε guí pahma ngue nu'a ya ga 'bu'a ngue ra hyote, hinga n'na di nthēui ra 'da'yo te. ¹⁶ Ra Cristo bi 'yurcah te ga mbøn'a ngue di mahrá mmic'ēiui n'na, ngue bi n'un'i bi du conná nguecju. Xquet'a ga njath p'uya, nu'mø ja ngue da thoj conná nguehma cūh, ya da zä. ¹⁷ Xi n'na ra ja'i ngue xangu te pets'i, 'nε da nu rá cu ngue hĩn'yu

te da hyoni, nu'mø hĩndi huεqui ngue di unni te honi, ¿hague da nzä da 'yεna ngue di ma Oja p'u ja rá mmui 'mø? ¹⁸ Ague ma basi'ah, hinga høntho da bømma neh ngue dadi mahma mmic'ēih, sinoque di nεqui ngue majuanĩ dadi mahma, ma ga fāxh ma mmic'ēih.

¹⁹ Nu'mø majuanĩ dadi mahma mmic'ēih, ya dí pahma njuani ngue dí øth'a te mmanná hya Oja 'mø. Ya majuanĩ ngue hu ma mmuih ngue ya hĩnda zεcju Oja p'uya. ²⁰ Xi'mø ngue su ma mmuih ngue hĩndi øth xanho'a te mmanna hya, pe nu'a go da man'Oja, gue'a di nja'a, hinga nu'a go ga mmamhma. Porque pasε Oja te øt'e. ²¹ A nuyá ma zi cu'ah, nu'mø ya hĩngui su ma mmuih ya, ya sãp'u ga hah ra ts'edi ga nzohma Oja 'mø. ²² Nu'mø te gäma cosa ga äph Oja, di 'dacju Oja te dí nneh, porque nuyá yø hya di manda, dí εc'ēih, nu te nnu manho Oja, gue'a dí øth'a. ²³ Nuna ra hya di manda Oja, guehna ngue ga εc'ēih ra Jesucristo rá Ts'ant'u. 'Nε ga øth te di manda na p'uya ngue n'na ngu n'naj ga madi gátho ma mm'i'yεc'ēih. ²⁴ Nu to gá øt'a te ra hya di manda Oja, ya yø n'youi Oja. Nu'a nná pahma ngue dí n'yoh Oja, ngue bá penngah ra Espíritu Santo.

4

¹ Ague ma zi cu'ah, nu to bi zä ma ja'i da 'yεna ngue ra Espíritu Santo di bennbabi ra hya da ma, 'yo sã 'bexque'a guí εc'ēih te mma. 'Be dami hyacju ra güenda xandønho te ra hya mma, n'namhma guí pahma ngue'mø majuanĩ rá hya Oja mma, ogue hĩn'na. Porque xangu yø fēhni pøngahya ya 'yo ndap'u bi zä. ² Nuyá, ga xi'ah ha gdĩ pahma ngue'mø majuanĩ ra Espíritu Santo di bennba ra hya mmanna ja'i ogue hĩn'na. Nu to gátho mmanya ngue ra Jesucristo majuanĩ bi nja'i, guehna rá hya Oja mmanna. ³ Pe nu to gátho mmanya ngue hĩmbi nja'i ra Jesucristo, guehna hĩngui n'youi ra Espíritu Santo na, sinoque guehna ra hya ngue rá nsēiui ra Cristo na. Pe ya xcá 'yøhma ngue ja ngue di n'yo ua

ja ra ximhäi'a ra hya ngue ra fehni. 'Ne ya 'yo'a ra hya'a ya.

⁴ Ague ma basi'ah, ya yø ja'i'ah Oja ya. Janangue ya gá taphu'u yø fehni pøngahya. Porque nuna ra Espíritu Santo gui n'yohu, man'na xanzaqui na ngue'a ra zithu n'youi yø ja'i ua ja ra ximhäi. ⁵ Nu'u yø fehni pøngahya, yø n'yohu yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi'u, janangue mman'a te ja ua ja ra ximhäi. Yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi p'uya, nnu manho ra hya mmanya yø fehni. ⁶ Pe nuju, ya yø ja'igah Oja. Nu te'o ya rá mpadiui Oja ya, di ho da 'yøhya yø hya dí xänbaha yø ja'i. Pe nu to hingrá mpadiui Oja, hingui nne da 'yøhya yø hya dí xänbaha yø ja'i. Guehna gdá pahmu naya ndana ra ja'i majuaní ra hya mma, ndana ra ja'i himma juaní te mma.

⁷ Ague ma zi cu'ah, nu'u ma mmi'yec'eiha ya, jatho ngue ga mahmu n'na ngu n'naju'u ya. Porque nu'a di mahrá mmic'eiui, guehna øt'a te rá ts'anni Oja na. Nu'a di mahrá mmic'eiui, gue'a rá basi Oja'a. Gue'a rá mpadiui Oja'a. ⁸ A nu'a hinda mahrá mmic'eiui, hingrá mpadiui Oja'a, porque Oja di madi gátho yø ja'i. ⁹ Ja di nequi p'uya ngue di macju Oja, porque bá penhá 'dants'ant'u ua ja ra ximhäi, para ngue da zäp'u ga nthehu ra 'da'yo te conná ngue'a. ¹⁰ Xinda hangu gadi mahmu Oja, pe hinjam'mø da zä ga ørpahu tengutho gui macju. Pe bi 'yurcahu Oja ha gui macju, ngue bá penhua rá Ts'ant'u ngue da du ngue di hoga ma ts'oquih.

¹¹ Ague ma zi cu'ah, nu'mø ngu'a bi 'yøt'Oja ngue i macju, nu'u ma mmi'yec'eiha, jatho ngue ga mahmu n'na ngu n'naju'u ya. ¹² Nuna Oja, hinjam'mø to di nnu na. Pe nu'mø dadi madi n'na ngu n'naju, ya dí n'yohu Oja 'mø. 'Ne majuaní dadi mahmu Oja 'mø.

¹³ Nuna Oja bá penngahu ra Espíritu Santo, guehna øt'e ngue ga pahmu ngue dí n'yohu Oja. ¹⁴ Nuna rá Ts'ant'u Oja, dá nuségähe na, janangue dadi jahe majuaní ngue ra Papá bá penhá Ts'ant'u ua ja ra ximhäi ngue da yanyø ja'i. ¹⁵ Nu ra ja'i mma ngue ec'ei ngue rá Ts'ant'u Oja na ra Jesús, guehna ra ja'i rá n'youi Oja na, ngu

Oja, ngu ra ja'i hinha gui nhyegui. ¹⁶ Ya dí pahmu ngue di macju Oja, nu'a dí ec'eiha ngue majuaní'a.

Nuna Oja di madi gátho yø ja'i. Janangue nu ra ja'i di mahrá mmic'eiui, ya rá n'youi Oja ra ja'i, n'na ngu n'na hinha gui nhyegui. ¹⁷ Jatho ga mahmu Oja co gátho ma mmahmu, n'namhma ngue ya hinte ga suhu'mø ra pa dani hyaxra güenda. A nua ja ra ximhäi ya, nuna Oja rá Papá na ra Jesucristo, guehna ma Papáhu na. ¹⁸ Nu ra ja'i ngue rá mmic'eiui ma Oja ya, ya hingui su da zu Oja ra ja'i. ¿Teni mantho da zu ra ja'i 'mø ya rá mmic'eiui madi? Su ra ja'i da zu Oja, pe gue'mø hingrá mmic'eiui madi.

¹⁹ A nuju dadi mahmu Oja ya, porque bi dimma mmahmu ngue rá madi go bi macju Oja. ²⁰ A nu ra ja'i da 'yena ngue di ma Oja, pe nnu man'u drá cu, guehna ra ja'i fehni na. Porque ra ja'i hinda mahrá cu nuna i nnu, ¿hague da nzä di ma Oja nuna hingui nnu 'mø? ²¹ Guehna ra hya di manda Oja naya ngue nu ra ja'i ena ngue di ma Oja, jatho di mahrá cu.

5

¹ Nu to gátho ec'ei ngue ra Jesús guehna ra Cristo na, guehna ra ja'i rá basi Oja na. A nuyá, nu ra ja'i di mahrá mmic'eiui, co 'ne'u yø basi na ra n'yohu ma madi jatho ngue da ma ma madi. ² Janangue nu'mø dadi mahmu Oja, 'ne dí øthu'a ra hya di manda, ya dí pahmu ngue nu'u yø basi Oja jatho da ma ma madi. ³ Porque ra ja'i di ma Oja, gue'a øt'e te di manda Oja'a. Nu'a te gá di manda Oja, gá øt'e, hingui nnu manhennitho da 'yøt'e. ⁴ Porque nu to gátho ya 'bai ngue rá basi Oja, ya hep'u ra nts'o jaua ja ra ximhäi. Nuna ma nt'ec'eiha i ja, guehna ga thapra nts'o jaua ja ra ximhäi na. ⁵ Hingongi sä da hyep'u ra nts'o jaua ja ra ximhäi, høndya yø ja'i ec'ei ngue rá Ts'ant'u Oja na ra Jesús, guehya yø ja'i hep'u ra nts'o ya.

⁶ Mambá ecua ra Jesucristo, bi fadi ngue rá Ts'ant'u Oja 'mø mi nxixya p'u ja ra dehe 'ne'mø mi mánna ji p'u bi du. Pe hinga hontho bi nxixya, sinoque bi nxixya 'ne bi

tho. Guesε ra Espiritu Santo di ja majuan̄i te'o na ra Jesucristo. A nuna ra Espiritu Santo ga majuan̄i te mma. ⁷ Pe nuya hyu ya, badi ja majuan̄i p'u mahets'i ngue ra Jesucristo guehna ra Ts'unt'u Oja na. Nu'a ra madi, gue'a ra Papá. Ra yoho, gue'a ra Ts'unt'u Oja, nuna ot'e ngue fadi hanja Oja. Ra hyu p'uya, gue'a ra Espiritu Santo. Nuya hyu ya, 'da'igu mma. ⁸ 'Nεcua ja ra ximhai, guehya di ja majuan̄i ya hyu yø hya ya, ja dí haxha p'u njuani ngue ra Ts'unt'u Oja na ra Jesucristo. Nu'a ra madi, ra Espiritu Santo ot'e ngue timma mmaih̄a hanja ra hya. A nu'a ra yoho, bi nequi xanho 'mø mi nja ra nxixya. A nu'a ra hyu, bi fadi xanho 'mø mi tho ra Jesucristo. Gätho ya hyu ya, 'da'igu mma ngue guehna ra Ts'unt'u Oja na. ⁹ Xi'mø bi man'a n'na ra hya yø ja'i 'ne dá εc'eīh̄a te bi ma, goma gue Oja hinga εc'eīh̄a te mmamp'uya. A nuna Oja, guehna di jase majuan̄i te'o na ra Ts'unt'u na. ¹⁰ Nu'a εc'eībi ra Ts'unt'u Oja, pase p'u ja ra mm̄i ra ja'i ngue majuan̄i te εc'eī. Nu'a hingūi εc'eī'a te mman'Oja, guehna ra ja'i nnu bethani Oja na, porque hingūi εc'eī'a ra hya bi man'Oja ngue te'o na ra Ts'unt'u. ¹¹ Guesε Oja di jacj̄a majuan̄i ngue di 'dacj̄a ra 'da'yo te para zantho. 'Nε nuna ra 'da'yo te na, di n'nacj̄a 'mø ga εc'eīh̄a ra Ts'unt'u Oja. ¹² Nu'a to n'youi ra Ts'unt'u Oja, ya ja ra 'da'yo te. Pe nu to hingūi n'youi ra Ts'unt'u Oja, ya hin'ȳa ra 'da'yo te.

¹³ Nuya to εc'eībi ra Ts'unt'u Oja, dá cuarpabi ra carta ya yø hya jaua, di nnepe da badi ngue ja ra 'da'yo te para zantho. ¹⁴ Nu'mø dá mat'Ojah̄a, di hah̄a nzamm̄i, porque dí hax̄a njuani ngue nu'mø dí äph̄a Oja n'na ra cosa nu'a da ne di 'dacj̄a, nuna Oja ørpa masu te dí xih̄m̄a. ¹⁵ Nu'mø dí pah̄m̄a ngue ørc̄ah̄a masu Oja 'mø tema cosa dí äph̄a, nu'mø dá mat'Ojah̄a p'uya, di pah̄m̄a ngue di 'dacj̄a Oja te dí äph̄a.

¹⁶ Nu'mø to padi ngue bi 'yøt'a n'na ra ts'oqui ra cu, 'ne da zä di mpunnbi, da marpabi Oja. Oja p'uya di unna 'da'yo te 'mø ngue sä di mpunnbabi ra ts'oqui. Porque ja ra ts'oqui ngue hin'ȳa ra punnbi, ya ra castigotho tømra ja'i. Nuna ra ts'oqui na, hinte dí xi'ah̄a ngue da zä gui marpah̄a

Oja ra ja'i ngue di mpunnbi. ¹⁷ Nu'a te xants'o, ga ra ts'oqui'a. Pe ja ra ts'oqui ngue sä di mpunnbabi ra ja'i. ¹⁸ Dí pah̄m̄a ngue ra ja'i nnøpa Papá Oja, ya hinga 'yot'a ngue ra ts'oqui da 'yøt'e. Porque ra Ts'unt'u Oja fähra ja'i ha ni ma, ya himma japi ra zithu di ts'onnb̄a ra mm̄i ra ja'i.

¹⁹ A nuyá, dí pah̄m̄a ngue yø basigah̄a Oja ya. A nuya gätho mi'da yø ja'i 'bui ra ngani nximhai, ga o ra 'ye ra zithu.

²⁰ A nuyá, ya dí pah̄m̄a ngue ra Ts'unt'u Oja bá εcua, 'ne ya bi xoga ma n'yomf̄enīh̄a ngue dá pah̄m̄a ndana gue'a majuan̄i Oja. A nuyá, ya dí n'yoh̄a'a majuan̄i Oja ya, guehna ra Jesucristo ra Ts'unt'u Oja na. Guehna majuan̄i ngue Oja na, 'ne di unna 'da'yo te para zantho.

²¹ Ague ma basi'ah̄a, 'yo gui thanneh̄a yø dah̄m̄a. Da ngut'atho.

2 ra Xuua

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nugä dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zengua gä nā mā cū ngue rá xisu rá thanhni Oja. Xquet'a 'nɛ'u ni bási dadi zengua. A nugä, majuaní ngue gä dadi mā'ah. 'Nɛ hinga hɔngthogä, sinoque di mā'ah gätho ya to pahna ra hya majuaní. ² Porque gäthogah ya, 'da'igu mā nt'ɛc'ɛih i ja. 'Nɛ dí pahma njuani ngue guehna majuaní nā. Guehna ga ɛc'ɛih para zantho naya.

³ Nunā Oja mā Papáhu, da guehna ra Jesucristo rá Ts'ant'u, di huɛgah, di 'dacju rá njapi, da hyurca mā mmuihu. Da 'yɔt'e ngue ga haxhu nā ra hya majuaní 'nɛ da 'yɔt'e ngue ga mahma mmi'yɛc'ɛih.

⁴ Emmɛi dadi johya, porque dí haxa njuani ngue nu 'da ni ts'ant'u ya haxra hya majuaní tengutho di 'bejpah Oja mā Papáhu ngue ga ɔthu. ⁵ A nuya mā zi cū'i, dí nne ga xi'i n'na ra hya ya. A nunā ra hya ga xi'i, himma 'da'yo nā, sinoque 'da'iguui nā ra hya bi m'mɛjpah m'mɛt'o ga ɔthu. Ngut'a dí xi'i ya ngue n'na ngu n'naj, jatho ga madi gätho mā mmi'yɛc'ɛih. ⁶ Nu'mø dadi mahma Oja, gue'mø dí ɔthu'a te di manda Oja 'mø. A nunā ra hya di manda Oja p'uya, guehna ra hya ya xcá 'yøhm m'mɛt'o nā, gue'a ngue di mahrá mmi'c'ɛiui n'na.

⁷ Guehna dí xi'i naya, porque nua ja ra ximhäi, ya xangu yø mmamhya 'youa ngue yø fɛhni. Nuya p'uya, i mma ngue ra Jesucristo himma juani bi nja'i. Nu ra ja'i ngue nguna ra hya mmanya, guehna ra hyäte nā, 'nɛ rá nsaiui ra Cristo. ⁸ Dami mfähm n'namhma ngue hɛndi m'mɛ'a ra 'bɛfi guí ɔthu. Dami neh ngue da ma mā juati xanho ra njut'i di n'na'ah.

⁹ Nu ra ja'i ngue hinga hɔnt'a te ra hya bi nxännbate ra Cristo nne da mā, sinoque mmammí'da yø hya ngue himbi nxännbate ra Cristo, guehna ra ja'i hinguí n'youi Oja nā. Pɛ nu ra ja'i ngue hɔnt'a te ra hya bi nxännbate ra Cristo i mma, nuná, guehna

n'youi ra Papá nā, da gue'a rá Ts'ant'u Oja n'youi. ¹⁰ Nu'mø to da zøp'u guí 'bɛhm, da 'yɛnā ngue da xän'nah rá hya Oja, pɛ hinguí xännbate'a ra hya bi nxännbate ra Cristo, 'yo gadi unna ts'äya p'u ja ni ngumhm, 'nɛ 'yo gadi zenguah. ¹¹ Porque nu'a di zengua nā ra ja'i nā, tengutho 'mø dadi hatra ts'edi ngue di nxännbate'a ra hya hinga gue'a.

¹² Xangu mī'da yø hya dí nne ga xi'ah. Pɛ hɛndi nne ga cuati gätho yø hya ua ja ra carta ga pɛn'nah. Porque dí tømí ga mmap'u ga ma nu'ah, n'namhma ga nyasɛh, man'natho di njaj mpähä p'uya. ¹³ Dí zengua'i ya yø ts'ant'u ni juhue, xquet'a rá thanhni Oja nā.

3 ra Xuua

Ja ua rá hyu ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nugä dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zengua'i, ague ma ndø'amigo Gayo. Janjuani dadi ma'i.

² Ague ma zi cu'i, dí äpä Oja ngue da mäxa'i te guí øt'e. 'Nε dí äpi ngue xta nzaqui'i, tengutho ga nzaqui ni nt'εc'ei i ja.

³ Janjuani dá johya 'mø ma øde te mmanya ma cūhə bá sōmp'ə guí 'bui. Mi zä mi zøcua, bi xiqui ngue gue'a ra hya majuaní guí hats'i. ⁴ Hin'yaguí man'na ra johya jag'mø dí øde ngue nuya ma basi ya haxhna ra hya majuaní.

⁵ Ague ma zi cu'i, ya xanho te guí øt'e ngue guí ørpabi ra 'bäxte'ə ma cūhə, madaque'a n'nanni ni 'yεhε, pε guí fäts'i.

⁶ Mambá pengya ma cūhə, bá sōmp'ə guí 'bui. Nu'mø ma mpetihe, bi xicje ngue εmmei gadi madi. A nuyá, nu'mø bi mapə mahøn'a, dami 'yøtra mate ngue gui fäts'i te honi n'namhma da zä di sigue'a te ga 'yo. Guí 'yørpabi tengutho nne Oja ngue guí 'yøt'e. ⁷ Porque nu'ə 'yo ngue ørpabi rá 'befi ra Jesucristo. Nuya yø mēfi ya, hingui tømí ngue gue'ə yø ja'i hingui εc'ei Oja da mäts'i.

⁸ Janangue jatho ga fäxhə'ə to mmanna ra hya majuaní, n'namhma ngue gätho gahə ga mfäxhə'a te ga 'yo ra hya.

⁹ Nugä dá ot'a n'na ra carta ga pēnnbabi yø ja'i di mpeti p'ə ja ra njja. Pε nuna ra Diótrfes ngue nne di m'met'o p'ə 'buhyø 'yεc'ei, hingui ørpatho masu te dí xifi.

¹⁰ Janangue nu'mø ga mmagä p'əya, ga xi'ahə hanja ngue hingui säya mmanyø fehni conná ngueque. 'Nε hinga høn't'a øt'a p'əya, sinoque hīndi unna ts'äya'ə ma cūhə sōmp'ə 'bui. Nu'ə te'o nne di unna ts'äya, hingui nnepe, 'nε høn'athi p'ə ha di mpeti yø 'yεc'ei.

¹¹ Ague ma zi cu'i, 'yo guí øt'e tengu na ra nts'o øt'a dí xi'i ya. Sinoque gue'a xanho guí 'yøt'e. Nu ra ja'i øt'a te xanho, gue'a rá basi

Oja'a. Pε nu'a to øt'a te xants'o, ya hingrá mpadiui Oja'a.

¹² Gätho yø ja'i i nnømmanho na ra Demetrio, 'nε majuaní'a te dí øde i hma. Nugähe xquet'a dadi jahe majuaní ngue xanho te ga 'yo na, 'nε guí pahmə ngue nu'mø dá mangähe n'na ra hya, majuaní'a te dí mmam'me.

¹³ I ja mi'da yø hya dí nne ga xi'i, pε hīndi nne gä ga cuatä ua ja ra carta yø hya.

¹⁴ Porque dí tømí ngue hīmma ya'atho ga mmap'ə, ya da zä ga nyasεui p'əya.

¹⁵ Da hyut'a ni mməi Oja. Di zengua'i ni amigo 'bucua. 'Yørcə ra mate dami zengua quits'ə n'na ngu n'na'ə ma amigogähe 'bup'ə guí 'buhmə.

Ra Judas Ja ua ra carta bi 'yo'tra Judas.

¹ Nūgā drá Judas, rá mēfigā ra Jesucristo, dādi n'yohugā'be ra Jacobo. Dādi zengua to gā bi zon'nā Oja. Emmēi dī mā'ahū Oja. Ra Jesucristo p'uya, fā'ahū. ² Dī nne ngue man'na di dīnnī mmūihū ngue di huēc'ahū Oja. Dī nne ngue emmēi dī mā'ahū Oja 'nē dā hyūt'a nī mmūihū.

³ Ague mā zi cū'ahū, janjuani dá ne ngue xca ot'ahū ra carta ya yø hyā n'youi nā ra nho dá nthēhū ngue ya dá nyamhmū. Pē jap'ū man'na ra hyā ja ts'editho gā otra carta gā pēn'nāhū p'ū. 'Yo guí nnehū ngue to di ts'onna ra hyā dī ēc'ēihū, guehna ra hyā i ja para zantho nā. Pē n'na nditho bi ūn'Oja te'o gā o rá 'yē. ⁴ A nuyá, 'bū i'da yø ja'i ngue hīngyø hoga 'yēc'ēi. I hāte, guehya mmanya ngue sā gā siguetho gā øthū ra nts'o, porque ja rá mpunnbate Oja, i ēnā. Pē ngue ngunā ra hyā mma, ya cōn'a mā Ojahū, co 'nē'a mā Hmūhū Jesucristo cōni. A nuyā p'uya, ya manjam'møtho nt'ot'i p'ū ja ra Maçā Libro ngue guehya yø ja'i dā ma ra castigo ya.

⁵ Madague'a ya guí pahmū nā ra hyā gā xi'ahū ya, pē dī nne gā bēn'nāhū te xā 'yøt'Oja yø pa xā thogui. Porque nū'mø mambá jājprū ja ra hāi Egipto ya yø ja'i Israel, m'mēfa p'uya, bi hyo'ū to hīmbi 'yēc'ēi te bi mā. ⁶ Dāmī bēmhmū te bi tho'ū yø anxē hīmbi zuprā 'bēfi mī pēfi, sinoque bi zop'ū'a te mī pēp'ū mahēts'i. Nūnā Oja, xā ndut'i conyø cadena p'ū ja ra 'bexuī mēnte dā zōnna pa dī nja ra ts'ut'abi. ⁷ 'Nē dāmī bēmhmū te bi jap'a Oja'ū yø mmēngu p'ū ja ra hnīnī Sodoma 'nēhrā hnīnī Gomorra conmī'da yø hnīnī guerp'ūtho mambí ja. Mī njap'ū yø ja'i mī 'bap'ū ngue 'yots'om'māi tengutho øtyø ja'i 'bap'ū guí 'bāhmū ya ngue 'yots'om'māi. 'Bū i'da ngue yø mmīn'yohūē mādi 'berpa rá sā tengutho 'mø drā xisu. Pē bi nzo ya yø hnīnī ya n'namhmā ngue nū to gātho øtyø ts'oqui dā badī ngue dī njapra castigo m'mēfa conna sibi para zantho.

⁸ Tengutho dī xi'ahū ya, xquet'a njarbutho'a te øtyø fēhnī xānnbate p'ū guí 'bāhmū. Nū'ū, dī ts'antyo dā, ēnā ngue bi t'ūtī ngue dā zā dā 'yøt'a xants'o ngue di ts'onnyø do'yo. Emmēi ngue hīngui ja ts'ēdi gā øthū ya yø hyā di 'bejpahū Oja gā øthū. 'Nē nnømmān'ū'ū tate ja yø ts'ēdi. ⁹ Nū'mø mī dū ra Moisés, nū'a ra 'bet'o anxē Miguel bī njun'mā hyāui ra zithū ngue dī nuēnnbabi rá do'yo. Pē nū'a ra Miguel hīmbi hyā ra ts'ēdi xta nnømmān'ū ra zithū, xta 'yēmbi ngue dā ma ra castigo. Sinoque hōntho embi: "Di hēc'a'i Oja", bi 'yēmbi. ¹⁰ Pē nuyā yø n'yohū dī xi'ahū ya, nnømmān'ū'ū ja yø ts'ēdi 'nē hīngui padī hanja. Tengutho yø zū'ē ngue hīn'yū yø n'yomfēni, nū'a ra nts'o so yø mmūi gue'a øt'a, njarbutho ya dī xi'ahū ya, guehya dī m'mēhya.

¹¹ Nuyā yø ja'i ya, hague ngu ra n'ū dā zā ya. Porque tēntho ra nts'o bi 'yøtra Caín. A nuyā p'uya, øtra ts'oqui ngue dā dahra mēnyū, tengutho bi 'yøtra Balaam. Pē dī m'mēdi tengutho ra Coré, dī m'mēdi ngue hīmbi ne xta 'yøde te mman'Oja. ¹² Nū'mø pap'ū ja ra ngo guí øthū ya yø ja'i dī xi'ahū ya, di 'berpabi yø sā'ū yø ja'i njuantho yø 'yēc'ēi. Porque nuyā yø ja'i ya di ho dī nsihmē, pē hīngui nnu mansū mī'da yø ja'i 'bap'ū ja ra ngo. Hōntho nne ngue dī nniyase. A nuyá, hīn tema nho dā 'yøt'ahū ya. Ya guí nnuhū n'na ra joguī 'mø bá hā ra ndāhī, 'nē hīmbi n'ye, njarbutho ya. Nuyá, guehya tengutho yø za hīngui zū'mø bi zōnna pa dī nzūdi. Ya xāndū, janāngue hīngui zūdi, 'nē majuanī ngue xāndū ngue nū'mø mī sat'i, bi c'uts'i. ¹³ Nuyā yø ja'i ngue hōndra nts'o gā 'yo, guehya yø ja'i guí nhyējpa yø fēnthē jap'ū ja ra jathe ya, nup'ū nī gohra ts'othē xants'o rá fūguī hōts'e, njarbutho ya. Guehya tengutho yø sø 'mø dādi pomp'ū thogui. Guehya dā ma ra castigo para zantho ya, dā map'ū ja ra ts'a'bexuī.

¹⁴ Dato yø papá bī m'mūi bá fūdi asta ra Adán, mī m'mū'a rá yoto, ya ra Enoc. Guehna ra Enoc bī mā te dī nja, bi 'yēnā: "Nū'mø bá ēcua Oja, yø mahuahītho yø maçā anxē dā n'youi. ¹⁵ Dā ēhē ngue dā 'yørpa ra ts'ut'abi gātho yø ja'i. Gātho yø ts'oc'ēi hīngui ēc'ēi Oja dā ma ra castigo

ngue'a te gäma nts'o xa 'yøt'e, da gue'a te gäma ts'omhya xa xi Oja p'ua ha ya", bi 'yεna. ¹⁶ Nuya yø nemhya, hinjongui pøni ngue di nnu manho. I nne ngue nu'a te go nnepyø mmui da 'yøt'e, gue'a di nja'a. Nu'mø ya, εna ngue pasε. Di hoqui te xihyø ja'i, para ngue da zäp'ua da gujpabi te honi.

¹⁷ Ague ma zi cu'ahua, dami bεmhmua na ra hya bi xi'ahua m'met'o ya yø representante ma Hmuhua Jesucristo. ¹⁸ Nuyá, bi ma ngue hante da gaxyø pa di 'yεp'ua, di m'mahyø ja'i ngue da dentho'ua yø hya xandaxqui. Guehya yø ja'i da 'yøtho'a ra nts'o so yø mmui ya. ¹⁹ Guehya yø n'yohua 'uenyø ja'i ya. Gue'a ra 'yu cämbasε yø n'yomfεni da 'yøt'e. Hinga gue'a ra 'yu di unna Espiritu Santo ga 'yo. ²⁰ Pε ague ma zi cu'ahua, dami 'yøt'e ngue man'na di ndu ni maca nt'εc'εihua i ja. Nu'mø gui mmat'Ojahua, dami unna 'yu ra Espiritu Santo ngue di bεn'nahua te gui mmamhmua. ²¹ 'Yo gadi anthohua rá mate Oja. Nuna ma Hmuhua Jesucristo ja rá nhuεcate na. Ma ga tømhmua ngue di 'dacjua ra te para zantho.

²² Nu to yobεni, dami hathua ra ts'edi ngue 'yo di thät'i. ²³ Pε nu'ua ya xa thät'i, dami yani, tengutho 'mø gui hya'a n'na ra nzunza di o sibi ngue hinguí nnepe da guadi di nzø, gui jarbua. Di nja ni nhuεcatehua ngue mi'da yø ja'i, pε dami mfähmua, mamí njahua p'ua tengu øt'ua. Nup'ua gdi bεmhmua ya yø ja'i ya, tengutho 'mø xanguahyø ulu ngue'a ra nts'o ga 'yo, hinguí sä ha di mbennbi.

²⁴ Hønsε Oja ja rá mfadi, 'nε ja rá ts'edi ngue fä'ahua hinguí 'yøthua ra ts'oqui. Oja da 'yøt'e ngue hinte mants'o da din'nahua 'mø ra pa gui m'mähmua p'ua ja rá hmí rá dä. Nu'a ra ora'a p'uya, ya da zä gui johyaha. ²⁵ Nuna Oja bi yanjua conná guehura Jesucristo. Maguesε Oja ngue jasε rá ts'edi, 'nε guehna tate hangu ra pa para zantho na. Da ngut'atho.

Apocalipsis

Nuna ra Jesucristo, ja ua ya yø hya bi 'yutra Xuua, bi japi da badi te ja ngue di nja m'mefa.

¹ Nuya yø hya ja ua, guehya nnepra Jesucristo da fadi hanja ya. Oja bi japra Jesucristo ngue nu'ua yø mēfi Oja, da badi hanja ya yø hya ja ngue n'na zihmantho di nja. Nugä drá Xuua, ra Jesucristo bá penngagui rá anxε, bi jaqui dá padj hanja na ra hya na. ² Ma ga xi'ahua te gä dá nu. Ga xi'ahua hanja na te gäma hya dá øde. Ra Jesucristo bi xiqui xanho hanja na rá hya Oja.

³ Nuna rá hya Oja bi t'urqui, ra mmenthi di nthēui te'o da manna hya p'ua ha di mpeti yø 'yεc'ei. 'Nε xquet'a ra mmenthi di nthēui yø ja'i da 'yøde hanja ya yø hya nt'ot'i. Nu te ra hya da 'yøde, gue'a da 'yøt'a. A nuya yø hya ja ua, himma ya'atho di nja ya.

⁴ Nugä drá Xuua dadi zenguagä'ua yø 'yεc'ei rá m'map'ua yoto yø hnini rá njap'ua ja ra häi Asia. Oja di jap'ahua 'nε da hyut'a ni mmaihua. Nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nēhyø pa di map'ua, hangū yø pa di sigue di m'mai. Di jap'ahua na ra Espiritu Santo, nuna entho yoto yø nyot'i i nēqui p'ua ni hyandrá nthuts'i Oja. ⁵ Di jap'ahua na ra Jesucristo, guehna xifi xanho yø ja'i hanja Oja na. Go rá māditho bi bēnnate 'mø mi du na, 'nε guehna ja rá ts'edi ngue di manda gätho yø dast'abi 'bucua ja ra ximhäi na. Guehna ra Cristo di macjua 'nε bi du. Nu'a rá ji bi mäni, gue'a i hoga ma ts'oquihua'a. ⁶ Nuna ra Cristo øt'e ngue ma n'yohua p'ua ha di manda ngue ndast'abi. Bi 'dacjua ra 'befi ngue dyø mmäcjahua, para ngue da zäp'ua ga thannehua na Oja rá Papá. A nuyá, ma ga εspahua na ra Cristo maguesε, ngue ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

⁷ A nuyá, nuna ra Cristo, nu'mø bi zøhø di 'yε mahets'i, da n'youi ra gui. Gätho yø ja'i da nu. Nuya yø ja'i bi cuarpua ja ra pont'i da

nu 'mø bi zøhø. Nu'mø bi nu yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gä di nya dummäi. Da ngut'atho.

⁸ Nuna ma Hmuhua Oja jase rá ts'edi, nguna ra hya xicjua, i εna: "A nugä para zantho di 'bui, porque ya nmi 'bucä p'ua bá fadi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'ua rá nzequi, pε nugä ga sigue ga m'mai para zantho", i εna. Porque nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nēhyø pa di map'ua, hangū yø pa di sigue di m'mai.

⁹ Nugä drá Xuua, gä dadi ncuhua, gäthogahua, ya ma n'yohua ra Jesucristo. A nuyá, di tocagahua ngue di sähua ra n'ua ya. Pε gä dí ohua rá 'yε ra Cristo nuna di hacjua ra ts'edi ngue ga seti hangū ra n'ua ja ngue ga thohmua. A nu'mø ma m'macä p'ua Patmos, ja n'na ra t'uhäi ja made ra jathe, ja dá op'ua ra fadi. Bi joqui ngue dá mambrá hya Oja, dá xicä yø ja'i te'o na ra Jesucristo. ¹⁰ Nuna n'na ra pa ngue mi thanne yø ja'i ra Hmu Jesús, ra Espiritu Santo bi pärcagui ma nthandi, 'da ma'dan'yo dá nu. Dá øcua ja ma xatha ngue nts'edi ga nzoca n'na n'cēi. Nup'ua dá øde, tengutho 'mø bi 'bixtra corneta. ¹¹ Nu'a bi zoqui bi 'yεngui:

—A nugä para zantho di 'bui, porque ya nmi 'bucä p'ua bá fadi bá nja yø cosa i ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'ua rá nzequi, pε nugä ga sigue ga m'mai para zantho. Ague Xuua, dami cuatru sacua te gä gui nnu ya. Gui pennbá ra sacua yø 'yεc'ei 'bua yoto yø hnini rá njap'ua ja ra häi Asia. Nuya yoto yø hnini ya, guehna ra hnini Efeso, ra hnini Esmirna, ra hnini Pérgamo, ra hnini Tiatira, ra hnini Sardis, ra hnini Filadelfia, ra hnini Laodicea.

¹² Nugä drá Xuua, dá 'bärbuya ngue dá hēt'a nzoqui. Pε nu'mø ma 'bät'i, dá nu yoto yø mfoxiyo ngue ra oro. ¹³ Nup'ua ja'ua yoto yø mfoxiyo p'uya, dá hēt'i ngue εt'inde n'na ra n'yohua. He rá he söt'e asta yø gua. Rá tija p'uya, gä ra oro di ngut'i. ¹⁴ Yø xta p'uya, gä ra t'axi, εna ra t'axca xide'yo ogue ra t'axca ε. Yø dá p'uya, di yoxni tengutho rá thai ra sibi. ¹⁵ Yø gua p'uya, di yoxni tengutho ra t'εgui 'mø bá pømp'ua ja ra orno ngue xa mma mats'uxt'i xandønho. Nu'a ga nt'øde 'mø bi nya p'uya, tengutho gui hi ra

ndate dehe. ¹⁶ Nup'u ja rá 'ye ngue rá n'yei, i hā yoto yø sø. I pømp'u ja rá ne n'na ra ts'anjuai ja yoho yø hetí. Rá hmi p'uya, di yoxni tengutho gui yotra hyadi 'mø hñte jutí.

¹⁷ Ma hērp'u 'bāi, dá tãgui tengutho n'na ra du, dá sop'u ja yø gua. Bì macrá 'ye ngue ra n'yei, bi doscagui, bi 'yēngui:

—'Yo guí su. Go guecã dí 'bui para zantho, porque ya nmi 'bucã p'u bá fudi bá nja yø cosa i ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nzequi, pē nugã ga sigue ga m'mui para zantho. ¹⁸ Guecã dí 'bui hangu ra pa. 'Nē bi hnu ngue dá tu, pē nuya dí 'bui para zantho ya. Go dí hagã ra nsogui ngue ra ndate, go dí hagã ra nsogui p'u 'buihyø ánima. ¹⁹ A nuyá, dami cuatrá sacua te gãma hya guí nnu ya. Cuatrá sacua'a te bi nja ya, da gue'a te di nja m'mefa. ²⁰ Nuyá, ga xi'i te ga mbønya yoto yø sø gã nuua ja ma n'yeigã ya. Co 'nēhya yoto yø mfoxiyo ngue ra oro di mãsqui, ga xi'i te ga mbøni. Nuya yoto yø sø gã nu, guehya ga mbøni ngue yoto yø mēfi Oja ya. Guehya 'bet'o p'u di mpeti yø 'yēc'ei ngue yoto yø hñini ya. A nuya yoto yø mfoxiyo gã nu, guehya ga mbøni ngue yoto 'bui yø 'yēc'ei ya.

2

¹ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buihyø 'yēc'ei'a ra hñini Efeso. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna ra hya mmanã ja yoto yø sø p'u ja rá n'yei, nuna di therbu made ha ja yoto yø mfoxiyo ngue ra oro. I ēna: ² Dí pacã te gã guí øthũ. Dí pađi ngue guí ha ra ts'edi guí ørpahũ rá 'befi Oja. 'Nē guí seti hangu ra n'u guí thohmũ. Dí pacã ngue hñ gadi nsixũ yø ts'oc'ei. 'Nē dí pađi ngue pønyø ja'i ngue nne da hyã'ahũ, i ēna ngue ma representante. Pē gã hyaspahũ ra güenda te ga 'yo ya yø ja'i ya, 'nē gã tinnbahũ ngue guehya fēhni ya. ³ Guí seti hangu ra n'u guí thohmũ, 'nē 'bu i'da ngue emmēi ørcagui ma 'befi, hñha ga ngohyø mmui. ⁴ Pē nugã jap'u n'na ra hya nnã sũ'ahũ. Nuna ra hya nã ngue zits'utho gadi macjũ, ya hñni mantho gadi macjũ tengutho p'u bá fudi, ngue janjuani gã hyo ni mmui gã macjũ.

⁵ Dami beni ha bi njap'u guá ets'i ngue gadi macjũ. A nuyá, dami 'bã'ni mmuihũ n'na zihmantho, dami macjũ tengutho gmi øthũ m'met'o. A nu'mø ngue hñguí nne gui macjũ, ga mmagã p'u ngue ga hacã ni mfoxiyohũ p'u ha ja. ⁶ A nuna n'na ra hya jap'u guí øthũ, dí nnu manhogã nã, ngue madits'u guí nnu manhohũ'u yø hya xãnbabi yø ja'i ra Nicolás. A nugã p'uya, xquet'a 'nēqui madits'u dí nnu manhogã nã ra hya nã. ⁷ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyø 'yēc'ei ra Espiritu Santo, i ēna: Nu ra ja'i da bønì ngue da dapra nts'o i ja, ga unna nt'edi ngue da zaprá ndät'ã ra za 'bãp'u ja rá nhuaza Oja. Nu'mø bi za ra ndät'ã ra ja'i, ra ja'i p'uya di m'mui para zantho, i ēna”.

⁸ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buihyø 'yēc'ei'a ra hñini Esmirna. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna ra hya mmanã ya mi 'bu 'mø mambã fudi bá nja yø cosa i ja ya, 'nē di sigue di m'mui para zantho. Guehna bi du nã, pē mahømbi m'mui. I ēna: ⁹ Dí pacã te gã guí øthũ. Dí pađi ngue xangu ra n'nu guí sãhũ. 'Nē dí pađi ngue guí hyoyahũ, ngue hñ'yũ ra mēnyu. Pē madague'a, tate di muui nã ra nho di 'da'ahũ Oja. Dí pađi ngue nnømmã'n'ahũ yø ja'i nuya ēna ngue yø judío. Pē nuya yø ja'i ya, guehya hñgyø ja'i Oja ya, sinoque guehya yø ja'i ra zithu ya. ¹⁰ 'Yo guí sũhũ'a te ra n'u ja ngue guí thohmũ ya. Porque ra zithu di nja ra pa da 'yøt'e ngue guí n'ofãdihũ. Ja da fap'u p'uya ngue'mø majuanì guí ēc'ei gahũ xanho, oque hñ'nã. Di sã'ahũ ra n'u n'net'a ma pa, pē 'yogui hegahũ madague'a gui tuhũ. Cabo ga jut'ahũ conã 'da'yo te para zantho. ¹¹ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyø 'yēc'ei ra Espiritu Santo, i ēna: Nu ra ja'i da bønì ngue da dapra nts'o i ja, ya hñda tho'a rá yondi ra ndate, i ēna”.

¹² Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buihyø 'yēc'ei'a ra hñini Pérgamo. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna ra hya mmanã pønnã ne n'na ra juai mandø nts'atho, ja yoho yø hetí, i ēna: ¹³ Dí pacã te gã guí øthũ. Dí

padí ngue guí 'báhm̄ p'ua ha 'báhyø ja'í dī m̄anda r̄a zithu. P̄e dí padí ngue guí ɛc'ɛigah̄ x̄andõnho. Nu'mø r̄a pa m̄i hatra ts'edi r̄a zithu'ua n̄i mm̄enguh̄ ya, ngue bi b̄entra Antipas bi hyo, bi ʉpi ngue xifi xanho yø ja'í hanja'a m̄a hya, p̄e h̄ingá hyegah̄. ¹⁴ A nuyá, jap'ua 'da yø hya guí øth̄u ngue h̄indí nnu manhogá. Porque nuna r̄a hya bi nx̄annbate manjam'mø r̄a Balaam, 'bap'ua 'da n̄i amigoh̄u ngue tenna r̄a hya na. Guehna bi x̄annbab̄i r̄a Balac, bi xifi ngue da japyø judío da 'yøtra ts'oqui, ngue da zi'a te p̄orpab̄i yø dahmu, m'mefa p'uya dī n'yots'om'mái. ¹⁵ Nuna man'na r̄a hya p'uya, xquet'a 'bap'ua 'da n̄i amigoh̄u ngue tenna hya bi nx̄annbate r̄a Nicolás. Conque nuna r̄a hya x̄annbate na, madits'ua ngue dī nnu manhogá na. ¹⁶ P̄e nuyá, 'yo gadí unna 'yu yø ja'í ngue dī x̄ahya yø hya bi nx̄annbate na dí xi'ah̄u ya. Damí xihyø ja'í ngue nuna r̄a hya x̄annbi, da hyep'ua. Porque nu'mø h̄imb̄i ne yø ja'í da hyep'ua na r̄a hya di x̄adi, ga mm̄asægá p'ua. Nuyá yø ja'í h̄ingui nne da hyep'ua ya yø hya di x̄adi, ga s̄asægá 'be conn̄a juai p̄omma ne. ¹⁷ Nu r̄a ja'í ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyø 'yɛc'ɛi r̄a Esp̄iritu Santo, i ɛna: Nu to da b̄oni ngue da dapra nts'o i ja, ga japi da zi r̄a hm̄e bí ja mah̄ets'í, guehna r̄a hm̄e h̄ingui facua ja r̄a ximh̄ai na. 'N̄e ga unna n'na r̄a t'udo x̄a nt'axi. Nuna r̄a t'udo ga unni, nt'ot'i n'na r̄a thuh̄u ma'da'yo, h̄injongui padí hanja. Sinoque ja ngue da bas̄e hanja'a to da hyanna do, i ɛna”.

¹⁸ Damí 'yotra carta, gui p̄ennbab̄i rá m̄efi Oja 'bet'o p'ua 'báhyø 'yɛc'ɛi'a r̄a hn̄ini Tiatira. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yemb̄i: “Nuna r̄a hya mm̄anná Ts'unt'ua Oja, nuna di yoxni yø dá tengutho gui 'yotrá thai r̄a sibi. Yø gua p'uya, di yoxni tengutho r̄a t'egui mats'uxt'i x̄andõnho. I ɛna: ¹⁹ Dí paçá te gá guí øth̄u. Dí padí ngue gadí mac̄j̄u 'n̄e dí padí ngue n'na ngu n'na gadí mm̄ah̄m̄u. Dí padí ngue guí ɛc'ɛigah̄u x̄andõnho. Dí padí ngue guí ørpah̄u rá 'befi Oja. Dí padí ngue nu'a te r̄a n'ua guí thoh̄m̄u, gá guí s̄eth̄u. Dí padí ngue nu'a te r̄a nho guí øth̄u, man'na tate xanho te guí øth̄u ya, ngue'mø rá m̄adi. ²⁰ P̄e nugá, jap'ua

n'na r̄a hya nna s̄u'ah̄u. Porque nuna r̄a hya x̄annbate r̄a Jezabel, gadí unthoh̄u r̄a 'yu. Nuna r̄a xisu na, i ɛna ngue Oja di b̄ennbab̄i r̄a hya x̄annbate, p̄e h̄imma juani. Porque dí padí ngue h̄at'ua yø ja'í x̄annbi. Emb̄i ngue s̄atho dī n'yots'om'mái r̄a ja'í, 'n̄e emb̄i ngue s̄atho da za r̄a ngø p̄orpab̄i yø dahmu. ²¹ Nugá dí tøm̄ä na r̄a Jezabel, x̄amh̄atho da hyep'ua rá n'yots'om'mái ga 'yo, p̄e h̄ingui nne da hyep'ua. ²² Janangue nuyá, ga japi di hyenni da 'yoxrá t'ots'i. Ga japi da zä r̄a n'ua. Nu to gá x̄a hyät'i ngue n'yots'om'máiui, nu'mø h̄indí 'bätyø mm̄ai ya h̄at'i ngue da hyep'ua r̄a nts'o øt'e, xquet'a ga japi ngue mathoguiho da zä r̄a n'ua. ²³ Nuna r̄a Jezabel, ga hogá yø ja'í nuyá x̄a hyät'i, i nnøpe ngue yø bas̄i. Ja da bap'ua yø 'yɛc'ɛi 'b̄ai ndap'ua bi zä p'uya ngue dí parbab̄i yø n'yomf̄eni yø ja'í, nu te gäma hya mb̄emp'ua ja yø mm̄ui n'na ngu n'na, gá dí padí. N'na ngu n'na'ah̄u, nu te gá guí øth̄u gue'a r̄a njut'i dī nja'a.

²⁴ P̄e nuna r̄a Jezabel x̄annbate r̄a hya p'ua ja r̄a hn̄ini Tiatira, xangu h̄ingui nne gui t̄enhn̄u na r̄a hya na. Porque nuyá yø hya ex̄a di x̄ahyø ja'í ngue nne da badí x̄andõnho te ɛga 'yo rá hya r̄a zithu, ya h̄ingui nne gui x̄ah̄m̄u ya yø hya ya. P̄e conn̄i parte, ya h̄in'yua te gdá s̄u'ah̄u. ²⁵ Nuna r̄a hya ya xcá b̄enth̄u, damí sigue ngue gue'a gdí n'yoh̄u'a ya, asta gue'mø dá ɛcá mah̄on'a. ²⁶ A nuyá, nu to da b̄oni ngue da dapra nts'o i ja, 'n̄e da 'yøt'e te dadí 'bepi, 'n̄e dī sigue da 'yøt'e asta guerp'ua rá nzequi, guehna r̄a ja'í ga unná cargo ngue dī m̄anda yø nación. ²⁷ M̄a Papá bi 'dajma cargo, ga ja'ah̄u p'uya ga 'da'a n̄i cargoh̄u. P̄e m̄andø nzaquitho r̄a ts'edi ga 'da'ah̄u. Nu'mø h̄imb̄i 'yøtyø ja'í na r̄a hya guí xihm̄u da 'yøt'e, gui japh̄u yø ja'í tengutho 'mø bi thespa r̄a t'egui n'na r̄a ts'øye, ngue 'bexti mpøde. ²⁸ Xquet'a ga 'da'ah̄u r̄a dasø bí p̄ox'mø xudí. ²⁹ Nu r̄a ja'í ja rá gu, da 'yøhna r̄a hya xihyø 'yɛc'ɛi r̄a Esp̄iritu Santo”.

3

¹ Damí 'yotra carta, gui p̄ennbab̄i rá m̄efi Oja 'bet'o p'ua 'báhyø 'yɛc'ɛi'a r̄a hn̄ini Sardis. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yemb̄i:

“Nguna ra hya mmanna to pennbabi ra Espiritu Santo ya yoto yø hnini, nuna ha yoto yø sø. I ena: Dí pacä te gä gui øthü. Dí padí ngue nup'ü ha gui yahü, gui ena ngue ya gui øthü xandønho rá 'befi Oja. Dí pacä p'üya ngue himma juani gui n'yohü rá ts'edi Oja. ² Yo nimantho gui säyathohü, dami mpëfi ngue gui hãthü rá ts'edi yø ja'i. 'Yo gui nnehü ngue nimantho da hyep'ü Oja mi'da yø ja'i. Porque dí nnugä ngue gui säyathohü, guehna hinguí nnu manho ma Ojagä naya. ³ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui pumbëni ya yø hya bi sän'nahü. Nu te gäma hya bi si'i gui 'yøthü, da gue'a gui 'yøthü'a. 'Yo nimantho gui säyathohü. Nu'mø hingä ja ndümmüi gui 'yøthü ya yø hya dí xi'ahü ya, jagui thambënihä ya ga søcä p'ü gui 'bühmü, tengütho 'mø bi zøhra bë, porque hinguí pahmü tema ora ga søhø. ⁴ Pë dí padí ngue nup'ü ja ra hnini Sardis, 'bup'ü 'da yø 'yëc'ëi ngue händi ts'onýø he bi ün'Oja. Guehya 'dap'ü ga n'yo'be ya, da hye yø t'axcä he. Gue'a yø njut'i'a ngue himbi ts'onýø he bi t'ünni. ⁵ A nuyá, nu to da bønü ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da hye rá t'axcä he'a, 'në hinga thujpabi rá thuhü p'ü ja ra libro nt'ot'i yø thuhü ya yø ja'i ja ra 'da'yo te. Nup'ü 'bühma Papá, conyø anxë 'dap'ü 'bühmi, ja ga mmangä p'ü ngue guehya ma ja'i ya. ⁶ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yëc'ëi ra Espiritu Santo”.

⁷ Dami 'yotra carta gui pennbabi rá mëfi Oja 'bet'o p'ü 'bühýø 'yëc'ëi'a ra hnini Filadelfia. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yëmbi: “Nguna ra hya mmanna majuanü ngue gä ra nho øt'e, 'në nu'a ra hya mma gä majuanü. Guehna hannbabi rá nsogui ra dast'abi David. Nu'mø bi xocra goxthi, hñjongui sä da nøt'e. Nu'mø bi nøtra goxthi, hñjongui sä da xoqui. I ena: ⁸ Dí pacä te gä gui øthü. Dí padí ngue nuna ma 'befi, madí zits'ü gui hä ra ts'edi gui 'yøthü na ra 'befi na. A nu'a gnü 'yørpahü masu na ra hya dí mma, hinguí cønngahü ma thuhü, janangue dá xoc'ahü n'na ra goxthi ngue hñjongui sä da nøt'e. ⁹ A nuyá yø ja'i o rá 'yë ra zithü, guehya exa ena ngue yø judío ya, pë himma juani ngue guehya ma ja'igä

ya, sinoque fëhni. A nuyá yø ja'i ya, ga japä ngue di ndantyøhmü p'ü ha gui 'bühmü. Ja da bap'ü p'üya ngue dadí ma'ahü. ¹⁰ Nugä dí xi'ahü ngue gui seti hangü ra n'ü ja ngue gui thohmü. Nuna ra hya dá 'bep'i gui 'yøthü, gue'a gä 'yøthü'a. Janangue nuyá, ga fãxahü 'mø gä sähü ra n'ü da thogui gätho yø ja'i 'bühü rá ngüni nximhäi. Ja da fap'ü ndana ra ja'i da bønü ngue xanho rá nt'ëc'ëi. ¹¹ N'na zihmantho ga ma ëcä. 'Yo gadi thøhmü na ra hya ya xca benthü, n'namhma ngue hinga n'nan'yo to di tocabi ra njut'i ja ngue di n'na'ahü. ¹² A nuyá, nu to da bønü ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da gohi ngue drá døts'e rá ngu ma Oja'a. 'Në hñjam'mø da 'uemp'ü di m'mäi. Nu'a rá thuhü ma Oja, ga cuarpabi ra ja'i. 'Në ga cuarpabi ra ja'i rá thuhü na ra 'da'yo Jerusalén bí ja mahëts'i, gue'a rá hnini ma Oja'a. 'Në xquet'a ga cuarpabi ra ja'i ma 'da'yo thuhü. ¹³ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yëc'ëi ra Espiritu Santo”.

¹⁴ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mëfi Oja 'bet'o p'ü 'bühýø 'yëc'ëi'a ra hnini Laodicea. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yëmbi: “Nguna ra hya mmanna zant'a majuanü te mma. Nuna xifi xandønho yø ja'i hanja na ra hya majuanü. Connä guehna bi nhogui te gäma cosa bi zän'Oja ngue bi nja. I ena: ¹⁵ Dí pacä te gä gui øthü. Dí padí ngue ni xinga gue'a gui hyëgagui p'ü, ni xinga gue'a gdi hä ra ts'edi gui tennagui ma hya. A nuyá, i nne gui sänni te gui 'yøt'e. O bien ngue gui hyëgagui p'ü, oque xinguí hya ra ts'edi gui tennagui ma hya. ¹⁶ Pë comma ngue xøgue zi juat'atho gui ëc'ëigui, nuyá njuantho gui mma thi ya. ¹⁷ Gui ena ngue ya gyø mmëmmetihü, ya hñte gadi 'bëhmü. Ya gä gue'a te gui øt'e gui ëhmü ya. ¿Ua hñ gadi ühmü ra güenda ngue ra 'yanthi gä nthëhü? Porque madi zits'ü te di ja'ahü. Gui hyoyahü nup'ü go bi zä. Gyø xädähü nup'ü go bi zä. Conque ni xingra ulu di ja ngue gui hyehü. ¹⁸ Janangue dí xi'ahü ngue gui tänngbahü ra oro ma datho xandønho, ya xpá thop'ü ja ra sibi. Nu'mø ngue da guehna di ja'ahü na, ya majuanü ngue gui mmëmmetihü 'mø. 'Në gui tängbahü ra ulu tate mandø nt'axitho

gui hyeh_u, n'namh_ma ngue ya h_inni man-
tho gui p_es'ni s_a ngue d_a h_in'y_u te gui
hyeh_u. D_ami t_angbah_u r_a 'y_ethi ni hu ngue
r_a colirio, di coxni d_ah_u, n'namh_ma ngue
d_a z_a ni nx_ad_a gui thohm_u. ¹⁹ A n_ugui, n_u'_u
g_a d_adi m_adi, n_u'm_o h_inga gue'a g_a 'yo,
n_ug_a d_i f_ei ngue d_adi h_ejpi te o_t'e. Jan_angue
n_uy_a, g_a f_ep'ah_u 'm_o ngue h_ingui h_ya r_a
ts'edi gui 'b_a'ni mm_uih_u ya. ²⁰ D_i 'b_ac_a p'_u
ja r_a goxthi d_i nzonhn_ateg_a. N_u r_a j_a'i
d_a 'y_ode te d_i xifi, d_a xogagui r_a mm_ui g_a
c_ut'i. G_a ns_aya p'_u ja r_a mm_ui r_a j_a'i. G_a
n'amigo'be, 'd_ap'_u g_a nsihm_e'be. ²¹ A n_uy_a,
n_u r_a j_a'i d_a b_oni ngue d_a d_ap_ra nts'o i ja, g_a
u_nna nt'_ed_i ngue 'd_ap'_u g_a mm_u'be p'_u d_adi
m_anda. Tenguthog_a ngue d_a d_ap_ra nts'o,
jan_angue n_up'_u d_i m_anda m_a Pap_a 'd_ap'_u
d_i h_u'be. ²² N_u r_a j_a'i ja r_a g_u, d_a 'y_ohna r_a
h_ya xihy_o 'y_ec'ei r_a Esp_iritu Santo”.

4

¹ M_i tho'a te g_ama h_ya d_a n_ug_a p'_uya,
mah_ond_a nn_ots'e ngue d_a hanmah_ets'i. D_a
hand_a n'na r_a goxthi ngue nsoqui. N_u'a
nm_i ya'be p'_uya, n_u'm_o nzoqui, _ena gue'm_o
m'mixt'i r_a corneta'a g_a ya. Bi 'y_engui:

—B_i 'y_ecua ya. G_a ut'a'i te ja ngue d_i nja
m'mefa —bi 'y_engui.

² N_u'a r_a ora'a p'_uya, bi p_arcagui m_a
nthandi r_a Esp_iritu Santo. D_a hand_a n'na r_a
nthuts'i b_i ja mah_ets'i. N_up'_u ja r_a nthuts'i
p'_uya, ja h_up'_u Oja. ³ N_una d_a handi ngue
h_uxp_u ja r_a nthuts'i, d_a n_u ngue di yoxni
p'_u h_udi, tengutho gui yoxni r_a dosp_i ngue
r_a j_aspe, n'y_oui r_a c_uh_u x_a nth_eni ngue
r_a cornalina. N_up'_u h_udi, j_ap'_u n'na r_a
nyot'i ngue r_a sano, g_a r_a j_axhm_u. ⁴ X_a
'y_et'inde 'd_ate magoho y_o nthuts'i p'_u h_udi.
N'na ng_u n'na' u y_o nthuts'i h_up'_u n'na nc'ei,
g_a he y_o t'axca he. 'D_a'a n'na r_a corona
ngue r_a oro oxy_o ya. ⁵ N_up'_u h_u Oja, ja
p_op'_u y_o h_uei, ja n_exp_u y_o ng_ani 'm_o b_i n_ya.
N_up'_u n_i hyandr_a nthuts'i Oja, j_ap'_u yoto
y_o nyot'i ngue d_anz_o. Gue' u nn_op_a ts'edi
r_a Esp_iritu Santo' u y_o nyot'i. ⁶ N_up'_u ja r_a
x_equi socra nthuts'i p'_uya, titho tengutho
r_a jathe p'_u gui n_equi. P_e thotr_a nthandi r_a
j_a'i tengutho r_a xito.

N_up'_u ja r_a nthuts'i, g_a goho y_o ts'at'i
'b_ai 'd_a'a n'na' u ja y_o te. Ng_u r_a hm_i, ng_u
r_a x_atha, g_a ja y_o d_a. ⁷ N_u'a r_a m_adi, d_i
n_equi tengutho n'na r_a dafanzate. N_u'a r_a
yoho, d_i n_equi tengutho n'na r_a nd_otoro.
N_u'a r_a h_yu, ja r_a hm_i tengutho r_a j_a'i.
N_u'a r_a goho, d_i n_equi tengutho r_a d_at_ani
di hm_ahy_o zahua. ⁸ G_a goho, i ja 'd_ato y_o
zahua n'na ng_u n'na. N_up'_u ja y_o zahua,
ng_u y_o 'bizahua, ng_u max_ots'e, g_a m_a zinni
ja y_o d_a. R_a pa, r_a x_ui h_ingui s_aya ngue _ena:

—N_una Oja n_a, guehna m_a d_atho d_i
nsupi. Guehna m_a d_atho d_i nsupi. Guehna
m_a d_atho d_i nsupi. Guehna Oja r_a h_m
n_a ngue j_as_e r_a ts'edi, guehna 'b_ahna ya,
'n_ehy_o pa x_a thogui ya m_i 'b_ui, 'n_ehy_o pa
d_i map'_u, hang_u y_o pa di sigue d_i m'm_ui —i
_ena.

⁹ Nguna r_a h_ya g_a 'y_espabi Oja 'n_e di ja
mamm_adi Oja. N'na nd_i ng_u n'na nd_i d_a
'y_espabi Oja, ¹⁰ n_u' u 'd_ate magoho h_ux_y
nthuts'i d_i m_asp_u h_u Oja, g_a ndanty_ohm_u
ngue thanne Oja n_una 'b_ui para z_antho.
N'na ng_u n'na _eny_o corona ngue sop'_u n_i
hyant'Oja. I _ena:

¹¹ —Ague m_a Oja'i, gue'e m_a H_m'ahe.
Gue'e n_i 'y_up'_u mathoguiho d_a h_u
mansu'i. 'N_e n_i 'y_up'_u d_a t'ets'a'i, porque
j_as_e n_i ts'edi ngue g_a hoqui tanto y_o cosa i
ja. N_u'i, b_i nja'i mp_ah_a gu_a s_anni te b_i nja,
gue'a ja'a ya.

5

¹ N_una Oja h_uxp_u ja r_a nthuts'i, d_a h_eti
ngue fo r_a n'y_ei n'na r_a s_acua ngue m'm_ani.
Nt'ot'i mbo r_a s_acua 'n_e nt'ot'i max_ots'e.
N_up'_u ja r_a ny_ani r_a s_acua n'y_oui yoto y_o
seyo samm_i ngue h_indi nx_adi. ² D_a n_u n'na
r_a anx_e ngue m_and_o nzaquitho g_a ya, r_a
nd_ots'edi g_a 'y_otra nt'_anni, i _ena:

—¿To d_a b_oni d_i nt_ate ya ngue d_a z_a d_a
x_ojp_a y_o sey_o sam_ra s_acua, para ngue d_i
nx_adi? —bi 'y_ena.

³ P_e h_injombi b_oni ngue x_ta nz_a d_a x_adi,
n_i x_inga guerp'_u mah_ets'i, n_i x_inga guecua
ja r_a h_ai, n_i x_inga guerp'_u 'b_ahy_o _anima.
H_injombi b_oni ngue x_ta nz_a x_ta x_ojp_a y_o
seyo r_a s_acua ngue x_ta n_u te nt'ot'i.
⁴ N_ug_a p'_uya janjuan_i ngue di zoni, porque
h_injombi b_oni ngue x_ta x_ocy_o sey_o ngue

xta nnu yø letra nt'ot'i ra sũcua. ⁵ Nu'ũ 'dãte magoho nja'i, bi 'yẽnga n'na:

—'Yo nĩmantho guĩ zoni, porque nũna nĩ hu ngue ra dafanzate, rá mẽni ra Judá 'nẽ rá mẽni ra dast'abi David, go bi dahna ya. Go da zã da xøcya yoto yø seyo samra sũcua naya.

⁶ Dã nugã n'na ra Dẽ'yo ngue 'bãp'ũ 'bũ Oja p'ũya. Dĩ nẽqui ngue n'yodui yø mēdi bi nja 'mø mi tho. Xã 'yẽt'inde'ũ dĩ mãspũ 'bũ Oja. Ja yoto yø danĩ, ja yoto yø dã. Nũya yø dã p'ũya, guehya nne da mã ngue ra Espĩritu Santo handĩ gã rá nganĩ nxĩmhãi.

⁷ Nũna ra Dẽ'yo, bi ganna sũcua mi ca rá n'yẽi Oja p'ũ hudĩ. ⁸ Mi ganna sũcua p'ũya, nũya goho i 'bãi n'na ngu n'na yø ts'at'i ra nthũts'i, co 'nẽhya 'dãte mã goho hup'ũ ja yø nthũts'i, gã bi ndantỹøhmũ p'ũ 'bãhra Dẽ'yo. I hã 'da'a n'na ra 'bida nĩ hu ngue ra arpa. Nẽ thẽ 'da'a n'na ra mohi ngue ra oro, yũp'ũ ra hoga bopo. Nũna ra bopo, guehna rá mhmat'Oja øtyø ja'i ya o rá 'yẽ Oja na.

⁹ 'Nẽ tũta n'na ra thũhu ngue mã'da'yo, i ẽnna thũhu: “Nu'i, gue'e nĩ 'yũp'ũ ngue gui canna sũcua, gui xøjpa yø seyo n'youi. Porque gue'e bi tho'i, 'nẽ conni ji gã jurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya o rá 'yẽ Oja. Guehya yø ja'i 'bũ ndap'ũ bi zã yø hãi, 'nẽ 'dama 'dan'yo yø hyã gã nya n'na ngu n'na. ¹⁰ Gã unyø 'bẽfi yø ja'i ngue dyø mmãcja, para ngue da dannelsẽ Oja. 'Nẽ gã unyø 'bẽfi yø ja'i ngue dĩ ndast'abi, ngue dĩ manda gã ra xĩmhãi”.

¹¹ Mã nu mãhøn'a p'ũya, dã nu ngue mandøngu dyø anxẽ xã 'yẽt'inde'ũ 'dãte magoho dĩ mãts'ũ goho 'bãp'ũ ja yø ts'at'i ra nthũts'i. Pẽ nu'a gãngu yø anxẽ dã nugã, yø mãhuañi ngue yø mãhuañi'a gãndøngu yø mãhuañi yø anxẽ dã nugã ngue tũhu.

¹² Janjuani ngue ra ndøts'edi gã 'yẽna:

—Nũna ra Dẽ'yo bi tho, guehna nĩ 'yũp'ũ ngue da 'yẽspabi yø ja'i na. Da manyø ja'i ngue guehna jase rá ts'edi na, 'nẽ dĩ manda'a te gãma cosa i ja, go guehna jase rá mfadi na. Janãgue nĩ 'yũp'ũ da hnu mãnsũ 'nẽ da t'ẽspi.

¹³ Dã øcã p'ũya ngue mandøngu tho i tũhu. Gãtho'a te bá sãn'Oja ngue ja yø te, gã tũhu, ngup'ũ mãhẽts'i, nguua ja ra xĩmhãi,

ngup'ũ 'bãhyø ánima, ngup'ũ ja yø jathe. Gã 'da gã 'yẽntho:

—Nũna Oja hup'ũ ja rá nthũts'i, co 'nẽhra Dẽ'yo, guehya mã datho nne ngue da hnu mãnsũ ya. 'Nẽ dã hma ngue maguesẽ ja yø ts'edi. Guehya jatho ngue da t'ẽspi hangũ ra pa ya —i ẽna.

¹⁴ A nu'ũ goho i 'bãi n'na ngu n'na yø ts'at'i ra nthũts'i, 'da gã 'yẽntho:

—Xandønho ngue ngu'a dĩ nja —bi 'yẽna.

A nũya mi 'dãte magoho dĩ mãspũ hu Oja p'ũya, gã bi ndantỹøhmũ ngue thanne Oja nũna 'bũ para zantho.

6

¹ Dã nugã ra Dẽ'yo p'ũya, ngue bi xøts'a rá mãdi'ũ yoto yø seyo. Nu'a n'na'ũ goho 'bãp'ũ ja yø ts'at'i ra nthũts'i p'ũya, ra ndø ts'edi gã ya, ẽna ra ngãni p'ũ dã øde ngue ẽnguĩ:

—Bĩ 'yẽcua, n'namhma gui hyẽti xãho —bi 'yẽnguĩ.

² Mã nhannigã p'ũya, dã nu n'na ra t'axa ndøfani. Nu'a ra tøgue, fo rá 'yẽ n'na ra nsa. Bi t'unna n'na ra corona. Bĩ ma p'ũya ngue da øtra tũhni. Pẽ himbã thapi. Nũna, ndap'ũ bi zã nĩ ma bí tãhra tũhni.

³ Nu'a ra Dẽ'yo p'ũya, mi xøts'a rá yoho ra seyo. Bi 'yẽngã'a rá yoho 'bãp'ũ ja rá ts'at'i ra nthũts'i p'ũya:

—Bĩ 'yẽcua, n'namhma gui hyẽti xãho —bi 'yẽnguĩ.

⁴ Mã nugã p'ũya, bá ẽp'ũ n'na ra thẽnga ndøfani. Nu'a ra tøgue, bi t'unna ts'edi ngue da japi dĩ ndũhyø ja'i 'bũcua ja ra xĩmhãi. N'na ngu n'na dĩ nhyo. Bi t'unna n'na ra majuai.

⁵ Nu'a ra Dẽ'yo p'ũya, mi xøts'a rá hyũ ra seyo. Bi 'yẽngã'a rá hyũ 'bãp'ũ ja rá ts'at'i ra nthũts'i p'ũya:

—Bĩ 'yẽcua, n'namhma gui hyẽti xãho —bi 'yẽnguĩ.

Mã nhannigã p'ũya, dã nu n'na ra 'bondøfani. Nu'a ra tøgue p'ũya hã n'na ra pesa. ⁶ Dã øcã p'ũya ngue bá nya'a hup'ũ mãde hap'ũ 'bã'ũ goho 'bãp'ũ ja yø ts'at'i ra nthũts'i. Bi 'yẽna:

—Nu'a n'na kilo ra trigo, dĩ muui'a te nthãhã n'na pa ra nzãbi. Nu'a hyũ kilo

ra cebada, di muui'a te nthaha n'na pa ra nzäbi. Pe ra aceite 'nehra vino hinda nexrä muui'a —bi 'yena.

⁷ Ra De'yo p'uya, mi xöts'a rá goho ra seyo. Bi 'yengä'a rá goho i 'bäp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyeti xanho —bi 'yengui.

⁸ Ma nhannigä p'uya, dá nu n'na ra nduhmi ndofani. Nu'a ra togue p'uya ni hu ngue ra Ndate. Nup'u ja rá xutha ra togue, bá 'befa p'u'a ra xequi 'bahyø ánima. Guehna bi t'unná ts'edi ngue da hyo n'na cuarto yø ja'i 'bu'a nximhäi na. Da japi ngue di nhyo yø ja'i p'u ja yø tunhni di nja, da du yø ja'i ngue ra thuhu. Da du yø ja'i ngue ra guēhi. Da du yø ja'i ngue da za yø zate.

⁹ Ra De'yo p'uya, mi xöts'a rá cat'a ra seyo. Dá nugä yø te yø ánima xa tho ngue mmambrá hya Oja. Guehya hingui säya'a maní manna hya, janangue bi tho. Nuya p'uya, Gä 'bup'u ja ra altar. ¹⁰ Yø ánima p'uya, nts'edi gá 'yena:

—Ague grá Hmu ma Oja'i, gue'e majuaní ngue gá ra nho guí øt'e. 'Nε dí pacähe ngue di nja'a te ra hya xcá ma ngue di nja. Xiya, ¿asta njam'mø gui hyaspabi ra güenda ya yø ja'i 'bu'a nximhäi bi hyogähe ya? —i ena.

¹¹ Bi t'unyø t'axca he ya yø ánima n'äst'abi, pe bi sifi ngue di nsayahma mits'u ra pa. Da dø'mits'u, asta gue'mø da zudi ngue da thopya yø cu ørpa rá 'befi ra Cristo, tengutho i du ya yø ánima.

¹² Ra De'yo p'uya, mi xöts'a rá 'dato ra seyo. Dá nu ngue mathoguitho bi 'yan'ahäi. Ra hyadi bi gohi ngue ra pothi tengu ra 'bo'ulu. Ra zana bi gohi tengu ra ji ngue xa ntheni. ¹³ Bá høhyø sø maya bi zo häi. Guí nnu 'mø ngue huatra ndahi yø 'ya'igo, 'da guá hyømtho ngue so häi, bi njarbutho. ¹⁴ Ra c'ammahets'i p'uya, bi m'medi tengutho 'mø m'mäni n'na xit'o ra xucua. Yø t'øhø 'nehyø t'uhäi ja made ra jathe, Gä bi damp'u ha ja. ¹⁵ Yø däst'abi 'bu'a nximhäi p'uya, gätho yø hmu, gätho yø mmεmmeti, gätho yø general, gätho mi'da yø ja'i ja yø ts'edi, gue'u 'bahyø hmu, gue'u hingo'o yø hmu, Gä bi 'dagui, bi n'yamp'u ja yø 'bido. Bi yarbua ja yø hyado ja mbo ra häi. ¹⁶ Yø ja'i bi yεmbyø t'øhø, bi yεmbyø nyuni:

—Bá tähmä ya, n'namhma guí cogbahe, hinda dingähe na hup'u ja rá nthuts'i. Porque ra ndussutho ra castigo da ja ra De'yo, händi nne ga thocähe'a ra castigo'a. ¹⁷ Nuya mfadi ngue bi zøhra pa di nja ra castigo ya. Ya hijnonda zä da däqui te di nja ya —i enyø ja'i.

7

¹ Mi tho'a te dá nugä p'uya, mahøndä handi goho yø anxε 'bäi ngoho mats'at'i nximhäi, ngue samra ndahi n'na ngu n'na. Händi japi tema ndahi di n'yo maxöts'e ra häi, ni xinga guerp'u ja ra jathe di japi di n'yo ra ndahi. Händi japra ndahi ngue tema za da 'yani. ² Dá nugä man'na ra anxε p'uya, ngue bí 'yεp'u ni bøxyadi. Hannbabi rá seyo na majuaní ngue Oja i 'bäi. Nuna ra anxε, ra ndøts'edi i matya goho yø anxε xi t'unyø ts'edi ngue da 'yøtra ndate p'u ja ra häi 'nep'u ja ra jathe. ³ Bi 'yεmbi:

—'Yo sä tema ndate guí øthä p'u ja ra häi, ni xinga guerp'u ja ra jathe, ni xingyø za, 'be ga mmεpyagähe ya yø ja'i yø mēfi Oja, da ma ma seyobi yø dε yø ja'i —bi 'yεmbi.

⁴ Dá øcä hangü gangü ya yø ja'i bi mε rá seyo Oja p'u ja yø dε. Nuya 'dε'ma yoho yø ts'ant'u ra Israel, nu hangü yø mēni 'bäi, n'na ciento 'nε yote magoho mahuahí bi zädi. ⁵ Nuna ra Judá, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zä'i 'dε'mayo mahuahí bi ma ma seyo. Nuna ra Rubén, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zä'i 'dε'mayo mahuahí bi ma ma seyo. Nuna ra Gad, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zä'i 'dε'mayo mahuahí bi ma ma seyo. ⁶ Nuna ra Aser, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zä'i 'dε'mayo mahuahí bi ma ma seyo. Nuna ra Neftalí, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zä'i 'dε'mayo mahuahí bi ma ma seyo. ⁷ Nuna ra Simeón, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zä'i 'dε'mayo mahuahí bi ma ma seyo. Nuna ra Leví, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zä'i 'dε'mayo mahuahí bi ma ma seyo. Nuna ra Isacar, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zä'i 'dε'mayo mahuahí bi ma ma seyo.

⁸ Nuna ra Zabulon, nuya yø mēni bi m'm'a m'mefa, bi z'u'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. Nuna ra José, nuya yø mēni bi m'm'a m'mefa, bi z'u'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. Nuna ra Benjamín, nuya yø mēni bi m'm'a m'mefa, bi z'u'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo.

⁹ Mi tho'a te gä dá nugä p'uya, mahönda nhanni, pε mandøngu dyø ja'i dá nu ngue xpí 'yehε 'dama 'dan'yo yø häi, ndap'u bi zä yø xequi, ndø yap'utho yø mmøngu 'da. 'Nε 'dama 'dan'yo yø hya ga ya n'na ngu n'na. Gä 'bäp'u ni hyant'a huxrá nthuts'i ha 'bähra De'yo. Pε mandøngu dyø ja'i 'bäp'u, hingui sä di 'bede. Pε gä he yø t'axca he, 'nε gä ca yø palma. ¹⁰ Gätho yø ja'i, gä mafi, pε ra ndøts'edi ga 'yεna:

—Nuna ma Ojahu hühna ja rá nthuts'i ya, guehna bi yanju na, co 'nεhra De'yo ma Yanteha —i εnyø ja'i.

¹¹ Gätho yø anxe, xa 'yεt'inde ya 'däte magoho εt'inde ya goho 'bähyo ts'at'i ra nthuts'i, gä bi ndantyøhmü p'uya ngue thanne Oja. ¹² I εna:

—Majuani ngue ngu'a bi nja ya. Pε nuyá, ma ga ja ma mmaḍihä Oja hangü ra pa ya. Porque nuna guehna jatho ngue ga εspahä na. Guehna jase rá mfadi na. Guehna ma datho ja ngue da hnu mansu na. 'Nε jase rá ts'edi. Nu te sänni ngue di nja, gue'a nja'a. Da gut'atho.

¹³ Nu'a n'na'u 'däte magoho p'uya bi 'yänngui, i εna:

—¿Te'o ya he yø t'axca he? ¿Нару gue xpí 'yehε? —bi 'yεngui.

¹⁴ Nugä p'uya dí εmbi:

—Ague grá hmu, nu'i go guí padi te'o.

Ya εngbaya:

—Nuyu, guehyu mathoguitho xa nzä ra ndate yu. 'Nε guehyu bi menyø he, bi bo yø he conná ji ra De'yo. ¹⁵ Janangue ja 'bähna ni hyandrá nhudi Oja ya. Ra pa ra xui thanne Oja nu hudi. Nuna Oja ya, guehna fädi ngue hinte da ja. ¹⁶ A nuyá, ya hinni mantho di ntü manthuhu. Ya hinni mantho di ntüthe. Ya hinni mantho da zä ra n'u'a gampa ra hyadi. ¹⁷ Porque nuna ra De'yo 'bähna ja rá nhudi Oja ya, guehna rá mädi yø ja'i na. 'Nε da zixpu pøhra dehe

ngue ra 'da'yo te. Nu'u yø guidä i ja ngue xa nzoni, da dujpabi Oja.

8

¹ Nuna ra De'yo, mi xøts'a rá yoto ra seyo n'youi ra sœcuä. Nup'u mahets'i comma maden'ora hinte bi 'yani. ² Mi tho'a ra ora'a p'uya, dá nugä yoto yø anxe 'bäp'u ni hyandrá nthuts'i Oja. Nuya yø anxe bi t'unni 'da'a n'na ra corneta.

³ Hømbá εp'u man'na ra anxe p'uya, bá den'na ra t'uts'i gä ra oro. Bi m'mäp'u ja ra altar. Pε xandøngu yø bopo bi t'unni ngue da yaspa ra t'uts'i, da japra bopo p'u ja ra altar ngue ra oro. Ja n'youi p'u yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'yε Oja. ⁴ Nu'a rá 'bifi ra bopo bi japra anxe p'u hu Oja p'uya, ja n'youi p'u yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'yε Oja. ⁵ Ra anxe p'uya, nuna ra t'uts'i the, bi 'yatyø despi mi caxpu ja ra altar. Bi 'yembu ja ra ximhäi p'uya. Bi nja yø ngäni, bi nja yø huεi. Bi 'yan'ahäi. Janjuani ngue ra ndihj.

⁶ Nuya yoto yø anxe ha 'da'a n'na yø corneta p'uya, bi nsä ngue da mixt'i.

⁷ Nu'a rá mädi ra anxe bi mixtrá corneta. Bi nja yø ndo. Bi nja yø sibi n'youi ra ji. Gä bi 'yembu ja ra ximhäi. Bi nzø n'na xequi ra häi p'uya, pε himbi zu hmäde bi nzø. Nup'u ja ra häi bi nzø, bi nzø yø za, bi nzø yø c'ampapo.

⁸ Nu'a rá yoho ra anxe p'uya, bi mixtrá corneta. Nu'a dá nugä bi t'embu ja ra jathe p'uya, tengutho n'na ra daxant'øhø 'mø ni danzø. Nup'u ja ra jathe bi zo, bi gohi ngue ra ji ra dehe. Pε himbi zu hmäde ra jathe bi nji. ⁹ Nup'u ha bi nji ra dehe p'uya, gä bi du yø zu'ε mi 'bäp'u. Yø barco mi 'yo maxøts'e ra dehe, gä bi m'medi.

¹⁰ Nu'a rá hyu ra anxe p'uya, bi mixtrá corneta. Bá tä'a n'na ra dasø mahets'i p'uya, bá danzø. Bi zo ra sø p'u ja yø dathe 'nep'u pøhyø t'athe bi zo. Pε himbi zu hmäde yø dehe ja nximhäi bi zo. ¹¹ Nuna ra dasø, ni hu ngue ra ndate gandønju. Nup'u ja yø dehe bi zo, gä bi juhyø dehe. Mandøngu dyø ja'i bi du ngue xanju ra dehe bi zi.

12 Nu'a rá goho ra anxε p'uya, bi mixtrá corneta. Bi boca n'na parte ra hyadi, pε himbi zε hmade ra hyadi bi boqui. Xquet'a bi boca n'na parte ra zana. 'Nε bi boca n'na parte yø sø. Nu'mø ra pa, ngoho ora m'mεxui ua ja ra ximhäi. Nu'mø ra xui, ngoho ora ngue hin tema sø di nεqui.

13 Dá handä man'na ra anxε p'uya, ngue bí 'yo mahεts'i. Ra ndø ts'edi ga 'yεna:

—Huεcate. Huεcate. Huεcate yø ja'i 'bu'a nximhäi 'mø bi mixtyø corneta ya mi hyu yø anxε di 'bεhya —bi 'yεna.

9

1 Nunā rá cεt'a ra anxε p'uya, bi mixtrá corneta. Dá handä n'na ra sø bá tā mahεts'i. Mi zøcua ja ra ximhäi, bi nεqui ngue ra anxε, bi t'unna n'na ra nsogui ngue rá nsogui ra ots'i hinha rá nzεgui ganhε.

2 Mi xospa rá njo'mi ra ots'i, bá pøxra 'bifi tengutho rá 'bifi n'na ra orno. Nu'a ra 'bifi bá pøts'e, bi go'mä häi, bi 'berpabi rá thai ra hyadi. 3 Nup'u ja ra 'bifi p'uya, n'youi p'u yø mmäcja t'axi, so häi. Nu'u yø mmäcja t'axi p'uya bi t'unyø ts'edi ngue da za yø ja'i tengutho ga sate yø ixtehe ua ja ra häi. 4 Bi si p'uya ngue hindj ts'onnyø c'amdapo ja ua ja ra häi. Ni xingyø za di ts'onj. Sinoque bi sifi ngue da za yø ja'i nuya hingui n'youi rá seyo Oja p'u ja yø dε. 5 Nuya yø ja'i da za, bi sifi ngue hinda hyo, sinoque ncat'a zana bi t'unna nt'edi ngue di sätra n'u yø ja'i. Pε nu'a ga n'u p'u sa, tengutho gan'u p'u sa ra ixtehe 'mø bi za ra ja'i. 6 Nu'u yø ja'i da za p'uya, da ne ngue da du ngue'a gan'u 'mø bi za, pε hinda zä da du. Madä ne yø ja'i da du, pε hindj nthεui ra ndate ya yø ja'i di sä ra n'u.

7 Nuya yø mmäcja t'axi, nup'u gui nεqui, εna yø ndøfani ya xa nsä ngue da ma ra tunhni. Nup'u ja yø ya, oxa n'na ra corona ngue ra oro. Yø hmi p'uya, rá hmi ra ja'i gui nεqui. 8 Ja yø xta tengutho n'na ra xisu. Yø ts'i p'uya, εna yø ts'i yø dafanzate. 9 Gä ra t'εgui yø njudi ja yø tiya. Nu'a gui hi yø zahua, tengutho gui hi yø carro 'mø jatyø ndøfani ni tih ngue ni ma ra tunhni. 10 Ja yø ts'u, tengutho yø ts'u yø ixtehe ngue ja yø 'bite. Di sätra ndate yø ja'i 'mø bi mihi. Pε ncat'a zanatho ma t'unni ra nt'edi ngue da

mihyø ja'i. 11 Nuya yø mmäcja t'axi, 'bεhyø hmü di manda, guehna n'na ra anxε di manda p'u ja ra ots'i hinha rá nzεgui ganhε. Nunā ra anxε na, nu'a ra hya ngue ra ebreo gui hutj ngue ra Abadón. Nu ra hya ngue ra griego p'uya gui hutj ngue ra Apolión, i nne da manna ra hya na ngue ra Hyote.

12 Ya rá mæditho ra ndate na p'uya. Pε tobe di 'berhmi yoho di nja.

13 Mi mixtrá corneta'a rá 'dato ra anxε p'uya. Dá øde ngue bá nya n'na nc'ei p'u made ha maqui goho yø danj ra altar ngue ra oro, ha ni hyant'a Oja. 14 Nunā bá nya p'uya, bi zo'a rá 'dato ra anxε mi ha rá corneta, bi 'yεmbi:

—Dami xoqui goho yø anxε nthat'i p'u jonna dathe Eufates.

15 Bi ma mathøgue'u goho yø anxε p'uya ngue da hyo n'na parte yø ja'i 'bu'a nximhäi. Pε hinda zε hmade da hyo. Ya yø 'bεfitho'a, gue'a bá ts'ännbi ngue da 'yør'mø bi zønna ora, bi zønna pa, bi zønna jeya ngue da 'yøt'a te ja ngue da 'yøt'e. 16 Dá øcä p'uya, ngue mma hangu gangu yø tøgue ngue yø ts'edi ni n'youi'u goho yø anxε. Bi ma ngue yo ciento miyones yø ts'edi ni n'youi.

17 Guehna bi zεhma dä naya, dá nu yø ndøfani, dá nu yø tøgue. Nup'u ja yø tiya yø tøgue, Gä ra t'εgui yø njudi. N'youi yø cεhu ngue ra theni, ra c'anguj, ra c'axt'i, n'youi p'u ja yø njudi. Yø ndøfani p'uya, εna yø ya yø dafanzate yø ya. Yø ne yø ndøfani p'uya, pønyø sibi, pønyø 'bifi yuni ngue ra asufre. 18 Bi hyo yø ja'i ya hyu yø ndate pønyø ne yø ndøfani. Pε nu hangu gangu yø ja'i 'bui, himbi zε hmade bi hyo. 19 A nuya yø ndøfani, n'youi ra ndate yø ne, n'youi ra ndate yø ts'u. Porque yø ts'u yø ndøfani, ja yø ya ngue sate tengutho ra c'εya 'mø sa yø ja'i.

20 Pε nuya yø ja'i bi bongui, ngue hin'i du ya yø ndate ya, himbi ne bi 'bätyø mmæi ngue xta hyεp'u yø dahmu. Sinoque bi siguetho ngue thanne yø ts'onthi. Bi siguetho thanne yø dahmu ngue ra oro, ogue ra t'axi, ogue ra bronze, ogue ra do, ogue ra za. Conque nuya yø dahmu thanne yø ja'i, hingui 'yo, hingui zø yø dä, hingui øhra hya 'mø nzohyø ja'i. 21 Himbi ne xta hyεp'u'a te manj n'yo yø ja'i. Bi siguetho

bi nhotē, bi siguetho bi n'ete, bi siguetho bi n'yots'om'mäi, bi siguetho bi mpε.

10

¹ Mandø nzaquitho man'na ra anxε dá nugä ngue bí 'yε mahets'i bá o ra gui. Rá ya ra anxε, n'youi ra sano ngue ra 'becjuni. Rá hmi p'uya, di yoxni tengu ra hyadi. Yø gua, gä ra sibi. ² Ca rá 'yε n'na ra súcua. Nu'a rá gua ngue ra n'yεi, brá nnerbua ja ra jathe. Nu rá gua ngue ra gaha, brá nnerbua ja ra häi. ³ Dá øde ngue ra ndøts'edi ga ya, tengu 'mø guε ra ndøzate ngue nne di mmafi, njarbutho. Mi juadi bi mmafi, yoto yø ngäni dá øde ngue bi thoni. ⁴ Mi thoni'ua yoto yø ngäni bá nya p'uya, dá ne xca cuatras súcua'ua yø hya bi ma. Pε dá ø p'uya ngue bá nya mahets'i Oja, bi 'yεngui:

—Nuna ra hya bi man'ua yoto yø ngäni bi nya ya, 'yo gadi cuatras súcua, n'namhma ngue hinda fadi hanja ra hya —bi 'yεngui.

⁵ A nuna ra anxε dá nugä ngue brá nnerbua ja ra jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbua ja ra häi, bi 'yεsmaya rá 'yε ngue ra n'yεi p'uya. ⁶ I exa ntestigo Oja nuna 'bui para zantho, bi hoqui te bí ja maya, bi hocra häi, bi hocra jathe, bi hoqui te gäma cosa i ja. Bi 'yεna:

—A nuyá, ya da guehra ora ja p'uya. Ya hinni mantho da thotra pa ya. ⁷ Porque nu'mø bi zonna ora da mixtrá corneta'a rá yoto ra anxε, ya bi nja gätho'a te xpá nzän'Oja di nja p'uya. Nuna rá hya Oja xa japyø pøngahya xa xihyø ja'i, ya gä bi nja'a te xa hmamp'uya.

⁸ Nu'a xtadá øde ngue bá nya mahets'i p'uya, mahømbi zoqui, bi 'yεngui:

—Ní ma ya. Dami cannababi ra súcua ca rá 'yε ra anxε brá nnerbua ja ra jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbua ja ra häi —bi 'yεngui.

⁹ Dá magä p'ua 'bähra anxε p'uya, ngue dá äpra súcua ca rá 'yε. Nuna ra anxε bi 'yεngui:

—Ja ua ra súcua. Dami sa. Nup'ua ja ni ne xta n'u ra súcua tengutho ra t'afi. Pε nu'mø bi zøt'a mbo ni mmäi, ya xta nju —bi 'yεngui.

¹⁰ Dá cängä ra súcua mi ca rá 'yε ra anxε p'uya ngue dá sa. Nu'mø ma yafi, xan'u tengutho ra t'afi. Pε nu'mø ma tut'i, ya mandø njutho. ¹¹ Ya bi t'εngä p'uya:

—A nuyá, nuna te ra hya ja ngue da thogui gätho yø ja'i nuya 'dama 'dan'yo yø hya ga ya ya, conyø dast'abi, gui mma te ja ngue da thohya yø ja'i ya.

11

¹ Bi n'naca n'na ra t'o ngue ra t'eni p'uya. Bi t'εngui:

—Ga 'yo ya, dami 'yennababi rá nija Oja, 'nε dami 'yenna altar. Dami pede hangu yø ja'i ndanne p'ua ja ra nija. ² Pε nu'a ra thinnija, 'yogui eni. Porque nu'a, gue'a di t'unyø 'dan'yo ja'i'a. Nuya yø 'dan'yo ja'i, guehya yote ma yoshna dá nεpa häi rá maca danihni Oja ya. ³ Ga penhnä yoho ma m'menhni da mangbagui ma hya, mente gue'a n'na mahuañi 'nε yociento 'nε hyate ma pa. A nuya p'uya da hye yø he ngue di m'ma ndummäi —bi 'yεna.

⁴ Nuya yonc'ei ya, guehya ga nnøpe ngue yonza yø olivo ya. 'Nε guehya ga nnøpe ngue yoho yø mfoxiyo jap'ua ni hyant'Oja di manda nximhäi. ⁵ Nu'mø toni ja'i da ne da hyo ya yonc'ei ya, hinda zä da hyo. Porque pønna sibi yø ne, di juadi da 'yuhyø nsaiui. Janangue nu to da ne da hyo, go da duse ra ja'i nne di nhotē. ⁶ Nuya p'uya, ja yø ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue hinda n'ye mente ra pa da mambrá hya Oja. 'Nε xquet'a ja yø ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue da gohi di nji ra dehe. 'Nε ja yø ts'edi ngue nuua ja ra ximhäi, da 'yøt'e ngue di nja yø ndate n'ua, hont'a goma ora da nepe di nja. ⁷ Nu'mø bi juahyø 'befi ngue da manna hya, nu'a ra ndate zu'ε bi pøxpua ja ra ots'i hinha rá nεgui ganhε, guehna da 'yørpabi ra tunhni na, da dapi 'nε da hyo ya yonc'ei ya. ⁸ Nuya yø ánima bi tho, nu yø do'yo bomp'ua ja yø caye ja ra danihni bi ma macuati ra pont'i ra Hmu Jesús. Nuna ra hnini na, gui nhyejpabi ra hnini Sodoma 'nε gui nhyejpabi ra häi Egipto. ⁹ Nhyu pa made bi m'momp'ua yø ánima. Himbi ma nt'ägui, porque bi hnepe ngue da nu yø ja'i nuya 'bui ndap'ua bi zä ngue 'dama

'dan'yo yø hya ga ya. ¹⁰ Nuya yø ja'i 'b'u'a nximhäi 'mø bi nu ngue ya xa ndu, asta øt'ango ngue di johya. Nu te tini n'na ngu n'na di mpennbi. Porque nuna rá hya Oja mi mmambya yonc'ei bi du, janjuani ngue madi unnba yø mmui yø ja'i. ¹¹ Pε nu'mø mi gua'a nhyu pa made ngue bomp'u yø ánima, Oja bi 'yøt'e ngue mahombi m'mui. Nu to gä bi nu ngue ya 'bui mahøn'a, janjuani ngue bi nsu. ¹² A nuya yonc'ei mi mmambrá hya Oja m'met'o p'uya, bi 'yøde ngue bi ts'o mahets'i, bi t'εmbi:

—Bí 'yεhmi ua ya —t'εmbi.

Bi ma mahets'i p'uya, bi 'yo n'na ra gui. Nu'u yø nsuiui p'uya bi nu'tho ha i ma maya. ¹³ Nu'a ra ora'a p'uya, janjuani ngue bi 'yan'ahäi. Nu hangu ga ndøngu yø ngu jap'u ja ra danihni, nu'a n'na ciento yø ngu, 'det'a yø ngu bi xot'i. 'Nε yoto mahuah'i nja'i bi du ngue'a i 'yan'ahäi. A nu'u yø ja'i himbi du p'uya, janjuani ngue bi nsu. Bi manyø ja'i p'uya ngue janjuani ja rá ts'edi Oja bí 'b'u mahets'i.

¹⁴ Ya bi tho'a rá yoho ra ndate ya, pe mahømbá erpu'a rá hyu ra ndate di nja.

¹⁵ Bi mixtrá corneta'a rá yoto ra anxε p'uya. Nu'u bá nya mahets'i p'uya ra ndøts'edi ga nt'øde ra hya bi ma ngue εna:

—A nuyá, nuna Oja co 'nehra Cristo, ya da 'yuhra ts'edi ya, ngue para zantho di manda gä ra ximhäi.

¹⁶ A nu'u 'däte magoho di mäspu ja rá nhudi Oja, gä bi m'mεmfo häi ngue bi danne Oja. ¹⁷ Gä 'da ga 'yεntho:

—Dadi ja mammedi'ahe ya grá Hmu. Gue'e grá Oja ngue jase ni ts'edi. Gue'e gui 'buhya, 'nε ya gmi 'bui mεnte yø pa xa thogui, 'nε gui sigue gui m'mui mεnte yø pa di map'u. Jammadigahe ya ma Oja'i ngue ya gá du'mi gui manda te gä ja ya.

¹⁸ A nuya yø ja'i 'b'u'a nximhäi mi mbøcue, xa mme'tho ni hya. A nuyá, xquet'a ya bi zønna pa gui mbøcue ya. Nu yø ánima xandu, ya bi nzønna ora gui hyaspa ra güenda ya. Gui unyø nzäbi ni mεfi xa mmamp'a ni hya. Gätho yø ja'i ya o ni 'ye di ngüε di nnoho, te'o ngue nnu mansu'i, gä gui unyø nzäbi. Ya bi zønna ora gui jua'u yø

ja'i øtra nts'oní ua ja ra ximhäi ya, ngue'a te gäma nts'o øt'e.

¹⁹ Dá nugä p'uya ngue bi xohrá nija Oja bí ja mahets'i. Nup'u mbonnija, di nequi ngue jap'u ra huada m'mets'i ra cohi bi gohmi m'met'o Oja yø ja'i. Bi nja yø huei, janjuani di hi yø ngäni. Bi 'yan'a häi, bi nja yø ndate ndo.

12

¹ Bi nequi p'u mahets'i n'na ra hmeya ngue n'na ra xisu di mpäxa n'na ra ulu ja rá hmi tengu gui yotra hyadi. Nup'u tøgue di nequi ngue ra zana nnets'i. Rá ya p'uya, oxä n'na ra corona n'youi 'de'ma yoho yø sø. ² Nuna ra xisu p'uya, ya hä rá basi, pe mafi ngue sä ra n'u ngue ya di m'meni.

³ Mahøndá handä mahets'i p'uya, dá nu man'na ra hmeya ngue n'na ra ndate ts'ozu'ε xa ntheni, ja yoto yø ya, ja 'det'a yø dani. 'Da'a n'na ra corona oxyø ya. ⁴ Di fútrá ts'u ngue bi hømyø sø bí ja maya, so ua ja ra häi. Pe himbi zu hmada'a gangu yø sø bá hømmi. Ra ndate zu'ε p'uya, bi m'mäp'u ni hyandra xisu hä rá basi. Høntho di m'meni, 'bexta zaprá basi. ⁵ Nuna ra xisu mi hä rá basi, bi m'mähra ts'unt'u nuna ja ngue da zedi di manda ua ja ra ximhäi. Pe nuna ra ts'unt'u bi zixpu bí 'b'u Oja ngue 'dap'u dani mmihmi. ⁶ Nuna ra xisu bi 'dagui, i map'u bí ja ra dapo, ya xi zännbabi Oja n'na ra xequi di m'mui. Ja di t'unnbu te da zi mente n'na mahuah'i 'nε yociento 'nε hyate ma pa.

⁷ Mi tho'a p'uya, bi nja n'na ra datunhni p'u mahets'i. Bi 'yøtra tunhni'a rá hmu yø anxε ni hu ngue ra Miguel. Bi mfäxui mi'da yø anxε di manda. Bi ndunhui na ra ndate zu'ε, 'nε xquet'a bi mfäxui yø anxε na p'uya. ⁸ Pε nuna ra ndate zu'ε, bí 'behra tunhni p'u mahets'i. Ya hin'yu ha di m'mui. ⁹ Nuna ra ndate zu'ε bá t'engua ja ra ximhäi, gä bá n'youi yø anxε di manda. Nuna, guehna ra nyogui c'εya ni hu ngue ra zithu 'nε ra Satanás. Guehna hätyø ja'i 'bui gä rá ngani nximhäi naya.

¹⁰ Mahøndá øde ngue bá nya maya man'na, pe ra ndøts'edi ga 'yεna:

—Ya bi zønna ora da yan'Oja yø ja'i ya. Oja ya uđi ngue ja rá ts'edi, da guehra Cristo ya uđi ngue ja rá ts'edi. Porque nuna ra pa ra xui mađi yahma cuha p'u ha 'bha Oja, ya bá thøn'athi naya. ¹¹ Guehya ma cuha bi dapra zithu ya, porque nu'a i du ra De'yo, ja rá ts'edi ngue bi hojpa yø ts'oqui. Guehya himbi zu bi ma ngue εc'ei ra De'yo ya. Himbi zu bi manna hya, madague'a bi tho. ¹² Bí ja ra johya mahets'i. Di johya to gä bí 'bap'u. Pε huεcate yø ja'i 'bap'u ja ra häi, da gue'u 'bap'u ja ra jathe, huεcate. Porque nup'u ja ra ximhäi ya, ja 'bap'u ra zithu. Janjuani ngue mbøcue ya, porque pađi ngue ya mits'u dra pa da thaspa ra güenda —bi 'yεna.

¹³ Nuna ra ndate zu'ε 'mø mambá t'engua ja ra ximhäi, bi hyoni ha 'bakra xisu nuna xi m'mährá ts'ant'u, porque sui. ¹⁴ Pε nuna ra xisu, Oja bi japi ngue bi nja yø zahua tengutho n'na ra pents'u, ngue bi zä bi 'dagui. Bi zop'u ra ndate zu'ε, bi map'u ja n'na ra dapo xi zänba Oja ngue di m'mai. Nup'u ja ra xequi bi zøni, ja bi t'unnba te bi zi mēnte nhyu jeya made. ¹⁵ Nu'a ra ndate zu'ε, bi bønna dehe p'u ja rá ne, bi gohi ngue ra ndate dehe. Bi nepe ngue xta nduxra xisu 'mø xtí nthēui. ¹⁶ Pε ra xisu, bi mäxra häi ngue bi dutra dehe bá pømp'u ja rá ne ra ndate zu'ε. ¹⁷ Janangue nuna ra ndate zu'ε mathoguitho bi mbøcue ngue sahna ra xisu himbi zadi. Bi ma p'uya ngue bi 'yørpabi ra tunhni'u yø basi ra xisu. Nuyá, guehya yø ja'i øt'e te di manda Oja ya, hingui nne da hye'a ra hya bi zohra Jesucristo.

13

¹ Dá m'mäcä p'u ja ra nenga jathe p'uya. Dá handi ngue bá pøxma xøts'e ra dehe man'na ra ndate ts'ozu'ε ja yoto yø ya, ja 'det'a yø danj, 'da'a n'na ra corona oxyø danj. Yø ya p'uya, nt'ot'i p'u yø thuhū ngue hingui nnu manho Oja. ² Nuna ra ndate ts'ozu'ε, di nequi tengu ra tigre. Ja yø gua tengutho yø gua ra oso. Rá ne p'uya, tengutho rá ne ra dafanzate. Nuna man'na ra ts'ozu'ε ngue ra thenj p'uya, guehna ra zithu na, bi japi bi nja rá ts'edi na ra ndate ts'ozu'ε bá pøxp'u ja ra jathe. Bi unná nthuts'i ngue da mi, di manda'u to di

manda ra zithu. ³ Nuna ra ts'ozu'ε p'uya, di nequi ngue xí ts'ennbabi n'na rá ya, ya ja ngue da du. Pε bi zä rá ts'et'i mi ja. Mi nu yø ja'i ngue bi zä rá ts'et'i, bi nsu gätho yø ja'i 'bui rá ngani nximhäi p'uya, ya i mähä yø ja'i na ra ndate zu'ε p'uya. ⁴ Bi danne yø ja'i ra zithu p'uya, porque bi bahyø ja'i ngue gue'a ra zithu xí unna ts'edi ra ndate ts'ozu'ε. 'Nεε'a ra ndate ts'ozu'ε bi danne yø ja'i p'uya. I εnyø ja'i:

—¿Hapu gue 'buhman'na ngue tate tengu na ra ndate zu'ε? ¿Te'o da bøni ngue da zä di ndunhui na? —εnyø ja'i.

⁵ Bi t'unná ts'edi na ra ndate ts'ozu'ε p'uya ngue bi xohrá ne, bi nya. Bi manyø hya ngue di 'yets'i, 'nε bi manyø hya ngue nnohman'u Oja. 'Nε yote ma yoshna bi ts'ännbi ngue di nja rá ts'edi. ⁶ Bi nøhman'u Oja p'uya. Bí nøhman'ubi rá thuhū. Bi nøhman'ubi rá nija Oja, co gätho'u bí 'bha mahets'i bi nøhman'u. ⁷ Bi t'unná nt'edi p'uya ngue da 'yørpabi ra tunhni yø ja'i ya o rá 'yε Oja, 'nε da dapi. 'Nε bi t'unná nt'edi ngue di manda gätho yø ja'i 'bui ndap'u bi zä yø häi, ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ⁸ Nuna ra ndate ts'ozu'ε p'uya, gätho yø ja'i 'bui rá ngani nximhäi, gä bi danne. Guehya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhū p'u ja ra libro ca ra De'yo nuna bi tho. Nuna ra libro na, hante di nhohra ximhäi ya bá nt'ot'ibi yø thuhū te'o gätho ja ngue di nthēui ra 'da'yo te.

⁹ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua. ¹⁰ Nu ra ja'i sixrá mmic'eiui ngue da got'i, xquet'a 'nεε ra gote da jot'i. Nu ra ja'i da hyo rá mmic'eiui conna juai, xquet'a ra hyote jatho ngue di du conna juai. Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'yε Oja, jatho ngue da zeti hangū ra n'u ja ngue da thogui, 'nε da 'yεc'ei xanho ngue di nja'a te ra hya bi man'Oja ngue di nja.

¹¹ Mahøndá nugä man'na ra ts'ozu'ε p'uya ngue bá pøxma xøts'e ra häi. Nuna p'uya, ja yoho yø danj tengutho ra De'yo. A nu'mø mi nya, bi nya tengutho ga ya ra zithu nuna ra thenga zu'ε. ¹² Nu'a te gä rá ts'edi mi ja m'met'o na ra ndate ts'ozu'ε rá madi, gue'a rá ts'edi bi japi bi nja'a, i nnutho te gä bi 'yøt'e. Nuna rá yoho ra ts'ozu'ε bá pøxp'u ja ra häi, bi japyø ja'i 'bha nximhäi ngue da danne na ra ndate ts'ozu'ε xpí bøxp'u

ja ra dehe, nuna xi za ra ts'et'i m'met'o. ¹³ Nuna ra yoho ra ndate ts'ozu'e p'uya bi 'yotyø milagro, yø hmi yø da yø ja'i asta øt'e ngue bi tähyø sibi mahets'i, so ua ja ra ximhäi. ¹⁴ Bi t'unná ts'edi ngue da 'yotyø milagro mente n'youi na ra mmits'o zu'eui ra madi. Bi nepe ngue gue'a di hyätyø ja'i 'bua nximhäi ngue di mahä. Bi xihyø ja'i p'uya ngue bi hoca n'na ra dahmu di nequi tengutho ra hmi na ra ndate ts'ozu'e xi ts'enj conna juai 'ne xi za ra ts'et'i. ¹⁵ Mi hocra dahmu yø ja'i p'uya, nu'a ra yoho ra ndate ts'ozu'e xpí bøxa häi, bi t'unná ts'edi ngue bi japi bi nja ra te ra dahmu ngue di nya. 'Ne di manda na ra dahmu, ngue da tho'u yø ja'i hindä ne da danne. ¹⁶ Nuna ra ts'ozu'e p'uya, bi ja ts'edi ngue gätho yø ja'i da ma mamarcabi yø 'ye ngue yø n'yei ogue yø de. Gä bi ma mamarca yø ja'i, dingüe dinnoho, yø mmemmeti, yø hyoya, gue'u 'bähyø hmu, gue'u hinjo'o yø hmu, Gä bi ma mamarca. ¹⁷ Ya hinjonda za da däi 'ne hinjonda za da mä ngue'mø hingui n'youi ra marca ngue ra thuhu ra ndate ts'ozu'e, ogue gue'u hangu yø número n'youi ra thuhu. ¹⁸ I nne ngue di n'yomfeni xanho ra ja'i, para ngue da dinya yø hya ja ua. Da zännbi hangu yø número pøts'e ngue n'youi ra thuhu ra ndate ts'ozu'e. Gue'a ra número n'youi ra thuhu ra ja'i'a. Nuna ra número na, guehna ngue 'dato ciento 'ne hyate ma'dato.

14

¹ Ma nhannigä mahøn'a p'uya, dá nugä ra De'yo 'bäp'u ja ra nyuni Siön. 'Dap'u 'bähmi'u n'na ciento 'ne yote magoho mahuahä nja'i. Guehya nt'ot'ibi ra thuhu ra De'yo p'u ja yø de ya, conná thuhu ra Papá. ² Mahøndá øcä mi'da yø hya bi ja mahets'i. Pe ra ndøts'edi ga nt'øde yø hya. Nup'u dá øde ngue gui hi yø hya, tengutho gui hi yø dehe, ogue tengutho p'u gui thoni ra ngäni p'u dá øde. Yø me'bida ngue yø arpa p'uya xandøngu dá øde. ³ Guehya tuta n'na ra 'da'yo thuhu p'u ni hyandrä nhudi Oja ya, hapu huyha 'däte magoho di mäspu hu Oja, hapu 'bä'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Nuna ra thuhu tuti,

hinjongui padi tema thuhu, sinoque pase'u n'na ciento 'ne yote magoho mahuahä, guehya yø ja'i bi nyanyø te ua ja ra ximhäi ya. ⁴ Guehya yø ja'i hinha ga hye Oja, bi nsupi hangu ra pa. 'Ne n'youi ra De'yo hapu ni ma. Guehya yø ja'i ra mæditho bi ma mapøhø p'u 'bähyø ja'i nximhäi ya, para ngue da zo ra 'ye Oja co 'nehra De'yo da zo ra 'ye. ⁵ Guehya yø ja'i hinjam'mø bi manna fehni ya. Nuna Oja, hin tema nts'o bi dinnbi ngue di zai.

⁶ Dá handä man'na ra anxε bí 'yo maya p'uya. I mmanna hoga 'da'yo hya nuna ja ra ts'edi para zantho. Bi xihra hya yø ja'i 'bui Gä ra ngäni nximhäi, nuya yø ja'i 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ⁷ Pe ra ndøts'edi ga nt'øde ra hya bi ma, bi 'yembyø ja'i:

—Dami suhu Oja. Dami 'yεspahu, porque nuna Oja, ya bi zønna ora da hyaspa ra güenda yø ja'i ya. Dami thannehu na Oja bi hoqui te Gä bi ja maya, 'ne bi hoqui te jua ja ra häi. 'Ne bi hoqui te Gä jap'u ja ra jathe. 'Ne bi xityø dehe hapu Gä pøhø —bi 'yembyø ja'i.

⁸ Mahømbá εrpøtho man'na ra anxε p'uya. Bi 'yεna:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Porque guehya yø ja'i Babilonia bi gatra 'yu na ra nts'o øtyø ja'i 'bua nximhäi. I tenthø'a te ra nts'o øtyø ja'i Babilonia.

⁹ Nuna ra hyu ra anxε bá nya maya p'uya, ra ndøts'edi ga 'yεna:

—Nu to Gä thanne ra ndate ts'ozu'e 'ne thannebi ra dahmu, ogue di n'uni da ma mamarcabi ra de ogue ra 'ye, ¹⁰ guehya yø ja'i di nthui ra castigo xa nzän'Oja ya. Porque nuya yø ja'i su Oja, ya xa zänni ngue di sätra ndate p'u ja ra sibi di danzø conna asufre. Da nudyø anxε Oja, da guehra De'yo da nutho te da thohya yø ja'i ya. ¹¹ Nu'a ra 'bifi da pøxpø ha da za ra ndate yø ja'i, para zantho di nja ra 'bifi. Ra pa ra xui da za ra ndate to thanne ra ndate ts'ozu'e ogue thannebi ra dahmu, ogue ma marca ra ja'i conná thuhu ra ndate zu'e. ¹² Janangue nuya yø ja'i ya o ra 'ye Oja, jatho ngue da zeti hangu ra n'u ja ngue da thogui. Da 'yøt'e te di manda Oja, 'ne 'yo di he'a ga 'yεc'ei ra Jesús.

13 Dá øcä man'na bá nya mahets'i p'uya, bi 'yengui:

—Damí cuatrá sacua ya yø hya jaua ya. Rá mmenthí dī nthēui yø 'yēc'ēi di du'a ngue ørpa rá 'bēfi rá Jesús. Porque guehna rá hya mmanna Espíritu Santo na ngue ena: “Ya bi zerp'ua te gä rá n'u xa thogui. Nu'a rá 'bēfi Oja xa 'yørpe, bí ja rá njut'i p'ua mahets'i”.

14 Mahøndá handä maya p'uya, dá nu n'na rá t'axca gui, huxpua n'na nc'ei, oxrá ya n'na rá corona ngue rá oro. I há rá t'exu het'i xandønho. 15 Nup'ua ja rá nija bí ja mahets'i p'uya, bá pømp'ua n'na rá anxē ngue rá ndøts'edi gä mmat'a huxma xøts'e rá gui. Bi 'yēmbi:

—Ya bi yaxyo hmudä ja gä rá ximhäi. Ya bi zønna ora gui hyets'i —bi 'yēmbi.

16 Nuna huxpua ja rá gui p'uya, bi hyexyo hmudä mī jap'ua ja rá häi. Gä bi peti.

17 Bá pøm man'na rá anxē p'ua bí ja rá nija mahets'i p'uya. Bá hya man'na rá t'exu ngue het'i xandønho. 18 Nup'ua ja rá altar, bá nēxpua man'na rá anxē ngue ja rá ts'edi ngue dá ja rá sibi. Rá ndøts'edi gä mmat'a há rá t'exu p'uya, bi 'yēmbi:

—Ya bi yaxyo uva jap'ua ja rá ximhäi. Damí hyequi —bi 'yēmbi.

19 Nuna rá anxē ts'o p'uya, bi hyecyo uva mī jap'ua ja rá ximhäi, gä bi peti. N'narbu bi gatyø uva ngue dá the'mi. Nuna rá hya na p'uya, i nne dá ma ngue rá ndate castigo dá ja Oja. 20 Nu'ua yø uva bi ma nthē'mi p'ua maxøts'e rá danihni. Nup'ua bi ma nthē'mi yø uva, nu'a rá ngui bi bønī, gä rá ji. Nu'a gä 'yensyo ya yø ndøfani 'mø njumbi rá freno, nup'ua ha pøxrá ne, gue'a ganhē rá j'á. Nu'a ganzant'i p'ua ha ja yø ji, bi ma asta hyu ciento kilómetro.

15

1 Dá handä mahets'i man'na rá hmeya ngue mathoguiho rá ndussutho. Dá nu yoto yø anxē. N'na ngu n'na ya yø anxē, i há rá n'ua ja ngue dá ja. Nu'mø bi nja ya yoto yø ndate n'ua, ya bi nja gätho'a te rá castigo ja ngue dá ja Oja p'uya.

2 Dá nugä n'na rá xequi ngue titho, tengutho rá jathe p'ua gui nēqui, di nēqui

tengutho rá xito 'mø brá o rá sibi mbo. Ja tøp'ua gätho ya yø ja'i xi dapra ndate ts'ozu'ē p'uya, ngue himbi ne bi dannebi rá dahmu. 'Nē himbi ne yø ja'i xta mma mamarca conna número n'youi rá thuhū rá ndate ts'ozu'ē. Gä há yø 'bida xi un'Oja. 3 I tutra thuhū mī tutra Moisés rá mēfi Oja. Guehna rá thuhū turpabi rá Dē'yo p'ua ha 'bäi. I ena:

—Mathoguiho mazihotho te guí øt'e grá Hmu, má Oja'i. I jase ni ts'edi. Majuanī ngue gä xanho te guí øt'e. Grá dast'abi ngue yø ja'i 'bui rá ngunī nximhäi. 4 ¿Te'o dá bønna grá Hmu ngue dá 'yēna hinda nu mansu'i? ¿Te'o dá bønī ngue dá 'yēna hinda zä dá 'yēts'a'i? Porque høn'atho'i ngue gä rá nho guí øt'e. A nuyá, dá ehē gätho yø ja'i 'bua nximhäi ya ngue dá danne'i. Porque ya bi nu yø ja'i te guí øt'e, gä gue'a ní 'yup'ua guí øt'e —bi 'yēna.

5 Mī tho'a p'uya, dá nugä ngue bi xohra nija bí ja mahets'i. Nup'ua mbonnija, ja dá nugä p'ua rá xequi mathoguiho xa ndaxqui, ja m'mets'i p'ua yø xindo nt'ot'i rá ley Oja.

6 Nup'ua ja rá nija p'uya, bá pømp'ua yoto yø anxē ya xtá nu m'met'o ngue bá hya rá ndate n'ua ja ngue dá ja. Gä di t'axca he, 'nē gä di ngutra oro yø tiya. 7 Nu'a n'na 'bär'ua ja rá nhudi Oja p'uya, bi unni 'da'a n'na rá mohi ngue rá oro'ua yoto yø anxē. Nup'ua ja yø mohi bi unni, ja yup'ua rá ndate castigo dá ja Oja nuna 'bui para zantho. 8 Nup'ua mbonnija p'uya, yup'ua rá 'bifi n'youi rá ts'edi Oja maguesē. Pē hinjongui sä dá yat'ambo nnija. Dá zä, pē asta gue'mø gä bi nja'ua yoto yø ndate n'ua ja ngue dá ja ya yoto yø anxē.

16

1 Mahøndá øcä man'na rá hya bá nya p'ua ja rá nija mahets'i p'uya. Pē rá ndøts'edi gä xi'ua yoto yø anxē, bi 'yēmbi:

—Ní mähä ya. Nu'ua yoto yø mohi guí thehu ngue n'youi rá castigo dá ja Oja, damí 'yømmi p'ua ja rá ximhäi ya —bi 'yēmbi.

2 Nu'a rá mudi rá anxē p'uya, nu'a rá mohi mī the, bi 'yømp'ua ja rá häi. A nuyá gätho yø ja'i mī n'youi rá marca rá ndate ts'ozu'ē p'uya, 'nē xi dannebi rá dahmu, bi nja yø ndate sasi ngue mandø n'utho.

³ Rá yoho rá anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja rá jathe. Rá dehe p'uya bi gohi ngue rá ji, ena bi ts'enna ánima. Gätho'u mi ja yø te p'u ja rá jathe, Gä bi du.

⁴ Rá hyu rá anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja yø dathe, gätho p'u ha pøhyø dehe. A nuyá, gätho yø dehe, Gä bi gohi ngue rá ji. ⁵ Dá øde ngue bá nya rá anxe nu'a bi ts'onnyø dehe, bi 'yena:

—Nu'i grá Hmu má Oja'i, gue'e guí 'buhya. Mente yø pa xa thogui xcá m'mui. Pe Gä rá nho gni 'bui. A nuyá, nu'a rá castigo guí øtya, ya ni 'yup'u'a ya. ⁶ Porque nuyá gadi japrá castigo ya, guehya bi hyo yø ja'i o ni 'ye ya, 'nehyo pøngahya xa mmamp'a'i ni hya, Gä xa hyo. Janangue guí unyø njut'i ya, Gä japi ngue bi zi rá dehe bi nji.

⁷ Dá øcá mahøn'a p'uya ngue bá nya man'na p'u ja rá altar. Bi 'yena:

—Nu'i grá Hmu má Oja'i, gue'e majuaní ngue jase ni ts'edi. Nu'a te rá castigo guí øtya, ya ni 'yup'u'a ya —bi 'yena.

⁸ Rá goho rá anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja rá hyadi. Rá hyadi p'uya man'na mandø mpatho. Mathoguitho uhyø ja'i'a Gä ndømpa. ⁹ Mathoguitho bi nzø yø ja'i ngue'a te Gä ndømpa rá hyadi. Pe hingui nne yø ja'i di 'bätyø mmui ngue di n'uni dá 'yespabi Oja. Sinoque man'na nnømman'u ná Oja ja rá ts'edi ngue bi pennbabi rá n'u thogui.

¹⁰ Rá cat'a rá anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yønnbabi p'u ja rá nthuts'i rá ndate ts'ozu'ε. Nup'u ha Gä di manda ná p'uya, Gä bi gohi ngue rá 'bexui. Asta sa yø janí yø ja'i ngue sä rá ndate. ¹¹ Pe madague'a bi zä rá ndate yø ja'i ngue yø ndate sasi, himbi ne xti 'bätyø mmui ngue xta hyep'u rá nts'o Gä 'yo. Sinoque ena man'na bi nømman'u ná Oja bi 'bu mahets'i.

¹² Rá 'dato rá anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja rá dathe Eufates. Rá dathe p'uya bi 'yot'i, para ngue dá zä dá tho'u yø ts'edi yø dast'abi mambá ep'u, ni 'yep'u ni bøxyadi.

¹³ Dá nugä p'u ja rá ne rá ndate ts'ozu'ε xa ntheni, 'nep'u ja rá ne'a rá mmits'o zu'eui, 'nep'u ja rá ne'a rá fehni pøngahya, 'da'a n'na rá ts'onthi bá pømp'u ja yø ne, di nequi tengutho rá 'ue. ¹⁴ Guehya yø ts'onthi dá zä

da 'yøtyø milagro. Bi bøni ngue dí peti gätho yø dast'abi 'bu'a nximhäi. Nu'mø rá pa dá ep'u ná Oja jase rá ts'edi ngue dá hyaspa rá güenda gätho yø ja'i, guehya dá nanguí ngue dá 'yørpabi rá datunhni Oja ya.

¹⁵ Gätho ya yø ja'i øhya yø hya nt'ot'i ua, dami 'yøhmæ xanho ná rá hya mmanna Cristo, bi 'yena:

—Nu rá pa Gä ma ehε, n'na zihmantho Gä søhø, tengutho 'mø ha bi zønna bε, hingui fadi tema pa dá zøhø, di njarbatho. Pe rá mmenthi di nthēui to hingui aha, i fährá t'axca he n'namhma ngue hīndi n'yo mangøtho, 'ne hīnda mesrá sä ngue dá hīn'yu rá t'axca he dá hye —i ena.

¹⁶ Nu'u yø dast'abi bá ts'i p'uya, bi mpeti p'u ja rá xequi guí hutyo ja'i Gä ya rá hya ngue rá ebreo, ngue rá Armagedón.

¹⁷ Rá yoto rá anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja rá ndahi. Nu'a rá nija bi ja mahets'i ha ja rá nhudi Oja, ja bá nya p'u man'na, pe rá ndøts'edi Gä 'yena:

—Ja bi zep'u'a te ja ngue di nja ya —bi 'yena.

¹⁸ Bi nja yø huæi p'uya, bi nja yø ngäni. Janjuaní ngue rá ndihí. Bi 'yan'ahäi, mathoguitho rá ndøts'edi i 'yaní. Mente yø pa xa m'mahyo ja'i ua ja rá ximhäi, hīnjam'mø xi nja'a te bi nja. ¹⁹ Nuna rá danihni Babilonia, hyu xequi bi bøni ngue bi t'i'ahäi. A nuyá gätho yø hnini ja rá nguni nximhäi, Gä bi xot'i. Oja bi unná njut'i'a rá hnini Babilonia, bi mennbabi rá castigo ngue sui. ²⁰ Gätho yø t'uhäi ja made yø jathe, 'ne yø t'øhø, ya hīnha mambi nequi. ²¹ Bi zoxyø ja'i yø ndate ndo bi nja. Pe mandø nnohotho, yote kilo ganhyu n'na rá ndo. Pe yø ja'i p'uya, nu'a Gä nzä rá ndate ngue yø ndo bi nja, ena gue gue'a man'na Gä nnømman'u Oja'a.

17

¹ Bá ε'a n'na'u yoto yø anxe mi the yø mohi p'uya. Bi 'yengui:

—Bí 'yεcua ya. Gä ut'a'i rá castigo dá thohna xisu mathoguitho rá 'yots'om'mäi, huxma xøts'e rá jathe. ² Yø dast'abi 'bui Gä rá nguni nximhäi, Gä xa n'yots'om'mäiui ná rá xisu ná. Dá guehyø ja'i 'bui Gä rá nguni

ra ximhäi, gä xa itibi ngue di sitra sei ngue rá 'yots'om'mäi —bi 'yengui.

³ Ra Espiritu Santo bi pärca ma nthandi. Ra anxε bi zixcagui p'ua bí ja ra dapo. Ja dá nugä p'ua n'na ra xisu huxma xots'e ra ndate ts'ozu'ε xantheni, xpí bōxpua ja ra dehe. Nup'ua ja rá do'yo na ra ts'ozu'ε p'uya, ma zinni p'ua yō thuhū nu'ua mma ngue hingui nnu manho Oja. Nunā ra ts'ozu'ε ja yoto yō ya 'nε ja 'det'a yō dani. ⁴ Nunā ra xisu p'uya, ra 'bojapoi rá he conna theni. N'youi yō dōni ngue ra oro rá he, n'youi yō ts'udo mazihotho gui nεqui, n'youi yō do ni hu ngue ra perla. I the n'na ra mohi ngue ra oro. Nu'a te gä rá nts'o xa 'yot'e, gue'a pop'ua ja rá mohi'a, porque ja rá ts'oqui na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi. ⁵ Nt'ot'i n'na ra thuhū p'ua ja rá dε ra xisu ngue hingui fadi te ga mbōni. Pε nu'a ga mbōnna ra hya na ngue εna: “Nunā ra danihni Babilonia, guehna ra mamá na ngue gätho yō 'yots'om'mäi 'bu'a nximhäi, 'nε'a te gäma nts'o i ja”. ⁶ Nunā ra xisu, dá nu ngue iti. Porque xa nzipyō ji ya yō ja'i Oja xa thopi ngue hingui nsäya mma hanja na ra Jesús. A nugä p'uya dadi 'yōtho hanja te dá nu. ⁷ Ra anxε p'uya bi 'yengui:

—¿Hanja ngue gadi 'yōtho? Nugä ga xi'i te ga mbōn'a te gä nu ya, ngue ra xisu, huxra xatha ra ndate ts'ozu'ε, nunā ja yoto yō ya, 'nε ja 'det'a yō dani. ⁸ Nunā ra ndate ts'ozu'ε gä nu ya, guehna ya fadi ngue mi'bu'a m'met'o naya, 'nε nuya hinha madi nεqui ngue di 'buhya. Pε hōnda pōxpua ja ra ots'i hinha rá nεgui ganhe. Rá nεgui p'uya da ma ra castigo. Asta gue'mō mambá fa'a nximhäi, ya bá nt'ot'i p'ua ja ra libro yō thuhū ya yō ja'i ja ngue di nthēui ra 'da'yo te. Pε nuya yō ja'i hinga nt'ot'ibi yō thuhū p'ua ja ra libro, nu'mō bi nu ngue di 'bui mahōn'a ra ndate ts'ozu'ε, dadi 'yōtho.

⁹ Nuya yō hya jaua, i nne ngue da dani xanho rá n'yomfēni ra ja'i, para ngue da dini xanho hanja ra hya. Nuya yoto yō ya ra ndate ts'ozu'ε, guehya ga mbōni ngue yoto yō nyuni nnōpa nthuts'i ra xisu ya. ¹⁰ 'Nε xquet'a nuya yoto yō ya i ja, ga mbōni ngue yoto yō dast'abi. Ya bi du'ua cut'a yō dast'abi. A nu'a n'na'ua p'uya, i nts'ut'abitho ya. A nu man'na p'uya, tobe

hindi bentrá cargo. Pε nu'mō ya bi mi ngue di bentrá cargo, hinga ya'atho di nts'ut'abi.

¹¹ Nunā ra ndate ts'ozu'ε mi fadi ngue mi 'bu'a m'met'o, 'nε hinha madi nεqui ngue di 'buhya, guehna rá hyato ra dast'abi di m'mahna. Mayō n'youi'ua yoto yō dast'abi m'met'o. Rá nεgui ya, ya da ma ra castigo.

¹² A nu'ua 'det'a yō dani gä nurpi, gue'ua ga mbōni ngue 'det'a yō dast'abi'ua. A nuyá, tobe hindi bentyō cargo ngue di ndast'abi ya, pε nu'mō ya bi bentyō cargo ngue di ndast'abi, 'da di ndast'abiui na ra ndate ts'ozu'ε p'uya. Pε hōnda n'na ora di ndast'abi. ¹³ Nuya 'det'a yō dast'abi 'da'igu da ma. Di nhεchya, ngue nu te da manna ra ndate ts'ozu'ε, gue'a da 'yot'a. ¹⁴ Guehya da 'yōrpa ra tunhni ra Dε'yo ya. Pε ra Dε'yo di ntatetho, porque guehna ra Hmu na ngue yō hmu. Guehna ra dast'abi na ngue yō dast'abi. A nuya yō ja'i hinha ni hyehra Dε'yo p'uya, ya yō n'yohu, porque guehya yō thanhni Oja ya. Janangue bi zonhni ngue da 'yεc'ei ra Dε'yo.

¹⁵ Ra anxε p'uya mahōmbi 'yengui:

—Nunā ra jathe gä nu ngue huxra xisu ngue ra 'yots'om'mäi ya, ga mbōni ngue guehya yō nación i ja gä ra ximhäi ya. Guehya yō ja'i 'bup'ua ja yō hnini, 'dama 'dan'yo yō hya ga ya ya. ¹⁶ Nu'ua 'det'a yō dani gä nurpabi ra ndate ts'ozu'ε, guehya da nu man'ua ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi ya. Guehya di sätā n'ua ra xisu, asta da mōjpa ra xisu ngue da za. Nu te di pongui da 'yudi. ¹⁷ Nuya 'det'a yō dast'abi bi nhεchya ngue 'da'igu da 'yot'e. Di n'uni ngue ra ts'ozu'ε bi unyō ts'edi, ya gä 'yōrpa Oja'a ngue ngu'a da 'yot'e n'namhma ngue di nja'a te xpa nzän'Oja ngue di nja. ¹⁸ Nunā ra xisu gä nu p'uya, gä mbōni ngue guehna ra danihni di manda gätho yō dast'abi 'bu'a nximhäi na.

18

¹ Mi tho'a te dá nugä p'uya, mahōnda nugä man'na ra anxε bí 'yε mahets'i. Di nεqui ngue xandō nzaqui, asta gä ra ximhäi di yot'a te gui yoxni. ² Pε ra ndōts'edi ga mafi, i εna:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Bi gohi ngue yō ngu yō ts'onthi ya.

Ja bi 'yørbu yø 'bafi yø ts'int's'u xandønts'o. ³ Porque gätho yø ja'i 'b'u'a nximhäi xa itibi ra vino jap'u ngue'a rá 'yots'om'mäi ga 'yo. Nu'u yø dast'abi 'b'ui rá ngani nximhäi, Gä yø 'yots'om'mäi, porque øt'e tengutho mi øtya yø ja'i mi 'b'up'u ja ra hnini. Gätho yø pøhø 'b'u'a nximhäi, gätho xa mmæmmeti ngue mathoguitho man'i anyø mentyu ya yø ja'i ya.

⁴ Dá øcä man'na ra hya bí 'yε mahets'i p'uya, bi 'yεna:

—Ague ma ja'i'ah, dami pømhmu p'u ja ra danihni. 'Yogui øth'u'a ra ts'oqui øtyø mmengu p'u, n'namhma ngue hingui thohmu'a ra castigo da tho'u. ⁵ Porque nuya yø ts'oqui øt'e, xøgue ja di fixta p'u, i søni asta mahets'i. Nuna Oja p'uya, ya hingui hät'i da zeti hangu ra nts'o øtyø ja'i.

⁶ Bi sihyø anxε p'uya, bi t'εmbi:

—Dami jahu ra castigo ya. Nu te xa 'yørpabi yø ja'i xa'uni, ndoble ra n'uni gui japhu ya. Nu'a te ga nzaqui ra vino xa unyø ja'i ngue xa nzi ya, ndoble drá nzaqui ra vino gui unhu da zi ya. ⁷ Mathoguitho xanja mpähä yø ja'i, xa 'yets'i ngue mi ja yø mentyu. Gue'a mathoguitho ra n'u gui säth'u'a ya. Porque mi emp'u ja yø mmui: “enthø di ndast'abih u a dí 'b'uhmu, hinte dadi 'b'ehmu, 'nε hinjam'mø da 'yεhra pa ga nnuhu ra dummui”, mi εna. ⁸ Janangue nuyá, n'na patho di nja ra ndate da thohya. Di nzoni, di ntu manthuhu, da du yø ja'i, di nzø ra hnini. Porque jase rá ts'edi na ra Hmu Oja, ngue da japra castigo na ra hnini na.

⁹ Nu'u yø dast'abi 'b'u'a nximhäi ngue 'da'igu xa 'yøt'ui ngue 'yots'om'mäi 'nε xa 'yets'i ngue ja yø mentyu, guehya di nya dummui ya, 'nε di nzom'mø bi nu bi nagra 'bifi ngue di nzø ra hnini. ¹⁰ Yap'utho da 'bähyø ja'i ngue da hyandi te di nja. Porque da zu yø ja'i'a ra castigo di nja. Da 'yembra hnini p'uya: “Huεcate ra danihni Babilonia. Mi ja rá ts'edi, pε nuya n'na ts'uquits'utho i nja ra castigo bi thohya”, da 'yεnyø ja'i.

¹¹ Nu'u yø pøhø 'b'ui Gä rá ngani nximhäi, di nya dummui 'nε di nzoni ngue te da thohra danihni. Porque ya hinjo'o to da dämbyø 'b'eni bá du ngue da mä. ¹² Ya

hinjo'o to da dämbyø 'b'eni ngue ra oro, ogue ra t'axi, ogue yø ts'udo mazihotho, ogue yø perla. Ya hinda thänyø hoga ulu ni hu ngue ra lino, ogue yø seda, ogue yø 'bojapoi, ogue yø theni. Ya hinda thänyø za 'dama 'dan'yo ga yuni, ni xinga gue'u yø dani mahotho gui nεqui 'mø bi ma mahoqui, ogue yø hoga za, ogue yø bronce, ogue yø t'εgui, ogue yø do ngue ra mármol. ¹³ Ya hinjonda dämbyø 'b'eni ngue yø canela, ogue yø cosa mahoqui ngue mahotho ga yuni, ra bopo t'uts'i, ra mirra, ra perfume, ra vino, ra aceite, ra hojani ngue ra trigo. Ya hinjonda dännyø ndani, ogue yø de'yo, ogue yø ndøfani. Ya hinjonda dännyø carro. Ya hinjonda dämbya yø ja'i pä ngue øtra 'befi hingui taha. ¹⁴ Yø pøhø p'uya da 'yembra hnini: “Nu'u yø cosa mathoguitho mad'i ho'a ni mmui gui si ya, ya hin'y'u p'u'a ya. Para zantho gá 'b'ehni mentyu co gätho'a tema cosa mi øt'a'i ra nho”, da 'yεmbi.

¹⁵ Nu'u yø pøhø mad'i pøhya yø cosa ya, janjani ngue xa mmæmmetitho ngue'a te mi päp'u ja ra hnini. Pε nuya yø ja'i ya, yap'utho da 'bäi ngue su'a ra castigo di njap'u ja ra hnini. Di nya dummui p'uya, asta dara zoni. ¹⁶ Da 'yεna: “Huεcate ra danihni. Mi 'b'ui tengutho n'na ra xisu ngue mi he yø ndøhoga ulu. Mi he yø ulu ngue ra 'bojapoi. Mi he yø ulu ngue yø theni, n'youi yø døni ngue ra oro, n'youi yø ts'udo mazihotho, n'youi yø perla. ¹⁷ Pε nuyá, n'na ts'uquits'utho i guadi te mi pεsya”, da 'yεna.

Yø barco 'yop'u ja yø jathe, op'u yø ja'i ngue yø hmu, conyø pasajero, gätho'u to ja yø 'befi, yap'utho da nsäya yø barco ngue da hyandyø ja'i te di nja. ¹⁸ Nu'mø bi hyandi ngue ya di nzø ra danihni p'uya, asta dara mahyø ja'i. Da 'yεna: “¿Нару gue ja man'na ra danihni tengu nu ra hnini nu?” ¹⁹ Da 'yaxyø fonthäi yø ya yø ja'i p'uya, di nzoni. Di nya dummui, da 'yεna: “Huεcate ra danihni. Gätho'u to di 'yonyø barco p'u ja yø jathe, xa mmæmmetitho ngue ja mi mpäp'u ja ra hnini, ngue mayøndø mmæmmeti yø mēhnini. Pε nuya, n'na ts'uquits'utho i guadi te mi pets'i”, da 'yεna.

²⁰ Gä di johya'u bí 'b'u mahets'i conná ngue'a te bi thohra danihni. Di johya

yø representante ra Cristo, co gätho yø pøngahya Oja. Gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'ye Oja, gä di johya, Nu'a ra castigo bi njapra hnini, bi hyaspa ra güenda Oja'a te xa ja'ahya yø ja'i ya.

²¹ Man'na ra anxε p'uya, mandø nzaquitho, bi hyaxa n'na ra ndødo ngue hingma nets'i'a ganhyu, entho ra molino. Bi 'yennbu ja ra jathe p'uya. Bi 'yembi:

—Tengutho ra do jaua ya ngue hin haru nma hnu, di njarbutho na ra danihni Babilonia ya. Ya hin haru nmi nequi mahøn'a. ²² Nup'u ja yø caye ra hnini, ya hinjam'mø nma t'øde mahøn'a ngue di m'mahyø mε'bida ngue yø arpa. Ya hinma t'øde ngue di m'mahyø mixt'a corneta ogue yø flauta. Ya hinma hnu ngue di m'mahyø mεfi 'dama 'dan'yo ma'bεfi da 'yøt'e. Ya hinma t'øde ngue dadi hi yø njuni. ²³ Ya hinni mantho da hnu ngue høndi nja yø nyot'i ngue yø lámpara. Ya hinni mantho da hnu ngue høn dadi hi yø ja'i p'u di nja ra nthati. Da guahra danihni, madague'a entho mayø hmu'u madi mpøp'u ja ra danihni. Nu'a te yø nt'ete man'i n'yo, mi hät'i gätho yø ja'i 'b'a' nximhäi.

²⁴ Ra danihni Babilonia bi njapra castigo, porque xa hyopyø pøngahya Oja, 'nε xa hyo mi'da yø ja'i ngue o rá 'ye Oja. Go yø ts'oqui p'u tho yø ja'i ya o rá 'ye Oja ya gä rá ngani nximhäi.

19

¹ Mi tho'a p'uya, mahøndá øcä mi'da yø hya p'u mahets'i ngue mandøngu dyø ja'i ra ndøts'edi ga 'yεna:

—Ma ga εspahya Oja ya. Porque guehna ma Yanteha na. 'Nε guehna maguesε ja rá ts'edi na. ² Porque nuna Oja haspabi ra güenda yø ja'i, gä majuan'i ngue gue'a ni 'yup'u øt'e. A nuyá, bi japra castigo yø ja'i Babilonia ya. Nuna ra hnini na, entho n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi. Xa ts'on'i gä ra ximhäi ngue'a te rá n'yots'om'mäi ga 'yo. Nuna Oja p'uya, di cots'i te xa njapyø mεfi xa thopi.

³ Mahømbi 'yεnyø ja'i p'uya:

—Ma ga εspahya Oja. Porque nuna rá 'bifi ra danihni bi nzø, hinha di nsäya nu, di mfani para zantho —bi 'yεna.

⁴ Nuyá 'däte magoho di mäspu ja rá nhudi Oja p'uya, co 'nε'u goho 'bäp'u ja yø ts'ant'i ra nthuts'i, gä bi m'memfo häi ngue bi danne Oja p'u hudi. Bi 'yεmbuya:

—Janjuan'i ngue ni 'yup'u te bi hma. A nuyá, ma ga εspahya Oja ya —bi 'yεna.

⁵ Nup'u hu Oja p'uya, bi t'ø hman'na ra hya ngue bi 'yεna:

—Nu to gä suprá xudi Oja ya, da danne, da 'yεspabi Oja di ngüε di nnoho —bi 'yεna.

⁶ Nu'u yø hya dá øde, mandøngu dyø ja'i di hi yø hya, tengutho p'u gui hi yø ndøthe, tengutho p'u ga nt'øde ra ngäni. Bi 'yεnna hya:

—Nuna Oja ma Hmuhya ya, ma ga εspahya. Porque guehna jase rá ts'edi ngue ndap'u bi zä di manda na. ⁷ Ma ga johyaha ya, di nja'aha mpähä ngue ga εspahya Oja. Porque ya bi zønna ora di nthatra Dε'yo. Nuna rá xisu da mε, ya xa nsä. ⁸ Porque bi n'uni bi ma mahete ra hoga ulu xa nt'axi, di yoxni.

Nuna ra t'axca he, guehna ga mbøni ngue gä ra nho ga 'yo yø ja'i ya o rá 'ye Oja na.

⁹ Nuna ra anxε p'uya bi 'yεngui:

—Dam'i cuatra sacua ya yø hya ja ua ya. Ra mmenthi bi nthēui to bi t'ørpa ra invitación ngue da nu ra ngo p'u di nthatra Dε'yo.

Mahømbi 'yεngui:

—Nuyá yø hya gä cuatra sacua ya, guehya majuan'i ngue rá hya Oja ya.

¹⁰ Nugä p'uya, dá ndatyøhmu p'u 'bähra anxε ngue di nne xca thanne. Pε ra anxε bi 'yεngui:

—Hin'na, 'yo gui thannegui. Nugä xquet'a rá mεfigui Oja tengutho'i ngue rá mεfi'i Oja, tengutho'u mi'da ni cu ngue ha ra ts'edi mmambrá hya ra Jesús. Hønse Oja i ja ngue da ma thanne —bi 'yεngui.

Nu'u di mpefi ngue mmambrá hya ra Jesús, gue'u yø pøngahya Oja'u.

¹¹ Dá nu p'uya ngue bá xohra c'amahets'i. Bi nequi n'na ra t'axa ndøfani, huxpu n'na nc'ei. Nuna ra tøgue p'uya, guehna fadi ngue hinha ga hyε Oja, gä majuan'i te mma.

Gä gue'a te øt'e. Porque nu'a ra tunhni øt'e, gä majuanì ngue gue'a ra ts'at'abi ni 'yup'u øt'e. ¹² Yø dä p'uya, di yoxni tengutho gui 'yotrã thai ra sibi. 'Nε xangu yø corona jap'u ja rá ya. Nt'ot'i n'na ra thuhü p'u ja rá dε ngue hingui fadi te ga mbøni. I pase teni bøni. ¹³ Nu rá he, njots'i ra ji. Nuna gui hu rá thuhü, guehna ni hu ngue rá Hya Oja. ¹⁴ Gä ni den'u yø ts'edi bí 'bu mahets'i, pε gä di tøgue huxyø t'axa ndøfani. 'Nε gä he yø hoga ulu ngue yø t'axca he. ¹⁵ Nup'u ja rá ne ra tøgue ni 'bet'o p'uya, pømp'u ra juai ngue het'i xandønho. Gue'a di ndunhui yø ja'i 'bu'a nximhäi'a. 'Nε da zedi ngue di manda yø ja'i. Nu'mø bi hyaspa ra güenda yø ja'i, da nεhi conyø gua tengutho 'mø tem'yø uva ra ja'i conyø gua. Da japi da zi ra vino nu'a n'youi ra ndate castigo da ja na Oja jase rá ts'edi. ¹⁶ Nup'u ja rá pahni 'nεhrã guxendehe nt'ot'i p'u n'na ra thuhü ngue εnã: "Guehna rá dast'abi naya ngue yø dast'abi 'bui. Guehna rá hmu naya ngue yø hmu 'bui", bi 'yεna.

¹⁷ Dã handã man'na ra anxε ngue 'bãp'u ja ra hyadi p'uya. I mmatyø ts'int's'u 'yo maya. Pε ra ndøts'edi ga nzofo, bi 'yεmbi:

—Damì mpetihã ya. Porque da 'yøt'ahã n'na ra dants'ihmε Oja. ¹⁸ Nuya gui saphu yø ngø yø dast'abi ya. Gui saphu yø ngø yø general, gãtho yø ja'i ngue yø nεxhmite. Gui saphu yø ngø yø ndøfani. Gui saphu yø ngø yø tøgue. Gui saphu yø ngø yø ja'i 'bãhyø hmu, dague'u hinjo'o yø hmu, di ngüε di nnoho, gä gui saphu yø ngø.

¹⁹ Dã nugã ra ndate ts'ozu'ε p'uya, gãtho yø dast'abi 'bu'a nximhäi, gä n'youi yø ts'edi. Ya xi mpeti ngue da 'yørpabi ra tunhni'a ra tøgue huxrã ndøfani co gãtho'u yø ts'edi na p'uya. ²⁰ Nuna ra ndate ts'ozu'ε p'uya, bi ma mabent'i ngue da jot'i, 'da i mbent'ui na ra fehni pøngahya xi 'yøtyø milagro m'met'o, ngue xi unnã ts'edi na ra ndate ts'ozu'ε. Porque gue'u yø milagro bi 'yøtra fehni pøngahya i hyärpa yø mmui yø ja'i nuya bi n'uni bi mε rá marca ra ndate ts'ozu'ε, 'nε bi n'unyø ja'i bi dannebi rá dahmu. Janangue nuna ra ndate ts'ozu'ε ya, co 'nεhna ra fehni pøngahya, 'da i thøtho p'u ja ra zabi danzø conna sibi ngue ra asufre ya. ²¹ A nuya yø ja'i ngue yø 'yøt'a

tunhni p'uya, i du conna juai pønna ne ra tøgue. Nu'u yø ngø yø ánima p'uya, gue'a i nniya yø ts'int's'u 'yo maya'a ngue bi zapyø ngø.

20

¹ Mi tho'a te dá nugã p'uya, dá nu man'na ra anxε bí 'yε mahets'i bá hyannbabi rá nsogui ra ots'i hinha rá nzequi ganhε. Ba ca rá 'yε n'na ra ndø cadena. ² Nuna ra anxε p'uya, bi bentra ndate ts'ozu'ε, nuna rá nyogui c'εya, ga mbøni ngue ra zithü ni hu ngue ra Satanás. N'na mahuahì njeya bi dut'i. ³ Bi hyørbu ja ra ots'i hinha rá nzequi ganhε p'uya. Ja bi gorbu ra zithü. Bi japrã seyo maxøts'e ra ots'i para ngue hinnì mantho da hyätyø ja'i 'bu'a nximhäi, asta gue'mø bi zøn'a n'na mahuahì njeya. Nu'mø bi tho'a n'na mahuahì njeya p'uya, mahonda ma mathøgue njammì pa.

⁴ Mi tho'a te dá nugã p'uya, dá nu xangu yø nthuts'i. Ja hup'u xi bentyø cargo ngue di nts'at'abi da hyaxra güenda. Guehya yø ja'i xi tho ya ngue bi t'øjpa yø ya. Bi n'upi ngue hingui säya mma hanja na rá hya Oja, hingui säya mma hanja na ra hya bi nxänbãte rá Jesús. Guehya yø ja'i himbi n'uni xtã danne rá ndate ts'ozu'ε ya. 'Nε himbi dannebi rá dahmu. Xquet'a himbi n'uni ngue xtã ma mamarcabi yø dε, oque yø 'yε. Dã nugã ya yø ja'i p'uya ngue mahømbi m'mui, 'nε 'dap'u bi nts'at'abiui rá Cristo n'na mahuahì njeya. ⁵ Guehya yø ja'i rá mudi bi bennate ya. Pε nu'u mi'da yø ánima hinga 'bexpi bennate'u, sinoque ja bi bennate 'mø mi gua'a n'na mahuahì njeya. ⁶ Ra mmenthi bi nthëui yø ja'i di nthëui rá njapi Oja ngue rá mudi di bennate. Guehya da gohi ngue yø mmäcã da danne Oja co 'nεhrã Cristo da danne. 'Nε 'dap'u di nts'at'abiui rá Cristo n'na mahuahì njeya. Guehya yø ja'i hindã tho'a rá nyondi ra ndate di nja ya.

⁷ Nu'mø mi gua'a n'na mahuahì njeya p'uya, bi ma mathøgue ra zithü p'u ofädi.

⁸ Mahømbi ma da hyätyø ja'i 'bui gä rá nguni nximhäi. Gue'u yø ja'i gui nhuti ngue ra Gog 'nεhrã Magog. Bi ma di petyø ja'i ngue da 'yørpabi ra tunhni Oja. Pε mandøngu dyø ja'i bi peti, tengutho gangu yø 'bomu

dehe p'ua ja ra jathe. ⁹ Bá nangyø ja'i gä rá ngüni nximhäi. Bi mäsa danihni 'bähyø ja'i Oja. Guehna ra hnini di ma Oja na. Pe bi 'yøt'Oja p'uya ngue bá tähyø sibi mahets'i. Bi juadi bi 'yüdi gätho yø nsuiui. ¹⁰ Nuna ra zithu xi hyätyø ja'i p'uya, bi thørbu ja ra zabi danzø conna sibi ngue ra asufre. Guehna ra zabi xi thøtra ndate ts'ozu'ε na p'uya co 'nε'a ra fεhni pøngahya xi thørbu. Nup'u bi thørbuya, ra pa ra xui ja da ma ma'ani p'u para zantho.

¹¹ Dä nugä n'na ra t'axa nthuts'i ngue ja hup'u Oja. Pe nup'u hu Oja p'uya, ra häi 'nεhra c'amahets'i, gä bi m'mεrpatho, ya hinha mambi nεqui. ¹² Dä nugä yø ánima p'uya ngue 'bup'u 'bu Oja, di ngüε di nnoho, gä 'bup'u. Bi ma nsots'i yø libro p'uya. Co 'nε'a man'na ra libro bi ma nsots'i, gue'a ra libro ngue mma to gä bi nthui ra 'da'yo te. Nu'u yø ánima p'uya, bi thaspabi ra güenda te xi n'yo. Porque nu te gä xa 'yøtyø ja'i, gä nt'ot'i p'u ja yø libro. ¹³ 'Bup'u yø ánima xa ndup'u ja yø jathe. Nu hangu yø ánima xa ndu, gä 'bup'u. Gä bi thaspabi ra güenda te xa 'yøt'e n'na ngu n'na. ¹⁴ Ya hinda du yø ja'i, sinoque di m'map'u ja ra castigo εntho ra zabi di nc'uats'i conna sibi, gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya. ¹⁵ Nu to gä himbi thinnbabi yø thuhu ngue da nt'ot'i p'u ja ra libro ngue mma to di nthui ra 'da'yo te, gä bi thørbu ja ra zabi di danzø.

21

¹ M'mεfa p'uya, dá nugä ra 'da'yo c'amahets'i 'nεhra 'da'yo häi. Nu'a ra c'amahets'i mi ja m'met'o 'nεhra häi mi ja m'met'o, bi m'mεrpatho. A nu yø jathe mi ja, xquet'a gä bi m'mεrp'u. ² Nugä drá Xuua, dá nugä ra maca danihni ngue ra 'da'yo Jerusalén bí 'yε mahets'i bí 'bu Oja. Xi nhoqui tengutho n'na ra novia 'mø xa nhoqui ngue da mε rá ndø. ³ Dä øcä n'na ra hya bí 'yε mahets'i p'uya, pe ra ndøts'edi ga 'yεna:

—A nuyá, nuna Oja 'dap'u 'bähmi yø ja'i naya. 'Nε gue'u yø ja'i Oja'u. Yø ja'i p'uya, nuna Oja guehna yø Oja na. ⁴ Nuna Oja, da dujpabi yø guidä yø ja'i mi ja m'met'o. Ya

hinda du yø ja'i. Ya hinda nzoni, ya hinda nya dümmüi. Ya hinda hyenni. Porque nu hangu ra n'u mi ja m'met'o, gä bi zεp'u.

⁵ Nuna Oja hup'u ja rá nthuts'i p'uya, bi 'yεna:

—Nuyá, ya dá øt'ä ngue gä bi gom'dan'yo te mi ja m'met'o ya —bi' yεna.

Mahombi nya p'uya, bi 'yεngui:

—Damü cuarta sacua ya yø hya ga mmangä ya. Porque nuya yø hya di mmangä, gä majuanü. Guehya sä ngue gui 'yεc'ei ya yø hya di xi'i ya —bi 'yεngui.

⁶ Mahombi 'yεngbaya:

—Ya bi nja'a te gä mi ja ngue di nja ya. A nugä di 'bui para zantho. Porque ya nmi 'bucä p'u bá fadi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya nu yø cosa i ja, jap'u rá nεgui, pe nugä ga sigue ga m'müi para zantho. A nuyá, nu to tuthe, nup'u pøhra dehe ngue ra 'da'yo te, ga japi da zitho, hinte da gut'i.

⁷ Nguna ga ørpe to da bøni ngue da dapra nts'o i ja. Gue'a da gohi ngue ma basi'a. Nugä p'uya, gueque drá Oja gra ja'i. ⁸ Pe yø ja'i ngue su da zä ra n'u conná gueque, da gue'u bi hyep'u ma hya, yø ts'oc'ei, yø hyote, yø 'yots'om'mäi, yø 'yεte, 'nε'u thanne yø dahmu, gätho yø mambethani, guehya di tocabi da map'u ja ra zabi di nc'uats'i ngue di danzø conna asufre ya. Gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya.

⁹ Bá ε'a n'na'u yoto yø anxε mi theyø mohi ngue yu'u yoto yø ndate di nja, bi 'yεngui:

—Bí 'yεcua ya. Ga ut'a'i ra novia, rá xisu ra Dε'yo.

¹⁰ Ra Espiritu Santo bi pärcä ma nhandi. Dä nu ngue ra anxε bi zixcagui p'u bí ja n'na ra danyuni xandønhets'i. Ja dá nugä p'u ra maca danihni Jerusalén ngue bí 'yε mahets'i bí 'bu Oja. ¹¹ Nuna ra danihni p'uya di yoxni, porque ja 'bup'u Oja. Nu'a gui yoxni, tengutho gui yoxni yø do mazihotho, tengu yø do ngue ra jasje. Nthanditho asta mbo ra hnini, porque ra hnini, ja tengutho ra xito ngue thotrá nhandi ra ja'i. ¹² Nuna ra hnini p'uya, gä ra jado rá nyani. 'Nε xanhets'i ra jado n'youi. Ja 'dε'ma yoho yø goxthi. N'na ngu n'na yø goxthi p'uya, 'bäi 'da'a n'na ra anxε. Nup'u ja yø goxthi p'uya, nt'ot'i p'u yø thuhu'u

'de'ma yoho yø ts'ant'u ra Israel. ¹³ Nup'u ja rá hyo ra hnini ngue ni bøxyadi, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni gohi ngue norte, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni gohi ngue sur, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni hyu ra hyadi, ja hyu yø goxthi. ¹⁴ Nu'a ra jado di thesra hnini p'uya, nup'u bá fadi, n'youi 'de'ma yoho yø do ngue brá bebo. N'na ngu n'na'u yø do, nt'ot'i p'u yø thuh'u 'de'ma yonc'ei yø representante ra De'yo.

¹⁵ Nuná ra anxε bi zocá p'uya, há n'na ra t'o ngue ra oro ngue di 'yenna danihni. Co 'nehyo goxthi da 'yennbi, conná jado di thesra hnini da 'yeni. ¹⁶ Ra danihni p'uya, ja goho yø ts'at'i, gá 'da'igu ga njanni gá goho yø hyo. Ra anxε p'uya bi 'yenna danihni conná t'o i há. Nu'a bi zuhra t'eni 'mø mi 'yeni, yo mahuahí 'nε yo ciento kilómetro ga njanni ra hnini. Gá 'da'igu ga njanni gá goho yø hyo. Co 'ne'a ga nhets'i yø ngu, gá 'da'igu. ¹⁷ Mi 'yenna jado di thesra danihni p'uya, tengutho yø t'eni yø ja'i di 'yoni, njarbutho ra t'eni bi 'yøtra anxε. Bi zu'i hyate magoho metro ra t'eni.

¹⁸ Nuná ra jado di thesra hnini p'uya, gá gue'u yø do mazihotho ni hu ngue ra jaspe n'youi. Ra hnini p'uya gá ra oro, pømhyats'i ra hnini tengutho ra xito. ¹⁹ Nu'u yø do brá n'youi ra nducjado, mazihotho yø do n'youi. 'Dama 'dan'yo yø cahu yø dõni n'youi. Nu'a rá mudi ra do, ra dospí ni hu ngue ra jaspe. Nu'a rá yoho ra do, ra c'anga do ni hu ngue ra zafiro. Nu'a rá hyu ra do, ra 'boc'anguí ni hu ngue ra ágata. Nu rá goho ra do, ra juxhmu ni hu ngue ra esmeralda. ²⁰ Nu'a rá cat'a ra do, ra mego ra do, ma uants'i ra t'axi ni hu ngue ra ónice. Nu'a rá 'dato ra do, ra thenga do ni hu ngue ra cornalina. Nu'a rá yoto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra crisólito. Nu'a rá hyato ra do, ra juxhmu ni hu ngue ra berilo. Nu'a rá guto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra topacio. Nu'a rá 'det'a ra do, xa nc'ammí ni hu ngue ra crisoprasa. Nu'a rá 'de'ma'da ra do, ra c'anguí ni hu ngue ra jacinto. Nu'a rá 'de'ma yoho ra do, ra 'bojupoi ni hu ngue ra amatista. ²¹ A nu'u 'de'ma yoho yø goxthi p'uya, gá ra perla'u 'de'ma yoho yø jut'i. N'na ra perla bi zits'i n'na ngu n'na

yø jut'i. Nu'u yø caye ra danihni gá ra oro. Pømhyats'i yø caye tengutho ra xito.

²² Nup'u ja ra hnini, hinte ni nija dá nugá p'u. Porque nuná Oja má Hmuu jase rá ts'edi, guehna 'bái gá rá nguñi ra hnini ná. Da guehra De'yo p'uya, xquet'a 'bái gá rá nguñi ra hnini. ²³ Nup'u ja ra hnini, ya himma hyoni p'u rá nyot'i ra hyadi, oque rá nyot'i ra zana di yorbá. Porque Oja co 'nehra De'yo, gue'u di yot'i gá rá nguñi ra hnini'u. ²⁴ Nu'a ra nyot'i bi nexpu ja ra danihni, gue'a nnøpa nyot'i yø ja'i 'bap'u ja yø nación. Nu'u yø dast'abi 'bái gá rá nguñi nximhäi, nu te gáma cosa pets'i, gá penhni, ní map'u ja ra hnini ngue madäpi Oja. Porque nu'a te mat'unni Oja, gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁵ Nu'u yø goxthi jap'u ja ra hnini, hangu ra pa nsoqui. Porque ya hin'yu p'u ra xui. ²⁶ Nu hangu yø ja'i 'bap'u ja yø nación, nu te gá pets'i, gá haxpu ja ra danihni ngue madäpi Oja, porque gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁷ Nup'u ja ra hnini, ya hin tema nts'o da ma macat'i p'u. Nu ra ja'i xants'o te ga 'yo, ya hinda yarb'a. Ni xinga gue'u yø ja'i mmanna fehni da yarbá. Nu'u yø ja'i da ma macat'i p'u, gue'u yø ja'i nt'ot'ibi yø thuhu p'u ja ra libro ca ra De'yo. Porque nuná ra libro ná, ja nt'ot'i p'u yø thuhu ya yø ja'i di nthui ra 'da'yo te.

22

¹ M'mefa p'uya, mahombi 'yurcagui ra anxε p'u ja rá nhudi Oja co 'nehra De'yo, ja bí pøp'u n'na ra ndø hogdehe di unna 'da'yo te. Di yoxni ra dehe tengu gui yotra xito. ² Nuná ra dacaye jap'u ja ra hnini, made ra caye o rá 'yu ra dehe. 'Da'a n'na nguadi yø hyo ra dehe p'uya, 'bäp'u yø za di unna 'da'yo te. 'De'ma yondi zadi ngue n'na jeya. Porque n'nashna ngu n'nashna zadi. Nu'u yø xi ra za p'uya, gue'a ra nt'øthe ua ja ra ximhäi'a. ³ Hinjam'mø tema nts'o di njap'u ngue di nja ra castigo. Porque Oja co 'nehra De'yo, nup'u ja ra hnini ja rá nhudi p'u. Nu'u yø ja'i Oja p'uya, ja 'bap'u ngue thanne. ⁴ Nuya yø ja'i ya, dá nurpa rá hmi Oja, 'nε nt'ot'ibi rá thuhu Oja p'u ja yø de yø ja'i. ⁵ Ya hin'yu ra xui p'u ja ra hnini. Yø ja'i 'bap'u, ya hinguí honyø lámpara di nyot'i. Ni

xingra hyadi di honi ngue di yorpi. Porque guehna Oja yø nyot'i yø ja'i. A nu'u yø ja'i 'bap'u ja ra hnini, gue'u di ndast'abi hangu ra pa'u.

⁶ Nuna ra anxε p'uya bi 'yεngui:

—Nuya yø hya ja ua, gä majuanj ya. Da zä gui 'yεc'εi gätho ya yø hya ya. Nuna ra Hmu ma Ojah, nu'mø yø pa xathogui, xa bennbabi yø pøngahya ya yø hya bi ma. Pε nu ra ora ja p'uya, nuna ra hya ja ngue di nja n'na zihmantho, guesε rá anxε Oja bá penhya ngue da xipyø mεfi Oja ya yø hya ja ua.

⁷ Nuna ra Jesús bi 'yεna:

—N'na zihmantho 'mø dá εcä —bi 'yεna.

Ra mmenthj di nthεui yø ja'i da 'yεc'εi na ra hya ja ua, 'nε da 'yøt'ya yø hya nt'ot'i ra libro ja ua.

⁸ Nugä drá Xuua, go dá øcä ya yø hya ja ua. Nu te dá nu, gue'a ra hya nt'ot'i'a. Høntho dá øde 'nε da nu'a te ja ngue ga nnu, dá ndantyøhmυ p'uya ngue di nne xca thanne ra anxε bi 'yurcagui ya yø hya dá nu. ⁹ Pε ra anxε bi 'yεngui:

—Hin'na, ogui thannegui. Porque xquet'a rá mεfithogä Oja tengutho'i ngue rá mεfi'i Oja. Co 'nε'u ni cu mmambrá hya Oja, co 'nε'u yø ja'i εc'εi na ra hya na 'nε di ho da 'yøt'e te gäma hya nt'ot'i ra libro ja ua, gä yø mεfitho Oja. A nu'i, dami thanne Oja —bi 'yεngui.

¹⁰ Pε mahømbi 'yεngui:

—Yogui co'mra hya nt'ot'i ra libro ja ua. Porque man'na ni guatra pa di nja ya yø hya nt'ot'i ua. ¹¹ Nu ra ja'i ngue nne di siguetho rá nts'oc'εi, ya di siguehma rá nts'oc'εi 'mø —εna—. Nu ra ja'i di ho da 'yøtra nts'o, ya di siguehma da 'yøtra nts'o 'mø —εna—. Pε nu ra ja'i di ho da 'yøtra nho, di siguehma da 'yøtra nho. A nu ra ja'i ya xa unná mmui Oja, di siguehma da den'Oja, 'yonjam'mø di hegui.

¹² Ra Jesús mahømbi 'yεna:

—A nuyá, n'na zihmantho 'mø dá εcä. Ga ma hannbabi yø nzäbi n'na ngu n'na yø ja'i

ngue ga jut'i. Ogue xanho, ogue xants'o te xa 'yøt'e, gue'a yø nzäbi da hyan'a. ¹³ A nugä dí 'bui para zantho, porque ya nmi 'bucä p'u bá fudi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa ja ya, jap'u rá nzεgui, pε nugä ga sigu ga m'mui para zantho.

¹⁴ Ra mmenthj bi nthεui ra ja'i da menyø he ngue hangu ra pa xta nt'axi. Porque guehya yø ja'i di njapi da zaprá ndät'ä ra za di unna 'da'yo te ya. 'Nε di njapi da yarbυ ja ra danihni. ¹⁵ Pε nu'u yø ja'i himbi 'yεc'εi ya yø hya ja ua, da gop'u thi'u. Yø 'yεte, yø 'yots'om'mäi, yø hyote, da guehyø ja'i thanne yø dahmu, 'nεhyø mambethani, gä da go'a thi.

¹⁶ Ra Jesús mahømbi 'yεna:

—Nugä drá Jesús, dá penhnä ma anxε bi manya yø hya ja ua, n'namhma da sifi gätho yø 'yεc'εi di mpeti ndap'u bi zä. Go guecä rá mbom'metogä ra David, 'nε go guecä'a ra dasø bí pøx'mø xudi di dayot'i rá thai —bi 'yεna.

¹⁷ Nu'a ra Espíritu Santo co 'nεhrá xisu ra Dε'yo, i εnā n'na ngu n'na:

—Bá εhε.

A nu to gätho øhya yø hya ja ua, xquet'a jatho da 'yεna:

—Bá εhε —da 'yεna.

Nu ra ja'i tuthe, dá εhε da zidra dehe nuna di unna 'da'yo te. Hinte da gut'i.

¹⁸ Nu to gä øde hanja na rá hya Oja nt'ot'i ra libro ja ua, dami 'yøhmυ xanho hanja na ra hya na. Nu to da hyuts'i zits'u ra hya ja ua, xquet'a Oja da hyuspabi'a ra ndate nt'ot'i ra libro ja ua. ¹⁹ Nu ra ja'i da hyaqui zits'u ya yø hya nt'ot'i ra libro ja ua, xquet'a da hyajpabi Oja rá thuhu ra ja'i p'u ja ra libro nt'ot'i yø thuhu yø ja'i di nthεui ra 'da'yo te. Ya hindi njapra ja'i di m'map'u ja ra maca danihni mmanna libro ja ua.

²⁰ Nu'a mmanya yø hya ja ua, i εnā:

—N'na zihmantho 'mø dá εcä —i εnā.

Xanho ngue ngu'a di nja. Bá εhε grá Hmu Jesús.

²¹ A nuyá, nuna ma Hmuha Jesucristo, di japi gätho'ahυ. Da ngut'atho.